

Ungbòta-Ɖwútá Tó Bhǔkù

**Le Nouveau Testament en langue Ndrúna
(Ngiti), République Démocratique
du Congo, Afrique Centrale.**

Ungbòta-Ɔwútá Tó Bhǔkù

Le Nouveau Testament en langue Ndrúna (Ngiti),
République Démocratique du Congo, Afrique Centrale.

[niy]

Traduction par
© Wycliffe Bible Translators, Inc. 2015

Première édition imprimée
© Wycliffe Bible Translators, Inc. 2016

Édition électronique
© Wycliffe Bible Translators, Inc. 2026
www.Wycliffe.org

Pour plus de ressources bibliques en langue nguni,
veuillez consulter le site
www.ScriptureEarth.org/niy

License Creative Commons (CC BY-NC-ND 4.0).

Attribution - Pas d'Utilisation Commerciale - Pas de Modification 4.0 non transposé
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.fr>

Ungbòta-ጋፊጥጥጥ ጥጥ ህጽጽ- ንጥጥ ጥጥ ጥጥ ጥጥ

<i>livre</i>	<i>abréviation</i>	<i>page</i>
Màtayò.....	(Màt).....	1
Märkò.....	(Mrk).....	64
Lukà.....	(Luk).....	102
Yùwanì.....	(Yùw).....	165
Kasù.....	(Kas).....	212
Pbàròmà.....	(Ròm).....	273
1 Pbàkòritò.....	(1Kò).....	301
2 Pbàkòritò.....	(2Kò).....	329
Gàlàtiyà.....	(Gàl).....	347
Èfesò.....	(Èfè).....	357
Filipì.....	(Fìl).....	367
Kòlòsayì.....	(Kòl).....	374
1 Tèsàlònìkà.....	(1Tè).....	381
2 Tèsàlònìkà.....	(2Tè).....	387
1 Tìmòtewà.....	(1Tì).....	391
2 Tìmòtewà.....	(2Tì).....	399
Titò.....	(Tit).....	405
Filimonì.....	(Flm).....	409
Pbàèbràniyà.....	(Èbr).....	411
Yàkòbhò.....	(Yàk).....	433
1 Péterù.....	(1Pé).....	441
2 Péterù.....	(2Pé).....	450
1 Yùwanì.....	(1Yù).....	455
2 Yùwanì.....	(2Yù).....	462
3 Yùwanì.....	(3Yù).....	464
Yudhà.....	(Yud).....	466
Upfòta.....	(Upf).....	469
Odú r'ò dhu-tì.....		500
Plan de lecture.....		510

Pbétà, yàrí bhǔkù ò ka kandí wiwì-
tsí, ní ka kandí, ndínǎ ìndrǔ náa'ù tí
dhu, Yěsù rǎrǎ Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà.
Ndirò ka kandí ka ndínǎ ka nà'ù ale,
náadù tí ípìrǒnga nábà kǒvò rǒ.

Yùwanì 20.31

Ungbòta-Ɖwútá tó bhùkù ò ì nòtù dhu

Ungbòta-Ɖwútá tó bhùkù ní Yèsù Krístò dǝ rǝte bhùkù. Ka ní Bìbìliyà-rǝrǝ. Ka kandí ka Yèsù ka kùgù dhu-dzidǝ. Ndirò, kà rǝte Kàgàwà akò pbindà ale nà Ungbòta-Ɖwútá dǝ. Ndi Ungbòta ídè dǝnà dhu ní, Kàgàwà akò làkà ndàti ndi rǝrǝ kórǝ ale yà Yèsù Krístò à'u rí rí'í fíyǝ Ádrùngbǎle tí ndirò Ɖgùba tí nígù dhu. Ndi bhùkù arí nzí dhu kèlè òvǝ indrù tò, pbétù kǎrí ndi nòzè ale ònzi rǎlù irèta, 'àdù 'à'u 'òpè 'òkò ípìrǝnga-Ɖwútá ǝ Yèsù Krístò-nyutsi.

Ungbòta-Ɖwútá tó bhùkù ò rí'í ní Ɲyǝ kumì dǝnà àrǎbhù nà bhùkù. Í bhùkù nandí ní atdí kumì dǝnà Ɲyǝ nà dǝnà rǝse dhèdhèrò ale. Abádhí andí í bhùkù imbò kumì atǝ dǝnà rǝse atǝ nzínzi ǝ. Í bhùkù ka kandí dhèdhèrò Ɲfǝ ǝ ndirò dhèdhèrò dhu dǝ. Pbétù, abádhí kórǝ ò ì nòtù ídò Ɖte-nzínzi, yà abádhí nàbhu rí'í atdíkpá Ɖte ní: yà Yèsù Krístò-nyutsi Kàgàwà itè indrù ndi ndòzè ní àzè.

Ungbòta-Ɖwútá tó bhùkù nǝpè ndi ífo bhùkù rǝrǝ. Í ífo bhùkù nandí ale ní: Màyò, Màrkò, Lukà ndirò Yùwani. Í bhùkù rǝte Yèsù bhà ípìrǝnga dǝ, kùdhè indrù tò dhu dǝ, kǎnzì kasu dǝ, kàbhà Ɖve dǝ, ndirò kǝgbè ndi Ɖve-bvè rò dhu dǝ. Kǝkò ífo bhùkù-dzidǝ rí'í ní uvitatǎle-kàsù tò bhùkù. Ndi bhùkù rí Kàgàwà bhà ídzi Màkùrè nùundo ndi íbhu kumì atǝ ǝ Yèrùsàlemà tó kigò (Pbàyàhúdí tó pbiri ǝ ádrùngbǎ kigò) ò rò, rǎrà àhu Rómà tó kigò (Ínzí ní Pbàyàhúdí tó ádrùngbǎ kigò) ò dhu òvǝ. Kà-dzidǝ rí'í ní Yèsù bhà uvitatǎle Pǝlǝ undí dhèdhèrò kǎnísá tò bhàruwà ndirò dhèdhèrò atdídhená ale tò bhàruwà. Kúndí í bhàruwà ndí'í abádhí dzùnà nǝnzi tí a'uta ǝ ì óko ní fíyǝ ípìrǝnga ǝ. Pǝlǝ bhà í bhàruwà tò rí'í olùnà rò àrù bhàruwà ní kórǝ ale tò ka kandí-tsí. Ndirò abádhí rí'í dhèdhèrò tsùna tí. Abádhí nzínzi ǝ atdídhená-tsí ka kandí kórǝ ngari ònà arí'í Yèsù ná'ù ale tò kórǝ ale tò ka kǎrí dhu àndí ònà Ɲfǝ ǝ. Ndirò ngùkpàkà-tsí ka kandí dhèdhèrò kǎnísá tò, ndirò dhèdhèrò ale tò. Kà ríku dǝnà rò ní rí'í Ungbòta-Ɖwútá tó bhùkù ò bhùkù ní Upfǝta tó bhùkù. Ndi bhùkù rí dhu ùdhè indrù tò, ndàwe Ɲnyu bhèyi rǝdzì ale dǝ dhu tó Ɲfǝ ǝ ì nitè Yùwani tò dhu. Ndirò kà rí dhu ùdhè, ndàwe Krístò rí idzi ònyu dhu itè rí ize mà, yà adzi ǝ dhu-tsù rí ndòdì rò Kàgàwà bhà Idzi nǝnziya mùlèmà mànà dhu dǝ. Ndi bhùkù ò Ɖte-nzínzi, yà Ungbòta-Ɖwútá tó bhùkù ò Ɖte-lùkpǝ tí ka kǎdù òdyinà Ɖte ní ka kǝvǝ kpangba: «Yà adzi ǝ ka kí idzi ònyu dhu tó ádrùngbǎnga tó Ɖbi rí'í kòmǝbí àlè tó Ádrùngbǎle Kàgàwà mà yà kùtri fíndà ale, Krístò mànà-fs. Ndirò ndi idzi rǎdi dhòdhóhóngà nà» (Upf 11.15).

Ndrùna ǝ yàrí Ungbòta-Ɖwútá tó bhùkù ní ka kǎndí kǎdù dhu à'ù kǎ'ǝ rí'í Kàgàwà bhà Ɖte rǎrǎrà àhu àhù ndi aláwà t'óteta nùni ale dǝ kórǝ. Ka kugèrè ka yà wemberè tí ka kandí Pbàgíríkí t'ávàna ǝ Andítá ò rò. Ndrùna Ɖte ka kí rò, ale-tù arí nzí ùbhi atdí Ɲfǝ ǝ tí. Ní ndi dhu-okù dǝ rò, nyí nyí útse ka kùtsè dhu, ale-tù, nǎlà atdídhená andítá-nyìkpǝ-dǝ, ndí'í dhu Ɖzè rí ale nunda tí mbèyi Ɖzǝ ǝ.

Wemberè tí ka kundí Pbàgíríkí t'ávàna ǝ Andítá núuwí wà. Pbétù, kòmǝbí arí 'àbà ní dhèdhèrò ale núundí í Andítá-sisi kèlè. Í angyè Andítá-sisi nzínzi ǝ, atdídhená Andítá-rǝrǝ náarí mbà. Ní ndi dhu ka kitè Ndrùna ǝ Ungbòta-Ɖwútá tó bhùkù ò ní ize ní: [...]

Pbàgíríkí t'ávàna ǝ Andítá ò ka kútu nzá í Andítá dhèdhèrò Ɖte-dǝkpa ǝ. Pbétù ka kí kòtù Ɖyà Bìbìliyà ní Fàràsì mà, Swàhill mà, Màngalà mà, ngùkpà aláwà-tidǝ mànà ǝ ka kǎndí. Ndrùna ǝ Ungbòta-Ɖwútá tó bhùkù ò, ndi nàla ídzi dhu tí ní kundí Andítá dhèdhèrò Ɖte-dǝkpa nà ònà, ndí'í dhu Ɖzè rí ale nunda tí mbèyi.

Ungbòta-Ɖwútá tó bhùkù ò, ʒyʒ kumì dòná àrèbhù nà bhùkù kóró dòkpa ʒ, nyí nyí abádí ò ò nòtù ádròdrò dhu tí dhu nótù òtù. Í ádròdrò dhu-tì ní ʔtè bhùkù nandí ale mà Andítá àbhù rí rálù ìndrù-dò mbéyi ngàkpà dhu mànà. Í ádròdrò dhu ní nzi ʔlìlǎ Alafí abhù kandí Andítá-ròrò.

Yàrí bhùkù ò, nyí nyí dhèdhèrò ize nótù òtù atdídená andítá tò angyinǎ rò ndirò olùnǎ rò. Í ize ní (*) angyinǎ rò, ndirò ní (a, b, c...) olùnǎ rò. Angyinǎ rò ka kili rítèna ní kà nà ríʔ dhu-tì ka ràwe Ungbòta-Ɖwútá tó bhùkù áriku ró, ndirò olùnǎ rò ríʔ rítèna ní kà nà ríʔ dhu-tì ka ràwe wà obvòbvò yà kà ríʔ òná ngari tsìná. Mǎpà ríʔ ìnè átò bhùkù áriku ró.

Màtayò

andí Yēsù Krístò bhà Ídzì Mākūrù

Yàrí bhùkù ò ì nòtù ádròdrǝ dhu tí dhu

Yàrí bhùkù nandí ní Màtayò. Ngàtsi ndi Màtayò-òvò ní'í Lawì (Mrk 2.14). Ka ní'í Màyàhudì, ndirò ka ní'í pàratà tó ndòmbè (9.9). Ní Yēsù náanzi ka ndíní pbindà kasu nubhà tí, ndàdù òngo pbindà uvitatále nzínzi ǝ atdí ale tí (10.3).

Màtayò náandí pbindà bhùkù fíyò ní, yà ì nágèrè 'à'ù Yēsù Pbàyàhúdì. Í Pbàyàhúdì núuni Ungbòta-Ayí tó Andítá mběyi nyú. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kǎránà pbindà andítá nípbi rǝ ndi Ungbòta-Ayí ò ka kandí dhu rǝ.

Màtayò náandí pbindà bhùkù, ritè dhu kpangba Yēsù rǎrí ndi yà Pbàyàhúdì náaró-dona ìrà rírá dhu tí Màsiyà (2.6).

Yēsù ka kugu Hèròdè rǝ'í ádrùngbǎ kamà tí Pbàyàhúdì tó pbiří, Ísràyeli, dǝ òná kàsùmì ǝ (2.1,15). Ní, kǎdù pbindà kasu òpè Gàllilayà tó pbiří ò rò, ndàrà àhu nà Yèrùsalemà, Yùdeyà tó pbiří ǝ ádrùngbǎ kigò ò. Ndi kàsùmì ǝ, Ísràyeli ní'í Pbàróma tó pbiří ǝ kámá dǝ ádrùngbǎ kamà nónyù idzi dóná ró. Ní, wò ndi ádrùngbǎ kamà nóongónà ndi ndónyù idzi dýá pbiří àndà yà ndi ndáli i pbiří ǝ pbàliwálí-otù ǝ. Ní, Yēsù-ànyǎ natdi ndíní ka koho tí ní'í lèwali Pilatò.

Bhùkù-nyitì ka kóhù tí dhu

- Yēsù Krístò t'ábhúna-òvò mà kugu ka kí dhu màná (1.1–2.23).
- Bàtizò nubhónà Yùwanì náanzi pbindà kasu tí dhu (3.1-12).
- Yēsù rǝ bàtizò àlù dhu mà pfómvo Sitanì rǝ Kà-afí ùmvù dhu màná (3.13–4.11).
- Yēsù rǝ pbindà kasu ònzi Gàllilayà tó pbiří ǝ dhu (4.12–18.35).
- Yēsù rǝ abhi òpè pbindà kasu nà Gàllilayà rò, ndàrà àhu nà Yèrùsalemà tó kigò ò dhu (19.1–20.35).
- Yēsù rǝ pbindà kasu ùtsa ndi ndí dóná rò kasu ònzi Yèrùsalemà tó kigò ǝ, rǎrà àhu ndètǝ ka kí mùsàlabhà dǝ dhu ò dhu (21.1–27.66).
- Yēsù rǝ ndingbè òve-bvù rò, nditè ndi pbindà ábhàlǝ tò, ndàdù dhu òvò fíyò ndíní «Ídzì Mākūrù» nuno tí kóró yà adzi ǝ ale-tsù-tidò tò dhu (28.1-20).

Yēsù t'ábhúna-òvò
(Luk 3.23-38)

1 ¹Yàrí ní Yēsù ***Krístò** t'ábhúna-òvò. Yēsù Krístò ní'í Dàwudì-dhú bvù ale, ndirò Dàwudì ní'í Àbràhamù-dhú bvù ale.

²Àbràhamù náadhì Ísakà, Ísakà náadhì Yàkobhò, Yàkobhò náadhì Yudhà mà adóna màná. ³Yudhà náadhì Pàrezì mà Zǎrà nà. Abádhí-tsánà ní'í Tàmarì. Pàrezì náadhì Èsròmù, Èsròmù náadhì Àramù. ⁴Àramù náadhì Àminàdabhù, Àminàdabhù náadhì Nàsònì, Nàsònì náadhì Sàlmònì, ⁵ndirò, Sàlmònì náadhì

Bòazà. Bòazà-tsánà níí Ràhabà. Bòazà náadhì Òbedè. Òbedè-tsánà níí Rúta. Òbedè náadhì Yèsè, ⁶Yèsè náadhì Ádrùngbà kamà Dàwudì, ndirò, Dàwudì náadhì Sòlòmónì. Sòlòmónì-tsánà níí yà Ùriyà-fó rò Dàwudì akò tsibhàlé. ⁷Sòlòmónì náadhì Rèhòbbòhamù, Rèhòbbòhamù náadhì Àbiyà, Àbiyà náadhì Asà, ⁸Asà náadhì Yòsàfatà, Yòsàfatà náadhì Yòramà, Yòramà náadhì Ùziyà, ⁹Ùziyà náadhì Yòtamù, Yòtamù náadhì Àhazì, Àhazì náadhì Zèkíyà, ¹⁰Zèkíyà náadhì Mánasì, Mánasì náadhì Àmòsè, Àmòsè náadhì Yòsíyà, ¹¹ndirò, Yòsíyà náadhì Yèkòniyà mà adóna màna, yà Pbàisràyéíí ka kumba kowù nà incò tí Bàbeli tò p̀biri ò nínganí.

¹²Pbàisràyéíí ka kumbà kowù nà incò tí Bàbeli tò p̀biri ò dhu-dzidò, Yèkòniyà náadhì Sàrtiyelè, Sàrtiyelè náadhì Zèrùbàbeli. ¹³Zèrùbàbeli náadhì Àbihudì, Àbihudì náadhì Èliyàkimù, Èliyàkimù náadhì Àzorò. ¹⁴Àzorò náadhì Zàdhokì, Zàdhokì náadhì Àkimù, Àkimù náadhì Èlihudì, ¹⁵Èlihudì náadhì Èliyèzerì, Èliyèzerì náadhì Màtanì, Màtanì náadhì Yàkòbhò, ¹⁶Yàkòbhò náadhì Yòzefù, ndi Yòzefù níí Màriyà bhà ale. Ndi Màriyà ní ndi, Yèsù, yà Krístò tí kátina ale nadhì.

¹⁷Ní kórò í rùgànda-bvù níí yà dhu bhèyi: ròpè ndi Àbràhamù rǒ rǒ, ràrà àhu Dàwudì rǒ, níí atdí kumì dóná ifò nà rùgànda. Ròpè ndi Dàwudì rǒ rǒ, ràrà àhu Pbàisràyéíí nùmba ka kí kowù nà incò tí Bàbeli tò p̀biri ò dhu ò, níí atdí kumì dóná ifò nà rùgànda. Ndirò ròpè ndi Pbàisràyéíí ka kumbà kowù nà incò tí Bàbeli tò p̀biri ò dhu rǒ rǒ, ràrà àhu Yèsù Krístò nùgu ka kí dhu ò, níí atdí kumì dóná ifò nà rùgànda.

Yèsù nùgu ka kí dhu

(Luk 2.1-7)

¹⁸Yèsù Krístò nùgu ka kí dhu níí yà dhu bhèyi: kà-tsánà, Màriyà, níí iwà Yòzefù órí rǒ. Pbétù, inzà í àpè 'ùmbà rǒrǒ, Màriyà náatù ndi òna nà Ìlìl-Àlafí bhà òbi ní. ¹⁹Yòzefù, yà kà mà rǒ 'ùmbà nà ale, níí obhónángatále. Pbétù, kǎzè nzà kà-nyì níwù ndi ndí ibí ale nzínzì ò dhu. Ní kǎzè ndòdhò ka inzà ìndrù nùni rǒrǒ.

²⁰Wò dhu níí kà rǒ rǒ ní ndi, Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndi onyù-bvù kà tò ndàti: «Yòzefù, Dàwudì-dhù bvù alé, inzà onzi Màriyà nídyi nyi nyí pbùkù tsibhàlé tí dhu-òdò. Obhó tí, kà rǒ nà ari ní Ìlìl-Àlafí bhà òbi ní kǒdyì. ²¹Kùguya kpatsibhíngba, nyadù òvòna nówò Yèsù tí, ka ní ndi pbìndà ale nigúya fíyò nzérénga ò rò nídhuní.»

²²Kórò wò dhu náanzi ndi, ndíní angýí Kàgàwà nùuno pbìndà *nabi otù ò dhu náaká tí. Kàti:

²³«Kàní inzà àpè kpatsibhàlé nùní tsibhíngba níí'ya òna nà.

Ndirò kùguya kpatsibhá ngbángba,

kadù òvòna nówò Mánoli tí.»

Kà-tì ní: «Kàgàwà rǒ atdíkpá àlè màna.»

²⁴Idhò ò rò ndi ndivà ndi rò, Yòzefù náanzi yà Ádrùngbàlé Kàgàwà bhà màlàyikà núnòna fíndà dhu. Ní kǎdù Màriyà nídyi pbìndà tsibhàlé tí. ²⁵Pbétù kùpbà nzà kà-ngbò, ràrà àhu kà rǒ kpatsibhá ngbángba nùgu dhu ò. Ní Yòzefù náadhè ndi ngbángba-òvò nówò Yèsù tí.

Abho inga nùni ale-akpá rīwu Yēsù tó ngbángba nándà dhu

(Luk 2.8-20)

2 ¹Yēsù ka kugu Yùdèyà tó p̀b̀irì ǝ kigò, Bètèlèhemù tí kátina ò, ádrùngbà kamà ***Hèròdè** bhà atò ǝ. Ndi nínganì, òrù-akpà-nyì rǝ rí 'ònzì dhu dǝ inga nùni ale-akpá níwù adyifò náarí ndìto inà rò, 'ìwù ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò. ²Ní abádhí níwù dhu indrù-tsù 'àti: «Yà ka kùgù P̀b̀ayàhúdì tó ádrùngbà kamà rí'ì ingbòrò? Mǎ màla kàbhà alalì òrù-akpà-nyì rǝ adyifò arí ndìto inà rò. Ní mǎ miwù ka nífù.»

³Wò dhu ì ìrì rò, ádrùngbà kamà Hèròdè mà kórò Yèrùsàlemà tó kigò ǝ bhà mànà níirè nga abho nyú, d̀yà ràdù ndìnza atdíǝ. ⁴Ní kundu ***pbàkùhání** tó ádròdrò ale mà, Mùsà bhà Úyátá tó màlímó mànà kórò, ndivù ***Krístò** núgu ka kàm̀b̀enà ì nga tsùyá. ⁵Ní abádhí náadù ɔte kà tó 'àti: «Bètèlèhemù, Yùdèyà tó p̀b̀irì ò. Obhó tí, Kàgàwà bhà ***nabì** náandí dhu angí, ndàti:

⁶«Ndirò inyi Bètèlèhemù, Yudhà bhà p̀b̀irì ǝ nyi nyí'ì rò,

nyi ní nzí pòtsò kigò Yùdèyà ǝ kigò nzínzì ǝ.

Obhó tí, ùnú rò ní ndì atdí kamà rǎhù.

Ndi kamà ní ndì P̀b̀àisràyélí, pbàkà ale nundaya.»

⁷Wò dhu-dzidǝ, kamà Hèròdè náanzi kòkò inga nùni ale-akpá inzà ngùkpà ale nùni rórò, ndivù alalì abádhí ala dòtsí ònà idhò tsùyá. ⁸Ní kàdù abádhí nóvì Bètèlèhemù tó kigò ò, ndàdù àtìnà abádhí nì: «Nyòwu nyòme pé awáwè wò ngbángba dǝ. Ndirò ka nyí nyòtù rò, ní nyàdù nyìbho màkùrù idù, ndíní ma madù tí àrà kífù átò.»

⁹Ádrùngbà kamà Hèròdè bhà ɔte ì ìrì dhu-dzidǝ, abádhí náadì d̀yà 'òwù. Níró ní ndì yà abádhí álaná adyifò arí ndìto inà rò alalì náadì angí abádhí tò, ndàmbe àrà dǝ, ndàrà ide yà ngbángba rí'ì ònà ngari-dòtsírò. ¹⁰Abádhí níitdègu wò alalì nálà, ní abádhí-dhè níika ndì atdíǝ nyú. ¹¹Ní abádhí náatsù ányì-dza, 'àdù ngbángba mà nála íyànà M̀ariyà mànà. Ní abádhí núuko ì ɔtdyàya dǝ, ì rífù ndì ngbángba. Wò dhu-dzidǝ, abádhí núunga fíyò bholò-tsù, 'àdù perè núbho, 'òdhè ka ní. I perè ní'ì: ɔrò mà, mbèyi aróngu kàzu ò ka kòbì ndì rò ***alindra-tidò** mà, ndirò mbèyi aróngu akye-tidò, ***mànèmanè** tí kátina mànà. ¹²Wò dhu-dzidǝ, Kàgàwà núuno dhu ɔnyu-bvù abádhí tò, ìnzì ì nadù tí Hèròdè bhà nanà. Ní abádhí adù 'àdu fíyò p̀b̀irì ò ngàtsi ɔtu ǝ.

Yēsù tó ngbángba nà ka kótse Mísrì tó p̀b̀irì ò dhu

¹³Kòkò abho inga nùni òrù-akpà-nyì rǝ arí 'ònzì dhu dǝ ale-akpá nádu ì dhu-dzidǝ, Ádrùngbàle Kàgàwà bhà màlàyikà náavì ndì Yòzefù tó ɔnyu-bvù, ndàdù àtìnà kànì: «Ívà nyi, nyidyì ngbángba mà íyànà mànà, nyàdù òku nà Mísrì tó p̀b̀irì ò. Ndirò, nyàdù nyòko ányì ràrà àhù ma mí nyá'vì nyàdu nyí ányì rò dhu ò. Obhó tí, Hèròdè rí ngbángba nábhù kambe ònènà dǝ, ndíní ka koho tí.»

¹⁴Ní ndì iku ǝ tí, Yòzefù níivà ndì idhò ò rò, ndidyì ngbángba mà íyànà mànà, ndòkù nà Mísrì tó p̀b̀irì ò. ¹⁵Abádhí adù òko ányì, ràrà àhù Hèròdè rǝvè dhu ò. Wòrì dhu náanzi ndì ndíní Ádrùngbàle Kàgàwà núuno p̀b̀indà nabi-òtù ǝ dhu náaká tí. Kàti: «Ma mánzì idhùdu rǎhù Mísrì rò.»

Bètèlèhemù tó kigò ǝ kpabhá nzónzo nókye ka kí dhu

¹⁶Hèròdè níitdègu dhu nòsù ètrǝ tí abho inga núni òrù-akpà-nyí rǝ arí 'ònzí dhu dǝ ale-akpà rùtrǝ ndí, ní kà-aff-ǝnga nííwa ndí atdíǝ. Ní, kǎví pbìndà pbànowí rǝkyè ǝyǝ atǝ nà kpabhá nzónzo mà, inzǝ àpè ǝyǝ atǝ nísè kpabhá nzónzo mà nà kórǝ, Bètèlèhemù tó kigò mà, tiná arí kórǝ pbanga mà nà ǝ rǝ. Kǎnzí wǝ dhu àdhàdhí yà i abho inga núni ale-akpà nábhu fíndà alalí i ala òná kàsùmi dǝ awawù rǝ. ¹⁷Nírǝ ní ndí yà nabí Yèrèmiyà núuno kpangba dhu náaká. Kǎti:

¹⁸«Ale-tù irí ndí Ramà tó kigò ǝ.
Ìndrù rǝdzi, ndàdè àmbè ndèhu dǝ atdíǝ.
Ràkeli ní ndí rí pbìndà inzo nǝdzi.
Kòzè nzǝ kopè afína mà,
iwà i inzo núve nídhuní'».

Yèsù tó ngbángba nà ka kíngò Mísri tó pbìrì ǝ rǝ dhu

¹⁹Hèròdè nóvè dhu-dzidǝ, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà náaví ndí onyu-bvù Yǝzefù tó Mísri tó pbìrì ǝ. ²⁰Ndí màlàyikà náati Yǝzefù ní: «Ívǝ nyí, nyidyí ngbángba mà íyànà mà nà, nyadè nyadu abádhí nà Ísràyeli tó pbìrì ǝ. Obhó tí, yà ndí ngbángba nazè 'òhò ale núve wà.» ²¹Ní, Yǝzefù níivà ndí, ndidyí ngbángba mà íyànà mà nà, ndàdu ndí nà Ísràyeli tó pbìrì ǝ. ²²Pbètè, kítdègu dhu níri Àrkèlawù rǝrí ndí àbanà Hèròdè dzidǝ idzi nónyù Yùdèyà tó pbìrì ǝ ádrùngbǎ kamà tí, ní kǎdè ndí pbìrì ǝ ndí ndàrà àdi dhu-ǝdǝ nónzì. Kàgàwà ǝvǝ dhu fíndà onyu-bvù dhu-dzidǝ, Yǝzefù náadù àrà Gàlìlayà tó pbìrì ǝ. ²³Kǎdù àrà àdi Nàzà-retí tí kátina atdí kigò ǝ. Ndí dhu náanzí ndí wǝ dhu bhèyi, ndí Kàgàwà núuno pbìndà pbànábi-otù ǝ dhu náaká tí. Kǎti: «Ka kanziya ka Nàzàreti ǝ ale tí'».

Bàtizò nubhónà Yùwaní rí Ídzì Mǎkùrù núno ìndrù tǝ dhu

(Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18; Yùw 1.19-28)

3 ¹Wǝ ndí kàsùmi ǝ, bàtizò nubhónà Yùwaní níito ndí Yùdèyà tó rùngù ǝ. Kǎmbénà Kàgàwà bhà Ídzì Mǎkùrù núno dǝ ìndrù tǝ, ndàrà àtì nà rǝ: ²«Nyùgèrè nyí nyùbhà fùkù nzérénga. Obhó tí, òrù-akpà ǝ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi-tsù níndù wà ndí.»

³Yùwaní ní ndí, yà ***nabí** Ísaya núuno dhu dònà ale, ndàti:
«Kǎní atdí ale-tù rí ndí rùngù ǝ:
«Nyùbhòlǝ Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ngudhà,
nyùtǝ kàbhà otu'».

⁴Ndí Yùwaní rǝ mùdzarè níí ***ngàmiyà** tí kátina ìzǝ-ká ní ka kódyù. Ndirǝ kísónà òna asé tǝ kùkyè ní. Kǝgónà àdù ndòngù ìndù mà, irí ǝ ití-dha mà nà ní. ⁵Ní ìndrù nóongónà ìwu kà-tí' ǝ Yèrùsàlemà tó kigò ǝ rǝ, Yùdèyà tó pbìrì ǝ rǝ kórǝ, ndirǝ Yǝrǝdani tó idha-akpà-bidǝ arí kórǝ mùlengù ǝ rǝ màtí. ⁶Abádhí núunónà fíyǝ nzérénga kpangba kórǝ ale-ònzí, Yùwaní ràdè bàtizò nùbho fíyǝ Yǝrǝdani tó idha-akpà ǝ.

⁷Bàtizò nubhónà Yùwaní náala ábhǝ ***Pbàfàrisáyó** mà, ***Pbàsàdùkáyó** mà nà tina ǝ rǝwu ìwu rǝ ndí ní ì alú tí bàtizò rǝ. Ní kǎti abádhí ní: «Nyí, ámvǝ

tó osu-tsè! Ádhi ndi dhu nówò fùkù ndíni nyí nyotse tí yà rírá Kàgàwà bhà nàwí-tsù rò? ⁸Nyònzí iwà nyí nyùgèrè nyí, nyùbhà fùkú nzéenga dhu nàwí rí dhu. ⁹Ndirò, àpé nyìrè nga affiku ò, nyàti: «Àbràhamù ní abhukà!» Ma mí dhu núnò k pangba fùkù, Kàgàwà ràdù kàkàrí odu mà nùgèrè ròngò Àbràhamù t'í-dhúna tí. ¹⁰Àlò ka kílì wà itsu-pfò rò, ndíni ka kí'á tí i itsu-vé nì. Ní kóró itsu yà ìnzí arí ídíz itsu-kpò n'ò, nùkèrè ka kí, kadù àwàná kàzu ò. ¹¹Ima, ma mí bàtizò nùbhò fùkù idha nì, ndíni iwà nyí nyùgèrè nyí nyùbhà fùkú nzéenga dhu nàwí tí. Pbétù, dzidu d'ò rírá ale náaraya bàtizò nùbho r'ò fùkù Kàgàwà bhà Ìlílà-Alafí nì, ndirò kàzu nì. Ndi ale r'í'ò jòbi nà atdíd'ò ròsè dùdu nà. Ma màkà nzá muwà kà-pfò rò kàyitò mà. ¹²Kàlù ònyù-ònga t'ílèta tó kanyà-tid'ò fóná. Ndirò kà rí pbìndà odhó-d'ònga nátsu, ndàdù nganù-kpò nípfo kéléna ò rò. Kà rí pbìndà nganù-kpò-tsù nún'dù óngòlì ò, ndàdù dzéngéléna nùbì ìnzí aráve ádrùngbá kàzu ò.»

Yèsù rí bàtizò nálù dhu

(Mrk 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³Atdíku, Yèsù níra Gàlilayà tó pbìrì ò rò, ndìrà àhu Yùwanì-tí'ò, Yòròdanì tó idha-akpà-tsù, ndíni kàbhù tí bàtizò fíndà. ¹⁴Ní Yùwanì núuvò ndi kà-r'ò, ndàdù àtìna kà nì: «Ima ní ndi, ma màmbèna bàtizò nálù funù, ní ádhu nyi nyádù ìrà kònzì fudù nì?» ¹⁵Pbétù, Yèsù náadù ote ádu kà tò, ndàti: «Ìnzí úvò nyi! Ítsè kà rí'í ndi dhu bhèyi. Obhó tí, kòmbí dhu àkà àlè rònzì kóró dhu Kàgàwà nózè ka dhu bhèyi.» Nírò ní ndi Yùwanì náadù Yèsù núnò dhu ná'ù, ndàdù bàtizò nàbhu kà tò.

¹⁶Bàtizò ndi ndàl'ò rórò tí, Yèsù ráhu idha ò rò rò, òrù-akpà-tsù náangbe ndi kà tò. Ní kàla Kàgàwà bhà Ìlílà-Alafí orù rò rífo àmbò tó 3fò ò ró, ndi àmbò ràdù àdi dóná. ¹⁷Ndirò Kàgàwà-tù náadù ndìrì òrù-akpà ò rò, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, atdíd'ò ma mózè, nyìkpódu n'òfò dhu ònzì arí ale.»

Pfòmvo rí Yèsù-afí númvù dhu

(Mrk 1.12-13; Luk 4.1-13)

4 ¹Wò dhu-dzid'ò, Kàgàwà bhà Ìlílà-Alafí náabhu Yèsù ràrà rùngù ò, ndíni Pfòmvo núumvù tí affina. ²Ní Yèsù náutsi ònyè t'ònyuta-tsù ifò kumì idho tí, ìnzí ndàrà ònyè n'ónyè r'ò adyíbhengá màtí ndirò kùbhingá màtí. Ní àwù náadù kàlù atdíd'ò. ³Nírò ní ndi pfòmvo níra àhu kà-tí, ndàdù àtìna kà nì: «Nyi nyapè ì'í Kàgàwà t'ídhùnà nyú tí, ní ávì kàrí odu rùgèrè ì, 'òngò m̀gati tí.» ⁴Ní, Yèsù adù dhu ádu kà tò ndàti: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu kati:

«Ìnzí ní m̀gati kèlè ndi ìndrù tò ràdù ípìrònga nàbhu,
pbétù Kàgàwà-li'ò rò àhu kóró ote ní ndi ràdù ípìrònga nàbhu ìndrù
tò'ò.»

⁵Tdíd'ò, Pfòmvo náara kà nà Yèrùsàlemà, ìlílà kigò ò, ndàdù kàbhu rùpò Kàgàwà bhà idza d'ò-tsírò orù ngari d'ò, ⁶ndàdù àtìna kànì: «Nyi nyapè ì'í Kàgàwà t'ídhùnà nyú tí, ní 3bè pé nyi obvò. Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu kati:

«Kàgàwà rí dhu nùyá pbìndà màlàyikà tò okúnù d'ò rò,

ndíní nyi nòko tí ọ́rú rò ọ̀tsúna-tsíró,
akye odu nòóbena p̄f̄onu nǐ́.»

⁷Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu átò kati:
«Dhu-àkǎ nzá nyumvù pbùkù Ádrùngbǎle Kàgàwà-affí.»

⁸Wò dhu-dzidǎ, P̄f̄omvo abhù Yèsù rùpò ádzí pbìrì-akpà dǎ. Kǎdù kóró yà adzi dǎ ádrùdrǎ kámá tó pbìrì mà, kóró ọ́yá ònzì mànà nítè kà tò. ⁹Kǎdù àtìná Yèsù nǐ́: «Nyi nyapè nyokò ọ̀tdyànu dǎ ọ̀nzidú nyifu ma, ní kóró kòrí dhu núbhò ma mí indù.» ¹⁰Ní Yèsù adù àtìná kà nǐ́: «Índrí nyí àwù, Sitaní! Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu kati:

«Dhu àkǎ nyulě Ádrùngbǎle pbùkù Kàgàwà,
nyadù kà kèlě nífu atdíró.»

¹¹Níró ní ndi P̄f̄omvo náadù ndivà, ndàrà kà-tí rò. Kàgàwà bhà màlàyíká náadù iwu Yèsù-tí, adù àmbe kà kàsù nónzì dǎ.

Yèsù rí pbìndà kasu nópè Gàlìlayà tó pbìrì ò rò dhu

(Mrk 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹²Yèsù níitdègu bàtizò nubhónà Yùwanì ka kòsò imbi ò dhu níri, ní kǎdù àrà findá dhu nǐ Gàlìlayà tó pbìrì ò. ¹³Ányì, kǎdì nzá Nàzàretì tó kigò ǎ, pbétù kǎdù àrà àdì Gàlìlayà tó rèrù-bidǎ aríí kigò, Kàpèrnàwumù tí kátina ò. Kàpèrnàwumù níí Zàbùlónà mà, Nèftalì mànà tó mùlengù ǎ kigò.

¹⁴Kóró wò dhu náanzi ndì, ndíní Kàgàwà núuno pbìndà *nabì Ìsayà-otù ǎ dhu náaká tí. Kǎti:

¹⁵«Ò! Zàbùlónà bhà pbìrì mà, Nèftalì bhà pbìrì mànǎ,
ádrùngbǎ rèrù-bidǎ rǎrà ngudhà,
Yòrdànì tó idha-akpà-adzè nǎ rò ríí pbìrì, Gàlìlayà,
yà ìnzì ní Pbàyhúdí náaróko ònǎ pbìrì!

¹⁶Yà ìnò ǎ aróko kóró ale nála wà ádrùngbǎ awáwù.
Yà ọ̀ve-sisì tó ìnò níibvú ndì dǎnǎ pbìrì ǎ aróko ale dǔnga
awáwù nǎwù wà.»

¹⁷Kàpèrnàwumù ndì ndàrà àhu rò ní ndi, Yèsù apè ndùnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkúrù, ndàrà àtìná rò: «Nyùgèrè nyí nyùbhà fùkú nzérénga. Obhó tí, ọ̀rù-akpà ǎ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi-tsù níndù wà ndì.»

Yèsù rí ifò *awèrù núnzi dhu

(Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸Gàlìlayà tó rèrù-bidǎ ndì ndúbhi rórò, Yèsù náala atdí ale bhà ọ́yǎ inzo. Abádhí níí àwèrù. Atdí-ọ̀vò níí Simonì. Ngátsi ndi Simonì-ọ̀vò níí Péterù. Ndirò kà t'ádòná-ọ̀vò níí Àndèreyà. Abádhí ubhínà ibhè nókýè rǎ imbi ní rèrù ò. ¹⁹Ní Yèsù ati abádhí nǐ́: «Nyiwù owùdu ǎ! Ma mí nyùgèrè, nyòngò ìndrù-tsù núndu róngo, ndíní owùdu nungu tí ale tí.» ²⁰Ní uró rò tí, abádhí núubhà fíyó ìbhè-mbí, 'adù owu kówù ǎ.

²¹Tdítdǎ Yèsù náandri itseta ake, ndàdù Zèbèdayò bhà ọ́yǎ inzo nála. Í inzo níí Yàkòbhò mà adòná Yùwanì mànà. Abádhí níí fíyó ibhú ò, àbayà Zèbèdayò mànà, fíyó ìbhè-mbí nóbholò ì í ró. Ní Yèsù adù abádhí nánzì. ²²Ní ányirǎ rò tí, abádhí adù àbayà núbhà ibhú mànà, 'adù owu Yèsù-owù ǎ.

Yèsù rĩ Kàgàwà bhà Ídzì Mākūrù núnò, ndàdù anditále nígu dhu

(Mrk 1.9; Luk 4.44; 6.17-18)

²³ Yèsù nóongónà ùbhi kóró ngari ònà Gàlìlayà tó p̀bìrì ʒ. Kǎránà dhu ùdhe rʒ unduta-dzà ʒ rò, ndàdù àrà òrù-akpà ʒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi tó Ídzì Mākūrù núnò rʒ ìndrù tò. Ndirò kǎránà kóró andi-tidò nígu rʒ, ndàdù kóró otsu-tidò nígu. ²⁴ Ní kòyí náaká kóró Siriyà tó p̀bìrì ʒ. Ndirò, ka kowúnà dhè-dhèrò andi-tidò ní arándi ale núbà rʒ kà-fò'ò. Í ale ní'í yà nzére-alafí nà arfí òyà ale mà, símvotále mà, ndirò ngbǔya éve ale mànà. Ní Yèsù náarànà í ale nígu rʒ kóró. ²⁵ Ábhǒ ihé-yà nóowúnà iwu rʒ Gàlìlayà tó p̀bìrì ʒ rò, ***Dèkàpolì** tó p̀bìrì ʒ rò, Yèrùsàlemà tó kigò ʒ rò, Yùdeyà tó p̀bìrì ʒ rò, ndirò Yòròdanì tó idha-akpà-adzè rò m̀tí, ì rùbhi kòwù ʒ.

Yèsù rĩ Ídzì Mākūrù núnò ihé-yà tó p̀bìrì dʒ rò dhu

(Mrk 3.13; Luk 6.12-13)

5 ¹ Yèsù nítdegù ihé-yà nálǎ, ní kùpò p̀bìrì dʒ, ndàdù àdi obvò. Ní kàbhà ***ábhalí** náadù iwu kà-tí'ò. ² Nírò ní ndi kǎdè ndòpè ndùdhe dhu abádhí tó, ndàmbe àtìnà dʒ:

Hirò nɔnziya ale

(Luk 6.20-23)

- ³ «Hirò nɔnziya ale ní
yà nǎkè tí arfí ale-afí ònǎ rò ale,
òrù-akpà ʒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ní abádhí tó nídhuní!
- ⁴ Hirò nɔnziya ale ní,
yà kòmbí aróko nyiia-dha ʒ ale,
Kàgàwà nóopéya abádhí-afí nídhuní!
- ⁵ Hirò nɔnziya ale ní
yà ìyònga ʒ aróko ale,
abádhí nóokoya yà adzi-kàmǎ tí nídhuní.
- ⁶ Hirò nɔnziya ale ní,
yà obhónánga ònzi ì í dhu tó àwù nà arfí, àdhàdhì ònyù mà idha mànà-atdyú òho ka karí dhu bhèyi ale,
Kàgàwà náadùya abádhí ózè dhu nábhu rǎkǎ abádhí tó nídhuní.
- ⁷ Hirò nɔnziya ale ní
izu nábà arí ɔdhíya dʒ ale,
Kàgàwà náabáya izu abádhí dʒ nídhuní.
- ⁸ Hirò nɔnziya ale ní
afíya ònǎ rò ílǎ Kàgàwà-nyìkpó ʒ ale,
abádhí náalaya Kàgàwà-ngbò nídhuní.
- ⁹ Hirò nɔnziya ale ní,
màrùnga ʒ arí ìndrù nábhu ròkò ale,
Kàgàwà náanziya abádhí p̀bìndà inzo tí nídhuní.
- ¹⁰ Hirò nɔnziya ale ní
obhónánga ònzi ì arí dhu-okú dʒ rò ka karávu ròyá ale,
òrù-akpà ʒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ní'íya abádhí tó nídhuní.
- ¹¹ Ndirò, hirò nɔnziya ní nyí,

yà nyí nǐ ka karí dhu núno,
kavu rùkú,
kadù kóró nzére dhu-tidò náwe dèkú okúdu dò rò rò.

- ¹² Ní nyílè nyí, nyàdù òko dhèdhe ʒ, nyí nyabáya ádrùngbǎ mùkimbà nyú òrù-akpà ò nǐdhuñí. Wò dhu bhèyi tí ní ndi ka kavù angyi í ǐ Kàgàwà bhà ***pbanábí** rǎ.»

Yèsù-owù núngù arí ale ní yà adzi ʒ iko mà, awáwù màna dhu

(Mrk 9.50; Luk 14.34-35)

¹³ Yèsù adù àtìna tǔtǔdǔ ihé-yà nǐ: «Nyí ní iko yà adzi dǔ ale nzínzi ʒ. Pbétù, iko-òvù náapé iku, ní ka kádù kàbhù ròkyè àdhu nǐ tǔtǔdǔ? Kà kàsù rǐ mbà àdù ǐ tǔtǔdǔ. Kà ràdù àkǎ koyì iri, kadù àmbe ònángà nòtsi dǔ ale-pfò nǐ.

¹⁴ Nyí ní ndi awáwù yà adzi dǔ ale nzínzi ʒ. Pbirì dǔ ka kósi kigò náarí nǐ ndòru. ¹⁵ Ndirò, ka kǐnzǐ àdù tarà nóbì, kadù àtsinà itǎ-tsì. Pbétù, ka kádù kòbì, kadù ìlinà tarà ùlǐ ka karí ònà ɔrú ngari ʒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi kà ràdù idzá rǐ kóró ale-nyíngà náwù. ¹⁶ Ní ndi dhu bhèyi tí, dhu àkǎ fùkú awáwù ràwù kóró ale-nyíngà, ndíní abádhí ala tí idzi kàsùku, 'àdù òrù-akpà ò arí ǐ Abaku Kàgàwà nífù.»

Yèsù rǐ dhu núdhè Ʋyátá nífù ka kí dhu dǔ dhu

¹⁷ Yèsù adù àtìna tǔtǔdǔ: «Àpé nyirè nga ma rírà Músà bhà Ʋyátá mà, pbanábí núno dhu màna dhu núgolo. Ma mǐrà nzá abádhí núgolo, pbétù, ma mǐrà ndíní ma mabhù tí í Ʋyátá núno dhu rònzi ǐ. ¹⁸ Ma mí obhó dhu núno fùkù: òko yà adzi mà òrù-akpà màna nóko rórò, atdí andítá-nyìkpó-tútùngba mà í Ʋyátá ʒ náawíya nǐ, ràrà àhu yà adzi ʒ dhu-tsù rǐ ndòdi dhu ʒ. ¹⁹ Nírò, atdí ale náape atdí akekpá Ʋyátá-ngba mà nukò kòrǐ Ʋyátá nzínzi ʒ, ndàdù dhu ùdhe ngùkpà ale tò ròwù kùkò rǐ átò ndi bhèyi, ní ndi ale nǐ'ya ndi ákèkpá ale òrù-akpà ʒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ʒ. Pbétù í Ʋyátá nífù rǐ, ndàdù dhu ùdhe ngùkpà ale tò rifu ka átò ndi bhèyi ale, ní ndi ale nǐ'ya ndi òrù-akpà ʒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ʒ ádrùngbǎle.

²⁰ Obhó tí, ma mátina nyí nǐ: nyí nyarónzina obhónángà náapé nǐ òse Músà bhà Ʋyátá tò mǎlímó mà, ***Pbàfàrisáyó** màna tò obhónángà dónǎ, ní nyí nyotsúya nǐ òrù-akpà ʒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ʒ.»

Yèsù rǐ dhu núdhè indrú rákò dhu dǔ dhu

²¹ Tǔtǔdǔ Yèsù adù àtìna: «Nyí nyírì wà abhúku tò Kàgàwà uyá dhu ndàti: «Dhu àkǎ nzá nyohò abvo. Abvo nòhò ale náká kotdi ànyàna. ²² Pbétù, ma mí dhu òvo fùkù, matí: ɔdhinà rǐ àkò ale, náká kotdi ànyàna. Ndirò, ɔdhinà nàtǐ kǐdhumà tí ale, náká ádròdrǐ anya nǐtǐ arí ale ròtǔdi anya dóná. Ndirò, ndi ale ràtǐ ɔdhinà nǐ: «Nyí ní àritále! Ní ndi ale àkǎ, kobvù yà ìnzǐ aráve dhòdhódhonganà kàzu ʒ.

²³ Nyí nyapé ǐ perè nábhu nyí nyí ***màzàbahù** dǔ rò Kàgàwà tò ró, dhu ràdù ìse ùnú ányirò rǐ ìnè nzére dhu ràrǐ nzínziku ʒ adònu nà, ²⁴ ní dhu àkǎ nyubhà ndi perè màzàbahù-ònzǐ, nyadù nyadu, nyòwù ndi nzínziku ʒ rǐ dhu nǐtǐ angyi adònu màna. Wò dhu-dzidǔ ní ndi, nyí nyàdù nyadu, nyirà pbùkù perè nábhu Kàgàwà tò.

²⁵ Dhu nà nyí nyarǐ nà nzínziku ʒ ɔdhinu náapé àmbe àrà dǔ nyobhù, nyàdù òko nyàmbe òwu dǔ atdíkpá ka màna dhèwani ʒ, ní dhu àkǎ

nyonzi obi, nyiri nyi, nyitò ndi dhu, inzà nyi nyàpè òwu ùvò anya t'í-tdita t'ále-ònzí rórò. Ìmbà k'í ndi dhu bhéyi rò, kà ràdù nyabhu kòtdi ànyànù, kadù nyabhu pùrùsì ròsò nyi imbi ò. ²⁶Ma mí obhó dhu náno indù: nyi nyi nzi àdù àhu imbi ò rò inzà nyi nyùbho dùnú ka kòtdi dhu riku kóró rórò.»

Yèsù rí dhu núdhě m̀nỳnòni dš dhu

(Mrk 9.43,47-48)

²⁷Wò dhu-dzidš, Yèsù adù àtina: «Nyí nyiri wà yà ka kunc dhu, kati: «Dhu àkà nzà nyonzi m̀nỳnòni.» ²⁸Pbétù ima, ma mátina nyí nĩ: atdí kpatsibhále náapè ngàtsi ale-ve dò nga nándà, ndàdù kàtdyú nóhò, ní ndi ale nónzi wà m̀nỳnòni ndi tsibhále nà afína ò.

²⁹Ní dhu náapè ì'í, fangà tó nyìkpónu náarí nyabhù nyotsù nzérenga ò dhu tí, ní dhu àkà nyitá ka, nyadù itùnà nyobvù itse rùnù rò. Obhó tí, dhu àkà wà nyiwí atdí ngbõnu-rõngá-ngba, ròsè kóró ngbõnu nóbvù ka kí ìnzí aráve dhòdhódhonganà kàzu ò dhu dònà. ³⁰Ndirò, dhu náapè ì'í, fangà tó otsúnù náarí nyabhù nyotsù nzérenga ò dhu tí, ní dhu àkà nyotdi ka, nyadù òbvùnà itse rùnù rò. Obhó tí, dhu àkà wà nyiwí atdí ngbõnu-rõngá-ngba, ròsè kóró ngbõnu nóbvù ka kí ìnzí aráve dhòdhódhonganà kàzu ò dhu dònà.»

Yèsù rí dhu núdhě kpatsibhále mà rí 'ùbhà

pbìndà tsibhále nà dhu dš dhu

(Màt 19.9; Mrk 10.11-12; Luk 16.18)

³¹Tdítdš Yèsù adù àtina: «Ka kati átò: «Pbìndà tsibhále nódhò rí ale náka ndàndí ubhátá tó bhàruwà, ndàdù àbhunà kà-fó.» ³²Pbétù ima, ma mátina nyí nĩ: «Atdí ale mà náapè pbìndà tsibhále nódhò inzà ní m̀nỳnòni kònzìnà dhu-okú dò rò tí, ní ndi ale nĩtsu wà pbìndà tsibhále m̀nỳnòni ò, ndi tsibhále mà ràdù òwu 'ùmba ngàtsi kpatsibhále nà nídhuní. Ndirò, ndi òdhò ka kòdhò tsibhále nà ì nùmbà ale nádù ì'í iwà m̀nỳnòni nònzí átò.»»

Yèsù rí dhu núdhě dhu t'òtsòta dš dhu

³³Tdítdš Yèsù adù àtina: «Nyí nyiri wà yà abhúku tó ka kuyá dhu, kati: «Àpè nyùtsò dhu títò dš, pbétù dhu àkà nyònzí yà Ádrùngbàle Kàgàwà-ònzí nyí nyòtsò ònzí nyí nyònzina dhu tí dhu.» ³⁴Pbétù, ma mátina nyí nĩ: Àpè nyùtsò dhu akekpà màtí. Àpè nyùtsò dhu òrù-akpà-òvò rò màtí, Kàgàwà náaràdi dònà tombi ní ndi nídhuní. ³⁵Àpè nyùtsò dhu yà adzi-òvò rò màtí, Kàgàwà náarí pfõna ùlì róngà ní ndi nídhuní. Àpè nyùtsò dhu Yèrùsàlemà tó kigò-òvò rò màtí, ádrùngbà Ádrùngbà kamà bhà kigò ní ndi nídhuní. ³⁶Ndirò, àpè nyùtsò dhu dùku-òvò rò màtí, ìnzí nyí nyádù atdí àyí-vé-ngba mà nábhù ròtì, ndirò ngàtsi ní ròpfò nídhuní. ³⁷Obhó dhu tí rí'í dhu náka nyàtì obhó dhu tí. Ndirò, ìnzí ní obhó dhu tí rí'í dhu náka nyàtì ìnzí ní obhó dhu tí. Wò dhu dš ka kiséna ngùkpà dhu nádù ì'í nzére ale, Pfõmvo bhà rò ìrà dhu.»

Yèsù rí dhu núdhě nzére dhu núbhò ka kí nzére dhu ní dhu dš dhu

(Luk 6.29-30)

³⁸ Yèsù adù àtìná tđítđ: «Nyí nyírì wà yà ka kuno dhu, kati: «Ale-nyìkpó ale-nyìkpó arì š, ndirò ale-kù ale-kù arì š'» ³⁹ Pbéù ima, ma mátina nyí ní, dhu ràkà nzá nyùbho nzére dhu nzére dhu ní. Atdí ale náapě ngàngànu òpbi fangà dónà rò, ní dhu àkà nyugèrè ígù dónà ngàngànu kà ròpbi átò. ⁴⁰ Atdí ale náapě ndòzè ndàrà nyòbhù dhùwani š, ndíní ndakò tí rùnù simisi, ní dhu àkà nyíwà rùnù kotì átò, nyabhu kà tò. ⁴¹ Atdí ale náapě nyutù òbi ní nyanò dónà dhu, nyarà nà atdí kilòmětèrè tí, ní dhu àkà nyanò ka, nyarà nà ýy kilòmětèrè tí. ⁴² Atdí ale náapě dhu ònzi funù, ní dhu àkà nyabhu ndi dhu kà tò. Ndirò, kápé dhu ònzi ndùwu funù, ní dhu àkà nzá nyuvò nyi ndi dhu rš.»

Yèsù rí dhu núdhě òmvù nòzè ka kí dhu dš dhu

(Luk 6.27-28,32-36)

⁴³ Wò dhu-dzidš, Yèsù adù àtìná: «Nyí nyírì wà yà ka kuno dhu átò, kati: «Dhu àkà nyoze òdhinu, nyadù pbùkù òmvù nónrò.» ⁴⁴ Pbéù ima, ma mátina nyí ní: Dhu àkà nyòzè fùkù òmvù, nyadù òwu nyítsò rš rùkù arávu ale dš. ⁴⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyadù òngo òrù-akpà ò arí Ì Abaku Kàgàwà bhà inzo tí. Obhó tí, ka ní ndi adyifò nábhù arí rìkà nzére dhu ònzi arí ale mà, ídzi dhu ònzi arí ale mà nà dš. Ndirò káři igye nábhù rìkò obhónángà ònzi arí ale dš, ònzí arí kònzí ale mà nà. ⁴⁶ Nyí nyapě yà nyí nòzè ale kèlě nòzè, ní ádhu Kàgàwà adùya àbhunà fùkù perè tí? Pàratà tò pbàndómbé mà náatí obhó dhu nónzi átò ndi dhu bhěyi tí? ⁴⁷ Ndirò adóku-tsù tí nyí nyí mùlèmbè nòngù rò, ádhu ndi ádràngbà dhu tí nyí nyaróznina? Inzá Kàgàwà ná'ù ale mà náatí obhó dhu ònzi ndi dhu bhěyi tí átò? ⁴⁸ Ní, dhu àkà nyí mbà afátà nà ale tí, ádhàdhì òrù-akpà ò arí Ì Abaku Kàgàwà narí mbà afátà nà ale dhu bhěyi.»

Yèsù rí dhu núdhě perè núbho ka kádù tí dhu dš dhu

6 ¹ Wò dhu-dzidš, Yèsù adù àtìná: «Nyàndà nga mběyi ònzí nyónzi ídzi dhu tí rí dhu òndrù tò òndrù-nyìkpó š rò, ndíní ka kala tí nyí. Ndi dhu bhěyi nyí nyapě kònzí, ní òrù-akpà ò arí Ì Abaku Kàgàwà rí nzí adù perè núbho fùkù. ² Ní, perè nábhù nyi nyí nyonzi òndrù-dzà nà ní rò, dhu àkà nzá nyabhu ka ìkù š, ádhàdhì òyoyò idàya nà ale náarí kònzí unduta-dzà š rò ndirò ngudhà š rò matí dhu bhěyi. Abádhí náarí dhu ònzi ndi dhu bhěyi ndíní ka kifù tí ì. Ma mí obhó dhu núnò fùkù: abádhí nábà wà fíyò mùkimbà angyangyi. ³ Pbéù inyi, perè nábhù nyi nyí nyonzi òndrù-dzà nà ní rò, dhu àkà nzá nyabhu ígù tò òtsùnu rùni fangà tò òtsùnu rábhuna dhu. ⁴ Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyi nyabhu perè rádhù àdi òdhù š. Ndirò, Àbanu Kàgàwà, yà òdhù š dhu nálà arí ale, ní rádhù mùkimbà nábhù òndrù.»

Yèsù rí ale nítšò ka kádù tí dhu núdhě dhu

(Luk 11.2-4)

⁵ Tđítđ Yèsù adù àtìná: «Nyítsò nyí nyí rò, dhu àkà nzá nyónzi nyí òyoyò idàya nà ale náarí ònzi dhu bhěyi. 'ítsò ì í rò, abádhí náarí òzè

ʔitsò ɛ ɔrú ɛ ikò rórò unduta-dzà ʔ rò, ndirò otu-yàgá ʔ rò màtí, ndíní kóró ale náala tí ɛ. Ma mí obhó dhu núnc fùkù, abádhí nábà wà fíyó mùkimbà. ⁶Pbétù inyi, nyitsò nyi nyí òná kàsumì ʔ, dhu àkǎ nyotsù pbèkù kàluga ò, nyadyì tsènu ányì, nyadù nyitsò yà ányì ríʔ òdhù ò Àbanu Kàgàwà rò. Ní, òdhù ò nyi nyónzina dhu àlǎ arí ndi Àbanu Kàgàwà, ràdù perè nábhu indù.

⁷Ní, nyitsò nyí nyí rò, dhu àkǎ nzá nyũnò imbǎ tǐya nà ɔte abho, yà inzǎ Kàgàwà náʔ ale náarónzina dhu bhěyi. Abádhí náarí inga nírè, abho ɛ òtè rò nga rǎrǐ ndi Kàgàwà ràdù ɛ ùncna dhu nírí ní. ⁸Ní, dhu àkǎ nzá nyónzì nyí abádhí bhěyi. Obhó tí, Àbaku Kàgàwà núni wà àkǎ àkǎ fùkù dhu, inzǎ nyí nyàpè ndi dhu ònzi fóná rórò màtí.

⁹Ní, kǎnǐ nyí nyádù nyitsò tí dhu:

Ɔrù-akpà ò aríʔ Àbakà Kàgàwà,
Ábhù ɔvònu rilè ndì,

¹⁰ábhù idzi ònyu nyi nyí òká òná idho rǎkǎ,
ábhù nyi nyòzè dhu ròngò ndònzì yà adzi dǎ, òrù-akpà ò arí ndònzì dhu bhěyi.

¹¹Íbhò yà bilínganà nyi nyaríbhona ònyù indo fǎkǎ.

¹²Úbà fǎkǎ afátá fǎkǎ,
àdhàdhì mǎ marí dhu núba ɔnziká dhu nùfǎ ale tò dhu bhěyi.

¹³Ndirò àpè nyabhè pfòmvo rùmvù affka,
pbétù, ɔdo mǎ wò ndi Nzére ale rǎ rò.

[Obhó tí, Idzi t'ónyuta mà, ádrùngbǎnga tó ɔbi mà, ádrùngbǎnga tó awáwù màná náká inyi nà tí dhòdhódhóngà nà. Àmìnà.]

¹⁴Obhó tí, nyí nyapè dhu núbà ɔnzikú dhu nùfǎ ale tò, ní òrù-akpà ò aríʔ Àbakù Kàgàwà ràdù dhu núbà átò fùkù. ¹⁵Pbétù, ìnzì nyí nyapè dhu núba ɔnzikú dhu nùfǎ ale tò, ní Àbakù Kàgàwà rí nzì adù dhu núbà átò fùkù.»

Yèsù rí dhu núdhè ònyù t'ónyuta-tsù nùtsì ka kádù tí dhu dǎ dhu

¹⁶Tdítdǎ Yèsù adù àtìnà: «Ònyù t'ónyuta-tsù nyí nyùtsì rò, dhu àkǎ nzá nyòkò izàku ʔ, ɔyoyò idàya nà ale náarónzina dhu bhěyi. Abádhí náarí nyíya wòyó nùgèrè, ndíní kóró ale náala tí ònyù t'ónyuta-tsù ɛ ùtsì dhu. Ma mí obhó dhu núnc fùkù: abádhí nábà wà fíyó mùkimbà angyangyi. ¹⁷Pbétù inyi, ònyù t'ónyuta-tsù nyi nyùtsì rò, dhu-àkǎ nyu'ò nyìnu rilǎ, nyadù ndrùù róngu akye nùtri dènu rǎ àyì ò, ¹⁸akye kóró ale náalana ònyù t'ónyuta-tsù nyi nyùtsì dhu ní. Pbétù, Àbanu Kàgàwà yà òdhù ò ríʔ ányì, ní ndi àkǎ ndàni ka. Ndi dhu bhěyi ní ndi Àbanu Kàgàwà, yà òdhù ò nyi nyónzina dhu nǎlǎ arí, náadùya perè àbhu indù.»

Yèsù rí dhu núdhè òrù-akpà ò ka kí ongyéngá-tsù nùndù dhu dǎ dhu

(Luk 12.33-34)

¹⁹Tdítdǎ Yèsù adù àtìnà: «Dhu àkǎ nzá nyũndu ongyéngá-tsù fùkù yà adzi dǎ. Ányì, akuku mà kéngézè màná náarí dhu ìnzǎ, ndirò ányì ogbotále náarí idza-tsù nùkǎ, 'adù òyá dhu númbà. ²⁰Pbétù, dhu àkǎ nyũndu ongyéngá-tsù fùkù òrù-akpà ò, yà ìnzì akuku mà kéngézè màná náarí dhu ìnzǎ ɛ, ndirò ìnzì ogbotále náarí idza-tsù nùkǎ, 'adù òyá dhu númbà ɛ. ²¹Obhó tí, pbèkù ongyéngá náaríʔ ɛ nga ní ndi afínu ràdù ɛ ní ní.»

Ale-nyìkpó ní ale-ngbò rǝ tarà dhu

(Luk 11.34-36)

²² Wò dhu-dzidǝ, Yèsù adù àtìna: «Ale-nyìkpó ní ale-ngbò rǝ tarà. Ní, nyì-kpónu náapè ìí idzì rǝ rǝ, ní kórǝ ngbònu ràdù ìí awáwù ǝ. ²³ Pbétù nyìkpónu náapè ìí andi nà, ní kórǝ ngbònu ràdù ìí ínǝ ǝ. Nírǝ, afínu ǝ rǝí awáwù náapè òngu ínǝ tí, ní ndi ínǝ-yà tí mbà adù ìí ádrùngbà nyú?»

Kàgàwà-kàsù mà yà adzi dǝ ònzì-kàsù màna

(Luk 16.13)

²⁴ Yèsù adù àtìna tdítǝ: «Atdí ale mà rǝ nzǝ adù ǝyǝ ádrǝdrǝ ale-kàsù nǝnzǝ atdíkpá, atdí kàsùmi ǝ. Kà ràdù atdí ádrùngbàle nǝndrǝ, ndàdù ngàtsi ádrùngbàle nǝzè. Ndirǝ, kà ràdù ndàpba atdí ale rǝ, ndàdù ngàtsi ale nǝdzèlè. Ní ndi dhu bhèyi tí, nyí nyí nzǝ adù Kàgàwà-kàsù nǝnzǝ atdíkpá yà adzi dǝ ònzì-kàsù màna.»

Inzá dhu àkǝ kitù ale-afí yà adzi ǝ dhu nǝ dhu

(Luk 12.22-31)

²⁵ Wò dhu-dzidǝ, Yèsù adù àtìna tdítǝ: «Kǝnǝ wò dhu-okú dǝ rǝ ní ndi ma mátina nyí nǝ: dhu ràkǝ nzǝ nyítù afíku fùkú ípírǝnga mà ngbǝku màna dhu nàndà dhu nǝ, nyàmbe àtìna dǝ: nyí rǝrǝ àdhu ònyu, nyí rǝrǝ àdhu òmvù, ndirǝ nyí rǝrǝ àdhu òfǝ rùkù. Ìndrù bhà ípírǝnga nǝsè tí nzǝ ònyù dǝnǝ? Ndirǝ, ale-ngbò nǝsè tí nzǝ mberù dǝnǝ? ²⁶ Nyàndà pé ǝrǝ arángìlì àrè: abádhí arí nzǝ inga nǝbhì, ndirǝ abádhí arí nzǝ ònyù nǝgu. Abádhí arí nzǝ ònyù-tsù mà núnǝ òngǝlǝ ǝ, pbétù òrù-akpà ǝ arǝí Àbaku Kàgàwà náarí abádhí nǝngù. Ní nyí, nyí nyúda tí nzǝ ì àrè kórǝ? ²⁷ Ádhi pbá ale ndi nzínziku ǝ, wò afína ndi nditù abho dhu ràdù idhòna nǝtrǝ atdí idho nǝ mátí yà adzi dǝ? ²⁸ Ndirǝ, ádhu nyí nyarí afíku nítù rùkú nyí nyúfǝna dhu nǝ ní? Nyàndà pé inga ǝ màuwà náarí inga tí dhu: abádhí arí nzǝ kasu nǝnzǝ, ndirǝ abádhí arí nzǝ mberù nódýu. ²⁹ Pbétù, ma mátina nyí nǝ: kórǝ pbìndà ònzì-íyà ǝ, ádrùngbà **kamà** Sǝlǝmǝnǝ nyú mà, náafǝ nzǝ fìndá aya ràkǝ ádhàdhì kǝkǝ màuwà nzínzì ǝ, atdí màuwà tǝ aya nà mátí atdí mberù mà. ³⁰ Írǝ-bǝ ní indo tí rínga inga ǝ, kadù òbvùnà tsútsǝ tí kàzu ǝ dhu. Pbétù, Kàgàwà náarí abádhí òfǝ mbèyi nyú. Ní Kà tí nzǝ adù nyúfǝ mbèyi nyú ròsè ì írǝ-bǝ dǝnǝ, nyí, àkǝ a'uta nà alé? ³¹ Nírǝ, dhu àkǝ nzǝ nyítù afíku nyàti: «Mǝ mí àdhu ònyu? Mǝ mí àdhu òmvù? Ndirǝ ròkǝ mǝ mí àdhu òfǝ?» ³² Obhó tí, inzǝ Kàgàwà ná'ù ale ní ì afíya nítù arí, àmbe kórǝ kǝkǝ dhu nǝmè dǝ. Pbétù, òrù-akpà ǝ arǝí Àbaku Kàgàwà núnǝ wà nyí rǝrǝ kórǝ ì dhu-atdyù nà.

³³ Ní wemberè tí, dhu àkǝ pé nyǝmè òrù-akpà ǝ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi, fìndá obhónánga màna. Ndirǝ ní ndi, Àbaku Kàgàwà ràdù kórǝ dhu-tsí námà àma tí fùkù. ³⁴ Ndirǝ, dhu àkǝ nzǝ nyítù afíku tsútsǝnga tǝ dhu nǝ. Tsútsǝnga tǝ dhu nàndà nga tsútsǝnga nà tí, ndirǝ indonga tǝ àpbè náká wà indonga nà tí.»

Yèsù rǝ dhu núdhè ìndrù-ànyǝ t'ítǝdita dǝ dhu

(Luk 6.37-38,41-42)

7 ¹ Tdítǝ Yèsù adù àtìna abádhí nǝ: «Dhu àkǝ nzǝ nyítù ngǝkpà ale-ànyǝ, akye Kàgàwà náadèya ànyǝku ìtdì nǝ. ² Obhó tí, Kàgàwà nítǝdiya ànyǝku

àdhàdhì nyí nyarí ìndrù-ànyá nítǵì dhu bhěyi. Ndirò kúdhěya dhu fùkù yà nyí nyarí dhu ùdhě ngùkpà ale tò ònà mǹgèrè ǵ tí. ³Ádhu nyí nyí ɔdhìnu-nyìkpò ǵ ìtsì kǵkǵ-ngba kèlě nàlá, ìnzí nyadù yà nyìkpònu ǵ rǵí itsukpò-tsùdǵ-ngba nyú níně nǵ? ⁴Nyí nyádù àtìna ìngbà dhu bhěyi ɔdhìnu nǵ: «Ìtsě midyi wò nyìkpònu ǵ rǵí kǵkǵ-ngba», àzěmbě itsukpò-tsùdǵ-ngba nyú nóongó ìí nyìkpònu ǵ? ⁵Nyí nǵ ɔyɔyɔ idàna nà ale. Ípǵò pé nyìkpònu ǵ rǵí itsukpò-tsùdǵ-ngba angyi, ndirò ní ndi, nyí nyádù ɔdhìnu-nyìkpò ǵ rǵí kǵkǵ nídýi nyí nyí tí dhu nála mběyi.

⁶Dhu àkà nzá nyàbhu Kàgàwà tò ka kútri dhu ìtsě tò, ndirò dhu àkà nzá nyàwà fùkù yòkpò àdù-ònzí, akye abádhí adùna kà-ònga òtsi pfóya nǵ, ndirò akye abádhí adùna 'ègèrè 'àka nyí nǵ.»

Dhu ònzi ka kǵ dhu mà, dhu òne ka kǵ dhu mà, tsàtsù ìtdǵ ka kǵ dhu màna

(Luk 11.9-13)

⁷Yěsù adù àtìna tǵtǵdǵ: «Dhu àkà nyònzì nyí nyí atdyúna nóho dhu, nírò ní ndi ka kádù kàbhu fùkù. Dhu àkà nyòmě nyí nyí atdyúna nóho dhu, nírò ní ndi, nyí nyádù kàbà. Ndirò dhu àkà nyǵtdǵ tsàtsù, nírò ní ndi, ka kádù kàpfò fùkù. ⁸Dhu nònzì ale tò ní ndi ka kádù ndi dhu nábhu. Dhu nòně ale ní ndi rǵdù ndi dhu àbà, ndirò tsàtsù nítǵdǵ ale ní ndi, ka kádù kàpfò fǵndà. ⁹Ádhi pbá ale ndi nzínziku ǵ rǵdù odu àbhu pbi ìngba tò, mǹgatì kònzì fóná rǵ? ¹⁰Ndirò, ádhi pbá ale ndi ìbhě pbi ìngba ònzì fóná rǵ rǵdù osu àbhu kà tò? ¹¹Nyí nyú, nzére ale tírò, nyí nyarí ìdzi dhu núbhò fùkù inzo tò. Ní, òrù-akpà ǵ arǵí Àbaku Kàgàwà rǵdù àdi ìngbà dhu bhěyi inzà ndi ndàbhu fóná ka kònzì ìdzi dhu i dhu nònzì fóná ale tò rǵrǵ?»

¹²Dhu àkà nyònzì ìdzi dhu ngùkpà ale rǵ, àdhàdhì nyí nyòzě abádhí rǵnzì ka rùkù dhu bhěyi. Wǵrǵ ní ndi Músà bhà Ƴyátá mà, Kàgàwà bhà ***pbànábí** náandí dhu màna núnò dhu.»

Yěsù rǵte ndi nǵpbǵ tsàtsù dǵ dhu

(Luk 13.24)

¹³Wò dhu-dzidǵ, Yěsù adù àtìna: «Dhu àkà nyòtsù ndi nǵpbǵ tsàtsù ǵ. Obhó tí, yà ìndrù bhà ìpǵrǵnga rǵwǵ dhòdhódhóna nà i ka kòtsù òná tsàtsù rǵí ádrùngbà nyú, ányì rǵrà òtu rǵdù ìí ìhǵ nyú. Ndirò ndi tsàtsù ǵ rǵtsù, 'àdù òwu ányì ale náarádù ìí ìbí nyú. ¹⁴Pbétù, dhòdhódhóna tò ìpǵrǵnga nábà ka kǵ i, ka kòtsù òná tsàtsù narí ndi nǵpbǵ tsàtsù, ányì rǵrà òtu rǵdù ìí ákǵkpà otù-ngba nyú. Ndirò, ndi tsàtsù àlá rǵ, 'òtsù òná, 'àdù òwu ndi òtu ǵ ale náarádù ìí ngúfe nyú.»

Itsu núnǵ ka karí kpǵna rǵ dhu

(Luk 6.43-44)

¹⁵Tǵtǵdǵ Yěsù adù àtìna: «Nyòdǵ nyí mběyi tǵtǵ tò pbànábí rǵ rǵ. Abádhí náarítsù nzínziku ǵ tàma-ndi ì Ƴfǵ rǵyá rǵrǵ, pbétù afíya òná rǵ 'àdù ìí òrǵrǵ tsamangèrě nyú. ¹⁶Nyí nyádù abádhí núnǵ fǵyǵ nzére mǹtsò rǵ. Vǵnyò-kpǵ nǵpě ka tí àdù ɔpě okpèna nà itsu dǵ? Ndirò mùtinì-kpǵ nǵpě ka tí àdù ɔpě ìlě dǵ? ¹⁷Kórǵ ìdzi itsu-tidǵ náarǵdhina ní ìdzi itsu-kpǵ. Pbétù nzére itsu-tidǵ náarǵdhina ní nzére itsu-kpǵ. ¹⁸Ídzi itsu-tidǵ rǵ nǵí àdù nzére itsu-kpǵ nódhi, ndirò nzére itsu-tidǵ rǵ nǵí àdù ìdzi itsu-kpǵ nódhi. ¹⁹Kórǵ itsu, yà ìnzí arí ìdzi itsu-kpǵ nódhi, nùkéré ka karí kawà kǵzù ǵ. ²⁰Ní ndi dhu bhěyi tí, nyí nyádù tǵtǵ tò pbànábí núnǵ fǵyǵ nzére mǹtsò rǵ.»

Ɔrù-akpà ɔ Ádrùngbă kamà bhà idzi ɔ otsúya ale

(Luk 13.25-27)

²¹ Wò dhu-dzidɔ, Yèsù adù àtìna: «ƙnzì ní kórɔ ale, yà mitdè arí 'àmbe àtìna dɔ: Ádrùngbăle, Ádrùngbălé, i Ɔrù-akpà ɔ Ádrùngbă kamà bhà idzi ɔ otsúya, pbétù ányì otsúya ale ní kàkà Ɔrù-akpà ɔ arí Ábadu Kàgàwà ózè dhu nónzi arí ale kèlè. ²² Ndi nínganí, ábhɔ ale nóowuya àtìna rɔ ma ní: Ádrùngbăle, Ádrùngbălé! Tí obhó mã ndi Kàgàwà bhà Ídzì Mākūrù mã muno ìndrù tò ɔvònu rɔ? Tí obhó mã ndi nzéré-alafí mã mipfo ìndrù ɔ rò ɔvònu rɔ? Ndirò tí obhó mã ndi mã manzì ábhɔ wiwì nyú ɔvònu rɔ?» ²³ Nírò ní ndi ma maraya dhu ɔvò rɔ kpangba abádhí tò mati: «ƙnzá ma muni nyí akekpá màtí, nyìndrì nyí itse tidú rò, nyí nzérega ònzi arí ale tírò.»

Ɔyɔ idza-tidò tò mbólí

(Luk 6.47-49)

²⁴ Kùtsa ndi ndí dóná rò nì, Yèsù adù àtìna: «Yà ma mènò dhu níri rí, ndàdù ònzìnà ale, ní rí ndílí nyìkpóna ótdyù ale, yà bhalabhala dɔ pbìndà idza narù bhèyi. ²⁵ Igye nííkɔ, idha rùtù nì. Ní igye-dha náakpà ndi idza-pfɔ, awe ràdù òpili ɔbi nyú nà ndi idza rɔ. Pbétù, ndi idza náadù nzá ndàdrù, bhalabhala dɔ ka karù kà-pfɔ nídhuní. ²⁶ Pbétù, yà ma mènò dhu níri rí ƙnzì ndàdù ònzìnà ale, ní rí ndílí nyìkpóna ɔ iwì nà ale, yà ɔɔkpɔ dɔ pbìndà idza nasì bhèyi. ²⁷ Igye nííkɔ, idha rùtù nì. Ní igye-dha náakpà ndi idza-pfɔ, awe ràdù òpili ɔbi nyú nà ndi idza rɔ. Ní ndi idza náadrù ndi drù!»

Ídho rí ìndrù nákɔ Yèsù núdhe dhu tí fíyò dhu dɔ dhu

(Mrk 1.22; Luk 4.32)

²⁸ Yèsù níitdègu ihé-yà tò ndi ndùbhi ùdhenà rɔ, dhu t'údheta níto, ní idho núuko i ihé-yà kà rí dhu núdhè fíyò tí dhu dɔ. ²⁹ Obhó tí, kàbhà dhu t'údheta níí'ì mbà àdhàdhì Músà bhà Hyátá tò màlímó tò dhu t'údheta bhèyi, ndirò kàránà dhu núdhe rɔ ádrùngbănga tò ɔbi nyú nà.

Yèsù rí kíkí nà atdí ale nígù dhu

(Mrk 1.40-45; Luk 5.12-16)

8 ¹ Yèsù níitdègu àwù pbìri dɔ rò, ní ihé-yà adù òwu kɔwù ɔ. ² Nírò ní ndi kíkí nà atdí ale níto ndi, ndìtsì ndòkò ɔtdyùna dɔ Yèsù-ònzì, ndàdù àtìna kà ní: «Ádrùngbălé, nyi nyòzè ka nì, dhu ɔfɔ nga nyigù ma.» ³ Ní Yèsù agba ɔtsúna ndàpbălă kà-ngbò, ndàdù àtìna kà ní: «ƙwà ma mòzè wò nyi nyànò dhu. Ní ɔgù!» Ní ányì rɔ rò tí, wòrí ale-rɔ kíkí náadù ɔgù. ⁴ Wò dhu-dzidɔ, Yèsù àdù àtìna kà ní: «ƙrí dhu mbèyi! Àpé nyuno wò dhu atdí ale tò màtí. Pbétù, árá nyitè nyi nyìli nyi tí dhu ***pbàkùhání** tò. Ndirò, nyádù nyabhù yà Músà bhà Hyátá núuno perè Kàgàwà tò, ndíní iwà nyi nyògù dhu navì tí kórɔ ale tò.»

Yèsù rí pbànowí dɔ ádrùngbăle bhà kasutále nígù dhu

(Luk 7.1-10; Yùw 4.46-54)

⁵ Kàpèrnàwumù tò kígò ɔ Yèsù ròtsù òná kàsùmì ɔ, Pbàrómá tò pbìri ɔ, atdí miyà pbànowí dɔ atdí ádrùngbăle níira Yèsù-tí'ò. Kàdù ndìtsò kà-rɔ, ndònzì

mùdzùná fóná, ⁶ndàti: «Ádrùngbálé, pbàkà kasutále ríí ara dǝ ndì ndàyi idzá rǝ. Kà-ngbò núvè wà, ní kà rǝndi atdíǝ nyú.» ⁷Ní Yèsù adù àtìná kà ní: «Àrà ma mǎrà pbùkù, madù kǝgù.» ⁸Pbétù, wò pbànowí tǝ ádrùngbálé náadù dhu àdu Yèsù tǝ, ndàti: «Ádrùngbálé, dhu-àkǎ nzá nyarà àhu pbàkà, inzà ma mìli ma nyi nyádù òtsù pbi idza ale bhèyi nídhuní. Pbétù, òrì atdí dhú-ngba kèlè, ní pbàkà kasutále rǝdù ògù atdíǝ. ⁹Íma nyú, yà ma míí irǝ rǝ, ma míí inè dùdu-tsírǝ ádrǝdrǝ ale nà, ndirǝ ma míí inè ma marúvina pbànowí nà. Ma mapé àtina atdí mùnowí ní: «Àrà ndǎlù!, ní kà rǝdù àrà ànyì. Ma mapé àtina ngǎtsi mùnowí nǝ: «Írà àzú! Ní kà rǝdù írà. Ndirǝ ma mapé àtina pbàkà kasutále nǝ: «Ǫnzì yà dhu! Ní kà rǝdù ndi dhu ònzì.»

¹⁰Ní wò pbànowí dǝ ádrùngbálé núnù dhu ndì ndirǝ rǝ, idhǝ núuko Yèsù atdíǝ. Ní kǎdù àtina owùna ǝ rúbhi iwu rǝ ale ní: «Ma mí obhò dhu núnù fùkù. Inzá ma mapé yà dhu bhèyi a'uta-tidǝ nà ale nálǎ atdí màtí Pbàisràyélí tǝ pbi rǝ. ¹¹Ní ma màtina kpangba nyí nǝ, ábhǝ ale nyú níwúya adyifǝ náarí nditǝ inǎ rǝ màtí ndirǝ adyifǝ náarǝtsù inǎ rǝ màtí, àdù dhu ònyù atdíkpá Àbràhamù mà, Ísakà mà, Yàkǝbhǝ mànà, òrù-akpà ǝ Ádrùngbǎ *kamà Kàgàwà bhà idzi ǝ. ¹²Pbétù, wò ndì òrù-akpà ǝ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ǝ àkǎnà 'òkò ale nyú ní ka kipfoya, kawà iri ínǝ ò. Ànyì ní'ya ǝdzi mà, ale-kù t'átrita mànà.»

¹³Wò dhu-dzidǝ, Yèsù àdù àtina wò pbànowí dǝ ádrùngbálé ní: «Àrà pbùkù! Wò nyi nyà'ù ndònzì rǝdù dhu tí dhu, náǝ ndònzì ndì indù.» Ní wò dhu Yèsù núnù òná kǝsumí ǝ tí, wò pbànowí dǝ ádrùngbálé bhà kasutále náadù ògù dòtsí.

Yèsù rǝ ábhǝ ale níǝ fíyǝ andi ǝ rǝ dhu

(Mrk 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴Wò dhu-dzidǝ, Yèsù arà Péterù bhà. Ní idza ndì ndòtsù rǝ, kǎtù Péterù bhà aguna-àyi ara dǝ àyi rǝ, atdíǝ andi àbhù kǎzu rùtǝ ndì òna nǎ nídhuní. ¹⁵Ní Yèsù apbálá kǝtsú-ngbò, kà rǝdù ògù atdíǝ. Ní kǎdù ndìvǝ, ndàdù ndòpè ndòbhòlǝ ònyù Yèsù tǝ.

¹⁶Pbítsòngánǎ, ka kumba ábhǝ ale yà nzére-alafí nà aríí òyà, kiwù nà Yèsù-ti'ǝ. Ní Yèsù náarànà nzére-alafí nípfo rǝ abádhí ò rǝ òtǝna ní tí, ndàdù andi nà ale nígu kǝrǝ. ¹⁷Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà Kàgàwà bhà *nabì Ísayà núuno dhu náaká. Kǎti:

«Kítdu àlè tǝ ivívinga,
ndàdù àlè rǝ andi tǝ itùnga nánǝ*»

Yèsù-owù nòzè 'ùngu ale

(Luk 9.57-62)

¹⁸Yèsù níitdègu ihé-yà nálǎ ngbǝna nàkpǝrǝ rǝ, ní kǎdù àtina pbìndǎ *ábhǎlǝ ní: «Kàda rǝrù-adzè.» ¹⁹Nírǝ ní ndi Músà bhà Úyátá tǝ atdí màlimò náandri Yèsù-ti'ǝ, ndàdù àtina kà ní: «Màlimò, ma mǝngo ùbhi owùnu ǝ kǝrǝ ngari ǝ nyi nyúbhi i nanǎ.» ²⁰Ní Yèsù adù dhu àdu kà tǝ ndàti: «Ayíwè mà náarí inè bhùya nà, ndirǝ yà ǝrú arángili àrè mà náarí inè idzàya nà. Pbétù, Ìndrù t'ídhùnà rǝ ndòkǝ, ndìli dǝna obvò rǝngà mà náarí mbǎ.» ²¹Ndirǝ,

* 8.17 Ísa 53.4

kàbhà ábhàlǐ nǐnzǐ ǔ atdí ale náati kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, ǐtsè mara mǔtdú pè àbadu angyi.» ²² Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Írà owù-du ǔ, úbhà kǔkò abvo rùtdú fíyǔ abvo.»

Yèsù rǐ àpúpú nábhǔ ridè dhu

(Mrk 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Yèsù níitdègu ùpo ibhú ǔ, ní kàbhà ábhàlǐ náadù ùpo átò kǔwù ǔ. ²⁴ Ní kòmbómbí tǐ, ádrùngbǎ àpúpú náapè ndòpǐlǐ atdíǔ rèrù dǔ, màkurà ràdù 'òpè 'àwà ì ibhú ǔ. Pbéù, Yèsù náadù ǐrǐ òdhò ndì ndòdhò rǔ. ²⁵ Ní kàbhà ábhàlǐ náandri kà-tǐ'ǔ, ǐnga ka idhò ǔ rǔ, 'àti: «Ádrùngbǎlé, ǐgǔ àlè! Kànǐ àlè kúve!» ²⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tǔ, ndàti: «Ádhu nyǐ nyǐ ǔdu ònzi nǐ? Nyǐ ní ákè a'uta nà ale!» Nírǔ ní ndi Yèsù adù ndivà ndidè, ndàdù òte ǔrú tǔna nyú nà awe mà, rèrù ǔ idha màná nǐ, inga ràdù inè bhìl. ²⁷ Idhò núukò ábhàlǐ atdíǔ, ràdù 'òpè 'òtè nǐnzǐ yà ǔ 'ámbe àtina dǔ: «Íngbàgà ale-tidǔ yà, awe mà, rèrù ǔ idha màná dhu náarǐ tsená dhu níri?»

Yèsù rǐ nzére-alafǐ nà arǐ òyà ǔyǔ ale nígǔ dhu

(Mrk 5.1-20; Luk 6.26-39)

²⁸ Wò dhu-dzidǔ, Yèsù níitdègu àrà àhu rèrù-adzè, Pbagèrasi tǔ pǐrǐ ǔ, ní ǔyǔ ale yà nzére-alafǐ nà arǐ òyà, núuvò yà indrú ùtdú ka karǐ òná ngari ǔ rǔ, 'iwù Yèsù-tǐ'ǔ. ǐ ale nírǐ atdíǔ arǐ òrù ale, ǐnzǐ atdí ale mà ràdù àrà ndòzè rǔ ndèdà ndi ngari òná. ²⁹ Ní abádhí adù òkù, 'àti Yèsù nǐ: «Ádhu nyi nyòzè mà nà Kàgàwà t'Ídhùnà? Nyi nyirà tǐ irǔ ndíni nyavù tǐ rǔkà angyangyi, àdǐ ndi avuta-idhò nádi rǔrǔ?» ³⁰ Wò ndi kàsùmǐ ǔ, adù tǔ ádrùngbǎ màhò níi'ǐ itseta abádhí tǐ rǔ, ànyù ì ànyu rǔ. ³¹ Ní kǔkò ale ǔ rǐrǐ nzére-alafǐ níitsǔ ì Yèsù rǔ, 'àti: «Nyi nyapè nyozè nyipfo mà kǔkà ale ǔ rǔ, ní óvǐ mà mǔwù òtsù ndàkà adù tǔ màhò ǔ.» ³² Ní Yèsù adù àtina abádhí nǐ: «Nyòwu ànyì.» Ní nzére-alafǐ núuvò kǔkò ǔyǔ ale ǔ rǔ, 'adù òwu òtsù kǔkò adù ǔ. Ányirǔ rǔ tǐ, kǔrǐ adù tǔ màhò náadrú pǐrǐ ǔngò rǔ rǔ, ì rùpbà ì rèrù ǔ, 'adù ùve ànyì. ³³ Ndirǔ, ì adù nùndà rǔ rúbhi ale náatsè ǔyǐ nà kigò ǔ. Ányì abádhí náawe wò ì nònzǐ dhu tǔ màkǔrǔ, kǔkò nzére-alafǐ nà ǔyǔ ale-rǔ ndi nònzǐ dhu màná kǔrǔ. ³⁴ Ní kigò ǔ ale níivà ì kǔrǔ, ì riwù Yèsù-tǐ'ǔ. Ní Yèsù ì àla rǔ, abádhí náadù Yèsù nònzǐ riva ndi ndàrà fíyǔ pǐrǐ ǔ rǔ.

Yèsù rǐ ngbǔna úve ale nígǔ dhu

(Mrk 2.1-12; Luk 5.17-26)

9 ¹ Yèsù níitdègu ùpo ibhú ǔ, ní kǔdà rèrù-adzè, ndàdù àrà fíyǔ kigò nyú ǔ. ² Ní ànyì kàrà àhu rǔ, ka kiwù ngbǔna úve atdí ale nà kà-tǐ'ǔ òtdù dǔ ka kànò rǔrǔ. Ní abádhí tǔ a'uta ndi ndàla rǔ, Yèsù náati wò ngbǔna úve ale nǐ: «Ótù afínu pbanǐngbá! Pbhùkù nzérenga núbà wà ndì!» ³ Nírǔ ní ndi ànyirǔ ǐrǐ Músà bhà Hyátá tǔ ngúfe màlímó náatè nǐnzǐya ǔ, 'àti: «Wòrǐ ale rǐ dhu núnò nzére nyú Kàgàwà nǐ!» ⁴ Yèsù níitdègu abádhí tǔ irèta núnǐ, ní kǐvù dhu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyǐ nyǐrǐ kǔrǐ nzére irèta nà afíku ǔ nǐ? ⁵ Isǔ rǔ'ǔ dhu ní ǐngbàgà? Tǐ kati: «Pbhùkù nzérenga núbà wà ndì», ndirǔ, tǐ kati: «Ívǐ nyi nyubhi?» ⁶ Ma mòzè nyǔni dhu, inè Indrú t'Ídhùnà rǐrǐrǐ ádrùngbǎnga tǔ ǔbǐ nà ndùbà indrú bhà nzérenga yàrǐ adzi dǔ.» Ní Yèsù adù àtina wò ngbǔna úve ale nǐ: «Ívǐ nyi, nyitdù pbhùkù òtdù, nyadù àrà pbhùkù.» ⁷ Ní wò ale adù ndivà ndidè,

ndàdù àrà pbindà. ⁸Ní wòrí dhu ì àlà rò, ɔɔɔ níísí uró ìí ihé-yà ò. Ní abádhí adù Kàgàwà nífu wò dhu bhěyi ádrùngbànga tó ɔbí kíbhò ìndrù tò nídhuní.

Yèsù rí Màtayò nánzi dhu

(Mrk 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹Yèsù níítdegù ndìvā wò ndì ndíí rórò, ní ùda ndì ndúda rórò, kála Màtayò tí kátina atdí ale pàratà nífó ka karí òná idza ɔ àdi ró. Ní Yèsù adù àtina kà ní: «Írà owùdu ɔ.» Ní Màtayò adù ndìvā ànyírɔ rò tí, ndàrà kòwù ɔ.

¹⁰Wò dhu lutinā, Yèsù adù àrà dhu ònyù Màtayò bhà idza. Ní Yèsù mà pbindà ábhàlì mànà rí ònyù ònyù ànyì-dzà rò, ábhɔ ngùkpà ale níiwú dhu ònyù atdíkpá abádhí mànà. I ale níí pàratà t'úfótá tó pbandómbé mà, nzére fíyó mùtsɔ nà ngùkpà ale mànà. ¹¹Ní *Pbàfàrisáyó níítdegù wò dhu nālā, ní abádhí náadù dhu ivu Yèsù bhà ábhàlì-tsù 'àti: «Ádhu fùkú màlimò rí dhu ònyù pàratà t'úfótá tó pbandómbé mànà, ndirò nzére fíyó mùtsɔ nà ale mànà ní?» ¹²Ní wò dhu ndì ndirì rò, Yèsù adù dhu òvò kpangba abádhí tò ndàti: «Ìmbā ríí andi nà ale náarí nzí mùngangà-atdyú nóho, pbétù andi nà ríí ale kèlè ní ndi mùngangà-atdyú nóho arí. ¹³Nyòwu nyòme pé Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kandí dhu-tì. Ndi andítá ràtina: «Ma mòzè dhu ní ìndrù dɔ ka kí izu àbà dhu, ìnzí ní ìzà tó perè nùbhò ka kí idù dhu.» Obhó tí, ma mírà nzá obhóná-ngatále ale núnzi, pbétù mà mírà nzérengatále núnzi.»

Yèsù bhà irèta ònyù t'ònyuta-tsù nùtsi ka kí dhu dɔ

(Mrk 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴Wò dhu-dzidɔ, bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ábhàlì níiwú Yèsù-tí'ò, 'àdù dhu ivu kà-tsù 'àti: «Ádhu mǎ'í, Pbàfàrisáyó mànà, mà marí ònyù t'ònyuta-tsù nùtsi bilínganà, ìnzí pbàkù ábhàlì ràdù kùtsi átò ní?» ¹⁵Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyí nyirè tí inga, àdhìngbā ka kùndà ní màhèndù ò ìwù ale rārādù òko izùya ɔ, àzèmbè ìnè akpa-tsi ríí nzínziya ɔ rórò? Ìnzí akekpá màtí. Pbétù, atdí idhò ní'íya ìnè, yà akpa-tsi nódyi ka kí òná kowù nà abádhí-nzínzi ɔ rò. Ndi idhò-ɔnga ní ndi abádhí adùya ònyù t'ònyuta-tsù nùtsi ní.

¹⁶Ìnzí atdí ale mà ràdù ngoyi-ɔwútá tó kèlèmù nàpba mberù-ayí ɔ. Ndi dhu bhěyi kùpbā ka rò, ndi kèlèmù ràdù ndi mberù-ayí-ɔnga ùdha rùfà ndi, ndi ufàta-bhu ràdù àhu ádrùngbā nyú. ¹⁷Ndirò, ìnzí ka kádù *dìvayì-ɔwútá nùdhò kàmudzè-ayí ɔ. Ndi dhu bhěyi ka kùdhò ka rò, ndi dìvayì-ɔwútá ràdù ìvù kàmudzè-ayí ɔ, ràdù ndi kàmudzè-ayí nùfā, dìvayì ràdù ndàfù obvò. Ní dhu àkà kudhò dìvayì-ɔwútá kàmudzè-ɔwútá ɔ, ìnzí ndi kàmudzè adù tí ndàfà, dìvayì ràdù ndàfù obvò.»

Yèsù rí atdí tsìbhále nígù ndàdù atdí tsìbhíngba níkye dhu

(Mrk 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸Yèsù rí dhu nóvò Yùwanì bhà ábhàlì tò òná kàsùmì ɔ, Pbàyàhúdì nzínzi ɔ atdí ádrùngbāle níra àhu Yèsù-tí, nditsi ndòkò kònzí, ndàdù àtina kà ní: «Màlimò, mà màbhà ivàdú-ngba kòmbí tí afina ìtdé ró. Ní ma mòzè nyirà, ndíní nyili tí ɔtsùnu kà-dɔ, kà ràdù ìkye.» ¹⁹Ní Yèsù adù ndìvā, 'àdù owu atdíkpá pbindà ábhàlì mànà wò ádrùngbāle-owù ɔ.

²⁰Ní, otu ʒ abádhí rōwu rórò, atdí tsibhále náandri olunã rò Yēsù-tí'ò, ndàpbalã kà-rʒ mūdzarù bidò-ngbò. Ndi tsibhále ní'í yà vèbhále tó ʒgòbhà tó azu náarírà róná, ràrà àhu atdí kumì dòná ʒyʒ nà ató tí. ²¹Obhó tí, ka ní'í afína ò rírà òte rʒ, ndámbe àtìna dʒ: «Kà-rʒ mūdzarù-ngbò kèlè ma mapbálana gukyè, ní ma mógu ògu.» ²²Ní Yēsù agéré ndi, ndàndà olunga, ndàla wò tsibhále, ndàdù dhu ʒvò kpangba fìndà ndàti: «Òtù afínu pbà ní tsibhíngbá! Pbùkù a'uta nígu wà nyi.» Ní ànyirʒ rò tí, wò tsibhále náadù ʒgu atdídʒ.

²³Yēsù níitdègu àrà àhu wò Pbàyàhúdì tó ádrùngbàle bhà, ní kàtù rùgè ùmì rí ale mà^b ihé-yà màna atdídʒ tsìya náva ì ànyì-dzá ró. ²⁴Ní kàti: «Nyùvò àwù-dza rò! Wò tsibhíngba nówè nzá, pbétù kàyì àyí tí!» Ní kòrí ale náadù kà rùnwona dhu gàyà nónzì ònzi tí.

²⁵Ní kòrí ale ndi ndàbhù rùvò idza rò rò, Yēsù atsu, ndàlù tsibhíngba ʒtsúna rʒ, kà ràdù ìkye. ²⁶Yēsù ònzi dhu-ʒyí náadù ndùgà kórʒ wò ndi pbìrì ʒ.

Yēsù rí ʒyʒ ndùmùndúmú-nyìkpó núngbè dhu

(Màt 20.29-34)

²⁷Uró rò Yēsù ìvã ndi rò, ʒyʒ ndùmùndúmú adù òko, 'àmbe òwu dʒ kówù ʒ. Abádhí owúnã ùkù rʒ 'àmbe àtìna dʒ: «Ábã izu dòkã, Dàwudì t'ídhunã!» ²⁸Ní idza Yēsù àrà àhu rò, kòrí ndùmùndúmú náandri Yēsù ì. Ní Yēsù ivú dhu abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyà'ù tí wà dhu ùngbè ma ràràdù nyìkpókù núngbè?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Ádrùngbálé, iwã mã mà'ù.» ²⁹Ní Yēsù adù ʒtsúna núlì abádhí-nyìkpó dʒ, ndàdù àtìna: «Dhu àkã ndi dhu rònzi ndi fùkè yà nyí nyà'ù ka dhu bhèyi!» ³⁰Ní abádhí-nyìkpó náadù 'ùngbè ànyirʒ rò tí. Yēsù náadù dhu ùya ʒbì nyú nà abádhí tò, ndàti: «Nyìrì yà ma múnwona dhu mbèyi! Atdí ale mã náká nzá ndùni wò rùkù ndi nònzi dhu!» ³¹Pbétù, abádhí níitdègu 'íva, 'òwu Yēsù-tí rò, ní abádhí adù 'òpè 'òwu yà Yēsù ònzi ròyá dhu náwe rʒ kórʒ ndi pbìrì ʒ ale tò.

Yēsù rí atdí ìnzì arí òte ale nígu dhu

(Màt 12.22-24; Luk 11.14-15)

³²Abádhí rùvò, àmbe òwu dʒ ònã kàsùmì ʒ, ka kiwú atdí ale, yà ònã rí'í nzére-alafí nùtsì tsùna, ìnzì ròngò ʒte nà Yēsù-tí'ò. ³³Ní Yēsù níitdègu nzére-alafí nípfò wò ale ò rò, ní ndi ale náadù ndòpè ndòtè ànyirʒ rò tí. Ní idho núukò ànyirʒ ì'í ihé-yà atdídʒ, ràdù àmbe àtìna dʒ: «Ínzá mã màpè yà dhu bhèyi dhu-tidò nálã atdíku màtì Pbàìsràyélì tó pbìrì ʒ.» ³⁴Pbétù, Pbàfàrisáyó náadù àtìna: «^{*}Sitanì, nzére-alafí ʒ ádrùngbàle ní ndi arí ádrùngbànga tó ʒbì nábhù kà tò, kà ràmbe nzére-alafí nódì dʒ nì.»

Yēsù rí izu àbà ihé-yà dʒ dhu

³⁵Yēsù núubhì kigò ònã, ndirò pbanga ònã màtì kórʒ. Kàránà dhu núdhe rʒ Pbàyàhúdì tó unduta-dzá ʒ rò. Ndirò kàránà òrù-akpà ʒ Ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzì Màkùrù núnò rʒ ìndrù tò, ndàdù àrà kórʒ andi nígu rʒ, ndàdù ale-ngbò tó kórʒ ivíwíngà nígu.

³⁶Ní Yēsù níitdègu ihé-yà núlì ì tí dhu nálã, ní izu ùka ka atdídʒ, abádhí níngyè ì, 'àdù ìfàlà, ìmbà ùndana rí ale rí'í tamà bhèyi nídhunì. ³⁷Nírò ní ndi

b 9.23 Pbàyàhúdì-bvù, ka kongónà rùgè ùmì arí ale mà, mbèyi aródzì vèbhále màna nósò òso tí ʒdzì tò ìndrù ʒvè rʒ.

kădù àtìnà p̀b̀indà ábhàlĩ nĩ: «Ńnyù n'ó'ò wà, p̀b̀étù ndi ònyù-tsù nùndù rí ale rí ì ngúfe. ³⁸Ní kítsò ale inga-àbadhi r̃ò ndĩnĩ kasutále-bvù nitr̃ó tí ònyù-tsù t'únduta t̃ò.»

Yèsù bhà atdí kumì dòná ỳỹ nà uvitatále-ɔṽò

(Mrk 3.13-19; Luk 6.12-26)

10 ¹Wò dhu-dzid̃, Yèsù nánzi p̀b̀indà atdí kumì dòná ỳỹ nà ***ábhàlĩ**, ndàdù nzére-alafí nípfo abádhí r̃àdù nĩ indr̃ù ò r̃ò, 'àdù kóró andi-tid̃ò nígu nĩ kóró ivívinga mànà ádrùngb̃ànga tó ɔbi nábhu f̃iỹò. ²Yàrĩ ní ndi i atdí kumì dòná ỳỹ nà uvitatále-ɔṽò. Wemberè tí ní Simonì, Péterù tí kátina mà, adònà Àndèrèyà mànà. Abádhí dzid̃ ní Zèbèdayò bhà ỳỹ inzo, Yàkò-bhò mà, adònà Yùwanì mànà, ³Filipò mà, Bártòlòmàyò mànà, ndir̃ò Tùmasì mà, Màtayò mànà. Angyi ndi Màtayò nĩ 'pàratà t'úf̃tá tó ndombè. Ngúkpà uvitatále ní Yàkòbhò, Àláfayò t'íd̃hùnà mà, Tàdayò mànà. ⁴Ndir̃ò Simonì, yà atdí d̃ò ndi nugyénà f̃iỹò p̀b̀irì d̃ò ale mà, Yudhà Ìskàrìyotà, yà Yèsù nípfo ndàbhu òmvù-f̃ò mànà.

Yèsù rĩ p̀b̀indà atdí kumì dòná ỳỹ nà uvitatále núvĩ dhu

(Mrk 6.7-13; Luk 9.1-60)

⁵Yèsù núuvĩ k̃òkò atdí kumì dòná ỳỹ uvitatále, ndàdù dhu òya f̃iỹò ndàti: «Àpé nyòwu ìnzì ní P̀b̀àyàhúdì tó p̀b̀irì ò, ndir̃ò àpé nyòtsù Sàmàrìyà tó p̀b̀irì ò atdí kig̃ò ò màtí. ⁶P̀b̀étù, nyòwu Ìsràyeli tó p̀b̀irì ò bhà, yà ùwùwĩ tàrà bh̃eyi ì nùlì bvù. ⁷Ányì nyĩ nyòwu r̃ò, nyĩ nyàkà nỹñd̃ Kàgàwà bhà Ídzì Mākūrù indr̃ù t̃ò, nyòwù àtìnà r̃ò: «Ńrù-akpà ò Ádrùngb̃à ***kamà** bhà idzi-tsù nindù wà ndi.» ⁸Nyĩ nyàkà nyòwù anditále nígu r̃ò, ndir̃ò nyĩ nyàkà nyòwù òṽùve ale níkye r̃ò. Nyĩ nyàkà nyòwù kíkítále nígu r̃ò, ndir̃ò nyĩ nyàkà nyòwù òṽùve ale níkye r̃ò. Nyĩ nyàbà k̃òkò dhu nónzi nyĩ nyĩ nĩ ɔbi t̃ír̃r̃ò, ní nyĩ nyàkà nyòwù i dhu nónzi r̃ò t̃ír̃r̃ò. ⁹Àpé nyùgu ɔr̃ò mà, f̃ùrangà mànà nỹf̃f̃ ngb̃òku ò. ¹⁰Àpé nyùgu bhòlò abhi t̃ò, ndir̃ò àpé nỹf̃f̃ mberù ɔỹỹỹ r̃ùkú. Ndir̃ò, àpé nyùgu kàyitò mà, mùgò mànà. Obhó tí, kasu ònzi rí ale nákà ndàbà ndi ndónyuna dhu p̀b̀indà kasu ò r̃ò.

¹¹Ìngb̃à tí ìlì ndi kig̃ò mà, ndir̃ò ìngb̃à tí ìlì ndi p̀b̀anga ò màtí nyĩ nyòwu ùvò r̃ò, nyĩ nyowuna nyàkò r̃àdù ale-tid̃ò nómè r̃ò. Ndi ale àkò nyĩ r̃ò, nyĩ nyowuna òkò r̃ò kàbhà idzá r̃àrà àhu ányì r̃ò r̃ò nyĩ nyúvò, nyòwù dhu ò. ¹²Atdí ale bhà idza nyĩ nyòtsù r̃ò, nyĩ nyowuna ányì-dzá-bhà nátsè r̃ò, nyàti: «Kàgàwà àkà ndàso nyĩ.» ¹³Ányì-dzá-bhà náko nyĩ mb̃eyi r̃ò, Kàgàwà arana abádhí àso r̃ò. P̀b̀étù, ìnzà abádhí àkò nyĩ mb̃eyi r̃ò, Kàgàwà arana ñzì abádhí náso r̃ò. ¹⁴Atdí idza ò ale, ndir̃ò atdí kig̃ò ò ale mà nóowuna gukyè 'ùvo r̃ò ìnzì 'àkò nyĩ, ndir̃ò ìnzì 'r̃ì nyĩ nyúñona dhu, ní nyĩ nyowuna òwu r̃ò ányìr̃ò r̃ò, nyàd̃ p̃f̃òku-ts̃ís̃f̃r̃ò àhù n'ó'ò ányìr̃ò. ¹⁵Ma mí obhó dhu núño f̃ùkù, Kàgàwà r̃ì indr̃ù-ànyà nít̃d̃i nínganì, i kig̃ò ò ale d̃ò ka kit̃d̃iya dhu ròsè yà Sòdòmò mà Gòmòrà mànà tó kig̃ò ò bhà d̃ò ka kít̃d̃ina dhu dònà.»

Yèsù r̃òte indr̃ù r̃ò ka kavùya, r̃àdù àp̀b̀è àbà dhu d̃ò dhu

(Mrk 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶Wò dhu-dzid̃, Yèsù adù àtìnà p̀b̀indà uvitatále nĩ: «Kòndi ma mùvĩ nyĩ tàrà bh̃eyi atdí d̃ò ar̃òr̃è tsamangèrè nzínzi ò. Ní nyàbhu nyìkpòku ròtdyù

osu-nyìkpó ótáyù dhu bhèyi, nyàdù òko yorowà ʒ àmbò bhèyi. ¹⁷Dhu àkà nyɔ̀dò nyí mbèyi! Ìndrù nówuya nyípfò rɔ́, 'àdù nyàbhu kitdi ànyàku. Ndirò abádhí nówuya nyàvi rɔ́ asé nì unduta-dzà ʒ rò. ¹⁸Ìndrù nówuya òwu rɔ́ nyí nà *lìwalì-ònzì, ndirò ádròdrò kámá mànà dhu-ònzì okúdu dò rò, ndíní nyí nyí'í tí pbàkà ngàmbì tí abádhí-ònzì, ndirò ngùkpà ale, yà ìnzì ní Pbàyahúdí-ònzì mâtí. ¹⁹Nyí nà ka kòwù ùvò ànyàku nítí ka kí í rò, àpé nyòwuya afíku nítu rɔ́ nyí nyúnona dhu nì, ndirò nyí nyí kùnò tí dhu nì. Nyí nyowuya nyí nyúnona dhu nábà rɔ́ ndi kàsùmì ʒ tí. ²⁰Ìnzì ní nyí ndi nyí nyowuya ɔte rɔ́, pbétù Àbaku Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí náaraya ndi ɔte rɔ́ àku nà rò.

²¹Ngàtsi ale náaraya adòna nípfò rɔ́ ndíní ka koho tí. Ndirò nzónzo t'ábana nówuya dhu ònzì rɔ́ ndi dhu bhèyi tí fíyó inzo rɔ́. Nzónzo níivàya dhu ì nòdhì ale rɔ́, 'àdù abádhí àbhu kòkyè. ²²Kóró ale nòndròya nyí okúdu dò rò. Pbétù, kòkò dhu-dzi òndù rí kóró, ràrà àhu kóró dhu-tsù rí ndòdì dhu ʒ ale ní ndi ògù ɔgúya. ²³Yà nyí nyí'í òná kígò ʒ ka kòpè kavu rùkù, nyámbe àpbè àbà dɔ́ rò, nyí nyowuya òtse rɔ́ ngàtsi kígò ʒ. Ma mí obhó dhu núnò fùkù, nyí nyasòya nzí Ìsràyeli tó pbìrì ʒ kígò kóró, inzà Ìndrù t'ídhùnà níngò rórò.

²⁴Dhu núdhè ka kí fíndà ale bhà irèta náarí nzí òse pbìndà màlímò bhà irèta dònà, ndirò kasutále bhà ádrùngbànga náarí nzí òse kasu ònzì kà rí fíndà ale bhà ádrùngbànga dònà. ²⁵Ní, inga nòfò dhu ní, dhu ùdhè ka kí fíndà ale ròngò pbìndà màlímò bhèyi. Ndirò inga nòfò dhu ní, kasutále ròngò pbìndà kasu tó ádrùngbàle bhèyi. Ìndrù apé idza-àbadhi nyú nánzi Bèlizèbuli tí, ní kàbhà idzá bhà dɔ́ abádhí tí nzí àdù nzére ɔvo nyú nòvò!»

Ádhi ndi àkàkà kònzì ɔ̀dòna?

(Luk 12.2-7)

²⁶Yèsù adù àtìna tdiótú ábhàlì nì: «Dhu àkà nzà nyònzì kòkò dhu bhèyi ale-ɔ̀dò. Kóró dhu-tsí yà ì nuru, núuvòya kpangba. Ndirò kóró dhu-tsí, yà òdhù ʒ aróko, núuviya ì kpangba kóró ale tò. ²⁷Yà ìnò ʒ ma mènò fùkù dhu náká nyòwù ipfonà rɔ́ awáwù ʒ, ndirò yà bhèlù ʒ ka kúnona ró nyí nyìrì dhu náká nyòwù ànòna rɔ́ ikù ʒ idza dɔ́ rò.

²⁸Ní dhu àkà nzà nyònzì ale-ngbò kèlè nóho rí, ìnzì ndàdù ale-afí nóhò átò ale-ɔ̀dò. Pbétù, dhu àkà nyònzì Kàgàwà-ɔ̀dò, yà ale-ngbò mà, ale-afí mànà nábhu rádù rògbè, yà ìnzì aráve dhòdhódhóngà nà kàzu ʒ. ²⁹Óyò àrè-tútù-nzo nódzi ka ka tí obhó atdí fùrangà-kpò rɔ́? Pbétù, atdí abádhí nzínzì ʒ mà náarí nzí itsi obvò inzà Àbaku Kàgàwà nózè rórò. ³⁰Nírò nyí, Kàgàwà núnì wà ife mâtí duku-ká-vé náarí ìi dhu. ³¹Ní dhu àkà inzà nyònzì ɔ̀dò. Obhó tí, nyí nyùdà ábhò àrè-nzo itse nyá.»

Yèsù Krístò bhà ale tí ka kóko dhu mà, kòdho ka kí dhu màna dhu

(Luk 12.8-9)

³²Wò dhu-dzidɔ́, Yèsù adù àtìna ábhàlì nì: «Ndi ale apé dhu ɔvo kpangba ibí ale-ònzì, ndàti ndi ràrì pbàkà ale, ní òrù-akpà ʒ arí'í Àbadu Kàgàwà-ònzì mâtí, ma madùya dhu núnò átò kpangba mati, ndi ale ràrì pbàkà ale. ³³Pbétù, ndi ale núnonyà gukyè dhu kpangba ìndrù-ònzì, ndàti inzà ndi rúnì ma, ní ma madùya dhu núnò átò kpangba òrù-akpà ʒ arí'í Àbadu Kàgàwà-ònzì mati, inzà ma rúnì ka.»

Ìndrù-ǵnga rí ndùndò Yèsù bhà ɔte-okú dò rò dhu

(Luk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴Tdítdǵ Yèsù adù àtìna ábhàlǐ nǐ: «Àpé nyirè nga ma rírá yà adzi dǵ ale àbhu ròkò màrùngà ǵ. Ma mírá inzà màrùngà nà, pbétù ma mírá nà dhu ní ali. ³⁵Ma mírá ingba mà ǵnga núndò àbanà nà, tsìbhíngba mà ǵnga núndò íyànà nà, ndirò àdhìngbà mà ǵnga núndò pbìndà aguna-àyi nà. ³⁶Ìndrù rǵ òmvù naraya ìí rǵ ndi ale bhà idzá bhà kèlě.

³⁷Atdí ale náapé àbanà mà, ndirò íyànà mà nózè, ròsè dùdunǎ, ní ndi ale náká inzà ndàtì ndi owùdu nǵngu ale tí. Ndirò, atdí ale náapé idhùnà mà, ndirò ivànà mà nózè, ròsè dùdunǎ, ní ndi ale náká inzà ndàtì ndi owùdu nǵngu ale tí. ³⁸Ìnzí rí pbìndà *mùsàlabhà nánò, ndàdù owùdu ùngu nà ale, náká inzà ndàtì ndi owùdu nǵngu ale tí. ³⁹Pbìndà ípirǵnga nózè rí ndòdò fìndà ale níwíyá ka, pbétù pbìndà ípirǵnga níwí rí okúdu dò rò ale náadàya kàbà àbà tdítdǵ.»

Yèsù-owù nǵngu ale nàko ale náabáya perè

(Mrk 9.41)

⁴⁰Wò dhu-dzidǵ, Yèsù adù àtìna ábhàlǐ nǐ: «Atdí ale apé nyǎkǵ, ní iwà ma nàko átǵ. Ndirò, ima nàko ale ní iwà ma nivi ale nàko. ⁴¹Atdí ale náapé Kàgàwà bhà *nabì nàkǵ, Kàgàwà bhà nabì tí kà rǵ dhu-okú dò rò, ní ndi ale náabáya Kàgàwà bhà nabì àkǵ ndàbà perè. Ndirò, atdí ale náapé obhónángatále nàkǵ, obhónángatále tí kà rǵ dhu-okú dò rò, ní ndi ale náabáya obhónángatále nàkǵ ndàbà perè.

⁴²Ma mí obhó dhu núno fùkù: atdí ale náapé ìrìre idha tǵ kópà-tsí dhu mà nábhù kàkà owùdu nǵngu ale nzínzì ǵ atdí àkyǎkyè ale tǵ, owùdu kùngu dhu-okú dò rò, ní ndi ale náabáya àbà pbìndà perè.»

Bàtizò nubhónà Yùwanì rí pbìndà ábhàlǐ nóvi

rǵowu dhu òngù Yèsù-tsù dhu

(Luk 7.18-35)

11 ¹Yèsù níitdègu yà pbìndà atdí kumì dónà ǵyǵ nà *ábhàlǐ tǵ ndi ndúbhi àyanà rǵ dhu t'áyátá nítǵ, ní kǎdù ndìvǎ, ndàrà ànyirǵ rò. Kàrà dhu núdhe ìndrù tǵ, ndàdù àrà Kàgàwà bhà Ídzì Mǎkùrù núndò rò abádhí tǵ Gàlìlayà tǵ pbìrì ǵ kigò òna nǎ.

²Ndi kàsùmì ǵ, bàtizò nubhónà Yùwanì nííí imbi ò ka kósò rǵ. Ní imbi ò ndi ndíí rǵrǵ, kírì *Krístò rǎrà ònzìnà rǵ dhu-ǵyí. Ní kǎdù pbìndà ábhàlǐ nzínzì ǵ ngúfe ale nóvi, rǵowu dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àtì: ³«Nyí tí yà mà mǎrǵdǵna ndíní ira tí ale, ndirò mà mǎkǵ tí mǵdǵ vurò ale?» ⁴Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tǵ ndàtì: «Nyòwu nyèno yà nyí nyírìna dhu, ndirò yà nyí nyálǎna dhu Yùwanì tǵ. ⁵Ǽ dhu ní: ndùmùndúmú-nyìkpó rǵowu 'ùngbe rǵ, 'àdù inga àla. Òtsòtsù ale rǵowu ùbhi rǵ mbèyi. Kíkí nà ale rǎrǵowu ùgu rǵ, ìwí ràdù inga nírí. Ùvǎve ale rǵowu ìkye rǵ, ndirò nǎkùtále rǵowu Kàgàwà bhà Ídzì Mǎkùrù nírí rǵ. ⁶Hirò nonziya ale ní nzí yà ma múnǵna dhu rǎbhùna ròtsù nzérénga ǵ ale.»

⁷Yùwanì bhà ábhàlǐ nívǎ ì, 'ámbe 'adu dǵ rò, Yèsù adù ndòpè ndàwè dhu ihé-yà tǵ Yùwanì dǵ. Kǎpè ndòngù dhu abádhí-tsù, ndàtì: «Ádhu nyí nyòwù

àndàna rànghù ò? Tí awe rí ònángà núttyá ízò? ⁸ Ádhi nyú nyí nyawù àndàna? Tí atdíds áya mùdzarù nùfɔ̃ ale? Pbétù, atdíds áya mùdzarù nùfɔ̃ ale náaróko ádròdrɔ̃ kámá-idzà ɔ̃. ⁹ Ní ádhu nyú nyí nyówù àndàna? Tí Kàgàwà bhà *nabi? Obhó tí, nyí nyówù Kàgàwà bhà nabi nándà. Pbétù ma mátina nyí nǎ, iwà kà ròsè Kàgàwà bhà ngǔkpà pbànábí dóná matí. ¹⁰ Yùwanì ní ndi, yà Kàgàwà bhà Andítá rí dhu ùno kpangba dóná ndàti:

«Kòní ma mí pbàkà mùkèngyè nóvi angyi indù,
ndíní pbùkù otu nobhòlò tí indù.»

¹¹ Ma mí obhó dhu núno fùkù, yà vèbhále úgù yà adzi dɔ̃ ale nzínzì ɔ̃, Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ádrùngbǎnga dóná pbìndà ádrùngbǎnga òsè ale rí mbǎ ɪ̃. Pbétù, yà ákě ale tí ka kálàna òrù-akpà ɔ̃ Ádrùngbǎ *kamà Kàgàwà bhà idzi ɔ̃ ale, ní rí ádrùngbǎle nyú tí, ròsè Bàtizò ùbhò arí Yùwanì dóná. ¹² Ròpè ndi yà ndi Bàtizò ùbhò arí Yùwanì apèna ndónzi pbìndà kasu, rìrà àhu indo nga ò rɔ̃, òrù-akpà ɔ̃ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi náarí inè ɔ̃bí nǎ ka karúgyena ró, ndirò òròrù ale náarí kàpà fíyò ɔ̃bí nǎ.

¹³ Músà bhà Hyátá mà, Kàgàwà bhà pbànábí màna kórɔ̃, rìrà àhu Yùwanì ɔ̃, náapè ùnò dhu angyangyi òrù-akpà ɔ̃ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi dɔ̃. ¹⁴ Ndirò, ma múnɔ̃na dhu ná'ù nyí nyádù nání, ma màmbèna àtina nyí nǎ, Yùwanì rǎrì ndi òliya, yà irà rìrà dhu tí ka kati. ¹⁵ Inga t'frita tó bina nà rí ale nfiri yà dhu mbéyi!

¹⁶ Yà indo arí ale núdhe ma mádù àdhà bhà rɔ̃? Abádhí ùli ì yà pbanga-tsi dɔ̃ ì nundu nzónzo bhéyi. Atdídhena ràdù òwu ɔ̃dhiya núnzi rɔ̃ ikù ɔ̃ àti:

«Mǎ mèmì mbǎ ɔ̃bé tó adyi rùgě ɔ̃ matí fùkù,
ní nyí nyádù inzà ɔ̃bè.
Ndirò mǎ màyù mbǎ izu tó adyi mà fùkù,
ní izu àdù inzà nyúka.»

¹⁸ Obhó tí, Yùwanì nfira, ìnzì ndàdù àrà dhu ònyu rɔ̃, ndirò ìnzì ndàdù àrà dhu mà nómvu rɔ̃. Ní ìndrù adù àtina nzére-alafí rǎrìfí kà'ò. ¹⁹ Ndi dhu bhéyi tí, ìndrù t'ídhùnà nfira ndàrà dhu ònyu rɔ̃, ndàdù àrà dhu nómvu rɔ̃. Ní ìndrù arádù kàtì òna òvò ale tí, ndirò atdíds arí ndómvu ale tí. Ndirò abádhí arádù kàtì pàratà tó pbàndómbé mà, yà nzére dhu ònzi arí ale màna ì nózé ale tí. Pbétù, Kàgàwà arí dhu-ònga òvò tí dhu tó obhóna náarí ndàvi kpangba kà rɔ̃nzina dhu-nyutsi.»

Yèsù rǎrù yà òyá ale núvò ìnzì ì a'u tí ndi ndónɔ̃na dhu kigò dɔ̃ dhu
(Luk 10.13-15)

²⁰ Wò dhu-dzidɔ̃, Yèsù apè ndòrù atdíds yà ábhɔ̃ wiwì nyú ndi ndónzi òyá kigò dɔ̃, inzà ì kigò ɔ̃ ale nùgèrè ì, 'ùbhà fíyɔ̃ nzérena dhu-okú dɔ̃ rò. Kàti: ²¹ «Kòràzinì mà, Bètèsàydà màna tó kigò, yà ùkú ndi ndónzi wiwì nfíyana gukyè Tirò mà, Sìdɔ̃nà màna tó kigò ɔ̃ ndi ndónzi dhu tí, ní ì kigò ɔ̃ ale nfíyana angyí ì úfɔ̃ gònyá mberù tí ròyá, 'àdù ohu nútɔ̃ dɔ̃yà ɔ̃, ndíní ì ùgèrè ì, 'ùbhà fíyɔ̃ nzérena dhu navi tí rɔ̃. Ní ndi dhu-okú dɔ̃ rò, nyi nyífí àpè ɔ̃ Kòràzinì, ndirò nyi nyífí àpè ɔ̃ Bètèsàydà. ²² Wò dhu-okú dɔ̃ rò ní ndi, ma mí dhu òvo kpangba fùkù. Kàgàwà rí ìndrù-ànyá nítì nínani, kítɔ̃iya dhu òkú abhàbhɔ̃ nyú, ròsè Tirò mà, Sìdɔ̃nà màna tó kigò dɔ̃ ndi ndítɔ̃ina dhu dóná. ²³ Ndirò

inyi, Kàpèrnàwumù tò kigò, yà ùnú ndi nónzi wiwì nfíyana gukyè Sòdomò tò kigò ð ndi nanzi dhu tí, ní Sòdomò nfíyana inè indo màtí. Ní ndi dhu-okú dō rō, inyi, Kàpèrnàwumù tò kigò, nyi nyà'ù tí dhu, idzì Kàgàwà rārādù nyidzi òrù-akpà ð? Ìnzì rādù nyidzi, akekpà màtí. Pbétù, kà rī nyifō obvò, ndādù nyobvù ìnzì arāve dhòdhóhonganà kàzù ð. ²⁴Ndi dhu-okú dō rō ní ndi ma mí dhu òvò kpagba fūkù, Kàpèrnàwumù ð bhà, Kàgàwà rī ìndrū-ànyā nítidì nānganf, kòtdíyā dhu Kàpèrnàwumù tò kigò dō abhò nyú, ròsè Sòdomò tò kigò dō ndi ndòtdina dhu dōnā.»

Yèsù rī m̀hètù àbhù affíyà rìngyě ì ale núnzi tina ð dhu

(Luk 10.21-22)

²⁵Tdítđ Yèsù adù àtìna: «Òò, Àba Kàgàwà, òrù-akpà mà, yà adzi màna ð Ádrùngbálè, ma mífù nyi atdíđ yà inga nùni dhu tí ka kòzùna ale-rō nyi nyarù dhu ní nyi nyábhù àkyákyè ale nyú r̀ni nídhuní. ²⁶Obhó tí Àbá, nyi nyazè ndi dhu r̀nzi ndi wò dhu bhéyi.»

²⁷Wò dhu-dzidđ, kádù àtìna: «Àbadu níbhò wà kóró dhu tò ádrùngbànga fudú. Atdí ale mà nùni nzá Kàgàwà t'ídhùnà, pbétù ka nùni ní kà t'Ábanà kèlè. Ndirò atdí ale mà nùni nzá kà t'Ábanà, pbétù ka nùni ní Ìma kà t'ídhùnà kèlè, yà ma mózè m̀vòd ka fíyò ale màna.»

²⁸Tdítđ kádù àtìna: «Nyíwù tidu ð, nyí kóró yà nyí nyìngyě nyí, nyádù ìí ì nà'e ànò nà òkù r̀. Ní ma mí asota nábhu fūkù. ²⁹Nyòsò yà tudú r̀fí kòmò átò tukú, ndirò nyíri fūkù ma múyàna dhu. Obhó tí, ìma ní ndi ìyò arádi, ndirò yòwà tò afína nà ale. Ndirò ní ndi nyí nyádù asota nábà afíku ð. ³⁰Obhó tí, pbàkà kòmò ní isò r̀'ò kòmò, ndirò pbàkà ànò ní isò inzà ndi nà'e ànò.»

Yèsù bhà irèta *sàbatù-idhò dō

(Mrk 2.23-28; Luk 6.1-5)

12 ¹Wò dhu-dzidđ, sàbatù-idhò ð, Yèsù mà pb̀inda ***àbhàlì** màna náamb-énà ùda dō ***nganù** tò inga òna nà ùda otu ð. Ndi kàsùmi ð, kàbhà àbhàlì ní'ì àwù nà atdíđ. Ní ì àbhàlì náadù 'òpè, 'òwù otu-ìgì dō r̀fí nganù náfà r̀, 'ùtsèrè kp̀na liya ð, 'adù ùkanà. ²Ní ***Pbàfàrisáyó** níft̀dègu wò dhu nālā, ní abádhí adù àtìna Yèsù ní: «Ándà pé pb̀ukù àbhàlì rī inzà àkà kònzì sàbatù-idhò ð dhu nónzi.» ³Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyí nyàpè tí obhó Dàwudì mà, r̀onà ale màna náanzì atdíku àwù nà ì fí r̀ò dhu nòzù?» ⁴Àbadhi náatsù Kàgàwà bhà idza, ndādù perè tí ka kùbhò Kàgàwà tò m̀gati nùgù, ì r̀nyù r̀onà ale màna. Wò ndi m̀gati ní'ì inzà àkà àbadhi mà, r̀onà ale màna r̀nyù m̀gati. Pbétù, kònyù rādù ale ní'ì ***pbàkùhání** kèlè víya dō r̀. ⁵Ndirò, nyí nyòzù tí obhó Músà bhà Uyátà ð ka kándì dhu, kati: «Sàbatù-idhò ð arí kasu ònzi Kàgàwà bhà idzá, ìnzì 'ífù ndi idhò pbàkùhání, ní dō ka r̀arí nzì adù ndi dhu nòzù afátà tí?» ⁶Pbétù, ma mí dhu òvò kpagba fūkù: yà irò r̀fí dhu nòsè iwà Kàgàwà bhà idza dōnā màtí. ⁷Dhu f̀nà gukyè iwà nyí nyúni yà Kàgàwà bhà Andítà r̀ǹona dhu-tì dhu tí, yà ìtí r̀atina: «Ma mózè dhu ní izù àbà ka kí ìndrū dō dhu, ìnzì ní izà tò perè nùbhò ka kí idù dhu kèlè», ní

nyí nyàmbènà nzí anya nítà yà ìmbà ríí afátá nà ale dǝ. ⁸Obhó tí, Ìndrù t'í-dhùnà ní ndi sàbatù-idhò dǝ Ádrùngbàle.»

Yèsù rí ɔtsúna ɔtsù ale nígbù dhu

(Mrk 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹Ʋró rò Yèsù níwà ndi, ndàrà ɔtsù fíyó unduta-dzà ò. ¹⁰Ní ɔtsúna ɔtsù atdí ale nííí ànyì idza. Ànyì rǝ ríí ale náazè 'òbhù Yèsù. Ní ndi dhu-okú dǝ rǝ, abádhí níwú dhu Yèsù-tsù, 'àti: «Àlè tǝ Ʋyátá návi tí àvì ìndrù kígù sàbatù-idhò ǝ?» ¹¹Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tǝ, ndàti: «Nzínzikù ǝ atdí ale náapé rí atdí tàrà nà tí, ndi tàrà ràdù ìtsì ádzì ibhu-akpà ò sàbatù-idhò ǝ, ní ndi ale tí nzí adù ɔfo ndi ibhu-akpà ò, ndàrà kídìyì ànyì rǝ?» ¹²Ìndrù ɔsè tí nzá tàrà dǝnǎ! Nírò, Músà bhà Ʋyátá návi wà kǝnzì ídzìnga ìndrù tǝ sàbatù-idhò ǝ. ¹³Ní Yèsù adù àtìnà wǝ ɔtsúna ɔtsù ale ní: «Ígba ɔtsùnu.» Ní ndi ale náadù ɔtsúna nígbà, ndi kǝtsú ràdù ògù, rǝngò yà ídzì rǝ rǝ ríí ngàtsi kǝtsú bhèyi.

¹⁴Ní Pbàfàrisáyó núuvò, 'òwù 'ùndu, ndíní ì ìrì tí ì ìngbà dhu bhèyi màtí ì í Yèsù nábhù kohò dhu dǝ.

Yèsù ní fìndà Kàgàwà ɔpì kasutále dhu

¹⁵Yèsù níitdègu wǝ dhu níri, ní kǎdù ndìwà ànyì rǝ rǝ ndàrà. Ní ábhǝ alé-yà náadù ɔwu kǝwù ǝ, kà ràdù andi nà ríí ale nígu kóró. ¹⁶Pbétù, kǝyá dhu ɔbi nyú nà abádhí tǝ, ìnzì ádhi màtí ndi ndíí dhu nǝnǝ tí ìndrù tǝ. ¹⁷Wǝ dhu anzi ndi ndíní yà Kàgàwà nǝnǝ pbìndà *nabì Ìsayà-otù ǝ dhu náaká tí. Kǎti:

¹⁸«Kànì ma mǝpì pbàkà ìnc-akpà,
yà atdíidǝ ma mózè ale, ndirò afídu arí idha nǝmvù pbìndà dhu dǝ ale.
Ma mí kǎrà pbàkà Ìlìlǎ-Alafí ní,
ndirò kà rí obhónángà ɔwǝ kóró pbìrì ǝ ale tǝ.

¹⁹Kà rí nzí tsùna nálè atdí ale nà màtí, ndirò kà rí nzí ɔte ɔrú tǝna nà.

Atdí ale mà rí nzí kà-tù ìrì ngudhà ǝ rǝte rǝ.

²⁰Kà rí nzí ndi nàtdo ízò núkò,
ndirò kà rí nzí núnúnú rǝrù tarà níwě,
ràrà àhu mùlèmà nábhù kà rí obhónángà tǝ dhu ò.

²¹Ní kóró pbìrì ǝ ale náapbáya afíya kà-rǝ tí'»

Yèsù rí ɔte nádù ndi nòbhù ale tǝ dhu

(Mrk 3.22-30; Luk 11.14-23)

²²Nírò ní ndi ìndrù níwú nzére-alafí arí ɔnà atdí ale nà Yèsù-ti'ò. Ndi ale níí ndùmùndúmú, ndirò ìnzì arǝte ale. Ní Yèsù igá ka, ràdù ndòpè ndòtè, ndàdù inga àla. ²³Ní idho núukò kóró ànyìrǝ ríí ale, abádhí ràdù àtìnà: «Tí nzí Dàwudì t'ídhùnà yà?» ²⁴Pbétù, abádhí rǝnǝna dhu nìrì Pbàfàrisáyó náadù àtìnà: «Yàrí ale náarí nzére-alafí nódì Bèlìzèbulì tí kátina pfǝmvo ǝ *kamà bhà ádrùngbànga tǝ ɔbi ní.»

²⁵Pbétù Yèsù núuni abádhí rířèna dhu, ní kǎdù àtìnà abádhí ní: «Atdí ádrùngbà kamà bhà pbìrì ǝ ale náapé ambe 'ùgyè dǝ nzínziya ǝ, ní ndi ádrùngbà kamà bhà idzi-tsù ràdù ndòdì òdì tí. Atdí kígò ǝ ale mà, ndirò atdí ɔdhi mà náapé àmbe anya nǝnzì dǝ nzínziya ǝ, ní ì kígò náarí nzí àpere,

ndirò i ale tó odhi-tì náarí nzi ide. ²⁶Ní p̄f̄mvo ***Sitanì** náapé àdù ndòpè ndòdì p̄f̄mvo, ní ka nádù ìí ndùgye rí ndítírò ale. Ní kàbhà ádrùngbànga tó idzi rǎdù àpèrè ìngbǎ dhu bhěyi? ²⁷Ndirò, ma mapé ìí Bèlìzèbuli bhà obi nǐ ma mǎrì nzére-alafí nòdì dhu tí, ní fùkú inzo náaràdù kòdì àdhi bhà obi nǐ? Ndi dhu-okú dō rō ní ndi, abádhí nítǎiya ndi ànyǎku. ²⁸Pbétù, dhu apé ìí Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí bhà obi nǐ ma mǎrì nzére-alafí nòdì dhu tí, ní òrù-akpà ǝ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nǐrà wà àhu bvàkù. ²⁹Ìnzí atdí ale mà rǎdù òtsù obi nǐ ìdzidzò ale bhà idza, ndàdù kàbhà idzá dhu númbà, inzà ndi ndùtsì ndi ìdzidzò ale angyi rórò. Pbétù ka ndi ndùtsì dhu-dzidzò nga ní ndi kà rǎdù kóró kàbhà idzá dhu númbà nǐ. ³⁰Ìmbà rǐí tidu ònǎ rō ale ní pbàkà òmvù. Ndirò ìnzí rí dhu-tsù ùndù^d atdíkpá ma mànà ale, ní rǐ dhu ìnda ìnda tí rùdù rō. ³¹Ndi dhu-okú dō rō ní ndi ma mí kàncò kpangba fùkù: ìndrù náabáya àbà kóró fíyó nzérenga mà, Kàgàwà nǐ ì arí dhu ùncò nzére dhu mànà dhu tó ubàta. Pbétù, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí nǐ rí dhu ùncò nzére ale, náabáya nzi ubàta akekpa màtí. ³²Ìndrù t'ídhùnà nǐ rí nzére dhu ùncò ale náabáya àbà ubàta. Pbétù, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí nǐ rí nzére dhu ùncò ale náabáya nzi ubàta, yà kombí rǐí kàsùmì ǝ màtí, ndirò olù rǐrà kàsùmì ǝ màtí.»

Itsu núní ka karí kpǝna rǝ

(Luk 6.43-45)

³³Wò dhu-dzidzò, Yēsù adù àtina: «Atdí itsu náapé ìí idzi itsu-tidò tí, ní ndi itsu rǎdù ì'ónà ní idzi itsu-kpǝ-tidò. Ndirò itsu náapé ìí nzére itsu-tidò tí, ní ndi itsu rǎdù ì'ónà ní nzére itsu-kpǝ-tidò. Obhó tí, itsu núní ka karí kpǝna rǝ. ³⁴Nyí, ámvò tó osu tó rùgànda tírò, idzi ɔtè rǎdù àhu ìngbǎ dhu bhěyi liku ǝ rō, àzèmbè nyí nongó ìí nzére ale nyú? Obhó tí, ale-tsù arórina dhu ní ale-afí àlè nǐ ìrèta. ³⁵Ídzi afina nà ale-afí ǝ rō aráhu dhu ní idzi dhu, ndirò nzére afina nà ale-afí ǝ rō aráhu dhu ní nzére dhu. ³⁶Ma mí obhó dhu núncò fùkù, Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyǎ ìtǎi nǐnganí, kǎraya ìndrù návi rǝ rǎwè yà ì ùncò ìmbà tǐna nà dhu mà kóró. ³⁷Obhó tí, tsùnu-bvu rǝ ní ndi ka kòzúya nyí obhóná-ngatále tí, ndirò tsùnu-bvu rǝ ní ndi ka kòtǎiya anya dènú.»

Yēsù àvǐ ka kí rǝnzì wiwì dhu

(Mrk 8.11-12; Luk 11.29-32)

³⁸Wò dhu-dzidzò, Músà bhà Úyátá tó ngúfé mǎlímò mà, ngúfé Pbàfàrì-sáyó mànà náati Yēsù nǐ: «Mǎlimò, mǎ mòzè nyonzi wiwì ndíní mǎ mala tí.» ³⁹Ní Yēsù adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Indo arǐí ale narí nzére ale, ndirò abádhí náarí nzi Kàgàwà òzè dhu ònzi. Abádhí òzè kǝnzì wiwì kèlè fíyò, ní ka kí nzi atdí wiwì mà nónzi abádhí tó. Pbétù, abádhí tó ka kávina dhu ní nabi Yǝnà rǝ ndi nanzi wiwì kèlè. ⁴⁰Àdhàdhì nabi Yǝnà náadhò ìbhu idho ádrùngbǎ ìbhě-yà-ba ǝ dhu bhěyi tí, ní ndi dhu bhěyi tí, ìndrù t'ídhùnà nòcòdhóya ìbhu idho adzi ǝ. ⁴¹Nabi Yǝnà rǝncòna Kàgàwà bhà Ìdzi Mǎkǝrù ì ìrì rō, Ninawè tó kigò ǝ bhà núugèrè ì, 'ùbhà fíyó nzérenga. Ní ndi dhu-okú dō rō, Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyǎ nítǎi nǐnganí, Ninawè ǝ bhà nǐvǎya ì 'ìkò indo arí ale-nyíkpa rǝ, 'àdù abádhí-ànyǎ nítǎi. Ndirò yà onzikú

d 12.30 Iró dhu-tsù ùndù ka kí dhu-tì rǎdù ìí tàrà-tsù ùndù ka kí dhu tí, ndirò ngǎtsì nǐ onzi-bvǎ ònyè-tsù ùndù ka kí dhu tí.

idè ale nòsè wà Yǒnà dǒnǎ. ⁴² Músùngú dǒnǎ rò arí'í Sabá tí kátina pbiri ǝ tsìbhá ádrùngbǎ kamà nǎira yà adzi-tsù ǝdì ndì i rò, ndìrǎ yà dhu-ǝnga t'óvòta nuni ádrùngbǎ kamà Sòlòmǝni rǝnǝna ǝte nírì. Ní ndì dhu-okú dǝ rò, Kàgàwà rǝ ìndrù-ànyǎ nítǝ nínganí, íyàdhíyà nívǎya ndì, ndìdè indo arí ale-nyìkpa rǝ, ndàdù abádhí-ànyǎ nítǝ. Pbétù, yà ǝnzikú idè ale nòsè wà Sòlòmǝni dǒnǎ màtí.»

Nzére-alafí rǝ ndàdù tǝtǝdǝ yà ndì ndáhu ǝnǎ rò ale ǝ dhu

(Luk 11.24-26)

⁴³ Yǝsù adù àtìnǎ tǝtǝdǝ: «Nzére-alafí náapé áhu atǝí ale ǝ rò, ní kà rǎdù àrà, ndùbhi rǝngù ǝnǎ, ndámbe ndì ndàrà ndǎso rǝnga nǝmè dǝ, ìnzì ndàdù àbànǎ. ⁴⁴ Ní kà rǎdù àtìnǎ áfina ǝ: «Ma mí madù yà ma mahù ǝnǎ rò pbàkǎ idza ǝ.» Ányì kàdu ndì rǝ, kà rǝ ndì idza nótù tǝrǝrǝ, iwǎ ka kǎtsù ǝnǎnga, kàdù ǝbhǝlǝnǎ mbǝyi nyú rǝ. ⁴⁵ Nírǝ ní ndì kà rǎdù àrà àrùbhù ngǝkpà nzére-alafí, yà atǝdǝdǝ ǝrù ròsè dǝna nǎ núnzì, 'iwù ǝtsù mànǎ atǝíkpa ndì ale ǝ. Ní wǝ dhu-dzidǝ, ndì ale bhǎ ǝfǝ rǎdù rǝ nzére nyú ròsè yà angyi rǝ kàbhǎ ǝfǝ dǝnǎ. Ní ndì dhu nǝí'ya ndì dhu bhǝyi tí yà indo arí nzére ale tǝ.»

Yǝsù tsánǎ mà kà t'ádǝna mànǎ

(Mrk 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Yǝsù rǝ dhu ǝvǝ ìndrù tǝ ǝnǎ kǎsumì ǝ, kà-tsánǎ mà kà t'ádǝna mànǎ níiwù ùvǝ kà rǝí ǝnǎ idza-lí. Ní abádhí nǝtsi iko irinǎ rò, 'adù 'òzè ndí'í ǝ ǝte tí Yǝsù nǎ. ⁴⁷ Ní atǝí ale náadù àtìnǎ Yǝsù nǝ: «Íyànù mà adǝnù mànǎ rǝí irí, ní abádhí ǝzè 'ǝtè ìnyi nǎ.» ⁴⁸ Ní Yǝsù adù dhu ìvu ndì ale-tsù ndàti: «Íyàdu ní àdhi, ndirǝ adǝdu ní àdhi mà?» ⁴⁹ Tǝtǝdǝ kǎdù pbìndǎ ábhǎlì nítè ǝtsúna nǝ, ndàdù àtìnǎ: «Kǎnǝ íyàdu mà, adǝdu mànǎ. ⁵⁰ Obhó tí, adǝdu, awèdu, ndirǝ íyàdu ní yà ǝrù-akpǎ ǝ arí'í Àbadu Kàgàwà ǝzè dhu ǝnzi arí ale.»

ǝnyù-tse ǝre rí ale tǝ mbólí

(Mrk 4.1-9; Luk 8.4-8)

13 ¹ Ndi nínganí tí, Yǝsù náahù idza rò, ndàdù àrà àdì rǝrù-bidǝ. ² Ní, ádrùngbǎ ihé-yà nyú núundu ì, ì ràkpǝrǝ kà-ngbǝ. Ní ndì dhu-okú dǝ rò, kǎdù ùpǝ, ndàdì ibhù ǝ. Ihé-yà náadù òko rǝrù-bidǝ. ³ Yǝsù núñǝ ábhǝ dhu nyú abádhí tǝ mbólí ǝ, ndàti: «Atǝí ale náahù ndámbe ǝnyù-tse nǝrè dǝ. ⁴ Ní yà ǝnyù-tse nǝre kà rǝ pbìndǎ inga ǝ ǝnǎ kǎsumì ǝ, atǝdǝhenǎ itse náawǎ ì otu-gì dǝ. Ní àrè náadù ìwu, 'ùbhí ì itse otu-gì dǝ rò. ⁵ Ngǝkpǎ-tsí náadù 'àwǎ ìmbǎ adzi rǝí abhǝ dǝnǎ odu-kengere dǝ. ì itse nínga kǝmbǝmbí, ìmbǎ adzi rǝí abhǝ tsìyǎ nídhunǝ. ⁶ Pbétù, adyifǝ nítdǝgu ìka, ní kǎdù wǝ ìngingǎ ǝnyù-nzo núbì, rǎdù ǝtdyù, ìnzǎ ìvéya nǝtsù ádzàdǝ adzi ǝ nídhunǝ. ⁷ Atdǝdǝhenǎ itse náawǎ ì okpèya nǎ itsukpǝ-nzo núnzì ǝ. ì okpèya nǎ itsukpǝ-nzo náadù ǝvì kǝmbǝmbí, 'adù wǝ ìngingǎ ìdzi ǝnyù nǝtsì. ⁸ Pbétù ngǝkpǎ itse náawǎ ì ìdzi adzi ǝ. Ní ì itse-tsí náa'ǝ, atǝdǝhenǎ rǝdhì atǝdǝtǝ miyǎ itse, ngǝkpǎ rǝdhì azázǎ kumì itse, ndirǝ ngǝkpǎ rǎdù ìbhìbhù kumì itse nǝdhì.»

⁹ Yǝsù adù àtìnǎ tǝtǝdǝ ihé-yà nǝ: «Ínga t'írìta tǝ bína nǎ rǝí ale náká ndirǝ yà ma mǝnǝna dhu mbǝyi!»

Ádhu Yēsù náaràná òtè rǎ mbólí ǝ ní?

(Mrk 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Wǎ dhu-dzidǝ ní ndi, Yēsù bhà *ábhàlǝ náandri kà-tǝ, 'àdù dhu nívu kà-tsǝ 'àti: «Ádhu nyi nyarí dhu núno ihé-yà tò mbólí ǝ tí nǝ?» ¹¹ Ní Yēsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Kàgàwà nábhù wà nyǝ nyǝni òrù-akpà ǝ Ádrùngbà kamà bhà idzi-nyutsi ndi nórù dhu, pbétù abádhí núni nzá ka. ¹² Obhó tí, dhu nà arǝí ale tò, ka kabhùya dhu abhò, ràdù ìí dhu nà abhò nyú ròsè. Pbétù, akekpa arǝí dhu nà ale, ní-fó rò ka kakǝya ndi ákǝ fénángba mà kóró. ¹³ Ndi dhu-okú dǝ rò ní ndi ma mǎrí dhu núno abádhí tò mbólí ǝ, ndínǝ abádhí nóowu tí inga nándà rò, ìnzǝ 'àdù dhu nála. Abádhí nóowu tí bǝya níkpèlè rǝ, ìnzǝ 'àdù dhu níri, ndirò ìnzǝ ndi dhu ràdù dǝya nálu. ¹⁴ Ndi dhu bhéyi ní ndi, *nabǝ Ísayà núno dhu ràdù ákǝ. Kǝti:

Kàgàwà ràtina: «Nyǝ nyǝ inga níri ìri mbéyi nyú, pbétù ìnzǝ yà nyǝ nyǝri dhu ràdù dǝku àlu akekpa màtǝ.

Nyǝ nyǝ inga nándà àndà mbéyi nyú, pbétù ìnzǝ nyàdù atdí dhu mà nála.

¹⁵ Obhó tí, atdí dhu mà náarí nzǝ kǝrí ale-afǝ-ngbò núbèlè.

Abádhí níri bǝya,
ndirò abádhí núpbǝ nyǝkpǝya,
akye ì alana nga nǝ,
akye ì irina nga nǝ,
ndirò akye dhu alána dǝya,
'àdù 'ùgèrè 'ùbhà fǝyó nzérenga,
madù ì nígu ní"»

¹⁶ Pbétù, nyǝ ní ndi hirò nyǝ nyónzi, yà nyǝkpǝku náarí inga nálǝ, ndirò bíku ràdù inga níri rò. ¹⁷ Ma mí obhó dhu núno fǝkù, ibǝ pbánábǝ mà, obhónángà ònzi arǝ ale màná, náazè 'àla yà kombǝ nyǝ nyálána dhu, pbétù abádhí náadù nzá kàla. Abádhí náazè 'ìri yà nyǝ nyǝrina kòmbǝ dhu, pbétù abádhí náadù nzá kǝri.»

Ònyù-tsè òrè rǝ ale tò mbólí-tǝ

(Mrk 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ Yēsù adù àtina tdítǝ pbìndà ábhàlǝ ní: «Nyǝri pé yà ònyù-tsè nóre rǝ ale tò mbólí-tǝ. ¹⁹ Òrù-akpà ǝ Ádrùngbà kamà Kàgàwà rǝ idzi ònyù ìndrù dǝ dhu dǝ ka kúnona dhu níri rǝ ale, ìnzǝ ndi dhu ràdù dǝya àlu, núli ì yà itse náawà ì òyá otu-gǝ-dǝ bhéyi. Pfǝmvo ràdù ìrà, ndàdù yà abádhí-afǝ ò ka kòzò òtè núwa abádhí-afǝ ò rò.

²⁰ Ngǝkpà ale núli ì yà itse náawà ì òyá, ìmbà ábhǝ adzi nà dónà odu-kengere-dǝ bhéyi. Abádhí rǝ Kàgàwà bhà òtè níri, 'àdù àkónà dhèdhe nyú nà ányirǝ rò tí. ²¹ Abádhí rǝ nzǝ 'àdù kabhù ivéna ròdì ndi afíya ò. Pbétù, abádhí ràdù ì àpba ndi òtè rǝ ákǝ kàsùmǝ kèlè tí. Ní yà àpbè mà, avuta màná nópè ì Kàgàwà bhà òtè-okú dǝ rò rò, abádhí ràdù fǝyó a'uta núbhà ányirǝ rò tí.

²² Ngǝkpà ale-tsǝ tdítǝ, núli ì yà itse náawà ì nzínziya ǝ okpèya nà itsukpónzo bhéyi. Abádhí rǝ Kàgàwà bhà òtè níri, pbétù yà adzi ǝ ìrèta mà, yà adzi

* 13.15 Ísa 6.9-10

dɔ ɔnzì náarabhùna tìtò tò dhèdhe màna dhu ràdù ndi ɔte nùtsì ìnzì ròdhì itse. ²³Ndirò, ngùkpà ale nùlì ì yà itse náawà ì òná ídzi adzi bhèyi. Ì ale náarí Kàgàwà bhà ɔte níri, 'àdù à'ùnà. Ndirò abádhí ní ì itse òdhi rádu: atdídená ròdhì ka atdátí miyà, ngùkpà ròdhì ka azázá kumì, ndirò ngùkpà-tsí ràdù ibhìbhù kumì nòdhì.»

***Nganù nzínzì ð ìngà nzére írí-tidò tó mbólí**

²⁴Wò dhu-dzidɔ, Yèsù náawe ngàtsi mbólí ihé-yà tò ndàti: «Kàñ òrù-akpà ð Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndì nà dhu: Atdí ale náazò ídzi nganù-tse pbindà ìngà ð. ²⁵Ní atdíku kùbhingánà, idho ò kóró ale ríí rórò, òmvù nñira, ndòzò nzére írí-tidò tó itse ndi nganù nzínzì ð, ndàdù àrà. ²⁶Wò nganù níitdègu ìngà, ndòvì, ndàdù ndítù, ní wò nzére írí-tidò náadù ìngà, ndòvì átò. ²⁷Ní wò ìngà-àbadhi bhà kasutále níwù kà-tí'ò, 'ìvù dhu kà-tsù, 'àti: «Ádrùngbálé, nyí nyazò ìngà ð dhu níí tí obhó ídzi nganù-tse? Olu, wò nzére írí-tidò nádu ìrà àdhà rò?» ²⁸Wò ìngà-àbadhi náadù dhu àdu kasutále tò ndàti: «Òmvù ní ndi wò dhu nónzì.» Kòkò kasutále náadù dhu ìvu tdítɔ kà-tsù 'àti: «Nyí nyòzè tí nzá mowù ì nzére írí nòdrù?» ²⁹Ní ìngà-àbadhi náadù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Zà ma mòzè nyòwù kòdrù, akye nyí nyadùna nganù nòkpò átò kòdrù nyí nyí rò ní. ³⁰Nyítse pé abádhí rovi atdíkpà, ràrà àhu nganù nòtsè ka kowuya òná idho ò. Ndi nínganí ní ndi ma matiya nganù nòtse rí ale ní: Nyòdrù pé wò nzére írí nyùtsì dóna tí, ndíní kubi tí kàzu ò. Ndirò, nyàdù nyòtse nganù, nyàdù ùndunà nyùlì óngòlì ò.»

Hàradalì-kpò tó mbólí

(Mrk 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹Tdítdɔ, Yèsù adù ngàtsi mbólí náwe ihé-yà tò, ndàti: «Òrù-akpà ð Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndì pbindà ìngà ð atdí ale níidy ndòzò *hàradalì-kpò bhèyi. ³²Ndi hàradalì-kpò ní ákèkpà dhu-tútù-ngba nyú kórò itse nzínzì ð. Pbétù kápé ìngà, ndàdù òvì, ní kàradù òse yà ìngà ð ka karí òzòna kórò itsukpò dónà. Ndirò, kàradù òngo itsú-yà-ba tí, àrè mà ràdù òwu idzàya nòsí rò ɔpbína nzínzì ð.»

Afi tó mbólí

(Luk 13.20-21)

³³Yèsù adù yàrí ngàtsi mbólí náwe tdítɔ abádhí tò, ndàti: «Òrù-akpà ð Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndì yà tsìbhále rídyina ndàngbò nganù-ra tò ýyò kumì dónà imbò nà kilo ð afi bhèyi. Ní ndi dhu ràdù ndi idyi nábhu rìvù kórò.»

Ádhu Yèsù náaràna òte rò mbólí ð ní?

(Mrk 4.33-34)

³⁴Yèsù náawe kórò kòrí dhu mbólí ð ihé-yà tò. Kàràna nzi atdí dhu mà núnò rò abádhí tò ìnzà ndì ndàwe mbólí ð rórò, ³⁵ndíní Kàgàwà bhà nabì núuno dhu náaká tí. Kàti:

«Ma munoya dhu abádhí tò mbólí ð,

ndirò ma maweya yà òdhù ò aròko yà Kàgàwà anzàna yà adzi òná idho ò rò kórò dhu abádhí tò.»

Nzére írí-tidò tó mbólí-tì

³⁶ Wò dhu-dzidò, Yèsù nùubhà wòrí ihé-yà, ndàdù òtsù idza. Ní kàbhà ábhàlì náadù òtsù kà-tí'ò, 'àdù àtìnà kà nǎ: «Áwě pé wò inga ǎ inga nzére írí-tidò tó mbólí-tì fàkà.» ³⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà ídzi itse òzò rí ale ní Ìndrù t'ídhùnà. ³⁸ Itse òzò ka kí ònà inga ní yà adzi. Ndi ídzi itse ní òrù-akpà ǎ Ádrùngbà kamà Kàgàwà rí idzi ònyu dýá ale. Nzére írí-tidò ní Nzére ale, Pǎmvo bhà inzo. ³⁹ Yà ndi nzére írí-tidò nòzò òmvù ní Pǎmvo. Nganù nótse ka kí inga ǎ rò dhu ní yà adzi ǎ dhu-tsù rí ndòdì ònà idhò. Ndirò, nganù òtse rí ale ní Kàgàwà bhà màlàyíkà. ⁴⁰ Ní àdhàdhì ka karí nzére írí nùndù inga ǎ rò kubì kàzù ò dhu bhèyi, ndi dhu ɔnziya ndi ndi dhu bhèyi tí, yà adzi ǎ dhu-tsù ritsi ndòdì nínnganí. ⁴¹ Ní, Ìndrù t'ídhùnà náaviya pòndà màlàyíkà riwù yà ngùkpà ale nàbhù arí rònzi nzérenga ale mà, yà nzérenga nónzi arí ale mà nà nípfo pòndà ádrùngbànga tó idzi ǎ rò. ⁴² I màlàyíkà náadùya abádhí nàwà yà ìnzí aráve dhòdhòdhóngà nà kàzù ò. Ányì ní'ya ɔdzi mà, ale-kù t'átrita mà nà. ⁴³ Ní, obhónángatále náambèya ùmbili dǎ adyifò bhèyi òrù-akpà ǎ arí'í Àbayà Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó idzi ǎ. Inga t'írita tó bina nà rí'í ale, náká ndirì yà ma múnɔna dhu.»

Inga ǎ ka kórù ábhò ɔdzina nà dhu tó mbólí

⁴⁴ Tdítdǎ Yèsù ati: «Òrù-akpà ǎ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi nǎli ndi inga ò ndi nórù ábhò ɔdzina nà dhu bhèyi. Atdí ale náapé kàbà, ní ndi ale rǎdù kidyì, ndòrù tdítdǎ ndi inga ǎ tí. Wò dhu-dzidò, ábhò dhèdhe-okú dǎ rò, kà rǎdu àrà, ndùdzí kórò fóná arí'í dhu-tsí, ndàdù ìrà ndi inga nódzi fíndà.»

Ábhò ɔdzina nà yòkpó tó mbólí

⁴⁵ Wò dhu-dzidò, Yèsù ati ihé-yà nǎ: «Òrù-akpà ǎ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi nǎli ndi ùyèya yòkpó nómɛ rí ndòdzi dhu t'údztátále bhèyi. ⁴⁶ Órú ɔdzina rí'í atdí yòkpó ndi ndàbà rò, ní kà rǎdù àrà, ndùdzí kórò fóná arí'í dhu, ndàdù ndi yòkpó nódzi.»

Ìbhè-mbí tó mbólí

⁴⁷ Yèsù adù àtìnà tdítdǎ abádhí nǎ: «Òrù-akpà ǎ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi nǎli ndi rèrù ò ka kùpe ìbhè t'óhota tó imbi bhèyi. Ndi imbi rǎdù kórò ìbhè-tidò nótì. ⁴⁸ Kǎpé àle ìbhè nǎ, ní ka nùpenà ale rǎdù kàdhà, 'ípfo idha-bidò, 'àdù òko obvò ìbhè-ɔnga t'óvòta tò. Abádhí rǎdù ídzi ìbhè nùdò fíyó sèngè ò, 'àdù nzére-tsí nàwà.

⁴⁹ Dhu ɔnziya ndi ndi dhu bhèyi tí yà adzi ǎ dhu-tsù rí ndòdì nínnganí. Kàgàwà bhà màlàyíkà níwúya, 'àdù nzérenga ònzi arí ale nípfo obhónángatále nínzi ǎ rò. ⁵⁰ Abádhí náadùya i nzérengatále nàwà ìnzí aráve dhòdhòdhóngà nà kàzù ò. Ányì ní'ya ɔdzi mà, ale-kù t'átrita mà nà.»

Dhu-ɔwátá mà, dhu-ayí mà nà tó mbólí

⁵¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù dhu ìvu pòndà ábhàlì-tsù, ndàti: «Yà ma màwe kórò dhu nǎlǎ tí wà dèkù?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Íwà dòka nǎlǎ.» ⁵² Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǎ: «Ndi dhu-okú dǎ rò ní ndi, òrù-akpà ǎ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi dǎ ka kúdhè dhu fíndà Músà bhà Hyátá tó

atdí màlimò, rǎdù ndili atdí idza-àbadhi, yà pbìndà ongyéngá nódo ndi ndarí ònà dhu ò rò arí dhu-owútá mà, dhu-ayí màna nípfò bhèyi.»

Nàzàretì tó kigò 3 bhà ná'ù nzá Yèsù dhu

(Mrk 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Yèsù níitdègu kǎkò mbóli t'áweta nító, ní kǎdù ndìvā ndàrà ányirǎ rò. ⁵⁴ Kǎdù àrà yà ndì ndavì ònà kigò ò. Kǎdù ndòpè ndàrà dhu núdhe rò indrù tò fíyó unduta-dzá ǎ rò. Ní yà kà rúnona dhu níri rí ale idho núuko atdíǎ. Abádhí náambénà àtìna dǎ: «Wò inga t'únita-tidò mà wiwì t'ónzita tó òbi màna ní kǎbà àdhà? ⁵⁵ Ka tí obhó sàpàti t'ídhùnà? Kà-tsánà-ovò tí obhó Màriyà? Ndirò, kà t'ádóna tí obhó Yàkòbhò mà, Yòzefù mà, Simonì mà, Yudhà màna? ⁵⁶ Ndirò kóró kà t'áwéna náti obhó òko iró àlè-nzínzi ǎ? Ní kóró kǎkò dhu kǎbà àdhà?» ⁵⁷ Ní wò dhu-okú dò rò, abádhí nóowúnà nǎi kà rúnona dhu ná'ù rò. Nírò ní ndi Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Nabi nífù ka karí kóró ngari ǎ. Pbétù, ndi nyú ka kadhì ònà kigò ǎ, ndirò fí-dzá bhà nzínzi ǎ, kǎrfí mbà ifuta nà.» ⁵⁸ Ní wò ìmbà abádhí rǎi a'uta nà dhu-okú dò rò, Yèsù adù nzá àbhò wiwì nónzi ányirǎ.

Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ove

(Mrk 6.14-29; Luk 9.7-9)

14 ¹ Hèròdè nífi Gálilayà tó pbìri ǎ ***liwalì** tí ònà kàsùmi ǎ, kírì Yèsù dǎ ka kúnona dhu. ² Ní kǎdù àtìna pbìndà kasutále nǎ: «Bàtizò nubhónà Yùwanì ní wò ndi nìngbè ove-bvù rò. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kà rǎi wiwì t'ónzita tó òbi nà.»

³ Wò ndi Hèròdè ní ndi uyátá nabhù kosò Yùwanì, kadù ètsinà kidò imbi ò. Kǎnzì ndi dhu, adónà Filipò-ve, Hèròdiyà-okú dò rò.

⁴ Obhó tí, Yùwanì ongónà àtìna inzà dhu rǎkà Hèròdè ridyì Hèròdiyà venà tí. ⁵ Ní wò dhu-okú dò rò, Hèròdè nóongónà ndòzè ndàbhù Yùwanì kohò. Pbétù, kóngónà ihé-yà odò nónzi, kóró ale núuni dhu Yùwanì rǎrì Kàgàwà bhà ***nabi** nídhunì.

⁶ Ní atdíku, Hèròdè rǎ ndi ka kadhì ònà idho níré nínganì, Hèròdiyà bhà tsibhíngba náabè yà Hèròdè núnzina ale-ònzì, ndi óbè rǎdù Hèròdè-nyìkpó nǎfó atdíǎ. ⁷ Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎdù dhu ɔtsò ndàti, ndi rǎrì kóró dhu-tsí yà ndi tsibhíngba rónzina-fónà nábhù kà tò. ⁸ Ní fyanà òvò fíndà dhu-okú dò rò, ndi tsibhíngba náadù àtìna Hèròdè nǎ: «Íbhò bàtizò ùbhò arí Yùwanì-dò fudú iró tsàlìtsalì dǎ!» ⁹ Ní izu núuka ádrèngbà ***kamà** Hèròdè atdíǎ wò dhu-okú dò rò. Pbétù, angyangyi ndi ndòtsónà dhu yà ndi ndúnzina ale-ònzì rò dhu-okú dò rò, kǎdù dhu ùya ndínì kabhù tí Yùwanì-dò kà tò. ¹⁰ Ní kǎdù atdí ale návi rǎrà Yùwanì-dò nǎkèrè imbi ò rò. ¹¹ Wò ale adù irà Yùwanì-dò nà tsàlìtsalì dǎ rò, ndàdù àbhùnà wò tsibhíngba-fó, kà rǎdù àrà àbhùnà fyanà-fó. ¹² Yùwanì bhà ***àbhàlì** náadù ìwu kǎ-bvò nídyì, 'òwù òtdùnà. Abádhí adù òwu wò ndi nónzi dhu òyí nà Yèsù tò.

Yèsù rǎ ìmbò lufù ale nóngù dhu

(Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17; Yùw 6.1-14)

¹³ Bàtizò nubhónà Yùwanì nóvè dhu ndi ndirì rò, Yèsù níivà ndi uró rò ibhú ǎ, ndàrà atdí rò atdí rùngù tí rǎi ngari ò. Pbétù, kà rǎrà dhu niri ihé-yà náadù ùvò fíyó kigò ǎ rò, 'òwù kòwù ǎ pfóya dǎ, idha-gì dónà.

¹⁴Ibhú ò rò ndi ndàhu rò, Yèsù náala ádrùngbà ihé-yà, ndàdù izu nába atdíđ abádí dš. Ní kàdù ndòpè ndìgù abádí iwù nà anditále.

¹⁵Pbítìsòngānā, Yèsù bhà ábhàlì níwú kà-tí'ò, 'àdù àtìna kà nì: «Inga náti iwà, ndirò irò nga ríi igi. Ní áví kòkò ale ràdu i pbanga-tsidò, ndíní i udzì tí ònyè fíyò.»

¹⁶Ní Yèsù adù dhu àdu pbìndà ábhàlì tò ndàti: «Inzá dhu àkà abádí ròwù pbanga-tsidò! Nyàbhu ònyè nyí-tírò abádí tò.» ¹⁷Pbétù, abádí náadù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Ònyè tí mǎ mǎfí nà irò dhu ní imbò mǔgati mà, óy' ìbhè màna kèlè.» ¹⁸Yèsù adù àtìna abádí nì: «Nyíwù i dhu nà àzú fudu ò.» ¹⁹Nírò ní ndi Yèsù náadù kòrí alé-yà návi ròkò obvò irí dš. Kàdù kòkò imbò mǔgati nùgù, óy' ìbhè màna ndùlù foná. Tdíđ kàdù òrù-akpà ò nga nándà, ndàdù Kàgàwà nónzi ràso i dhu. Wò dhu-dzidš, kàdù mǔgati-ònga nùkò, ndùbho pbìndà ábhàlì-fó, abádí ràdù ùndòna ihé-yà-fó. ²⁰Kórò ale náanyù dhu, i rùlè ní àkàkà dhu-bvù. Wò dhu-dzidš, Yèsù bhà ábhàlì núundu òdòdì ònyè-go-tsù, i rírá idre dóná óy' nà sǔngè ní. ²¹Dhu nanyè ale-bvu ní mbèmbè imbò lufù kpabhále, inzà ka kòzù vèbhále mà, nòzòzò màna rórò.

Yèsù rùbhi rèrù dš dhu

(Mrk 6.45-52; Yùw 6.15-21)

²²Ányirò rò tí, Yèsù náavi pbìndà ábhàlì rùpò ibhú ò, ndíní ada tí angyi fíndà rèrù-adzè, ihé-yà návi ndi ndí ràdu i ibha òna nǎ. ²³Abádí ndi ndàdu dhu lutinǎ, kàdù ùpò pbìri dš, ndàrà nditsò. Ní inga náti rò, kàtù ndi atdíró ányì. ²⁴Ibhú náadù íi iwà ndi ndàrà itse nyú idha-bidš rò ró. Mèkurà núu-bhína ndùpbi rò ibhú rš, awe ròpili tèmbe tí abádí-nyíkpa rš nídhuní.

²⁵Ní à'ù-akpà-òngš ò, Yèsù adì ndàmbe ìrà dš pbìndà ábhàlì-tí'ò idha dš ndi ndùbhi rórò. ²⁶Ní, idha dš kà rùbhi dhu i àla rò, òdò nísí atdíđ abádí ò, 'àdù àtìna: «Mìgìngò ní yà!» Ní abádí náapè 'àmbe ùkú dš òdò rí 'ònzì dhu-okú dš rò. ²⁷Nírò ní ndi Yèsù náadù tùna nǎpò abádí tò ndàti: «Nyòtù affiku! Ima ní yà, ìnzí nyònzì òdò!» ²⁸Ní Péterù adù àtìna kà nì: «Ádrùngbálé, ìnyi tí kǎpè íi, ní áví ma marà tinu ò idha dš.» ²⁹Ní Yèsù adù àtìna kà nì: «Írà nà!» Ní Péterù ifo ibhú ò rò, ndàmbe ùbhi dš idha dš Yèsù-tí'ò ndi ndàrà rò. ³⁰Pbétù, awe ròpili òbi nà dhu ndi ndàla rò, òdò nísí abádí ò. Ní idha ò ndi ndòpè ndòsù rò, kákù: «Ádrùngbálé ígù ma!» ³¹Ányirò rò tí, Yèsù adù òtsúna nǎgbà, ndàlù ka, ndàdù àtìna kà nì: «Ínyi, ákè a'uta nà ale, ádhu affinù rǔguru ní?» ³²Ní abádí náadù ùpò óy' rò kórò ibhú ò, awe ràdù opilita nùbhà. ³³Nírò ní ndi ibhú ò íina Yèsù bhà ábhàlì núukò i kònzí, i rífu ka, 'àdù àtìna: «Obhó nyú, nyi ní Kàgàwà t'ídhùnà.»

Yèsù rí Gènèzàretì tó mǔlengù ò anditále nígù dhu

(Mrk 6.53-56)

³⁴Yèsù mà pbìndà ábhàlì màna níitdègù rèrù náda, ní abádí awù ùvo Gènèzàretì tó pbìri ò. ³⁵Ndi pbìri ò bhà núuni Yèsù. Ní abádí náadù ìndrù núvi ròwù dhu nówò kórò kyèròkyèrò ríi pbanga òna nǎ. Ní ìndrù náadù andi nà ríi kórò ale nùmbà Yèsù-tí'ò. ³⁶Abádí náadùna Yèsù nítdè itdè tí rùbhà i anditále rùpbalà róná mùdzarù-bidò-ngbò kèlè. Ní ka nùpbalà ale nówùnà ùgu rš dòtsí.

Pbàyàhúdì t'ábhúya nóongónà ùdhenà màndù

(Mrk 7.1-13)

15 ¹Wò dhu-dzidš, Pbàfàrisáyò mà Músà bhà Úyátá tó mǎlímó màna níwú Yèrùsalemà tó kigò ò rò, 'iwù ùvò Yèsù-tí'ò, 'àdù dhu ìvu kà-tsù,

'àti: ²«Ádhu pbùkù *ábhàlì náarí nzi àlě t'ábhúna tó mǎndu nífũ ní? Obhó tí, abádhí náarí nzi ɔtsúya nú'ò tǔú ì onyu dhu rǔ.» ³Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Olu nyí, ádhu nyí nyarí nzi Kàgàwà bhà Úyátá nífũ, pbétù nyǎdù abhúku tó mǎndu kèlě nífu ní? ⁴Obhó tí, Kàgàwà náati: «Ífũ àbanu mà íyànu màna.» Ndirò kǎti: «Àbanà ní ndirò íyàna ní màtí dhu nènò ale, náká kohò, rǔvè.» ⁵Pbétù nyí, nyí nyarí àtina, atdí ale rapé dhu ɔvo kɔngba àbanà tǔ, ndirò íyàna tǔ màtí, ndàti: «Dzùnànu nǔnzi ma màmbènà ní fudú ríí dhu, ní ma mùtri wà perè tí Kàgàwà tǔ.» ⁶Ní ndi ale rí mbá àbanà mà íyàna màna dzùnà ònzi ndi ndí dhu-atdyú nà. Ní ndi dhu bhěyi, nyí nyóhò wà Kàgàwà bhà Ɔte fùkú mǎndu-okú dǔ rǔ. ⁷Nyí, ɔyɔyɔ idàya nà alé! *Nabí Ìsayà núuno obhó dhu nyú dǔkú, ndàti:

⁸ «Kǎrì ale náarí mífũ tsúya-kpò dǔ tí, afiya ràdù íí itse nyú rùdú rǔ.

⁹ Yà abádhí arí mulě ní ulétá ní kǎkǎrò nga tǔ.

Abádhí náarúdhěna ìndrú tǔ ní ìndrú tǔ úyátá'.»

Ìndrú nábhu rádù rǔtì Kàgàwà-nyìkpò ǔ dhu

(Mrk 7.14-23)

¹⁰ Wò dhu-dzidǔ, Yèsù anzi ihé-yà, ndàdù àtina abádhí ní: «Nyíri yà ma múnɔna dhu, nyǎdù àlunà mběyi dǔku ò. ¹¹Ìnzí ní ale-lí ɔtsù dhu ndi ìndrú nábhu rádù rǔtì Kàgàwà-nyìkpò ǔ. Pbétù, ìndrú nábhu rádù rǔtì Kàgàwà-nyìkpò ǔ dhu ní ndi ale-lí'ò rǔ àhu dhu.»

¹² Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù ìndri kà-tí'ò, 'àdù àtina kà ní: «Nyí nyèni tí wà *Pbàfàrisáyó-ǔnga níwà ndi tí, wò nyi nyúnɔna dhu níri ì í rǔ dhu?» ¹³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tǔ, ndàti: «Kóró itsukpò, yà inzà ɔrù-akpà ò aríí Àbadu Kàgàwà náazò ní ka kɔngbéya kóró ivéya màna. ¹⁴Nyùbhà abádhí. Ndùmùndúmú ní kǎkǎ rí ndùmùndúmú núnɔna. Ndirò, atdí ndùmùndúmú náapé àmbe ngǎtsi ndùmùndúmú núnɔna dǔ, ní abádhí rádù 'àwà ɔyǔ kóró ibhu ò.»

¹⁵ Ní Péterù adù àtina kà ní: «Áwě pé wǔrí mbólí-tì fǎkà.» ¹⁶ Ní Yèsù adù àtina kà ní: «Nyí nyú mà, kǎlǔ tí obhó dǔku átǔ? ¹⁷Nyí nyèni tí nzá dhu kóró dhu-tsí yà ale-lí rǔtsù, rǎràdù ùda ale ò, ndàdù àhu ale ò rǔ ɔtsǔ dǔ ka kòwù rǔ? ¹⁸Pbétù, ale-tsù arórina dhu ní ale-afí ò rǔ àhu dhu. Ndirò ndi dhu ní ndi arádù ìndrú àbhu rǔtì Kàgàwà-nyìkpò ǔ. ¹⁹Obhó tí, ìndrú-afí ò rǔ nga ní ndi nzére dhu náarúvò ní. Í dhu ní: nzére irèta, abvo òho ka kí dhu, mènynòni ònzi ka kí dhu, màkuni ònzi ka kí dhu, ogbo ònzi ka kí dhu, tìtò núno ka kí ale t'òdhína dǔ dhu, ndirò ìndrú ní ka kí dhu ùno nzére dhu màna. ²⁰Kǎrì ní í ìndrú àbhu rádù rǔtì Kàgàwà-nyìkpò ǔ. Pbétù, ɔnyù nónyu ka kí inzà ka kù'ò ale-ɔtsú rǔrǔ dhu, ní rí nzi àdù ìndrú nábhu rǔtì Kàgàwà-nyìkpò ǔ.»

Atdí ìnzí ní Màyàhudi-àyi rí Yèsù ná'u dhu

(Mrk 7.24-30)

²¹ Wò dhu-dzidǔ, Yèsù níwà ndi urǔ rǔ, ndàrà Tìrò mà, Sìdɔnà màna tǔ pbìri ò. ²² Ní ndi pbìri ǔ arádí Kànanà tǔ pbìri ǔ atdí tsìbhále níira àhu Yèsù-tí'ò, ndàdù ndòpé ndùkù, ndàmbe àtina dǔ: «Ádrungbǎlě, Dàwudi t'ídihunǎ, àbà izu dùdù! Nzére-alafí rǎvu atdí dǔ ivàdú-ngba rǔ.» ²³ Pbétù Yèsù adù nzá atdí

dhu mà nádu kà tò. Ní Yèsù bhà ábhàlì náandri Yèsù-ti'ò, 'adù àtina kà nì: «Áyí wò tsibhále ràdu ndì àlě-owù ǝ rò, ikù nà kà rùbhi àlě-owù ǝ nídhunì.»
²⁴Ní Yèsù adù dhu àdu ábhàlì tò, ndàti: «Kàgàwà ívì ma Ìsràyeli tó pbìrì ǝ bhà-okù dò rò, kàkà ùwùwì tàrà bhěyi ì nùli ale.»²⁵Pbétù, wò tsibhále náadù ìrà, ndòkò ndì ɔɔdyèna dǝ Yèsù-ònzì, ndàdù àtina kà nì: «Ádrùngbálé, ǝnzi dzànàdu!»²⁶Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Inzá dhu ǝfǝ nga kidyi nzónzo tó ǝnyù, kadù òbvùnà ìtsé-nzo tò.»²⁷Wò tsibhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Wò nyi nyànò dhu ní obhó dhu nyú, Ádrùngbálé. Pbétù, ìtsé-nzo mà náari abáya rǝ dhu ǝnyu dónà rò mizà dǝ rò ì nàwà ǝnyù-ú'ù nónyù.»²⁸Nírò ní ndi Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ìgyò! Yà tsibhálé, pbùkù a'uta rǝ ì ádrùngbà nyú. Wò nyi nyòzè dhu náká ndònzì ndì indù yà nyi nyú nyi nyòzè ka dhu bhěyi.» Ní, wò tsibhále t'ívanà-ngba náadù ǝgù ànyirò rò tí.

Yèsù rǝ ábhǝ ale nígǝ fíyǝ andi ǝ rò dhu

(Mrk 7.31-37)

²⁹Wò dhu-dzidǝ, Yèsù níwà ndì urò rò, ndàrà Gàlilayà tó rèrù-bidò. Ní ànyì kàdù ùpo atdí pbìrì dò, ndàdù àdi obvò.³⁰Nírò ní ndi abhàbhó ale nà ǝyà ihé níiwù ngbóya éve kórǝ ale mà, ndùmùndúmù mà, otsutále mà, iwì mà, ndirò ábhǝ ngùkpà anditále mà nà ìwù ùlinà Yèsù-ònzì, kà ràdù abádhí ìgù.³¹Ní idhò núukò ihé-yà atdíǝ nyú iwì rǝte dhu, ngbóya éve ale-ngbò rǝgù dhu, otsutále rùbhi dhu, ndirò ndùmùndúmù mà rǝ inga àlǝ dhu ì àla rò. Ní abádhí náadù 'òpè ì rǝfù Pbàìsràyéli tó Kàgàwà atdíǝ nyú.

Yèsù rǝ ifo lufù ale nóngù dhu

(Mrk 8.1-10)

³²Wò dhu-dzi dǝ, Yèsù náanzi pbìndà ábhàlì, ndàdù àtina abádhí nì: «Ma mí kàkàrì ale-izu ǝnzi atdíǝ. Kònzì mà mòkò ìbhuku abádhí mà nà mbàlì-mbàlì, ndirò abádhí rǝnyuna dhu rǝ ì mbà. Ní ma mòzè nzà mabhu abádhí ròwù inzà dhu nǝnyù rórò, akye sàzì arana abádhí àbhu ràwà ì otu ǝ nì.»
³³Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Yàrí rǝngù ǝ, àlě kówu yà dhu bvǝ tí ihé-yà nóngù àlě kí nì ǝnyù nábà àdhà?»³⁴Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyí'ì *mùgati nà ife?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Àrùbhù, ndirò ngúfe ìbhè nzo mà nà.»³⁵Nírò ní ndi Yèsù adù ihé-yà nàvi ròkò obvò.

³⁶Wò dhu-dzidǝ, kàdù kǝkò àrùbhù mùgati mà, kǝkò ìbhè mà nà nùgù ndùlǝ fónà, ndàdù ǝtsò nábhu Kàgàwà tò. Tdítdǝ, kàdù kǝkò mùgati-ǝnga núkò, ndùbho pbìndà ábhàlì-fǝ, abádhí ràdù ùndónà ihé-yà tò.³⁷Kórǝ ale náanyè dhu 'ùlè nì àkàkà dhu bvǝ. Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù dǝdǝ ǝnyù-go-tsù nùndu, rùlè àrùbhù sǝngè ǝ.³⁸Dhu nanyù ale-bvu nì'ì ifo lufù kpabhále, inzà ka kòzè vèbhále mà nzónzo mà nà rórò.³⁹Kòrì ihé-yà ndì ndàvi ràdu ì ìbha dhu-dzidǝ, Yèsù adù ùpo ìbhù ǝ, ndàdù àrà Màgàdanì tí kátina pbìrì ǝ.

Pbàfàrisáyò mà, *Pbàsàdùkáyò mà nà rǝ Yèsù nàvi rǝnzì wiwì dhu

(Mrk 8.11-13; Luk 12.54-56)

16¹Pbàfàrisáyò mà, *Pbàsàdùkáyò mà nà náawù ùvò Yèsù-ti'ò. Ní kà-afì ì omvù tí nì, abádhí nàavi ka rìtè òrù-akpà ǝ rò ìrà atdí ize fíyò.
²Pbétù, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Inga rǝti rò, nyí nyàróngo àtina:

«Igye rí nzi ìkò, òrù-akpà-nyì-rõnga nílilu tí nídhuní.» ³Ndirò bhòtsungá, nyí nyarádù àtìná: «Indo igye rõgye ògye, òrù-akpà-nyì-rõnga nítì ìtì tí nídhuní.» Nyí nyúni dhu ní òrù-akpà-nyì rò nyí nyàla dhu rítèna dhu kèlè, ìnzì nyàdù ìrà rírá kàsùmì ǝ rí ndònzì dhu núni. ⁴Indo arí ale ní nzére ale, ndirò abádhí náarí nzi Kàgàwà ózè dhu ònzi. Abádhí ózè kònzì wiwì fíyò. Pbétù ka kí nzi atdí wiwì mà nònzì abádhí tò. Abádhí tò ka kávína dhu ní *nabì Yǝná rò ndì nanzi wiwì kèlè.» Wò dhu-dzidǝ, Yèsù adù abádhí nùbhà, ndàdù àrà fíndá dhu ní.

Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó màná tó afi

(Mrk 8.14-21)

⁵Yèsù mà, pbìndà *ábhàlì màná níitdègu ada rèrù-adzè, ní m̀gati nídyì ì í dhu náadzò Yèsù bhà ábhàlì ònà rò. ⁶Ní Yèsù adù àtìná abádhí ní: «ǝǝ! Nyàndà nga mbèyi! Nyòdò nyí Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó màná tó afi rò rò.» ⁷Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù 'òpè 'òtè nzínziya ǝ, 'àmbe àtìná dǝ: «Ka rǝte wò dhu bhèyi inzà àlè kìdyì m̀gati dhu-okú dǝ rò.» ⁸Ní Yèsù náasè abádhí rǝnǝna dhu, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsǝ ndàti: «Ádhu nyí nyátina nzínzikù ǝ, ìmbà àlè kǝfì m̀gati nà dhu-okú dǝ rò dhu rǝrì ndi ní? Nyí ní ákè a'uta nà ale! ⁹Kàpè tí obhó dǝkù àlǝ? Nyí nyàpè tí nzà ìmbò m̀gati-ǝnga ma mukò, ìmbò lufù ale ràdù ònyànà dhu ìrè? Ndirò nyí nyìrè tí inzà yà nyí nyadù òwunà òdòdì m̀gati-go tó sǝngè-bvu? ¹⁰Nyí nyìrè tí inzà àrùbhù m̀gati-ǝnga ma mukò, ìfò lufù ale rǝnyà dhu? Ndirò nyí nyìrè tí inzà yà nyí nyadù òwunà òdòdì m̀gati-go tó sǝngè-bvu? ¹¹Íngbà dhu bhèyi dhu, inzà nyí nyàdù dhu ùni, ìnzì rǝrì m̀gati ma móte dǝnà, yà ma mí dhu òvo fǝkù matì, nyí rǝdò nyí Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó màná tó afi rò rò rò.» ¹²Nirò ní ndi Yèsù bhà ábhàlì náadù dhu ùni, Yèsù rǝte dǝna dhu rǝrì nzi m̀gati nònzì ka karí ní afi. Pbétù, kà rǝte dǝnà dhu rǝrì Pbàfàrisáyó mà Pbàsàdùkáyó màná náarúdhèna ìndrù tò dhu.

Péterù rí Yèsù náti Krístò tí dhu

(Mrk 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³Wò dhu-dzidǝ, Yèsù mà pbìndà ábhàlì màná náawù Kàyisàriyà-Filipì tó kigò-bidǝ rǝfì pbìrì ò. Ní kǝvú dhu pbìndà ábhàlì-tsǝ, ndàti: «Ádhu ìndrù náarúnǝna Ìndrù t'ídhùnà dǝ?» ¹⁴Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Atdí-dhená ale náarátina nyi rǝrì Bàtizò nubhónà Yùwanì. Ngǝkpà ale náarádù àtìná nyi rǝrì nabì Èliyà. Ndirò ngǝkpà ale-tsí náarádù àtìná nyi rǝrì nabì Yèrèmiyà, ndirò ngǝtsì ní nyi rǝrì Kàgàwà bhà pbànábí nzínzi ǝ atdí nabì.» ¹⁵Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsǝ ndàti: «Olu nyí, nyí nyarátina ma rǝrì àdhi?» ¹⁶Ní Simonì Péterù náadù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyi ní *Krístò, ìnzì aróvè Kàgàwà t'ídhùnà.» ¹⁷Nirò ní ndi Yèsù adù àtìná Péterù ní: «Nyi nyònzì wà hirò, Simonì, Yùwanì t'ídhùnà! Ìnzì ní ìndrù ndi wò dhu nàbhù nyuni. Pbétù ka nàbhù nyuni ní òrù-akpà ò arǝfì Àbadu Kàgàwà. ¹⁸Ní, ma mátina nyi ní: Nyi ní Péterù, bhalabhala tó odu. Ndi bhalabhala tó odu dǝ ní ndi ma mǝsǝya pbàkà *Kànìsà. ǝve-bvù ka kòtsù ònà tsǝtsè nònzìya nzi atdí dhu mà ndi Kànìsà rǝ. ¹⁹Ma mabhùya òrù-akpà ǝ Ádrùngbà *kamà Kàgàwà bhà idzi ò ka kòtsù ní fùngulà funú. Kóró dhu-tsí yà adzi dǝ nyi nyùtsì, nóngo ìfì iwà ndi nùtsì òrù-akpà ò matí. Ndirò kóró dhu-tsí yà adzi dǝ nyi nyùnga, nóngo ìfì

iwà ndi nùnga òrù-akpà ò màtí.» ²⁰ Wò dhu-dzidɔ́, Yèsù adù dhu náya pbìndà ábhàlì tò ìnzí dhu nuno tí atdí ale tò màtí ndi ràrì Krístò.

Yèsù rí ndi ndòvè, kotdù ndi, ndàdù ndìngbè dhu nòvo dhu

(Mrk 8.31–9.1; Luk 9.22–27)

²¹ Ròpè ndi ányirò rò, Yèsù apè ndòvò dhu kpanjanga pbìndà ábhàlì tò ndàti, dhu rākā wà ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndíní ***pbākūrú** mà, ***pbākùhání** tó ádròdrò ale mà, ndirò Músà bhà Ʋyátá tó málímó mànà náabhù tí ndi ndàbà àpè abho ányì. Abádhí rārì ndàbhù kohò ndi, kadù ndòtdù, ndirò íbhu idho dzidɔ́, ndi radàya ndìngbè ɔve-bvù rò. ²² Ní Péterù adù kidi ndàrà nà igi, ndàdù ndòpè ndòrè kà-dɔ́, ndàti: «Ádrùngbálé, Kàgàwà àkà ndòdò ngbònu! Ìnzá dhu àkà wò dhu rònzi ndi rùnù.» ²³ Pbétù, Yèsù adù ndàgere, ndàti Péterù ní: «Ìndrì nyi itse tidú rò pfmvo ***Sitaní!** Nyi nyí dhu ònzi nyitsu ma nzérenga ò. Obhó tí, nyi nyí inga níre Kàgàwà náarí inga ìrè dhu bhèyi, pbétù nyi nyí inga níre Ìndrù náarí inga ìrè dhu bhèyi.»

²⁴ Wò dhu-dzidɔ́, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì ní: «Ndi ale náapè ndòzè ndùbhi owùdu ɔ́, ní kākà ndàdzo róná rò, ndàdù ndà'ù ndànò pbìndà ***mùsà-labha**, ndàdù ùbhi owùdu ɔ́. ²⁵ Pbìndà ípìrɔ́nga nòzè ndigù ale níwíya ka. Pbétù okúdu dò rò rí pbìndà ípìrɔ́nga níwí ale, náadàya kàbà àbà dtátdɔ́. ²⁶ Ìndrù rí yà adzi ɔ́ dhu nóngyè kóró, pbìndà ípìrɔ́nga ràdù àwí dhu tó ídzìnga ní àdhu? Atdí dhu mà tí inè, yà Ìndrù ràdù àbhunà pbìndà ípìrɔ́nga nùwè tí? ²⁷ Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà níraya Àbanà Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó awáwè ɔ́ pbìndà màlàyíkà mànà. Nírò ní ndi kádàya ìngbátí ílì ndi ale mà núbho ndi ale bhà kasu-bvu rò. ²⁸ Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ngùkpà ale kākà írò rí ale nznzi ɔ́, nùwèya nzí inzà ì àlā Ìndrù t'ídhùnà ríra pbìndà idzi tó ádrùngbànga ɔ́ dhu rórò.»

Yèsù-wòyò rí ndàgèrè dhu

(Mrk 9.2–13; Luk 9.28–36)

17 ¹ Azà idho dzidɔ́, Yèsù núugu Péterù mà, Yàkòbhò mà, ndirò Yàkòbhò t'ádòna Yùwanì mànà, 'adù òwu nà lèngèlèngè ádzí pbìrì-akpà dò.

² Ní Yèsù-wòyò nùgèrè ndi abádhí-nyìkpò ɔ́ rò. Kà-nyí náadù ndòpè ndùmbìlì adyifò bhèyi, kà-rò mùdzarù ràdù òwu tdyé awáwè bhèyi.

³ Nírò ní ndi Músà mà Èliya mànà nùuto ì, 'adù àmbe ɔ́te dɔ́ Yèsù mànà. ⁴ Ní Péterù adù àtìna Yèsù ní: «Ádrùngbálé, dhu ɔ́fò nga àlè ròkò írò. Ní nyi nyòzè ka ní, ma mí íbhu hemè-dzà núpè írò, atdí ní pbùkù, ngàtsi ní Músà bhà, ndirò ngàtsi ní Èliya bhà.»

⁵ Wò dhu núnò Péterù rí rórò ní ndi, inga àwù rí ádrùngbà àpù níubvù ndi, ndàtsi abádhí sisina ní. Ndirò ndi àpù ò rò, atdí ale-tù náadù ndìri, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, atdí dɔ́ ma mózè ale. Kàrí nyìkpòdu nòfò dhu ònzi. Ní, nyìri kà-tsù dhu.»

⁶ Yèsù bhà ábhàlì níitdègu wòrí ale-tù níri, ní ɔ́dò níisí atdí dɔ́ abádhí ò. Abádhí adù 'àwà obvò, ì rùpà nyíya adzikpa nyú rò. ⁷ Ní Yèsù náandri abádhí-ti'ò, ndàpbalá abádhí-ngbò, ndàdù àtìna: «Nyìvà nyí, Ìnzí nyònzí ɔ́dò!»

⁸ Ní kòkò ábhàlì níivà ì 'àndà nga, 'adù Yèsù kèlè nála atdí rò.

⁹ Pbìrì dò rò abádhí rāwù ònà kàsùmi ɔ́, Yèsù adù dhu náya abádhí tò ndàti: «Àpè nyàwe yà nyí nyàla dhu atdí ale tò màtí, ràrà àhu Ìndrù t'ídhùnà rí

ndìngbè ɔve-bvù rò dhu ò.» ¹⁰ Wò dhu-dzidɔ̃, Yèsù bhà ábhàlì náadù dhu ìvu Yèsù-tsù 'àti: «Ádhu Músà bhà Ʋyátá tó màlímó náarátina Èliya ràkà pé ndìrà angyi nĩ?» ¹¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Obhó tí, Èliya náká wà ndìrà, kóró dhu nyitì ndì ndohú tí. ¹² Pbétù, ma mátina Èliya nírà wà àhu, ìnzì ìndrù ràdù Èliya tí kà rĩi dhu núnì. Ndirò abádhí náadù àvu kà-rɔ̃ afiya nózè dhu bhěyi. Ní ndi dhu bhěyi tí, abádhí náavùya Ìndrù t'ídhùnà rɔ̃.» ¹³ Nírò ní ndi Yèsù bhà ábhàlì náadù dhu ùni, yà Yèsù rùbhi òte rɔ̃ dónà fiyò ale ràrì Bâtizò nubhónà Yùwani.

Yèsù rí símvo nà ngbángba níǵù dhu

(Mrk 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Yèsù mà, pbìndà ìbhu ábhàlì mànà níitdègu ìwu ùvò ihé-yà rĩi ró, ní atdí ale níindri Yèsù-ti'ò, ndòkò ndi ɔtdyàna dɔ̃ kónzì, ¹⁵ ndàdù àtina kànì: «Ádrùngbàlé, ábà izu idhùdu dɔ̃. Kà rĩi símvo nà, ndirò káři àndi atdíɔ̃. Bilinganà káři ndàwà kàzu ò, ndirò idha ò màtí. ¹⁶ Ma mìrà kà nà ndínì pbùkù ábhàlì níǵù tí, ní abádhí adù nzá kigu.» ¹⁷ Ní Yèsù adù àtina: «Hàkà! Nyì, ìmbà a'uta nà ale tó rùgànda, ndirò nzére ale! Àlě kokoya nyì mànà ife kàsùmì tí? Ndirò fùkù dhu-dzi ma mondúya ràrà àhu ife idho tí? Nyìwù ndi ngbángba nà ázù fudu ò!» ¹⁸ Yèsù adù òte ɔrú tũna nyú nà wò ngbángba ò rĩi nzére-alafí dɔ̃, ndi nzére-alafí ràdù àhu ndi ngbángba ò rɔ̃. Ní ndi ngbángba náadù ògù ànyìrɔ̃ rò tí.

¹⁹ Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù òndri Yèsù-ti'ò atdíró kà rĩi rórò, 'adù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Ádhu inzà mã mìpfo wò nzére-alafí nĩ?» ²⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyì nyipfo nzá ka fùkù ákě a'uta-okú dò rɔ̃. Ma mí obhó dhu núnò fùkù: fùkù a'uta n'íná gukyè ^{*}hàràdali-kpɔ̃ náaríi dhu bvàtí màtí, ní nyì nyambènà àtina yàři pbìrì nĩ: ángbè nyi iró rò nyarà ndálù, ní ndi pbìrì àmbènà adù ndìngbè ànyìrɔ̃ rò. Ndirò, lèmàku nónzi rí atdí dhu mà nàmbènà ìi mbà. [²¹ Pbétù, wòrì nzére-alafí-tidò nábhu rádù ràhu dhu ní itsòta mà, ònyù t'ònyuta-tsù t'útsita mànà kèlě.»]

Yèsù rí ndi ndòvè, kòtdù ndi, ndàdù ndìngbè dhu nóvò tdiɔ̃ dhu

(Mrk 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà níitdègu 'òtù atdíkpà Gálilayà tó pbìrì ò, ní Yèsù adù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Ka kí Ìndrù t'ídhùnà nípfo, kabhu ìndrù-fɔ̃. ²³ Ní i ale rí kòho, kadù òtdùna. Pbétù ìbhu idho dzidɔ̃, kàdùya ndìngbè ɔve-bvù rò.» Ní wò dhu ì ìrì rò, izu náadù Yèsù bhà ábhàlì náka atdíɔ̃.

Yèsù mà Péterù nà rí Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà núfɔ̃ dhu

²⁴ Yèsù mà, pbìndà ábhàlì mànà níitdègu owu ùvò Kàpèrnàwumù tó kigò ò, ní Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà t'úfótá tó pbàndómbé níindri Péterù-ti'ò, 'adù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Fùkù màlímó náatí Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà núfɔ̃ ùfɔ̃?» ²⁵ Ní Péterù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ʋfɔ̃ arúfɔ̃na.» Ní idza Péterù òtsù rò, Yèsù náapè ɔte angyi, ndivù dhu kà-tsù ndàti: «Ádhu nyi nyirè wò dhu dɔ̃, Simonì? Ádhi ndi yà adzi ò ádròdrò kámá tó pàratà núfɔ̃ rádù? Ndirò, ádhi ndi ùdzina ndi ndí dhu-dò nátsà rádù abádhí tò? Tí abádhí tó pbìrì ò ale nyú? Ndirò ngàtsi nĩ, tí iwù tí iwù ndi pbìrì ò ale?» ²⁶ Ní Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Iwù tí iwù ndi pbìrì ò ale.» Ní Yèsù adù àtina kànì: «Wòrì

ní ífí ka kátina, ndi pbiiri ǝ ale nyú rari nǝ àdù kàfù. ²⁷Pbétù, dhu àkǎ nǎ àlǝ ràbhù abádhí ròtsù nzérénga ǝ. Ní, ndi dhu bhéyi kà rǝí rò, árà rǝrù ǝ, nyadù ìnè nóbvù idha ǝ. Ní angyi nyí nyíbvùna ìbhè-li'ò nga nyángbǝ, nyadù fàrangà-kpǝ nídyi lina ǝ rò. Ndi fàrangà ní ndi nyí nyádù pàratà náfò ní àlǝ tǝ, ǝyǝ kóró.»

Ádrùngbǎ ale nyú ròsè ní àdhi?

(Mrk 9.33-37; Luk 9.46-48)

18 ¹Ndi kàsùmi ǝ, Yèsù bhà ***àbhàlǝ** níindri Yèsù-tí'ǝ, 'àdù dhu ìvu kà-tǝ, 'àti: «ǝrù-akpà ǝ Ádrùngbǎ ***kamà** Kàgàwà bhà idzi ǝ, ádrùngbǎ ale nyú ròsè ní àdhi?» ²Ní Yèsù adù atdí ákǝ ngbángba nánzi, ndili ridè abádhí-ǝnzí. ³Kàdù àtìna: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ìnzí nyí nyapè nyùgèrè, nyùli nyí níní nzónzo bhéyi, ní nyí nyotsúya nǝ ǝrù-akpà ǝ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǝ akekpá màtí. ⁴Ndi dhu-okú dǝ rò ní ndi, ndifó rí obvò ndítírǝ, ndili ndi yàrí ngbángba bhéyi ale, ní'íya ndi ǝrù-akpà ǝ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǝ ádrùngbǎ ale. ⁵Ndirò, yà dhu bhéyi ngbángba náǝ rí okúdu dǝ rò ale, ní iwà ima náǝ ima nyú tírò ale.»

Ìndrù àbhǝ ka kí ròtsù nzérénga ǝ dhu-rǝ rò dhu àkǎ kòdǝ ale dhu

(Mrk 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶Wǝ dhu-dzidǝ, Yèsù adù àtìna àbhàlǝ ní: «Yà ma ná'ù nzónzo nzínzi ǝ, atdí ngbángba mà nábhǝ rí ròtsù nzérénga ǝ ale, ní dhu ǝfǝ nga mbéyi nyú kosò ádrùngbǎ odu-ba ndi ale-tú, kadù ndi ale nídǝ ádrùngbǎ rǝrù tǝ lùlù ǝ. ⁷Àpǝ ní ndi yàrí adzi tǝ, ìndrù àbhǝ káí ròtsù nzérénga ǝ dhu-okú dǝ rò. Obhó tí, ìndrù ràdù òtsù òtsù nzérénga ǝ. Pbétù, ìndrù nábhǝ rí ròtsù nzérénga ǝ ale rǝí àpǝ ǝ. ⁸Dhu apé ìí ǝtsúnù mà, ndirò pfǝnu mà náarí nyabhǝ nyotsù nzérénga ǝ dhu tí, ní ǝtdí ndi ǝtsúnù mà ndi pfǝnu màná, nyadù àwàná itse nyú rúnú rò. Dhu ǝfǝ nga mbéyi nyú, nyotsù atdí ǝtsúnù nà, ndirò atdí pfǝnu nà dhòdhódhóngà tǝ ípírǝnga ǝ, ròsè ǝyǝ ǝtsúnù mà, ǝyǝ pfǝnu mà nódo nyí nyí indù, kadù nyobvù nà ìnzí aráve dhòdhódhónganà kàzù ǝ dhu dǝná. ⁹Ndirò, dhu apé ìí nyìkpǝnu náarí nyabhǝ nyotsù nzérénga ǝ dhu tí, ní ítà ka, nyadù iwàná nyobvù itse rúnú rò. Dhu ǝfǝ nga mbéyi nyú, nyotsù dhòdhódhóngà tǝ ípírǝnga ǝ atdí nyìkpǝnu nà, ròsè ǝyǝ nyìkpǝnu nódo nyí nyí indù, kadù nyobvù ìnzí aráve dhòdhódhónganà kàzù ǝ dhu dǝná.»

Àwǎwí, ndàdù ndàbà tàrà tǝ mbóli

(Luk 15.3-7)

¹⁰Tdítdǝ, Yèsù adù àtìna àbhàlǝ ní: «Nyòdo nyí mbéyi, ìnzí nyǝnzí kákàrí nzónzo nzínzi ǝ atdí ngbángba mà gàyà. Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ǝrù-akpà ǝ arǝí abádhí tǝ màlàyíkà náaróko bilínganà, 'àmbe ǝrù-akpà ǝ arǝí Àbadu Kàgàwà-nyìkpa nándà dǝ. ¹¹Obhó tí, ìndrù t'ídhùnà níra àwǎwí ale nígu.]

¹²Ní, ádhu nyí nyíréna yà dhu dǝ? Atdí ale náapé ìí atdí miyà tàrà nà, atdí ràdù àwí abádhí nzínzi ǝ rò, ní ndi ale tí nǝí àdù kǝkǝ àrùgyètdí kumí dǝná àrùgyètdí nà ngùkpà tàrà nùbhà pbiiri dǝ rányù ró, ndàdù àrà yà àwǎwínà tsí nóǝ? ¹³Kǎpǝ kàbà, ní ma mátina nyí ní: kà ràdù ìí ádrùngbǎ dhèdhe nyú nà ndi tàrà-okú dǝ rò, ròsè yà àrùgyètdí kumí dǝná àrùgyètdí nà ngùkpà tàrà,

yà inzà ùwínà dòná. ¹⁴Ní ndi dhu bhěyi tí, òrù-akpà ò aríí Àbaku Kàgàwà nózè nzá atdí ngbángba mà ráwí kákàrí nzónzo nzínzi ǝ rò dhu.»

Dhu nǎfǎ nyi ní ǝdhìnu nónzi nyi nyádù tí dhu

¹⁵Yěsù adù àtìná tdítdǝ ábhàlǝ ní: «ǝdhìnu náapé dhu áfǎ nyi ní, ní dhu àkǎ nyarà kòtù, nyadù kàbhà afátá nǎvò kà tò ǝyǝ rò nyí nyíí kà mànà rórò. Kǎpé nyi nyùnò dhu níri, ní nyi nyìgù wà ndi ǝdhìnu. ¹⁶Pbétù, kǎpé ndùvò ìnzí ndìrì tsùnù dhu, ní ádù nyidyi atdí ale mà, ndirò ngǎtsi ní ǝyǝ ale mà, nyòwù mànà kà-tí'ò, ndíní ǝyǝ, ndirò ngǎtsi ní ìbhù ngàm̀bì mà núnò dhu-bvu rǝ ka kadù tí ndi dhu nóbhòlò. ¹⁷Pbétù, kǎpé ndùvò ìnzí ndìrì abádhí-tsù dhu, ní ádù nyipfo ndi dhu Kàgàwà ná'ù ale tò mùtù nzínzi ò. Ndirò kǎpé ndùvò ìnzí ndìrì ì ale mà, ní ádù nyozú ka inzà Kàgàwà ná'ù ale tí, ndirò ádù nyozú ka pàratà t'áfótá tò atdí ndombè bhěyi.»

Dhu ̀tsi ka kí dhu mà, dhu ̀ngǎ ka kí dhu mànà

¹⁸Wò dhu-dzidǝ, Yěsù adù àtìná ábhàlǝ ní: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Kóró dhu-tsí yà adzi dǝ nyí nyùtsì, nóngo ìí iwà ndi nùtsì òrù-akpà ò màtí. Ndirò kóró dhu-tsí yà adzi dǝ nyí nyùnga, nóngo ìí iwà ndi nùnga òrù-akpà ò màtí. ¹⁹Ma mí obhó dhu núnò tdítdǝ fùkù: nzínziku ǝ ǝyǝ ale mà náapé 'iri yà adzi dǝ, 'ònzì yà ì òzè kóró dhu-tsí, ní òrù-akpà ò aríí Àbadu Kàgàwà ràdù ndi dhu nábhù àbhù abádhí tò. ²⁰Obhó tí, ǝyǝ ale mà, ngǎtsi ní ìbhù ale mà núndu ì ǝvòdu rǝ rǝ, ní ma mǝí ìnè abádhí nzínzi ǝ.»

Dhu àkǎ kùbà dhu ale t'òdhìná tò dhu

²¹Wò dhu-dzidǝ, Péterù náandri Yěsù-tí'ò ndàdù dhu ìvu kà-tsù, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ma mǎdù dhu ùbà ìfè-gùna dhu nǎfǎ onzidú ǝdhìdu tò? Ma tí ádù dhu ùbà kà tò àrùbhù-gùna?» ²²Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ma mí nzí atina nyi rǎràdù dhu ùbà kà tò àrùbhù-gùna. Pbétù, dhu àkǎ nyubà dhu kà tò àrùbhù kumì, àrùbhù-ràdǝ-gùna.

²³Wò dhu-okú dò rò ní ndi ma mátina, òrù-akpà ǝ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ríli ndi atdí ádrùngbǎ kamà yà pbìndà wǎnzá nà aríí pbìndà kasutále nazè rùbho ì wǎnzá bhěyi. ²⁴Ní, kítdegù ì wǎnzá nà aríí ale-ǝvò nǎpè ndúnzi, ní ka kiwú atdí kasutále, yà fùrangà tò lufù-tsù tò wǎnzá nà ríí nà kà-tí'ò. ²⁵Wò ndi ale rí ndi wǎnzá núbhò ní atdí dhu mà nííí mbǎ kà-fǝ. Ní kàbhà ádrùngbǎlé náadù dhu ùya, ndíní ka kudzí tí ndi ale mà, pbìndà tsìbhále mà, pbìndà nzónzo mà, kóró fóná aríí dhu mànà, ndíní ka kùbhò tí ndi wǎnzá ní. ²⁶Ní wò kasutále náakò ndi ǝtdyùna dǝ pbìndà ádrùngbǎlé-ònzí, ndàdù ndìtsò kà-rǝ ndàti: «Ádrùngbǎlé, ùbà dhu idù, nyadù nga òdò ake. Ùbhò ma mí wò wǎnzá núbhò kóró indù.» ²⁷Ní wò ádrùngbǎlé náadù izu àbà atdídǝ kà dǝ, ndàdù àtìná ìnzí kà rǎrì atdí dhu mà núbhò fìndà. Ní kǎdù kùbhà rǎrà. ²⁸Ní ̀rǝ rò ndìvà ndi rò, wò kasutále náatù yà ì arí kasu ònzi mànà ale nzínzi ǝ atdí ale. Ndi ale nííí mbèmbè atdí miyà ***dìnarì** tò kàbhà wǎnzá nà. Ní, kǎkò wò ale dàna-tsì rǝ, ndi rìpbò dàna-tsì, ihèna rǝrì, ndàdù àtìná ní: «Ùbhò pbàkà wǎnzá!» ²⁹Ní wò kà t'òdhìná náakò ndi ǝtdyùna dǝ kà-pfò rǝ, ndàdù ndìtsò kà-rǝ, ndàti: «Ùbà dhu idù, nyadù nga òdò ake. Ùbhò ma mí pbùkù wǎnzá núbhò.» ³⁰Pbétù, wòrì ale náazè nzá ndìrì kà rùnna dhu. Ní, kǎdù kàbhù kosò imbi ò, kòdò ndi ndí rùbho pbìndà wǎnzá dhu òna nǎ.

³¹Ní, yà abádhí arí kasu nónzi mànà atdíkpá ngúkpá kà t'údhina, níitdègu wò ndi nònzi dhu nālā, ní izu núuka abádhí atdííd. Ní abádhí adù òwu wò ndi nònzi dhu náwe kórɔ́ fíyó ádrùngbāle tò. ³²Nírò ní ndi wò ádrùngbāle náavi kanzi ndi kasutále, ndàdù àtina ní: «Nyi ní nzére kasutále nyú! Nyi nyitsò nyi rùdù dhu-okú dò rò, ma màti ìnzí nyi rārì atdí dhu mà núbhò idù. ³³Ní nyi nyàmbènà adù dhu ùbà átò ɔdhinu tò, àdhàdhì ma màbà dhu indù dhu bhèyi.» ³⁴Ní wò ádrùngbāle náakò atdííd, ndàdù wò kasutále nábhù kosò imbi ò, kòdò ndi ndi ndíní kórɔ́ p̀bìndà wànzá nubhò tí dhu ònà.»

³⁵Yèsù adù àtina tdítdɔ́ ábhàlì ní: «Ndi dhu bhèyi tí ní ndi, òrù-akpà ò aríí Àbadu Kàgàwà rādù dhu ònzì rùkú, inzà ìngbàtí fíli ndi ale mà nzínzikú ò núbà dhu atdí afína nyú nà adòna tò rò.»

Yèsù rí dhu núdhè kpatsibhále mà rí 'ùbhà p̀bìndà tsibhále nà dhu dɔ́ dhu

(Mrk 10.1-12)

19 ¹Yèsù níitdègu yà ndi ndúbhi ùdhenà rɔ́ dhu t'údheta nító, ní kǐvā ndi Gálilayà tó p̀bìrì ò rò, ndàrà Yùdeyà tó p̀bìrì-alàdò, yà Yòròdanì tó idha-apkà-adzèná rò aríí ò. ²Ní abhàbhó ale nà òyá ihé náadù òwu kòwu ò, kà rādù abádhí nínzì ò andi nà ale nígu ányì.

³Ní ngúfe ***Pbàfàrisáyó** níiwú Yèsù-tí'ò ndíní ò omvú tí kà-afí. Ní, abádhí níiwú dhu kà-tsù 'àti: «Àlě tó Hyátá návi tí wà atdí kpatsibhále mà ròdhò p̀bìndà tsibhále ìngbà tí fíli ndi afátá-okú dò rò màtí?» ⁴Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyí nyàpè tí obhó Kàgàwà bhà Andítá náarúnɔna kpangba dhu nózù? Kàráti: «Mùhàngú ò rò, Kàgàwà náanzi kpatsibhále mà, tsibhále nà.» ⁵Ndí rò kàráti: «Ndi dhu-okú dò rò, kpatsibhále rādù àbanà mà, íyànà mànà núbhà, 'adù 'ùngbò p̀bìndà tsibhále nà. Ndí rò, abádhí òyó rò rādù òngo atdí ale-ngbò tí.» ⁶Ní ndi dhu bhèyi tí, abádhí ní nzi adù ìí òyó ale tdítdɔ́, p̀bètù abádhí nóngò wà atdí ale-ngbò tí. Ní dhu àkà nzá atdí ale mà rùtu Kàgàwà ùngbò ale-ònga.»

⁷Ní Pbàfàrisáyó adù dhu ìvu tdítdɔ́ kà-tsù, 'àti: «Olu, ádhu Músà núnyá dhu ndàti, dhu rārādù àkà kandí ùbhátá tó bhàruwà kabhu tsibhále-fó, ndi tsibhále òdi ka kí rò ní?» ⁸Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Músà náabhè nyí nyòngo fùkú vèbhále nódì odú afíku náarɔ́'ò dhu-okú dò rò. P̀bètù mùhàngú ò rò, ndi dhu níí'í mbà wò dhu bhèyi. ⁹Ma mí obhó dhu núno fùkú: atdí kpatsibhále náapè p̀bìndà tsibhále nódho, ndàdù òdinà, inzà ní m̀nyòni kèlě nònzi ngàtsi kpatsibhále nà dhu-okú dò rò rò, ní ngàtsi tsibhále ndi ndàmbà rò, ka nádù ìí iwà m̀nyòni nònzi.»

¹⁰Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù àtina Yèsù ní: «Wò dhu bhèyi kpatsibhále mà nínzì ò dhu rí'í tsibhále mànà rò, ìndrù rí 'ùmbà dhu tó ídzinga rí'í mbà.»

¹¹Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìnzí ní kórɔ́ ale wòrì ɔte náarí d̀yà àlù, p̀bètù kàrí d̀yà àlù ale ní kàkà Kàgàwà ábhù kà rālù d̀yà ale kèlě.

¹²Kpabhále-tsù átò rādù ìnzí rùmbà vèbhále dhu-tsù rí'í ibí. Obhó tí, atdí-dhená kpabhále náarí nzi vèbhále ùmbà ùdhí tí ka kudhí ò ***àmà** tíró dhu-okú dò rò. Ngúkpà kpabhále náarí nzi vèbhále númbà, ɔbi ní ka kà kùgèrè ò, 'òngò àrà tí dhu-okú dò rò. Ndí rò ngúkpà-tsi náaróko àrà bhèyi, ìnzí 'ùmbà vèbhále òrù-akpà ò Ádrùngbà ***kamà** Kàgàwà bhà idzi-okú dò rò. Yà ma m̀nò dhu rí d̀na àlù ale náká kà rālù d̀na!»

Yèsù rí níní nzónzo násò dhu

(Mrk 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Wò dhu-dzidɔ, ìndrù níiwú níní nzónzo nà Yèsù-tí'ò, ndíní kǎli tí ɔtsúna dɔyá, ndàdù ndìtsò dɔyá. Pbétù, Yèsù bhà ábhàlì náadù òko 'ámbe òrù dɔ i ale dɔ. ¹⁴ Ní Yèsù adù àtìna pbindà ábhàlì nǐ: «Nyùbhà nzónzo riwù tidu ò, ndirò ìnzì nyàtò abádhí-tsù, òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ní abádhí bhèyi ì nǎli ale tó nǐdhuñí.» ¹⁵ Ní Yèsù adù ɔtsúna nǎli ì nzónzo dɔ, ndi dhu-dzidɔ, ndàdù ndìvà ndàrà ányìrò rò.

Yèsù mà rǒte atdí ònzitále nà dhu

(Mrk 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Wò dhu-dzidɔ, atdí ale níira Yèsù-tí'ò, ndàdù dhu ìvu kà-tsù ndàti: «Màlimò, àdhu ndi ìdzi dhu tí ma màkǎ mǎnzi, ndíní ma mabá tí dhòdhódhònga tó ìpìrǒnga?» ¹⁷ Ní Yèsù adù dhu ìvu kà-tsù, ndàti: «Ádhu nyi nyi dhu ìvù tsùdú ìdzi dhu tí rǐi dhu dɔ nǐ? Atdí ale kèlè ní ndi ìdzi ale tí rǐi. Nyi nyapè nyoze nyotsù dhòdhódhònga tó ìpìrǒnga ò, ní dhu àkǎ nyifu Músà bhà Uyátá.» ¹⁸ Ní wò ale adù dhu ìvu Yèsù-tsù, ndàti: «Íngbàgà Uyátá i?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyoñzi mǎnyòñi, dhu àkǎ nzá nyoñzi ogbo, ndirò dhu àkǎ nzá nyunò títò ɔdhìnu dɔ. ¹⁹ Dhu àkǎ nyifu àbanu mà íyànù mànà, ndirò dhu àkǎ nyoze ɔdhìnu yà nyi nyú nyi nyoze nyi nyi-tírò dhu bhèyi.»

²⁰ Ní wòrì kpatsibhíngba náadù àtìna Yèsù nǐ: «Ma mífu wà kǎkòrì Uyátá kórò, ní ádhu ndi àkǎkǎ mǎnzi tǐtǐdɔ?» ²¹ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Nyi nyapè nyoze nyi'ì àkǎkǎ ale tí, ní àrà, nyadù kórò nyi nyarǐi nà dhu nùdzi, nyadù i dhu ò rò nyi nyòngyè fùrangà nùndò nǎkùtále tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi nyi nyadùya ònzì nábà òrù-akpà ò. Wò dhu-dzidɔ, nyadù nyira, nyadù owùdu núngu.» ²² Pbétù, wò kpatsibhíngba níitdègu wò ɔte níri, ní kǎdù àrà ányìrò rò atdí dɔ izu nùka ndi ròrò, atdí dɔ ndi ndónzi nǐdhuñí.

²³ Nírò ní ndi Yèsù adù àtìna pbindà ábhàlì nǐ: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ònzitále ròtsù òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ò dhu ní odú dhu nyú. ²⁴ Ndirò, ma mí obhó dhu núnò fùkù tǐtǐdɔ: *ngàmiyà ròtsù, ndàdù sìndanì-bhu ò dhu rǐi isó. Pbétù, ònzitále ròtsù òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ò dhu rǐi odú nyú ròsè.»

²⁵ Ní wòrì ɔte ì ìrì rò, idho núuko Yèsù bhà ábhàlì atdí dɔ. Ní abádhí ambénà dhu òngù dɔ tsáyá nzínziya ò, 'ámbe àtìna dɔ: «Wò dhu bhèyi kà rǐi rò, ádhi pbá ale ndi ògù rádù ògù?» ²⁶ Ní Yèsù andà abádhí, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Ìndrù tó ndi dhu rǐ nzi àkǎ, pbétù Kàgàwà tò kà rǐ àkǎ àkǎ.»

²⁷ Nírò ní ndi Péterù adù ɔte òpè, ndàti: «Írì, mà múbhà kórò dhu màdù owùnu núngu, ní ádhu ndi mà mabáya?» ²⁸ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: yà adzi dɔ kórò dhu rǐ 'èwù, 'òngò ɔwátana tí rò, Ìndrù t'ídhùnà náadiya pbindà ádrùngbànga tó awáwù tó tombi dɔ. Ndi nínganí, nyí, yà owùdu nyi nyúngu rò, nyí nyokoya átò atdí kumì dónà ýy nà tombi dɔ, nyámbe atdí kumì dónà ýy nà Pbàisràyéli tó rùgànda-tsù-ànyà nítdi dɔ. ²⁹ Ndirò ìngbàtí fli ndi ale mà, yà okúdu dɔ rò rí pbindà idza, adóna,

awéna, àbanà, íyànà, p̀bìndà inzo, ndirò p̀bìndà ɔnzibvu mà núbha, náabáya i dhu atdí miyà-gùna ròsè. Ndirò, kádùya dhòdhódhóna tó ípírìngà nábà. ³⁰Pbétù, ábhǎ ale yà kòmbí aríí wemberè tí nóongoya olù ale tí, ndirò yà olù ale tí aríí kòmbí ale náadùya òngo wemberè tí.»

Vĩnyò tó inga ǎ kasu nanzì kasutále tó mbólí

20 ¹Tdítdǎ Yèsù adù àtìna p̀bìndà *ábhǎlí nǐ: «Obhó tí, yàrí ní ndi Ǿrù-akpà ǎ Ádrùngbǎ *kamà Kàgàwà bhà idzi nǒfǎ ndi nà dhu: Atdí idza-àbadhi náahù bhòtsungánà idza rò, ndámbe kasutále nómè dǎ, ndíní owu tí kasu ɔnzì p̀bìndà vĩnyò tó inga ǎ. ²Abádhí nǐrì i i kasutále màna atdí ònari-kpǎ dǎ atdíku idho tó kasu tó mùkimbà tí. Kádù i ale nòví ròwù vĩnyò tó p̀bìndà inga-bvù.

³Tdítdǎ, kǎhù íbhù adyifǎ-sisì kútsingá nga tó ǎ, ndàdù ngǔkpà ale nála pbanga-tsídǎ rókò ìmbà kasúna rǎ. ⁴Ní kádù àtìna i ale nǐ: «Nyí mà átò, nyòwu nyònzì kasu vĩnyò tó pbàkà inga ǎ, tdù ma mádù fùkù mùkimbà núbho àkákà dhu bhěyi.» ⁵Ní i ale náadù owu ndi vĩnyò tó inga ǎ. Wò idza-àbadhi náahù tdítdǎ azà adyifǎ-sisì adyíbhengá nga tó ǎ, ndirò àrùgyètdí adyifǎ-sisì adyídǎ nga tó ǎ, ndàdù dhu ɔnzì ndi dhu bhěyi tí. ⁶Kà ríku dóná rò nǐ, kǎhù atdí kumì dóná atdí nà adyifǎ-sisì pbítsòngǎ nga tó ǎ, ndàdù ngǔkpà ale nála pbanga-tsídǎ òkò, ìnzǐ i i atdí dhu mà nónzi rǎrò rǎ. Ní kádù dhu ívu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhu, ròpè ndi kútsingánà rò rìrà àhù kòmbí, nyí nyòkò iró ìnzǐ nyí nyí atdí dhu mà nónzi rǎrò nǐ?»

⁷Ní abádhí adù dhu àdu kà tǎ, 'àti: «Ínzá ní atdí ale mà nápè mìtsù p̀bìndà kasu ǎ.» Ní kádù àtìna i ale nǐ: «Olu nyí mà átò, nyòwu nà nyònzì kasu pbàkà vĩnyò tó inga ǎ.» ⁸Ní pbítsòngánà, wò inga-àbadhi náati p̀bìndà kasutále tó ádrùngbǎle nǐ: «Únzì kasutále, nyadù fíyǎ mùkimbà núbho. Nyi nyí kpèpè yà olù kasu nòpè ale rǎ rǎ, nyadù àrà kùtsà yà angyi kasu nòpèna ale rǎ.» ⁹Ní yà atdí kumì dóná atdí nà adyifǎ-sisì pbítsòngǎ nga tó ǎ kasu nòpè ale níwú, kadù ngátsi ale bhà atdí ònari nábhu ndi ale tǎ. ¹⁰Yà angyi kasu nòpèna ale níwú ùvò átò. Abádhí nǐrè nga fíyǎ ka kúbhòna mùkimbà rǎròse òse yà olù kasu nòpèna ale tó mùkimbà dóná. Pbétù, abádhí mà átò náadù atdátí ònari kèlè nábà. ¹¹Ní kákǎ i i rǎ, kǎkǎ ale náapè 'àmbe ònu dǎ inga-àbadhi nǐ. ¹²Abádhí ati kà nǐ: «Kákà kasutále níwú ùvò olù, 'adù kasu nónzi atdí adyifǎ-sisì kèlè tí. Ní nyi nyadù tí mùkimbà núbho abádhí tǎ àdhàdhì mà màna, àzèmbè mà'í ní ndi bilí mà mǎnzì kasu, adyifǎ rǎdù mǎbì rǎ?» ¹³Ní wò ale adù dhu àdu atdí abádhí nǐnzì ǎ ale tǎ, ndàti: «Pbálé ma mǎnzì nzá nyi nzère. Nyi nyà'ùna tí nzá atdí ònari rǎ nyi nyí kasu nónzi atdí idho ǎ dhu?» ¹⁴Nírò, ákǎ ìndú mùkimbà, nyadù àrà ìndú dhu nǐ. Ma mòzè mabhù ka wò olù ìràna ale tǎ àdhàdhì ìndù mà mabhù ka dhu bvù tí. ¹⁵Ma mádù pbàkà fùrangà néndò ma mòzè ka dhu bhěyi. Tí nzí obhó? Ndirò yà ma mǎnzì ìdzì dhu nyi nyàla tí nzère dhu ma mǎnzì dhu tí?»

¹⁶Ní Yèsù adù àtìna tdítdǎ: «Yà kòmbí aríí olù ale tí ale nóongoya wemberè tí, ndirò yà kòmbí aríí wemberè tí ale náadùya òngo olù ale tí.»

Íbhù rí kǐsè nǐ Yèsù rǐ ndi ndóvè kǎtdù ndi, ndàdù ndingbè dhu nóvò dhu

(Mrk 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷Yèrùsàlemà tó kǐgò ǎ ndi ndúpo rǎrò, Yèsù náanzi p̀bìndà atdí kumì dóná ǎyǎ nà ábhǎlí igi. Ní otu ǎ i owu rǎrò, kádù àtìna abádhí nǐ: ¹⁸«Kànǐ àlè kúpo

Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní ànyì ka kí Ìndrù t'ídhùnà nípfo kabhu ***pbàkùhání** tó ádròdrò ale mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó màná fò. Abádhí rí anya nótdì kà-dò ndíní ka koho tí ka, ¹⁹ 'àdù kàbhù inzì ní Pbàyàhúdì-fò. Í ale rí kòzù àkyàkyè ale tí, 'àdù kèvi asé nì. Ndirò abádhí rí kùtò ***mùsàlabhà** dǝ, rǝvè, kadù òtdùnà. Pbétù, ìbhù idho dzidǝ, kǎdùya ndǝngbè ɔvɛ-bvù rò.»

Zèbèdayò bhà ingba-tsánà rí ádrùngbǎnga nónzi

Yèsù-fò pǝìndà ɔyǝ inzo tò dhu

(Mrk 10.35-45)

²⁰ Wò dhu-dzidǝ, Zèbèdayò bhà ingba-tsánà mà, pǝìndà ɔyǝ inzo màná náandri Yèsù-tí. Ní ndi ingba-tsánà náakò ndi ɔtdyàna dǝ Yèsù-inzì, ndíní ndi ndonzi tí dhu kà-fò. ²¹ Ní Yèsù ivú dhu kà-tsù ndàti: «Ádhu nyi nyòzè?» Ní kǎdù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Pbùkù ádrùngbǎnga tó idzi ǝ, ábhù kǎkà pbàkà ɔyǝ inzo ròkò tiné, atdí ràdì indú fangà dǝnǎ rò, ngǎtsi ràdù àdì ígù dǝnǎ rò.» ²² Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyí nyàni nzá wò nyí nyónzina fudú dhu. Nyí tí adù yà ma móm-v-ùna àpè tó kǝpà-tsù nóm-vù òmvù?» Ní wò ingba-tsánà mà náadù dhu àdu Yèsù tò, àti: «Òmvù mà mǎ madù òmvùna.» ²³ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nì: «Obhó tí, òmvù nyí nyóm-v-úya ma móm-v-ùna kǝpà-tsù. Pbétù Ìndrù nílí ka kí ràdì idú fangà dǝnǎ rò, ndirò idú ígù dǝnǎ rò dhu ní nzí ɔtǝdu. Í ngari ní yà Ábadu náabhòlò ka fíyò ale tó.»

²⁴ Wò dhu í ìrì rò, atdí kumì ngǝkpà ábhàlì náadù àkò àkò tí kǝkò ɔyǝ atdí iya bhà ale rǝ. ²⁵ Ní Yèsù adù pǝìndà ábhàlì nánzi tina ò, ndàdù àtìna abádhí nì: «Nyí nyàni wà yà Ìndrù dǝ ádròdrò ale tí ka kátina ale náarádù í ale núlì fíyò ino tí, 'ámbe avu dǝ ròyá dhu. Ndirò, nyí nyàni wà yà ádròdrò ale náarádù ɔbiya à'è Ìndrù dǝ tí dhu. ²⁶ Pbétù, dhu àkǎ nzá ndònzì ndi ndi dhu bhèyi nzínziku ǝ. Atdí nzínziku ǝ ale náapè ndòzè ndàdì ádrùngbǎle tí, ní kà ràdù àkǎ ndì'í fùkú kasutále tí. ²⁷ Ndirò atdí nzínziku ǝ ale náapè ndòzè ndàdì wemberè tí, ní ndi ale ràdù àkǎ ndì'í fùkú ino tí. ²⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndi, Ìndrù t'ídhùnà nírà nzá ndíní ka kónzi tí kasu fíndà. Pbétù kírà ndíní ndonzi tí kasu ngǝkpà ale tò, ndàdù pǝìndà ípìrǝnga nábhu ábhò ale nǝwù tí.»

Yèsù rí ɔyǝ ndùmùndúmú nígǝ dhu

(Mrk 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Yèsù mà rǝvò pǝìndà ábhàlì màná Yèrikò tó kigò ò rò ònà kàsùmì ǝ, ábhò ihé-yà náadù òwu Yèsù-owù ǝ. ³⁰ Ní yà otu-gì dǝ òkò rǝ fí ɔyǝ ndùmùndúmú nírì Yèsù rǝda dhu. Ní abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'ámbe àtìna dǝ: «Ádrùngbǎle, Dàwudì-dhù bvù alé, ábà izu dǝkál!» ³¹ Ihé-yà náadù òkò 'ámbe òrù dǝ abádhí dǝ, 'àdù abádhí návi rìnè. Pbétù kǝkòrì ndùmùndúmú náadù ùkù ɔrú túya nyú nà tdítǝ, àti: «Ádrùngbǎle, Dàwudì t'ídhùnà, ábà izu dǝkál!» ³² Ní Yèsù adù ide, ndànzi abádhí, ndàdù dhu ivu tsàyá, ndàti: «Ádhu nyí nyòzè mǝnzì fùkù?» ³³ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, àti: «Ádrùngbǎle, ábhù nyìkpǝka ràla inga.» ³⁴ Ní Yèsù adù izu nábà abádhí dǝ, ndàdù abádhí-nyìkpǝ-ngbò nǝpbala. Ní ànyìrò rò tí, kòrì ɔyǝ ale náadù 'òpè 'àla inga, 'àdù òwu Yèsù-owù ǝ.

Yèsù ròtsù Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu

(Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40; Ƴùw 12.12-19)

21 ¹Íkyèrò Yèsù mà, pǝìndà ***ábhàlì** màná nókò Yèrùsàlemà tó kigò ò ò owu tí ùvò ròrò, ní abádhí nǝutò ò Bètǝfagè tí kátina pbanga ò. Ndi pbanga nírì

*mizèyituni tí kátina itsu náarfí dóná p̀bìrì-ɔ̀ngò r̃. Ní Yèsù náaví ɔ̀ỹ p̀bìndà ábhàlì r̀òwù angyi, ²ndàdù àtìná abádí ñ: «Nyòwu w̃ angyi r̃f̃ f̃ùkù p̀banga ò. Ní ndi p̀banga ò nyí nyòtsù r̃ór̃, nyí nyí *kayinò-yà nótù ɔ̀sò ka kòsò r̃, p̀bìndà ingba ràdù ì tìná. Ní, nyènga ka, nyàdù ìwu abádíhí ná kór̃ tìdù ò. ³Ní atdí ale mà núuñña gukyè dhu abádíhí d̃, ní nyí nyadùna àtìná: «Ádr̀ngbàlè r̃f̃ abádíhí-atdyú ná.» Ní ànyir̃ r̃ó tí, ka kadùna abádíhí nùbhà nyíwù ná.»

⁴W̃r̃í dhu náanzi ndì ndiñ angyi *nabì Zàkàriyà núuñ dhu náaká tí. Kàti:

⁵«Nyàti Sàyuni t̃ó kigò ò tsibhíngba ñ:

«Ándà! Kànì p̀bùkù kamà r̃r̃à tìnù ò!

Kà r̃r̃à ìỳngà nyú ò, kayinò-yà d̃ ndì ndàdì r̃ór̃,

kayinò-yà bhà ingba d̃ ndì ndàdì r̃ór̃.»

⁶Ní ábhàlì náawù, 'àdù yà Yèsù àvinà f̃ỹ dhu nónzì. ⁷Abádíhí níwù kayinò-yà ná p̀bìndà ingba màná, 'àdù r̃yá ɔ̀r̃ m̀dzar̃ù núhu d̃yá, Yèsù ràdù àdì dóná. ⁸Ábh̃ ìhé-yà núuhu r̃yá mberù otu ò. Ng̀kpà ale náadù itsu-d̀kà ñk̃, 'àdù ùhunà otu ò. ⁹Ní yà angyi r̀ówu Yèsù-ɔ̀nz̃í ale mà, k̃wù ò r̃íwu ale màná náambénà ùkù d̃, 'àti: «H̀sanà! Ilèta náká kabhu Dàwudì-dhú bṽ ale t̃ò! Kàgàwà náká ndàso Ádr̀ngbàlè-ɔ̀ṽ r̃ó r̃r̃à ale! H̀sanà! Ilèta náká kabhu ɔ̀r̃-akpà ò ar̃f̃ Kàgàwà t̃ò!»

¹⁰Ní Yèsù r̃òtsù Yèr̀usalemà t̃ó kigò ò r̃, kór̃ ale-t̃sì náava ndì, 'àmbe àtìná d̃: «W̃r̃í ale tí ádhì?» ¹¹Ní ihé-yà noowúnà dhu àdu r̃ abádíhí t̃ò, 'àti: «Nabì Yèsù ní yà, Nàzàreti-ale, Gàlilayà t̃ó p̀bìrì ò.»

Yèsù r̃í Kàgàwà bhà idzá r̃ó r̃í dhu nùdzí ale nódì dhu

(Mrk 11.15-19; Luk 19.45-48; Yìw 2.13-22)

¹²W̃ dhu-dzid̃, Yèsù náatsù Kàgàwà bhà-dza ò, ndàdù ànyì-dzà r̃ó r̃í dhu ɔ̀dzì ale mà, ànyì-dzà r̃ó r̃í dhu ɔ̀dzì ale màná dhu nódì kór̃. Kàdù f̀rangà-ɔ̀nga núwù r̃í ale r̃í f̀rangà núwù dóná r̃ó mizà mà, àmbò nùdzí r̃í ale nókò d̃yá tombi màná dhu nátdì.

¹³W̃ dhu-dzid̃, kàdù àtìná ì ale ñ: «Kàgàwà bhà bhùkù ò Andítá ràtina: «P̀bàkà idza ní ka kanziya itsòta-dzà tí, p̀bètù nyí, nyí nyàdù kùgèrè r̀ongò ogbotàlè náar̃ 'ùru ɔ̀ná ngari tí.»

¹⁴W̃ dhu-dzid̃, ndum̀ndum̀ mà, otsutàlè màná níwù Yèsù-t̃ì Kàgàwà bhà idza ò, ka ràdù ì nígu. ¹⁵Ní *p̀bàkùhánì t̃ó ádr̀dr̃ ale mà, Músà bhà Uyátá t̃ó m̀límó màná náakò yà Yèsù r̃ɔ̀nzina wiw̃ ì àla r̃, ndir̃ ɔ̀nzòzo r̀ùk̃ Kàgàwà bhà idzá dhu ì ìr̃ r̃. Ì ɔ̀nzòzo ambénà àtìná d̃: «H̀sanà! Ilèta náká kabhu Dàwudì dhú-bṽ ale t̃ò.» ¹⁶Abádíhí adù dhu ìwu Yèsù-ts̃, 'àti: «Nyí tí k̃k̃ ɔ̀nzòzo r̀uñña dhu níri ìr̃?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádíhí t̃ò, ndàti: «Ìri ná m̃rina! Nyí nyàpè tí nzà Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kándì dhu ñz̃? Ndi Andítá ràtina: «Nyí nyàbhu ɔ̀nzòzo mà, ndir̃ ìr̃-nzo màná dhu r̀ambe nyifu d̃.» ¹⁷W̃ dhu-dzid̃, Yèsù adù ndìṽ p̀bàkùhánì t̃ó ádr̀dr̃ ale mà, Músà bhà Uyátá t̃ó m̀límó màná tí r̃, ndàdù àhu kigò ò r̃, ndàrà Bètànìyà tí kátina p̀banga ò. Ànyì ní ndi kàdù àrà òdh̃.

Yèsù r̃í mùtìnì tí kátina itsu nòfù dhu

(Mrk 11.12-14, 20-25)

¹⁸Tsùts̃á ñnganì kùtsingánà Yèsù r̃ingo Yèr̀usalemà t̃ó kigò ò ɔ̀ná kàsùmì ò, k̃f̃ àwù ná. ¹⁹Ní kàla mùtìnì tí kátina atdí itsu otu-gì d̃, ndàdù ɔ̀ndri tina ò.

Vĩnyò tó inga ʒ rí kasu ònzi òròrù kasutále tó mbólí

(Mrk 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ Wò dhu-dzidɔ, Yèsù adù àtìnà p̀b̀àkùhání tó ádròdrɔ ale mà P̀b̀àyàhúdí ʒ p̀b̀àkùrũ mànà nĩ: «Nyĩrì ngàtsi mbólí. Atdí ale náazò p̀b̀ìndà vĩnyò tó inga, ndàdù ngbòna nákpòrò kòròwà nĩ. Kádù ndi vĩnyo-kpɔ náhà ka kóngò ònà ibhu nógyè, ndàdù ini nòsì ndi inga ʒ ɔdótále tò. Wò dhu-dzidɔ, àbadhi mà náadù 'ìrì ndi inga-kàsù nónzi róngò ale mànà, ndíní ì owu tí ndi inga ʒ ʒò dhu-ɔnga nùndò rɔ i ale mànà. Wò dhu-dzidɔ, kádù ndìv̀à ndàrà abhi ɔ. ³⁴ Ní ndi vĩnyò-kpɔ nópè ka kí ònà kàsùmì ʒ, kàv̀i ngúfè ale p̀b̀ìndà kasutále nzínzi ʒ ròwù f̀ìndà ka kútù vĩnyò-kpɔ-tsí náko, ndi inga-kàsù nónzi arí ale-fɔ. ³⁵ P̀b̀étù, kòrì ale náadù kòkò ùv̀i ka kùv̀i ale nùlu ùlù tí. Abádhí náav̀i atdí, 'àdù atdí nòhò, ndirò 'àdù ibhu rí k̀ìsè-tsí nùbvu odu nĩ. ³⁶ Tdítdɔ wò inga-àbadhi náav̀i ibí ngùkpà kasutále, ròsè yà angvi f̀ì d̀ona nà. Ní kòkò vĩnyò tó inga-kàsù nónzi arí ale náadù i ale nónzi yà angvi i f̀ì ale ì anzi dhu bhèyi tí. ³⁷ Ní kà ríku d̀onà rò nĩ, wò inga-àbadhi náav̀i idhùnà nyú r̀àrà kòkò p̀b̀ìndà inga-kàsù nónzi arí ale-ti'ò. Kádù inga ìrè afina ɔ ndati: «f̀f̀ abádhí rí idhùdu nyú níf̀f̀.» ³⁸ P̀b̀étù, wò vĩnyò tó inga kàsù nónzi arí ale níitdègu wò inga-àbadhi t'ídhùnà nálà, ní abádhí atè nzínziya ʒ 'àti: «Kòní, inga-àbadhi tí ongoya olù ale nyú ní wò. Kòwu kòho ka, ndíní inga adù tí àdì àlè tò.» ³⁹ Ní abádhí náalé inga àbadhi t'ídhùnà, 'ipfo inga ʒ rò, 'àdù òhònà!»

⁴⁰ Ní Yèsù adù dhu ìvu p̀b̀àkùhání tó ádròdrɔ ale mà, P̀b̀àyàhúdí ʒ p̀b̀àkùrũ mànà-tsù, ndati: «Nyĩ nyèni rò, wò inga-àbadhi r̀ìrà àhu nínaganí, k̀onziya wò vĩnyò tó inga-kàsù nónzi arí ale ìngbà dhu bhèyi?» ⁴¹ Ní abádhí adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Kòkyeya kòkò nzèrè ale ìmbà izú na, ndàdù ndi vĩnyò tó inga-kàsù nábhù ngùkpà ale-fɔ. I ale ní i, kà tò róngò adù òwu yà kà tò ì ùtù vĩnyò-kpɔ-tsí nábhù rɔ, ndi vĩnyò-kpɔ ì ɔpè ònà kàsùmì ʒ.»

⁴² Tdítdɔ Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndati: «Nyĩ nyàpè tí obhò Kàgàwà bhà bhùkù ɔ ka kándí dhu ʒzè? Ndi Andítá r̀atina:

Yà odu-dzà nòsì arí ale náabv̀ù igi odu,

ní ndi adù òngò idza-pbidò nòdò rí ádrùngbà odu tí.

Ádrùngbàlè Kàgàwà ní ndi ndi dhu nanzi,

ndirò ndi dhu ní idhò rí àlè nùkɔ nĩ.»

⁴³ Ndi dhu-okú d̀ò rò ní ndi, ma mátina nyĩ nĩ: ka kakòya Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi fuké rò, kadù àbhùnà yà ndi idzi-ɔnga nà àkà itse nódhì rádù ale tò. ⁴⁴ [Yà ndi òbv̀u ka kabv̀u odu d̀ò r̀itsi ale ní ɔnga níikòya ndi ìkò tí, ndirò ndi odu r̀itsi d̀onà ale ní ɔnga k̀inyiriya ìnyiri tí.]

⁴⁵ Ní, p̀b̀àkùhání tó ádròdrɔ ale mà, *P̀b̀àfàrisáyò mànà níitdègu kòkò Yèsù àwè mbólí níri, ní abádhí adù dhu nòsù ì r̀àrì ndi Yèsù r̀òtè d̀yà. ⁴⁶ Ní abádhí adù 'òpè 'òmè Yèsù nálù 'ì ònà otu. P̀b̀étù, abádhí náadù ihé-yà-ɔdò nónzi, kòrò ale nùuni dhu Yèsù r̀àrì Kàgàwà bhà nabi nídhuní.

Ádhìngbà ka kùndà nĩ mùhèndù tó mbólí

(Luk 14.15-24)

22 ¹ Wò dhu-dzidɔ, Yèsù náapè ndòv̀ò dhu tdítdɔ ihé-yà tò mbólí ʒ, ndati: ² «Kàní òrù-akpà ʒ Ádrùngbà *kamà Kàgàwà bhà idzi nòf̀ì ndi nà dhu: «Atdí ádrùngbà kamà náahù ndònzì mùhèndù idhùnà bhà ndrù-àyi ka kùndà rò.

²⁴ «Màlimō, Músà náati atdí ale rapé tsibhále námba, ndàdù òvè inzà ì òdhì atdí ngbángba mà rórò, ní dhu rākà ndi ale t'ádòná rùndu yà p̀b̀indà kpatsibhále òvè tsibhále-tsù. Ndi dhu bhèyi ní ndi abádhi rādù nzónzo nódhì wò àvávè adòná-òvè dǝ́. ²⁵ Ní ndi dhu bhèyi tí, fàrábvù atdí ale níí k̀p̀abhínzo nà àrùbhù. Ní sengba náambà tsibhále, ndàdù òvè inzà ì òdhì atdí ngbángba mà rórò. Kádù venà núbhà lunatínà adòná-fǝ́. ²⁶ Dhu adù ndònzì ndi dhu bhèyi tí kà-dzidǝ́ kà t'ádòná rǝ́, ndirò ìbhù rí kǝ́ k̀p̀atsibhínzba rǝ́ màtí, ràrà àhu kóró kǝ́k̀ àrùbhù k̀p̀abhínzo ríku dhu ò. ²⁷ Kóró kǝ́k̀ k̀p̀abhínzo náve dhu lutínà, wò ndi tsibhále náadù òvè átò. ²⁸ Ní àvùvè ale rǝ́ 'ùngbè ɔve-bvù rò nínganí, wòrí tsibhále ní'íya àdhi-ve, kóró kǝ́k̀ àrùbhù ale núumbá ka nídhuní?» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhi tò, ndàti: «Nyí nyùwí itse nyú fùkú irèta ǝ́, inzà nyí nyùnì Kàgàwà bhà Andítà rùnna dhu mà, ndirò Kàgàwà bhà ádrùngbànga tǝ́ ɔbi mà dhu-okú dǝ́ rǝ́. ³⁰ Obhó tí, àvùvè ale rǝ́ 'ùngbè ɔve-bvù rò nínganí, k̀p̀abhále mà vèbhále mànà núumbáya nzǝ́ ì. Pbétù abádhi nóokoya Kàgàwà bhà màlàyíkà náaróko òrè-akpà ò dhu bhèyi. ³¹ Ndirò, yà àvùvè ale rǝ́ 'ùngbè ɔve-bvù rò dhu dǝ́, nyí nyàpè tí nzà Kàgàwà núunɔ k̀p̀angba fùkù dhu nózè? Kàti: ³² «ma ní Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ísakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà.» Kàgàwà ní ípìrǝ́rǝ́ aríí ale tǝ́ Kàgàwà, inzǝ́ ní àvùvè ale tǝ́ Kàgàwà.» ³³ Wò Yèsù ùnò dhu ì irí rǝ́, idho núuko ihé-yà atdí dǝ́ kà rùdhèna dhu dǝ́.

Ádrùngbà Úyátá ròsè kóró Úyátá dǝ́nà

(Mrk 12.28-34; Luk 10.25-28)

³⁴ Pbàfàrisáyó níitdègu Yèsù àdu Pbàsàdùkáyó tò dhu nábhu abádhi rìnè dhu ìrì, ní abádhi náadù 'àndu 'òtè. ³⁵ Nírò ní ndi abádhi nzínzì ǝ́ atdí ale, Músà bhà Úyátá tǝ́ màlimò, náazè ndòmvù Yèsù-afí. Ní kǝ́vù dhu Yèsù-tsù ndàti: ³⁶ «Màlimò, ádrùngbà Úyátá ròsè kóró Músà bhà Úyátá dǝ́nà ní ingbà Úyátá?» ³⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Dhu àkà nyoze p̀b̀ùkù Ádrùngbàle Kàgàwà kóró afínu mànà, kóró atdyúnu mànà, ndirò kóró p̀b̀ùkù irèta mànà. ³⁸ Wòrí ní ndi wemberè tǝ́ ádrùngbà Úyátá ròsè kóró Úyátá dǝ́nà. ³⁹ Ndirò, yàrí ní ndi ɔyò rí kǝ́sè Úyátá, yà ndi nòfǝ́ angyi rǝ́ Úyátá nà: Dhu àkà nyoze ɔdhìnu yà ìnyi nyú nyí nyoze nyí nyitírò dhu bhèyi. ⁴⁰ Kóró Músà bhà Úyátá mà, Kàgàwà bhà ***pbànábí** náarúdhèna kóró dhu mànà nípbì ì kǝ́k̀ ɔyǝ́ Úyátá rǝ́.»

Krístò nátí Dàwudì t'ídhùnà?

(Mrk 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Pbàfàrisáyó níí ùndù ì ùndu ì rǝ́. Ní Yèsù níivú dhu abádhi-tsù, ndàti: ⁴² «Ádhu ***Krístò** dǝ́ nyí nyárí irèna? Ádhi t'ídhùnà ndí?» Ní abádhi adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Krístò ní Dàwudì t'ídhùnà.» ⁴³ Ní Yèsù adù àtínà abádhi ní: «Olu ádhu, Kàgàwà bhà Ílílà-Alafí rǝ́ ndùnda rò, Dàwudì náati ka p̀b̀indà Ádrùngbàle tí ní? Ndi Dàwudì ati:

⁴⁴ «Ádrùngbàle Kàgàwà rätina p̀b̀àkà Ádrùngbàle ní:

íra nyadi idú fangà dǝ́nà rǝ́,

ràrà àhu ma mí p̀b̀àkù òmvù nábhu nyòbè dǝ́ya dhu ò.»

⁴⁵ Ní Dàwudì rǝ́ Ádrùngbàle tí rí Krístò nánzi, ní Krístò rādù rǝ́ ingbà dhu bhèyi kà t'ídhùnà tí?»

⁴⁶ Ní Pbàfàrisáyó nízínì ǝ atdí ale mà náadù nzá atdí dhu mà nádu Yèsù tò. Ndirò ròpè ndí ànyírǝ rǝ, atdí ale mà náadù nzá ndòmuvù ndòngù dhu Yèsù-tsù tǝtǝdǝ.

Yèsù rǝ indrǝ-nyìkpǝ nítǝyǝ Pbàfàrisáyó mà

Músà bhà Ʋyátá tǝ màlímó màà rǝ rǝ dhu

(Mrk 12.38-40; Luk 11.39-52; 20.45-47)

23 ¹ Wǝ dhu-dzidǝ, Yèsù náavǝ dhu ihé-yà mà, pbìndà ***àbhàlǝ** màà tò, ndàti: ² «Músà bhà Ʋyátá tǝ màlímó mà, ***Pbàfàrisáyó** màà ní tǝ kasu narí 'àwe Músà bhà Ʋyátá-tǝ indrǝ tò. ³ Ní dhu àkǝ nyǝrǝ abádhǝ-tsù dhu, nyàdù abádhǝ àvi fùkù kǝrǝ dhu ònzì. Pbétù, dhu àkǝ nzá nyǝnzì nyǝ abádhǝ náarǝ 'ònzì dhu bhèyi. Obhó tí, abádhǝ náarǝ nǝ àdù yà ì údhèna indrǝ tò dhu nǝnzì. ⁴ Abádhǝ náarǝ ì nà'e ànǝ nùtsi, 'àdù ùgbana indrǝ-udǝ, pbétù ìnzǝ 'àdù 'òzè 'ùpbàlǝ ì ànǝ-ngbǝ ɔtsúya-dǝ nǝ màtǝ. ⁵ Abádhǝ náarǝ kǝrǝ fǝyǝ dhu nǝnzì ndínǝ indrǝ náala tí. Ndi dhu-okú dǝ rǝ ní ndi abádhǝ náarǝ yà nyǝya-ndrǝnǝ màtǝ, ndirò tsuyatsùnǝ màtǝ ì arúsǝna ísǝwǝ-nzo' nǝbhǝlǝ rǝrǝ íhìhǝ. Ndirò abádhǝ arádù fǝyǝ mberù-bidǝ rǝ bhèlèbhélé nǝnzì rǝrǝ ádzàdzǝ nyú. ⁶ Mùhendù ǝ, abádhǝ arǝ 'òzè 'òkò ndàvǝ rǝ ngari ǝ. Ndirò unduta-dzǝ ǝ, abádhǝ arǝ 'òzè 'òkò angyinǝ rǝ rǝrǝ ifuta tǝ tombi dǝ. ⁷ Pbanga-tsidǝ indrǝ arǝ 'ùndù ǝyá ngari ǝ, abádhǝ arádù 'òzè katsè ì ifuta nyú nà, 'àdù 'òzè kanzì ì «Màlímó» tí.

⁸ Pbétù, nyǝ nyàkǝ nzá nyàbhu nyǝ kambe nyünzi dǝ «Màlímó» tí. Obhó tí, nyǝ nyǝrǝ Màlímó nà atdí tí, ndirò nyǝ ní atdí àba bhà ale. ⁹ Ndirò yà adzi dǝ, dhu àkǝ nzá nyànzì atdí ale mà àbaku tí. Obhó tí, nyǝ nyǝrǝ Àbaku nà atdí tí. Ndi Àbaku ní Kàgàwà, yà òrù-akpǝ ò arǝrǝ ale. ¹⁰ Ndirò dhu àkǝ nzá nyàbhu nyǝ kambe nyünzi dǝ òndrǝ ùnda arǝ ale» tí. Obhó tí, nyùnda arǝ ní atdí ale kèlè. Ndi ale ní Krístò. ¹¹ Nzì-nzìku ǝ ádrùngbǝlè tí rǝrǝ ale náadiya fùkù kasutále tí. ¹² Ndidzǝ rǝrǝ nditǝrǝ ɔrú ale, ní Kàgàwà ifoya ifò tí. Ndirò ndifò rǝrǝ nditǝrǝ ale, ní Kàgàwà idzǝyà idzǝ tí.»

Yèsù rǝrǝ ɔyɔyɔ ale-idǝ-dǝ nà ka kíǝ dhu dǝ dhu

(Mrk 12.40; Luk 11.39-42,47-52; 20.47)

¹³ Yèsù adù àtìnà tǝtǝdǝ: «Nyǝ nyǝrǝ àpbè ǝ, Músà bhà Ʋyátá tǝ màlímó mà, Pbàfàrisáyó màà, nyǝ ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dǝ rǝ! Nyǝ nyarǝ òrù-akpǝ ǝ Ádrùngbǝ kamà Kàgàwà bhà idzi ò ka kǝtsù ònǝ tsàtsù nǝpbǝ indrǝ rǝ. Nyǝ nyarǝ nǝrǝ ɔtsù ànyǝ nyǝ-tǝrǝ màtǝ, ndirò nyǝ nyarǝ nǝrǝ àdù ànyǝ ì nòzè 'ɔtsù ale mà nǝbhu rǝtsù ànyǝ. ¹⁴ [Nyǝ nyǝrǝ àpbè ǝ, Músà bhà Ʋyátá tǝ màlímó mà, Pbàfàrisáyó màà, nyǝ ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dǝ rǝ! Nyǝ nyarǝ avo-ayǝ-fǝ dhu nùdhǝ kǝrǝ, nyàdù àmbe nyǝtsǝ dǝ ádzàdzǝ, ndínǝ kati tí nyǝ idzi ale tí. Ndi dhu-okú dǝ rǝ ní ndi ka kotǝyà anya dùkù rǝsè ngùkpǝ ale dǝnǝ!]

¹⁵ Nyǝ nyǝrǝ àpbè ǝ, Músà bhà Ʋyátá tǝ màlímó mà, Pbàfàrisáyó màà, nyǝ ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dǝ rǝ! Nyǝ nyarùbhi kǝrǝ ngari ǝ yà adzi dǝ, ndirò rǝrǝ dǝnǝ màtǝ, ndínǝ nyǝ nyabá tí atdí ale mà, nyùgèrè rǝngò fùkù àbhàlǝ tí. Ndi ale nyǝ nyabà rǝ, nyǝ nyarádù kàbhu rǝngò ìnzǝ aráve dhòdhòdhonganà kǝzu ò ogbeya ale tí ɔyɔ-gùna rǝsè dùku nǝ.

¹⁶ Nyǝ nyǝrǝ àpbè ǝ, yà ndùmùndùmú tǝrǝ nyǝ nyarǝ indrǝ nùnda rǝ! Nyǝ nyarátina, atdí ale rapé dhu ɔtsǝ ***Kàgàwà** bhà idza-ɔvǝ rǝ, ní ndi dhu rǝnzina

dhu rārīī mbă. Pbétù, ndi ale rapé dhu òtsò Kàgàwà bhà idzá dhu ka kóbhòlò ní ɔ̀rò-ɔ̀vò rǎ, ní dhu rārădù àkă ndi ale rônzi wò ndi ndòtsò dhu okúna dò rò dhu. ¹⁷Nyí ní ìmbă dɔ̀ya nà ale, ndirò ndùmùdùmú! Ádhu ndi ádrùngbă dhu nyú ròsè? Tí ɔ̀rò, ndirò tí Kàgàwà bhà idza, wò ndi ɔ̀rò nùgèrè ròngò Kàgàwà-nyìkpó ǎ ìlă dhu tí? ¹⁸Nyí nyárádù àtìnà átò, atdí ale rapé dhu òtsò *màzàbahù-ɔ̀vò rǎ, ní ndi dhu rônzina dhu rārīī mbă. Pbétù, ndi ale rapé dhu òtsò ndi màzàbahù dǎ rǎ perè tí ka kàbhu Kàgàwà tò dhu-ɔ̀vò rǎ, ní dhu rārădù àkă ndi ale rônzi wò ndi ndòtsò dhu okúna dò rò dhu. ¹⁹Nyí ní ndùmù-ndùmú! Ádhu ndi ádrùngbă dhu nyú ròsè? Tí yà Kàgàwà tò ka kàbhu perè? Ndirò, tí màzàbahù, wò ndi perè nùgèrè ròngò Kàgàwà-nyìkpó ǎ ìlă dhu tí? ²⁰Atdí ale náapè dhu òtsò màzàbahù-ɔ̀vò rǎ, ní kòtsò wà dhu ndi màzàbahù-ɔ̀vò rǎ, kórò dónà rǎ dhu mànà. ²¹Atdí ale náapè dhu òtsò Kàgàwà bhà idza-ɔ̀vò rǎ, ní kòtsò wà dhu ndi Kàgàwà bhà idza-ɔ̀vò rǎ, ndirò ànyì-dzà arádi Kàgàwà-ɔ̀vò rǎ. ²²Atdí ale náapè dhu òtsò òrù-akpà-ɔ̀vò rǎ, ní kòtsò wà dhu Kàgàwà bhà tombi-ɔ̀vò rǎ, ndirò kòtsò wà dhu ndi tombi dǎ àdi Kàgàwà-ɔ̀vò rǎ.

²³Nyí nyí àpè ǎ, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànă, nyí ní ɔ̀yɔ̀yɔ̀ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyári ònyè-dzi nábhù arí ròngù mbèyi irí-bí-tidò mà, pbabí òbholò ka karí ní irí-bí-tidò mà, ònyè àbhù arí ròvù mbèyi irí-bí-tidò mànà tó atdínga idrè dǎ núbhò perè tí Kàgàwà tò. Pbétù, nyí nyarádù Músà bhà Ʋyátá nzínzi ǎ ádròdrò Ʋyátá nyú núbhà ìnzí nyífu. Ʋ Ʋyátá ní: Obhó dhu nónzi ka kí dhu mà, izu àbà ka kí ìndrù dǎ, kadù dhu ùbà fíndà dhu mà, ndirò dhu ka kòtsò okúna dò rò dhu ònzi ka kí dhu mànà. Kòkò ní i àkăkă nyónzi dhu, ìnzà nyí nyèbhà ngùkpà Ʋyátá nífù nyí nyí dhu rǎrò. ²⁴Nyí, ndùmùdùmú tí rò nyí nyári ìndrù núnda rò! Nyí nyári òmvùna nyí nyí dhu nùrò ùrò tí, akye nyungunyungu mà núudàna ònà ní, pbétù nyí nyarádù *ngàmiyà nyú nótò ùkù!

²⁵Nyí nyí àpè ǎ, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànă, nyí ní ɔ̀yɔ̀yɔ̀ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyári kópà mà sǎni mànà-ngbò nú'ò, pbétù i kópà mà, i sǎni mànà ònga ràdù ìí ùlè tí i ùlè ogbo ǎ nyí nyùwè dhu mà, ìndrù-fó rò nyí nyèdhà ɔ̀bi ní dhu mànà ní. ²⁶Ʋnyí, ndùmùdùmú tó Mùfàrisayò, ú'ò pé kópà ǎ nga angyi rilă, ndirò ní ndi kà-ngbò ràdù ìlă átò.

²⁷Nyí nyí àpè ǎ, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànă, nyí ní ɔ̀yɔ̀yɔ̀ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyúli nyí ùtrí ka kùtri ròwù adzi-dò bhèyi. Ʋ adzi-dò ràdù Ʋya atdí dǎ iri nă rò, pbétù Ʋyà rò 'àdù ìí ùlè tí i ùlè ùvùve ale-kpa mà, kórò ùmùmo dhu-tidò mànà ní ró. ²⁸Nyí nyú mà átò, nyí nyarólo idzi ale bhèyi nyàndà rí ale-nyìkpó ǎ. Pbétù afíku ònà rò pbání ùlè tí nyí nyùlè ɔ̀yɔ̀yɔ̀ ale-idà mà, nzérenga mànà ní rǎrò.»

²⁹Tdítdǎ, Yèsù adù àtìnà abádhí ní: «Nyí nyí àpè ǎ, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànă, nyí ní ɔ̀yɔ̀yɔ̀ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyári ibhu nógye Kàgàwà bhà *pbànábí ka kutdú tí Ʋyà, nyàdù obhónángatále-adzi-dò tǎrò nónzi. ³⁰Ndirò nyí nyarádù àtìnà: «Mă mi'ina gukyè yà abhúka níí ònà kàsùmi ǎ, ní mă mirina nzí mă abádhí mànă mǔfù Kàgàwà bhà pbànábí-azù.» ³¹Wò dhu bhèyi ní ndi, nyí nyà'ù wà dhu nyí-tírò, nyí rārí yà Kàgàwà bhà pbànábí nakyè ale tó pbàdzukuru. ³²Nírò, nyònzí i abhúku náapè kasu, nyòwù Ʋtsànà!

³³Nyí ní osu! Atdí dǎ arǎrù àmvò! Nyí nyugùya ìngbă dhu bhèyi anya ìtdi ka kí dükù kawà nyí yà ìnzí aráve dhòdhóhónganà kàzu ǎ dhu ǎ rǎ? ³⁴Ndi

dhu-okú dō rō ní ndi, ma mí Kàgàwà bhà pbànábí mà, dhu-ŋga t'òvòta núní ale mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó màná núvì ròwù bvùkù. Nyí nyòkyeya atdídhéná ale abádhí nínzì ǝ, nyǎdù ngǔkpà nútó *mùsàlabhà dō. Nyí nyadùya ngǔkpà nòvì asé nǝ fùkù unduta-dzà ǝ rō, nyǎdù àvu ròyá kóró kigò ǝna nǝ. ³⁵Ndi dhu bhěyi ní ndi, ka kitdiya yà ìmbà afátá na ndi nufu azu-ànyà kóró dükú, rōpè ndi Àbèlì, obhónángatále-azù rǝ rō, ràrà àhu Zàkàriyà, Bèrèkiyà t'ídhùnà-azù ǝ. Ndi Zàkàriyà nyí nyahò màzàbahù mà yà <atdíǝ ìlǝ ngari> tí kátina kàluga màná nínzì ǝ rō. ³⁶Ma mí obhó dhu núnó fùkù: Kàgàwà nítidiya kóró kòrí ale-azù-ànyà kǝkà indo arǝí ale dō!»

Yèsù rǝ dhu òzu Yèrùsàlemà tó kigò dō dhu

(Luk 13.34-35)

³⁷Wò dhu-dzidǝ, Yèsù apè ǝte ndàti: «Yèrùsàlemǝ, Yèrùsàlemǝ, Kàgàwà bhà pbànábí nòkye nyí nyarí, nyǎdù Kàgàwà òvì tìnu ǝ ale núbvu odu nǝ rō, ma mómvu mandu ùnú aróko ale-tsù ìfe-gùna, àdhàdhì à'ù-yà-ba náarí pbìndà inzo nándù pékéléna-tsi dhu bhěyi. Pbétù nyi nyádù nzá ndi dhu nózè! ³⁸Nírò, kànì Kàgàwà rǝ pé yà ùnú arǝí pbìndà idza núbha ròngò rùngù tí. ³⁹Ma mí dhu ùno fùkù: Rōpè ndi kòmbì nyí nyí nzí malǝ tǝtǝdǝ, ràrà àhu nyí nyowuya àtìnà ima nǝ: «Kàgàwà àkǝ ndàso Ádrùngbǝlè-ǝvò rǝ rǝrǝ ale» dhu ò!»

Yèsù rǝ Kàgàwà bhà idza ka kugoloya dhu nòvò dhu

(Mrk 13.1-2; Luk 21.5-6)

24 ¹Yèsù àhu Kàgàwà bhà idza rō ndàmbe àrà dō ǝná kàsùmì ǝ, kàbhà *ábhàlǝ náandri kà-tǝí, 'àdù Kàgàwà bhà idza ka kòsì tí dhu nítè kà tǝ. ²Nírò ní ndi Yèsù adù àtìnà abádhí nǝ: «Nyí nyàla tí wà kóró kǝkò dhu? Ma mí obhó dhu núnó fùkù: ngǝtsi nínганí atdí odu mà nòvòdiya nǝ ngǝtsi odu dō yà iró ka kòrù odu nínzì ǝ, inzǝ ka kùgolo ndi rórò.»

Yèsù rǝte tǝdǝ ndi ndingo òrù-akpà ǝ rō rō ìndrù abáya àpè dō dhu

(Mrk 13.3-13; Luk 21.7-19)

³Yèsù àdì *Mizèyituni tí kátina itsu náarǝí dóná pbìrì dō rórò, kàbhà ábhàlǝ náawù ǝyá kà-tǝí, 'àdù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «ǝno pé wò dhu nòvòziya ndi ǝná kàsùmì fǝkà. Ndirò, ádhu ndi nyi nyíngo ǝná, ndirò kóró yà adzi ǝ dhu-tsù rǝ ndòdì ǝná kàsùmì nitèya fǝkà?»

⁴Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tǝ, ndàti: «Nyàndà nga mběyi, ndirò àpè nyàbhù atdí ale mà rùtrǝ nyí. ⁵Ábhǝ ale nóowuya ìwu rǝ ǝvòdu rǝ, 'àdù àtìnà: «Ima ní *Krístò.» Ndirò abádhí núutràya ábhǝ ale nyú. ⁶Nyí nyiriya ìla-ǝyí mà, 'ǝnzì rǝ ìla-girití màná. Pbétù, àpè nyàbhùya ǝdò risì ùkù. Obhó tí, dhu àkǝ wà kóró kǝkò dhu rònzì ì. Pbétù, wòrí nǝ'iyà nzí yà adzi ǝ dhu-tsù rǝ ndòdì kóró dhu. ⁷Atdídhéná ale-tidǝ nóowuya 'ùgyè rǝ ngǔkpà ale-tidǝ màná. Ndirò atdí ádrùngbǝ *kamà bhà pbìrì ǝ ale mà, nóowuya 'ùgyè rǝ ngǝtsi ádrùngbǝ kamà bhà pbìrì ǝ ale màná. Ágǝyí mà mùtiti màná nǝ'iyà dhèdhèrò ngari ǝná. ⁸Kóró ndi àpè nǝ'iyà àdhàdhì yà ari ǝpè ndàkà ndi ǝná tsìbhále náaràbàna àpè bhěyi.

⁹Kǝkò dhu rǝ 'ǝnzì ǝná kàsùmì ǝ, ìndrù nóowuya nyípfo rǝ ndíní ka kavù tí rùkù, kadù nyòkyè. Kóró ale yà inzǝ Kàgàwà núní nòvòndròya nyí okúdu dō rō. ¹⁰Wò ndi kàsùmì ǝ, ábhǝ ale nyú núubhàya fǝyó a'uta. Abádhí nòvòndròya

ì nzínziya ǝ. Ndirò nzínziya ǝ, abádhí nóowuya ì nípfo rǝ, 'ùbho ì òmvù-fǝ. ¹¹Títò tǝ ábhǝ *p̣ḅanábí núunyàya ì, 'adù ábhǝ ale nyú nátra. ¹²Nzérenga nǝ-trɔya yà adzi dǝ, ràdù ábhǝ ale tǝ àzè nábhu ràzo. ¹³Pbétù, kǝkǝ dhu-dzi òndù rí kǝrǝ, ràrà àhu kǝrǝ dhu-tsù rí ndòdì dhu ò ale ní ndi ògù ɔgúya.

¹⁴Ka kúnɔya pé òrù-akpà ǝ Ádrùngbǝ kamà Kàgàwà bhà idzi tǝ Ídzì Màkùrù angyi kǝrǝ yà adzi ǝ, ndíní kǝrǝ ale adù tí ìrinà. Ndirò ní ndi yà adzi ǝ dhu-tsù náadùya ndòdì.»

Yēsù rǝtè ɔdǝna rǝ'ɔ ìndrù-tsè ɔtdì rí dhu dǝ dhu

(Mrk 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵Wò dhu-dzidǝ, Yēsù adù àtinà p̣ḅindà ábhàlǝ ní: «Nyí nyalaya yà Kàgàwà bhà nabi Dànyelè núuno ɔdǝna rǝ'ɔ atdídǝ òndrò ka kǝndrò atdídǝ ale» tí ka kátina ale, Kàgàwà bhà idzá ìlilǝ ngari ò idè rǝ. Yàrí dhu ɔzù rí ale náká ndàlù ka mbèyi dǝna ò! ¹⁶Ní ndi nínɡaní, Yùdeyà tǝ p̣ḅiri ǝ ì nòtù ale náakáya ɔtsè p̣ḅiri-akpà dǝ. ¹⁷Pbì idza dǝ ka kǝbhòlò okota tǝ ngari ò ndi nòtù ale, náakáya nzí ndìfò, ndìrà p̣ḅì idzá dhu númbà ndòkù nà. ¹⁸Ndirò, inga-bvù ndi nòtù ale náakáya nzí ndòngò ibha, ndàrà rǝnà ɔrú mùdzarù nídyì. ¹⁹Ndi nínɡaní, ɔya nà rǝ'í vèbhále mà, iba nóndo rí nzónzo rǝ'í foyá vèbhále mà nà ní'íya ádrùngbǝ àp̣bè ǝ! ²⁰Nyìtsò nyí Kàgàwà rǝ, ìnzí nyí nyángili dhu ní'íya tí yà igye àmǝ ɔnà ádrùngbǝ gírì nà kàsùmì mà, ndirò sàbatù-idhò mà nà ǝ. ²¹Ndi nínɡaní, ìndrù náabáya àp̣bè abho nyú, ròsè kǝrǝ yà ì abà yà Kàgàwà náanzina yà adzi rò rìrà àhu indo àp̣bè dǝnǝ. Ndirò ndi àp̣bè-tidǝ ní'íya mbà tdítǝ akekpà màtí. ²²Ìnzí Kàgàwà núungòna gukyè wòrí idho-ǝnga, ní atdí ale mà náagàna nzí. Pbétù kùngò ndi idho-ǝnga ròngò ídò yà fíndà oko tí ndi ndavò ale-okú dǝ rǝ.

²³Atdí ale mà náatiya gukyè nyí ní: «Nyàndà! Kàní Krístò rǝ'í ìrǝ!» ndirò ndàtì: «Ndǝní kà rǝ'í ndòrǝ!», ní àpè nyǝ'uya ka. ²⁴Títò tǝ Krístò mà, títò tǝ p̣ḅanábí mà nà núunyàya ì, 'àmbe ádròdrǝ wiwì mà, ìnzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzi ǝ dhu mà nà dhu ɔnzì dǝ, ndíní ì utrǝ tí fíndà Kàgàwà avò ale mà, àkákǝ fíyò ní. ²⁵Kòní, ma mòvò wà ndi dhu angyangyi fùkù!

²⁶Ìndrù owuya gukyè àtinà rǝ nyí ní: «Nyàndà, ndǝní kà rǝ'í rùngù ǝ,» ní àpè nyòwuya òwu rǝ ányì. Ndirò, ìndrù owuya gukyè àtinà rǝ: «Kàní kà rǝ'í kàluga ǝ,» ní àpè nyǝ'uya ì ale rǝnɔna dhu. ²⁷Obhò tí, ìndrù t'ídhùnà rìrà dhu ní'íliya ndi ádhàdhì ɔvɔ náarǝmbili òrù-akpà rǝ, nditò ndi adyifò náarí nditò ìnǝ rǝ, ndùdà adyifò náaròtsù ìnǝ rǝ dhu bhèyi. ²⁸Abvo rǝ'í rǝnga ní ndi p̣ḅàsè-gè núunduya ì ɔyá.»

Ìndrù t'ídhùnà ríngo dhu

(Mrk 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹Yēsù adù àtinà tdítǝ ábhàlǝ ní: «Wòrí ádrùngbǝ àp̣bè dzidǝ tí adyifò núutíya, àbì ràdù inga t'áwùta núbhà. Alali náawáya ì òrù-akpà-nyí rǝ rǝ, ndirò ádròdrǝ ɔbì nà arǝ'í òrù-akpà ò dhu-tsí ní'íviya. ³⁰Nírò ní ndi ka kalaya ìndrù t'ídhùnà ríngo dhu ìtè rí dhu òrù-akpà-nyí rǝ. Ní yà adzi ǝ kǝrǝ ale-tidǝ náambèya 'àhu dǝ atdídǝ. Abádhí náalaya ìndrù t'ídhùnà, òrù-akpà ò rò rìrà ádrùngbǝ àp̣bù dǝ, ádrùngbǝnga tǝ ɔbì nà, ndirò ádrùngbǝnga tǝ awáwù ǝ rǝ. ³¹Ádrùngbǝ wàndà nǝɔngóya, ìndrù t'ídhùnà, ràdù p̣ḅindà màlàyíkǝ núvi ìfo yà adzi-pbidǝ ɔnǝ, ndíní fíndà ndi ndavò ale-tsù nundu tí, ròpè ndi yà adzi náapè ndi ì rò, ràrà àhu kà-tsù náarà ndòdì ì.»

Mùtini tí kátina itsu tó mbólí rǎvina dhu

(Mrk 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² Wò dhu-dzidǎ, Yèsù adù àtìna p̀bìndà ábhàlì nǎ: «Nyirè pé mùtini-kpa dǎ rǒtè mbólí rǎnna dhu: yà kà-bí níp̀bàna ndì tsànda ǎ rò, kǎp̀bí náapè í'ǎ, bína ràdù ndòpè ndàtà, ní nyùni dhu lábhú tó kàsùmì rìrà wà. ³³ Ní ndi dhu bhèyi tí, nyí nyalaya gukyè kǎkǎrí dhu rí 'ònzì dhu, ní nyí nyuniya dhu Ìndrù t'ídhùnà ríngo òná kàsùmì rǎkǎ wà, ndirò kà rǎr'í tsàtsùnà. ³⁴ Ma mí obhó dhu núnò fùkù, kǎkǎ kòmbí rí'í ale rí nǎ'í ùvè kóró inzà kǎkò dhu nónzì ì rórò. ³⁵ Òrù-akpà mà, yà adzi màna núudàya ùdà, pbétù pbàkà ɔtè núudàya nǎ'í akekpa màtí.»

Atdí ale mà nùni nzá Yèsù ingoya òná idho dhu

(Mrk 13.32-37; Luk 17.26-30,34-36)

³⁶ Yèsù adù àtìna tǎtǎdǎ ábhàlì nǎ: «Atdí ale mà nùni nzá ì dhu nónziya ì ǎyá idho mà ndi kàsùmì màna, ìmbǎ rí'í òrù-akpà ò arí'í màlàyíkà màtí, ndirò ìmbǎ rí'í Kàgàwà t'ídhùnà màtí. Pbétù ka nùni ní Àba Kàgàwà kèlè atdíró.

³⁷ Obhó tí, yà Nwà bhà atò ǎ ì nanzi dhu nónziya ì ndi dhu bhèyi tí yà Ìndrù t'ídhùnà ríngo nínani. ³⁸ Obhó tí, angiyà rò, tǎ'í idha núutú rǎmbilí kóró yà adzi rò, Ìndrù ongónà 'ònyù, 'àdù 'òmvù. Abádhí ongónà 'èmba, 'àdù fíyó nǎnzo nábhu rǎmbà ì, rǎrà àhu Nwà rǎtsù *sǎfina ò òná idho ò. ³⁹ Ìndrù níli nzá afíya atdí dhu dǎ màtí, rǎrà àhu idha rǎtù rǎmbilí yà adzi, ràdù Ìndrù-tse nǎtǎ kóró dhu ò. Ní ndi dhu nónziya ndi ndi dhu bhèyi tí Ìndrù t'ídhùnà ríngo nínani. ⁴⁰ Ndi nínani, ǎyó rò ì nòtù inga-bvǎ ale nínzi ǎ rò, ka kowuya atdí ale nódýi rǎ, kadù ngǎtsi ale núbhà. ⁴¹ Ndirò, ǎyó rò ì nòtù dhu ò'ù í'í odu dǎ rǎ vèbhàle nínzi ǎ rò, ka kowuya atdí tsibhàle nódýi rǎ, kadù ngǎtsi núbhà. ⁴² Nírò, nyàndà nga mbèyi, inzà nyí nyùni fùkù Ádrùngbàle níraya òná idho nídhuní. ⁴³ Ndirò, nyàlù yà ma múnna dhu mbèyi dèku ò: idza-àbadhi náapè àdù ogbotále rìrà p̀bìndà kúbhingá òná kàsùmì nùni angyangyi, ní kà ràdù àdi ípírò rò, ìnzí ndàdù p̀bìndà idza-tsù nábhu ogbo rùkò, ndàdù òná dhu ùmbà. ⁴⁴ Ní ndi dhu-okú dǎ rò, nyí nyú mà átò, nyí nyàkà nyòkò ípírò rò. Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà níraya yà inzà nyí nyirè kà ràdù ìrà òná dhu tí kàsùmì ǎ.»

Ídzi kasutále mà nzére kasutále màna tó mbólí

(Luk 12.41-46)

⁴⁵ Wò dhu-dzidǎ Yèsù adù àtìna p̀bìndà ábhàlì nǎ: «Ádhi pbà kasutále yà ndi nífu, ndirò nyíkpóna ótyù, yà p̀bìndà kasu tó ádrùngbàle níli kasutále dǎ ádrùngbàle tí, rǎngò ònyù núbho kasutále tó àkǎkǎ kàsùmì ǎ? ⁴⁶ Hirò nǎnziya ní wò ndi kasutále, yà ndàdù ndi ndi rò p̀bìndà kasu tó ádrùngbàle rǎtùna fíndà ka kavi kasu nónzi arí rǎ ale. ⁴⁷ Ma mí obhó dhu núnò fùkù, kàbhà kasu tó ádrùngbàle níliya ka ádrùngbàle tí, rǎngò kóró p̀bìndà dhu-tsí nódò! ⁴⁸ Pbétù, ndi kasutále ní'íya gukyè nzére ale tí, ndàdù àtìna afina ò: «Pbàkà kasu tó ádrùngbàle ní nǎ'í ndi nadùya tsàkàtsàkà,» ⁴⁹ ndàdù ndòpè ndòvì ì arí kasu ònzi màna atdíkpà ɔdhina, 'àdù òwu dhu ònyù rǎ, 'àdù dhu òmvù atdíkpà òri aróri ale màna, ⁵⁰ ní kàbhà kasu tó ádrùngbàle rí ndàdù inzà kírèna idho ǎ, ndirò inzà kùni kàsùmì ǎ nínani, ⁵¹ kǎdýa ka kasu ǎ rò, ndàdù

ànyàna nótđi àdhàdhì ɔyɔyɔ idàya nà ale-ànyà nítdi ka karí dhu bhèyi. Ànyì ní'íya ɔdzi mà, ale-kù t'átrita mànà.»

Idrè inzà àpè kpabhále núní vèbhínzo tó mbólí

25 ¹Wò dhu-dzidɔ, Yèsù adù àtìna p̀bìndà ***ábhàlì** nì: «Òrù-akpà ɔ Ádrùngbà ***kamà** Kàgàwà bhà idzi nílíya ndì yà dhu bhèyi: Idrè inzà àpè kpabhále núní vèbhínzo núugu fíyɔ tarà ndíní ì owu tí amba-akpà-tsí náko. ²Ní imbò abádhí ǹzínzì ɔ ní'í p̀bàdhómá, ndirò imbò nadù ì'í nyìkpóya ótdyù. ³P̀bàdhómá tó imbò tsí núugu fíyɔ tarà, ìnzì 'adù olù dzùnáya nɔnzina tarà ɔ idha nídyì. ⁴P̀bétù, yà nyìkpóya ótdyù tsí, náadù fíyɔ tarà nùgù, 'adù olù dzùnáya nɔnzina tarà ɔ idha nídyì ngàtsi wìtù ɔ. ⁵Ní ìnzì amba-akpà-tsí rìrà tsàkàtsàkà rò, k̀k̀k̀ idrè vèbhínzo-nyìkpó náapè 'òrì, idho ràdù 'òdyì.

⁶Ní'í nì ndi ìkù náarà àta iku-alikpa ɔ: «Kànì amba-akpà-tsí nìrà wà! Ní nyòwò nyòwù kàkò!» ⁷Ní k̀k̀k̀ idrè vèbhínzo níivà ì idho ɔ rò, 'adù 'òpè 'òbh-òlò fíyɔ tarà. ⁸Ní p̀bàdhómá tó vèbhínzo náati yà nyìkpóya ótdyù tsí nì: «Kànì fàkà tarà ràve, ní nyìbho fùkù tarà ɔ idha ake fàkà.» ⁹Ní yà nyìkpóya ótdyù tsí náadù dhu àdu abádhí tó 'àti: «Ìnzì fàkà rì'í idha rākà àlè tó atdíkpá nyì mànà! Ní nyòwu nyòdzi fùkù kùdzì arí ale-fò.» ¹⁰Ní k̀k̀k̀ p̀bàdhómá tó vèbhínzo náadù òwu tarà ɔ idha nódzì. P̀bétù, ànyì abádhí òwù rò ní ndi, amba-akpà-tsí adù nditò. Ní yà imbò vèbhínzo, nyìkpóya ótdyù, yà angyangyi rúbhi kòdò rɔ, náadù òtsù atdíkpá àbadi mànà amba ka kùndà nì m̀hèndù ɔ, kadù tsàtsù nápi atdíɔ. ¹¹Ní olù nyú ní ndi, ngùkpà imbò vèbhínzo níiwù ùvò. Abádhí níitsi 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dɔ: «Ádrùngbàlè, ádrùngbàlè, ápo tsàtsù fàkà!» ¹²P̀bétù, amba-akpà-tsí náadù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Ma mí obhó dhu nánò fùkù: Inzá ma m̀nì nyì!»

¹³Ní Yèsù adù àtìna tđtđt p̀bìndà ábhàlì nì: «Nyòko nyìkpókù nà, inzà nyì nyùnì ndi idho mà, ndi kàsùmì mànà nídhunì.»

Atdí ale bhà ìbhu kasutále tó mbólí

(Luk 19.11-27)

¹⁴Tđtđt Yèsù adù àtìna p̀bìndà ábhàlì nì: «Òrù-akpà ɔ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi nílì ndì yà dhu bhèyi: Atdí ale náazè ndàrà abhi ɔ. Ní kànzi p̀bìndà kasutále, ndàdù p̀bìndà malì núnđò foyá. ¹⁵Atdí ale-fò kàbhù imbò tàlatà^g, ngàtsi-fò kàbhù ɔyɔ tàlatà, ndirò ìbhu rí kìsè ale-fò kàbhù atdí tàlatà. Ngàtsi ale tó kàránà kàbhù rɔ ndi ale bhà ádrùngbànga tó ɔbi-bvù rɔ. Wò dhu-dzidɔ, kàdù ndìvà ndàrà abhi ɔ. ¹⁶Ní ànyìrò rò tí, yà imbò tàlatà nabà ale náarà mùtùruzi ònzì ndi fùrangà dɔ, ndàdù ngàtsi imbò tàlatà nóngyè. ¹⁷Yà ɔyɔ tàlatà nabà ale náanzì dhu ndi dhu bhèyi tí, ndàdù ngàtsi ɔyɔ tàlatà nóngyè. ¹⁸P̀bétù, yà atdí tàlatà nabà ale náarà ìbhu nógýè, ndàdù p̀bìndà kasu tó ádrùngbàlè bhà malì nótđù ònà.

¹⁹Ní ábhò idho nyú dzidɔ, wò kasu tó ádrùngbàlè náarà ndàdu abhi ɔ rò. Ní kàdù p̀bìndà kasutále núnzì ndíní ngàtsi ale núuno tí ìngbà dhu bhèyi m̀tìtì ndì ndónzì kasu fónà ka kàbhù tàlatà nì dhu. ²⁰Ní yà imbò tàlatà ka kàbhù fónà ale níira, nditè yà ndi ndóngyè ngàtsi imbò tàlatà, ndàdù àtìna: «Ádrùngbàlè, nyì nyìbho imbò tàlatà fudú, ní kànì ma móngyè ngàtsi imbò

^g 25.15 Atdí tàlatà ní mbèmbè imbò àbì tó kasu tó mùkìmbà P̀bàgìrìkí tó p̀bìrì ɔ.

tàlatà.» ²¹ Kàbhà kasu tó ádrùngbàlè náadù àtìna kà nǐ: «Ídzi dhu ní wò! Nyi ní ídzi kasutále, ndirò mběyi arí fóná ka kili dhu òdo ale. Nyi nyóddò yà funú ma mabhù ákèkpá dhu nyú mběyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyilí nyongò pbàkà ádrùngbà malí nyú nódò. Írà àlě rónzi dhèdhe atdíkpá nyi mànà!» ²² Wò dhu-dzidò, yà ýyò tàlatà nabà ale nǐra, ndàdù àtìna: «Ádrùngbàlě, nyi nyibho ýyò tàlatà fudú. Ní kànǐ ma móngyè ngàtsi ýyò ngùkpá tàlatà.» ²³ Kàbhà kasu tó ádrùngbàlè náadù àtìna kà nǐ: «Ídzi dhu ní wò! Nyi ní ídzi kasutále, ndirò mběyi arí fóná ka kili dhu òdo ale. Nyi nyóddò yà funú ma mabhù ákèkpá dhu nyú mběyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyilí nyongò pbàkà ádrùngbà malí nyú nódò. Ní írà àlě rónzi dhèdhe atdíkpá nyi mànà.» ²⁴ Kà rǐku dónà rò nǐ, yà atdí tàlatà nabà ale nǐra átò, ndàdù àtìna: «Ádrùngbàlě, ma muni dhu nyi rarí atdíddò arórù ale. Nyi nyarí dhu ògu inzà nyi nyazò dhu òná inga ò, ndirò nyi nyarí ònyè-tsù nundù inzà nyi nyarè itse òná inga ò. ²⁵ Ma miǐ òdo nà atdíddò, ní ndi dhu-okú dò rò, ma marà pbùkù tàlatà nótù adzi ò. Ní, ákò pbùkù malí fudú rò.» ²⁶ Kàbhà kasu tó ádrùngbàlè adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyi ní nzére, ndirò ngbóna áyí kasutále! Nyi nyuni wà dhu ma rarí dhu ògu inzà ma mazò dhu òná inga ò, ndirò ma rarí ònyè-tsù ùndù inzà ma marè itse òná inga ò. ²⁷ Ní dhu akána tí obhó nyarà pbàkà fùrangà nǐli yà fùrangà òdo arí ale-fó, ndíní ma mí madù nínganí, ma madùya t'ítsi àkónà iwà dónà nìdò rórò.» ²⁸ Wò kasu tó ádrùngbàlè náadù àtìna tdfíddò: «Nyàkò wò atdí tàlatà kà-fó rò, nyàdù àbhùnà yà idrè tàlatà nà rǐí ale tò. ²⁹ Obhó tí, dhu nà arǐí ale tò ka kabhùya dhu, àbadhi ràdù íí dhu nà abho nyú ròsè. Pbétù, ìmbà arǐí dhu nà ale-fó rò, ka kakòya yà akekpá kǎrǐí nà dhú-ngba mà. ³⁰ Ní nyìdyi wò àkyàkyè kasutále, nyòbvù iri ínò ò. Ànyì nǐ'ya odzi mà ale-kù t'átrita mànà.»

Ìndrù t'ídhùnà itdiya ìndrù-ànyà tí dhu

³¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì nǐ: «Ìndrù t'ídhùnà mà rǐwu pbìndà ádrùngbànga tó awáwù ò kóró pbìndà màlàyíkà mànà nínganí, kǎdiya ádrùngbànga tó awáwù tò pbìndà tombi dò. ³² Ní kóró yà adzi dò ale-tidò núu-nduya ì kònzí, kà ràdù òyángà nundò àdhàdhi tàrà núnà arí ale náarí tàrà mà nǐnzí ònga nútù ìndrì mànà dhu bhěyi. ³³ Kùliya tàrà pbìndà fangà dónà rò, ndàdù ìndrì nǐli pbìndà ígù dónà rò. ³⁴ Nírò ní ndi Ádrùngbà kamà náadùya àtìna pbìndà-fangà dónà rò rǐí ale nǐ: «Nyìwù, nyí yà Àbadu náaso nyí rò, nyòkò yà angyangyi kǎbhòlò fùkù yà adzi ndi ndanzì nínganí Ádrùngbà kamà bhà idzi-kàmǎ tí. ³⁵ Obhó tí, ma miǐ àwù nà, ní nyí nyibho ònyè mòmnyè. Ma miǐ idha-atdyú nà, ní nyí nyibho idha mòmnyè. Ma miǐ olo tí, ní nyí nyakò mà mběyi. ³⁶ Ma miǐ tǐròrò, ní nyí nyufó ma. Ma miǐ andi nà, ní nyí nyiwù mandà. Ndirò ma miǐ imbi ò, ní nyí nyiwù mandà.» ³⁷ Nírò ní ndi obhónángatále nòcngúya dhu kà-tsù, 'àti: «Ádrùngbàlě, íngbàngá nga ndi mà mala nyi àwù nà nyíí ró, màdù ònyè nábhu nyòmnyè ní? Íngbàngá nga ndi mà mala nyi idha-atdyú nà nyi nyíí ró, màdù idha nábhu nyòmnyè ní? ³⁸ Íngbàngá nga ndi nyi nyíí olo tí, màdù nyakò mběyi ní? Ndirò, íngbàngá nga ndi mà mala nyi tǐròrò nyi nyíí ró, màdù mberù núfò rùnù ní? ³⁹ Íngbàngá nga ndi, mà mala nyi andi nà nyi nyíí ró, màdù òwu nyandà ní? Ndirò, íngbàngá nga ndi mà mala nyi imbi ò nyi nyíí ró, màdù òwu nyandà ní?» ⁴⁰ Ní Ádrùngbà kamà, adùya dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, dhu apé íí iwà nyí nyanzi kòkò dhu yà ìnzí ka karózána dhu tí adòdu nǐnzí ò atdí ale rò màtí dhu tí, ní nyí nyanzi wà ka rùdù.»

⁴¹Tdítdǝ, Ádrùngbǎ kamà náadùya àtìna fìndá ígù dǝnǎ rǝ rǝí ale nǝ: «Nyìndrǝ nyǝ itse tídú rǝ, yà Àba Kàgàwà afù nyǝ rǝ. Nyòwu yà kǎbhǝlǝ Pfǝmvo mà, pbìndà màlàyíkà mànà tǝ ìnzǝ aráve dhòdhódhónganà kàzu ò! ⁴²Obhó tí, ma miǝ àwù nà, ní nyǝ nyibho nzá dhu mǝnyù. Ma miǝ idha-atdyú nà, ní nyǝ nyibho nzá idha mǝmvù. ⁴³Ma mira olo tí bvùkù, ní nyǝ nyakò nzá ma. Ma miǝ tírǝrǝ, ní nyǝ nyufó nzá ma. Ma miǝ andi nà, ndirǝ ma miǝ imbi ò ka kósò ma rǝ, ní nyǝ nyiwú nzá mandà.» ⁴⁴Ní kǝkǝ ígù dǝnǎ rǝ ìnǎ ale náadùya dhu òngù átǝ kà-tsǝ, àti: «Ádrùngbǎlé, íngbàngá nga ndi mà mala nyǝ àwù rǝ nyoho rǝ, idha-atdyú rǝ nyoho rǝ, olo tí nyǝ nyìrǝ fàrábvù rǝ, tírǝrǝ nyǝ nyǝí rǝ, andi nà nyǝ nyǝí rǝ, ndirǝ imbi ò ka kósò nyǝ rǝ, ìnzǝ màdù atdí dhu mà nǝnzǝ indù nǝ?» ⁴⁵Ní Ádrùngbǎ kamà náadùya dhu àdu abádhí tǝ, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, kǝkǝ inzǝ nyǝ nyanzǝ yà ìnzǝ ka karǝzàna dhu tí adódu nzínzǝ ò atdí ale-rǝ màtǝ dhu, ní nyǝ nyanzǝ nzá rùdú.» ⁴⁶Ní abádhí nóowuya dhòdhódhónganà tǝ àpbè ò, pbétù obhónángatǝlé náadùya òwu dhòdhódhónganà tǝ ípìrǝnga ò.»

Pbàyahúdí tǝ ádrǝdrǝ ale rǝ ǝrí Yèsù ò oho tí dhu

(Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2; Yùw 11.45-53)

26 ¹Yèsù níitdègu yà ndi ndúbhi ùdhenà rǝ ìndrǝ tǝ dhu t'údheta nǝtǝ kórǝ, ní kǎdù àtìna pbìndà ***ábhǎlǝ** nǝ: ²«Nyǝ nyèni wà dhu ***Pásika** tǝ Mùhendù rǝrǝí ýǝ idho dzidǝ. Ní ka kí Ìndrǝ t'ídihùnà nípfǝ, kabhu òmvù-fǝ, ndínǝ ka kutǝ tí ***mùsàlabhà** dǝ.»

³Wò ndi kàsùmi ò ní ndi, ***pbàkùhání** tǝ ádrǝdrǝ ale mà, Pbàyahúdí tǝ ***pbàkùrǝ** mànà, núundu ò Kàyafà bhà ádrùngbǎ idzá-yà-ba ò. ***Kàyafà** ní ǝ pbàkùhání dǝ kamà. ⁴Ní, abádhí níri ò ndínǝ ò alú tí Yèsù inzǝ kórǝ ale núnǝ rǝrǝ, 'àdù ábhùnà kohò. ⁵Pbétù, abádhí náadù àtìna: «Dhu àkǎ nzá àlǝ ràlǝ ka mùhendù ò rǝ, akye ìndrǝ nífvàna dhu nǝ.»

Yèsù-dǝtsirǝ nútrǝ atdí tsìbhále rǝ ndrùu rǝngù akye nǝ dhu

(Mrk 14.3-9; Yùw 12.1-8)

⁶Yèsù níí ǝ Bètàniyà tí kátina pbangá-ngba ò, Simonì tí kátina atdí ale bhà idzá. Ndi Simonì ní yà kíkí nà ò ǝ ale. ⁷Ní atdí tsìbhále náandri kà-tǝ. Ndi tsìbhále níí ***àlbatrǝ** tí kátina odu nǝ ka kǝbhǝlǝ tsùpà nà fóná. Ndi tsùpà ò ǝ dhu ní ndrùu rǝngù, ndirǝ òrú odzina nà akye. Ní ònyù nónyu Yèsù rǝ ònǝ kàsùmi ò, kǎdhò ndi akye Yèsù-dǝtsirǝ. ⁸Ní wò dhu ò àla rǝ, Yèsù bhà ábhǎlǝ náapè 'ònu nzínziya ò, 'ámbe àtìna dǝ: «Hòkǝ! Ádhu kà rǝ wǝrí akye nínzǝ wò dhu bhèyi ní? ⁹Ka kàmb-ènà tí obhó ndi akye nábhǝ kodzǝ òrú odzi ò, kǎdù ndi fùrangà núndò nǎkùtǝlé tǝ?» ¹⁰Ní Yèsù níitdègu wò abádhí rǝngana dhu nósù, ní kǎdù àtìna abádhí nǝ: «Ádhu nyǝ nyèva wò tsìbhále-tsi nǝ? Yà rùdú kǝnzǝ dhu ní ídzǝ dhu nyú ròsè. ¹¹Obhó tí, nyǝ nyóngo òko nǎkùtǝlé mànà bilínganà, pbétù àlǝ kí nzǝ ongo òko nyǝ mànà bilínganà. ¹²Wò akye kǝdhò dùdu-tsírǝ dhu nǝ, kǝbhǝlǝ wà ngbǝdu angyangyi òtǝ tǝ. ¹³Ma mí obhó dhu núno fùkù: kórǝ ngari ò, yà Kàgàwà bhà Ídzǝ Mǎkǝrǝ núno ka kí yà adzi ò inanǝ, ka kóngo yà tsìbhále nǝnzǝ dhu àwè ìndrǝ tǝ, kowù kǝrè rǝ rǝnǝ.»

Yudhà rĩ Yēsù ònzi ndàbhu òmvũ-fó dhu

(Mrk 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴Wò dhu-dzidò, idre dóná óyó ná Yēsù bhà ábhàlĩ nínzĩ ǝ atdí ale, Yudhà Ìskàrìyotà tí kátina, náarà pbàkùhání tó ádròdrò ale-tí 'ò, ¹⁵ndàdù àtìná abádhí nĩ: «Ádhu nyĩ nyòzè nyĩbhò idù ndínĩ ma mipfo tí Yēsù mabhu fukú?» Nĩ abádhí náadù Pbàyàhúdĩ-bvũ ìbhu kumì fàrangà-kpò nózù, 'àbhu kà-fó. ¹⁶Ányirò rò tí, Yudhà náadù Yēsù nípfo ndĩ ndĩ, ndàbhu abádhí-fó nĩ idzi otu nópè ndòné.

Yēsù rĩ Pásika tó m̀hèndù tó ònyù náví kòbhòlò dhu

(Mrk 14.12-21; Luk 22.7-14; 6.21-23; Yùw 13.21-30)

¹⁷Ìmbà òná afi ná m̀gati ka konyúnà òná m̀hèndù tó wemberè tó idho ǝ, Yēsù bhà ábhàlĩ náawù dhu ìvu Yēsù-tsù 'àti: «Ádhà nga ndi nyi nyòzè Pásika tó ònyù m̀bhòlò indù nĩ?» ¹⁸Nĩ Yēsù adù àtìná pbìndà ábhàlĩ nĩ: «Nyòwu kigò ǝ atdí ale bhà, nyàdù àtìná kà nĩ, M̀limò r̀tina iwà pbìndà oye tó kàsùmì-tsù rindù ndi. Nĩ ì r̀rĩ Pásika tó m̀hèndù tó ònyù ònyu atdíkpá pbìndà ábhàlĩ màná pbù idzá rò.» ¹⁹Nĩ Yēsù bhà ábhàlĩ náanzì yà kàvinà fiyò dhu, 'adù Pásika tó m̀hèndù tó ònyù nóbhòlò.

²⁰Ìnga nítidègu àti, nĩ Yēsù mà náadù òko ònyù-tsùnà pbìndà atdí kumì dóná óyó ná ábhàlĩ màná. ²¹Nĩ dhu nònyu ì fì òná kàsùmì ǝ, Yēsù náati abádhí nĩ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, nínzìkù ǝ atdí ale rĩ mipfò, ndàbhu ma òmvũ-fó.» ²²Nĩ izu núuka Yēsù bhà ábhàlĩ atdíò nyú, 'adù 'òpè 'òngù dhu atdátírá ǝ kà-tsù, 'òwù àtìná rò: «Tí ima ndi Ádrùngbàlé?» ²³Nĩ Yēsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Yà atdíkpá mà m̀fò ǝtsúka ná kyàwì ǝ ale ní ndi rĩ mipfò, ndàbhu ma òmvũ-fó. ²⁴Ìndrù t'ídhùnà r̀vè yà Kàgàwà bhà Andítá r̀ncna dóná dhu bhèyi. Pbétù, kípfo rĩ ndàbhu òmvũ-fó ale rĩì ádrùngbà àpbè ǝ! Dhu akána nzì kòdhì ndi ale mà!» ²⁵Nĩ Yudhà, yà Yēsù nípfo rĩ ndàbhu òmvũ-fó ale, náakò oye, ndivù dhu kà-tsù, ndàti: «Tí ima ndi M̀limò?» Nĩ Yēsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyi ní ndi ka nyi nyùnò.»

Ádrùngbàlé Yēsù nábhù rĩ kire ònyù

(Mrk 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Kò 11.23-25)

²⁶Dhu ònyu ìyì òná kàsùmì ǝ, Yēsù idyi m̀gati, ndàlù fóná. Nĩ ǝtsò ndi ndàbhu Kàgàwà tó dhu-dzidò, kùko kà-ònga, ndàdù ùndòná pbìndà ábhàlĩ-fó, ndàdù àtìná abádhí nĩ: «Nyàko yà dhu, nyàdù ònyùnà. Ngbòdu ní yà.» ²⁷Tdítdò kidyì *divayì rĩì òná kòpà ndàlù fóná. Nĩ ǝtsò ndi ndàbhu Kàgàwà tó dhu-dzidò, kàdù kàbhu abádhí tò, ndàdù àtìná: «Nyĩì kórò, nyòm̀vù ka. ²⁸Yàrí ní azùdu, yà ìndrù nùngbò Kàgàwà màná azu, ndirò ábhò ale-okù dò rò ndi nùfù, ndínì Kàgàwà núbà tí ìndrù tó nzérenga abádhí tò. ²⁹Ma mátina nyĩ nĩ: Ròpè ndi kòmbí, ma mí nzì yàrí divayì nóm̀vù tdítò, r̀rà àhu divayì ǝwútá nóm̀vù àlè kowuya atdíkpá nyi màná Ábadu Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó idzi ǝ dhu ǝ.» ³⁰Adyi^h ì ùyù dhu-dzidò, abádhí adù òwu *mizèyituni tí kátina itsu náarí dóná pbìrì dò.

Yèsù rí Péterù rí ndòdho dhu nóvò dhu

(Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34; Yùw 13.36-38)

³¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna p̀bìndà ábhàlì nĩ: «Indo, yàrí iku ð, nyí kórò, nyí nyí mubha atdíró. Obhó tí, Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kándí dhu kati:

«Ma mohoya tàrà t'úndatatále,
tàrà ràdù ìfàlà kórò ngari ònà».

³² Pbéù, ma m̀ngbè ma dhu-dzidò, ma madùya àrà nyòdò Gálilayà tó p̀biri ò rò.» ³³ Ní Péterù apè ɔte, ndàdù àtìna Yèsù nĩ: «Ngùkpà ale mà rí mbà nyubha, ní ma mí nĩ nyubha akekpà m̀tí.» ³⁴ Ní Yèsù adù àtìna kà nĩ: «Ma mí obhó dhu núnò indù: «Indo, yàrí iku ð, inzà à'ù-akpà nàpè òngò rórò, nyí nyí'ina iwà nyí nyàti ìbhù-gùna inzà nyí rúni ma ró.»» ³⁵ Ní Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ma mí nĩ àtina akekpà m̀tí inzà ma rúni nyí, ìmbà dhu ì'ina atdíkpà àlè kúve nyí màrà dhu m̀tí.» Ndirò kórò ngùkpà ábhàlì nàadù dhu ùnò ndi dhu bhèyi tí.

Yèsù rí ndìtsò Gètèsèmanì rò dhu

(Mrk 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Tdítdò, Yèsù mà p̀bìndà ábhàlì màrà náawù ùvò Gètèsèmanì tí kátina atdí ngari ò. Ní kádù àtìna abádhí nĩ: «Nyòko irò ndálù ma m̀rà m̀tsò òna nà.» ³⁷ Ní kádù Péterù mà, Zèbèdayò bhà òyò inzo màrà núnzi, àdù òwu màrà ányì. Ní kífì izu nà atdítdò, afina ràdù ndòpè ndìnza ndì. ³⁸ Nírò ní ndi kádù àtìna abádhí nĩ: «Afídu rí'ì ábhò izu nyú nà, akye ma m̀vè dhu bhèyi. Ní nyòko irò, ndirò nyòko ípìrò, yà ma m̀adi dhu bhèyi.» ³⁹ Kádù àrà itseta ake, ndàdù ndìvbu obvò, ndàp̀bà nyina adzikpa nyú ró. Ní kádù ndìtsò, ndàti: «Ábà, ndi dhu ràdù ndònzì nánì, ìndrì wò àp̀bè tó kópà itse rùdú rò. Pbéù, ndi dhu àkà nzà ndònzì ndi mà mòzè ka dhu bhèyi, kàkà ndònzì ndi yà nyí nyú nyi nyòzè ka dhu bhèyi.» ⁴⁰ Ní kádù ndàdu kòkò ìbhù ábhàlì-tí'ò, ndàdù abádhí nótù iwà ùdho ró. Ní kádù dhu ìvu Péterù-tsù, ndàti: «Nyí nyàdè tí obhó òko ípìrò rò mà màrà atdí adyifò-sisì m̀tí? ⁴¹ Nyòko ípìrò, ndirò nyìtsò nyí akye nyí nyotsúna umvútá ò nĩ. Alafí nózè ndònzì ídzi dhu, pbéù ale-ngbò rí ndi ì'ì iví'ì i dhu t'ònzita tò.»

⁴² Ọyò rí kisè nĩ, kíndrì ndi itse tdítdò abádhí-tí rò, ndàdù ndìtsò yà dhu bhèyi: «Àbadù, yàrí àp̀bè tó kópà náapè ì'ì ìnzì rúda dùdu nà inzà mà m̀mvè rórò dhu tí, ní itse afinu òzè dhu rónzi ndì!» ⁴³ Ní, ábhàlì-tí'ò ndi ndàdu ndi rò, kádù abádhí òtù iwà ùdho ró, atdítdò idho rí'ì nyìkpòya ð nídhunì. ⁴⁴ Yèsù níwà ndi, ndindrì ndi itse tdítdò abádhí-tí rò. Ní ìbhù rí kisè nĩ, kádù ndìtsò, ndùò yà angyi ndi ndàrà ùnòrà ró ɔte kèlè. ⁴⁵ Tdítdò kádù ndi ábhàlì ì, ndàdù àtìna abádhí nĩ: «Nyí p̀bání òko nyí nyòko òdho nyí nyòdho ró! Nyí p̀bání nyàsò nyí? Nyàndà! Kànì ìndrù t'ídhunà nàbhù ka kí nzéreatále-fò nĩ kàsùmì náká wà. ⁴⁶ Ní nyìwà nyí, kòwu! Kànì mà àbhù rí òmvù-fò ale nírá wà!»

Yèsù nálù ka kí kosò dhu

(Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53; Yùw 18.3-12)

⁴⁷ Yèsù r̀te ònà, Yudhà, atdí kumì dònà òyò nà kàbhà ábhàlì ǹnzini ð atdí ale, níto ndi ábhò ihè-yà màrà owùna ð. Ì ale-fò nĩ obhí-akpà mà, mùgò màrà.

Abádhí nivi níì p̀bàkùhání tó ádròdrò ale mà, P̀bàyàhúdí ò p̀bàkùrù màna.⁴⁸ Ndi Yudhà yà Yèsù nípfò rí ndàbhu rí òmvù-fó ale, níì iwà ndì ndònzina Yèsù ka kuni tí róná dhu nùndà ihé-yà tò. Kàti abádhí nì: «Ma mambòna ale níina ndi nyí nyí atdyúna òho ale. Ní nyàlù ka dòtsí.»⁴⁹ Ní Yudhà náandri ányirò ró tí Yèsù-tí'ò, ndàdù kàtsè ndàti: «Yàmbù Màlimò!» Kàdù kàmbò.⁵⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Odhi, ònzi nyi nyirà ònzina dhu!» Nírò ní ndi ngùkpà ale náadù indri, àlù Yèsù, adù òsòna.⁵¹ Ní Yèsù mà níì màna ale nzínzi ò, atdí ale nídhá p̀bìndà ila tó obhi-akpà, ndùà p̀bàkùhání tó ádròdrò ale dš kamà bhà kasutále-bì nì.⁵² Ní Yèsù adù àtina kà nì: «Ádù p̀bàkù obhi fìndá ngari ò. Obhó tí, kóró ale yà obhi ùgu arí indrù tò, nùuvèya obhi ní tí.⁵³ Nyi nyirè tí dhu ònzì ma ràmbènà m̀d̀dzùnà nónzi Ábadu Kàgàwà-fó, ràdù atdí kumì dóná òyò ná dóná róse ila t'ù-gyeta tò p̀bìndà màlàyíkà tó pikò níbhò idù ányirò rò tí?»⁵⁴ P̀bétù, ndi dhu bhèyi kíì rò, yà àndi ka kandi Kàgàwà bhà Andítá ò dhu náakàna ingbà dhu bhèyi? Obhó tí, ndi Andítá ràtina kà r̀akà ndònzì ndi ndi dhu bhèyi.»

⁵⁵ Ndi kàsùmi ò, Yèsù adù àtina ihé-yà nì: «Ádhu nyí nyíwu ma nálu fukù obhi-akpà mà, mùgò màna nà, ogbotále nálu ríwu ale bhèyi nì? Bìlìnganà ma múbhì àdi rò mambe dhu ùdhe dš Kàgàwà bhà idza ò rò, ònzì nyàdù ma àlu.⁵⁶ P̀bétù, kóró kòkò dhu nónzi ò ndínì Kàgàwà bhà *p̀bànábí náandí dhu náakà tí.» Nírò ní ndi kóró ábhàlì nùubhà àbadhi, 'adù òtse.

Yèsù ríì P̀bàyàhúdí-bvù ádròdrò anya nítdí arí ale-ònzì dhu

(Mrk 14.53-65; Luk 22.54-55,63-71; Yùw 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Yà Yèsù nòsò ale náawù kà nà *p̀bàkùhání tó ádròdrò ale dš kamà, Kàyafà tí kátina bhà, yà Músà bhà Hyátá tó màlímó mà, p̀bàkùrù màna nùndu ò i.⁵⁸ P̀tèrù adù àdi itseta ndàmbe àrà dš Yèsù-owù ò, ndàrà àhu p̀bàkùhání tó ádròdrò ale dš kamà bhà idza-li'ò. Ní kàtsù idza-ngbò ka kàkpòrò ní kàlì ò, 'adù òko obvò atdíkpà sàndiri màna, ndínì ndi ndala tí wò dhu r̀àrà òku tí dhu.

⁵⁹ Ní p̀bàkùhání tó ádròdrò ale mà, P̀bàyàhúdí-bvù ádròdrò anya nítdí arí ngùkpà ale màna kóró, náambénà tìtò dš màtì ka kí Yèsù nòbhu dóná dhu nòné dš, ndínì kadù tí kòhò.⁶⁰ P̀bétù, òmbà tìtò tó ábhò ngàmbì mà níiwù, 'ùnò tìtò kà-dš, ní abádhí náabà nzà atdí dhu mà. Nírò ní ndi òyò ale nùuto ò,⁶¹ 'adù àtina: «Wòrì ale áti: ndi r̀àràdù Kàgàwà bhà idza nùgolo, ndàdù òsina t̀dítò òbhu idho ò.»

⁶² Ní p̀bàkùhání tó ádròdrò ale dš kamà níivà ndì, ndidè, ndàti Yèsù nì: «Nyi tí obhó dhu adù? Ádhu kòkò ale r̀ə̀nəna d̀ə̀nə?»⁶³ P̀bétù, Yèsù adù ònè ònè tí. Ní wò kamà adù àtina kà nì: «Yà ònzì aròvè Kàgàwà-òvò rò, ma mòzè nyòtsò dhu nyú. Nyi tí Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà nyú?»⁶⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Inyi ní ndi ka nyi nyùnò. P̀bétù, ma mí obhó dhu nùno fùkù: Ròpè ndi kòmbì, nyí nyí indrù t'ídhùnà nàlā ádr̀ə̀ngb̀ə̀nga tó òbi nà aríì Kàgàwà bhà fangà dónà rò àdi ró. Ndirò, nyí nyalaya ka átò ádr̀ə̀ngb̀ə̀ àp̀b̀ò dš r̀írá òr̀ə̀-akpà ò rò ró.»⁶⁵ Ní p̀bàkùhání tó ádròdrò ale dš kamà nùufa rónà mberù-ònga, ndàdù àtina ihé-yà nì: «Kùnò dhu nzère nyú Kàgàwà ní! Ìmbà àlè kíì ngàmbi-atdyú nà t̀dítò. Nyí nyirì wà kùnò Kàgàwà ní dhu.»⁶⁶ Ní ádhu nyí nyirè kà dš? Ní ihé-yà adù dhu àdu kà tò 'àti: «Kàkà wà ndòvè.»

⁶⁷ Wò dhu-dzidò, abádhí nùuso isò Yèsù-nyìkpò ò, 'adù kùdù ùngùrù ò ùngùrù ɔtsúya nì. Ngùkpà ale nòowúnà k̀ə̀p̀b̀ì rò,⁶⁸ 'adù àtina kà nì: «Inyi Krístò, áti pé nyi nòp̀b̀ì ale f̀àkà!»

Péterù rätina inzä ndi rüni Yësù dhu

(Mrk 14.66-72; Luk 22.56-62; Yüw 18.15-18,25-27)

⁶⁹Péterù nííí irí ndi ndàdi idza-lí ró. Ní kasu tó atdí tsibhále níndri kà-tí'ò, ndàdù àtina kà nĩ: «Inyi mà átò, nyí nyíí atdíkpá Yësù, Gàlilayà tó p̀biri ǝ ale màná.» ⁷⁰Pbétù, Péterù adù wò dhu nágò kóró ale-ònzí rò, ndàti: «Inzá ma mùni wò nyínyóna dhu.»

⁷¹Wò dhu-dzidǝ, Péterù adù ndivà, ndàrà idza-ngbò ka kákpòrò ní kàli-li'ò. Ní kasu tó ngàtsi tsibhále náala ka, ndàdù àtina ányirǝ íí ale nĩ: «Yàrí ale mà nííina atdíkpá Yësù, Nàzàretí ale màná!» ⁷²Ní Péterù adù wò tsibhále ùnò dhu nágò tdítdǝ, ndàdù dhu nyú òtsò, ndàti: «Inzá ma mùni wò ale.» ⁷³Ní inzà kàsùmi núdà abho màtí rórò, ányirǝ íí ale náandri Péterù-tí'ò, 'adù àtina kà nĩ: «Obhó nyú, nyi ní abádhí nzní ǝ atdí ale. Obhó tí, mà mùni nyi yà nyí nyóte tí dhu rò.» ⁷⁴Ní Péterù ádù òte nópè, ndàti abádhí nĩ: «Kàgàwà náká ndòtdi ànyádu! Ma mòtsò wà dhu mati, inzà ma rüni wò ale!» Ní ányirǝ rò tí à'ù-akpà náadù òngò. ⁷⁵Níró ní ndi Péterù adù yà Yësù núnónà fíndà dhu níré. Kàti: «Inzá à'ù-akpà nápè òngò rórò, nyi nyí'ina iwà nyi nyàti ìbhu-gùna, inzà nyi rüni ma ró.» Ní Péterù adù àhu iri, ndàdù ndòpè ndòdzì ádrùngbà izu nyú nà.

Yësù nà ka kówu ùvò Pilatò-ònzí dhu

(Mrk 15.1; Luk 23.1-2; Yüw 18.28-32)

27 ¹Kútsingánà nyú, ***pbàkùhání** tó ádròdrǝ ale mà, Pbàyàhúdí ǝ ***pbàkùrù** màná kóró, nííri í atdíkpá, ndíni í abhè tí Yësù kohò. ²Ní abádhí náabhù ka kutsi, 'adù òwu àbhunà Pilatò-fó. Ndi Pilatò níí Pbàrómá tó p̀biri ǝ ***liwali**.

Yudhà rí ndùtsi dhu

(Kas 1.18-19)

³Yudhà, yà Yësù nípfo ndàbhù òmvù-fó ale, níitdègu kà-dǝ ka kòtdi anya ndíni ka koho tí dhu níri, ní kápè ndirè nga yà ndi ndònzì dhu dǝ, izu ràdè ndùka atdítdǝ. Ní kidyí yà ndi ndàko ìbhu kumí fùrangà-kpǝ, ndàrà àdunà pbàkùhání tó ádròdrǝ ale mà, Pbàyàhúdí ǝ pbàkùrù màná fò'ò. ⁴Kàdù àtina abádhí nĩ: «Ma máfá dhu nzère nyú, ìmbà afátá nà ale ma mípfo òve tò nídhuní.» Pbétù, abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Inzá wò dhu àndà mà. Òtènu ní ndi!» ⁵Ní Yudhà adù wò fùrangà níwò Kàgàwà bhà idzá, ndàdù àhu, ndàrà ndùtsi.

⁶Pbàkùhání tó ádròdrǝ ale núuwà wò fùrangà-kpǝ, 'adù àtina: «Àlè tó Uyátá návi nzá àlè rùli yàrí fùrangà perè tí ka kùbho Kàgàwà bhà idzá fùrangà nùlì ka karí ònà ***sàndukù** ò. Obhó tí, ndi fùrangà ní indrù-azù ka kòdzì rónà fùrangà.» ⁷Abádhí níitdègu 'iri ndi fùrangà dǝ, ní abádhí adù òwu ità òru arí ale bhà inga nódzi kà-rǝ, ndíni ka kongó tí inzí ní Pbàyàhúdí nútdu òná. ⁸Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ndi inga nánzi ka kárfi indo màtí «azu tó inga» tí. ⁹Ndi dhu bhéyi ní ndi, yà Kàgàwà bhà ***nabì** Yèrèmiyà núunu dhu náaká. Kàti: «Abádhí níidyí ìbhu kumí fùrangà-kpǝ yà Pbàisràyéllí nííri ì dónà ka ka kodzi tí rónà. ¹⁰Abádhí adù ndi fùrangà nídyi, 'àbhù ità nóru arí ale bhà inga rǝ, yà Ádrùngbàlè Kàgàwà núuyá idù dhu bhéyiⁱ.»

Pilatò rĩ dhu nóngù Yēsù-tsù dhu

(Mrk 15.2-5; Luk 23.3-5; Yùw 18.33-38)

¹¹ Wò dhu-dzidɔ, Yēsù níidè lìwalì-ònzí. Ní lìwalì níivú dhu kà-tsù ndàti: «Nyi tí Pbàyahúdí tó Ádrùngbá ***kamà?**» Ní Yēsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Inyi ní ndi ka nyi nyàn.» ¹² Tdítdɔ̀ pbàkùhání tó ádròdrɔ̀ ale mà, pbàkùrù màná náadù kòbhè, pbètù kǎdù nzá atdí dhu mà nádu. ¹³ Nírò ní ndi Pilatò adù àtìná kà nĩ: «Nyi nyìrì tí nzá wò kóró ka kùnò dènú dhu?» ¹⁴ Pbètù, Yēsù adù nzá atdí dhu mà nádu kà tò, idhò ràdù lìwalì nùkò atdíɔ̀.

Yēsù-ànyǎ nótdi ka kí ndíní ka koho tí dhu

(Mrk 15.6-15; Luk 23.13-25; Yùw 18.39-19.16)

¹⁵ Bilí, yà ***Pásika** tó m̀hèndù-idhò náarírá dhu bhèyi, lìwalì bhà màndu níí ndikòlò atdí ale, yà ihé-yà nózè kikòlò imbi ò ríí ale nzínzì ɔ̀ rò. ¹⁶ Ní ndi nínganí, yà atdíɔ̀ ɔ̀v̀nà ɔ̀tò ndi Bàrabà tí kátina atdí ale, níí imbi ò ka kósò rò. ¹⁷ Ní ihé-yà níitdègu 'àndù, ní Pilatò ivú dhu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhi nyí nyòzè mikòlò fùkù? Tí Yēsù Bàrabà? Ndirò tí Yēsù, yà ***Krístò** tí kátina ale?» ¹⁸ Pilatò núuni dhu mbèyi nyú abádhí rìwù kà nà fona ò kǎdhà nónzi ì f dhu-okú dò rò.

¹⁹ Ní Pilatò àdi anya t'ítàtì tó tombi dɔ̀ rórò, kà-ve níivi tũna kà tò, ndàti: «Nzítɔ̀ nyi wò ìmbá ríí afátá nà ale bhà dhu ò. Obhó tí, indo kúbhingá, mà màbà àpbè abhò nyú ɔ̀nyu-bvù kòkú dò rò.» ²⁰ Pbètù, pbàkùhání tó ádròdrɔ̀ ale mà, pbàkùrù màná níitsù dhu ihé-yà-dɔ̀ ò, ndíní Bàrabà nonzi tí kikòlò, kǎdù Yēsù nóhò. ²¹ Ní lìwalì náákò ɔ̀tè tdítdɔ̀, ndivú dhu abádhí-tsù ndàti: «Ádhi ndi kǎká ɔ̀yɔ̀ ale nzínzì ɔ̀ nyí nyòzè mikòlò fùkù?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Bàrabà!» ²² Ní lìwalì adù dhu ivu tdítdɔ̀ abádhí-tsù, ndàti: «Olu, ádhu ndi Yēsù Krístò tí ka kátina ale ní ma m̀ónzina?» Ní kóró ale náadù dhu àdu kà tò, 'àti: «Étɔ̀ ka ***m̀sàlabhà** dɔ̀!» ²³ Ní Pilatò níivú dhu tdítdɔ̀ ndàti: «Ádhu nyú ndi kǎfǎ?» Nírò ní ndi abádhí adù idù àrì nyú tí, 'àti: «Étɔ̀ ka m̀sàlabhà dɔ̀ dhé!» ²⁴ Dhu ònzì lèmàna dhu mà, ìndrù-tsì àva ndi tí dhu màná dhu ndi ndàla rò, Pilatò níidyì idha, ndù'ò ɔ̀tsúna ní ihé-yà-ònzí rò, ndàdù àtìná abádhí ní: «Wò ale-azú àbhù ka kí rùfù ndi dhu ò ma mí mbá íí! Ọ̀tẹ̀ku ní ndi.» ²⁵ Ní kóró ihé-yà adù dhu àdu kà tò 'àti: «Kǎzù àkǎ ndàdi dɔ̀ka-tsírɔ̀ fàkǎ nzónzo màná.» ²⁶ Nírò ní ndi Pilatò adù Bàrabà níkòlò abádhí tò. Kǎdù Yēsù àbhù kùvì asé ní, ndàdù àbhunà kowù ɛ̀tɔ̀nà m̀sàlabhà dɔ̀.

Pbànowí rĩ Yēsù iwǎ dhu

(Mrk 15.16-20; Yùw 19.2-3)

²⁷ Pilatò bhà pbànowí náawù Yēsù nà lìwalì bhà ádrùngbá idzá-yà-ba ò, kóró pbànowí tó pìkò ràdù 'àndu r̀nà. ²⁸ Ní abádhí núuwa kà-rɔ̀ mùdzarù, 'adù òlòlù kanzǎ' náfo kà-rɔ̀. ²⁹ Tdítdɔ̀ abádhí akpɔ̀ɔ̀ okpèna nà itsukpó-nzo tó mùkákú, 'adù àfona kà-dɔ̀ rɔ̀. Abádhí adù ízò^k nábhù kà rǎlù fangà tó ɔ̀tsúna ní. Wò dhu-dzidɔ̀, abádhí nóowúnà 'ùkò rɔ̀ ɔ̀tdyàya dɔ̀ kònzí, 'adù òwu kiwa rɔ̀, 'òpbi saluti fìndá, 'adù àtìná kànĩ: «Yǎmbù Pbàyahúdí tó Ádrùngbá kamà!»

j 27.28 Òlòlù kanzè níí Pbàrómá tó pbànowí núufónà mberù. k 27.29 Ndi ízò núuwù dhu níí ádrùngbá kamà-fó mùgò.

³⁰ Abádhí nóowúnà isò núso rǒ kà-dǒ, 'àdù òwu ízò nídha rǒ kà-fǒ rǒ, 'àtí kà-dòtsirǒ ní. ³¹ Wò dhu bhěyi ì àvu kà-rǒ dhu-dzidǒ, abádhí níwa òlòlù kanzà kà-rǒ rǒ, 'àdù kà-rǒ mùdzarè nyú núfò kà-rǒ tǒtǒdǒ. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù òwu kà nà, 'òwu ètònà mùsàlabhà dǒ.

Yèsù nútǒ ka kí mùsàlabhà dǒ dhu

(Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43; Yùw 19.17-27)

³² Yèrùsàlemà tó kigǒ ò rǒ ì ùvò rǒrǒ, abádhí náatù ì Kùrenì tó kigǒ ǒ atdí ale nà. Ndi ale-òvǒ ní'í Simoni. Ní pbànowí adù kètu rànò Yèsù bhà mùsàlabhà. ³³ Ní abádhí awù ùvò atdí ngari Gǒlǒgtà tí kátina ò. Gǒlǒgtà-tì ní ale dǒ-kpa tó ngari. ³⁴ Ányì abádhí náabhè tdyǒkpó nà ka kàngbǒ *dìvayì ndíní Yèsù òmvú tí. Ní ka ndì ndìnè rǒ, Yèsù adù nzà kǒzè ndǒmvù. ³⁵ Wò dhu-dzidǒ, abádhí nútǒ ka mùsàlabhà dǒ, 'àdù kà-rǒ mùdzarè nándò foyá ngàlǎ ǒ ì òvì rǒrǒ. ³⁶ Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù òko obvò, 'àmbe kà-ngbǒ nǒdǒ dǒ. ³⁷ Kà-dǒnǎ, abádhí apbá àndí ka kàndí dhu dǒnǎ bháwù-ngba. Í andítá ní'í kà-ànyǎ ka kòtdí ndíní ka koho tí okúna dǒ rǒ afátá nítè rí. Ndi andítá ní'í: «Yàrí ní Yèsù, Pbàyahúdí tó Ádrùngbǎ kamà.» ³⁸ Ndirǒ ka kutǒ ǒyǒ ogbotále mùsàlabhà dǒ kà mànà, atdí ale kà tó fangà dǒnǎ rǒ, ndirǒ ngàtsi ale kàbhà ìgù dǒnǎ rǒ.

³⁹ Ányirǒ rúda ale nóowúnà dhu núnò rǒ kà ní, 'àdù òwu dǒya nóbhi rǒ. ⁴⁰ Abádhí owúnà àtìnà rǒ ka ní: «Ínyi, yà Kàgàwà bhà idza nyi nyátsù nyugolo, nyadè òsìnà ìbhu idho ǒ rǒ, ìgǔ pé nyi nyi-tírǒ! Nyi nyapè ì'í Kàgàwà t'ídhùnà nyú tí, ní ifo pé mùsàlabhà dǒ rǒ.»

⁴¹ Pbàkùhání tó ádrǒdrǒ ale mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó mà, Pbàyahúdí ǒ pbàkùrǔ mànà núgbǒ ka ndi dhu bhěyi tí, 'àtí: ⁴² «Kíǒ ngǔkpà ale, pbétù kà rí nzí adù ndigu ndítírǒ! Ka ná tí Pbàisràyéí tó Ádrùngbǎ kamà? Kífo pé kombí mùsàlabhà dǒ rǒ, ndirǒ ní ndi mà madùna kà'ù. ⁴³ Kǎ'ù Kàgàwà, ndirǒ kǎtí: «Ma ní Kàgàwà t'ídhùnà.» Ní kàndà pé Kàgàwà rí kìgǔ kombí dhu.»

⁴⁴ Ndirǒ kǒkǒ kà-tí ka kùtǒnà mùsàlabhà dǒ ogbotále núwò dhu kà ní ndi dhu bhěyi tí.

Yèsù rǒvè dhu

(Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49; Yùw 19.28-30)

⁴⁵ Rǒpè ndi azà adyifǒ-sisì adyíbhengá nga tó ǒ rǒ, rǎrà àhu àrùgyètdí adyifǒ-sisì adyidǒ nga tó ò, ìnǒ-yà níibvú ndi kórǒ ndi pbìrì ǒ. ⁴⁶ Ní mbèmbè ndi àrùgyètdí adyifǒ-sisì ǒ, Yèsù náakù orú tǔna nyú nà, ndàtí: «Èloyì, Èloyì, lamà sàbàkàtani?» Kà-tì ní: «Pbàkà Kàgàwà, pbàkà Kàgàwà, ádhu nyi nyùbhà ma ní'í?» ⁴⁷ Ngúfe ale kǒkǒ ányì rǒ ì'í ale nzínzi ǒ níirì wò dhu, 'àdù àtìnà: «Kà rí Èliya nánzi.» ⁴⁸ Ní abádhí nzínzi ǒ atdí ale náakù, ndidyi sifǒngò, ndǎfǒ ògyǒgyè dìvayì ò. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù kǐwà ndòtù ízò-tsù dǒ, ndàdù àvanà Yèsù-tsù ndíní kándù tí ònà rí'í dìvayì. ⁴⁹ Pbétù, ngǔkpà ale adù àtìnà: «Kàndà pé Èliya rǐrà kǐgu dhu.» ⁵⁰ Yèsù adù òkù tǒtǒdǒ àrǐ nyú tí, afína ràdù ìtǒdǒ. ⁵¹ Ányirǒ rǒ tí, Kàgàwà bhà idzá ka kúsò mberù náadù ndífa, ònángà rùtù ndi ǒyǒ, rǒpè ndi orù rǒ, rǎrà àhu obvò. Mùtiti náabhè adzi rivi, bhalabhala tó odu ràdù 'ùfa. ⁵² Ndirǒ, ìndrǔ ka kutǒ ǒyǒ ìbhu-li'ò náadù 'ùngbe. Ní yà Kàgàwà

bhà ale tí ì aríí rórò ʔvè ale náadù ʔngbe. ⁵³ Abádhí núuvò ibhu ò rò. Ní Yèsù ìngbè ndi dhu-dzidɔ́, abádhí àdù ɔ̀tsù Yèrùsàlemà ìlílà kigò ò ábhɔ́ ale nyú ràdù ò àla ányì. ⁵⁴ Pbàrómá tó pbìrì ɔ́ atdí miyà pbànowí dɔ́ ádrùngbàle mà, yà Yèsù-ngbò nódò rɔ́ ʔbhinà pbànowí màná, náala mùtiti nábhu adzi ràmbe ìvi dɔ́ dhu, kóró ndi nònzì dhu màná. Ní ɔ̀dò nífí atdí dɔ́ abádhí ò, abádhí ràdù àtina: «Obhó nyú, yàrí ale níí Kàgàwà t'ídhùnà.»

⁵⁵ Ábhɔ́ vèbhále níí ányì rò ʔámbe ʔnzi rí dhu àndà dɔ́ itse rò. Í vèbhále níí Gàlilayà tó pbìrì ò rò íwù Yèsù-owù ɔ́, ʔowù kà-kàsù nònzì rɔ́ vèbhále. ⁵⁶ Abádhí nínzì ɔ́ íí ní: Màgàdalà tó kigò ɔ́ Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhò mà Yòzefù màná tsánà, ndirò Zèbèdayò bhà inzo tsánà màná.

Yèsù nótdù ka kí dhu

(Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56; Yùw 19.38-42)

⁵⁷ Pbítsòngănà, atdí ɔ̀nzònzì ale nííra àhu Pilatò bhà. Ndi ale níí Àrimàtayò tí kátina kigò ɔ́ ale, ndirò kòvò níí Yòzefù. Ka níí Yèsù bhà ***ábhàlì** átò. ⁵⁸ Ní kàrà Pilatò-ti'ò, ndàdù Yèsù-abvò nónzì. Ní Pilatò àdù ndi abvo návi kabhu kà-fɔ́. ⁵⁹ Ní Yòzefù adù ndi abvo nídyì, ndàkpòrò ngbòna yà abvo ɔ̀tdù ka karí ɔ̀nà mberù-ɔ̀wátá ní. ⁶⁰ Kàdù àrà kòtdù yà ndi nyú ka kòtdúya tí ɔ̀nà ndi ndabhù kogyè bhalabhala ò ibhu ò. Wò dhu-dzidɔ́, kàdù ádrùngbà odu-íyà-ba nígèrè ndàpbi ndi ibhu-li'ò ní, ndàdù àrà. ⁶¹ Màgàdalà tó kigò ɔ́ Màriyà mà, ngàtsi Màriyà màná náadù òko ányirɔ́, ibhu-tsùnà.

Pbànowí rí Yèsù-adzidò-ngbò nódo dhu

⁶² Tsútsà nínganí, ***sàbatù-idhò** tò ìndrù ɔ̀bhòlónà ò ɔ̀nà idhò dzidɔ́ ʔbhò inga ɔ́, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, ***Pbàfàrisáyó** màná náawù atdíkpá Pilatò bhà. ⁶³ Abádhí adù àtina kà ní: «Ádrùngbàlè, wò títò-ba núuno inzà ndi ndàpè ɔ̀vè rórò dhu nísè wà ɔ̀ká. Kàti, ibhu idhò dzidɔ́ ndi ringbèya ndi ɔ̀vè-bvù rò. ⁶⁴ Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu àkà nyavi kòdò wò adzidò-ngbò ràrà àhu ibhu idhò ò. Obhó tí, kàbhà ábhàlì ràdù iwu kà-bvò nówè, ʔowù nà, ʔadù àtina ìndrù ní iwà kà ringbè ndi ɔ̀vè-bvù rò. Ní wò ndi títò nádù íí nzére nyú, ròsè yà angyi íí dónà.» ⁶⁵ Ní Pilatò adù àtina abádhí ní: «Kàní pbànowí sàndirì tí oko tí. Ní nyòwu, nyàdù ndi adzidò-ngbò nábhu kòdò mbèyi yà nyí nyòzè ka dhu bhèyi.» ⁶⁶ Ní abádhí awù, ʔadù ize níli ibhu-tsù ka kàpbi ní odu rɔ́, ʔadù pbànowí núli ràmbe ndi adzidò-ngbò nódo dɔ́.

Yèsù rí ndìngbè dhu

(Mrk 16.1-10; Luk 24.1-12; Yùw 20.1-10)

28 ¹ Tsútsà nínganí, sàbatù-idhò dzidɔ́ rùbho inga ɔ́, Màgàdalà tó kigò ɔ́ Màriyà mà, ngàtsi Màriyà màná náawù màmbì ɔ́ Yèsù ka kòtdù róngà nándà. ² Ní urò rò tí, ádrùngbà mùtiti nífí, Kàgàwà bhà màlàyikà ràdù ìfo òrù-akpà ò rò. Kàdù odu nógèrè igi, ndàdù àdi dónà. ³ Kíli ndi ɔ̀vò nàmbìli dhu tó awáwù bhèyi, kà-rɔ́ mùdzarù ràdù ɔ̀wu tdyé, mbìlikàkù bhèyi. ⁴ Ní ádrùngbà ɔ̀dò nífí yà ibhu-ngbò ɔ̀dò rɔ́ rúbhi sàndirì ò. Abádhí adù ʔpè ʔámbe ìvi dɔ́, ndirò ʔadù ʔawà obvò iwà ʔvè ale bhèyi. ⁵ Ní màlàyikà náapè ɔ̀te, ndàti vèbhále ní: «Ínzì nyònzì ɔ̀dò. Ma mùni wà dhu nyí nyómèna ale ràrí Yèsù, yà ***mùsàlabhà** dɔ́ ka kútɔ́ ale. ⁶ Kà rí mbà íí irɔ́, kíngbè wà ndi yà ndi nduno dhu bhèyi. Nyiùwù nyàndà pé kà-bvò ka kíli ràyi róngà. ⁷ Ní nyòwu nyàno dhu

Mărkò

andí Yësù Krístò bhà Ídzi Màkürù

Yàrí bhùkù ò ò nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí bhùkù nandí ní Mărkò, yà átò ka kanzínà Yùwanì Mărkò tí. Ka ní'ì Màriyà t'ídhùnà, ndirò ndi Màriyà ní'ì Yèrùsàlemà tó kigò ò ***Kànisa** ò bhà nzínzi ò atdí ale (Kas 12.12, 25). Mărkò nyé ndítírò ní'ì nzí uvitatále, pbétù ka ní'ì Péterù t'ódhìnà, yà atdíkpá abádhí arí kasu ònzi mànà (1Pé 5.13). Ndirò, Péterù-tsù ní ndi kírì Yësù dš ròte Ídzi Màkürù. Mărkò unda andànà Bàrnabà mà uvitatále Pòlò mànà fíyò wemberè tó abhi ò (Kas 12.25; 13.5). Olùnà rò, Bàrnabà nídyi Mărkò ndíní ara tí Ídzi Màkürù núnò tdítđš Kipurò tó pbìrì ò bhà tò (Kas 15.36-39). Olùnà rò nyé tdítđš ní ndi, Mărkò mà náadù òwu 'òtù Pòlò nà yà wemberè tí ka kòsò Pòlò Rómà tó kigò ò ònà kàsùmì ò (Fìl 1.24; Kòl 4.10).

Mărkò andí pbìndà bhùkù yà ònzì ní Pbàyàhúdì tó ***pbàkrístò** tò. Ndi bhùkù ò, kílì pbìndà òte-ivé Yësù-kàsù dš, ònzì ní kàrúdhèna dhu dš. Kítè Yësù «Kàgàwà t'ídhùnà tí» (1.1; 15.39), pbétù Yësù nyé ndítírò ràdè ndàtì «Ìndrù t'ídhùnà tí» (8.31,38) «Ìndrù t'ídhùnà-tì» ní, Kàgàwà ábhù kórò dhu dš ádràngbànga tó òbì fónà ale. Kà rí dhu itè átò, Yësù rí'ì òndrù obhó nyé.

Yësù apè pbìndà kasu Gàlilayà tó pbìrì ò rò (1.1–9.50), ndàdù àrà àhu nà Yùdeyà tó pbìrì ò, ròsè dòtsí ní Yèrùsàlemà tó kigò ò (10.1–16.20).

Bhùkù-nyètì ka kòhù tí dhu

- Bàtìzò nubhónà Yùwanì rí Yësù Krístò bhà Ídzi Màkürù néno òndrù tò dhu (1.1-13).
- Yësù rí pbìndà kasu òpè Gàlilayà tó pbìrì ò rò, ndàdù àrà àhu nà Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu (1.14–10.52).
- Yësù ròvè, kòtdù ndi, ndàdù ndìngbè òte-bvù rò dhu (11.1–16.8).
- Yësù rí nditè pbìndà ábhàlì tò tdù ndi ndòdzí òrù-akpà ò rò dhu (16.9-20).

Bàtìzò nubhónà Yùwanì rí Kàgàwà bhà

Ídzi Màkürù néno òndrù tò dhu

(Màt 3.1-12; Luk 3.1-18; Yùw 1.19-28)

1 ¹Yàrí ní Yësù Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà dš ròte Ídzi Màkürù náapè ndi tí dhu. ²Ádhàdhì ***nabì** Ìsayà náandí dhu pbìndà bhùkù ò dhu bhèyi, ndàtì: «Kàgàwà ràtina: «Ma mí pbàkà mùkèngyè nóvì angyi indù. Kà rí otu nówè indù.» ³Ndi mùkèngyè rí dhu òvò orú tùna nyé nà ràngù ò, ndàtì: «Nyòbholò ngudhà Ádràngbàlè tò, nyùtò kà rùbhi ònà otu!»

* 1.2 Màl 3.1 * 1.3 Ìsa 40.3

⁴Ní Yùwanì nùto ndì rùngù ò, ndàmbe bàtizò núbho dǒ ìndrù tǒ, ndàdù àrà dhu nǒvo rǒ abádhí tǒ ndàtí: «Nyǎgèrè nyí nyǔbhà fùkú nzérénga, nyǎdù bàtizò nálu, ndíní Kàgàwà adù tí fùkú nzérénga núbà fùkù.» ⁵Yùdeyà tǒ pǐrì ò ábhǒ ale nyú, Yèrùsàlemà tǒ kigǒ ò ale màrà níwúnà kóró kà tí. Abádhí núnúnà fíyǒ nzérénga kpangba, Yùwanì ràdù bàtizò núbho fíyǒ Yǒrǒdanì tǒ idha-akpà ò. ⁶Yùwanì náafónà ***ngàmiyà** tí kátina izà-ká nǐ ka kódyù mùdzarù, ndàdù mvuna'ò niso asé tǒ kùkyě nǐ. Kǒngúnà ndì ìndù mà nǐ, irí ò iti-dha màrà. ⁷Kàránà dhu núnò rǒ ihé-yà tǒ ndàtí: «Olù rírà dzidu dǒ ale rǐí ádrùngbǎnga tǒ ɔbi nà atdíǒ ròsè dùdunà. Ma màkǎ nzá mǎkò ma munga kǎpfǒ rǒ kàyitò-mbǐ' mà. ⁸Ima, ma marí bàtizò núbhǒ fùkù idha nǐ. Pbètù, àbadhi náarayà bàtizò núbho rǒ fùkù ǐlǐlǎ-Alafí nǐ.»

Yèsù rǐ bàtizò nálǔ dhu

(Màt 3.13–4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

⁹Yùwanì arí bàtizò ùbhǒ ònà kàsùmì ò, Yèsù nǐra Gǎllilayà tǒ pǐrì ò atdí kigǒ, Nàzàretì tí kátina ò rǒ, ndìrà àhu Yǒrǒdanì tǒ idha-akpà ò, Yùwanì ràdù bàtizò nábhu fíndà. ¹⁰Ní idha ò rǒ Yèsù rǎhu rǒ, kǎla òrù-akpà-li'ò ndikpa rí rǒ, ǐlǐlǎ-Alafí ràdù ifo ònà kà-dǒ àmbò tǒ ɔfǒ ò. ¹¹Ndirǒ, kǐrì atdí ale-tù òrù-akpà ò rǒ rǒte rǒ, ndàtí: «Inyi ní Idhùdu, yà atdíǒ ma mǒzè ale, idhèdu náarí ndikǎ okúnu dǒ rǒ.»

¹²Ní ànyǐrǒ rǒ tí, ǐlǐlǎ-Alafí nùutu Yèsù ràrà rùngù ò. ¹³Ní kǎnzì ifo kumì idho ànyì, ***Sìtanì** ràdù àmbe kà-afí nùmvu dǒ. Kǎdì irí ò izà náaróko ònà ngari ò, màlàyíkà ràdù àmbe dzùnàna nónzì dǒ.

Yèsù rǐ wemberè tǒ pǐndà ábhǎlǐ núnzi dhu

(Màt 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴Yùwanì ka kósò imbi ò dhu-dzidǒ, Yèsù náarà Gǎllilayà tǒ pǐrì ò, ndàmbe Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò dǒ ìndrù tǒ. ¹⁵Kàránà àtìna rǒ: «Kàsùmì náká wà. Òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi-tsù nínùdu wà ndì. Ní, nyù-gèrè nyí nyǔbhà fùkú nzérénga, ndirǒ nyà'u Ídzi Màkùrù.»

¹⁶Gǎllilayà tǒ rèrù-bidǒ ndì ndúbhi rǒrǒ, Yèsù náala ɔyǒ àwèrù, Simonì^b mà adòna Àndèreyà nà, ìbhè nóho rí imbi nǐ rèrù ò rǒ. ¹⁷Ní Yèsù náati abádhí nǐ: «Nyíwù owùdu ò, ma mí nyǎgèrè nyǒngò ìndrù tǒ àwèrù' tí.» ¹⁸Ní urǒ rǒ tí, abádhí núbhà fíyǒ ìbhè-mbǐ, 'àdù òwu kǒwù ò.

¹⁹Tdítdǒ, Yèsù náandri itseta ake, ndàdù Zèbèdayò bhà inzo, Yàkòbhò mà Yùwanì nà nála. Abádhí nǐ'í fíyǒ ìbhú ò, fíyǒ ìbhè-mbǐ nóbho ɔ'í rǒ. ²⁰Ní ànyǐrǒ rǒ tí, Yèsù náanzi abádhí. Ní, abádhí adù àbayà Zèbèdayò núbhà ìbhú ò kasutále màrà, 'àdù òwu Yèsù-owù ò.

Yèsù rǐ nzéré-alafí nà arí'í atdí ale nígú dhu

(Luk 4.31-37)

²¹Yèsù mà pǐndà ábhǎlǐ màrà náawù ùvò Kàpèrnàwumù tí kátina kigǒ ò. Ní, Pbàyàhúdì tǒ ***asota-dhǒ** ò, Yèsù náatsù unduta-dzà ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ànyì-dzà ɔ'í ale tǒ. ²²Ní Yèsù rùnna dhu nírì rí ale idho nùuko

a 1.7 Ale-pfǒ rǒ kàyitò-mbǐ t'úngata nǐ'í ino-kàsù. b 1.16 Ndi Simonì-ɔvǒ ní Péterà átò (Mrk 3.16). c 1.17 Kà-tì nǐ: Ìndrù-tsù ùndu róngo Kàgàwà-owù nungu tí ale.

atdídǝ, kàrǝ dhu núdhě tí dhu dǝ. Obhó tí, kàbhà dhu t'údheta níí'í mbă Músà bhà Uyátá tó màlímó tó dhu t'údheta bhěyi. Ndirò, kàmbénà dhu núdhe dǝ ádrùngbǎnga tó obi nyú nà.

²³ Ní wò kàrǝ dhu núdhě òná kàsùmi ǝ tí, nzére-alafí nà arǝí atdí ale náatsù ndi unduta-dzà ò, ndàdù òkù ndàti: ²⁴ «Ádhu nyi nyòzè mǎ nà Yèsù, Nàzà-reti tó kigò ǝ alé? Nyi nyirà tí tsěka nyi nyotdí tí? Ma muni wà dhu mběyi nyú nyi rǎrǝ ádhi. Nyi ní Kàgàwà ívǝ ílǝlǝ ale.» ²⁵ Ní Yèsù náarù wò ale ò rǝí nzére-alafí dǝ, ndàti: «Ínè, áhù wò ale ò rò!» ²⁶ Ní wò ndi nzére-alafí nííyà wò ale-ǝnga obi nyú nà, ndàdù áhù kà ò rò ádrùngbǎ íkù nyú nà. ²⁷ Kóró ale idho núuko, ràmbe dhu nóngù dǝ tsyá nzínziya ǝ, 'ámbe àtina dǝ: «Íngbà dhu-tidǝ wò? Màkùrù-ǝwútá nyú ní yà ádrùngbǎnga tó obi nyú nà ka kùnò! Yàrí ale rǝ dhu núyá nzére-alafí tò matí, ràdù tsùnà dhu nírlǝ!» ²⁸ Ní Yèsù rǝnzina dhu-ǝyí núuga ndi kòmbómbí kóró Gálilayà tó pbirǝ ǝ.

Yèsù rǝ andi nà ábhǝ ale nígù dhu

(Màt 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹ Unduta-dzà ò rò ò 'ùvò dhu-dzidǝ, Yèsù mà náadù òwu uró rò tí Simoni mà Àndèreyà nà mà t'ídza. Abádhí awù atdíkpá Yàkòbhò mà Yüwanì mànà nà. ³⁰ Ní ányì-dzà, Simoni bhà aguna-ayi níí'í ara dǝ ndi ndàyi rǝ, atdídǝ kǝzu àtò ndi òna nǎ nídhuní. Ní, yà Yèsù irà áhù rórò tí, ka kavò íyádhíyà rǎndi dhu kà tò. ³¹ Ní Yèsù náandri kà ò, ndàlù kǝtsú, ndàdù kiva ǝrù. Ní kà-ǝ í'í kǝzu náavè, kà ràdù ádi ndàmbe ǝnyè ùbho dǝ abádhí tò. ³² Pbítsòngǎ, adyifò nótsù dhu-dzidǝ, ka kowúnà iwu rǝ andi nà arǝí kóró ale nà Yèsù tí'ò, nzére-alafí nà arǝí ale mànà. ³³ Ní, kigò ǝ ale núundu ò kóró Yèsù rǝí òná idza-lí. ³⁴ Ní Yèsù níigù dhèdhèrò andi-tidǝ ní arándi ábhǝ ale nyú. Kàránà nzére-alafí nípfò rǝ àtò ábhǝ ale ò rò. Ndirò, kàránà nzǝ ò nzére-alafí núbhà rǝ ròtè, iwà abádhí núni Yèsù rǎrǝ ádhi dhu nídhuní.

Yèsù rǝ Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núno Gálilayà tó pbirǝ ǝ dhu

(Luk 4.42-44)

³⁵ Tsútsǝ nínganǝ bhòtsungá, inzà inga nǎpè àwù rórò, Yèsù níivà ndi ndàhù kigò ò rò, ndàrà igi rùngù ò ndàdù ndòpè ndìtsò ndi ányì. ³⁶ Ní, Simoni mà ǝdhína mànà náawù kòmè. ³⁷ Ní Yèsù ò àla rò, abádhí náati kà nǝ: «Ádrùngbǎlé, kóró ale rǝ nyòmè.» ³⁸ Pbétù Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Kòwu kyèròkyèrò rǝí ngùkpà pbanga ò. Ányì, ma màkǎ munò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù àtò, ndi dhu-okú dǝ rò ma mira nídhuní.» ³⁹ Nírò ní ndi kǎdù ùbhi Gálilayà ǝ kóró ngari ǝ, ndàrà Ídzi Màkùrù núno rǝ ndi pbirǝ ǝ unduta-dzà ǝ rò, ndàdù àrà nzére-alafí nípfò rǝ abádhí rǝí ǝyà ale ò rò.

Yèsù rǝ kíkí nà ale nábhǝ rilǝ Kàgàwà-nyìkpó ǝ dhu

(Màt 8.1-4; Luk 5.12-16; 17.12-19)

⁴⁰ Atdíku, *kíkí nà atdí ale nííra Yèsù ò, ndìtsì ndòkò ǝtdyàna dǝ kònzǝ, ndàdù ndìtsò kàrǝ ndàti: «Nyi nyòzè ka ní, nyi nyínè nyabhu ma milǝ Kàgàwà-nyìkpó ǝ.» ⁴¹ Ní Yèsù náabà izu kǎdǝ, ndàdù ǝtsùna nǎgbà, ndàpbàlǝ kàngbò, ndàdù àtina kà nǝ: «Íwà ma mòzè. Ílǎnà!» ⁴² Ní ányìrǝ rò tí, kíkí níikù wòrí ale rǝ rò, kà ràdù ílǝ. ⁴³ Wò dhu-dzidǝ, Yèsù uyá dhu kà tò obi nyú nà, ndàdù kàvi rǎrà, ⁴⁴ ndàti nǝ: «Ándà nga mběyi, àpè nyuno wò dhu atdí ale tò matí. Pbétù

àrà nyitè nyi nyògù dhu ***kùhanì** tò, ndirò nyádù nyabhù yà ***Mùsà** bhà Ƴyátá núyá perè Kàgàwà tò, ndíní nyi nyògù dhu nitè tí kóró ale tò.*»⁴⁵ Pbéù wòrì ale níitdègu àrà, náadù ndòpè ndàrà róná ndì nònzì dhu náwe rǝ atdídǝ nyú, ndùgà ndi dhu-òyí kóró ngari ònǎ. Wò ndi dhu-okú dò rò, Yèsù náadúnà nzí àrà òtsù rǝ kpangba atdí kigò ò màtí, pbéù kàránà àdi rǝ lèngèlèngè. Ní, ìndrù owúnà iwu rǝ kà-ti'ò kóró ngari ònǎ rò.

Yèsù rǝ ngbǝna éve ale nígǝ ndàdù pbìndà nzérénga núbà dhu

(Màt 9.1-8; Luk 5.17-26)

2¹ Ngúfe idho dzidǝ, Yèsù níingo tǝítǝ Kàpèrnàwumù tó kigò ò, kóró ale ràdù dhu ìrì, inè kà rǝrǝ idzá⁴.² Ní ábhǝ alé-yà núundu i Yèsù rǝrǝ ònǎ idza ò, ìmbǎ ale-pfǝ kafǝ rǝnga mà rǝrǝ ndi idza-lí màtí. Yèsù náadù àdi ndámbe Kàgàwà bhà Ƴte núdhe dǝ abádhí tò.³ Nírò ní ndi ngǝkpà ale níiwú ngbǝna éve ale nà Yèsù-ti'ò, ifo ale nánò ótdù dǝ rǝrǝ.⁴ Pbéù, abádhí rǝ ndi ale nítsù Yèsù-ti'ò dhu níi'ò obi tí ihé-yà-okú dò rò. Ní abádhí núungbe idza-dòtsirǝ yà Yèsù nádi ònǎ ngari dǝ rò, 'àdù wòrì ale nífo ònǎ ótdù mànà Yèsù-ònzí.⁵ Ní kòrì ale tó a'uta ndì ndàla rò, Yèsù ati wò ngbǝna éve ale ní: «Ƴdhí, mà màbà wà pbùkù nzérénga.»

⁶ Ní, yà ányirǝ i òkò rǝ i'í ***Mùsà** bhà Ƴyátá tó ngúfe màlímó, náambénà inga níre dǝ afíya ò, 'ámbe àtinà dǝ: ⁷«Ádhu wò ale rǝ dhu ènò nzére nyú Kàgàwà ní nǝ? Ádhi ìndrù bhà nzérénga núbà ràdù, inzà ní Kàgàwà kèlè atdíró núbà ka rò?»⁸ Ní urǝ rò tí, Yèsù núuni abádhí rǝrǝna afíya ò dhu, ndàdù dhu iwu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu nyí nyí'í wòrì irèta-tidò nà nǝ? ⁹Kati ngbǝna éve ale ní: «Mà màbà wà pbùkù nzérénga», ndirò kati: «Ívǎ nyi, ítdù indú ótdù, nyadù àrà, ní kòrì ǝyǝ dhu nzínzì ò isǝ rǝ'ò dhu ní ádhu?»¹⁰ Nírò, mà mòzè nyúni dhu, inè ***Ìndrù** t'ídhùnà rǝrǝrǝ ádrùngbǝnga tó obi nà, ndùbà ìndrù bhà nzérénga yà adzi dǝ.» Nírò ní ndi kǎdù àtinà wò ngbǝna éve ale ní: ¹¹«Mà màtina inyi nǝ: Ívǎ nyi, ítdù indú ótdù, nyadù àrà pbùkù.»¹² Ní ányirǝ rò tí, wòrì ale níivǎ ndì kóró ale-nyìkpǝ ò rò, nditdù findá ótdù, ndàdù àrà pbìndà. Idho nyú núuko urǝ i'í alé-yà kóró atdídǝ, ràdù Kàgàwà nífu 'àti: «Inzá mà màpè yà dhu bhéyi dhu-tidò nálǎ!»

Yèsù rǝ Lawí nánzi owùna nungu tí dhu

(Màt 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Wò dhu-dzidǝ, Yèsù náadù ndi Gàlilayà tó rèrè-bidò. Ní, ihé-yà nóowúnà iwu rǝ kà i, kà ràdù àmbe dhu ùdhe dǝ fíyǝ.¹⁴ Ní ùda ndi ndúda rǝrǝ, kǎla Lawí^e, Àlùfayò t'ídhùnà pàratà t'úfótá-dzǝ ò àdi rǝ. Ní Yèsù ati kà nǝ: «Írǎ owùdu ò.» Ní, Lawí adù ndivǎ ndàrà kòwù ò.

¹⁵ Wò dhu-dzidǝ, Yèsù mà pbìndà ábhǎlǝ mànà náawù dhu nónyè ndi Lawí bhà idza. Ní, pàratà tó ibí pbàndómbé mà, nzérénga tó ngǝkpà ale mànà níi'í atdíkpǝ abádhí mànà ndi ònyè-tsùnǎ. Obhó tí, ibí i dhu bhéyi ale-tidò nóongónà ndi ùbhi kòwù ò.¹⁶ Ní ***Pbàfàrisáyó** nzínzì ò ***Mùsà** bhà Ƴyátá tó màlímó níi'í inè ányirǝ. Ní abádhí níitdègu Yèsù mà rǝ dhu ònyè i nzérénga-tǎle mà, pàratà tó pbàndómbé mànà dhu nálǎ, náati Yèsù bhà ábhǎlǝ ní: «Ádhu

* 1.44 Law 14.2-31 d 2.1 Ndi idza níi'í ngǎtsi ní Simonì mà Àndèrèyà mànà màtǝ (Mrk 1.29).

e 2.14 Ngǎtsi ndi Lawí ɔvǝ níi'í Màtayò (Màt 9.9).

kàrí dhu nónyu pàratà tó pbàndómbé mà ndirò nzéréngatále màna ní?» ¹⁷Ní, wò dhu ndi ndirò rò, Yèsù adù atinà abádhí ní: «Ìmbà ríí andi nà ale náarí nzi m̀ngangà-atdyú nóho, pbétù m̀ngangà-atdyú òho arí ale ní andi nà ríí kèlè. Ìnzá ma mira obhónángatále núnzì, pbétù ma mira ùnzìnà ní nzéréngatále.»

Yèsù bhà irèta ònyù t'ónyuta-tsù t'átsita dǎ

(Màt 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸Bàtizò nubhónà Yùwani bhà ábhàlì mà Pbàfàrisáyó màna nóongónà ònyù t'ónyuta-tsù nùtsì. Ní atdíku, ìndrù iwú dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Ádhu Yùwani bhà ábhàlì mà Pbàfàrisáyó tó ábhàlì màna náarí ònyù t'ónyuta-tsù nùtsì, ìnzì pbùkù ábhàlì ràdù kùtsì átò ní?» ¹⁹Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó mbólí ǎ ndàti: «Nyí nyirè tí nga àdhìngbà ka kùndà ní m̀hendù ǎ iwú ale r̀ràdù ònyù t'ónyuta-tsù nùtsì, àzèmbè ìnè akpa-tsi ríí ǹzínziya ǎ r̀ròr? Ìnzì akekpá màtí! Kóró kàsùmì yà ìnè ì fí òná atdíkpá akpa-tsi màna ǎ, abádhí rí nzi àdù ònyù t'ónyuta-tsù nùtsì. ²⁰Pbétù, atdí idho níí'ya ìnè, yà akpa-tsi nódýì ka kí òná abádhí ǹzínzì ǎ r̀ò. Ndi idho r̀áká ńnganì ní ndi, abádhí nùtsiya ònyù t'ónyuta-tsù.

²¹Ndirò, ìnzì atdí ale mà r̀àdù ngoyì-òwútá tó kèlèmmè nàpba mberù-ayí ǎ, akye ndi kèlèmmè náadùna ndàduru ndi mberù ka kù'ò r̀ò, ndàdù ndi mberù-ayí nùfà, ndi ufàta-bhu ràdù àhu ìhù nyú t̀dítǎ ní. ²²Ndi dhu bhèyì tí, ka kí nzi àdù ***dìvayì-òwútá** nísi ***kàmudzè-ayí** ǎ, akye ndi dìvayì níí'vèna kàmudzè-ayí ǎ, ràdù ndi kàmudzè nùfà, ndi dìvayì ràdù ndèfù obvò ní. Nírò dhu-òfò nga kisi dìvayì-òwútá kàmudzè-òwútá ǎ.»

Yèsù bhà irèta Pbàyàhúdì tó sàbatù-idhò dǎ

(Màt 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³Atdíku Pbàyàhúdì tó ***sàbatù-idhò** ǎ, Yèsù mà pbìndà ábhàlì màna náambénà òwu dǎ ***nganù** tó inga òna nà údà otu ǎ. Ní, Yèsù bhà ábhàlì náadù 'òpè 'òwù otu-igì dǎ ríí nganù náfà r̀ò. ²⁴Ní wò dhu nàla Pbàfàrisáyó náati Yèsù ní: «Ándà pé dhu, ádhu pbùkù ábhàlì rí ìnzá àlè tó uyátá ávi dhu ònzi sàbatù-idhò ǎ ní?» ²⁵Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Nyí nyàpè tí ìnzá Dàwudì náanzì dhu nòzù? Atdíku, àbadhi mà r̀ónà ale màna níí'í àwù nà, ìmbà ì ònyuna dhu ràdù ìí. ²⁶Ní, kàtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù perè tí ka kùbho Kàgàwà tó m̀gati nídyì ndònyù. Obhó tí, àlè tó ***Uyátá** r̀atina wò ndi m̀gati nónyù ràdù r̀àrì ***pbàkùhání** kèlè víya dǎ r̀ò. Pbétù Dàwudì nídyì ka ndònyù, ndàdù kàbhu átò ì ùbhi màna pbìndà ale tó. Wò ndi dhu náanzì ndi Ábìyàtari níí'í ***pbàkùhání** tó ádròdrò ale dǎ kamà tó ńnganì.»

²⁷Yèsù adù àtinà t̀dítǎ abádhí ní: «Ìndrù ka kanzi nzá sàbatù-idhò tó, pbétù sàbatù-idhò ka kanzi ìndrù tó. ²⁸Ndi dhu-okú dǎ r̀ò ní ndi, ima ***Ìndrù** t'ídhùnà, ima ní ndi Ádrèngbàle sàbatù-idhò dǎ màtí.»

Yèsù rí ǎtsùna ótsù ale nígù sàbatù-idhò ǎ dhu

(Màt 12.9-14; Luk 6.6-11)

3 ¹Ngàtsi ńnganì sàbatù-idhò ǎ, Yèsù náatsù t̀dítǎ unduta-dzà ǎ. Ní ǎtsùna ótsù atdí ale níí'í ànyì-dza. ²Ányirò ìí ngùkpà ale náambénà

Yèsù nándà dǝ atdyúya nyú nà, ndíní 'ala tí, kàrà tí wò ale nígǝgǝ sàbatù-idhò ǝ, ndíní 'adù tí kòbhù ndi dhu-okú dò rò. ³Ní Yèsù atí wò ndi ɔtsúna ótsù ale nǝ: «Ívǝ nyi, nyidè uró kóró ale nzínzì ǝ.» ⁴Tdítdǝ kǝdù dhu nívu yà ányirǝ ìí ale-tsǝ ndàti: «Àlǝ tó ***Hyátá** návi tí kǝnzì ídzì dhu ìndrǝ tò, ndirǝ tí kǝnzì nzére dhu ìndrǝ tò sàbatù-idhò ǝ? Tí kigǝ ìndrǝ bhà ípírǝnga, ndirǝ tí kubhà ndi ale rǝvè?» Pbéttù abádhí adù ìnè ìnè tí. ⁵Ní, Yèsù náandà abádhí-dò nga kóró akótá nyú nà, izu ràdù ndùka atdíddǝ abádhí tó odú ale-afí-okú dò rò. Ní kǝdù àtìnà ndi ale nǝ: «Ígba ɔtsúnu!» Kà ràdù kigbà. Ní kǝtsú náadù ògǝ ányirǝ rò tí.

⁶Ní ányirǝ rò tí, ***Pbàfàrisáyó** núuvò unduta-dzà ò rò, 'adù 'ùndu ***Hèrɔdè** bhà ale mànà, ndíní 'iri tí í ìngbà dhu bhèyi màtí ka kí Yèsù nábhu kohò dhu dǝ.

Ihé-yà ríwu kóró ngari ònǝ rò Yèsù rǝí i dhu

(Màt 4.23-25; 12.15-16; Luk 6.17-19)

⁷Wò dhu-dzidǝ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǝ mànà nǝídhǝ í Gàlilayà tó rèrè-bidò, ábhǝ ale tó ihé-yà ràdù òwu owùya ǝ. Í alé-yà níiwú Gàlilayà tó pbìrì ò rò, Yùdeyà tó pbìrì ò rò, ⁸Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, Ídumeyà tó pbìrì ò rò, Yòròdanì tó idha-akpà-adzèrà rò arǝí pbìrì ò rò. Ndirǝ abádhí iwú Tìrò mà Sidonà mànà tó kigò tó màlengù ònǝ rò. Í ábhǝ ale tó ihé-yà níiwú Yèsù i, kǝrǝnzina dhu-ɔyí ì írì dhu-okú dò rò. ⁹Ní, Yèsù adù pbìndà ábhàlǝ návi rili atdí íbhú fìndà, akye ndi ihé-yà níipbóna ndi nǝ. ¹⁰Obhó tí, íbí ale nígǝ kǝrí dhu-okú dò rò, kóró ale andi nà rǝí nóowúnà 'òdzì rǝ kà rǝí i, ndíní 'apbálá tí kǝngbò. ¹¹Ndirǝ Yèsù í àla rò, nzére-alafí nóowúnà yà í arǝí ɔyà ale nábhu rǝ rùkò í ɔtdyùya dǝ Yèsù-ònzí, 'adù òwu abádhí ábhù rǝ rùkú, 'ámbe àtìnà dǝ: «Ínyi, nyi ní Kàgàwà t'í-dhùnà nyú.» ¹²Pbéttù Yèsù adúnà àrà dhu núya rǝ í nzére-alafí tò ɔbi nyú nà, ìnzí àdhi màtí ndi ndíí dhu nuno tí.

Yèsù rǝ atdí kumì dǝnǝ ɔyǝ nà ale nóvò ndàli uvitatále tí dhu

(Màt 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³Wò dhu-dzidǝ, Yèsù núupò atdí pbìrì dò, ndàdù ndi ndòzè ndùnzi ale núnzi, í ale ràdù iwu tina ò. ¹⁴Kǝdù atdí kumì dǝnǝ ɔyǝ nà ale núli, ndàdù ɔvɔya nóvò «uvitatále» tí. Kǝli abádhí ndíní 'ongó tí oko mànà atdíkpá. Kǝli abádhí, ndíní ndongó tí úvinà ròwù Kàgàwà bhà ídzì Màkùrè núnò ìndrǝ tò, ¹⁵ndirǝ ndíní ìí tí ádrùngbànga tó ɔbi nà 'òwù nzére-alafí nípfò rǝ ní ìndrǝ ò rò.

¹⁶Yàrí ní ndi yà kǝvò atdí-kumì dǝnǝ ɔyǝ nà Uvitatále-ɔvò: Sìmonì (Yèsù adù ngǝtsi kǝvò nóvò Péterù tí), ¹⁷Yàkòbhò mà adònà Yùwanì nà. Abádhí ɔyǝ kóró níí Zèbèdayò bhà inzo. Yèsù adù ngǝtsi abádhí-ɔvò nóvò Bòwànergè tí, kà-tì ní ɔvò bhà inzo. ¹⁸Àndèrèyà, Filipò, Bàrtòlòmàyò, Màtayò, Tùmasì, Yàkòbhò (Àlùfayò t'ídhùnà), Tàdayò, Sìmonì, yà atdíddǝ ndi nuyénà fíyǝ pbìrì dǝ ale, ¹⁹ndirǝ Yudhà Iskàrìyɔtǝ, yà Yèsù ipfò adù àrà ndàbhù òmvù-fó ale.

Yèsù àtí ka kí dǝnǝ ìnza ndi dhu tí

ndirǝ nzére-alafí rǝí ònǝ dhu tí dhu

²⁰Wò dhu-dzidǝ, Yèsù náadù ndi idza. Ní, ihé-yà náadù 'àndu tdítdǝ kà-tí, Yèsù mà pbìndà ábhàlǝ mànà rǝ ɔnyè nónyu ònǝ kàsùmì mà ràdù ìí mbǝ. ²¹Ní

wò dhu ì iri rò, kà mà t'ídzá-bhà náadù kàti iwà dóna inza ndi dhu tí. Ní, abádhí adù iwu kòdyi òwùná.

²² Ndirò, Yèrùsàlemà tó kigò ò rò iwù Yèsù-tí'ò ***Músà** bhà Hyátá tó màlímó náambénà àtìná dǎ: «Pǎmvo ***Bèlìzèbulli** rǐ'í kà ò.» Ndirò abádhí ambénà àtìná dǎ: «Wò ndi nzére-alafí ǎ ádrùngbǎle ní ndi arí kàbhù ròdi kǎkò i nzére-alafí.» ²³ Ní Yèsù anzi abádhí, ndàdù dhu ùnò fíyò ***mbóli** ǎ ndàti: «Nzére-alafí dǎ ádrùngbǎle, ***Sitanì**, ràdù ndòdi ìngbǎ dhu bhèyi ndítírò? ²⁴ Atdí ádrùngbǎ kamà bhà pǐrì ǎ ale náapè àmbè 'ùgyè dǎ nzínziya ǎ, ní ndi kamà bhà idzi náarí nzí àpere. ²⁵ Ndirò, atdí odhi náapè àmbè anya nónzì dǎ nzínziya ǎ, ní i ale tó odhi-tì náarí nzí ide. ²⁶ Nírò, Sitanì náapè àdù ndòpè ndùgyè ndi ndítírò, kàbhà idzi-ǎnga ràdù ndùtu, ní kàbhà ádrùngbǎnga rǐ nzí adù àpere, kàbhà idzi-tsù ràdù ndòdi.

²⁷ Inzi atdí ale mà ràdù òtsù obi ní idzídzò ale bhà idza, ndàdù kàbhà idzá dhu númbà, inzà ndi ndàlù pé ka ndùtsi angyi rórò. Ka ndi ndàlù ndùtsi dhu-lutinà ní ndi, kà ràdù kàbhà idzá dhu númbà. ²⁸ Ma mí obhó dhu núno fùkù, ìndrù náabáya àbà kóró fíyó nzérenga tó ubàta, ndirò abádhí náabáya àbà Kàgàwà ní i arí dhu ùno nzére dhu tó ubàta mà. ²⁹ Pbétù, Ìlǐlǎ-Alafí ní rí dhu ùnò nzére ale náabáya nzí ubàta akekpa màtí. Obhó tí, kàbhà nzérenga ní dhòdhòhònga nà rádi nzérenga.» ³⁰ Yèsù atè wò dhu bhèyi abádhí ní, abádhí àti ndi rǎrǐ'í nzére-alafí dǎ ádrùngbǎle nà ònà dhu-okú dǎ rò.

Ádhi mà nyú ndi Yèsù-tsánà, kà t'ádóna, kà t'áwéna mànà?

(Màt 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Tdítdǎ, Yèsù-tsánà mà kà t'ádóna mànà níiwú ùvò Yèsù rǐ'í ònà idza-lí. Abádhí itsi iko irinǎ rò, 'àdù atdí ale návi rǎnzì Yèsù idza rò. ³² Ihé-yà ní'í kà-tí ì òkò, 'àkpòrò kàngbò ró. Ní ka kadù àtìná kà ní: «Kǎnǐ fýànu mà adónu mà awénu mànà rǐ'í iri. Abádhí rǐ nyòmè.» ³³ Ní Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Ádhi ndi fýadu, ndirò ádhimà ndi adódu?» ³⁴ Tdítdǎ kǎdù yà tiná òkò 'àkpòrò ngbóna ale dǎ nga nándà, ndàdù àtìná: «Kǎnǐ fýadu mà adódu mànà. ³⁵ Kàgàwà òzè dhu nónzi rí ale ní ndi, adódu, awèdu, ndirò fýadu.»

ǎnyù-tsè òre rí ale tó mbóli

(Màt 13.1-9; Luk 8.4-8)

4 ¹ Wò dhu-dzidǎ, Yèsù ivà ndi ndàrà Gàlilayà tó rèrè-bidǎ. Ní ànyì ndi ndàrà àhu rò, kǎpè ndàmbe dhu ùdhe dǎ tdítdǎ ìndrù tǎ. Ní, ádrùngbǎ ihé-yà nyú núundu ì, 'àkpòrò kàngbò. Ndi dhu-okú dǎ rò, kǎdù ùpo ibhú ò, ndàdi ànyì. Ndi ibhú ní'í rèrè dǎ, ihé-yà ràdù òkò rèrè-bidǎ. ² Ní kǎmbénà ábhǎ dhu nyú núdhe dǎ abádhí tó mbóli ǎ. Ndi pbìndà dhu t'údhetà ǎ, kǎwe dhu abádhí tó ndàti: ³ «Nyìrì pé! Atdíku, atdí ale náahù ndàrà ǎnyù-tsè nórè inga ǎ. ⁴ Ní yà ǎnyù-tsè nóvo kǎrǐ ònà kàsùmì ǎ, atdídhénà itse náawà ì otu ǎ. Ní, àrè adù iwu, 'ùbhí ì itse otu ǎ rò. ⁵ Ngǔkpà-tsí náawà ì ìmbǎ adzi rǐ'í dónà abho odu-kengere dǎ. Kòrǐ itse náadù inga kòmbómbí, ìmbǎ adzi rǐ'í dǎyá abho nídhuní. ⁶ Ní adyifó níitdègu ìka, náadù wò ìngingà ǎnyù-nzo nóbi, ràdù òtdyù, ìmbǎ ivéya rǐ'í ádzàdzí nídhuní. ⁷ Atdídhénà itse náawà ì okpèna nà itsukpò nzínzì ǎ, ì okpèna nà itsu náadù àta, 'àdù òvi, 'àdù wò ìngingà idzi ǎnyù nútì, inzì ràdù ò'ò. ⁸ Pbétù, ngǔkpà itse náawà ì idzi adzi ǎ. Ní ì ǎnyù nǐnga, 'òvi, 'àdù ò'ò mbèyi nyú. Atdídhénà náadhí itse ìbhu kumì-gùna ròsè,

ngũkpà náadhì azà kumì-gùna ròsè, ndirò ngũkpàkà-tsí náadù òdhi atdí-miyà-gùna ròsè.» ⁹Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǎ: «Inga t'frita tó bina nà ríí ale níri ka.»

Yèsù rí ònyù-tse òre rí ale tó mbóli-tì nàwě dhu

(Màt 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰Yèsù níitdègu ndindirí itse ihé-yà rǎ rǎ, ní yà kà-tí aróko ale mà, kàbhà atdí-kumì dóná ǎyǎ nà àbhàlì mànà náavi ka ràwe kǎkǎ mbóli-tì. ¹¹Ní kǎdù dhu abádhí tó ndàti: «Fǎkù nyú, ka kítè wà òrù-akpà ǎ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi-nyu-tsi ndì nórù dhu. Pbétù, ngũkpà ale náarí kóró dhu níri mbóli tó ǎfǎ ǎ,

¹²«ndíní ì owu tí inga àndà rǎ, pbétù ìnzí 'àdù atdí dhu mà nála, ndirò 'àdù nga níri, pbétù ìnzí atdí dhu mà ràdù dǎya nálu, akye ì owuna 'ùgèrè fíyǎ nzérenga ǎ rǎ, Kàgàwà ràdù dhu nábà fíyǎ nǎ'!»

¹³Tdítdǎ, Yèsù adù àtìnà abádhí nǎ: «Nyí nyèni tí nzá yàrí mbóli rǎnǎna dhu? Olu, nyí nyádù kóró ngũkpà mbóli rǎnǎna dhu núnì ìngbǎ dhu bhěyi? ¹⁴Yàrí ní ndì ònyù-tse nóre rí ale tó mbóli-tì: Ònyù-tse òre rí ale nóre dhu ní Kàgàwà bhà Ɔte. ¹⁵Ngũkpà ale núli ì yà Kàgàwà bhà Ɔte nàwà ì ònà otu bhěyi. Abádhí rí ndì Kàgàwà bhà Ɔte níri, ányirǎ rǎ tí Pǎmvo ràdù ìrà, ndàdù ndì òre ka kǎrè Ɔte nípo abádhí-afí ò rǎ. ¹⁶Ngũkpà ale núli ì odu-kengere-dǎ yà ìmbǎ adzi ríí dóná abho bhěyi. Kàgàwà bhà Ɔte ì ìrì rǎ, abádhí ràdù kà'ù dhèdhe nyú nà ányirǎ rǎ tí. ¹⁷Pbétù, abádhí rí nzí àdù kàbhu ivéna rǎdì ndì afíya ò, 'àdù 'àpba kà-rǎ ákě kàsùmi kèlě tí. Ní, yà àpbe mà avuta mànà nǎpè ì Kàgàwà bhà Ɔte abádhí á'ù dhu-okú dǎ rǎ, abádhí ràdù 'àwà dǎtsí fíyǎ a'uta ǎ rǎ. ¹⁸Ngũkpà ale-tsí núli ì okpèna nà itsu nzínzi ǎ itse nàwà ì ònà inga bhěyi. Abádhí náarí Kàgàwà bhà Ɔte níri, ¹⁹pbétù, yà adzi dǎ ka kóko tí dhu tó ìrèta mà, ònzì náaríbhona utrátá tó dhèdhe mà, ngũkpà dhu-atdyú mànà ràdù òtsù abádhí-afí ò. Ní, kóró kǎrí dhu ràdù ndì Ɔte nǎtsi, 'àdù àbhunà ìnzí rǎdhi itse. ²⁰Ndirò ngũkpà ale núli ì ídzì adzi ǎ itse nàwà ì ònà inga bhěyi. I ale náarí Kàgàwà bhà Ɔte níri, 'àdù à'ùnà. Ndirò, i ale náaràdù ídzì itse nódhi: atdídhená ale rǎdhi ka ìbhu kumì-gùna ròsè, ngũkpà rǎdhi ka azà kumì-gùna ròsè, ndirò ngũkpà-tsí ràdù kǎdhi atdí-miyà-gùna ròsè.»

Tarà tó mbóli mà Kàgàwà bhà Ɔte rí ìndrù-dǎ àlù dhu tó mbóli mànà

(Luk 8.16-18)

²¹Tdítdǎ, Yèsù ivú dhu abádhí-tsí ndàti: «Ka katí tarà òbobi, kadù àtsinà ìtǎ-tsi? Ndirò, ka katí kǎbobi, kadù ìlinà ara-tsi? Ka katí nzí kǎbi kili ǎrú, mběyi kǎrí inga nàwè rǎ? ²²Obhó tí, kóró dhu-tsí yà ndì narù náalaya ndì kpangba, ndirò kóró dhu-tsí yà òdhǎ ò arádi náaviya ndì kpangba awáwù ò. ²³Inga t'frita tó bina nà ríí ale náká ndirí ka!»

²⁴Yèsù adù àtìnà tdítdǎ abádhí nǎ: «Nyàndà nga mběyi yà nyí nyírìna dhu nà. Ka kudhèya dhu fǎkù àdhàdhì yà nyí nyarí dhu núdhè ìndrù tó ònà mùgèrè ǎ, kadù àmànà àma tí. ²⁵Obhó tí, dhu nà aríí abho ale tó, ka kabhèya

dhu abho nyú ròsè. Pbétù, ìmbà dhu aríí abho fóná ale-fó rò, ka kakòya ya ake kárfí nà dhu mà'.

Viyà dǝ rò rínga itse tó mbólí

²⁶ Yèsù adù àtìna tǝtǝdǝ: «Yàrí ní ndi òrù-akpà ǝ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi nǝfǝ ndi nà dhu: Atdí ale níwà ndi ndòrè *nganù-tsè pbi inga ǝ. ²⁷ Ní yà inga náarátí, ndàdù ùbho dhu bhèyi, kárayi inga náti rò, ndàdù ndivà inga núbho rò. Wò ndi kàsùmi ǝ ònyù-tsè náaràta, ndàdù inga inzà àbadhi núni ìngbà dhu bhèyi mǝtí kà rínga dhu rórò. ²⁸ Adzi rǝdù wòrí nganù ní'ò nditírò. Wemberè tí kà rí kàbhù ríngà, ɔɔ rí kǝsè ní ndàdù kàbhù ròvì, kà ríku dò ná rò ní, ndàdù kàbhù rítù ndi, rǝdù ǝ'. ²⁹ Wò nganù nǝ'ò dhu-dzidǝ ní ndi, wò ale rǝdù kasu nǝpè pbindà obhi ní, nganù t'ótseta tó kàsùmi náká wà nídhuní.»

*Hàràdali-kpǝ-tútù-ngba tó mbólí

(Màt 13.31-32,34; Luk 13.18-19)

³⁰ Yèsù adù àtìna tǝtǝdǝ: «Ádhu àlǝ kǝdù àtìna òrù-akpà ǝ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi nǝfǝ ndi nà dhu tí? Ndirò, ìngbà mbólí ndi kà dǝ àlǝ kǝdù àwenà rítè ka? ³¹ Kǝfǝ ndi hàràdali tó itsukpó-tsè nà. Adzi ǝ ka kí kòzò òná kàsùmi ǝ, ka ní ákǝ dhu-tútù-ngba nyú ròsè kóró yà adzi ǝ itse dǝnǝ. ³² Pbétù, yà ní ka kí kòzò adzi ǝ, ní kà ròvì, ndàdù òngo ádrùngbà itsukpó tí, ròsè kóró itsukpó-tidǝ dǝnǝ. Kǝpbi rǝdù òvi ádzàdzí nyú, àrè mà rǝdù idzàya nǝsì kà-bí tó sísí ǝ'.»

³³ Ndi dhu bhèyi tí, Yèsù núunónà Kàgàwà bhà Ɔte kóró ale tó ábhǝ yàrí mbólí-tidǝ ǝ. Kùnnà ka àdhàdhì yà ndi ndúnna dhu níri rí ale-dò nálù rǝdù dhu bhèyi. ³⁴ Kǝténà nzi abádhí nà inzà ndi ndùnò mbólí ǝ rórò. Pbétù, ɔyá ì òtù ì pbindà ábhàlì màná òná kàsùmi ǝ, kǝngónà àdù ì mbólí-tì náwe kóró abádhí tò.

Yèsù rí àpùpú nábhǝ rìdè dhu

(Màt 8.18,23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Ndi nínganí tí pbiǝngǝ, Yèsù náati pbindà ábhàlì ní: «Kàda rèrù-adzè.» ³⁶ Ní, Yèsù bhà ábhàlì núubhà ihé-yà, 'àdù òtsù yà Yèsù ríí òná ibhú ǝ, 'àdù òwu. Ngǝkpà ibhú náadù ìí inè ányírǝ. ³⁷ Nírǝ ní ndi àpùpú náapè ndòpìlì ɔbi nyú nà, mùkurà rǝdù 'òpè 'àwà ì ibhú ǝ, ibhú rǝdù àmbe àle dǝ idha ní. ³⁸ Yèsù náadù ìí ibhú tó kǝbhè ǝ ndi ndàyi ndipbi dǝna kùsè rǝ, idho rǝdù ndòdýi ró. Ní kàbhà ábhàlì nínga ka idho ǝ rò, 'àdù àtìna kà ní ikú nyú ǝ: «Màlímò, yà àlǝ kǝve dhu nátdú tí obhó afinu akekpà mǝtí?» ³⁹ Ní idho ǝ rò ndi ndivà ndi rò, Yèsù náarù awe dǝ, ndàdù àtìna rèrù ní: «Ínè! Útsi tsùnù!» Ní awe náadù opilita núbhà, inga rǝdù inè bhìi. ⁴⁰ Ní Yèsù adù àtìna pbindà ábhàlì ní: «Ádhu nyí nyí ɔɔ nǝnzi ní? Nyí nyàpè t'óbhó ìí a'uta nà?» ⁴¹ Ní, ádrùngbà ɔɔ nyú níisí abádhí ǝ, abádhí rǝdù 'òpè 'òtè nzínziya ǝ 'àmbe àtìna dǝ: «Ádhi pbá ale yà, awe mà, rèrù màná dhu náarí tsùnà dhu níri?»

f 4.25 Wò dhu-tí ní, fíndà ka kùdhe dhu arí dǝna àlǝ ale, ní ka kabhùya rèni nga abho. Pbétù, ìnzí dǝna arí fíndà ka kùdhe dhu àlǝ ale, ní dǝ ǝ rò ka kipfoya yà kárfí nà ákǝ irètá-ngba mà kóró. * 4.32 Zèk 17.23; 31.6; Dàn 4.12,21

Yèsù rí nzére-alafí nà arí'í ònà ale nígù dhu

(Màt 8.28-34; Luk 8.26-39)

5 ¹ Wò dhu-dzidɔ, Yèsù mà pbindà ábhàlì màná náawù ùvò Gàlìlayà tó rèrù-adzè, Pbagèrasi⁸ tó pɔbiri ò. ² Ní yà Yèsù ifò ibhú ò rò rórò tí, atdí ale náahù indrù ùtdù ka karí òná ngari ò rò, ndìrà kà-tí'ò. Ndi ale ní'í nzére-alafí nà arí'í ònà ale. ³ Kóngónà òdhò ndi ngari ò, ndirò kà sòwòrò nónzi rí ndùtsì àdrà-mbì ní atdí ale mà ní'í mbà. ⁴ Obhó tí, bilínganà ka kùtsínà kàpɔ̀ singà-mbì ní, kadù kòtsù nùtsì àdrà-mbì ní. Ní kóngónà àdù ò àdrà-mbì nátdi, ndàdù singà-mbì nátdi átò. Ndirò, kàlù rí ndònzì lèmana ale ní'í'ina mbà atdí màtí. ⁵ Bilínganà, yà inga náaráti, ndàdù ùbho dhu bhèyi, kítúnà ndi ndàmbe ùbhi dɔ indrù nùtdù ka karí inana, ndirò pɔbiri dónà, ndàmbe ùkù dɔ, ndàdù àrà ngbóna àzè rò kpùwàkpùwà odu ní.

⁶ Ní kàla Yèsù itse rò, ndàdù òku tina ò. Kàdù, ndìbvu kònzì, ndàkò ndi ɔtdyèna dɔ. ⁷ Kàdù òkù àrì nyú tí ndàti: «Ádhu nyi nyòzè ma nà Yèsù, kórò dhu dɔ arí'í Kàgàwà t'Ídhùnà? Ma mìtdè nyi itdè tí, Kàgàwà-ɔvò rɔ, ìnzì àvù rùdú.» ⁸ Wò dhu kùɔ okúna dɔ rò dhu ní, Yèsù aránà àtìna rò kà ní: «Nzére-alafí, áhù wò ale ò rò!» ⁹ Ní Yèsù adúnà àrà dhu ìvu rò kà-tsù ndàti: «Ɔvònu ní àdhi?» Kà ràdù dhu àdu Yèsù tó ndàti: «Ɔvòdu ní ðhé, ibí rò mà mfí nídhuní.» ¹⁰ Ní, kàdúnà àrà Yèsù nónzi rò atdyúna nyú nà, ìnzì ò nzére-alafí nabhù tí ròwù itse ndi pɔbiri ò rò.

¹¹ Ányìrò, àdù tó ádrùngbà màhò-yà ní'í pɔbiri-ɔngò rò ò ányu rò. ¹² Ní ò nzére-alafí náadù Yèsù itdè itdè tí, 'àti: «Óvì mà mǒwù ndàkà àdù nzínzi ò, ndíní màdù tí ùtsù abádhí ò.» ¹³ Ní Yèsù adù ndi dhu ná'ù abádhí tò. Nírò ní ndi kòkò nzére-alafí núuvò wò ale ò rò, 'àdù òwu òtsù àdù ò. Ní kórò kòkò àdù tó màhò-yà, mbèmbè ɔyɔ lufù, náadrú pɔbiri-ɔngò rò rò, ò rùpà ò rèrù ò, tsèya ròtdi ò. ¹⁴ Kòkò àdù nándà rò rúbhi ale náatsè, 'òwù ɔyi nà kigò ò, ndirò igigi rí'í pɔbanga ònà nà. Ní indrù náadù òwu, 'òwù wò ndi nònzì dhu àndà. ¹⁵ Abádhí níwù ùvò Yèsù tí, 'àdù wò ndi ibí nzére-alafí arúbhi ò rò ònà ale nála. Ndi ale ní'í obvò ndi ndàdi, ndùfò rónà mùdzarù, pbindà irèta ràdù ndàdu rò. Ní ɔdò náadù isí abádhí ò. ¹⁶ Yà ndi nònzì dhu nàlanà ale náadù wò nzére-alafí nà ale mà àdù màná rò ò nònzìna dhu náwe abádhí tò. ¹⁷ Ní abádhí náadù ɔpè 'itdè Yèsù ndíní ndi nivà tí, ndàrà fíyò pɔbiri ò rò.

¹⁸ Ní yà Yèsù rùpo ibhú ò òná kàsùmì ɔ, yà nzére-alafí núvòna ònà rò ale nítdè Yèsù ndíní 'owu tí màná atdíkpá. ¹⁹ Ní Yèsù náa'u nzà ndi dhu kà tò. Pɔbètù kàdù àtìna ndi ale ní: «Ádù nyi pɔbàkù, indù ale-tí'ò, nyadù yà indù Ádrùngbàlè ònzì kórò dhu náwe abádhí tò, izù kàbà dèndù dhu màná.» ²⁰ Ní wò ale náadù dóna ndàrà, ndàdù ndòpè ndànò yà Yèsù nònzì fìndà kórò dhu ***Dèkàpoli** tí kátina pɔbiri ɔ. Ní, yà kà rùnɔna dhu nìrì ale kórò ní idhò núuko atdíð.

Yàhirò bhà tsìbhíngba mà Yèsù rò mùdzarù-ngbò napbálà tsìbhále màná

(Màt 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Tdítdɔ Yèsù náadà ibhú ɔ rèrù-adzè. Ní idha-gì dɔ kidè rórò, ádrùngbà ihé-yà náandu ndi ndàkpòrò kà-ngbò. ²² Ní, unduta-dzà ɔ ádròdrò ale nzínzi

ǝ atdí ádrùngbǎle, Yàhirò tí kátina, níra àhu ányirǝ. Ní Yèsù ndì ndàla rò, kíbvú ndì obvò kà-pfǝ rǝ. ²³Kǎdù kítde atdyúna nyú nà, ndàti: «Ívǎdú-ngba rǝí afína rǝ ka kǝdǝna rǝ. Ní, írà ǝtsúnú nyi nyuli tí kà-dǝ, ndíní kǝgú tí, ndàdù àdi nyíkǝpǝna nà.» ²⁴Yèsù mà náadù òwu Yàhirò nà, ádrùngbǎ ihé-yà ràdù ndìdhǝ owùya ǝ Yèsù ì ìpǝò nzínziya ǝ rǝrǝ.

²⁵Í ale nzínzi ǝ níí atdí tsìbhǎle, atdí kumì dǝnǎ ǝyǝ nà atǝ tí azu nóo-ngónǎ írà rǝnǎ. ²⁶Kǎbǎ àpǝbǝ abhǝ nyú íbǝ pǝngángǎ-bvúnǎ, ndàdù kǝrǝ fǝnǎ ongyéngǎ-tsǝ nǝtdí ányì. Pǝbétù ndì dhu adúnǎ nzí àrà kà dzúnǎ nǝnzí rǝ, kà rǝ andí ràdù àrà òtrǝ rǝ atdíǝ. ²⁷Ní, Yèsù dǝ ka kúnǝna dhu ndì ndírí dhu-okú dǝ rǝ, kǝra ihé-yà nzínzi ò, ndǎpǝlǎ kà-rǝ mùdzarù-ngbǝ olúnǎ rò. ²⁸Ka níí afína ǝ rǝrǎ òte rǝ ndámbe àtìnǎ dǝ: «Ma mapǝ kà-rǝ mùdzarù-ngbǝ nǎpǝlǎ, ní mà mǝgù ògù.» ²⁹Ní Yèsù rǝ mùdzarù-ngbǝ kǎpǝlǎ rǝrǝ tí, yà kà-rǝ aríra azu náadù ìde, kà ràdù ndínè iwǎ ndì ndǝgù pǝbìndǎ andí ǝ rǝ rǝ. ³⁰Wǝ ndì kǝsumì ǝ tí, Yèsù níinè ndì iwǎ ìndrǝ t'ígútǎ tǝ pǝbìndǎ ǝbì nǝnzí kasu rǝ. Ní kǝgérǝ ndì ihé-yà nzínzi dǝ, ndìvǝ dhu ndàti: «Ádhi rùdù mùdzarù-ngbǝ nǎpǝlǎ?» ³¹Ní kǎbhǎ ábhǎlǝ adù dhu àdu kà tǝ àti: «Ádrùngbǎlǝ, nyi nyàla wǎ ihé-yà nákpǝrǝ ngbǝnǝ ìpǝò nyi tí dhu. Ní, nyi tí adù dhu ìvu tdítdǝ rǝrǝ àdhi ngbǝnǝ nǎpǝlǎ?» ³²Pǝbétù Yèsù adù ndàgere ndàndǎ kǝrǝ ihé-yà-dǝ nga, ndíní ndì ndala tí rǝrǝ àdhi ndì dhu nǝnzí. ³³Ní ndì tsìbhǎle adù àdi ndámbe ìvì dǝ ǝdǝ ní, iwǎ ndì ndùni rǝnǎ ndì nǝnzí dhu nídhuní. Ní kǎdù írà ndìbvǝ ndì Yèsù-pfǝ-rǝ, ndàdù kǝrǝ obhó dhu núnǝ fíndǎ. ³⁴Yèsù adù àtìnǎ kà nǝ: «Pǝbǎ nǝ tsìbhíngbǎ, pǝbùkǝ a'uta nígù wǎ nyi. Ní, àrà mbǝyi, nyadù ògù pǝbùkǝ àpǝbǝ ǝ rǝ.»

³⁵Wǝ dhu núno Yèsù rǝ rǝrǝ ní ndì, ǝyì nà ríwu unduta-dzǎ ǝ ádrùngbǎle Yàhirò bhǎ rò ale núuto ì, 'adù àtìnǎ kà nǝ: «Pǝbùkǝ tsìbhíngba nǝvǝ wǎ, ní ádhu nyi nyí Mǎlímǝ-tsǝ àvǎ tdítdǝ ní?» ³⁶Pǝbétù Yèsù náadù nzǎ afína mà nfli abádhí rǝnǝna dhu dǝ. Kǎdù àtìnǎ Yàhirò ní: «Ínzí ǝnzí ǝdǝ, fǝ a'uta nà tí.» ³⁷Kǎdù nzǎ atdí ale mà nózè rùndǎ ndì ányì, pǝbétù kǎdù ùnzínǎ rùndǎ ndì ní Péterǝ mà, Yàkǝbhǝ mà, adǝnǎ Yùwaní mànǎ kǝlǝ. ³⁸Ní abádhí awù ùvò unduta-dzǎ ǝ ádrùngbǎle bhǎ. Ní ányì, Yèsù náatù ìndrǝ tsiya náva ì, 'àmbe òdzi dǝ, 'adù àmbe ùkú dǝ ǝrǝ túya nyú nà rǝ. ³⁹Ní kǝtsù idza, ndàdù àtìnǎ abádhí ní: «Ádhu wǝ dhu bhǝyi tsiku náva ndì ní? Ádhu nyí nyǝdzi ní? Yàrí ngbángba nǝvǝ nzǎ, pǝbétù kǝdhǝ òdhǝ tí.» ⁴⁰Pǝbétù, abádhí náadù Yèsù rǝnǝna dhu-gǎyǎ ǝnzí ǝnzí tí. Ní Yèsù adù abádhí nípfǝ idza rò kǝrǝ, ndàdù ndì ngbángba t'ábanǎ mà kà-tsánǎ, ndirǝ pǝbìndǎ ìbhǝ ábhǎlǝ mànǎ kǝlǝ núnzi, 'òtsù mànǎ ndì ngbángba-abvò rǝí ònǎ kǎluga ò. ⁴¹Ní kǎlú ndì ngbángba ǝtsúna rǝ, ndàdù àtìnǎ ní: «Tǎlità kumì.» Kà-tì ní: «Tsìbhíngbǎ, mà mátina: 'Ívǎ nyí, nyidè!» ⁴²Ní ányirǝ rò tí, wǝ tsìbhíngba níivǎ ndì ndidǝ, ndàdù ndǝpǝ ndùbhì. Obhó tí, kǎbhǎ atǝ níí iwǎ áhu atdí kumì dǝnǎ ǝyǝ nà atǝ tí. Wǝ dhu ì àla rò, idhǝ núuko ányirǝ íí kǝrǝ ale atdíǝ nyú. ⁴³Yèsù adù dhu núya abádhí tǝ atdíǝ, ínzí ndì dhu nabhù tí atdí ale mà rùni. Tdítdǝ kǎdù àtìnǎ ndì ngbángba t'ále ní: «Nyàbhǝ ònyù ake kà rǝnyù!»

Nàzàretì tǝ kigò ǝ bhǎ ná'ù nzǎ Yèsù dhu

(Mát 13.53-58; Luk 4.16-30)

6 ¹Wǝ dhu-dzidǝ, Yèsù níivǎ ndì ányirǝ rò, ndàrà ndì ndavì ònǎ kigò ò, pǝbìndǎ ábhǎlǝ ràdù òwu owùna ǝ ányì. ²Ní ***sàbatù-idhǝ** ǝ, kǎdì ndámbe

dhu núdhe dǎ ìndrǔ tò unduta-dzà ǎ rǒ. Ní ábhǎ ale yà kà rǔnǒna dhu ìri rí, ní idhǒ núuko atdíǎ. Abádhí ambénà àtìna dǎ: «Kǒrǒ wǒ ǔte-tidǎ nà kǐrà àdhà rǒ? Wǒrǐ dhu-ǔnga t'óvòta-tidǎ mà, ndirǒ wǒ wiwǐ nónzi kǎrí nǐ ǔbi màna dhu kǎbà àdhà?» ³Tí obhó ka ndi sàpàti, Màriyà t'ídhùnà? Ka tí obhó Yàkǒbhǒ mà, Yǎsè mà, Yudhà mà, Simonì màna t'ádònà? Ndirǒ kà t'áwéna t'óbhó òko atdíkpà írǒ àlě màna?» Ní wǒ dhu-okú dǎ rǒ, ìndrǔ nóowúnà nǐ kà rǔnǒna dhu nǎú rǒ. ⁴Ní Yǎsù adǔ àtìna abádhí nǐ: «Nabì nífǔ ka karí kǒrǒ ngari ǎ. Pbétù, yà ndi nyú ka kadhì ònà kigǎ ǎ, ndirǒ findá ale nzínzi ǎ, ndirǒ pbì idzá-bhà nzínzi ǎ màtí, ka karí nǐ kífǔ.» ⁵Yǎsù náadù nzá atdí wiwǐ mà nónzi àny-ìrǒ, pbétù kǎdù ǔtsúna núli ngúfe anditále dǎ tí, i ale ràdù ùgu fíyǒ andi ǎ rǒ. ⁶Ní idhǒ núuko Yǎsù atdíǎ, ìmbǎ fíyǒ kigǎ ǎ bhà rǐrǐ a'uta nà dhu-okú dǎ rǒ.

Yǎsù rǐ pbìndà atdí kumì dǒnà ǎyǎ nà ábhǎlǐ núvǐ dhu

(Màt 9.35; 10.1,5-14; Luk 9.1-6)

Yǎsù náarána ùbhi rǒ kǒrǒ kyèrǒkyèrǒ rǐrǐ pbanga ònǎ, ndámbe dhu ùdhe dǎ ìndrǔ tò. ⁷Ní kǎnzi pbìndà atdí kumì dǒnà ǎyǎ nà ábhǎlǐ, ndàdù ndǒpè ndùvǐ abádhí ǎyǎyǒ rǒ. Kǔvǐ abádhí iwà ndi ndàbhu nzére-alafǐ nódì abádhí ràdù nǐ ádrùngbǎnga tǒ ǔbi fíyǒ rǒrǒ. ⁸Kǎdù dhu núya abádhí tò ndàti: «Ápé nyidyi atdí dhu mà abhi tò, pbétù nyùgu mùgǒ kèlě. Ápé nyùgu mùgati mà, bholo mà, fàrangà mà ngbǒku ǎ. ⁹Nyǎfǎ kǎyitò pfǒku rǒ, pbétù ápé nyǎfǎ mberù ǎyǎyǒ ràkú.» ¹⁰Ndirǒ, kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Nyǐ ka kǎkǒ atdí idza ǎ rǒ, nyǐ nyowuna òko rǒ ànyǐ-dzá, ràrà àhu ànyǐrǒ rǒ nyǐ nyúvǒ nyǒwù dhu ǎ. ¹¹Atdí pbanga ǎ ale nóowuna gukyè 'ùvo rǒ ìnzǐ 'àko nyǐ, ndirǒ ìnzǐ 'ìrǐ nyǐ nyúnǒna dhu, ní nyǐ nyowuna òwu rǒ ànyǐrǒ rǒ, nyǎdù pfǒku-tsítsírǒ àhù nǒ', ndínǐ abádhí tǒ afátà nitě tí abádhí tò.»

¹²Ní kǒkǒ ábhǎlǐ náawù Kàgàwà bhà Ídzì Mǎkǔrù núnǒ ìndrǔ tò, 'òwù àtìna rǒ, dhu ràkǎ abádhí rùgèrè ì 'ùbhà fíyǒ nzérenga. ¹³Abádhí nóowúnà ábhǒ nzére-alafǐ nípfǒ rǒ ìndrǔ ǎ rǒ, 'àdù òwu andi nà ábhǒ ale nútri rǒ akye nǐ, i ale ràdù ùgu.

Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ǔve

(Màt 14.1-12; Luk 9.7-9,19-20)

¹⁴Ádrùngbǎ kamà Hèrǒdè^h nífiri Yǎsù dǎ ka kúnǒna dhu, kǔvǒ nǒtǒ ndi kǒrǒ ngari ǎ nídhunǐ. Atdíǎdhená ale nóowúnà àtìna rǒ: «Bàtizò ùbho rǒ arúbhi Yùwanì níngbè wà ndi ǔve-bvù rǒ. Ndi dhu-okú dǎ rǒ ní ndi, kǎbà wiwǐ t'ǔnzita tǒ ǔbi.» ¹⁵Pbétù, ngǔkpà ale owúnà àtìna rǒ: «Èliyà ní wǒ.» Ngǔkpà ràdù àtìna tǎtǎdǎ: «Angyǐ ìfǐ pbànábi nzínzi ǎ atdí nabì bhèyi ale ní wǒ.» ¹⁶Ní wǒ dhu ndi ndirǐ rǒ, Hèrǒdè atí: «Bàtizò ùbho rǒ arúbhi Yùwanì ní wǒ. Ma mǎbhu kàdǒ kotdǐ, ní ka ní wǒ wà ndi níngbè.»

¹⁷Wǒ ndi Hèrǒdè nyú nditǐrǒ ní ndi ǔyátà nabhù kosò Yùwanì, ndàdù àbhunà kutsǐ, kǎdù ìlinà imbi-dzá ǎ. Hèrǒdè náanzǐ ndi dhu, adònà Filipò-fǒ rǒ ndi ndakǒ tsibhále nóokú dǎ rǒ. Ndi tsibhále-ǔvǒ nífǐ Hèrǒdiyà. ¹⁸Kǎnzǐ ndi dhu, Bàtizò nubhónà Yùwanì nóongónà àdù àtìna kà nǐ, ìnzá dhu ràkǎ kà ràkǒ adònà-ve nídhunǐ. ¹⁹Hèrǒdiyà náakó atdíǎdǎ Yùwanì rǒ, ndàdù kòzè ndàbhu kohò. Pbétù, ndi dhu náadù ìfǐ odú kà tò. ²⁰Obhó tí, Hèrǒdè nóongónà

h 6.14 Ndi Hèrǒdè-ǔvǒ nífǐ Àtipasǐ. Ka nífǐ Gǎlilayà tǒ pbirǐ ǎ Ádrùngbǎ kamà.

Yùwanì-ɔdò nónzi obhónángatále tí, ndirò Kàgàwà-nyìkpó ʒ flā ale tí ndì ndùni ka dhu-okú dò rò. Ní kǒngónà àdù Yùwanì-ngbò nódò atdíð. Yùwanì rǔncna dhu níri ndì ndí rò, Hèrɔdè bhà irèta nóongónà àdù ndìnza atdíð, pbétù kǒngónà àdù kà rǔncna dhu òzè ndìri atdíð.

²¹ Ní atdíku, Hèrɔdiyà náabà Yùwanì àbhù ndì ndí kohò òná otu. Ndi dhu ní'í yà Hèrɔdè rí ndì ka kadhì òná idho níré òná mùhendù-idhò ʒ dhu. Ní Hèrɔdè unzi riwù ndi mùhendù ʒ ale ní'í: yà ì arí kasu ònzi màná ádròdrò ale mà, pbìndà pbànowí tó ádròdrò ale mà, ndirò Gálilayà tó pbìri ʒ pbàngá-nzo òná arí ifuta nà atdíð ale màná. ²² Ní Hèrɔdiyà bhà tsìbhíngba náatsù mùhendù-dzà ò, ndàdù òbè atdíð. Ndi ɔbé náafò Hèrɔdè-nyìkpó atdíð yà ndì ndùnzina ale màná. Ní ádrùngbà kamà Hèrɔdè adù àtina wò tsìbhíngba-ɔwù nì: «Ōnzi afínù òzè dhu fudú, ní ma mí ndi dhu àbhù àbhù indù.» ²³ Kàdù dhu nòtsò ndi tsìbhíngba-ònzí ndàti: «Ma mòtsò wà dhu ndíní ma mabhù tí nyi nyónzina dhu indù, ìmbà i'ina yà idzi ma mónyè dóná pbìri tó atdínga ʒyʒ dʒ mà nábhù ma mí indù dhu màtí.» ²⁴ Ní wò tsìbhíngba náahù àwú-dza rò, ndàdù dhu nívu íyàna-tsù ndàti: «Ádhu ndi ma màkà monzi?» Ní kà-tsàna adù dhu àdu ndàti: «Bàtizò nùbhò arí Yùwanì-dɔ.» ²⁵ Ní tsìbhíngba náangbò ndi kòmbómbí ádrùngbà kamà-ti'ò, ndàdù dhu ònzì fóná ndàti: «Ma mòzè nyìbhò Bàtizò ùbhò arí Yùwanì-dɔ kòmbí fudú tsàlitsali dʒ rò.» ²⁶ Ní izu núuka ádrùngbà kamà atdíð nyú. Pbétù, kà rí ndùvò Yùwanì-dɔ rʒ dhu ní'í ɔbi tí, yà ndì ndùnzina ale-ònzí rò ndì ndòtsòna dhu dhu-okú dò rò. ²⁷ Ní ányìrʒ rò tí, kàdù ngbòna nódò arí pbànowí nzínzi ʒ atdí mùnowì nóvì, ndèyà dhu fíndà ndíní ira tí Yùwanì-dɔ nà fóná. Ní wò mùnowì níva ndì ndàrà imbi-dzà ò, nditsi Yùwanì-dɔ nókèrè. ²⁸ Wò dhu-dzidʒ, kàdù irà ndi ale-dɔ nà tsàlitsali dʒ rò, ndàdù àbhunà wò tsìbhíngba-fʒ, ndi tsìbhíngba ràdù àbhunà íyàna-fʒ. ²⁹ Ní Yùwanì bhà àbhàlì níftdègu wò dhu níri, ní abádhí adù iwu, 'adù kà-bvò nídyi 'òwù òtdèna.

Yèsù rí imbò lufù ale nóngù dhu

(Màt 14.13-21; Luk 9.10-17; Yùw 6.1-14)

³⁰ Yèsù bhà uvitatále náandu ì kà-tí, 'adù yà ì ònzì kóró dhu mà, ndirò yà ì ùdhe ìndrù tó kóró dhu màná dhu náwe kà tò. ³¹ Wò ndi kàsùmì ʒ, abádhí-ti'ò ríwu ale mà, abádhí tí ò rò rí 'adù ale màná ní'í abho nyú, ònyè nónyu abádhí rí òná kàsùmì mà ràdù ì'í mbà. Ní Yèsù adù àtina pbìndà uvitatále nì: «Nyìwù rùngù tí rí'í atdí ngari ò, ndíní nyí nyaso tí nyí ake.» ³² Ní abádhí náadù òwu víyà dʒ rò ibhú ʒ rùngù tí rí'í atdí ngari ò. ³³ Pbétù, ábhò ale nyú náala abádhí ròwu dhu, 'adù abádhí ròwu ì nga núni. Ní ìndrù náadù 'iva kóró kigò òná rò, 'òwù tsàkàtsàkà nyú pfɔya dʒ ányì, 'adù òwu ùvò angyi abádhí rʒ.

³⁴ Ní Yèsù náhu ibhú ò rò rò, kàla wò ádrùngbà ihé-yà, abádhí-izè ràdù ndàlu atdíð, ìmbà ùndana rí ale rí'í tàrà tó màhò bhèyi abádhí núlì ì nídhunì. Yèsù adù àdi ndàmbe ábhò dhu nyú núdhe dʒ abádhí tò. ³⁵ Inga ràti dhu níftdègu ndìndù, ní kàbhà àbhàlì níndri kà-ti'ò, 'adù àtina kà nì: «Trʒ nga rí'í rùngù tí, ndirò inga náti wà.» ³⁶ Ní, áví kǒkò ale ròwù inga nóbhì ka karí òyà ngari ò, ndirò kyèròkyèrò rí'í pbanga ò, ndíní ònyè nudzì tí fíyò. ³⁷ Yèsù adù ɔte nádu abádhí tò ndàti: «Nyàbhu ònyè abádhí tò nyí-tírò!» Ní àbhàlì náadù dhu nívu Yèsù-tsù 'àti: «Nyí nyòzè tí mòwù mùgati nódzi ʒyʒ miyà

dìnarìⁱ rǝ, ndíní mǎ mabhù tǐ abádhí rǝnyù?»³⁸ Ní Yèsù adù dhu nívu abádhí-tsù, ndàti: «Ífe mǔgati nyí nyí nà? Nyàndà pé ka.» Ní kà-bvu ì ùni rǝ, abádhí adù dhu nádu kà tǝ àti: «Mǎ mǐ ìmbò mǔgati nà, ndirǝ òyǝ ìbhè nà.»³⁹ Wǝ dhu-dzidǝ, Yèsù avì pǝbìndà ábhàlǐ ràbhù kórǝ ale ròkò tsùna rǝ obvò irí dǝ.⁴⁰ Abádhí adù òko tsùna tǐ: atdídená ngari ǝ atdátdí miyà ale, ndirǝ ngǔkpà ngari ǝ ìmbimbó kumì ale.⁴¹ Nírǝ ní ndi Yèsù núugu kǝkǝ ìmbò mǔgati, òyǝ ìbhè mànà ndùlù fóná. Ní, òrù-akpà ò nga àndà ndi ndí rǝrǝ, kǝdù òtsǝ nábhù Kàgàwà tǝ. Kǝdù mǔgati-ònga núkò, ndùbho pǝbìndà ábhàlǐ-fǝ, ndíní abádhí núundo tǐ ìndrǝ tǝ. Kǝdù kǝkǝ òyǝ ìbhè núndò átǝ abádhí-fǝ kórǝ.⁴² Ányirǝ ì kórǝ ale náanyù dhu 'ùlè nǐ.⁴³ Yèsù bhà ábhàlǐ náadù òdì òdì mǔgati-go-tsù núndu, ìbhè-go mànà, 'adù atdí kumì dǝnà òyǝ nà sǝngè níra nǐ.⁴⁴ Ndi mǔgati nanyù ale nzínzi ǝ, kpabhále níí ìmbò lufù tǐ.

Yèsù rǝbhi idha dǝ dhu

(Màt 14.22-33; Yùw 6.16-21)

⁴⁵ Wǝ dhu-dzidǝ tǐ, Yèsù náabhù pǝbìndà ábhàlǐ rǝpò ìbhú ò, ndíní ada tǐ angyi fìndà rǝrǝ-adzè, Bètèsàydà tǝ kigò inǎ rǝ, yà ndi nyú tírǝ ndi ndí ihé-yà náví rǝwù ibha ònanǎ.⁴⁶ Ihé-yà nà ì ùbhǎ ì dhu-dzidǝ, kǝdù àrà pǝbìrì dǝ, ndàrà ndìtsǝ.⁴⁷ Ìnga náti rǝ, ìbhú níí rǝrǝ-alikpa ò ábhàlǐ nà, Yèsù ràdù ndùbhà atdírdǝ olù idha-adzè.⁴⁸ Ní Yèsù ala ǝbi tǐ ìbhú t'ótàta rǝrǝ pǝbìndà ábhàlǐ tǝ dhu, tàmbà tǐ awe rǝpili abádhí-nyikpa rǝ nídhunǐ. Ní à'ù-akpà-òngò ǝ, kǝrà pǝbìndà ábhàlǐ-tǐ, ndàmbe ùbhi dǝ idha dǝ. Kǝdù dhu ònzì angyi ndúda abádhí tǝ dhu bhéyi.⁴⁹ Ní, kà rǝbhi idha dǝ dhu ì àla rǝ, abádhí náadù kàtì mǔgìngò tǐ, 'adù 'òpè 'ùkǝ,⁵⁰ ábhǝ ǝdò nyú nà kàlǎ rí kórǝ ale níí nídhunǐ. Pbetù urǝ rǝ tǐ, Yèsù adù tǝna àpǝ abádhí tǝ ndàti: «Nyòtù afiku, ima ní yà! Ìnzì nyònzì ǝdò!»⁵¹ Tdítdǝ, kǝdù ùpò ìbhú ò abádhí-tǐ, awe ràdù opilita núbhà atdírdǝ. Ní idho núkò abádhí atdírdǝ nyú.⁵² Obhó tǐ, Yèsù ònzì wiwì, nditrǝ mǔgati dhu náalù nzá abádhí-dǝ: abádhí tǝ irèta rǝ ndi dhu-tì nálù dhu níí odù.

Yèsù rǝ Gènèzàretì tǝ pǝbìrì ǝ anditále nígǝ dhu

(Màt 14.34-36; Yùw 6.22-25)

⁵³ Yèsù mà pǝbìndà ábhàlǐ mànà níitdègu rǝrǝ náda, ní abádhí náasò fíyǝ ìbhú kifukù ǝ, 'adù òtsù Gènèzàretì tǝ pǝbìrì ò.⁵⁴ Ní ìbhú ò rǝ abádhí núvò rǝrǝ tǐ, ìndrǝ náadù Yèsù núnì.⁵⁵ Ní abádhí náadù àngili kórǝ ndi pǝbìrì ònǎ, 'adù 'òpè 'ùmbà anditále, 'òwù òwu rǝ nà òtdù dǝ, Yèsù-bvu ka kǝ òyà kórǝ ngari òna nǎ.⁵⁶ Ndirǝ, kórǝ ngari ǝ Yèsù rǝbhi inanǎ, pbanga ònǎ, kigò ònǎ, ndirǝ ìnga nóbhi ka karí inǎ mǎtì, ìndrǝ nóowúnà ìwu rǝ anditále nà, 'ùlì pbanga-tsídǝ ìndrǝ náarí 'ùndù òyà ngari ǝ. Abádhí adúnà òwu Yèsù nónzi rǝ rùbhà ì ale rǝpbalǎ rǝnà mùdzarù-bidǝ-ngbò kèlè. Ní ìngbàtì fìli ndi ale mà yà kàbhà mùdzarù-bidǝ-ngbò nàpbalǎ, náarànà ògù rǝ dǝtsí.

Pbàyàhúdì tǝ màndu

(Màt 15.1-9; Luk 11.37-41)

7 ¹ Pbàfàrisáyò mà Yèrùsàlemà tǝ kigò ò rǝ iwù Músà bhà Uyátà tǝ ngúfe màlímó mànà núundu ì Yèsù tǐ. ² Ní, abádhí náala Yèsù bhà ábhàlǐ

ì 6.37 Yèsù bhà kàsùmì ǝ, atdí dìnarì níí atdíku idho tǝ kasu tǝ mùkìmbà.

nzínzi ð ngùkpà ale, òtòtì ɔtsúya ní rówu dhu nónyù rɔ́, kà-tì ní inzà ì ù'ò ɔtsúya yà fíyɔ́ somà tó mǎndu nónzi ka dhu bhěyi rórò. ³Pbàfàrisáyó mà, kóró ngùkpà Pbàyahúdí mǎnà níífu abhúya tó mǎndu atdíð. Ní, abádhí nɔ́nyúnà nzi ònyù inzà ì ù'ò ɔtsúya mběyi nyú rórò. ⁴Ndirò kòbì ò rò ì ìngò rò, abádhí nɔ́nyúnà nzi dhu inzà ì ù'ò ì rórò. Abádhí níífu yà f abà ábhɔ́ ngùkpà mǎndu átò. I mǎndu ní: kópà nú'ò ka kí mběyi nyú dhu, ità mà, sùma ní ka kòbhòlò ità mà, dýá ka karóyi dhu mǎnà nú'ò ka kí mběyi nyú dhu mǎnà. ⁵Ní, Pbàfàrisáyó mà Músà bhà Ʋyátá tó mǎlímó mǎnà nííwú dhu Yèsù-tsù 'àti: «Ádhu inzà pbàkù ábhàlì nífu àlè t'ábhúna tó mǎndu, 'àdù àmbe dhu nónyù dɔ́ òtòtì ɔtsúya ní nì?» ⁶Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Nabì Ísayà nùwò obhò dhu nyú ðùkú. Nyí ní ɔyɔyɔ afíya nà ale yà kǎndí dhu bhěyi tí, ndàti:

«Kàgàwà ràtina: kàrí ale náarí mífú tsùya ð tí,

afíya ràdù ì itse nyú rùdú rò. ⁷Abádhí náarí mulè kòkórò.

Abádhí arúdhèna ìndrù tó dhu ní ìndrù tó ɔyátá kèlè'»»

⁸Yèsù adù àtìnà tdítdɔ́: «Nyí nyárí Kàgàwà bhà Ʋyátá núbha igi, nyǎdù nyǎpba ìndrù ɔvò fùkù dhu rɔ́ tí. ⁹Nyí nyárí Kàgàwà bhà Ʋyátá nódho, nyǎdù afíku nápba fùkú mǎndu rɔ́ tí. ¹⁰Obhó tí, Músà nùwá dhu fùkù ndàti: nyí rǎkǎ nyífu àbanu mà íyànu mǎnà, ndirò àbanà mà íyànà mǎnà ní dhu nènò ale rǎkǎ kohò òho tí. ¹¹Pbétù nyí nyú, nyí nyárí dhu ɔvò ìndrù tó nyàti: ndi ale rapé dhu ùnò kpangba àbanà tò, ndirò íyànà tó mǎtí ndàti: «Dzènanu nónzi ma mǎmbènà ní fudú ríí dhu ní Kòrbanì, kà-tì ní: Kàgàwà tó ka kùtri perè.» ¹²Ní ndi ale rí mbǎ àbanà mà, ndirò íyànà mà dzèna nónzi ndi ndí dhu-atdyú nà. Ní nyí nyaràdù ndi dhu kèlè ná'ù ndi ale tó. ¹³Ní ndi dhu ní, nyí nyárí Kàgàwà bhà ɔte-òvù nítò, yà nyí nyarúdhèna fùkù nzínziku ð fùkú mǎndu ní. Ndirò, nyí nyarí ndi dhu bhěyi dhu-tidò nónzi abho nyú.»

Ìndrù nábhu ràdù ròtì Kàgàwà-nyìkpò ð dhu

(Màt 15.10-20)

¹⁴Wò dhu-dzidɔ́, Yèsù náanzi ihé-yà tdítdɔ́, ndàdù àtìnà nì: «Nyí kóró, nyèri yà ma múnɔna fùkù dhu, ndirò nyàlè ka ðùku ð. ¹⁵Ìnzí iri rò ròtsù ìndrù ð atdí dhu mà, ràdù ìndrù nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpò ð. Pbétù, ìndrù-aff ð rò àhu dhu ní ndi kàbhu ràdù ròtì Kàgàwà-nyìkpò ð. ¹⁶[Inga t'íríta tó bina nà ríí ale, náká ndirò wò ma mènò dhu'.]»

¹⁷Yèsù níitdègu ihé-yà núbha ndàdù òtsù idza, ní kàbhà ábhàlì náadù wò ndi mbólí-tì nívu kà-tsù. ¹⁸Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nì: «Nyí nyú mà, kàlè t'òbhó ðùku átò? Nyí nyèni t'òbhó dhu, ìnzí iri rò ròtsù ìndrù ð atdí dhu mà ràràdù ìndrù nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpò ð? ¹⁹Obhó tí, ndi dhu nòtsu nzà ndi ale-aff ð, pbétù kòtsù ndi ale-fi-tsù ð, ndàdù àhu kà-ò rò ɔtsò dò ndi ale àrà rò.» Wò ndi ndènò ɔte ð, Yèsù náavò dhu kpangba ònyu ka ràràdù kóró ònyù-tidò nónyù. ²⁰Ní kǎdù àtìnà tdítdɔ́: «Ìndrù-aff ð rò àhu dhu ní ndi ràdù ìndrù nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpò ð. ²¹Obhó tí, ìndrù-aff ð rò arúvò nzére irèta náarí ndi ìndrù nábhu rònzi nzére dhu. I nzére dhu ní: múnɔnì t'ónzita, ogbo t'ónzita, abvo t'óhota, ²²màkuni t'ónzita, ngàtsi ale-fɔ́ ríí dhu dɔ́ ka kí ale-aff ìlì dhu, òrè ka kórè dhu, ìndrù t'útrátá, ìnzí ka kí ɔyátá-ɔdò nónzi dhu, adha t'ónzita, ìndrù ní ka kí dhu ùnò nzére dhu, ale ɔyò ka kí dhu, àrí bhěyi ka kí

* 7.7 Ísa 29.13 j 7.16 Wòrí andítá ríí mbǎ ábhɔ́ angyè andítá ð.

ale ònzì dhu. ²³Kóró kòrí nzére dhu náarúvò ìndrù-afí ò rò, ràdù ìndrù nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpó ð.»

Ìnzì ní Mùyàhudi-àyi rí Yèsù ná'u dhu

(Màt 15.21-28)

²⁴Úró rò, Yèsù ivà ndì ndàrà Tìrò tí kátina kigò tó mùlengù ð. Ní kàtsù atdí idza ð, ìnzì ndàdù atdí ale mà nózè rùni ányirò ndì ndfí dhu. Pbéù, kà rí ndòru dhu níí'ì odú. ²⁵Obhó tí, atdí tsibhále yà nzére-alafí náarávu pbìndà tsibhíngba rǎ, nííri Yèsù dǎ kà káwèna dhu. Ní ányirò rò tí, íyàdhíyà náadù ìrà Yèsù-tí'ò, ndàdù ndìbvù obvò kàpǎ rǎ. ²⁶Ndi tsibhále níí'ì ìnzì ní Mùyàhudi-àyi, pbéù kà níí'ì Sirò-Fòyìniki tó pbìri ð ale. Ní kǐtsò ndì Yèsù rǎ, ndíí'ì nzére-alafí nípfo tí pbìndà tsibhíngba ð rò. ²⁷Pbéù, Yèsù adù àtìna kà ní: «Ébhà pé nzónzo rònyù dhu 'ùlè ní angyi. Obhó tí, dhu ðfǎ nzá nga kidyi nzónzo tó ònyù, kadù òbvùnà ìtsè-nzo tó.» ²⁸Íyàdhíyà náadù dhu àdu kà tò ndàti: «Obhó Ádrùngbàlè, pbéù mizà tsinà ríí'ì ìtsè mà náarí nzónzo-fó rò ì nàwà ònyù-ú'ù-nzo mà nónyù.» ²⁹Nírò ní ndì Yèsù adù àtìna kà ní: «Wò nyi nyàdu òte-okú dǎ rò, ádùna nyi pbèkù, iwà nzére-alafí náhu pbèkù tsibhíngba ð rò.» ³⁰Ní kàdù ndì pbìndà, ndàdù pbì ingba nótù ara dǎ àyi ró, iwà nzére-alafí náhu ònà rò rǎ.

Yèsù rí ìnzì arí inga ìri ndirò ìnzì ndàdù òte atdí ale nígù dhu

(Màt 15.29-31)

³¹Wò dhu-dzidǎ, Yèsù ivà ndì tǎtǎdǎ Tìrò tó mùlengù ð rò, ndùdà Sìdona tó kigò ònǎ, ndàdù ìngo Gálilayà tó rǎrù-bidǎ, Dèkàpoli tó pbìri ònǎ ndì ndùdà rǎrò. ³²Ní, kà kiwú ìnzì bína arí nga ìri, ndirò ìnzì aróte mbèyi atdí ale nà Yèsù tí 'ò. Kà kadù kǐtǎ ìtǎ tí, ndíí'ì òtsúna nìli tí ndì ale dǎ. ³³Ní Yèsù náadù kidyi atdíró ndàràna lèngèlèngè ihé-yà ð rò. Kàdù òtsúna-kpò nǎfó wò ale-bì ð, ndàdù ìsò nísò òtsúna-kpò rǎ, ndàpbàlǎ kǐdà-dò-ngbò ní. ³⁴Tǎtǎdǎ, Yèsù andà òrù-akpà ð nga, ndàdha ihèna, ndàdù àtìna wò ale ní: «Éfatà!» Kà-tì ní «Ángbè nyi!» ³⁵Ní uró rò tí, wòrí ale-bì núungbe ì, idàna ràdù ò'ò isó òte tò, ndàdù ndòpè ndòtè mbèyi. ³⁶Yèsù adù kóró ale nísò ìnzì ndì dhu nuno tí atdí ale tò màtì, pbéù yà kàrí abádhí nósò dhu náaràna ìndrù názi rǎ àzi tí ràmbe òte dǎ ndì dhu dǎ. ³⁷Ní idho náadù abádhí núkò atdí dǎ nyú ròsè, 'àmbe àtìna dǎ: «Kà rǎnzina dhu ní kóró ídzi dhu nyú. Ndirò, kà rǎrà bíya úrí ale-bì mà núngbe rǎ, ndàdù ìnzì aróte ale mà nábhu ròtè.»

Yèsù rí ìfó lufù ale nóngù dhu

(Màt 15.32-39; Mrk 6.30-44)

8 ¹Ndi nínnganí, ádrùngbà ihé-yà náandu ì tǎtǎdǎ. Ní ìmbà abádhí rǐí'ì ònyuna ì í dhu nà nídhuní, Yèsù anzi pbìndà ábhàlǐ ndàdù àtìna abádhí ní: ²«Ma mǐí izu nà atdí dǎ kǎkà ale dǎ. Mǎ mòkò wà abádhí màna ìbhuku mbàlìmbàlì, ndirò abádhí rǐ mbà íí'ì ònyuna ì í dhu nà. ³Ma mapé abádhí àvǐ ròwù àwù nà fǐrǎbvù, ní sàzì rǎrà abádhí nábhu ràwà ì otu ð. Obhó tí, abádhí nǐnzì ð atdí dhená ale níwù itse rò nyú.» ⁴Ní, kàbhà ábhàlǐ náadù dhu àdu kà tò 'àti: «Kà kówu abádhí nóngù kà kǐ ní ònyù nótù àdha yàrí rùngù ð?» ⁵Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Nyí nyíí'ì *mùgati nà ìfè?» Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Mǎ mǐí mùgati nà àrùbhù.» ⁶Ní Yèsù avì ihé-yà

ròkò obvò. Kàdù kǝkǝrǝ àrùbhù mùgati nùgù ndùlù foná, ndàdù òtsò nábhu Kàgàwà tò. Wò dhu-dzidǝ, kàdù i mùgati-ǝnga núkò ndùbho pòndà ábhàlǝ-fǝ, ndíni abádhǝ ɔndo tí ihé-yà tò. Ní i ábhàlǝ náadù i mùgati nùndò i ale tò.

⁷ Abádhǝ níi⁷ ngúfe ìbhě-nzo nà átò. Ní Yèsù adù òtsò nábhu Kàgàwà tò kǝkǝrǝ ìbhě dǝ, ndàdù pòndà ábhàlǝ návi rùndò i ìbhě-nzo átò. ⁸ Kǝró ale náanyù dhu 'ùlè ní àkǝkǝ dhu bhěyi. Ní ábhàlǝ náadù òdòdì mùgati-go-tsù nùndu, rùlè àrùbhù sěngě ǝ. ⁹ Ányirǝ, ìndrù níi⁷ mběmbě ifo lufù ráhu dhu bvù. Wò dhu-dzidǝ, Yèsù adù abádhǝ àvi ròwù. ¹⁰ Ányirǝ rò tí, Yèsù mà pòndà ábhàlǝ mànà nùpò ibhù ǝ, 'adù owu Dàlmànuta tí kátina pòirì ǝ.

Pbàfàrisáyò rǝ Yèsù àvi rǝnzì wiwì dhu

(Màt 16.1-4; 12.38-39)

¹¹ Atdíku, Pbàfàrisáyò níiwù ùvò Yèsù-tǝ'ǝ, 'adù 'òpè 'àgò i kà nà kǝfǝ i omvù tí. Ní, abádhǝ náavi kà rǝnzì atdí wiwì, ndíni Kàgàwà bhà rò kàbhà ádrùngbǝnga tò ǝbí nǝrá dhu navì tí. ¹² Ní ndi dhu adù ìnze Yèsù rǝ atdíǝ, ndàdù àtìnà: «Heè! Ádhu indo arǝi ale nózè wiwì kèlě 'àla nǝ? Ma mí obhó dhu nùno fǝkù: kà kǝ nǝrǝ atdí wiwì mà nǝnzì abádhǝ tò.» ¹³ Wò dhu-dzidǝ, Yèsù ivà ndi abádhǝ-tǝ rǝ, 'adù ùpò ibhù ǝ pòndà ábhàlǝ mànà, 'adù àda rǝrù-adzè.

Pbàfàrisáyò tò afi mà, Hèrǝdè bhà afi mànà

(Màt 16.5-12)

¹⁴ Mùgati nídyi i í àkǝkǝ dhu bvùtǝ dhu náadzò Yèsù bhà ábhàlǝ ònǝ rò, abádhǝ ràdù 'òtù atdí mùgati kèlě nà foyà ibhù ǝ. ¹⁵ Ní Yèsù nùuyà dhu abádhǝ tò ndàti: «Nyàndà nga mběyi, nyòdo nyǝ Pbàfàrisáyò tò ^aafi^k mà, Hèrǝdè bhà afi mànà dhu rò rǝ.» ¹⁶ Ní, Yèsù bhà ábhàlǝ náatè nǝnzǝiya ǝ, 'àmbe àtìnà dǝ ìmbǝ i rǝrǝi mùgati nà. ¹⁷ Ní Yèsù náasù abádhǝ rǝnǝna dhu, ndàdù dhu ìvu abádhǝ-tsù ndàti: «Ádhu nyǝ nyátina, ìmbǝ nyǝ rǝrǝi mùgati nà nǝ? Ndi dhu àpè t'òbhó dǝkù àlǝ? Nyǝ nyàpè tí nzà ndi dhu àlǝ dǝkù ǝ? Fǝkù irèta dǝnǝ dhu òsè t'òse tí? ¹⁸ Nyikpǝkù rǝnè, ní nyǝ t'òbhó inga nǝlǝ? Bǝkù rǝnè, ní nyǝ t'òbhó inga níri? Nyǝ nyǝrè t'òbhó ¹⁹ ife sěngě ǝ màtǝ nyǝ nyundu òdòdì mùgati-go-tsù rùlè dhu, yà ìmbò mùgati-ǝnga mà mùkò ìmbò lufù ale tò nǝnganǝ?» Abádhǝ adù dhu àdu 'àti: «Atdí-kumi dǝnǝ óyǝ nà sěngě ǝ.» ²⁰ Ndirǝ Yèsù adù dhu ìvu tǝfǝtǝ ndàti: «Yà àrùbhù mùgati-ǝnga mà mùkò ifo lufù ale tò nǝnganǝ, nyǝ nyundu òdòdì mùgati-go-tsù rùlè ife sěngě ǝ?» Ní abádhǝ adù dhu àdu, 'àti: «Àrùbhù sěngě ǝ.» ²¹ Nǝrǝ ní ndi Yèsù adù àtìnà abádhǝ nǝ: «Ní ndi dhu àpè tí nzà dǝkù àlǝ kǝmbǝ màtǝ?»

Yèsù rǝ atdí ndùmùndùmú nǝgù dhu

(Yùw 9.1-11)

²² Wò dhu-dzidǝ, Yèsù mà pòndà ábhàlǝ mànà náawù ùvò Bètèsàydà tí kátina pbanga ǝ. Ní ányì, ìndrù níiwù atdí ndùmùndùmú nà Yèsù-tǝ'ǝ, 'adù 'ǝtsò Yèsù rǝ ndíni kà-ngbò napbálá tí. ²³ Ní Yèsù náalǝ wǝrǝ ndùmùndùmú ɔtsána rǝ, 'ùvò nà pbanga ǝ rò. Tǝfǝtǝ kàdù iso nǝsò kǝnyikpǝ rǝ, ndàdù ɔtsána

k 8.15 Yèsù rǝtina afi tí dhu ní, ìnzǝ Pbàfàrisáyò mà, Hèrǝdè bhà ale mànà rǝ dhu à'u dhu.

* 8.18 Yèr 5.21; Zèk 12.2

náli kà dǝ. Ndirò Yēsù adù dhu nívu kà-tsǝ ndàti: «Nyi tí atdí dhu mà nálǎ àlǎ?» ²⁴Ní wò ndùmùndúmú náangbe nyìkpóna, ndàdù àtìnà: «Ma mí ìndrù nálǎ itsu bhěyi rólo rǝ, pbétù abádhí rǝbhi ùbhí.» ²⁵Yēsù adù ɔtsúna náli tǎtǎdǝ kànyìkpó dǝ, kà rǎdù inga nála kpangba. Ndirò, kǎdù ògù atdídǝ, ndàdù kórǝ dhu àla mběyi nyú. ²⁶Ní Yēsù adù kǎvi rǎdu ndì pbìndà, ndàdù àtìnà: «Àpé nyotsú wò pbanga ò.»

Péterù rǝ Yēsù náti Krístò tí dhu

(Màt 16.13-20; Luk 9.18-21; Yùw 6.67-71)

²⁷Wò dhu-dzidǝ, Yēsù mà pbìndà ábhàlǝ mànà náawù Kàyìsàriyà-Filipì tǝ kigò tí rǝi pbangá-nzo ò. Ní otu ǝ, kǐvú dhu abádhí-tsǝ ndàti: «Ìndrù arátina ma rǎrǝ àdhi?» ²⁸Abádhí adù dhu àdu kà tǝ 'àti: «Atdídhenà ale náaratina nyi rǎrǝ bàtizò nubhónà Yùwanì. Ngǝkpà ale náarádù àtìnà nyi rǎrǝ *Èliya'. Ndirò, ngǝkpà ale-tsǝ náarádù àtìnà nyi rǎrǝ angýi iǝ ngǝkpà pbànábì nzínzì ǝ atdí ale.» ²⁹Yēsù adù dhu ìvu abádhí-tsǝ ndàti: «Olu nyǝ, nyǝ nyaratina ma rǎrǝ àdhi?» Ní Péterù adù dhu àdu kà tǝ ndàti: «Anyi, nyi ní *Krístò.» ³⁰Nírò ní ndì Yēsù adù abádhí nǝso ìnzǝ wò dhu nǝno tí atdí ale tǝ mǎtǝ.

Yēsù rǝ ndì ndóvè kǝtdù ndì, ndàdù ndingbè dhu nóvo dhu

(Màt 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹Wò dhu-dzidǝ, Yēsù náadì ndámbe dhu núdhe dǝ pbìndà ábhàlǝ tǝ. Kǎti: «Dhu àkǎ Ìndrù t'ídhùnà rǎbà àpbè atdídǝ. Pbanga ǝ *pbàkǝrǝ mà, *pbà-kùhání tǝ ádròdrǝ ale mà, Músà bhà *Uyatá tǝ mǎlímó mànà nóvdhoya ka. Ndirò, ka kohoya ka, kadù ɔtdànà. Pbétù ìbhu idho dzidǝ kǎdùya ndingbè.» ³²Kǎno wò dhu abádhí tǝ kpangba nyú. Ní Péterù adù kǐdýi ndàrà nà ìgi, ndàdù ndòpè ndòrù dǝnà. ³³Ní Yēsù agéré ndì ndàndà pbìndà ábhàlǝ, ndàdù òrù Péterù dǝ ndàti: «Ìndrǝ nyi itse tidú rò Pǝmvo *Sìtanì! Nyi nyǝ nǝi inga nǝrè Kàgàwà náarǝ inga ìrè dhu bhěyi nǝdhunǝ, pbétù nyi nyǝ inga nǝrè ìndrù bhěyi.»

³⁴Tǎtǎdǝ, Yēsù náanzi ihé-yà pbìndà ábhàlǝ mànà, ndàdù àtìnà abádhí nǝ: «Ndì ale náapè ndòzè ndùbhi owùdu ǝ, ní ndì ale àkǎ ndàdzo rǝnà rò, ndàdù ndà'ù ndànò pbìndà *mùsàlabhà", ndàdù ùbhi owùdu ǝ. ³⁵Obhó tí, pbìndà ìpǝrǝnga nòzè ndòdǝ fǝndà ale níwíya ka. Pbétù, okúdu dǝ rò, ndirò Kàgàwà bhà ìdzì Mǎkǝrǝ-okú dǝ rò rǝ pbìndà ìpǝrǝnga níwǝ ale, nǝigúya ka. ³⁶Ndirò, ìndrù rǝ yà adzi ǝ ònzì nábà, ndàdù pbìndà ìpǝrǝnga níwǝ dhu tǝ ìdzìnga ní àdhu? ³⁷Ìndrù rǎdù àbhunà pbìndà ìpǝrǝnga nduwǝ tí nǝ atdí dhu mà tí'ǝ inè? ³⁸Indo arǝi ale ní nzérénga ònzì arǝ ale, ndirò ìnzǝ arǝ 'òdo Kàgàwà tǝ ale. Ní ndì ale-nyǝ náapè ìwu okúdu dǝ rò, ndirò pbàkǝ ɔte-okú dǝ rò kǝrǝ i ale nzínzì ǝ, ní Ìndrù t'ídhùnà-nyǝ níwúya átò kǝkú dǝ rò ì itsi ìwu ìlǝlǝ mǎlàyíkǝ mànà Àbanà bhà ádrùngbǝnga tǝ awáwù ǝ nǝnganǝ.»

9 ¹Yēsù adù àtìnà tǎtǎdǝ abádhí nǝ: «Ma mí obhó dhu núnò fǝkù: yà ìrǝ rǝi ale nzínzì ǝ, ngǝkpà ale núwvèya nǝi inzǝ ì àla òrù-akpà ǝ Ádrùngbǝ kamà Kàgàwà bhà Idzi rǝrǝ ádrùngbǝnga tǝ ɔbì nà dhu rǝrǝ.»

1 8.28 Èliya ní'ǝ mbèmbè ìmbò miyà atò ǝ angýinǝ rò Yēsù tǝ. Ndirò, Pbayàhúdí ongónà inga ìrè kà rǝraya angýinǝ rò Màsiyà tǝ (Màl 3.23). m 8.34 Pbìndà mùsàlabhà nánò ìndrù rǝ dhu-tǝ ní, ndì ale rǝ ndà'ù ndàbà àpbè àdhàdhì Yēsù abà àpbè dhu bhěyi dhu.

Yèsù-wòyò rí ndùgèrè dhu

(Màt 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Azà idhò dzidò, Yèsù náanzi Péterù mà, Yàkòbhò mà, Yùwani màna, 'àdù ùpò màna ádzí p̀biri-akpà d̀. Ányì abádhí náatù ì òyá. Ní Yèsù-wòyò núugèrè ndì abádhí-nyìkpò ò r̀. ³ Kà-r̀ mùdzarù náapè ndùmbìlì atdíð, ràdù òwù tdyè, ìnzì yàrí adzi d̀ atdí ale mà ràdù dhu òbhòlò r̀òwà dhu bhèyi. ⁴ Tdítd̀, *nabì *Èliya mà Músà màna nùuto ì abádhí tí, 'àdù àmbe òtè d̀ Yèsù màna. ⁵ Níró ní ndì Péterù náati Yèsù nì: «Màlimò, dhu òfò nga àlè ròkò irò. Mǎ mí ìbhu hemè-dzà núpè, atdí indù, atdí Músà t̀, ndirò atdí Èliya t̀.» ⁶ Péterù nùuni nzà àdhu mà nùno ndì ndí dhu. Obhò tí, àbadhi mà ngùkpà ábhàlì màna níí òdò nà atdíð. ⁷ Ní ádrùngbà àp̀bù níbvù ndì, ndàtsì abádhí sisina nì. Ndirò atdí ale-tù náadù ndirò wò àp̀bù ò r̀, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, atdíð ma mózè ale. Nyìri kà-tsù dhu.» ⁸ Ányirò r̀ tí, kòkòrí ábhàlì náandà tiyá nga, pbétù ìnzì àdù atdí ale mà nála. Yèsù kèlè náadù ì atdíró abádhí-tí.

⁹ P̀biri d̀ r̀ abádhí r̀awù òná kàsùmì ò, Yèsù núuyá dhu abádhí t̀ ndàti: «Àpè nyàwe yà nyí nyàla dhu atdí ale t̀ màtí, r̀àrà àhu ima, *Índrù t'ídhùnà, ma mí mingbè dhu ò.» ¹⁰ Ní abádhí náalú wò fíyò ka kùyàna dhu d̀yà ò, àzèmbè ì í dhu òngù tsùyá nzínziya ò r̀òr̀, 'àmbè àtìnà d̀: «Índrù rì ndìngbè òvè-bvù r̀ dhu-tì ní àdhu?» ¹¹ Wò dhu-dzidò, abádhí níwù dhu Yèsù-tsù 'àti: «Ádhu Músà bhà Uyátá t̀ mǎlímó náarátina, Èliya r̀akà pé ndirà angyi ní'?» ¹² Ní Yèsù adù dhu abádhí t̀ ndàti: «Obhò tí, Èliya náká wà ndàdu ndì angyi, ndirà kórò dhu-nyìtì nóhù'. Pbétù, ádhu Kàgàwà bhà Andítá náarátina átò ìndrù t'ídhùnà rabáya àp̀bè abhò, kadù itsina nónzi ní?» ¹³ Pbétù, ma mí dhu òvò fùkù: Èliya bhèyi atdí ale níira wà àhu, ìndrù ràdù àvu r̀óná ì òzè dhu bhèyi', àdhàdhì Andítá nòvò kà d̀ dhu bhèyi.

Yèsù rì nzére-alafí ipfò ìnzì aròtè, ìnzì ndàdù inga ìrì ngbángba ò r̀ dhu

(Màt 17.14-21; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Yèsù mà kòkò ìbhu ábhàlì màna níiwù ùvò ngùkpà ábhàlì-tí. Ní abádhí náala ádrùngbà ihé-yà ì ábhàlì-ngbò nàkpòrò r̀. Ndirò Músà bhà Uyátá t̀ mǎlímó náadù òkò 'àmbè 'àgò d̀ abádhí màna. ¹⁵ Ní, ìndrù níitdègu Yèsù nǎlá, ní idhò núuko abádhí atdíð, 'àdù òtè 'òwù Yèsù nátsè. ¹⁶ Yèsù adù dhu ìvu p̀bìndà ábhàlì-tsù ndàti: «Ádhu abádhí màna nyí nyí nyàgò d̀óná?» ¹⁷ Ní ihé-yà nzínzi ò atdí ale náadù dhu àdu kà t̀ ndàti: «Màlimò, ma mǐrà idhùdu nà funu ò. Nzére-alafí yà kàbhù arí ìnzì r̀àmbe òtè d̀ ní r̀í kà ò. ¹⁸ Kórò ngari ò, ndì nzére-alafí níwà dhu kà r̀ r̀ò, kǎrí kà-ònga níbvù obvò, isò-yà r̀ùp̀bò ndì liná, ràdù àmbè kùna nátri d̀, kàngbò ràdù ndifiri ndìdzò. Ní ma màvi p̀bùkù ábhàlì r̀ipfo ndì nzére-alafí kà ò r̀, pbétù abádhí nàdù nzà kà-lèmà nónzi.» ¹⁹ Ní Yèsù adù dhu núnò abádhí t̀ kpangba ndàti: «Hàkà! Nyí ìmbà a'uta nà alé! Àlè kokoya nyí màna ife kàsùmì tí tdítd̀? Ma mí fùkù dhu-dzi nóndu r̀àrà àhu ife idhò tí? Nyiwi ndì ngbángba nà tidu ò.» ²⁰ Ní ka kadù ìwu kà nà Yèsù-tí'ò. Úrò r̀ tí, wò nzére-alafí níitdègu Yèsù nǎlá, ní kiyà ndì ngbángba-ònga òbí nyú nà, ràdù ìtsì obvò, r̀àmbe ndùbolo d̀ adzi ò, isò-yà ràdù ndùp̀bò liná. ²¹ Yèsù adù dhu ìvu kà t'ábanà-tsù ndàti: «Wò dhu òpè ndì ìngbàtíngá kà

rõ?» Kà t'ábanà náadù dhu àdu ndàti: «Àdĩ kàdi ngbángba nyú tí rórò. ²² Ndirò ibí-gùna nyú, nzére-alafí náarí kàbhù ràwà ndi kàzu ò mātí, ndirò idha ò mātí, ndíní òvé tí. Ní, ìmbà mātí dhu ì'í, ndi dhu ònzí nyi nyádù nání, àbà izu dòkà nyonzi dzènakà.» ²³ Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyi pbání àtina, ndi dhu ònzí nyi nyádù nání? Kóró dhu ràdù àkà a'uta nà rí'í ale tò.» ²⁴ Ní ànyirò rò tí, wò ngbángba t'ábanà náafà ndi ndàti: «Ìnè ma m'í a'uta nà! Ní ónzi dzùnàdu nyitrò ka!»

²⁵ Wò dhu-dzidò, Yèsù ala ihé-yà tiya ò rítse ró. Ní kàdù òrù ndi nzére-alafí dò, ndàti kà nì: «Yà ngbángba nábhù arí ònzí ràmbe òte dò, ndirò ònzí ràmbe nga nírí dò nzére-alafí, ma mātina nyi nì: «Áhù yà ngbángba ò rò, ndirò àpé nyadù nyi tdítò kà ò.»» ²⁶ Ní wòrì nzére-alafí náakù, ndi yà wò ngbángba-ònga òbi nyú nà, ndàdù àhu kà ò rò. Wò ngbángba níli ndi iwà òvé ale bhéyi, ànyirò ì'í ábhù ale ràdù àmbè àtina dò: «fwa òvé.» ²⁷ Pbétù, Yèsù náadù kàlu otùsuna rò, ndi vā, ridè.

²⁸ Yèsù níitdègu ndàdù idza, kàbhà ábhàlì ràdù 'òtù òyá kà mànà, ní abádhí adù dhu òvu kà-tsù 'àti: «Ádhu ònzá mǎ mǐpfo wò nzére-alafí nì?» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìnzí vurò dhu ràdù wòrì nzére-alafí-tidò nípfò. Pbétù kípfo ràdù ní itsòta kèlè.»

Yèsù rí ndi ndòvè kòtdù ndi, ndàdù ndingbè dhu òvò tdítò dhu

(Māt 17.22-23; Luk 9.43b-45)

³⁰ Wò dhu-dzidò, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà níivà ò ànyirò rò, 'àdù èda Gállilayà tò pbìrì òna nǎ. Kàzè nzá kuni òngbòrò mātí ò fí pbìndà ábhàlì mànà dhu. ³¹ Obhó tí, kàmbénà dhu òdhe dò abádhí tò, ndàmbe àtina dò abádhí nì: «Ka kǐ mǐpfò, ima Ìndrù t'Ídhùnà, kabhu ma òndrù-fò. Ní ò ale rí moho, kàdù mòtdù. Ndirò òbhù idho dzidò, ma mádù mǐngbè òngbè.» ³² Pbétù, wòrì òte náalé ònzá kòkò ábhàlì-dò, ndirò abádhí adù kà-tsù ò fí dhu òngù dhu-òdò ònzi ònzí tí.

Ábhàlì nínzi ò ádrùngbàle nyú ròsè ní àdhi

(Māt 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù òvò Kàpèrñawumù tí kátina kigò ò. Ní, idzá ò fí rórò, Yèsù níivú dhu pbìndà ábhàlì-tsù ndàti: «Ádhu nyí nyúbhi nyàgò rò dóná otu ò?» ³⁴ Pbétù abádhí náadù ònè ònè tí. Obhó tí, otu ò, abádhí ubhìna 'àgò rò nínziya ò, ndíní ò uni tí ádrùngbàle ròsè nínziya ò rǎrì àdhi. ³⁵ Ní Yèsù adi obvò, ndàdù atdí kumì dóná òyò nà ábhàlì núnzi, ndàdù àtina abádhí nì: «Ndi ale náapé ndòzè ndi'í wemberè t'ále tí, ní ndi ale àkà ndi'í kóró ale tò arádi olù ale tí, ndàdù ò kóró ale tò arí kasu ònzí ale tí.» ³⁶ Tdítò, kàdù ákè ngbángba nídyì, ndi ridè abádhí-ònzí. Kídyi ndi ngbángba ndàtdù, ndàdù àtina pbìndà ábhàlì nì: ³⁷ «Yàrí ngbángba bhéyi atdí ngbángba nàkò okúdu dò rò ale, nàdù ò iwà ima nàkò ale. Ndirò ima nàkò ale nàkò ònzá ima kèlè, pbétù kàkò ima níiví ale átò.»

Ìmbà rí'í àlè tò òmvù tí ale ní àlè-ti'ònà rò rí'í ale

(Luk 9.49-50)

³⁸ Yùwanì náati Yèsù nì: «Màlimò, mǎ màla atdí ale nzére-alafí nípfò rí òndrù ò rò òvònu rò ró. Ní mǎ màtsù mǐsò ndi dhu kà tò, ònzí ndi ale náarúbhi

atdíkpá àlě mànà nídhuní.» ³⁹Pbétù, Yēsù adù dhu àdu ndàti: «Ìnzí nyìsò ndi dhu kà tò, ìnzí ìndrù rǎdù wíwí nónzì ɔ̀vòdu rǎ, ndàdù òtè nzére ima ní kòmbómbí tí nídhuní. ⁴⁰Ìnzí ndi ale náapé ìyí àlě tó òmvù tí, ní ka ní àlě-tí'òná rò rí'í ale. ⁴¹Obhó tí, ma mí obhó dhu néno fùkù: idha mà nábhù rí nyòmvù Krístò bhà ale tí nyí nyí'í dhu-okú dò rò ale, náadiya nzí inzà ndi ndàbà pbìndà perè rǒrò.»

Nzérenga rǒrò dhu àkǎ kòdò ale dhu

(Màt 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴²Yēsù adù àtìna tǎtǎdò: «Yà ma ná'ù nzónzo nzínzì ò atdí ngbángba mà nábhù rí ròtsù nzérenga ò ale-tù, dhu òfò nga mbéyi nyú kosò dhu ò'ù ka karí dónà odu-ba, kadù ndi ale nídò ádrùngbǎ rèrù ò. ⁴³Dhu apé ìyí ɔ̀tsúnù náarí nyabhù nyòtsù nzérenga ò dhu tí, ní ɔ̀tǎdì ka. Dhu òfò nga atdíǎ indù, nyòtsù atdí ɔ̀tsúnù nà dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga ò, ròsè ɔ̀yó ɔ̀tsúnù nà nyí nyára ìnzí aráve dhòdhódhónganà kàzù ò dhu dónà. ⁴⁴[Ányì, ale-ngbò nónyù rí rìpǎ ndi asa náarí nzí àve, ndirò ányì kàzù náarí nzí àve akekpá màtí.] ⁴⁵Dhu apé ìyí pǎfǎnù náarí nyabhù nyòtsù nzérenga ò dhu tí, ní ɔ̀tǎdì ka. Dhu òfò nga nyòtsù atdí pǎfǎnù nà dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga ò, ròsè ɔ̀yó pǎfǎnù nà ka kí nyobvù ìnzí aráve dhòdhódhónganà kàzù ò dhu dónà. ⁴⁶[Ányì ale-ngbò nónyù rí rìpǎ ndi asa náarí nzí àve, ndirò ányì kàzù náarí nzí àve akekpá màtí.] ⁴⁷Ndirò, dhu apé ìyí atdí nyìkpónù náarí nyabhù nyòtsù nzérenga ò dhu tí, ní ítù ka nyobvù. Dhu òfò nga nyòtsù òrù-akpá ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò atdí nyìkpónù nà, ròsè ɔ̀yó nyìkpónù nà ka kí nyobvù ìnzí aráve dhòdhódhónganà kàzù ò dhu dónà. ⁴⁸Ányì ale-ngbò nónyù arí rìpǎ ndi asa náarí nzí àve, ndirò ányì kàzù náarí nzí àve akekpá màtí. ⁴⁹Obhó tí, Kàgàwà núu'oya kóró ale kàzù ní rìlǎ nyìkpónà ò, àdhàdhì ka karí perè tí ka kúbhòna kà tò dhu nú'ò iko ní rìlǎ kà-nyìkpó ò dhu bhéyi*.

⁵⁰Iko ní ídzì dhu nyú. Pbétù, iko-òvù náapé ìku, ní ka kádù kàbhu ròkyè àdhu ní tǎtǎdò? Nyàbhu òvùku rí'í iko ní ka kòsì dhu-òvù náarí'í dhu bhéyi, nyòkò màrùngà ò nzínzìku ò.»

Yēsù rí dhu ùdhě kpatsìbhále mà rí 'ùbhǎ pbìndà tsìbhále nà dhu dǎ dhu

(Màt 19.1-12; Luk 16.18)

10 ¹Wò dhu-dzidò, Yēsù níivà ndi Kàpèrnàwumù rò, ndàrà Yùdeyà tò pǎbìrì ò, ndàdù àda Yòròdanì tí kátina idha-akpà-adzè. Ní, ábhò ihé-yà náadù 'ùndu kátì tǎtǎdò, kà rǎdù dhu ɔ̀pè ndùdhe tǎtǎdò fíyò yà bílìnganà ndi ndarònzìna dhu bhéyi.

²Ní ngúfe Pbàfàrisáyó níiwú kà ì ndíní ì omvù tí kǎfí. Abádhí níivú dhu Yēsù-tsù àti: «Músà bhà ***Uyátá** návi tí wà kpatsìbhále ròdhò pbìndà tsìbhále ndàdù òdìnà?» ³Ní Yēsù adù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu Músà bhà Uyátá néuno fùkù ndi dhu dǎ?» ⁴Abádhí adù àtìna: «Músà náati, kpatsìbhále rǎrǎdù ubhátá tó bhàruwà nándi, ndàbhu ndi pbìndà tsìbhále-fó, ndàdù kòdì*.»

⁵Ní Yēsù adù àtìna abádhí ní: «Músà náandí wòrì Uyátá fùkù odú afíku náaró'ò dhu-okú dò rò. ⁶Pbétù mǎhàngú ò rò, Kàgàwà náanzi kóró dhu nínganí, kǎnzì kpatsìbhále mà tsìbhále nà. ⁷Ní ndi dhu-okú dò rò, kpatsìbhále

ràdù àbanà mà íyànà mànà núbhà, 'àdù òwù 'ùngbò atdíkpá pbindà tsibhále mànà, ⁸abádhí ÿǝ rò ràdù òngò atdí ale tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí ní nǝ ÿǝ ale tǝtǝdǝ, pbétù abádhí nóngò iwà atdí ale tí. ⁹Nírò, dhu àkǝ nǝ atdí ale mà rùtu Kàgàwà úngbò ale-ǝnga.»

¹⁰Wò dhu-dzidǝ, Yèsù mà pbindà ábhàlǝ mànà níitǝgù 'àdù idza, ní kàbhà ábhàlǝ náadù dhu òngù kà-tsù tǝtǝdǝ ndi dhu dǝ. ¹¹Ní, Yèsù adù àtìna abádhí nǝ: «Atdí kpatsibhále náapè pbindà tsibhále nódho, ndàdù ngǝtsi tsibhále nídyi, ní ndi kpatsibhále nónzì wà m̀nỳǹǹ, ndàdù dhu àfa angyi pbindà tsibhále-ònzì. ¹²Ndi dhu bhèyi tí, atdí tsibhále náapè pbindà kpatsibhále núbhà, ndàdù ndòkù ngǝtsi kpatsibhále tò, ní ndi tsibhále nónzì wà m̀nỳǹǹ.»

Yèsù rǝ nǝnǝ nzónzo násò dhu

(Màt 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³Atdíku, ìndrù níiwù nzónzo nà Yèsù-tǝ, ndínǝ kǝlǝ tí ǝtsúna d̀ỳỳ, ndàdù àsonà. Ní Yèsù bhà ábhàlǝ náadù òrù òrù tí i ale dǝ. ¹⁴Ní, wò dhu ndi ndàla rò, Yèsù-ǝnga náadù ndiwa pbindà ábhàlǝ rǝ, ndàdù àtìna abádhí nǝ: «Nyùbhà nzónzo rìwù tidu ò, ìnzì nyùtò abádhí-tsù. Obhó tí, òrù-akpà ǝ Ádrùngbǝ kamà Kàgàwà bhà Idzi ní abádhí bhèyi i núli ale tǝ. ¹⁵Ma mí obhó dhu núno fùkù: ìnzì rí òrù-akpà ǝ Ádrùngbǝ kamà Kàgàwà bhà Idzi nákǝ ngbángba náarí dhu àkǝ dhu bhèyi ale, náadùya nǝ òtsù ányì akekpá matí.» ¹⁶Wò dhu-dzidǝ, kǝdù nzónzo númbo, ndùli ǝtsúna d̀ỳỳ, ndàdù abádhí násò.

Yèsù mà rǝte atdí ònzitále nà dhu

(Màt 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷Yèsù níitǝgù isí otu ǝ ndàmbe àrà dǝ, ní atdí ale níiku ǝngu tí kà-tǝ. Kǝtsi ndòkù ǝtyùna dǝ Yèsù-ònzì, ndàdù dhu ivu kà-tsù ndàti: «Ídzi Màlimò, ádhu ndi àkǝ m̀ǹǹzì ndínǝ ma mabá tí dhòdhódhóngà tǝ ípìr̀ng̀a?» ¹⁸Ní Yèsù adù àtìna kà nǝ: «Ádhu nyi nyí manzi ídzi ale tí ní? Ìmbǝ ídzi ale rǝ atdí matí, pbétù Kàgàwà kèlè atdí. ¹⁹Nyi nyùnǝ wà Kàgàwà bhà Úyátá: 'dhu àkǝ nǝ nyohò abvo, dhu àkǝ nǝ nyonzi m̀nỳǹǹ, ndirò dhu àkǝ nǝ nyonzi ogbo. Dhu àkǝ nǝ nyadi tìtò tǝ ngàm̀b̀i tí ǝdhìnu rǝ, ndirò dhu àkǝ nǝ nyugu ngǝkpà ale tǝ dhu utrátá ǝ. Dhu àkǝ nyifu àbǝnu mà íyǝnu nà.» ²⁰Wò ale náadù dhu àdu Yèsù tò ndàti: «Màlimò, ma mífu kǝkòrǝ Úyátá kóró ròpè ndi idù ngbángba ò rò.» ²¹Ní Yèsù adù kàndà àzè nyú nà, ndàdù àtìna kà nǝ: «Atdí dhu ní ndi rùnù ndi nùbhà: Árà, nyadù kóró nyi nyarǝ nà dhu núdzi, nyadù nyi nyongyè fàrangà nùndò nǝkùtále tò, ndi dhu bhèyi ní ndi nyi nyabáya ònzì òrù-akpà ò. Wò dhu-dzidǝ, ádù nyira, nyadù owùdu nángu.» ²²Pbétù wò ale níitǝgù wò ǝte níri, ní kǝnyì-ǝnga náadù ifà ifà tí, ndàdù àrà izu nyú nà, ábhǝ ònzì nyú nà ndi ndí dhu-okù dò rò.

²³Ní, Yèsù náandà tiná nga, ndàdù àtìna pbindà ábhàlǝ nǝ: «Ònzitále ròtsù *Kàgàwà bhà Idzi ò dhu ní odù dhu nyú!» ²⁴Ní, idho núku ábhàlǝ atdí dǝ nyú wò dhu i ìr̀i rò. Pbétù, Yèsù adù àtìna tǝtǝdǝ abádhí nǝ: «Pbànǝnzò, òrù-akpà ǝ Ádrùngbǝ kamà Kàgàwà bhà Idzi ò ka kòtsù dhu ní odù dhu nyú. ²⁵Ngàm̀iỳà ròtsù ndàdà sindanǝ-bhu ònǝ dhu rǝ isò nyú. Pbétù ònzitále ròtsù òrù-akpà ǝ Ádrùngbǝ kamà Kàgàwà bhà Idzi ò dhu rǝ odù nyú ròsè.» ²⁶Idho náadù ábhàlǝ núku atdí dǝ nyú ròsè angyi ì'ina dònǝ, abádhí ràdù 'òpè 'òngù dhu tsùya nǝnzìya ǝ, 'àmbe àtìna dǝ: «Olu, ádhi nyú ndi ògù rádù ògù?» ²⁷Ní,

Yèsù andà pbindà ábhàlì, ndàdù àtìná abádhí nǎ: «Ìndrù tò ndi dhu rǎ nǎi àdù àkà, pǎtù Kàgàwà tó kà ràdù àkà àkà. Obhó tí, Kàgàwà tó kóró dhu náarí àkà àkà.»

²⁸Nírò ní ndi Péterù apè ɔtè ndàtì kà nǎ: «fíri, mà múbhà kóró dhu, màdù owùnù nángu.» ²⁹Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tó ndàtì: «Ma mí obhó dhu nǎno fùkù: atdí ale mà náapè pbindà idza, adóna, awéna, íyàná, àbanà, pbindà nzónzo mà, pbindà onzibvu màná núbha okúdu dō rò, ndirò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù-okú dō rò, ³⁰ní yà kòmbí àlě kíí òná kàsùmì ǎ, kábáya idza, adóna, awéna, ayína, inzo, onzibvu màná atdí miyà-gùna ròsè, kadù àvu róná átò. Ndirò olù rírà kàsùmì ǎ, kàdèya dhòdhóhóngà tó ipírǎnga nába. ³¹Pǎtù, ábhǎ ale yà kòmbí aríí wemberè tí, nóokoya olù ale tí. Ndirò yà olù ale tí aríí kòmbí ale nóokoya wemberè t'ále tí.»

**Ìbhu rí kisè nǎ, Yèsù rǎ ndi ndòvè, kotdù ndi,
ndàdù ndingbè dhu nówò dhu
(Màt 20.17-19; Luk 18.31-34)**

³²Ndi kàsùmì ǎ, Yèsù mà pbindà ábhàlì màná nííí Yèrùsàlemà ì úpo òná otu ǎ. Ní, Yèsù náadi ndámbe àrà dǎ angí abádhí tó. Ní idhò núuko kàbhà ábhàlì atdíǎ, ndirò kà-dzidǎ ríwu ale náadù ìí ɔdò nà. Ní Yèsù nánzi atdí-kumì dóná ɔyǎ nà ábhàlì tina ò tǎtǎdǎ, ndàdù ndòpè ndàwe róná rí ndónzi inzà òtrò kàsùmì ǎ dhu fíyò. ³³Kǎtì abádhí nǎ: «Nyíri dhu, kànì àlě kúpo Yèrùsàlemà. Ní ànyì, kà kí Ìndrù t'Ídhùnà nábhǎ pǎkùhání tó ádròdrǎ ale mà, Músà bhà Hyátá tó màlímó màná-fǎ. Abádhí rǎ anya òtǎ kà-dǎ ndíní kà koho tí, ndirò abádhí rǎ kàbhǎ inzí ní Pǎyàhúdí-fǎ. ³⁴I ale rǎ kà gàyà nónzi, ì rùso iso kà-dò, 'àvi kà asé nǎ, 'àdù kòhò, kadù kòtǎ. Ndirò, ìbhu idhò dzidǎ, kàdèya ndingbè.»

**Yàkòbhò mà Yùwanì nà rǎ ádrùngbǎnga nónzi Yèsù-fǎ dhu
(Màt 20.20-28)**

³⁵Wò dhu-dzidǎ, Zèbèdayò bhà inzo, Yàkòbhò mà Yùwanì nà níwú Yèsù-tí, adù àtìná kà nǎ: «Mǎ mòzè nyonzi funú mà mónzina dhu fàkà.» ³⁶Ní Yèsù adù àtìná abádhí nǎ: «Ádhu nyí nyòzè mǎnzi fùkù?» ³⁷Ní, abádhí adù dhu àdu kà tó àtì: «Pǎkù Idzi tó ádrùngbǎnga tó awáwù ò nyí nyótsù nǎnganí, nyí nyabhàya mà mòkò tinú, atdí ale ràdì indé fangà dónǎ rò, ngǎtsi ale ràdù àdì ígù dónǎ rò.» ³⁸Pǎtù Yèsù adù àtìná abádhí nǎ: «Nyí nyùnì nzá wò nyí nyonzi dhu. Nyí tí adù yà mà mómuvùna àpǎ tó kópà-tsù nómuvù òmvù? Ndirò nyí tí adù yà mà màlǎna àpǎ tó bàtizò nálu àlǎ?» ³⁹Ní abádhí adù dhu àdu kà tó àtì: «Ònzi mà màdù lèmana nónzi.» Ní Yèsù adù àtìná abádhí nǎ: «Obhó tí, òmvù nyí nyòmuvùya mà mómuvùna àpǎ tó kópà-tsù, nyàdù mà màlǎna àpǎ tó bàtizò nálu. ⁴⁰Pǎtù, Ìndrù nílí kà kí ràdì idú fangà dónǎ rò, ndirò idú ígù dónǎ rò dhu ní nǎi òtǎdu. I ngari ní Kàgàwà náabhòlò kà fíyò ale tó.»

⁴¹Wò dhu ì ìrì rò, atdí-kumì ngùkpà ábhàlì náadù àkò àkò tí Yàkòbhò mà Yùwanì nà rǎ. ⁴²Ní Yèsù adù abádhí nánzi kóró, ndàdù àtìná abádhí nǎ: «Nyí nyùnì wà yà Ìndrù ùnda rí dhu tí kà kátina ale náaràdù 'à'e yà ì ùndana ale dǎ tí dhu. Ndirò, nyí nyùnì wà Ìndrù dǎ ádròdrǎ ale tí kà kátina ale náaràdù òko 'ámbe ɔbǎya kèlè níwì dǎ Ìndrù tó dhu. ⁴³Pǎtù, dhu àkà nzá ndónzi ndi wò ndi bhèyi nzínziku ǎ. Atdí nzínziku ǎ ale náapè ndòzè ndíí ádrùngbǎle tí, ní kàkà

ndi' fùkú kasutále tí. ⁴⁴Ndirò, atdí nzínzikú ǝ ale náapè ndòzè ndi' wemberè t'ále tí, ní kàkà ndi' kóró ale tó ino tí. ⁴⁵Obhó tí, ima Ìndrù t'ídhùnà, ma mira nzá ndíní ma mabhè tí ìndrù rònzì kasu idù, pbètù ma mira ìndrù-kàsù ma mɔnzi tí, madù pbàkà ìpìrɔ́nga nábhù kóró ale nɔwù tí.»

Yèsù rí Bàràtìmàyò tí kátina ndùmùndúmú níǵù dhu

(Màt 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶Wò dhu-dzidǝ, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà níwú ùvò Yèrikò tí kátina kigò ǝ. Ní ndi kigò ǝ rò abádhí rùvò pbìndà ábhàlì mànà, ndirò ádrùngbà ihé-yà mànà òná kàsùmì ǝ, atdí ndùmùndúmú Bàràtìmàyò tí kátina, Tìmayò t'ídhùnà, náadì otu-igì dǝ ndàmbe dhu núnzi dǝ ìndrù-fó. ⁴⁷Ní, kítdegù dhu níri Yèsù, Nàzàretì ǝ ale rárì wò rírá, ní kǎpè ndùkù, ndàmbe àtìna dǝ: «Yèsù, Dàwudì t'ídhùnà, ábà izu dūdú!» ⁴⁸Ábhǝ ale náambénà ǝrè dǝ kàdǝ ndíní kìnè tí. Pbètù, kàdù àdì ndàmbe ùkù dǝ àrì nyú tí tdítǝ, ndàmbe àtìna dǝ: «Dàwudì t'ídhùnàeè, ábà izu dūdú!» ⁴⁹Ní Yèsù adù ide, ndàdù àtìna: «Nyànzi pé ka!» Ní abádhí náadù wò ndùmùndúmú nánzi, 'adù àtìna nǝ: «Ótù afínù! Ívà nyi, kànǝ kà rí nyanzi!» ⁵⁰Ní kǎbvù pbìndà ǝrú mùdzarù, ndàdù ndìbè ndidè, ndàdù àrà Yèsù-ti'ǝ. ⁵¹Ní Yèsù níwú dhu kà-tsǝ ndàti: «Ádhu nyi nyòzè mɔnzi indù?» Ní wò ndùmùndúmú náadù ɔte kà tò ndàti: «Màlimò, ma mòzè mala nga tdítǝ.» ⁵²Ní Yèsù adù àtìna kà nǝ: «Árà, iwà pbùkù a'uta níǵù nyi.» Ní ányirǝ rò tí kàdù nga nòpè ndàla, 'adù òwu atdí otu ǝ Yèsù mànà.

Yèsù ròtsù Ádrùngbà kamà bhèyi Yèrùsàlemà tó kigò ǝ dhu

(Màt 21.1-11; Luk 19.28-40; Yìw 12.12-19)

11 ¹Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà rí Yèrùsàlemà tó kigò níndù òná kàsùmì ǝ, abádhí náawù ùvò fkyèrǝ Bètèfagè mà Bètàniyà mànà tí kátina pbangá nzo tí. Í pbangá nzo níí ^{*Mizèyituni} tó pbi-ɔngò rǝ. Ní Yèsù avi pbìndà ábhàlì nzínzi ǝ ǝyǝ ale, ²ndàdù àtìna abádhí nǝ: «Nyòwu wò angyi ríí fùkù pbanga ǝ. Ní ányì nyí nyòtsù rórò tí, nyí nyí atdí kayinò-ngba nótù òsò ka kòsò ró, yà inzà atdí ale mà nápè ùbhi dónà angyi. Ní nyùnga ka, nyàdù ìwu nà iró. ³Ndirò, atdí ale mà níwúna gukyè dhu tsùkù ndàti: «Ádhu nyí nyí wò dhu ònzi okúna dǝ rò?» Ní nyí nyadùna àtìna ndi ale nǝ: «Ádrùngbàle rí kàtdyú nóho, ndirò kà rí kàdù kòmbí tí.» »

⁴Ní abádhí náadù òwu, àdù kayinò-ngba nótù irí, tsàtsù tí ka kòsò ngudhà-bidǝ ró. Ní abádhí adù kùnga. ⁵Ngúfe ale, wò ányirǝ íí ale nzínzi ǝ, níwú dhu abádhí-tsǝ 'àti: «Ádhu wò nyí nyònzina? Ádhu nyí nyí wò kayinò-ngba núngà ní?» ⁶Ní kǝkǝ ǝyǝ ábhàlì náadù yà Yèsù òvónà fíyǝ ɔte kèlè nádu abádhí tǝ, kàdù abádhí nùbhà ròwù. ⁷Abádhí níwú wò kayinò-ngba nà Yèsù-ti'ǝ. Abádhí adù rǝyá ǝrú mùdzarù núwà, 'ùhu ndi kayinò-ngba dǝ, Yèsù ràdù àdì dónà. ⁸Ibì ale náadù rǝyá ǝrú mùdzarù núwà, 'ùhu otu ǝ. Ndirò ngùkpà ale náadù yà inga ǝ í à' àwà-dòkà núhu otu ǝ. ⁹Ní, yà angyi rówu Yèsù-ònzí ale mà, kòwù ǝ ríwu ale mànà náambénà ùkù dǝ 'àti:

«Hòsanà'!

Ádrùngbàle Kàgàwà náká ndàso ɔvóna rǝ rírá ale!

¹⁰Kàgàwà náká ndàso yà rírá àlè t'ábanà, ádrùngbà kamà Dàwudì bhà Idzi!

Hòsanà òrù-akpà ò arfì Kàgàwà tò'!»

¹¹ Ní Yèsù náarà àhu Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndàdù òtsu Kàgàwà bhà idza. Ní, tiná rfì kóró dhu ndi ndàndà dhu-dzidò, abádhí náadù òvò 'òwù pbindà atdí-kumì dòná òyò ná ábhàlì mànà Bètàniyà tí kátina pbanga ò, inga ríra ndíní ndatì tí nídhuní.

Yèsù rí ìnzì aró'ò *mùtini tí kátina itsu nófù dhu

(Màt 21.18-19)

¹² Tsútsá nínganí, Yèsù mà pbindà ábhàlì mànà rùvò Bètàniyà rò òná kàsùmì ò, Yèsù níí'í àwù ná. ¹³ Ní itse rò, kàla *mùtini tí kátina itsu atdíò ò bina nùkù ró. Ní kàdù àrà ndi itsu dò nga nándà, ndíní ndotù tí itsu-kpò kàdò. Ní íkyèrò ndi ndàrà àhu ndi itsu-tí rò, kàtù kà-bí kèlè, ndi kàsùmì níí'í ìnzì ndi itsu-tidò náaró'ò òná nídhuní. ¹⁴ Ní Yèsù atè wò itsu ní ndàti: «Dhu àkà nzá atdí ale mà ròtò dènú ró'ò itsu-kpò ìngbàngà màtí!» Kàbhà ábhàlì náadù wò kànò dhu níri.

Yèsù rí Kàgàwà bhà idzá rò rí dhu nùdzí ale nódi dhu

(Màt 21.12-17; Luk 19.45-48; Yùw 2.13-22)

¹⁵ Yèsù mà pbindà ábhàlì mànà náawù òvò tódtò Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní kàtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ndòpè ndòdi ànyì-dzá rò rí dhu nùdzí ale. Kàránà fùrangà-ònga núwù ka kí dòná rò mizà nótdi ró, ndàdù àmbò nùdzí rí ale nókò dòyá kitì náwà. ¹⁶ Ndirò kàránà nzí atdí ale mà nábhù ró rànò dhu dòná, ndùdà nà Kàgàwà bhà idza òná ná. ¹⁷ Ní kàdù dhu ùdhe abádhí tó ndàti: «Hìlì Andítá ò, Kàgàwà ràtina: «Pbàkà idza ka katiya itsòta-dzá tí kóró pbìrì ò ale tó'» Pbètù nyí, nyí nyádù kùgèrè ròngò ogbotále náarí 'òtù òná ngari tí'»

¹⁸ Ní Pbàkùhání tó ádròdrò ale mà Hyátá tó málímó mànà níri wò ndi nònzì dhu. Ní abádhí adù 'òpè 'òné Yèsù nábhù ì í kohò òná otu. Obhó tí, abádhí ambénà kòdò ònzì dò, kóró ale nùkò ró idhò ràrà kà rùdhèna dhu dò dhu-okú dò rò. ¹⁹ Inga ràti dhu-tsù dò, Yèsù mà pbindà ábhàlì mànà náadù òvò 'òwù Yèrùsàlemà rò.

Yèsù rí dhu ùdhè a'uta mà dhu t'ùbàta mànà dò dhu

(Màt 21.20-22)

²⁰ Tsútsá nínganí kútsingánà, otu ò 'ùda rórò, Yèsù mà pbindà ábhàlì mànà náala yà Yèsù ófúnà mùtini tí kátina itsu iwà òtdyù ivéna mànà ró. ²¹ Ní Péterù adù yà Yèsù ùnóná ndi itsu ní dhu níre, ndàdù àtina kànì: «Málímò, ándà pé yà nyí nyófunà mùtini nótdyù wà atdíò dhu.» ²² Ní Yèsù adù àtina pbindà ábhàlì ní: «Nyà'u Kàgàwà. ²³ Ma mí obhó dhu núnò fùkù, atdí ale náapè atina yàri pbìrì ní: «Íngbè nyí urò rò, nyadù àrà itsì ádrùngbà rèrè ò». Ní, ìnzì káfi náapè ùguru, pbètù kà ràdù yà ndi ndùnò dhu rí ndònzì dhu ná'ù, ní ndi dhu ràdù ndònzì ndi dhu bhèyi tí kà tó. ²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mátina nyí ní, Kàgàwà-fò nyí nyónzina itsòta ò kóró dhu, náká nyà'ù iwà nyí ràbà ndi dhu. Ní kà ràdù ndi dhu nábhù fùkù. ²⁵ Ndirò, nyí nyikò nyámbe

* 11.10 Zàb 118.25-26 o 11.15 Fàrangà-ònga t'ùwutátale níí'í yà Pbàyàhúdí tó fùrangà ró ràdù Pbàrómá mà Pbàgíríkí mànà tó fùrangà núwu ale. Í fùrangà dò rfì ale-nyì-wòyò níí'í afátá Pbàyà-húdí tò. * 11.17 Ìsa 56.7 * 11.17 Yèr 7.11

nyĩtsò dɔ̃ Kàgàwà rɔ̃ ònà kàsùmì ʒ, nyĩ nyapɛ̀ i inè dhu nà afíkù ɔ̃ ɔ̃dhikù dɔ̃, ní dhu àkà nyùbà ndi dhu kà tò, ndíní òrù-akpà ɔ̃ aríí Àbaku náadù tí fùkú afátá núbà fùkù. [26 Pbétù, inzí nyĩ nyapɛ̀ dhu núbà ngùkpà ale tò, ní òrù-akpà ɔ̃ aríí Àbaku rí nzí àdù fùkú afátá núbà fùkù akekpà mətí.]]

Yèsù arí pbìndà kasu ònzi àdhi bhà ádrùngbànga tó ɔ̃bi ní?

(Màt 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷Yèsù mà pbìndà ábhàlì mánà náadù i tɔ̃dítɔ̃ Yèrùsàlemà tó kigò ɔ̃. Ní Kàgàwà bhà idzá Yèsù rùbhi ònà kàsùmì ʒ, pbàkùhání tó ádrùdrɔ̃ ale mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó mà, Pbàyàhúdì tó pbàkùrɔ̃ mánà níiwú kà i. ²⁸Ní abádhí níiwú dhu kà-tsù 'àti: «Kòkòrí dhu nónzi nyi nyári àdhi-tù rɔ̃? Ádhi ádrùngbànga tó ɔ̃bi nábhu indè nyongò i dhu nónzi ní?» ²⁹Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Ma mí atdí dhu kèlè níwú tsùkú. Nyĩ nyapɛ̀ ndi dhu nádú idù, ní ma mádù yà ma marí i dhu nónzi pbìndà ádrùngbànga tó ɔ̃bi ní ale núnò fùkù. ³⁰Ádhi Yùwanì níwí rìrà bàtizò núbho indrù tɔ̃? Tí Kàgàwà, ndirò tí indrù? Nyàdu pé ka idù.» ³¹Pbétù abádhí náapɛ̀ 'rè inga nzínziya ʒ, 'àmbe àtina dɔ̃: «Àlè kapé dhu àdù: «Kàgàwà ní ndi ka níwí, ní kádùna dhu ìvu àlè-tsù, ndàti: «Olu, ádhu inzà nyĩ nyádù Yùwanì núuno dhu ná'ù ní?» ³²Ndirò, àlè kapé àtina: «Indrù ní ndi ka níwí...» Abádhí náambénà ihé-yà-ɔ̃dò nónzi dɔ̃, kòrɔ̃ ale núuni dhu Yùwanì ràrì Kàgàwà bhà obhoná nabì nyú nídhunì. ³³Ní abádhí adù dhu àdu Yèsù tó 'àti: «Inzá mà muni.» Ní Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Nírò, ima mà átò, ma mí nzí i dhu nónzi ma marí ní ɔ̃bi núno fùkù.»

Vínyò tó inga ʒ rí kasu ònzi òrùrù kasutále tó mbólí

(Màt 21.33-46; Luk 20.9-19)

12 ¹Tɔ̃dítɔ̃, Yèsù náapɛ̀ ndàwe ɔ̃te mbólí ʒ abádhí tó ndàti: «Atdí ale náazò vínyò tó inga, ndàdù ngbòna nákpòrò kòrɔ̃wà ní. Kádù ndi vínyò-kpɔ̃ náhà ka kóngò ònà ibhu nòbhòlò, ndàdù ini nòsì ɔ̃dótále tò. Wò dhu-dzidɔ̃, kádù ndi inga núbhà kasu ònzi róngò kà ʒ ale-fɔ̃, ndàdù àrà abhi ɔ̃. ²Ní ndi vínyò-kpɔ̃ nòpɛ̀ ka kí ònà kàsùmì nákà rò, kàvi atdí pbìndà kasutále ràrà fìndà ka kútù vínyò-kpɔ̃-tsí náko ndi inga-kàsù nónzi arí ale-fɔ̃. ³Pbétù, abádhí náalú wò ka kivinà ale 'òngbù, 'adù àdunà ròngò ɔ̃tsúna-kpa nà. ⁴Ní, inga-àbadhi náavi ngàtsi kasutále ràrà abádhí-tí'ò. Ní abádhí núuvi ndi ale-dò-tsirò, 'adù dhu ènò ní. ⁵Inga-àbadhi náavi ngàtsi ale tɔ̃dítɔ̃ ányì, abádhí ràdù ndi-tsí nòhò. Ndirò, kúvì ibí ngùkpà kasutále ányì, ní abádhí náavi atdídhénà-tsí, 'adù ngùkpàkà nòkyè. ⁶Ní, wò inga-àbadhi-fɔ̃ arà ɔ̃dì ní atdí kà t'ídhùnà yà atdíɔ̃ kòzè kèlè. Ní kà ríku dónà rò ní, kàvi ndi idhùnà abádhí i, ndàdù inga níre afina ʒ ndàti: «Èfù abádhí rí idhùdu nífù.» ⁷Pbétù, wò vínyò tó inga-kàsù nónzi arí ale náadù ɔ̃te nzínziya ʒ 'àti: «Kòní inga-àbadhi tí ongoya olù ale ní wò. Kòwu kòho ka, ndíní ndi inga náadiya tí àlè tò.» ⁸Ní abádhí náalú kà t'ídhùnà 'òhò, 'adù abvòna nòbvù itse ndi inga ʒ rò.» ⁹Ní Yèsù adù dhu ìvu ndàti: «Ádhu nyú wò inga-àbadhi ràdù ònzìnà? Kà ràdù irà, ndòkyè wò inga-kàsù nónzi arí ale, ndàdù ndi vínyò tó inga nábhu ngùkpà ale-fɔ̃. ¹⁰Nyĩ nyózu tí nzá yà Kàgàwà bhà Andítá ɔ̃ ka kándí dhu:

Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù igi odu^p,

náadù òngo idza-pbidò nódò arí odu tí.

¹¹ Kòní Ádrùngbàlè Kàgàwà náanzì dhu,
ndirò ndi dhu ní idhò rí indrù ùkò nǐ atdíð dhu*.»

¹² Ní Pbàyàhúdì ð kámá náasù dhu ì ràrì ndi Yèsù rí ì ènò mbólí ð. Ní abádhi apè 'òmè Yèsù nálù ì í òná otu, pbétù abádhi adù ihé-yà-òdò nónzì. Ní abádhi adù kùbhà, 'adù owu fiyó dhu nǐ.

Indrù rí dhu òngù Yèsù-tsù pàratà t'áfótá dō dhu

(Màt 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Pbàyàhúdì ð kámá náavi ngúfe *Pbàfàrisáyó mà *Hèròdè bhà ale màna Yèsù-tí'ò, ndíní kà-ida-ò nidyi tí otèna ð. ¹⁴ Ní abádhi náawù, 'adù àtina kà nǐ: «Màlimò, mà múnì wà dhu nyi rárí obhó dhu núno, ndirò nyi rárí nǐ atdí ale-òdò mà nónzì. Obhó tí, nyi nyarí nǐ indrù-nyi-kpa nánda, pbétù nyi nyarí Kàgàwà bhà otu núdhè indrù tò obhonga dō. Ní, àlè tò Ʋyátá návi tí àvì àlè rùfò Rómà tò pbirì ð kámá dō ádrùngbà kamà bhà pàratà? Ndirò, kǐsò tí ka ìsò? Àlè tí adù kùfò èfò, ndirò àlè tí nǐ adù kùfò?» ¹⁵ Pbétù, òru tí abádhi òrù yà ì írèna afiýa ð dhu dhu ndi ndùni rò, Yèsù adù àtina abádhi nǐ: «Ádhu nyí nyí afidu númvù nǐ? Nyibho pé atdí fùrangà-kpò fudu ð, ndíní mandá tí.» ¹⁶ Ní abádhi náadù ìwu fùrangà-kpò nà atdí Yèsù-fò ð. Yèsù adù dhu ìwu abádhi-tsù ndàti: «Yà kà kòbhòlò nyina-wòyò, kadù òvòna nándi ale ní àdhi?» Ní abádhi adù dhu àdu kà tò 'àti: «Kámá dō ádrùngbà kamà Kàyisara.» ¹⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhi tò ndàti: «Ndi dhu bhèyi kà rí'í rò, nyùbho kámá dō ádrùngbà kamà Kàyisara bhà dhu-tsí Kàyisara tò, nyàdù Kàgàwà bhà dhu-tsí núbho Kàgàwà tò.» Wò dhu bhèyi Yèsù àdu dhu náadù abádhi àbhè idhò rùkò atdíð.

Pbàsàdùkáyó rí dhu òngù Yèsù-tsù ùvùvè ale núungbeya ì dhu dō dhu

(Màt 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Wò dhu-dzidò, ngúfe *Pbàsàdùkáyó níwù Yèsù-tí'ò. Abádhi ní ndi arátina ìnzì ùvùvè ale rùngbeya ì òvè-bvù rò. Ní abádhi níwù dhu Yèsù-tsù 'àti: ¹⁹ «Màlimò, Músà náandí dhu yà dhu bhèyi fàkà: «Atdí ale t'ádòna náapè òvè, ndàdù tsibhàlè núbhà ìmbà atdí ngbángba nà màtí fóná, ní dhu àkà ndi ale rùndu adòna ùbhà abvo-àyi-tsù, 'adù nzónzo nódhi nà yà òvòvè adòna-òvò dō*»

²⁰ Ní, atdí ale ní'í kpabhínzo nà àrùbhà. Ní sengba náambà tsibhàlè, ndàdù òvè ìnzì ndùbhà atdí ngbángba mà. ²¹ Ní kà lutinà kpatsibhíngba náadù wò abvo-àyi-tsù núndu, ndàdù òvè átò ìnzì ndùbhà atdí ngbángba mà. Ndi dhu náanzì ndi ndi dhu bhèyi tí ìbhè rí kǐsè kpatsibhíngba rò. ²² Ní kórò kòkò àrùbhà kpabhínzo wò tsibhàlè námbà ndi fiyò, núuvè kórò ìnzì 'ùbhà atdí ngbángba mà. Abádhi núvè kórò dhu-dzidò, wò tsibhàlè náadù òvè átò. ²³ Ní kòmbí, kórò ùvùvè ale rí 'ùngbè òvè-bvù rò nínganí, wòrì tsibhàlè ní'íyà àdhi bhà? Obhó tí kórò kòrì àrùbhà kpabhínzo númbà wà ì ndi tsibhàlè nà.» ²⁴ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhi tò ndàti: «Nyí nyùwí wà fùkú irèta ð: nyí nyùnì nzá Kàgàwà bhà Andítá núndò dhu mà, ndirò nyí nyùnì nzá Kàgàwà bhà ádrùngbànga tò òbi mà. ²⁵ Obhó tí, ùvùvè ale rí 'ùngbè òvè-bvù rò nínganí, kpabhàlè mà vèbhàlè màna núumbàya nǐ ì, pbétù abádhi nóokoya Kàgàwà

bhà màlàyíkà náaróko òrù-akpà ò dhu bhěyi. ²⁶Ndirò, yà àvùvè ale rĩ 'àngbè ɔvè-bvù rò dhu dǎ, nyĩ nyàpè tí nzá atdí ngari nózù Músà bhà Andítá ò, yà kàzu rǒrè rònà ìnzĩ rógbe rórò kǐdzùmbà dǎ? Ányirò nga ní ndi Kàgàwà ati Músà nĩ: «Ima, Ima ní Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ìsakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà*.» ²⁷Yèsù adù àtìna tǐtǐdǎ: «Kàgàwà ní nzi àvùvè ale tó Kàgàwà, pbétù ka ní ípìrò rò arfĩ ale tó Kàgàwà. Ní nyĩ, nyĩ nyùwĩ atdí dǎ nyú fùkú irèta ǎ.»

Ádrùngbà Uyátá ròsè kóró Uyátá dǎnǎ

(Màt 22.34-40; Luk 10.25-28)

²⁸Músà bhà *Uyátá tó màlímó nzínzi ǎ atdí màlímò nfiri Yèsù mà rĩ 'àgò Pbàsàdùkáyó màna dhu. Kàla Yèsù nádu dhu mběyi nyú Pbàsàdùkáyó tò dhu. Ní kǎndrì Yèsù i, ndàdù dhu ivu tsùnà ndàti: «Íngbà Uyátá ndi kóró Uyátá dǎnǎ ósè?» ²⁹Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Kànì kóró Uyátá dǎnǎ ósè Uyátá: «Íri dhu Ìsràyeli, àlè tó Ádrùngbàle Kàgàwà ní ndi atdíró Ádrùngbàle. ³⁰Dhu àkà nyoze pbùkù Ádrùngbàle Kàgàwà kóró afínù nà, kóró atdyúnù nà, kóró pbùkù irèta nà, ndirò kóró ɔbìnu màna*.» ³¹Ndirò kànì ɔyɔ rĩ kǐsè Uyátá: «Dhu àkà nyoze ɔdhìnu yà nyi nyú nyi nyoze nyi nyi-tírò dhu bhěyi.» Kǒkòrí ɔyɔ Uyátá dǎnǎ ròsè ngàtsi uyátá rĩ mbǎ*.» ³²Ní Músà bhà Uyátá tó màlímò náadù àtìna Yèsù nĩ: «Nyi nyòtè mběyi nyú Màlímò. Nyi nyànò dhu ní obhó dhu: Ádrùngbàle Kàgàwà ní ndi atdíró Ádrùngbàle, ndirò ngàtsi kà bhěyi Kàgàwà rĩ mbǎ. ³³Ní dhu àkà ìndrù ròzè Kàgàwà kóró afína nyú nà, kóró pbìndà irèta nyú nà, ndirò kóró ɔbìna nyú màna. Ndirò dhu àkà kà ròzè ɔdhìna yà ndi nyú ndi ndòzè ndi nditírò dhu bhěyi. Wǒrí ní ndi ídzì dhu nyú ròsè Kàgàwà tò ka kǐ iza tó perè núbì *màzàbahù dǎ, kadù kóró perè-tidò núbho kà tò dhu dǎnǎ.»

³⁴Yèsù náala wò Músà bhà Uyátá tó màlímò nádu dhu fìndà mběyi nyú ndirò ídzì irèta nyú nà dhu. Ní kǎdù àtìna kà nĩ: «Ìmbǎ nyi nyĩ itse òrù-akpà ǎ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi rǎ rò.» Wò dhu-dzidǎ, atdí ale mà náamvù nzá ndivù dhu tǐtǐdǎ Yèsù-tsù.

Krístò ná tí Dàwudì t'ídhùnà nyú?

(Màt 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵Yèsù rĩ dhu núdhè ìndrù tò Kàgàwà bhà idzá rò ònǎ kàsùmì ǎ, kǐvú dhu ndàti: «Músà bhà Uyátá tó màlímò náarátina ìngbà dhu bhěyi *Krístò rǎrì Dàwudì t'ídhùnà? ³⁶Ìlǎ-Alafí rĩ ndùnda rò, ádrùngbà kamà Dàwudì nyú nditírò náati:

«Ádrùngbàle Kàgàwà náati pbàkà Ádrùngbàle nĩ:

íra nyadì idú fangà dǎnǎ rò,

ràrà àhu ma mí pbùkù òmvù nábhù nyoze dǎya dhu ò*»

³⁷Dàwudì nyú nditírò rĩ kànzi Ádrùngbàle tí. Ní kà ràdù ìrì ìngbà dhu bhěyi átò Dàwudì t'ídhùnà tí?»

Yèsù rĩ ihé-yà návì ròdò ì Músà bhà Uyátá tó màlímò rǎ rò dhu

(Màt 23.1-36; Luk 20.45-47)

Ábhǎ ihé-yà núubhìna Yèsù rǎnɔna dhu nírì rǎ atdyúya nyú nà. ³⁸Yà ndi núdhèna ìndrù tò dhu ǎ, Yèsù ubhìna àtìna rǎ i ale nĩ: «Nyòdò nyĩ Músà bhà

Uyátá tó màlímó rǝ rǝ. Abádhí arózèna dhu ní 'ùbhi ádzàdzí kanzù ì ùfǝ rǝrǝ, 'àdà ìndrǝ nózè ràtsè ì ifuta nyú nà ìndrǝ arí 'ùndǝ òyá ngari ǝ. ³⁹Unduta-dzà ǝ, abádhí arí 'òzè 'òkò ádrǝdrǝ ale tǝ ka kǝbhǝlǝ ngari ǝ, ndirǝ mǝhendǝ ǝ, 'àdǝ òzè 'òkò ifuta tǝ ngari ǝ. ⁴⁰Abádhí arí abvo-ayi-idzà ǝ dhu òvo kǝrǝ, àzèmbè íí 'ítsò ádzàdzí ndíni ka kati tí ì idzi ale tí rǝrǝ. Wǝ dhu-okú dǝ rǝ, ka kitdiya anya abádhí dǝ obi nyú nà.»

Nǝkǝ tǝ abvo-ayi rǝ perè nǝbhǝ Kàgàwà tǝ dhu

(Luk 21.1-4)

⁴¹Wǝ dhu-dzidǝ, Yǝsǝ náadǝ Kàgàwà bhà idzá, Kàgàwà tǝ ka karí perè nǝdǝ ònà *sàndukǝ-tí. Ní kǝdǝ ndámbe ìndrǝ rǝ fǝrangà nǝdǝ ndi sàndukǝ ì tí dhu nándà dǝ. Ònzi tǝ ibí ale núduo fǝrangà abhàbhǝ. ⁴²Ní nǝkǝ tǝ atdí abvo-ayi níra, ndàdǝ ìnzí rǝ ábhǝ kasu mà nǝnzi ǝyǝ fǝrangà-kpǝ-nzo kǝlǝ nídzǝ wǝ sàndukǝ ǝ. ⁴³Ní Yǝsǝ anzi pbìndà ábhàlǝ, ndàdǝ àtinà abádhí nǝ: «Ma mí obhó dhu núno fǝkǝ: Wǝrǝ nǝkǝ tǝ abvo-ayi nídzǝ fǝrangà sàndukǝ ì ròsè kǝrǝ ale dǝnà. ⁴⁴Kǝrǝ kǝkǝ ngǝkpà ale núbho ìmbà rǝrǝ kasu nà fǝyǝ fǝrangà kǝlǝ fǝyǝ rǝrǝ fǝrangà dǝ rǝ. Pbétǝ pbìndà nǝkǝ ǝ, wǝ abvo-ayi núbho dzànanà nǝnzi àmbènà pbìndà ípirǝnga ǝ fonà rǝrǝ fǝrangà kǝrǝ.»

Yǝsǝ rǝ Kàgàwà bhà idza ka kugoloya dhu nóvo dhu

(Màt 24.1-2; Luk 21.5-6)

13 ¹Yǝsǝ ràhu Kàgàwà bhà idza rò ònà kàsǝmǝ ǝ, kàbhà ábhàlǝ nzínzi ǝ atdí ale náati kà nǝ: «Màlimó, àndà pé! Íngbàtǝ ùya odu kǝkà! Íngbàtǝ ka kasí osí-tidǝ ya!» ²Ní, Yǝsǝ adǝ dhu àdu kà tǝ ndàti: «Nyi nyàla tí wà kǝkà osí-abábà? Kàrǝ osí-abábà ka kǝsǝ nǝ odu nzínzi ǝ, atdí odu mà rǝ nzǝ ndàbha ngàtsi odu dǝ. Ka kǝ abádhí núgǝlǝ kǝrǝ.»

Yǝsǝ rǝtǝ ya adzi ǝ dhu-tsǝ rǝ ndǝdǝ ònà idho nitǝya ize dǝ dhu

(Màt 24.3-14; Luk 21.7-19)

³Wǝ dhu-dzidǝ, Yǝsǝ adǝ *Mizǝyituni tǝ pbìrǝ dǝ, ndámbe *Kàgàwà bhà idza nándà dǝ nyina-kpa tí. Ní òyá ì òtǝ ì Yǝsǝ mànà rǝ, Péterǝ mà, Yàkǝ-bhǝ mà, Yǝwanǝ mà, Àndǝrǝyà mànà níivú dhu Yǝsǝ-tsǝ 'àti: ⁴«Éno pé ìngbà kàsǝmǝ ǝ màtǝ wǝ nyi nyènǝ dhu nǝnziya ndi dhu fǝkà? Ndirǝ, ìngbà ize ndi kǝrǝ kǝkǝ dhu rǝ 'ònzi ònà kàsǝmǝ nitǝya?»

⁵Ní Yǝsǝ adǝ dhu òvǝ abádhí tǝ ndàti: «Nyàndà nga mbǝyi, ìnzǝ nyǝbhǝ nyǝ atdí ale mà rǝtrǝ nyǝ. ⁶Ábhǝ ale nóowuya iwu rǝ ǝvǝdu rǝ, òwǝ àtinà rǝ: «Ma ní Krístǝ». Ndirǝ abádhí núutràya ábhǝ ale nyú. ⁷Ndirǝ, nyǝ nyǝpǝya gukyè nyǝrǝ ìla rǝ ndǝnzi dhu mà, ìla dǝ ka kúnǝna dhu mànà, ní àpǝ nyǝnziya ǝdǝ. Dhu àkǝ wà kǝkǝ dhu rǝnzi ì, pbétǝ wǝ dhu ní'ya nzǝ iwà yàrǝ adzi ǝ dhu-tsǝ nǝdǝ ndi dhu. ⁸Atdí pbìrǝ ǝ ale núugyeya ì ngàtsi pbìrǝ ǝ ale mànà. Ndirǝ atdí ádrǝngbà kamà bhà pbìrǝ ǝ ale núugyeya ì ngàtsi ádrǝngbà kamà bhà pbìrǝ ǝ ale mànà. Ndi kàsǝmǝ ǝ, mùtiti náabhǝya dhèdhèrǝ pbìrǝ rivi, ndirǝ àgǝyi nǝtsiya ya adzi ǝ. Ndi dhu ní'ya àdhàdhǝ ari rǝ ndǝpǝ ndàkà ndi uguta tǝ dhu bhǝyi.

⁹Pbétǝ nyǝ, nyàndà nga mbǝyi. Ka kowuya nyǝbhǝ rǝ anya ùno arí ale rǝtǝ ànyǝku. Ka kowuya nyǝbhǝ rǝ kǝvi nyǝ unduta-dzà ǝ rǝ. Ka kowuya nyǝbhǝ rǝ nyǝnzi mùsambà lìwǝlǝ-ònzǝ rǝ, ndirǝ ádrǝdrǝ kámà-ònzǝ rò okúdu dǝ rǝ, ndíni

nyí nyí'í tǐ p̀bàkà ngàm̀bì tǐ abád́hí-ònzí. ¹⁰Obhó tǐ, dhu àkǎ pé kunò Kàgàwà bhà Idzì M̀àkùrù angýinà rò kóró p̀bìrì ǝ ale tò. ¹¹Ndirò, nyí nà abád́hí òwù ànyàku ka kitdì tǐ rò, àpé nyòwuya afíku nítu rǝ angyangýí nyí nyúnóna dhu nǐ. P̀bétù, dhu akáya nyòwù tsùku dǝ ìsǝ ɔtɛ kèlè núnò rǝ ndi kàsùmì ǝ. Obhó tǐ, i ɔtɛ nóowuya nǝ ùvò rǝ ùkù rò, p̀bétù Ìlìlǎ-Alafí náaraya ndi kili rǝ tsùku dǝ. ¹²Ìndrù náaraya adónà nípfo rǝ ndàbhu kohò, ndirò ingba t'ábanà náaraya dhu ònzì rǝ ndi dhu bhèyi tǐ p̀bì ingba rǝ. Nzónzo níwàya dhu ì nódhì ale rǝ, 'àdù abád́hí àbhu kòkyè. ¹³Kóró ale nòondróya nyí okúdu dǝ rò. P̀bétù Kàgàwà nígúya ale ní kǝkò dhu-dzi nòndù rí kóró ràrà àhu i dhu ríku dhu ò ale.»

Yèsù rǝtɛ ádrùngbǎ àp̀bè dǝ dhu

(Màt 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴Yèsù adù àtìnà tdítǝ: «Nyí nyalaya gukyè ɔdóna rǝ ɔ atdíǝ òndrò ka kóndrò atdíǝ ale» tǐ ka kátina ale, yà inzà ndi ndàkànà ndidè ònà ngari ǝ idè ró (Yàrí dhu ɔ̀zè rí ale nákǎ ndàlù ka mbèyi dóna ɔ), ní Yùdèyà ǝ ì nòtù ale náakáya 'òtsè p̀bìrì-akpà dǝ. ¹⁵P̀bì idza dǝ ka kóbhòlò okota tò ngari ò ndi nòtù ale, náakáya nǝ ndifò, ndirò ìnzì ndòtsù ndàhu atdí dhu mà nidyí idza rò. ¹⁶Ndirò, ɔnzi-bvè ndi nòtù ale náakáya nǝ ndòngò ibha, ndàrà rónà ɔrɛ mùdzarù nidyí. ¹⁷I idho ǝ, ɔya nà rǝ vèbhále mà, iba òndo rí nzónzo rǝ foyá vèbhále mà nǝ ní'íya àp̀bè ǝ. ¹⁸Nyitsò nyí Kàgàwà rǝ, ìnzì kǝkò dhu nònzíya tǐ ì ádrùngbǎ giri tǝ kàsùmì ǝ. ¹⁹Obhó tǐ i idho ǝ, ìndrù náabáya àp̀bè abho, ròsè yà Kàgàwà anzina yàrí adzi rò, rìrà àhu indo ì arí àbàna àp̀bè dónà. Ndirò ì àp̀bè-tidò ní'íya ìmbà akekpà màtí tdítǝ. ²⁰Ìnzì Ádrùngbǎle Kàgàwà náadùna gukyè wòrí idho-ɔnga, ní atdí ale mà náagùna nǝ. P̀bétù kǎdù ndi idho-ɔnga ròdì idò, fíndà ndi ndòvò p̀bìkì ale-okú dǝ rò. ²¹Atdí ale mà náatiya gukyè nyí nǝ: «Nyàndà, kànì Krístò rǝ irò!» Ndirò ngàtsi nǝ, «nyàndà, ndǎnì kà rǝ ndòrò!» Nǝ àpé nyá'uya ka! ²²Obhó tǐ, títò tǝ krístò mà, títò tǝ p̀bànábì mà nǝ núnyàya ì ùnyà. Abád́hí náambèya wiwì mà, idho rǝ ìndrù ùkò nǝ dhu mà nǝ nónzì dǝ, ndínì 'utrá tǐ yà Kàgàwà óvò fíndà ale nǝ, àkǎ ka ràdè àkǎ fíyò nǝ. ²³Nǝ nyí, nyàndà nga mbèyi! Ma m̀vòvò wà kóró dhu fùkù angyangýi.»

Ìndrù t'ídhùnà ríngò dhu

(Màt 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴Kǎdù àtìnà tdítǝ: «P̀bétù i idho ǝ, wò àp̀bè tǝ kàsùmì dzidǝ, adyifò núnyàtíya, àbì ràdè inga t'áwèta núbhà. ²⁵Alali náawáya ì òrù-akpà-nyí rǝ rò, ndirò ádròdrò ɔbì nà arí òrù-akpà ò dhu níwíya^a. ²⁶Nírò ní ndi ka kalaya ìndrù t'ídhùnà òrù-akpà ò rò rìrà ádrùngbǎ àp̀bù ǝ, ádrùngbǎnga tǝ ɔbì nà, ndirò ádrùngbǎnga tǝ awáwù ǝ rǝ. ²⁷Nǝ kúviya p̀bìndà màlàyíká ifò yà adzi-pbìdò ònà, rùndu yà ndi ndavò fíndà p̀bìndà ale-tsù, ròpè ndi yà adzi-tsù náapè ndi i rò, ràrà àhu kà-tsù arà ndòdì i^{*}.»

Mùtini tǐ kátina itsu tǝ mbólí rítèna àlè tò dhu

(Màt 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸Tdítǝ kǎdù àtìnà: «Nyirè pé *mùtini tǐ kátina itsu tǝ mbólí rǝvona dhu: kǝp̀bì náapè ì'ǎ, kà-bì ràdè ndòpè ndàtá, ní nyí nyùnì wà dhu adyifò tǝ kàsùmì

q 13.25 Ìsa 13.10; 34.4; Zèk 32.7; Yòw 2.10; 3.4 * 13.26 Dàn 7.13 * 13.27 Tòr 30.4; Nèh 1.9; Zàk 2.10

ràrĩĩ ịkỳèr̄. ²⁹Ní ndi dhu bhěyi tí, nyĩ mà átò, nyĩ nyalaya gukyè kòkòr̄i dhu rĩ 'ònzì dhu, ní nyĩ nyuniya dhu kà rĩngo dhu ràrĩĩ ịkỳèr̄, ndir̄ò kà ràrĩĩ tsàtsùnà. ³⁰Ma mí obhó dhu núnc fùkè, yà kòmbí rĩ rùgànda rĩ nzĩ ùda inzà kór̄ kòkò dhu nónzì ì rór̄. ³¹Òr̄u-akpà mà yà adzi mànà núudàya ùdà, pbétù pbàkà ɔte núudàya nzĩ akekpa mātí.»

Kàgàwà kèlè atdíró núni ndi Yèsù ingyoya ònà idho dhu

(Màt 24.36-44)

³²Kàdù àtìnà tdítd̄: «Ma míngo ònà idho mà, ndi kàsùmì mànà dhu nàndà dhu nĩ, atdí ale mà núni inzà ka, ìmbà rĩ òr̄u-akpà ò rĩ málàyíkà mātí, ìmbà rĩ Kàgàwà t'ídhunà mātí. Pbétù ka nùni ní Àba Kàgàwà kèlè atdíró.

³³Nyàndà nga mběyi, nyòko nyìkpókù nà, inzà nyĩ nyùni ndi kàsùmì nídhunĩ. ³⁴Ndi dhu nílìya ndi àdhàdhì abhi ò rárà ale náarí dhu ònzì dhu bhěyi: kà rāhu pbì idza rò, ndùbhà ndi idza kasutále-f̄s̄. Kà rĩ ì ale nzínzì ò ngàtsi ale r̄nzina kasu nítè ndi ale tò, ndàdù dhu núya idza-li'ò nódò rì sàndir̄i tò ràdì nyìkpókù nà. ³⁵Nír̄ò, nyòko nyìkpókù nà, inzà nyĩ nyùni idza-àbadhi rĩngo ònà kàsùmì nídhunĩ. Nyĩ nyùni nzà dhu kà ràtì ndàdù pbít̄sòngānà, ngàtsi nĩ iku-alikpa ò, ngàtsi nĩ à'ù-akpà-ònḡ ò, ndir̄ò ngàtsi nĩ kútsingānà. ³⁶Kìt̄ò ndi inzà nyĩ nyir̄è kàsùmì ò nĩ, dhu àkà nzà kà ròtù nyĩ òdhò nyĩ nyòdhò r̄s̄. ³⁷Yà fùkè ma m̀n̄ò dhu ní ma m̀n̄ò wà kór̄ ale tò. Nyòko nyìkpókù nà!»

Pbàyàhúdì ò ádr̄òdr̄s̄ ale rĩ 'ir̄i Yèsù nálù ka kí, kadù òhònà dhu d̄s̄ dhu

(Màt 26.1-5; Luk 22.1-2; Yùw 11.45-53)

14 ¹*Pbàyàhúdì t̄s̄ Pásìka t̄s̄ m̀hèndù mà, *Ìmbà ònà afi nà m̀gati t̄s̄ m̀hèndù mànà ní'ĩ ɔȳ idh̄ya nódì r̄s̄. Ní *Pbàkùhánì t̄s̄ ádr̄òdr̄s̄ ale mà, *Músà bhà Hyátà t̄s̄ m̀límó mànà náapè ònè Yèsù nálù 'ĩ inzà kór̄ ale ùni rór̄ ònà otu, ndínì 'adù tí àbhunà kohò. ²Obhó tí, abádhí owúnà àtìnà r̄s̄ nzínziya ò: «Dhu àkà nzà àlè rālè ka m̀hèndù ò rò, akye ìndr̄ù níhvàna dhu nĩ.»

Atdí tsìbhále rĩ ndr̄ù róngu akye nódhò Yèsù-dòtsír̄s̄ dhu

(Màt 26.6-16; Luk 7.36-50; 22.3-6; Yùw 12.1-8)

³Yèsù ní'ĩ Bètaniyà tí kátina pbanga ò, Sìmonì tí kátina ale bhà idzá. Ndi ale ní'ĩ *kíkí nà angynà rò. Ní ònyè nónyè Yèsù rĩ ònà kàsùmì ò, atdí tsìbhále náatsù *àlbatr̄ò tí kátina odu nĩ ka kòbhòlò tsúpà nà fónà. Ndi tsúpà ò 'ĩ dhu ní ɔr̄ú odzina nà ndr̄ù róngu akye. Ndir̄ò ndi akye ní'ĩ *nard̄ò tí kátina ir̄i-vì ní ka kòbhòlò akye. Ní íyàdhíyà núukò ndi tsúpà-tsù, ndàdù ndi akye nódhò Yèsù-dòtsír̄s̄. ⁴Ní ànyir̄s̄ 'ĩ ale nzínzì ò, dhèdhè ale náakò, 'adù àmbe ɔte d̄s̄ nzínziya ò àtì: «Ádhu kàr̄i wòr̄i akye nínzà wò dhu bhěyi nĩ? ⁵Ka kambènà tí obhó kàbhù kodzì ìbhu miyà dònà róse fùrangà-kp̄ r̄s̄, kadù ndi fùrangà ǹndò nàkùtálè t̄s̄!» Abádhí náadù àkò atdíd̄s̄ nyú wòr̄i tsìbhále r̄s̄. ⁶Pbétù, Yèsù adù àtìnà abádhí nĩ: «Nyùbhà wò tsìbhále ràdì. Ádhu nyĩ nyàva kà-tsi nĩ? Yà rùdú kònzì dhu ní ídzì dhu nyú. ⁷Obhó tí, nyĩ nyóngo òko nàkùtálè mànà bìlìnganà. Ndir̄ò, nyĩ nyòzè ka ònà kór̄ kàsùmì ò, nyĩ nyóngo adù

abádhí-dzàna nónzi ònzi. Pbétù ima, àlè kínzì ongo òko nyí mànà bílìnganà. ⁸Íyádhíyà ònzi dhu ní lèmanà nónzi ndì ndí dhu: kùtri wà ngbòdu, ndòbhòlò angangyi ɔtú tò. ⁹Ma mí obhó dhu núno fùkù: Kàgàwà bhà ídzì Mākūrù núno ka kí yà adzi ʒ kóró ngari ʒ inanà, ka kóngó yà tsìbhàlè nónzi dhu náwe ìndrù tò átò, kadù òwu kìrè rǒ róná.»

Yudhà rí Yēsù ònzi ndipfo, ndàbhu pbàkùhání ʒ ádròdrǒ ale-fǒ dhu

(Màt 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰Yēsù bhà idre dòná ʒyʒ nà ábhàlì nzínzi ʒ atdí ale, Yudhà Ìskàrìyɔtá tí kátina, náara ***pbàkùhání** tǒ ádròdrǒ ale-tǐʒ, ndíní ndì ndipfo tí Yēsù ndàbhu abádhí-fǒ. ¹¹Ní, Yudhà ùnò dhu ì ìrì rò, abádhí-dhè níka ndì atdíʒ. Abádhí adù àtìna ì ràrì fùrangà nábhù kà tò. Ní Yudhà náadù ndòpè ndòmè Yēsù ipfǒ ndì ndí ndàbhu abádhí-fǒ òná ídzì kàsùmì.

Yēsù mà rí Pásika tǒ mǎhendù tǒ ònyù nónyu pbìndà ábhàlì mànà dhu

(Màt 26.17-25; Luk 22.7-14, 21-23; Yùw 13.21-30)

¹²***Ìmbà** òná afi nà mǔgati tǒ mǎhendù tǒ wemberè tǒ idhò, yà tàma-akpá-nzo-zà ka kubínà òná ʒ, Yēsù bhà ábhàlì níwú dhu kà-tsù 'àti: «Ádhànga ndi nyi nyòzè mǔwù ***Pbàyàhúdì** tǒ Pásika tǒ ònyù nóbhòlò òná indù?» ¹³Ní, Yēsù adù pbìndà ábhàlì nzínzi ʒ ʒyʒ ale nóvì, ndàdù àtìna abádhí ní: «Nyòwu kígò ò, ní nyí nyí atdí ale nótù idha nàndò andu ʒ ró. Ní nyàdù nyòwu kǔwù ʒ. ¹⁴Ní kà rǎrà òtsù idza rǒ, nyí nyatina ndi idza-àbadhi ní: «Màlímò níwú dhu ndàti: Mǎ mí ***Pbàyàhúdì** tǒ Pásika tǒ ònyù nónyu òná rò pbàkà ábhàlì mànà kàluga rǐʒ ngbòrǒ?» ¹⁵Ní, kǎdàna ɔrùnà rò rǐʒ ádrùngbǎ kàluga nítè fùkù, yà angya-nyi ka kòbhòlò kóró dhu òná. Ànyi nga ní ndi, nyí nyobhòlona ònyù àlè tǒ ní.» ¹⁶Ní, kǒkò ʒyʒ ábhàlì níwà ì 'òwù kígò ò. Abádhí náadù kóró dhu nótù yà Yēsù núnòna ka fíyò dhu bhèyi tí, 'adù ***Pásika** tǒ ònyù nóbhòlò.

¹⁷Pbítòngánà, Yēsù mà pbìndà atdí kumì dòná ʒyʒ nà ábhàlì mànà náawù ùvò wò ka kòbhòlòna ngari ò. ¹⁸Ní, yà abádhí òkò 'àmbe dhu ònyù dǒ mizà dǒ rò òná kàsùmì ʒ, Yēsù atí: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, nzínziku ʒ atdí ale rí ima nípfǒ ndàbhu ma òmvù-fǒ. Ndi ale ní yà atdíkpá mǎ mí dhu ònyu mànà ale.» ¹⁹Ní, izu núka kǒkò ábhàlì atdíʒ nyú, ràdù 'òpè 'òngè dhu atdátí-rà ʒ kà-tsù, 'òwù àtìna rǒ: «Tí ima ndi?» ²⁰Yēsù adù dhu àdu abádhí tǒ ndàti: «Ndi ale ní nzínziku ʒ atdí ale, yà atdí kumì dòná ʒyʒ nà nyí nyí rò, yà atdíkpá mǎ mí ɔsúka ùfǒ mànà sǎni ò ale. ²¹Obhó tí, ìndrù t'Ídhùnà rǒvè yà ***Kàgàwà** bhà Adítá núnò dòná dhu bhèyi. Pbétù, ìndrù t'Ídhùnà nípfǒ rí ndàbhu òmvù-fǒ ale rǐʒ àpè ò! Dhu akána nzí kodhì ndi ale mà!»

Ádrùngbàlè Yēsù nábhù rí kìrè ònyù

(Màt 26.26-35; Luk 22.7-20; 1Kò 10.16-17; 11.23-26)

²²Yēsù mà pbìndà ábhàlì mànà rí dhu ònyu òná kàsùmì ʒ, Yēsù nídyi mǔgati ndàlù fóná. Ní ɔtsò ndì ndàbhu Kàgàwà tǒ dhu-dzidǒ, kǔkò kà-ɔnga, ndàdù ùndòna pbìndà ábhàlì-fǒ, ndàdù àtìna abádhí ní: «Nyàkò yà dhu, ngbòdu ní yà.» ²³Tdíʒ kídýi ***dìvayi** rǐʒ òná kópà ndàlù fóná. Ní ɔtsò ndì ndàbhu Kàgàwà tǒ dhu-dzidǒ, kǎdù kàbhu abádhí tǒ, abádhí kóró ràdù òmv-ùnà. ²⁴Yēsù adù àtìna abádhí ní: «Yàrí ní azùdu, yà ìndrù nùngbò Kàgàwà mànà azu, ndirò yà ábhǒ ale-okú dò rò ndì nùfù. ²⁵Ma mí obhó dhu núno

fùkù, ma mí nzi òwà yì nóm vù tdi tdi akekpá m̀tí, ràrà àhù òwà yì-òwùtá nóm vù ma maraya òrù-akpá ǝ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi ǝ ònà idhò ǝ.»
 26 Adyi* ì èyè dhu-dzidǝ, abádhi náadè òwù *Mizèyitunì tó p̀biri dò.

Yèsù rí Péterù rí ndòdho dhu nòvò dhu

(Màt 26.31-35; Luk 22.31-34; Yùw 13.36-38)

27 Yèsù ati p̀bìndà ábhàlì nì: «Nyí kóró, nyí nyí mubha àbha. Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ǝ ka kándí dhu kati: «Ma mohoya tàrà t'úndatátále, tàrà ràdè ìfàlè kóró ngari ònà.» 28 P̀bètù, ma m̀ngbè ma dhu-dzidǝ, ma madùya àrà nyòdò Gálilayà tó p̀biri ǝ rò.» 29 P̀bètù, Péterù adù àtìnà kà nì: «Ngùkpà ale mà rí mbà nyubha, ní ima, ma mí nzi nyubha.» 30 Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò indù, indo yàrì iku ǝ tí, inzà à'ù-akpà nàpè òngò ɔyò-gùna rórò, nyi nyí'ina iwà nyi nyàtì ìbhu-gùna inzà nyi rùni ima ró.» 31 P̀bètù, Péterù adù àtìnà tdi tdi ɔbì nyú nà: «Ma matina nzi akekpá m̀tí inzà ma r̀ni nyi, ìmbà dhu i'ina atdíkpá àlè káve dhu m̀tí.» Ndirò kóró ngùkpà ábhàlì náadè dhu ènò ndi dhu bhèyi tí átò.

Yèsù rí nditsò Gètèsèmanì tí kátina inga ǝ rò dhu

(Màt 26.36-46; Luk 22.39-46)

32 Wò dhu-dzidǝ, Yèsù mà p̀bìndà ábhàlì màrà náawù ùvò atdí ngari Gètèsèmanì tí kátina ǝ. Ní Yèsù adù àtìnà p̀bìndà ábhàlì nì: «Nyòko irò mitsò ma m̀ràrà ònanà.» 33 Ní rò ní ndi kádè Péterù mà, Yàkobhò mà, Yùwanì màrà nùgù 'òwù màrà. Ní, kàpè ndí'ì ádrùngbà ɔdò nà, ndàdè ì'ì ábhò izu nà. 34 Ní kádè àtìnà abádhi nì: «Afídu rí'ì ábhò izu nyú nà, akye ma m̀vè dhu bhèyi. Ní, nyòko irò, ndirò nyòko ípìrò rò.» 35 Kádè àrà itseta ake, ndàdè ndibvu obvò. Ní kádè nditsò Kàgàwà rò, ndí'ì kàkà nì, ndi àp̀bè tó kàsùmì nùudà tí d̀na nà. 36 Ní kàmbénà àtìnà d̀: «Òò Àbá, lèmanu ònzi rí dhu náarí'ì mbà. Ní índrì wò àp̀bè tó kópà itse rùdù rò. P̀bètù ndi dhu àkà nzà ndònzì ndi ma mòzè ka dhu bhèyi, kàkà ndònzì ndi nyi nyú nyi nyòzè dhu bhèyi.» 37 Wò dhu-dzidǝ, kádè ndàdu kòkò ìbhu ábhàlì-tí'ò, ndàdè abádhi nótù iwà èdho ró. Ní kádè àtìnà Péterù nì: «Simoni, nyi tí d̀dhò d̀dhò tí? Nyi nyàdè tí obhó àdi ípìrò rò atdí adyi m̀tí?» 38 Nyòko ípìrò, ndirò nyitsò nyí, akye nyí nyotsúna umvútá ǝ nì. Alafí nòzè wà kònzì íd̀zì dhu, p̀bètù ale-ngbò rí'ì iví'ì.» 39 Tdi tdi, Yèsù indrì ndi abádhi tí rò, ndàdè nditsò ndènò yà angyi ndi ndènò nà ɔtè kèlè. 40 Wò dhu-dzidǝ, kádè ndàdu p̀bìndà ábhàlì-tí'ò, ndàdè abádhi nótù iwà èdho ró, atdí'ì idhò rí'ì nyi-kpóya ǝ nídhuni. Ní abádhi náadè nzà kà tò ì ádùna dhu núnì. 41 Ìbhu rí kìsè nì, Yèsù adù ndi p̀bìndà ábhàlì-tí'ò, ndàdè àtìnà abádhi nì: «Nyí nyòko tí òko d̀dhò nyí nyòdò rò? Nyí tí nyàsò nyí nyí rò? Ìwà àkà wò dhu-bvútí! Kàsùmì nákà wà! Nyàndà, kànì ka kí Ìndrù t'ídhùnà nípfò kabhu nzérenatátale-fó. 42 Nyìvà nyí, kòwu! Kànì ma nípfò rí ndàbhu ma òmvù-fó ale nírá wà àhù ìkyèrò!»

Yèsù nòsò ka kí dhu

(Màt 26.47-56; Luk 22.47-53; Yùw 18.3-12)

43 Ní ànyirò rò tí, yà Yèsù r̀tè ònanà, Yudhà, yà idre d̀nà ɔyò nà ábhàlì nzinzi ǝ atdí ale, nítò ndi ihé-yà màrà owùna ǝ. Ì ale-fó ní'ì obhi-akpá, mùgò màrà. Abádhi

nivi nií ***pbàkùhání** tó ádròdrò ale mà, ***Músà** bhà Uyátá tó màlímó mà, ***pbàkù-rũ** màna. ⁴⁴Yudhà, yà Yèsù nípfò rí ndàbhu òmvù-fò ale, nií iwà ndi ndònzina Yèsù ka kuni tí rónà dhu nènòna ihé-yà tò. Kàti: «Ma màmbòna ale níina ndi yà nyí nyí atdyúna nóho ale. Ní nyí nyalúna ka, nyàdù òwu nà mbèyi nyí nyòdona ròrò.» ⁴⁵Yudhà nítdègu ndìto, ní kàndrì Yèsù-tí'ò, ndàdù àtìna kà nì: «Màlímò!» Wò dhu-dzidò, kàdù kàmbo. ⁴⁶Ngùkpà ale náadù Yèsù nàlu, 'àdù òsòna. ⁴⁷Ní, ányirò íí ale nzínzi ð atdí ale níidhá pbi obhi-akpà, ndìtsà pbàkùhání tó ádròdrò ale dō kamà bhà kasutále-bi ní. ⁴⁸Yèsù adù àtìna abádhi ní: «Ima àlu nyí nyíwu rò, nyí nyàdù tí iwu fuké obhi-akpà nà m̀gò màna, ogbotále nàlu ríwu ale bhèyi? ⁴⁹Bilínganà ma múbhi àdi rò tiké, madù àmbe dhu núdhe dō Kàgàwà bhà idza ð rò, inzì nyàdù malù. Pbètù, wò dhu rí ndònzì ndíní Andítá únò dhu náaká tí.» ⁵⁰Níró ní ndi ábhàlì nùubhà àbadhi, 'àdù òtse kórò. ⁵¹Atdí kpatsibhíngba náadi ndàmbe àrà dō Yèsù-owù ð, àtsita tó mberù kèlè ndi ndòbvù rónà ròrò. Ní ka kadù àbadhi nàlu. ⁵²Pbètù, kàdù ndi mberù nángòlò rónà rò, ndàdù òku nzínzi rò.

Yèsù ríí Pbàyàhúdì-bvù ádròdrò anya nítdì arí ale-ònzì dhu

(Màt 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Yùw 18.13-14,19-24)

⁵³Yà Yèsù nòsò ale náawù kà nà ***pbàkùhání** tó ádròdrò ale dō kamà bhà, yà kórò ***pbàkùhání** tó ádròdrò ale mà, ***pbàkùrù** mà, ***Músà** bhà Uyátá tó màlímó màna nùndu i i. ⁵⁴Péterù adù àdi itseta, ndàmbe àrà dō Yèsù-owù ð, ndàrà òtsù ***pbàkùhání** tó ádròdrò ale dō kamà bhà idza-ngbò ka kákpòrò ní kàlì ò. Ní ànyì, abádhi náadù òko atdíkpà sàndìrì màna, 'àmbe kàzu nòvò dō. ⁵⁵Pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, kórò ngùkpà ale yà Pbàyàhúdì bvù ádròdrò anya nítdì arí màna, náambénà Yèsù nòbhu ka kí dónà dhu nónè dō, ndíní 'adù tí ànyàna nòtdì kohò. Pbètù, abádhi náabà nzà atdí dhu mà. ⁵⁶Obhó tí, ábhò ale nòowúnà iwu rò, 'àdù Yèsù nòbhù títò dō, pbètù abádhi-òtè nòowúnà nzì 'àsò rò. ⁵⁷Ngúfé ale níivà i, 'òbhù ka títò dō, 'àti: ⁵⁸«Mà mírì kà ràtina: «Ma mí yà ìndrù asì òtsúya ní Kàgàwà bhà idza nùgòlò, madù ngàtsi-tsí, yà inzì ìndrù rí kàsèna nónzi òtsúya ní nòsì ìbhu idho ð.» ⁵⁹Ní wò ndi obhuta dō m̀tì, abádhi-òtè náasò nzà í. ⁶⁰Ní ***pbàkùhání** tó ádròdrò ale dō kamà níivà ndi ndidè kórò ale-ònzì, ndàdù dhu ìvu Yèsù-tsù ndàti: «Nyi t'òbhò dhu àdù kòkò ale rùnna ònù dhu dō?» ⁶¹Pbètù, Yèsù adúnà àrà ìnè rò ìnè tí, inzì ndàdu atdí dhu mà. Ní ***pbàkùhání** tó ádròdrò ale dō kamà níivù dhu tdítò kà-tsù ndàti: «Nyi tí ***Kристò**, yà mà m̀arí ìfùna Kàgàwà t'ídhùnà?» ⁶²Ní, Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Obhó, ima ní ndi. Ndirò nyí kórò, nyí nyalaya ***Ìndrù** t'ídhùnà ádrùngbànga tó obi nà arí Kàgàwà bhà fangà dònà rò àdi rò. Ndirò, nyí nyalaya ka átò òrù-akpà-nyì rò àp̀bù ð rírá rò.» ⁶³Ní wò dhu ndi ndirì rò, ***pbàkùhání** tó ádròdrò ale dō kamà nùfá rónà mberù-ònga nàwì-òkù dō rò, ndàdù àtìna: «Ádhu tó ngàmì àlè kíí atdyúna nà tdítò!» ⁶⁴Nyí nyíwà wà kùnò dhu nzèrè nyú Kàgàwà ní dhu. Ní, ádhu nyí nyìrè kà dō?» Ní, kórò ale adù anya òtdì kà-dò, 'àti kà ràkà kohò. ⁶⁵Abádhi nzínzi ð atdídhenà ale náapè 'ùso iso Yèsù dò. Abádhi owúnà kà-nyì nátsì rò, 'àdù kùdù òtsúya ní. Ndirò abádhi owúnà àtìna rò kà nì: «Nyi nyùnì rò, àti pé nyi nòpbi ale fàkà.» Ndirò sàndìrì nàalú Yèsù, 'àdù òpbinà òtsúya ní.

Péterù ràtina inzà ndi rùní Yèsù dhu

(Màt 26.69-75; Luk 22.56-62; Yùw 18.15-18,25-27)

⁶⁶Péterù àdi pbàkùhání tó ádròdrò ale dō kamà bhà idza-lí ònà kàsùmì ð, ndi kamà bhà kasu tó vèbhàle nzínzi ð atdí tsìbhàle níto ndi. ⁶⁷Ní, kàla

Péterù kàzu nóvo rí ró, ndàdù nyikpóna nódi róná, ndàdù àtìna ní: «Inyi átò, nyi nyí atdíkpá Yèsù yà Nàzàreti ò ale mànà.» ⁶⁸Pbétù, Péterù adù wò kùnò dhu nágò ndàti: «Inzá ma m̀̀ni, ndirò inzà dùdu àlù wò nyi nyùnò dhu.» Ní, Péterù adù ndìvà ndi idza-lí rò, ndàrà idza-ngbò ka kákpòrò ní kàlì-li'ò, [à'ù-akpà ràdù òngò.] ⁶⁹Pbétù, wò kasu tó tsìbhàlè náala àbadhi, ndàdù ndòpè ndùnò dhu tdítò ányirò ìí ale tò ndàti: «Yàrí ale ní abádhí ǹ̀nzì ò atdí ale!» ⁷⁰Péterù adù ndi dhu nágò àgò tí tdítò. Ní ákè kàsùmi dzidò, ányirò ìí ale náati Péterù ní tdítò: «Obhó nyú, nyi ní abádhí ǹ̀nzì ò atdí ale, nyi ní Gàlìlayà tó pbìrì ò ale átò nídhunì.» ⁷¹Ní, Péterù adù ɔtè ɔpè ndàti: «Dhu apé ì títò ǹ̀nò ma mí dhu tí, ní Kàgàwà àkà ndòtdì ànyàdu. Ma m̀̀tsò wà dhu nyú, inzà ma m̀̀ni wò nyi nyùnòna ale.» ⁷²Wò ndi kàsùmi ò tí, à'ù-akpà náadù òngò ɔyò rí kisè ní. Ní, Péterù adù yà Yèsù ùnòna fìndà dhu nírè: «Inzá à'ù-akpà nàpè òngò ɔyò-gùna rórò, nyi nyi'ina iwà nyi nyàti ìbhu-gùna inzà nyi r̀̀ni ma ró.» Nírò ní ndi Péterù adù ndòpè ndòdzì.

Yèsù rí'ì Lìwalì Pilatò-ònzì dhu

(Màt 27.1-2,11-14; Luk 23.1-5; Yìw 18.28-38)

15 ¹Kútsingá nyú, *Pbàkùhání tó ádròdrò ale mà núundu ì *pbàkùrù mà, *Músà bhà Úyátá tó màlímó mà, kórò ngùkpà ale yà *Pbàyàhúdì bvù ádròdrò anya nítì arí mànà, ndíní ì iri tí ì Yèsù dš. Ní, abádhí adù Yèsù àbhu kutsì, 'adù òwu nà 'òwù àbhunà *Pilatò-fò ò. ²Ní Pilatò ivú dhu Yèsù-tsù ndàti: «Inyi, nyi tí Pbàyàhúdì tó ádrùngbà kamà?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Inyi ní ndi ka nyùnò.» ³Pbàkùhání tó ádròdrò ale náambénà Yèsù nòbhà dš ibí otu ò. ⁴Ní Pilatò adù dhu nívu kà-tsù tdítò ndàti: «Nyi nyàdu tí nzà atdí dhu mà? Nyi nyirì wà abádhí rí nyobhu dónà kórò dhu!» ⁵Pbétù, Yèsù adù nzà atdí dhu mà nádu, idhò ràdù Pilatò náko atdí dš nyú.

Yèsù-ànyà nótdì ka kí, ndíní ka koho tí dhu

(Màt 27.15-26; Luk 23.13-25; Yìw 18.39-19.16)

⁶Yà *Pbàyàhúdì tó Pásika tó m̀̀hendù-idhò náarírà dhu bhèyi, Pilatò nóongónà atdí ale níkòlò yà imbi ò rí'ì ale ǹ̀nzì ò rò. Ndi ale nongónà ìí yà ihé-yà nózè kíkòlò fíyò ale. ⁷Ní, Bàrabà tí kátina atdí ale níí'ì imbi ò ka kòsò ró. Ka kusó abádhí atdíkpá yà abvo nóhò ale mànà. Ì ale náahò ndi abvo yà dhu ì ìvà ìnzì àmbe kamà-tsù dhu nírì dš ònà kasùmi ò. ⁸Ní, ihé-yà nívìv à 'òwù Pilatò bhà, 'adù kàvì ríkòlò atdí ale fíyò, yà bílì ndi ndarònzina Pásika tó m̀̀hendù ò dhu bhèyi. ⁹Pilatò adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyi nyòzè tí mikòlò Pbàyàhúdì tó ádrùngbà kamà fùkù?» ¹⁰Obhó tí, kùni dhu mbèyi nyú, *Pbàkùhání tó ádròdrò ale ríwù Yèsù nà fona ò kàdhà ònzì ìí dhu-okú dš rò. ¹¹Pbétù, *Pbàkùhání tó ádròdrò ale níitsu dhu ihé-yà-dò ò, ndíní Bàrabà kèlè nonzi tí kíkòlò fíyò. ¹²Ní, Pilatò níivú dhu tdítò ihé-yà-tsù ndàti: «Ádhu nyú nyi nyòzè m̀̀nzì yà Pbàyàhúdì tó ádrùngbà kamà tí nyi nyarí ànzina ale ní?» ¹³Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò ikú nyú ò àti: «Útš ka mùsàlabhà dš!» ¹⁴Ní, Pilatò adù dhu nívu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyú ndi kònzì nzère dhu tí?» Ní, abádhí adù idù àrì nyú tí 'àti: «Útš ka mùsàlabhà dš!» ¹⁵Pilatò náazè ndònzì ihé-yà-dhè níkà rí dhu. Ní kàdhè Bàrabà níkòlò abádhí tò. Wò dhu-dzidò, kàdhè Yèsù nàbhu kùvì asé ní, ndàdù àbhunà kowù ùtòna mùsàlabhà dš.

Pbànowí rí Yèsù ikpò dhu

(Màt 27.27-31; Yùw 19.2-3)

¹⁶Pbànowí náawù Yèsù nà lìwalì bhà ádrùngbà idzá-yà-ba-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì ò. Abádhí adù kóró pbànowí tó pìkò núnzì rìwù ányìrò. ¹⁷Ní, abádhí nááfó òlòlù orú mùdzarù Yèsù rò, 'adù okpèna nà itsu-dòkà tó mùkàkú nákpòrò, 'áfó kà-dò rò. ¹⁸Wò dhu-dzidò, abádhí náapè 'àtsè Yèsù 'òwù àtìna rò: «Yàmbù, Pbàyahúdí tó ádrùngbà kamà!» ¹⁹Abádhí nóowúnà kà-dòtsirò nòvì rò ízò nǐ, 'adù isò nùso kà-dò. Ndirò, abádhí adúnà òwu 'ùkò rò ɔdyàya dǎ, 'àgù ì obvò nyú kònzí. ²⁰Ka ì ikpò dhu-lutinà, abádhí nfiwa òlòlù orú mùdzarù kàrò rò, 'adù kàrò mùdzarù nùfò kàrò tǔfítdǎ. Wò dhu-dzidò, abádhí adù ùvò kànà iri, 'adù òwu kùtò mùsàlabhà dǎ.

Yèsù nútó ka kí mùsàlabhà dǎ dhu

(Màt 27.32-44; Luk 23.26-43; Yùw 19.17-27)

²¹Kùrenì tó kigò ǎ atdí ale, Sìmonì tí kátina, núubhínà èda rò ányìrò inga bvù rò ndì ndíra rórò. Ndi ale nǐ Àlisanderù mà Rufù nà mà t'ábanà. Ní pbànowí nútutu ka rànò Yèsù bhà mùsàlabhà. ²²Abádhí náawù Yèsù nà, 'òwù ùvò nà Gòlògotà tí kátina ngari ò. Gòlògotà-tì ní «ale-dò-kpa tó ngari.» ²³Abádhí náatsú 'àbhu *màñemànè tí kátina itsu-dha nà ka kàngbò *dìvayì Yèsù tó. Pbétù, Yèsù adù nzá kòmvù. ²⁴Wò dhu-dzidò, abádhí náadù kùtò mùsàlabhà dǎ. Abádhí adù kàrò mùdzarù nùndò foyá, ngàlà ǎ ì òvì rórò. Abádhí avì ngàlà ndínì ì uni tí ngàtsi ale ràrì ngbàgà-tsí nábà. ²⁵Ka kutó ka mùsàlabhà dǎ ìbhu adiyí-ò-sisì kùtsingá nga tó ǎ. ²⁶Kòho ka kí okúna dǎ rò dhu ka kìtè ònà andítá náati: «Pbàyahúdí tó ádrùngbà kamà.» ²⁷Ndirò, abádhí nútutó ɔyò ogbotále átò mùsàlabhà dǎ Yèsù tí: atdí ale ka kutó, kòdì Yèsù bhà fangà dònà rò, kadù ngàtsi ale nútò, kòdì Yèsù bhà ígù dònà rò. ²⁸[Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká. Ndi Andítá ràtina: «Ka kazù ka nzérengatále nzínzì ò.»]

²⁹Ní, ányìrò rúda ale nóowúnà dɔya nóbhì rò, 'adù dhu ùnò kà nǐ, 'ati: «Òhò! Inyi, yà nyi nyátsù nyugolo Kàgàwà bhà idza, nyadù tí òsìnà ìbhu idho ǎ rò, ³⁰ígù pé nyi nyi-tírò, nyadù ifo mùsàlabhà dǎ rò!» ³¹Ndi dhu bhèyi tí, *pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, *Músà bhà Ʋyátá tó málímó mànnà nùugbò Yèsù, 'adù òwu àtìna rò nzínzìya ǎ: «Kíyú ngùkpà ale, pbétù kàrì nǐ adù ndìgu ndítírò!» ³²Dhu àkà *Krístò, Pbàisràyéli tó ádrùngbà kamà, rifò kòmbí mùsàlabhà dǎ rò, ndínì mà mala tí, màdù kà'ù.» Yà Yèsù tí ka kùtònnà mùsàlabhà dǎ ale, náambénà dhu ùnò dǎ átò kà nǐ.

Yèsù rǒvè dhu

(Màt 27.45-56; Luk 23.44-49; Yùw 19.28-30)

³³Adiyíbhengá nga tó azà adiyí-ò-sisì ǎ, ín-ò-yà nfiwbù ndì kórò ndi pbìrì ǎ, ràrà àhu adiyí-ò nga tó àrùgyètí adiyí-ò-sisì ò. ³⁴Ní adiyí-ò nga tó àrùgyètí adiyí-ò-sisì ǎ, Yèsù náakù orú tùna nyú nà ndàti: «Èloyì, Èloyì, lamà sàbà-kàtani.» Kàtì ní: «pbàkà Kàgàwà, pbàkà Kàgàwà, ádhu nyi nyùbhà ma ní?» ³⁵Ányìrò ìì ale nzínzì ǎ, wò dhu nìrì atdídhená ale náadù àtìna: «Nyìrì pé, kà

rí nabi *Èliya nánzi!» ³⁶ Atdí ale abádhí nzínzi ǝ náakù ndidyí sifongò, ndàfò ògyògyè divayí ò. Kàdù kàwà ndòtù ízò-tsù-dǝ, ndàbhù ndíní Yèsù andú tí ònà ríí divayí ndòtò. Kàdù àtìnà: «Nyitse pé! Kàndà pé Èliya ràtí kifo ifò mùsàlabbhà dǝ rò!» ³⁷ Ní Yèsù adù òkù àrì nyú tí, afína ràdè itdè.

³⁸ *Kàgàwà bhà idza ǝ ka kúsò ádrùngbǝ mberù-ǝnga náadù ndífa ònánga rùtù ndi ɔɔɔ, ròpè ndi ɔɔɔ rò rìsì obvò. ³⁹ Pbàróma tó pbìrì ǝ atdí miyà pbànowí dǝ ádrùngbǝ ale níí Yèsù-ǝnzí ndi ndidè ró. Ní Yèsù ǝvè tí dhu ndi ndàla rò, kǎti: «Yàrí ale níí obhó nyú Kàgàwà t'Ídhùnà!» ⁴⁰ Ngúfè vèbhále níí átd ǎny-ìrǝ, 'ámbe dhu àndà dǝ itse rò. Abádhí nzínzi ǝ íí ní, Màgàdalà tó pbanga ǝ Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhǝ-nga mà Yǝsè mànà-tsàná mà, Sòlòmì mànà. ⁴¹ Abádhí núubhi Yèsù-owù ǝ, 'adù owu kà-kàsù ǝnzì rǝ Gàlilayà tó pbìrì ò kǝrì rò. Ibí ngùkpà vèbhále yà kà mànà upò atdíkpà 'òwù Yèrùsàlemà tó kigò ǝ níí inè átd ǎnyìrǝ.

Yèsù nótdù ka kí dhu

(Màt 27.57-61; Luk 23.50-56; Yùw 19.38-42)

⁴² Inga ràti dhu-tsù dǝ, yà tsùtsǝ nínganí *Sàbatù níí'ina rórò ìndrù rǝ òbhòlò òná idhò ǝ, ⁴³ Yǝzefù nííra àhu. Ka níí Àrimàtayò tí kátina pbanga ǝ ale. Ndirò, ka níí atdí dǝ ka kifu Pbàyahúdí-bvù ádròdrò anyà nítì arí ale nzínzi ǝ atdí ale. Ndirò, ka níí átd arí òrù-akpà ǝ Ádrùngbǝ kamà Kàgàwà bhà Idzi rǝrà dhu nódo atdyúna nà ale. Ní, kàrà ìmbǝ òná ɔdóna Pilatò bhà, ndàdù Yèsù-abvò nónzi kǎfò. ⁴⁴ Pbétù, idhò núuko Pilatò atdí dǝ iwà Yèsù ǝvè dhu ndi ndirò. Ní kàdù Pbàróma tó pbìrì ǝ atdí miyà pbànowí dǝ ádrùngbǝle návi kanzi, ndàdù angyí màtí Yèsù nóvèná dhu nívu tsàná. ⁴⁵ Ní wò pbànowí dǝ ádrùngbǝle nádu fíndà dhu ndi ndirò, kàdù Yǝzefù návi ridyí Yèsù-abvò. ⁴⁶ Yǝzefù náadù abvo t'ǝtdùta tó mberù' nódzì. Kàdù Yèsù-abvò nífo mùsàlabbhà dǝ rò, ndàkpòrò ndi mberù ò. Kàdù àrà ndi abvo nà, ndàrà òtdùnà, ndìli bhalabhala ò ka kòbhì ròtsù ibhu ò. Wò dhu-dzidǝ, kàdù ádrùngbǝ odu-íyà-ba nígèrè, ndàpbi ndi ibhu-li'ò ní. ⁴⁷ Màgàdalà tó pbanga ǝ Màriyà mà, Màriyà Yǝsè-tsàná mànà, náadù òko 'ámbe kòtdù ka kí ró nga nándà dǝ.

Yèsù rǝ ndìngbè ɔve-bvù rò dhu

(Màt 28.1-8; Luk 24.1-12; Yùw 20.1-10)

16 ¹ *Sàbatù-idhò núdà dhu-dzidǝ, Màgàdalà tó pbanga ǝ Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhǝ-tsàná mà, Sòlòmì mànà núudzi ndrùù róngu akye, ndíní 'owu tí Yèsù-abvò-ngbò nútí ní. ² Ní kútsingá nyú, *Sàbatù dzidǝ rùbho nga ǝ, adyifò rǝ ndìtò rórò, abádhí náawù Yèsù ka kòtdù i. ³ Ní otu ǝ, abádhí owúnà dhu òngù rǝ tsùyá nzínziya ǝ, 'ámbe àtìnà dǝ: «Ádhi wò odu-íyà-ba nógere rí àlètò ibhu-lí rò?» ⁴ Pbétù, yà ò òbè nga 'àndà rò, abádhí ala wò odu iwà ka kògèrè igi ró. Obhó tí, ndi odu íí ádrùngbǝ nyú. ⁵ Ní abádhí atsù ibhu ò, 'adù òwòwù kanzù nǎfò kpatsibhíngba' nála fangà dónà rò àdi ǎnyì ró. Ní ɔdò náadù isí atdí dǝ abádhí ò. ⁶ Ní, wò kpatsibhíngba adù àtìnà abádhí ní: «Ínzí nyónzi ɔdò, nyí nyónena ní Yèsù, Nàzàretì ǝ ale, yà mùsàlabbhà dǝ ka kútǝ. Kìngbè wà ndi, ní kàrì ìmbǝ iró. Nyàndà, kǎnǝ kǎ-bvò ka kili ràyi ró

s 15.46 Abvo t'ǝtdùta tó mberù níí kitanì tí kátina itsukpò-nzo-imvò ní ka kódyù mberù.

t 16.5 Ndi kpatsibhíngba níí Kàgàwà bhà màlàyikà.

nga. ⁷Nyòwu nyàncò dhu Péterù mà tò, ngùkpà ábhàlì mànà nyàti, kà rari àrà nyòdò Gàlilayà tó pbirì ò rò. Ányì ní ndi nyí nyí kàlā, yà fúkù kùncò ka dhu bhèyi.» ⁸Ní abádhí núuvò ibhu ò rò, 'àdù òtse itse nyé ndi ibhu tí rò. Obhó tí, abádhí ambénà ìvi dǎ, idhò ràdù 'ùkò atdíidǎ. Ndirò abádhí núuncò nzá atdí dhu mà atdí ale tò màtí, odo nà ì fí dhu-okú dò rò.

Yèsù rí ndàvì Màngàdalà tó kigò ǎ Màriyà tò dhu

(Màt 28.9-10; Yùw 20.11-18)

⁹[Yèsù níitdègu ndingbè, ní sàbatù-idhò dzidǎ wemberè tó idhò ǎ, kàvì ndi angyi Màngàdalà tó pbanga ǎ Màriyà tò. Ndi Màriyà ní ndi àrèbhè nzére-alafí kípfo ònà rò. ¹⁰Íyàdhíyà adù àrà ndi dhu núncò yà Yèsù mà níí'ì mànà ale tò. Í ale níí'ì izu nà, 'àdù àmbe òdzi dǎ. ¹¹Pbétù, abádhí níitdègu Màriyà ràtina Yèsù ringbè wà ndi, ndirò iwà ndi rala ka dhu níri, ní abádhí náadù nzá kà rùncòna dhu ná'ù.

Yèsù rí ndàvì pbìndà ábhàlì nzínzi ǎ ǎyǎ ábhàlì tò dhu

(Luk 24.13-35)

¹²Wò dhu-dzidǎ, Yèsù náavì ndi pbìndà ábhàlì nzínzi ǎ ǎyǎ ale tò. Kàvì ndi abádhí tò inzí abádhí rí ndàní ònà vurò woyò ǎ. Í ábhàlì núubhìná òwu rǎ atdí pbanga ò. ¹³Ní í ábhàlì náadù 'àdu, 'òwù ndi dhu nówò ngùkpà ábhàlì tò. Pbétù í ábhàlì náadù nzá abádhí rùncòna dhu ná'ù.

Yèsù rí ndàvì pbìndà idre ònà atdí nà ábhàlì tò dhu

(Màt 28.16-20; Luk 24.36-49; Yùw 20.19-23; Kas 1.6-8)

¹⁴Kà ríku ònà rò ní, Yèsù náavì ndi pbìndà idre ònà atdí nà ábhàlì tò, ònyè nónyu abádhí rí ònà kàsùmì ǎ. Ní Yèsù apè ndòrù abádhí dǎ ndàti: «Nyí nyí'ì mbà a'uta nà, ndirò affiku rí'ì odú nyé, inzá nyí nyà'ù yà ma mìngbè ma dhu nàla ale rùncòna dhu dhu-okú dò rò.» ¹⁵Wò dhu-dzidǎ, kàdù àtìná abádhí ní: «Nyòwu yà adzi ǎ kóró ngari ònà, nyàdù Kàgàwà bhà Ídzi Màkürè núncò kóró ale tò. ¹⁶Nyí nyúncòna dhu ná'u rí, ndàdù bàtizò nàlu ale nówúyà ògà. Pbétù inzí rí nyí nyúncòna dhu ná'u ale dǎ ka kotdíya anya. ¹⁷Kàrí ní í yà nyí nyúncòna dhu nà'ù ale núnì rǎ ka kowuya rýá ize: abádhí nówowuya nzére-alafí nípfò rǎ indrù ò rò còvòdu rǎ. Abádhí nówowuya òte rǎ yà inzá í àpè ùnìna angyangyi aláwà ǎ. ¹⁸Abádhí nówowuya mbà osu mà núlu rǎ òtsúyà ní, 'àdù indrù òho rí itsu mà nómuvè, ní atdí nzére dhu mà náarayà nzí ndònzí rǎ abádhí rǎ. Abádhí nówowuya òtsúyà núli rǎ andítale dǎ, í ale ràdù ùgu.»

Yèsù rí ndàdù Kàgàwà í òrù-akpà ò dhu

(Luk 24.50-53; Kas 1.9-11)

¹⁹Wò dhu bhèyi Ádrùngbàle Yèsù nówò dhu pbìndà ábhàlì tò dhu-dzidǎ, Kàgàwà náadù kòdyi tina ò òrù-akpà ò, kà ràdù àdi Kàgàwà bhà fangà ònà rò. ²⁰Ní Yèsù bhà ábhàlì adù òwu Kàgàwà bhà Ídzi Màkürè núncò kóró ngari ònà. Ádrùngbàle Kàgàwà náaránà abádhí-dzùná nónzi rǎ ndi kasu ǎ, ndàdù àrà abádhí rùncòna òte tó obhóngà nábhu rǎ ràvì ndi wíwì-otù ǎ."]

Lukà

andí Yèsù Krístò bhà Ídzì Màkürù

Yàrí bhùkù ò ì nòtù ádrùngrò dhu tí dhu

Yàrí ní Lukà tí kátina ádrùngrò mùngangà (Kòl 4.14) náandí Yèsù Krístò bhà Ídzì Màkürù. Kándí ka Rómà tó kigò ò rò, mbèmbè azà kumì atò mà àrèbhè kumì atò mà nà nzínzì ò Yèsù Krístò ka kùgù dhu-dzidò. Ndi Lukà ní nzi Yèsù bhà uvitatále, pbétù kátè Yèsù nànda ale mà nà ndíni ndi nduni tí Yèsù bhà ípìrònga ní nzi yà adzi ò tí dhu. Ndirò, kùnda Yèsù bhà uvitatále Pòlò Ídzì Màkürù t'énòta tó atdídhénà kàbhà abhi ò (Kas 16.10-17; 20.5-21.1). Ka ní nzi Mùyàhudi (Kòl 4.10-14).

Lukà andí ndi bhùkù Tòfilò tí kátina Mùgirikì tò. Ndi ale í nzi órú ngarí ò. Kòvò-otù ò, Lukà ambénà dhu òvò dō yà ìnzì ní Pbàyàhúdì-tidò tó pbàkrístò tò. Kàzè dhu ní abádhí-dò ràlù dhu Yèsù rira ì nzi ató atdíkpá Pbàyàhúdì mà nà.

Lukà àndà nga nà atdídzò ale ní itsiya ònzi ka karí ale: vèbhále, nzónzo, nzérenga-tále, nàkùtále, anditále, nzére-alafí írá ale, ndirò ìnzì ní Pbàyàhúdì. Kàbhà òtè-lùkpò ní: itsòta, Ìlilá-Alafí, hirò ònzi ka kí dhu, nzérenga t'ébàta, ndirò dhu àkà kòdò ale ádrùngrò Yèsù ríngò dhu tò dhu.

Ungbòta-Òwútá ò, kándí ndi «Uvitatále kàsù tó bhùkù.»

Bhùkù-nyitì ka kòhù tí dhu

- Bhùkù-dòkpa (1.1-4).
- Bàtizò nubhónà Yùwanì ògu ka kí dhu mà Yèsù ògu ka kí dhu mà nà dhu (1.5-2.52).
- Bàtizò nubhónà Yùwanì rí Ídzì Màkürù ònò dhu (3.1-20).
- Yèsù rí bàtizò àlù dhu mà pòmvò Sitanì rí kà-afí òmvù dhu mà nà dhu (Luk 3.21-4.13).
- Gàlilayà tó pòrì ò Yèsù anzi kasu (4.14-9.50).
- Yèrùsàlemà tó kigò ò ndi ndàrà ònà kàsù ò Yèsù anzi kasu (9.51-19.44).
- Yèrùsàlemà ndi ndàrà àhu rò Yèsù anzi dhu mà kùdà òyá dhu mà nà (19.45-24.53).

Yàrí bhùkù Lukà andí okúna dò rò dhu

(Kas 1.1-3)

1 ¹ Ádrùngrò Tòfilò, ábhò ale nyú nómvù wà ì rándì dhu yà àlè nzínzì ò ndi nónzì dhu dō. ² Abádhí nándí ì dhu àdhàdhì, yà ì dhu rí 'òpè 'ònzì ì dhu nala nyikpóya nyú ní ale náawe àlè tò dhu bhèyi. Í ale ní ì adù 'òpè 'òndò ndi òtè ìndrù tò. ³ Ní ima mà átò, mà mádà kórò ì dhu tó obhóngà nónè muni mbèyi nyú, ròpè ndi yà ì dhu náapè ì rórò. Ní ádrùngrò Tòfilò, ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mà mòzè mandí yà mà mónè muni fíndá

obhónɡa dhu indù, ⁴ndíní nyi nyuni tí dhu, yà indù ka kúdhe dhu ràrí obhó dhu nyú.

Bàtizò nubhónà Yùwanì núgu ka kí dhu tó màkùrù

(Zòz 13.12; 1Sà 1.1)

⁵Hèròdè níí Yùdeyà tó p̀bìrì ʒ ádrùngbà kamà tí òná kàsùmì ʒ, Zàkàriyà níí kùhàní. Ndi Zàkàriyà níí atdí kùhàní yà Àbiyà bhà pbàdzukuru tí íí pbà-kùhàní ǹzínzì ʒ. Kàbhà tsìbhàlé-òvò níí Èlizàbetì, Àr̀ʒnì-dhú bvù tsìbhíngba. Ndirò, ndi Àr̀ʒnì níí pbàkùhàní tó ádròdrò ale d̀ʒ kamà. ⁶Ní Zàkàriyà mà Èlizàbetì màna ʒyʒ kóró níí obhónángatále Kàgàwà-ònzí, ndirò Ádrùngbàlé Kàgàwà bhà ʒyátá nífù arí atdí d̀ʒ ale. ⁷Pbétù abádhí níí ímbà atdí ngbángba nà màtí, Èlizàbetì níí ìngò-àyi nídhuní. Ndirò abádhí ʒyʒ kóró níí iwà óngò mùlà tí ale.

⁸Ní atdíku, yà Zàkàriyà mà náarí kasu ònzi màna atdíkpà pbàkùhàní tó r̀wù ʒ, Zàkàriyà adì ndàmbe pb̀indà kasu ǹónzì d̀ʒ Kàgàwà-ònzí. ⁹Ní, yà pbà-kùhàní tó màndu ǹnò dhu bhèyi, ɔdhína náavò Zàkàriyà ngàlà ní, ndíní otsú tí yà pbàkùhàní kèlè víyà d̀ʒ r̀ò nòotsúnà òná Ádrùngbàlé Kàgàwà bhà idzá kàluga ʒ. Kàhù ndrùù ar̀óngu alindra-tidò nóbì perè tí màzàbahù d̀ʒ. ¹⁰Wò ndi kàsùmì ʒ, kóró ngùkpà ale náadù òko àmbe ʒtsò d̀ʒ irinà r̀ò. ¹¹Níró ní ndi Ádrùngbàlé Kàgàwà bhà màlàyikà níitò ndi Zàkàriyà tí, ndàdù ide alindra núbì kà r̀í d̀ónà r̀ò màzàbahù tó fangà d̀ónà r̀ò. ¹²Ní wò màlàyikà ndi ndàla r̀ò, Zàkàriyà-aff náabè ndi atdí d̀ʒ, ɔdò ràdù ísì òná. ¹³Pbétù màlàyikà adù àtina kà ní: «Zàkàriyà, nzi ɔnzi ɔdò, Kàgàwà níí wà pb̀ukù itsòta nídhuní. Pb̀ukù tsìbhàlé Èlizàbetì r̀í kpatsìbhà ngbángba núgu indù, nyadù ɔv̀ona nòvò Yùwanì tí. ¹⁴Ní kòkú d̀ʒ r̀ò, idhènu níikaya ndi, nyadù adì ádrùngbà dhèdhe nyú ʒ. Ndirò, ibí ale nyú nòokoya dhèdhe ʒ, ka kùgù ka dhu-okú d̀ʒ r̀ò.» ¹⁵Ndi ngbángba nííyà ádrùngbàlé Kàgàwà-nyìkpò ʒ. Kòmvéya nzi òvayì mà, ndirò kòmvéya nzi ale òrì ràdù atdí iwa-tidò mà. Kàgàwà níiráyà ka pb̀indà ʒl̀l̀l̀-Alafí ní, àdàdì íyàna-fitsù ʒ r̀órò. ¹⁶Ndirò, ka ní ndi Pb̀àisràyélí ǹzínzì ʒ ibí ale nabh-ùya r̀ìngò fíyò Ádrùngbàlé Kàgàwà-tíʒ. ¹⁷Kàgàwà-ònzí kùbhiya nà ale-aff-tidò, ndirò ádrùngbànga tó ɔbì-tidò nííyà yà Kàgàwà bhà nabi Èliyà nííí nà ale-aff mà, ádrùngbànga tó ɔbì màna-tidò. Kàbhùya inzo mà r̀ùngbò í abáyà màna, ndàdù ìnzì arí Kàgàwà ózè dhu ònzi ale nábhù r̀ùgèrè í, 'òngò obhónángatále tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, k̀ʒbhòlòya ìndrù angyangyi Ádrùngbàlé Kàgàwà tò.

¹⁸Zàkàriyà nííwù dhu màlàyikà-tsù, ndàtì: «Wò nyi nyùnò dhu tó obhónɡa núní ma mí àdhu r̀ʒ? Obhó tí, ima ní mùlà-akpà nyú, ndirò pbàkà tsìbhàlé bhà atò mà nárá wà ádzì nyú atò.» ¹⁹Ní wò màlàyikà adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Ima ní Gàbriyeli, yà bílì ma marí ide Kàgàwà-ònzí, mambe kàbhà kasu ònzi d̀ʒ ale. Ní Kàgàwà ìvì ma tinu ʒ, mirà wòrì ídzì màkùrù nòvò indù. ²⁰Pbétù yà ìnzà nyi nyà'ù yà mà mùnò indù dhu r̀í 'ònzì fíyò kàsùmì ʒ dhu dhu-okú d̀ʒ r̀ò, nyi nyóngo íwì tí, ìnzì nyongò ʒte, r̀àrà àhu í dhu nòowuya 'ònzì ʒyá idho ʒ.»

²¹Wò Zàkàriyà mà r̀òte màlàyikà màna òná kàsùmì ʒ, ihé-yà náadù òko 'àmbe Zàkàriyà nòdò d̀ʒ irí r̀ò. Ní, ìnzì kà r̀àhu sese Kàgàwà bhà idzá kàluga ʒ r̀ò r̀ò, idho núuko abádhí atdí d̀ʒ. ²²Ní Zàkàriyà níitdègu àrà àhu ànyì r̀ò, ní kàdù nzà ʒte ìndrù màna. Pbétù kàdù adì ndàmbe inga núdhò d̀ʒ ɔtsúna-kpò ní, ìnzì ndi ndòte r̀órò. Ní ìndrù adù dhu ʒsù, iwà Kàgàwà ràvi ndi Zàkàriyà tó ɔnyu r̀òdzì kà-dò dhu bhèyi dhu tó ʒfò ʒ ndi kàluga ʒ.

²³ Zàkàriyà mà tó rùwù nítédègu iku, ní kádù ndi ndàrà àhù pbindà. ²⁴ Ní ngúfe idho dzid3, Èlizàbeti, kàbhà tsibhále náangò òna tí. Kádù ndòrù, ràrà àhù imbò àbì tí. Kǒngónà àtìnà affina ò: ²⁵ «Kàní Ádrùngbàlè Kàgàwà 3nzi idù dhu. Àbadhi nípfo wà ma yà nyidu àbhù arí ràmbe iwu d3 ìndrù nzínzi 3 dhu-íyà 3 rò.»

Yèsù nùgu ka kí dhu tó màkùrù

(Màt 1.18-23; Ìsa 7.14)

²⁶ Atdíku, azà àbì tó òna nà Èlizàbeti ríí rórò, Kàgàwà náavi pbindà màlàyikà Gàbriyeli ràrà Gàlilayà tó pbìrì ò, Nàzàretì tí kátina atdí pbanga ò. ²⁷ Ányì kàrà atdí tsibhíngba, inzà àpè kpatsibhále núní tí'ò. Ndi tsibhíngba níí iwà Dàwudì-dhú bvù ale, Yǒzefù òrì. Kǒvò níí Màriyà. ²⁸ Màriyà tí ndi ndàrà àhù rò, wò màlàyikà náatse ka, ndàti: «Ìlè nyi Màriyà, iwà nyi nyàbà Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà ídzìnga, ndirò inè Kàgàwà ríí nyi nà.» ²⁹ Wò 3te ndi ndirò rò, Màriyà-aff náabè ndi atdíd3. Kírè nga affina ò ndàti: «Yàrí mùlèmbè-tì nyú ní àdhu?» ³⁰ Ní màlàyikà adù àtìnà kà ní: «Ánzí 3nzi 3dò Màriyà, Kàgàwà bhà ídzìnga nyi nyàbà wà nídhuní. ³¹ Kǒní nyi nyóngo ùnu tí, ndirò nyi nyuguya kpatsibhá ngbángba, nyadù 3vòna nǒvò Yèsù tí. ³² Ka ní'ya ádrùngbàlè, ndirò ka kanziya ka kóró dhu d3 aríí Kàgàwà t'ídhùnà tí. Ndirò, Ádrùngbàlè Kàgàwà náadùya kili ràdi abhunà, kamà Dàwudì bhà tombi d3. ³³ Kǒnyuya idzi Yàkǒbhò-dhú d3, ndirò kàbhà idzi ní'ya dhòdhódhóngà tó.» ³⁴ Ní, Màriyà níwú dhu màlàyikà-tsù, ndàti: «Wò dhu rākà ingbà dhu bhèyi idù, yà inzà ma màpè kpatsibhále núní rò?» ³⁵ Ní, màlàyikà náadù dhu àdu kà tó ndàti: «Hìlā-Alafí rífo dùnú, ndirò kóró dhu d3 arí Kàgàwà rí nyatsi pbindà ádrùngbànga tó obi ní sísì bhèyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyi nyúguna ngbángba ní'ya Kàgàwà 3pì fíndà, ndirò ka kanziya ka Kàgàwà t'ídhùnà tí. ³⁶ Kǒní, a'ènu Èlizàbeti ríí azà àbì tó òna nà, àzèmbè iwà ka kati ndi ingò-àyi tí rórò. Kà rí kpatsibhíngba nùgu mùlè d3 rò, ³⁷ imbà Kàgàwà lèma nǒnzi rí dhu náarfí nídhuní.» ³⁸ Nírò ní ndi Màriyà náadù àtìnà màlàyikà nì: «Ma ní Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà inc-àyi. Ní, ítse ndi dhu rǒnzi ndi yà nyi nyùnò ka dhu bhèyi.» Wò dhu-dzid3, màlàyikà náadù ndìvā ndàrà kà-tí rò.

Màriyà ràrà Èlizàbeti nándà dhu

³⁹ Wò ndi kàsùmi 3 tí, Màriyà náadù ndìvā ndàrà kòmbómbí, yà Yùdha bhà pbìrì 3 arí pbìrì-akpá nzínzi 3 atdí kigò ò. ⁴⁰ Ní ányì, kǎtsù Zàkàriyà bhà idza, ndàdù kàbhà tsibhále Èlizàbeti nátsè. ⁴¹ Èlizàbeti nítédègu Màriyà nátsè ndi dhu nííri, ní kà-fitsù ò ríí ngbángba náadù ndòpè ndùbè nga kà'ò. Ndirò, Kàgàwà náadù Èlizàbeti níra Hìlā-Afína ní. ⁴² Ní, Èlizàbeti náadù ndòpè ndòtè 3rú tūna nyú nà, ndàti Màriyà ní: «Kàgàwà náso wà nyi atdíd3 ròsè kóró vèbhále dònà. Ndirò, kàso wà finu-tsù ò ríí ngbángba átò. ⁴³ Íngba dhu-bvùtì dhu yà, pbàkà Ádrùngbàlè Kàgàwà-tsánà nyú náarfí mandà ní? ⁴⁴ Ándà, nyi nyàtsè ma dhu nítédègu isí bídu ò, ní ányìrò rò tí, yà fidu-tsù ò ríí ngbángba náadù ndòpè ndùbè nga fidu-tsù ò, ádrùngbà dhèdhe-okú dò rò. ⁴⁵ Ínyi, nyi nyònzì wà hirò, yà Ádrùngbàlè Kàgàwà núnò indù dhu rí ndònzì 3nzi dhu nyi nyà'ù dhu-okú d3 rò.»

Màriyà rí Kàgàwà nílè dhu

(ÌSà 2.1-10; Zàb 113)

⁴⁶ Nírò ní ndi Màriyà ati: «Ma mí Ádrùngbàlè Kàgàwà nílè atdyúdu nyú nà, ⁴⁷ ndirò afidu ríí ádrùngbà dhèdhe nyú 3, Kàgàwà pbàkà 3gùba ò. ⁴⁸ Kàgàwà

níre ma, yà ìnzí ìndrù rǎdù òzàna dhu tí pbindà inc-ayi. Obhó tí, ròpè ndì kombí, kóró ale rǒngo matí hirò nǒnzì tsibhíngba tí. ⁴⁹Kóró dhu dǎ aríí obi ná Kàgàwà nǒnzì ádròdrǒ dhu nyú idù. Kǒvò ní ìlílǎ ɔvo. ⁵⁰Ndirò, yà ɔdòna ònzì arí ale dǎ kǎrí izu nába bilínganà. ⁵¹Kávi ɔbìna nyú, ndòpfolò yà idzítá tó afíya ná aríí ale-ɔnga. ⁵²Kífo ádròdrǒ kámá fíyó ádròdrǒnga tó tombi dǎ rò, ndàdù yà ìnzí ka karózána dhu tí ale nídzí, ndùlì ádròdrǒ ngari ɔ. ⁵³Kǎbhu ìmbá dhu aríí foyá ale rǒnzì atdíǎ, ndàdù ònzònzì ale nítu, ndòdì ròwù ɔtsúya-kpa ná. ⁵⁴Kònzì pbindà inc, Pbaìsràyéí dzùna, ndàdù pbindà izu níre dǎyá, ⁵⁵àdhàdhì yà angyangyi ndì ndavò àlè t'ábána, Àbráhamù mà, pbindà pbàdzukuru màna tò, bilínganà ndì ndongó tí ònzìna dhu bhèyi.» ⁵⁶Ní Màriyà mà náadù òko atdíkpá Èlìzàbeti màna, rǎrà àhu mbèmbè ìbhu àbì tí. Wò dhu-dzidǎ, kǎdù ndivà, ndàdu ndì pbindà.

Bàtizò nubhónà Yùwanì nùgu ka kí dhu

(Luk 1.13-17; 3.4-9)

⁵⁷Èlìzàbeti rí ndùgu òná kàsùmì níitdègu àkǎ, ní kǎdù kpatsìbhá ngbángba nùgù. ⁵⁸Ní, Èlìzàbeti mà aróko màna atdíkpá pbanga ɔ ale mà, kà mà t'ídzá-bhà màna níitdègu Ádrùngbǎle Kàgàwà nába izu Èlìzàbeti dǎ, rùgù ngbángba dhu tó màkùrù níri, ní abádhí-idhè níka ndì atdíkpá Èlìzàbeti màna. ⁵⁹Ní, wò ngbángba nǒnzì atdí yengè rò, abádhí iwú, kǎdù kǒnzínga nǒbhòlò. Ndirò, abádhí azè kilì àbanà Zàkàriyà-ɔvò kà-dǎ. ⁶⁰Pbétù, wò ngbángba-tsàna Èlìzàbeti náadù àtìna: «Ìnzí ní wò dhu bhèyi. Kǎkǎ kǒvò ɔvòna Yùwanì tí.» ⁶¹Ní, kǒkò Èlìzàbeti mà ríí màna ale náadù àtìna kà ní: «Ìmbá Yùwanì tí kátina ɔvo náarí ìí pbùkù idzá-bhà nǒnzì ɔ ale dǎ.» ⁶²Ní, abádhí adù dhu ìvu kà t'ábanà-tsù ɔtsúya ní, ndíní ì uní tí kà ròzè kǒvò pbindà ingba-ɔvò àdhi tí. ⁶³Ní, Zàkàriyà adù dhu àndí karí dóná odu-afá-ngba nǒnzì ɔtsúna ní kiwù ná, ndàdù yàrí dhu àndì dóná: «Kǒvò ní Yùwanì.» Ní idho adù kǒrí ale náko kóró. ⁶⁴Ní ányirǒ rò tí Zàkàriyà-tsù náadù ndàngbe, Zàkàriyà rǎdù ndòpè ndòtè, ndámbe Kàgàwà nílè dǎ ɔré tǔna nyú ná. ⁶⁵Ɔdò nííí kóró ányirǒ aríí kyèròkyèrò pbanga ɔ ale ò. Ndirò, Yùdeyà tó pbìrì ɔ aríí pbìrì-akpá nǒnzì ɔ pbanga ɔ, ìndrù nóowúnà wò ndì nǒnzì kóró dhu tó màkùrù kèlè náwe rǎ. ⁶⁶Ní, kǒkò ì nǒnzì kóró dhu dǎ ka kúnɔna dhu níri ale náadù ì dhu afíya ò, 'àdù àmbe àtìna dǎ: «Yàrí ngbángba ní'íya ingba dhu bhèyi ngbángba-tidǎ?» Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi nííí ndì ngbángba ná.

Zàkàriyà rí Kàgàwà nílè, Kàgàwà bhà nabi bhèyi dhu

⁶⁷Wò dhu-dzidǎ, Kàgàwà níírá Zàkàriyà, wòrí ngbángba t'ábanà, ìlílǎ-Alafí ní. Ní, Zàkàriyà adù ndòpè ndòtè Kàgàwà bhà nabi bhèyi, ndàti:

⁶⁸«Ìlèta náká kabhu Ádrùngbǎle, Pbaìsràyéí tó Kàgàwà tò, kírà pbindà ale nándà, ndàdù ùwunà nídhuní.

⁶⁹Kǎdù obhónánga tó uwuta níbhò àlè tò, pbindà inc-akpà Dàwudì bhà idzá-bhà tírò.

⁷⁰Kàgàwà náavò dhu angyí nyú pbindà ìlílǎ pbànábí-otù ɔ, ndàti:

⁷¹Ndì rigúya àlè àlè tó òmvù-fó rò, ndirò ndì rigúya àlè kóró ale yà àlè nǒndrò-fó rò.

⁷²Ndì dhu bhèyi ní ndì kítè pbindà izu àlè t'ábána tò, ndàdù abádhí tò ndì ndanzì pbindà ìlílǎ ungbòta tó làká níre.

- ⁷³ Kǎnzì ndi dhu àdhàdhì yà àlě t'ábanà Àbràhamù tò ndì ndatsò dhu bhěyi.
- ⁷⁴ Kǎti, ndì rigúya àlě àlě tó òmvù-fó rò,
- ndíní àlě kongó tí kàsùna nónzì ìnzì àlě kí ɔɔo ònzi rórò.
- ⁷⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi, àlě kokoya ìlìlǎ ale tí Kàgàwà-nyìkpó ʒ, ndirò obhónángatále tí,
- kóró kàsùmì yà òko àlě kòko àlě-nyìkpó nà ɔnǎ ʒ.
- ⁷⁶ Ndirò ìnyi pbànǎngbá, ìnyi ní'ya kóró dhu dǎ arí Kàgàwà bhà nabì.
- Obhó tí, nyi nyadiya angyi Ádrùngbǎle tò, otu nyi nyobhòlo tí kà tò.
- ⁷⁷ Ndirò, nyi nyadùya dhu ɔvò kàbhà ale tò, ndíní abádhí ɔni tí dhu, kà rǎrì ìrǎ ì nígu,
- ndàdù fiyó nzérénga núbà fiyò.
- ⁷⁸ Obhó tí, àlě tó Kàgàwà ní atdíɔ arí indrù-izù nǎlǎ Kàgàwà:
- kàbhùya òrù-akpà ʒ awáwù ràwù àlě-dǒnga, àdhàdhì ndìtò rí adyifò
- náarí ale-dǒnga nǎwù dhu bhěyi.
- ⁷⁹ Kàbhùya yà ìnǎ ʒ aróko, yà ɔve-sisi níibvú ndì dýá ale-nyínga ràwù.
- Ndi dhu adùya àlě àbhu àlě rùngu màrùnga tó otu.»
- ⁸⁰ Wòrí ngbángba náambénà òvi dǎ, afína ràdù àmbe ɔbi ɔtsi dǎ. Kǒngónà àdi rùngu ʒ, rǎrà àhu Pbàisràyéí-ònzì ndì ndaraya ndàvi kpangba ɔnǎ idhò ʒ.

Màriyà rí Yèsù núgu dhu

(Màt 1.18-25; 5.1-2; Ìsa 9.5)

2 ¹Ndi idhò ʒ, ádròdrò kámá dǎ kamà Kàyìsarà Ògústò náabhù uyátá ndàti, pbìndà pbìrì ʒ aróko kóró ale rǎkǎ kandí fìsì ʒ. ²Wò ndi wembe-rè tó andítá náanzì ndì yà Kùrèniyò níí lǐwalì tí Sìriyà tó pbìrì dǎ nínganì. ³Kóró ale náawù ì àndi, ngàtsi ale rǎrà ndàndi fiyó pbanga nyú ʒ. ⁴Ní, Yǒzefù níivà ndì átò, ndùpò Gàllilayà tó pbìrì ʒ pbanga, Nǎzàretì tí kátina ʒ rò, ndàrà Yùdeyà tó pbìrì ʒ, ndàrà àhu Bètèlèhemù, ádrùngbǎ kamà Dàwudì ka kugu ɔnǎ pbanga ʒ. Kǎrà ányì Dàwudì-dhú bvù ale tí ndì ndíí nìdhunì. ⁵Àbadhi mà náawù ányì yà ndì ndóri pbìndà tsibhále Màriyà nà, ɔna nà ríí rórò, ndíní ka kandí tí ì fìsì ʒ. ⁶Ní ányì ì òwù ùvò rò, Màriyà rí ndùgu ɔnǎ idhò náaká. ⁷Ní, kugu pbìndà sengba tó kpatsibhá ngbángba, ndàdù ngbóna nákpòrò mberù ní. Kǎdù ndi ngbángba níli ràyi iza arí dhu ɔnyu ɔnǎ kǐwalì ʒ, ìmbà ngari ríí olo-dzà ʒ abádhí tó nìdhunì.

Màlàyíkà rí 'àví mùtungà t'úndatatále tò dhu

(Màt 2.1-15; Ìsa 41.27)

⁸Ndi pbìrì ʒ, mùtungà t'úndatatále níí fiyó tàrà tó màhò nòdò yí kúbhi-ngá irí ʒ ró. ⁹Ní, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà níito ndì abádhí tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ràdù ndàtsi abádhí dǎ. Ní ɔɔo níisí abádhí-afí ʒ atdíɔ. ¹⁰Pbétù, màlàyikà náadù àtìna abádhí ní: «ìnzì nyònzì ɔɔo, ma mìrà kóró ale-idhè rí ndiká ní idzi màkùrù nà fùkù nìdhunì. ¹¹Indo yàrí iku ʒ, ka kùgù Ògùba fùkù, Dàwudì bhà kigò ʒ. Ndi Ògùba ní Krístò Ádrùngbǎle. ¹²Ndirò, kǎnì kǎnì nyí nyí róná dhu: nyí nyí iré-ngba nótù mberù ʒ ka kàkpòrò ngbóna, kadù ìlinà ràyi iza náarí dhu ɔnyu ɔnǎ kǐwalì ʒ ró.» ¹³Ányìrò rò tí ní ndi, òrù-akpà ʒ màlàyíkà tó ihé-yà náandu ì wòrí màlàyikà rǎ, ì rilè Kàgàwà, àti:

¹⁴ «Ilèta náká kabhu òrù-akpà ò aríí Kàgàwà tò!
Ndirò, màrùngà náká ndíí yà adzi dǔ ídzi affiya nà ale tò!»

Mùtungà t'úndatatále rǒwu Bètèlèhemù dhu

¹⁵ Málàyíká níwà ì tiyá rò, 'àdu ì òrù-akpà ò rò, mùtungà t'úndatatále náatè nzínziya ǔ 'àti: «Kǒwu Bètèlèhemù, ndíní àlě kala tí ányì ndi nǒnzì dhu, yà Ádrùngbǎle Kàgàwà núnò àlě tò dhu.» ¹⁶ Ní, abádhí náawù ányì tsàkàtsàkà, 'àdù Màriyà mà nótù Yǒzefù mànà, ndirò ngbángba ràdù ìí ìzà arí dhu ònyu òná kiwali ò ndi ndàyi ró. ¹⁷ Ndi ngbángba ì àla rò, abádhí náawe yà málàyíkà núnòna fíyò kà-dǔ dhu. ¹⁸ Ní kóró ale, yà mùtungà t'úndatatále rǔnǒna dhu niri ní idho núuko wò abádhí rǔnǒna dhu dǔ. ¹⁹ Pbéù, Màriyà náadù wò dhu kóró afina ò, ndàdù àmbe inga níre dǔ dóná atdíǔ. ²⁰ Wò dhu-dzidǔ, mùtungà t'úndatatále náadù ì Kàgàwà nífù ìí, 'àdù àmbe ilènà dǔ rórò, kóró dhu-tsí yà ì iri, 'àdù àlanà nǒnzì ì yà abádhí tò málàyíkà núnòna dhu bhéyi tí nídhuní.

Yèsù tò ngbángba-òvò nǒvò ka kí dhu

²¹ Atdí yengè níitdègu àká wò ngbángba ka kùgù dhu-dzidǔ, ní ka kadù kǒnzǐnga nǒbhǒlǒ. Ka kadù ndi ngbángba-òvò nǒvò Yèsù tí, àdhàdhì yà málàyíkà núuno inzà kà-tsàná àpè òngo òna tí rórò dhu bhéyi.

Yèsù tò ngbángba nítè ka kówu Kàgàwà tò Kàgàwà bhà idzá rò dhu

(Law 12)

²² Yǒzefù mà, Màriyà nà rí 'ù'ò ìlǎ Kàgàwà-nyìkpǒ ǔ òná idho náaká àdhàdhì Músà bhà Úyátá núnò ka dhu bhéyi. Ní abádhí idyi Yèsù tò ngbángba 'òwù nà Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'òwù itènà Ádrùngbǎle Kàgàwà tò. ²³ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Úyátá ò ka kandí dhu kati, sengba tí ka kùgù kpatsibhíngba nǒpí ka rǎrǒngo Ádrùngbǎle Kàgàwà tò. ²⁴ Ní abádhí náadù yà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Úyátá núnò perè núbho átò. Í perè níí ǒyǒ aliri, ngátsi ní ǒyǒ àmbò-nzo. ²⁵ Wò ndi kàsumì ǔ, atdí ale, Simiyoní tí kátina níí ìnè Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ndi ale níí ídzi ale nyú. Ka níí obhónángatále, ndirò Kàgàwà nífù arí atdíǔ ale. Ndirò, kǒngónà Pbàisràyéí ndi ndigú tí rírá ale nódò. Ní Kàgàwà níírá ka pbìndà Ìlǎ-Alafí ní, ²⁶ ndi Ìlǎ-Alafí ràdù dhu òvò angyangyi kà tò ndàti: ìnzí kà rǒvéya inzà ndi ndàla Ádrùngbǎle Kàgàwà ríwina Krístò rórò. ²⁷ Ní, Ìlǎ-Alafí rí ndùnda rò, kàrà òtsù Kàgàwà bhà idza. Nírò ní ndi Màriyà mà, Yǒzefù nà níiwú Yèsù tò ngbángba nà, ndíní yà Úyátá núnò dhu náaká tí. ²⁸ Ní, Simiyoní náakò ngbángba ndàtdù, ndàdù òtsò nábhu Kàgàwà tò, ndàti:

²⁹ «Ádrùngbǎle Kàgàwǎ, kòmbí nyi níyí mbà pbùkù ino-akpà núbha rǒvè,

àdhàdhì yà angyangyi nyi nyavò idù dhu bhéyi.

³⁰ Obhó tí, ma màla wà pbùkù rò ìrà ògù nyìkpódù nyú ní.

³¹ Ndi ògù ní yà nyi nyú nyi nyabhǒlǒ kóró ale tò.

³² Ka ní yà inzà àpè nyuní kóró yà adzi ǔ ale-nyínga náwù rí awáwù.

Ndirò ka ní ádrùngbǎnga tò awáwù pbùkù ale Pbàisràyéí tò*»

Simiyoni rí Yèsù onziya dhu nóvo angyangyi, Kàgàwà bhà nabi bhèyi dhu

³³ Yèsù t'ábanà mà, kà-tsánà màna idho núuko atdíđ, wò Simiyoni rüncna Yèsù tó ngbángba ní dhu níri íí rò. ³⁴ Simiyoni náaso abádhí, ndàdù àtìna kà-tsánà Màriyà nĩ: «Yàrí ngbángba rí Pbàisràyéí nízínzì ǝ ábhǝ ale nábhǝ ràwà ì, ndàdù ábhǝ ale níđi. Ndirò, ka ní ize ya ìndrǝ ábhǝ rí rǝgò ì nízínziya ǝ, ³⁵ ndíní ya ábhǝ ale núuru afíya ǝ irèta núuvì tí ì kpanya. Ndirò inyi Màriyá, pbùkù àpè rí ndìlì ìla tó obhi-akpà ka kòdù, ròsò afína ale bhà àpè bhèyi.»

Tsibhá nabi Anà rǝte Yèsù tó ngbángba dǝ dhu

³⁶ Wò ndi kàsùmì ǝ tí, Kàgàwà bhà atdí tsibhá nabi, Anà tí kátina, níí ìnè átò. Anà níí Àseri-dhú-bvǝ ale, Fànoli t'ívanà. Ka níí mùlà-àyì-ngba nyú. Abádhí náakò ya tsibhíngba tí rǝ ì umbá ì nà ale nà àrùbhǝ ató kèlǝ tí, ndi ale ràdù òvè. ³⁷ Ní, kǝdù àdi abvo-àyì tí, rǝrà àhu àrè kumì dóná ìfò nà ató nónzi ndi ndí dhu ò. Kǝgónà nǝ àhu iri Kàgàwà bhà idzá rò. Pbétù, kǝgónà Kàgàwà bhà idzá kasu kèlǝ nónzi adyíbhengá màtí ndirò kúbhingá màtí. Kǝgónà adù ònyù t'ònyuta-tsù nútì, ndàdù àmbe ndìtsò dǝ. ³⁸ Ní, ndi tsibhá nabi Anà níitò ndi wò Simiyoni rǝte òná kàsùmì ǝ, ndàdù ndòpè ndàbhǝ òtsò Kàgàwà tò. Ndirò, kǝdù ndòpè ndàwe dhu Yèsù tó ngbángba dǝ, ya Kàgàwà rí Yèrùsàlemà núwǝ dhu nódo arí kóró ale tò.

Yèsù tó ngbángba nà ka kóngò Nàzàretì dhu

³⁹ Yèsù t'ábanà mà, kà-tsánà màna níitdègu kóró dhu nónzi ya Ádrùngbǝle Kàgàwà bhà Úyátá núnò ka dhu bhèyi, ní abádhí adù 'adu Yèsù tó ngbángba nà Gàlilayà tó pbìrì ǝ fíyó kigò, Nàzàretì tí kátina ò. ⁴⁰ Ní, Yèsù tó ngbángba adù àdi ndàmbe ovi dǝ, ndàdù àmbe ǝbi àbà dǝ. Kàgàwà níirá ka dhu-ònga t'òvòta tó irèta ní, kóró kà rǝnzina dhu ràdù Kàgàwà-nyìkpò nófò atdíđ.

Yèsù ríí Kàgàwà bhà idzá, atdí kumì dóná ǝyǝ nà ató nà dhu

(Luk 2.41; 1Sà 1.3,7,21-28)

⁴¹ Ya ató náaríra dhu bhèyi, Yèsù t'ábanà mà kà-tsánà màna nóongónà òwu Yèrùsàlemà tó kigò ò, Pásika tó mùhendù ò. ⁴² Ní, Yèsù níitdègu atdí kumì dóná ǝyǝ nà ató nísǝ, ní abádhí náawù atdíkpá Yèsù tó ngbángba màna àdhà-dhì ya angyi ì aróonzina dhu bhèyi. ⁴³ Ní, mùhendù ìku rò, Yèsù t'ábanà mà, kà-tsánà màna náadù ì, 'òngò ìbha. Pbétù, Yèsù tó ngbángba náadù àdi Yèrùsàlemà tó kigò ò, inzà àbanà mà, íyàna màna núnì rórò. ⁴⁴ Abádhí adù Yèsù àtì ìnè ríí òdhína màna ì úbhi atdíkpá ró dhu tí. Nírò ní ndi iwà ì úbhi, rǝpè ndi kútsingánǝ, rǝrà àhu pbítsòngǝ rórò, abádhí apè 'òmè Yèsù, fíyó ale mà, òdhíya màna nízínzì ǝ. ⁴⁵ Pbétù, abádhí náadù nzá kàla. Ní, ndi dhu-okú dǝ rò, abádhí náadù ì tdíđ Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'òwù kòmè. ⁴⁶ Ní, ìbhu idho dzidǝ ní ndi, abádhí náawù kòtù Kàgàwà bhà idzá àdi Úyátá tó màlímó nízínzì ǝ rǝ. Kǝmbénà Úyátá tó màlímó rüncna dhu níri dǝ, ndàdù àrà dhu òngù rǝ abádhí-tsǝ. ⁴⁷ Kóró ale, ya kà rüncna dhu níri rí núko rǝ idho arána atdíđ, kàbhà inga t'únita mà, kà rǝrà tsùnà ka kìvǝ dhu nádu rǝ tí dhu màna dhu dǝ. ⁴⁸ Ní, kà t'ábanà mà kà-tsánà màna níitdègu kǝlǝ, ní idho núuko atdíđ. Ní, kà-tsánà adù àtìna kà ní: «Pbànǝgbá, ádhu wò nyi nyònzì rǝká? Àndà

pé, ima, àbanu mànà, mà mònè nyi ádrùngbǎ izu nyú ná.» ⁴⁹Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ádhu nyí nyúbhi momè rǎ fíndà? Nyí nyùnì tí nzá dhu ma rǎrǎi Àbadu bhà idzá ma mǎnzina kasu ná?» ⁵⁰Pbétù, wò Yèsù núnò dhu náadù nzá kà t'ábanà mà, kà-tsánà mànà-dò nálu. ⁵¹Ní, Yèsù mà náadù i àdu abádhí mànà 'òwù Názàretì. Kǒngónà abádhí-tsù dhu nírì atdíǎ, ndirò kà-tsánà ongónà àdù kǒkò dhu nódò kóró afina ò tí. ⁵²Ndirò, Yèsù tó ngbángba náadi ndámbe òvi dǎ ngbóna ò rò, dhu-ǎnga t'óvòta tó pbìndà irèta ràdù àmbe ndise dǎ. Kǒngónà àdù Kàgàwà-nyìkpó nǒfí rí dhu nǎnzì, ndàdù indrù-nyìkpó nǒfí rí dhu nǎnzì átò.

Bàtizò nubhónà indrù tò Yùwanì núuno Ídzi Màkǎrù

(Màt 3.1-12; Mrk 1.1-8; Yùw 1.6-8,19-28)

3 ¹Tìbèrìyò Kàyìsarà níi Pbàrómá tó pbìrì ò kámá dǎ ádrùngbǎ kamà. Ní, atdí kumì dóná imbò ná atò tí kǒnyù idzi rǎ atò náhu rǎrò, Pòtiyò Pilatò níi Yùdeyà tó pbìrì ò lìwalì. Ndirò, Hèròdè níi Gàlìlayà tó pbìrì ò ádrùngbǎ kamà, Hèròdè t'ádónà, Filipò ràdù i'ì Itùrìyò mà, Tràkònitì mànà tó pbìrì ò ádrùngbǎ kamà. Ndirò, Lìsàniyà níi Àbilenì tò pbìrì ò ádrùngbǎ kamà. ²Wò ndi kàsùmi ò, Anà mà Kàyafà mànà níi pbàkùhání tó ádròdrò ale dǎ kámá. Ní, rùngù ò Zàkàriyà t'ídhùnà Yùwanì rǎi rǎrò, Kàgàwà náavò pbìndà òte kà tò. ³Wò dhu-dzidǎ, Yùwanì náadù ndòpè ndùbhi Yòròdanì tó idha-akpà-bidǎ arǎi kóró pbìrì òna ná. Kǎránà indrù núnzì rǎ bàtizò tò, ndàrà àtìnà rǎ: «Nyù-gèrè nyí nyùbhà fùkú nzérénga, nyàdù bàtizò nálu. Ní, Kàgàwà ràdù fùkú nzérénga núbà fùkù.» ⁴Wò dhu bhèyi ní ndi, nabì Ìsayà náandì pbìndà bhùkù ò dhu náaká. Kǎti:

«Kòní atdí ale-tù rǎ ndiri rùngù ò:

«Nyòbholò Àdrùngbǎle Kàgàwà bhà ngudhà,
nyùtò kà rùbhi òná otu.

⁵Ibhù rǎi òyá ngari náká nyùtro adzi òyá rùlè,
nyàdù pbìrì-akpá mà pbìrì-nzo mànà núgolo,
nyòhù ròngò kyèngyèrù tí.

I nùtdya otu náká nyùtò rikò tǎrùtǎrù,
ndirò, kulukulu arǎi òyá ngari náká nyòhù mbèyi.

⁶Ndirò ní ndi, kóró ale rǎ Kàgàwà rǎ indrù nígù tí dhu nǎlá.»

⁷Ní, ihé-yà nóowúnà iwu rǎ Yùwanì-tì'ò, ndínì Yùwanì núubhò tí bàtizò fíyò. Ní, Yùwanì aránà àtìnà rǎ abádhí ní: «Nyí ní ámvò tó osu-tsè! Ádhi ndi dhu nǒvò fùkù ndàti, nyí rǎrǎi ùgu yà rǎrǎ Kàgàwà bhà anya t'ítàtì ò rǎ?» ⁸Nyònzì iwà nyí nyùgèrè nyí, nyùbhà fùkú nzére mùtso dhu nǎvì rí dhu. Ndirò, àpè nyirè nga afiku ò nyámbe àtìnà dǎ: «Àbràhamù ní abhukà.» Ma mí dhu núno fùkù: Kàgàwà ràdù kǎrì odu mà nùgèrè ròngò Àbràhamù t'ídhúna tí. ⁹Àlǎ ka kiyà wà kili itsu-pfò rǎ. Ní kóró itsu, yà ìnzì arí ídzi itsu-kpò nǎfò, nùkèrè ka kí, kadù àwàna kàzu ò.» ¹⁰Ní ihé-yà níwú dhu Yùwanì-tsù 'àti: «Má mí dhu ònzi ìngbǎ tí?» ¹¹Ní, kǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Oyo rǎi mùdzarè ná ale, náká ndàbhù ka atdí yà ìmbǎ rǎi kà ná ale tò. Ndirò, ònyù rǎi fóná ale náká ndùndò ka ìmbǎ rǎi kà ná ale tò.» ¹²Pàratà tó pbàndómbé níwú átò, ndínì i alú tí bàtizò. Ní abádhí níwú dhu Yùwanì-tsù, 'àti: «Màlimò, mà mí dhu ònzi ìngbǎtí?» ¹³Ní, kǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Àpè nyòwu pàratà t'úfótá tó fùrangà-bvu nǒtdì rǎ orú nyú, ròsè yà uyátá ò ka kótdì ka tí dhu

dòná.» ¹⁴Ndirò, pbànwí níwí dhu átò Yùwanì-tsù 'àti: «Olu má'í na, má mí dhu ònzì ingbatí?» Ní, Yùwanì adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Àpé nyòwu atdí ale-fó fùrangà mà nídha rǒ ɔbì nǐ. Ndirò, àpé nyòwu indrù nóbhù rǒ títò dǒ, nyàdù fóná fùrangà náko. Pbétù, nyòwu yà àbì dǒ ka karí nyùbhò nǐ fùkù mùkimbà kèlè nódò rǒ nyálè.»

¹⁵Ʋrǒ ǐi ale kórɔ náambénà ndònzì rí dhu nódò dǒ atdyúya nyú nà, ndínì ì ala tí. Ndirò abádhí kórɔ náambénà nga níre dǒ afíya ò ngàtsi nǐ Yùwanì rǎrì ndi Krístò. ¹⁶Ní, Yùwanì adù àtìnà kórɔ ì ale nǐ: «Ima, ma mí bàtizò núbhò fùkù idha nǐ. Pbétù, dzidu dǒ rírà ale rǐi ɔbì nà ròsè dùdu ná. Ma màkà nzá munga kàpfò rǒ kàyitò-mbí mà. Ndi ale náaraya bàtizò núbho rǒ fùkù ǐlǐlǎ-Alafí nǐ, ndirò kàzu nǐ. ¹⁷Kàlù ònyù-ònga t'ǐlèta tò kanya-tidò fóná, ndínì ndipfo tí nganù-kpǒ nǐ kéléna ò rò. Ní, kùnduya nganù-kpǒ-tsù pbìndà óngòlǐ ò, ndàdè dzéngélèna núbì inzǐ aráve ádrùngbà kàzu ò.»

¹⁸Wò dhu bhéyi ní ndi, Yùwanì náaràná ǐdzi Màkùrù núnò rǒ indrù tò. Kàránà indrù àkà 'òkò tí dhu nóvò rǒ indrù tò. ¹⁹Nírò ní ndi Yùwanì adù ǐlwalì Hèròdè bhà nzérenga nóvò kà tò, adòná-ve Hèròdiya kàko dhu-okú dò rò, ndirò abho kúfà ngùkpà dhu-okú dò rò. ²⁰Ní, Hèròdè adù dhu àfa tǎtǎdǒ atdí dǒ nyú ròsè, ndàbhu Yùwanì kosò imbi ò.

Yèsù rǐ bàtizò nálù dhu

(Màt 3.13-17; Mrk 1.9-11; Yùw 1.32-34)

²¹Kórɔ ale níitdègu bàtizò nálù, ní Yèsù adù bàtizò nálù átò. Ní, Yèsù rǐ ndìtsò òná kàsùmì ò, òrù-akpà-tsù náangbe ndi, ²²ǐlǐlǎ-Alafí ràdù ǐfo ɔrù rò, àmbò tò ǐfò ò, ndàdì kàdǒ. Ndirò, ale-tù náadù ndirò òrù-akpà ò rò, ndàti: «Nyi ní Idhùdu, atdí dǒ ma mózè, nyìkpòdu nòfò dhu ònzì arí ale.»

Yèsù t'ábhúna-ɔvò

(Opt 5; 11.10-27; Màt 1.1-17)

²³Yèsù rǐ pbìndà kasu nópè òná kàsùmì ò, kàbhà atò níi mbèmbè ǐbhu kumì tí ndi ndáhu rǒ. Ní indrù ongónà dhu ǐrè Yèsù rǎrì Yòzefù t'ǐdhùnà. Yòzefù níi Heli t'ǐdhùnà. ²⁴Heli níi Mátatì t'ǐdhùnà. Mátatì níi Lawì t'ǐdhùnà. Lawì níi Mèlekì t'ǐdhùnà. Mèlekì níi Yanà t'ǐdhùnà. Yanà níi Yòzefù t'ǐdhùnà. ²⁵Yòzefù níi Mátatiyà t'ǐdhùnà. Mátatiyà níi Àmòsè t'ǐdhùnà. Àmòsè níi Nàhumù t'ǐdhùnà. Nàhumù níi Èsili t'ǐdhùnà. Èsili níi Nàgayì t'ǐdhùnà. ²⁶Nàgayì níi Matì t'ǐdhùnà. Matì níi Mátatiyà t'ǐdhùnà. Mátatiyà níi Simeyì t'ǐdhùnà. Simeyì níi Yòsè t'ǐdhùnà. Yòsè níi Yudhà t'ǐdhùnà. ²⁷Yudhà níi Yòwanà t'ǐdhùnà. Yòwanà níi Resà t'ǐdhùnà. Resà níi Zèrùbàbelì t'ǐdhùnà. Zèrùbàbelì níi Sàrtiyelè t'ǐdhùnà. Sàrtiyelè níi Nerì t'ǐdhùnà. ²⁸Nerì níi Mèlekì t'ǐdhùnà. Mèlekì níi Adì t'ǐdhùnà. Adì níi Kòsamà t'ǐdhùnà. Kòsamà níi Èlìmàdamù t'ǐdhùnà. Èlìmàdamù níi Eri t'ǐdhùnà. ²⁹Eri níi Yèsuwà t'ǐdhùnà. Yèsuwà níi Èlìyèzerì t'ǐdhùnà. Èlìyèzerì níi Yòrimù t'ǐdhùnà. Yòrimù níi Mátatà t'ǐdhùnà. Mátatì níi Lawì t'ǐdhùnà. ³⁰Lawì níi Simiyonì t'ǐdhùnà. Simiyonì níi Yudhà t'ǐdhùnà. Yudhà níi Yòzefù t'ǐdhùnà. Yòzefù níi Yònamà t'ǐdhùnà. Yònamà níi Èlìyàkimù t'ǐdhùnà. ³¹Èlìyàkimù níi Mèleyà t'ǐdhùnà. Mèleyà níi Ménà t'ǐdhùnà. Ménà níi Mátatà t'ǐdhùnà. Mátatà níi Nàtanà t'ǐdhùnà. Nàtanà níi Dàwudì t'ǐdhùnà. ³²Dàwudì níi Yèsè t'ǐdhùnà. Yèsè níi Òbedè t'ǐdhùnà. Òbedè níi Bòazà t'ǐdhùnà. Bòazà níi Sàlmònì t'ǐdhùnà. Sàlmònì níi Nàsònì t'ǐdhùnà. ³³Nàsònì níi Àmìnàdabhù

t'ídhùnà. Àminàdabhù nǐ Ìdìminì t'ídhùnà. Àdìminì nǐ Arnì t'ídhùnà. Arnì nǐ Hèsròmì t'ídhùnà. Hèsròmì nǐ Pàrezi t'ídhùnà. Pàrezi nǐ Yudhà t'ídhùnà. ³⁴Yudhà nǐ Yàkòbhò t'ídhùnà. Yàkòbhò nǐ Ìsakà t'ídhùnà. Ìsakà nǐ Àbràhamù t'ídhùnà. Àbràhamù nǐ Terà t'ídhùnà. Terà nǐ Nàhori t'ídhùnà. ³⁵Nàhori nǐ Sèrugù t'ídhùnà. Sèrugù nǐ Rewù t'ídhùnà. Rewù nǐ Pèlegì t'ídhùnà. Pèlegì nǐ Èberi t'ídhùnà. Èberi nǐ Selà t'ídhùnà. ³⁶Selà nǐ Kàyinanà t'ídhùnà. Kàyinanà nǐ Àrùfàsadi t'ídhùnà. Àrùfàsadi nǐ Semù t'ídhùnà. Semù nǐ Nuwà t'ídhùnà. Nuwà nǐ Lámekì t'ídhùnà. ³⁷Lámekì nǐ Mètùsilà t'ídhùnà. Mètùsilà nǐ Ènòkà t'ídhùnà. Ènòkà nǐ Yèredè t'ídhùnà. Yèredè nǐ Màhèlèlì t'ídhùnà. Màhèlèlì nǐ Kàyinanà t'ídhùnà. ³⁸Kàyinanà nǐ Ènòsà t'ídhùnà. Ènòsà nǐ Setì t'ídhùnà. Setì nǐ Àdamù t'ídhùnà. Àdamù nabhòlò nǐ Kàgàwà.

Pfòmvo rǐ Yèsù-afí númvù dhu

(Opt 3.1-6; Mát 4.1-11; Mrk 1.12-13)

4 ¹Ìlǎ-Alafí nǐrá ndì rǒrò, Yèsù náadù ndì Yòrdàdani tó idha-akpà ò rò, ndì Ìlǎ-Alafí ràdè ndàndà ndàrà rèngù ò. ²Ní ànyì, Pfòmvo númvù kà-afí ìfò kumì idhò tí. Kòkòrì idhó-yà núudà ìnzì kà rònnyè atdí dhu mà, àwù ràdè kàlù atdíð. ³Ní ndì kàsùmì ð, Pfòmvo náati Yèsù nǐ: «Nyi nyapè ìì Kàgàwà t'ídhùnà tí, ní úgèrè pé wǒrì odu ròngò mǔgati tí.» ⁴Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Kàgàwà bhà Andítà rǎtina: Ìnzì ní mǔgati kèlè ndì ìndrù bhà ípírǒnga òdò ràdè.» ⁵Pfòmvo náadè kàbhù ràrà ɔrú nyú ndì nángbe ngari ò, ndàdè kàbhù ràndà yà adzi dǒ ádròdrǒ kámá tó pbìrì kóró ákè kàsùmì ð tí. ⁶Kǎdè àtìna Yèsù nǐ: «Ma mí nyabhè nyɔnyè idzi kóró kǎkàrì pbìrì dǒ, nyadù àdi i pbìrì tó ádròdrǒnga mà, ðyá ònzì màna dǒ kóró. Ka kibho wà ka idù, ní ma mǎdù kàbhù ma mòzè ale tò. ⁷Nírò, nyi nyapè nyokò ɔnzidù, nyifu ima, ní ma mí kòkòrì dhu núbhò kóró ìndè.» ⁸Ní Yèsù adù ɔte àdu kà tò, ndàti: «Andítà rǎtina: «Dhu àkǎ nyifu Ádrùngbǎle, pbùkù Kàgàwà, nyadù kà kèlè núle atdíð.» ⁹Tdíð, Pfòmvo adù Yèsù àbhù ràrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ràrà àhù Kàgàwà bhà idza tó mènàrà dò. Kǎdè àtìna Yèsù nǐ: «Nyi nyapè ìì Kàgàwà t'ídhùnà tí, ní ðbè nyi ìrò rò nyisí obvò. ¹⁰Andítà rǎtina:

«Kàgàwà ràdè pbìndà màlàyikà návi ròdò ngbònu.»

¹¹Ndirò, ndì Andítà rǎtina tdíð:

«Abádhí rǐ nyitdù ɔtsúya-tsíró,

akye odu abhùna pfònu ràvo ní*.»

¹²Ní, Yèsù adù dhu àdu Pfòmvo tò, ndàti: «Kàgàwà bhà Andítà rǎtina: «Ìnzà dhu àkǎ nyumvù Ádrùngbǎle pbùkù Kàgàwà-afí*.»

¹³Ní Pfòmvo nítdègu Yèsù-afí númvù kóró ɔtu ð, ní kǎdè àrà itse Yèsù-tí rò, ràrà àhù ngàtsi kàsùmì náaraya ndìbhò dhu ò.

Yèsù rǐ ndòpè ndùdhe dhu ìndrù tó Gàlìlayà tó pbìrì ð dhu

(Ìsa 61.1-3; Mát 4.12-17; Mrk 1.1-15)

¹⁴Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náadù ndì Gàlìlayà tó pbìrì ò, iwà Ìlǎ-Alafí nǐrá ndì pbìndà ádrùngbǎnga tó ɔbì ní rǒrò. Ní kà rǒnzina dhu-ðyí núgà ndì kóró ndì pbìrì ð. ¹⁵Kǎránà dhu núdhe rǒ ìndrù tó Pbàhàhúdì tó unduta-dzà ð rò, kóró ale ràdè òwu ndì kèlè nífu rǒ.

* 4.11 Zàb 91.11-12 * 4.12 Tòr 6.16

Nàzàretì ʒ bhà rĩ 'ùvò ìnzĩ 'a'u tí Yèsù dhu

(Màt 13.53-58; Mrk 6.1-6)

¹⁶ Wò dhu-dzidɔ, Yèsù náarà Nàzàretì tó pbanga yà ndì nyú ndì ndavì òná ʒ. Ní, sàbatù-idhò ʒ, kàtsù unduta-dzà ʒ, yà bilì ndì ndarí ònzina dhu bhèyi. Ní, kǐvà ndì ndidè, ndíní ndì ndɔzú tí Kàgàwà bhà Andítá. ¹⁷ Ní, ka kadù nabi Ìsayà náandí bhùkù nábhù kà-fɔ. Ní, kǎngbe ndì bhùkù, ndàdù ìsĩ yà dhu bhèyi ka kándí dhu òná ngari dɔ:

¹⁸ «Ádrùngbǎle bhà Ìlilá-Alafí rĩ dudu.

Kùtri ima, ndíní ma muno tí pbindà Ídzì Mākūrù nākètálé tò.

Kìvì ima, ndíní ma mɔvò tí imbi ʒ ka kúsò ale nùkòlɔ ka kí dhu i ale tò, madè ndùmùndúmú-nyìkpó rĩ ì nùngbè dhu nòvò i ndùmùndúmú tò.

Kìvì ima, ndíní ma mukòlɔ tí yà ròyá ka karávu ale, ìnɔ-kàsú ʒ rò,

¹⁹ madè ndì, Ádrùngbǎle Kàgàwà rĩ pbindà ídzìnga nǎví ìndrù tò òná atɔ nòvò ìndrù tò*»

²⁰ Wò dhu-dzidɔ, Yèsù adè wòrí Andítá nǎpbi, ndàdù àdunà unduta-dzà ʒ arí kasu ònzi ale-fɔ ʒ, ndàdù àdì obvò. Ní wò unduta-dzà ʒ ì kórɔ ale náadè nyì-kpóya núdí Yèsù rɔ tí. ²¹ Nírò ní ndì Yèsù adè ɔte ɔpè, ndàti abádhí ní: «Wò nyí nyírì ma mɔzàna rɔ Andítá náká wà indo.»

²² Ní kórɔ ale náa'u wò Yèsù rùnɔna dhu, idhɔ ràdù ì àkò kà-li'ò rò ráhu ídzi ɔte níri ìí rò. Abádhí ambénà àtìna dɔ: «Tí obhó Yòzefù t'ídihùnà nyú wò?»

²³ Ní, Yèsù adè àtìna abádhí ní: «Obhó tí, nyí nyínè ìí nyèñò yàrí mbàyi idù, nyàti: «Mùngangǎ, ìgù pé nyi nyi-tírò.» Ndirò, nyí nyínè ìí nyàti ima ní átò: «Mǎ mǐrì wà Kàpèrnàwumù tó kigò ʒ nyi nyónzi kórɔ dhu. Nírò, ónzi pé i dhu átò yà fàkú kigò ʒ.» ²⁴ Wò dhu-dzidɔ, kǎdù àtìna: «Ma mí kùnɔ kpangba fùkù, obhó dhu nyú ní ndì: Kàgàwà bhà atdí nabi mà nákɔ ka karí nzí mbèyi yà ndì nyú ka kùgù òná pbanga ʒ. ²⁵ Ma mí obhó dhu núnɔ fùkù: Nabi Èliyà bhà atɔ ʒ, abvo-ayí níí'ì inè ibí nyú Pbàìsràyélí tó pbìrì ʒ. Ndi atɔ ʒ, igye náadi ìnzì ndìkò ìbhù atɔ dónà azà àbì ná tí, ádrùngbǎ àgǎyi ràdù ìtsì kórɔ ndì pbìrì ʒ.

²⁶ Ní, Kàgàwà náavì nzá nabi Èliyà ràrà kórɔ i abvo-ayí-bvù. Pbétù, kǎdù kòvì ràrà pbindà ní Sidónà tó pbìrì ʒ Sàrèpatà tí kátina kigò ʒ atdí abvo-ayi kèlè.

²⁷ Ndirò, Kàgàwà bhà nabi Èlisà bhà atɔ ʒ, kíkítálé níí'ì inè ibí nyú Pbàìsràyélí tó pbìrì ʒ. Ní, abádhí nzínzi ʒ atdí ale mà rɔ kíkí náagù nzá. Pbétù, róná kíkí náagù ní Siriyà tó pbìrì ʒ atdí ale, Nàmanì tí kátina kèlè*»

²⁸ Ní, wò Yèsù ùnò dhu ì ìrì rò, kórɔ wò Pbàyahúdì tó unduta-dzà ʒ ìí ale náakò atdíɔ. ²⁹ Ní abádhí adè 'ìvà, 'àdhà Yèsù, 'ìpfo kigò ʒ rò. Ndi dhu-dzidɔ abádhí adè ùpò kà nà ndì kigò ka kòsì dónà pbìrì dò-tsirò ʒ, ndíní 'ìdzi tí ka ròbòlò pbìrì-ɔngò rò, ràrà ìtsì pbìrì-pfò ʒ. ³⁰ Pbétù, Yèsù adè ndàwili abádhí nzínzi ʒ rò, ndàdù àrà fìndá dhu ní.

Yèsù rĩ nzére-alafí náarávu róná ale nígù dhu

(Màt 4.13-16; 8.14-18; Mrk 1.21-39)

³¹ Wò dhu-dzidɔ, Yèsù náarà Kàpèrnàwumù tó kigò ʒ, Gàlìlayà tó pbìrì ʒ. Ní ànyì kǎdì, ndámbe dhu núdhe dɔ ìndrù tò sàbatù-idhò ʒ. ³² Ní kórɔ ale idhɔ núkò atdíɔ, kà rĩ dhu núdhè ádrùngbǎle bhèyi nídhunì. ³³ Ndirò, nzére-alafí

5 ¹Atdíku, Yèsù idè Gènzàrètì tó rèrù-bidǎ. Ní, ihé-yà adù 'àndu íkàyèrǎ nyú kàtí, ndíní ì iri tí kà rǎnna Kàgàwà bhà Ɔte. ²Ní, Yèsù ala ʒyʒ ibhú rèrù-bidǎ. I ibhú ò ì ʒ àwèrù náadù ifo, 'ámbe fiyʒ ibhè-mbí nú'ò dǎ. ³Ní, Yèsù adù ùpo ì ibhú nzínzì ʒ atdí ibhú ò. Ndi ibhú níʒ Simoni bhà ibhú. Ní kǎdù Simoni àvi ròtè ibhu rèrù-bidǎ rò, ròndrì ake idha ò. Wò dhu-dzidǎ, Yèsù adù àdi ibhú ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ihé-yà tò. ⁴Ní, Yèsù itdègu ndì ndúbhi ùdhenà rǎ dhu nǎtǎ, ní kǎdù àtìna Simoni nǎ: «ǉtù ibhú, ròndrì ádzǎ idha rǎi rǎ.» Wò dhu-dzidǎ, nyadù nyupe fuké ibhè-mbí idha ò. ⁵Ní, Simoni adù àtìna Yèsù nǎ: «Ádràngbǎlé, má mǎnzì kasu kurá, inzì mǎbà atdí dhu mà. Pbétù, nyi nyàvi ka dhu bhéyi, má mí kùpè ùpè.» ⁶Ní, ibhè-mbí ì ùpe rò, Simoni mà ɔdhiina màna náadù ábhǎ ibhè-iyà nyú nǎtsì, abádhí tǎ ibhè-mbí ràdù 'òpè

'èdru ì ìbhè à'è ndi dhu nĩ. ⁷Simoni mà adù ngätsi ibhú ò ì'ì odhíya nánzi, riwù dzànyà ònzi. Ní, ì abádhí t'òdhíya níiwú, 'àdù kòkò óyò ibhú níra ìbhè nĩ. Ì ibhú náadù 'òpè 'àmbe usu d'ò idha ò, ìbhè ná'è ì atdíð òyà nídhunĩ. ⁸Simoni Péterù nítdègu wò dhu àlà, ní kàdù ndòkò ottyèna d'ò Yèsù-ònzì, ndàdù àtina kà nĩ: «Índrì nyi itse tidú rò, Ádrùngbálé, ima ní nzérenatále nídhunĩ.» ⁹Obhò tí, odo níisí atdíð nyú Simoni mà, yà atdíkpá ì fí mànà kórò odhína mànà ò yà abho nyú ì òkyè ìbhè dhu-okú d'ò rò. ¹⁰Simoni t'òdhína: Yàkòbhò mà, Yùwanì mànà ò odo níisí ndi dhu bhèyi tí. Ì kà t'òdhína ní'ì Zèbèdayò bhà inzo. Pbétù, Yèsù adù àtina Simoni nĩ: «Ínzì onzi odo, Simoni! Ròpè ndi indo, nyi nyóngo ìndrù t'ò àwèrù tí.» ¹¹Nírò ní ndi abádhí náawù fíyò ibhú nà inga-kpa d'ò, 'àdù kórò foyá ì'ì dhu nábhà ányirò, ndi dhu-dzid'ò 'àdù Yèsù-owù núngu.

Yèsù rí kíkí nà atdí ale nígù dhu

(Màt 8.1-4; Mrk 1.40-45; Luk 17.12-19)

¹²Atdíku, Yèsù ní'ì Gàlilayà t'ò pbi'ò ò atdí kigò ò. Ní, kíkí àlù ngbòna kórò atdí ale níito ndi, ndàdù Yèsù nála. Ní kára, nditsi ndibvu Yèsù-ònzì, ndàpba nyina adzikpa nyú r'ò, ndàdù nditsò Yèsù r'ò ndàti: «Ádrùngbálé, nyi nyòzè ka nĩ, dhu òfò nga nyigù ma.» ¹³Ní Yèsù agba otsúna, ndàpbalá kàngbò, ndàdù àtina kà nĩ: «Íwà ma mòzè ka. Ní ógù nà!» Ní ányirò rò tí, wòrí ale r'ò kíkí náadù ndawu. ¹⁴Wò dhu-dzid'ò Yèsù adù dhu àya wò ale t'ò, ndàti: «Àpè nyuno wò dhu atdí ale t'ò màtí. Pbétù, ára nyitè nyi nyògù dhu kùhani t'ò, nyadù yà Músà bhà Hyátá núnno perè nábhù Kàgàwà t'ò, ndínì iwà nyi nyògù dhu navi tí kórò ale t'ò.» ¹⁵Wò Yèsù ònzì dhu-òyì núnga ndi atdíð. Ní, ihé-yà náadù àndu Yèsù tí, ndínì ì iri tí kà rúnna dhu, ndirò ndínì kígú tí nyuyatsi r'ì andi. ¹⁶Pbétù, Yèsù adúna àrà ndivà r'ò, ndàrà àdi lèngèlèngè r'ì ngari ò, ndàdù àmbe nditsò d'ò ányì.

Yèsù rí ngbòna éve ale nígù dhu

(Zàb 103.3; Màt 9.1-8; Mrk 2.1-12)

¹⁷Atdíku Yèsù adì ndàmbe dhu núdhe d'ò ìndrù t'ò. Ní, Pbàfàrisáyò mà, Hyátá t'ò màlímò mànà níiwú, 'òkò Yèsù tí. Abádhí níiwú Gàlilayà mà Yùdeyà mànà t'ò pbi'ò ò kórò pbanga ònà rò, ndirò Yèrùsàlemà t'ò kigò ònà rò màtí. Ndirò, yà Yèsù r'ì nà Kàgàwà bhà ádrùngbànga t'ò obi náaránà kàbhù r'ò rìgù andi nà ale fíyò andi ò rò. ¹⁸Nírò ní ndi ìndrù níiwú ngbòna éve atdí ale nà ótdù d'ò ì ànò rórò. Abádhí ambénà dhu ònzì d'ò idza ì itsu tí ka, 'àdù ìlinà Yèsù-ònzì. ¹⁹Pbétù, abádhí rì kitsù tí ányì-dza dhu ní'ì obi tí, ihé-yà-okú d'ò rò. Ní, abádhí núupò kà nà idza d'ò, 'àdù idza d'ò-tsirò núngbe, 'ífo wò ale pbi'ndà ótdù mànà imbi r'ò ònà, 'àdù ìlinà ihé-yà nzínzi ò Yèsù-ònzì. ²⁰Ní, Yèsù itdègu kòrí ale r'ì nà a'uta nálà, ní kàdù àtina wò ngbòna éve ale nĩ: «Yà alé, pbùkù nzérenga núbà wà ndi.» ²¹Ní, Hyátá t'ò màlímò mà, Pbàfàrisáyò mànà náadù òkò 'àmbe inga níre d'ò afíya ò, 'àmbe àtina d'ò: «Ádhi pbá ale wò wò dhu bhèyi rí dhu àno nzére nyú Kàgàwà ní? Ádhi ndi ìndrù t'ò nzérenga núbà rádù inzà ní Kàgàwà kèlè atdíró núbà ka r'ò?» ²²Ní, Yèsù asù abádhí t'ò irèta, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyí nyí'ì wòrí irèta-tid'ò nà afíku ò nĩ?» ²³Ádhu ndi isò r'ò ònna ka k'ò r'ò? Tí kati: «Pbùkù nzérenga núbà wà ndi», ndirò tí kati: «Ívà nyi, nyubhi?» ²⁴Pbétù ma mòzè nyèni

dhu inè Ìndrù t'ídhùnà ràrrí ádrùngbǎnga tó obi ná yà adzi dǔ, ndùbà ìndrù tó nzérénga.» Nírò ní ndi kǎdù àtìna wò ngbǎna éve ale ní: «Ma mátina inyi ní: éva ní, nyitdù indù ótdù, nyadù àrà pbùkù!»²⁵ Ní ányìrǒ rǒ tí, wòrí ale níwà ndi ndidè, kóró ale-ònzí, ndàdù yà ndi ka kànòna dóná ótdù nídyì, ndàdù àràna pbìndà Kàgàwà nílè rǒ ndi ndàrà rórò.²⁶ Ní kóró ale idho núuko atdíǎ. Abádhí ambénà Kàgàwà nílè dǔ atdíǎ, ùlè tí í ùlè odo ní rórò, 'àdù àmbe àtìna dǔ: «Indo má màla dhu ní idho rí ìndrù ùkǒ ní dhu!»

Yèsù rí Lawì nánzi dhu

(Màt 9.9-13; Mrk 2.13-22)

²⁷Wò dhu-dzidǔ, Yèsù ahù idza rò, ndàdù pàratà tó atdí ndòmbè, Lawì tí kátina nála pàratà t'úfótá tó bìrò ǎ àdi ró. Ní, Yèsù adù àtìna kà ní: «fàra owùdu ǎ.»²⁸ Ní Lawì adù ndivà, ndùbhà kóró fóná íí dhu-tsí, ndàdù àrà kòwù ǎ.

²⁹Wò dhu-dzidǔ, Lawì adù ádrùngbǎ mùhendù nónzi Yèsù tó pbìndà dzá. Ányì-dzá, abádhí nííí ònyù-tsùǎ atdíkpá pàratà t'úfótá tó ibi pbàndómbé mànà, ndirò ngùkpà ale mànà.³⁰ Ní, Pbàfàrisáyó mà, fíyó Uyátá tó màlímó mànà náambénà ònu dǔ nzínziya ǎ. Ní, abádhí ivú dhu Yèsù bhà ábhàlì-tsù 'àti: «Ádhu nyí nyí dhu ònyu, nyàdù dhu òmvè atdíkpá pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mà, ndirò nzéréngatále mànà ní?»³¹ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Ìmbà ríí andi ná ale náarí nzí mùngangà-atdyú nóho. Pbétù kǎtdyú òho arí ní andi ná ríí ale kèlè.³² Ma mírà nzá ídzi ale núnzi. Pbétù, ma mírà ùnzìnà ní nzéréngatále, ndíní ì nùgèrè tí 'ùbhà fíyó nzérénga.»

Yèsù bhà irèta ònyù t'ónyuta-tsù t'útsita dǔ

(Màt 9.14-17; Mrk 2.18-22)

³³Wò dhu-dzidǔ, Pbàfàrisáyó mà, nzínziya ǎ Uyátá tó màlímó mànà náati Yèsù ní: «Bàtizò núbhò arí Yùwanì bhà ábhàlì mà, fàkà ábhàlì mànà náarí ònyù t'ónyuta-tsù nútí, 'àdù àmbe 'ítsò dǔ àpàpì. Pbétù, pbùkù ábhàlì kèlè náarádù òko 'àmbe dhu ònyù dǔ, 'àdù àmbe dhu òmvè dǔ.»³⁴ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Nyí nyirè tí dhu nyí ràràdù àdhìngbǎ ka kùndà ní mùhendù ò iwù ale nágo obi ní ìnzí ònyù nnyu tí, àzèmbè inè ì níí atdíkpá akpa-tsi mànà òná kàsùní ǎ?»³⁵ Pbétù, idho níí'ya inè, yà akpa-tsi níwà ka kí abádhí nzínzi ǎ rǒ óná. Í idho ǎ ní ndi, abádhí núutsiya ònyù t'ónyuta-tsù.»

³⁶Yèsù adù yàrí mbóli náwe átò abádhí tó. Kàti: «Ìnzí atdí ale mà ràdù kèlèmù tí ndi ndílina dhu nífa mberù-òwútá ǎ rǒ, ndàdù àpbanà mberù-ayí ǎ. Kàpe kònzí ndi dhu bhèyi, ní ràdù ndi mberù-òwútá nínza ìnzà tí. Ndirò, ndi kèlèmù mà rí nzí àdù ì àko mberù-ayí ná.³⁷ Ndirò, ìnzí ka kǎdù ònyù-òwútá nùdho andu-ayí ǎ, akye ndi ònyù níivùna ì andu-ayí ǎ, ràdù ì andu nòtrè, ndi ònyù ràdù ndùfù obvò ní.³⁸ Nírò, dhu ǎfò nga kudho ònyù-òwútá andu-òwútá ǎ.³⁹ Ndirò, ìnzí ònyù-ayí nòmvè ale ràdù ndòzè ndòmvè ònyù-òwútá tdítdǔ, kà ràdù àtìna ònyù-ayí ràrrí ndi òvòvù nídhuní.»

Yèsù bhà irèta sàbatù-idhò dǔ

(Màt 12.1-14; Mrk 2.23-3.6; Luk 13.10-17; 14.1-6)

6 ¹Atdíku, sàbatù-idhò ǎ, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náakò 'àmbe owu dǔ nganè tó inga òna ná údá otu ǎ. Ní kàbhà ábhàlì náadù 'òpè 'òwù

otu-igi dǝ rǝi nganù náfà rǝ, 'àdù òwu ìnyìnà rǝ ɔtsúya-tsírɔ, 'àdù kpǝna núka. ²Ní, ngúfe Pbàfàrisáyó náadù dhu ìvu Yèsù bhà ábhàlǝ-tsù 'àti: «Ádhu nyí nyí inzà àlě tó Uyátá návi kǝnzì sàbatù-idhò ǝ dhu nónzi ní?» ³Ní, Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyàpè tí obhó Dàwudí anzi atdíku, àwù nà ì fǝ rǝnà ale màna rò dhu nǝzù?» ⁴Ábadhi náatsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù perè tí ka kùbho Kàgàwà tò mǝgati nùgù ndǝnyù. Kàdù kùbhà átò rǝnà ale tò, àzembè àlě tó Uyátá nóongó àtìnà ndi mǝgati ǝnyù rádù rǝrǝ pbàkùhání kèlě víya dǝ rǝ?» ⁵Yèsù adù àtìnà tdítǝ abádhí ní: «Ìndrù t'ídhùnà, ní sàbatù-idhò dǝ ádrùngbàlè.»

Yèsù rǝ ɔtsúna ɔtsù ale nígù dhu

(Màt 12.9-14; Mrk 3.1-6)

⁶Ngǝtsi nínganǝ sàbatù-idhò ǝ, Yèsù náatsù unduta-dzà ò, ndàdù ndǝpè ndùdhe dhu ìndrù tò. Ní, atdí ale, fangà tó ɔtsúna ɔtsù nííǝ ányì-dzà. ⁷Ní Músà bhà Uyátá tò málímó mà, Pbàfàrisáyó màna náambénà Yèsù nándà dǝ atdyúya nyú nà, ndínǝ ì ala tí kàrà tí àdù wò ale nígù ìgù sàbatù-idhò ǝ. Obhó tí, abádhí azè 'àbà kǝbhù ì ádù dǝnà dhu. ⁸Pbétù, Yèsù núuni abádhí rǝrèna dhu. Ní, kàdù àtìnà wò ɔtsúna ɔtsù ale ní: «Ívǝ nyi, nyidè ndǝrǝ kǝrǝ ale-ǝnzǝ.» Ní, wò ale adù ndivà, ndidè wò Yèsù ìtè rǝ. ⁹Wò dhu-dzidǝ, Yèsù adù àtìnà abádhí ní: «Ma mí dhu níwù tsùkù: àlě tó Uyátá návi tí àvi kǝnzì ídzi dhu mà, ndirò ngǝtsi ní kǝnzì nzère dhu mà ìndrù tò? Ndirò, kǝvi tí àvi kǝgù ìndrù bhà ípǝrǝnga, ndirò ngǝtsi ní, kùbhà ndi ale rǝvè?» ¹⁰Wò dhu-dzidǝ, Yèsù andà kǝrǝ kǝrǝ ale dǝ nga, ndàdù àtìnà wò ɔtsúna ɔtsù ale ní: «Ígba ɔtsúnù!» Wò ale náadù ɔtsúna nígbà: ndi ɔtsúna rádù ndàto, ndǝgù. ¹¹Pbétù, abádhí náakó atdíǝ, 'àdù 'ǝpè 'àgò ì nzínziya ǝ, àdhu mà àkà ì rǝnzì Yèsù-rǝ dhu dǝ.

Yèsù rǝ pbìndà atdí kumì dǝnà ǝyǝ nà uvitatále nóvò dhu

(Màt 10.1-4; Mrk 3.13-19; Kas 1.13)

¹²Atdíku Yèsù núupò pbìrì dǝ, ndàrà ndìtsò. Ní, kàdǝ ányì, ndìtsò ndi kurà Kàgàwà rò. ¹³Ní inga núbho rò, Yèsù núunzi pbìndà ábhàlǝ, ndàdù atdí kumì dǝnà ǝyǝ nà ale nóvò nzínziya ǝ rò. Kàdù abádhí ɔvò nóvò uvitatále tí. Yàrí ní ndi ì ale-ɔvò: ¹⁴Simonì, yà Yèsù adù ɔvòna nóvò átò Péterù tí mà, adǝnà Àndè-reyà màna. Yàkǝbhò mà Yùwanì nà. Filipò mà Bàrtǝlǝmayò nà. ¹⁵Màtayò mà, Tèmasì nà. Yàkǝbhò, Àlùfayò t'ídhùnà mà, Simonì, yà atdíǝ ndi nuyénà fǝyǝ pbìrì dǝ ale màna. ¹⁶Yudhà, Yàkǝbhò t'ídhùnà mà, Yudhà Ìskàriyotà, yà Yèsù nipfo ndàbhù òmvù-fǝ màna.

Yèsù rǝ dhu núdhè, ndàdù àrà andi nà ale nígù rǝ dhu

(Màt 4.23-25; 5.2-12; Mrk 3.7-13)

¹⁷Wò dhu-dzidǝ, Yèsù mà, pbìndà atdí kumì dǝnà ǝyǝ nà uvitatále màna náawù pbìrì dǝ rò, 'ìwù ùvò kyèngyèrù dǝ, yà ábhò ngǝkpà pbìndà ábhàlǝ rǝrǝ rǝ. Ányìrǝ, ábhò ihé-yà nííǝ átò. Ì ale níwù Yùdeyà tó pbìrì ò rò, Yèrùsàlemà tó kǝgò ò rò, ndirò ádrùngbà rèrù-bidǝ arǝ kǝgò, Tìrò mà Sǝdǝnà nà tí kátina ò rò. ¹⁸Abádhí níwù, ndínǝ ì iri tí Yèsù rǝnǝna dhu, ndirò, ndínǝ kǝgù tí nzínziya ǝ rǝrǝ andi nà ale. Ní Yèsù adù abádhí nzínzi ǝ nzère-alafǝ náaràvu rǝyà ale nígù. ¹⁹Kǝrǝ ale, yà andi nà rǝrǝ, nóowúnà 'òzè rǝ 'àpbàlǝ Yèsù-ngbò. Obhó tí, kà-nyutsì rò ráhu ádrùngbànga tó ɔbi náaràna kǝrǝ ale nígù rǝ fǝyǝ andi ǝ rò.

Hirò nɔnziya ale mà, àpè ð okoya ale màna

(Màt 5.1-12)

²⁰ Wò dhu-dzidɔ, Yèsù adè pbindà ábhàlì dò nga àndà, ndàdè àtina i ábhàlì nĩ:

«Nyĩ nyònzì wà hirò yà nǎkù tí nyĩ nyĩ rò,
Kàgàwà nɔnyaya idzi dükú nídhunĩ.

²¹ Nyĩ nyònzì wà hirò yà àwù nà nyĩ nyarĩ kòmbí rò,
nyĩ nyulèya ònyù nĩ nídhunĩ.
Nyĩ nyònzì wà hirò yà nyĩ nyarĩ òdzi kòmbí rò,
nyĩ nyokoya ɛgbótá ð nídhunĩ.

²² Nyĩ nyònzì wà hirò yà ìndrù nòndrò nyĩ, 'àdè nyĩtu nzínziya ð rò, 'àdè òwu dhu ànò rɔ nyĩ nĩ, ndirò 'àdè òwu nyòzè rɔ nzère ale tí ìndrù t'ídhùnà-okú dò rò rò.

²³ Nyàbhu idhèku rika ndi, ndirò nyòbhè nyĩ dhèdhe-okú dò rò, fùkú perè nĩ'iyà ádrùngbà nyú òrù-akpà ð nídhunĩ. Obhó tí wò dhu bhèyi tí abádhí t'ábáya náavù pbànábí rɔ.

²⁴ Pbétù, nyĩ nyĩ àpè ð, nyĩ ònzitále tí rò,
nyĩ nyábà wà nyàbhù rí nyònzì hirò dhu nídhunĩ.

²⁵ Nyĩ nyĩ àpè ð yà kòmbí nyĩ nyarĩ ònyù nà abhàbhò rò,
nyĩ nyokoya àwù nà nídhunĩ.

Nyĩ nyĩ àpè ð, yà kòmbí nyĩ nyarĩ òko ɛgbótá ð rò,
nyĩ nyokoya izu ð, ndirò nyàdè àmbe òdzi dɔ nídhunĩ.

²⁶ Nyĩ nyĩ àpè ð yà kórò ale náarí nyilè rò,
ndi dhu bhèyi tí, abádhí t'ábhúya nílè titò tɔ pbànábí nídhunĩ.»

Yèsù rí dhu núdhè òmvù nòzè ka kí dhu dɔ dhu

(Màt 5.38-48; 7.12a)

²⁷ «Pbétù, nyĩ yà nyĩ nyĩ ma múnɔna dhu níri rò, ma mátina nyĩ nĩ: Nyòzè fùkú òmvù. Nyònzì ídzìnga yà nyĩ nòndrò ale tò. ²⁸ Nyàso nyòfù arí ale. Ndirò, nyitsò nyĩ nyúdhù arí ale dɔ. ²⁹ Atdí ale náapé atdídhénà binu-bhu nópbi, ní ágèrè ngàtsi kà ròpbi átò. Ndirò, atdí ale náapé pbùkù òrù mùdzarè nídýì, ní àpé nyúvò nyi ìnzì kà ridýì pbùkù simisi átò. ³⁰ Dhu nònzì funú ale tò dhu àkà nyarà ndi dhu àbhu rɔ. Ndirò, atdí ale náapé indú dhu nídýì, ní dhu àkà nzá nyadyò ka. ³¹ Ónzi dhu ngùkpà ale tò àdhàdhì nyi nyòzè abádhí rònzì ka indú dhu bhèyi. ³² Nyĩ nyapé yà nyĩ nòzè ale kèlè nòzè, ní nyĩ nyirè tí nga nyĩ ràràdù ídzìnga nábà àbà? Nzèrengatále mà nòzè yà ì nòzè ale átò! ³³ Ndirò nyĩ nyapé ídzìnga nònzì yà fùkù arí kònzì ale tò tí, ní nyĩ nyirè tí nga nyĩ ràràdù ídzìnga nábà àbà? Nzèrengatále mà náarí dhu ònzi átò ndi dhu bhèyi tí! ³⁴ Nyĩ nyapé dhu ùwù yà nyĩ nyà'ù ndi dhu àdu rádù fùkù ale tò tí, ní nyĩ nyirè tí nga nyĩ ràràdù ídzìnga nábà àbà? Nzèrengatále mà átò náarí dhu ùwùwù yà fíyò rádù kàdu ale tò! ³⁵ Pbétù nyĩ, nyòzè fùkú òmvù, nyàdè ídzìnga nònzì fíyò. Ndirò, nyàdè nyàwu dhu ìndrù tò, ìnzá nyĩ nyirè nga abádhí ràdùna fùkù dhu dɔ rórò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyĩ nyabáya ádrùngbà perè. Ndirò Kàgàwà, yà kórò

dhu dǝ aríí ale náanziya nyí pbindà inzo tí. Obhó tí, kǎrí ídzinga nónzi yà inzí arí fíyò ka kónzì dhu tó ídzinga núní ale tò, ndirò nzére dhu ònzì arí ale tò màtí átò. ³⁶Nyàvi fùkú ídzinga ìndrù tò, àdhàdhì Àbaku Kàgàwà náarí kàvì dhu bhèyi.»

Yèsù rí dhu núdhè ìndrù-ànyà t'ítàtì dǝ dhu

(Màt 7.1-5)

³⁷«Dhu àkǎ nzá nyǎnò ìndrù-ànyà, akye Kàgàwà náaraya ànyàku ùnò nǐ. Dhu àkǎ nzá nyítdì anya ìndrù dǝ, akye Kàgàwà náaraya anya itdì dùkú nǐ. Dhu àkǎ nyǎbà dhu ìndrù tò, ndíní Kàgàwà náadèya tí dhu ùbà fùkù. ³⁸Dhu àkǎ nyǎbà fukú ríí dhu ìndrù tò, ndíní Kàgàwà adèya tí dhu àbhu fùkù. Ka kitròya dhu fùkú ísòwù ò ídzì mǝgèrè ǝ, ràlè, ròyi ndì, kadù òsònà, kape, kadù ìranà mbèyi nyú. Obhó tí, ka kudhèya dhu fùkù àdhàdhì yà nyí nyarí dhu núdhè ngùkpà ale tò ònà mǝgèrè ǝ.»

³⁹Yèsù adù yarí mbólí ùnò átò abádhí tò, ndàtì: «Atdí ndùmùndúmú t'ádù ngàtsi ndùmùndúmú núndà ùnda? Ìnzí akekpá màtí: abádhí ràdù 'àwà ǝyǝ kóró ibhu ǝ. ⁴⁰Ìnzí atdí ábhàlì bhà irèta mà náaróse pbindà màlimò bhà irèta dónà. Pbétù, mbèyi ka kùdhe dhu fìndà ábhàlì bhà irèta ràdù àkǎkǎ pbindà màlimò bhà irèta nà. ⁴¹Ádhu nyi nyádù nyoze nyala òdhìnu-nyìkpó ǝ itsì kíkǝ-ngba kèlè, ìnzí nyadù nyìkpónu ǝ itsì itsukpó-tsùdǝ-ngba nyú nínè nǐ? ⁴²Nyi nyádù àtìna ìngbà dhu bhèyi òdhìnu nǐ: Òdhí, itsè midyi nyìkpónu ǝ ríí kíkǝ,» àzèmbè nyi nyongó ìí ìnzí nyi nyí nyìkpónu ǝ ríí itsukpó-tsùdǝ-ngba nyú nínè rǝ? Ìnyi, ǝyǝyǝ idàna nà alé, ídyì pé nyìkpónu ǝ ríí itsukpó-tsùdǝ-ngba angyi, ndirò ní ndi nyi nyádù òdhìnu-nyìkpó ǝ ríí kíkǝ nídyì nyi nyí tí dhu nála mbèyi.»

Yèsù rí dhu núdhè itsu núní ka karí kpóna rǝ dhu dǝ dhu

(Màt 7.16-20; 12.33-35)

⁴³Wò dhu-dzidǝ, Yèsù adù àtìna: «Ìnzí ídzì itsu-tidò ràdù nzére itsu-kpǝ nǐw. Ndirò, ìnzí nzére itsu-tidò ràdù ídzì itsu-kpǝ nǐw. ⁴⁴Kóró itsu-tidò núní ka karí kpóna nyú rǝ. Ìnzí ka kádù mùtini-kpǝ nǝpè ilé dǝ, ndirò ìnzí ka kádù vǐnyò-kpǝ nǝpè okpèna nà itsu dǝ. ⁴⁵Ídzì afina nà ale náafí ǝ rò aráhu dhu ní ídzì dhu. Ndirò, nzére afina nà ale náafí ǝ rò aráhu dhu ní nzére dhu. Ale-tsù náarí òrìna dhu ní ale-afí rùbhi ìrèna rǝ atdídǝ dhu.»

ǝyǝ idza-tidò tó mbólí

(Màt 7.24-27)

⁴⁶«Ádhu nyí nyarí mitdè, nyámbe àtìna dǝ: Ádrùngbǎle! Ádrùngbǎlé, ìnzí nyádù ma múnɔna fùkù dhu ònzì ní? ⁴⁷Ma mí pé tidu ǝ ríra ale, ndirò ma múnɔna dhu, ndàdù ndi dhu ònzì, ní ràdù ndǝfò nà ale nítè fùkù. ⁴⁸Ndi ale nǐlì ndì yà pbindà idza napè ndòsì ale bhèyi. Kǎgye pbindà idza-bhu mbèyi nyú ndàrà ìsì bhalabhala dǝ, ndàdù idza-pfò nórù ndi bhalabhala dǝ. Ní, igye níkǝ, idha rùtù nǐ rò, idha náakpà ndi idza-pfò, ìnzí ngbóna mà ràdù ndàya, mbèyi nyú ka kasì ndi idza nídhuní. ⁴⁹Pbétù, ma múnɔna dhu níri rí, ìnzí ndàdù ndi dhu nónzì ale, nǐlì ndì yà adzi-ví ǝ pbindà idza nasì inzà ndì ndògye bhùna rórò ale bhèyi. Igye níkǝ, idha rùtù nǐ rò, idha náakpà ndi idza-pfò, ràdù ndùgòlò ànyìrò rò tí, ràdrù ndì atdídǝ.»

Yèsù rĩ pbànowí tó ádrùngbǎle bhà kasutále nígũ dhu

(Mát 8.5-13; Yùw 4.46-54)

7 ¹Yèsù níitdègu yà ndì ndúbhi ànònà rǝ ìndrũ tò dhu t'énɔta níto, ní kǎdũ àrà Kǎpèrnawumù tò kigò ò. ²Ányì, Pbàrómá tò pbìrì ǝ atdí miyà pbànowí dǝ ádrùngbǎle bhà kasutále nííí afína rǝ ka kóɔɔna ró. Ndirò ndi kasutále níí atdíɔ kǔzè. ³Ní wò ádrùngbǎle níitdègu Yèsù dǝ ka kúnɔna dhu níí, ní kǎvi Pbàyahúdí nzínzi ǝ ngúfe pbàkùrũ ròwù Yèsù nánzi, ndíní ira tí pbìndà kasutále nígu. ⁴Kǔkò pbàkùrũ náawù ùvò Yèsù-tí'ò, 'àdũ 'òpè 'ìtsò ì atdíɔ Yèsù rǝ, 'àti: «Yà mã nìvì tìnu ò ádrùngbǎle náák wà nyonzi dzànana. ⁵Àbadhi nózè tikàɔ atdíɔ. Ndirò, ka ní ndi fàkà unduta-dzà nábhũ kòsi.» ⁶Ní, Yèsù mã náadũ òwu atdíkpá kǔkò pbàkùrũ mànà. Ní, íkyèrò abádhí òkò wò pbànowí dǝ ádrùngbǎle bhà idza-lí'ò ì owu tí ùvò rǝrǝ, ndi ádrùngbǎle náadũ ɔdhína nóvì ròwù dhu ùnò Yèsù tò, 'àti: «Pbànowí dǝ ádrùngbǎle ràtina nyi ní: «Ádrùngbǎlé, nzítũ afínu! Inzá ma mìli ma nyi nyádũ òtsù pbìndà idza ale bhèyi.» ⁷Ndi dhu-okú dò rò átò ní ndi, mã màdinà ìnzì marà mã-tírò tìnu ò. Pbétũ, òrì atdí dhu kèlè, ní pbàkà kasutále ràdũ ògũ ògũ. ⁸Ima nyé, yà mã mǝí rǝ, mã mǝí ìnè òdũ-tsríò ádròdrò ale nà. Ndirò, mã mǝí ìnè mã marúvina pbànowí nà. Mã mapé àtina atdí múnòwì ní «Árà!» Ní kà ràdũ àrà. Ndirò mã mapé àtina ngǎtsi ní «Írà!», ní ndi tsí ràdũ ìrà. Ndirò, mã mapé àtina pbàkà kasutále ní «Ónzi yà dhu!», ní kà ràdũ kònzì.» ⁹Ní Yèsù níitdègu wò pbànowí dǝ ádrùngbǎle núnò dhu ìrì, ní idhò núuko atdíɔ. Ní, Yèsù adũ ndàgere ndàti yà owùna ǝ rúbhi iwu rǝ ihé-yà ní: «Mã màtina nyí ní: inzá mã mãpè yà dhu bhèyi a'uta-tidò nà ale nǎlá Pbàisràyéí tó pbìrì ǝ màtí.» ¹⁰Kǔkò pbànowí dǝ ádrùngbǎle nóvina Yèsù-tí'ò ɔdhína níitdègu 'àdũ, 'ìwũ ùvò idza, ní abádhí náatũ wò andi nà 'ìná kasutále iwà ògũ rǝ.

Yèsù rĩ atdí abvo-ayi bhà ingba níkyè dhu

¹¹Wò dhu-dzidò, Yèsù náara Nàyinà tí kátina pbanga ò. Kàbhà ábhàlì, ábhò ihé-yà mànà náadũ kùndà ányì. ¹²Ní, pbanga ò kótsù ró kàrà àhũ rǝ ní ndi, ka kubhína òwu rǝ atdí abvo nà, ndíní ka kowu tí òtùdùnà. Ndi abvo níí atdí tí aríí atdí abvo-ayi-fó ngbángba-abvò. Ndi pbanga ǝ ábhò ale nyú nííí atdíkpá ì òwu ndi abvo-ayi mànà kàbhùlì ò ró. ¹³Ní ka ndi ndàla rǝ, Ádrùngbǎle Yèsù náabà izu atdíɔ kǎdǝ, ndàdũ àtina kà ní: «Nzǝdzi iyá!» ¹⁴Ní kǎdũ ìndri ndàlũ òtùdù-ngbò, ka nàndò ale ràdũ ìko. Ní Yèsù adũ àtina: «Mǔlè-ngbá, mã màtina nyi ní: ívã nyi.» ¹⁵Ní wò ɔvòvènà ale níivã ndi, ndàdi sùnátũ dǝ, ndàdũ ɔte nǔpè. Ní Yèsù adũ kǎdũ íyànà-fò ò. ¹⁶Wò dhu-dzidò, ɔɔ níísí kóró ale ò. Ní, abádhí níilè Kàgàwà, 'àdũ àtina: «Kàgàwà bhà ádrùngbǎ *Nabi náhu wà àlè-nzínzi ǝ, ndirò Kàgàwà nírá iwà pbìndà ale-kùmbà nónzi.» ¹⁷Wò Yèsù ònzì dhu-òyí náadũ àkǎ kóró Yùdèyà tò pbìrì ǝ, tinà aríí ngũkpà pbanga mànà.

Batizò nubhónà Yùwanì bhà ábhàlì ròwù dhu ìvu Yèsù-tsũ dhu

(Mát 11.2-19)

¹⁸Wò dhu-dzidò, Yùwanì bhà ábhàlì náadũ wò Yèsù ònzì dhu náwe kóró fíyò màlimò tò. Ní, Yùwanì náanzi óyò ale abádhí nzínzi ǝ, ¹⁹ndàdũ òvinà ròwù dhu ìvu Ádrùngbǎle Yèsù-tsũ 'àti: «Nyí tí yà mã mãrí òɔɔna, ndíní ira tí ale? Ndirò mã màkǎ tí mǔdò vurò ale?» ²⁰Kǔkò Yùwanì nívì ale níitdègu iwu ùvò

Yèsù-ti'ò, ní abádhí níwú dhu Yèsù-tsù 'àti: «Bàtizò núbhò arí Yùwanì níwí mà mīwú dhu ìvu tsùnù, nyi ràtí yà mà marí òdóna, ndíní ira tí ale, ndirò mà ràkà tí mǒdò vurò ale?» ²¹ Wò ndi kàsúmì ò tí, Yèsù nígú ibí ale nyú fíyò andi mà, nzére arí ì ònzi dhu màrà ò rò. Kàràna nzére-alafí nífo rǒ ìndrù ò rò, ndàdù ibí ndùmùndúmú-nyìkpò nábhà rùngbe ì. ²² Nírò ní ndi kàdù dhu àdu Yùwanì ìvinà ale tò, ndàti: «Nyòwu nyàwe yà nyí nyálàna dhu mà, yà nyí nyí-rina dhu màrà Yùwanì tò. Kà tò nyí nyáwèna dhu ní: ndùmùndúmú-nyìkpò ràròwu 'ùngbe rǒ, 'àdù inga àla. Òtsòtsù ale ràròwu ùgu rǒ, 'àdù ùbhi mbèyi. Kíkí nà ale ràròwu ùgù rǒ, ìwí ràdù òwu inga níri rǒ. Ùvave ale ràròwu ìkye rǒ, ùtdù ka kùtdù ale ràdù 'ùngbe. Ndirò, nàkùtále ràròwu Ídzi Màkùrù níri rǒ. ²³ Hirò nɔnzíya ale ní yà ìnzí rí 'àwà okúdu dò rò ale.»

²⁴ Kǒkò Yùwanì ìvinà ale nítdègu 'ìvà 'òwù, ní Yèsù adù ndòpè ndàwe dhu ihé-yà tò Yùwanì dǒ. Kàpè ndòngù dhu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhi nyí nyawù àndàna rùngù ò? Tí awe rí ònánga núttyà ízò? ²⁵ Ádhi nyú nyí nyawù àndàna? Tí ɔrú odziya nà mùdzarè nàfò ale? Pbétù, ɔrú odziya nà mùdzarè nùfò ale, 'àdù òko ònzi ò, nótù nyí nyàdù ádròdrǒ kámá-idzà ò. ²⁶ Ní ádhi nyú nyí nyawù àndàna olu? Tí Kàgàwà bhà nabi? Obhó tí, nyí nyawù Kàgàwà bhà nabi nándà. Pbétù ma mátina nyí ní, iwà kà ròsè nabi dónà matí. ²⁷ Kòkú dò rò nga ní ndi ka kandí dhu katí:

«Kòní ma mòvì pbàkà mùkèngyè angyi indù,
ndíní nyi nyúbhi òná otu nɔbhòlò tí'»

²⁸ Ma mátina nyí ní, yà tsìbhále nyú núugu yà adzi dǒ ale nzínzi ò, Yùwanì dónà òsè ale rǒrǒ mbà. Pbétù, yà ákè ale tí ka kálàna òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ò ale, nòsè wà Yùwanì dónà.

²⁹ Yùwanì rùnna dhu níri kórò ale, pàratà tò pbàndómbé màrà, náa'u Kàgàwà òzè ì rǒnzi dhu, 'àdù bàtizò àlù Yùwanì-fó. ³⁰ Pbétù, Pbàfàrisáyò mà, Ùyátá tò màlímó màrà náadhò Kàgàwà òzè 'ònzì dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí náadù nzá 'òzè 'àlù bàtizò Yùwanì-fó.

³¹ Yà indo arí ale nyú nùdhe ma mádù àdhà bhà rǒ? Abádhí núlì ì àdhà bhà bhèyi? ³² Abádhí núlì ì yà pbanga-tsìdǒ ì nùndu nzónzo bhèyi. Atdídhénà ràdù òwu ɔdhíya núnzi rǒ ìkù ò, 'àti: «Mà mùmì mbà ɔbè tò adyi rùgè ò matí fùkù, ní nyí nyàdù nzá òbè. Ndirò, mà màyù mbà làngáyí tò adyi mà fùkù, ní nyí nyàdù nzá òdzi.» ³³ Obhó tí, bàtizò nubhónà Yùwanì níra, ìnzí ndàrà ònyè nónyè rǒ, ìnzí ndàdù dhu mà nómù. Ní, nyí nyàdù àtìnà, nzére-alafí ràrǒrǒ kà-ò. ³⁴ Ndi dhu bhèyi tí, Ìndrù t'ídhùnà níra, ndàrà dhu ònyè rǒ, ndàdù dhu òmvè. Ní, nyí nyaràdù kàti òna óvò ale, ndirò atdídǒ arí ndòmvè ale tí. Ndirò, nyí nyaràdù kàti pàratà tò pbàndómbé mà nzérengatále màrà ì nòzè ale tí. ³⁵ Pbétù, dhu-ɔnga t'òvòta tò obhóngà náarí ndàvì kà-nyutsi rò àhu dhu-otù ò.»

Yèsù rǒ dhu nába nzérenga tò tsìbhále tò dhu

(Màt 26.6-13; Mrk 14.3-9; Yùw 12.1-8)

³⁶ Atdí Mùfàrisayò náanzi Yèsù 'òwù dhu ònyè màrà pbìndà. Ní, Yèsù arà, ndòtsù kàbhà idza, ndàdù àdi ndàmbe dhu ònyè dǒ. ³⁷ Ní kòmbómbì tí, ndi kigò ò nzérenga tò atdí tsìbhále níri Yèsù rǒ dhu ònyu Mùfàrisayò bhà idzà

rò dhu. Ní kǎdù ìrà àlèbatrò tí kátina odu ní ka kóbhòlò tsúpà nà fóná Yèsù-tí'ò. Ndi tsúpà ò ì'í dhu ní ndrùù róngu akye. ³⁸Ní, kítsi ide Yèsù tí olù nà rò, ndàdù ndòpè ndòdzì. Ní òdzi ndi ndódzì rórò, kǎdù ndàgu ndàmbe Yèsù-pfò-ngbò nímò dǎ nyina-dha ní, ndàdù ùndonà dóna-ká ní. Tdítdǎ, kǎdù Yèsù-pfò námbo, ndàdù ndrùù róngu akye núdho dýá. ³⁹Ní wò Yèsù nànzìnà ònyè tò Mùfàrisayò nítdègu wò dhu nǎlá, náadù ndòpè ndàmbe àtìnà dǎ affina ò: «Yàrí ale fíná gukyè Kàgàwà bhà nabi nyú tí, ní kàmbènà pé wò ngbóna núlù rí tsibhále rǎrì àdhi dhu núní. Kàmbènà pé dhu núní ìyàdhíyà rǎrì nzérénga tò tsibhále.» ⁴⁰Ní, Yèsù apè ɔte ndàti wò Mùfàrisayò ní: «Sìmoní, ma mòzè munò atdí dhu indù.» Ní Sìmoní adù àtìnà: «Màlimò, éno nà ndi dhu.» ⁴¹Ní Yèsù adù àtìnà: «Atdí ale náabhè fùrangà òyó ale rùwu fóná: atdí ale tò kǎbhè imbò miyà fùrangà-kpò, ndirò ngǎtsi ale tò kǎbhè imbò kumi fùrangà-kpò. ⁴²Ní imbà kòkò òyó ale rǎrì kóró, wò ì wù fùrangà nádu ì'í ní fangà nà rò, wò ale náadù dhu ùbà òyó kóró abádhi tò, ìnzì rùbho fíyó wǎnzá. Ní, ádhi ndi nyi nyèni rò, kòkò òyó ale nínzì ò atdítdǎ rádù wò fùrangà nùwù fíndà ale nózè?» ⁴³Sìmoní adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ma mènì rò, atdítdǎ rádù wò ale òzè ale ní yà ábhò fùrangà tò wǎnzá ka kùbà fíndà ale.» Ní, Yèsù adù àtìnà Sìmoní ní: «Nyi nyùnò wà obhó dhu nyú.» ⁴⁴Wò dhu-dzidǎ, Yèsù adù ndàgere, ndàndà wò tsibhále, ndàdù àtìnà Sìmoní ní: «Nyi nyàla tí wà wò tsibhále, Sìmoní? Ándà, ma mìtsù pbùkù idza, ní nyi nyibhò nzá ale-pfò tò idha mà idù. Pbétù, wò tsibhále nú'ò pfòdu nyina-dha nyú ní, ndàdù ngbóna núndo dóna-ká nyú ní. ⁴⁵Nyi nyàmbónà nzá ima, nyi nyí makò rò. Pbétù, yà pbùkù idza ma mìtsùnà rò, ìyàdhíyà rǎrì ìnè pfòdu námbo rò ndi ndára ró. ⁴⁶Nyi nyìtdénà nzá akye mà dùdu-tsí ró. Pbétù, ìyàdhíyà núdho ndrùù róngu akye nyú pfòdu dǎ. ⁴⁷Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mí dhu nóvo kpangba indù. Wò tsibhále návi ádrùngbà àzè nyú idù. Ní, ndi dhu-okú dò rò, ma mùbà wà kàbhà nzérénga kóró. Pbétù, akekpá dhu ka kùbà fíndà ale bhà àzè narí ákè kèlè yà fíndà dhu nùbà ale tò.» ⁴⁸Yèsù adù àtìnà wò tsibhále ní: «Ma mùbà wà pbùkù nzérénga.» ⁴⁹Ní kòkò Yèsù mà rùbhi dhu ònyè ró mànà ale náadù 'òpè 'àmbe àtìnà dǎ affiya ò: «Íngbà ale-tidǎ yà ìndrù bhà nzérénga mà nùbà rádù ìndrù tò?» ⁵⁰Pbétù, Yèsù adù àtìnà wò tsibhále ní: «Pbùkù a'uta nígu wà nyi. Ní àrà mbèyi.»

Yèsù-owù ò ubhì vèbhále

8 ¹Wò dhu-dzidǎ, Yèsù núubhì kígò ònǎ, ndirò pbanga ònǎ màtí. Kǎránà Ídzi Màkùrù núnò ró, ndàdù àrà òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi tò màkùrù nóvò ró ìndrù tò. Ní, atdí kumi dóna òyó nà kàbhà ábhàlì mà, ²yà kípfo nzére-alafí òyà rò, ndirò yà kígú fíyó andi ò rò ngúfe vèbhále mànà, nóowúnà ubhì ró atdíkpá kà mànà. Yàrí ní ì vèbhále-òvò: Màgàdalà tò kígò ò Màriyà, yà àrùbhù nzére-alafí Yèsù ipfo ònǎ rò, ³Zǎnì, Kuzà bhà ingba-tsànà. Ndi Kuzà ní'í Hèròdè bhà malì nòdónà ale. Ndirò ní'í Sùzanà mà, ibí ngùkpà vèbhále mànà. Ì vèbhále ní yà Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà ní dzùnà ònzì ró owúnà foyá dhu ní vèbhále.

Ònyè-tse òre rí ale tò mbólí

(Màt 13.1-9; Mrk 4.1-9)

⁴Atdíku, ìndrù níwú Yèsù-tí'ò dhèdhèrò pbanga ònǎ rò. Ní, ádrùngbà ihé-yà náandu ì'í Yèsù-tí. Nírò ní ndi kǎdù yàrí mbólí náwe abádhi tò, ndàti:

⁵ «Atdí ale níwà ndì, ndàrà ònyù-tse nórè pbindà inga ʒ. Ní yà ònyù-tse nóre kà rí inga ʒ òná kàsùmì ʒ, atdídhéná itse náawà ì ndi inga-gìnà údà otu ʒ, ìndrù ràdù òyànga nòtsì pǝʒya nǝ. Ndirò, àrè adù iwu, 'ùbhí ì itse otu ʒ rò. ⁶Ngùkpà-tsí náawà ì ìmbà adzi rǝ òná abhò odu-kengere dǝ. Ní, ì tsí nǝnga, adyifò ràdù itdyunà, ìmbà òdòdù adzi rǝ abhò dǝyá dhu-okú dǝ rò. ⁷Ndirò, ngùkpà itse náawà ì okpèya nà itsukpó-vé rǝ òná adzi ʒ. Ní, ì okpèya nà itsukpó náadù àta, 'òvì atdíkpá kò ìngingà ònyù mànà, 'àdù ì òvì róvì ònyù nùtsì ìnzì ràdù ʒò. ⁸Pbétù, ngùkpà itse náawà ì ìdzì adzi ʒ. Ní, ì tsí nǝnga, 'òvì, 'àdù ʒò, ngàtsi ràrà atdí miyà itse nódhì rǝ.» Yèsù adù àtìnà ihé-yà ní tǝdǝdǝ: «Inga t'írìta tǝ bǝku nà nyí nyapè ìì, ní nyìri nga mbèyi!»

Ádhu Yèsù náaránà òtè rǝ mbólí ʒ nǝ

(Màt 13.10-17; Mrk 4.10-12)

⁹Ní wòrí mbólí ì ìrì dhu-lutinà, Yèsù bhà ábhàlǝ níwù ndi mbólí-tì kà-tsù. ¹⁰Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tǝ ndàti: «Nyí nyú, nyí nyúni wà òrù-akpà ʒ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi-nyutsì ndì nórù dhu. Pbétù, ngùkpà ale tǝ ka karí kàwè mbólí tǝ ʒfǝ ʒ, ndínì abádhí owu tí inga àndà rǝ, pbétù ìnzì 'àdù atdí dhu mà nála, 'àdù òwu inga níri rǝ, pbétù ìnzì atdí dhu mà ràdù dǝyà nálu*.»

Yèsù rǝ ònyù-tse tǝ mbólí-tì nàwè dhu

(Màt 13.18-23; Mrk 4.13-20)

¹¹«Yàrí ní ndi wòrí mbólí-tì: Ònyù-tse ní Kàgàwà bhà ʒte. ¹²Atdídhéná ale núli ì yà itse náawà ì òná otu bhèyi. Kàgàwà bhà ʒte abádhí ìrì rò, Pǝmvo ràdù ìrà, ndipfo ndi ʒte abádhí-afí ʒ rò, ìnzì abádhí a'u tí dhu, 'àdù ùgu. ¹³Ngùkpà ale núli ì yà ìmbà adzi rǝ òná abhò odu-kengere-dǝ bhèyi. Kàgàwà bhà ʒte ì ìrì rò, abádhí rǝ kà'u dhèdhe nyú nà. Pbétù, abádhí rǝ 'àpbà ákè kàsùmì kèlè tí Kàgàwà bhà ʒte rǝ, ìnzì 'àdù kàbhù ivéna ròdì ndì afíya ʒ. Ní, ale-afí ùmvù rǝ dhu-tidò nópè ndì rò, abádhí ràdù fíyǝ a'uta nùbhà atdídǝ. ¹⁴Okpèna nà itsu-vé nà adzi bhèyi ì núli ale ní, yà Kàgàwà bhà ʒte níri arí, ìnzì yà ì ìrìnà ʒte ràdù itse nódhì. Obhó tí, yà adzi ʒ dhu-tsí tǝ irèta mà, yà adzi dǝ ònzì mà, ndirò yà adzi dǝ ka kóko dhu tǝ dhèdhe mànà, náaràdù abádhí-afí nùtsì. ¹⁵Ídzì adzi bhèyi ì núli ale ní, yà Kàgàwà bhà ʒte níri arí atdí afíya nyú nà, 'àdù òdòná afíya ʒ, 'àdù 'àpba ròná ale.»

Tarà tǝ mbólí

(Mrk 4.21-25)

¹⁶Wò dhu-dzidǝ, Yèsù adù àtìnà: «Atdí ale mà rǝ nǝ 'àdù tarà nòbì, ndàdù àtsi nà ità-tsi. Ndirò, kà rǝ nǝ 'àdù kòbì, ndàdù ìlinà ara-tsi. Pbétù, kà kàdù kòbì kili ʒrú, ndínì idza rǝtsù ale-nyǝnga nawè tí. ¹⁷Kóró dhu tsí, yà ùru ì nuru núuviya ì kpangba. Ndirò, kóró dhu-tsí yà òdhù ʒ aróko, ní ka kuniya kóró, ràdù 'ùvi kpangba awáwù ʒ. ¹⁸Nyàndà nga mbèyi yà fùkù ka kúnɔna dhu níri nyí nyárí tí dhu nà. Obhó tí, dhu nà arǝ abhò ale náabáya dhu abhò nyú ròsè. Ndirò, ìmbà arǝ kà nà ale-fǝ rò ka kakòya yà káři irèna ndì ndfǝ nà dhu tí dhu mà.»

Yèsù-tsánà mà Yèsù t'ádóna mànà

(Mât 12.46-50; Mrk 3.31-35)

¹⁹Wò dhu-dzidɔ, Yèsù-tsánà mà, kà t'ádóna mànà níwú Yèsù rĩ i. Pbétù, abádhí rówu ùvò kà-tí dhu níĩ ɔbi tí ihé-yà-okú dɔ rò. ²⁰Ní, ka kadhù dhu òvò Yèsù tò, kati: «fyànu mà adónu mànà níkò irí. Ní, abádhí òzè 'àla ngbónu.» ²¹Pbétù, Yèsù adù àtìnà yà tiná iĩ kórɔ ale ní: «fyadu mà, adódu mànà ní yà Kàgàwà bhà ɔte níri arí, 'adù kùnò dhu ònzì ale.»

Yèsù rĩ àpúpú nábhà ridè dhu

(Mât 8.18,23-27; Mrk 4.35-41)

²²Atdíku, Yèsù mà, pbìndà ábhàlĩ mànà núupò atdí ibhú ò. Ní, kàti abádhí ní: «Kàda rèrù-adzè.» Ní, abádhí adù abhi òpè 'òwù ányì. ²³Ní idha dɔ i ówu rórò, Yèsù náayi, idho ròdɔyì ndì. Ní, kòmbómɔbí tí àpúpú náapè ndòpìlì rèrù dɔ, idha ràdù ndòpè ndòtsù ibhú ò. Ní, ibhú iĩ íkyèrɔ ndíní ndì ndabi tí abádhí nà idha ò. ²⁴Nírò ní ndi ábhàlĩ náandrì Yèsù-ti'ò, 'inga ka idho ò rò, 'adù àtìnà: «Ádrùngbálé, Ádrùngbálé, àlè kiku wà!» Ní, Yèsù níivà ndì, ndisɔ awe mà, mùkurà mànà rikò. Ányirɔ rò tí, awe núubhà opilita, idha ràdù inè bhìl. ²⁵Nírò ní ndi kadhù àtìnà pbìndà ábhàlĩ ní: «Nyí nyàpè tí obhó iĩ a'uta nà?» Ní ɔdò níisí abádhí ò, idho ràdù 'èkò. Abádhí ambénà ɔte dɔ nzínziya ɔ, 'ambe àtìnà dɔ: «Íngbà dhu bhèyi ale-tidɔ yà? Kàróte awe mà, idha mànà dhu dɔ, ràdù tsúnà dhu irì!»

Yèsù rĩ nzére-alafí náarí àvu rónà atdí ale nígù dhu

(Mât 8.28-34; Mrk 5.1-20)

²⁶Yèsù mà, pbìndà ábhàlĩ mànà náawù ùvò Pbàgèrasì tó pbìri ò. Ndi pbìri níĩ Gàlilaya tó rèrù-adzèná rò. ²⁷Ní, ibhú ò rò Yèsù ifò, ndàhu idha-bidò rò, kigò ɔ atdí ale níira àhu kònzí. Ndi ale níĩ ibí nzére-alafí náarfí ònà. Ndirò, kíĩ mbà mberè nà rónà ábhò idho nyú tí. Kóngónà nzí àdi atdí idza ɔ màtí. Pbétù, kóngónà àdi kàbhùlì ò. ²⁸Ní, Yèsù ndì ndàla rò, kàkù, ndàdù irà ndìbvu obvò Yèsù-ònzí. Ndirò, kadhù dhu òvò Yèsù tò ɔrú-tùna nyú nà, ndàti: «Hí! Àdhu àlè nzínzi ɔ rĩ Yèsù, yà kórɔ dhu dɔ arfí Kàgàwà t'Ídhùnà? Ma mìtsò ma ìtsò tí nyú rùnù, nzí àvù rùdù.» ²⁹Obhó tí, Yèsù adù àdi ndàmbe dhu nýya dɔ wò ale ò rĩ nzére-alafí tò, ndíní àhu tí kà ò rò. Ndirò, ibí-gùna ndi nzére-alafí ongónà dhu ivà kà rɔ. Ní, ka kongónà àdù ndi ale nódò àdrà-mbí ní ka kùtsi rórò, ndirò sùngà-mbí ní ka kùtsi pfóna mà rórò. Pbétù, kóngónà kòkò ndi ka kùtsi ní imbi nátdi kórɔ. Ndirò, kà'ò rĩ nzére-alafí nóongónà àdù kidzi ràrà ìmbà ìndrù arfí i nanà. ³⁰Ní, Yèsù níivú dhu wò ale-tsù, ndàti: «ɔvònu ní àdhi?» Ní, kadhù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «ɔvòdu ní íhé-yà.» Obhó tí, ibí nzére-alafí nyú náatsù kà ò. ³¹Ndirò, i nzére-alafí níitsò i Yèsù rɔ, ìnzí dhu nýyá tí fíyò 'òwù òyí ò.

³²Wò ndi kàsùmì ɔ, àdù tó màhò níĩ inè ányirò i ányu pbìri-ongò rɔ ró. Ní, kòkò nzére-alafí náadù 'ìtsò Yèsù rɔ, ndíní rusà nufà tí fíyò, 'òwù òtsù i àdù ò. Ní, kadhù ndi rusà ùfà abádhí tò. ³³Kòkò nzére-alafí náadù 'ùnyà wò i fí ònà ale ò rò, 'adù ówu òtsù àdù ò. Nírò ní ndi i àdù tó màhò náadù àdrù pbìri-ongò rɔ rò, 'òwù 'èpbà ndi pbìri-pfò ò rĩ rèrù ò, tsèya ròtdi i. ³⁴Wò ndi nònzì dhu i àla rò, kòkò àdù nùndà rɔ rùbhi ale náatsè kórɔ, 'adù ndi dhu òyí nùgà kigò

ʒ bhà tò, ndirò pbanga ònà màtí. ³⁵ Ìndrù náawù wò ndì nònzi dhu nánda. Ní abádhí adù owu Yèsù-tí-ò, 'adù wò nzére-alafí núvò ònà rò ale nótù kà-tí nyú àdì róná mberù màná, ndirò ídzi rǒ rǒ nyú ró. Ní, ɔɔ náadù isí atdíð ònà abádhí ò. ³⁶ Wò ì nònzi kóró dhu nála ale náawe wò nzére-alafí náarí àvu róná ale nǒgù tí dhu kǒkò iwù iwù ale tò. ³⁷ Ní Pbàgèrasí tó pǐrì ʒ ale kóró náadù Yèsù nónzi rìvà ndì firábvù rò, atdíð ìí ɔɔ nónzi nídhuní. Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù ùpo íbhú ò, ndàdù ndàdu abádhí-bvù rò. ³⁸ Wò nzére-alafí núvò ònà rò ale níitsò ndì, ndíní ì owu tí atdíkpá Yèsù màná. Pbétù, Yèsù àdù ndùvo ùvò tí kàrǒ, ndàtì: ³⁹ «Ádù nyí pbùkù nyadù Kàgàwà ònzì rùnù kóró dhu náwe.» Nírò ní ndì wò ale náadù àrà, ndàdù àmbe Yèsù ònzì fíndà dhu náwe dǒ ìndrù tò kígò ʒ kóró ngari ʒ.

Yèsù rǐ Yàhirò bhà tsìbhíngba mà atdí tsìbhále màná nígù dhu

(Màt 9.18-26; Mrk 5.21-43)

⁴⁰ Yèsù níitdègu ndàdù, ndàdà rèrù-adzè, ní ànyí ihé-yà nyú náadù kàkò, angyangyi ì ùbhi kòdò rǒ nídhuní. ⁴¹ Ní kombómbí tí, Yàhirò tí kátina atdí ale níra àhu ànyirǒ. Ka ní Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ʒ ádrùngbàle. Ní, kǐbvú ndì Yèsù-ònzì, ndàdù ndìtsò kàrǒ, ndíní ara tí pǐndà. ⁴² Kítsò ndì ndì dhu bhéyi, yà atdí tí arǐ fóná tsìbhíngba rǐ afina rǒ ka kòdona ró dhu-okú dò rò. Wò ndì tsìbhíngba ì mbèmbè atdí kumì dónà ʒyǒ nà atò nà. Ní, Yàhirò bhà Yèsù rǎrà ònà kàsùmì ʒ, ihé-yà nyú nífòlò ì kà-rǒ, 'ìpbò ka átsí. ⁴³ Ndirò, atdí tsìbhále, yà vèbhàle tó ɔgòbhà tó azu náarí ìrà róná, rǎrà àhu atdí kumì dónà ʒyǒ nà atò tí, níí ìnè abádhí nzínzi ʒ. Ka ní iwà fóná ongyéngá-tse nótù pbàngángá dónà ndì ndarí ùbhi ró. Pbétù, atdí mùngangà mà náadù nzá kǐgu. ⁴⁴ Ní, wò tsìbhále náawe ndì Yèsù-dzidò ná rò, ndàpbalà kàrǒ màdzarù-bidò-ngbò. Ní ànyirǒ rò tí wò tsìbhále rǒ arí ìrà azu náadù ide. ⁴⁵ Ní, Yèsù ivú dhu ihé-yà-tsù ndàtì: «Ádhi ngbòdu nàpbalà?» Ní kóró ale adù 'àgò àgò tí. Pbétù, Péterù adù dhu òvò Yèsù tò ndàtì: «Hòkò Màlimò, ihé-yà nyú ní ndì ngbònu nàkpòrò, 'ìpbò nyí átsí!» ⁴⁶ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Iwà atdí ale nàpbalà ngbòdu! Ma mènì wà dhu mbéyi nyú, atdí ɔbì ràhu wà nyudutsì rò.» ⁴⁷ Ní, wò tsìbhále níitdègu iwà Yèsù nósù wò ndì ndònzì dhu dhu nálá, ní kǎdù ìrà iví ndì ndívi rǒrò, ndìbvù ndì Yèsù-ònzì: Ní, kóró ale-ònzì rò, kǎdù Yèsù rǒ màdzarù-bidò-ngbò ndì ndàpbalà okúna dò rò dhu mà, ndirò ndì ndògù ànyirǒ rò tí dhu màná dhu náwe. ⁴⁸ Ní Yèsù adù àtìna íyàdhíyà nǐ: «Pbà ní tsìbhíngbá, iwà pbùkù a'uta nígù nyí! Ní àrà màràngà ʒ.»

⁴⁹ Àzèmbè Yèsù rǒtè ònà kàsùmì ʒ, atdí ale níra Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ʒ atdí ádrùngbàle, Yàhirò tí kátina bhà rò. Ní, kítsi àtìna ndì Yàhirò nǐ: «Ádrùngbàlè, ivànù-ngba nóvè wà! Ní nzi àvà Màlimò-tsi.» ⁵⁰ Pbétù, Yèsù níitdègu wò Yàhirò tò ka kùnò dhu níri, ní kǎdù àtìna ndì Yàhirò nǐ: «Nzǐ ɔnzì ɔɔ! Íí a'uta nà tí! Ní pbùkù tsìbhíngba rǒgù ògù.» ⁵¹ Ní Yàhirò bhà ndì ndàrà àhu rò, Yèsù náa'u nzá atdí ale mà ròtsù idza owùna ʒ. Pbétù, kǎ'u ní Péterù mà, Yüwanì mà, Yàkòbhò mà, wò ngbángba t'ábanà mà, kà-tsánà màná kèlè. ⁵² Ànyirǒ ìí kóró ale náambénà òdzi dǒ, izu ràdù 'ùka atdíð wò ngbángba bhà ɔve-okú dò rò. Pbétù, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ìnzǐ nyòdzi, inzà wò ngbángba nóvè! Kòdhò òdhò tí.» ⁵³ Ní ìndrù adù Yèsù rùnɔna dhu ùgbò ùgbò tí, ì ùni dhu iwà wò tsìbhíngba ròvè nídhuní. ⁵⁴ Pbétù, Yèsù adù wò tsìbhíngba nálá ɔtsùna rǒ, ndàdù dhu òvò fíndà ɔrú túna nyú nà, ndàtì: «Pbàningbá, ívà

nyi!» ⁵⁵Ní, kà-afí náadù ingo, ndàdù ndìvà ndi kàsùmí ʒ tí. Ní Yèsù adù ònyè àvi kabhu kà tò. ⁵⁶Ní wò tsìbhíngba t'ábanà mà, kà-tsánà màná nùkò idho adù atdíḍḍ. Ndirò, Yèsù adù abádhí nísò ìnzí wò ndì nònzì dhu nɔvɔ tí atdí ale tò màtí.

Yèsù rí atdí kumì dòná ʒyʒ nà p̀b̀indà ábhàlì núvì dhu

(Màt 10.5-15; Mrk 6.7-13)

9 ¹Yèsù andu atdí kumì dòná ʒyʒ nà p̀b̀indà ábhàlì-tsù, ndàbhu ádrùngbãnga tó ɔbi fíyò. Ndi ɔbi níí kórɔ́ nzére-alafí nípfo abádhí ràdù ní ìndrù ò rò, 'àdù dhèdhèrò andi-tidò nà ale nígu ní ádrùngbãnga tó ɔbi. ²Ní, kúvì abádhí ròwù òrù-akpà ʒ Ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà idzi tó màkùrù núnò ìndrù tò, 'àdù andi nà ale nígu. ³Káyá dhu abádhí tò ndàti: «Ápé nyìdyi atdí dhu mà abhi tò. Ápé nyùgu mùgò mà, bhòlò mà, mùgati mà, ndirò fù-rangà màná. Ndirò, àpé nyùgu mberù ɔyʒyó. ⁴Nyí ka kàkò òná idza ʒ, nyí nyowuna òko rɔ́, ràrà àhu ányìrɔ́ rò nyí nyí nyíwà nyòwù dhu ò. ⁵Ndirò, inzà ka kàkò nyí òná kigò ʒ rò, nyí nyowuna ùvò rɔ́, nyàdù pfòku-tsítsírɔ́ àhè n'ò'ò ányìrɔ́, ndíní abádhí tó afátá nitè tí abádhí tò.» ⁶Ní kòkò ábhàlì níwà ì 'òwù, ì rùbhi dhèdhèrò pbanga òna ná, 'àmbe Ídzi Màkùrù núnò dɔ́, 'àdù òwu ìndrù nígu rɔ́ kórɔ́ ngari òná.

Hèròdè-dò rí ndìnzà Yèsù rǝnzina dhu ìri ndì ndí rò dhu

(Màt 14.1-12; Mrk 6.14-29)

⁷Ádrùngbã kamà Hèròdè níri Yèsù rǝnzina dhu-ʒyí. Ní ndi dhu adù kàdò àbhu rìnza ndì atdíḍḍ. Atdíḍhenà ale nóowúnà àtìnà rɔ́, bàtizò ùbho rɔ́ arúbhi Yùwanì rìngbè wà ndì. ⁸Ngùkpà ale adúnà òwu àtìnà rɔ́, èliya ràrì wò ndì nitò. Ndirò ngùkpà-tsí náadúnà òwu àtìnà rɔ́, yà angýì uvè pbànábí nínzi ʒ atdí ale ràrì wò ndì nìngbè. ⁹Pbétù, Hèròdè adù àtìnà: «Ma mávi wà bàtizò ùbho rɔ́ arúbhi Yùwanì-dò kòkèrè. Nírò, ádhi pbá ale nyú wò ma mára ònzina rí dhu-ʒyí níri rɔ́?» Nírò ní ndi Hèròdè adù ndòzè ndàla Yèsù.

Yèsù rí imbò lufù ale nóngù dhu

(Màt 14.13-21; Mrk 6.30-44; Yùw 6.1-15)

¹⁰Yèsù bhà uvitatále níitdègu 'àdù, ní abádhí adù ì ònzi dhu àwɛ Yèsù tò kórɔ́. Ní, Yèsù mà, ì ábhàlì màná adù ùvò atdíkpà, 'òwù lèngèlèngè ríí ngari ò, Bètèsàyidà tí kátina kigò-tí'ò. ¹¹Pbétù ihé-yà níitdègu abádhí òwù ndi ngari ò dhu ìri, ní ihé-yà adù òwu ányì átò. Ní, ányì ì òwù ùvò rò, Yèsù adù abádhí àko, ndàdù ɔtɛ ʒpè ndàwɛ fíyò òrù-akpà ʒ Ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà Ídzi dɔ́. Ndirò, kàdù ì nòzè ndìgu ì ale nígu átò. ¹²Ní inga níitdègu ndòpè ndàti, ní Yèsù bhà ábhàlì náadù iwu kà-tí'ò. Ní abádhí adù dhu òvò kà tò, 'àti: «Író àlè k'í rùngù ò. Ní, óvi ihé-yà ròwù kyèròkyèrò ríí pbanga mà, inga òbhi ka karí ʒyá ngari màná òná. Ányì nga ní ndi abádhí rí ònyè mà, idho tó ngari màná dhu nábà ní.» ¹³Pbétù, Yèsù adù àtìnà abádhí ní: «Nyàbhu ònyè abádhí tò nyí-tírò!» Ní, ábhàlì adù dhu àdu kà tò 'àti: «Má mí imbò mùgati mà ʒyʒ ìbhè kèlè màná nà. Ní, nyi nyòzè tí mǝwù ònyè ùdzi mã-tírò kòkò alé-yà tò kórɔ́!» ¹⁴Ányìrɔ́ kpabhàlè íí mbèmbè imbò lufù tí. Ní, Yèsù adù p̀b̀indà ábhàlì àvi ràbhu kòkò ale, ròkò obvò, imbimbó kumì rò tsèna tí. ¹⁵Í ábhàlì adù dhu ònzì ndi dhu bhèyi tí, 'àbhu kórɔ́ ale ròkò obvò. ¹⁶Wò dhu-dzidɔ́, Yèsù ugu

kókò imbò m̀gati mà, ʒyʒ ɪbhè màná, ndùlũ fóná. Ní, kádù ɔrù-akpà-ɔnga àndà, ndàdù wòrí ònyù náso. Tdítdʒ, kádù m̀gati-ɔnga náko, ndùbho p̀bìndà ábhàlĩ-fʒ, ndínĩ abádhí núnúndò tí ihé-yà tò. ¹⁷Ní, kóró ale náadù dhu ònyè 'ùlè nĩ. Yèsù bhà ábhàlĩ náadù òdòdì m̀gati-go mà, ɪbhè-go màná-tsù núndu, 'àdù atdí kumì dóná ʒyʒ nà sɛngè níra nĩ.

Péterù rĩ Yèsù náti Kàgàwà bhà Krístò tí dhu

(Màt 16.13-19; Mrk 8.27-30; Yùw 6.66-71)

¹⁸Atdíku, Yèsù núubhínà ndítsò rʒ atdírdò, ìnè p̀bìndà ábhàlĩ rĩ tìná rórò. Ní, kívú dhu abádhí-tsù, ndàti: «Yà ìndrũ rʒte dùdú rò, abádhí náaróngò àtìnà ma ràrĩ àdhi?» ¹⁹Ní abádhí náadù ɔte kà tò 'àti: «Atdídhénà ale náarátina nyi ràrĩ yà bàtizò nubhónà Yùwanì. Ngùkpà ale náarátina nyi ràrĩ Èliyà. Ndirò, ngùkpà ale-tsí náarádù àtìnà nyi ràrĩ angýí uvè p̀bànábí nzínzì ʒ rò ndì nìngbè atdí ale.» ²⁰Ní, kádù dhu ivu abádhí-tsù, ndàti: «Olu, nyi nyú, nyi nyarátina ma ràrĩ àdhi?» Ní, Péterù adù dhu àdu, ndàti: «Nyi ní Kàgàwà bhà Krístò.»

Yèsù rĩ ndì ndɔvɛya kotdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvo dhu

(Màt 16.20-28)

²¹Yèsù adù abádhí náso ɔbì nyú nà ìnzì ndì dhu núnú tí atdí ale tò màtí. ²²Kadù àtìnà p̀bìndà ábhàlĩ nĩ tdítdʒ: «Dhu àkà Ìndrũ t'ídhùnà ràbà àp̀bè atdítdʒ. P̀banga ʒ p̀bàkèrũ mà, p̀bàkùhání tʒ ádròdrʒ ale mà, Úyátá tʒ màlímó màná dhu nóvdhɔya ka. Ka kohoya ka, kadù òtdùnà. Ndirò, ɪbhɔ idhɔ ʒ, kádùya ndìngbè.»

Yèsù-owù núngũ ka kí tí dhu

(Mrk 8.30-9.1)

²³Tdítdʒ, Yèsù adù àtìnà ányirʒ ɪ ʒ kóró ale nĩ: «Ndì nòzè ndùbhi owùdu ʒ ale náká ndàdzo róná rò, ndàdù ndà'ù ndànò p̀bìndà mùsàlabhà kóró kàsùmì ʒ, ndàdù owùdu núngu. ²⁴P̀bìndà ɪp̀irɔnga nòzè ndòdò fìndà ale níwíya ka. P̀bétù, okúdu dò rò rí p̀bìndà ɪp̀irɔnga níwí ale, nígúya ka. ²⁵Ìndrũ rĩ yà adzi ʒ kóró ònzì nábà, p̀bìndà ɪp̀irɔnga ràdù ndìnza, ngàtsi nĩ ndì nyú ndàdù àwí dhu tʒ ídzìnga ní àdhu? ²⁶Ìndrũ-nyì náapè iwu okúdu dò rò, ndirò p̀bàkà ɔte-okú dò rò màtí, ní Ìndrũ t'ídhùnà-nyì níwúya átò kókú dò rò ndì ndítsi ìrà p̀bìndà ádrùngbànga tʒ awáwè mà Àbanà bhà awáwè mà ndirò ìlìlè màlàyíkà tʒ ádrùngbànga tʒ awáwè màná ʒ nínganí. ²⁷Ma mí obhó dhu núnú fùkù: ngùkpà ale, yà ìrò rĩ'í ale nzínzì ʒ, núuvɛya nzì inzà ì àla Kàgàwà rĩ idzi nónyu ìndrũ dʒ dhu rórò.»

Yèsù-wòyʒ rĩ ndùgèrè dhu

(Màt 17.1-9; Mrk 9.2-10)

²⁸Mbèmbè àrù idhɔ dzidʒ, wò dhu ndì ndótè rórò, Yèsù náanzi Péterù mà, Yùwanì mà, Yàkòbhò màná, 'àdù ùpo nà p̀bìrì dò, ndínĩ ì itsò tí ì. ²⁹Ní, Yèsù rĩ ndítsò òná kàsùmì ʒ, kà-nyì-wòyʒ núugèrè ndì, kà-rʒ mùdzarè ràdù ɔwu, ndàmbe ùmbìlì dʒ ale-nyìkpò nóho rí dhu bhèyi. ³⁰Ní ányirʒ, ʒyʒ ale núnú ɪ, 'àmbe ɔte dʒ Yèsù màná. Ì ale nĩ'í Músà mà Èliyà nà. ³¹Ní ádrùngbànga tʒ awáwè ʒ ì ùtò ì rò, abádhí náambénà ɔte dʒ Yèrùsàlemà Yèsù ràrà p̀bìndà kasu nùtsà ní abhi dʒ. ³²Péterù mà, ɔdhína màná ní'í iwà idhɔ nùdà nà

atdídǝ rǝ. Ní, idhǝ ǝ rǝ ì ìvǝ ì rǝ, abádhí náala Yǝsù bhà ádrùngbǝnga tǝ awáwù, kǝkǝ tiná ikǝ óyǝ ale màná. ³³Ní, kǝkǝrí ale rǝ Yǝsù núbha òná kǝsumì ǝ, Péterù náadù àtìnà Yǝsù nǝ: «Màlimǝ, dhu ǝfǝ nga àlǝ ròkǝ irǝ. Kùdǝ ìbhù hemǝ-dzǝ, atdí indù, ngǝtsi Músà tǝ, ndirǝ ngǝtsi Èliyà tǝ.» (Péterù núuni inzà àdhu mà núno ndì ndí dhu.) ³⁴Wǝ dhu nóte kà rǝ rǝrǝ ní ndi, ádrùngbǝ àpǝbù níibvù ndì, ndàtsi abádhí sisina nǝ. Ní ǝdǝ níisí Yǝsù bhà ábhàlǝ ǝ, wǝ àpǝbù rǝ ndàtsi dǝyá dhu ì àla rǝ. ³⁵Wǝ àpǝbù ǝ rǝ, atdí ale-tù níiri ndì, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, idù ma mǝpǝ ale. Ní, nyiri kà-tsù dhu.» ³⁶Wǝ dhu-dzidǝ, Yǝsù náadù ndòtù atdírǝ tí ànyirǝ. Kàbhà ábhàlǝ náadù wǝ ì àla dhu nódǝ affiya ǝ tí, inzǝ àdù atdí dhu mà núno ìndrǝ tǝ.

Yǝsù rǝ nzére-alafí náarǝvù rǝnà ngbángba nígǝ dhu

(Màt 17.14-21; Mrk 9.14-29)

³⁷Tsútsǝ nínganí, Yǝsù mà, kǝkǝ ìbhù pǝbìndà ábhàlǝ màná náawù pǝbiri dǝ rǝ. Ní, ihé-yà náadù ìwu Yǝsù tí ǝ. ³⁸Ní, ì ihé-yà nzínzì ǝ atdí ale náavǝ dhu ǝrǝ tǝna nyú nà Yǝsù tǝ, ndàti: «Màlimǝ, ma mìtsǝ mà ìtsǝ tí nyú rǝnù, ágǝrǝ pé nyi nyàndà idhùdu. Obhó tí àbadhi arǝí atdírǝ tí fudú. ³⁹Nzére-alafí ǝtsù kà ǝ rǝ, ní ànyirǝ rǝ tí kǝrǝkù, ndi nzére-alafí ràdù ònángà nýà ǝbì nyú nà, isǝ-yà ràdù ndùpǝbò liná. Ndi nzére-alafí náarǝ àrà kùbhà pǝbà ngbǝrǝ rǝ, iwà ndì ndàbhù ka rǝngyǝ ndì, ndùvǝ kpàna atdídǝ nyú rǝrǝ. ⁴⁰Ní, ma mìtsǝ ma pǝbùkù ábhàlǝ rǝ, ndíní wǝ nzére-alafí nípǝo tí kà ǝ rǝ. Pǝbétù, abádhí àdù nzà kà-lèmà ònzì.» ⁴¹Ní, Yǝsù adù àtìnà: «Hàkà! Nyí indo arǝí ale tí rǝ, nyí ní ìmbǝ arǝí a'uta nà ale! Ndirǝ, nyí ní nzére ale! Àlǝ kokoya atdíkpá nyí màná ìfǝ kǝsumì tí? Ndirǝ, ma mondúya fùkù dhu-dzi ràrà àhu ìfǝ idhǝ tí?» Nírǝ ní ndi Yǝsù adù àtìnà wǝ ngbángba t'ábanà nǝ: «Írà ndi idhùnu nà irǝ!» ⁴²Ní, Yǝsù-tí'ǝ ndi ngbángba rǝndri òná kǝsumì ǝ, nzére-alafí níibvù kà-ǝnga obvǝ, ndàdù kà-ǝnga nýà ǝbì nyú nà. Pǝbétù, Yǝsù náadù òrù wǝ nzére-alafí dǝ, wǝ ngbángba ràdù ògù. Wǝ dhu-dzidǝ, kǝdù ndi ngbángba nádu àbanà-fǝ ǝ. ⁴³Ní, idhǝ núukǝ ǝrǝ í'ì kǝrǝ ale atdídǝ, Kàgàwà bhà ádrùngbǝnga tǝ ǝbì ì àla rǝ.

Yǝsù rǝ ndì ndǝvǝ, kotdù ndì, ndàdù ndǝngbǝ dhu nóvǝ tdítǝ dhu

(Màt 17.22-23; Mrk 9.30-32)

Òko ìndrǝ òko idhǝ rǝ 'ùkǝ Yǝsù ònzì dhu dǝ rǝrǝ, ní kǝdù dhu òvǝ pǝbìndà ábhàlǝ tǝ. ⁴⁴Kǝtǝ: «Nyùdǝ bíku nyiri yà fùkù ma múnǝna ǝte mbǝyi: Obhó tí, ka kí Ìndrǝ t'ídhùnà nípfǝ kabhu ìndrǝ-yà-fǝ.» ⁴⁵Pǝbétù, wǝ ǝte náadù nzà abádhí-dǝ àlu. Obhó tí, ndi ǝte-tì náarù ndì ǝru tí abádhí rǝ ìnzǝ abádhí uni tí. Ndirǝ, abádhí adù Yǝsù-tsù í'í ndi ǝte-tì nívù dhu-dǝ ònzì ònzì tí.

Ádrùngbǝle nyú ròsǝ ní àdhi

(Màt 18.1-5; Mrk 9.33-37)

⁴⁶Í ábhàlǝ náadù 'ǝpǝ 'àgǝ ì nzínziya ǝ. Abádhí ambénà dhu òngù dǝ tsùyá nzínziya ǝ, 'àmbe àtìnà dǝ: «Àlǝ nzínzì ǝ ádrùngbǝle nyú ròsǝ ní àdhi?» ⁴⁷Pǝbétù, Yǝsù núuni abádhí tǝ irǝta angyangyi. Ní, kǝdù ákǝ ngbángba nídyì ndìlì rǝdǝ tiná nyú, ⁴⁸ndàdù dhu òvǝ pǝbìndà ábhàlǝ tǝ, ndàti: «Yàrí ngbángba nǝkǝ ǝvǝdu rǝ ale nǝkǝ wà ma. Ndirǝ, ima nǝkǝ ale nǝkǝ wà yà ima nívi ale. Obhó tí, nzínziku ǝ kǝrǝ, ákǝ ale tí rǝí ale ní ndi ádrùngbǝle.»

Ìnzí ndi ale náapé íí àlě tó òmvù tí, ní ndi ale ní àlě nzínzì ò ale

(Mrk 9.38-41)

⁴⁹Yùwanì adù dhu òvò Yèsù tò, ndàti: «Màlimö, mã màla atdí ale òvònu rǝ rǝ nzére-alafí nípfö ìndrǝ ò rò ró. Ní mã mìsǝ ka ìnzí kǎrí ùbhi atdíkpá mã mànà owùnù ǝ dhu-okú dò rò.» ⁵⁰Pbétù, Yèsù adù dhu òvò kà tò, ndàti: «Ìnzí nyìsǝ ndi dhu kà tò. Obhó tí, ìnzí ndi ale náapé íí àlě tó òmvù tí, ní ndi ale ní àlě nzínzì ò ale.»

Sàmàríyà ǝ bhà rǝ 'ùvò ìnzí 'àko Yèsù dhu

⁵¹Yèsù rǝdzì yà adzi ǝ rò, ndàrà òrù-akpà ò òná idho níí'í iwà ndì ndìndù ndì ró. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎká ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ⁵²Ní, kǎdù pbìndà mùkèngyè nóvì ròwù angyi fìndà. Ní i ale uvò 'òwù, 'òwù òtsù Pbà-sàmàríyà tó atdí pbanga ò, ndíní ì òbholo tí kǎkǝ ka kí tí dhu. ⁵³Pbétù, ndi pbanga ǝ bhà adù nzá Yèsù àko fírábvǝ, Yèrùsàlemà tó kigò ò kà rǎrà dhu-okú dò rò. ⁵⁴Ní, Yèsù bhà ábhàlǝ, Yàkòbhò mã Yùwanì mànà níitdègu wò dhu àlǎ, ní abádhí adù dhu òvò Yèsù tò, 'àti: «Ádrùngbǎlé, nyi nyòzè tí wà mǝnzì kǎzu rìfò òrù-akpà ò rò, rǝtdí kǝkǝ ale-tsè?» ⁵⁵Pbétù, Yèsù adù ndàgere ndàndà abádhí dò nga, ndàdù òrù abádhí dǝ. ⁵⁶Wò dhu-dzidǝ, Yèsù mã pbìndà ábhàlǝ mànà náadù ùvò, 'òwù ngǎtsi pbanga ò.

Yèsù-owù nòzè 'àngu ale

(Màt 8.19-22)

⁵⁷Otu ǝ kǝkǝ ale ròwu rórò, atdí ale náavò dhu Yèsù tò ndàti: «Ádrùngbǎlé, mã mǝngo ùbhi owùnù ǝ, kóró ngari ǝ nyi nyúbhi i nanǎ.» ⁵⁸Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ayíwě mã náarfí ìnè bhúya nà. Ndirò, yà ǝrú arángilì àrè mã náarfí ìnè idzàya nà. Pbétù, Ìndrǝ t'ídhùnà, rǝ ndòkǝ, ndìlì dǝna obvò rǝnga mã náarfí ìmbǎ.» ⁵⁹Ndirò, Yèsù adù àtìnà ngǎtsi ale ní: «Írǎ owùdu ǝ!» Pbétù, ndi ale adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, úfǎ rusà idù, mãrà pé àbadu ǝtdù angyi.» ⁶⁰Ní, Yèsù adù dhu òvò kà tò, ndàti: «Ébhà kǝkǝ abvo rǝtdù fíyǝ abvo. Pbétù, árà nyùnò òrù-akpà ǝ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi tó Màkùrù ìndrǝ tò.» ⁶¹Ngǎtsi ale náati tǝtǝdǝ Yèsù ní: «Ádrùngbǎlé, mã mòzè mǝngu owùnù. Pbétù, úfǎ pé rusà angyi idù, mãrà pbàkà idzá-bhà nóvì.» ⁶²Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Íwà inga nǝpè ndòbhì ale náapé olùnga àndà, ní ndi ale àkǎ nzá ndònzì kasu òrù-akpà ǝ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ǝ.»

Yèsù rǝ pbìndà àrùbhù kumì dǝnǎ ǝyǝ nà ábhàlǝ núvì ǝyǝyǝ rò dhu

(Màt 10.7-16)

10 ¹Wò dhu-dzidǝ, Ádrùngbǎlé Yèsù náavò àrùbhù kumì dǝnǎ ǝyǝ nà ngǝkpà ale. Kǎdù i ale núvì ǝyǝyǝ rò ròwù angyi fìndà, yà ndì nyú nditírò ndì ndàkǎnà ndàrà ǝyà kóró kigò mã, kóró ngari mànà ò. ²Tdù abádhí òwu rò, kǎdù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «ǝnyù t'óguta-kǎsù rǝí abho nyú, pbétù ndi ǝnyù ògu rí ale rǝí ngúfe. Ní nyìtsǝ nyí inga-àbadhi rǝ, ndíní ǝnyù t'óguta-kǎsù t'ále-bvu nitró tí. ³Nírò, nyòwu: Kòní mã mùvì nyí tamà bhèyi tsamangèrè nzínzì ò. ⁴Ápè nyùgu ísòwǝ mã, bholo mànà. Ndirò, ápè nyùgu kàyitò. Ápè nyòwu ìko rǝ ìko tí otu ǝ, atdí ale mã nátse nyí nyí rò. ⁵Atdí idza

ò nyí nyòtsù rò, nyí nyowuna ányì idzá-bhà àtsè rǝ angý nyàti: «Màrùngà àkà ndí ì àzú-dzá.» ⁶ Màrùngà nòzè atdí ale mà nǝ ányì-dzá rò, ní wò nyí nyòzè rǝ ányì-dzá màrùngà náarana ì rǝ ndi ale tò. Pbétù, ìmbà nyákǝ rǝ màrùngà ð ale nǝ rò, ndi màrùngà arana ndàdu rǝ fuku ò. ⁷ Nyí ka kàkò òná idza ð, nyí nyowuna òkò rǝ ányì-dzá tí. Ndirò nyí nyowuna fùkù ka kàbhù dhu kèlè nónyè rǝ, nyàdù fùkù ka kàbhù dhu kèlè nómù. Obhó tí kasutále náká ndàbà pbìndà mùkìmbà. Àpé nyòwu ùda rǝ atdí idza ð rò ngàtsi idza ò. ⁸ Atdí kigò ð nyí nyòtsù, kadù nyákò rò, nyí nyowuna fùkù ka kàbhù dhu nónyè rǝ ònyu. ⁹ Nyí nyowuna ndi kigò ð andi nà ale nígu rǝ, nyàdù àtìnà ndi kigò ð bhà nǝ: «Kàgàwà rǝ idzi ònyu dèkú òná kàsùmì níndù wà ndì.» ¹⁰ Pbétù, atdí kigò ð nyí nyòtsù, ìnzǝ kadù nyákò rò, nyí nyowuna ùvò rǝ ndi kigò-tsidǝ ngudhà ð, nyàdù àtìnà ndi kigò ð bhà nǝ: ¹¹ «Kànǝ, mã mòvò wà pfǝka-tsítsírò ð nùpbà fùkú kigò ð àhù ròngò dèkù. Pbétù nyùni dhu, Kàgàwà rǝ idzi nónyè ìndrù dǝ òná kàsùmì rìndù wà ndì.» ¹² Ma mí dhu òvò fùkù: Kàgàwà rǝ ìndrù-ànyà nítǝ nínganǝ, wòrǝ kigò dǝ kǝtdíya anyà, ròsè Sòdòmò tó kigò dǝ ndì ndatǝ anyà dònà.»

Òyá ale núvò ð ìnzǝ 'a'u tí Yèsù dhu

(Màt 11.20-24)

¹³ Tdǝtdǝ, Yèsù adù àtìnà: «Nyí nyí òpè ð Kòràzini tó kigò, ndirò nyí nyí òpè ð Bètèsàiyidà tó kigò! Obhó tí, yà ùkú ð nònzǝ wiwǝ nǝyana gukyè Tìrò mà, Sidonà mànà tó kigò ð ð nónzǝ dhu tí, ní ð kigò ð ale nǝyana angý nyú ð ugèrè ð, 'ùbhà fíyò nzère mùtsò ró. Abádhí ðyana iwà ð ufó gònǝyà mberù tí rǝyá, 'adù ohu nútro dǝyà ð ró. ¹⁴ Nírò, Kàgàwà rǝ ìndrù-ànyà nítǝ nínganǝ, kǝtdíya dhu dèkú abhàbhó nyú, ròsè Tìrò mà Sidonà mànà tó kigò dǝ ndì nditǝ dhu dònà. ¹⁵ Ndirò ìnyì Kàpèrnàwumù, nyí nyà'ù tí dhu idzi Kàgàwà rǝrǝdù nyidzi òrù-akpà ð? Pbétù kà rǝ nyifó obvò, ndàdù nyabhù nyarà àhù òvè-bvè.

¹⁶ Tsùkú dhu nǝrǝ ale nǝrǝ wà tsùdú dhu. Ndirò, ìnzà nyí nàkò ale nákò nzà ima átò. Ndirò, ìnzà ima nàkò ale nákò nzà yà ima nívi ale.»

Àrùbhù kumì dònà óyò nà ábhàlǝ rǝ ð adù dhu

¹⁷ Kǝkò Yèsù ùvinà àrùbhù kumì dònà óyò nà pbìndà ábhàlǝ náadù ð atdídǝ nyú idhèya níka ð rórò. Ní, abádhí adù àtìnà Yèsù nǝ: «Ádrùngbǝlè, nzère-alafǝ mà nǝrǝ tsùkà dhu, òvònu rǝ mã mòdì ð rò!» ¹⁸ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǝ: «Ma màla àlǝ Sitanì òrù-akpà ð rò rǝtsǝ, ràmbili òvò bhèyi ró. ¹⁹ Kònǝ mã màbhù wà ádrùngbǝnga tó òbì fùkù, ndínǝ nyí nyòbè tí osu mà áwíya nǝ arǝ ìndrù òbǝ àwù-tidò mànà-ònga nǝ. Ndirò mã màbhù wà òbì fùkù ndínǝ nyí nyonzi tí wò òmvù bhà kóró òbì lè mà nǝ. Ndirò, nyonzi rǝ nzère atdí dhu mà rǝrǝ ìmbà. ²⁰ Pbétù, dhu àkà nzà idhèku rǝka ndì nzère-alafǝ rǝwu tsùkú dhu ìrǝ rǝ dhu-okú dò rò. Dhu àkà kà rǝka ndì iwà ka kúndǝ òvòku òrù-akpà ð dhu-okú dò rò.»

Yèsù-idhè rǝ ndikà dhu

(Màt 11.25-27; 13.1-17)

²¹ Wò ndi kàsùmì ð tí, Kàgàwà bhà Ìlǝlǝ-Alafǝ náabhù Yèsù idhèna rǝka ndì atdídǝ. Ní kǝti: «Ò Àba Kàgàwà, òrù-akpà mà yà adzi mànà ð Ádrùngbǝlè,

ma mìlè nyi atdídǎ nyú, yà inga núnì, 'àdù dhu-ŋga t'óvòta núnì ale rǒ nyi nyarù dhu ní nyi nyábhù ìnzì ka kádù òzùnà dhu tí ale nyú rànì dhu-okú dǎ rǒ. Obhó tí Àbá, wò dhu bhéyi ní ndì nyi nyazè ndi dhu rǒnzì ndì. ²²Àbadu níibho wà kórǒ dhu fudú, ndirò atdí ale mà núnì nzá àdhi mà rǎrǐ Kàgàwà t'ídhùnà, pbétù ka núnì ní kà t'Ábanà kèlě. Ndirò, atdí ale mà núnì nzá Àba rǎrǐ àdhi mà dhu, pbétù ka núnì ní kà t'ídhùnà kèlě, ndirò yà kòzè nditè ka fíyò ale mànà.»

²³Wò dhu-dzidǎ, Yèsù agéré ndì pbìndà ábhàlǐ dǎ, ndàdù dhu òvò fíyò tí òyá, ndàti: «Hirò nǒnzì ale ní yà nyí nyálàna dhu àlà rí ale. ²⁴Obhó tí, mà mátina nyí nǐ: ábhǎ pbànábí nyú, ábhǎ ádròdrǒ pbàkámá mànà níí dhu-atdyú nà 'àla yà nyí nyálàna dhu, pbétù abádhí adù nzá i dhu nála. Ndirò, abádhí íí dhu-atdyú nà 'irì yà nyí nyírìna dhu, pbétù abádhí adù nzá i dhu níí.»

Ídzì afína nà Mùsàmàriyà tó mbólí

(Màt 22.34-40; Mrk 12.28-34)

²⁵Úyátá tó atdí màlìmò níivà ndì ndivù dhu Yèsù-tsù kà-afí ndì ndomvù tí nǐ, ndàti: «Màlìmò, ádhu ndi àkákà mǒnzì, ndíni mà mabá tí dhòdhódhó-nga tó ípìrǒnga?» ²⁶Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tǎ, ndàti: «Ádhu àlě tó Úyátá ò ka kándi? Ádhu kà ò nyi nyarí òzùnà?» ²⁷Wò ale náadù dhu àdu ndàti: «Dhu àkà nyoze pbèkù Ádrùngbàlě Kàgàwà kórǒ afínu nyú nà, kórǒ atdyúnu nà, kórǒ òbìnu nà, ndirò kórǒ pbèkù irèta mànà. Ndirò, dhu àkà nyoze òdhìnu yà nyi nyú nyi nyoze nyi nyi-tírò dhu bhéyi.» ²⁸Ní Yèsù adù dhu àdu kà tǎ ndàti: «Nyi nyòtè mbéyi nyú. Ònzi ka, ní nyi nyádù ípìrǒnga nábà.» ²⁹Pbétù, wò Úyátá tó màlìmò náazè ndòlè dhu fíndà. Ní kádù dhu ìvu Yèsù-tsù, ndàti: «Òdhìdu ní àdhi?» ³⁰Nírò ní ndi Yèsù adù yàrí mbólí nàwè. Kàti: «Atdí ale núubhínà àwù rǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò rǒ, ndàmbe àrà dǎ Yèrikò tó kigò ò. Ní otu ǎ, ogbotálě náakèrè ka, 'adù kòngbù, 'adù kǎrǒ mùdzarù núdha, 'adù òwu fíyò dhu nǐ, 'èbhà àbadhi iwà òve-ngbò nǒfǒ rǒ. ³¹Ní pbà ngbòrǒ rǒ, atdí *kùhanì núubhínà èda rǒ wò otu ǎ. Ní ndi ale ndì ndàla rǒ, wò *kùhanì núudà otu-igi dǎ, ndàdù àrà fíndà dhu nǐ. ³²Ndirò, atdí Mùlawì nííra àhu ányirǒ ndi dhu bhéyi tí. Ní, kándri ndàla wòrì ale, ndàdù pbìndà otu nága igi, ndàdù àrà. ³³Pbétù, Sàmàriyà tó pbìrì ǎ atdí ale, wò ndi otu ǎ rǎrà, náarà àhu wò ngbǒna àvo ale tí. Ní ka ndì ndàla rǒ, àbadhi náadù izu àbà atdídǎ kàdǎ. ³⁴Ní, kádù òndri tdítǎ ìkyèrǒ nyú kà-tí'ò, ndì rùdho akye, *dìvayì mànà kà-rǒ otú dǎ, ndàdù ndi otú nùtsì. Tdítǎ, kádù kítùdù ndìlì pbìndà kayinò dǎ, ndàdù àràna òlo-dzà ò. Ányì, kádù kàngbò nǒdǎ mbéyi nyú. ³⁵Tsútsǎ nínganì, kídýi óyǎ fàrangà-kpǎ ndàbhù òlo-dzà-àbadhi-fǎ, ndàdù àtìna kà nǐ: 'Ódǎ yàrí ale mbéyi. Tdítǎ ma mǎda irǒ rǒ, mà mítsi kókù dǎ rǒ nyi nyi-wí tdítǎ dhu núbho indè ma-tírò.» ³⁶Wòrì mbólí dzidǎ, Yèsù adù dhu ìvu ndàti: «Ádhi ndi kǎkǎ ìbhù ale nzínzi ǎ ndì nàvi nyìkpónu ǎ wò ogbotálě angbè ale t'ódhìna tí?» ³⁷Ní, Úyátá tó màlìmò náadù dhu àdu, ndàti: «Yà ídzìnga nǒnzì kà tǎ ale.» Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Nyi nyú mà átǎ, àrà, nyadù dhu ònzì ndi dhu bhéyi.»

Yèsù rǐí Màrità mà, Màriyà mànà mà t'ídzá dhu

³⁸Yèsù mà, pbìndà ábhàlǐ mànà rǐí abhi ǎ rǒ, ní abádhí awù òtsù atdí pbanga ò. Ndi pbanga ǎ, Màrità tí kátina atdí tsìbhálě náakò abádhí pbì

idzá. ³⁹Ndi Màrità níí ìnè Màriyà tí kátina awèná nà. Ní, ndi Màriyà náadi Ádràngbálé Yèsù tí íkyèrǝ nyú, ndàmbe kà rǝnǝna dhu níri dǝ. ⁴⁰Pbétù, Màrità adù ìí atdí dǝ idzá ábhǝ kasu náva tsina ró. Ní, íyàdhíyà arà Yèsù-tí'ò ndi dhu-okú dǝ rǝ. Kǝti: «Ádràngbálé, wǝ awèdu ùbhà ima, mambe kasu ònzì dǝ atdí rǝ dhu nǝnzì tí nzá atdí dhu mà rǝnú? Nírǝ, áví ka rǝrà dzènnàdu ònzì.» ⁴¹Ní, Ádràngbálé Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Màrità! Màrità! Nyi nyí inga ìrè abhǝ, tsinu rǝdù ndàva ábhǝ dhu-okú dǝ rǝ. ⁴²Atdí dhu kèlǝ ní ndi àkákà dhu tí rǝí. Màriyà òvò ídzi dhu nyú, yà ìnzí atdí ale mà rǝdù àkǝnà foná rǝ.»

Yèsù rǝ ale ìtsǝ ka kádù tí dhu núdhǝ pbìndà ábhàlǝ tò dhu

(Màt 6.9-13; 7.7-11)

11 ¹Atdíku Yèsù náadi ndàmbe ndìtsǝ dǝ atdí ngari ǝ rǝ. Ní kǝtdègu ìtsǝta níto, ní kàbhà ábhàlǝ nzínzì ǝ atdí ale náati kà nǝ: «Ádràngbálé, údhǝ mã màkà mǝngò mǝtsǝ tí dhu fǝkà, àdhàdhì Bàtizò nubhónà Yùwani núudhǝ ka pbìndà ábhàlǝ tò dhu bhéyi.» ²Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyítsǝ nyí nyí rǝ, nyòngò àtìnà:

«Ábakǝ,

ɔvǝnu àkǝ kuni ìlǝlǝ ɔvǝ tí.

Ábhǝ dǝkǝ nyi nyí idzi ònyu òná idhǝ rǝkǝ.

³Óngò mã'í nà rǝkǝ ònyu níbhò fǝkà bilǝnganà.

⁴Úbà fǝkǝ nzérénga fǝkǝ,

átò mã marí dhu ùba ɔnzikǝ dhu nǝfǝ ale tò nídhuni.

Ndirǝ, àpé nyabhù mã mǝtsǝ umvútǝ ò.»

⁵Tdítdǝ, kádù àtìnà abádhí nǝ: «Atdí nzínziku ǝ ale rǝí ǝ dhìnà nà, ndàdù ndìvǝ ndàrà iku-alikpa ǝ ndi dhìnà bhà, ndìtsǝ àtìnà kà nǝ: ɔdhǝ, íbhò pé ìbhu mǝgati mǝwu funú, ⁶atdí dhìdu nírá àhu pbàkǝ, abhi òná rǝ, ní ma mábhǝna kà rǝnyu dhu rǝí ìmbǝ akekpǝ mǝtí fudú.» ⁷Ní, idza nǝ rǝ wǝ ale náapè àdù dhu àdu ndàti: «Ìnzí ávǝ tsidu. Tsǝtsǝ ka kǝpǝ wǝ. Mã mòyi wǝ pbàkǝ inzo màná. Ní, ma mí nzí mivǝ marǝ mǝgati àbhu indù.» ⁸Ní ma mí dhu ɔvǝ kpangba fǝkǝ: wǝ ale rǝ mbǝ àdù àdi ìnzí ndìvǝ ndì, ndàrà mǝgati àbhu kà tò dhìnà tí kà rǝ dhu-okú dǝ rǝ, pbétù kà rǝdù ndìvǝ, ndàdù kórǝ dhu yà kà rǝ atdyúna òho nábhu kà tò dhu ní, ìnzí ndì ndí ndìngyǝ rǝrǝ kà rǝbhi kǝnzì rǝ dhu.

⁹Nírǝ, ma mǝtina nyí nǝ: dhu àkǝ nyǝnzì dhu, ndirǝ ní ndi ka kádù kàbhu fǝkǝ. Dhu àkǝ nyǝnè dhu, ní ndi nyí nyádù kàbà. Ndirǝ dhu àkǝ nyítdǝ tsǝtsǝ, ní ka kádù kǝpfǝ fǝkǝ. ¹⁰Obhó tí, dhu nǝnzì ale tí ka kádù dhu àbhu. Dhu nǝnè ale, rǝdù dhu àbà. Ndirǝ, tsǝtsǝ nǝtdǝ ale ní tò ka kádù tsǝtsǝ àpfǝ.

¹¹Ádhi pbǝ ale t'ábanà ndi idhùnà nǝnzì ìbhè foná rǝ rǝdù osu nábhu kà tò?

¹²Ndirǝ ngǝtsi nǝ, idhùnà nǝnzì à'ù-bhǝ foná rǝ, kà t'ádù áwina nǝ arí ìndrǝ ùbí àwǝ-tidǝ nábhu àbhǝ kà tò? ¹³Nírǝ nyí nyú ngà, nzére ale tírǝ nyí nyárí ídzi dhu núbhǝ fǝkǝ nzónzo tò rǝ, ǝrǝ-akpǝ ǝ arí'í Àbaku rǝdù àdi ingbà dhu bhéyi ìnzí ndàbhu ìlǝlǝ-Alafí ka nǝnzì foná ale tò?»

Yèsù rǝ ɔte nádù ndì nǝbhù ale tò dhu

(Màt 12.22-30; Mrk 3.22-27)

¹⁴Atdíku Yèsù adì ndàmbe atdí ale nábhu rǝngò ìwǝ tí nzére-alafí nípfǝ dǝ ndi ale ò rǝ. Ní nzére-alafí níitdègu àhu, ní ndi ale adù ndǝpè ndǝtè, idhǝ rǝdù

ihé-yà náko atdíđđ. ¹⁵Pbétù, ngúfe ale adù àtìnà: «Kàrì nzére-alafí nódì *Bèlì-zèbuli tí kátina nzére-alafí dǝ ádrùngbǎle bhà ɔbi nǝ.» ¹⁶Ngǝkpàkà-tsí náazè 'òmvù Yèsù-aff. Ní, abádhí náavì ka rǝnzì atdí wiwì, ndíñì òrù-akpà ò rǝ kàbhà ɔbi ìrà dhu navì tí. ¹⁷Pbétù Yèsù núuni abádhí rǝrèna dhu angyangyi. Ní kǎdù àtìnà abádhí nǝ: «Atdí ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǝ ale-ǝnga náapé àdù ndùndò, ní ndi ádrùngbǎ kamà bhà idzi-tsù rǎdù ndòdì òdì tí, ǝná idza rǎdù 'ùgolo, atdíđhená idza rǎdrù ì ngǝkpà idza dǝ. ¹⁸Ní Pfǝmvǝ náapé àmbe ndùgyè dǝ ndìtǝrǝ, ní kàbhà idzi rǎdù àdì ìngbà dhu bhèyi ìnzì tsùna rǝdì ndì, wǝ nyí nyátina Bèlìzèbuli bhà ɔbi nǝ ma rarì nzére-alafí nódì rǝ? ¹⁹Ndirò, dhu apé ìñì Bèlìzèbuli bhà ɔbi nǝ ma marì nzére-alafí nódì dhu tí, ní fùkú ale náaràdù kòdì àdhi bhà ɔbi nǝ? Ndi dhu-okú dǝ rǝ ní ndi, ì fùkú ale núunɔya ndi ànyǎku. ²⁰Pbétù, dhu apé ìñì ma marì nzére-alafí nípǝ modì ìndrù ò rǝ Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tǝ ɔbi nǝ dhu tí, ní nyùni dhu Kàgàwà rǝ idzi ǝnyu òkú ǝná idho náká wà.

²¹Ɔbi nà atdí ale, ndàdù ìñì kórǝ fìndá mǎtsǝmù nà, náapé àmbe pbìndà pbanga-ngbò nódò dǝ, ní kàbhà dhu-tsí rǎdù òko mbèyi, ìnzì kinza. ²²Pbétù ngǎtsi ale yà idzìdzò ròsè kà dǝnǎ náapé àdù ìrà àhù, ndàdù kà lèmà nǝnzì, ndùdhǎ yà kǎrì ndòyò rǝyá kórǝ kà-fǝ mǎtsǝmù, ní ndi ale rǎdù kà-fǝ rǝ ndi ndùdhǎ dhu nándò ɔdhína tǝ. ²³Ìmbǎ rǝñì tidu ǝná rǝ ale ní pbàkà òmvù, ndirò ìnzì rǝ dhu-tsù ùndù atdíkpá ima mànà ale ní rǝ dhu ìnda ìnda tí.»

Nzére-alafí rǎdù ndàdu ndì ndahù ǝná rǝ ale-ò tǎítǎ dhu

(Màt 12.43-45)

²⁴Yèsù adù àtìnà tǎítǎ: «Nzére-alafí náapé àhù atdí ale ò rǝ, ní ndi nzére-alafí náarì àrà, ndùbhi rùngù ǝná mǎtí ndàmbe ndi ndàrà ndàso rǝnga nómè dǝ. Ní ìnzá ndi ndàbà ka rǝ, kà rǎdù àtìnà: «Ma mí madù yà ma mahù ǝná rǝ pbà idza ò.» ²⁵Ányì ndi ndàrà àhù rǝ, kà rǝ ányì-dzá nga nótù iwà ka kǎtsù, kadù nyìnati òhù mbèyi nyú rǝ. ²⁶Nírò ní ndi kà rǎdù àrà àrùbhù ngǝkpà nzére-alafí, atdíđđ fíyò nzérenga-ɔbì ósè pbìndà ɔbi dǝna nǎ núnzì, 'iwù òko mànà atdíkpá ndi ale ò. Ní wǝ dhu-dzidǝ, ndi ale bhà ǝfǝ rǎdù ìñì nzére nyú ròsè yà angyi ìñì kàbhà ǝfǝ dǝnǎ mǎtí.»

Hirò nǝnziya ale

²⁷Wǝ dhu bhèyi Yèsù rǝte ǝná kǎsumì ǝ, atdí tsìbhále náati kà nǝ ihé-yà nzínzì ò rǝ: «Índú ari ayò finatsù ò, nyadù ibàna òndò tsìbhále nǝnzì wà hirò.» ²⁸Pbétù, Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Hirò nyú nǝnzì ale ní yà Kàgàwà bhà Ɔte nírì arí, 'àdù ndi Ɔte rǝnɔna dhu nǝnzì ale.»

Yèsù rǝte ihé-yà nózè kǝnzì wiwì fíyò dhu dǝ dhu

(Màt 12.38-42)

²⁹Ihé-yà nǝitdègu 'òpè 'àndu ì Yèsù tí, ní Yèsù adù ɔte òpè ndàti: «Indo aríñì ale naríñì nzére ale nyú. Abádhí nózè kǝnzì wiwì kèlǝ fíyò. Pbétù, ka kí nzi atdí ngǎtsi wiwì mà nítè abádhí tǝ, ìnzá ní Yǝná rǝ ndi nanzì dhu kèlǝ nádi wiwì tí abádhí tǝ rǝ. ³⁰Àdhàdhì yà nabi Yǝná rǝ ndi nanzì dhu níñì wiwì tí Nínawè ǝ bhà tǝ dhu bhèyi, ìndrù t'ídhùnà rǝ rǝ ndǝnzì dhu níñì wiwì tí kǎkà indo aríñì ale tǝ. ³¹Ndirò ìndrù-ànyǎ nítǝdì ka kí nínaganí, Sabà tǝ pbìrì ǝ ádrùngbǎ tsìbhà kamà níwàya ndì, ndidè indo arí ale-nyíkpa rǝ, ndàdù abádhí-ànyǎ

nítđì. Obhó tí, kíra yà adzi-tsù adì ndì i rò, ndìrà dhu-ònga t'óvòta nuni ádrùngbà kamà Sòlòmònì rùncna dhu nírì. Ndirò nyùni dhu, yà ɔnzikú idè ale nòsè wà Sòlòmònì dònà mǎtí. ³²Ndirò, indrù-ànyà nítđì ka kí nínaganí, Nínawè ð bhà níwàya ì, 'ìkò kàkà indo arí ale-nyikpa rǝ, 'àdù abádhí-ànyà nítđì. Obhó tí, Nínawè ð bhà núugèrè ì, 'ùbhà fíyó nzére mùtsɔ Yǝnà rùncna dhu ì ìrì rò. Ndirò nyùni dhu iró rǝ ale rùdà wà Yǝnà dònà mǎtí.»

Ale-nyikpó ní ale-ngbò rǝ tarà

(Mát 5.15; 6.22-23)

³³Tdítdǝ Yèsù adù ɔte ise ndàti: «Atdí ale mà rǝ nǝ àdù tarà nóbì, ndàdù ìlinà ndì nórù ngari ð, ngàtsi nǝ ndàdù àtsinà itǝ-tsi. Pbétù kà rǝdù kòbì, ndàdù àgùrùna ɔrú, ndíní idza rítsù ale-nyínga nawù tí. ³⁴Nyikpónu rǝ ìdhà-dhì ngbònu nǝwù rí tarà bhèyi. Nyikpónu náapè ì ìdzi rǝ rò, ní kórɔ ngbònu rǝdù ì ì awáwù ð. Pbétù nyikpónu náapè ì ì mbà ìdzi rǝ rò, ní kórɔ ngbònu rǝdù ì ì ìnò ð. ³⁵Ní dhu ðfɔ nga nyɔdɔ afínù ð rǝ awáwù mbèyi, ìnzì ongo tí ìnò tí. ³⁶Ndirò kórɔ ngbònu náapè àwù, ìmbà rùnù atdí ngari mà rǝ ìnò ð, ní kórɔ ngbònu rǝdù àwù, àdhàdhì yà atdí ð rǝwù tarà nǝtɔyi ngbònu dhu bhèyi.»

Yèsù rǝrù Pbàfàrisáyó mà, Úyátá tǝ mǎlímò mànà dǝ dhu

(Mát 23.1-36; Mrk 12.38-40; Luk 20.45-47)

³⁷Wò Yèsù rǝte ðnà kàsùmi ð ní ndi, atdí Mùfàrisayò náanzi ka rǝrà ðnyè nónyè pbìndà. Ní, Yèsù atsù kàbhà idza, ndàdì ðnyè-tsùná. ³⁸Ní, idhɔ núuko wò Mùfàrisayò atdí ð nyé yà Yèsù rǝ ðnyè nópè ndònyè ìnzá ndì ndù'o ɔtsúna rǝrò dhu ndì ndàla rò. ³⁹Pbétù, Ádrùngbàle Yèsù adù àtìnà kànì: «Nyí, Pbàfàrisáyó tírò, Nyí nyárí kópà mà sǝnì mànà ngbò kèlè nú'ò, pbétù afíku ðnà rò nyǎdù ì ìlè tí nyí nyùlè ogbo t'ónzita mà, nzérénga t'ónzita mànà-atdyú nǝ rǝ. ⁴⁰Nyí ní ìmbà dǝya nà ale. Kàgàwà, yà ale-ngbò nanzì, náanzi tí obhó ale-afí átò? ⁴¹Ní dhu àkǝ nyùbho afíku nyú ð rò àhu dhu perè tí Kàgàwà tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi nyí nyǎdù ìlǝ Kàgàwà-nyikpó ð.

⁴²Nyí Pbàfàrisáyó tírò, nyí nyí òpè ð! Nyí nyárí ðnyè nábhu arí ròvù irí-bí-tidò mà, kórɔ itò-tidò mànà tǝ atdínga idre dǝ núbhò perè tí Kàgàwà tò, nyǎdù àdzo obhónanga ðnzì nyí nyí dhu mà, Kàgàwà òzè nyí nyí dhu mànà dhu rǝ rò. Kǝkò ní ì àkǝkǝnà nyónzì dhu, ìnzá nyí nyǎdzo kǝkò angyangyi nyí nyarónzina ngùkpa dhu rǝ rò rǝrò. ⁴³Nyí Pbàfàrisáyó tírò, nyí nyí òpè ð! Pbàyahúdí tǝ unduta-dzà ð, nyí nyárí nyòzè nyòkò angyinǝ rò rǝ tómbi dǝ, ndirò indrù arí 'ùndù ðyá ngari ð, nyí nyárí nyòzè kowù nyǎtsè rǝ ifuta nyé nà! ⁴⁴Nyí nyí òpè ð! Nyí nyáí nyí ìnzì arí 'àlǝ adzido, yà indrù arùbhi dǝyá ìnzá ì ùnì rǝrò bhèyi.»

⁴⁵Tdítdǝ, Úyátá tǝ atdí mǎlímò náati Yèsù nǝ: «Mǎlímò, wò nyi nyótena ɔte ð, nyi nyùnò wà dhu mà nǝ átò.» ⁴⁶Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyí, Úyátá tǝ mǎlímò tírò, nyí nyí òpè ð átò! Obhó tí, nyí nyárí odú rǝ'ɔ ànòna ka kí rò ànò núgbà indrù dǝ, ìnzì nyǎdù nyòzè nyǎpbalǝ ì ànò-ngbò ɔtsúku-dɔ ní mǎtí. ⁴⁷Nyí nyí òpè ð! Nyí nyárí Kàgàwà bhà pbànábí-adzido nórù, àzèmbè pbání abáku kèlè náakyè abádhí rǝrò! ⁴⁸Wò dhu bhèyi ní ndi nyí nyitè dhu kpangba iwà nyí rǝ'ù abáku anzì dhu. Obhó tí, abádhí náakyè Kàgàwà bhà pbànábí, ndirò nyí nyaràdù ì pbànábí-adzido nórù. ⁴⁹Wò dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà náavò dhu kpangba dhu-ònga t'óvòta tǝ pbìndà irèta nǝ ndàti: «Ma

mí pbàkà pbànábí mà, pbàkà uvitatále màna núvì abádhí nzínzi ò. Ní abádhí nòkyye kòkò mà mòvì ale nzínzi ò atdídhena ale, 'àdù àvu ngùkpà-tsí rǎ.»

⁵⁰Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kàgàwà níitdiya yà indo aríí ale-ànyà, yà yà adzi Kàgàwà anzina rò ndi nufu Kàgàwà bhà pbànábí-azù-okú dǎ rò, ⁵¹ròpè ndi Àbèli-azù rǎ rò, ràrà àhu Zàkàriyà-azù ò. Ndi Zàkàriyà ka kahò Kàgàwà bhà idzá màzàbahù mà atdídǎ ìlā ngari màna nzínzi ò rò. Obhó tí, mà mí kàno kpangba fùkù, Kàgàwà níitdiya yà àkye ka kakyè ale-abvò-ànyà yà indo aríí ale dǎ. ⁵²Nyí, Uyátá tó màlímó tírò, nyí nyíí àpè ò! Nyí nyíwà inga t'únita tó tsàtsù tó fùngulà, ìnzí nyàdù nyòzè nyòtsù nyí-tírò ndi tsàtsù ò, ndirò nyàdù nyúvo ò nòzè 'òtsù kà ò ale rǎ ìnzí ròtsù!»

⁵³Yèsù níitdègu ndìvà urò rò, ní Uyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó màna náakó atdídǎ kà rǎ, 'àdù 'òpè 'ngù ábhǎ dhu nyú kà-tsù. ⁵⁴Abádhí nóowùna kà-afí nómvù rǎ òtè ní ndíí ò idyi tí kà-idà-dò 'àdù kòbhù dǎná.

Yèsù rí pbìndà ábhàlì-nyìkpó nítduyù dhu

(Màt 10.26-27)

12 ¹Wò ndi kàsùmi ò, ábhǎ ihé-yà náandu ò Yèsù tí, 'àkpòrò kà-ngbò, ale-pfò kafó rǎnga mà ràwí. Nírò ní ndi Yèsù apè ndòtè pbìndà ábhàlì tǎ angyi, ndàti: «Nyòdò nyí mběyi Pbàfàrisáyó tó afi rǎ rò. Ndi afi ní abádhí tó ɔɔɔɔ ale-idà. ²Kóró dhu-tsí yà ò nuru núuniya ò kpangba. Ndirò kóró dhu-tsí yà òdhu ò aróko núuniya ò kpangba. ³Ndi dhu-okú dǎ rò ní ndi, yà ìnò ò rò nyí nyòtè kúbhingá dhu náaraya ndirò rǎ kpangba awáwè ò. Ndirò, yà bhèlu ò nyí nyòtè kàluga ò rò dhu núku rǎ ka kowuya ikù ò idza dǎ rò.»

Ádhi ndi àkàkà kǎnzì ɔdǎna?

(Màt 10.28-31)

⁴Yèsù adù àtìna tǎitǎ: «Òdhídù, mà mí yà dhu núno fùkù: dhu àkà nzá nyǎnzì yà ngbòku kèlè nóho rí, ndi dhu-dzidǎ ìmbà 'àdù ìí rùkú ò ónzina ngàtsi dhu nà ale-ɔdǎ. ⁵Ma mí ɔdǎna àkà nyǎnzì ale níitè fùkù. Nyí nyàkà nyǎnzì ɔdǎna ale ní Kàgàwà, yà ìndrù ndi ndòhò rò ràdù ìí ádràngbànga tó ɔbi nà ndòbvù ndi ale ìnzí aráve dhòdhóhónganà kàzu ò ale. Obhó tí, mà màtina nyí ní: ndi ale ní ndi nyí nyàkà nyǎnzì ɔdǎna.

⁶Imbò àrè-tútù-nzo nódzi ka ka tí obhó ɔyǎ fùrangà-kpǎ-nzo rǎ tí? Pbétù, atdí kǎkò àrè-tútù-nzo nzínzi ò mà náarí nzí àdzo Kàgàwà ònà rò ìnzí kà ròdò ngbòna. ⁷Ndirò Kàgàwà úni wà dèku-ká-vé-bvu mà kóró. Ní ìnzí nyǎnzì ɔdǎ! Obhó tí, fùkù ìpìrǎnga nòsè wà ábhǎ àrè-tútù-nzo tó ìpìrǎnga dǎnà màtí.»

Yèsù bhà ale tí ka kóko dhu mà, kòdho ka kí dhu màna

(Màt 10.32-33; 12.32)

⁸Tǎitǎ kǎdù àtìna: «Ma màtina nyí ní: ndi ale náapè dhu ùno kpangba ábhǎ ale-ònzí ndàti ndi rǎrì pbàkà ale, ní ìndrù t'ídhùnà náadùya àtìna átò Kàgàwà bhà màlàyíkà-ònzí, ndi ale rǎrì pbìndà ale. ⁹Pbétù, mǎdho rí ìndrù-ònzí ale ní ma mǎdhoya átò Kàgàwà bhà màlàyíkà-ònzí. ¹⁰Ndirò, ìndrù t'ídhùnà ní rí dhu ùno nzère ale, náabáya àbà pbìndà nzérènga tó ubàta. Pbétù Kàgàwà bhà ìlìlì-Alafí ní rí dhu ùno nzère ale, náabáya nzí ubàta akekpá màtí. ¹¹Nyí nà ka kówu ànyàku kitǎ tí unduta-dzà ò rò màtí, pbàkámà-ònzí rò màtí, ndirò ngàtsi ní pbanga ò ádròdrò ale-ònzí rò màtí rò, ní apè nyòwuya

afiku nítu rǒ nyí nyí rùkú dhu nísó tí dhu mà, ndirò nyí nyúnóna dhu mà ní.
¹² Obhó tí, Ìlílà-Alafí náaraya ndi nyí nyúnóna ndi kàsúmí ǒ dhu núdhe rǒ fùkù.»

Kpóna ǒ iwí nà ònzitále tó mbólí

¹³ Ihé-yà nzínzi ǒ rǒ, atdí ale náati Yèsù ní: «Màlímò, áví adòdu rùndò yà àbadu núubhà òvè ndi ndòvè rǒ dhu-ǎnga fóká.» ¹⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tǒ ndàti: «Ádhi ndi ima níli ndíní mongó tí ànyàku núnò, madù fùkú dhu núnò fùkú?» ¹⁵ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna kóró ale ní: «Nyàndà nga mbèyi! Nyòdo nyí ábhǒ ongyéngá-atdyú òho nyí nyí nyàbà dhu rǒ rǒ. Obhó tí, ìnzí ní ábhǒ ongyéngá ndi ìndrù tǒ ràdù ípìrǒnga nábhu.»

¹⁶ Nírò ní ndi Yèsù náadù yàrí mbólí náwe ihé-yà tǒ. Kàti: «Ònzónzi atdí ale bhà inga ǒ ònyù nánzi, ndàdù ǒ ǒ mbèyi nyú. ¹⁷ Ní kàdù ndòpè ndirè nga afína ǒ, ndàti: «Ádhu ndi àkà àkà mǒnzi yà ìmbà ma mí ǐ pbàkà ònyù-tsè-tsè núnú ma mí ònà ngari nà rǒ? ¹⁸ Kànǐ ma mǒnzina dhu: ma mí pbàkà ǒngòlǐ nùgòlǒ, madù ádròdrǒ ngùkpà-tsí nùsi. Wò dhu-dzidǒ, ma mí kóró pbàkà ònyù-tsè mà, kóró pbàkà ngùkpà ongyéngá mànà núnú mǐlì i ǒngòlǐ ǒ. ¹⁹ Nírò ní ndi ma mí inga ìrè afídu ǒ mati: nyí nyí ìnè nyòdo rí íbì ató nyú tí ábhǒ dhu-tsí-yà nà. Ní ásó nyí, ǒnyu nyí, ǒmvù nyí, ndirò ǒnzi mǎhendù.» ²⁰ Pbétù, Kàgàwà náadù àtìna kànǐ: «Nyí, nyìkpóna ǒ iwí nà alé, indo yàrí iku ǒ, nyí nyí yàrí adzi núbha! Ní, yà nyí nyúndu nyòdù dhú-yà núbhà nyí nyí àdhi tǒ?» ²¹ Wò dhu bhèyi tí ní ndi ndi dhu rǐrǐ yà dhu-tsù ùndù arí fíndà, ìmbà ndàdù ǐrǐ ònzitále tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ ale tǒ.»

Kàgàwà arí pbìndà ale dzèna ònzi tí dhu

(Màt 6.25-34)

²² Tdítdǒ Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ ní: «Kòndǐ, wò dhu-okú dǒ rǒ ní ndi ma mátina nyí ní: dhu rùkà nzá nyítù afiku fùkú ípìrǒnga-okú dǒ rǒ, ndirò ngbòku-okú dǒ rǒ nyàti, nyí rǎrǐ àdhu nónyu, ndirò nyí rǎrǐ àdhu nùfǒ rùkú. ²³ Obhó tí, ìndrù bhà ípìrǒnga nòsè wà ònyù dònǎ, ndirò ale-ngbò nòsè wà mùdzarù dònǎ. ²⁴ Nyàndà pé àkùrù! Abádhí náarí nzí dhu òzò, ndirò abádhí náarí nzí ònyù ògu onzi-bvù rǒ. Ndirò abádhí-fó, ònyù òdo ka karí òyà àrǒ mà, ǒngòlǐ mànà náarǐ mbà. Pbétù Kàgàwà náarí ndi abádhí nòngù! Nírò, fùkú ípìrǒnga nòsè wà atdítdǒ kǒkòrǐ àrè tǒ ípìrǒnga dònǎ! ²⁵ Ádhi-pbà ale ndi nzí-nziku ǒ, wò afína ndi ditù ndàmbe ìrèna dǒ dhu bhèyi, ràdù idhòna nítro yà adzi ǒ atdí idho ní mǎtǐ? ²⁶ Ní, dhu rǐrǐ ìnzí nyí nyádù kǒkò isó rǒwò dhu bhèyi rólo dhu sòwòrò nónzi dhu tí, ní ádhu nyí nyádù afiku nítu ngùkpà dhu-tsí ní ní? ²⁷ Nyàndà pé kǒkò inga ǒ arí inga dhu-tsí náarípǒ tí dhu. Abádhí náarí nzí kasu nónzi, ndirò abádhí náarí nzí mberù nódýù. Pbétù ma mí obhó dhu núnò fùkù: ádrèngbà kamà Sòlòmóni nyú mà, kóró pbìndà ònzi-íyà ǒ, náafó nzá kòrǐ itsu-opfò nzínzi ǒ atdí itsu-opfò tǒ aya dònǎ mǎtǐ fíndà aya rǔda mùdzarù. ²⁸ Írǐ-bǐ ní indo tí rí ndàlǎ inga ǒ, tsútsǎ ràdù òtdýù, kadù òbvùnà kàzu ǒ dhu. Pbétù Kàgàwà náaràdù abádhí ùfó mbèyi nyú. Ní kà tí nzí àdù nyúfó mbèyi nyú ròsè i írǐ-bǐ dònǎ mǎtǐ, nyí àkè a'uta nà alé? ²⁹ Ní nyí, dhu àkà nzá nyítù afiku, nyámbe nyí nyónyuna dhu mà, nyí nyómvmùna dhu mànà dhu nónè dǒ. ³⁰ Obhó tí, kóró kǒkò dhu nónè arí ìnzí ǐrǐ ìngyè rǒrǒ ale ní yà adzi ǒ ale, yà ìnzá Kàgàwà ná'ù. Pbétù nyí, Àbaku Kàgàwà núnì wà dhu nyí

ràrfi i dhu-atdyú nà. ³¹Nírò, nyòme pé Kàgàwà bhà idzi angyi, ndirò ní ndi kà rādù kòkò nyí nyí atdyúya òho dhu námà àma tí fùkù. ³²Ínzí nyònzí ɔɔ, wò ákě tàmà tó màhò-ngba bhéyi nyí nyí ngúfe rò! Obhó tí, Àbaku-nyìkpó dhu ɔfò wà, ndàbhu pbindà Idzi fùkù.»

Ɔrù-akpà ò ka kí ongyéngá-tsù núnǵù dhu

(Màt 6.19-21)

³³Kādù àtìnà tǵítǵ: «Nyùdzí fukú aríi dhu-tsí, nyǵdù nyí nyòngyè fùra-ngà núbho perè tí nǵkùtǵle tò. Nyòbhòlò inzí rādù 'ínza ísòwù, nyǵdù fùkú ongyéngá-tsù núnǵù Ɔrù-akpà ò. Ányí, kà rí nǵi àdù ndi ínza, ogbotǵle mà rí nǵi àdù òwu ùvò ányí, ndirò akuku mà rí nǵi àdù dhu òbhè ányí. ³⁴Obhó tí, pbùkù ongyéngá ríi i nga ní ndi afínu rādù i'i ònà átò.»

Kasu tó Ádrùngbǵle ríngò dhu náká kòdò tí dhu

(Màt 24.36-44; 25.1-30; Mrk 13.33-37)

³⁵Tǵítǵ Yèsù adù àtìnà pbindà ábhǵlǵ nǵ: «Nyòko kengè dǵ, nyǵdù mvuku'ò nísò kùkyè nǵ, fùkú tarà rādù òko Ɔrù i Ɔrù rórò. ³⁶Ndirò, dhu àká nyǵlǵ nyí átò yà fíyò kasu tó ádrùngbǵle nóɔ rí ríngò àdhíngbǵ ka kùndà nǵ mǵhendù ò rò kasutǵle bhéyi. Ní, kírà àhu, nditsi tsǵtsù nítǵ rò, abádhí rādù tsǵtsù nǵpǵ kà tò ányirò rò tí. ³⁷Ní, hirò nǵnzíya kasutǵle ní yà fíyò ádrùngbǵle rírà àhu dhu nóotúya ípírò rò ale. Ma mí obhó dhu núnò fùkù, wò kasu tó ádrùngbǵle rírà àhu rò, kǵfóya kasu tó pbindà mberù róná. Wò dhu-dzidǵ, kǵdùya pbindà kasutǵle nóhù, ròkò ònyù-tsùná, ndàdù ònyù nábhu abádhí rònyù. ³⁸Iku-alíkpa ɔ mǵtí, ngǵtsi nǵ à'ù-akpà-òngǵ ɔ mǵtí kírà àhu rò, hirò nǵnzíya ní yà ípírò rò kà rǵtùna ale.

³⁹Nyǵlǵ yà ma mǵnǵna dhu mbéyi dǵkù ò. Ídza-àbadhi náapè àdù ogbotǵle rírà òná kàsùmi núnǵ, ní rí nǵi àdù pbindà idza-tsù nábhu ogbotǵle rùkò. ⁴⁰Ní, nyí nyú mà átò, nyòko nyìkpóku nà, Ìndrù t'ídhùnà nǵíraya inzà nyí nyìrèná ndi ndàdù irà òná dhu tí kàsùmi ɔ nǵdhunǵ.»

Nǵi nǵfù kasutǵle tó mbóli

(Màt 24.45-51)

⁴¹Péterù adù dhu ìvu kà-tsù ndàti: «Ádrùngbǵlé, nyi tí wòrí mbóli náwè fǵkà tí, ndirò nyi tí kǵwè kórò ale tǵ?» ⁴²Ní, Ádrùngbǵle adù dhu àdu ndàti: «Ádhi-pbǵ kasutǵle nyìkpóna ótdyù, yà fíndà ka kǵvinà dhu ònzi arí? Ndi ale ní ndi yà pbindà kasu tó ádrùngbǵle náadùya ìlinà pbindà ale dǵ ádrùngbǵle tí, rǵrà ònyù núnǵ rò abádhí tó àkǵkǵ kàsùmi ɔ. ⁴³Ní hirò nǵnzíya kasutǵle ní yà pbindà ádrùngbǵle ríngò rò kà rǵtùna yà fíndà ka kǵvi kasu nǵnzí arí rò ale. ⁴⁴Ma mí obhó dhu núnò fùkù, kǵbhà kasu tó ádrùngbǵle nǵlíya ka kórò pbindà dhu-tsí dǵ ádrùngbǵle tí. ⁴⁵Pbétù, wò kasutǵle náapè àdù inga nǵrè affina ò ndàti: pbǵkǵ kasu tó ádrùngbǵle ní dhu úmbè wà, ndàdù ndòpè ndòvi yà i arí kasu ònzi màná atdǵkpǵ kpabhǵle mà, vèbhǵle màná, ndàdù àrà ndònyù rò, ndàdù ndòmùvù, ndòrì, ⁴⁶ní kǵbhà kasu tó ádrùngbǵle rí ndàdù inzà kǵrèná idhò ɔ, ndirò inzà kǵninà kàsùmi ɔ rò, ndi ádrùngbǵle náabhùya atdǵdǵ Ɔrù mǵlípò kà tǵ, ndàdù kòbvù yà ìnzí arí fíyò ka kǵvi dhu ònzi

ale nzínzì ò. ⁴⁷Ndi kasutále, yà iwà ndì ndúni pbindà kasu tó ádrùngbàle-afí nòzè dhu rórò rádi ìnzì ndòbhlò ndì, ìnzì ndàdù pbindà ádrùngbàle ózè dhu ònzì, náabáya mụgò abho nyú ròsè. ⁴⁸Pbétù inzà ndì ndúni pbindà kasu tó ádrùngbàle-afí ózè dhu dhu-okú dò rò rí dhu àfà ale, ndi afátá ràdù kòzè kùvì, ní ndi ale náabáya mụgò ngúfe tí. Abho ka kubhò dhu fónà ale-fó ka konziya dhu abho, ndirò abho nyú ròsè ka kubhà dhu fónà ale-fó ka kadàya dhu ònzì abho nyú ròsè.»

Ìndrù-ṅga rí ndùndò Yēsù-okú dò rò dhu

(Màt 10.34-36)

⁴⁹«Ma mírà kàzụ ma mivò tí yà adzi dǒ, ní ma mòzè wà ndì kàzụ rirǔ. ⁵⁰Ma mí atdí bàtizò nà ma málùna. Ní, itù kà rǒw rùdù dhu bhěyi, kàkà wà ndònzì ndì.»

⁵¹«Nyí nyirè tí nga ma rírà màrùngà nfbhò yà adzi ǒ? Ìnzì ní ndi dhu bhěyi, akekpà màtí. Pbétù ma mírà ìndrù-ṅga nábhù rùndò i. ⁵²Obhó tí, ròpè ndì kòmbí, imbo rò aróko atdí idza ǒ ale-ṅga náarana ndùtù rǒ ɔyɔ, ìbhù ale rǒndrò ɔyɔ ale, ndirò ɔyɔ ale ràdù ìbhù ale nǒndrò. ⁵³Àbanà náaraya idhùnà nǒndrò rǒ, idhùnà ràdù àbanà nǒndrò. Íyànà náaraya ivànà òndrò rǒ, ivànà ràdù íyànà nǒndrò. Aguna-àyi náaraya pbindà àdhìngbà nǒndrò rǒ, àdhìngbà ràdù pbindà aguna-àyi nǒndrò.»

Kombí ràdù ndònzì dhu núnǐ ka kí-dhu

(Màt 16.2-3)

⁵⁴Yēsù adù àtìnà átò ihé-yà nǐ: «Nyí nyapé àpbù nálà adyifò arótsù inǎ rò rírà rǒ, ní nyí nyarí adù àtìnà ányirò rò tí ikǒ igye rǎrì ikǒ, ndi dhu ràdù ndònzì ndi dhu bhěyi tí. ⁵⁵Ndirò, nyí nyapé awe àlà mùsùngú dǒnǎ rò rírà rǒ, ní nyí nyarí adù àtìnà ìka adyifò rǎrì ìka, ndi dhu ràdù ndònzì ndi dhu bhěyi tí. ⁵⁶Nyí ní ɔyɔ-ɔyɔ idàya nà ale. Nyí nyarí yà adzi dǒ rí 'ònzì dhu mà, òrù-akpà-nyí rǒ rí 'ònzì dhu mànà dhu núnǐ mběyi nyú. Ní, ádhu ìnzì nyí nyarí adù yà kòmbí rǐ kàsùmì ǒ rí 'ònzì dhu rǎnɔna fùkù dhu núnǐ ní?»

Ìndrù mà rí 'iri ndì nòbhhù ale nà dhu

(Màt 5.25-26)

⁵⁷«Ádhu ìnzì nyí nyarí dhu-ṅga òvò nyí-tírò, ndínǐ nyí nyuni tí obhónánga tó dhu tí rǐ dhu nǐ? ⁵⁸Dhèwani ò nyí nyówu nyi nòbhhù ale mànà rò, dhu àkà nyonzi ɔbi nyírì nyí ndi ale nà, nyítò ndi dhu òko nyí nyòko otu ǒ rǒrò. Inzá nyi nyonzi ka ndi dhu bhěyi rò, kà ràdù àrà nyabhu anya t'ítàtì t'ále-fó, i ale ràdù nyabhu pùrùsi-fó, ndi pùrùsi ràdù nyosò imbi ò. ⁵⁹Ma mí obhó dhu núnɔ indù: nyi nyí nǐ adù àhù imbi ò rò inzà nyi nyùbho dènú ka kòtèdì dhu, riku kóró rórò.»

Ìndrù rí 'ùgèrè 'àbhà fɔyɔ nzére mǔtsɔ dhu

13 ¹Ndi kàsùmì ǒ, ngúfe ale níwú Gàlilayà tó pbirì ǒ bhà rǒ ndì nònzì dhu náwe Yēsù tò. Abádhí atì, Pilatò ràbhù i ale kòkyè, azùya rùngbò ndì yà abádhí rùbhòna perè tí ìzà-azù mànà. ²Ní Yēsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Nyí nyirè tí dhu kǒkò i Gàlilayà ǒ bhà rǐ i nzérenatále ròsè Gàlilayà tó pbirì ǒ kóró ngùkpà ale dǒnǎ, wò dhu bhěyi ka kakyè abádhí dhu-okú dò rò? ³Ma mátina nyí

ní, ìmbà kà ríí ndi dhu bhèyi. Pbétù, ìnzí nyí nyapé nyùgèrè, nyùbhà fùkú nzére m̀tsò, ní nyí nyúve kóró átò! ⁴Ndirò, atdí kumì dòná àrù nà ale, yà Silòamù tó m̀nara núugòlò ndi d̀yà r̀ve, ní nyí nyirè tí dhu abádhí ríí nzéřengatále ròsè Yèrùsalemà tó kigò ǝ kóró ngùkpà ale dòná? ⁵Ìnzí akekpà m̀tí. Pbétù, ìnzí nyí nyapé nyùgèrè, nyùbhà fùkú nzére m̀tsò, ní nyí nyavèya kóró ndi dhu bhèyi.»

Ìnzí arí ǝ'ò m̀tini-kpa tó mbólí

⁶Tdítdǝ Yèsù adù yàri mbólí náwe átò ndàti: «Atdí ale níí m̀tini-kpa nà pb̀ndà v̀nyò tó inga ǝ. Ní k̀ira ndíní ndòpé tí itsu-kpǝ ndi m̀tini-kpa dǝ, pbétù kǎdù nzá atdí dhu mà nótù kà dǝ. ⁷Ní kǎdù àtina ndi v̀nyò tó inga kàsù nónzi arí ale nǝ: «Àndà pé! Kàní atò náhu wà ìbhu nyé yà ma marí irà m̀tini-kpǝ mà m̀pé tí yàri m̀tini-kpa dǝ ró, ní ma m̀arí nzí atdí dhu mà nótù kà dǝ. Ní ǝkèrè ka, inga-ǝnga níí k̀arí kòkórò dhu-okú dò ró.» ⁸Ẁrí kasutále náadù dhu àdu kà tó ndàti: «Ádrùngbálé, ítsè kà radi pé yàri atò ǝ tí. Ma mí kà-pfò-r̀nga nóbhì, madù ìkyí-zì nùtrò r̀oná. ⁹Ní ngàtsi ní, kǎd̀yà ǝ'ò ǝ'ò tdítdǝ r̀íra atò ǝ. Ndirò inzà kò'ò rò ní ndi nyi nyad̀yà kàbhu kòkèrè.»»

Yèsù rí òtsòtsù tsibhále nígù dhu

¹⁰Atdíku, sàbatù-idhò ǝ, Yèsù adi ndàmbe dhu núdhe dǝ unduta-dzà ǝ rò. ¹¹Ní atdí tsibhále níí inè ànyí idzá. Ndi tsibhále níí yà ònà aríí nzére-alafí àbhu adzina-kpa ràtdò ndi, ìnzí r̀ongò ndàto ake m̀tí, r̀àrà àhu atdí kumì dòná àrù nà atò tí. ¹²Ní Yèsù itdègu wò tsibhále àlǎ, ní k̀anzi íyádhíyà, ndàdù àtina nǝ: «Tsibhálé, nyi nyògù wà pb̀kù andi ǝ rò.» ¹³Ní Yèsù adù otsùna núli ẁrí tsibhále dǝ, ànyirò rò tí kǎdzí-kpa ràdù ndàto, íyádhíyà ràdù ndòpé ndifu Kàgàwà. ¹⁴Ní unduta-dzà ǝ ádrùngbàle níitdègu Yèsù igù ẁrí tsibhále sàbatù-idhò ǝ dhu nála, náakó atdítdǝ. Ní ẁrí ádrùngbàle náati ihé-yà nǝ: «Ìndrù ràdù kasu nónzi ǝyá idho náaríí aza. Ní nyòngò iwu nyí nà kigù nyí i azà idho ǝ, ìnzí ní sàbatù-idhò ǝ!» ¹⁵Ádrùngbàle Yèsù adù dhu àdu kà tó ndàti: «Nyí ní ɔyɔyɔ idàya nà ale! Sàbatù-idhò ǝ tí, nyí kóró, nyí nyatí nzí fùkú ìkyi-akpà mà, fùkú kayinò mànà nùngá kiwalì ǝ rò rí dhu ònyu r̀órò, nyǎdù ùndànà ròwù idha nóm̀vù? ¹⁶Ní yàri tsibhále ní Àbràhamù-dhù-bvù tsibhíngba, ndirò Sitanì nùtsi ka r̀àrà àhu atdí kumì dòná àrù nà atò nyé tí. Ní dhu àmbènà tí obhò àkà kíkòlò ka Sitanì bhà imbi ǝ rò sàbatù-idhò ǝ?» ¹⁷Wò dhu bhèyi Yèsù ivù dhu rò, yà kà-r̀ò òmvù tí ríí kóró ale-nyí náadù iwu atdítdǝ. Pbétù, ihé-yà-idhè náadù ndika atdítdǝ, yà Yèsù r̀àrà ònzina r̀ò idho rí ìndrù ùkò ní kóró dhu-okú dò rò.

Hàràdali-tsè tó mbólí

(Màt 13.31-32; Mrk 4.30-32)

¹⁸Yèsù adù àtina tdítdǝ: «Ádhu ndi òrù-akpà ǝ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndi nà? Ma m̀adù kùdhe àdhu r̀ò? ¹⁹Kìli ndi yà atdí ale níidy ndòzò pb̀ndà inga ǝ hàràdali-kpǝ bhèyi. Ndi hàràdali-kpǝ níinga, ndòvì, ndàdù òngò itsukpò tí, àrè ràdù idzàya nòsi sòbina nzínzi ǝ.»

Afi tó mbólí

(Màt 13.33)

²⁰Yèsù adù dhu ivu tdítdǝ, ndàti: «Ádhu ndi ma m̀adù Kàgàwà bhà idzi núdhè r̀oná? ²¹Yàri ní ndi kòfò ndi nà dhu: Kìli ndi yà atdí tsibhále níidy,

ndàngbò mbèmbè ʒyʒ kumì dòná imbò nà kilo nganè-ra tó ʒ afi bhèyi, ndi dhu ràdù ndi idyi nábhu rìvù kóró.»

Yèsù rǒte ndi nípbǒ tsàtsù dǒ dhu

(Màt 7.13-14,21-23)

²²Yèsù adì ndàmbe àrà dǒ Yèrùsàlemà tó kigò ʒ. Ní kǎránà dhu núdhe rǒ ìndrù tǒ yà ndi ndáda ʒyanǎ kigò mà pbanga mànà ʒnǎ. ²³Ní atdí ale níwú dhu kà-tsù ndàti: «Ádrùngbǎlé, tí ngúfe ale kèlè i ùgùgùya?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tǒ, ndàti: ²⁴«Nyònzì ʒbi nyòtsù ndi nípbǒ tsàtsù ʒ. Obhó tí, ma mátina nyí nǐ: ábhǒ ale nyú nóowuya ʒmvù rǒ ʒòtsù, pbétù ndi dhu náaraya nǒ ʒàkǎ rǒ abádhí tǒ. ²⁵Atdíku, idza-àbadhi níwàya ndi, ndàdù tsàtsù nǎpbi idza nǎ rǒ. Ní iri nyí nyòtdì nyí rǒ, nyí nyokoya gukyè nyámbe tsàtsù ʒtdǒ dǒ, nyòwù àtina rǒ: «Ádrùngbǎlé, ápo tsàtsù fǎkà,» ní idza-àbadhi náaraya dhu àdu rǒ fúkù ndàti: «Inzá ma mǔni nyí nyiwù àdhà rǒ màtí dhu!» ²⁶Nírò ní ndi nyí nyowuya àtina rǒ kǎnǐ: «Mǎ manyù tí obhó dhu, màdù dhu ʒmvù ʒnzǎnù rǒ? Ndirò nyi nyarànà tí obhó dhu núdhe rǒ fǎkà fǎkà pbanga-tsidǒ ngùdhà ʒ rǒ?» ²⁷Ní àbadhi adùya àtina nyí nǐ tdítdǒ: «Inzá ma mǔni àdhà rǒ màtí nyí nyiwù dhu. Ní nyindirí nyí itse nyú tidú rǒ, nyí kóró, yà nzére dhu ʒnzì nyí nyarí rǒ!» ²⁸Àbràhamù mà, Ísakà mà, Yàkòbhù mà kóró pbànábi mànà nyí nyàla òrù-akpà ʒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ʒ òkò rǒ, kadù nyòdì iri ányirò rǒ ní ndi, nyí nyambèya ʒdzi dǒ, nyàdù àmbe kùkù nátri dǒ. ²⁹Ní ìndrù níwúya ifo yà adzi-pbidǒ ʒnǎ rǒ, ʒdù dhu ʒnyè atdíkpá ndi òrù-akpà ʒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ʒ. ³⁰Ní yà kòmbí arí olù ale tí ale, nóokoya wemberè tí, ndirò yà wemberè tí arí kòmbí ale, nóokoya olù ale tí.»

Yèsù rǐ dhu ʒzu Yèrùsàlemà tó kigò dǒ dhu

(Màt 23.37-39)

³¹Wò ndi kàsùmì ʒ tí, ngúfe Pbàfàrisáyó níwú dhu ʒvò Yèsù tǒ, ʒti: «Ívǎ nyi nyarà iró rǒ, Hèròdè rǐ dhu ʒnzì ndínǐ ndabhù tí nyi kohò nídhunǐ.» ³²Ní kǎdù àtina abádhí nǐ: «Nyòwu nyàti wò ayíwè nǐ: Ròpè ndi indo, rǎrà àhu tsútsǎ, ma rǎrǐ nzére-alafí nípfò, modì ìndrù ʒ rǒ, ndirò ma rǎrǐ andi nà ale nígù. Ndirò ibho ma radùya pbàkà kasu nítò. ³³Pbétù ròpè ndi indo, tsútsǎ, rǎrà àhu ibho, dhu àkǎ modì dùdu, mambe àrà dǒ. Obhó tí, dhu àkǎnà nzà nabi rǎrà ʒvè igi Yèrùsàlemà tó kigò rǒ rǒ.»

³⁴«Yèrùsàlemà, Yèrùsàlemǎ, nyí nyarí pbànábi nòkye nyàdù Kàgàwà òvì tinu ʒ ale núbvu odu nǐ. Abho-gùna nyú ma mómvù mandu ʒnù aróko ale-tsù àdhàdhí àʒ-yà-ba náarí pbìndà inzo-tsù nándù pékéléna-tì dhu bhèyi! Pbétù nyí nyàdù nzà ndi dhu nózè. ³⁵Nírò kòni, ka kí pé fúkù idza núbha fúkù. Ma mí obhó dhu núnò fúkù: nyí nyí nǐ ma àlǎ tdítdǒ, rǎrà àhu nyí nyowuya àtina: Kàgàwà rǎkǎ ndàso Ádrùngbǎle-ʒvò rǒ rǐrà ale ʒnǎ idho ʒ.»

Yèsù rǐ atdí ale nígù tdítdǒ sàbatù-idhò ʒ dhu

14 ¹Atdíku sàbatù-idhò ʒ, Yèsù ira dhu ʒnyè Pbàfàrisáyó nǐnzì ʒ atdí ádrùngbǎle bhà idzá. Ní ìndrù adù nyíkpóya núdei, ʒambe kàndà dǒ atdyúya nyú nà. ²Ní, ʒna ádhà ndi atdí ale níwú Yèsù-ʒnzǐ. ³Ní Yèsù, ivú dhu ʒyátá tó mǎlímò mà Pbàfàrisáyó mànà-tsù, ndàti: «Àlè tó ʒyátá nǎú tí wà ìndrù igu ka kǎdù sàbatù-idhò ʒ dhu? Ndirò ngàtsi nǐ, kǎti tí inǐ ka rǎràdù

kigu?» ⁴Pbétù abádhí náadù ìnè, ìnzí 'àdu ɔte. Ní Yèsù idiy wòrí ale ndìgù, ndàdù àvinà ràrà. ⁵Tdítdǎ Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Ádhi pbá ale nzínziku ǎ, pbìndà ingba mà, ndirò pbìndà ìkúyì mà nítisi dzìwò ǎ rò, ìnzí ràdù kípfo ányìrǎ rò tí ndi dzìwò ǎ rò sàbatù-idhò ǎ?» ⁶Ní abádhí ràdùna wòrí ɔte dǎ dhu náadù abádhí-lèmà nónzì ònzì tí.

Mùhendù ǎ ka kóko òná ngari dǎ rǎte mbólí

⁷Yèsù níitdègu yà ì ka kùnzinà màna ònyù tò ale nówò angyinǎ rò rǎí tombi, 'àdù òko dǎyá dhu nǎlá, ní kǎdù yàrí mbólí náwe ì ale tò ndàti: ⁸«Atdí ale nánzì nyí àdhìngbǎ ka kùndà ní mùhendù tǎ ònyù tò rò, dhu àkǎ nzá nyitsì àdì angyinǎ rò rǎí tombi dǎ. Obhó tí, ngǎtsì ní wòrí ale nádù ìí iwà ànzìnà pbùkù ifuta dǎnǎ pbìndà ifuta òsè ngǎtsì ale átò. ⁹Ní wò ngǎtsì ale nítò ndi rò, wò nyí núnzìna ǎyǎ kóró ale ràdù àrà àtìna nyí nǎ: «Ívǎ nyí, nyubhà ngari wò ale tò.» Ní nyí nyí nyivà, nyarà àdì olù rǎí tombi dǎ dhu ràdù nyìnu nábhù rìwè atdíidǎ. ¹⁰Ní, nyí ka kǎnzì mùhendù ǎ ònyù tò rò, dhu ǎfǎ nga nyitsì àdì olùnǎ rò rǎí tombi dǎ, ndíní yà nyí nánzìna ale nítisù rò, kítisi tí ndi àtìna nyí nǎ: «Dhí, údà nyadi angyinǎ rò.» Ní, ndi dhu nádù ìí ádrùngbǎ ifuta nyú tí indù yà atdíkpá nyí nyí dhu ònyu màna kóró ale-ònzí. ¹¹Obhó tí, ndidzǎ rí nditírò ɔrú ale ní ka kifoya. Ndirò, ndifǎ rí nditírò ale ní ka kidzíya.»

Mùhendù ǎ ràdù àkǎ kunzì ale-tidǎ

¹²Tdítdǎ Yèsù adù àtìna wò ndi nánzìna ònyù tò ale nǎ: «Kútsingá nga tǎ ònyù, ndirò ngǎtsì ní adyíbhengá nga tǎ ònyù nyí nyòbhòlò ìndrù tò rò, dhu àkǎ nzá nyunzì ɔdhínu mà, adónu mà, fùkú idzá-bhà mà, ndirò ònzònzì ɔdhínu màna. Obhó tí, abádhí ràdù òwu nyanzì átò fíyǎ mùhendù ǎ, nyadù yà abádhí tò nyí nyanzì dhu-arì ǎ nába abádhí-fǎ. ¹³Pbétù, díní nyí nyònzì rò, dhu ǎfǎ nga nyunzì ale ní: nǎkùtǎle mà, òtsòtsù ale mà, ùkele arúkele ale mà, ndùmùndúmú màna. ¹⁴Nírò ní ndi nyí nyádù hirò ònzì, ìmbǎ abádhí rǎí indù ì ádùna dhu nà dhu-okú dǎ rò. Obhó tí, Kàgàwà náadùya ndi yà nyí nyanzì dhu-arì ǎ nádu indù, yà Kàgàwà rí obhónángatǎle nábhù rùngbe ì ɔve-bvù rò nínganí.»

Ádrùngbǎ mùhendù tǎ mbólí

(Màt 22.1-14)

¹⁵Wò Yèsù ùnò dhu ndi ndirò rò, kà mà rùbhi dhu ònyù rǎ màna atdíkpá ale nzínzì ǎ atdí ale náati Yèsù nǎ: «Hirò nǎnzìya ale ní, òrù-akpá ǎ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzì ǎ dhu nɔnyuya ale!»

¹⁶Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Atdí ale nánzì ádrùngbǎ díní ndàdù ábhǎ ale nyú núnzì ònà. ¹⁷Ní, ndi díní tǎ kàsùmí àkǎ rò, kǎví pbìndà kasutǎle ràrà dhu ùnò yà ndi ndúnzì ale tò, ndàti: «Kóró dhu-tsí ka kòbhòlò wà, ní nyíwù kòmbí.» ¹⁸Pbétù, kóró kòrí ale náapè 'òwù ubàta nónzì rǎ atdátírá ǎ. Wemberè t'ǎle ati wò kasutǎle nǎ: «Ma módzì atdí inga, ní dhu àkǎ marà ndi inga nándà. Ní, ma mìtsò ma rùnù atdíidǎ, úbà dhu idù.» ¹⁹Ngǎtsì ale náati: «Ma módzì inga t'òbhàtá tǎ ìkúyì-akpá idre, ní ma mí abádhí ní ma mǎngò kasu ònzì tí dhu nómuvù. Nírò, ma mìtsò ma atdíidǎ rùnù, úbà dhu idù.» ²⁰Ndirò, ngǎtsì ale adù àtìna kà nǎ: «Mǎ mǎmbǎ mǎ pbàkǎ tsìbhǎle nà ró idhò nǎpè nzá òtro. Ní, ma mí nzí àrà àwólò.» ²¹Ní wò kasutǎle náadù ndi pbìndà ádrùngbǎle ì, ndàdù kǎkò

ale rōwu àdunà rǝ fīndà dhu nàwē kórǝ àbadhi tǝ. Ní wǝrǝ idza-àbadhi náakǝ atdíǝ, ndàdù àtìna pbindà kasutále nǝ: «Àrà tsàkàtsàkà kīgǝ ǝ ngudhà ònà, ndirǝ otu ònà màtǝ, nyundu nàkùtále mà, òtsòtsù ale mà, ndùmùndùmú mà, ndirǝ ùkele arúkele ale màna, nyirà nà irǝ.» ²²Ní, ányirǝ ndì ndingò rǝ, kǝtsǝ àtìna: «Ádrùngbǎlé, ma mǝnzǝ wà yà nyǝ nyàvi dhu, pbétù ngari nóǝ òǝ tǝtǝdǝ idzá.» ²³Ní wǝ kasu tǝ ádrùngbǎle náadù àtìna pbindà kasutále nǝ: «Áhǝ, nyarà igigi pbanga ǝ rōwu otu ònà, inga-ngbò ka kúkpǝrǝ ní korwà ònà màtǝ, nyadù indrǝ nùtu rǝtsù, ndínǝ idzá nga núupǝlǝ tǝ ndì indrǝ nǝ. ²⁴Obhó tǝ, ma mátina nyǝ nǝ: atdí ale mà yà ka kùnzǝnà ale nzǝnzǝ ǝ nínèya nǝzǝ pbàkà ðnǝ ǝ ònyù-dzi mà.»

Yèsù bhà ábhàlǝ tǝ ndì nòzè ndàtǝ ale náakǝ ndònzǝ dhu

(Màt 10.37-38)

²⁵Wǝ dhu-dzidǝ, ábhǝ ihé-yà núubhǝnà òwu rǝ atdíkpá Yèsù màna. Ní Yèsù agéré ndì abádhǝ dǝ, ndàdù àtìna abádhǝ nǝ: ²⁶«Owùdu ǝ ndì nòzè ndùbhi ale náapè nǝzǝ àbanà mà, íyànà mà, pbindà tsìbhále mà, pbindà nzónzo mà, adóna mà, awéna mà, ndirǝ pbindà ípǝrǝnga nyú mà nónǝrǝ, ní rǝ nǝzǝ àdù àdì pbàkà ábhàlǝ tǝ. ²⁷Ndirǝ, ònzǝ ndì ale náapè pbindà mùsàlabhà nánò, ndàdù ùbhi owùdu ǝ, ní rǝ nǝzǝ àdù àdì pbàkà ábhàlǝ tǝ.

²⁸Ádhi pbá ale, nzǝnzǝ ǝ, idzá-yà-ba ndì ndòzè ndòsǝ rǝ, ònzǝ rádù àdì, ndùpǝ pé ife màtǝ ndì idza t'òsǝtǝ kàsù rádù fùrangà nónzǝ dhu angyi, ndàdù dhu àndà yà fóná rǝfǝ fùrangà ràtǝ ndì kasu nǝtǝ òtǝ? ²⁹Pbétù kǎpè àdù ndì idza-pfǝ kèlè nòsǝ, ndì idza-kàsù rádù àkpa, ní kórǝ ale wǝrǝ dhu nàla rádù 'òpè 'ùgbǝ ndì ale, 'òwù àtìna rǝ: ³⁰«Yàrǝ ale náapè ndòsǝ yà idzá-yà-ba, pbétù kà-kàsù nǝtǝ kà rǝ dhu nádù wà kà-lèmà nónzǝ.»

³¹Ndì dhu bhèyi tǝ, ádhi pbá ádrùngbǎ kamà, òlǝ ùgyè ndì ndàrà ngàtsǝ ádrùngbǎ kamà nà rǝ, ònzǝ rádù àdì, ndàndà fóná rǝfǝ pbànowǝ-bvu, ndínǝ ndunǝ tǝ dhu, pbindà atdí kumǝ lufù pbànowǝ ràtǝ àdù 'ùgyè ùgye kǝkǝ pbindà òmvǝ rǝrǝ nà óyǝ kumǝ lufù pbànowǝ màna? ³²Kǎpè ndì dhu àlǝ odù fīndà, ní kà rádù pbindà mùkèngyè núvi rōwù wǝrǝ ngàtsǝ kamà bhà, àdì kàdì itse rǝrǝ, rōwù màràngà ǝ ò óko nǝ otu nómè.

³³Ní ndì dhu bhèyi tǝ, atdí ale mà nzǝnzǝ ǝ, ònzǝ fóná arǝfǝ kórǝ dhu nùbhà, ní rǝ nǝzǝ àdù àdì pbàkà ábhàlǝ tǝ.»

Ìmbǝ ònà okyeta nà òko tǝ mbólǝ

(Màt 5.13; Mrk 9.50)

³⁴Kádù àtìna tǝtǝdǝ: «Ìko ní òdǝ dhu nyú, pbétù òko ǝ okyeta náapè òku, ní ka kádù kàbhù rǝkyè àdhu ní tǝtǝdǝ? ³⁵Kà-kàsù rǝ mbǝ àdù ònǝ akekpá màtǝ inga tǝ màtǝ, ndirǝ inga ǝ ka kútrǝna òkyǝ-zǝ tǝ màtǝ. Ní ka kádù kòyǝ ònǝ ò. Inga t'fǝrǝ tǝ bǝnà nà rǝfǝ ale náakǝ ndìrǝ dhu!»

Àwǝwǝ ndàdù ndàbà tàmà tǝ mbólǝ

(Màt 18.11-14)

15 ¹Àlǝtǝ bhà fùrangà-tsù núndù arǝ pbàndómbé mà, nzére fǝyǝ mùtsǝ nà ale màna níwú kórǝ Yèsù tǝ ǝ, ndínǝ ònǝ ònǝ kà rǝnǝna dhu. ²Ní, Pbàfàrǝsáyó mà, Uyátǝ tǝ màlímó màna náambénà ònu dǝ nzǝnzǝ ǝ, 'àmbe àtìna dǝ: «Wǝ ale náarǝ nzére fǝyǝ mùtsǝ nà ale náakǝ, 'àdù àmbé dhu nónyè dǝ màna.» ³Ní, Yèsù adù yàrǝ mbólǝ nàwē abádhǝ tǝ:

⁴ «Atdí ale nzínziku ʒ náapɛ àdù ɪ́í atdí miyà tàrà nà, atdí ràdù àwí nzi-
nziya ʒ rɔ́. Ní, ndi ale tí nzi àdù kɔ́kɔ̀ àrùgyètdí kumí dòná àrùgyètdí nà
ngǔkpà tàrà núbhà ànyǔ rányu rɔ́, ndàdù àrà àwáwínà-tsí nónè, ràrà àhu
kàbà ndi ndàrà dhu ʒ? ⁵Ndirò ka ndi ndàbà rò, kà ràdù kìdyi ndìli una dɔ́,
atdídɔ́ idhèna ìka ndi rɔ́rò, ⁶ndàdu ndi nà ibha. Kà ràdù ɔdhína núnzi, tiná
aróko ale mànà, ndàdù àtìnà nǐ: «Nyàbhu idhèku rika ndi ma mànà atdíkpá,
ma màbà wà àwáwínà pbàkà tàrà nídhuní.» ⁷Ndi dhu bhèyi tí, ma mátina
nyí nǐ: ádrùngbà dhèdhe nyú ràdù ɪ́í òrù-akpà ʒ, atdí nzérenghátale nùgèrè ndi
ndùbhà pbìndà nzérengha dhu-okú dɔ́ rò, ròsè àrùgyètdí kumí dòná àrùgyètdí
nà idzi ale, yà ìmbà ríí ɪ́ ɪ́ 'ùgèrè 'ùbhà fíyó nzérengha dhu-atdyú nà dòná.»

Àwáwí ràdù ndàbà fùrangà-kpɔ́ tɔ́ mbólí

⁸ «Ndirò, ádhi pbá tsìbhále, idre fùrangà-kpɔ́ nà ndi ndíí, atdí ràdù àwí
nzínziya ʒ rò rò, inzí ràdù tarà nóbì, ndàtsù idzá nga, ndàdù nga nónè mbèyi
nyú, ràrà àhu kàbà ndi ndàrà dhu ʒ? ⁹Ndirò, ka ndi ndàbà rò, fíyàdhíyà ràdù
ɔdhína núnzi, tiná aróko ale mànà, ndàdù àtìnà nǐ: «Nyàbhu idhèku rika ndi
ma mànà atdíkpá, ma màbà wà fudú rò àwí idú fùrangà-kpɔ́ nídhuní.» ¹⁰Ndi
dhu bhèyi tí, ma mí kùno fùkù, Kàgàwà bhà màlàyíká-idhè ràdù ndika atdídɔ́,
atdí nzérenghátale kèlè nùgèrè ndi, ndùbhà pbìndà nzérengha rò.»

Àwáwí ndàdù àrà ingo kpatsìbhíngba tɔ́ mbólí

(Màt 7.7-8; 1Yù 3.1)

¹¹ Yèsù adù àtìnà tdítɔ́: «Atdí ale níí kpabhínzo nà ɔyɔ. ¹²Ní olù ingba náati
àbanà nǐ: «Ábá, íbhò yà pbàkù ongyéngá ʒ rò ákà kibhò dzákà dhu-tsí fudu ʒ.» Ní
abádhí t'ábanà nùndɔ́ pbìndà ongyéngá-ɔnga pbìndà inzo-fɔ́. ¹³Ní, ngúfe idhò
dzidɔ́, olù ingba nùndzì fìndà ka kùbho dhu-tsí, ndàdù àrà pbìndà fùrangà nà itse
nyú ngàtsi pbìrì ʒ. Ányí, kàtdì fóná dhu-tsè kórɔ́, yà adzi dɔ́ dhèdhe-okú dɔ́ rò.
¹⁴Kìtdègu fóná fùrangà nínzà kórɔ́, ní àgàyì níísí wò ndi pbìrì ʒ, àbadhi-ngbò ràdù
ndòtdí atdídɔ́. ¹⁵Ní, àbadhi náará ɔtsù ndi pbìrì ʒ atdí ale bhà kasu ʒ. Ndi ale náadù
kòvì ràrà pbìndà àdù nòngù inga ʒ. ¹⁶Kàránà ndòzè rɔ́ ndòngù ndi àdù rɔ́nyuna
itsu-kpɔ́ ní, ndirò kà tò rí atdí dhu mà nábhù ale náaránà ɪ́í rɔ́ mbá. ¹⁷Ní, kápè ndirè
nga affina ʒ, ndàdù àtìnà: Ífe kasutále nyú àbadu tɔ́ arí kasu nónzi, 'àdù dhu ɔnyù
'ùlè ní gòna mà ròdì, madù àmbe ɔvè dɔ́ írɔ́ àwù ní! ¹⁸Ma mí mivà madu ma àbadu
bhà. Ní ma mítsi àtìnà àbadu nǐ: Ábá, ma mǎfǎ dhu òrù-akpà-ònzí, madù dhu
àfa ɔnzínú. ¹⁹Ní ma màkà nzá kanzi ma tdítɔ́ pbàkù ingba tí. Ítsè madì pbàkù
kasutále nzínzi ʒ atdí ale mǎfǎ.» ²⁰Urò rò, kàdù ndivà, ndàdu ndi àbanà bhà.

Ní àdì kàdì itseta nyú rɔ́rò, kà t'ábanà náala ka, ndàdù izu nábà atdídɔ́
kàdɔ́. Ní kà t'ábanà náakù kà í, nditsi ndibvu kàdɔ́, ndàdù kámbo. ²¹Ní kà
t'ídhùnà náadù àtìnà kà nǐ: «Ábá, ma mǎfǎ dhu òrù-akpà-ònzí, madù dhu
àfa ɔnzínú. Ní, ma màkà nzá kanzi ma pbàkù ingba tí.» ²²Pbétù, kà t'ábanà
náadù àtìnà pbìndà ino nǐ: «Nyònzì dhu tsàkàtsàkà nyídyi atdídɔ́ àya kanzù
nyǎfɔ́ kà-rɔ́. Ndirò nyídyi petè nyǎfɔ́ kòtsú-kpɔ́ rɔ́, nyàdù kàyitò nufó kà-pfɔ́
rɔ́. ²³Nyiwù ɔyɔyɔ́ ɪ́kyl-akpá-ngba nà nyòdù, àlè ràdù ádrùngbà m̀hèndù
nónzi. ²⁴Obhó tí, yàrì pbàkà ingba náavè, ní kikyè wà. Ndirò káwí, ní kàrà wà
ndàdu.» Ní, ànyirò rò, abádhí adù ádrùngbà m̀hèndù nópè ɪ́ rònzi.

²⁵ Wò dhu rí ndònzì rò, wò ale bhà ádrùngbà ingba níí inga bvù ndi
ndàránà rɔ́. Ní, ànyirò ndi ndàrà ingo rò, íkyèrò ndi ndòdì idza-lí'ò ndito tí

ndi rórò, kírí adyi mà, ɔbé mànà tó wògò. ²⁶Ní kǎnzi àbanà bhà kasutále atdí, ndivú wò rí ndónzi dhu-tì tsuná. ²⁷Ní ndi kasutále náadù dhu àdu kà tò ndàti: «Adònu nírà wà àhu. Ní, ídizí rǎ rò kàrà ingo dhu-okú dò rò, àbanu àdù òyòyò ìkỳì-akpá-ngba nábhù kodù.» ²⁸Ní, ádrùngbà ingba náadù àkò, ndàdù ndùvo ìnzí ndotsú tì idza. Kà t'ábanà náadù àhu idza rò, ndàdù kà-afí nópé ndíní otsú tì idza. ²⁹Ní, kǎdù dhu àdu àbanà tò ndàti: «Yà atò-akpá-tsù náarí ndòvì dhu bhèyi, ma marí kasu ònzi indù ino bhèyi. Ndirò, ma màpè nzá mǎbè òtènu dònǎ atdíku màtí. Ní, nyi nyapèna nzá ìndrì-ngba-tsí dhu mà níbhò mozè, mǎnzi mùhendù ní ɔdhídu mànà! ³⁰Pbètù, wò pbùkù ingba, funú dhu-tsè natdì kóró mùnyòni ò nárá ingo rò ní ndi, nyi nyadù òyòyò ìkỳì-akpá-ngba nábhù kodù kà tò.» ³¹Kà t'ábanà náadù àtìna kà nǎ: «Pbànnìgbá, àlè karóko nyi nà bilínganà, ndirò yà kóró fudú rǎ dhu ní pbùkù átò. ³²Pbètù, dhu àkànà àlè rònzi mùhendù, àlè-idhè ràdù ndika. Obhó tì, yàrí àvávè adònu níkyè wà. Ndirò kǎwí, ní kàla wà ndi.»»

Nyìkpóna ótdyù kasutále tó mbólí

(Màt 6.24; 1Tì 6.17-19; 1Pé 5.2)

16 ¹Yèsù adù yàrí dhu náwe átò pbìndà ábhàlì tò: «Atdí ònzitále nííí atdí pbìndà kasutále nà. Ndi kasutále kílì rǎ kóró pbìndà dhu-tsí dǎ ádrùngbàlè tì. Ní ka kadù ndi kasutále nóbhù kati, kà rarí pbìndà ádrùngbàlè bhà dhu-tsí nínzà. ²Ní wòrí ádrùngbàlè náanzi ka, ndàdù dhu ìvu tsuná ndàti: «Ádhu wò ma mǎrà ìrinà rǎ dènú ka kúnɔna rǎ? Ítè pé pbàkà dhu-tsí nódò nyi nyárí tì dhu idù. Ròpè ndi kòmbí, nyí nzí adi tǎtǎdǎ pbàkà dhu-tsí dǎ ádrùngbàlè tì.» ³Ní wòrí ale níirè nga afína ò, ndàti: «Ma mí dhu ònzi ingbà dhu bhèyi yà pbàkà ádrùngbàlè rǎ ima nípfò pbìndà dhu-tsí t'òdota-kàsú ò rò rǎ? Tí mongò inga nóbhì? Wòrí tò ma míí ìmbà ɔbì nà. Tí mongò dhu núnzi ìndrù-fǎ? Wòrí ní nyìdu ràdù ìwu tì ìwu. ⁴Íwà ma mùni ma mǎnzina dhu, ndíní ìndrù ongó tì makò mbèyi fǎrábvù nǎ, mípfò ka kí kasu ò rò rǎ.» ⁵Nírò ní ndi kǎpè ndùnzi pbìndà kasu tó ádrùngbàlè bhà wànzà nà arǎí ale atdátǎrǎ ò. Angyi ndi nitò ale-tsù kǐvú dhu, ndàti: «Ífe dhu nyi nyíí nà pbàkà ádrùngbàlè bhà wànzà tǎ? Ní wò ale adù dhu àdu kà tò ndàti: ⁶«Atdí miyà kàtini àkye tó.» Ní wòrí kasutále adù dhu àdu kà tò ndàti: «Kànì bhàruwà. Ádǎ obvò nyadù ìmbò kumì kàtini àkye tó nándi kà dǎ tsàkàtsàkà.» ⁷Tǎtǎdǎ kǐvú dhu ngàtsi ale-tsù, ndàti: «Olu inyi, pbùkù ní ífe? Ní wò ale adù dhu àdu ndàti: «Ma míí atdí miyà gònǎyà nganù-kpò tó nà.» Ní wò kasutále náadù àtìna kà nǎ: «Kànì pbùkù bhàruwà. Ándǎ àrù kumì.» ⁸Ní, ádrùngbàlè níilè wò ìmbà obhónánga nà pbìndà kasutále atdíð, ábadhi ònzi dhu nyìkpóna ótdyù ale bhèyi dhu-okú dò rǎ. Obhó tì, yà adzi ò ale-nyìkpó nóttyù atdíð nyú. Abádhí náarí nzínziya ò dhu nóbhòlò mǎgèzi nà, ròsè yà awáwù ò arúbhi ale dònǎ.

⁹Nírò, ma mátina nyí nǎ: nyùfè olo yà ìmbà fǐndá obhónánga nà otu ò nyí nyábà ongyéngá nǎ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, dhu ìtsinà ndòtǎ rùkú nínganí, i olo náadùya tì ndi nyáko yà dhòdhódhóngà nà nyí nyóngo òko òyá idza ò. ¹⁰Obhónánga dǎ arí akekpa dhú-ngba nódò ale, ní ndi ràdù ádrùngbà dhu nódò átò obhónánga dǎ. Ndirò, ìnzí arí ákèkpá dhu nódò obhónánga dǎ ale, ní rǎ nzí adù ádrùngbà dhu mà nódò átò obhónánga dǎ. ¹¹Nírò, ìnzí nyí nyapè adù yà fukú arǎí yà adzi dǎ ongyéngá nódò obhónánga dǎ, ní ádhi ndi ídizí ongyéngá-tidò nábhù adùya fukù? ¹²Ndirò ìnzá nyí nyòdò fukú ka kàbhù

ngätsi ale bhà dhu mà mbëyi rò, ádhi ndi fùkù adàya fùkù ongyéngá nyú nábhu?

¹³ Ìnzí atdí kasutále mà ràdù ʒyʒ ádrèdrʒ ale-kàsù nónzi atdí kàsùmì ʒ tí. Obhó tí, kà ràdù atdí ádrèngbàle nòndrò, ndàdù ngätsi nózè. Ndirò ngätsi nì, kà ràdù ndàpba atdí rʒ, ndàdù ngätsi nídžèlè. Ìnzí nyí nyádù Kàgàwà-kàsù nónzi atdíkpá fùrangà-kàsù mànà.»

Yèsù rí dhèdhèrò dhu-tidò núdhè dhu

(Màt 11.12-13; 5.31-32; Mrk 10.11-12)

¹⁴ Pbàfàrisáyó, abho ì ózè fùrangà dhu-okú dò rò, núubhínà Yèsù rě̀nɔna dhu nírí rʒ, 'àdù òko 'àmbe ndi dhu nùgbò dʒ. ¹⁵ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nì: «Nyí, nyí ní obhónángatále tí arí 'àbhù ìndrù rʒzù ì ale. Pbétù, Kàgàwà úni wà afíku ʒ nyí nyírèna dhu. Obhó tí, yà ìndrù rʒzùna ádrèngbà dhu tí dhu ní ndi Kàgàwà ʒndrò atdídʒ dhu.» ¹⁶ Músà bhà ʒyátá mà, pbànábí mànà tó kàsùmì-tsù náarà iku bàtizò nubhónà Yùwanì rʒ. Ndirò, ròpè ndi ndi Yùwanì bhà kàsùmì ʒ rò, ka kárúnɔna ní ʒrù-akpà ʒ Ádrèngbà kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídži Màkùrù. Ní, ngätsi ale náarí ʒbi ʒnzi fíndà ndíní ndi ndotsú tí ndi idzi ʒ. ¹⁷ Yà adzi mà, ʒrù-akpà mànà ràdù ùda ùda isó nyú, pbétù yàrí ʒyátá ʒ atdí andítá-tútùngba mà náawíya nzi.

¹⁸ «Atdí kpatsibhále mà náapè pbìndà tsibhále nódho, ndàdù ngätsi tsibhále nókù, ní ndi ale nónzi wà mènnyòni. Ndirò atdí kpatsibhále mà náapè adù pbìndà kpatsibhále ʒdhò tsibhále nókù, ní ndi ale ʒnzi wà mènnyòni.»

Ònzitále mà Làzarù nà tó mbólí

(Zàb 49.17-21; 73.4-5,19; Luk 6.20-21,24-25)

¹⁹ «Atdí ale ní ʒ ònzitále. Ndi ale nóongónà atdídʒ úya ʒrú odziya nà mberù núfo. Bilinganà kǒngónà àdi dhèdhe ʒ tí, ndàdù idzi ʒnyè-tidò kèlè nónyè dʒ. ²⁰ Ndirò, Làzarù tí kátina ale ní ʒ nàkùtále. Ka ní ʒ otú ípbà ngbǒna kóró ale. Ní, kǒngónà àyi wò ònzitále bhà idza-lí. ²¹ Kǒngónà adù ndòzè ndòngù ndi ònzitále rí dhu ʒnyè dónà rò mizà dʒ rò rí 'àwà obvò ʒnyè-ú'ú-nzo nì. Ndirò itsè nóongónà adù iwu, 'àmbe kà rʒ otú dǒnga nútta dʒ. ²² Ní atdíku wòrí nàkùtále náavè, Kàgàwà bhà màlàyíkà ràdù afína nódyi, 'òwù nà ʒrù-akpà ʒ, Àbràhamù-ti'ò. Ngätsi idho ʒ, wò ònzitále náadù ʒvè átò, kadú ʒtdùnà. ²³ Ní ʒve-bvè, àzèmbè ndi ndi àpbè nábà abho nyú rʒrò, wò ònzitále náangbe dǒna, ndàndà nga, ndàdù Àbràhamù nála itse rò, Làzarù àdi tiná rʒ. ²⁴ Ní wò ònzitále náafà ndi ndati: 'Àbadu Àbràhamù, àbà izu dùdù! Ávi Làzarù ròdù ʒtsùna-kpò-dò idha ʒ, ndàdù ʒrà nà idàdu-dò ma midú tí nì. Obhó tí, ma mfi ábhʒ àpbè nyú ʒ yàrí kàzu ʒ.» ²⁵ Pbétù Àbràhamù adù àtìna kà nì: «Pbàńgbà, frè pé dhu: nyi nyábà ábhʒ ídzìnga nyú pbùkù ípírǒnga ʒ, pbétù Làzarù fí àpbè ʒ pbìndà ípírǒnga ʒ. Ní kòmbí Làzarù rí ʒ ídzìnga ʒ, ndirò nyi nyí àpbè ʒ. ²⁶ Ndirò ròsè kóró dhu dónà, àlè-nzínzi ʒ nyí mànà rí ʒ dhu ní ádzí ibhu-akpà. Ní ázú dhená rò ìndrù ràda tiku ʒ ní fangà rí ʒ imbà, ndirò tiku ʒnà rò màtí ìndrù rída tika ʒ ní fangà rí ʒ imbà átò.» ²⁷ Wò ònzitále adù àtìna títídʒ: «Ma mìtdè nyi atdídʒ àbadú. Ávi Làzarù ràrà àba bhà pbanga ʒ. ²⁸ Obhó tí, ma mfi ìnè imbò adódu nà. Ní, dhu àkà Làzarù ràrà dhu ʒvò abádhí tò ngàmbi bhëyi, akye abádhí nóowuya iwu átò yàrí àpbè tó ngari ʒ nì.» ²⁹ Ní Àbràhamù adù dhu àdu kà tò, ndati: «Músà mà pbànábí mànà náandí dhu rí ʒ ìnè àwú. Ní ì

adónu àkǎ ì rìrì ì Andítá rǎnɔna dhu! 30 Tdítǎ wò ònzitále adù àtìna: «Inzá wò dhu àkǎ wò dhu bhěyi, àbadu Àbràhamù. Ove-bvù rò ndì nìngbè atdí ale nyú náapè àrà dhu òvò abádhí tò, ní abádhí rǎdù 'ùgèrè 'ùgèrè, 'ùbhà fíyó nzére mètso.» 31 Pbéù Àbràhamù adù àtìna àbadhi nǐ: «Inzi abádhí náapè Músà mà, pbànábí màna rǎnɔna dhu níri, ní abádhí rǐ nzǐ ibhu ò rò ndì nìngbè ale rǎnɔna dhu mà níri.»

Ìndrù àbhù rǎdù ròtsù nzérenga ò dhu

(Màt 18.6-9,21-22; Mrk 9.22-28,42; 1Kò 8.9-13; 10.32)

17 1 Yèsù ati pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ìndrù rǎdì ìmbà ndǐrǐ ndàbhù rǐ ndòtsù nzérenga ò dhu nà dhu rǐrǐ odú nyú. Pbéù ɔdhìnà nábhù rǐ ròtsù nzérenga ò ale rǐrǐ àpè ð. 2 Dhu òfò nga mběyi nyú, kosò ádrùngbǎ odu-ba ndi ale-tú, kadù ndi ale nǐdò ádrùngbǎ rèrù ò, kǐrǐ kǎrí nzónzo nzínzi ð atdí ngbàngba mà nábhù rǐ ròtsù nzérenga ò ale tí rò. 3 Nírò, nyòdò nyǐ mběyi nyǐ-tírò!

Dhu t'úbàta

(Màt 18.15,21-22)

Ɔdhìnu náapè dhu àfǎ ɔnzínú, ní dhu àkǎ nyòvò kàbhà afátá kà tò. Kǎpè ndùgèrè ndùbhà pbìndà nzérenga, ní dhu àkǎ nyubà dhu kà tò. 4 Ndirò kǎpè dhu àfǎ ɔnzínú àrùbhè-gùna atdí adyi ð, ndàdù ndàdu àrùbhè-gùna ndìrà àtìna nyǐ nǐ: «Ma mùgèrè wà ma mubhà pbàkà nzére mètso.» Ní dhu àkǎ nyarà dhu ùbà rǐ kà tò.»

Yèsù rǐ dhu núdhě pbìndà ábhàlǐ tò a'uta dǐ dhu

(Màt 17.19-20)

5 Wò dhu-dzidǐ, pbìndà uvitatále náadù àtìna Ádrùngbǎle Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, ítrǐ fàkǎ a'uta.» 6 Ní Ádrùngbǎle Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Fùkú a'uta nǐnà gukyè hàràdalì tí kátina itsu-kpǐ bvù mǎtí, ní nyǐ nyàmbènà àtina yàrí itsu nǐ: «Íngbè nyǐ ivènu màna, nyarà nyòdì ádrùngbǎ rèrù ò, ní kàmbènà adù tsàkú dhu níri ìri.»

Yèsù rǐ dhu núdhě yà fǐndà ka kǎvi dhu kèlě nònzi kasutále dǐ dhu

7 «Ádhi pbá ale nzínziku ð ndi, yà inga bvù rò ríngo, ngǎtsi nǐ tàma ndi ndùndà ì rò ríngo pbìndà kasutále nǐ rǎdù àtìna: «Írà tsàkàtsàkǎ, ònyè nyǐ nyonyu tí!» 8 Pbéù kà tí nzǐ adù àtìna kà nǐ: «Óyè ònyè idù. Ndirò nyádù nyafó nyǐ mběyi, nyadù ònyè nǐbhò idù. Dhu ma mǒnyè madù dhu òmvù dhu-dzidǐ ní ndi, nyǐ nyadùna dhu ònyè, nyadù dhu òmvù átò.» 9 Wò ádrùngbǎle t'ádù ɔtsò àbhù àbhù ndi pbìndà kasutále tò yà kà tò ndi ndàvinà dhu kònzì dhu-okú dò rò? 10 Ní ndi dhu bhěyi tí, nyǐ nyú mà átò, nyǐ nyapè yà fùkè ka kàvinà dhu ònzi kóró, ní nyǐ nyàkǎ nyàti: «Mǎ ní ìmbà tǐya nà kasutále, mǎ mònzi yà àkǎ àkǎnà mònzi fàkǎ kasu kèlě.»

Yèsù rǐ idrè kíkítále nígù dhu

(Màt 8.2-4; Luk 5.12-14)

11 Yèrùsàlemà tó kigò ò ndi ndàrà rórò, Yèsù núudà Sàmariyà tó pbìrì mà Gàlìlayà tó pbìrì màna nzínzi ð ifo òna nǎ. 12 Ní atdí pbanga ò kà ròtsù ró, idrè kíkítále náatù ì kà màna. Ní, itseta ì ikò rórò, 13 abádhí apè 'ùkù, 'àmbe àtìna

dɔ: «Yēsù, Màlimö, ábà izu dòká!» ¹⁴Ní, abádhí ndi ndàla rò, Yēsù ati abádhí ní: «Nyòwu nyitè nyí pbàkùhání tò.» Ní ányì ì owu rórò, abádhí náala ì iwà ì ùgu ró. ¹⁵Ní abádhí nzínzì ð atdí ale nítdègu ndi ndògù dhu nálá, náadù ndi owùna-lú, Kàgàwà nífù ndi ndí ɔrú tùna nyú nà rórò. ¹⁶Ní, kítsi ndibvu Yēsù-pfò rɔ, ndàpbà nyina adzikpa nyú rɔ, ndàdù òtsò nábhu Yēsù tò. Wò ndi ale ní Sàmàriyà tó pɔbiri ð ale. ¹⁷Ní, Yēsù ivú dhu ndàti: «Ní tì obhó idrè ale ì ùgù ùgu kórò? Ní àrùgyètdí ngákpa ale rí rí àdhà? ¹⁸Tí yà vurò pɔbiri ð atdí ale kèlè ndi ndi nàdu ndirà Kàgàwà nífu?» ¹⁹Tdítdɔ kàdù àtìnà wò ndi ale ní: «Ívà nyi, nyadù àrà. Íwà pbùkù a'uta nígù nyi.»

Kàgàwà bhà idzi-dhò ìndù ndi dhu nítè rí dhu

(Màt 24.23-42)

²⁰Pbàfàrisáyó níwù Kàgàwà rí idzi nónyu ìndrù dɔ òná idho Yēsù-tsù rò, kàdù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Kàgàwà rí idzi nónyu ìndrù dɔ òná idho rí nzi ìrà ale-nyíkpo ní kàdù àlanà òfò ð. ²¹Ka kí nzi àdù àtìnà: «Nyàndà, kà rí rí irò!» Ndirò ngàtsi ní: «Kà rí rí ndòrò!» Obhó tí, òrù-akpa ð Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ní rí rí ìnè nzínziku ð.»

²²Tdítdɔ Yēsù adù àtìnà ábhàlì ní: «Ídho ní'íya ìnè yà Ìndrù t'ídhùnà bhà idho nózè nyí nyí nyàla atdí màtí òná, pbétù nyí nyadùya nzi kàla. ²³Ka kowuya àtìnà rɔ nyí ní: «Kà rí rí ndálù!» ngàtsi ní: «Kà rí rí irò!» Ní, àpé nyòwuya òwu rɔ ányì, ndirò àpé nyòwuya òtse rɔ ányì. ²⁴Obhó tí, àdhàdhì ɔvɔ náa-ràmbili òrù-akpa-nyí rɔ, atdídhénà adzi-igì òná rò, ndàdù ngàtsi adzi-igì ò dhu bhèyi, Ìndrù t'ídhùnà bhà idho ð dhu ní'íya ndi dhu bhèyi tí. ²⁵Pbétù, dhu àkà pé kà ràbà àpè abho nyú angyi, ndirò yà indo arí ale ràdù kòdhò. ²⁶Nuwà bhà kàsùmi ð ndi nanzi dhu-tidò nònzìya ndi ndi dhu bhèyi tí Ìndrù t'ídhùnà bhà idho ð. ²⁷Ndi kàsùmi ð, ìndrù nóongónà 'ònyè, 'àdù 'òmvù. Abádhí ongónà 'ùmba, 'àdù fíyò nzónzo nábhu rùmbà ì, ràrà àhu Nuwà ròtsù *sàfina ð òná idho ð. Wò dhu-dzidɔ ní ndi, ádrùngbà igye nííko, idha ràdù yà adzi dɔ kórò dhu-tsí àmbili, ndàdù ìndrù-tsè nòtdí kórò. ²⁸Ndirò kònzìya ndi átò, yà Loti bhà kàsùmi ð ndi nanzi dhu bhèyi. Ndi kàsùmi ð, ìndrù nóongónà 'ònyè, 'àdù 'òmvù. Abádhí ongónà ɔdhíya-fò dhu núdzi, 'àdù òwu foyá dhu núbho rɔ ɔdhíya rùdzí átò. Abádhí ongónà itse núzo inga ð, 'àdù òwu idza nùsi rɔ. ²⁹Pbétù Loti àhu Sòdomò tó kigò ð rò nínganí, Kàgàwà náabhù òrù rórù odu tó kàzu rìpà ndi òrù-akpa ð rò, ròtdì Sòdomò ð bhà-tsè kórò. ³⁰Ní, dhu nònzìya ndi ndi dhu bhèyi tí Ìndrù t'ídhùnà rí ndàvì ìndrù tò nínganí.

³¹Ndi nínganí, pɔbìndà idza dɔ ka kòbhòlò okota tó ngari ð ndi nòtù ale, pɔbìndà dhu-tsí ràdù ì'í idza, náakáya nzi ndifò, ndàhu ì dhu-tsí nùgù. Ndi dhu bhèyi tí, inga bvù ndi nòtù ale náakáya nzi ndàdu ndi íbha. ³²Nyirè pé Loti-ve rɔ ndi nanzi dhu. ³³Pɔbìndà ípìrɔnga nòzè ndìgù ale níwíya ka. Pbétù pɔbìndà ípìrɔnga níwí rí ale náadùya kòdò òdò. ³⁴Ma mí kùnò fùkù, ndi iku ð, ɔyò rò ì nòtù atdí ara dɔ ale nzínzì ð rò ka kowuya atdí ale nòdyì rɔ, kàdù ngàtsi ale núbhà. ³⁵Óyò rò rí dhu ò'ù atdíkpá odu dɔ rò ì nòtù vèbhàle nzínzì ð rò, ka kowuya atdí nòdyì rɔ, kàdù ngàtsi núbhà. ³⁶[Óyò rò ì nòtù inga-bvù kpabhàle nzínzì ð rò, ka kowuya atdí ale nòdyì rɔ, kàdù ngàtsi ale núbhà.] ³⁷Ní Yēsù bhà ábhàlì náadù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Wòrí dhu ɔnzìya ndi àdhà Ádrùngbàlé?» Ní Yēsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Abvo rí rí róngà ní ndi pbàsègè núunduya ì ní.»

Abvo-àyi mà, anya t'ítàtita t'ále màna tò mbóli

18 ¹Yèsù awe atdí mbóli pbindà ábhàlì tò, ndíní itè tí dhu abádhí rākà 'òngò ìtsò bíllnganà ìnzí ì ì ìngyě rórò. ²Kāti: «Atdí kigò ǝ, anya t'ítàtita tò atdí ale níí ìnè. Ndi ale níí ìnzí arí Kàgàwà ɔdò nónzi, ndirò ìnzí arí atdí ale mà níí ìnè. ³Ndirò, ndi kigò ǝ, atdí abvo-àyi níí ìnè átò. Ní ndi abvo-àyi ongónà ìrà anya t'ítàtita t'ále-tí'ò, ndàdù ndìtsò kà-rǝ, ndàti: «Ǹno ànyāka pbākà anyatále màna.» ⁴Ní ábhǝ idho nyú tí, wò anya t'ítàtita t'ále náazè nzà ndùnò ndi anya. Nírò ní ndi atdíku kǝrè nga, ndàti: «Ma mí mbǝ ìnzí ma marí Kàgàwà ɔdò nónzi dhu màtí, ndirò ìnzí ma marí atdí ale mà níí ìnè dhu màtí, ⁵ní, bílì kǝrì tsidu àvǝ dhu-okú dò rǝ, dhu àkǝ wǝ mǝnò abádhí-ànyǝ pbindà anyatále màna, akye kǝngóna ìrà dùdu-ǝnga ùkpǝ ní.» ⁶Ádrùngbǝlè Yèsù adù àtinà tǝdítdǝ: «Nyìrì pé wò ìmbǝ obhónga nà anya t'ítàtita t'ále núuno dhu! ⁷Ní, Kàgàwà tí nzi adù yǝ adyǝbhengǝ nga mà, kùbhingǝ nga màna ǝ arí ìtsò rónǝ fǝndà ndi ndavò ale rǝ dhu nútǝsè? Kǝ tí adù ìnè ìnè abádhí rǝ? ⁸Ma màtina nyí ní: kǝ rǝràdù abádhí-rǝ dhu nútǝsè tsǝkǝtsǝkǝ nyú. Pbétù, Ìndrù t'ídhùnǝ rǝngò nínganí, kǝtúya tí tdù a'uta nà ale yǝ adzi dǝ?»

Mùfàrisayò mà pàratà tò ndòmbè màna tò mbóli

(Mbà 28.13; 30.12-13; Yàk 4.6,9; 1Pé 5.5-6)

⁹Tǝdítdǝ, Yèsù awe yàrì mbóli yǝ obhónángatále tí arí 'òzù, 'adù ngùkpǝ ale-gàyǝ nónzi ale tò. ¹⁰Kāti: «Ǯyǝ ale náatsù Kàgàwà bhǝ idza, ndíní 'ìtsò tí ì. Atdí abádhí nzínzi ǝ ale níí Mùfàrisayò, ndirò ngǝtsi ale níí pàratà tò ndòmbè. ¹¹Ní, Mùfàrisayò níidè, ndàmbe ndìtsò dǝ afína ò, ndàti: «Ǯ Kàgàwǝ, ma màbhù ɔtsò nyú indù, ìmbǝ ma marí ngùkpǝ ale-tsí bhèyi nídhuní. Ì ale ní kǝkǝ ogbo ònzi arí ale, kǝkǝ ìnzí ní obhónángatále, ndirò kǝkǝ mǝnyòni ònzi arí ale. Ndirò ma ní nzi pàratà tò yàrì ndòmbè bhèyi ale. ¹²Ma màrí ònyù t'ònyuta-tsù nútǝsì ɔyɔ-gùna atdí yengè rǝ. Ndirò ma marí pbākà kórò ongyé-ngǝ tò atdínga idrè dǝ núbhò perè tí indù.» ¹³Pbétù, wò pàratà tò ndòmbè níidè itseta, ìnzí ndòzè ndàngbe dǝna, ndàndà ɔrù nga mà. Pbétù, kǝdì ndàmbe odrùna-dò nùpbì dǝ izu nà, ndàdù àmbè àtinà dǝ: «Ǯ Kàgàwǝ, ábǝ izu dùdú, ima nzéréngatále tǝrǝ.» ¹⁴Ma màtina nyí ní: wòrì pàratà tò ndòmbè náadù ndi pbindà iwǝ Kàgàwà nòzù ndi idzi ale tí rórò. Obhò tí, ndidzì rí nditǝrò ɔrú ale ní ka kifoyǝ obvò. Ndirò, ndifò rí obvò nditǝrò ale ní ka kidziya ɔrú.»

Yèsù rǝ níní nzónzo násò dhu

(Màt 18.1-4; 19.13-15; Mrk 10.13-16)

¹⁵Ìndrù nóowúnǝ ìwu rǝ ìba-tsùnǝ nzónzo nà Yèsù-tí'ò, ndíní kùlì tí ɔtsúna dýyǝ. Pbétù, wò dhu ì àla rǝ, ábhàlì adù ɔrù ɔrù tí ì ale dǝ. ¹⁶Ní Yèsù adù ì nzónzo nónzi kiwù nà tina ò, ndàdù àtinà pbindà ábhàlì ní: «Nyèbhǝ nzónzo rìwù tidu ò, ìnzí nyǝtò tsùya. Obhò tí, Kàgàwǝ bhǝ idzi ní abádhí bhèyi ì núlì ale tò. ¹⁷Ma mí obhò dhu núno fùkù: ìnzí rí Kàgàwǝ bhǝ idzi nákwǝ ákè ngbǝngbǝ bhèyi ale, nóotsúya nzi akekpǝ màtí kǝ ò.»

Yèsù mà rǝtè ònzitále nà dhu

(Màt 19.16-30; Mrk 10.17-31)

¹⁸Atdí ádrùngbǝlè níivú dhu Yèsù-tsǝ, ndàti: «Ídzì màlimò, ádhu ndi àkǝ àkǝ mǝnzì, ndíní ma màbǝ tí dhòdhódhónga tò ìpìrǝnga?» ¹⁹Ní Yèsù adù dhu

ivu kà-tsù ndàti: «Ádhu nyi nyí ma ànzi ídzi ale tí ní? Ìmbà ídzi ale ríí atdí mǎtí. Kàgàwà kèlè atdí rí ní ndi ídzi ale. ²⁰Nyi nyúni wà Ʋyátá: «Dhu àkà nzá nyonzi mǎnyòni, dhu àkà nzá nyohò abvo, dhu àkà nzá nyonzi ogbo, dhu àkà nzá nyonzi títò odhìne dǎ. Ndirò, dhu àkà nyifu àbanu mà íyànu nà.» ²¹Ní wò ale náadù dhu àdu Yèsù tò ndàti: «Ma mífu kǎkòrí Ʋyátá kóró, ròpè ndi idú ngbángba ò rò.» ²²Ní wò dhu ndi ndirì rò, Yèsù adù àtìna kà ní: «Atdí dhu ní ndi ndi nùbhà tǎtǎdǎ indù: dhu àkà nyudzí funá aríí dhu kóró, nyadù kà ò rò nyi nyongyè fàrangà nùndò nǎkùtále tò, ní nyi nyádù íí ònzì nà òrù-akpà ò. Wò dhu-dzidǎ, nyádù nyira, nyadù owùdu nungu.» ²³Ní wò dhu ndi ndirì rò, izu nùuka ka atdí dǎ, abho ndi ndónzi dhu-okú dǎ rò. ²⁴Yèsù nítdègu izu nùka ka atdí dǎ dhu nǎlá, náadù àtìna kà ní: «Ònzì t'ále ròtsù Kàgàwà bhà idzi ò dhu ríí obi nyú tí. ²⁵Obhó tí, dhu ríí isó nyú ngamiyà ròtsù ndàdà sindani-bhu ònǎ, ròsè ònzitále ròtsù Kàgàwà bhà idzi ò dhu dǎnǎ.» ²⁶Ní, wò Yèsù rùnna dhu niri ale nífivú dhu kà-tsù, 'àti: «Olu, ádhi nyú ndi ògù rǎdù ògù?» ²⁷Ní Yèsù adù dhu àdu abádhi tò ndàti: «Ìndrù-lèma nònzì dhu rí nǎí adù Kàgàwà-lèma nónzì.» ²⁸Nírò ní ndi Péterù adù àtìna Yèsù ní: «Kǎní, mǎ múbhà fóká dhu, mǎdù owùnne nungu.» ²⁹Ní Yèsù adù dhu àdu abádhi tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò fúkù: Ìndrù náapè pbìndà idza mà, pbìndà ingba-tsàna mà, adóna mà, àbanà mà, íyàna mà, pbìndà inzo màna núbha òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi-okú dǎ rò, ³⁰ní, yà kòmbí ríí kàsùmí ò, kà rí dhu nábà abho nyú ròsè. Ndirò, olù rírá kàsùmí ò, kǎdùya dhòdhòdhóngà tò ípèrnga nábà.»

Yèsù rí ndi ndòvè kotdù ndi, ndàdù ndingbè dhu nóvò dhu

(Màt 20.17-19; Mrk 10.32-34; Luk 9.22,44-45)

³¹Yèsù núugu pbìndà atdí kumì dóná óyò nà ábhàlì tina ò, ndàdù àtìna ní: «Kǎní àlè kúpo Yèrùsàlemà. Ní kóró dhu, yà pbànábi náandí Ìndrù t'ídhùnà dǎ, ní rǎkà ányì. ³²Obhó tí, ka kí àbadhi nípfò, kabhu yà ònzì ní Pbàyàhúdífó. Ndirò ka kí kùgbò kadù àvu róná, kadù isò núso kà dǎ. ³³Ndirò, asé ní ka kǎvi ka dhu-dzidǎ, ka kǎdùya kòhò, kadù òtdànà. Ní ìbhu idho dzidǎ, kǎdùya ndingbè.» ³⁴Pbétù wò Yèsù ùnò dhu náadù nzá abádhi-dò nǎlu akekpá mǎtí. Ndi òtè-tì náarù ndi òru tí abádhi rǎ, ònzì abádhi rǎdù àdhu dǎ mǎtí Yèsù rǎtè dhu núnì.

Yèsù rí atdí ndùmùndúmú nígù Yèrikò dhu

(Màt 20.29-34; Mrk 10.46-52)

³⁵Yèsù nítdègu Yèrikò tò kigò níndù, ní kǎtù atdí ndùmùndúmú otu-igì dǎ àdì, ndàmbe dhu núnzi dǎ ìndrù-fó ró. ³⁶Ní, wò ndùmùndúmú nífiri ihé-yà rǎda dhu, ndàdù dhu ivu, àdhu mà rí ndònzì dhu ndi nduni tí. ³⁷Ní ka kadù dhu òvò kà tò kati: Yèsù, Nàzàretì ò ale rǎrì wò rúda. ³⁸Ní kǎkù, ndàti: «Yèsù, Dàwudì nǎngbá, ábà izu dùdù!» ³⁹Ní yà angyi òkò 'àmbe òwu dǎ ale náarù kà dǎ, adù kǎvi rìnè. Pbétù kǎdù òkù tǎtǎdǎ àrì nyú tí, ndàti: «Dàwudì nǎngbá, ábà izu dùdù!» ⁴⁰Ní Yèsù adù ide ndàdù kǎvi kiwù nà tina ò. Ní, íkyèrò kǎrà àhu tiná rò, Yèsù ivú dhu kà-tsù ndàti: ⁴¹«Ádhu nyi nyòzè mǎnzì indù?» Ní kǎdù dhu àdu ndàti: «Ádrùngbǎlé, ma mòzè mala nga.» ⁴²Ní Yèsù adù àtìna kà ní: «Álá nà inga! Íwà pbùkù a'uta nígù nyi!» ⁴³Ní ányirò rò tí, wò ndùmùndúmú-nyìkpò náadù ndòpè ndàla nga, àbadhi rǎdù àrà Yèsù-owù ò,

Kàgàwà-òvò nílè ndí ndí rórò. Ndirò kóró ale, wò ndí nònzi dhu nàla, náadù Kàgàwà-òvò nílè átò.

Zàkayò rí Yèsù nózè ndàla dhu

(Luk 5.32)

19 ¹Yèrikò tó kigò ò ndí ndòtsù rò, Yèsù náadì ndàmbe ùda dǒ ndi kigò òna ná. ²Ní atdí ale Zàkayò tí kátina níí'ì inè ányì. Ndi Zàkayò ní'ì pàratà tó pbàndómbé dǒ ádrùngbǎle, ndirò ka ní'ì ònzitále. ³Ní kǎzè ndàla Yèsù rǎrì ádhi. Pbétù, kà rí Yèsù nǎlá ihé-yà nzínzi ò dhu ní'ì odù, idò ndí ndí'ì dhu-okú dǒ rò. ⁴Ní kǎkè angyi, ndàdù ùpo *mùkuyù tí kátina itsu dǒ, ndíní ndí ndala tí Yèsù, ányirò kà rǎda dhu-okú dǒ rò. ⁵Ní, Yèsù níitdègu ìrà àhu ányirò, ní kǎndà òrù nga, ndàdù àtina Zàkayò ní: «Zàkayò, ífo tsàkàtsàkà. Indo dhu àkǎ mǎdhò pbùkù idzá.» ⁶Ní Zàkayò adù ífo tsàkàtsàkà, ndàdù kàko dhèdhe nyú nà. ⁷Ní wò dhu nàla kóró ale náanù afíya ò, 'àmbe àtina dǒ: «Kàrà òdhò nzérenгатále bhà nyú!» ⁸Pbétù Zàkayò níivà ndí ndidè, ndàdù àtina Ádrùngbǎle Yèsù ní: «Ádrùngbǎlé, kǎnǐ ma mǎbhu pbàkà ongyéngá tó atdínga óyó dǒ nǎkùtále tò. Ndirò dhu í'ina gukyè indrù bhà dhu ma makò títò dǒ dhu tí, ní ma mí ndi dhu nádù ífo-rà-dǒ ndi ale tò.» ⁹Ní Yèsù adù àtina kà ní: «Indo ògù nírá wà àhu àzú-dzá, yàrí ale ní Àbràhamù t'ídhunà átò nídhuní. ¹⁰Obhó tí, Indrù t'ídhunà írà ùwúwí ale nónè, ndíní ndadù tí ígunà.»

Idrè *fùrangà tó mbólí

(Màt 25.14-30)

¹¹Yà ndí ndúnna dhu ìrì rí ale tò, Yèsù adù yàrí mbólí náwe tǎtǎdǒ. Obhó tí, yà íkyèrò Yèsù rí'ì Yèrùsàlemà tó kigò ò ndí ndòtsù tí dhu-okú dǒ rò, indrù náambénà inga níré dǒ afíya ò, kòmbí nga rǎrì ndi òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi rí ndòpè ní. ¹²Ní kǎtí: «Atdí ale ní'ì kamà-tidò. Ní ndi ale níivà ndí fíyó pbìrì ò rò, ndàrà itse nyú vurò pbìrì ò, ndíní ka kúdo tí ndí ádrùngbǎ kamà tí, ndi dhu-dzidǒ, ndàdù ìngo fíyó pbìrì ò. ¹³Ní, kúnzi idrè ale pbìndà kasutále nzínzi ò rò, ndàbhu idrè fùrangà^b *fóyá. Ndirò, kǎdè dhu ùya abádhí tò, ndàtí: «Nyònzì mùtùruzì wò fùrangà dǒ, rǎrà àhu ma míngo dhu ò.» ¹⁴Pbétù, kà mà tó pbìrì ò ale náandrò ka atdídǒ. Ní abádhí adù indrù òvì ròwù kòwù ò, ròwù àtina: «Mǎ mòzè nzá wò ale rònyè idzi dǒká.» ¹⁵Ní, ádrùngbǎ kamà tí ka kúdo ndí dhu-dzidǒ, ndí ndìngò fíyó pbìrì ò rò, kǎvì kunzi kǒkò fùrangà ndí ndundo foyá pbìndà kasutále, ndíní ndí nduni tí ingbǎ dhu bhéyi mǎtí abádhí nònzi kasu ndi fùrangà ní dhu. ¹⁶Ní, wemberè tó ale níira, ndàtí kà ní: «Ádrùngbǎlé, pbùkù fùrangà níse ndí atdí kumí fùrangà ní.» ¹⁷Ní ádrùngbǎle adù àtina kà ní: «Ídzi dhu ní wò! Nyi ní ídzi kasutále. Nyi nyódò yà funú ma mabhù ákèkpá dhú-ngba nyú mbéyi. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, ma mí nyilí nyadi ádrùngbǎle tí idrè kigò dǒ.» ¹⁸Óyó rí kǐsè kasutále níira ndàdù àtina: «Ádrùngbǎlé, pbùkù fùrangà níse ndí imbò fùrangà ní.» ¹⁹Ní ádrùngbǎle adù àtina kà ní: «Inyi nyú mà átò, nyi nyádi imbò kigò dǒ ádrùngbǎle tí.» ²⁰Ngǎtsi kasutále níira, ndàdù àtina: «Ádrùngbǎlé, kǎnǐ pbùkù *fùrangà. Ma makpòrò ka mberè ò, madù òrùnà. ²¹Obhó tí, ma marúbhi òdònu nónzi rǒ, inyi ní atdídǒ arórù ale nídhuní. Nyi nyárí dhu ídyi inzà nyi

^b 19.13 Ndi fùrangà-bvu ní'ì íkyì-akpà òdzi rádù fùrangà-bvu.

nyili dhu ró, ndirò nyi nyáí ònyè ògu inzà nyi nyazò dhu ró.» ²² Ní ádrùngbàlè adù àtìná kà nǐ: «Ma mí anya òtdí dànú tsùnu-bvu rǒ. Inyi ní nzére kasutále. Nyi nyuni wà dhu ma ràrǐ òrù aróru ale, ma rarí dhu idyi inzà ma mili dhu ró, ndirò ma rarí ònyè ògu inzà ma mazò dhu ró. ²³ Nírò, ádhu inzà nyi nyadù àrà idú fùrangà nǐlì báki ò nǐ, ndíní ma mírà àhu nínaní, ma madùya tí àkónà iwà dóná nídò rórò?» ²⁴ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìná ányirò ìí ale nǐ: «Nyàkò wò kà-fǒ rǐí fùrangà, nyàdù àbhunà yà idre rǐí kà nà ale tò.» ²⁵ Ní í ale adù àtìná kà nǐ: «Ádrùngbàlè, kà rǐí inè idrè fùrangà nyú nà.» ²⁶ Ma mátina nyí nǐ, ka kabhùya dhu inè dhu rǐí fóná ale tò. Pbétù yà ìmbá rǐí dhu nà ale-fǒ rò, ka kakòya yà kà-fǒ rǐí dhu mà. ²⁷ Ndirò nyiwù pé yà inzà ma nazè mɔnyè idzi dǒyà pbàkà òmvù-tsí nà írò, nyàdù àzèná onzidú rò.»

Yèsù rǎrà Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu

(Zàk 9.9; Màt 21.1-11; Mrk 11.1-11; Yùw 12.12-19)

²⁸ Wò dhu bhèyi ndì ndòtè dhu-dzidǒ, Yèsù adù ùda ndàdi angyi ihé-yà tò, ndàdù ùpo ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ²⁹ Ní kǐtdègu Bètèfagè mà Bètàniyà mànà tó pbanga nínndù, Mizèyituni tó pbìrì inǎ rò, ní kǎví òyǒ ale pbìndà ábhàlì nznzi ò rò ròwù angyi, ³⁰ ndàdù àtìná nǐ: «Nyòwu wò angyi rǐí pbanga ò. Ní, ányì nyí nyòwu ùvò rò, nyí nyí inzà atdí ale mà nàpè ùbhi dóná angyi kayinò-ngba nótù òsò ka kòsò ró. Ní nyàdù nyùnga ka, nyàdù ìwu nà írò. ³¹ Ndirò atdí ale mà níivúna gukyè dhu tsùkú ndàti: «Ádhu nyí nyí kùngǎ nǐ?» Ní nyí nyadùna dhu àdu kà tò nyàti ádrùngbàlè ràrǐí kǎtdyú nà.» ³² Ní kǒkò Yèsù òvì ale náawù, 'adù kórò dhu-tsí nótù yà Yèsù núnòná fíyò dhu bhèyi tí. ³³ Ní abádhí rǐ kayinò-ngba núngà rò ní ndi, ndi kayinò-ngba-abádhí níivú dhu abádhí-tsù, 'àti: «Ádhu nyí nyí kayinò-ngba núngà nǐ?» ³⁴ Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Ádrùngbàlè rǐí kǎtdyú nà.» ³⁵ Abádhí náadù òwu wòrì kayinò-ngba nà Yèsù-tí'ò, 'adù ròyá òrú mùdzarè núwà, 'ùhu dóná, 'adù Yèsù àbhu rùpò ndàdi ndi kayinò-ngba dǒ. ³⁶ Ní yà Yèsù rǎrà angyi dhu bhèyi, ìndrù nóowúnà ròyá mùdzarè núwà rǒ, 'ùhu otu ò. ³⁷ Ní Yèsù itdègu Yèrùsàlemà tó kigò nínndù, yà Mizèyituni tó pbìrì dò rò ráwù otu ò, ní kòwu ò ríwu ábhàlì tó ihé-yà náadù 'òpè 'ilè Kàgàwà òrú túya nyú nà, yà Yèsù rǒnzina kórò wíwì ì àla dhu-okú dò rò. ³⁸ Abádhí ambénà àtìná dǒ:

«Asota náká yà Ádrùngbàlè Kàgàwà-òvò rǒ rírà ádrùngbǎ kamà nà.

Màrùngà àkǎ ndí'í òrù-akpà ò,

ndirò, ilèta náká ndí'í òrù-akpà ò òrú ngari ò'»

³⁹ Ní ihé-yà nznzi ò òrú ngúfe Pbàfàrisáyò náati Yèsù nǐ: «Màlimò, ísǒ pbàkù ábhàlì rìnè.» ⁴⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ma mátina nyí nǐ: abádhí nínèna gukyè, ní odu rǐ ndi ùkú.»

Yèsù rǒdzi Yèrùsàlemà tó kigò dǒ dhu

⁴¹ Yèsù itdègu ìrà àhu íkyèrǒ Yèrùsàlemà tó kigò tí ndàdù kàla, ní kǎpè ndòdzi kà dǒ, ⁴² ndàmbe àtìná dǒ: «Yàrí idho ò, nyi nyú mà átò nyi nyúníyana gukyè màrùngà nába nyi nyàdù tí dhu! Pbétù kombí ndi dhu òrù wà ndi rùnù. ⁴³ Obhò tí, idho níí'ya inè, yà pbàkù òmvù rǐ nyòkèrè, ì rǎkpòrò ngbònu òná odu tó kàlì nǐ, ì rǐlì nyi átsí, 'adù 'òpè 'ùgyè nyi kórò ngari òná rò. ⁴⁴ Abádhí rǐ

nyugòlò, ì ròbè ùnúnga, inyi, kóró ùnú aróko ale mànà. Ndirò, abádhí rí nzi inyi ka kasí nì atdí odu mà núbha ràdi ngàtsi odu dǝ, inzà nyi nyuni òrù-akpà ò rò mùdzàrà ìrà indù òná kàsùmì nídhuní.»

Yèsù rí Kàgàwà bhà idzá rò rí dhu ùdzí ale nódì dhu

(Màt 21.12-17; Mrk 11.15-17; Yùw 2.13-17)

⁴⁵Kàgàwà bhà idza ndì ndòtsù rò, Yèsù adù ndòpè ndòdì ànyì idzá rò rí dhu ùdzí ale. ⁴⁶Kàmbénà àtìna dǝ abádhí nì:

«Andítá àtì: «Pbàkà idza nì'ya itsòta-dzà»,

pbétù nyí, nyí nyádù kùgèrè ròngò ogbotále náarí ì nùru òná ngari tí*»

⁴⁷Wò dhu-dzidǝ, Yèsù adù àdì ndàrà dhu ùdhe rǝ indrù tǝ bilínganà Kàgàwà bhà idzá rò. Ní pbàkùhání tǝ ádròdrǝ ale mà, Úyátá tǝ màlímó mà, ndirò Pbàyàhúdì nínzì ò ádròdrǝ ale mànà náadù 'òpè 'òmè kàbhù ì ádù kohò òná otu. ⁴⁸Pbétù abádhí nùuni inzà ì ádù ònzìnà dhu, kóró ale rǝwu Yèsù rùncna dhu nírì rǝ atdyíya nyú nà nídhuní.

Yèsù arí pbìndà kasu ònzi àdhi bhà ádrùngbànga tǝ òbì nǝ

(Màt 21.23-27; Mrk 11.27-33)

20 ¹Kǝkòrí idho nínzì ò, atdíku Yèsù adì ndàmbe dhu ùdhe dǝ, ndàdù àmbe ídzì Màkùrù núnò dǝ indrù tǝ Kàgàwà bhà idzá rò. Ní pbàkùhání tǝ ádròdrǝ ale mà, Úyátá tǝ màlímó mà, ndirò Pbàyàhúdì ò pbàkùrù mànà náadù 'ùtò ànyìrǝ. ²Ní abádhí ivú dhu Yèsù-tsǝ 'àtì: «Úncò pè àdhi bhà ádrùngbànga tǝ òbì nǝ màtí nyi nyárí kǝkòrí dhu nónzi dhu fǝkà. Ndirò, àdhi nyú ndì wò ádrùngbànga tǝ òbì nábhu indù?» ³Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tǝ ndàtì: «Ima nyú mà átò, ma mí atdí dhu nívù tsàkú: Nyàdu pè dhu idù. ⁴Yùwanì bhà bàtizò nǝ tǝ òrù-akpà ò rò ìrà? Ka nǝ tǝ indrù-bvǝ rò áhu bàtizò?» ⁵Pbétù abádhí adù 'òpè 'ìrè nga nínziya ò, 'àmbe àtìna dǝ: «Àlè kapé dhu àdù òrù-akpà ò rò kà rírà, ní kǝdùna àtìna: «Olu ádhu inzà nyí nyadù Yùwanì rùncna dhu ná'ù nǝ?» ⁶Ndirò, àlè kapé dhu àdù indrù-bvǝ rò kà ráhu, ní kóró ale adùna àlè núbvu odu nǝ, iwà kóró ale ná'ù dhu Yùwanì rí'í Kàgàwà bhà nabi nídhuní.» ⁷Ní, abádhí adù dhu àdu, inzà ì rúnì ádhà rò màtí ndì bàtizò ìrà dhu. ⁸Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǝ: «Ima nyú mà átò, ma mí nzi àdhi bhà ádrùngbànga tǝ òbì nǝ màtí ma marí ì dhu ònzi dhu núnò fǝkù.»

Vínyò tǝ inga ò arí kasu ònzi òròrù kasutále tǝ mbólí

(Màt 21.33-46; Mrk 12.1-12)

⁹Wò dhu-dzidǝ, Yèsù adù ndòpè ndàwe yàrí mbólí ihé-yà tǝ ndàtì: «Atdí ale náazò vínyò tǝ inga, 'adù 'ìrì ndì inga-kàsù nónzì róngò ale mànà. Wò dhu-lutinà, kǝdù ndìva ndàrà abhi ò ábhǝ idho nyú tí. ¹⁰Ní vínyò-kpǝ t'ópèta tǝ kàsùmì náká rò, wòrì inga-àbadhi náavì atdí pbìndà kasutále ràrà fíndà ka kùtù vínyò-kpǝ náko ndì inga-kàsù nónzi arí ale-fǝ. Pbétù ì kasutále náadù kòngbù, 'adù kàdu ròngò òtsúna-kpa nà. ¹¹Wòrì inga-àbadhi náavì ngàtsi kasutále tdítǝ ràrà ànyì. Pbétù vínyò tǝ inga-kàsù nónzi arí ale náangbù ndì ale átò, 'ùnò dhu nǝ, 'adù àdunà ròngò òtsúna-kpa nà. ¹²Tdítǝ kǝvì ìbhù rí kǝsè kasutále ràrà ànyì. Ní abádhí náavì ndì tsí átò, ngbǝna rùngbìli ndì otù

* 19.46 Ìsa 56.7; Yèr 7.11

tí, 'àdù òdìná. ¹³Ní wò inga-àbadhi náati: «Ma mí dhu ònzi ingbà tí? Òtsò! Ma mí idhùdu nyú, afídu-mbi nóvì anyì. Ngàtsi ní abádhí rí kífú ifú.» ¹⁴Pbétù, kòkòrì kasutále nítidègu wòrì kà t'ídhùnà nàlá, ní abádhí náadù òtè nzínziya ò 'àti: «Kòní inga-àbadhi tí adìya ngàtsi nínganí ale nyú ní wò. Ní kòho ka, ndíní inga adèya tí àdì àlè tò.» ¹⁵Ní abádhí adù kòdì inga ò rò, 'àdù òhònà. Ní, ádhu nyú ndi wòrì inga-àbadhi rádù ònzìnà kòkòrì kasutále ní? ¹⁶Kà rádù irà, ndàbhù abádhí kòkyè, ndàdù ndi inga-kàsù nábhù ngùkpà ale-fó.»

Ní indrù nítidègu wò Yèsù ùnò dhu ìrì, náadù àtìná: «Ínzá wòrì dhu àkà ndònzì ndi wò nyi nyúnóna dhu bhèyi.» ¹⁷Ní, Yèsù andà abádhí dò nga, ndàdù dhu ivu abádhí-tsù ndàti: «Yà Kàgàwà bhà Andítá núnò dhu-tì ní ádhu? Ndi Andítá àti:

«Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù igi odu,

ní ndi adù òngo idza-pbidò nòdò rádù àkàkà odu tí'».

¹⁸Ndi odu dò rítsì ale nífikòya ndi ìkò tí kà dš. Ndirò kà rítsì dòná ale ní ònga kinyiriya ìnyiri tí.»

Indrù rí dhu òngù Yèsù-tsù pàratà t'áfótá dš dhu

¹⁹Wò ndi kàsùmì ò tí, Úyátá tó màlímó mà, pbàkùhání tó ádròdrò ale màná náatsù 'àlù Yèsù, pbétù abádhí náadù ihé-yà-òdò nònzì. Abádhí ní'ì iwà dhu nòsù ì ràrì ndi Yèsù rùbhi òtè rš dýá mbólí ò. ²⁰Ní abádhí náapè 'ámbe Yèsù rúnóna dhu mà kà rónzina dhu màná nándà dš kórò, 'àdù abhábhò nùlì ròkò Yèsù tí ídzi ale bhèyi. I abhábhò akò kà-tí ndíní 'adù tí kàlù nzére ale tí tsùnabvù rš, 'àdù kípfo 'àbhù anyà t'ítidita t'ále mà, lìwalì màná-fó. ²¹Ní i abhábhò níwú dhu Yèsù-tsù, ì ràti: «Màlimò, mà mání wà dhu nyi nyárí ùnóna dhu mà, nyi nyárí ùdhèna indrù tò dhu màná ràrì obhó dhu nyú. Ndirò, nyi nyárí ìnzì indrù-ònga nóvò, pbétù nyi nyárí Kàgàwà ózè indrù ròkò tí dhu nùdhè obhóngà dš. ²²Nírò, àlè tó úyátá návi tí àvì àlè rùfò Kàyìsarà bhà pàratà?» ²³Pbétù, abádhí rìrèna dòná dhu ndi ndòsù rò, Yèsù adù àtìná abádhí ní: «Nyibho pé atdí ***dínarì** fudu ò. ²⁴Ádhi yà, nyìna-wòyò mà pbìndà andítá màná rí'ì kà dš?» Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Kàyìsarà ní ndi.» ²⁵Ní Yèsù adù àtìná abádhí ní: «Nyùbho Kàyìsarà bhà dhu-tsí Kàyìsarà tò, nyádù Kàgàwà bhà-tsí nùbho Kàgàwà tò.» ²⁶Ní abádhí rì kòzù nzére ale tí wò kùnò indrù tò dhu-okú dò rò dhu náadù abádhí lè mà nònzì ònzi tí. Pbétù, idhò nùkò ì atdí dš fíyò kàdu òtè ní rò, abádhí adù ìnè ìnè tí.

Pbàsàdùkáyó rí dhu òngù ùvávè ale rí ùngbè dhu dš dhu

(Màt 22.23-33; Mrk 12.18-27; 1Kò 15)

²⁷Wò dhu-dzidš, Pbàsàdùkáyó nzínzi ò ngúfe ale níwú Yèsù-tì'ò. Abádhí ní'ì inzà á'ù yà ùvávè kutdù ì ale rádù 'ùngbè òvè-bvù rò dhu ale. Ní abádhí níwú dhu Yèsù-tsù 'àti: ²⁸«Màlimò, yàrí ní Músà náandí fàkà Úyátá: Atdí ale náapè òvè, ndùbhà pbìndà tsìbhàlè ìmbà atdí ngbángba nà màtí, ní dhu àkà kà t'ádòná rùndu ndi abvo-àyi-tsù, 'àdù nzónzo òdhi màná yà àvávè adòná-òvò dš*. ²⁹Nírò, atdí ale ní'ì àràbhù kpabhínzo nà. Ní ádràngbà ingba náakù tsìbhàlè, ndàdù òvè ìnzì ndùbhà atdí ngbángba mà. ³⁰Ní kà-lutinà kpatsìbhíngba mà, ³¹ìbhù rí kìsè màná núundu wòrì abvo-àyi-tsù, 'àdù ùvè. Ndi dhu anzi

ndi wò dhu bhëyi tí kòkòrí àrèbhù kpabhínzo rǒ, rùvè kóró ìnzí 'ùbhà atdí ngbángba mà. ³² Abádhí évè kóró dhu-dzidǒ, ndi tsibhále náadù òvè átò. ³³ Ní, ùngbeta-idhò ǒ, wòrí tsibhále ní'ya àdhi bhà, yà kóró kòkòrí àrèbhù kpabhínzo tò kǐí tsibhále tí rǒ?» ³⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Yà kòmbí rǐí adzi ǒ, kpabhále mà vèbhále mànà náarí 'ùmbùmbá. ³⁵ Pbétù yà Kàgàwà ǒzè àkàkànà 'òkò yà olù rǐrǐ adzi ǒ dhu tí ale, kà-tì ní yà 'ùngbè rǐ ùvùvè ale nzínzi ǒ rǒ vèbhále mà kpabhále mànà, nóokoya ìnzí 'ùmbá ì. ³⁶ Ndirò abádhí núvèya nzi tdítǒ akepá màtí, màlàyíká bhëyi abádhí núliya ì nídhuní. Ndirò, abádhí ní'ya Kàgàwà bhà inzo iwà abádhí ùngbe ì nídhuní. ³⁷ Músà avò dhu kpangba ùngbè ùvùvè ale rùngbeya ì. Pbìndà andítá ǒ, yà kàzù rǒrù rónà kǐdzùmbà dǒ rǒtè ngari ǒ, kǎnzi Ádrùngbǎle Kàgàwà Ábràhamù bhà Kàgàwà, Ísakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà tí. ³⁸ Nírò, Kàgàwà ní nzi ùvùvè ale tò Kàgàwà, pbétù ka ní ípírò rǒ arǐí ale tò Kàgàwà. Obhó tí, Kàgàwà tò kóró ale rǐí ìnè ípírò rǒ.» ³⁹ Ní, Úyátá tò ngúfè màlímó náakò ǒtè 'àti Yèsù nǐ: «Màlimò, nyi nyòtè mbëyi nyú.» ⁴⁰ Abádhí náadù nzá 'òmvù 'ìvù atdí dhu mà tdítǒ Yèsù-tsǔ.

Krístò nátí Dàwudì t'ídhùnà?

(Yér 23.5-6; Mát 22.41-46; Mrk 12.35-37)

⁴¹ Tdítǒ Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ ndàti: «Ka kádù àtìna ìngbǎ dhu bhëyi Krístò rǐrǐ Dàwudì t'ídhùnà? ⁴² Dàwudì nyú ndítírò rǐtina Zàburì* tò bhùkù ǒ:

Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐtina pbàkà Ádrùngbǎle nǐ:
Ádí idú fangà dǒnǎ rǒ,

⁴³ rǐrǐ àhù ma mí pbàkù òmvù nábhù nyòbè dýa dhu ǒ.»

⁴⁴ Ní, Dàwudì rǐí Ádrùngbǎle tí rǐ kǎnzi, ní kà rǎdù ìí ìngbǎ dhu bhëyi Dàwudì t'ídhùnà tí?»

Yèsù rǐ pbìndà ábhàlǐ nǎví rǒdò ì Úyátá tò màlímó rǒ rǒ dhu

(Mát 23.1-36; Mrk 12.37-40)

⁴⁵ Àzèmbè ihé-yà nókò 'àmbe ndi ndúnona dhu ìrì dǒ rǒrò, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: ⁴⁶ «Nyòdò nyí Úyátá tò màlímó rǒ rǒ. Abádhí aròzèna dhu ní 'ùbhi ádzàdzǐ kanzù ì ùfǒ rǒrò, 'àdù ìndrù nózè rǐtsè ì ifuta nyú nà yà ìndrù arǐ 'ùndu dýa ngari ǒ. Abádhí arǐ 'òzè 'òkò 'àví rǐ tombi dǒ unduta-dzà ǒ, 'àdù 'òzè 'òkò angýinǎ rǒ rǐí ngari ǒ mùhendù ǒ. ⁴⁷ Abádhí arǐ abvo-ayí-fǒ dhu òvo kóró, 'àdù àmbe 'ítsò dǒ ádzàdzǐ, ndíní ka kati tí ì idzi ale tí. Ní Kàgàwà itdýa anya abádhí dǒ obi nyú nà.»

Nǎkù tò abvo-ayi rǐ perè nábhù Kàgàwà tò dhu

(Mrk 12.41-44)

21 ¹ Yèsù angbe ndi ndàndà nga, ndàdù ònzitále nála perè tí ì úbhòna Kàgàwà tò fùrangà núdǒ rǐ sàndukù ǒ rǒ. ² Kádù atdí nǎkù tò abvo-ayi nála átò rǐ ǒyǒ fùrangà-kpǒ-nzo nídò ndi sàndukù ǒ rǒ. ³ Ní Yèsù adù àtìna ányí idzá ìí ale nǐ: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù. Wòrí nǎkù tò abvo-ayi nídò fùrangà abhò nyú ròsè kóró ale dònǎ. ⁴ Obhó tí, kóró kòkòrí ngùkpà ale núbho

* 20.42 Zàb 110.1

perè tí fùrangà ní yà ìmbà ríí kasu nà fíyò kèlě. Pbéù íyàdhiyà, pbindà nàkù ð, nàdù kórò fóná ríí fùrangà yà dzànnà ònzì àmbènà nídò perè tí Kàgàwà tò.»

Yèsù rí Kàgàwà bhà idza nùgòlò ka kí dhu nóvo dhu

(Màt 24.1-2; Mrk 13.1-2)

⁵Ngúfe ale náakò 'ámbe òte dš Kàgàwà bhà idza dš. Abádhí ambénà àtìnà dš ka rósì ka ùyàya odu mà, Kàgàwà tò ka kúbho perè tí dhu màrà ní. Ní, Yèsù adù àtìnà: ⁶«Idho níí'íya inè, yà ìnzí atdí odu mà núubhàya ndì ngàtsi odu dš ìnzá ka kùgòlò rórò òyá, kòkò nyí nyálàna dhu nínzì ð.»

Yèsù ròte tdù ndì ndingo rò ì nònzíya dhu dš dhu

(Màt 24.3-14; Mrk 13.3-13)

⁷Tdítdš ì ale náadù dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Màlimò, íngbà títgá nga ndì kòkòrì dhu nónzíya ì ní? Ádhu ndì ì dhu rí 'ònzì òná kàsùmì àkà dhu nitèya fàkà?» ⁸Ní Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Nyàndà nga mbéyi, ìnzí nyàbhù nyí atdí ale mà rùtrà nyí. Obhó tí, ábhò ale níwúya òvòdu rš, ngàtsi ale ràrà àtìnà rš: «Ma ní Krístò.» Ndirò: «Yà adzi dš dhu-tsù rí ndòdì òná kàsùmì-tsù nínndù wà ndì.» Ní, àpé nyòwu òwu rš ì ale-òwù ð. ⁹Nyí nyowuya gukyè ìla-òyí níri rš, nyàdù ìndrù ìvà dhu ìnzí 'ámbe fíyò kámá-tsù dhu ìri dš dhu-òyí níri rš, ní àpé nyòwuya òdò nábhu rš rìsì ùkù. Obhó tí, dhu akáya kòkòrì dhu rònzì ì angyi, pbétù ì dhu náaviya nzí dhu yà adzi ð dhu-tsù ràrà ndòdì kòmbí tí.»

¹⁰Tdítdš Yèsù adù àtìnà: «Atdídhénà ale-tidò nóowuya 'ùgyè rš ngùkpà ale-tidò màrà, ndirò atdí ádrùngbà kamà bhà pbìrì ð ale nóowuya 'ùgyè rš ngàtsi ádrùngbà kamà bhà pbìrì ð ale màrà. ¹¹Ádròdrò mùtiti náabhàya adzi rìvì, ndirò òzokpa mà àgàyi màrà ràdù rí dhèdhèrò ngari òná. Òdò àbhù rí rìsì ìndrù ð dhu nónzíya ì, idho rí ìndrù ùkò ní ádròdrò dhu ràdù 'ònzì òrù-akpà-nyí rš. ¹²Pbéù, tdù kòkò dhu nónzì ì kórò rò, ka kuléya pé nyí, kadù àvu rùkù. Ka kubhòya nyí unduta-dzà ð ádròdrò ale-fò ndíní ka kitdì tí ànyàku. Ka kusóya nyí imbi ð, ndirò ka kowuya nyí nà ádròdrò kámá mà, liwálí màrà ònzí, òvòdu-okú dš rò. ¹³Ndi kàsùmì-ònga ní ndì nyí nyowuya dùdú nyí nyúni dhu náwe rš abádhí tò ní. ¹⁴Ní, nyí nyàkà nyúni dhu, ìnzá dhu ràkàrà nyítù afíku, nyí nyí mùsambà ònzì tí dhu ní. ¹⁵Obhó tí, ima ní ndì ma maraya nyí nyúnóna dhu mà, àkà àkà dhu-ònga t'òvòta tó irèta màrà dhu nábhu fùkù. Ní fùkù òmvù nóowuya nzí ìko rš nyíku-kpa rš, 'àgò nyí nyúnóna dhu. ¹⁶Abáku mà, ayíku mà, adóku mà, fùkù idzá-bhà mà, òdhíku màrà nóowuya nyípfo rš, 'ùbho nyí òmvù-fò, 'àdù nínzìku ð ábhò ale nyú búbho kòkyè. ¹⁷Kórò ale nóndròya nyí okúdu dš rò. ¹⁸Pbéù, daku rš atdí àyí-ngba mà náawíya nzí. ¹⁹Nyí nyí dhu-dzi òndù tí dhu náabhàya ndì nyòdò fùkù ípìrònga.»

Yèsù rí Yèrùsàlemà tó kigò rí ndùkò dhu nóvo dhu

(Màt 24.15-21; Mrk 13.14-19)

²⁰«Nyí nyalaya gukyè Yèrùsàlemà tó kigò iwà òmvù tó pbànwí àkpòrò ngbòna rš, ní nyí nyúniya dhu ndì kigò rí ndùkò òná kàsùmì-tsù rindù wà ndì. ²¹Ní, Yùdèyà tó pbìrì ð ì nòtù ale, náakáya 'òtsè pbìrì-akpà dš. Yèrùsàlemà ì nòtù ale náakáya 'ùvò ànyìrò, àdù òtse. Ndirò ngùkpà pbanga òná ì nòtù ale náakáya nzí 'òtsù Yèrùsàlemà tó kigò ð. ²²Obhó tí, ì idho

ni'iya dhu t'útsèta tó idho, ndíní yà Andítá náarúnona kóró dhu náaká tí. ²³Ndi nínganí, òya nà rí 'òtù vèbhále mà, iba òndo rí nzónzo rí 'òtù foyá vèbhále màna, níí'iya àpè ò. Obhó tí, Pbhàisràyéí tó p̀bìrì ò bhà náabáya àpè abho nyú, ndirò Kàgàwà bhà nàwí náadùya ndàvi kpangba abádhí dš. ²⁴Abádhí nzínzi ò atdídhéná ale-tsè ka kotdíya obhi ní, kadè ngùkpàkà núso kumbà kóró ngùkpà p̀bìrì ònà. Ndirò, i ngùkpà p̀bìrì ò ale nóbéya Yèrùsàlemà tó kigò-dò, ràrà àhu fíyó p̀bìrì ònà i í 'àdù ònà kàsùmi rākā dhu ò.»

Ìndrù t'ídhùnà ríngo dhu

(Màt 24.29-31; Mrk 13.24-27)

²⁵«Nyí nyalaya ize adyifò rš, àbì rš, ndirò alali rš màtí. Ndirò, yà adzi dš kóró p̀bìrì ò ale níí'iya ádrùngbà izu ò, ádrùngbà r̀r̀r̀r̀ mà, mùkurà màna r̀nzina wògò nìrì i í, inzì 'àdù àdhu mà nónzi i í dhu núni r̀. ²⁶Ìndrù núuvèya ùvè tí odo ní, yà adzi rš rí ndònzì dhu nódò i í r̀. Obhó tí, ádròdrònga tó obo nà arí'ì òr̀-akpà-nyí rš dhu-tsí níviya kóró. ²⁷Níró ní ndi ka kalaya Ìndrù t'ídhùnà òr̀-akpà ò r̀ rírá r̀. Kíraya ádrùngbà àp̀b̀b̀ nzínzi ò, ábhò ádrùngbànga tó obo nà, ndirò ábhò ádrùngbànga tó awáwù nà. ²⁸Ní, kóró kòkòrí dhu nóbéya gukyè 'ònzì i, ní nyí nyikòya mbèyi, nyàngbe d̀k̀k̀, iwà nyùkòlò ka kí àpè ò r̀ ònà idho nínđu ndi nídhuní.»

Mùtini tí kátina itsu mà,

kóró ngùkpà itsu-tidò màna tó mbólí rāvina dhu

(Màt 24.32-35; Mrk 13.28-31)

²⁹Yèsù adù yàrí mbólí náwe t̀d̀t̀d̀ abádhí t̀ ndàti: «Nyàndà pé mùtini tí kátina itsu mà, kóró ngùkpà itsu màna. ³⁰Nyí nyapé abádhí-bì nālā iwà i nòpè 'àtā r̀, ní ka nyí nyàndà r̀, nyí nyarí dhu núni nyí-tíró tí iwà lálhù tó kàsùmi r̀ndù ndi. ³¹Ní ndi dhu bhèyi tí, nyí mà átò, nyí nyalaya gukyè kòkòrí dhu rí 'ònzì dhu, ní nyí nyuniya dhu Kàgàwà rí idzi ònyu Ìndrù dš ònà idho-tsè r̀ndù wà ndi. ³²Ma mí obhó dhu núno f̀k̀k̀: yà kòmbí rí'ì r̀gànda rí nzi ùda inzà kòkòrí dhu nónzi i r̀r̀. ³³Òr̀-akpà mà, yàrí adzi màna núudàya ùdà, pbétà p̀bàkà ote núudàya nzi akekpà màtí.»

Yèsù rí Ìndrù nàví r̀andà nga mbèyi,

'àdù àmbe 'ìtsò dš bilínganà dhu

³⁴«Nyàndà nga mbèyi, akye ònyú mà, iwà t'òrita mà, ndirò yà adzi ò dhu t'í'èta màna náatdúna afiku ní. Ndirò, nyàndà nga mbèyi, akye ndi idho náaraya isì d̀k̀k̀ inzà nyí nyèni r̀ró ní. ³⁵Àdhàdhì àdà náarí isì izà dš dhu bhèyi, ndi idho níisíya ndi dhu bhèyi tí kóró yà adzi ò ale dš. ³⁶Níró, nyòko nyikpòku nà, nyàdè òwu nyítsò rš kóró kàsùmi ò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyadùya yà rírá kóró dhu ò r̀ nyí nyúgu ní, ndirò Ìndrù t'ídhùnà-ònzì nyí nyíko ní obo nábà.»

³⁷Adyíbhengá, Yèsù aràna dhu núdhe rš Ìndrù tó Kàgàwà bhà idzá r̀, ndirò kùb̀h̀ngà ndàdù àrà àhu r̀, ndàrà àyi Mizèyitunì tí kátina p̀bìrì dš. ³⁸Ndirò bhòtsungánà nyú, kóró ale nóowúnà 'ìvā r̀, 'òwù Kàgàwà bhà idza, Yèsù-tí'ò, ndíní i iri tí kà r̀dhèna dhu.

Pbàyahúdí tó ádròdrš ale rĩ ʼĩri ndínĩ ʼabhù tí Yèsù kohò dhu

(Màt 26.1-5; Mrk 14.1-2; Yùw 11.45-53)

22 ¹Yà ìmbà òná afi nà Mùgati tó mùhendù, *Pásika tí kátina, níí iwà idhòna níndù ndì ró. ²Ní, pbàkùhání tó ádròdrš ale mà, Uyátá tó màlímó màná náambénà Yèsù nábhu ì ádù kohò òná otu nónè dš, ihé-yà-òdò nónzi ì í nídhuní.

Yudhà rĩ Yèsù ipfò ndàbhu Pbàyahúdí tó ádròdrš ale-fó dhu

(Màt 26.14-16; Mrk 14.10-11)

³Nírò ní ndi Sitanì náatsù Yudhà, Ìskàriyotà tí kátina ale-afí ò. Ndi Yudhà níí atdí kumì dóná ʼyɔʼ nà Yèsù bhà ábhàlì nzínzi ʼš atdí ale. ⁴Ní kàrà, òwù ʼĩri pbàkùhání tó ádròdrš ale mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò ʼdɔ arí sàndírì tó ádròdrš ale màná, Yèsù nípfò ndì ndí ndàbhu abádhí-fó tí dhu dš. ⁵Ní, abádhí-idhè níika ndì atdí dš, ʼadù ʼĩri fàrangà ì abhù tí Yudhà tò. ⁶Ní Yudhà náadù ndi dhu náʼù, ndàdù ndòpè ndòné Yèsù nípfò ndì ndí ndàbhu abádhí-fó òná otu, inzà ihé-yà núnì rórò.

Yèsù rĩ Pásika tó ònyù náyí kòbhòlò dhu

(Màt 26.17-25; Mrk 14.12-21; Yùw 13.21-30)

⁷Yà ìmbà òná afi nà Mùgati tó mùhendù-idhò náaká. Ndi idhò níí yà tà-mà-nzo náze ka kí Pásika tó ònyù tí òná idhò. ⁸Ní, Yèsù avì Péterù mà Yùwanì nà ndàtì nĩ: «Nyòwu nyòbhòlò Pásika tó ònyù ndíní àlè konyu tí.» ⁹Ní, abádhí ivú dhu kà-tsù ʼàtì: «Ádhà nga ndi nyi nyòzè mowù ndi ònyù ʼbhhòlò òná?» ¹⁰Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó ndàtì: «Kígò ò nyí nyòtsù rò, nyí nyí nyàsò idha nànd andu ʼš atdí ale nà. Ní, nyòwu kòwù ʼš tí, nyòwù òtsù kà ràrà òtsù òná idza ò. ¹¹Ní nyí nyadùna àtìna ndi idza-àbadhi nĩ: «Màlimò níwù dhu tsùnù ndàtì: Mă mí Pásika tó ònyù nónyu òná rò pbàkà ábhàlì màná kàluga rĩí àdhà?» ¹²Ní kàdùna ʼrùnà rò rĩí ádrùngbà kàluga, yà kóró dhu ka kòbhòlò òná nítè fùkù. Ányì nga ní ndi nyí nyòbhòlòna ònyù àlè tó nĩ.» ¹³Ní abádhí náawù kígò ò, ʼadù kóró dhu nótù yà Yèsù ùnòná ka fíyò dhu bhèyi tí, ʼadù Pásika tó mùhendù tó ònyù nòbhòlò.

Yèsù nábhu rí kirè ònyù

(Màt 26.26-30; Mrk 14.22-26; 1Kò 11.23-25)

¹⁴Ònyù tó kàsùmì níítdegù àkà, ní Yèsù mà náakò ʼàmbe dhu ònyù dš pbìndà uvitatále màná. ¹⁵Ní Yèsù atì abádhí nĩ: «Atdyúdu ʼìná atdí dš àlè rònyù yàrí Pásika tó ònyù atdíkpá nyí màná tdù ma mabá àpè rò. ¹⁶Obhó tí, ma mátina nyí nĩ, ma ràrí nzi kònyu tdít dš, ràrà àhu òrù-akpà ʼš Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ʼš kàraya àkà dhu ò.» ¹⁷Ní, Yèsù idyi ònyù rĩí òná kópà, ndàdù òtsò àbhù Kàgàwà tò, ndàdù àtìna: «Nyàkò yàrí kópà, nyùdà nzínziku ʼš, nyòmùvù òná rĩí ònyù. ¹⁸Obhó tí, ma mátina nyí nĩ, ma ràrí nzi ònyù ònyù tdít dš, ràrà àhu Kàgàwà rĩ idzi nónyu òndrù dš dhu ò.» ¹⁹Tdít dš kàdù mùgati nídyì, ní òtsò ndì ndàbhu Kàgàwà tó dhu-dzidš, kùkò ndi mùgati-ònga, ndàdù àbhùnà pbìndà uvitatále-fó, ndàdù àtìna: yàrí ní ngbòdu, okúku dš rò ma màbhù. Nyòngò dhu ònzì ndi dhu bhèyi, nyàmbe mirè dš rònà. ²⁰Ònyù dzidš, kàdù ònyù rĩí òná kópà nábhu ndi dhu bhèyi tí abádhí tó,

ndàdù àtìna: «Yàrí kópà ní ɔwútána tí rí nyũngbò Kàgàwà nà, yà okúku dō rò rí ndùfu azùdu-otù ɔ. ²¹Pbétù, kàní ima nípò rí ndàbhu ma òmvù-fó ale rí ìnè atdíkpá ima mànà ònyù-tsùná. ²²Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà rǎrà fíndá dhu nǐ yà dóná ka kudhé dhu bhěyi. Pbétù ka nìpfo ndàbhu òmvù-fó ale ríí àp̀bè ɔ.» ²³Ní, Yèsù bhà uvitatále náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ɔ 'àmbe àtìna dɔ, rǎrǐ àdhi pbá ale nzínziya ɔ, wò dhu bhěyi dhu ònzì rǎdà.

Ádrùngbǎle nyú ròsè ní àdhi?

(Màt 18.1-4; Mrk 10.35-45; Yùw 13.2-17)

²⁴Wò dhu-dzidɔ, Yèsù bhà ábhàlǐ náakò 'àmbe 'àgò dɔ nzínziya ɔ ɔbi nyú nà. Abádhí ambénà dhu òngù dɔ tsùyá, rǎrǐ àdhi nyú ndi ádrùngbǎle nzínziya ɔ ròsè. ²⁵Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Yà adzi ɔ p̀bìrì dɔ ádròdrò kámá náarí i p̀bìrì-dò nónyu ɔbi nyú nà. Ndirò i p̀bìrì dɔ rǐí ɔbi nà ale náarádù 'òzè kanzi i ídzìnga ònzì arí ale tí. ²⁶Ní, fùkù kà rǐí mbǎ ndi dhu bhěyi. Pbétù, ádrùngbǎle tí rǐí nzínzikù ɔ ale náká ndíí ákèkpá ale bhěyi, ndirò ìndrù ùnda rí ale náká ndíí ìndrù-kàsù ònzì rí ale bhěyi. ²⁷Nírò, ádrùngbǎle nyú ní àdhi? Tí yà mizà dɔ rò rí ònyù nónyu ale? Ngǎtsi nǐ, tí yà ònyù nùlì mizà dɔ ale? Tí obhó yà ònyù nónyu rí mizà dɔ rò ale kèlè ndi ádrùngbǎle? Pbétù ma mǐí nzínzikù ɔ àdhàdhì yà ònyù nùlì rí mizà dɔ ale bhěyi. ²⁸Nyí, nyíí ní ndi nyí nyádzi nyí, nyòndù àp̀bè-dzi atdíkpá ima mànà ale. ²⁹Ní ndi dhu-okú dɔ rò ní ndi, ma mútri nyí ádrùngbǎ òrù-akpá ɔ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tò, àdhàdhì Àbadu Kàgàwà nùutri ma kà tò dhu bhěyi. ³⁰Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyonnyaya dhu, nyàdù dhu òmvù atdíkpá ima mànà pbàkà idzi ɔ. Ndirò nyí nyadùya òko kamà tó tombi dɔ, nyàmbe atdí kumì dóná ɔyɔ nà Pbàisràyélì tó rùgànda-tsù-ànyà núnò dɔ.»

Yèsù rí Péterù rí ndòdho dhu nóvo dhu

(Màt 26.31-35; Mrk 14.27-31; Yùw 13.37-38)

³¹Wò dhu-dzidɔ, Yèsù adù àtìna Péterù nǐ: «Sìmoni, Sìmoní, írí pé! Sìtani nónzì nyí, ndíní ndilè tí ùkúnga, àdhàdhì nganù-ònga nílè ka karí dhu bhěyi. ³²Pbétù ma mǐtsò ma okúnù dɔ rò ìnzí pbùkù a'uta nóongo tí olù. Ní, nyi nyapé ingo tidu ɔ, ní dhu àká nyabhu ɔbi adónu-afí tò.» ³³Ní Péterù adù àtìna kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, ma mà'ù wà dhu kusò àlè atdíkpá imbi ɔ, ndirò àlè ràdù ève atdíkpá nyi mànà.» ³⁴Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Péterù, ma mátina nyi nǐ: indo, à'ù-akpá rí nzi òngò inzà nyi nyòdho ma ìbhu-gàna nyati, inzà nyi rǎni ma rórò.»

Yèsù rí pbìndà uvitatále návì rùgù ísòwù mà, bhòlò mà, ìla tó obhi-akpá mànà dhu

³⁵Tdítdɔ, Yèsù ivú dhu pbìndà ábhàlǐ-tsù ndàti: «Yà ma muví nyí nyòwù ìmbǎ ísòwù mà, ìmbǎ bhòlò mà, ndirò ìmbǎ kàyitò na rò, ní atdí dhu mà náawí tí àwí rùkú?» Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Inzá atdí dhu mà náawí rǎká.» ³⁶Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Pbétù kòmbí, ísòwù nà rǐí ale náká ndidyi ka, bhòlò nà ale ràdù pbìndà bhòlò nídýi. Ndirò, ìmbǎ rǐí ìla tó obhi-akpá nà ale náká ndàbhu róná mùdzarù kodzi, ndíní ndadù tí ìla tó obhi-akpá nódzi ndi fùrangà rǐ. ³⁷Obhó tí, ma mátina nyí nǐ: yà Andítá núnò dùdú dhu náká wà rònzì ndi. Ndi Andítá rǎtina: «Ka kazù àbadhi nzére ale nzínzi

ò.» Ní obhó tí, ima nàndà dhu ní rí ndònzí ònzí.» ³⁸ Ní, abádhí adù àtìna: «Ádrùngbálé, kàní òyò ìlā tó obhi-akpá.» Ní kádù àtìna: «fwa àkà.»

Yèsù rí ndìtsò Mizèyìtunì tó p̀bìrì d́ò r̀ò dhu

(Màt 26.36-46; Mrk 14.32-42; Yùw 18.1-2)

³⁹ Yèsù náahù idza rò, ndàdù àrà Mizèyìtunì tó p̀bìrì d́ò, yà bilí ndì ndarí ònzina dhu bhèyi. Kàbhà uvitatálé náadù òwu kòwù ò ànyì. ⁴⁰ Ní ànyì ndì ndàrà àhu rò, kàtì p̀bìndà ábhàlì nì: «Nyìtsò nyí, akye nyí nyotsúna umvútá ò nì.» ⁴¹ Tdítd́, kíndrí ndì itseta abádhí tí rò, mbèmbè òbvù ka kòbvù odu námbèna ìtsì róngà adzì tí, ndàdù ndòkò ɔdyàna d́, ndìtsò ndì, ⁴² ndàti: «Ábá, nyí nyòzè ka nì, índrí pé yàrí kópà itse rùdù rò. P̀bètù, àpé kíí ma mòzè dhu rí ndònzí dhu tí, kàkà ndíí ndì nyí nyòzè dhu tí.» ⁴³ [Nírò ní ndì màlàyikà nítò ndì òrù-akpá ònà rò, ndìrà ɔbì nábhu kà t̀ò. ⁴⁴ Ádrùngbá izu nùka ndì dhu-okú d́ rò, kàránà ndìtsò ŕ ádrùngbá ɔbì nyú nà t̀dítd́, róná rò rútdé adyò ràdù ndìlì azu rútdé obvò dhu bhèyi.] ⁴⁵ H̀tsòta dzid́, kíyà ndì, ndàdù ndàdu p̀bìndà ábhàlì-tí, ndàdù abádhí òtù iwà èdho ŕ, atdí d́ izu nùka ì nídhunì. ⁴⁶ Ní kádù àtìna abádhí nì: «Ádhu nyí nyódhò nì? Nyìvà nyí, ndirò nyìtsò nyí, akye nyí nyotsúna umvútá ò nì.»

Yèsù nòsò ka kí dhu

(Màt 26.47-56; Mrk 14.43-50; Yùw 18.3-11)

⁴⁷ Àzèmbè Yèsù r̀tse ŕórò ní ndì, ihé-yà núunya ì, Yudhà tí kátina ale ràdù àdì fíyò p̀kò d́ò-tsírò. Ndi Yudhà nìí Yèsù bhà atdí kumì dónà òyò nà ábhàlì nzínzì ò atdí ale. Ní kíndrí Yèsù-tí, ndíí ndì ndambó tí ka. ⁴⁸ Ní Yèsù adù àtìna kà nì: «Yudhà, tí ambótá-òtù ò nga ndì nyí índrù t́ídùnà nábhu òmvù-fó nì?» ⁴⁹ Kàkà Yèsù m̀nà ìína ale níitdègu wò rí ndàpà ndònzì ndì dhu nálá, níivú dhu Yèsù-tsù, 'àti: «Ádrùngbálé, dhu àkà tí m̀'á índrù ìlā tó obhi-akpá nì?» ⁵⁰ Ní, abádhí nzínzì ò atdí ale núu'á p̀bàkùhánì tó ádròdrò ale d́ kamà bhà kasutálé, ndìtsà fangà dónà bína. ⁵¹ P̀bètù, Yèsù adù àtìna: «Ínzè, úbhà! fwa àkà wò dhu bvùtí!» Wò dhu-dzid́, Yèsù adù ndì ale-bì-ngbò nàp̀bala, ràdù ògù. ⁵² Ní, Yèsù adù àtìna kòkò róná iwù p̀bàkùhánì tó ádròdrò ale mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí sàndíri tó ádròdrò ale mà, p̀bàkùrù m̀nà nì: «Nyí nyàdù tí iwu fùkú ìlā tó obhi-akpá nà, ndirò fùkú mùgò m̀nà ogbotálé nòsò ríwu ale bhèyi? ⁵³ Àlè kùbhi ìí ŕ nyí m̀nà bíllinganà Kàgàwà bhà idzá, ìnzì nyàdù malu. P̀bètù kòmbì rí kàsùmì ní fùkú, yà ínò ò arí kasu ònzì ɔbì m̀nà.»

Péterù rátina inzà ndì r̀ani Yèsù dhu

(Màt 26.57-58,69-75; Mrk 14.53-54,66-72; Yùw 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Yèsù ì àlù dhu-dzid́, abádhí náadù òwu kà nà p̀bàkùhánì tó ádròdrò ale d́ kamà bhà. Péterù adù àdì olùnà rò, ndàmbe àrà d́ abádhí-owù ò. ⁵⁵ Kòkòrí ale núuto kàzu rùwugà d́, 'adù òko tsùna nà. Péterù adù ìrà, ndàdì átò abádhí nzínzì ò. ⁵⁶ Ní, kasu tó atdí tsìbhálé náala Péterù kàzu-tsùnà àdì ŕ. Ní kádì nyìkpóna kà ŕ, ndàdù àtìna: «Yàrí ale mà nìína átò kà m̀nà.» ⁵⁷ P̀bètù, Péterù adù kà-tsù dhu nágò, ndàti: «Yà tsìbhálé, inzà ma m̀ni wò ale!» ⁵⁸ Àkè kàsùmì dzid́ tí, ngàtsi ale náala ka t̀dítd́, ndàdù àtìna kà nì: «Nyí nyú mà átò, nyí ní atdí abádhí nzínzì ò ale.» P̀bètù Péterù adù àtìna wò ale nì: «Ínzì ní ma

abádhí nżínzì ǝ ale.» ⁵⁹Tdítdǝ, mbèmbè iwà atdí adyifǝ-sisì nyú núdà rǝrǝ, ngátsi ale náavǝ dhu ǝbi nyú nà ndàti: «Obhó nyú, yàrí ale mà níǝ atdíkpá kà màná, ka ní Gàlilayà tǝ pǝirì ǝ ale nídhunǝ.» ⁶⁰Ní, Péterù adù dhu àdu kà tǝ ndàti: «Inzá ma mùni wǝ nyi nyòzè nyunǝ dhu.» Wǝ ndi kàsuni ǝ tí, àzèmbè Péterù rǝte rǝrǝ ní ndi, àǝ-akpà náadù òngò. ⁶¹Ní, Ádrùngbàle Yèsù náagéré ndi, ndàndà Péterù. Nírǝ ní ndi Péterù adù yà Ádrùngbàle Yèsù núnǝnà fìndà dhu nírè. Kàti: «Indo, inzà àǝ-akpà nápe òngò rǝrǝ, nyi nyí'ina iwà nyi nyòdhǝ ma ìbhu-ràdǝ rǝ.» ⁶²Ní Péterù adù àhu iri, ndàdù ǝdzi ádrùngbà izu nyú nà.

Yèsù ní ka kǝ dhu núno, kàdù àmbe ǝvinà dǝ dhu

(Màt 26.57-68; Mrk 14.65; Yùw 18.12-24)

⁶³Yà Yèsù rǝí foyá ale náambèná kùgbǝ dǝ, 'adù àmbe kǝvì dǝ. ⁶⁴Abádhí owúnà kà-nyì àtsì rǝ, 'adù dhu ivu kà-tsù, 'àti: «Áti pé nyi nùtì ale fàkà?» ⁶⁵Ndirǝ abádhí náadù ábhǝ ngùkpà nzèrè dhu nyú núnǝ kà ní.

Yèsù nà ka kówu ùvǝ Pǝyàhúdì bvǝ ádrǝdrǝ anya nítdì arí ale-ǝnzì dhu

(Màt 26.59-66; Mrk 14.55-64; Yùw 18.19-24)

⁶⁶Inga níitdègu ùbho, ní Pǝyàhúdì tǝ pǝakùrǝ mà, pǝakùhání tǝ ádrǝdrǝ ale mà, Uyátá tǝ màlímó màná, núundu ì, 'adù Yèsù nábhu kowù nà fírábvǝ ádrǝdrǝ anya nítdì arí ale-ǝnzì. ⁶⁷Ní, abádhí níivú dhu Yèsù-tsù 'àti: «Nyi nyapè ìí Krístǝ tí, ní únǝ pé ka fàkà.» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tǝ ndàti: «Ma mapé kùnǝ fùkù, ní nyí nyí nzí kà'u.» ⁶⁸Ndirǝ, ma mapé dhu ivù tsùkù, ní nyí nyí nzí dhu àdu idù. ⁶⁹Pbétù rǝpè ndi kombí, Ìndrù t'ídhùnà rǝrà àdi Kàgàwà bhà ádrùngbànga tǝ ǝbi tǝ fangà dǝnǝ rǝ.» ⁷⁰Ní, kǝrǝ ale adù dhu ivu kà-tsù 'àti: «Olu nyi tí ndi Kàgàwà t'ídhùnà?» Ní kàdù dhu àdu abádhí tǝ ndàti: «Nyí ní ndi nyí nyàti, ima rǝrǝ ndi.» ⁷¹Ní abádhí adù àtinà: «Àlǝ tǝí inè ngàmǝ-atdyú nà tdítdǝ? Àlǝ kǝrǝ wà kùnǝ dhu àlǝ-bì nyú ní.»

Yèsù rǝ mùsambà ǝnzì Pilatǝ-ǝnzì dhu

23 ¹Abádhí níivà ì kǝrǝ atdíkpá, 'owù Yèsù nà, 'owù ùvǝ nà Pilatǝ-ǝnzì. ²Ní abádhí apè 'ǝbhù ka, 'àmbe àtinà dǝ: «Mǝ mòtù yàrí ale àlǝ tǝ pǝirì ǝ ale-dǝ idzǝ rí, ndínnǝ dhu níivà tí rǝ. Kà rǝrà ìndrù-tsù nátǝ rǝ inzì Kàyì-sarà bhà pàratà nufǝ tí. Ndirǝ kà rǝrà ndàti rǝ ndítírdǝ Krístǝ, ádrùngbà kamà tí.» ³Ní Pilatǝ ivú dhu Yèsù-tsù ndàti: «Inyi, nyi tí Pǝyàhúdì tǝ ádrùngbà kamà?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tǝ ndàti: «Inyi ní ndi ka nyi nyùnǝ.» ⁴Ní Pilatǝ adù àtinà pǝakùhání tǝ ádrǝdrǝ ale mà, ihé-yà màná ní: «Inzá ma màla atdí afátà mà yàrí ale dǝ kà kàdù anya ǝtdi okúna dǝ rǝ.» ⁵Pbétù abádhí náadù dhu nùtu atdítdǝ, 'adù àtinà: «Kà rùdhèna dhu náarí ìndrù-dǝ nídzì. Kǝpè ka Gàlilayà tǝ pǝirì ǝ rǝ, ndùdà nà kǝrǝ Yùdèyà tǝ pǝirì ǝnǝ, ndìrà àhu nà irǝ.»

Yèsù rǝí ádrùngbà kamà Hèrǝdè-ǝnzì dhu

⁶Pilatǝ níitdègu wǝ dhu iri, náadù dhu ivu wǝ ndi ale rǝtí Gàlilayà tǝ pǝirì ǝ ale. ⁷Ní, ádrùngbà kamà Hèrǝdè bhà pǝirì ǝ ale tí kà rǝí dhu ndi ndìrǝ rǝ, Pilatǝ adù kàbhu kowù nà Hèrǝdè-fǝ ǝ. Wǝ ndi kàsuni ǝ, Hèrǝdè náadù ndòtù Yèrùsàlemà tǝ kǝgǝ ǝ ndi ndírá átǝ rǝ. ⁸Ní Yèsù ndi ndàla rǝ, Hèrǝdè-idhè níika ndi atdítdǝ. Obhó ka níǝ angyangyí tí ubhínà ndòzè rǝ ndàla Yèsù-ngbǝ,

yà kà dǝ ka kúnɔna dhu níri ndi ndarí dhu-okú dǝ rǝ. Ndirǝ, kǝzè ndàla kà rǝnzina atdí wiwí mà. ⁹Ní Hèrǝdè náangù dhu ádzíta nyú Yèsù-tsù, pbétù kǝdù nzá atdí dhu mà nádu kà tǝ. ¹⁰Pbàkùhání tǝ ádrǝdrǝ ale mà, Uyátá tǝ malímó màna nííí ànyirǝ. Ní abádhí adù Yèsù òbhù ɔbi nyú nà. ¹¹Nírǝ ní ndi Hèrǝdè mà, yà ngbǝna òdǝ rí pbànowí màna, náambénà kùnǝ dǝ itsi dǝ. Ní ka ndi ndùgbǝ, ndàdù àyàya mberù náfo kà-rǝ dhu-dzidǝ, kǝdù Yèsù àdu kowù nà tdítǝ Pilatǝ-fǝ ò. ¹²Ndi nínganí tí, Hèrǝdè mà Pilatǝ nà, náadù 'òzè òzè tí, àzèmbè òmvú tí í árubhi íí rǝ angyinǝ rǝ rǝrǝ.

Yèsù-ànyà nǝtdí ka kí ndíní ka koho tí dhu

¹³Pilatǝ náandu pbàkùhání tǝ ádrǝdrǝ ale mà, Pbàyàhúdí tǝ ádrǝdrǝ ale mà, ngùkpá ale màna. ¹⁴Ní kǝdù àtinà abádhí ní: «Nyí nyiwú yàrí ale nà fudu ò, nyàdù àtinà kà rarí indrù-dǝ nídzí ndíní dhu níva tí. Nírǝ, kàní ma mǝngù dhu kà-tsù nyìkpǝkǝ ò rǝ. Ní ma màla nzá atdí afátá mà kà-dǝ ka kí anya nǝtdí okúna dǝ rǝ. Ndirǝ, atdí dhu mà ríí imbǝ yà nyí nyòbhù ka dǝnà. ¹⁵Hèrǝdè nyú mà nála nzá atdí afátá mà kà dǝ, kǝdù kǝdu tdítǝ àlè-fǝ ò nídhuní. Ní, yà kǝnzí dhu ò, atdí dhu mà ríí mbǝ, yà kàbhù rádù kohò. ¹⁶Ní, ma mí kíkǝlǝ iwà ma màbhù ka kúvi rǝrǝ.» ¹⁷[Yà Pásika tǝ mùhendù-idhò náaríra dhu bhèyi, ka kongónà atdí ale níkǝlǝ imbi ò rǝ abádhí tǝ.] ¹⁸Ní, abádhí kǝrǝ náapè 'ùkú atdíkpá, 'àmbe àtinà dǝ: «Ábhù wǝ ale kohò, nyadù Bàrabà níkǝlǝ fǝkǝ.» ¹⁹Ndi Bàrabà ka kasò imbi ò, kígǝ ò ndi nǝnzí wǝgǝ-okú dǝ rǝ, ndirǝ indrù kǝhò dhu-okú dǝ rǝ.

²⁰Pilatǝ abhù tǝna tdítǝ ihé-yà tǝ, Yèsù ndi ndòzè ndíkǝlǝ nídhuní. ²¹Pbétù, abádhí adù idù: «Útǝ ka mùsàlabhà dǝ! Útǝ ka mùsàlabhà dǝ!» ²²Ibhù rí kǝsè ní, kǝti abádhí ní: «Ádhu nyú ndi kǝfǝ? Inzá ma màla atdí afátá mà, yà kǝkǝ kohò okúna dǝ rǝ. Ní ma mí kàbhù kúvi, madù ikǝlǝnà rǝrǝ.» ²³Pbétù, abádhí náadù dhu ètù, 'àmbe ùkú dǝ àrí nyú tí, ndíní ka kutǝ tí ka mùsàlabhà dǝ. Ní abádhí tǝ ikù-ɔbi òsè dǝnà nǝ rǝ, ²⁴Pilatǝ adù abádhí-afí òzè dhu nǝnzí. ²⁵Ní kíkǝlǝ yà imbi ò ka kósò kígǝ ò ndi nǝnzí wǝgǝ-okú dǝ rǝ, ndirǝ abvo nóhò dhu-okú dǝ rǝ ale. Ndi ale níí yà abádhí rùbhi ònzina rǝ kíkǝlǝ ale. Nírǝ ní ndi kǝdù Yèsù nàbhù abádhí-fǝ, ndíní abádhí ɔnzí tí afíya nózè dhu bhèyi.

Yèsù nútǝ ka kí mùsàlabhà dǝ dhu

²⁶Yèsù nà í owu òná kàsùmi ò, abádhí náalú Sìmoní tí kátina atdí ale inga bvù rǝ ríra rǝrǝ. Ndi ale níí Kùrení tǝ kígǝ ò ale. Ní abádhí náadù mùsàlabhà nǝgba kà-dǝ, ndíní kǝnǝ tǝ, ndàmbe àrà dǝ nà Yèsù-owù ò. ²⁷Ábhù ihé-yà mà, vèbhále màna náambénà owu dǝ Yèsù owù ò. I vèbhále náambénà odrùya-dǝ nùpbí dǝ izu-okú dǝ rǝ, 'àdù àmbe Yèsù òdzí dǝ. ²⁸Ní Yèsù agéré ndi ndàndà abádhí, ndàdù àtinà: «Yèrùsàlemà ò vèbhínzǝ, inzí nyòdzí ma! Pbétù, nyòdzí nyí nyí-tírǝ, ndirǝ nyòdzí fùkú nzónzo. ²⁹Obhò tí, idhǝ ríí inè yà òyá ka kowuya àtinà rǝ: «Hirò nǝnzí ní ingò-ayí, ndirǝ hirò nǝnzí ní inzá í nugu vèbhále, yà inzá inzo apèna ibàya-tsù níndù vèbhále.» ³⁰Ndi nínganí, indrù owuya àtinà rǝ pbìrì-akpá ní: «Nyàgbù nyí dǝkál!» Ndirǝ abádhí owuya àtinà rǝ pbìrì ní: «Nyàtsì nyí dǝkál!» ³¹Obhò tí, yà dhu bhèyi ka kí dhu ònzí kázù itsu rǝ rǝ, òtdyòtdyù itsu rǝ ka kǝnzina dhu nóloya ingbǝ dhu bhèyi?»

³²Wǝ ndi kàsùmi ò tí, ka kambénà owu dǝ átǝ nzére dhu ònzí arí óyǝ ale nà, ndíní ka kǝkye tí atdíkpá Yèsù màna. ³³Ní, «Ale-dǝ-kpa» tí kátina ngari

ò ì òwù ùvò rò, abádhí náutó Yèsù mùsàlabhà dǝ ányirǝ, kǝkǝ nzére dhu ònzi arí ǝyǝ ale màná. Atdí ale ka kutó Yèsù bhà fangà dǝná rò, kadù ngátsi nútó kàbhà ígù dǝná rò. ³⁴ [Ní, Yèsù ambénà àtìná dǝ: «Ábá, úbà dhu abádhí tǝ, inzà abádhí ùni ì ǝnzina dhu nídhuní.»] Abádhí náadù Yèsù rǝ mùdzarù núnǝ foyá, ngàlà ǝ ì ǝvì rǝrǝ. ³⁵ Ìndrù náadù ìko ányirǝ, 'ámbe ndǝnzi rí dhu nándà dǝ. Pbétù, pbàyàhúdí tǝ ádrǝdrǝ ale náadù òko 'ámbe Yèsù núgbo dǝ, 'ámbe àtìná dǝ: «Kíǝ ngǝkpá ale, ní kǝǝ pé ndì ndítǝrǝ, kǝpé ìí Krí-stǝ, Kàgàwà ǝpì fìndà ale tí!» ³⁶ Pbànowí náambénà kùgbo dǝ átǝ, 'adù òwu ògyògyè dǝvayì náva rǝ kà-tsù. ³⁷ Abádhí adúnà òwu àtìná rǝ: «Nyi nyapé ìí Pbàyàhúdí tǝ ádrùngbǝ kamà tí, ní íǝ pé nyi nyi-tǝrǝ.» ³⁸ Kà-dǝná ka kadù dhu àndi yà dhu bhèyi: «Yàrí ale ní Pbàyàhúdí tǝ ádrùngbǝ kamà.»

³⁹ Yà Yèsù tí ka kutǝ mùsàlabhà dǝ ale nzínzi ǝ atdí ale núuno dhu kà ní ndàti: «Nyi tí obhó Krístǝ? Íǝ pé nyi nyi-tǝrǝ, nyadù má nígu!» ⁴⁰ Pbétù ngátsi kà t'ǝdhìnà náadù òrù kà dǝ ndàti: «Nyi tí obhó Kàgàwà-dǝ mà nǝnzi, àzèmbè nyi nyongó ìí ndi àpbè-tidǝ kèlǝ nábà nyi nyí? ⁴¹ Àlǝ kí àpbè nábà obhónánga dǝ, àlǝ tǝ afátá-okú dǝ rò àlǝ kí kàbà nídhuní. Pbétù yàrí ale náfà nzà atdí dhu mà.» ⁴² Tdítǝ, kadù àtìná: «Yèsù, ìrè nyíré ma pbùkù idzi ò nyi nyótǝ rǝ.» ⁴³ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tǝ ndàti: «Ma mí obhó dhu núno indù: àlǝ kǝtsù nyi màná indo tí ***pàràdisò** ò.»

Yèsù rǝvè dhu

⁴⁴ Mbèmbè azà adyifǝ-sisì adyíbhengá nga tǝ ǝ, ínǝ-yà níibvù ndì kǝrǝ ndi pbìrì ǝ, ràrà àhu àrùgyètǝ adyifǝ-sisì adyidǝ nga tǝ ǝ. ⁴⁵ Adyifǝ náavè, Kàgàwà bhà idza ǝ ka kúsò ádrùngbǝ mberù ***pàziyà** tí kátina-ǝnga ràdè ndífa átsí rǝ. ⁴⁶ Ní Yèsù akù ǝrú túna nyú nà ndàti: «Ábá, mà màbhu afidù funú.» Wǝ dhu ndì ndòrì dhu-dzidǝ ní ndi, kà-affí náadù ìtdǝ dǝtsí. ⁴⁷ Wǝ ndì nǝnzi dhu ndì ndàla rǝ, Pbàrǝmá tǝ pbìrì ǝ atdí miyà pbànowí dǝ ádrùngbǝle níilǝ Kàgàwà ndàti: «Obhó nyú, yàrí ale níí obhónángatále!» ⁴⁸ Kǝrǝ alé-yà, yà ibí rǝ ìwùná dhu àndà, náala wǝ ndì nǝnzi dhu. Ní abádhí náadù ì ányirǝ rǝ dǝya-tsirǝ ùlǝ izu nyú nà rǝrǝ. ⁴⁹ Yà Yèsù núnì kǝrǝ ale, Gàlìlayà tǝ pbìrì ò rǝ ka núnà vèbhále màná, níikò itseta, 'ámbe ùda rúda dhu nándà dǝ.

Yèsù nǝtdù ka kí dhu

⁵⁰ Pbàyàhúdì-bvǝ ádrǝdrǝ anya nítǝ arí ale nzínzi ǝ, Yǝzefù tí kátina atdí ale níí ìnè. Ndi ale níí idzi ale, ndirǝ ka níí obhónángatále. ⁵¹ Kǝtsù nzà yà Yèsù dǝ rǝ 'ìri ale tǝ ǝtè ò màtí, ndirǝ abádhí rǝnzina dhu ò màtí. Wǝ ndi Yǝzefù níí Àrimàtayò tí kátina Pbàyàhúdì-bvǝ atdí kǝǝ ǝ ale. Ndirǝ kǝngónà Kàgàwà rǝ idzi ònyu ìndrù dǝ òná idho nǝdǝ. ⁵² Ní kàrà Pilatǝ bhà, ndàrà Yèsù-abvò nǝnzi kà-fǝ. ⁵³ Kǝdù Yèsù-abvò nífo mùsàlabhà dǝ rǝ, ndàdù ngbǝna nákpǝrǝ mberù ò. Kǝdù àrà ndi abvo nǝtdù bhalabhala ò ka kǝbhì ibhu ò. Ndi ibhu níí inzà ka kǝpè atdí ale mà nǝtdù òná angyi. ⁵⁴ Wǝ dhu anzi ndì yà ìndrù rǝ 'òbhǝlǝ ndínì ***sàbatù** adù tí ndǝpè òná idho ǝ. ⁵⁵ Yà Gàlìlayà tǝ pbìrì ò rǝ Yèsù núnà vèbhále, náadù òwu atdíkpá Yǝzefù màná. Abádhí náala Yèsù-abvò nǝtdù ka kí òná ibhu, 'adù Yèsù ka kilì ibhu ò tí dhu nála. ⁵⁶ Wǝ dhu-dzidǝ, abádhí náadù 'adu fírábvǝ, 'òwù andrǝkò mà, ndrùù rǝngu akye màná nǝbhǝlǝ. Sàbatù-idhò ǝ, abádhí náadù 'àso yà Úyátá nǝnzi dhu bhèyi.

Yèsù rĩ ndìngbè dhu

(Màt 28.1-10; Mrk 16.1-8; Yùw 20.1-13)

24 ¹Sàbatù-idhò dzidž rúbho nga ž, vèbhále náawù kútsingá nyú kàbhùlì ò. Abádhí awù ányì yà angyangyi ì òbhòlò mbèyi róngu akye mànà foyá. ²Ní, abádhí adù odu nótù iwà ka kògèrè ibhu-lí rò ró. ³Ní abádhí atsu ndi ibhu ò, pbétù abádhí adù nzá Ádrùngbàle Yèsù-abvò nótù. ⁴Ní atdíđ idhò náko abádhí ndi dhu dš rórò ní ndi, žyž ale náuto ì abádhí tí, atdíđ rúbmbili mùdzarè nà ròyá. ⁵Ní atdíđ odu nísí žyà dhu-okù dò rò, abádhí adù dýya nátdò obvò. Pbétù, kòrí ale adù dhu ivu abádhí-tsù 'àti: «Ádhu nyí nyí inè rĩ nyìkpóna nà ale nóme ùvùve ale nzínzi ž ní? ⁶Kà rĩ mbà iró, kàngbè wà ndi oye-bvù rò. Nyirè pé yà fùkù kùno àdi ndi ndàdi Gàlilayà tó pbìrì ò rórò dhu. ⁷Kàti: «Dhu àkà kipfo Ìndrù t'ídhùnà kabhu nzéngatále-fó, kadù ùtonà mùsàlabhà dš, ndirò ibhu idhò dzidž, kà ràdù ndìngbè.» ⁸Nirò ní ndi abádhí náadù yà Yèsù unò ote nírè. ⁹Ní abádhí adù ì ibhu-tí'ò rò, 'òwù yà ì àla kóró dhu núnò atdí kumì dónà atdí nà ábhàlì tò, kóró ngùkpà ale mànà. ¹⁰Í vèbhále nĩ Māgàdalà tó kigò ž Màriyà mà, Zānì mà, Yākòbhò-tsánà, Màriyà mànà. Ndirò, yà abádhí i'ina mànà ngùkpà vèbhále, náadù dhu àwe ndi dhu bhèyi tí Yèsù bhà uvitatále tò. ¹¹Pbétù, kòkò vèbhále ùnò fíyò dhu náti uvitatále adù zèze tí. Ní abádhí adù nzá ndi dhu ná'ù. ¹²Pbétù Pèterù náadù ndìvā, ndòkù kàbhùlì ò. Ní, ndi ndàgù ndi ndàndà ibhu-ònga rò, kàla mberù-mbélémbèlè kèlè ányì. Wò dhu-dzidž, kàdù ndàdu ndàrà pbìndà atdíđ idhò náko ndi wò ndi nònzì dhu dš rórò.

Yèsù rĩ ndàvì žyž ábhàlì tò Èmawù rárà otu ž dhu

(Mrk 16.12-13)

¹³Ndi nínanì tí, Yèsù bhà ábhàlì nzínzi ž žyž ale náakò 'àmbe òwu dš Èmawù tí kátina pbanga ò. Ndi pbanga nĩ'í atdí kumì dónà atdí nà kilòmetèrè tí Yèrùsàlemà tó kigò rš rò. ¹⁴Abádhí ambénà òte dš yà ì nònzì kóró dhu-tsí dš. ¹⁵Ní wò abádhí ròte, 'adù àmbe 'àgò dš óná kàsùmì ž, Yèsù nyú ndìtíró náandri abádhí tí ò, 'adù àmbe òwu dš atdíkpà abádhí mànà. ¹⁶Pbétù, dhu adù abádhí-nyínga nítì inzi rùnì Yèsù. ¹⁷Ní Yèsù ivú dhu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyí nyí nyàgò dónà, àzèmbè nyí nyongó òwu?» Ní kòrí ábhàlì náadù ìko, izu ràdù 'èka atdíđ. ¹⁸Atdí abádhí nzínzi ž ale, Kilìyopà tí kátina, náadù dhu ivu kà-tsù ndàti: «Nyí tí ndi atdíró Yèrùsàlemà tó kigò ž bhà nzínzi ž inzà nyi nyùnì kàrí idhò nzínzi ž ndi nònzì dhu?» ¹⁹Kàdù àtina abádhí nĩ: «Ádhu ndi?» Ní abádhí adù dhu ádu kà tò 'àti: «Yà Yèsù, Nàzàreti tó kigò ž ale rò ndi nónzi dhu. Ndi ale nĩ ádrùngbà óbi nà nabì. Kàrà ndi pbìndà óbi návi rš kàsùna ž, ndirò òtèna ž mètí, Kàgàwà-ònzì ndirò kóró ale-ònzì mètí. ²⁰Ní fàkà pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, fàkà ádròdrò ale mànà nípfo ka, 'àbhu kotdì anya dónà ndíni ka kohò tí, 'adù kàbhu kutò mùsàlabhà dš. ²¹Mā nyú, mā múbhì dhu irè rš ka rārì ndi Pbàisràyéli núwù rí ino-kàsù ž rò. Pbétù ròsè kóró dhu dónà, indo kóró kòrí dhu ónzì ì ró idhò náhu wà ibhu. ²²Ní obhó tí, nzínzika ž ngúfe vèbhále nábhu idhò rùko mà atdíđ. Abádhí òwùnà bhò-tsungá kàbhùlì ò. ²³Ní inzà ì òtù Yèsù-abvò rò, abádhí àdù ingo, 'adù àtina malàyíkà ràvi ì fíyò. Ní, ì malàyíkà ràti inè Yèsù rārì nyìkpóna nà. ²⁴Yà mà mĩ'ì mànà atdíkpà ale nzínzi ž, ngúfe ale nádù òwu átò kàbhùlì ò, 'adù ndi

dhu nótù àdhàdhì yà vèbhàlè náwenà dhu bhèyi tí. Pbétù abádhí àdù nzá ndi Yèsù-ngbò nyú nála.»

²⁵ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Nyí ní ìmbà irèta nà ale! Ndirò nyí ní ìnzí arí pbànábí núnò kóró dhu ná'u tsàkàtsàkà ale! ²⁶ Dhu aká tí obhó Krístò ràbà àpè ndi dhu bhèyi tdù ndi ndotsú pbìndà ádrùngbànga tó awáwù ò rò?» ²⁷ Wò dhu-dzidǎ, kǎdù dóná ka kandí Kàgàwà bhà Andítá ò kóró dhu-tì nòpè ndàwe abádhí tò, ròpè ndi Músà bhà Andítá ò rò, ràrà àhu kóró pbànábí náandí dhu ò.

²⁸ Abádhí níitdègu yà ì úbhi òwu rǎ ònà pbanga nínù, ní Yèsù adù dhu ònzí itse ràrà ale bhèyi. ²⁹ Pbétù abádhí adù Yèsù àgo 'àti: «Ádí atdíkpá mǎ mànà. Obhó tí, adyifó àrà wà, ndirò inga ràti kòmbí tí.» Ní Yèsù adù òtsù, 'òkò atdíkpá abádhí mànà. ³⁰ Ní ònyù-tsùná ì òkò atdíkpá abádhí mànà rórò, Yèsù níidiyì mǔgati ndàlù fóná, ndàdù òtsù nábhu Kàgàwà tò. Wò dhu-dzidǎ, kǎdù mǔgati-ònga núko ndùndò abádhí-fó. ³¹ Nírò ní ndi abádhí-nyínga náara ndùtù, 'àdù Yèsù núnì. Pbétù Yèsù náadù àwí dòtsí abádhí-nyíkpó ò rò. ³² Ní abádhí adù 'òpè 'òtè nzínziyà ð, 'àmbe àtìna dǎ: «Àlě-afí nígbènà tí obhó àlě ò, yà otu ð kà rùbhi Kàgàwà bhà Andítá-tì náwe rǎ àlě tò rò?»

³³ Abádhí adù 'ìvà ányirò rò tí, 'àdu ì Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní ányì abádhí atù kǎkò atdí kumì dóná atdí nà uvitatále òdhíya mànà ì nàndu ró. ³⁴ Ní ì uvi-tatále náadù àtìna abádhí nǎ: «Obhó nyú, Ádrùngbàlè Yèsù níngbè wà ndi. Kàvi wà ndi Simoni tò.» ³⁵ Ní kòrì óyǎ ábhàlì náadù ròyá ndi nònzì otu ð dhu mà, ìngbà dhu bhèyi mǎtí ì òwù Yèsù núnì mǔgati-ònga núkǎ rí ró dhu mànà dhu náwe abádhí tò.

Yèsù rí ndàvì pbìndà atdí kumì dóná atdí nà ábhàlì tò dhu

(Màt 28.16-20; Mrk 16.14-18; Yùw 20.19-23; Kas 1.1-8)

³⁶ Yà Èmawù rò ìwù ale rǎte ngǔkpá ábhàlì mànà ònà kàsùmì ð tí ní ndi, Yèsù nyú nditírò náavì ndi abádhí nzínzi ð, ndàdù àtìna abádhí nǎ: «Kàgàwà àkǎ ndàbhu nyí nyòkò màràngà ð.» ³⁷ Ní atdíð ádrùngbà òdò nísí òyà dhu-okú dò rò, abádhí adù dhu àtì ale-mùlì ì àla dhu tí. ³⁸ Pbétù Yèsù adù dhu nívu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu fùkú irèta nínza? Ndirò ádhu wòrì irèta-tidò rǎ'ì afíku ò ní? ³⁹ Nyàndà pé òtsùdu mà pfòdu mànà! Ìma nyú ní yà! Nyàpbalà pé ngbòdu, ndirò nyàndà pé, ale-mùlì náarfí ìmbà ìzǎ nà róná, ndirò kà-kpa mà náarfí ìmbà yà rùdú nyí nyálàna dhu bhèyi.» ⁴⁰ Wò dhu ùnò ndi ndi rò, kǎdù òtsùna mà, pfóna mànà nítè abádhí tò. ⁴¹ Pbétù wò ì fí nà ádrùngbà dhèdhe ð, abádhí rí nzí ndi ndúnona dhu ná'u, ndirò atdíð idho àdù abádhí núko dhu-okú dò rò, Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Nyí tǎ'ì ìnè ònyànà ka kǎdù dhu nà fukú iró?» ⁴² Ní abádhí adù ìkurù ìkurù ìbhè-ròrò-ngba nábhu kà tò. ⁴³ Kǎdù ndi ìbhè náko, ndàdù à'ànà àzèmbè abádhí rǎlana rórò. ⁴⁴ Wò dhu-dzidǎ, kǎdù àtìna abádhí nǎ: «Kòní yà fùkù ma mongónà ùnòndà òko ale kòko atdíkpá rórò dhu ní wò. Dhu aká yà kóró ka kandí dùdú Músà bhà Úyátá ò mǎtí, Kàgàwà bhà pbànábí tó Andítá ò mǎtí, ndirò Zàburi ò mǎtí dhu rónzì ì kóró.» ⁴⁵ Nírò ní ndi kǎdù abádhí tó irèta núnge, ndínì abádhí alú tí Kàgàwà bhà Andítá rúnona dhu dǎyà ð. ⁴⁶ Tdítdǎ kǎdù àtìna abádhí nǎ: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu kati: Krístò àkǎ ndàbà àpè, kàkǎ ndòvè, ìbhu rí kisè idho ð ndàdù ndìngbè. ⁴⁷ Ndirò kǎvò rǎ, dhu àkǎ kúnò ìndrù rí 'ùgèrè, 'ùbhà fíyò nzérenga, Kàgàwà ràdù dhu ùbà fíyò dhu kóró pbìrì ð ale tò, ròpè ndi

Yèrùsàlemà rò. ⁴⁸Nyí ní ndi dhu tó ngàmbì. ⁴⁹Ndirò kòní ma mí yà Àbadu náakò fíndá làká fúkù dhu níví fúkù. Ní nyí nyàkà nyókò yàrí kigò ǝ tí, ràrà àhu òrù-akpà ò rò rírá ádrùngbǎnga tó ɔbì nába nyí nyí dhu ò.»

Yèsù rí ndàdù òrù-akpà ò Kàgàwà i dhu

(Mrk 16.19; Kas 1.9-11)

⁵⁰Yèsù adù àrà pbindà ábhàlǐ nà Bètàniyà tí kátina pbanga-ti'ò. Ní, kǎngbe ɔtsúna ndàso abádhí nǐ. ⁵¹Ní yà abádhí násò ndì ndí òná kàsúmì ǝ, àbadhi mà núubhá ì pbindà ábhàlǐ mànà, ndàdù ɔdzì, ndàrà òrù-akpà ò. ⁵²Ní Yèsù ì ifu dhu-lutìná, abádhí náadù 'àdu ádrùngbǎ dhèdhe nyú nà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ⁵³Abádhí nóongónà 'ùndu bilínganà Kàgàwà bhà idzá, 'ámbe Kàgàwà-ɔvò nílè dǝ.

Yùwani

andí Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkürù

Yàrí bhùkù ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Ungbòta-Ɔwútá ò, Yùwani tí ka kátina ale ríí ibí nyú. Pbétù, yàrí bhùkù nandí tsí tí ka kírè ní Zèbèdayò mà pbindà tsìbhále Sàlòmè màná t'ídhùnà, yà Yèsù bhà uvitatále tí íí. Pbindà bhùkù ò, kà rǒte dóná ndítírò, ndàtì ndí «Yèsù ózè ábhàlǐ» tí (21.20-25). Kúndí átò dhu níí Upfòta tó bhùkù, 1 Yùwani, 2 Yùwani, ndirò 3 Yùwani tó bhàruwà.

Yùwani andí yàrí bhùkù mbèmbè àrè kumí dóná imbò nà atò mà nzínzi ò àrúgètí kumí atò nà Yèsù ka kùgè dhu-dzidǒ. Kándí Yèsù Krístò bhà yàrí Ídzi Màkürù, ndíní ndí ndabhù tí pbàkrístò-aff ròtsì obi ní. Kándí ndí Màkürù átò yà iri íí fíyó pòrì ò rò Pbàyàhúdí tò. Abádhí nzínzi ò ábhǎ ale nyú náa'u nzá dhu Yèsù ràrí Màsiyà. Yùw 20.31 ò, Yùwani ràtina, ndí randí dhu ndíní ìndrù náa'u tí dhu Yèsù ràrí Màsiyà, Kàgàwà t'ídhùnà, 'àdù íí ípìrǒnga nà kǒvò rǒ.

Pbindà andítá ò, Yùwani rǒte óyǒ dhu dǒ: «Pbàyàhúdí» (2.18-20, ndirò 5.10-16), yà Yèsù nugyénà atdíǒ ale, mà «a'uta» màná. Pbàyàhúdí ní Pbàfàrisáyó mà Pbàyàhúdí tó ngǔkpà kámá màná (11.57). A'uta tó atdí ófǒ ríí 2.23-24 ò. Ábhǎ ale nyú náa'u Yèsù yà kà rǎrà ònzínà rǒ wiwi álá í í dhu-okú dǒ rǒ tí. Pbétù, kà tò inga nafǒ ndíní ka kíí tí obhóná a'utátale tí dhu níí yà ndí ndùdhe dhu ífǔ ka kí atdíǒ dhu (8.31).

Bhùkù-nyiti ka kóhù tí dhu

- Yùwani rí Yèsù àti Kàgàwà itè rí kpangba Ɔte tí dhu (1.1-18).
- Bàtizò nubhónà Yùwani rí Yèsù, Màsiyà rǎrà dhu òvò dhu (1.19-34).
- Yèsù rí wemberè tó pbindà ábhàlǐ òvò dhu (1.35-51).
- Yèsù rí àrùbhù ize nítè, rítè ndí ràrí Kàgàwà t'ídhùnà nyú dhu (2.1-12.50).
- Yèsù rí kà rǐku dóná rǒ dhu ùdhè pbindà ábhàlǐ tó, ndàdù ndítsò abádhí dǒ dhu (13.1-17.26).
- Yèsù òsò ka kí dhu mà kà rǒvè mùsàlabhà dǒ dhu màná dhu (18.1-20.9).
- Yèsù ingbè ndí òve-bvè rǒ, ndàdù ndítè pbindà ábhàlǐ tò dhu (20.10-21.25).

Kàgàwà t'ídhùnà Yèsù núugèrè ndí ndòngò ìndrù tí dhu

(1Yù 1.1-3; 5.20)

1 ¹Òpè tí kóró dhu rí ndòpè rǒ, Ɔte tí ka kátina ale nííí inè. Ndi Ɔte tí ka kátina ale mà nííí atdíkpà Kàgàwà màná. Ndirò ndí Ɔte níí Kàgàwà. ²Òpè tí kóró dhu rí ndòpè rǒ, kíí Kàgàwà-tíí. ³Kàgàwà náanzí kóró dhu kǒtù ò. Ndirò Kàgàwà náanzí nzá atdí dhu mà inzá ndí ndònzí kǒtù ò rǒrǒ. ⁴Ndi Ɔte-nyutsi íí dhu níí ípìrǒnga, ndí ípìrǒnga ràdù íí awáwù ìndrù tò. ⁵Ndi awáwù nátdyi nga ínò ò rǒ, ínò náadù nzá ndí awáwù náko. ⁶Nírò ní ndí Kàgàwà níí atdí ale nííto ndí. Ndi ale-òvò níí Yùwani. ⁷Kíra ndíní ndí ndadì

tí ngàm̀bì tí ndi awáwù t̀, ndíní kóró ale náadù tí ndi awáwù ná'ù kà r̀ǹǹa ndi awáwù d̀ d̀hu-okú d̀ r̀. ⁸Ndi Yùwanì nyú ndítírò ní'í nzi awáwù, pbétù k̀ira ndíní ndadì tí ngàm̀bì tí ndi awáwù t̀.

⁹Ndi Ɖte ní'í obhóná awáwù nyú, yà kóró ale-nyínga náwù rãdù yà adzi ʒ ndi ndìrà àhu r̀ awáwù. ¹⁰Kí'í inè yà adzi ʒ. Ndirò Kàgàwà náanzì yà adzi kòtù ʒ, pbétù yà adzi ʒ ale náadù nzá k̀uni. ¹¹K̀ira àhu fíyò pbìrì ʒ ale nyú nzínzì ʒ, pbétù i ale nádù nzá k̀ak̀. ¹²Pbétù kóró ale, yà ka nakò 'àdù kà'ù t̀, kãdù ádrùngbãnga t̀ ɔbì nábhu r̀gèrè i 'òngò Kàgàwà bhà inzo nyú tí. ¹³Abádhí nòngò Kàgàwà bhà inzo tí, inzi ní ale-ngbò t̀ ʒfò ʒ, ndirò inzi ní inr̀r̀-afí nòzè ka dhu bhèyi ka kugu i dhu-okú d̀ r̀. Pbétù abádhí nòngò kà bhà inzo tí Kàgàwà ózè ka r̀'í ndi dhu bhèyi dhu-okú d̀ r̀. ¹⁴Ɖte tí ka kátina ale nùgèrè ndi, ndòngò inr̀r̀ tí, ndàdù ìrà àdì àlè nzínzì ʒ, àlè tí ndi ndalè ídzinga mà, obhóngà màrà ní r̀r̀. Àlè kala kàbhà ádrùngbãnga t̀ awáwù. Ndi awáwù ní, yà Abanà Kàgàwà-f̀ ndi atdí tí arí'í kàbhà ingba náabà. ¹⁵Kà d̀ ndi ndi dhu àwè r̀, bàtizò nubhóná Yùwanì náavò dhu àr̀ nyú tí, ndàti: «Yàrí ní ndi yà ma m̀ǹ ale, mati: «Dzidu d̀ r̀rà ale r̀r̀r̀ Ádrùngbãle nyú, ròsè dùdunà. Kí'í inè angyangyi inzà ka kàpè m̀gu r̀r̀r̀ nídhunì.»

¹⁶Pbìndà ádrùngbã ídzinga-okú d̀ r̀, kãso àlè, àlè ràbà ídzinga, ídzinga d̀. ¹⁷Kàgàwà níibho pbìndà Ɖyátá àlè t̀, Músà-otù ʒ. Pbétù kãdù pbìndà ídzinga mà, pbìndà obhóngà màrà níbhò àlè t̀ Yèsù Krístò-otù ʒ. ¹⁸Atdí ale mà nàpè nzá Kàgàwà àlè akekpa màtí. Pbétù ka nábhu àlè r̀ǹ ní yà atdí tí arí'í kà t̀'ídhunà. Ndi kà t̀'ídhunà ní ndi Abanà tí arádi, ndirò ka ní Kàgàwà.

Bàtizò nubhóná Yùwanì náawe ndítírò d̀nà dhu

(Màt 3.1-12; Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18; Yùw 5.33-36)

¹⁹Atdíku Yèrùsàlemà r̀, Pbàyahúdì t̀ ádròdrò ale náavi pbàkùhání mà, pbàlávì màrà ròwù dhu ìvu Bàtizò nubhóná Yùwanì-tsù ka r̀r̀r̀ àdhi. Ní, yàrí ní ndi Yùwanì adù àdunà dhu. ²⁰Inzá ndi ndàgò ndi r̀r̀r̀, kãvò dhu kpangba ndàti: «Ìma, ma ní nzi Krístò.» ²¹Ní, abádhí adù dhu ìvu t̀dítò kà-tsù 'àti: «Olu, inyì ní àdhi? Nyì tí Èliyà?» Ní kãdù dhu àdu, ndàti: «Ìnzì ní ma Èliyà.» Abádhí níivù dhu t̀dítò: «Nyì tí Kàgàwà bhà nabì yà mà m̀r̀d̀nà?» Yùwanì náadù dhu àdu: «Ìnzì ní ma Kàgàwà bhà Nabì.» ²²Ní abádhí adù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Olu, nyì ní àdhi, ndíní mà madù tí òwu nyì nyádùna f̀kà dhu ʒvò yà mà nìvìnà ale t̀? Ádhu nyì nyú nyì nyùnò nyì-tírò dùnù?» ²³Ní, Yùwanì adù yà Kàgàwà bhà nabì Ìsayà náandì dhu nádu abádhí t̀, ndàti:

«Ìma ní yà r̀ngù ʒ r̀ r̀úkù, t̀na r̀ambe ndirò d̀ ale:

«Nyùtò Ádrùngbãle bhà otu'.» ²⁴Kòkò ka k̀vìnà ale ní'í Pbàfàrisáyò.

²⁵Ní abádhí níivù dhu t̀dítò Yùwanì-tsù, 'àti: «Olu, inzi ní nyì Krístò mà, ndirò Èliyà mà, ndirò inzi ní nyì yà mà marí ʒd̀nà Kàgàwà bhà nabì mà r̀, ádhu nyì nyárí bàtizò nùbhò inr̀r̀ t̀ ní?»

²⁶Ní Yùwanì adù dhu àdu abádhí t̀ ndàti: «Ìma, ma marí bàtizò nùbhò inr̀r̀ t̀ idha ní. Pbétù nzínziku ʒ atdí ale r̀'í inè. Ndi ale ní inzà nyì nyáni ale. ²⁷Kà r̀rà dzidu d̀, pbétù mà màkà nzá m̀kò ma, munga kà-pf̀ r̀ kàyitò-mbì mà.»

²⁸Wò dhu náanzì ndi Bètàniyà tí kátina pbanga ʒ, yà Yùwanì ongónà bàtizò nùbhò inr̀r̀ t̀ ònà r̀, Yòr̀danì tí kátina idha-akpa-adzèrà r̀.

Yèsù ní Kàgàwà bhà Tàmă-ngba dhu

²⁹Tsútsă nínɡaní, Yùwanì náala Yèsù tina ò rírà ró, ndàdù àtìna: «Kànì Kàgàwà bhà Tàmă-ngba, yà adzi ǵ ale tó nzérénga nú'ò rí. ³⁰Ka ní ndi yà ma múnɔ dhu okúna dò rò, mati: «Dzidu dǵ rírà ale rǵrǵ Ádrùngbǵle nyú ròsè dùdunǵ, kǵrǵ inè angyangyi, inzǵ ka kǵpè mugu rórò nídhunǵ.» ³¹Ima nyú mà ma muni nzǵ ka. Pbétù, ma mǵrà bàtizò núbho ìndrù tǵ idha nǵ, ndíní Ìsràyeli ǵ bhà nabhù tǵ rùni ka.»

³²Ní kǵdù dhu òvò tǵtǵdǵ, ndàti: «Ma mala Kàgàwà bhà Ìlǵlǵ-Alafǵ òrù-akpǵ ò rò rǵfo àmbò tǵ ǵfǵ ǵ, ndàdi kǵ-dǵ ró. ³³Ndirò ima nyú mà, ma muni nzǵ ka. Pbétù Kàgàwà, yà ima nivi mǵrà bàtizò núbho ìndrù tǵ idha nǵ, náati ima nǵ: «Nyi nyǵlǵna Ìlǵlǵ-Alafǵ rǵfo, ndàdù àdi dǵnǵ ale ní ndi Ìlǵlǵ-Alafǵ nǵ rǵ bàtizò núbho ìndrù tǵ ale.» ³⁴Nírǵ, ma mǵla wà ndi dhu, ndirò ma mǵ dhu òvò kpangba, àbadhi rǵrǵ ndi Kàgàwà t'ídhunǵ.»

Yèsù rǵ wemberè tǵ pbìndǵ ábhǵlǵ núnzi dhu

(Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)

³⁵Tsútsă nínɡaní tǵtǵdǵ, bàtizò nubhónǵ Yùwanì mà ní'í yà inzǵ ì fǵnǵ ònǵ ngari ǵ tǵ, pbìndǵ ǵyǵ ábhǵlǵ mànǵ. ³⁶Ní, Yèsù ndi ndǵla ùda rúda ró rò, kǵti pbìndǵ ábhǵlǵ nǵ: «Kǵnǵ Kàgàwà bhà Tàmă-ngba.» ³⁷Ní kǵkǵ ǵyǵ ábhǵlǵ ní'iri wò Yùwanì ùnò dhu, 'àdù ìvǵ, 'òwù Yèsù-owù ǵ. ³⁸Ní, àrà ndi ndǵrà rórò, Yèsù náagéré ndi ndàndǵ olùnga, ndàdù kǵkǵ ábhǵlǵ nála owùna ǵ rǵwu ró. Ní kǵdù dhu ìvu abádhǵ-tsǵ, ndàti: «Ádhu nyǵ nyónena?» Ní abádhǵ adù dhu ìvu Yèsù-tsǵ, 'àti: «Rabǵ, nyi nyarǵdi ingborǵ?» Rabi-tǵ ní Mǵlimò. ³⁹Ní Yèsù adù dhu àdu abádhǵ tǵ ndàti: «Nyiwù, ndíní nyǵ nyala tǵ ka.» Ní abádhǵ adù òwu, 'àdù kǵrǵdi rǵ nga àla. Abádhǵ adù òko atdǵkpǵ kǵ mànǵ ndi nínɡanǵ. Ndi dhu ní'í mbèmbe ìdrè adyǵfǵ-sisǵ adyǵdǵ nga tǵ ǵ dhu. ⁴⁰Kǵkǵ Yùwanì rǵnɔna dhu nǵrinǵ, 'àdù òwu Yèsù-owù ǵ ale nzínzi ǵ atdǵ ale-ɔvò ní'í Àndèreyǵ. Ndi Àndèreyǵ ní'í Simoni Péterù t'ádǵnǵ. ⁴¹Ní Yèsù-tǵ rò ì ìvǵ ì rò, Àndèreyǵ náadù àrà angyi adǵnǵ Simoni rǵrǵ ì, ndàdù àtìna kǵnǵ: «Mǵ màla *Màsiyǵ.» Màsiyǵ-tǵ ní *Kǵristò. ⁴²Kǵdù wò ndi adǵnǵ, Simoni, núnǵ òwù nǵ Yèsù rǵrǵ ì. Ní ányǵ abádhǵ òwù ùvò rò, Yèsù udǵ nyǵkpǵna ndàndǵ Simoni, ndàdù àtìna nǵ: «Ínyi, nyi ní Simoni, Yùwanì t'ídhunǵ. Ní ròpè ndi kǵmbǵ, ka kǵngo nyanzi Kefǵ tǵ.» Kǵ-tǵ ní Péterù.

Yèsù rǵ Filipò mà Nàtǵnelǵ mànǵ núnzi owùna nungu tǵ dhu

⁴³Tsútsă nínɡaní, Yèsù azè ndǵrà Gǵlǵlayǵ tǵ pbìrǵ ò. Ní ányǵ ndi ndǵrà rórò, kǵtù Filipò, ndàdù àtìna nǵ: «Filipò, írǵ owùdu ǵ.» ⁴⁴Wò ndi Filipò ní'í Àndèreyǵ mà Péterù mànǵ mà tǵ pbanga, Bètèsàydǵ tǵ kǵtina ǵ ale. ⁴⁵Ní Filipò arǵ, ndǵrà àhu Nàtǵnelǵ-tǵ, nditsǵ àtìna kǵnǵ: «Mǵ màla wà yà pbìndǵ Uyǵtǵ ò Músǵ avò dhu okúna dò rò, ndirò yǵ fǵyǵ andítǵ ò Kàgàwà bhà pbànǵbí náavò dhu okúna dò rò ale». Ndi ale ní Yèsù, Nǵzàretǵ tǵ kǵgǵ ǵ ale, Yǵzefù t'ídhunǵ.» ⁴⁶Ní, Nàtǵnelǵ adù dhu ìvu Filipò-tsǵ, ndàti: «Ídzǵ dhu nyú t'ádù àhu àhù Nǵzàretǵ rò dhéè?» Ní, Filipò adù àtìna kǵnǵ: «Írǵ pé ndíní nyi nyala tǵ ka.»

⁴⁷Ní, Yèsù itǵǵgu Nàtǵnelǵ àlǵ tina ò rírà ró, ní kǵdù dhu òvò kǵkǵ dò rò, ndàti: «Kànǵ Pbǵìsrǵyélǵ tǵ pbìrǵ ǵ ale nyú ní yà, ìmbǵ utrǵtǵ rǵrǵ nyunatsǵ.»

* 1.45 Tǵr 18.18; Ìsa 9.5

⁴⁸ Ní Nàtànèlì adù dhu ìvu Yèsù-tsù, ndàtì: «Nyi nyàni ma ìngbà dhu bhèyi?» Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Inzá Filipò àpè nyanzi rórò, ma màlanà nyi mùtini-kpa-tsinà nyi nyidè rò.» ⁴⁹ Ní Nàtànèlì adù àtina Yèsù nì: «Màlimò, inyì ní Kàgàwà t'ídhùnà, ndirò nyi ní Phàlsràyéí tó Ádrùngbà Kamà!» ⁵⁰ Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Nyi nyà'ù tí dhu, yà ma màtì, ma ràlanà nyi mùtini-kpa-tsinà nyi nyidè rò dhu-okú dò rò? Pbétù, nyi nyí wò dhu òdnà róse ádròdrò dhu nyú nálà!» ⁵¹ Yèsù adù àtina tdiédò: «Ma mí obhó dhu núno fùkù. Nyí nyí òrù-akpà-tsù nálà ndì nàngbe, Kàgàwà bhà màlàyíkà ràdù òwu ùpo rò ɔrù, 'adù ifo obvò Ìndrù t'ídhùnà dš rò.»

Yèsù rí wemberè tó pbìndà wiwì nónzi dhu

2 ¹ Ìbhu ráhu idhò ɔ, ka kanzi àdhìngbà ka kùndà ní mùhèndù Kanà tí kátina pbanga ɔ, Gàlilayà tó pbìrì ɔ. Yèsù tsánà, Màriyà, níí'ì inè ndi mùhèndù ɔ. ² Ndirò ka kadù Yèsù mà, pbìndà ábhàlì mànà núnzì átò riwù ndi mùhèndù ɔ. ³ Ní, yà òmvùna ka kí òvayì níku rò, Yèsù tsánà náati Yèsù nì: «Kàrí ale ròmùvùna òvayì rí'ì mbà.» ⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Iyá, ádhu ndi nyi nyòzè mɔnzì? Inzá pbàkà kàsùmì nápè àkà.» ⁵ Ní kà-tsánà adù àtina kasutále nì: «Ōnzi nyònzì kà rävina nyònzì kórò dhu.» ⁶ Ànyirò, yà odu ní ka kòbhòlò andu-abábá níí'ì inè aza. I andu ní'ì yà Pbàyàhúdì náarí 'ù'ò 'ílà Kàgàwà-nyìkpò ɔ ní idha núdhò ka karí òyà andu. Ndirò, i andu ní'ì mbèmbè atdí miyà lítrè mà ràdù òtsù atdí ɔ ní dhu bvùtí andu. ⁷ Ní Yèsù ati kòkò kasutále nì: «Nyùtdyò idha, nyí'á kòrí andu ní kórò.» Ní abádhí adù i andu níra idha ní rùlè liyá.

⁸ Tdiédò, Yèsù adù àtina abádhí nì: «Nyùtdyò pé ka ake, nyòwù nà mùhèndù tó ádrùngbàlè rinè.» Ní abádhí adù òwu kà nà ndi ádrùngbàlè rinè. ⁹ Wò mùhèndù tó ádrùngbàlè níinè yà òvayì tí Yèsù ùgèrè ròngò idha, inzi ndàdù àdhà rò màtì ka kiwù ndi òvayì nà dhu núni. Pbétù yà ndi idha nùtdyòná kasutále kèlè ní i iwà ka nuni. Ní wò mùhèndù tó ádrùngbàlè náanzi akpatsi, ndàdù dhu ìvu tsùnà, ndàtì: ¹⁰ «Ìgyò! Kórò ale náarí atdidò òvù òvayì nábhù kòpè òmvù rónà rò angyi, kadù yà inzá òvù mbèyi-tsí níbhò olù, iwà Ìndrù òmvù i 'òrì rórò. Ní, nyi nyàdù tí atdidò òvù òvayì nyú nódò rìrà àhu kòmbínga ɔ màtì?» ¹¹ Wòrí ní ndi Yèsù anzi pbìndà wemberè tó wiwì. Kànzì ka Kanà tí kátina Gàlilayà tó pbìrì ɔ atdí pbanga ɔ. Ndi dhu adù kàbhà ádrùngbànga tó awawù nítè, kàbhà ábhàlì ràdù kà'ù.

¹² Wò dhu-dzidò, Yèsù mà náadù òwu Kàpèrnàwumù tí kátina pbanga ɔ atdikpá, iyànà mà, adóna mà, ndirò pbìndà ábhàlì mànà. Abádhí náadù òko ànyì ngúfe idhò kèlè tí.

Yèsù rí Kàgàwà bhà idzá rò rí dhu ùdzí ale nódì dhu

(Màt 21.12-13; Mrk 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Atdíku, *Pbàyàhúdì tó Pásika tó mùhèndù-idhò níí'ì iwà ndi ndindù ndi rò. Ní Yèsù ivà ndi, ndàrà Yèrùsalemà tó kigò ɔ. ¹⁴ Ní ànyì, kàtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ikyi-akpá mà, tàrà mà, àmbò mànà nábhù rí kudzi ale mà nótù obvò òkò rò. Ndirò ànyì-dza kàtù ngùkpà ale ní'ì fùràngà ɔ nga nábhù rí kùwu ale. ¹⁵ Ní, Yèsù akyè imbi asé bhèyi, ndàdù kòrí ale nódì ní kórò,

ndipfo Kàgàwà bhà idza rò, fiyó tàrà mà, ndirò fiyó ìkyi-akpá màrà. Kàdù yà fàrangà-ŋga nábhù rǝ rúbhi kuwu ale tó fàrangà-ŋga núvo obvò, ndàdù abádhí tó mizà nátdi ràwà ì adzíya dǝ. ¹⁶Ndirò, kàdù àtìná àmbò nábhù rǝ rúbhi kudzi ale ní: «Nyipfo kǝkǝ dhu irò rò. Ìnzí nyí nyádù Àbadu bhà idza nùgèrè rǝngò dhu t'údzítá-idza tí.» ¹⁷Nirò ní ndi Yèsù bhà ábhàlǝ náadù yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu nírè. Ndi andítá ràtina: «Pbùkù idza ma mózè ní àzè náarí mǝbi àdzò bhèyi.» ¹⁸Ní Pbàyàhúdí tó ádròdrǝ ale náadù dhu ivu Yèsù-tsǝ, àti: «Íngbàgà wiwí nyi nyávina fàkà wò nyi nyònzí dhu-okú dǝ rò?» ¹⁹Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tǝ, ndàti: «Nyùgolo pé wǝrí Kàgàwà bhà idza, ní ma mí kǝsì ridè ìbhù idho ǝ.» ²⁰Ní, kǝrí Pbàyàhúdí tó ádròdrǝ ale náadù àtìná Yèsù ní: «Hǝkǝ! Wǝrí idza ka kasì ràrà àhù ifo kumì dǝná azà nà atò nyú tí, ní nyi tí adù kǝsì ǝsì ìbhù idho ǝ?» ²¹Pbétù, Yèsù ipbé ndàmbe àtìná dǝ idza tí dhu ní ngbǝna nyú ndi ndítírò. ²²Ní, yà ndi ndóvè, kotdù ndi dhu-dzidǝ, Yèsù níitdègu ndìngbè ìbhù ò rò, nírò ní ndi kàbhà ábhàlǝ náadù yà kǝncò dhu nírè. Ní abádhí adù yà Kàgàwà bhà Andítá mà, Yèsù uncò fiyó cte màrà dhu ná'ù.

Yèsù arí ale-afí ò dhu núní kǝrǝ dhu

²³*Pbàyàhúdí tó Pásika tó màhendù níitdègu Yèsù otù Yèrùsalemà tó kigò ò, ní ábhǝ ale nyú náa'u ka yà kà ràrà ònzina rǝ wiwí-okú dǝ rò. ²⁴Pbétù, Yèsù nyú ndítírò náa'u nzá iwà abádhí ná'ù ndi dhu, kǝni abádhí kǝrǝ nídhuní. ²⁵Ndirò, kǝránà mbà ì rǝ ngàmbi-atdyú nà ìndrǝ bhà dhu-okú dǝ rò, iwà ndi ndèni ndi ale-afí ò dhu kǝrǝ angyangyi nídhuní.

Nìkǝdemù mà rǝte Yèsù nà dhu

(Màt 18.3; Yùw 1.12-13; 2Kò 5.17; Zèk 36.26)

3 ¹Nìkǝdemù tí kátina atdí ale ní rǝ Pbàfàrisáyó nzínzi ǝ. Ndi ale ní rǝ Pbàyàhúdí tó atdí ádrùngbǝle. ²Ní atdíku, kǝvà ndi ndirà àhù kùbhingánà Yèsù-tí'ò, ndàdù àtìná kàní: «Màlímǝ, mà múnì wà dhu nyi ràrǝ Kàgàwà ìvì rìrà dhu ùdhe fàkà ale. Obhó tí, atdí ale mà rǝ nzi adù kǝkǝ nyi nyarónzina wiwí-tidǝ nǝnzì ìmbà Kàgàwà ì rǝ atdíkpá ndi nà rò.» ³Ní Yèsù adù àtìná kàní: «Ma mí obhó dhu núnò ìndù. Atdí ale mà rǝ nzi adù òtsù òrù-akpà ǝ Ádrùngbǝ kamà Kàgàwà bhà idzi ò inzà ka kùgù ndi ówútána tó uguta ní rǝrǝ.» ⁴Ní, Nìkǝdemù adù dhu ivu Yèsù-tsǝ, ndàti: «Íwà óngò mùlà tí ale nùgù ka kádù ìngbà dhu bhèyi tdítǝ? Ndi ale tí adù ndàdu tdítǝ ìyànà-fitsù ò, kádù ndùgù oyo rí kisé uguta ní?» ⁵Ní Yèsù adù dhu àdu Nìkǝdemù tǝ, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò ìndù: ìnzí ndi ale náapè ndàbhù kùgù ndi idha mà ìlǝlǝ-Alafí màrà-otù ǝ, ní ndi ale rǝ nzi adù òtsù òrù-akpà ǝ Ádrùngbǝ kamà Kàgàwà bhà idzi ò.» ⁶Ìndrǝ òdhi arí ngbǝna ònǝ rò ní ìndrǝ. Ndirò ìndrǝ òdhi arí afína ònǝ rò ní Kàgàwà bhà ìlǝlǝ-Alafí. ⁷Ní, dhu àkǝ nzá idho rǝkò nyi yà ma mátina dhu rǝkǝ kùgù nyí ówútána tó uguta ní dhu-okú dǝ rò. ⁸Awe náarópili, ndàmbe àrà dǝ afína òzè i, nyadù àmbe tǝna nírì dǝ. Pbétù, nyi nyí nzi adù àdhà rò màtí ka rìrà dhu, ndirò àdhà màtí kà ràrà dhu núnì. Ní ndi dhu rǝ ndi dhu bhèyi tí, Kàgàwà bhà ìlǝlǝ-Alafí-otù ǝ ndi nùgù ale tǝ.» ⁹Ní, Nìkǝdemù adù dhu ivu

* 2.17 Zàb 69.10 a 3.3 Kà-tì ní, Kàgàwà rǝ ìndrǝ ùgu afína ònǝ rò dhu. * 3.5 Zèk 36.25-27; Yùw 7.37-39

Yēsù-tsù, ndàtì: «Wòrí dhu ràdù ndònzì ìngbà dhu bhěyi?» ¹⁰Ní Yēsù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Inyi ní atdíđđ ndì núnì Pbàisràyélí tó p̀bìrì ǝ m̀lìmò nyú, ní nyi nyúni tí inzà wò dhu? ¹¹Ma mí obhó dhu nuno indù. Mă marúnona dhu ní ̀nńĩ mă m̀nì dhu. Ndirò mă maróko fındà ngàmbì tí dhu ní nyìkpóka nĩ mă mála dhu, pbétù nyí nyárí nǝ àdù mă m̀nì dhu ná'ù. ¹²Yà ìnzì nyí nyárí fúkù ma m̀nì dhu yà adzi dǝ arí 'ònzì dhu ná'ù rò, ní nyí nyádù fúkù ma m̀nì dhu ̀rù-akpà ǝ arí 'ònzì dhu ná'ù ìngbà dhu bhěyi? ¹³Atdí ale mà núpò nzà ányì. Pbétù ányì úpò ní Ìndrù t'ídhùnà kèlě, yà ányìrò ifo ale. ¹⁴Ní àdhà-dhì Músà nfidì osu-wòyǝ itsu dǝ rò ̀rú rùngù ǝ dhu bhěyi*, dhu-àkă kidì Ìndrù t'ídhùnà ̀rú, ¹⁵ndínĩ ka ná'ù ìngbà tí fìlì ndì ale mà náadùya tí dhòdhódhónka tó ípìrǝnga nába. ¹⁶Obhó tí, Kàgàwà náazè yà adzi ǝ ale atdíđđ. Ní kǝbho yà atdí tí arí'í Idhùnà yà adzi ǝ, ndínĩ ka ná'ù ìngbà tí fìlì ndì ale mà náadùya tí nǝ ̀awí, pbétù ndi ale adùya tí dhòdhódhónka tó ípìrǝnga nába. ¹⁷Obhó tí, Kàgàwà nívi nzà Idhùnà rìrà yà adzi ǝ ale-ànyà nítdì, pbétù kǝvi ka rìrà ndínĩ yà adzi ǝ ale núgù tí otùna ǝ. ¹⁸Ndi ale náapè kà'u, ní ndi ale dǝ Kàgàwà adùya nǝ anya ̀tdì. Pbétù, inzà ka ná'ù ale dǝ kǝtdì wà anya angyangyi, inzà kà'ù Idhùnà dhu-okú dǝ rò. ¹⁹Yàrí ní ndi Kàgàwà nítdìya anya ìndrù dǝ okúna dǝ rò dhu. Awáwù níra àhu yà adzi ǝ, pbétù ìndrù náadù ìnò ǝ ì óko dhu nózè atdíđđ, ròsè ndi awáwù dǝnà, nzère dhu ̀nzì ì arí dhu-okú dǝ rò. ²⁰Obhó tí, nzérènga ̀nzì arí ale náarí awáwù ̀ndrò ̀ndrò tí, ìnzì ndàdù ndòzè ndàhu awáwù ǝ, akye ndi ndaróznina nzère dhu náadùna àrà ndàla rǝ kpangba nĩ. ²¹Pbétù, obhó dhu ̀nzì arí ale náarí ndòzè ndùbhi awáwù ǝ, ndínĩ ndi ndaróznina dhu náala tí ndi Kàgàwà ózè dhu bhěyi ndi ndaróznina dhu tí.»

Yēsù ní Ádràngbàlè ròsè Yùwanì dǝnà

(Yùw 1.19-24)

²²Wò dhu-dzidǝ, Yēsù mà p̀bìndà ábhàlĩ mànà náawù Yùdèyà tó p̀bìrì ǝ. Ní ányì, abádhí náakò ngúfe idho tí, 'àdù òwu bàtizò núbho rǝ ìndrù tò. ²³Yùwanì náaranà bàtizò núbho rǝ átò ìndrù tò Sàlìmù tí kátina pbanga tí arí'í ngàtsi pbanga, Àyinonì tí kátina ǝ. Obhó tí, ndi pbanga ǝ idha ní'í abho nyú. Ní ìndrù nóowùnà iwu rǝ Yùwanì rǝ'í ì, kà ràdù bàtizò núbho fiyò. ²⁴Wò ndi kàsùmi ǝ, Yùwanì ní'í inzà ka kàpè òsòna imbi ǝ rò.

²⁵Nírò ní ndi Yùwanì bhà ábhàlĩ mà atdí Màyàhudì mànà náakò 'àmbe 'àgò dǝ ìndrù rǝ ndù'ò ndilà Kàgàwà-nyìkpó ǝ tí dhu dǝ. ²⁶Ní, ì ábhàlĩ níiwú Yùwanì-tí'ò, 'àdù àtìna kànĩ: «M̀lìmò, yà Yòròdanì tó idha-akpà-adzè nyí nyí'í mànà atdíkpà ale, yà nyi nyú tǝrò nyi nyóvò dhu dǝnà fàkà ale, ní rǝ'í bàtizò ùbhò ndi ndi ìndrù tò ró. Ndirò kóró ale rǝwu òwu rǝ kà-tí'ò.» ²⁷Ní Yùwanì adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Ìndrù ràdù àbàna dhu ní ̀rù-akpà ǝ rò ka kǝbhò fındà dhu kèlě. ²⁸Nyí nyú nyí-tǝrò, nyí ní yà ma muno dhu tó ngàmbì. Ma máti ima rǝrǝ nǝ Krístò, pbétù ma rǝrǝ Kàgàwà ívi angyinà rǝ kà tò ale. ²⁹Àdhìngbà-̀wútà nà rǝ'í ale ní ndi ndi àdhìngbà bhà ale. Pbétù ndi kà bhà ale t'òdhìnà, yà kà-tí idè ndàmbe kà rùnna dhu ìrì dǝ, nídhè ràdù ndika atdíđđ kà-tù ìrì ndi ndi rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ma mí'í dhèdhe nà, ndirò ndi dhèdhe nákà wà atdíđđ nyú kòmbí. ³⁰Ní dhu àkă wà Yēsù-̀wò ràmbe ndòtò dǝ, ̀wòdu ràdù àmbe àwí dǝ.»

Yùwanì rí Yèsù àti òrù-akpà ò rò írà ale tí dhu

³¹ Wò dhu-dzidò, Yùwanì náadù dhu-òvò tditdò, ndàti: «Òrù-akpà ò rò írà ale ní ndi ríí kóró ale dò. Pbétù, yà adzi ò ka kùgù ale ní yà adzi ò ale kèlè, ndirò kà rādù òte yà adzi ò dhu dò tí. Òrù-akpà ò rò írà ale ríí kóró ale dò. ³² Kàrúnna dhu ní nyìkpóna nyú nì ndi ndála dhu, ndirò ní bína nyú nì ndi ndírì dhu. Pbétù, indrù arí nzi àdù kà rúnna dhu ná'ù. ³³ Kà rúnna dhu ná'ù ale návi dhu kpangba Kàgàwà rari obhó dhu ènò arí ale. ³⁴ Obhó tí, Kàgàwà ivi ale náarí Kàgàwà bhà òte núno, atdidò kírà ndi pbindà Ìlìl-Àlafi ní dhu-okú dò rò. ³⁵ Kàgàwà ózè Idhùna atdidò. Ní ndi dhu-okú dò rò, kàdù kóró dhu tó ádrùngbànga nábhù kà-fó. ³⁶ Kàgàwà tídhùna ná'ù ale, ní rādù dhòdhóhóngà tó ípìrònga nába. Pbétù, ndi núvò inzi ndirò kà tídhùna-tsù dhu ale, náabáya nzi dhòdhóhóngà tó ípìrònga, pbétù Kàgàwà bhà nàwí róngò àdi dhòdhóhóngà ndi ale dò.»

Yèsù mà ròte Sàmàriyà tó pbìrì ò atdí tsibhále nà dhu

(Ìsa 55.1; Yùw 7.37-39; Kas 8.25)

4 ¹ Wò ndi kàsùmi ò, Yùdèyà tó pbìrì ò Pbàfàrisáyó níri indrù rúnna Yèsù dò dhu. Abádhí ambénà àtina dò, Yèsù rari àrà ibí ale nyú nùgèrè rò róngò pbindà ábhàlì tí, ndàdù àrà bàtizò núbho rò ábhò ale nyú tò, ròsè yà Yùwanì arí kònzì tí dhu dònà. ² Pbétù, Yèsù nyú nditirò náaranà nzi bàtizò núbho rò indrù tò, kùbho rò owúnà ní kàbhà ábhàlì. ³ Ní, Yèsù adù ndivà Yùdèyà tó pbìrì ò rò, ndàdu ndi Gálilayà tó pbìrì ò. ⁴ Ní ànyì ndi ndàrà rò, kàkà ndàdà Sàmàriyà tó pbìrì òna ná. ⁵ Ní kàrà àhu Sàmàriyà tó pbìrì ò atdí pbanga, Sikarì tí kátina ò. Ndi pbanga níí kyèòkyèò yà idhùna Yòzefù tó Yàkòbhò náabhù adzi tí. ⁶ Ndirò, Yàkòbhò bhà dziwò níí ànyirò. Ní, Yèsù itsi àdi wòrí dziwò-bidò atdidò ndi ndingyè ndi abhi ní dhu-okú dò rò. Ndi dhu níí mbèmbè azà adyifò-sisì adyíbhengà nga tó ò dhu. ⁷ Ní, Sàmàriyà tó pbìrì ò atdí tsibhále níra idha nítidyò. Ní Yèsù adù àtina kà ní: «Íbho pé idha mómuvè.» ⁸ Wò ndi kàsùmi ò, Yèsù bhà ábhàlì náadù ìí kigò ò ò owù ònyù núdzi ndíní ò onyu tí rò. ⁹ Ní, wò Sàmàriyà tó pbìrì ò tsibhále náadù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Hòkò! Íngbà dhu bhèyi dhu, inyi Mùyàhudì tí rò, nyi nyí idha nónzi fudú ndíní nyi nyómuvé tí, àzèmbè ima nongó ìí Mùsàmàriyà-ayi?» Obhó tí, irita níí ìmbà Pbàyàhúdì mà nzínzi ò Sàmàriyà ò bhà màna. ¹⁰ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò ndàti: «Nyi nyíiná gukyè Kàgàwà arábhùna indrù tò dhu núni ale tí, nyadù yà funú rí idha nónzi ndómuvè ale rari àdhi dhu núni, ní nyi nyàmbènà ndi idha nónzi kà-fó, kà rādù ípìrònga àbhù rí indrù tò idha nábhù indù.» ¹¹ Ní wò tsibhále adù dhu ìvu Yèsù-tsù, ndàti: «Ádrùngbálé, idha itdyò nyi nyadù ní ngemekù mà ríí mbà funú, ndirò yari dziwò ríí ádzí nyú. Ní nyi nyí wò ndi ípìrònga àbhù rí idha nába àdhà? ¹² Abhukà Yàkòbhò ní ndi yari dziwò nùbhà fàkà. Ka nyú nditirò, kàbhà inzo mà, kà bhà mùtungà màna, nùumvù kà ò idha átò. Ní inyi, nyi tí ndi adrùngbàlè ròsè ndi abhukà Yàkòbhò dònà?» ¹³ Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Íngbàtí ìli ndi ale mà yari dziwò ò idha nómuvè, nóhò idha-atdyú rādù òho tditdò. ¹⁴ Pbétù, yà ima nyú ma mábhùna idha nómuvè rí ale, nóhò idha-atdyú rí nzi àdù tditdò akekpá màtí. Obhó tí, ma mábhùna ndi ale tò idha rādù òngo dhòdhóhóngà tó ípìrònga nábhù rí indrù tò idha róngò ìtu òna rò idha-dòti tí.» ¹⁵ Ní wò tsibhále adù àtina Yèsù ní:

«Ádrùngbálè, íbhò wòrí idha idù, ìnzí idha-atdyú nóongó tí mohò, ndirò ìnzí ma mongó tí ìrà idha níttyò ìró tdítdó.» ¹⁶Ní Yèsù adù àtìná kà nǐ: «Árà nyanzi pbùkù kpatsibhále, nyàdù ìwu màná ìró.» ¹⁷Ní wò tsibhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ìmbà ma mǐí kpatsibhále nà.» Ní Yèsù adù àtìná kà nǐ: «Nyi nyàdu dhu mběyi nyú nyati, ìmbà nyi rǎrǐ kpatsibhále nà. ¹⁸Obhó tí, nyi nyúmbà nyi ìmbò kpabhále nyú tò. Ní, yà kombí nyí nyí nà kpatsibhále ní nzí pbùkù ale. Ní, wò nyi nyànò dhu ní obhó dhu nyú.» ¹⁹Ní, wò tsibhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ádrùngbálè, iwà ma mǔni dhu nyi rǎrǐ Kàgàwà bhà nabì nyú. ²⁰Abhúka nóongónà Kàgàwà núle yàrí pbìrì dǒ rò, pbétù nyí Pbàyàhúdì-tírò, nyí nyaràdù àtìná, Yèrùsalemà tó kigò rǎrǐ ndi Kàgàwà núle ka kádù òwu òná rò kigò.» ²¹Ní, Yèsù adù àtìná kà nǐ: «Yàrí tsibhálè, á'u yà ma múnóna ìndù dhu. Atdí kàsùmì nǐí'ya ìnè, yà ìnzí nyí nyuléya àlè t'Ábanà Kàgàwà yàrí pbìrì dǒ rò màtí, ndirò Yèrùsalemà tó kigò ð rò màtí òná. ²²Nyí, Sàmàriyà tó pbìrì ð bhà tírò, nyí nyárí Kàgàwà núlè ìnzá nyi nyáni mběyi rórò. Pbétù mà, Pbàyàhúdì tírò, mà mǎrí kùlè iwà mà múnì mběyi nyú rórò. Obhó tí, Kàgàwà rǐbhona ìndrù tó ògù rǎhu Pbàyàhúdì nzínzì-bvù rò. ²³Pbétù, kàsùmì nínndù wà ndi, ndirò ndi kàsùmì náká wà. Wò ndi kàsùmì ní, yà Kàgàwà-nyìkpò nòfò dhu bhěyi arí Kàgàwà ùlè ale rí 'òpè 'ùlè ka affiya ð, ndirò obhóngà nyú dǒ òná kàsùmì. Obhó tí, àlè t'Ábanà Kàgàwà arónena ní ndi dhu bhěyi rí ndùlè ale-tidò. ²⁴Kàgàwà ní Alafí. Ní dhu àká kùlè rí ale rùlè ka affiya ð, ndirò obhóngà nyú dǒ.» ²⁵Ní wò tsibhále adù àtìná Yèsù nǐ: «Ma múnì wà dhu Màsiyà, Krístò tí kátina ale riraya ìrà. Ní, kà rǐrà nínnganí, kǎweya kórò dhu fákà.» ²⁶Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ìma ní ndi Krístò, yà ìnyi nà ma móte.» ²⁷Wò ndi kàsùmì ð ní ndi, Yèsù bhà ábhàlǐ náadù 'ùtò ànyirò. Ní idho núuko abádhí atdidò, ð àla Yèsù mà rǒte atdí tsibhále nà dhu-okú dǒ rò. Pbétù, atdí ale mà abádhí nzínzì ð náadù nzá ndòmuvù ndivù dhu Yèsù-tsù, rǎrǐ àdhu Yèsù rǐí atdyúna nà, ndirò rǎrǐ àdhu abádhí rǒte dóná wòrí tsibhále màná. ²⁸Nírò ní ndi wò tsibhále núubhà fóná idha-andù urò, ndàdù òngo ndàrà kigò ð. Kádù àtìná ànyì ndi ndòtù ale nǐ: ²⁹«Nyiwù nyàndà pé yà kórò ma marónzina dhu nàwe idù ale! Ngàtsi nǐ, pbà ìnzí Krístò ndi.» ³⁰Ní kòrí ale náadù 'ivà, 'òwù Yèsù rǐí i. ³¹Wò ndi kàsùmì ð, pbìndà ábhàlǐ núutu Yèsù 'àti: «Màlímò, ònyu dhu ake.» ³²Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Ma mǐí ìnè ma mónyuna ònyè nà. Ndi ònyè ní ìnzá nyí nyànì ònyè.» ³³Ní i ábhàlǐ náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ð 'ámbe àtìná dǒ: «Atdí ale mà nǐrà tí ìrà ònyè nà kàtò?» ³⁴Ní Yèsù adù àtìná abádhí nǐ: «Pbàkà ònyè ní mǎnzì yà ma níví ale-afí òzè dhu, madù yà kǐbhò ndíni mà mǎnzì kí kasu nónzì mitò. ³⁵Tí obhó nyí ndi nyí nyarí àtina: 'Inga ð rǒ'ò ònyè nógu ka kí òná àbì núbhà ndi ìfò àbì tí. Pbétù ima, mà mǎtina nyí nǐ, nyí rǎngbe pé òuku nyàndà inga. Ònyè nǒ'ò wà inga ð, ndirò kàkà wà oguta nà! ³⁶Ònyè-tsù nùndu inga ð rò ale náarí pbìndà mùkimbà nábà. Ndirò kǎrí ònyè-tsù nùndù dhòdhódhóngà tó ípírǒnga tò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, yà ònyè-tsè nazò inga ð ale mà, kà-tsù nùndu adù inga ð rò ale màná-idhè rǎdù ndika atdikpá. ³⁷Obhó tí, yàrí mbólí núnò dhu ní obhó dhu nyú: «Atdí ale náarí ònyè-tsè nózò inga ð, ngàtsi ale rǎdù ndi ònyè nógu inga ð rò.» ³⁸Ní ima, mà móví nyí nyówù ònyè ògù ìnzá nyí nyazò dhu òná inga ð. Ngùkpà ale náanzì ndi kasu kà ð angyinà rò, nyàdù ìdzìnga nábà abádhí tó kasu-nyu-tsi.»

³⁹Ní, wòrí kígò ǝ aróko Sàmàriyà ǝ ábhǝ ale nyú náa'u Yèsù, wòrí tsibhále náwenà fíyò dhu-okú dǝ rǝ. Kǎti: «Kàwe ma mǝnzi dhu kórǝ idù.» ⁴⁰Ní, Sàmàriyà ǝ ale níitdègu iwu ùvò Yèsù-tí'ǝ, ní abádhí adù kǝnzì ndíní adì tí ì mànà fírábvù. Ní Yèsù mà náadù òko abádhí mànà ǝyǝ idho tí. ⁴¹Ní, ábhǝ ngǝkpà ale nyú náadù Yèsù ná'ù, yà kà rǝnǝna ndì nyú tírǝ ǝte-okú dǝ rǝ. ⁴²Abádhí owúnà àtìnà rǝ wǝ tsibhále ní: «Mǎ mà'ù Yèsù, inzí ní nyi nyùnò dhu-okú dǝ rǝ tí, pbétù mǎ mà'ù ka yà bika nyú ní mǎ mìrì kà rǝnǝna dhu dhu-okú dǝ rǝ. Ndirǝ, mǎ mùni wà dhu ka nyú rǎrì ndi yà adzi ǝ ale tǝ Òǝbà.»

Yèsù rǝ Gàlilayà tǝ pbìrì ǝ atdí ádrùngbǎle bhà ingba níǝ dhu

(Màt 8.5-13; Luk 7.1-10)

⁴³ǝyǝ idho ndì ndǝnzì Sàmàriyà dhu-dzidǝ, Yèsù ivà ndì ndàrà Gàlilayà. ⁴⁴Obhó tí, ka ní'í iwà àtì ndì nyú tírǝ, inzí ka rǎrì nabì níǝ pbìndà pbìrì nyú ǝ. ⁴⁵Pbétù, Gàlilayà tǝ pbìrì ǝ Yèsù àrà àhu rǝ, ányì bhà náakǝ ka mbèyi nyú, iwà ì awù átǝ Yèrùsalemà, *Pásika tǝ mùhendù-idhǝ ǝ, 'adù kà rǝnzina kórǝ dhu àla nídhunì.

⁴⁶Nírǝ ní ndi Yèsù adù àrà tdítǝ Kanà tí kátina atdí pbanga ǝ, Gàlilayà tǝ pbìrì ǝ. Ndi pbanga ní ndi kǝǝrè idha rǝngò dìvayì tí òná. Gàlilayà, Kǎpèrnàwumù tí kátina pbanga ǝ, àlità bhà kasu tǝ atdí ádrùngbǎle ní'í inè. Ndi ale t'ídhùnà ní'í andi nà. ⁴⁷Ní, Yèsù irà Yùdeyà rǝ ndirà àhu Gàlilayà dhu ndì ndirì rǝ, wǝ ádrùngbǎle náarà Yèsù-tí'ǝ. Kǎdù ndìtsǝ Yèsù rǝ ndíní awù tí, ndàrà idhùnà nígu Kǎpèrnàwumù. Ndi kà t'ídhùnà ní'í afina rǝ ka kǝdǝna rǝ. ⁴⁸Ní Yèsù adù àtìnà kànì: «Nyí nyí nzí dhu à'u, inzà nyí nyàla wiwì mà, inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù nzínzì ǝ dhu mànà dhu rǝ!» ⁴⁹Ní wǝ ádrùngbǎle adù àtìnà Yèsù ní: «Ádrùngbǎlé, irà nyawù pbàkà inzà pbàkà ingba-afí nǎpè ìtdǝ rǝrǝ.» ⁵⁰Ní Yèsù adù àtìnà kà ní: «Árà ibha! Ìnè idhùnu rǝ'í nyìkpǝna nà.» Ní wǝ ádrùngbǎle náa'u Yèsù ùnǝ fìndà dhu, ndàdù ndìvà, ndàrà. ⁵¹Ní ibha ndì ndóngo rǝrǝ, abádhí núusò ì otu ǝ pbìndà kasutále mànà, ì ale ràdù àtìnà iwà kà t'ídhùnà rǝgù. ⁵²Ní wǝ ale adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Kǝǝnà ìfè adyifǝ-sisì ǝ?» Ní, abádhí adù dhu àdu kǎtǝ 'àti: «Kǝǝnà inzì, àrùbhè adyifǝ-sisì adyìbhengá nga tǝ ǝ.» ⁵³Ní wǝ ngbángba t'ábanà adù dhu ǝsù ányìrǝ rǝ tí, wǝ ndi kàsùmi ǝ tí Yèsù rátinà ndì ní: iwà pbìndà ingba rǝgù. Ní abadhì mà, kórǝ pbìndà idzá-bhà mànà náadù Yèsù ná'ù atdíǝ. ⁵⁴Wǝ dhu bhèyi ní ndi, Yèsù anzì ǝyǝ rí kìsǝ pbìndà wiwì, Yùdeyà rǝ ndì ndirà àhu Gàlilayà rǝ.

Yèsù rǝ ngbǝna éve atdí ale níǝ dhu

5 ¹Wǝ dhu-dzidǝ, yà Pbàyàhúdì rǝ fíyǝ sǝmà tǝ atdí mùhendù nǝnzì òná kàsùmi ǝ, Yèsù ivà ndì ndàrà Yèrùsalemà tǝ kígò ǝ. ²Ndi kígò ǝ ka kǝtsù òná atdí tsǎtsù-ǝvǝ ní'í «Tàmà tǝ Tsǎtsù.» Ní, ùye ka kúyè idha ní'í ndi tsǎtsù tí. Pbàyàhúdì t'ávàna ǝ, ndi idha-ǝvǝ ní'í Bètèsàydà. Ndirǝ, kíǝ rǝ ka kasì imbò *mbàrazà. ³Ní, dhèdhèrǝ andi-tidǝ nà ale nǝngónà òyi ì mbàrazà tsìnà. Ì ale ní'í ndùmùndumù mà, òtsòtsù ale mà, ndirǝ ngbǝya éve ale mànà. [⁴Ní, abádhí ongónà òyi ányìrǝ, 'àmbe Kàgàwà bhà màlàyikà rǝ ndi idha-ǝnga nángbǝ dhu ǝdǝ dǝ. Obhó tí, atdí kàsùmi ǝ, Kàgàwà bhà màlàyikà nǝngónà ìfo òrù-akpà ǝ rǝ, ndòtsù ndi idha ǝ, ndàdù ònànga àngbo. Ní, wemberè tí òtsù

* 4.44 Màt 13.57

ndi idha ò ale nóongónà àdù ògù dòtsí pbindà andi ǝ rò.] ⁵Ní, ányirǝ íǝ atdí ale níǝ iwà andi alú ndí ró ató árà àhu íbhu kumí dóná àrù nà ató tí ale. ⁶Ní, wò ale ndí ndàla àyáyi ró, ndàdù dhu ùni iwà ka rónzì ábhǝ idho nyú andi nà rò, Yèsù ivú dhu kà-tsǝ, ndàti: «Nyi nyòzè tí iwà nyoǝgù?» ⁷Ní wò ale adù dhu àdu Yèsù tò ndàti: «Ádrùngbǎlé, idha-ǝnga màlàyikà àngbó rò, ma marí mbǎ àdù íǝ mitdu rí, ndǎfǝ ma ndi idha ò ale nà. Ndirò, yà ma mí momvù ndíní ma mofo tí idha ò rò, ngǎtsi ale kèlě náaràdù òfo angyi rùdú ndi idha ò.» ⁸Ní Yèsù adù àtìna wò ale ní: «Ívǎ nyi, nyitdù indú ara, nyadù àrà.» ⁹Ní ányirǝ rò tí, wò ale náagù, ndàdù pbindà ara nítdu ndàrà nà.

Wò dhu rí ndònzì ònǎ idho níǝ ^{*}sàbatù-idhò. ¹⁰Ní Pbàyàhúdì tǝ ádròdrǝ ale náadù àtìna wò ògògù ale ní: «Indo ríǝ ní sàbatù-idhò! Ní dhu àkǎ nzǎ nyanò pbùkù ara nyambe ùbhi dǝ nà.» ¹¹Ní, wò ale adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Íma nìgù ale ní ndi àti ima ní, ma rítdu pbàkà ara, madù àrà nà.» ¹²Ní kǝkò Pbàyàhúdì tǝ ádròdrǝ ale adù dhu ivu kà-tsǝ 'àti: «Ádhi pbǎ ale ndi nyi ní àti, nyi rítdu pbùkù ara, nyadù àrà nà?» ¹³Pbétù, wò ka kìgù ale náadù nzǎ àdhi mà ùnòná ndi dhu dhu nùni. Obhó tí, wò ndi kàsùmí ǝ, Yèsù adù íǝ iwà ndi ndàwìlì ndi, ndàrà ányirǝ íǝ ihé-yà nzínzì ǝ rò ró. ¹⁴Wò dhu-dzidǝ, Yèsù adù àrà wò ale nótù Kàgàwà bhà idzá, ndàdù àtìna kà ní: «Kòní nyi nyògù wà. Ní àpé nyoenzi nzérénga tdítǝ, akye nzére dhu nyú ròsè wòrí dónǎ náarana nyabà tdítǝ ní.» ¹⁵Ní wò ale náadù àrà, nditsi àtìna Pbàyàhúdì tǝ ádròdrǝ ale ní, Yèsù ràrì ndi ndi nìgùná. ¹⁶Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, i ádròdrǝ ale náadù 'òpè 'òné Yèsù, ndíní i abhù tí kohò, sàbatù-idhò ǝ kà rǎrà indrù ìgù rǝ nídhuní. ¹⁷Pbétù, Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Àbadu Kàgàwà ríǝ inè kòmbí matí ndi ndí kasu ònzì ró, ní ima mà átǝ, ma míǝ kasu ònzì ma mí ró.» ¹⁸Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Pbàyàhúdì tǝ ádròdrǝ ale náadù 'òpè 'òné Yèsù tdítǝ atdyúya nyú nà, ndíní i abhù tí kohò. Abádhí ambénà kòné dǝ, inzi ní inzǎ kífù sàbatù-idhò dhu-okú dò rò tí, pbétù kǎràdù Kàgàwà àti àbanà nyú tí, ndi dhu ràdù ndàbhu íǝ àdhàdhì Kàgàwà nà dhu-okú dò rò.

Kàgàwà t'ídhùnà, Yèsù bhà ádrùngbǎnga

¹⁹Wò dhu-dzidǝ, Yèsù adù àtìna Pbàyàhúdì tǝ ádròdrǝ ale ní: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Kàgàwà t'Ídhùnà rí nzí adù atdí dhu mà nónzì dóna rǝ, pbétù kà ràdù ònzìna dhu ní yà Àbanà rǝnzina ró ndi ndálǎna dhu kèlě. Obhó tí, Àbanà arónzina dhu nónzì kà t'Ídhùnà ràdù átǝ. ²⁰Obhó tí, Àbanà ózè Idhùnà, ndàdù ndi ndarónzina kóró dhu núvi kà tò. Kǎrì yà ndi ndónzì dhu dónǎ róse ádròdrǝ dhu núvì tdítǝ ndi Idhùnà tò, ndíní idho adù tí nyùkò ní atdíǝ. ²¹Àdhàdhì Àbadu náarí ùvùve ale nábhu rùngbe i ove-bvù rò, ndàdù ípìrǝnga ùbho fíyò dhu bhèyi tí, ní ka t'Ídhùnà ràdù ípìrǝnga núbho yà ndi ndòzè ndùbho ka fíyò ale tò. ²²Ndirò, Àbadu náarí nzí indrù-ànyǎ nítǝ, pbétù kìbhò anya t'ítǝtìna tǝ ádrùngbǎnga tǝ obi kóró Idhùnà-fǝ, ²³ndíní kóró ale níifu tí Idhùnà, àdhàdhì i arí Àbanà nífù dhu bhèyi. Ní, inzi arí Kàgàwà t'Ídhùnà nífù ale, nífu nzǎ yà ka nívi Àbanà. ²⁴Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Yà ma múnóna dhu níri rí ale, ndàdù yà ima nívi ale ná'ù, nábà wà dhòdhódhóna tǝ ípìrǝnga. Ndirò, ka kòtdíya nzí anya kà dǝ, pbétù kùdà wà ove òna nǎ, ndàdù òtsù ípìrǝnga ò. ²⁵Ma mí obhó dhu núnò fùkù: kàsùmí nínùdù wà ndi, ndirò ndi kàsùmí àkǎ wà. Ndi kàsùmí ní yà ùvùve kutdù i ale rí Kàgàwà t'Ídhùnà-tù níri ònǎ, ndirò kà-tù ìri rí ale ràdù ípìrǝnga nábà. ²⁶Obhó tí, àdhàdhì Àba

Kàgàwà náarfí ípírɔ́nga nà nyúnatsi dhu bhěyi, ní kǎbhu Idhùná ríí ípírɔ́-nga nà átɔ nyúnatsi. ²⁷Ndirɔ́, kǎdù indrũ-ànyǎ t'ítɔ́ta tɔ ádrùngbǎnga tɔ ɔbi nábhũ Idhùná tɔ, Indrũ t'ídhùná ní ka dhu-okú dɔ rɔ. ²⁸Ní, àpé nyàbhũ idho rǎkɔ nyí ndi dhu dɔ. Obhó tí, kàsúmì nínɔ̀dù wà ndì, yà kórɔ ale kǎkà ùvǔvè kutdũ í rí tũdu ìrì ònǎ, ²⁹àdù 'ùngbe ɔve-bvù rɔ. Ní yà ídzi nga ònzi í arí rórɔ uvè ale núungbeya í, 'àdù dhòdhóhóngà tɔ ípírɔ́nga nába. Pbétù, yà nzérénga ònzi í arí rórɔ uvè ale, núungbeya í, kadù anya nítɔ́dì dɔyá'.

Yèsù rí pbìndà ádrùngbǎnga nǎví rí indrũ tɔ dhu nɔ́vɔ dhu

³⁰Tdítɔ́dɔ́ Yèsù adù dhu ɔvɔ Pbàyahúdí tɔ ádròdrɔ́ ale tɔ, ndàti: «Ima nyú, ma mí nzí àdù atdí dhu mà nónzi dùdu rɔ, pbétù ma mǎdù indrũ-ànyǎ nótɔ́dì Àbadu Kàgàwà nɔ́vɔ ka idù dhu bhěyi. Ndirɔ́ ndi anya nótɔ́dì ma mǎdù obhó-nǎnga dɔ. Obhó tí, ma marí nzí ma mòzè dhu nónzi, pbétù ma marónzina dhu ní yà ima nivì ale nòzè dhu kèlě. ³¹Ma mapé àdù àdì pbàkà ngàmbì tí ma-tírɔ́, ní ma múnɔna dhu ní nzí àdù íí obhó dhu. ³²Pbétù, ngǎtsi ale ní ndi pbàkà ngàmbì, ndirɔ́ ma mǎni wà dhu, kà rúnɔna dùdú dhu rǎrì obhó dhu. ³³Nyí nyóví indrũ ròwù dhu òngù bàtizò núbhò arí Yùwanì-tsú, ní kǎdù obhó dhu tí ríí dhu núnɔ́ fùkù í ale dɔ. ³⁴Ima nyú, ma mòzè nzá indrũ rǎdì pbàkà ngàmbì tí dhu, pbétù ma mí yàrí dhu núnɔ́ fùkù ndíní nyí nyugù tí. ³⁵Yùwanì fí nzínziku ɔ àdhàdhì ɔbi ka kòbì rǎmbe inga nǎwù dɔ tarà bhěyi. Ndirɔ́, nyí nyádù idhèkũ nábhũ rika ndì ákě kàsúmì kèlě tí kà rúnɔna fùkù dhu tɔ awáwù ɔ. ³⁶Ní ima nyú, ma míí inè Yùwanì ɔno dhu dònǎ òsè ngǎtsi dhu nà. Obhó tí, ndi dhu ní yà Àbadu Kàgàwà íbhò ndíní ma múnzi tí rǎkǎ kasu, yà inè ríí ònzi ma múnzina rɔ. Ní í kasu arí ndi dhu àví, Àbadu Kàgàwà rǎrì ndi ima nivì. ³⁷Yà ma nivì Àbadu ní átɔ pbàkà ngàmbì. Ní, nyí nyàpè nzá kà-tù níri akekpá mǎtí, ndirɔ́ nyí nyàpè nzá kà-nyí-kpa nǎlǎ. ³⁸Ndirɔ́, nyí nyíí mbǎ kàbhà ɔte nà afikù ɔ, inzǎ nyí nyá'ù yà kǐvì ale dhu-okú dɔ rɔ. ³⁹Nyí nyózè nyógyè Kàgàwà bhà Andítá-ònga, nyí nyárfí inga ìrè kòtù ɔ nyí rǎràdù dhòdhóhóngà tɔ ípírɔ́nga nába dhu-okú dɔ rɔ. Ní, í Andítá ní í pbàkà ngàmbì. ⁴⁰Pbétù, nyí nyózè nzá nyíwù tidu ɔ, ndíní nyí nyabá tí obhóná ípírɔ́nga. ⁴¹Ma mòzè nzá indrũ rí milè dhu. ⁴²Pbétù, ma múnì wà nyí: nyí nyózè nzá Kàgàwà. ⁴³Ima, ma mírǎ Àbadu Kàgàwà-ɔvɔ rɔ, ní nyí nyádù nzá makɔ. Pbétù, ngǎtsi ale náapè àdù ìrà ɔvɔna nyú rɔ, ní nyí nyádù ndi ale àkɔ akye. ⁴⁴Nyí nyádù dhu à'ù ìngbà dhu bhěyi, yà nyí nyózè nyífu nyí nyí-tírɔ́ nzínziku ɔ, inzǎ nyádù Kàgàwà atdírfí rí nyífu dhu ònè rɔ? ⁴⁵Àpé nyirè nga ima rǎrì ndi ma mí nyòbhũ Àbadu-fɔ. Pbétù nyòbhũ rí ní Músà, yà atdídfí nyí nyá'ù tsùnà dhu ale'. ⁴⁶Obhó tí, nyí nyá'ùyana gukyè Músà náandí dhu, ní nyí nyádùyana ma múnɔna dhu à'ù átɔ, okúdu dɔ rɔ kǎndí í dhu nídhuñí. ⁴⁷Ní yà inzǎ nyí nyá'ù kǎndí dhu rɔ, nyí nyádù ma múnɔna ɔte ná'ù ìngbà dhu bhěyi?»

Yèsù rí imbò lufù ale nóngù dhu

(Màt 14.13-21; Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17)

6 ¹Wò dhu-dzidɔ́, Yèsù adà Gǎlìlayà tɔ rèrù-adzè. Ndi rèrù ka kanzínà átɔ Tìbèriyà tí. ²Ní ádrùngbǎ ihé-yà náadù òwu kòwù ɔ, andi nà ale rɔ

ka rārà ònzìnà rǝ wiwì nála rǝ ì ówu nídhuní. ³Ní Yēsù núupò pǝbìrì dǝ, 'àdù òko obvò ányì pǝbìndà ábhàlǝ mànà. ⁴Wò ndi kàsúmì ǝ, Pǝyàhúdí tǝ mǝhe-ndù, *Pásìka tí kátina-idhò nííí iwà ndìndù ndi rǝ. ⁵Ní Yēsù ubè nga ndàndà, ndàdù ihé-yà nála tina ǝ ríwu rǝ. Ní kǎdù dhu ìvu Filipò-tsù, ndàti: «Àlě kówu mǝgati òdzì àdhà ndíní kǎkà ale ǝnyu tí?» ⁶Kívú wò dhu Filipò-tsù, àbadhi-afí kèlě ndi ndomvú tí ní. Obhó tí, kǔnì wà ndi ndádù ònzìnà dhu. ⁷Ní Filipò adù dhu àdu kàtǝ, ndàti: «Àlě kí mbǎ mǝgati nódzi ǝyǝ miyà fàrangà-kpǝ rǝ mǎtí, kadù ùndòná níní mǎtí kòrí ale-fǝ, ní rǝ nzí àkà abádhí rǝ.» ⁸Yēsù bhà ábhàlǝ nzínzì ǝ, Àndèrèyà tí kátina atdí ale, Simoni Péterù t'ádòná, náadù àtìnà Yēsù ní: ⁹«Atdí kpatsibhíngba rǝí inè irǝ sàyirí tí kátina nganù-ra ní ka kǝbhòlò imbò mǝgati nà, dòná ǝyǝ íbhè nà. Pǝtèù wò ndi dhu mà rǝnzina yà dhu bvù tí ale rǝ dhu ní àdhu?» ¹⁰Ní Yēsù adù àtìnà pǝbìndà ábhàlǝ ní: «Nyàvì indrù ròkò obvò.» Ányirǝ írí nííí inè abhò. Ní ihé-yà adù òko obvò ndi írí dǝ. Í ale-bvu nííí mbèmbè imbò lufù kpabhále. ¹¹Ní Yēsù ugu kǝkǝ imbò mǝgati ndùlù fóná. Ní ǝtsǝ ndi ndàbhù Kàgàwà tǝ dhu-dzidǝ, kǎdù ì mǝgati àbhù kundǝ urǝ íí ale tǝ. Ndirǝ, kǎdù íbhè nábhù átǝ kundǝ abádhí tǝ, abádhí nà rákà dhu bhèyi. ¹²Ihé-yà níitdègu dhu ǝnyu 'ùlè ní, ní Yēsù adù àtìnà pǝbìndà ábhàlǝ ní: «Nyùndu ǝdòdì mǝgati-go-tsù, akye ndi ninzana kǝkǝrǝ ní.» ¹³Ní Yēsù bhà ábhàlǝ náadù kǝkǝ ǝnyu ka kǝnyù imbò mǝgati ǝ rǝ òdì mǝgati-go-tsù núndu, rùlè atdí kumì dòná ǝyǝ nà sǝngè ǝ. ¹⁴Ní wò Yēsù ònzì wiwì ì àla rǝ, ihé-yà adù ǝtè ǝpè nzínziya ǝ, 'àmbe àtìnà dǝ: «Obhó nyú, yàrí ale ní yà ka kunc ìrà iraya yà adzi ǝ dhu tí Kàgàwà bhà nabi nyú.» ¹⁵Ní Yēsù itdègu abádhí rǝ dhu ònzì ndíní ì alé tí ndi, 'àdò ndi fíyǝ ádrùngbǎ kamà tí dhu ùnì, ní kǎdù ndidha abádhí nzínzì ǝ rǝ, ndàdù àrà atdíró pǝbìrì dǝ.

Yēsù rǝbhì rèrù dǝ dhu

(Màt 14.22-33; Mrk 6.45-52)

¹⁶Ínga níitdègu àtì, ní Yēsù bhà ábhàlǝ náawú pǝbìrì dǝ rǝ, iwù ùvò rèrù-tsù. ¹⁷Ní abádhí núupò atdí íbhú ǝ, 'àdù abhi ǝpè 'àmbe òwu dǝ rèrù-adzè, Kàpèrnà-wumù tǝ pbanga ǝ. Ínga nííí iwà ndi ndàtì rǝ, Yēsù ràdù íí inzà ndi ndàpè ìrà àhù abádhí ì rǝ. ¹⁸Ndirǝ idha adù íí atdí dǝ tsina àva ndi awe ròpili ǝbì nyú nà dhu-okú dǝ rǝ rǝ. ¹⁹Ní Yēsù bhà ábhàlǝ nííí iwà ì ǝtù íbhú rārà mbèmbè imbò kilòmètèrè tí, ndirǝ ngàtsi ní mbèmbè azà kilòmètèrè tí rèrù-alíkpa ǝ rǝ. Nírò ní ndi abádhí náala Yēsù idha dǝ rǝbhì pfóna dǝ, ndàmbe ìrà dǝ íbhú ì rǝ. Ní ǝdò nííí atdí dǝ abádhí ǝ. ²⁰Pǝtèù, Yēsù adù àtìnà abádhí ní: «Ínzì nyònzì ǝdò! Íma ní yà.» ²¹Ní abádhí náatsù 'àbhù Yēsù rùpò íbhú ǝ, ní kòmbómbí tí íbhú náadù àrà àhù adzèná idha-bidǝ, yà abádhí rǝbhì àda rǝ inà rǝ.

Ihé-yà rǝ Yēsù ònè ndíní ì ala tí dhu

(Màt 14.34-36; Mrk 6.53-56)

²²Tsútsǎ nínganí, rèrù-adzè ì núbhàná ihé-yà níirè dhu atdí tí íbhú rǝínà idha-tsùnà. Ndirǝ, abádhí irè dhu Yēsù rùpòná nzà ndi íbhú ǝ, 'àdà atdíkpá pǝbìndà ábhàlǝ mànà, pǝtèù ì ábhàlǝ rówùnà ǝyà. ²³Ní, ngùkpá íbhú náadù iwù Tibèriyà tǝ kígǝ ǝnà rǝ, iwù ùvò íkyèrǝ yà ǝtsǝ ndi ndàbhù Kàgàwà tǝ dhu-dzidǝ, Yēsù ábhunà mǝgati ihé-yà rǝnyù rǝ. ²⁴Ní ihé-yà níitdègu dhu àlǎ, ímbà Yēsù mà, pǝbìndà ábhàlǝ mànà rǝrǝí nzínziya ǝ, ní abádhí adù ùpò Tibè-riyà rǝ iwù íbhú ǝ, 'òwù Yēsù ònè Kàpèrnàwumù tǝ kígǝ ǝ.

ndi rádù irà tidu ò. ⁴⁶Atdí ale mà nàpè nzá Àbadu àlà. Pbétù, ka nála ní yà Kàgàwà-tí'ò rò irà ale kèlè atdí'ò. ⁴⁷Ma mí obhó dhu núno fùkù: Yèsù nà'ù ale ní rí'ì dhòdhódhóngà tó ípírǒngà nà. ⁴⁸Ìma ní ndi dhòdhódhóngà tó ípírǒngà nábhu arí ìndrù tò m̀gàtì. ⁴⁹Abhúku náanyù manà tí kátina m̀gàtì r̀ng̀ù ò, ní abádhi adù wà ùvè. ⁵⁰Pbétù, yàrí ní ndi òrù-akpà ò rò irà m̀gàtì. Ndi m̀gàtì ǹnyù ale rí nzi adù òvè. ⁵¹Ìma ní ndi ípírǒngà tó ndi m̀gàtì, yà òrù-akpà ò rò irà. Ndi ale apé ndi m̀gàtì ǹnyù, ní ndi ale adùya dhòdhódhóngà tó ípírǒngà nábà. Ma mábhùna ndi ale r̀nyù m̀gàtì tí dhu ní ngbòdu. Ma mí ndi ngbòdu nábhu, ndíni yà adzi ò ale náabá tí ípírǒngà otùna ò.»

⁵²Wò dhu ì ìrì rò, Pbàyàhúdí adù 'òpè 'àgò ì òbi nyú nà nzínziya ò. Abádhi ambénà dhu òngù d́ tsùya, 'àmbe àtina d́: «Hòkò! Yàrí ale rádù ngbòna níbhò ìngbà dhu bhèyi àlè r̀nyù?»

⁵³Ní Yèsù adù àtina abádhi ní: «Ma mí obhó dhu núno fùkù: Ìnzì nyí nyapè Ìndrù t'ídihùnà-ngbò ǹnyù, ìnzì nyádù kázù nóm̀vù, ní nyí nyí nzi adù dhòdhódhóngà tó ípírǒngà nábà. ⁵⁴Ndi ale apé ngbòdu ǹnyù, ndàdù azùdu òmvù, ní ndi ale rádù dhòdhódhóngà tó ípírǒngà nábà, ndirò ma madùya ndi ale àbhu r̀ng̀bè ndi yà adzi ò dhu-tsù r̀tsi ndòdì ǹnganì. ⁵⁵Obhó tí, ngbòdu ní obhónà ònyè, ndirò azùdu ní obhónà òmvù. ⁵⁶Ní ndi ale apé ngbòdu ǹnyù, ndàdù azùdu òmvù, ní ma mfi ìnè ndi ale-nyutsi, ndirò ndi ale rí'ì ìnè nyudu-tsi. ⁵⁷Ìma ní'ì Àbadu Kàgàwà náarfí'ì ìnè ípírǒngà nà, ndirò ma mafi'ì ìnè ípírǒngà nà kòkú dò rò. Ní ndi dhu bhèyi tí, ngbòdu ǹnyù ale ní rádù ì'ì ípírǒngà nà otùdu ò. ⁵⁸Yàrí ní ndi òrù-akpà ò rò ifò m̀gàtì. Ndi m̀gàtì rí'ì mbà yà abhúku náanyù m̀gàtì bhèyi. Ndi m̀gàtì ì ònyè dhu-dzidí, abádhi náadù wà ùvè. Pbétù, ndi ale náapè yàrí m̀gàtì ǹnyù, ní rí nzi adù òvè ìngbà tí ngà m̀tí.»

⁵⁹Wòrí ní ndi Yèsù unò dhu, yà Kàpèrnàwumù tó pbanga ò unduta-dzà ò rò ndi ndi dhu núdhè ìndrù tò òná kàsùmì ò.

Dhòdhódhóngà tó ípírǒngà nábhu rí ìndrù tò ɔte

(Èbr 4.12-13)

⁶⁰Wò Yèsù unò dhu ì ìrì rò, kàbhà ábhàlì nzínzi ò ábhò ale nyú náadù 'òpè 'àmbe àtina d́: «Yàrí ale r̀dhèna ìndrù tò dhu nídzò idzò tí. Ní ádhi pbá ale ndi kírì rádù?» ⁶¹Yèsù itdègu kòkò ale r̀onu nzínziya ò yà ndi ndùdhe fíyò dhu-okú dò rò dhu núni, ní kàdù dhu ìvu abádhi-tsù, ndàti: «Wò ma m̀nò dhu nábhu tí nyí nyòtsù nzérenga ò? ⁶²Olu, nyí nyálàyana gukyè Ìndrù t'ídihùnà òrù-akpà ò rúpo yà angyi ndi ndi'ì ì ró, ní ádhu nyí nyúnnyana? ⁶³Ìlilá-Alafí ní ndi dhòdhódhóngà tó ípírǒngà nábhu arí ìndrù tò ale. Pbétù, ìndrù nyú rádù ònzina dhu rí'ì ìmbà. Yà fùkù ma m̀nò ɔte ní Ìlilá-Alafí ìbhò m̀nò fùkù ɔte. Ndirò, ndi ɔte ní dhòdhódhóngà tó ípírǒngà nábhu rí ìndrù tò ɔte. ⁶⁴Pbétù, nzínziku ò ngùkpà ale ná'ù nzá ndi ɔte.» Obhó tí, angyangyi nyú, Yèsù núni wà abádhi nzínzi ò inzà ndi ná'ù ale mà, ndi nipfoya ndàbhu ndi òmvù-fó ale màna. ⁶⁵Ní kàdù àtina tdítidí abádhi ní: «Kòni wò dhu-okú dò rò nga ní ndi, ma m̀vò dhu fùkù mati: ìnzì atdí ale mà r̀ràdù irà tidu ò, inzà Àba Kàgàwà kèlè nábhu ndi ndirò rò.»

⁶⁶Ní r̀pè ndi urò rò, Yèsù bhà ábhàlì nzínzi ò ábhò ale nyú núudhá ì olù, 'adù 'òpè ìnzì 'òwù ùbhi rò kòwù ò tdítidí. ⁶⁷Ní wò dhu ndi ndàla rò, Yèsù adù dhu ìvu pbìndà atdí kumì dòná óyò nà ábhàlì-tsù, ndàti: «Nyí nyú

mà nyí nyòzè tí nyòwù átò?» ⁶⁸Ní Simoni Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbálé, mà mówu àdhi bhà? Nyi nyarúnóna ọte ní dhòdhódhóngà tó ípírǒngà nábhù rádù ìndrù tò ọte. ⁶⁹Ní kòmbí má'í na, mà mà'ù wà nyi. Ndirò mà m̀nì wà dhu nyi r̀r̀r̀ Kàgàwà bhà r̀ò írà ìlìl̀à ale.» ⁷⁰Ní Yèsù adù dhu àdu abádhi tò, ndàti: «Yà atdí kumì dóná ọyò nà nyí nyí'í r̀ò, tí obhó ima ndi ma mavò nyí? Pbétù nzínziku ọ r̀f̀í atdí ale ní P̀f̀òmvo nyú!» ⁷¹Yèsù ambénà ọte d́ dóná ní Yudhà, Simoni Ískàriyotà t'ídihùnà. Obhó tí, ndi Yudhà ní'í ndi Yèsù ípfò r̀í ndàbhù òmvù-f̀ò ale, àzèmbè ndi ndongó í'í kàbhà atdí kumì dóná ọyò nà ábhàlì nzínzì ọ atdí ale.

Yèsù t'ádóna r̀í 'ùvò ìnzì à'ù ka dhu

7 ¹Wò dhu-dzid, Yèsù ubhi Gàlilayà tó pbìrì ònà. Obhó tí, kàzè nzà ndùbhi Yùdeyà tó pbìrì ònà, Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale r̀ówu ndòné r̀ò, ndíní ì abhù tí ndi kohò ndi dhu-okú d̀ò r̀ò. ²Wò ndi kàsùmì ọ, Pbàyàhúdì tó hemě-dzà tó m̀hèndù-idhò ní'í iwà ndìndù ndi r̀ò. ³Ní Yèsù t'ádóna náati kà nì: «Ívà nyi irò r̀ò, nyarà Yùdeyà tó pbìrì ọ, ndíní pbùkù ábhàlì náala tí nyi nyarónzina dhu átò. ⁴Ínzì ndi nòzè k̀nì ndi ale r̀ádù ndi ndarónzina dhu nùrù ùru tí. Ní k̀òkò nyi nyarónzina dhu àkà nyarà ònzinà r̀ò kórò ale r̀ádù àlanà.» ⁵Obhó tí, i Yèsù t'ádóna nyú mà ìtírò náa'u nzà kàbhà dhu. ⁶Ní Yèsù adù àtìnà abádhi nì: «Idù ídzì kàsùmì nàpè nzà àkà. Pbétù, f̀ùkù kórò kàsùmì ní ídzì kàsùmì. ⁷Yà adzi ọ ale r̀í nzi àdù nyòndrò. Pbétù, ima abádhi ọndrò atdíid, yà ma m̀aràdù dhu ùnò kpangba mati: abádhi arónzina dhu r̀àr̀í nzère dhu dhu-okú d̀ò r̀ò. ⁸Ní nyí, nyòwu m̀hèndù ọ. Ímà na, ma mí nzi àrà wò m̀hèndù ọ, inzà ànyì ma m̀arà nì pbàkà kàsùmì àpè àkà nídhunì.» ⁹Wò dhu ndi ndùnò abádhi tò r̀ò, Yèsù adù àdi Gàlilayà tó pbìrì ọ.

Yèsù r̀í dhu ùdhè hemě-dzà tó m̀hèndù ọ dhu

(Law 23.34)

¹⁰Yèsù t'ádóna níitdègu òwu m̀hèndù ọ, ní kàdù ndìvà ndàrà átò ànyì. Kàrà ànyì ìnzì ndìtè ndi kpangba ìndrù tò. ¹¹Ní, Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale náambénà k̀nè d́ wò ndi m̀hèndù ọ. Abádhi owúnà dhu òngù r̀ò 'àmbe àtìnà d́: «Ka nyú r̀í'í ìngbòrò?»

¹²Wò ndi kàsùmì ọ, ihè-yà náambénà 'àgò d́ atdíid nyú nzínziya ọ Yèsù nàndà dhu d́. Atdídhenà ale nòowúnà àtìnà r̀ò: «Wòrì ale ní ídzì ale nyú.» Ngùkpà ale r̀ádù òwu àtìnà r̀ò: «Ínzì ní wò dhu bhèyi! Wòrì ale náarì ìndrù nùtrà atdíid.» ¹³Pbétù, abádhi nzínzì ọ atdí ale mà náarà nzi ndi ndòzè ndùnò Yèsù d́ dhu nòvò r̀ò kpangba, Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale-òdò nónzi í'í dhu-okú d̀ò r̀ò.

¹⁴Ní, iwà m̀hèndù-ònga nàlì ndi r̀órò ní ndi, Yèsù atsù Kàgàwà bhà idza ọ, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrù tò. ¹⁵Ní idhò núuko Pbàyàhúdì atdíid nyú. Abádhi adù 'òpè 'òngù dhu tsùyá, 'àmbe àtìnà d́: «Yàrì ale nyú nùni Andítà ìngbà dhu bhèyi, àzèmbè inzà ndi ndòzù dhu r̀órò?» ¹⁶Ní Yèsù adù dhu àdu abádhi tò, ndàti: «Yà ma marúdhèna ìndrù tò dhu ní nzi dùdù ọ r̀ò áhù dhu, pbétù ndi dhu aráhu yà ma nívi Àbadu Kàgàwà-dò ọ r̀ò. ¹⁷Kàgàwà ózè dhu nòzè ndònzì ale ní ndi r̀ádù dhu ùni, yà ma marúdhèna dhu r̀atí Kàgàwà údhe idù dhu, ndirò ngàtsi nì, yà ma marúnóna ọte r̀atí dùdù ọ r̀ò áhù ọte. ¹⁸Dóna ọ r̀ò áhù dhu d́ tí arí ndòzè ndìdè ale ní ndi nòzè kífù ndi ale. Pbétù, yà ndi

nívi ale nòzè kifu ale ràdù obhó dhu núnò. Ndirò, nzére dhu mà rí nzi àdù àhu kà-ò rò. ¹⁹Músà náubhà tí nzá Uyátá fùkù? Pbétù, atdí ale mà nzínziku ʒ náarí nzi àdù ndi Uyátá nífu. Ní ádhu nyí nyárí mone ndíní nyí nyabhù tí ma kohò ní?» ²⁰Ní ihé-yà adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Nyí nyí nzére-alafí nà ènè! Ádhi ndi nyone rí ndíní ndi ndabhù tí nyí kohò?» ²¹Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mónzi atdí dhu kèlè sàbatù-idhò ʒ, idho ràdù nyùkò kórɔ. ²²Músà náuyá dhu fùkù nyòngò fùkù kpabhínzo-ònzínga nóbhòlò. (Pbétù ndi dhu nyú napè ní nzi Músà. Ka napè ní abhúku). Ní, nyí nyaràdù kpabhínzo-ònzínga nóbhòlò *sàbatù-idhò ʒ màtí. ²³Nyí nyárí fùkù kpabhínzo-ònzínga nóbhòlò sàbatù-idhò ʒ màtí, inzí ndi dhu ràdù nyábhù nyùkò Músà bhà Uyátá. Ní ádhu ìndrù-ngbùlù nyú ma mìgù sàbatù-idhò ʒ rò nyí nyádù àkò rùdú ní? ²⁴Ínzí nyòngò ìndrù-ànyà nítdí yà nyìkpòku ʒ nyí nyálàna dhu-okú dò rò tí. Pbétù, nyòngò ìndrù-ànyà nítdí obhónánga dɔ.»

**Ìndrù rí dhu òngù Yèsù ràtí
yà Kàgàwà ɔno ìríràya dhu tí Ògùba dhu**

²⁵Wò Yèsù ènò dhu ì ìrì rò, Yèrùsalemà tó kigò ʒ atdídenà ale náapè 'òngù dɔ tsùyá, 'àmbe àtìna dɔ: «Hòkò! Tí obhó yà ka kúbhi ònèna rò ndíní kabhù tí kohò ale nyú wò? ²⁶Nyàndà pé kà ròte kpangba, inzí kadà atdí dhu mà nónzi rònà! Àlè tó ádròdrɔ ale nyú núni tí nzá wà dhu, yàrí ale ràrí obhó nyú Krístò? ²⁷Pbétù, àlè kùni wà ádhà rò màtí yàrí ale nírá dhu. Krístò rírá nínganí, atdí ale mà núuniya inzí ádhà rò màtí kírà dhu.»

²⁸Níró ní ndi Kàgàwà bhà idza ʒ rò ndi ndí dhu ùdhè ìndrù tò rórò, Yèsù atè ɔrú tũna nyú nà, ndàti: «Nyí nyùni wà ma, ndirò nyí nyùni wà ádhà ale màtí ma mfi dhu. Pbétù, ma mírá nzá ɔvòdu dɔ ma-tírɔ. Ima nívi ale ní àkà àkà nyá'ù ale, ndirò ndi ale ní inzà nyí nyúni ale. ²⁹Pbétù, ma múni wà àbadhi. Obhó tí, ma mírá kà bhà rò, ndirò Ka ní ndi ima nívi ale.» ³⁰Ní, abádhí adù dhu ònzí ndíní ì alé tí Yèsù, pbétù atdí ale mà náadù nzá ɔtsúna níli kà-rò, inzà kà bhà kàsúmì napè àkà nídhuní.

³¹Pbétù, ihé-yà nzínzi ʒ ábhɔ ale nyú náadù Yèsù à'ù. I ale nóowúnà àtìna rɔ: «Krístò rírá nínganí, kónziya tí ònzí idho rí ìndrù ùkò ní dhu ròsè yàrí ale ràrá ònzìna rɔ dhu dòná?»

³²Pbàfàrisáyó nítdègu kòkò ihé-yà rùnɔna obvò tũyá na Yèsù dɔ dhu níri, ní pbàkùhání tó ádròdrɔ ale mà, Pbàfàrisáyó màna, náavi Kàgàwà bhà idza-ngbò nòdɔ arí sàndìrì, ròwù Yèsù nòsò. ³³Ní abádhí níwù ùvò tìná rò Yèsù atí: «Àlè kòko òko atdíkpá nyí màna ákè kàsúmì tí tdítdɔ. Ndi dhu-dzidɔ, ma mí madù yà ima nívi ale-tí-ʒ. ³⁴Ní, nyí nyowuya ima nòmè rɔ, inzí nyádù mala. Obhó tí, yà ma mára ì nga ní inzí nyí nyádù òwu ùvò ì nga.»

³⁵Ní, Pbàyàhúdí tó ádròdrɔ ale náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ʒ, 'àmbe àtìna dɔ: «Hòkò! Kà rí ndìvà ndàrà ádhà, inzí àlè kadù tí ndàlɔ? Kà tí àrà yà Pbàgìríkí-bvùnà ì nífàlà Pbàyàhúdí-bvù? Kà tí àrà dhu ùdhe Pbàgìríkí tɔ? ³⁶Nyàndà pé kàti, àlè ràrí ndòne inzí àlè ràdù ndàlɔ, ndirò ndi ndàrà ì nga ràrí inzí àlè ka kádù òwu ùvò ònà ngari. Ní wò dhu-tì ní ádhu?»

Yèsù ròte dhòdhóhónga tó ípìrɔnga àbhù rí idha dɔ dhu

³⁷Hemɛ-dzà tó m̀hèndù riku òná idho níí ndi ádrùngbà idho nyú. Ní, ndi nínganí, Yèsù ivà ndi ndidè ihé-yà-ònzí, ndàdù dhu òvò abádhí tó ɔrú tũna

nyú nà, ndàti: «Idha-atdyú nà ríí ale náká ndìrà tidu ò, ndíní ndadè tí idha nómuvù. ³⁸ Àdhàdhì yà Kàgàwà bhà Andítá rùnna dhu bhèyi tí, ima nà'ù ale-aff ò rò dhòdhòdhonga tó ípìrnga nábhù rí indrù tó idha ràdè àhu, rìli ndì yà bhèna ò rókù idha-akpà ò idha bhèyi.» ³⁹ Yèsù ɛ̀nɔ̀ wò dhu, yà Kàgàwà ràdè ndì nà'ù ale ìra nì Ìlìlā-Alafí-okú dò rò. Wò ndi kàsùmì ò, Kàgàwà nífí inzà ndì ndàpè p̀bìndà Ìlìlā-Alafí níwì rìrà yà adzi dǝ ró. Obhó tí, Kàgàwà nífí inzà ndì ndàpè Yèsù idzì, ndìli p̀bìndà ádrùngbànga tó awáwù ò ró.

⁴⁰ Ní wò Yèsù ɛ̀nɔ̀ dhu ì ìrì rò, ihé-yà nzínzì ò atdídhéná ale náati Yèsù nì: «Yàrí ale ní obhó nyú Kàgàwà bhà nabì nyú.» ⁴¹ Ngǝkpà ale adù àtìna: «Yàrí ale ní Krístò.» Ndirò, ngǝkpà-tsí náadè àtìna: «Hòyi! Krístò tí adù ìrà ìrà Gàlìlayà tó p̀bìrì ò rò?» ⁴² Kàgàwà bhà Andítá nátí obhó àtina Krístò rahùya Dàwudi-dhú bvù rò? Ndirò, kátí obhó àtina àbadhi rahùya Bètèlèhemù, yà Dàwudi adì ònà pbanga ò rò?» ⁴³ Nírò ní ndi ihé-yà-ɔ̀nga náadè ndùndò Yèsù-okú dò rò. ⁴⁴ Ní atdídhéná abádhi nzínzì ò ale náatsú 'òsò Yèsù, pbètù atdí ale mà náadè nzà ɔ̀tsúna níli kà-rǝ.

Pbàyàhúdí tó ádròdrǝ ale rí 'ùvò ìnzì 'à'ù Yèsù dhu

⁴⁵ Wò dhu-dzidǝ, yà pbàkùhání tó ádròdrǝ ale mà, Pbàfàrisáyó mànà nóvinà ròwù Yèsù òsò sàndìrì nítdègu 'àdù, ní ì ale níwù dhu ì sàndìrì-tsù, 'àti: «Ádhu inzà nyí nyiwù Yèsù nà nì?» ⁴⁶ Ní kǝkǝ sàndìrì náadè dhu àdu 'àti: «Inzá atdí ale mà nàpè òte angyi wòrí ale rǝrà òte rǝ dhu bhèyi!» ⁴⁷ Pbàfàrisáyó adù dhu ìvù abádhi-tsù 'àti: «Nyí nyú mà, nyí nyùbhà tí nyí kà rùtrǝ nyí átò?» ⁴⁸ Nyí nyála tí àlǝ àlǝ tó ádròdrǝ ale nzínzì ò atdí ale mà, ndirò Pbàfàrisáyó nzínzì ò atdí ale mà kà ná'ù rò? ⁴⁹ Pbètù, kǝkǝ kà ná'ù ihé-yà ní inzà àlǝ tó Uyátá nùni ale. Ndirò, ì ale ní ɔ̀fù tí kà kǝfù ale.»

⁵⁰ Wò ndi kàsùmì ò, Nìkòdemù, yà kùbhingánà arà àhu Yèsù-tí'ò ale níí'ì ìnè ì Pbàfàrisáyó nzínzì ò. Ní kǝdè dhu ìvù abádhi-tsù, ndàti: ⁵¹ «Àlǝ tó Uyátá návi tí àvì kǝtdì anya indrù dǝ, inzà kà kìrì ndi ale rùnna dhu mà, ndirò inzà kà kùnì ndi ale ɔ̀nzì dhu mà rǝrǝ?» ⁵² Ní abádhi adù dhu àdu Nìkòdemù tó 'àti: «Nyí nátí átò Gàlìlayà tó p̀bìrì ò ale? Óne pé Kàgàwà bhà Andítá ò nga mbèyi! Ní nyí nyí dhu àlǝ, inzà Kàgàwà bhà nabì ràpè àhu atdí màtí Gàlìlayà tó p̀bìrì ò rò.» [⁵³ Wò dhu-dzidǝ, ngǝtsi ale adù ndìvǝ ndòdì òna, ndàrà p̀bìndà.

Mùnyòni tó tsibhále nà kà kíwù ùvò Yèsù-tí'ò dhu

(Zàb 50.18)

8 ¹ Wò dhu-dzidǝ, Yèsù ivà ndì ndàrà mìzèyìtuni tí kátina itsu náarfí dònà p̀bìrì dǝ. ² Ní, tsútsǝnìnganí kútsingá nyú, kǝdù ndi tdítdǝ Kàgàwà bhà idza, kǝrǝ ale ràdè 'àndu tiná. Ní kǝdì obvò, ndàdè ndòpè ndùdhe dhu indrù tó. ³ Nírò ní ndi Músà bhà Uyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà, níwù atdí tsibhále nà Yèsù-tí'ò, 'àdè àbhunà ridè kǝrǝ ale-ɔ̀nzì. Ndi tsibhále ní'ì mùnyòni ònzì rí rǝ kà kǝtdì. ⁴ Ní abádhi ati Yèsù nì: «Màlímó, yàrí tsibhále mà kà kǝtdì mùnyòni ònzì rí rǝ. ⁵ Músà núuyá dhu fǝkà ndàti, ì dhu bhèyi vèbhále nùbvù mà ròngò odu nì, ràve. Ní nyí nyú, nyí nyátina ìngbǝ dhu bhèyi yàrí tsibhále nì?»

⁶ Abádhi níwù wò dhu Yèsù-tsù, 'òmvù kà-aff nì, ndíní ì idyí tí kǝ-dà-dǝ, 'àdè kǝbhù okúna dò rò. Pbètù, Yèsù adù ndàgu obvò, ndàdè àdì ndàmbe dhu àndi dǝ ɔ̀tsúna-kpò nì adzikpa dǝ. ⁷ Ní Músà bhà Uyátá tó màlímó mà,

Pbàfàrisáyó mànà nútù dhu, 'àmbe dhu òngù dǒ tsúnà tí rò, Yèsù angbe ndì, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nzínziku ǒ, inzà àpè dhu àfà atdíku màtí ale náká ndì ndòpè ndùbvù ka wemberè tí odu nǐ.»

⁸Yèsù adù ndàgu tǔtǔdǒ, ndàmbe dhu àndi dǒ adzikpa dǒ. ⁹Ní abádhí ní-tǔdègu wò kùnò dhu níri, ní abádhí adù 'òpè 'ùwè ì atdátǔdǒ ǒ ányìrǒ rò, ròpè ndì kákà iwà atǔya ówù angyi ale rǒ rǒ. Yèsù mà náadù 'ùbhà ǔyǒ rò tí wò ndì onzínà idèna tsibhále mànà. ¹⁰Nírò ní ndì kǎngbe ndì tǔtǔdǒ, ndàdù àtìna wò tsibhále nǐ: «Hòkò! Kǒkò nyòbhù rǒ rúbhi ale rǐrǐ ìngborǒ? Atdí ale mà nótǔdì tí obhó anya dùnù?» ¹¹Ní wò tsibhále adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, inzà atdí ale mà nótǔdì anya dùdú.» Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Ma nyú mà, ma mí nǐ anyà ǔtǔdì dùnù. Ní árà, ndirò àpè nyonzi nzérénga tǔtǔdǒ.»]

Yèsù rǐ ndàti yà adzi ǒ ale-nyǐnga àwù rǐ awáwù tí dhu

(Yùw 1.4-5; 12.46)

¹²Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù dhu òvò tǔtǔdǒ ihé-yà tò ndàti: «Ima ní ndì yà adzi ǒ ale-nyǐnga àwù rǐ awáwù. Ndi ale náapè owùdu núngǔ, ní rǐ nǐ adù ùbhi ìnǒ ǒ akekpá màtí, pbétù, kà rǎdù ìrǐ ìpírǒnga nábhù rǐ awáwù nà.» ¹³Ní, Pbàfàrisáyó adù àtìna Yèsù nǐ: «Nyi nyarádi nyi-tǐrò nyi nyarónzina dhu tó ngàmǐ tí. Ní, nyi nyarúnona dhu ní nǐ obhó dhu.»

¹⁴Ní, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ìmbà dhu rǐrǐ ma marádi pbàkà ngàmǐ tí ma-tǐrò dhu màtí, ní ma marúnona dhu ní obhó dhu. Obhó tí, ma múni wà àdhà rò màtí ma mírà dhu, ndirò ma múni wà àdhà màtí ma mǎrà dhu. Pbétù, nyí nyúni nzà àdhà rò màtí ma mírà dhu, ndirò nyí nyúni nzà àdhà màtí ma mǎrà dhu. ¹⁵Nyí nyáí indrù-ànyà nǐtǔdì yà adzi ǒ ale náarí indrù-ànyà nǐtǔdì ònà ǒfǒ ǒ. Pbétù, ma marí nǐ atdí ale-ànyà mà nótǔdì. ¹⁶Ndirò, ma mapé adù indrù-ànyà nótǔdì, ní ma mǎdù kòtǔdì obhóna dǒ. Obhó tí, ma mǐrǐ mbà atdíndì ndi anya tǐtǔdì ǒ, pbétù mǎ mǐrǐ yà ima níwì Àbadu mànà. ¹⁷Fùkú Ƴyátà ǒ ka kándì dhu kati, ǔyǒ ale rapé òko atdí dhu tó ngàmǐ tí, ní ì ale ùnò dhu rǎrǎdù ìrǐ obhó dhu. ¹⁸Ní ma marádi pbàkà ngàmǐ tí ma-tǐrò, ndirò yà ma níwì Àbadu ní átò pbàkà ngàmǐ.» ¹⁹Ní Pbàfàrisáyó adù dhu ivu Yèsù-tsù 'àti: «Ndi Àbanù rǐrǐ àdhà?» Ní Yèsù adù dhu àdu, ndàti: «Nyí nyúni nzà ma, ndirò nyí nyúni nzà Àbadu. Nyí nyúníyana gukyè ima, ní nyí nyúníyana ùnì Àbadu átò.»

²⁰Yèsù ambénà wò dhu ùnò dǒ Kàgàwà bhà idzá ndì ndàdi ndàmbe dhu ùdhe dǒ indrù tò rórò. Kǎdì yà perè tí ka kúbhóna Kàgàwà tò fàrangà nédǒ ka kǎrí ònà sàndukù tí. Pbétù, atdí ale mà náadù nzà kòsò, inzà kàbhà kàsumì nǎpè àkà nǐdhunì.

Yèsù rǎtina indrù rǎrǐ nǐ adù òwu ndì ndàrà ì dhu

²¹Tǔtǔdǒ, Yèsù adù àtìna Pbàyàhúdì nǐ: «Kànì ma mǎrà wà, ní nyí nyí nyǐpè nyónè ma, pbétù, nyí nyúve ùvè tí fùkú nzérénga ǒ. Ma mǎrà ì nyí nyí nǐ adù òwu ùvò.» ²²Ní, Pbàyàhúdì adù 'òpè 'òngù dhu tsàyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Kà tí ndòho òho tí, wò kà rǎtina ìnzǐ àlè rǎrǎdù òwu ùvò ndì ndàrà ì rò?»

²³Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyí ní obvò bhà, pbétù ima ní ǔrè ale. Nyí ní yà adzi ǒ bhà, pbétù ima ní nǐ yà adzi ǒ ale. ²⁴Ndi dhu-okù dò rò ní ndì ma màtí, ùvè tí nyí rǎrǎve fùkú nzérénga ǒ nǐ. Obhó tí, ìnzǐ nyí nyapè dhu àu ima rǎrǐ ndì yà ìrǐ arǐrǐ ale, ní nyí nyúve ùvè tí fùkú nzérénga ǒ.»

²⁵Pbàyahúdí adù dhu ìvu Yèsù-tsù 'àti: «Nyi nyú, nyi ní àdhi?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ima ní yà m̀hàngú ò rò ndi napèna rò ma marúnona fùkù ale. ²⁶Ma m̀fí ábhò dhu nyú ná okúku dò rò ma múnona. Ndirò, ma m̀fí d̀kù ma mádù anya it̀di okúya dò rò dhu ná abho nyú. Pbétù, yà ima nívi ale náarúnona dhu ní obhó dhu. Ndirò, ma m̀aradù òvòna yà adzi ò ale tò dhu ní kà-tsù ma m̀fí dhu.»

²⁷Ní Pbàyahúdí náadù nzá dhu ùni Àbanà Kàgàwà-okú dò rò kà r̀r̀ubhi òte r̀ò f̀yò. ²⁸Ní Yèsù adù àtina abádhí n̄: «Ìndrù t'ídhùnà nútò nyí nyí mùsàlabhà d̀ò nínganí ní ndi nyí nyuniya dhu ma r̀arí ndi yà ìí aríí ale. Ndirò, nyí nyadùya dhu ùni, ìnzí ma rarí atdí dhu mà nónzi ma mòzè ka dhu bhéyi, pbétù, ma marúnona dhu r̀arí Àbadu Kàgàwà núudhè idù dhu k̀èlè. ²⁹Yà ima nívi Àbadu náarfí inè at̀d̀kpá ma màna. Kùbhà nzá ma at̀díró, yà ma m̀aró-zina bilínganà dhu ní kà-nyìkpò nófò dhu k̀èlè nídhuní.» ³⁰Níró ní ndi wò dhu bhéyi Yèsù òtè rò, ábhò ale nyú náadù kà'ù.

Àbràhamù bhà pbàdzukuru nyú ní àdhi mà?

(Rom 6.14; Gàl 3.7,29; 1Yù 3.8-10)

³¹Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtina yà ndi nà'ù Pbàyahúdí n̄: «Nyí nyapè yà ma mùnò fùkù dhu nífù, ní nyí ní'ina obhó nyú pbàkà ábhàlì. ³²Nyí nyí obhóngà núní, ndi obhóngà radù nyábhù nyí'í d̀kù nyí-tíró.» ³³Ní kòkò Pbàyahúdí náadù dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Má ní Àbràhamù bhà pbàdzukuru. Ndirò, má mapèna nzá òko atdí ale bhà ìno mà tí. Ní ádhu nyi nyátina, má r̀arí m̀gèrè m̀fí d̀kà má-tíró n̄?» ³⁴Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma m̀fí obhó dhu núno fùkù: Ndi ale náapè àmbe nzérenga nónzi d̀ò, ní ndi ale ní nzérenga tó ìno. ³⁵Ìno ní ìnzí radù àdi idzá ale nyú tí bilínganà ale. Pbétù, ale t'ídhùnà nyú náaradí idzá ale tí bilínganà. ³⁶Níró, Kàgàwà t'ídhùnà nyú náapè àdù nyífo ìno-kàsù ò rò, ní nyí nyádù ìí obhó tí d̀kù nyí-tíró. ³⁷Ma m̀nì wà dhu nyí r̀arí Àbràhamù bhà pbàdzukuru. Pbétù, nyí nyaradù m̀onè, ndíní nyábhù tí ma kohò, ìnzí yà ma múnona dhu náaradù ngari àbà afíku ò dhu-okú dò rò. ³⁸Ma marúnona dhu ní Àbadu Kàgàwà bhà ma mála dhu. Pbétù, nyí nyaróznina dhu ní yà àbaku núno fùkù dhu.»

³⁹Ní Pbàyahúdí adù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Àbakà ní'í Àbràhamù.» Ní kàdù àtina abádhí n̄: «Nyí nyí'iyana gukyè Àbràhamù bhà inzo nyú tí, ní nyí nyóngòyana Àbràhamù anzi kasu nónzi. ⁴⁰Ma mùnò yà Kàgàwà níitè idu obhó dhu fùkù. Pbétù, nyí nyaradù m̀onè ndíní nyí nyábhù tí ma kohò. Àbràhamù náanzí nzá dhu wò nyí nyaróznina dhu bhéyi. ⁴¹Nyí nyaróznina dhu ní àbaku aróznina dhu.» Ní abádhí adù àtina Yèsù n̄: «Má ní nzi m̀nyòni ò ka kòdhì nzonzo. Àbakà r̀fí atdí tí. Ndi Àbakà ní Kàgàwà.»

⁴²Ní Yèsù adù àtina abádhí n̄: «Kàgàwà f̀iyana gukyè Àbaku tí, ní nyí nyózèyana ma òzè, Àbadhi-tí'ò rò ma m̀fí, ndirò k̀vì ndi ima nídhuní. Ma m̀fí nzá òvòdu d̀ò ma-tíró, pbétù ima nívi nì Àbadhi ndítíró. ⁴³Ní ádhu ìnzí ma múnona dhu náarí d̀kù àlù n̄? Obhó tí, k̀arí nzi d̀kù àlù, ìnzí nyí nyádù fùkù ma múnona dhu ìrì dhu-okú dò rò. ⁴⁴Nyí ní àbaku Pfòmvo bhà inzo. Ndirò, nyí nyaróznè nyónzi dhu ní ndi àbaku òzè dhu k̀èlè. M̀hàngú ò rò, àbadhi ní'í ìndrù-tsè òt̀di arí ale. Kàpèna nzá obhó dhu núno akekpa m̀atí, ìmbà obhóngà náarfí kà ò nídhuní. Títò ùno ndi ndí rò, k̀aróznina dhu ní pbìndà m̀andù nyú. Obhó tí, àbadhi ní títò ùno arí ale, ndirò ka ní títò

t'ábanà. ⁴⁵Pbétù ima, ma marúnóna dhu ní obhó dhu. Ní, ndi dhu-okú dò rò nyí nyárí nzi àdè ma múnóna dhu ná'ù. ⁴⁶Ádhi pbá ale ndi nzínziku ǝ ráðù pbàkà nzérenga nítè? Ádhu obhó dhu núno ma mí fùkù rò, nyí nyárí nzi àdè ma múnóna dhu ná'ù ní? ⁴⁷Kàgàwà bhà inzo ráðù kàbhà ɔte ìrì. Pbétù, nyí nyárí nzi kàbhà ɔte ìrì, nyí ní nzi kàbhà inzo dhu-okú dò rò.»

Yèsù rí ndàtì ádrùngbàlè tí Àbràhamù rǝ dhu

⁴⁸Wò dhu-dzidǝ, Pbàyàhúdì náadù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Mǝ mǝnǝ obhó dhu nyú, yà mǝ màtì nyi rǝrǝ Sàmàriyà tǝ pǝbìrì ǝ ale, ndirò nzére-alafí rǝrǝ ùnù rò.» ⁴⁹Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Nzére-alafí rǝrǝ mbǝ ùdù. Ma mǝrǝ Àbadu Kàgàwà nífù, pbétù nyí nyárí nzi àdè mifù. ⁵⁰Ma mǝrǝ nzi indrù rǝ mifù dhu nǝne. Pbétù, indrù rǝ mifù dhu nǝne arí, ndàdù indrù-ànyǝ ìtǝ atǝ ale rǝrǝ inè. ⁵¹Ma mí obhó dhu núno fùkù. Ndi ale náapè ma múnóna dhu nífù, ní ndi ale náalaya nzi ɔve-ngbò akekpá màtì.»

⁵²Ní Pbàyàhúdì adù àtìna Yèsù ní: «ǝtsǝ! Kòmbí nga ní ndi mǝ mà'ù dhu inè nzére-alafí rǝrǝ ùnù ní. Àbràhamù náavè wǝ, ndirò Kàgàwà bhà pbànábí mà núuvè wǝ átò. Ní nyi nyádù àtìna ìngbǝ dhu bhèyi nyi nyúnóna dhu nífù rí ale ralaya nzi ɔve-ngbò akekpá màtì? ⁵³Nyi tí ádrùngbàlè nyú, ròsè yà àvǝvè abhukǝ Àbràhamù dǝnǝ? Ndirò, Kàgàwà bhà pbànábí mà núuvè wǝ átò. Ní nyi nyú, nyi nyòzù nyi àdhi tí?»

⁵⁴Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Dhu fǝyana gukyè ma-tírò ma mǝrǝ mifù dhu tí, ní ndi ifuta nfǝyana mbǝ tǝna nǝ. Pbétù, mifù arí ní Àbadu Kàgàwà, yà nyí nyarátina fùkù Kàgàwà tí. ⁵⁵Nyí nyúni nzǝ Àbadhi, pbétù ma múnì wǝ ka. Ma mapé adù àtìna inzǝ ma rúnì ka, ní ma nádù ìrǝ iwǝ ma mòngò tǝtǝlè tí átò nyí bhèyi. Pbétù ma múnì wǝ ka, ndirò ma mǝrǝ kǝ bhà ɔte nífù. ⁵⁶Abhuku Àbràhamù núuni dhu, àhù ndi raraya àhu ma mǝrǝ yà adzi ǝ ònǝ idho ò. Ní ndi idho ndi ndàla pbìndǝ a'uta ǝ rò, kǝdhè níika ndi atǝdǝ.» ⁵⁷Ní Pbàyàhúdì adù dhu ìvu Yèsù-tsù 'àti: «Nyi nyú, nyi nyàpè nzǝ imbò kumì atò mà nísè. Ní, nyi nyala tí àlǝ Àbràhamù?» ⁵⁸Ní Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Ma mí obhó dhu núno fùkù: Inzǝ ka kǝpè Àbràhamù núgu rǝrò, ma mǝrǝ inè.» ⁵⁹Níró ní ndi, Pbàyàhúdì náadù 'òpè 'ùwǝ odu, ndínì ì ubvú tí ka ní. Pbétù, kǝdù ndòrù dòtsí, ndàdù àhu Kàgàwà bhà idza ǝ rò.

Yèsù rí ndùmùndúmú tǝrò ka kugu atǝ ale nígu sǝbatù-idhò ǝ dhu

(Mrk 8.22-25; 10.46-52)

9 ¹Otu ǝ ì ówu pbìndǝ ábhàlì mànǝ rǝrò, Yèsù ala ndùmùndúmú tǝrò ka kugu atǝ ale. ²Ní kàbhà ábhàlì náadù dhu ìvu kǝ-tsù 'àti: «Mǝlimò, ádhi nzérenga nanzi ndínì wòrǝ ale nabhù tí kugu ndùmùndúmú tǝrò? Tǝ ka nyú ndi ndítǝrò nzérenga nanzi? Ndirò ngǝtsi ní, tí kǝ t'ábanǝ mà kǝ-tsǝnǝ mànǝ ì nzér-enga nanzi?» ³Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Inzǝ ní àbadhi bhà nzér-enga mà ndi, ndirò inzǝ ní kǝ t'ábanǝ mà kǝ-tsǝnǝ mànǝ tǝ nzérenga mà ndi. Pbétù, wòrǝ dhu anzì ndi kǝ-rǝ ndínì Kàgàwà bhà ádrùngbǝnga tǝ ɔbì náavì tí ndi kǝ-nyutsi. ⁴Ní, dhu àkǝ àlè rǝnzì yà ma nívi ale bhà kasu àdì ingǝ àdì adyí-bhengǝ nga tí rǝ. Kòní ingǝ rǝrǝ ndínì ndatì tí, yà inzǝ atǝ ale mà ráðù kasu ònzi iku ǝ ní. ⁵Yǝ àdì ma màdì yà adzi dǝ ònǝ kǝsumì ǝ, ima ní ndi yà adzi ǝ awáwù.»

⁶Wò dhu bhèyi ndi ndòtè dhu-dzidǝ, Yèsù isò isò obvò, ndàdù ɔtǝdò nǝbhòlò ndi isò ní. Tǝtǝdǝ, kǝdù ndi ɔtǝdò nídyì ndàbòlò, ndàdù àtìrǝnǝ wò

ndùmùndùmú-nyìkpó rǎ. ⁷Kǎdù àtìna kà nǐ: «Árà nyu'o nyìkpónu Silòamù tí kátina ùye ka kúyè idha ò.» (Silòamù-tì nǐ: ìvì tí ka kǐvì ale.) Ní wò ndù-mùndùmú arà idha ò, ndàdù nyìkpóna nú'o. Ní, ányìrò kà rǐ ndàdù rò, kǎdù ndòpè ndàla inga mběyi.

⁸Ní, yà atdíkpá abádhí aróko mànà ale mà, yà kàlà arí dhu ùnzí rí ìndrù-fó rǎ ale mànà, náapè 'ngù dhu tsùyá, 'ámbe àtìna dǒ: «Tí obhó yà obvò arádi, ndámbe dhu ùnzí dǒ ìndrù-fó ale yà?» ⁹Atdídhéná ale náambénà àtìna dǒ: «Ka nyú nǐ yà,» ngùkpà ràdù àtìna: «Títò! Ìnzí nǐ ka wò! Kà mà ǒfò ì nà ale nǐ wò.» Pbétù, wò ndùmùndùmú náadù dhu à'ù ndítírò, ndàti: «Ìma nyú nǐ yà.»

¹⁰Ní kòrí ale adù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Olu, nyìkpónu nyú núngbe ì ìngbà dhu bhěyi?» ¹¹Ní kǎdù dhu àdu abádhí tǒ, ndàti: «Yèsù tí kátina ale nǐ ndi ɔtdo nàbòlò, ndàtri nyìkpódu rǎ, ndàdù àtìna ma nǐ, ma ràra maru'o nyìkpódu Silòamù ò. Ní ma màrà ányì, mu'o nyìkpódu, madù mǎpè mala inga dòtsí.»

¹²Kòrí ale adù dhu ìvu tǎfǎdǎ kà-tsù 'àti: «Wò ndi ale rǐ ìngbòrò?» Ní kǎdù dhu àdu, ndàti: «Ìnzá ma m̀ni.»

Pbàfàrisáyó rǐ dhu òngù nyìkpóna ùngbe ndi ndùmùndùmú-tsù dhu

¹³Wò dhu-dzidǎ, ka kǎdù òwu wòrí ale nà, kowù ùvòná *Pbàfàrisáyó-ònzí. ¹⁴Obhó tí, wò Yèsù àbòlò ɔtdo, ndàngbe ndùmùndùmú-nyìkpó nǐ òná idho nǐ sàbatù-idhò. ¹⁵Ní ndi dhu-okú dǒ rò nǐ ndi, Pbàfàrisáyó mà átò níwú dhu wòrí ale-tsù 'àti: «Nyìkpónu nyú núngbe-ndi ìngbà dhu bhěyi?» Ní kǎdù dhu àdu abádhí tǒ, ndàti: «Yèsù ìdyì ɔtdo ɔtséna-kpò rǎ, ndàtri nyìkpódu rǎ, madù àrà nyìkpódu nú'o idha ò. Ní, kòmbí ma mí inga nálá àlà.» ¹⁶Ní Pbàfàrisáyó nzínzì ò atdídhéná ale náadù àtìna: «Wòrí dhu nònzì ale nírá nzá Kàgàwà bhà rǒ, ìnzá kǐfu *sàbatù-idhò nídhuní.» Pbétù, ngùkpà-tsí náadù àtìna: «Nzér-engatále ràdù wòrí wiwì-tidò nónzì ìngbà dhu bhěyi?» Wò dhu adù abádhí-ònga nábhu rùndò ndi ùndo tí. ¹⁷Ní Pbàfàrisáyó adù dhu ìvu tǎfǎdǎ wò ìgù Yèsù ìgù ndùmùndùmú-tsù, 'àti: «Olu ìnyi nyú, nyi nyátina ìngbà tí wò nyìkpónu nábhu rùngbe ì ale nǐ?» Ní kǎdù dhu àdu abádhí tǒ ndàti. «Wòrí ale nǐ Kàgàwà bhà nabì.»

¹⁸Pbétù, ì Pbàyàhúdì tǒ ádròdrǎ ale núuvò ì dòtsí ìnzí à'ù dhu, wòrí ale rǐ ndùmùndùmú, nǐ kà rǒpè wà ndàla nga kòmbí. Ndi dhu-okú dǒ rò nǐ ndi, abádhí núunzi kà t'ábanà mà, kàtsánà mànà rìwù. ¹⁹Ní abádhí ìwù ùvò rò, ì ádròdrǎ ale níwú dhu, 'àti: «Tí yà ndùmùndùmú tǐrò ka kugu dhu tí nyí nyarátina idhùku nyú yà? Olu kǎdù ndòpè ndàla nga ìngbà dhu bhěyi kòmbí?»

²⁰Ní wò ndùmùndùmú t'ábanà mà, kàtsánà mànà náadù dhu àdu abádhí tǒ 'àti: «Mǎ nyú, mà m̀ni dhu nǐ, yàrí nǐ idhùkà nyú. Ndirò, mà mugu ka ndù-mùndùmú tǐrò. ²¹Pbétù, kǎdù ndòpè ndàla nga ìngbà dhu bhěyi màtì kòmbí dhu nǐ mà m̀ni nzá. Ndirò, àdhi mà nábhu kà-nyìkpó rùngbe ì dhu mà m̀ni nzá. Àbadhi nǐ iwà òvì ale. Ní nyivù dhu kà-tsù, ndíní kǎdù tí rónà dhu àwe ndítírò.»

b 9.16 Pbàyàhúdì-bvù, ka kozánà ɔtdo àbòlò ka kǐ kǎdù ìndrù ìgù nǐ dhu iwà ka kònzì kasu dhu tí. Ní ì kasu-tidò ɔnzì ka kǐ sàbatù-idhò ò dhu ka kǐsǎ ìsǎ tí. Ní, wò Yèsù ɔnzì dhu nǐ áfátà, ràdù kǎbhu kozǎ nzér-engatále tí. **c 9.18** Pbàyàhúdì tǒ ádròdrǎ ale tí ka kátina ìrò ale nǐ Pbàfàrisáyó tí ka kàtì ale kèlè.

²² Kà t'ábanà mà, kàtsánà mà nà adù dhu wò dhu bhèyi Pbàyahúdí tó ádrò-drò ale tò, abádhí-dò nónzi í í dhu-okú dò rò. Obhó tí, í Pbàyahúdí tó ádrò-drò ale ní iwà í ní rí angyangyi ndíní í ongó tí Yèsù nàtí Krístò tí ingbatí íli ndí ale mà ní pfo, 'òdì unduta-dzà ǝ rò, ìnzí kadù òzèna Mèyahudí tí tditdǝ. ²³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndí, wò ndùmùndùmú t'ábanà mà, kà-tsánà mà nà adù àtina Pbàyahúdí tó ádrò-drò ale ní: «Ábadhi ní iwà óvì ale, ní nyìvù dhu kà-tsù nyú.»

²⁴ Ní ɔɔ rí kisè nǝ, Pbàyahúdí tó ádrò-drò ale náanzi wò ndùmùndùmú tí arúbhi í rò ale, 'àdù dhu òvò fíndà 'àti: «Ótso pé dhu Kàgàwà-ònzí, nyi rari obhó dhu nyú núnɔ. Mǎ nyú, mǎ muni wà dhu wòrí ale rari nzéréngatále.»

²⁵ Ní wòrí ale adù àtina abádhí nǝ: «Nzéréngatále mà tí kà rǝ dhu ma muni nzá. Pbétù, ùnǝ tí ma muni atdí dhu ní, ima ní ndùmùndùmú, ní kòmbí ma mí inga nála àlà.»

²⁶ Ní abádhí adù dhu ìvu wòrí ale-tsù 'àti: «Ádhu nyú wòrí ale nónzi indù? Kàbhu nyìkpónu rùngbe ndí ingbǎ dhu bhèyi?» ²⁷ Ní kǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma màwe wà wò dhu fùkù, pbétù nyí nyàdù nzá ma múnɔna dhu ìrì. Ní ádhu nyí nyòzè màwe nyìrì tditdǝ? Nyí nyòzè tí nzá wà nyòngò átò kàbhà ábhàlǝ tí?»

²⁸ Nírò ní ndi Pbàyahúdí tó ádrò-drò ale núɔɔ dhu wòrí ale ní 'àti: «Inyi nyú, nyi ní ndi kàbhà ábhàlǝ. Pbétù mǎ, mǎ'í ní Músà bhà ábhàlǝ. ²⁹ Mǎ nyú, mǎ muni wà dhu Kàgàwà mà ratè Músà nà. Pbétù, àdhà rò màtí wòrí alé írà dhu mǎ muni nzá.» ³⁰ Ní wò ale adù àtina kǝkò Pbàyahúdí tó ádrò-drò ale ní: «Hǝkò! Kòní idhò rǝ indrù ùkò ní dhu nyú ní ndi wò, wò nyí nyátina inzà nyí rùni àdhà rò màtí kǝrà dhu. Pbétù nyìkpòdù na kùngbe wà! ³¹ Mǎ muni iwà dhu, Kàgàwà rari nǝ àdù nzéréngatále tó itsòta níri. Pbétù, kà rǎdù pbìndà itsòta níri ale ní, pbìndà Úyátá nífù arí, ndàdù ndí ndóze dhu ònzí ale. ³² Yà mùhàngù ò rò ndí napèna rò, kà kapèna nzá dhu ìrì atdí ale mà rùngbe yà àdhi tí kà kadhì ndùmùndùmú tíró ale-nyìkpó. ³³ Ìnzí dhu fíná gukyè Kàgàwà bhà rò wòrí ale írà dhu tí, ní kàmbèna nǝ atdí dhu mà nónzi.» ³⁴ Nírò ní ndi Pbàyahúdí tó ádrò-drò ale adù dhu ìvu wòrí ale-tsù, 'àti: «Inyi nyú, inyi kà kadhì òdhi tí ngbùlùna nyú màna pbùkù nzérénga ǝ. Ní nyi tí ndi àdù dhu ùdhe fǎkà?» Wò dhu-dzidǝ, abádhí adù kípfo, ràhu unduta-idzà ò rò.

Inzá Yèsù ná'ù ale ní ndùmùndùmú afína ònǎ rò

(Luk 10.21; 2Kò 4.3-6)

³⁵ Yèsù itdègu Pbàyahúdí tó ádrò-drò ale ní pfo wòrí ale ìri unduta-idzà ò rò dhu níri, ní kàrà ndi ale-tí'ò, ndàdù ìtsi àtina kà ní: «Inyi nyú, nyi nyá'ù tí wà Ìndrù t'ídhùnà?» ³⁶ Ní, kǎdù dhu ìvu Yèsù-tsù, ndàti: «Màlimò, àdhi pbá ale ndi, ndíní ma madù tí à'ùnà?» ³⁷ Ní Yèsù adù dhu kàtò, ndàti: «Nyi nyàla wà ka! Ndirò kà ní yà nyí nyóte nà kòmbí ale.» ³⁸ Ní, wò ale adù dhu òvò kpangba Yèsù tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, iwà mà mà'ù nyi.» Kǎdù ndòkò otidyèna dǝ Yèsù-ònzí, ndífu kà.

³⁹ Wò dhu-dzidǝ, Yèsù adù àtina: «Ma mírà yà adzi ǝ, ndíní ma múnɔ tí yà adzi ǝ ale-ànyǎ. Ma mírà, ndíní yà adzi ǝ ndùmùndùmú nɔpé tí 'àla nga, yà inga àlà arí ale rǎdù 'ùgèrè 'òngò ndùmùndùmú tí.» ⁴⁰ Nírò ní ndi yà Yèsù mà í rí màna atdíkpá ngúfe Pbàfàrisáyó⁴ nà adù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Mǎ nyú mà,

mă nátí ndùmùndúmú átò?» ⁴¹Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyí nyúnnyana gukyè dhu nyí rārì ndùmùndúmú, ní ka kàmbèná nǝ àtina nyí rārì nǝ nzérénga nà. Pbétù kòmbí nyí nyarádù àtina àlǝ nyí rarí inga àlǝ. Ní ka kùni wà dhu, fùkú nzérénga rārì otùna nyú ǝ.»

Tàmà t'úndatatále tó mbóli

(Zàb 23; Zèk 34.1-4; 1Pé 2.24-25; 5.1-4)

10 ¹Wò dhu-dzidǝ, Yěsù adù àtina tdítǝ kǝkǝ Pbàfàrisáyó nǝ: «Ma mí obhó dhu núnó fùkù. Ìnzí aròtsù kàli-lí*, tàmà tó kàli ǝ ale, pbétù yà kàli dònǝ arúpo ndòyò ndí kàli ǝ ale ní ogbotále, ndirò ka ní obi nǝ arí dhu ùdhǝ indrù-fó rò ale. ²Pbétù, yà kàli-lí aròtsù ale ní ndí tàmà ùnda arí ale. ³Kà tó nga ní ndí kàli-lí ǝ dǝ arí ale rǝdù kàli-àtù ùngbe kà ròtsù òná kàli ǝ, tàmà rǝdù kùni tùna rǝ nǝ. Ní, kà rǝdù pbìndà tàmà nyú núnzi ǝvòya rǝ, ndàdù ipfonà rùvò kàli ǝ rǝ. ⁴Ní kóró ndí ndipfo pbìndà tàmà, rùvò kàli ǝ rò dhu-dzidǝ, kà rǝdù àdi ndàmbe àrà dǝ angýi abádhí dǝ-tsíró, abádhí rǝdù 'òdhò owùna ǝ, kà-tù ì ùni dhu-okú dǝ rò. ⁵Tàmà rǝ nǝ àdù òwu olo tí rǝ ale-owù ǝ, pbétù abádhí rǝdù òtse òtse tí kà-tsù rò, inzǝ ì ùni kà-tù nídhuní.»

⁶Yěsù unò wòrí mbóli Pbàfàrisáyó tǝ, pbétù wò kànò abádhí tǝ dhu náadù nzǝ abádhí-dǝ nálú.

Yěsù ní ídzi undataba

⁷Yěsù adù àtina tdítǝ abádhí nǝ: «Ma mí obhó dhu núnó fùkù, ima ní ndí tàmà tó kàli tó tsàtsù. ⁸Kóró ale yà angýinǝ rò íwù idù níí ogbotále, ndirò obi nǝ arí dhu ùdhǝ indrù-fó rò ale. Pbétù, tàmà àdù nzǝ abádhí-tù núní. ⁹Ní, ima ní ndí kàli tó tsàtsù. Ndi ale náapé ìtsù ùdunǝ, ní rǝdù ògù ògù. Kà rǝdù òtsù kàli ǝ, ndàdù àhu kàli ǝ rò. Ndirò kà rǝdù ònyù nába àbà. ¹⁰Ogbotále náarírà dhu kèlǝ ndí nduwé tí. Ndirò kǝrí ìrà, ndíní ndí ndòkye tí dhu, ndàdù dhu ìnza. Pbétù ima nyú, ma mírà ndíní indrù abá tí ipírǝnga, ndirò ndíní abádhí abá tí ka abho nyú ròsè.

¹¹Ima ní ídzi undataba. Ídzi undataba náarí pbìndà ipírǝnga nádzi ǝve tǝ pbìndà tàmà-okú dǝ rò. ¹²Tàmà ùnda arí ndíní ka kubhò tí ndí ale ní nǝ tàmà-àbadhi. Kǝpé nyàmǝsò rírà dhu nálǝ, ní kà rǝdù òku tí òku, ndàdù tàmà ùbhǝ víyà dǝ rò. Ní, nyàmǝsò rǝdù atdíthená tàmà númbà ndàrà nà, ndàdù ngùkpà-ǝnga nífalà. ¹³Obhó tí, fùrangà-okú dǝ rò rí kasu ònzi ale, náafí àtdu tàmà rǝve dhu rǝ nǝ àdù. ¹⁴Ima ní ndí ídzi undataba. Ma múní wà pbàkà tàmà, ndirò pbàkà tàmà núní wà ma. ¹⁵Àdhàdhí Àbadu núní ma, madù Àbadu núní dhu bhèyi, ma mádzi wà pbàkà ipírǝnga ǝve tǝ pbàkà tàmà-okú dǝ rò. ¹⁶Ndirò, ma míí ìnè ngùkpà pbàkà tàmà nà, kǝkà ìmbǝ rǝ yàrí kàli ǝ. Ní, ma màkǝ marǝ ì tsí nídí átò madu kàli ǝ. Abádhí rǝdù tǝdu ìrì ìrì. Ndi dhu bhèyi ní ndí, tàmà tó màhò rǝdù ìí atdí tí, ùndana rí ale rǝdù ìí atdí tí átò.

¹⁷Àbadu ózè ma, pbàkà ipírǝnga ma mádzi ǝve tǝ, ndíní madùya tí àbànà tdítǝ dhu-okú dǝ rò. ¹⁸Pbàkà ipírǝnga nódyì rí atdí ale mà rǝ mbǝ, pbétù, ma mí pbàkà ipírǝnga nádzi ma-tírò ǝve tǝ. Ma míí ìnè ádrùngbǝnga tó obi

e 10.1 Pàlèstina tǝ pbìrì ǝ, ka kitsúnà tàmà kàli ǝ kùbhingǝ, kadù atdí undatatále ìli ròdò ndí kàli-lí*. f 10.3 Pàlèstina tǝ pbìrì ǝ, tàmà okónà màhò ǝ. Ndirò kóró ì màhò nóongónà ìí fáyò undatatále nyú nà.

nà madzi pbàkà ípìrŋga ɔve tò, ndirò ma mfî inè ɔbi nà mabà ndi ípìrŋga tdítǎ. Wòrî ní ndi Àbadu nýá idù dhu.»

¹⁹Ní wò Yèsù ùnò ɔte-okú dò rò, Pbàyàhúdì-ŋga náadè ndèndò ùndo tí tdí-tdǎ. ²⁰Abádhí nzínzì ð, ábhǎ ale nyú náambénà àtìna dǎ: «Ìnè pfǎmvo rîrî yàrî ale ð. Àrî rîrî kà dǎ. Ní ádhu nyî nyî kà-tsù dhu ìrî nî?» ²¹Pbétù ngùkpà-tsí ambénà àtìna dǎ: «Ìnzì pfǎmvo rîrî ònà ale rǎdù ɔte wò dhu bhèyi. Pfǎmvo tí àdù ndùmùndùmú-nyìkpò ùngbe ùngbè?»

Ìndrù rî Yèsù àpà 'ùbvù odu nî dhu

²²Yèrùsalemà tó kigò ð, Pbàyàhúdì náambénà yà Kàgàwà bhà idza ka kitsu tdítǎ dhu nírè ka kongónà nî mǎhendù nónzì dǎ. Ndi kàsùmì nîrî ádrùngbǎ gîrî tó kàsùmì. ²³Ní ndi idhò ð, Yèsù ambénà ùbhi dǎ Kàgàwà bhà idza-lí, «Sòlòmónì bhà mbàrazà» tí kátina mbàrazà-tsinǎ. ²⁴Ní ngúfe Pbàyàhúdì andu ì, 'àkpòrò kà-ngbò, 'àdù dhu ìvu kà-tsù, 'àtì: «Nyî nyú, nyî nyabhàya afika ràgùrè ndi ràrà àhu ife idho tí? Nyî nyapè ìrî Krístò nyú tí, ní ɔvo pé ndi dhu kpangba fàkà.»

²⁵Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Ma mǎvò wà wò dhu fùkù, pbétù nyî nyá'ù nzá ndi dhu. Yà Àba Kàgàwà-ɔvò rǎ ma mǎrǎnzina wíwì, náarí ndi àdhi-pbá ale mǎtí ma mfî dhu nítè. ²⁶Pbétù, nyî nyá'ù nǎ'ù ndi dhu ná'ù, ìnzì nárí nyî pbàkà tàrà nzínzì ð tàrà dhu-okú dò rò. ²⁷Pbàkà tàrà náarí tǔdu ìrî ìrî. Ma múnì wà abádhí, ndirò abádhí náaràdù owùdu núngu. ²⁸Ndirò, ma mí dhòdhódhonga tó ípìrŋga nábhǎ owùdu núngu ale tò. Ní abádhí núuwíya nǎ'ù akekpá mǎtí afíya ònà rò. Ndirò, atdí ale mà núudháya nǎ'ù abádhí fudú rò. ²⁹Àba Kàgàwà yà abádhí nibho fudú, ní ádrùngbǎle ròsè kóró ale dǎnǎ. Ndirò, atdí ale mà rîrî ìmbǎ ɔbi nà ndidhǎ atdí dhu mà Àbadu-fǎ rò. ³⁰Ìma, Àbadu Kàgàwà màrà, mà'ì ní atdí ale nyú.»

³¹Ní, Pbàyàhúdì náadè odu ùwa tdítǎ, ndínì ì ubvù tí Yèsù nî. ³²Pbétù, Yèsù adù àtìna abádhí nî: «Ma mǎbhù nyî nyǎla ábhǎ ídzì dhu nyú yà Àba Kàgàwà íbhò idù ɔbi nî. Ní, ádhu ndi kǎkò ì dhu nzínzì ð, nyî nyî mapà nyùbvù ma odu nî okúna dò rò?» ³³Ní Pbàyàhúdì adù dhu àdu Yèsù tò, 'àtì: «Ìnzì ní ídzì dhu-okú dò rò nga ndi mà mí mǎpà mǔbvù nyî nî. Pbétù, mà mòzè mǔbvù nyî okúna dò rò dhu ní, nyî nyànò dhu nzére nyú Kàgàwà nî dhu. Ìnyì ní ìndrù-tsí dhu, ní nyî nyádù àtìna ìngbǎ dhu bhèyi, nyî ràrî Kàgàwà!» ³⁴Yèsù adù dhu àdu tdítǎ abádhí tò, ndàtì: «Fùkù Úyátá* ð ka kándì tí nzá dhu, kati: «Ìma Kàgàwà, mà mǎtì nyî nî, nyî ràrî mǔngǔ-nzo?» ³⁵Àlè kúnì wà dhu atdí ale mà ràrî nǎ'ù àdù Kàgàwà bhà Andítá-tì nùgere. Kàgàwà áti pbìndà ɔte ka kùnò fíyò ale-ɔvò mǔngǔ-nzo tí. ³⁶Ní, Àba Kàgàwà ɔpì ndi ima, ndivì ma yà adzì ð. Ní, yà mà mǎtina, ima ràrî kà t'ídhùnà rò, nyî nyádù àtìna ìngbǎ dhu bhèyi ma rùnò dhu nzére nyú kà nî? ³⁷Dhu apé ìrî ìnzì ma mǎrî Àbadu bhà kasu ònzi dhu tí, ní dhu àkǎ nzá nyá'ù ma. ³⁸Pbétù, dhu apé ìrî ònzi ma mǎrî kàbhà kasu ònzi dhu tí, ní ìnzá mǎtí nyî nyá'ù ima nyú rò, dhu àkǎ nyá'ù yà mà mǎrǎnzina kasu. Ma mǎnò wà dhu, ndínì ndi dhu alú tí dǎku, nyádù dhu ùnì mbèyi nyú Àbadu ràrîrî nyudutsì, ndirò mà ràrîrî kà-nyutsì.» ³⁹Ní, Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale náadè dhu ònzi tdítǎ ndínì ì alú tí Yèsù 'òsò. Pbétù, Yèsù adù ndàwili abádhí-fǎ rò, ndàrà.

* 10.34 Zàb 82.6

⁴⁰Ní Yēsù adù ndàdu, ndàrà tdítdǝ Yòròdanì tó idha-akpà-adzè, yà Yùwanì ùbhi bàtizò ùbho rǝ angyinǝ rǝ indrǝ tǝ i, ndòngò àdi ànyì. ⁴¹Ní ànyì, ábhǝ ale nyú nóowúnà ìwu rǝ kà i, 'àdù òwu àtìnà rǝ nzínziya ǝ: «Obhó tí, Yùwanì nónzì nzá atdí wiwì mà. Pbétù, yàrí ale dǝ kǝrà àwenà rǝ kóró dhu ní òbhó dhu nyú.» ⁴²Ní ábhǝ ale nyú náadù Yēsù à'ù ànyì.

Làzarù bhà ɔve

(Yùw 5.21; 6.40)

11 ¹Làzarù tí kátina atdí ale ní'ì andì nà. Ndi ale nóongónà àdi Bètàniyà tí kátina pbanga ǝ. Ndirò, Bètàniyà ní'ì Màriyà mà, awènà Màrità mànà, mà tó pbanga. ²Ndi Màriyà ní ndi, yà Ádrùngbǎlé Yēsù-pfǝ dǝ adù àrà ndrùù rǝngù akye nódhò, ndàdù kà-pfǝ-ngbò nundo dóna-ká ní. Ndirò, ka ní'ì ndi wò andi nà i'ì Làzarù t'áwenà. ³Ní, Làzarù t'áwéna náavi indrǝ ràrà dhu òvò Yēsù tǝ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, kànì yà atdítdǝ nyi nyòzè ale, Làzarù rǝ'ì andi nà.» ⁴Ní wò dhu ndi ndirì rǝ, Yēsù adù àtìnà wò ale ní: «Wò Làzarù rǝndi ní andi rǝ nzì kàbhǝ rǝvè dòtsí. Pbétù, ndi andi àlè ka ndínì Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi nitè tí, ndàdù kà t'ídihùnà bhà ádrùngbǎnga tó obi nitè átò.»

⁵Yēsù azè Màrità mà, awènà Màriyà mànà, ndàdù Làzarù nózè átò. ⁶Ní, Làzarù rǝndi dhu ndi ndirì rǝ, Yēsù adù ǝy idho nyú nónzì, yà ndi andi tó màkǝrè ótù ndi òná ngari ò. ⁷Wò dhu-dzidǝ, kǎdù àtìnà pbìndà ábhǎlǝ ní: «Kàdu àlè Yùdeyà tó pbirì ò.» ⁸Ní, ábhǎlǝ adù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Hòkò Màlìmò! Kòmbí tí ní Pbàyahúdì nàpà 'ùbvù nyi odu ní. Ní nyi nyòzè tí nyadu nyi ànyì tdítdǝ?» ⁹Ní Yēsù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Adyìbhengá nga ǝ, adyìfǝ-sisì náatí obhó ongo i'ì atdí kumì dóna ǝy nà? Ní indrǝ apé àmbe ùbhi dǝ adyìbhengá, ní ndi ale rǝ nzì adù ndàgìlì nditsì, yà adzi dǝ awáwè nǎlǎ ndi ndí dhu-okú dǝ rǝ. ¹⁰Pbétù, kǎpé àmbe ùbhi dǝ kúbhingá, ní kà rǎdù àrà ndàgìlì rǝ nditsì, ìnzì ndi ndí inga nǎlǎ dhu-okú dǝ rǝ.» ¹¹Wò dhu ndi ndùnò dhu-dzidǝ, Yēsù adù àtìnà pbìndà ábhǎlǝ ní: «Àlè t'ódhìnà Làzarù nódhò òdhò tí. Pbétù, ma mǎrà ndínì ma mitsi tí kinga idho ò rǝ.» ¹²Ní, Yēsù bhà ábhǎlǝ adù dhu àdu 'àti: «Ádrùngbǎlé, kǎpé i'ì òdhò tí òdhò dhu tí, ní kà rǝgù ògù.» ¹³Obhó tí, Yēsù azè ndùnò dhu ní'ì, iwà Làzarù rǝvè. Pbétù, kàbhà ábhǎlǝ adù dhu ìrè idho nyú dǝ kà rǝrǝtè. ¹⁴Ní, Yēsù adù dhu òvò kpangba abádhí tǝ, ndàti: «Làzarù òvè wà. ¹⁵Ndirò, idhèdu nìka okúkù dǝ rǝ dhu ní, ìmbǎ ma mǝ'ì ànyì dhu. Ní, wò ndi dhu ònzì ndi, ndínì nyì nyadù tí ma à'ù. Ní, kòwu pé ndi Làzarù òvè i.» ¹⁶Nírò ní ndi Yēsù bhà ábhǎlǝ nzínzi ǝ atdí ale, Tùmasì tí kátina, yà ka kongónà àdù ànzìnà átò Didimò* tí, náadù àtìnà ngùkpá ábhǎlǝ ní: «Kòwu átò ànyì, ndínì àlè kuvè tí atdíkpá Màlìmò mànà.»

Yēsù ní indrǝ àbhu rádù rìngbè ndì, ndirò ípirǝnga àbhu rádù indrǝ tǝ ale dhu

¹⁷Yēsù itdègu àrà àhu Bètàniyà, ní kǎtù Làzarù iwà ka kótdù ka rǝ idho àhu ifo rǝ. ¹⁸Ndi Bètàniyà tó pbanga ní'ì mbèmbè ìbhu kilòmètèrè tí Yèrù-sàlemà tó kigò rǝ rǝ. ¹⁹Ní, Pbàyahúdì nzínzi ǝ ábhǝ ale nyú níwú Màrità mà Màriyà mànà-ti'ò, ndínì ì opé tí abádhí-afí adòyà Làzarù bhà ɔve-okú dǝ rǝ.

²⁰Ní, Màrità níítèdègu Yèsù rírá dhu ìrì, ní kádù ndàvà, ndàrà kàkò otu ò rò. Pbétù, Màriyà adù àdì idza. ²¹Ní, Màrità itsi àtìná Yèsù ní: «Ádrùngbálé, nyi nyíyana gukyè iró, ní adòdu óvèyana nzí. ²²Pbétù, ma m̀nì wà dhu, kòmbí m̀tí Kàgàwà r̀r̀í f̀nà nyi nyónzina kóró dhu nábhù àbhù indù.» ²³Ní, Yèsù adù àtìná Màrità ní: «Adònu r̀í ndìngbè ìngbè ibhu ò rò.» ²⁴Ní, Màrità adù àtìná kà ní: «Ma m̀nì wà dhu, yà adzi ǀ dhu-tsù r̀í ndòdì nínganí, yà ùv̀v̀è ale kóró r̀í ùngbè rò, àbádhi r̀ìngbèya ndì ìngbè átò.» ²⁵Ní, Yèsù adù àtìná kà ní: «Ima ní ndì ìndrù àbhù rádù r̀ìngbè ndì, ndàdù ípìr̀ngà nábhù ìndrù tò ale. Ní, òv̀è tí m̀tí ima ná'ù ale náapè òv̀è, ní rádù ípìr̀ngà nába àba. ²⁶Ndirò, ìnè r̀í p̀b̀ndà ípìr̀ngà nà, ndàdù ma'ù ale, ní r̀í nzí adù òv̀è akekpá m̀tí. Nyi nyà'ù tí wà yà ma m̀nò dhu?» ²⁷Ní, Màrità adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Íwà ma ma'ù ndi dhu Ádrùngbálé. Ma ma'ù wà dhu inyì r̀ar̀í ndi Krístò, Kàgàwà t̀ídhùnà, yà ỳar̀í adzi ǀ r̀írá dhu tí ka kati ale.»

Yèsù r̀í Làzarù òdzi dhu

²⁸Wò dhu bhèyi ndì ndàdu dhu Yèsù tò dhu-dzidǀ, Màrità náadù àrà awènà Màriyà nánzì. Ní, idza ndì ndòtsù Màriyà ì rò, Màrità náadù dhu òv̀ò kàtò bhèlu ǀ, ndàti: «M̀lìmò irà wà. Ní kà r̀í nyanzi.» ²⁹Ní wò Màrità ùnò dhu ndì ndìr̀ì rò, Màriyà adù àhu àr̀í nyú tí, ndàrà Yèsù r̀í r̀í ì.

³⁰Wò ndi kàsùmì ǀ, Yèsù ì r̀í ìnzá ndì ndàpè ìtsù p̀banga ò rò. Pbétù, kádù ì r̀í àdì ndì ndàdì yà Màrità m̀nà ì òtùnà ì ònà ngari ǀ rò. ³¹Pbàyàhúdí ní r̀í atdíkpá Màriyà m̀nà idzá, 'àdù àmbe kà-afí nópè dǀ. Ní, Màriyà ìv̀à ndì, ndàhu àr̀í nyú tí dhu ì àla rò, abádhí adù 'ìv̀à átò, 'òwù kòwù ǀ. Abádhí atí ka yà Làzarù ka kòtdù ì r̀arà, ndàrà òdzi ányirò dhu tí.

³²Ní, yà Yèsù r̀í r̀í r̀í ndì ndàrà àhu rò, Màriyà níítèdègu Yèsù àlǎ, ní kádù ndibvu obvò kà-pfǀ r̀í, ndàdù àtìná kà ní: «Ádrùngbálé, nyi nyíyana gukyè iró, ní adòdu óvèyana nzí.» ³³Ní Màriyà m̀à, yà owùna ǀ ìwù Pbàyàhúdí m̀nà r̀òdzi dhu ndì ndàla rò, izu núuka Yèsù atdídǀ, afina r̀àmbe inga ìrè dǀ.

³⁴Nírò ní ndi Yèsù adù dhu ìv̀u abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyòtdù kà ingbòrò?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Ádrùngbálé, irà ndíní nyi nyala tí ányirò nga.»

³⁵Nírò ní ndi Yèsù adù òdzi. ³⁶Ní, Pbàyàhúdí adù òko 'àmbe àtìná dǀ: «Ígyò! Nyàndà pé kòzè Làzarù tí dhu!» ³⁷Pbétù, abádhí nzínzì ǀ atdídhená ale náadù àtìná: «Hòkò! Wò ale nyú ní ndi ndùmùndùmú-nyìkpò nábhù r̀àngbe ndì. Ní kàbhàyana tí obhó Làzarù ìnzì r̀òv̀è?»

Yèsù r̀í Làzarù nábhù r̀ìngbè ndì òv̀e-bv̀ù rò dhu

³⁸Kòkò Pbàyàhúdí r̀ùnna dhu ndì ndìr̀ì rò, izu náadù Yèsù ùka atdídǀ nyú. Ní, abádhí adù owù Làzarù ka kòtdù ì. Ka katdù ka ònà ibhu ní r̀í bhalabhala ò ka kógyè, kadù lina'ò nápbì odu-ìyà-ba ní ibhu. ³⁹Ní, ányì ì owù ùv̀ò rò, Yèsù atí yà tiná ì r̀í ale ní: «Nyògere wò odu ibhu-lí rò.» Ní Làzarù-bv̀ù t̀'áwènà Màrità náadù Yèsù ìso, ndàti: «Ìnzè Ádrùngbálé! Wò abvo nópè wà ndòngù atdídǀ. Kònzì wà ìfò idho nyú ibhu ò.» ⁴⁰Pbétù, Yèsù adù dhu àdu Màrità tò, ndàti: «Ma m̀tìná tí obhó nyi ní, nyi rapè ima ná'u, ní nyi r̀ar̀í adù Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó awáwè nála?» ⁴¹Ní, ka kadù odu nógèrè ibhu-lí rò. Wò dhu-dzidǀ, Yèsù adù nyìkpòna náva ndàndà ǀr̀è nga, ndàdù ndìtsò, ndàti: «Àba Kàgàwà, ma m̀abhù òtsò indù, tsàdú dhu nyi nyìr̀ì nídhuní. ⁴²Obhó tí, ma m̀nì wà dhu ìrì nyi raròngo

tsùdú dhu ìrì bilínganà. Pbétù, ma mìtsò ma wò dhu bhéyi dhu ní, ndíní kàkà ngbòdu nàkpòrò ìrò ale náa'u tí dhu ìnyí ràrì ndi nyí nyívi ma.»

⁴³Wò dhu ndi ndòrì dhu-dzidò, Yèsù adù Làzarù nánzi ɔrú tũna nyú nà, ndàti: «Làzarù, áhù wòrì ibhu ò rò.» ⁴⁴Ní, Làzarù adù áhù ibhu ò rò, ɔtsúna mà, p̄f̄ɔna màná ka kùndilí abvo ùtdù ka karí òná mberù ní, kadù nyina níso mbèr̄ɛsè ní r̄órò. Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtina ihé-yà ní: «Nyùnga Làzarù, nyádù ùbhànà ràrà ibha.»

Yèsù ònè ka kí ndíní ka koho tí dhu

(Zàb 71.10; Mát 26.1-5; Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵Yà Màriyà mǎrǎbvù iwùná, 'adù Yèsù ònzì Làzarù r̄ó dhu àla Pbàyàhúdì n̄zínzì ð, ábh̄ò ale nyú náadù Yèsù à'ù. ⁴⁶Pbétù, abádhí n̄zínzì ð atdídhená ale náadù òwu Pbàfàrisáyó-tí'ò, 'adù yà Yèsù ònzì dhu àwè abádhí tò. ⁴⁷Ní, ndi dhu ì ìrì rò, pbàkùhání tó ádròdr̄ò ale mà, Pbàfàrisáyó màná, náadù yà Pbàyàhúdì-bvù ádròdr̄ò anyà n̄t̄dì arí ale-tsù nún̄du. Nírò ní ndi abádhí náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá n̄zínziyà ð, 'ámbe àtina d̄ò: «Wòrì ale ràrà ábh̄ò wiwì nyú n̄ónzì r̄ó. Ní ádhu ndi ákà ákà àlè r̄ónzì?» ⁴⁸Àlè kapé kùbha ràmbe ndi dhu ònzì d̄ò, ní kóró ale r̄í kà'ù. Ndirò Pbàrómá tó pbìrì ð ádròdr̄ò ale náadùya iwu, 'ùgolo àlè tó Sòmá-dzà, 'adù àlè tó pbìrì n̄nza.»

⁴⁹Kòkò ì Pbàyàhúdì-bvù ádròdr̄ò anyà n̄t̄dì arí ale n̄zínzì ð, atdì ale-ɔvò ní'í Kàyafà. Ní ndi ato ð, ka ní'í ndi pbàkùhání tó ádròdr̄ò ale d̄ò kamà. Ní, kàti ɔdhína ní: «Nyí nyú nyí nyàni n̄zá atdì dhu mà wò dhu ð. ⁵⁰Nyí nyèni tí obhó dhu, dhu rākānà atdì ale kèlè ròvè kóró ale tó ngari ð, ìnzì àlè tó pbìrì ð kóró ale-tsè náadù tí ndòt̄dì?» ⁵¹Kũno n̄zá wòrì dhu d̄óna nyú ð rò áhù r̄órò. Pbétù, wò ndi ato ð ndi ndi'í ndi pbàkùhání tó ádròdr̄ò ale d̄ò kamà tí dhu-okú d̄ò rò, kāvò dhu angyangyi, Kàgàwà bhà Nabì bhéyi, ndàti: Yèsù rākā ndòvè Pbàyàhúdì tó ngari ð. ⁵²Ndirò, kàti átò kà rārì n̄zì òvè Pbàyàhúdì tó ngari ð tí, pbétù kà rākā ndòvè ndíní ndi ndundu tí yà adzi ð ì nifalà Kàgàwà bhà inzo-tsù, ròkò atdífkpá.

⁵³Ní, r̄òpè ndi ndi idhò ð rò, Pbàyàhúdì-bvù ádròdr̄ò ale náapè 'òné Yèsù ndíní ì adù tí àbhunà kohò. ⁵⁴Wò dhu-okú d̄ò rò ní ndi, Yèsù adù ndòpè ìnzì ndàrà ùbhi r̄ó kpangba Pbàyàhúdì n̄zínzì ð. Pbétù àbadhi mà, pbìndà ábhālì màná, náadù 'ìvà 'òwù yà r̄àngù-tí'ò arí'í m̄lengù ð atdì pbanga ěf̄uràyimù tí kátina ð, 'adù òko ányì.

⁵⁵Wò ndi kàsùmì ð, Pbàyàhúdì tó *Pásika tó m̄hèndù-idhò ní'í iwà ndi ndindù ndi r̄ó. Ní, ábh̄ò ale nyú níiwù f̄iyó pbanga òná rò, 'iwù ùvò angyinà r̄ó Pásika tó Yèrùsàlemà tó kigò ð, ndíní ì u'ò tí ì, 'ìlā Kàgàwà-nyìkpò ð. ⁵⁶Ní, Yèrùsàlemà ì òwù ùvò rò, abádhí ambénà Yèsù òné d̄ò. Ní Kàgàwà bhà-dzà ì f̄í r̄órò, abádhí ambénà dhu òngù d̄ò tsùyá n̄zínziyà ð, 'ámbe àtina d̄ò: «Ádhu nyí nyirè kà-d̄ò? Tí ìnzì kà rārì ìrà m̄hèndù ò?» ⁵⁷Pbàkùhání tó ádròdr̄ò ale mà, Pbàfàrisáyó màná náadù dhu òyà indrù tó 'àti: «Atdì ale mà náapè Yèsù r̄í'í r̄ó nga nún̄í, náká nditè ka ndíní kadù tí òwu kòsò.»

Màriyà r̄í Yèsù-pf̄ò n̄tr̄í ndrùù r̄óngu ak̄yè ní dhu

(Mát 26.6-13; Mrk 14.3-9; Luk 7.36-50)

12 ¹Azà idhò tí *Pásika tó m̄hèndù-idhò núbhà ndi r̄órò, Yèsù ìvà ndi ndàrà Bètàniyà tí kátina pbanga ð. Ndi pbanga ní'í yà kàbhù r̄ìngbè

h 11.55 Pbàyàhúdì tó màndu ní'í 'ù'ò ì, 'ìlā Kàgàwà-nyìkpò ð Pásika tó m̄hèndù tò, àdhàdhì yà f̄iyó sòmà tó màndu nòzè ka dhu bhéyi (2 ì nanzi 30.17-20).

ndi ɔve-bvù rɔ Làzarù mà tɔ pbanga. ²Ní ànyì, ka kabhù ònyù kà tò. Màrità náambénà ònyù núndò dɔ abádhí tò, Làzarù ràdù ìí átò ndi ònyù ònyu rí atdíkpá Yèsù màna ale nzínzì ɔ.

³Nírò ní ndi Màriyà níidy ndrùù róngu akye tɔ atdí lítrè-ɔnga ka kùndò ɔyɔ tɔ atdínga, ndòdhò Yèsù-pfɔ dɔ. Ndi akye níí nardò tí kátina irí-ví ní ka kóbbh-òlò, odzina ràdù ìí ɔrú nyú akye. Wò dhu-dzidɔ, Màriyà adù Yèsù-pfɔ-ngbò núndo dóna-ká ní, ndi akye-dzi ràdù nditu, ndàkà kórɔ ànyì-dzá. ⁴Ní wò dhu ndi ndàla rò, Yèsù bhà ábhàlì nzínzì ɔ atdí ale, Yudhà Ìskàriyotà tí kátina, yà Yèsù ipfo arana ndàbhù òmvù-fɔ ale, níivú dhu, ndàti: ⁵«Ádhu inzà ka kàbhù wòrí akye kodzì ìbhù miyà ònariⁱ rɔ, kadù ndi fùrangà núndò nàkùtále tò ní?» ⁶Kùno nzá wò dhu nàkùtále-izù ndi ndàla dhu-okú dò rò. Pbétù, kùno ka ogbotále tí ndi ndíí dhu-okú dò rò. Obhó tí, kóngónà ndi fùrangà tɔ ísòwù nòdò, ndàdù àrà ndi fùrangà núwe rɔ afina òzè dhu bhéyi. ⁷Ní, Yèsù adù dhu àdu Yudhà tò, ndàti: «Ébhà Màriyà radí! Ítsè ka rɔdò wòrí akye ima ka kòtd-áya ònà idho tò. ⁸Nyí nyóngo òko nàkùtále màna bílìnganà, pbétù àlè, àlè kí nzí ongo òko nyí màna bílìnganà.»

Pbàkùhání tɔ ádròdrɔ ale rí 'ìrì, ndíní ì abhù tí Làzarù kohò dhu

⁹Pbàyàhúdì tɔ ihé-yà níitdègu Yèsù ríí Bètàniyà dhu ìrì, ní abádhí adù òwu ànyì. Abádhí awù nzá ànyì Yèsù-okú dò rò tí, pbétù abádhí awù ànyì ndíní ì adù tí yà Yèsù ábhù rìngbè ndi ɔve-bvù rò Làzarù-ngbò mà nála átò. ¹⁰Nírò ní ndi pbàkùhání tɔ ádròdrɔ ale náadù 'ìrì ndíní ì abhù tí Làzarù kohò átò. ¹¹Obhó tí, ábhò Pbàyàhúdì nyú nóowúnà ùvò rɔ abádhí nzínzì ɔ rò, 'àdù Yèsù nà'ù kókú dò rò.

Yèsù ròtsù Yèrùsàlemà tɔ kigò ò dhu

(Màt 21.1-11; Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹²Tsútsà nínganí, yà Pásika tɔ mùhendù ò íwù Yèrùsàlemà tɔ kigò ò ihé-yà nííri dhu, Yèsù ràríí otu ɔ ndi ndíra átò Yèrùsàlemà tɔ kigò ò rɔ. ¹³Ní, abádhí adù ngazi-kpa-dòkà nòkò, 'ùvò nà, 'òwù Yèsù àkò nà otu ò rò. Ní, Yèsù ì àla rò, abádhí apè 'ùkú, 'àmbe àtìna dɔ: «Hòsanà! Ilèta náká kabhù yà Ádrùngbàle Kàgàwà-ɔvò rɔ ríra Pbàisràyéí tɔ Ádrùngbà Kamà tò!»

¹⁴Nírò ní ndi Yèsù abà kayinò-ngba, ndàdù ùpo, ndàdi dónà, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu bhéyi. f Andítá ràtina:

¹⁵«Nyí Sàyunì tɔ kigò^k ɔ bhà, ìnzí nyònzì ɔdò.

Kòní fùkú Ádrùngbà Kamà ríra,

kayinò-ngba dɔ ndi ndàdi ròrò.»

¹⁶Wò dhu náalú nzá Yèsù bhà ábhàlì-dò. Pbétù, Yèsù ɔdzi òrù-akpà ò pbìndà Ádrùngbànga tɔ awáwè ɔ dhu-dzidɔ ní ndi, abádhí awù dhu ìrè, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu, ka randí Yèsù-okú dò rò. Ndirò, ka rádù ndi dhu ònzi kà-rɔ ndi dhu bhéyi tí.

¹⁷Ábhò ale nyú, yà Yèsù rí Làzarù ànzi rìngbè ndi ɔve-bvù rò rɔ íí, náadù òko 'àmbe Yèsù ɔnzì dhu àwe dɔ ìndrù tò. ¹⁸Ní, kàrí wíwì ɔnzi dhu ì írì

i 12.5 ìbhù miyà ònari níí mbèmbè atdí atɔ nyú tɔ kasu tɔ mùkimbà. j 12.13 Pbàyàhúdì r'ávàna ɔ, Hòsanà-tì nyú ní «íra nyonzi dzànáka.» Pbétù, írɔ kà-tì ní: «Kàgàwà àkà ilèta nà.»

k 12.15 Sàyunì tɔ kigò-tì ní Yèrùsàlemà tɔ kigò.

dhu-okú dō rō, ihé-yà náadù òwu Yēsù àkò otu ò rō. ¹⁹Nírō ní ndi Pbàfàrisáyó náadù 'òpè 'òtè nzínziya ʒ, 'ámbe àtìná dō: «Nyí nyàla tí wà! Nyí nyí nzi yà dhu lè mà ònzi. Kóró ale òkò wà 'ámbe òwu dō kòwù ʒ tí.»

Ngúfe Pbàgíríkí rí Yēsù òne ndíní ì ala tí dhu

²⁰Yà *Pásika tó m̀hèndù ò íwù Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'iwù Kàgàwà ùle ale nzínzi ʒ, ngúfe Pbàgíríkí nfi'í inè átò. ²¹Ní, i Pbàgíríkí níndri Filipò tí kátina ábhàlì-tí'ò. Ndi Filipò ní'í Gállilayà tó p̀biri ʒ atdì p̀banga, Bètèsàyidà tí kátina ʒ ale. Ní, abádhí avò dhu Filipò tó, 'àti: «Ádrùngbálè, mà mòzè màla Yēsù-ngbò.»

²²Ní Filipò adù àrà wò dhu òvò Àndèrèyà tí kátina ngàtsi ábhàlì tò. Wò dhu-dzidʒ, abádhí adù 'ìvà 'òwù wò dhu òvò atdìkpá Yēsù tò. ²³Ní, Yēsù adù àtìná uró 'í'í ale ní: «Ába Kàgàwà rí Ìndrù-t'ídhùnà-òvò nábhù rilè ndì òná kàsùmi nírá wà. ²⁴Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ìnzí nganù-kpò náapè itsi adzi ò, ndàdù òmò, ní ndi nganù-kpò ràdù àdì atdírò tí. Pbétù kápè òmò, ndàdù ìnga, ní ndi ràdù ábhò itse nyú nódhì. ²⁵Pbìndà ípìrõnga nózè rí ndòdò fìndà ale níwíyá ka. Pbétù, pbìndà ípìrõnga nózè rí ndìwí okúdu dō rō yà adzi ʒ ale, náadùya kòdò dhòdhódhóngà tó ípìrõnga tò. ²⁶Ndi ale náapè ndòzè ndònzì kàsùdu, ní ndi ale àkà ndàngu owùdu. Ndirò, ma mfi'í ró, pbàkà kasutále ràdù 'í'í átò. Ndi ale náapè kàsùdu ònzi, ní Ába Kàgàwà ràdù ndi ale ifu.»

Yēsù rōte ndi ndòvè dhu dō dhu

²⁷Wò dhu-dzidʒ, Yēsù adù àtìná: «Afídu rí inga ìrè atdídʒ kòmbí. Ní, ma mátina ìngbà tí? Ma tí àtina: Ába Kàgàwà, ígù ma yà yàrí kàsùmi ʒ rí ndàpà ndònzì ndi rùdú dhu ʒ rō? Pbétù, ma mírá wò ndi kòmbí rí ndàpà ndònzì ndi dhu-okú dō rō. ²⁸Ní Ábá, ábhù òvònu rilè ndì.» Nírò ní ndi atdì ale-tù náadù ndirò òrù-akpà ò rō, ndàti: «Ma màbhù wà òvòdu rilè ndì, ndirò ma mí kàbhù ábhù rilè ndi tdtíʒ. ²⁹Ní, ányirò ì ìkò ró 'í'í ihé-yà nífiri wò dhu, 'adù àtìná: «Ìgyò! Òvò nyú ní wò àtà!» Ngùkpà ale adù àtìná: «Hòkò! Kàgàwà-bhà màlàyikà ní wò dhu núnò kà tó.» ³⁰Pbétù, Yēsù adù àtìná abádhí ní: «Wò nyí nyíri ale-tù núnò nzá dhu idù, pbétù kùnò ka fùkù. ³¹Kòmbí rírá kàsùmi ní yà Kàgàwà rí yà adzi ʒ ale-ànyà nítdì òná kàsùmi. Ndirò, ndi kàsùmi ní ndi Kàgàwà rí Pfòmvo, yà adzi ʒ ádrùngbàlè, nípfò òná, ndòdì yà adzi ʒ rō. ³²Pbétù ima, yà adzi ʒ rō ka kí modyì marà òrù rō, ma madùya kóró ale-tsù nándu tidu ò.» ³³Wò ndi ndùnò dhu ʒ, Yēsù azè ndìtè dhu ní ìngbà dhu bhèyi òvè-tidò ní màtí ndi ndòvè dhu.

³⁴Ní ihé-yà adù dhu ívu Yēsù-tsù, 'àti: «Má mójè dhu Músà bhà Uyátà ò, Krístò radiya dhòdhódhónganà. Ní, ádhu nyi nyádù àtìná Ìndrù t'ídhùnà ràkà pé ndàrà òrù-akpà ò ní? Ndirò, ndi Ìndrù t'ídhùnà nyú ní ádhi?» ³⁵Ní, Yēsù adù dhu ádu abádhí tò, ndàti: «Awáwù rí'í inè nzínziku ʒ ákè kàsùmi kèlè tí. Ní, dhu àkà nyùbhi yà inè nyí nyí'í ndi awáwù nà ró, akýe ínò adùna tsùku ùtò ní. Obhó tí, ínò ʒ rúbhi ale rí nzi adù ádhà màtí ndi ndàrà dhu núnì. ³⁶Ní dhu àkà nyá'ù ndi awáwù, yà òko nyí nyòko atdìkpá kà màná òná kàsùmi ʒ, ndíní nyí nyadùya tí òko awáwù ʒ nzónzo tí.» Wò dhu ndi ndùnò dhu-dzidʒ, Yēsù adù àrà ndòrù itse ihé-yà rō rō.

Pbàyàhúdì rí 'ùvò ìnzí 'à'ù Yēsù dhu

³⁷Yēsù anzi mbà ábhò wiwì mà Pbàyàhúdì-ònzí, ní abádhí adù nzá kà à'ù. ³⁸Wò ndi dhu anzi ndi ndíní yà Kàgàwà bhà nabi Ìsayà núnò dhu náaká tí. Kàti:

«Ádrùngbàlè Kàgàwà, ádhì tsùká dhu na'u?

Ndirò, ádhì ndi Ádrùngbàlè Kàgàwà níitè pbìndà òbì fìndà'?

³⁹Ndirò, ndi Ìsayà kèlè núncò inzà Pbàyàhúdì náa'u dhu okúna dò rò dhu.

Kàti:

⁴⁰ «Kàgàwà níitì abádhí-nyínga ròngò ndùmùndúmú tí, ìnzì inga nala tí.

Ndirò, kádù abádhí-afí nábhù rò'ò odú,

akye dhu alána dýa, ràdù 'ùgèrè 'ùbhà fíyó nzérega,

ndíní ndadù tí abádhí nígu ní.»

⁴¹Nabi Ìsayà núncò wòrí dhu Yèsù bhà ádrùngbànga tó awáwè ndi ndala angyangyi, ndàdù òtè kà dō dhu-okú dō rò.

⁴²Pbétù, nabi Ìsayà núncò mbà wò dhu mà, ní Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale nzínzì ò mātí, ábhò ale nyú náa'u Yèsù. Ní, abádhí adánà nzí òwu ndi dhu àvi rò kpaंगा, Pbàfàrisáyó-òdò nónzi ì í dhu-okú dō rò, akye ka kadùna òwu 'ípfo, kodì ì unduta-idzà ò rò nídhuní. ⁴³Abádhí náazè ìndrù rí 'ífù dhu, ròsè Kàgàwà rí 'ífù dhu dónà.

Kàgàwà níitdiya ìndrù-ànyà Yèsù bhà òtè-bvu rò dhu

⁴⁴Wò dhu-dzidò, Yèsù apè òtè orú tùna nyú nà, ndàti: «Ndi ale náapè ima ná'u, ní kà'ù nzà ima kèlè, pbétù kà'ù wà yà ima nivi mirà yà adzi ò ale mà átò. ⁴⁵Ndirò, ndi ale apè ima àlā, nála wà yà ima nivi yà adzi ò ale mà átò.

⁴⁶Ima, yà adzi ò awáwè tíró, ma mirà ndíní ìnzì ima nà'ù ale náadù tí àdi ínò ò. ⁴⁷Ndi ale náapè ma múnna dhu ìri, ìnzì ndàdù ndi dhu níli afína ò, ní ndi ale-dō rádù anya òtò ní nzí ima. Obhó tí, ma mirà nzà ndíní mītò tí anya yà adzi ò ale dō, pbétù ma mirà ndíní ma migá tí yà adzi ò ale ìgá tí. ⁴⁸Ndi ale apè ima nódho, ìnzì ndàdù ma múnna dhu ná'ù, ní ndi ale nába wà ànyàna òtò rí dhu. Yà ma mènò òtè ní ndi kà-ànyà nòtífiya yà adzi ò dhu-tsù rí ndòdì nínganí. ⁴⁹Obhó tí, yà ma marúnna dhu núncò ma marí nzí ràhu ùdù rò ma-tíró. Pbétù kàráhu Àbadu Kàgàwà, yà ima nivi mirà yà adzi ò ale bhà rò. Ka nyú ndítíró ní ndi dhu núyá idù ma màkà múnò dhu mà, ma màkà múnò ìndrù tò dhu màna dhu dō. ⁵⁰Ndirò, ma mènì wà dhu yà kúyá dhu ràrì ndi dhòdhòdhònga tó ípířnga níbhò rádù ìndrù tò dhu. Ní, yà ma múnna dhu núncò ma mí àdhàdhì Àbadu Kàgàwà núyá ka idù dhu bhèyi.»

Yèsù rí pbìndà ábhàlì-pfò nú'ò dhu

13 ¹Tsùtsà nínganí *Pbàyàhúdì tó Pásika tó mùhendè ní'ina rórò, Yèsù unì dhu, yà adzi ò rò ndi ndi ndivà, ndàrà Àbanà Kàgàwà bhà ònà kàsùmì rākà wà. Ní Yèsù, yà atdíðò yà adzi ò ar'í pbìndà ale nazè, náadù abádhí òzè tdtíðò ìnzì rádù ìku àzè ní.

²Ní pbítsòngănà, Yèsù mà ní'í ònyè-tsùnà pbìndà ábhàlì màna. Nírò ní ndi Pířmvo nítsu dhu Yudhà, Sìmonì Ìskàrìyòtá t'ídhùnà-afí ò, ndíní Yèsù nípfo tí ndàbhù òmvù-fó. ³Pbétù, Yèsù nyú núuni dhu, iwà Àbanà Kàgàwà ribho kórò dhu dō ádrùngbànga tó òbì fónà. Ndirò, kùni wà dhu, ndi nyú ndi rírá Àbanà Kàgàwà-tí'ò rò, ní ndi ràrì ndàdù Àbanà-tí'ò. ⁴Ní, Yèsù iwà ndi ònyè-tsùnà rò, ndi wà ròná orú mùdzarè, ndili igi. Wò dhu-dzidò, kádù bérèse nídyì ndisò

mvuna 'ò ní. ⁵Tdítdǎ, kǎdù idha ìdyi ndòdhò ádrùngbǎ sǎnì ǎ, ndàdù ndòpè ndù'o pbindà ábhàlì-pfǎ ní, ndàdù àrà ùndonà rǎ yà mvuna 'ò ndì ndisòná nì bǐrèse ní. ⁶Ní, Yèsù níitdègu àrà àhù Sìmonì Pétèrù tí, ní Pétèrù adù dhu ìvu kà-tsǔ, ndàtì: «Inyi nyú pbàkà Ádrùngbǎlé tírò, nyi nyòzè tí nyu'o pfǎdu?» ⁷Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Yà ma mǎnzina dhu núnì nyi nyí nǎ kòmbí, pbétù, nyi nyaraya kùnì olù.» ⁸Ní, Pétèrù adù àtìná Yèsù ní: «Nyi nyí nǎ pfǎdu ù'ò akekpá màtí.» Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Inzì ma mapé pfǎnu nú'ò, ní àlè kǐi ìmbà irita nà inyi màná.» ⁹Ní, Sìmonì Pétèrù adù dhu àdu Yèsù tò, ndàtì: «Ádrùngbǎlé, wò dhu bhěyi kà rǐi rò, nyi nyí nǎ pfǎdu kèlè nú'ò, pbétù, nyi nyí ɔtsúdu mà, dùdu màná nú'ò átò!» ¹⁰Ní, Yèsù adù àtìná kǎnǎ: «Iwà ndì nú'o ale rǐi mbà ndì ndí ndù'ò tdítdǎ dhu-atdyú nà. Pbétù kà rǎdù àkǎ ndù'o pfǎna kèlè, iwà ndì ndilá kóró otu ǎ nǐdhunì. Nyí nyú, nyí nyilá wà Kàgàwà-nyìkpó ǎ. Pbétù, nyí kóró nyí nyilá nzá kà-nyìkpó ǎ.» ¹¹Obhó tí, Yèsù núnì ndipfò rí ndàbhù ndì òmvù-fó ale angyangyi. Ndi dhu-okú dǎ rò ní ndi kǎtì pbindà ábhàlì ní: «Nyí kóró, nyí nyilá nzá Kàgàwà-nyìkpó ǎ.»

¹²Pbindà ábhàlì-pfǎ ndì ndù'o dhu lutìná, Yèsù adù yà róná rò ndì ndìwàná mùdzarè nǐdyi ndǎfǎ róná, ndàdù ndàdu ònyù-tsù. Nírò ní ndi kǐvú dhu pbindà ábhàlì-tsù, ndàtì: «Nyí nyùnì tí ùnǎ yà ma mǎnzì rùkú dhu-tì? ¹³Nyí nyáí ima nánzi Màlìmò tí, ndirò Ádrùngbǎlé tí. Ní ndi dhu ní obhó dhu. Obhó tí, ima ní ndi Màlìmò. Ndirò, ima ní ndi Ádrùngbǎlé. ¹⁴Nírò ima, fùkú Màlìmò tírò nyú, ndirò fùkú Ádrùngbǎlé tírò nyú, ma mù'o pfǎku rò, dhu àkǎ nyòngò pfǎku ù'o nzínziku ǎ átò. ¹⁵Obhó tí, yà fùkú ma mìtè dhu ní ǎfǎ, ndínì nyí nyongó tí dhu ònzì átò ɔdhǐku rǎ yà rùkú ma mǎnzì dhu bhěyi. ¹⁶Ma mí obhó dhu núnò fùkú: Kasutále bhà ádrùngbǎnga nòsè nzá pbindà kasu tó ádrùngbǎlé bhà ádrùngbǎnga dǎná. Ndirò, òvi ka kòvì ale bhà ádrùngbǎnga nòsè nzá yà ndì nòvì ale bhà ádrùngbǎnga dǎná'. ¹⁷Kòni, kòmbí nyí nyùnì wà kǎkǎ dhu. Ní, nyí nyádù hirò ònzì i dhu nyí nyònzì ní.»

¹⁸Tdítdǎ Yèsù adù àtìná pbindà ábhàlì ní: «Ma mùnò nzá wò dhu okúku dǎ rò kóró. Ma mùnì wà ima nyú ma mǎvò nzínziku ǎ ale. Pbétù, Kàgàwà bhà Andítá arúnóna dhu náká rǎnzì ndì. Ndi Andítá arátina: «Yà atdíkpá mǎ marí dhu ònyu màná ale, nǎngò wà rùdú òmvù tí.» ¹⁹Ma mǎvò wò dhu angyangyi fùkú, inzà ndi dhu àpè ndònzì rǎrò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ndi dhu rǐtsi ndònzì nínganí, nyí nya'uya dhu, ima rǎrì ǎrǐ arǐi ale.» ²⁰Ma mí obhó dhu núnò fùkú: ma mòvì ale náko ale, náko wà ima átò. Ndirò, ima náko ale náko wà yà ima nivi mirá yà adzi ǎ ale átò.»

Yèsù rǐ Yudhà rǐ ndipfǎ, ndàbhù ndì òmvù-fó dhu nǎvò dhu

(Màt 26.20-25; Mrk 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹Wò dhu bhěyi ndì ndòtè dhu-dzidǎ, Yèsù-aff náadù àdi ndàmbe inga nǐrè dǎ atdítdǎ. Ní, kǎdù dhu òvò kpangba pbindà ábhàlì tò, ndàtì: «Ma mí obhó dhu núnò fùkú. Nzínziku ǎ atdí ale rǐ ndi mipfǎ, ndàbhù ma òmvù-fó.» ²²Ní, Yèsù bhà ábhàlì adù òko, 'àmbe 'àndà dǎ nzínziya ǎ, inzì 'adù àdhi dǎ màtí kà rǎtè dhu núnì. ²³Wò ndi kàsùmì ǎ, yà atdítdǎ Yèsù ózè pbindà ábhàlì nzínzì ǎ atdí ábhàlì níi Yèsù-tí ndì ndàdi ònyù-tsùná rǎ. ²⁴Ní, Sìmonì Pétèrù adù kàvì iwǎna ǎ rǐvù dhu Yèsù-tsù, rǎrì àdhi ndi kà rùbhi ɔtè rǎ dǎná. ²⁵Ní, wò

ábhàlì adù ndilò Yèsù dò, ndàdù dhu ivu kà-tsù, ndàti: «Ádrùngbálé, ádhi ndi?» ²⁶Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ndi ale ní yà ma mí m̀̀gati-afà nídyi modù supù ò, madù àbhùnà fíndà ale.» Nírò ní ndi Yèsù adù m̀̀gati-afà nídyi, ndòdù supù ò, ndàdù àbhùnà Yudhà, Sìmonì Ìskàrìyotà t'ídhùnà tò. ²⁷Yudhà nítdègu wò m̀̀gati-afà àkò, ní Sitanì adù òtsù kà-afí ò. Ní Yèsù adù àtìna Yudhà ní: «Wò nyi nyòzè nyonzi dhu, náká nyonzi tsàkàtsàkà.» ²⁸Kòkò uró ìí ale nzínzi ò, atdí ale mà náuni nzá àdhu-okú dò rò màtí Yèsù rí wò dhu náncò kà tò dhu. ²⁹Yà fùrangà tó ísòwù nòdò Yudhà arí dhu-okú dò rò, abádhí nzínzi ò atdídhená ale náadù dhu àtì, Yèsù àvi ka rùdží m̀̀hendù tò àkà kudzí dhu dhu tí. Ndirò ngàtsi ní, abádhí adù dhu àtì Yèsù àvi ka rùndò fùrangà nàkùtále tò dhu tí. ³⁰Pbétù, m̀̀gati-afà ndi ndàkò Yèsù-fó rò, ndàdù ònyùnà dhu-dzidí, Yudhà náadù àhu dòtsí ndàrà. Wò ndi kàsùmi ò, inga náadù ìí iwà ndi ndàti rò.

Uyátá-owútá

³¹Yudhà àhu idza rò dhu-dzidí, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì ní: «Kòmbí nga ní ndi Ìndrù t'ídhùnà-òvò ilè ndi ní. Ndirò, kòmbí nga ní ndi Kàgàwà-òvò ilè ndi kà-nyutsi ní. ³²Kàgàwà-òvò náapé ndilè kà-nyutsi, ní Kàgàwà adàya kòvò àbhù rìlè ndi átò nyùnatsi, ndirò kàrì ndi kòvò àbhù rìlè ndi kòmbí tí. ³³Pbànínzò, àlè kíí atdíkpá nyí màna ákè kàsùmi kèlè tí. Nyí nyí mone òne. Ní àdhàdhì yà ma m̀̀nò Pbàyàhúdì tò dhu bhèyi tí, ma mátina nyí ní átò, yà ma m̀̀rà i nyí r̀̀rì ní adù òwu òvò. ³⁴Ní, kànì fùkù ma m̀̀bhà uyátá owútá: nyòzè nyí nzínziku ò. Àdhàdhì yà ima nyé ma mòzè nyí dhu bhèyi, dhu àkà nyòzè nyí átò nzínziku ò. ³⁵Nyí nyapé nyòzè nzínziku ò, nírò ní ndi kòrò ale ràdù dhu ùni, nyí r̀̀rì pbàkà ábhàlì nyú.»

Yèsù rí Péterù rí ndòdho dhu nòvò dhu

(Màt 26.31-35; Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶Wò dhu-dzidí, Sìmonì Péterù adù dhu ivu Yèsù-tsù, ndàti: «Ádrùngbálé, nyi nyàrà àdhà?» Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Nyi nyí ní irà owùdu ò kòmbí, yà ma m̀̀rà i. Pbétù, nyi nyaraya irà owùdu ò olù.» ³⁷Ní Péterù adù dhu ivu t́́tí d́́ kà-tsù, ndàti: «Ádrùngbálé, ádhu ìnzì ma m̀̀rà kòmbí owùnù ò okúna dò rò? Ma mòzè wà miwí pbàkà ípìr̀̀nga okùnù dò rò.» ³⁸Ní, Yèsù adù dhu ivu kà-tsù, ndàti: «Nyi nyú nyi nyòzè tí wà nyiwí pbàkù ípìr̀̀nga okúdu dò rò? Ma mí obhó dhu náncò indù, inzà à'ù-akpà nápe òngò r̀̀rò, nyi nyí'ina iwà nyi nyòdho ma íbhù-gùna, nyàti inzà nyi r̀̀ni ma r̀̀.»

Yèsù ní Kàgàwà-tí'ò rí ìndrù àbhù r̀̀rà àhu otu dhu

14 ¹Yèsù adù àtìna t́́tí d́́ pbìndà ábhàlì ní: «Nzì nyàbhù afikù r̀̀rè inga abhò. Nyí nyàkà nyà'ù Àba Kàgàwà, ndirò nyí nyàkà nyà'ù ma átò. ²Àba Kàgàwà bhà idzá, òyá ka kóko ngari r̀̀rì abhò. Ìmbà kà r̀̀rì ndi dhu bhèyi nánì, ma màmbènà ní àtina ma r̀̀rà wà ngari òbhòlò fùkù. ³Ndirò, ma m̀̀rà, madù ngari òbhòlò fùkù rò, ma mí madù adù mirà nyùgù, ndíni ma m̀̀rà àdì r̀̀, nyí nyadàya tí òwu òko átò. ⁴Ndirò, yà ma m̀̀rà i r̀̀rà otu nyí nyùnì wà.»

⁵Ní, Tùmasì adù àtìna Yèsù ní: «Ádrùngbálé, mà m̀̀ni nzá nyi nyàrà i nga. Olu, mà m̀̀dè ànyì r̀̀rà otu ǹ̀ni ìngbà dhu bhèyi?» ⁶Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ima ní ndi otu, obhóngà, ndirò ípìr̀̀nga. Atdí ale mà r̀̀ ní ní adù

àrà àhu Àbadu Kàgàwà i, inzà ndi ndùdà otùdu ònà rórò. ⁷Dhu apé ií iwà nyí nyúni ma dhu tí, ní nyí nyúni wà Àbadu átò. Ní, ròpè ndi kòmbí, nyí nyúni wà ka, ndirò nyí nyàla wà ka.»

⁸Ní, Filipò adù àtìna Yèsù nǎ: «Ádrùngbálé, itè pé ndi Àbanu mà ràla, wòrí kèlè ní ndi àkà àkà fàkà dhu.» ⁹Ní, Yèsù adù dhu àdu Filipò tò, ndàti: «Hòkò, Filipò! Àlè kókò wà nyí màna àbhò idho nyú tí, ní nyi nyàpè tí nzá muní? Ima nála ale, nála wà Àbadu átò. Ní íngbà dhu bhéyi dhu nyi nyádù àtìna, ma ritè pé Àbadu nyala ní? ¹⁰Nyi nyà'ù tí nzá dhu, ma ràrǎí Àbadu-nyutsi, ndirò Àbadu ràrǎí nyudutsi? Yà ma maráwèna fùkù dhu ní nzí ùdù rò àhu dhu. Pbétù, yà nyudutsi arádi Àbadu ní ndi arí pbìndà kasu ònzi. ¹¹Nyà'u ima, yà ma mátina nyí ní, ima ràrǎí Àbadu-nyutsi, ndirò Àbadu ràrǎí nyudutsi rò. Ímbà kí'í ndi dhu bhéyi rò, nyà'u ima yà nyudutsinà rò rí ndònzí kasu-okú dò rò. ¹²Ma mí obhó dhu núno fùkù: ndi ale apé ima ná'u, ní yà ma márónzina kasu nónzi ndi ale ràdù ònzi átò. Ndirò, kà ràdù kònzí abho nyú ròsè yà ma márónzina-tsí dónà, Àbadu bhà ma mára nídhuní. ¹³Òvòdu rò nyí nyònzí kóró dhu-tsí, nónzi ma móngo ònzi, ndíní Àbadu-òvò náadù tí ndilè Idhùnà-nyutsi. ¹⁴Nyí nyapè óngo dhu nónzi fudú òvòdu rò, nónzi ma móngo ònzi fùkù.»

Yèsù rǎ Kàgàwà rǎ Ìlǎ-Alafí nǐbhò dhu nówò dhu

(Yùw 16.5-15)

¹⁵Tdítdǎ, Yèsù adù àtìna pbìndà àbhàlǐ nǎ: «Nyí nyapè ií ima nyí nyózè dhu tí, ní nyí nyàkà nyífu pbàkà uyátá. ¹⁶Ima, ma mí Àbadu Kàgàwà nónzi ribhò ngàtsi Mùdzànába fùkù, ndíní nyí nyongó tí òko màna dhòdhóhonganà. ¹⁷Ka ní obhóngà núdhè arí indrú tò Ìlǎ-Alafí. Obhó tí, yà adzi ò ale rǎ nzí àdè kàkò, inzí ì í kàlǎ, ndirò inzà ì éni ka dhu-okú dò rò. Pbétù nyí, nyí nyúni wà ka, atdíkpá nyí nyaróko ka màna, ndirò afíku ò kàrádi dhu-okú dò rò.

¹⁸Ma mí nzí nyùbha izè tí, ma míngo ingo tikú ò tdítdǎ. ¹⁹Inzá òtrò idho ò, yà adzi ò ale rǎ nzí malǎ tdítdǎ. Pbétù nyí, nyí nyí malǎ àlǎ, inè ma mi'ya nyìkpòdu nà, ndirò inè nyí nyí'ya nyìkpòku nà átò dhu-okú dò rò. ²⁰Ndi idho rǎkà nínganǐ ní ndi, nyí nyuniya dhu, ima rarǎí inè Àbadu-nyutsi, nyí rarǎí inè nyudutsi, ndirò ma rarǎí inè nyukutsi.

²¹Pbàkà uyátá nà'ù, ndàdù ifunà ale, ní ndi ma nózè ale. Ima nózè ale, nózè Àbadu ràdù átò. Ndirò, ma mádù kòzè átò, madù mitè fìndà.»

²²Nírò ní ndi Yudhà, inzí ní Yudhà Ìskàriyotà, níwí dhu Yèsù-tsù, ndàti: «Ádrùngbálé, ádhu ndi nyi nyádù nyitè fàkà tí, inzí nyadù nyitè yà adzi ò ngùkpà ale tò ní?» ²³Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ndi ale náapé ima nózè, ní ndi ale ràdù ma múnona dhu nífu. Àbadu ràdù ndi ale nózè átò. Ndirò, mà mádù iwu Àbadu màna ndi ale bhà, mádù mà móko róngà nóbhòlò kàbhà. ²⁴Pbétù, inzí ndi ale náapé mozè, ní rǎ nzí àdè ma múnona dhu nífu. Yà nyí nyírina ma múnona ró dhu ní rǎ nzí àhu ùdù rò. Pbétù, kà rǎhu yà ma níwí Àbadu ò rò.

²⁵Kòní, ma múnò ndi dhu fùkù, àdì ma màdì nzínziku ò rórò. ²⁶Ní, Àbadu rǐvina òvòdu rò Mùdzànába, Ìlǎ-Alafí, róngo kóró dhu núdhe fùkù, ndàdù àrà yà fùkù ma múnò kóró dhu nábhu rò nyírè.

²⁷Ma mèbhà màràngà fùkù, ma màbhu pbàkà màràngà nyú fùkù. Ndirò, ma màbhu nzá ka fùkù àdhàdhí yà adzi ò ale náarí kàbhù indrú tò ònà ófò ò. Ní, afíku àkà nzá ndirè nga abho, ndirò nyí nyàkà nzá nyónzi òdo. ²⁸Nyí nyírí wà yà fùkù

ma múnò dhu, mati: «Ma màrà wà, ndirò ma mí madù àdù tiku ò.» Ní nyí nyí'ina gukyè ima nyí nyòzè dhu tí, ní idhèku àmbènà ndikà ikà tí Àbadu i ma màrà rò. Obhó tí, ndi Àbadu bhà ádrùngbànga nòsè wà pbàkà ádrùngbànga dònà. ²⁹Kòñí, ma múnò wà ka fùkù kòmbí inzà ndi dhu àpè ndònzì rórò, ndíní ndi dhu rí ndònzì nínganí, nyí nyadùya tí dhu à'ù. ³⁰Ma mí nzi òte abho nyí màrà tdi'ndò. Obhó tí, kòñí yà adzi ò kamà P'fòmvo rírá. Pbétù, rùdú kà rònzina atdí dhu mà rí'í mbà. ³¹Pbétù, kà rírá, ndíní yà adzi ò ale náuni tí dhu iwà ma róze Àbadu, ndirò ma rarí dhu ònzì kùyà idù dhu bhèyi. Nírò, nyivà nyí, kòwu irò rò.»

Yèsù rí ndàti vinyò-kpa nyú tí dhu

15 ¹Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtina pbìndà ábhàlì nì: «Ima ní ndi vinyò-kpa nyú! Ndirò, Àbadu Kàgàwà ní ndi vinyò-kpa-ngbò òbhòlò arí ale. ²Ní kórò òpbídu, yà ìnzí arí itsu-kpò ì'ò, nú'a kà ràdù ù'á tí rùdú rò. Ndirò, yà mbèyi arí itsu-kpò ì'ò òpbídu-ngbò núwa kà ràdù, ndíní adù tí itsu-kpò ì'ò abho nyú tdi'ndò. ³Ní nyí, òpbídu tírò, nyí nyílà wà Àbadu-nyìkpò ò, yà fùkù ma múnò òte-okú dò rò. ⁴Nírò, dhu àkà nyòkò nyudutsì, àdhàdhì ma marádi nyukutsì dhu bhèyi. Vinyò-òpbí rí nzi àdù ò'ò, ìmbà ndi ndí'í ndi vinyò-kpa rò rórò. Ní, ndi dhu bhèyi tí, nyí nyí nzi àdù atdí dhu mà nónzì inzà nyí nyòkò nyudutsì rò.

⁵Ima ní ndi vinyò-kpa, ndirò nyí ní vinyò-òpbí. Ní, nyudutsì rádi, madù àdi nyunatsì ale, ràdù itse nòdhi abho nyú. Obhó tí, inzà nyí nyòkò nyudutsì rò, nyí nyí nzi àdù atdí dhu mà nónzì. ⁶Inzá àdi nyudutsì ale, nóbvù ka kádù igi, àdhàdhì yà ìnzí arí itsu-kpò ì'ò vinyò-òpbí nú'a ka karí, kadù òbvùnà igi dhu bhèyi. Kà ràdù òtdyù, kadù àndunà kawà kàzù ò, ràdù ògbe. ⁷Pbétù, nyí nyapè òko nyudutsì, nyàdù pbàkà òte nòdò afiku ò, ní nyònzì nyí nyòzè kórò dhu Àbadu-fó, ní ka ràdù ndi dhu àbhu fùkù. ⁸Nyí nyapè ídiz kasu tò itse nòdhi abho, nyàdù dhu itè nyí rarí pbàkà ábhàlì nyú, ní Àbadu-òvò ràdù ndilè. ⁹Àdhàdhì Àbadu ózè ma dhu bhèyi, ma mózè nyí átò. Ní dhu àkà nyòkò ndi ma mózè nyí ní àzè ò. ¹⁰Nyí nyapè pbàkà uyátà nífù, ní nyí nyàdù òko nyí ma mózè ní àzè ò, àdhàdhì ma mífù Àbadu bhà uyátà, madù àdi kòzè ma ní àzè ò dhu bhèyi.

¹¹Ma múnò wò dhu fùkù ndíní nyí nabhù tí nyí'í pbàkà dhèdhe nà, ndi fùkù dhèdhe ràdù àkà. ¹²Yarí ní ndi pbàkà uyátà fùkù: «Nyòzè nyí nzínziku ò, àdhàdhì ma mózè nyí dhu bhèyi.» ¹³Ìndrù rí ndàdzì ndòvè òdhí'ina tò ngari ò ní àzè dònà róse ngàtsi àzè rí'í mbà. ¹⁴Nyí nyàdù òko òdhídu tí, yà fùkù ma mùyà dhu nyí nyífu rò. ¹⁵Ma mí nzi nyànzi tdi'ndò pbàkà kasutále tí, ìnzí kasutále ràdù pbìndà kasu tò ádrùngbàlè rònzina dhu náni nídhuní. Pbétù, ma mífù nyànzi òdhídu tí, Àbadu-tsù ma miri dhu ní ma múnò wà kórò fùkù nídhuní. ¹⁶Ìnzí ní nyí ndi nyí nyòvò ma, pbétù ima ní ndi ma múnò nyí. Ní, ma mòvì nyí nyòwù, ndíní nyí nyòdhi tí dhòdhódhónganà róngo àdi itse. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Àbadu ràdù fónà nyí nyònzì òvòdu rò kórò dhu-tsí nábhù fùkù. ¹⁷Nírò, fùkù ma mùyà dhu ní, nyí ràkà nyòzè nyí nzínziku ò.»

Yà adzi ò ale rí Yèsù mà pbìndà ábhàlì màrà nòndrò dhu

(Màt 10.22-33; Yùw 16.1-3,33)

¹⁸Tdi'ndò Yèsù adù àtina pbìndà ábhàlì nì: «Yà adzi ò ale náapè nyòndrò, ní nyèni dhu abádhí ròndrò wà ima átò angyinà rò fùkù. ¹⁹Nyí nyí'iyana

gukye ya adzi ɔ ale tí, ní abádhí ádùyana nyòzè òzè tí, fíyó ale ní nyí nídhuní. Pbéti ima, ma mòvò nyí abádhí nzínzi ɔ rò, muli nyí igi. Ní nyí ní nzi ya adzi ɔ ale tdítǎ. Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi abádhí ɔndrò nyí. ²⁰Nyirè pé ya fùkù ma múnò dhu, mati: Kasutále bhà ádrùngbànga rósè nzá pbindà kasu tó ádrùngbàlè bhà ádrùngbànga dòná. Ní, dhu apé ií abádhí ávu rùdú dhu tí, ní abádhí rávu àvù rùkú átò. Ndirò, dhu apé ií abádhí ifu ma múdhe fíyò dhu dhu tí, ní abádhí rí nyí nyúdhèna fíyò dhu nífù ifù átò. ²¹Obhó tí, abádhí rǒngò kóró kǒkò dhu ònzì rùkú okúdu dò rò, inzà ì úni ima nívi mirà ya adzi ɔ ale dhu-okú dò rò. ²²Inzá ma mirà ya adzi ɔ, madù dhu òvò abádhí tò nání, abádhí úníyana nzi nzérenge ná ì fí dhu. Pbéti, kòmbí abádhí dǎ ka kí izu àbà kubà fíyò nzérenge tí dhu ríí mbá. ²³Ima nòndrò ale nòndrò wà Àbadu átò. ²⁴Inzá ma mónzì ya inzà atdí ale mà nápè ònzina dhu abádhí nzínzi ɔ nání, abádhí úníyana nzi nzérenge ná ì fí dhu. Pbéti, kòmbí abádhí àla wà ma mónzì dhu. Ní iwà ì àla ì dhu rórò mǎtí, abádhí òko òko ima ì ɔndrò, 'àdù Àbadu nòndrò átò ró. ²⁵Abádhí ɔnzì kòrí dhu kóró, ndíní fíyó uyátá ò ka kuno dhu náaká tí. Ndi uyátá ò ka kati: «Abádhí ɔndrò ima imbà tǎná na*»

²⁶Tdítǎ Yèsù adù àtìna pbindà ábhàlǐ ní: «Àbadu Kàgàwà-ti'ò rò, ma mí Mùdzùnàba nívi ìvi fùkù. Ndi Mùdzùnàba ní kà bhà rò ríra obhónge tó ìlǎ-Alafí. Ní kà ríra àhu rò, ka ní'ya ndi pbàkà ngàmì. ²⁷Ndirò, nyí nyú mà átò, nyí ní'ya pbàkà ngàmì, ya ndi napèna rò, àlè karfí inè atdíkpá nyí màna dhu-okú dò rò.»

16 ¹Tdítǎ, Yèsù adù àtìna pbindà ábhàlǐ ní: «Ma mòvò wò dhu angyangyi fùkù, akye nyí nyowuya nyàwà fùkù a'uta ɔ rò ní. ²Ka kowuya nyípo rò, kodì nyí *unduta-dzá ɔ rò. Ndirò, ya ríra kàsùmi ɔ, nyókye rí ale nòowuya dhu ùni rò Kàgàwà rǎrǐ ya ì úlèna. ³Ndirò, abádhí owuya ndi dhu ònzì rò inzà ì úni Àbadu Kàgàwà mà, ndirò inzà ì úni ima mà dhu-okú dò rò. ⁴Nírò, ma mòvò wò dhu angyangyi fùkù, ndíní ndi kàsùmi rǎkà rò, nyí nyirèya tí dhu, iwà ma ravò ka fùkù.»

Kàgàwà bhà ìlǎ-Alafí-kàsù

Yèsù adù àtìna tdítǎ pbindà ábhàlǐ ní: «Ma mòvò nzá wò dhu angyangyi fùkù, òko àlè kòko atdíkpá nyí màna dhu-okú dò rò. ⁵Nírò, kàní kòmbí ma màdu wà ma ya ma nívi mirà ya adzi ɔ ale-ti'ò. Ndirò, nzínziku ɔ atdí ale mà nívù nzá dhu tsùdù, ndàti: «Nyí nyàrà àdhà?» ⁶Obhó tí, wò dhu bhèyi mà mòvò fùkù dhu nábhu wà nyí izu rùka nyí atdí! ⁷Nírò, kàní ma mí obhó dhu nòvò fùkù kòmbí: ídzi dhu tí àkà atdí fùkù dhu ní marà Àbadu Kàgàwà-ti'ò. Obhó tí, inzà ma màrà kà-ti'ò rò, kàbhà rò àmbèna ìrà Mùdzùnàba rí nzi àdù ìrà tiku ò. Pbéti, ma mapé àrà, ní ma madù ndi Mùdzùnàba nívi ìvi ríra tiku ò. ⁸Ní kà ríra àhu rò, kà rǒngò ya adzi ɔ ale tó nzérenge nítè abádhí tò, ndàdù abádhí àkàna 'ùbhi òná obhónánga tó otu nítè abádhí tò. Ndirò, kà rǒngò àdù Kàgàwà nfiti'ya anya ìndrù-dǎ tí dhu nítè átò abádhí tò. ⁹Kà rǒngò inzà abádhí ná'ù ima dhu tó nzérenge nítè abádhí tò. ¹⁰Kà rǒngò obhónánga nítè fùkù, ma mí madù Àbadu-ti'ò, ìnzì nyàdù òwu ma àla rò tdítǎ nídhuní. ¹¹Ndirò, kà rǒngò Kàgàwà rí anya ìtdì ìndrù dǎ tí dhu nítè, iwà kǎtdì anya angyangyi ya adzi ɔ ádrùngbàlè Pfòmvo dǎ dhu-okú dò rò.

* 15.25 Zàb 69.5

¹²Ma mfî inè fùkù ma mánóna tdítđ ábhš dhu nyú ná. Pbétù, i dhu rí nzi adù dükù àlu kòmbí. ¹³Ndi Ìlilá-Alafí, yà obhóna nítè rí indrú tò rírá àhu rò, kà róngo nyëndà kóró obhóna* tó otu š. Obhó tí, kà rí nzi ongo ònà rò nyú àhu dhu núnò indrú tò. Pbétù, kà róngo ènònà fùkù dhu ní Àbadu-tsù ndi ndí-rina dhu. Ndirò, kà róngo òvònà fùkù dhu ní ì nanzia dhu. ¹⁴Kàraya óvòdu nábhu rš rilè ndi, ma maraya dhu náwe rš kà tò, kà ràdù èdàna fùkù dhu-okú dò rò. ¹⁵Àbadu-fš rí kóró dhu ní pbàkà dhu. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma màti nyí nì, obhóna tó ndi Ìlilá-Alafí raraya ma màwe fíndà dhu nádà rš fùkù.»

Yèsù bhà ábhàlì tó izu rí ndùgèrè ndòngò dhèdhe tí dhu

¹⁶Tdítđ, Yèsù adù àtina pbìndà ábhàlì nì: «Ngúfe idho š, nyí nyí nzi malá. Ndirò, ngúfe idho dzidš, nyí nyí malá àlā tdítđ.»

¹⁷Ní, kàbhà ábhàlì nzínzi š atdídhena ale náadù 'òpè 'òngù dhu tsáyá nzi-nziya š, 'àmbe àtina dš: «Wò kà ráwèna àlè tò dhu-tì ní àdhu? Kà ràtina: «Ngúfe idho dzidš, nyí nyí nzi malá, ndirò ngúfe idho dzidš, nyí nyí malá àlā tdítđ.» Ndirò, kà ràtina átò: «Ma mára Àbadu Kàgàwà-ti'ò.» ¹⁸Abádhí adù òko, 'àmbe dhu òngù dš tsáyá tdítđ, 'àmbe àtina dš: «Wò kà rúnóna ngúfe idho-tì nyú ní àdhu?» Ní, abádhí adúnà òwu dhu àdu rš itírò tí, 'àti: «Inzá àlè kàni wò kà rúnóna dhu-tì.»

¹⁹Ní, Yèsù uni dhu abádhí rārì dhu ònzi ndínì ì ivú tí dhu tsuná. Ní kàdù dhu ivu abádhí-tsù, ndati: «Nyí nyátí dhu òngù tsùkù nzínziku š, yà ma mènò dhu dš? Ma màti, ngúfe idho dzidš nyí rārì nzi malá, ndirò, ngúfe idho dzidš, nyí rārì malá àlā tdítđ. ²⁰Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Nyí nyòdziya, izu ràdù nyùka atdíđ fùkù àpè-okú dò rò. Pbétù, ndi dhu adùya yà adzi š ale-idhè nábhu rika ndi iká tí. Ndirò, nyí nyokoya izùku š, pbétù fùkù izu náadùya ndùgèrè, ndòngò dhèdhe tí. ²¹Òna rí ndàkà tsìbhàlè, náaróngo ìì izu š, ndi ndí ndùgu ònà kàsumì nínndù wà ndi nídhunì. Pbétù ndi ndùgù ndi rò, kà rí nzi àdù yà ndi ndàbàna àpè nírè tdítđ, ngbángba ndi ndùgù yà adzi š dhu ìka idhèna dhu-okú dò rò. ²²Nírò, nyí nyú mà átò, nyí nyí izu ná kòmbí. Pbétù, ma mí nyálà àlā tdítđ. Nírò ní ndi idhèku níikaya ndi, ìnzì atdí ale mà ràdù ndi fùkù dhèdhe nótđ. ²³Ndi idho rírá nínganí, nyí nyowuya nzi atdí dhu mà nívu rš tsùdú. Ma mí obhó dhu núnò fùkù: óvòdu rš nyí nyònzì kóró dhu, nábhu Àbadu Kàgàwà róngo àbhš fùkù. ²⁴Rírá àhu kòmbínga š, nyí nyàpè nzà atdí dhu mà nónzi kà-fš óvòdu rš. Nírò, nyòngò dhu ònzi kà-fš, ní kà róngo adù ndi dhu nábhu àbhš fùkù, ndínì idhèku náadù tí ndika atdíđ.»

Yèsù ràtina iwà ndi rònzi yà adzi lèma dhu

²⁵Yèsù adù àtina tdítđ pbìndà ábhàlì nì: «Ma mènò kòkò dhu fùkù mbólì š. Pbétù, kàsumì rírá ìrà, yà ìnzì ma móngo dhu òvò ònà fùkù mbólì š. Ndi kàsumì š, ma móngo Àbadu Kàgàwà dš dhu nówò kpangba fùkù. ²⁶Ndirò, ndi kàsumì š, nyí nyóngo dhu ònzi óvòdu rš Àbadu-fš. Ma màti nzà nyí nì, ma rārì ndi òngo mitsò Àbadu rš okúku dò rò. ²⁷Obhó tí, Àbadu nyú nditírò nózè wà nyí, nyí nyózè ima, nyàdù dhu à'ù, ma rírá Kàgàwà-ti'ò rò dhu-okú dò rò. ²⁸Ima nyú, ma mírà Àbadu-ti'ò rò, mírà àhu yà adzi š. Ní kòmbí, ma mí mivà yà adzi š rò, madu ma kà i.»

* 16.13 14.6

²⁹Ní, Yèsù bhà ábhàlì àdù àtìna kà ní: «Kòní, kòmbí nga ní ndi nyi nyòtè kpanya fàkà, ìnzì nyunò atdí dhu mà mbólí ǝ ní. ³⁰Ndirò kòmbí mà m̀ni wà dhu, nyi r̀ni wà kóró dhu, ndirò nyi rarí ìndrù r̀r̀ena ndíni ndi ndivú tí dhu ǹni angyangyi. Ndi dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndi, mà mà'ù wà dhu nyi r̀r̀a Kàgàwà-tí'ò r̀ò.»

³¹Ní, Yèsù àdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyà'ù tí wà dhu kòmbí? ³²Kàní kàsùmi r̀r̀a, ndirò, ndi kàsùmi nyú náká wà. Ní, nyí nyí nyindà rudú r̀ò, ngàtsi ale r̀òdyì otùna, nyàdù mubhà atdíró. Pbétù, ma mí nzí mubha atdíró, ìnè Àbadu r̀r̀i atdíkpá ima màna nídhuní. ³³Ma m̀vò wò dhu fàkà ndíni nyí nyabá tí màr̀ngà nyudutsì. Obhó tí, yà adzi ǝ nyí nyí àpbè nábà àbà. Pbétù, àpé nyònzì odo, ma m̀nzì wà yà adzi-lèma nídhuní.»

Yèsù r̀i ndìtsò Àbanà r̀ò pbìndà ábhàlì-okú d̀ò r̀ò dhu

(Ròm 8.34; Èbr 7.24-25)

17 ¹Wò dhu bhèyi ndi ndòtè dhu-dzidǝ, Yèsù agéré ndi, ndàndà òr̀u-akpà ǝ nga, ndàdù ndìtsò, ndàti: «Àba Kàgàwà, kàsùmi náká wà. Ní, ábhù Ìdhùnù-òvò r̀lè ndi, ndíni Ìdhùnù adù tí òvònu àbhù r̀lè ndi átò. ²Nyi nyábhù ka r̀r̀i ádr̀ngbànga tó ɔbi nà kóró ale dǝ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kà r̀ngò dhòdhòdhóngà tó ípírónga nábhù fóná nyi nyábhù kóró ale tó. ³Ndi dhòdhòdhóngà tó ípírónga ní: abádhí r̀ni ìnyi kèlè atdíró rarí ndi obhóná Kàgàwà, ndirò abádhí r̀ni Yèsù Krístò, yà nyi nyívi r̀r̀a yà adzi ǝ ale. ⁴Ma mábhù wà òvònu r̀lè ndi yà adzi dǝ, madù yà fudú nyi nyibho ndíni ma m̀nzì tí kasu ǹnzì mìtò. ⁵Ní kòmbí, ìnyi Àbà, ábhù òvòdu r̀lè ndi tinú ǝ, àdhàdhì yà ìnzà nyi nyàpè yà adzi òbhòlò r̀ró, òvòdu nílè ndi tinú ǝ dhu bhèyi.

⁶Ma mábhù wà òvònu, yà adzi ǝ ale nzínzì ǝ r̀ò nyi nyòvò, nyibhò fudú ale r̀ni. Abádhí ǹr̀i pbùkù ale, ní nyi nyàdù abádhí níbhò fudú. Ndirò, abádhí nòdò wà pbùkù ɔte afíya ǝ. ⁷Ní kòmbí, abádhí ǹni wà dhu, yà fudú nyi nyíbhò kóró dhu ráhu funú r̀ò. ⁸Obhó nyú, ma m̀dà wà yà abádhí tó ma m̀dà tí nyi nyíbhò fudú ɔte abádhí tó, abádhí ràdù àkòna mbèyi nyú. Abádhí únì wà dhu, obhó tí ma r̀r̀a tinu ǝ r̀ò, 'àdù dhu à'ù átò nyi r̀ívi ndi ima.

⁹Abádhí-dǝ nga ní ndi ma mí mìtsò ní. Ma mí nzí mìtsò yà adzi ǝ ngùkpà ale-dǝ. Pbétù, ma mí mìtsò yà fudú nyi nyíbhò ale dǝ, pbùkù ale tí abádhí r̀r̀i dhu-okú d̀ò r̀ò. ¹⁰Kóró ale, yà fudú r̀r̀i ní pbùkù ale, ndirò yà funú r̀r̀i kóró ale ní pbàkà ale. Ndirò òvòdu náarí ndilè abádhí-nyutsì. ¹¹Àbà, ma mí nzí àdi tdítǝ yà adzi ǝ. Pbétù, abádhí nòko òko yà adzi ǝ. Ndirò kòmbí ma m̀rà tinu ǝ. Ní Ìlìlì Àba Kàgàwà, ɔdo abádhí yà d̀d̀ú nyi nyòvò òvònu-òbi ní. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí ràdù òko atdí ale tí, àdhàdhì àlè ní atdí ale ìnyi màna dhu bhèyi. ¹²Yà abádhí màna mà m̀r̀i atdíkpà ɔnà kàsùmi ǝ, mà m̀dò abádhí, yà d̀d̀ú nyi nyavò òvònu-òbi ní. Ndirò, ma m̀dò abádhí mbèyi nyú, ìnzì atdí ale mà ràwí nzínzìya ǝ r̀ò. Pbétù, abádhí nzínzì ǝ r̀ò àwí atdí ale ní, yà pbùkù Andítá' ǝ ka kandí dhu d̀nà, àwàwíya dhu tí ale kèlè, ndíni ndi Andítá náadù tí àká. ¹³Ò! Àba Kàgàwà, kàní kòmbí ma mí madù tinu ǝ. Ní ma m̀te wò dhu bhèyi, àdi ma màdì yà adzi ǝ r̀ró, ndíni pbàkà dhèdhe nírá tí abádhí. ¹⁴Ima, ma m̀vò pbùkù ɔte abádhí tó, ní yà adzi ǝ ale nádù abádhí òndrò òndrò tí. I ale òndrò abádhí, abádhí ní nzí yà adzi ǝ ale, àdhàdhì ima mà átò, ima ní nzí

yà adzi ʒ ale dhu bhěyi dhu-okú dō rō. ¹⁵Àbá, ma mí nǝ mitsō rùnǝ, ndíní nyi nyugu tí abádhí yà adzi ʒ rō. Pbétù, ma mí mitsō rùnǝ, ndíní nyi nyodo tí abádhí Nzére ale, Pfòmvo rō rō. ¹⁶Obhó tí Àbá, abádhí ní nǝ yà adzi ʒ ale, àdhàdhì ima mà átò, ima ní nǝ yà adzi ʒ ale dhu bhěyi. ¹⁷Ní, útrí abádhí ròkò pbùkù ale tí obhónǝ-otù ʒ. Ndi obhónǝ ní pbùkù ote. ¹⁸Nyi nyívi ma mirà yà adzi ʒ. Ní ndi dhu bhěyi tí, ma mòvi abádhí átò rōwù yà adzi ʒ ale nzínzi ʒ. ¹⁹Abádhí-okú dō rō ní ndi, ma mábhu ma kóró ima nyú tíró indù, ndíní abádhí adù tí 'àbhu átò indù obhónǝ-otù ʒ.

Yèsù rǝ ndìtsō olù ndi na'uya ngǝkpà ábhàlǝ dō dhu

²⁰Àbá, ma mí nǝ mitsō yà fudú nyi nyíbhò ale-okú dō rō tí. Pbétù, ma mí mitsō átò yà abádhí rǝwǝna pbùkù obhónǝ tó ote níri rǝ, 'adù ma'ù ale-okú dō rō màtǝ. ²¹Ma mí mitsō átò, ndíní abádhí kóró nííí tí atdí ale tí, àdhàdhì inyi Àbá, nyi nyarfí nyudutsi, madù íí nyunutsi dhu bhěyi. Ma mí mitsō átò ndíní abádhí íí tí atdí ale tí àlě-nyutsi, ndíní yà adzi ʒ ale náa'ù tí dhu, nyi rívi ndi ima, mirà yà adzi ʒ. ²²Ma mábhu wà abádhí-ǝvò rìlè ndi, àdhàdhì nyi nyábhu ǝvòdu rìlè ndi dhu bhěyi, ndíní abádhí íí tí atdí ale tí, àdhàdhì àlě karíí atdí ale tí inyi mànà dhu bhěyi. ²³Ma míí abádhí-nyutsi, nyadù íí nyudutsi, ndíní abádhí oko tí kóró atdí ale nyú tí, yà adzi ʒ ale ràdù dhu ùni nyi rívi ndi ima yà adzi ʒ. Ndirò, abádhí ràdù dhu ùni nyi rózè ì, àdhàdhì nyi nyózè ima dhu bhěyi.

²⁴Ndirò Àba Kàgàwà, nyi nyíbhò ndi abádhí fudú. Ní, ma mòzè mǝwù òko atdíkpà abádhí mànà yà tiné ma màrà àdi ró, ndíní abádhí ala tí pbàkà ádrùngbǝnga tó awáwù. Ndi ádrùngbǝnga tó awáwù nyi nyibho idù, nyi nyazè ma inzà nyi nyàpè yà adzi òbhòlò rórò dhu-okú dō rō. ²⁵Obhónǝnga tó Àba Kàgàwà, yà adzi ʒ ábhǝ ale mà nókò mbà inzí 'ùni nyi, ní ima, ma múni wà nyi. Ndirò, yà fudú nyi nyíbhò ale nùni wà dhu nyi rívi ndi ma, mirà yà adzi ʒ. ²⁶Ma mábhu wà ǝvònu abádhí rùni. Ndirò, ma mí kàbhù àbhù olù ríwu ngǝkpà ale mà rùni átò. Ma mí wò dhu ònzi, ndíní yà nyi nyózè ma ní àzè-tidò náadù tí àdi abádhí-afí ò, ndirò madù àdi abádhí-afí ò átò.»

Yèsù nálǝ ka kí kosò dhu

(Màt 26.47-56; Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53)

18 ¹Wò dhu bhěyi ndi ndìtsō ndi dhu-dzidǝ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǝ mànà núuvò, 'adù àda Kìdròni tí kátina idhá-ngba-adzè. Ní ányì, atdí inga nííí inè. Ní, abádhí adù òtsù ndi inga ʒ. ²Yudhà, yà Yèsù ípfò rí ndàbhu òmvù-fó ábhàlǝ, nííí iwà ányirò nga nùni átò. Obhó tí, Yèsù mà pbìndà ábhàlǝ mànà, nóongónà òwu 'undu billiganà ányirò. ³Ní, Yudhà idè fìndá pìkò-dòtsírò ale níwù ùvò ndi inga ʒ. Ndi pìkò ʒ nííí pbànowí mà, yà pbàkùhání tó ádròdrǝ ale mà Pbàfàrisáyó mànà nívi sàndìrì mànà. Abádhí-fó nííí, òrù rórù tarà mà, mùle rǝ kàzu mà, màtsùmù mànà. ⁴Ní Yèsù, yà angyangyi róná rí ndònzì kóró dhu nùni, náandri abádhí tí ò, ndàdù dhu ivu tsáyá, ndàti: «Ádhi nyí nyónena?» ⁵Ní, abádhí adù dhu àdu kà tó 'àti: «Mǝ mónena ní Yèsù, Nàzà-reti tó kigò ʒ ale.» Ní, Yèsù adù àtìnà abádhí ní: «Íma ní ndi.» Ndi kàsùmì ʒ, Yudhà yà Yèsù ípfò rí ndàbhu òmvù-fó ale, nííí inè átò abádhí nzínzi ʒ. ⁶Ní, Yèsù itdègu ndìtè abádhí tò, ndàti: «Íma ní ndi.» Ní abádhí adù 'adu dziyà-dò ní olù, 'adù 'awà obvò. ⁷Yèsù ivú dhu tdítdǝ abádhí-tsù, ndàti: «Ádhi nyí

nyónena?» Ní, abádhí adù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Mă mónena ní Yèsù, Nàzàreti tó kigò ǝ ale.» ⁸Ní, Yèsù àdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mènò wà dhu fùkù matí, ima rărí ndi. Ní, dhu apé ìí ima nóné nyí nyí dhu tí, ní nyùbhà kàkà ngăkpà ale ròwù.» ⁹Yèsù atè wò dhu bhěyi, ndíní yà angyinărò ndi ndùn-òná dhu náaká tí. Kàti: «Àba Kàgàwà, yà fudú nyi nyíbhò ale nzínzi ǝ rò, ma mábhù nzá atdí ale mà ràwí'»

¹⁰Simonì Péterù níí'ì pbindà obhi-akpà nà. Ní, kídhá ka òdhùna ò rò, ndù'à pbàkùhání tó ádròdrǝ ale dǝ kamà bhà kasutále ní, nditsà fangà dònà bina. Ndi kasutále-òvò níí'ì Malkò. ¹¹Pbétù, Yèsù adù àtina Péterù ní: «Péterù, ádù pbàkù obhi-akpà òdhùna ò! Nyi nyòzè tí obhó yà Àba Kàgàwà ìbhò ndíní ma mómuvú tí àpbè tó kópà-tsù mómuvù?» ¹²Nírò ní ndi pbànowí tó pìkò, òyá ádrùngbàle mà, Pbàyàhúdí tó sàndírì màná, náalé Yèsù 'òsò, 'adù òtsúna nùtsì.

Yèsù nà ka kówu òvò * pbàkùhání tó ádròdrǝ ale dǝ kamà, Anà-ònzí dhu
(Màt 26.57-58; Mrk 14.53-54; Luk 22.54)

¹³Wò dhu-dzidǝ, kǝkǝ Yèsù nòsò ale náawù kà nà wemberè tí Anà bhà. Ndi Anà níí'ì Kàyafà bhà aguna-akpà. Ndirò, wò dhu rí ndònzí òná atò ǝ, Kàyafà níí'ì ndi *pbàkùhání tó ádròdrǝ ale dǝ kamà. ¹⁴Wò ndi Kàyafà ní ndi dhu navò Pbàyàhúdí tó ádròdrǝ ale tò, ndàti: «Dhu àkà atdí ale kèlě ròvè àlě tó pbìrì ǝ kóró ale tó ngari ǝ.»

Péterù rătina inzà ndi rúni Yèsù dhu
(Màt 26.69-70; Mrk 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵Yèsù nà ka kówu Anà bhà òná kàsùmì ǝ, Simonì Péterù mà, Yèsù bhà ngătsi ábhàlì màná, náambénà òwu dǝ átò Yèsù-owù ǝ ányì. Wò ndi ngătsi ábhàlì níí'ì iwà ndi pbàkùhání tó ádròdrǝ ale dǝ kamà úni angyangyi. Ní, ndi ábhàlì adù òtsù Yèsù-owù ǝ, ndi pbàkùhání tó ádròdrǝ ale dǝ kamà bhà idza-ngbò ka kákpòrò ní kàlì ò. ¹⁶Péterù adù ndùbhà irinà rò tsàtsùnà. Ní, wò Yèsù-owù ǝ òtsù ngătsi ábhàlì, yà iwà pbàkùhání tó ádròdrǝ ale dǝ kamà úni angyangyi náahù iri, 'iwù òtè yà tsàtsù-ngbò òdò rí tsìbhà sàndírì nà. Ndi sàndírì adù Péterù àvi ròtsù kàlì ò. ¹⁷Ní, kàlì ò Péterù òtsù rò, wòrì tsìbhà sàndírì níivú dhu kà-tsù, ndàti: «Nyi nyú, nyi tí nzí átò wò ale bhà ábhàlì nzínzi ǝ atdí ale?» Ní, Péterù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Hóò! Ìnzí ní ma kàbhà ábhàlì.» ¹⁸Wò ndi kàsùmì ǝ, gírì ambénà ò'ò dǝ atdíǝ. Ní, pbàkùhání tó ádròdrǝ ale dǝ kamà bhà kasutále mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí sàndírì màná, náadù òko 'àmbe yà ì ùtò kàzu òvò dǝ. Ní, Péterù adù àdi átò, ndàmbe kàzu òvò dǝ atdíkpà abádhí màná.

Anà rí dhu òngù Yèsù-tsù dhu
(Màt 26.59-66; Mrk 14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹Wò Péterù mà rí kàzu òvò òná kàsùmì ǝ, Anà, pbàkùhání dǝ ádrùngbà kamà, náadù ndòpè ndòngù dhu Yèsù-tsù, kàbhà ábhàlì mà, ndirò yà ìndrù tó kàrúdhèna dhu màná dhu dǝ. ²⁰Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ma mára dhu òvò rǝ kpangba kóró ale tò. Ndirò, ma mára dhu ùdhe rǝ bilínganà

Pbàyàhúdì tò, yà abádhí núnú ì fíyó unduta-dzá ʒ mǎtí, ndírò, Kàgàwà bhà idza ʒ mǎtí òná kàsùmì ʒ, ìnzí madù àrà atdí dhu mà nórú rǎ abádhí rǎ. ²¹Ní, ádhu nyí nyí dhu òngù tsùdú nǐ? Nyí nyàkǎ nyongù yà tsùdú abádhí írí fíyò ma múnóna ró dhu abádhí-tsù. Abádhí ùní ndí fíyò ma múnò dhu mbèyi.»

²²Ní, wò dhu ùnó Yèsù rǐ òná kàsùmì ʒ ní ndí, ányírǒ ìí atdí sàndírí níndrí Yèsù-tí'ò, ndòpbi kà-bi-bhù, ndàdù dhu ìvu tsùná, ndàti: «Nyi tí àdù ɔtɛ àdu wò dhu bhèyi pbàkùhání tó ádrùngbǎ kamà tò?» ²³Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ma mapé ìí nzére ma mòtè dhu tí, ní itè pé ndí nzére ma múnò dhu. Ndirò, dhu apé ìí mbèyi ma madu dhu kàtò dhu tí, ní ádhu nyí nyí ima núpbi okúna dò rò?» ²⁴Wò dhu-dzidǎ, Anà náadù Yèsù àbhù kowù nà ùtsi ka kàtsi ɔtsúna rórò pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà Kàyafà bhà.

Péterù ràtina tǎtǎdǎ inzà ndí ráni Yèsù dhu

(Màt 26.71-75; Mrk 14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵Wò ndí Yèsù nà ka kówu Kàyafà bhà òná kàsùmì ʒ, Simoni Péterù adí kàzu-tsùná tí, ndámbe kàzu òvò dǎ. Ní, ka kívú dhu kà-tsù, kati: «Nyi tí nzí átò wò ka kówu nà ale bhà ábhàlǐ nzínzì ʒ atdí ale?» Ní, Péterù adù ndàgò, ndàti: «Hǒ! Ìnzí ní ma wò ale bhà ábhàlǐ.» ²⁶Ní, Anà bhà kasutále nzínzì ʒ atdí ale náadù dhu ìvu Péterù-tsù, ndàti: «Hǒkò! Ma màlanà tí obhó nyí atdíkpá wò ale màná inga ʒ?» Wò ndí ale níí, yà Péterù à'ànà, ndítsà bina ale mà t'ídzá ale. ²⁷Ní, Péterù adù ndàgò àgò tí tǎtǎdǎ, ányírǒ ró tí, à'ù-akpà ràdù òngò.

***Pbàrómá tó pbìrì ʒ Lìwalì rǐ dhu òngù Yèsù-tsù dhu**

(Màt 27.1-2,11-14; Mrk 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸Wò dhu-dzidǎ, ka kuvò Yèsù nà kútsingá nyú Kàyafà bhà rò, kowù nà Lìwalì Pilatò bhà idzá-yà-ba ò. Pbétù, kǒkò Yèsù nà òwù ányì Pbàyàhúdì náadù 'ùvo òvò tí, ìnzí 'òtsù Pilatò bhà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kǎlì ò. Abádhí anzì ndí dhu, akye ì owuna ʒtì Kàgàwà-nyìkpò ʒ, ìnzí 'adù *Pásìka tó mùhe-ndù tó ònyù nónyù nǐ. ²⁹Ní, Pilatò náadù àhu ndàrà abádhí-tí'ò, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyí nyòbhù yà ale okúna dò rò?» ³⁰Ní, abádhí adù dhu àdu Pilatò tò, 'àti: «Ìnzí kí'íná gukyè nzére dhu ònzì arí ale tí, ní mà màmbènà nzí kòsò míwù nà funu ò.» ³¹Ní, Pilatò adù àtìna abádhí nǐ: «Nyídyi ka nyǒtdí ànyàna nyí nyú tírò yà fùkú uyátá núnò ka dhu bhèyi.» Ní, kǒkò Yèsù nà òwù ányì Pbàyàhúdì náadù àtìna Pilatò nǐ: «Ìmbà mà mǐí indrù-ànyà nǒtdì mà mí, ndíní ka koho tí nǐ rusà nà.» ³²Wò dhu anzì ndí, ndíní yà Yèsù avò angyangyi ingbà dhu bhèyi ɔve-tidò nǐ mǎtí ndí ndòvéya dhu náaká tí'.

³³Wò dhu-dzidǎ, Pilatò adù ndàdu pbìndà idzá-yà-ba ò, ndàdù Yèsù ànzì ndíwù dhu tsùná, ndàti: «Nyi nyú, nyi tí Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà?» ³⁴Ní, Yèsù adù dhu ìvu kà-tsù, ndàti: «Nyi nyú, nyi tí wò dhu ìvù afínu nyú ò rò àhu rórò? Ndirò ngàtsi nǐ nyi tí kívù ngùkpà ale náwe ndí dhu indù dùdú dhu-okú dò rò?» ³⁵Pilatò ivú dhu tǎtǎdǎ Yèsù-tsù, ndàti: «Ìma tí Màyàhudi? Fùkú pbìrì ʒ ale nyú mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale màná nípfo ndí nyi 'ìbhò nyi fudú. Ní ádhu nyú nyi nyáfá?» ³⁶Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Pbàkà idzi ní nzí yà adzi ʒ idzi-tidò. Pbàkà idzi fíná gukyè yà adzi ʒ idzi-tidò tí, ní pbàkà ale àmbènà 'ùgye

ùgye dùdú ìnzí ka kípfo tí ima, kabhu ma Pbàyàhúdí tó ádròdrò ale-fó. Pbétù, kòmbí pbàkà idzi ní nzi yà adzi ʒ idzi-tidò.» ³⁷Pilatò adù dhu ivu Yèsù-tsù tditdò, ndàti: «Olu inyi, nyi tí ádrùngbà kamà?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Inyi ní ndi nyi nyátina ima rari ádrùngbà kamà. Ima ka kùgù yà adzi ʒ, madù ìrà ndíní ma mongó tí obhóngà nítè ìndrù tò. Obhóngà nózè 'ùni ale ràdù tùdu niri ìri.» ³⁸Ní, Pilatò adù dhu ivu Yèsù-tsù, ndàti: «Obhóngà nyú ní àdhu?»

Yèsù-ànyà nótidi ka kí ndíní ka koho tí dhu

(Màt 27.15-31; Mrk 15.6-20; Luk 23.13-25)

Wò dhu bhéyi ndi ndivù dhu Yèsù-tsù dhu-dzidò, Pilatò adù àhu tditdò kàlì ʒ rò, ndàrà Pbàyàhúdí-tíʒ. Ní kàdù dhu ʒvò abádhí tò, ndàti: «Ma màla nzá wò ale dō ka kí anya nótidi okúna dō rò atdí dhu mà.» ³⁹Pbétù, yà fùkù màndu nánò ka dhu bhéyi, ma marí imbi ʒ ka kósò atdí ale níkòlò bílìnganà fùkù yà Pásika tó mùhendù náarí ìrà dhu bhéyi. Ní, nyí nyòzè tí mikòlò Pbàyàhúdí tó ádrùngbà kamà fùkù?» ⁴⁰Ní, abádhí adù dhu àdu ikù nyú ʒ Pilatò tò, 'àti: «Inzi ní wò ale ndi mà mòzè kikòlò! Pbétù, mà mòzè kikòlò ale ní Bàrabà!» Wò ndi Bàrabà ní'ì àrì ʒnzi arí ale^m.

19 ¹Wò dhu bhéyi ihé-yà nádu dhu fìndà dhu-dzidò, lìwalì Pilatò náadù Yèsù àvi kalù, kuvi asé ní. ²Níró ní ndi pbànwí náadù okpèna nà itsu-dòká tó mùkàkù nákpòrò, 'àfò Yèsù-dò rò, 'adù òlòlù kanzù náfo kà-rò. ³Abádhí nóowùna ìwu rò Yèsù-tíʒ, 'adù kàtsè, 'àti: «Yàmbù, Pbàyàhúdí tó ádrùngbà kamà!» Ndirò, abádhí adùna òwu kà-bi-bhù nòpbi rò átò.

⁴Pilatò náahù tditdò kàlì ʒ rò, ndàrà ihé-yà i, ndàdù àtina abádhí ní: «Kòní, ma mí wò ale návì kuvò nà kàlì ʒ rò, ndíní nyí nyuni tí dhu inzà ma ràla kà-dō ka kí anya ʒtidi okúna dō rò atdí dhu mà.» ⁵Níró ní ndi Yèsù adù àhu kàlì ʒ rò dōna rò okpèna nà itsu-dòká tó mùkàkù nà, ndirò rónà òlòlù kanzù nà. Ní, Pilatò adù àtina ihé-yà ní: «Kàní ndi fùkù ale!» ⁶Ní, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò ʒdò arí sàndiri mànà níitdègu Yèsù àlā, ní abádhí náadù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtina dō Pilatò ní: «Ábhù kutò mùsàlabhà dō! Ábhù kutò mùsàlabhà dō!» Pilatò adù àtina abádhí ní: «Nyidyi ka nyütò nyí-tíró ndi mùsàlabhà dō. Obhó tí, ima nyú, ma màla nzá kà-dō ka kí anya nótidi okúna dō rò atdí dhu mà.» ⁷Ní, Pbàyàhúdí náadù dhu àdu Pilatò tò, 'àti: «Mà mfí ìnè atdí uyátà nà. Ndi uyátà ràtina kà ràkà ndòvè, Kàgàwà t'ídhùnà tí kàfí ndàti ndítíró dhu-okú dō rò.»

⁸Pilatò itdègu wò ʒte ìri, ní ʒdò adù ìsì kà-ʒ atdidò ròsè yà angyinàrò kì'ina nà dōnà mātí. ⁹Ní, pbìndà idzá-yà-ba ʒ ndi ndàdu ndi tditdò rò, Pilatò adù dhu ivu Yèsù-tsù, ndàti: «Nyi ní ádhà ale?» Pbétù, Yèsù adù nzá atdí dhu mà nádu kà tò. ¹⁰Pilatò adù dhu ivu tditdò kà-tsù, ndàti: «Nyi nyòzè tí obhó nyadu ʒte idù? Nyi nyèni tí obhó dhu, ma rari'ì ìnè ádrùngbànga tó ʒbi nà mikòlò nyi? Ndirò, nyi nyèni tí obhó dhu, ma rari'ì ìnè ádrùngbànga tó ʒbi nà mabhu nyi kutò nyi mùsàlabhà dō?» ¹¹Ní, Yèsù adù dhu àdu Pilatò tò, ndàti: «Hòkò! Ìmbà nyi nyí'ì atdí ádrùngbànga tó ʒbi nà mātí dùdú, inzà Kàgàwà kèlè nábhu ka ìndù ʒrù-akpà ʒ rò rò. Ndi dhu-okú dō rò, ma mātina nyi ní: Yà ma nípfo ndàbhu ma funú ale bhà nzérenga nòsè wà pbàkù nzérenga dōnà mātí.»

m 18.40 Ndi Bàrabà ka kasò imbi ʒ, kigò ʒ ndi nónzi wògò-okú dō rò, ndirò ìndrù kòhò dhu-okú dō rò.

¹² Ní, ròpè ndí uró rò, Pilatò adù ndòpè ndònè Yèsù ìkòlò ndí ndí òná otu. Pbétù, Pbàyahúdì tó ihé-yà náadù 'òpè 'ùkù, 'ámbe àtìna dǒ Pilatò ní: «Nyi nyú nyi nyapé wòrì ale ìkòlò, ní nyi ní'ina inzà nyi nyòzè Pbàrómá tó pòrì ǒ kámá dǒ ádrùngbá kamà ale. Ndi ale apé ndàti ndítírò ádrùngbá kamà tí, ní ndi ale ní ndi kámá dǒ ádrùngbá kamà nà arí ndùgye ale.» ¹³ Ní, kǒkò ale ùnò dhu ndí ndírì rò, Pilatò adù Yèsù àvi kuvò nà iri, ndàdù àdi odu ní ka kórù, rìvà ndí urú ngari ǒ. Pbàyahúdì t'ávàna ǒ, ka kí kànzi Gàbatà tí. ¹⁴ Wò dhu rí ndònzì òná idhò ní'ì yà Pásika tó mùhendù tò indrù rí 'òbholò òná idhò. Ndirò, ndi dhu anzi ndi mbèmbè azà adyifò-sisì adyíbhengá nga tó ǒ. Ní, Pilatò ati Pbàyahúdì tó ihé-yà ní: «Kòní fùkù ádrùngbá kamà!» ¹⁵ Pbétù, kòrì ihé-yà náadù 'òpè 'ùkù, 'ámbe àtìna dǒ Pilatò ní: «Kàkà ndòvè! Kàkà ndòvè! Àbhù ka kutǒ mùsàlabhà dǒ!» Pilatò adù dhu ivu abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyòzè tí mabhu fùkù ádrùngbá kamà kutǒ mùsàlabhà dǒ?» Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale náadù dhu àdu Pilatò tó, 'àti: «Ìmbá má mf'ì ngàtsi ádrùngbá kamà nà! Fàkà ádrùngbá kamà ní kámá dǒ ádrùngbá kamà kèlè.» ¹⁶ Nírò ní ndi Pilatò adù Yèsù àbhu abádhí-fǒ, ndíní ka kowu tí ùtonà mùsàlabhà dǒ.

Yèsù nútǒ ka kí mùsàlabhà dǒ dhu

(Màt 27.32-44; Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43)

Pilatò àvi ì dhu-okú dǒ rò, Ihé-yà adù Yèsù idyì 'òwùna kigò ǒ rò, ndíní ì owu tí ùtonà mùsàlabhà dǒ. ¹⁷ Ní, kigò ǒ rò ì ùvò rò, Yèsù anò ndùtǒ ka kí dǒnà mùsàlabhà ndítírò, ndámbe àrà dǒ nà ale-dò-kpa tó ngari tí ka kátina ngari ǒ. Pbàyahúdì t'ávàna ǒ, ka kí kànzi *Gòlògotà tí. ¹⁸ Ànyì ní ndi pbànowí nútǒ Yèsù mùsàlabhà dǒ. Ka kutǒ abádhí dhèdhèrò mùsàlabhà dǒ ǒyǒ ngàkpa ale màna. Ka kutǒ atdí ale, kòdì Yèsù bhà fangà dǒnà rò, kadù ngàtsi ale nútó, kòdì Yèsù bhà ígù dǒnà rò. ¹⁹ Pilatò adù dhu àvi kandí, kapbà mùsàlabhà dǒ kà-dǒnà. Ndi andítá ní: «YÀRÍ NÍ YÈSÙ, NÀZÀRETÌ TÓ KIGÒ ǒ ALE, PBÀYÀHÚDÌ TÓ ÁDRÈNGBÀ KAMÀ.» ²⁰ Ní, àbhù Pbàyahúdì nyú nóowùna wò dhu òzè rǒ. Obhó tí, yà Yèsù ka kutǒ mùsàlabhà dǒ róngà ní'ì íkyèrǒ kigò tí. Ndirò ndi dhu ka kandí Pbàyahúdì t'ávàna mà, Pbàrómá t'ávàna mà, ndirò Pbàgíríkí t'ávàna màna ǒ. ²¹ Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale náadù owu Pilatò ǐso, 'àti: «Nzàndí dhu ka rǎrì Pbàyahúdì tó ádrùngbá kamà. Pbétù, ándí dhu nyati: Ábadhi ráti ndi, ndi rǎrì Pbàyahúdì tó ádrùngbá kamà.» ²² Pbétù, Pilatò adù dhu àdu abádhí tǒ, ndàti: «Yà ma màndí dhu ní ma màndí wà!»

²³ Yèsù ì ùtǒ mùsàlabhà dǒ dhu-dzidǒ, pbànowí adù kà-rǒ mùdzarè nùgù, 'ùndò ǒyànga ífò àdhàdhì, 'àdù ùndòna foyá, ngàtsi ale ridyì atdínga ífò dǒ fíndà. Uró adù ndùbhà ní kà-rǒ kanzè kèlè. Ndi kanzè ní'ì inzà ka kúpà ùpbà tí. Pbétù, ka ní'ì atdí-nyina kèlè tí ka kódyù, ròpè ndi tǔna ǒ rò, ràrà àhu pfǒna ǒ. ²⁴ Ní, kǒkò pbànowí adù ǒte nzínziya ǒ, 'àti: «Apé kùfa wò kanzè-ǒnga ùfà tí, pbétù, kàkà àlè ròvì ngàlà ǒ, ndíní àlè kala tí kà rǎdì fíndà ale.» Wò dhu anzi ndi, ndíní Kàgàwà bhà Andítá ǒ ka kandí dhu náaká tí. Ndi Andítá rǎtina:

«Abádhí ǔndò rùdú mùdzarè foyá,

'àdù rùdú kanzè nóvì ngàlà ǒ.»

Wòrì ní ndi pbànowí anzi Yèsù rǒ dhu.

²⁵ Yà Yèsù ka kutǒ dǒnà mùsàlabhà tí ikò íkyèrǒ ní: Màriyà, Yèsù-tsàna mà, ndi kà-tsàna t'áwèna nà, ndirò ní Màriyà, Kìlìyopà bhà ingba-tsàna mà,

Màgàdalà tó kigò ǝ Màriyà mànà. ²⁶Ní Yèsù itdègu íyànà nálǎ, ndàdù yà atdíǝ ndì ndóze p̀bìndà ábhàlì nála kà-tí idè átò rǝ, ní kǎdù àtìna íyànà nì: «Iyá, kòní idhùnu.» ²⁷Tdítdǝ, kǎdù àtìna wò ábhàlì nì: «Pbǎlé, kòní íyànu.» Ní, r̀pè ndì Ƴrǝ r̀, wò ábhàlì náadù Yèsù-tsánà nídyì ndàrà nà p̀bìndà.

Yèsù r̀ǝvè dhu

(Màt 27.45-56; Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸Wò dhu-dzidǝ, Yèsù Ƴnì dhu, yà ndì ndira ònzìnà yà adzi ǝ kasu r̀akǎ wà kǝrǝ. Ní, ndínì Kàgàwà bhà Andítá ǝ ka kandí dhu náaká tí, kǎdù àtìna: «Ma m̀fì idha-atdyú nà.» ²⁹Wò ndì kàsùmì ǝ, òdyògyè òvayì r̀fì ònà atdí andu ǹfì inè ányìrǝ. Ní, p̀bànówì adù ***sifongò** nídyì, 'òdù ndì òvayì ǝ, 'adù ndì ***sifongò** òtù ***hìsɔpò** tí kátina itsukpò-tsù-dǝ, 'àva Yèsù-tsù. ³⁰Ní, Yèsù itdègu ndì òvayì àndù ndòtǝ, ní kǎdù àtìna: «Kǝrǝ dhu àkǎ wà.» Wò dhu-dzidǝ, kǎdù òd̀na iyù, afína ràdù itdè òtìsì.

Atdí mùnowì r̀fì Yèsù-ɔngò-kpa òdù àlì ní dhu

³¹Wò dhu anzi ndì ònà idhò ní, ***sàbatù** tò òndrù r̀fì 'òbhòlò ònà idhò. Obhó tí, ndì sàbatù-idhò ní' àdr̀ungbǎ idhò nyú Pbàyàhúdì tǝ. Ní, Pbàyàhúdì tǝ àdr̀òdrǝ ale náaze nzá abvo r̀òko m̀sàlabhà dǝ ndì idhò ǝ dhu. Ní, ndì dhu-okú dǝ r̀, abádhí náawù Pilatò bhà, 'òwù ì abvo nónzi, ndínì ka kùko tí agàya-kpa, kǎdù ifonà m̀sàlabhà dǝ r̀. ³²Ní p̀bànówì náawù, 'adù òtsì m̀sàlabhà dǝ ìfì Yèsù mànà ale-agà-kpa núko. Abádhí ǹuuko wemberè t'ále-agà-kpa, 'adù ɔyo r̀fì kisé ale-agà-kpa núko átò. ³³Pbétù, Yèsù-tí ì iwù òvò r̀, abádhí adù kòtù iwà afína itdè r̀, ònzì 'adù agàna-kpa núko. ³⁴Ní, kǝkò p̀bànówì nzínzi ǝ atdí mùnowì náadù Yèsù-ɔngò-kpa àlì ní. Ányìrǝ r̀ò tí, azu mà ìdha mànà ràdù 'ìsòlò ndì kǝngò-kpa ǝ r̀. ³⁵Wòr̀fì dhu r̀fì ndònzì dhu nala nyìkpòna nyú nì ale náawe ka kpangba. Ndirò kùni dhu, ndì ràwe obhó dhu nyú, ndínì nyì nyú mà nyì nya'u tí ka átò. ³⁶Obhó tí, wò Yèsù-r̀ ndì nanzì dhu náanzì ndì, ndínì yà Kàgàwà bhà Andítá ǝ ka kandí dhu náaká tí. Ndi Andítá r̀tina: «Kà-kpa nzínzi ǝ atdí ale-kpa mà ka kùkòya nzi.» ³⁷Ndirò, ngàtsì ngari ǝ, ndì Andítá r̀tina tdítdǝ: «Abádhí agéréya pé ì, 'àndà yà ɔngòna-kpa ì udù àlì ní ale.»

Yèsù nótdù ka kí dhu

(Màt 27.57-61; Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸Wò dhu-dzidǝ, Yòzefù yà Àrimàtayò tí kátina kigò ǝ ale, náara Pilatò bhà, ndàdù Yèsù-abvò nónzi kà-fǝ, ndínì ka kifo tí m̀sàlabhà dǝ r̀. Ndi Yòzefù ní' átò Yèsù bhà ábhàlì. Pbétù, kǎbhù nzá kumì ndì Yèsù bhà ábhàlì tí, Pbàyàhúdì tǝ àdr̀òdrǝ ale-ɔdò nónzi ndì ndarí dhu-okú dǝ r̀. Ní, Pilatò níitdègu wò Yòzefù òndù dhu ná'u, ní kǎdù àrà, ndàdù Yèsù-abvò nífo m̀sàlabhà dǝ r̀. ³⁹Wò ndì kàsùmì ǝ, Nìkòdemù, yà atdíku arà àhu Yèsù-tí kùbhingá ale, náadù ìrà àhu átò Yòzefù-tí. Kira yà mbèyi aróngu akye-tidǝ tǝ mbèmbè ìbhu kumì kilo nà foná. Ndi akye ní' ***mànèmanè** tí kátina itsu-dha mà, kàdzagulé-dha mànà ka kángbò atdíkpá. ⁴⁰Ní, Yòzefù mà Nìkòdemù nà níitdu Yèsù-abvò, 'àkpòrò ngbòna wò ndì ndrùù r̀óngu akye ì ùdhò òd̀nà mberù nì. Abádhí anzi

ndi dhu àdhàdhì yà fíyó màndu ǝ Pbàyàhúdí náarónzina abvo ǝtdù i f rò dhu bhěyi. ⁴¹ Wò ndi Yěsù ka kùtšà mùsàlabhà dǝ ró, atdí inga níí inè. Ndirò, ndi inga ǝ, atdí ibhu-ǝwútá yà inzà ka kàpè ìndrù ǝtdù angyi ǝnà náadù ií inè átǝ. ⁴² Ní, sàbatù tǝ Pbàyàhúdí rí ʼbhhǝlɔ dhu-okú dǝ rǝ, ndirò íkyèrǝ ndi ibhu nótù ndi dhu-okú dǝ rǝ, Yǝzefù mà Nìkòdemù nà náadù ùvò Yěsù ǝtdù ndi ibhu ǝ.

Yěsù rí ndìngbè dhu

(Màt 28.1-8; Mrk 16.1-8; Luk 24.1-12)

20 ¹ Yengè-idhò ǝ bhòtsungá, inzà inga àpè ùbho mběyi rórò, Màgàdalà tǝ kigǝ ǝ Màriyà níivà ndi, ndàrà Yěsù ka kǝtdù i. Ní, kàtù ibhu líʼò ka kápbi ní odu-iyà-ba iwà ka kǝgèrè igi rǝ. ² Ní, kǝngbó ndi owùna-lú, ndòkù wò dhu àwe Simoni Péterù mà, ngàtsi ábhàlǝ yà atdíǝ Yěsù azè mànà tǝ, ndàti: «Iwà ka kitdù àlè tǝ Ádrùngbàle-abvò ibhu ǝ rǝ, kowù nà. Ní, àlè kùni nzà ka kòwù kili rǝ-nga!» ³ Ní Péterù mà, wò ndi ngàtsi ábhàlǝ mànà, náadù òwu Yěsù ka kǝtdù i. ⁴ Abádhí ambénà ǝtse dǝ ǝyǝ rǝ atdíkpá. Pbétù, wò ngàtsi ábhàlǝ náadù ǝku, ndùbhà Péterù olù, ndàdù àrà àhu angyi yà Yěsù ka kǝtdù i. ⁵ Ní, kǝtsi ndàgu, ndàndà ibhu-ǝnga, ndàdù yà Yěsù-abvò-ngbò ka kákpòrǝ ní mberù kèlè nála ányì. Pbétù kǝdù nzà ǝtsù ányì. ⁶ Tdítdǝ, yà olù ndi nùbhàna Simoni Péterù, níira àhu ányirǝ, ndàdù ǝtsù ibhu ǝ. Ní, kǝdù yà Yěsù-abvò-ngbò ka kákpòrǝ ní mberù mà, ⁷ yà kà-dǝ ka kǝtsi ní bǝrèse mànà kèlè nótù ndi ibhu ǝ. Ndi bǝrèse mà níí mbà atdíkpá abvo-ngbò ka kákpòrǝ ní mberù mànà, pbétù kíí atdírdǝ ka kǝkǝ kili rǝ. ⁸ Nírò ní ndi yà angyi àràna àhu ábhàlǝ náadù ǝtsù ibhu ǝ átǝ. Ní kǝla wò dhu, ndàdù dhu àʼù iwà Yěsù ringbè ndi. ⁹ Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ǝ ka kúnǝ Yěsù dǝ dhu níí inzà ndi ndàpè kàbhà ábhàlǝ-dǝ àlù rǝ. Ndi Andítá ràtina: ìngbè kà ringbèya ndi ǝve-bvè rǝ*. ¹⁰ Wò dhu-dzidǝ, kǝkǝ ǝyǝ ábhàlǝ náadù ʼadu, ʼòwù fírábvù.

Yěsù rí ndàví Màgàdalà tǝ kigǝ ǝ Màriyà tǝ dhu

(Màt 28.9-10; Mrk 16.9-11)

¹¹ Kǝkǝ ábhàlǝ ǝwù dhu-dzidǝ, Màgàdalà tǝ kigǝ ǝ Màriyà níira àhu átǝ Yěsù ka kǝtdù rǝ, ndàdù itsi ide ndi ibhu tí ndàmbe ǝdzi dǝ. Ní, ǝdzi ndi ndódzǝ rórò, kǝgù ndi, ndàndà ibhu-ǝnga. ¹² Kǝdù Kàgàwà bhà ǝyǝ mǝlǝyíká nála ányì òkò rǝ. I mǝlǝyíká núufǝ ǝwǝwù mberù, ʼadù òko yà Yěsù-abvò ka kili ràyi rǝ. Atdí mǝlǝyíká náadù kà-dǝ ka kili ràyi inǝ rǝ, ngàtsi ràdù àdi kà-pfǝ inǝ rǝ. ¹³ Ní i mǝlǝyíká níivú dhu Màriyà-tsù, ʼati: «Iyá, ádhu nyi nyódzǝ ní?» Ní, Màriyà àdù dhu àdu abádhí tǝ, ndàti: «Ka kitdù wà pbàkà Ádrùngbàle-abvò ibhu ǝ rǝ kowù nà. Ní ma mùni nzà ádhà màtǝ ka kòwù kili dhu.»

¹⁴ Ní wò dhu ndi ndùnǝ rǝ, Màriyà agéré ndi, ndàndà olù nga, ndàdù Yěsù nála ìdìdè rǝ. Pbétù, kùni nzà dhu Yěsù rǝrǝ ndi. ¹⁵ Ní, Yěsù ivú dhu kà-tsù ndàti: «Iyá, ádhu nyi nyódzǝ ní? Ádhi nyi nyónena?» Ní wò Yěsù ka kǝtdù ǝnà inga-àbadhi tí ndi ndi Yěsù àti rǝ, Màriyà adù àtina kǝnì: «Pbǎlè, dhu apé ií nyi nyitdù ndi pbàkà Ádrùngbàle-abvò, nyarà nà dhu tí, ní itè nyi nyarà kili rǝ nga idù, ndíní ma madù tí àrà kidi.» ¹⁶ Ní, Yěsù adù kǝnzǝ ǝvǝna rǝ, ndàti: «Màriyà!» Nírò ní ndi Màriyà náagéré

* 20.9 Zàb 16.10-11

ndì, ndàdù àtìna kà ní P̀b̀yàhúdí t'ávàna ǝ: «Ràbunì!» Kà-tì ní: «Màlimò.»¹⁷ Ní, Yèsù adù àtìna kà ní: «ǝnzí ̀t̀t̀ tsùdu! Obhó tí ma màpè nzá madù Àbadu-tì'ǝ. P̀b̀t̀t̀, àrà nyovv dhu adódu t̀ nyati, ma r̀r̀r̀ àrà Àbadu-tì'ǝ. Ndi Àbadu ní Àbaku át̀. Ka ní p̀b̀àkà Kàgàwà, ndirò ka ní f̀k̀k̀ Kàgàwà át̀.»¹⁸ Ní, M̀g̀adalà t̀ kigò ǝ M̀r̀iyà náadù àrà dhu ǝvò Yèsù bhà ábhàlì t̀, ndàti: «Ma màla Ádr̀ngbàlè!» Kàdù yà Yèsù àvinà nd̀ǹ abádhí t̀ dhu náwe abádhí t̀.

Yèsù r̀ ndàvì p̀b̀indà ábhàlì t̀ dhu

(M̀t̀ 28.16-20; M̀r̀ 16.14-18; L̀k 24.36-49)

¹⁹ Ndi yengè-idhò ǝ tí, p̀b̀t̀s̀ngǝ, Yèsù bhà ábhàlì náandu ì atdí idza ǝ, 'adù tsàtsù ̀p̀bi idzanà r̀, P̀b̀yàhúdí t̀ ádr̀dr̀ ale-ǝd̀ ǹnzi ì í dhu-okú d̀ r̀. Nírò ní ndi Yèsù ito ndi, ndidè abádhí nzínziya ǝ, ndàdù àtìna abádhí ní: «Nyòko màr̀ngà ǝ!»²⁰ Wò dhu ndi ndòrì dhu-dzid̀, Yèsù adù ̀ts̀s̀na-tsirò mà, ̀ng̀d̀na-kpa màna nítè p̀b̀indà ábhàlì t̀. Ní í ábhàlì-idhè náadù ndìka atdí, f̀ỳỳ Ádr̀ngbàlè ì àla nídhunì.²¹ Yèsù adù àtìna t̀t̀t̀d̀ abádhí ní: «Nyòko màr̀ngà ǝ. Ádhàdhì yà Àba Kàgàwà nívi ma mirà yà adzi ǝ dhu bhèyi, ma mòvì nyí át̀.»²² Wò dhu ndi ndòrì dhu-dzid̀, kìvò ihèna abádhí d̀, ndàdù àtìna: «Nyàkò Kàgàwà bhà ̀h̀l̀-Àlafì!»²³ F̀ỳỳ nzérenga nyí nyèbà f̀ỳỳ ale t̀, Kàgàwà r̀ngò dhu ùbà át̀. Ndirò, inzà nyí nyèbà f̀ỳỳ nzérenga f̀ỳỳ ale t̀, kà r̀ ní nǝ ̀ngò adù dhu ùbà át̀.»

Yèsù r̀ ndàvì T̀masì t̀ dhu

²⁴ Wò Yèsù r̀ ndàvì idzá p̀b̀indà ábhàlì t̀ òná kàsuni ǝ, kàbhà atdí kumi d̀nà ǝyǝ nà ábhàlì nzínzi ǝ atdí ale, T̀masì tí kátina ní'í ìmbà. Ngàtsi ndi T̀masì-ǝvò ní'í Didimò".²⁵ Ní, T̀masì irà àhu nzínziya ǝ r̀, k̀k̀ ábhàlì adù àtìna kà ní: «Mà màla wà àlè t̀ Ádr̀ngbàlè!» P̀b̀t̀t̀, T̀masì adù àtìna abádhí ní: «ǝnzà ma màla k̀ts̀-̀ts̀r̀ mùs̀malì-bhu, madù ̀ts̀s̀du-kpò ǹt̀t̀ ndi mùs̀malì-bhu ǝ, ndirò k̀ng̀-̀k̀pà r̀ àlì-bhu ǝ r̀, ma mí nǝ wò dhu ná'u akekpà màtì!»

²⁶ Ní atdí yengè dzid̀, Yèsù bhà ábhàlì náandu tsùya t̀t̀t̀d̀ idzá, T̀masì ràdù í'í át̀ nzínziya ǝ. Ní, àzèmbè inè tsàtsù r̀'í idzanà r̀ ka kàp̀bi r̀ r̀r̀, abádhí ala Yèsù iwà idè nzínziya ǝ r̀. Ní Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Nyòko màr̀ngà ǝ!»²⁷ T̀t̀t̀d̀, kàdù àtìna T̀masì ní: «ǝrà ̀ts̀s̀nu-kpò nà irò, ndirò, ándà pé ̀ts̀s̀du-tsirò nga. Ígba ̀ts̀s̀nu, nyadù ̀ts̀s̀nu-kpò ǹt̀t̀ ̀ng̀du r̀ àlì-bhu ǝ. Nzàbhù afínu r̀g̀r̀, dhu àkà nya'ù dhu à'u tí.»²⁸ Ní, T̀masì adù àtìna Yèsù ní: «ǝnyí ní p̀b̀àkà Ádr̀ngbàlè, p̀b̀àkà Kàgàwà.»²⁹ Yèsù adù àtìna kàni: «Nyí nya'ù tí ma nyìkpònu nyú ní nyí nyàla ma dhu-okú d̀ r̀? Hirò ǹnzi ale ní, yà inzà ì àla dhu r̀r̀ arí dhu à'u ale!»

Yùwani andí p̀b̀indà bhùkù okúna d̀ r̀ dhu

³⁰ Yèsù anzi ábhò ngùkpà wiwì nyú p̀b̀indà ábhàlì-̀nz̀. Ní, í wiwì àndi ka kadè nzà yàrí bhùkù ǝ.³¹ P̀b̀t̀t̀, yàrí bhùkù ǝ ka kandí wiwì-t̀s̀, ní ka kandí, ndí'í indr̀ náa'u tí dhu, Yèsù r̀r̀ Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà. Ndirò ka kandí ka ndí'í ka nà'u ale, náadù tí íp̀r̀nga nàbà k̀vò r̀.

Yèsù rí ndàvì p̀bìndà àrùbhù ábhàlì tò dhu

(Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)

21 ¹Wò dhu-dzidɔ́, Yèsù avì ndì t̀dítdɔ́ àrùbhù p̀bìndà ábhàlì tò, Tìbèriyà tí kátina r̀èrù-bidɔ́°. Yàrí ní ndì, kàvì ndì abádhí tò tí dhu. ²Wò ndì kàsùmì ɔ́, Sìmonì Péterù mà, Tùmasì Didimò tí kátina mà, Nàtànèlì, Gàlìlayà tó p̀bìrì ɔ́ atdì p̀banga, Kanà tí kátina ɔ́ ale mà, Zèbèdayò bhà inzo mà, ndirò Yèsù bhà ɔ́yɔ́ ngùkpà ábhàlì màná, nííí atdíkpa. ³Ní p̀bítsòngà, Sìmonì Péterù ati ɔ́dhína nì: «Ma màrà wà ìbhè ùpe.» Ní, i kà t'ódhína adù àtìná kà nì: «Mǎ'ì mà átò, mǎ mowu atdíkpa nyi màná.» Ní ànyìrɔ́ rò tí, abádhí adù 'ìvǎ 'òwù, 'àdù ùpo ibhú ɔ́. P̀bétù, ndì iku ɔ́, abádhí abà nzá atdì dhu mà.

⁴Nírò ní ndì màmbì ɔ̀zè ndì rò, Yèsù idè r̀èrù-bidɔ́. Ní, ka i àla rò, ábhàlì adù nzá dhu ùnì Yèsù r̀àrì ndì. ⁵Ní, Yèsù adù dhu ìvǎ abádhí-tsù, ndàtì: «Nzónzò, nyí t'í ìnè ònyè nà ake màtí?» Ní, abádhí adù dhu adu kàtò, 'àtì: «Ìmbǎ!» ⁶Ní Yèsù adù àtìná abádhí nì: «Nyàpe pé imbi fangà dònǎ rò ibhú tò, ní nyí nyí dhu nábà àbà.» Ní, abádhí adù imbi nápe yà Yèsù itè ró, ndì imbi ìdha abádhí rí dhu ràdù abádhí lè mà nónzì ɔ́nzì tí, abhò ìbhè ríí kà ɔ́ dhu-okú dò rò. ⁷Ní, wò dhu ndì ndàla rò, yà atdídɔ́ Yèsù ɔ̀zè p̀bìndà ábhàlì náadù àtìná Péterù nì: «Hàkà! Ádrùngbǎle Yèsù ní wò!» Ní, Péterù itdègu fìyó Ádrùngbǎle tí kà ríí dhu nírí, náadù mberù áfò róná, iwa ndì ndìwà róná rò ró ndì mùdzarù íí nídhunì. Wò dhu-dzidɔ́, kǎdù ndìbvǎ idha ɔ́. ⁸Ngùkpà ábhàlì náadù òko 'àmbe iwu dɔ́ ibhú ɔ́, ìbhè-mbì àdha i í rórò. Ndi imbi níí abhò nyú ìbhè nòtsì, ndàlè nì. Ndirò, i ábhàlì nííí mbǎ itseta nyú idha-bidɔ́ rò. Abádhí íí mbèmbè atdì miyà mètèrè kèlè tí idha-bidɔ́ rò.

⁹Ní, ibhú ɔ́ rò i ìfò 'ùdà idha-bidɔ́ rò, abádhí ala kàzu-li ìbhè ka kùlì ràmbe ìbì dò dóná, ndirò mùgati ràdù íí átò tiná ró. ¹⁰Ní, Yèsù adù àtìná abádhí nì: «Nyíwù pé kǎkò nyí nyòkyè ìbhè-rórò nà.» ¹¹Ní, Sìmonì Péterù adù ùpo t̀dítdɔ́ ibhú ɔ́, 'àdù imbi ìpfo ibhú ɔ́ rò áyà-bvudò. Ndi imbi nííí iwà ndì ndàlè atdì miyà, imbò kumì dóná ìbhù nà ádròdrò ìbhè nì ró. P̀bétù, ìmbǎ dhu íí wò dhu bvùtí màtí ìbhè àlè kà 'ò dhu tí, ní ndì imbi náadù nzá ndùdrù. ¹²Ní, ìbhè níbì dhu-dzidɔ́, Yèsù adù p̀bìndà ábhàlì nánzì, ndàtì: «Nyíwù nyònyu dhu!» Wò ndì kàsùmì ɔ́, ábhàlì nzínzì ɔ́ atdì ale mà náadù nzá dhu ìvǎ Yèsù-tsù ndàtì, kà r̀àrì àdhi. Obhó tí, abádhí núuni wà dhu fìyó Ádrùngbǎle r̀àrì ndì. ¹³Ní, Yèsù adù ìndrì abádhí-tí'ò, ndidiyì mùgati, ndàdù ùndòná abádhí-fó. Kǎdù ìbhè nùgù átò, ndùndò abádhí-fó. ¹⁴Wòrí níí ìbhù rí kisé nì Yèsù rí ndàvì p̀bìndà ábhàlì tò, ɔ́vè-bvù rò ndì ndíngbè ndì dhu-dzidɔ́ dhu.

Yèsù rí Péterù ìlì ràdì p̀bìndà tà mà t'ùndatátale tí dhu

¹⁵Ònyè p̀bìndà ábhàlì ònyè dhu-dzidɔ́, Yèsù adù dhu ìvǎ Sìmonì Péterù-tsù, ndàtì: «Sìmonì, Yùwanì t'ídhùnǎ, nyi nyú, nyi nyózé tí wà ma, ròsè kóró kǎkà ngùkpà ɔ́dhínu nózè ima tí dhu dònǎ?» Ní, Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Ìwà Ádrùngbǎlé! Nyi nyú, nyi nyùnì wà dhu iwà ma rózè atdídɔ́.» Ní, Yèsù adù àtìná kà nì: «Òngù p̀bàkà tà mà.» ¹⁶Ɔ́yó rí kisé nì, Yèsù ìvǎ dhu Sìmonì-tsù, ndàtì: «Sìmonì, Yùwanì t'ídhùnǎ, nyi nyózé tí wà ma?» Ní, Sìmonì adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Ìwà Ádrùngbǎlé! Nyi nyùnì wà dhu iwà ma rózè nyi.»

Ní, Yěsù adù àtìnà kà nǐ: «Ádí pbàkà tàrà t'úndatátálé tí.» ¹⁷Ìbhu rí kǐsè nǐ, Yěsù ivú dhu Simoni-tsù, ndàti: «Simoni, Yùwani t'ídhùnà, inyi nyú nyi nyózè tí wà ma?» Ní, wò dhu ndi ndirè rò, izu náadù Simoni ùka atdíđ, ìbhu-gùna Yěsù ivú dhu tsùnà, ndàti: «Nyi nyózè tí wà ma?» dhu-okú dò rò. Ní, Simoni adù dhu àdu Yěsù tò, ndàti: «Ádrùgbálé, inyi nyú nyi nyúni wà kóró dhu. Ní, nyi nyúni wà dhu iwà ma róze nyi.» Ní, Yěsù adù àtìnà kà nǐ: «Óngù pbàkà tàrà. ¹⁸Ma mí obhó dhu núno indù. Ìndrù-owú tí nyi nyi'ì òná kàsùmì ǝ, nyi nyóngónà rùnù dhu iso nyi-tírò, nyadù àrà afínu òzè i. Pbétù, mùlà tí nyi nyóngo rò, nyi nyóngo okùnù nùyi', ngàtsi ale ràdù ndi rùnù dhu iso, ndàdù dènu òtdì, ndàrà nyi nà inzà afínu òzè i.» ¹⁹Yěsù avò dhu wò dhu bhéyi Péterù tò, ndíni ìgbà dhu bhéyi ɔve-tidò nǐ mǎtí Péterù ɔvéya dhu nitè tí, ndi kàbhà ɔve ràdù Kàgàwà-ɔvò àbhu rilè ndi. Wò dhu ndi ndùnò dhu-dzidǝ, Yěsù adù àtìnà Péterù nǐ: «Éngù owùdu.»

Yěsù rí dhu àwě Péterù tò yà atdíđ ndi ndózè pbìndà ábhàlǐ dǝ dhu

²⁰Ní, òwu ì ówu rórò, Péterù agéré ndi, ndàndà olùnga, ndàdù yà atdíđ Yěsù ózè pbìndà ábhàlǐ nála owùya ǝ rírà ró. Wò ndi ábhàlǐ ní ndi yà ònyù-tsùnà ì fí rórò ndi nilo Yěsù-dǝ, ndivú dhu kà-tsù, ndàti: rǎrǐ àdhi ndi kípǝ rí ndàbhu òmvú-fó. ²¹Ní, Péterù itdègu wò ábhàlǐ àlǎ, ní kǎdù dhu ivu Yěsù-tsù, ndàti: «Olu Ádrùgbálé, ádhu ndi wò atdíđ nyi nyózè pbàkà ábhàlǐ rǝ ndi nonziya?» ²²Ní, Yěsù àdù dhu àdu Péterù tò, ndàti: «Ma mapé kòzè ràdi, inzǐ ròvè, rǎrà àhu òrù-akpà ò rò ma míngo tdítdǝ yà adzi ǝ òná idho ò, ní ndi dhu àndà tí inyi? Pbétù, ma mǎtina nyi nǐ: «Éngù owùdu!»» ²³Wò dhu bhéyi Yěsù ùnò dhu-òyi náadù ndùgà ka ná'ù ale nzínzì ǝ, i ale ràdù àmbè àtìnà dǝ, inzǐ wò atdíđ kòzè ábhàlǐ rǎvéya. Obhó nyú, Yěsù ati nzà inzǐ kà rǎvéya, pbétù, kǎti Simoni nǐ: ndi rapé ndi ábhàlǐ nózè inzǐ ròvè, rǎrà àhu òrù-akpà ò rò ndi ndíngo tdítdǝ yà adzi ǝ òná idho ò, ní ndi dhu rǎndà tí ka.

²⁴Kòrí dhu nawe, ndàdù àndinà ale ní yà atdíđ Yěsù azè ábhàlǐ. Ndirò, mǎ mǎ'ù wà dhu kǎndí dhu rǎrǐ obhó dhu nyú. ²⁵Yěsù anzǐ ábhǝ ngǝkpà dhu nyú. Ní, ka kandíyana gukyè i dhu atdátdírà ǝ, ní kóró i dhu ka kǎndí òyà bhùkù náakána nzǐ yà adzi ǝ.

Uvitatále-kàsǔ

tó bhǔkù

Yàrí bhǔkù ò ò nòtù ádròdrǔ dhu tí dhu

Yàrí Uvitatále-kàsǔ tó bhǔkù nandí ní Lukà tí kátina ale. Ka kirè nga kà randí ka azà kumì ató mà azà kumì dóná ifo ná ató màná nǔnzì ǔ, Yèsù ka kúgù dhu-dzidǔ.

Kándí ndi bhǔkù Tòfilò tí kátina ale tò. Ka kirè dhu ní ndi Tòfilò rǐrǐ orú ngari ǔ arǐrǐ ìndrǔ nǔnzì ǔ atdí Mùgirikì. Kǔvò-otù ǔ, Lukà ambénà dhu òvò dǔ pbàkrístò tí rǐrǐ ìnzì ní Pbàyàhúdí mà Pbàyàhúdí nyú tí rǐrǐ tsí màná tò.

Ndi bhǔkù ò kándí dhu ní Yèsù Krístò adzì, ndàrà òrù-akpà ò tí dhu mà (1.9-11), Kàgàwà adù Ìlǐlǎ-Alaff ìvì tí dhu màná (1-2). Ndi Ìlǐlǎ-Alaff ní ndi ǔbì nabhù Uvitatále tò, ràbhù *Kànìsà rándò ndi rākà kóró ngari òná, rǔpè ndi Yèrùsàlemà tó kigò ǔ rò, rùdà Yùdeyà tó pbìrì ǔ, Sàmàriyà tó pbìrì ǔ, ndirò ràrà àhu ìnzì ní Pbàyàhúdí-bvù màtí. Ndi bhǔkù ò ka kòtè dǔyá abho nyú ale ní ǔyǔ uvitatále: yàrí ní Péterù (1-2), ndirò ní Pòlò (13-28).

Bhǔkù-nyitù ka kóhù tí dhu

- Yèsù ǔdzì, ndàrà òrù-akpà ò dhu-dzidǔ, kàbhà ábhàlǐ rǐ Ìlǐlǎ-Alaff rǐ ìrǎ dhu nódò dhu (1.1-26).
- Yèsù dǔ Ìdzì Mākùrù ùnò ka kí Yèrùsàlemà tó kigò ǔ, ndirò Yùdeyà mà, Sàmàriyà màná tó pbìrì ǔ dhu (2.1-12.25).
- Pòlò bhà wemberè tó abhi ǔ kà rǐ Ìdzì Mākùrù núnò Kìpurò tó pbìrì ǔ bhà tò, ndirò Gàlìlayà tó pbìrì ǔ atdídhená kigò ǔ bhà tò dhu (13.1-14.28).
- Kànìsà ǔ pbàkùrù tó wemberè tó unduta Yèrùsàlemà tó kigò ǔ (15.1-35).
- Pòlò bhà ǔyò rǐ kisé abhi ǔ kà rǐ Ìdzì Mākùrù núnò Pbàgírǐkí tó pbìrì ǔ bhà tò dhu (15.36-18.22).
- Pòlò bhà ìbhu rǐ kisé abhi ǔ kà rǐ Ìdzì Mākùrù núnò Èfesò tó kigò ǔ bhà tò, Àziyǎ-Ngba tó pbìrì ǔ dhu (18.23-20.38).
- Pòlò rǐ Ìdzì Mākùrù ùnò ìnè ndi ndǐrǐ imbi ò rórò Yèrùsàlemà mà, Kàyisàriyà mà, Rómà màná tó kigò ǔ dhu (21.1-28.31).

**Yèsù rǐ dhu ùyǎ pbìndà *uvitatále tò
tdǔ ndi ndòdzí òrù-akpà ò rò dhu**

1 ¹Tòfilò pbǎlé, yà angyi ma mándí ìndù bhǔkù ò, ma máwe Yèsù anzì kóró dhu, kǔdhè ìndrǔ tò dhu màná, rǔpè ndi dóna-kpa ò rò, ²ràrà àhu kà rǔdzì òrù-akpà ò òná idho ò. Tdǔ ndi ndòdzí rò, kǔyá dhu Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alaff bhà ǔbì ní, yà fìndà ndi ndóvò uvitatále tò abádhí rǔngò ònzìnà dhu dǔ. ³Ndi ndóvè kotdù ndi, ndàdè ndìngbè ǔve-bvù rò dhu-dzidǔ, Yèsù itè ndi ibí otu nyú ǔ pbìndà uvitatále tò, ifo kumì idho nǔnzì ǔ. Kǎnzì wò dhu ndíní ìnè

ndi ndfĩ ípírõ rò nyìkpóna nà dhu tó obhóna nitè tí abádhi tò. Kàránà dhu òvò rõ abádhi tò òrù-akpà ǝ Ádrùngbǝ kamà Kàgàwà bhà idzi dǝ.

⁴Ní atdíku, atdíkpá Yèsù mà rĩ ǝnyù-tsùná p̀bìndà uvitatále màná rórò, kǝyá dhu abádhi tò, ndàti: «Àpé nyìvǝ nyí Yèrùsàlemà tó kigò ǝ rò. Pbétù, nyòdo yà fùkù ma mǝvò Àbadu Kàgàwà náakò fùkù làkà. ⁵Obhò tí, bàtizò nubhónà Yùwanì núubhónà bàtizò ìndrù tó idha nǝ. Pbétù ngúfe idhò dzidǝ, nyí, nyí nyí ǝlǝlǝ-Alafí tó bàtizò nálǝ.»

Yèsù rǝdzì òrù-akpà ǝ dhu

(Màt 28.18-20; Mrk 16.15-19; Luk 1.1-4; 24.33-51; Èfè 4.8-10)

⁶Yèsù-tí ì nùndu kàbhà uvitatále níivú dhu kà-tsù, ǝti: «Ádrùngbǝlé, tí kòmbi nga ndi nyí nyí Pbàisràyélí tó idzi nádù abádhi-fò ǝ ní?» ⁷Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhi tò, ndàti: «ǝnzì ní ǝtèku ndi nyùni ndi idhò mà, ndi kàsùmì màná. Àbadu náatdì ka atdíró p̀bìndà ádrùngbǝnga tó ǝbi-bvu rǝ. ⁸Pbétù, nyí nyabáya ádrùngbǝnga tó ǝbi ǝlǝlǝ-Alafí rífo dükú nǝnganí. Ní, nyí nyadùya òngo pbàkà ngàmbi tí Yèrùsàlemà tó kigò ǝ, Yùdeyà tó pbìrì ǝ, ndirò Sàmàriyà tó pbìrì ǝ, ràrà àhu yà adzi-tsù náadì ndi i.» ⁹Wò dhu ndi ndòtè dhu-dzidǝ ní ndi Yèsù náapè ndòdzì òrù-akpà ǝ, àzèmbè abádhi rǝndàna rórò, àpbù ràrà ndiwi abádhi-nyìkpò ǝ rò^a. ¹⁰Ní, òko abádhi òko nyìkpóya ì ùdì ǝambe Yèsù àràná òrù-akpà ǝ ì nga nǝndà dǝ rórò ní ndi, ǝwǝwè mùdzarè nùfǝ rǝyá ǝyǝ ale nùuto ì abádhi-tí, ¹¹ǝdù àtìná abádhi ní: «Gǝlilayà ǝ bhǝ, ádhu nyí nyòkò uró, nyámbe òrù-akpà ònga nǝndà dǝ ní? Wò Yèsù, nzínzikù ǝ rò ndi nìvǝ ndòdzì òrù-akpà ǝ ale, náadùya ndi ànyìrò ádhàdhì wò nyí nyàla kà rǝrà ànyì dhu bhèyi tí.»

Màtíyà nóvò ka kǝ rǝwù Yudhà ǝkàriyotà dhu

(Zàb 133; Luk 24.52-53)

¹²Wò dhu-dzidǝ, Yèsù bhà uvitatále náadù ì pbìrì dǝ rò, ǝwù Yèrùsàlemà tó kigò ǝ. Ndi pbìrì-ǝvò ní^b **Mizèyitunì**, ndirò ndi pbìrì ì ǝkyèrò Yèrùsàlemà tó kigò tíró mbèmbè atdí kilòmètèrè tí^b. ¹³Ní, abádhi níitdègu òwu òvò Yèrùsàlemà tó kigò ǝ, ní abádhi atsù idza, ǝdù ùpo ǝràná rò ka kǝbhòlò ànyì-dzá kàluga ǝ. Ndi kàluga ní^b angyinǝrò màtì abádhi arí ǝndù òná bilǝngà kàluga. ì uvitatále ní^b Péterù, Yùwanì, Yàkòbhò, Àndèreyà, Fìlipò, Tàmàsì, Bàrtòlòmayò, Màtayò, Yàkòbhò, Àlùfayò t'ídhùnà, Sìmonì, yà atdídzò ndi nuyénà fíyò pbìrì dǝ ale, ndirò Yudhà, Yàkòbhò t'ídhùnà. ¹⁴Abádhi andu ì atdíkpá, ǝngò ǝtsò bilǝngà atdyúya nyú nà. Ndirò, abádhi nzínzì ǝ ì ǝtò ní^b Màriyà, Yèsù tsánà mà, ngùkpà vèbhále mà, ndirò Yèsù t'ádóna màná.

¹⁵Ní atdíku, kǝrí ale nùndu ì mbèmbè atdí miyà dónà ǝyǝ kumì nà ale tí rò. Ní ndi nǝnganí, Péterù ivǝ ndi ndidè abádhi nzínzì ǝ, ndàdù àtìná: ¹⁶«Àbanì-nzó, dhu àkǝ wà yà ǝlǝlǝ-Alafí náavò ǝlǝlǝ Andítá ǝ dhu rǝkǝ. Ádrùngbǝ kamà Dàwudì-otù ǝ, kǝvò dhu angyangyi Yudhà-okù dǝ rò^c. Ndi Yudhà ní ndi yà Yèsù òsò rǝwù ale tó pìkò-dòtsírò idè ale. ¹⁷Ka ní^b ǝlǝ nzínzì ǝ ale nyú, ndirò kà-kàsù ní^b inè. ¹⁸Kǝdzì atdí inga inzǝ àkǝ otu ǝ ndi ndóngyè fùrangà rǝ.

a 1.9 Wò ndi dhu náanzì ndi Bètànìyà tí kátina pbanga-tí arí^b pbìrì dǝ (Luk 24.50).

b 1.12 Wòrí ní ndi sàbatù-idhò ǝ ka kavi kongò ùbhi dhu-adzì nga. Pbàgíríkí t'ávàna ǝ ka kǝ kàti «sàbatù tó otu» tí. * 1.16 Zàb 41.10

Pbétù, ndi inga ʒ kǐtsi, nyina-ndri ròpbi ndi wemberè tí adzi rǒ, ʒna rǐkpà ndi, tsùna mǎrámàrà ràdù ndùvo adzi-bvù. ¹⁹Ní Yèrùsàlemà ʒ bhà kóró nǐrǐ kà-rǒ ndi nònzǐ dhu, 'àdù ndi inga-ɔvò nòvò Àkèldamà tí ávaya ʒ. Àkèldamà-tì ní: «Azu tó inga.» ²⁰Zàburì tó bhùkù ʒ ka kándì dhu, kati:

«Kàbhà pbanga rǒngo rùngù tí,
ìnzì atdí ale mà rùbhà ndi ʒnà*».

Ndirò kà ràtina átò:

«Kàbhà kasu àbhù ka kí ngǎtsi ale tò*».

²¹Yà Yèsù-owù ʒ àlě kùbhì ùbhi rǒ mànà atdíkpà ale rǐrǐ inè, ²²ròpè ndi ndi Yèsù rǐ bàtizò àlě Yùwanì-fǒ dhu ʒ rǒ, rǎrà àhù kà rǒdzì ʒrù-akpà ʒ ʒnà idho ʒ. Ní, dhu àkà wà àlě ròvò abádhí nzínzì ʒ atdí ale, ndíní àlě koko tí mànà Yèsù ingbè ndi dhu tó ngàmbi tí.»

²³Ní, abádhí adù ʒyǒ ale-ɔvò nípfò: Yǒzefù mà Mǎtíyà nà. Yǒzefù ka kanzínà átò Bàrisabà tí, ndirò itdèta tó kǒvò nírǐ Yèsitò. ²⁴Wò dhu-dzidǒ, Péterù mà náadù 'itsò ì rǎti: «Àdrùngbǎle Kàgawǎ, nyi nyúni kóró ale-aff ʒ dhu. Ní, ítè pé kǎkà ʒyǒ ale nzínzì ʒ nyi nyú nyi nyòvò ale, ²⁵ndíní uvitatále tó kasu nònzì tí yà Yudhà úbhà ngari ʒ, ndàdù àrà yà pbìndà dhu tí ndi ndúni ngari ʒ.» ²⁶Nírò ní ndi Péterù mà ɔdhína mànà náadù ngàlà nòvò. Ndi ngàlà adù Mǎtíyà àlù, Mǎtíyà ràdù kǒkò atdí kumì dónà atdí nà ì nùbhà Yèsù bhà uvitatále-bvù nise.

Kàgawà bhà Ìlilǎ-Alafí rǐfò *Pèndèkòtè-idhò ʒ dhu

2 ¹Pèndèkòtè-idhò^e níitdègu àkà, ní Yèsù ná'ù ale ní'í atdíkpà ì àndu tsàya atdí ngari ʒ rǒ. ²Ní kòmbómbí, awe ròpili ɔbi nyú nà dhu bhèyi rǒ'ɔ dhu tó wǒgò nǐrǐ ndi ʒrù-akpà ʒ rǒ rǐfò rǒ, ndi dhu ràdù abádhí òkò ʒnà idza nǐra. ³Nírò ní ndi abádhí ala kàzu-idà-dò bhèyi rólo dhu-idà-dò ányidzá, ʒnángà ràdù ndùndò ròkò abádhí-dòtsírǒ. ⁴Ní Kàgawà bhà Ìlilǎ-Alafí nǐrǐ abádhí kóró, abádhí ràdù 'òpè 'òtè dhèdhèrò ale t'ávàna-tidò àdhàdhì Ìlilǎ-Alafí nǐtè ka fǐyǐ dhu bhèyi.

⁵Wò dhu rǐ ndònzì ʒnà idho ʒ, yà adzi ʒ kóró pbìrì ʒnà rǒ íwù, Kàgawà rǐ afíya nǎpbà Pbàyàhúdì, ní'í inè átò Yèrùsàlemà tó kigò ʒ. ⁶Ní, wòrǐ wǒgò ì ìrǐ rǒ, indrù náandu ì Yèsù ná'ù ale rǐrǐ rǒ, idho ràdù 'ùkò atdídí ngǎtsi ale rǐ abádhí ìrǐ ávàna nyú nǒtè rǐ rǒ dhu-okú dǒ rǒ. ⁷Ní, idho nùuko abádhí atdídí, 'àdù àmbe àtìna dǒ: «Hǒkò! Kǒkò róte ale kóró tí obhò Gálilayà ʒ bhà nyú? ⁸Ní, ádhu ngǎtsi ale rǐ abádhí ìrǐ ávàna nyú nǒtè rǐ rǒ ní? ⁹Kǎkà àlě nzínzì ʒ rǐrǐ atdídhená ale níwù Pbàpartè tó pbìrì ʒ rǒ, Pbàmedì mà Pbàèlamù mànà tó pbìrì ʒ rǒ. Ndirò, ngǎkpà ale níwù Mèzòpòtàmíyà mà, Yùdèyà mà, ndirò Kàpà-dòkiyà mànà tó pbìrì ʒ rǒ. Ngǎkpà-tsí níwù Pòtò mà Àziyà mànà tó mùlengù ʒ rǒ, ¹⁰ngǎkpà ràdù iwu Fùrùgiyà rǒ, Pàfùliyà rǒ, Mísri rǒ, ndirò kyèròkyèrò Libiyà tó pbìrì ʒ atdí pbanga Kùrenì tí kátina ʒ rǒ. Ndirò, ngǎkpà ale íwù Rómà tó kigò mà, Krètè tó pbìrì mà, Àràbiyà tó pbìrì mànà ʒ rǒ. ¹¹Atdídhená ale ní Pbàyàhúdì nyú, ndirò ngǎkpàkà ní ùgèrè tí ì nùgèrè, 'òngò Pbàyàhúdì tó somà tó Úyatá nífu ale. Pbétù, àlě kí abádhí ìrǐ Kàgawà anzi ádròdrò dhu tó màkùrù àwè rǐ àlě t'ávàna nyú ʒ rǒ.»

* 1.20 Zàb 69.25 * 1.20 Zàb 109.8 c 2.1 Pbàgíríkí t'ávàna ʒ Pèndèkòtè-tì ní imbò kumì rǐ idho isè idho. Pbàyàhúdì tó màndu ʒ ka ní'í Pásika tó màhèndù dzidǒ rǐ imbò kumì rǐ idho isè idho ʒ ka kanzínà màhèndù (Law 23.15-21; Tòr 16.9-11).

¹² Ní, idho núuko kòrí ale, fíyó irèta riku. Abádhí ambénà dhu òngà dǎ tsùyá nzínziya ǎ, 'ámbe àtìnà dǎ: «Wò dhu-tì nyú ní àdhu?» ¹³ Pbétù, ngúkpà ale-tsí náambénà Yèsù ná'ù ale rúnna dhu gàyà nónzì dǎ ònzi tí, 'àdù àmbe àtìnà dǎ: «Ɔwà kǎkǎ ale òrì atdíǎ.»

Péterù rǐ dhu òvò ihé-yà tò dhu

¹⁴ Nírò ní ndi Yèsù bhà uvitatále tírò ì ikò atdíkpà atdí kumì dónà atdí nà ngúkpà ɔdhína mànà rórò, Péterù apè ndòvò dhu ɔrú tǔna nyú nà ihé-yà tò. Kàti: «Nyǐ Pbàyàhúdì tírò, ndirò nyǐ kórò Yèrùsàlemà tó kigò ǎ nyǐ nyǐ rò, nyǐkpèlè bǐku nyǐrì yà ma múnna dhu mběyi. ¹⁵ Kòrí ale nóri nzá wò nyǐ nyǐrèna dhu bhěyi, àlě kòko òko ìbhù adyifò-sisi kútsingá nga tó ǎ tí nídhunǐ. ¹⁶ Pbétù, wò rí ndònzì dhu ní yà Kàgàwà bhà nabi Yòwelè náavò ìndrù tò dhu. Kàti:

¹⁷ Kàgàwà rātina: yà adzi ǎ dhu-tsù rǐ ndòdì nínnganí,
ma miráya kórò ale Afídu nǐ.

Ní fùkú kpabhínzo mà vèbhínzo mànà nóongoya pbànábí tí,
Fùkú zàdhà náalaya dhu ɔnyu bhěyi ródzì dǔyà dhu tó ǎfǎ ǎ,
Fùkú mùlà-akpá tò, madù dhu òvò ònyù ǎ.

¹⁸ Obhó tí, ndi nínnganí, ma miráya pbàkà ìnc-akpá mà, pbàkà ìnc-ayí
mànà Afídu nǐ,
ràdù òngo pbànábí tí.

¹⁹ Ma múnziya yà ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǎ dhu òrè-akpà-nyì
rǎ,
madù wiwì ònzì yà adzi dǎ. I dhu ní'ya azu mà, kàzu mà, ndirò àpbù
bhěyi ùtì ìko mànà.

²⁰ Tdù wò ndi Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà idho náaká rò,
adyifò núugèrèya ndi ndòngò ìnò tí,
ndirò àbǐ núugèrèya ndi ndòlù azu bhěyi.
Ndi idho ní'ya ádrùngbǎ idho nyú.
Ndirò, ndi idho ní'ya Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù rǐ ndàvǐ
kpangba ònà idho.

²¹ Nírò ní ndi Kàgàwà araya ɔvòna nànzì ìngbàtí fíli ndi ale mà nígu rǎ'.

²² Nyǐ Pbàìsràyéìlì tó pbìrì ǎ bhǎ, nyǐrì yà ma múnna fùkù dhu. Kàgàwà
nítè wà dhu ndi rópì ndi Yèsù, yà Nàzàrètì tó kigò ǎ ale. Obhó tí, kòtù ǎ,
Kàgàwà ònzì wà wiwì mà, yà ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǎ dhu mànà,
ndàdù ize nítè nzínzìku ǎ. Ní nyǐ nyúni i dhu mběyi nyú. ²³ Wò ndi ale ka
kipfo kabhu fukú, àdhàdhì yà angyangyi Kàgàwà udhé, ndirò angyangyi kúpí
dhu bhěyi. Ní, nyǐ nyǐpfo ka, nyǎbhù ìnzá apè Kàgàwà ùnǐ ale ròhò, 'ùtò
mùsàlabhà dǎ. ²⁴ Ka kótù ka, pbétù Kàgàwà ádù kabhu rìngbè ndi ɔve-bvè rò,
ndi dhu ràdù kabhu ràhu ɔve tó àpbè ǎ rò, ìmbà ɔve nǐrǐ ɔbì nà kà dǎ nídhunǐ.

²⁵ Obhó tí, ádrùngbǎ kamà Dàwudì náavò dhu kókú dò rò, ndàti:

«Ma mongónà Ádrùngbàlè Kàgàwà àla ɔnzidù bìlìnganà.
Kà rǐrǐ ìnè idú fangà dónà rò, ní ùdúnga rǐ nzǐ ìvì ɔdò nǐ.

²⁶ Kònnǐ wò dhu-okú dò rò ní ndi afídu rǐrǐ dhèdhe nà,
dhèdhe tó ɔte ràdù rǐ idàdu dǎ.

Ndirò ma màni wà dhu, ɔve-bvù màtí ngbòdu radiya inga t'òdota nà tí.

²⁷ Obhó tí, nyi nyubhàya nzí afídu ràdì ɔve-bvù.

Ndirò, nyi nyadàya nzí ima, pbùkù ìlílà ale-abvò nyú nábhà ròmò ibhu ò.

²⁸ Nyi nyítè wà ípírònga tó otu idù,
ndirò, ɔnzínú ma mí motù nínganí,
idhèdu níikaya ndì atdíð nyú*.»

²⁹ Tdítdð Péterù adù àtìna ihé-yà ní: «Odhídù, ma mòzè mɔvò dhu kpangba fùkù *àlè t'abhunà-nzínzì, ádrùngbà kamà Dàwudì-okú dò rò: kǎvè, kadù ndòtdù. Ndirò indo màtí, kǎ-dzìdò rǐrǐ inè àlè-rábvù. ³⁰ Pbétù ka ní? Kàgàwà bhà nabì. Ní, kǎni dhu angyangyi Kàgàwà ratsò dhu ndàti, ndì riliya kàbhà pbàdzukuru nzínzì ð atdí ale ràdì kǎrì dð ádrùngbà kamà tí. ³¹ Ádrùngbà kamà Dàwudì náala ndì nɔnzìya dhu angyangyi. Ní ndì dhu bhèyi ní ndì kǎvò dhu angyangyi Kristò níngbèya ndì ɔve-bvù rò dhu dð. Kǎti:

«Kàgàwà náubhàya nzí ka ɔve-bvù.

Ndirò, kǎ-bvò nómóya nzí ibhu ò*» ³² Kàgàwà abhù wà wò ndì Yèsù rìngbè ndì ɔve-bvù rò. Ní àlè'ì kóró, àlè ní ndì dhu tó ngàmbì. ³³ Nírò, Kàgàwà ábhù wà ka ròdzì òrù-akpà ò, ràdù àdì fìndá fangà dònǎ rò. Ndirò, kǎkò wà yà Ábanà akò fìndá làkà Ìlílà-Alafí. Ní, kǎrǎ wà mǎ kà ní. Wò ndì Ìlílà-Alafí rǔnzìna dhu ní ndì wò nyí nyálàna nyàdù àmbe ìrìna dð kòmí. ³⁴ Ádrùngbà kamà Dàwudì núupò nzá òrù-akpà ò, pbétù kǎti:

«Ádrùngbàlè Kàgàwà náati pbàkà Ádrùngbàlè ní:

Ádì pbàkà fangà dònǎ rò,

³⁵ rǎrà àhu ma mí pbùkù òmvù nábhù nyòbè dòya dhu ò*» ³⁶ Nírò, kóró Pbàisràyélí tó pbìrì ð bhà náká ì rǎni dhu mbèyi nyú, Yèsù wò nyí nyábhù kutð mùsàlabhà dð ale, ní Kàgàwà rábhù wà rǔngò Ádrùngbàlè tí, ndirò Màsiyà tí.»

³⁷ Ní, wò Péterù òvò fíyò dhu ì ìrì rò, ndì dhu náasù ihé-yà atdíð. Ní abádhí adù dhu ìvu Péterù mà ngùkpà uvitatále mànà-tsù, 'àti: «Ábanínzó, mǎ màká mǔnzì dhu ìngbàtì?» ³⁸ Ní Péterù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyù-gèrè nyí nyùbhà fùkù nzérénga. Ndirò nyàlù bàtizò Yèsù Kristò-òvò rð, ndíní Kàgàwà ubà tí fùkù nzérénga, nyàdù kàbhà Ìlílà-Alafí tó perè náko. ³⁹ Obhó tí, Ádrùngbàlè Kàgàwà náakò ndì làkà fùkù fùkù nzónzo mànà. Ndirò kǎkò ka átò yà ndì ndúnzina kóró ale, yà itse arǐ rùkù rò tò.»

⁴⁰ Péterù unò ábhð ngùkpà dhu nyú tdítdð abádhí tò, ndíní abádhí nabhù tí rǎ'ù ndì ndùnò dhu, ndirò ndíní abádhí-afí nabhù tí ròtsì ɔbì. Kǎvò dhu abádhí tò, ndàti: «Nyàbhù nyí Kàgàwà rìgù nyí, ìnzí nyí nyabá tí kǎkò nzére ale tó ðfì.»

⁴¹ Wò Péterù unò dhu nà'ù ale kóró náadù bàtizò à'ù kubho fíyò. Ní ndì nínganí, Yèsù ná'ù ale-bvu níisè ndì mbèmbè ìbhù lufù ale ní. ⁴² Ní ì ale náapbá afíya atdíð, 'òngò Yèsù bhà uvitatále rùdhèna fíyò dhu ìrì. Abádhí andu tsùya, 'òngò òko atdíkpá, 'òngò dhu ònyù atdíkpá, ndirò 'òngò 'ìtsò atdíkpá.

Yèsù ná'ù ale nóongónà òko tí dhu

⁴³ Odo ongónà ìsǐ kóró ale ò, yà Yèsù bhà uvitatále rǔnzina yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ð dhu mà, abádhí rǔnzina wiwì mànà dhu àlǎ ì ì

rõ. ⁴⁴Kórõ ale, yà Yēsù nà'ù, nóongónà òko atdíkpá. Ndirò, abádhí ongónà foyá dhu ùlì atdíkpá kàsüya nɔnzi tí. ⁴⁵Abádhí ongónà foyá dhu-tsí mà foyá ongyéngá mànà núdzi, 'àdù ì òngyè fùrangà nùndõ foyá, ngàtsi ale ràbà ka dzànàna nyú ònzi rádù dhu-bvùtí. ⁴⁶Abádhí ongónà tsèya àndu kórõ idhò ʒ Kàgàwà bhà idzá. Ndirò, abádhí ongónà idzàya ònà ònyè nónyè atdíkpá dhèdhe nyú nà, ndirò atdí affiya nyú nà. ⁴⁷Abádhí ongónà Kàgàwà ilè, kórõ ale ràdù abádhí ifu. Ndirò, yà inga náarúbhò dhu bhèyi, Ádrùngbàle Kàgàwà nóongónà àrà abádhí-bvu níse rõ yà ɔwútána tí ndì nà'ù ale nì.

Péterù mà Yùwanì nà rí atdí òtsòtsù ale níǵù dhu

(Kas 4.9-22; 9.32-35; 14.8-10)

3 ¹Atdíku, Péterù mà Yùwanì nà náava ì ndínì ì owu tí 'ítsò Kàgàwà bhà idza ʒ rõ, arùgyètdí adyifò-sisì adyídõ nga tó ʒ. ²Ní, Kàgàwà bhà idza ka kòtsù ònà tsàtsù-tí, abádhí atù òtsòtsù rórò ka kugu atdí ale. Wò ndì tsàtsù-ɔvò nì 'Àyàya Tsàtsù.» Bilingànà ka kongónà ndì ale nítdu, kiwù ilinà ràdì ndì tsàtsù-tí, ràmbè mùdzènà núnzi dõ ányì dza ròtsù ale-fó. ³Ní, wò ale itdègu Péterù mà Yùwanì nà nálà Kàgàwà bhà idza ròtsù ró, ní kàdù ndòpè ndàmbe dhu ùnzi dõ abádhí-fó. ⁴Ní, Péterù mà Yùwanì nà néudí nyìkpóya wò ale rõ, Péterù ràdù àtìnà kà nì: «Ándà pé dòkà nga.» ⁵Ní wò ale adù abádhí dõ nga nándà atdyúna nyú nà, dhu òdò ndì ndí ndínì ndì ndabá tí abádhí-fó dhu-okú dõ rõ. ⁶Pbétù, Péterù adù àtìnà kà nì: «Ma mfì ìmbà ɔrò mà, ndirò fùrangà tí kátina suma mà nà màtí. Ìndù ma mábhùna ní fudú rí dhu kèlè. Ní ma mátina inyi nì: «Nàzàretì ʒ ale Yēsù Krístò-ɔvò rõ, fva nyi nyidè, nyadè ùbhi.»

⁷Wò dhu-dzidõ, Péterù adù wò ale àlu fangà tó ɔtsúna rõ, ndìvà ɔrè. Ní urò rò tí, kà-pfò mà kà-pfò-kilità mànà náadù ɔbì nábà. ⁸Ní wò ale ibe ndì ndidè pfòna dõ, ndàdù abhi òpè. Àbadhi mà náadù òtsù atdíkpá Kàgàwà bhà idza, Péterù mà Yùwanì mànà nà. Ní àrà ndì ndàrà rórò, wò ale ambénà ndòbhè dõ òbhè tí, Kàgàwà nílè ndì ndí rórò. ⁹Kàgàwà bhà idzá ì kórõ ale náala ka ùbhì rúbhi ndàdù àmbè Kàgàwà ilè dõ rõ. ¹⁰Ní, abádhí itdègu kànì yà Kàgàwà bhà idza tó «Àyàya Tsàtsù» tí kátina tsàtsù-tí arádi ndàmbe mùdzènà ùnzi dõ ìndrù-fó ale tí, ní ɔdò níisí abádhí ò, idhò ràdù abádhí ùkò atdídõ wò ale rõ ndì nònzì dhu-okú dõ rõ.

Péterù rí dhu òvò ihé-yà tò dhu

(Kas 2.22-36; 4.5-12; 5.30-32)

¹¹Wò ale náapbá ndì atdídõ Péterù mà Yùwanì mànà rõ. Ní abádhí adù òwu atdíkpá, 'òwù òko Kàgàwà bhà idza tó mbàrazà-tsìnà. Ndi mbàrazà-ɔvò nì 'Ádrùngbà kamà Sòlòmònì bhà mbàrazà.» Nírò ní ndì ìndrù náadù itse, ì rándù ì abádhí-tí, idhò ùkò ì atdídõ dhu-okú dõ rõ. ¹²Ní, Péterù itdègu wò dhu àlǎ, náadù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Nyí, Pbàìsràyéí tó pbìrì ʒ bhà tírò, ádhu nyí nyàbhù nyí idhò rùkò nyí wò ale ògù dhu-okú dõ rò nì? Ndirò, ádhu nyí nyùdí nyìkpókù ròkà, nyàmbe màndà dõ fàkà ádrùngbànga tó ɔbì ní mà màbhù ka rògù dhu bhèyi nì? Ndirò ngàtsi nì, Kàgàwà ózè dhu ònzi mà marí dhu-okú dõ rò mà màbhù ka ròpè ndùbhi dhu bhèyi nì? ¹³Àlè t'ábhúna Àbràhamè, Ísakà, Yàkòbhò mà tó Kàgàwà ní ndì pbìndà ìnɔ-akpà Yēsù Krístò, yà nyí nyípfo nyàbhù òmvù-fó ale nòvò nàbhù rìlè ndì. Nyí nyuvó nyí

lìwali Pilatò rǝ ìnzí ka níkòlò tí imbi ò rò, àzèmbè iwà àbadhi òtdì kà-ànyà ndíní ndì ndikòlò tí rórò. ¹⁴Nyí nyadhò yà Kàgàwà-nyìkpò ǝ ìlā ale nyú, ndirò obhónángatále nyú, nyàdù abvo òkye arí ale nyú nábhu kikòlò imbi ò rò. ¹⁵Ní ndi dhu-otù ǝ, nyí nyábhu kohò ale ní yà ípìrǝnga nábhu arí ìndrù tò ale nyú. Pbétù, Kàgàwà ábhu wà ka rìngbè ndi ǝve-bvù rò. Ní mǎ ní ndi dhu tó ngàmbì. ¹⁶Wò nyí nyálàna ale nyí nyúni wà mbèyi nyú. Ní ka nábhu ràbà ǝbi dhu ní yà mǎ má'ù Yèsù-ǝvò bhà ádrùngbànga tó ǝbi. Yèsù ná'u ka kí dhu nábhu ndi ka rǝgù atdíǝ wò nyí nyálàna dhu bhèyi.

¹⁷Ní àbanǝzò, kòmbí mǎ mǎni wà dhu wò nyí nyǝnzì fùkù ádròdrǝ ale màna Yèsù rǝ dhu, ní nyí rǝnzì inzà nyí nyùni nga dhu-okù dò rò. ¹⁸Pbétù, wò Kàgàwà ádù ònzìna kà-rǝ dhu ní yà angyangyi ndi ndavò kóró pbìndà pbànábí-otù ǝ dhu. Kàti pbìndà **"Màsiyà rabáya àpbè"**. ¹⁹Nírò, nyùgèrè nyí nyùbhà fùkù nzérènga, nyàdù ìngo Kàgàwà-tí'ò, ndíní kǎdù tí fùkù nzérènga níndò. ²⁰Ndi dhu bhèyi ní ndi Ádrùngbàle Kàgàwà rǝ nyí nyí nyàsò òná kàsùmi nábhu ràkǎ, ndàdù Yèsù, yà angyangyi ndi ndapì Màsiyà nívi rìrà fùkù. ²¹Kòmbí dhu àkǎ kà ràdì òrù-akpà ò, ràrà àhu Kàgàwà rǝ kóró dhu-tsí nùgèrè rǝngò ǝwútána tí òná idho ò. Kàgàwà avò wà ndi dhu angyangyi nyú pbìndà ìlìlā pbànábí-otù ǝ. ²²Obhó tí, Músà ati: «Ádrùngbàle fùkù Kàgàwà níipfoya ima bhèyi atdí pbìndà nabi fùkù nzínziku ǝ rò. Ní dhu akáya nyǝngò kà rǝnǝna fùkù kóró dhu níri. ²³Ìnzí rǝngò ndi nabi rǝnǝna dhu ìri ale-tsè nòtdì Kàgàwà rǝngò àdù kóró pbìndà ale nzínzì ǝ rǝ."»

²⁴Péterù adù dhu ìse átò ihé-yà tò, ndàti: «Kàgàwà bhà pbànábí kóró, rǝpè ndi Sàmòlè rǝ rò, ràrà àhu dzina dǝ uvò kóró ngǝkpà pbànábí ò, náavò dhu átò ì idho ǝ ì nonziya dhu dǝ. ²⁵Nyí ní pbànábí tó inzo. Ní kǝkò pbìndà pbànábí-otù ǝ Kàgàwà anzì lǎkǎ ní kǝnzì fùkù. Ndirò nyí nyùngbò wà nyí Kàgàwà nà yà abhúku màna Kàgàwà mǎ núungbò ì dhu-otù ǝ. Obhó tí, Kàgàwà ati Àbràhamè nǝ: «Pbùkù pbàdzukuru-otù ǝ, ma masoya yà adzi ǝ rùgànda-tsù kóró."» ²⁶Ndi dhu bhèyi ní ndi Kàgàwà ívi pbìndà inǝ-akpà Yèsù Krístò fùkù wemberè tí, ndíní nyí naso tí ndàbhu nyí nyùgèrè nyí nyùbhà fùkù nzérènga.»

Péterù mà Yùwanì nà núsò ka kí, kadù dhu òngù tsèyá dhu

4 ¹Wò Péterù mà Yùwanì nà rǝ dhu òvò ihé-yà tò òná kàsùmi ǝ ní ndi ***pbà-kùhání** mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò dǝ arí sàndìrì tó ádrùngbàle ale mà, ***Pbàsàdùkáyó** màna nùutò ì ànyìrǝ. ²Ní, abádhí-idhè níika nzá ndi wò Péterù mà Yùwanì nà rǝ dhu ùdhè ihé-yà tò Yèsù ingbè ndi ǝve-bvù rò dhu dǝ rò. Ndi dhu rǝtèna dhu ní ìkye èvùve ale ràdù ìkye dhu, ndirò ùngbè èvùve kutdù ì ale ràdù ùngbè ǝve-bvù rò dhu. ³Ní, abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà núsò. Ní inga ràti nífdhunì, abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà nùli imbi ò, ràrà àhu tsùtsà nínganì nga ò. ⁴Pbétù, ihé-yà nzínzì ǝ ábhǝ ale nyú, kǝkò ǝyǝ ábhàlì rùdhèna ìndrù tò dhu níri, náa'u Yèsù, ndi dhu ràdù Yèsù ná'ù ale-bvù nábhu rǝsè ndi, ràhu mbèmbè imbò lufù ale tí.

⁵Tsùtsà nínganì, Pbàyàhúdì tó ádròdrǝ ale mà, pbàkùrǝ mà, Músà bhà Uyátà tó màlímó màna náandu ì Yèrùsàlemà tó kigò ǝ. ⁶Abádhí náandu ì atdíkpà pbàkùhání tó ádròdrǝ ale dǝ kamà Anà mà, Kàyafà mà, Yùwanì mà,

* 3.18 Luk 24.26-27 * 3.21 Ìsa 34.4; 51.6; 65.17 * 3.23 Tǝr 18.15,18,19 * 3.25 ǝpt 22.18; 26.4

Àlisandurè mà, ndirò pbàkùhání tó ádròdrò ale dš kámá-idzá ǝ bhà màná. ⁷Ní, kǝkǝ ì nàndu ale náavì Péterù mà Yùwanì nà kiwù nà nzínziya ǝ, 'àdù dhu ǝpè 'òngù tsàya. Abádhí ati: «Nyí nyú, nyí nyígù wò òtsòtsù ale àdhi bhà ádrùngbànga tó ǝbí nǝ, ndirò àdhi-ǝvò rǝ?»

⁸Ní, Kàgàwà bhà ìlǝlǝ-Alafí nǝrá Péterù, ràdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyí ádròdrò ale mà, pbàkùrù màná tǝrò, ⁹kòní indo nyí nyí dhu òngù tsùkà wò òtsòtsù ale rǝ mà mónzì ídzinga mǝgù ka dhu-okú dò rò. ¹⁰Nyí nyàkà nyǝni, nyí kórò Pbàisràyélí tó pbìrì ǝ bhà màná dhu ní, nyí nyábhù Yèsù Krí-stò, Nàzàretì tó pbanga ǝ ale, kutǝ mùsàlabhà dš dhu. Ní, Kàgàwà ádù wà kàbhù rìngbè ndì ǝvè-bvè rò. Kǝvò-okú dò rò nga ní ndì wò ale idè ǝnzìkù idzì rǝ rò nǝ. ¹¹Ndì Yèsù ní ndì Kàgàwà bhà Andítà nówò dhu okúna dò rò ndàti:

«Yà nyí nyabvù igi odu, nyí, idza òru arí ale tǝrò,

ní ndì òngò idza-pbìdò nódò ràdù odu tǝ.»

¹²Ògù ràdù ndàbà kòtù ǝ tǝ atdírò, ìmbà ngàtsi ale-ǝvò rǝí yà adzi ǝ atdì màtí, yà Kàgàwà íbhò ndíní ìndrù ugù tǝ otùna ǝ nǝdhunǝ.»

¹³Ní wò dhu bhèyi Péterù mà Yùwanì nà àdu dhu fǝyò ìmbà ǝyá ǝdò na dhu náadù Pbàyàhúdì-bvù ádròdrò anya ìtdì arí ale àbhù idhò rùkò atdídš. Ndirò, abádhí asù dhu Péterù mà Yùwanì nà ràrì inzà inga núnì ndirò inzà dhu nózè ale. Ndirò abádhí asù dhu átò Yèsù màná arùbhi ùbhi rǝ atdìkpà ale ràrì i. ¹⁴Pbétù, wò ògògù òtsòtsù ale nálà ì í nzínziya ǝ idè rò rò, abádhí rùncna dhu náadù àwí àwí tǝ. ¹⁵Ní, abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà návi rùvò dhàwanǝ-dzá ǝ rò, 'àdù 'ǝpè 'àgò ì nzínziya ǝ. ¹⁶Abádhí ambénà àtìna dš nzínziya ǝ: «Àlè kí kòrì ale ǝnzì ìngbà dhu bhèyi? Obhó tǝ, Yèrùsàlemà tó kigò ǝ bhà kórò núnì wà wò abádhí ǝnzì wiwì mbèyi nyú. Ní, àlè kí nǝ àdù ndì dhu àgò. ¹⁷Pbétù, dhu àkà nzà ndì dhu-ǝyì rùgà ndì kórò ale nzínzì ǝ. Àlè kàkà àlè risò abádhí inzì Yèsù-ǝvò nati tǝ tdítđ atdì ale-bì ǝ màtí.»

¹⁸Ní wò dhu-dzidš, kǝkǝ ádròdrò ale adù Péterù mà návi rìtsù tdítđ tiya ǝ. Abádhí adù dhu ìsò Péterù mà tò inzì Yèsù-ǝvò nati tǝ akekpà màtí, ndirò inzì dhu nudhè tǝ tdítđ ìndrù tò Yèsù-ǝvò rǝ. ¹⁹Pbétù, Péterù mà Yùwanì nà náadù dhu àdu abádhí tò, 'àti: «Nyòtdì pé yà anya nyí nyú tǝrò. Ádhu Kàgàwà-nyìkpò nòfò: tǝ kǝrì tsùkù dhu, ndirò, tǝ kǝrì tsùnà dhu? ²⁰Mǝí na ní ndì, ìnzì mà mádù iwà mà màla dhu mà, ndirò iwà mà mǝrì dhu mà nówò mà mǝ ìndrù tò dhu nùbhà.»

²¹Ní, abádhí dš ì òrù tdítđ dhu-dzidš, kǝkǝ Pbàyàhúdì tó ádròdrò-anya ìtdì arí ale náadù abádhí ùkòlò ròwù. Í ádròdrò ale ala nzà abádhí dš ì í anya ǝtdì okúna dò rò atdì dhu mà. Obhó tǝ, kórò ale adù òko 'àmbe Kàgàwà ìlè dš wò ndì nònzì dhu-okú dò rò. ²²Wò ndì Péterù mà Yùwanì nà nánzì wiwì rònà 'ìgù ale níí iwà pbìndà atò ísè ndì ròsè ìfò kumì atò dšnà ale.

Yèsù ná'ù ale rǝ 'ìtsò Kàgàwà rǝ dhu

²³Í ka kùkòlò dhu-dzidš, Péterù mà Yùwanì nà náadù òwu ǝdhíya rǝí i, 'àdù yà pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, pbàkùrù màná nówò fǝyò dhu náwe abádhí tò. ²⁴Ní wò dhu ì ìrì rò, kǝkǝ Yèsù ná'ù ale náadù 'ìtsò Kàgàwà rǝ, 'àti: «Òò Ádrùngbálè, nyí nyanzi ndì òrù-akpà mà, yà adzi mà, ádròdrò rèrù-abábà màná ǝyá arǝí kórò dhu màná. ²⁵Pbùkù ìlǝlǝ-Alafí nǝ nyí nyabhù pbùkù ìnc-akpà, abhukà, ádrùngbà kamà Dàwudì ròvò dhu ìndrù tò. Kàti:

«Ádhu wò dhu bhëyi inzà Kàgàwà nùni ale-tsi àva ndi nĩ?

Ndirò, ádhu indrù òko 'àmbe ìmbà tìya nà dhu ùdhe dō ndínì ì onzi tí nĩ?

²⁶ Yà adzi ò ádròdrò ale nòbhòlò wà ì ila t'úgyeta tò. Ndirò, kámá nádù wà 'ìrì atdíkpá, ndínì ì ugey tí ì Ádrùngbàle Kàgàwà nà, pòndà *Màsiyà mànà*. ²⁷ Obhó tí, ádrùngbà kamà Hèròdè mà, lìwalì Pòtiyò Pilatò mà, inzì ní Pbhàhúdí mà, Ísràyeli tò pòrì ò bhà mànà núndu wà ì yàrí kígò ò. Abádhí ùndu ì, ndínì ì ugey tí Yèsù, pòkù ìlìlā inc-akpà, yà nyi nyú nyi nyútrì ale. ²⁸ Ndi dhu bhëyi ní ndi abádhí ònzi pòkù ádrùngbànga tò òbi nĩ yà nyi nyú nyi nyudhè ndirò nyi nyazè rònzi ndi angyangyi dhu. ²⁹ Níró kòmbí Ádrùngbàle Kàgàwà, àndà pé kòkò ale rāpàna 'ònzì rōkà dhu. Ábhù pòkù inc rōwù pòkù òtè òvò rō indrù tò ìmbà òyá òdò na. ³⁰ Ígba òtsùnu, ndínì indrù nigú tí, ràdù wìwì mà, yà inzà apèna 'ònzì angyi indrù-nzínzi ò dhu mànà nónzi pòkù ìlìlā inc-akpà Yèsù-òvò rō.»

³¹ Ní Yèsù ná'ù kòkò ale níitdègu itsòta níto, ní yà abádhí 'ì ì àndu ì rō nga náadù ndòpè ndivi, Kàgàwà ràdù abádhí ìra pòndà ìlìlā-Alafí nĩ. Ní, abádhí adù 'òpè 'ùnò Kàgàwà bhà òtè ìmbà òyá òdò na.

Yèsù ná'ù ale rì foyá dhu núlì atdíkpá ròngò dzànàya ònzì dhu

(Luk 12.33; Kas 2.44-47; 2Kò 8.13-15; 1Yù 3.16-19)

³² Yèsù ná'ù ale ní'ì atdí ale bhëyi afiyya mà, atdyúya mànà ò rò. Atdí ale mà abádhí nzínzi ò nóongónà nzí fónà dhu àtì pòndà dhu nyú tí. Pbéù, abádhí ongónà kórò foyá dhu núlì atdíkpá. ³³ Abádhí ongónà àdù Ádrùngbàle Yèsù ingbè ndi òve-bvè rò dhu tò màkùrè nòvò indrù tò ádrùngbà òbi nyú nà. Ndirò Kàgàwà ongónà àdù abádhí àso kórò atdíð. ³⁴ Dhu òtì ndi rónà ale ní'ínà mbà abádhí nzínzi ò atdí màtí. Obhó tí, inga nà ale mà kórò, idza nà ale mànà kórò, nóongónà ì dhu-tsí núdzi, 'àdù ìwu ì òngyè fùrangà nà, ³⁵ 'ùbho Yèsù bhà uvitatále-fó. Ì uvitatále ongónà àdù ndi fùrangà nùndò kórò ale tò, ngàtsi ale ràbà ka dzànàna ònzì ràdù dhu-bvùtí.

³⁶ Ndi dhu bhëyi tí, Yòzefù tí kátina atdí Mùlawì ní'ì inga nà. Ka ní'ì Kipurò tí kátina pòrì ò ka kugu ale. Yèsù bhà uvitatále ongónà àdù kànzi átò Bàrnabà tí. Bàrnabà-tì ní indrù-aff òpè arí ale. ³⁷ Ní kàbhù pòndà inga kodzi, ndàdù ìrà ndi fùrangà nà, ndìrà àbhù nà Yèsù bhà uvitatále-fó.

Ànàniyà mà pòndà tsibhàle Sàfirà nà rō ndi nanzi dhu

(Tòr 23.21-23; 2Ká 5.20-27; Kas 4.35-37)

5 ¹ Pbéù, Ànàniyà tí kátina ale mà ní'ì ì pòndà tsibhàle Sàfirà nà 'àbhù fìyò inga kodzi. ² Ní, Ànàniyà idyi ndi inga ka kodzi rónà fùrangà-ròrò fìndà, iwà pòndà tsibhàle ùni átò rórò. Wò dhu-dzidì, kàdù àrà ndi fùrangà-go àbhù Yèsù bhà uvitatále-fó. ³ Ní Péterù ivú dhu Ànàniyà-tsù, ndàti: «Ànàniyà, ádhu nyi nyàbhù pfòmvo *Sitanì rìrà afínu nĩ? Nyi nyàtrà Kàgàwà bhà ìlìlā-Alafí, nyadù inga nyi nyàbhù kodzi rò nyi nyàbà fùrangà-ròrò nídyi indù. ⁴ Inzá nyi nyàpè ndi inga àbhù kodzi rò, ka ní'ì t'óbhò pòkù? Ndirò, iwà màtí nyi nyàbhù ka kodzi rò, nyi nyòngyè fùrangà ní'ì t'óbhò pòkù kèlè? Ní,

ádhu nyá nyi nàbhu nyonzi dhu wò dhu bhèyi? Nyi nyùnò nzá tìtò ìndrù tò, pbétù nyi nyùnò ka Kàgàwà tò.»

⁵Ní wò Péterù ènò dhu ndi ndiri rórò tí, Ànàniyà nfiitsi obvò, ndàdù òvè dòtsí. Ní kórò ale, wò Ànàniyà rǝ ndi nònzi dhu niri ò ɔɔɔ isí atdíðǝ. ⁶Wò dhu-dzidǝ, kpabhínzo adù iwu, 'àkpòrò Ànàniyà-abvò-ngbò mberù' ò, 'àdù òwù òtdùnà.

⁷Mbèmbè ìbhu adiyifò-sisi tí Ànàniyà òvèna ró adiyifò-sisi àdà rórò ní ndi, kàbhà tsibhàlè, Sàfirà náatsù tǝdíðǝ Péterù mà-tí'ò. Kùni nzá pbìndà ale rǝ ndi nònzi dhu. ⁸Ní, Péterù ivú dhu kà-tsǝ, ndati: «Éno pé! Tí nyí nyàbhu inga kodzi rónà fùrangà-bvu yà?» Ní, Sàfirà adù dhu àdu ndati: «È! Ka ní wò.»

⁹Ní Péterù adù àtìnà Sàfirà nǝ: «Nyí nyàdù nyiri ingbà dhu bhèyi pbùkù ale nà, nyòwù Kàgàwà bhà ìlilá-Alafí nyú nátra? Àndà! Kòni pbùkù ale òtdù òwù kpabhínzo ritsù kòkò dǝ. Ní, abádhí rǝ abvònu itdu átǝ, 'òwù òtdùnà.» ¹⁰Uró rǝ tí, Sàfirà nfiitsi gbùò obvò Péterù-ònzí, ndàdù òvè dòtsí. Ní, idza ì itsù rǝ, kpabhínzo adù Sàfirà òtù iwà òvè rǝ, 'àdù kǝ-bvò itdù, 'òwù òtdùnà átǝ yà kàbhà ale ì òtdùnà rǝ.

¹¹Ní, ɔɔɔ nísi atdíðǝ *kànisa' ò, wò Ànàniyà mà Sàfirà nà rǝ ndi nònzi dhu ì iri rǝ.

Yèsù bhà uvitatále rǝ andi nà ibí ale nígù dhu

¹²Yèsù bhà uvitatále náanzí ábhǝ wiwì mà, yà inzà apèna 'ònzí angyi ìndrù-nzínzi ò ábhǝ dhu màna ìndrù nzínzi ò. Ndirò, Yèsù ná'ù ale kórò nóongónà 'àndu bilínganà. Abádhí ongónà òko atdíkpá «Ádrùngbǝ kamà Sòlòmóni bhà mbàrazà» tí kátina mbàrazà-tsìnà. ¹³Ndirò, yà inzà Yèsù ná'ù ale nzínzi ò, atdí ale mà nóongónà nzi ndòmvù ndàngbò ndi abádhí nzínzi ò. Pbétù, ìndrù ongónà àdù àmbè Yèsù ná'ù ale ilè dǝ atdíðǝ. ¹⁴Ábhǝ kpabhàlè mà vèbhàlè màna nóowúnà Ádrùngbǝlè Yèsù à'ù rǝ, ndi dhu ràdù àrà ka ná'ù ale-bvu àbhu rǝ risè ndi atdíðǝ.

¹⁵Ní, ìndrù nóowúnà andi nà ale númbà rǝ 'iwù nà ngudhà ò. Abádhí owúnà ì ale núli rǝ ròyi fiyó ara mà fiyó ótdù màna dǝ, ndíní Péterù rǝda ányirǝ ònà kàsùmi ò, àbadhi-sisi nyú mà náara tí ndibvu rǝ atdí ale dǝ màtí. ¹⁶Ábhǝ ale nyú nóowúnà iwu rǝ andi nà ale nà, nzère-alafí náaravu rǝyá ale màna yà kyè-ròkyèrò rǝ Yèrùsàlèmà tǝ kigò-tí pbanga ònà rǝ. Ní ì ale owúnà ègu rǝ kórò.

Yèsù bhà uvitatále núsò ka kǝ, kadù dhu òngù tsùyá dhu

(Ìsa 65.13; Kas 4.5-12; 12.3-11; 18.20)

¹⁷Wò dhu-dzidǝ, pbàkùhání tǝ ádròdrǝ ale dǝ kamà, yà ì ìi màna atdíkpá Pbàsàdùkáyó tǝ mùtù nzínzi ò ale màna, náambénà Yèsù bhà uvitatále rǝnzina dhu-adhà ònzí dǝ atdíðǝ. ¹⁸Ní abádhí adù Yèsù bhà uvitatále àbhu kusò, kudò kórò ale tǝ imbi-dzà ò. ¹⁹Pbétù kùbhingá nǝ, Ádrùngbǝlè Kàgàwà bhà atdí màlàyikà náadù irà imbi-dzà-tsù núpfo, ndàdù Yèsù bhà uvitatále àbhu rǝvò iri. Ndirò, ndi màlàyikà adù àtìnà abádhí nǝ: ²⁰«Nyòwù nyikò Kàgàwà bhà idzá, nyàdù ipirònga-ɔwútá dǝ rǝtè kórò màkùrù nóvò ìndrù tò.» ²¹Ní, Yèsù bhà uvitatále adù 'iva bhòtsungá nyú, 'òwù Kàgàwà bhà idza ò, 'àdù 'òpè ùdhe dhu ìndrù tò.

Pbàkùhání tó ádròdrǎ ale dǎ kamà mà, yà ì ǐ ǐ màná atdíkpá ale màná níwù ùvò rǎ, abádhí adù Pbàyàhúdí-bvù ádròdrǎ-anyà ìtdí arí pbàkùrù-tsù àndu. Ndirò, abádhí adù sàndìrì àvi ròwù Yèsù bhà uvitatále ùgù, 'iwù nà imbi ò rǎ. ²²Ní imbi-dzà ò ì iwù ùvò rǎ, kǎkò sàndìrì adù nzá ì uvitatále òtù abádhí ka kúdo òná kàluga ò. Ní abádhí adù 'adu anyà t'ítàtá t'ále-tí'ò, 'adù dhu òvò fíyò, 'àti: ²³«Mǎ mòwù ùvò imbi-dzà-lí'ò, ní mǎ mòtù ndí imbi-dzà-tsù mběyi nyú ka kùpbi rǎ. Ndirò, sàndìrì ní'ì inè fíyò ngari ò tǐ ì ikò rǎ. Pbétù, mǎ mìtdègu tsàtsù ùpfo, ní mǎ màdù nzá atdí ale mà nótù kàluga ò.»

²⁴Ní wò Kàgàwà bhà idza-ngbò òdo arí sàndìrì tó ádrùngbǎle mà, pbàkùhání tó ádròdrǎ ale màná nítdègu wò dhu ìri, ní abádhí-dò ò nga adù ikù tǐ iku. Ní abádhí adù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ò, 'àmbe àtina dǎ: «Ádhu nyú wò ndí nònzì kǎkò ale-rǎ?» ²⁵Nírò ní ndí atdí ale ito ndí, nditsì àtina kǎkò ádròdrǎ ale ní: «Nyìrì dhu! Kǎkò nyí nyábhà kusò, kúdo imbi ò ale rǐ'ì Kàgàwà bhà idzá ì ikò, 'àmbe dhu ùdhe dǎ ìndrù tǎ rǎ.»

²⁶Ní, sàndìrì tó ádrùngbǎle mà, rǎná ngǔkpà sàndìrì màná náawù Kàgàwà bhà idza, ndíní ì ugu tǐ Yèsù bhà uvitatále 'iwù nà anyà t'ítàtá t'ále-ònzí. Pbétù, abádhí nùulú nzá ì uvitatále òbi ní iwù nà, ìndrù ràdù 'ùbvù odu ní dhu-òdò ònzì ì 'í dhu-okú dǎ rǎ.

²⁷Wò dhu-dzidǎ, sàndìrì abhù Yèsù bhà uvitatále ríwù ùvò ádròdrǎ anyà ìtdí arí ale-ònzí. Ní, pbàkùhání tó ádròdrǎ ale dǎ kamà náadù ndòpè ndòngù dhu abádhí-tsù, ndàti: ²⁸«Mǎ mísò wà nyí ìnzí nyí nyowu tǐ dhu ùdhe rǎ wò ale-òvò rǎ. Ní, nyàndà pé nyí nyónzì dhu: Yèrùsàlemà tó kigò ò bhà nùlè wà ùlè tǐ fíyò nyí nyúdhèna wò ale dǎ dhu ní. Ndirò nyí nyòzè nyífo wò ale-azù dǎkǎ átò!» ²⁹Ní Péterù mà ngǔkpà uvitatále màná náadù dhu àdu kà tǎ, 'àti: «Àkǎkǎ dhu tǐ kifù Kàgàwà ànò dhu, ndirò tǐ kifù ìndrù ànò dhu?» ³⁰Nyí ní ndí nyí nyabhù Yèsù kutò mùsàlabhà dǎ ròvè, kadù òtdànà. Pbétù, abhúka tǎ Kàgàwà nábhù wà ka rìngbè ndí òvè-bvè rǎ. ³¹Ndirò, Kàgàwà ábhù wà ka ròdzì òrù-akpà ò, ndàdù àbhùnà ràdì fìndá fangà dǎnǎ rǎ. Kǎbhù ka ràdì Kamà tǐ ndirò 'ògùba tǐ, ndíní otu nabhù tǐ Pbàìsràyélí tǎ rùgèrè ì, 'ùbhà fíyò nzér-enga, ràdù ubàta tǎ otu àbà. ³²Mǎ ní ì ì nónzì dhu tǎ ngàmbì. Ndirò, Kàgàwà ànò dhu ìfù arí ale nírá kǎrì ní pbìndà ìlilǎ-Alafí ní ì dhu tǎ ngàmbì átò.»

³³Ní wòrì òtè ì ìrì rǎ, ádròdrǎ anyà ìtdí arí ale náakò atdídǎ, 'adù dhu òzè ndíní ì abhù tǐ Yèsù bhà uvitatále kǎkyè. ³⁴Pbétù, abádhí nzínzì ò Gàmàlìyeli tǐ kátina atdí Mùfàrisayò ní'ì inè. Ndi ale ní'ì Músà bhà 'Uyátá tǎ mǎlimò, ndirò ka ní'ì atdídǎ kórò ale arífùna ale. Ní, kǐvǎ ndí ndidè òrù ádròdrǎ anyà ìtdí arí ale nzínzì ò, ndàdù Yèsù bhà uvitatále àvi kípfo ìrì ákè kàsùmì tǐ. ³⁵Ní kǎkò uvitatále ùvò ìrì dhu-dzidǎ, kǎdù dhu òvò ádròdrǎ anyà ìtdí arí ale tǎ, ndàti: «Nyí Pbàìsràyélí tǎ pbìrì ò bhà, nyàndà nga mběyi kǎkò ale rǎ nyí nyápàna nyónzì dhu nà. ³⁶Kòní, tdèku tǐ Tèwudhà nívǎ ndí, ndàrà ndàtì rǎ ádrùngbǎle tǐ, mbèmbè ifo miyà ale ràdù 'òdhò owùna ò. Ní ka kòhò ka, yà kà-tsù dhu ná'ù ale ràdù 'ìfàlǎ, wò abádhí ìtsù dhu ràdù inè.

³⁷Tèwudhà-dzidǎ, Gálilayà tǎ pbìrì ò atdí ale, Yudhà tǐ kátina nívǎ ndí ndí dhu bhěyi tǐ yà ìndrù òzù ka kǐ òná kàsùmì ò, ihé-yà ràdù 'òdhò owùna ò. Pbétù, ka kòhò ka rǎ, yà kà-tsù dhu ná'ù ale nádù 'ìfàlǎ átò. ³⁸Ní kòmbí ma mátina nyí nǐ: «Nyùvò kǎkò ale tǎ dhu ò rǎ. Nyùbhà abádhí ròwù. Wò abádhí ùdhe ì onzì tǐ dhu mà, wò abádhí rǎnzina dhu màná ní'ina gukyè ìndrù ò rǎ àhù dhu tǐ, ní ì dhu rǐnè ìtírò. ³⁹Pbétù, ì dhu apé ì'ì Kàgàwà nyú ùdhè ndí

ndonzi tí dhu tí, ní nyí nyí nzi í dhu àbhù rìnè. Nyàndà nga mběyi! Akye nyí nyowuna nyòtù Kàgàwà nà nyí nyí nyúgye rǝ.» Ní kǝkǝ ádrǝdrǝ anya itǝ arí ale náadù wǝ Gàmàliyeli òvǝ fíyǝ dhu írì.

⁴⁰ Abádhí adù uvitatále àvi rǝtsu tiya ò. Ní idza abádhí itsù rǝ, í ádrǝdrǝ ale adù abádhí àbhù kǝvi, 'àdù dhu iso fíyǝ ìnzí Yèsù-òvǝ nati tí tǝdǝdǝ ìndrǝ nzínzi ð. Wǝ dhu-dzidǝ, í ale adù abádhí ùkǝlǝ, rǝwù. ⁴¹ Ní Yèsù bhà uvitatále uvǝ kǝrí ale-ònzí rǝ dhèdhe nyú nà, í ka kǝzà iwà àkà 'àbà àpbe Yèsù-òvǝ-okú dǝ rǝ ale tí nǝdhuní. ⁴² Ndirǝ, Kàgàwà bhà idza ð mǝtí, idzàya ònà mǝtí, abádhí ùbhà nzà kǝrǝ idhǝ ð í 'í dhu ùdhè ìndrǝ tǝ dhu. Ndirǝ abádhí ùbhà nzà Yèsù rǝrí Mǝsiya dhu tǝ Ídzì Mǝkǝrǝ òvǝ í 'í ìndrǝ tǝ dhu.

Yèsù bhà uvitatále dzènà ònzì rǝngǝ àrùbhù ale nǝvǝ ka kí dhu

(Uvt 18.13-26; 1Tì 3.8-13)

6 ¹ Kǝkǝ í idhǝ ð, Yèsù bhà ábhàlǝ-bvu náadù ndàrà ndise rǝ. Ní yà Pbà-giríki t'ávàna òte arí Pbàyàhúdí^e náadù 'òpè 'ònu yà ávaya nyú nǝte arí Pbàyàhúdí^f nǝ, fíyǝ abvo-ayí rǝwu ùdzǝ tí ùdzǝ rǝ bilǝnganà ònyù ùndǝ ka kí ìndrǝ tǝ ònà kǝsumì ð dhu-okú dǝ rǝ. ² Ní, atǝ kumì dǝnà óyǝ nà Yèsù bhà uvitatále náandu Yèsù bhà ábhàlǝ-tsù kǝrǝ, 'àdù àtìnà ní: «Inzá dhu àkà àlè rùbhà Kàgàwà bhà òte ùnǝ àlè kí ìndrǝ tǝ dhu ònyù-okú dǝ rǝ. ³ Nírǝ àbaní-nzó, dhu àkà nyòvǝ àrùbhù ale nzínziku ð, ndíní mǝ madù tí ndi kasu àbhù foyá. Í ale àkà 'í idzi mǝtsǝ nà ale tí, Kàgàwà bhà Ìlǝlǝ-Alafí írǝ ale tí, ndirǝ dhu-ònga t'óvǝta núnì ale tí. ⁴ Ndi dhu bhěyi ní ndi kǝsǝka nádù 'í ìndrǝ dǝ mǝ mí mǝtsǝ dhu mǝ, Kàgàwà bhà Ídzì Mǝkǝrǝ ùnǝ mǝ mí ìndrǝ tǝ dhu mǝnà dhu kèlè.»

⁵ Ní, wǝ dhu adù Yèsù bhà ábhàlǝ-nyìkpǝ nǝfǝ kǝrǝ. Ní, abádhí avǝ Stifanù ádrùngbǝ a'uta nà ale, ndirǝ Kàgàwà bhà Ìlǝlǝ-Alafí írǝ ale mǝ, Filipò mǝ, Pǝrǝkǝrǝ mǝ, Nìkǝnǝrà mǝ, Tìmonì mǝ, Pàràminà mǝ, Nìkùla mǝnà. Nìkùla ní 'Àtìyòkiya tǝ kigǝ ð ale^g, yà Pbàyàhúdí tǝ somà ò ndi nùgèrè ale. ⁶ Wǝ dhu-dzidǝ, abádhí adù kǝkǝ í òvǝ ale nǝtè Yèsù bhà uvitatále tǝ. Nírǝ ní ndi Yèsù bhà uvitatále adù 'itsǝ òtsúya í ùlì abádhí dǝ-tsírǝ rǝrǝ.

⁷ Wǝ ndi kǝsumì ð, Kàgàwà bhà òte adù ndànga atǝdǝ ìndrǝ nzínzi ð. Ndirǝ, Yèsù bhà ábhàlǝ-bvu náadù àdi ndàrà ndise rǝ atǝdǝ Yèrùsàlemà tǝ kigǝ ð, ibí pbàkùhání mǝ ràdù Yèsù ná'ù àtǝ.

Stifanù òsǝ ka kí dhu

⁸ Kàgàwà nírá Stifanù pbìndà ídzìnga mǝ, pbìndà ádrùngbǝnga tǝ òbi mǝnà ní. Ní, kǝránà yà ìnzà apèna 'ònzì angyi ìndrǝ-nzínzi ð dhu mǝ, wíwì-abábà mǝnà nǝnzì rǝ ìndrǝ nzínzi ð. ⁹ Ní ngúfe ale, yà «Inǝ-kǝsǝ ð rǝ ka kǝkǝlǝ ale» tí kátina *unduta-dzà ð ale nzínzi ð, náadù 'òpè 'àgǝ í kà nà. Í ale ní 'Kùrenì tǝ kigǝ ð Pbàyàhúdí, Àlìsàndùriya tǝ kigǝ ð Pbàyàhúdí, Kilikiya tǝ kigǝ ð Pbàyàhúdí, ndirǝ Aziya tǝ mǝlengù ð Pbàyàhúdí. ¹⁰ Pbétù, abádhí anzi nzà Stifanù lèmə, kí 'í dhu-ònga t'óvǝta tǝ mǝgèzi nà, ndirǝ Kàgàwà bhà Ìlǝlǝ-Alafí ambénà kùndà dǝ kà rǝtè rǝ nǝdhuní. ¹¹ Nírǝ ní ndi abádhí adù ìndrǝ nódzi fù-rànga rǝ ndíní í ale òvǝ tí dhu 'àti: «Mǝ mírì wǝ ale nzère nyú rí dhu ùnǝ Músà

e 6.1 Í ale ka kanzínà àtǝ èlènistè tí. f 6.1 Í-tsí nǝ 'Pbàèbràniya. g 6.5 Ka kanzínà ka àtǝ prǝzèlìtè tí.

nĩ ndirò Kàgàwà nĩ rɔ.» ¹² Abádhí adù dhu ìtsu ihé-yà mà, pbàkùrù mà, Músà bhà Uyátá tó màlímó màná-dò ò, ndíní dhu nívà tí Stìfanù rò. Nírò ní ndi abádhí alú ka 'òsò, 'àdù òwu nà, 'òwù òvò nà ádròdrò anyà ìtìdì arí ale-ònzí. ¹³ Abádhí adù òwu tìtò dš rí Stìfanù òbhu ale nà átò ányì, ndíní ka nòbhu tí 'àti: «Ìnzí ndi ndí ndingyè rórò, wò ale náarí dhu ùnò nzére nyú àlè tó Kàgàwà bhà ìlìlè idza nĩ, ndirò Músà bhà Uyátá nĩ. ¹⁴ Mǎ mǐrì wà ka ìtì rátina: Yèsù, Názàretì tó kigò ò ale rǎrì Kàgàwà bhà idza nùgòlò, ndàdù yà Músà ubhà àlè tó àlè tó màndu nùgere.»

¹⁵ Ní, wò anyà t'ítàdita-idzà ò ìì ale kórò núwǎdì nyìkpóya Stìfanù rò, 'àdù kà-nyì àla Kàgàwà bhà màlàyikà-nyì bhèyi rólo rò.

Stìfanù rí dhu òvò ìndrù tó anyà t'ítàdita-idzà ò rò dhu

7 ¹ Wò dhu-dzidš, pbàkùhání tó ádròdrò ale dš kamà níwú dhu Stìfanù-tšù, ndàti: «Wò dùnú ka kùnò dhu tí obhò dhu?» ² Ní Stìfanù adù ɔte òpè, ndàti: «Abádù ndirò adóǎdù, nyìrì yà ma múnòna fùkù dhu. Ádrùngbǎnga tó awáwù nà arí Kàgàwà náavì ndi àlè t'ábhunà Àbràhamù tó Mèzòpòtamiyà tó pbìrì ò kà rí rórò, tǎ kǎra àdì Hàranì tó pbìrì ò rò. ³ Ní, kǎti Àbràhamù nĩ: 'Ívǎ nyì fùkù pbìrì ò rò, ndirò fù-dzǎ-bhà nzínzì ò rò, nyarà yà indè ma mǐtèna pbìrì ò.»

⁴ Ní Àbràhamù ivà ndi Kàlìdeyà tí kátina pbìrì ò rò, ndàrà àdì Hàranì. Àbràhamù t'ábanà òvè dhu-dzidš, Kàgàwà adù Àbràhamù àbhu rívà ndi Hàranì rò, rǎrà àdì yà kòmbí nyí nyí ònǎ pbìrì ò. ⁵ Ní ndi pbìrì ò, kǎbhù nzǎ atdì adzi mà, ndirò pšǎna-owù kili róngà bvùtí ngarí-ngba mà kà tò. Pbétù, kǎkò wà lǎkǎ Àbràhamù tó ndàti, àbhù ndi rabhùya ndi pbìrì kà tó pbìndà pbàdzukuru màná. Kùno wò dhu ìmbǎ Àbràhamù arí atdì ngbángba nà màtì rórò. ⁶ Kàgàwà ati yà dhu bhèyi: «Pbùkù pbàdzukuru nóowuya òko ngùkpà ale tó pbìrì ò. Ányì, ka kabhùya abádhí róngò ìno tí, kadù àvu ròyǎ, rǎrà àhu ìfò miyà atò tí.» ⁷ Kàgàwà ati átò: «Ma mǐtǎiya ndi anyà nyàbhù òyǎ ale rí nyòngò ìno tí pbìrì ò ale-dš. Ndi dhu-dzidš ní ndi, ma mabhùya abádhí rùvò ndi pbìrì ò rò, rìwù òko, 'òngò ima núle yàrí ngarì ò rò.» ⁸ Wò dhu-dzidš, Kàgàwà adù kpabhínzo-ònzínga òbholò ka kí dhu nídì ize tí ndíní Àbràhamù màná ì ùngbò ì dhu nitè tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Ìsakà ka kùgù rò, Àbràhamù abhù kònzínga kòbholò àrù rí idho ìsè idho ò. Ìsakà anzì dhu ndi dhu bhèyi tí idhùnà Yàkòbhò-rò, Yàkòbhò radù kònzì ndi dhu bhèyi tí atdì kumì dònǎ óyò nà idhúna, àlè t'ábhúna-nzínzì rò.

⁹ Adòyà Yòzefù-adhà ònzì ì arí dhu-okú dò rò, ì àlè t'ábhúna-nzínzì náabhù ka Mísri tó pbìrì ò bhà ròdzì. Pbétù, Kàgàwà ìì inè atdìkpà kà nà. ¹⁰ Ní, kǎdù kǎbhù rǎrà ùda rò ndi ndàbàna kórò àpbè ònǎ. Ndirò, Kàgàwà abhù ka rǎbà ìdzínga Mísri tó pbìrì ò ádrùngbǎ kamà Fàrawù-ònzí, ndàdù dhu-ònga t'òvòta tó màgèzì àbhu kà tò. Ní, Fàrawù adù Yòzefù ìlì Mísri tó pbìrì ò ***lìwalì** tí. Ndirò, kǎdù kili ádrùngbǎle tí pbìndà idzǎ kórò dhu-dš.

¹¹ Wò dhu-dzidš, àgǎyì nìsì Mísri tó pbìrì ò ndirò Kànanà tó pbìrì ò màtì. Ndi dhu nĩ ádrùngbǎ àpbè nyú. Ndirò, àlè t'ábhúna rí ì ónyuna dhu mà àbà rò nga mà nĩ ìmbǎ. ¹² Ní, Yàkòbhò itdègu inè ònyù rí Mísri dhu ìrì, náadù àlè t'ábhúna^a nóvì, ròwù wemberè tó abhi ní ányì¹. ¹³ Oyo rí abádhí tó abhi

nísě ányì abhi ǝ, Yǝzefù adù nditè abádhi tò abádhi t'ádónà nyú tí. Nírò ní ndi ádrùngbà kamà Fàrawù adù Yǝzefù mǎ-dzá-bhà nùni átò. ¹⁴Wò dhu-dzidǝ, Yǝzefù adù àbanà Yàkòbhò mà, kóró fí-dzá-bhà màná návi rìwù òko Mísri tó p̀biri ǝ. I ale-bvu kóró niǝ àrèbhè kumi dónà imbò nà ale. ¹⁵Ní, Yàkòbhò adù òtse Mísri. Àbadhi mà, p̀bi inzo àlè t'ábhúna màná náawù uvè ányì. ¹⁶Ka kadúnà òwu abádhi-abvò nùmbà rǝ, kiwù ùtdunà Síkemù tó p̀biri ǝ, yà àlè t'ábhunà Àbràhamù náadzi fùrangà rǝ Hèmòrà bhà inzo-fǝ ibhu ǝ.

¹⁷Ní, yà Àbràhamù tó Kàgàwà akò làkà rǝká òná kàsùmi níitdègu ndindù, ní àlè tó ale-bvu níisè ndi ndòtrè atdíǝ Mísri tó p̀biri ǝ. ¹⁸Nírò ní ndi yà inzà Yǝzefù nùni ádrùngbà kamà náanyù idzi Mísri tó p̀biri dǝ. ¹⁹Ní ndi ádrùngbà kamà nùutrá àlè tó ale, ndàdù àvu àlè t'ábhúna rǝ. Kǎdù abádhi ùtu átò rùbhà foyá nzónzo ndíní uvè tí. ²⁰Wò ndi kàsùmi ǝ ní ndi, ka kugu Músà. Músà niǝ atdíǝ áya, ndàdù Kàgàwà-nyìkpǝ ǝfì ngbángba. Ní ka kadò ndi Músà tó ngbángba ìbhu àbì tí àbanà bhà idzá. ²¹Íyànà itdègu Músà tó ngbángba ùbha, ní ádrùngbà kamà Fàrawù t'íyànà adù kidyì, ndàrà ìvinà p̀bindà ngbángba nyú bhèyi. ²²Ní ányì-dzá, ka kudhè Mísri ǝ bhà tó ka karúdhèna dhu-tsí-tidǝ kóró Músà tó, àbadhi ràdù ìǝ ádrùngbànga tó ǝbi nyú nà òtèna ǝ, ndirò kàsùna ǝ màtí.

²³Ní atdiku, ìfǝ kumi atò nà ndi ndfǝ rǝrò, Músà núudhé dhu ndi rǝká ndàrà adóna P̀bàisràyélí nándà. ²⁴Ní, kǎtù abádhi nzinzi ǝ atdí ale rónà Mísri ǝ atdí ale rávu rǝ. Ní, kǎzè ndisǝ kà-rǝ dhu. Ní, adónà-rǝ dhu ndi ndutsè tí, kǎdù wò Mísri ǝ ale nóhò òho tí. ²⁵Kǎti dhu ùnǝ adóna P̀bàisràyélí rǝ dhu ùnǝ, Kàgàwà rívi ndi ndi, ndíní ndi nduwè tí ì ino-kàsù ǝ rǝ dhu tí. P̀bètù abádhi adù nzà ndi dhu ùni.

²⁶Tsùtsà nínganí, Músà atù ǝyǝ P̀bàisràyélí 'ngbu rí rǝ. Ní kǎzè ndùkòlo abádhi-ǝnga ròkò màrùnga ǝ. Ní, kǎti abádhi ní: «Abaninzó, nyí ní atdí ǝdhi! Ní ádhu nyí nyávu rǝkú nyí-tírò ní?» ²⁷P̀bètù, yà ǝdhinà rǝ rúbhi àvu rǝ ale níidzi Músà, ndàdù àtìnà ní: «Ádhi ndi inyí níli dǝká kamà tí? Ndirò ádhi ndi nyí níli ndíní nyí nyongó tí ànyàka ùnǝ?» ²⁸Nyí nyòzè tí nyohò ma yà inzì nyí nyòhónà Mísri tó p̀biri ǝ ale dhu bhèyi?» ²⁹Ní, wò dhu ndi ndirò rǝ, Músà akè dòtsí, ndàrà àdi P̀bàmidiyani tó p̀biri ǝ. Ányì kǎdhi kpabhà nzónzo ǝyǝ.

³⁰Ífǝ kumi atò dzidǝ, Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndi kà tó Sinayi tí kátina p̀biri-akpà tí arfǝ rùngù ǝ, kǎzu rǝrù rónà inzǝ rǝgbe rǝrò kǎdzùmbà ǝ. ³¹Ní idho nùuko Músà atdíǝ wò dhu ndi ndàla rǝ. P̀bètù, yà ndi ndòndri ndíní ndi ndandá tí dhu mbèyi rǝ, Músà iri Ádrùngbǎle Kàgàwà-tù wò kǎzu ǝ rǝ rǝtè rǝ. ³²Kǎti: «ma ní ábhúnu tó Kàgàwà. Ima ní Àbràhamù mà, Ísakà mà, Yàkòbhò màná tó Kàgàwà.» Ní, ǝdò ní ndi ndívi dhu-òkú dǝ rǝ, Músà adù nzà ndòmvi ndandà ndi kǎzu-dnga mà tdítǝ. ³³Wò dhu-dzidǝ, Ádrùngbǎle Kàgàwà adù àtìnà kànǝ: «Éwa p̀fǝnu rǝ kàyitò, wò nyí nyidè rǝ nga ní ìlilǝ ngari nídhuní. ³⁴Obhó tí, ma màla wà p̀bàkà ale rǝbàna Mísri tó p̀biri ǝ bhà fǝ àp̀bè! Ndirò, ma mìrì wà abádhi rǝ 'ùhù tí dhu. Ní, ma mìfò wà òrù-akpà ǝ rǝ, ndíní ma mipfò tí abádhi ndi àp̀bè ǝ rǝ. Ní, írà! Kòmbí ma mí nyovì Mísri.»

³⁵Stifanù adù dhu ǝyǝ tdítǝ, ndàti: «Wò ndi Músà P̀bàisràyélí adhò angyinà rǝ. Abádhi atí kànǝ: «Ádhi ndi inyí níli dǝká kamà tí? Ndirò ádhi ndi nyí níli ndíní nyí nyongó tí ànyàka ùnǝ?» Ndi Músà kèlè ní ndi Kàgàwà adù òvinà ràrà kamà tí, ndirò P̀bàisràyélí ùkòlǝ rí ino-kàsù ǝ rǝ ale tí. Kítè ndi kà tó p̀bindà màlàyikà-otù ǝ, yà inzǝ rǝgbe rǝrò kǎzu rǝrù rónà kǎdzùmbà ǝ. ³⁶Ndi Músà ní

ndi, Pbàisràyéí nípfo Mísri rò, yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǝ dhu mà, ize màná nónzì ndi ndí dhu-otù ǝ. Kǎnzì ì dhu Mísri tó pǐrì ǝ «***Òlòlù** ádrùngbǎ rèrè» tí kátina ádrùngbǎ rèrè ǝ, ndirò rùngù ǝ ìfo kumì ató ǝ. ³⁷Ndi Músà kèlè ní ndi dhu navò Pbàisràyéí tò ndàti: «Kàgàwà nípfoya ima bhèyi atdí pǐndà ***nabì** fùkù nzínziku ǝ rò.» ³⁸Pbàisràyéí àndu tsùya rùngù ǝ rò, kǒngónà ndi ìde àlè t'ábhúna mà nzínzì ǝ yà Sinayì tó pǐrì dò rò rí dhu òvò fíndà Kàgàwà bhà màlàyikà màná. Kǎkò ndi ípírǒnga tó ǝte, ndàdù àdàná àlè tò. ³⁹Pbétù, àlè t'ábhúna náazè nzà 'ìfu Músà rùncóna dhu. Abádhí ongónà kà-tsù dhu àsà àsa tí, atdyúya ràdù 'ìí ndíní ì adù tí ì Mísri tó pǐrì ǝ.

⁴⁰Ní atdíku, abádhí ati Àrǒnì' nǎ: «Mǎ mènì nzà yà Mísri rò mǎ nábhu mǔvò Músà rò ndi nìpè yà kǎrà ì dhu. Ní, ǝbhòlò mǔngǔ-nzo-wòyǝ* fǎkà, ndíní ka kongó tí àndóna kambe òwu dǝ nà angyi fǎkà.» ⁴¹Ní abádhí abhòlò ikýí-ngba-wòyǝ, 'àdù izà tó perè àbì ndi ***sànamù-ngba-ònzí**. Ndirò abádhí anzi mùhendù dhèdhe nyú nà ndi ìtírò ì ǝbhòlò dhu-okù dò rò. ⁴²Ní, Kàgàwà ugèrè dzinà-dò abádhí tò, ndùbhà róngò àmbe òrù-akpà-nyì rò dhu núle dǝ, Kàgàwà bhà pbànábí tó bhùkù ò ka kandí dhu bhèyi. Ndi andítá átí:

Àsràyeli ǝ bhǎ,

yà rùngù ǝ nyí nyónzì ìfo kumì ató ǝ, nyí nyúbì tí ùbì izà tó perè ǝnzidú?

Ndirò, nyí nyúbho tí ùbhò ngǔkpà dhu-tsí tó perè idù?

⁴³Ínzà akekpà màtí! Pbétù nyí nyúbhì Mòlokì' bhà hemè nánò rò,

nyàdù òwu fùkù mǔngǔ-ngba Rǎfanì^k bhà alali-wòyǝ nánò rò.

Ì dhu-wòyǝ nyí nyabhòlò ndíní nyí nyongó tí ùlenà.

Ní, ndi dhu-okù dò rò ní ndi ma mí nyàbhù kumbà nyí, karù nyí nà àrù tí Bàbelì tò pǐrì òná».

⁴⁴Rùngù ǝ ì 'ìí nǎnganí, àlè t'ábhúna ní'ì inè Kàgàwà rí'ì nzínziya ǝ dhu itè rí hemě-dzà nà. Ndi idza ka kupe àdhàdhì yà Kàgàwà nyú nítè ka Músà tò òná ǝfò ǝ. ⁴⁵Olùnà rò, abáya adù ndi hemě-dzà ùdà àlè t'ábhúna-fò'ù. Ndirò, Yèsuwà arí 'ùnda òná kàsùmì ǝ, àlè t'ábhúna náadù kidyì 'ìwù nà yà òyá ale Kàgàwà ábhu 'òdì pǐrì ǝ. Ndi hemě-dzà náadì abádhí nzínzì ǝ, ràrà àhu ádrùngbǎ kamà Dàwudì bhà kàsùmì ǝ. ⁴⁶Dàwudì tò Kàgàwà itè pǐndà ídzinga atdídǝ. Ní Dàwudì adù rusà ònzì ndíní ndi ndòbhòlò tí adita tó ngari àlè t'ábhunà Yàkòbhò bhà Kàgàwà tò'. ⁴⁷Pbétù, idza ǝsì adù Kàgàwà tò ale ní Sǝlòmònì^m. ⁴⁸Pbétùngàtí, yà kóró dhu dǝ arí'ì Kàgàwà náarí nzí àdì ìndrù-òtsù asì idza ǝ. Wòrì ní ndi Kàgàwà bhà nabì núuncò dhu, ndàti:

⁴⁹Òrù-akpà ní pbàkà tombi,

ndirò yà adzì ní pfǝdu ùlì ma marí dòná dhu.

Ní íngbà tí ìlì ndi idza ndi idù nyí nyósina?

Ndirò íngbà tí ìlì ndi ngari ndi ma mǎdù maso òná?

⁵⁰Tí obhò ǝtsúdu ndi ì dhu nabhòlò kóró?»

⁵¹Stífanù adù àtìná tdítdǝ: «Nyí atdídǝ dǝya ídzò alé, ndirò afíya mà bǐya màná nútì Kàgàwà rò alé, bílǐnganà nyí nyarí nzí Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafí

i 7.40 Àrǒnì ní'ì Músà t'ádnà drùngbǎ. * 7.40 Uvt 32.1-6 j 7.43 Mòlokì ní Kànanà ǝ bhà

tó mǔngǔ-ngba. k 7.43 Rǎfanì ní Mísri ǝ bhà ongónà ùlenà alali-ǝvò. * 7.43 Àmò 5.25-27

l 7.46 Atdídhenà andítá rí kàtì Yàkòbhò bhà pbàdzukuru tò ka kǐ idza ǝsì dhu tí. m 7.47 Ndi

Sǝlòmònì ní'ì ádrùngbǎ kamà Dàwudì t'ídhùnà. * 7.50 Ìsa 66.1-2

rɔvɔna fúkù dhu ìri. Nyí nyí dhu ònzi abhúku bhèyi! ⁵²Ádhi pbá ale ndi Kàgàwà bhà pbànábí nzinzi ð inzà abhúku ávu róná? Abádhí akýé yà angya-nygi dhu navò Obhónángatále rírá dhu dǝ ale. Nyí ní ndi nyí nyípfo ndi Obhónángatále nyàbhu òmvù-fǝ. Ní kòmbí, nyí nyòngò wà ka nahò ale tí. ⁵³Ndirò, nyí nyábà Kàgàwà bhà Uyátá kàbhà màlàyíkà-otù ð, pbétù, nyí nyádù nzá ndi Uyátá nífu.»

Stifanù ùbvù ka kí odu ní ròvè dhu

⁵⁴Anyà t'ítàtá-idzà ð ìí ale níitdègu wò Stifanù ùnò dhu ìri, ní abádhí akó atdíðǝ, 'àdù kúya àtri Stifanù-okú dǝ rò, nàwí rí 'òri nídhuní. ⁵⁵Pbétù, Kàgàwà bhà Ìlǝlǝ-Alafí ìrǝ ndi dhu-okú dǝ rò, Stifanù adù òrù-akpà ð nga àndà. Ní ányí, kǝlǝ Kàgàwà bhà ádrùngbǝnga tó awáwù, ndàdù Yèsù àlǝ Kàgàwà bhà fangà dǝnǝ rò idè rǝ. ⁵⁶Ní, Stifanù adù àtina: «Ma mí òrù-akpà-li'ò àlǝ ndi nàngbe rǝ. Ndirò, ma mí Ìndrù t'ídhùnà nǝlǝ Kàgàwà bhà fangà dǝnǝ rò idè rǝ.»

⁵⁷Ní, wò dhu nìrì ale níidù ikù nà kóró, 'àdù ɔtsúya-kpò néfò bǝya-bhu ð akýé ì irina kǝ rúnɔna dhu tǝtǝdǝ ní. Abádhí nǝlǝ ì atdíkpá kǝdǝ, 'òdǝ ì kà-dǝ, ⁵⁸'àdhà ka 'ípfo iri kigò ð rò, 'àdù kòpè 'ùbvù odu ní ndíní ɔvé tí. Wò dhu tó ngàmǝ tí ìí ale, núwǝ rǝyá mùdzarù 'ùlǝ Sǝwúlò tí kátina kpatsibhíngba-pfǝ tí. ⁵⁹Yà odu ní ka kí ndùbvù ònǝ kǝsumì ð, Stifanù ambénà ndǝtǝ dǝ, ndàti yà dhu bhèyi: «Ádrùngbǝlǝ Yèsù, ákǝ afidu!» ⁶⁰Wò dhu-dzidǝ, kǝdù ndòkò ɔtdyùna dǝ, ndàdù òkù ɔrú tǝna nyú nà ndàti: «Ádrùngbǝlǝ, àpè nyɔzú wòrì nzérénga abádhí dǝ.»

Wò dhu ndi ndòrì rórò ní ndi, kà-afí náadù ìtǝ atdíðǝ.

8

¹Sǝwúlò adù dhu òlè òlè tí kǝkò Stifanù nòhò ale tǝ.

Sǝwúlò rǝvu *Kànisa rǝ dhu

(Yùw 6.70; Kas 11.21; Fìl 1.12)

Wò Stifanù ka kòhò ònǝ idho ð tí, ka kapè kavu atdíðǝ kànisa rǝ Yèrùsàlemǝ tó kigò ð. Ní, Yèsù ná'ù ale uvò Yèrùsàlemǝ rò, 'ífàlǝ ì Yùdèyǝ tó pbìrì mà Sàmàriyǝ mànǝ ònǝ. Pbétù, Yèsù bhà uvitatále kèlǝ náadù 'ùbhà víya dǝ rò Yèrùsàlemǝ tó kigò ð. ²Kàgàwà bhà Uyátá ifù arí ngǝkpà ale náadù Stifanù-abvò idyì 'òwù òtdùnǝ, 'àdù kòdzì atdíðǝ.

³Pbétù, wò ndi kǝsumì ð tí, Sǝwúlò náazè ndùgolo kànisa. Ní ndi dhu-okú dǝ rò, kǝlǝ idza tsùnǝ rǝ ndàrà ùtsù rǝ òyǝ, ndàdù ányí-dzǝ ndi ndòtù Yèsù ná'ù kpabhǝlǝ mà vèbhǝlǝ mànǝ nípfò ɔbì ní, ndàrà àwànǝ imbi-dzǝ ð.

⁴Kigò ð rò ì nífàlǝ ale núubhi dhèdhèrò ngari ònǝ, 'àmbe Kàgàwà bhà Ídzì Màkùrù núnò dǝ Ìndrù tǝ.

Filipò rí Kàgàwà bhà Ídzì Màkùrù núno Sàmàriyǝ tó pbìrì ð dhu

⁵Ndi dhu bhèyi ní ndi, Filipò^a náawú Sàmàriyǝ tó pbìrì ð atdí kigò ð, ndàrà dhu ɔvò Ìndrù tǝ Màsiyǝ dǝ. ⁶Ní, ihé-yà náapbǝ afíya atdíkpá Filipò rúnɔna dhu rǝ, kǝ rǝrà ònzinǝ rǝ wiwì-òyí ì irì, 'àdù ì dhu nǝlǝ nyíkpóya nyú ní dhu-okú dǝ rò. ⁷Obhó tí, nzéfé-alafí nóowúnǝ ùvò rǝ ádrùngbǝ ikù nà yà ì

n 8.5 Filipò ní yà Yèsù bhà uvitatále dzànǝ ònzì ongó tí ka kavò àrèbhù ale nzinzi ð atdí ale (Kas 6.5).

arávu rýyá ábhǎ ale nyú ò rò. Ndirò, ábhǎ ale kǎkǎ ngbǎya áve, ndirò òtsótsù, nóowúnà ùgu rǎ. ⁸Ní, ndi dhu abhù indrù-idhè rika ndi atdíǎ ndi kigò ǎ.

⁹Wò ndi kigò ǎ, Simoni tí kátina atdí ale níí ìnè. Ndi ale níí màzítále. Kǒngónà Sàmàriyà ǎ bhà àbhu idho rùko atdíǎ. Ndirò, kǒngónà àdù ndàtì nditír àdrùngbǎle tí. ¹⁰Ní kóró ale, nzónzo mà, àdròdrò ale màna nóongónà afíya àpba atdíǎ kà rùcna dhu rǎ. Abádhí adúnà òwu àtina rǎ: «Yàrí ale ní Kàgàwà bhà àdrùngbǎnga tó ǎbi, yà «Ádrùngbǎ ǎbi» tí ka karátina.» ¹¹Abádhí apbá afíya kà rǎ dhu ní, angyíta tí kǒpè ndi, ndàrà indrù àbhu rǎ idho rùko atdíǎ pbìndà màzì ǎ ndi ndónzina dhu-okú dǎ rò dhu. ¹²Pbétù, indrù ní-tdegù Filipò rùcna fíyò òrù-akpà ǎ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzì Mākūrù mà, Yēsù Krístò dǎ Ídzì Mākūrù màna ná'u, ní abádhí adù bàtizò àlu Filipò-fǎ. I ale níí kpabhále mà vèbhále màna. ¹³Ní, Simoni náa'u dhu átò, ndàdù bàtizò àlu. Wò dhu-dzidǎ, kǎdù ndàpba atdíǎ Filipò rǎ. Ndirò, wíwì mà, inzà apèna 'ònzì angyi dhu màna dhu ndi ndàla rǎ, idho adúnà àrà kùko rǎ atdíǎ nyú.

¹⁴Ní, Yērùsàlemà tó kigò ǎ ì nòtù Yēsù bhà uvitatále níitdegù iwà Sàmàriyà ǎ bhà níí Kàgàwà bhà ǎte 'adù à'ùnà dhu ùnǎ, ní abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà nóvì rǒwù ányì. ¹⁵Ní, kǎkǎ ǎyǎ uvitatále nówù ùvò Sàmàriyà tó pbìrì ò rǎ, abádhí itsò ì ndi pbìrì ǎ Yēsù ná'u ale dǎ ndíní Kàgàwà bhà Ìlǎlǎ-Alafí nabà tí. ¹⁶Obhó tí, abádhí íí bàtizò kèlè ì álu Ádrùngbǎle Yēsù-ǎvò rǎ, 'adù íí inzà Kàgàwà bhà Ìlǎlǎ-Alafí àpè ifo nzínziya ǎ atdí ale dǎ màtí rǎ. ¹⁷Ní, Péterù mà Yùwanì nà núlì ǎtsúya abádhí dǎ, ràdù Kàgàwà bhà Ìlǎlǎ-Alafí àbà.

¹⁸Ní, Simoni itdegù indrù àbà Kàgàwà bhà Ìlǎlǎ-Alafí kǎkǎ ǎyǎ uvitatále ùlì ǎtsúya dǎyá rǎ dhu nálǎ, ní kǎdù fùrangà àbhu Péterù mà Yùwanì màna tǎ. ¹⁹Kǎdù àtina abádhí ní: «Nyìbho wò nyí nyíí nà àdrùngbǎnga tó ǎbi-tidǎ átò idù, ndíní ǎtsúdu ma mìlì dǎnà ale nóongò tí Ìlǎlǎ-Alafí nabà átò.» ²⁰Pbétù, Péterù adù dhu àdu kà tǎ, ndàtì: «Nyí nyàkǎ tsèku ròtdì ì kóró wò pbùkù fùrangà màna, nyi nyàtì dhu fùrangà rǎ ka kǎdù yà tírǎrǎ Kàgàwà arábhàna dhu òdzì dhu tí nídhuní. ²¹Nyi nyíí ìmbà nyi nyábàna ndirò nyi nyónzina yà mà mǎnzina dhu ò dhu nà, ìmbà afínu ríí tùmàbí tí Kàgàwà-ònzì nídhuní. ²²Nírò, úgèrè nyi nyubhà wò pbùkù nzére irèta. Ndirò, itsò nyi Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎ, ndíní kùbà tí wò afínu ò ríí nzére irèta indù, àkǎkǎ ní. ²³Obhó tí, ma màla wà afínu ògyè tí dhu, ndirò ma màla wà nzérenga ùtsì afínu tí dhu.» ²⁴Ní, Simoni adù àtina Péterù mà Yùwanì màna ní: «Nyitsò nyí nyí-tírò dǎdù Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎ, inzì wò nyí nyúnna dhu nǎnzì tí ndi rǎdù.»

²⁵Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ǎte tó obhóna ì itè, 'adù òvòndà indrù tó dhu-dzidǎ, Péterù mà Yùwanì màna náadù òwu Yērùsàlemà tó kigò ò. Abádhí adúnà òwu Kàgàwà bhà Ídzì Mākūrù núnò rǎ indrù tó yà ì úda òna nǎ Sàmàriyà tó pbìrì ǎ ibì pbanga ònà.

Filipò mà rí 'òtù Ètiyòpiyà tó pbìrì ǎ atdí àdrùngbǎle nà dhu

²⁶Wò dhu-dzidǎ, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà náavò dhu Filipò tó, ndàtì: «fva nyi írò rǎ, nyarà mùsùngú dǎ, yà Yērùsàlemà tó kigò ò rǎ ráwù ndàrà Gǎzà tí kátina kigò ò otu ò. Ndi otu ǎ indrù arí nzí ùbhi gbòkà.»

o **8.27** Angyè Ungbòta ɔ, Àm-à-tí ní p̀bànwóví d́ ́ádr̀ungbáale. Dyo rí kisé nì, àm-à-tí ní ́onziná-
nga ́v̀v̀e ale, ndirí ngàtí nì ́v̀bì nì ka kòhò ́onzinánga ale (1Ká 22.9; 2Ká 9.32; ́Est 1.12; Ỳer 38.7;
Màt 19.12). p **8.27** Kàndaké nì ́Etìyòpíya d́ ́ádr̀dr̀r̀ vèbhá kámá-́v̀v̀, ádhàdhì Fàrawè nì ́Mísrí
3 kámá-́v̀v̀ d̀hu bhèyì. * **8.33** Ísà 53.7-8

ale dš kamà bhà. ²Kärà bhàruwà àko kà-fš, ndíní ndi ndarana tí itèná rš Dàmàsiki tó kigò š unduta-dzà š ádròdrš ale tò. Í bhàruwà níí rusà núfà rí kà tò rùsò ndi kigò š kà ròtùna Ádrùngbàle Yèsù bhà otu núngù arí ró kpabhàle mà vèbhàle màná, ndùmbà, ndàrà nà àdrà-mbí dš ka kùsò rórò Yèrùsàlemà tó kigò š. ³Ní, otu š kà ràrà rórò, íkyèrš kòdì Dàmàsiki ndi ndotsú tí rórò ní ndi, awáwù níisí òrù-akpà š rò, ndàtdyi ka atdíró. ⁴Ní, Sàwúlò itsi obvò, ndàdù atdí ale-tù iri, ràti: «Sàwúlò, Sàwúlò, ádhu nyi nyávu rùdú ní?» ⁵Ní, Sàwúlò adù dhu ivu kà-tsù, ndàti: «Ádrùngbàlé, inyi nyú ní ádhi?» Ní wò ale-tù adù dhu ádu kà tò, ndàti: «Íma ní Yèsù, wò nyi nyávu rùdú rò. ⁶Ní, ívà nyi nyotsù kigò š. Ányì nga ní ndi ka kí nyi nyàkà nyonzi dhu nòvò indù ní.» ⁷Kòkò Sàwúlò mà rùbhi òwu rš màná atdíkpá kà t'òdhína níikò, idho rùkò í, ìnzí 'àdù tsùya mà nápfò. Abádhí ambénà ale-tù kèlè níri dš, pbétù ìnzí 'àdù ndi ale mà nála. ⁸Ní, Sàwúlò ívà ndi obvò rò, ndidè. Kàngbe nyìkpóna, ìnzí ndàdù inga àla akekpa màti. Ní, kà t'òdhína adù kàlu òtsúna rš 'òwùna, 'òwù òtsúna Dàmàsiki tó kigò š. ⁹Ányì, kànzi ìbhu idho ìnzí ndi ndí inga àlā rórò. Ndirò kányù nzá dhu mà, ìnzí ndàdù dhu mà nómuvè.

¹⁰Wò ndi Dàmàsiki tó kigò š, Yèsù bhà atdí ábhàlì, Ànàniyà tí kátina ale níí inè. Ní, Ádrùngbàle Yèsù avì ndi kà tò onyu ròdzì kàdò dhu bhèyi dhu tó šfš š, ndànzi ka ndàti: «Ànàniyà!» Ní Ànàniyà adù dhu ádu ndàti: «Ádrùngbàlé, kàní ima író.» ¹¹Ní, Ádrùngbàle Yèsù adù àtina kàní: «Ívà nyi nyarà yà 'Túrútúrú ídè ngudhà' tí kátina ngudhà š, nyadù òtsù Yudhà tí kátina atdí ale bhà idza. Ndirò nyádù nyivú Sàwúlò, Társò tó kigò š ale ányì-dzá-bhà-tsù. Obhó tí, ndi ale ríí inè ndìtsò ndi ndí ró. ¹²Ndirò, kà tò mà mòvò wà dhu onyu bhèyi ròdzì kàdò šfš š, mati: Ànàniyà tí kátina ale ràròtsù ányì idza, ndàdù òtsúna ùli kà-dš, ndíní kàdù tí ndòpè ndàla nga tdítđš.» ¹³Ànàniyà adù dhu ádu kà tò, ndàti: «Ádrùngbàlé, mà mírì wà ábhš ale nyú wò ale bhà dhu àwè rí ró. Ndirò mà mírì wà Yèrùsàlemà tó kigò š kònzì inyi ná'ù ale rš kórò nzére dhu. ¹⁴Ndirò, író kìrà nà ádrùngbànga tó obi ní pbàkù-hání tó ádròdrš ale àbhu kà tò, ndíní kùsò tí òvònu rš rí 'itsò ale.»

¹⁵Pbétù, Ádrùngbàle Yèsù adù àtina Ànàniyà ní: «Àrà yà mà mòvò nyi í. Mà mòvò wà wòrì ale kàsùdu nonzi tí: kà rí òvòdu àbhù ròtò ndi kórò ìnzí ní Pbàyahúdì mà, kórò ádròdrš kámá mà, kórò Pbàisràyéí màná nznzi š. ¹⁶Ndirò ima nyú, mà mí okúdu dš rò kà rābàna àpbè nítè kórò kà tò.» ¹⁷Ní, Ànàniyà adù ndivà, ndàrà Yudhà bhà idza. Ní ányì, kèlì òtsúna Sàwúlò dš, ndàdù àtina ní: «Àbaningba Sàwúlò, Ádrùngbàle Yèsù avì ndi indù otu š ázú nyi nyírá rórò. Ní kìvì mà tinu š ndíní nyi nyala tí inga tdítđš, Kàgàwà bhà ìlilá-Alafí ràdù nyíra.»

¹⁸Ní uró rò tí, ìbhè-kélé bhèyi í nùli dhu náadù 'èpbà Sàwúlò-nyìkpó š rò, Sàwúlò ràdù ndòpè ndàla nga tdítđš. Wò dhu-dzidš, kàdù àrà bàtizò àlu.

^{19a}Nírò ní ndi kányù dhu, ndàdù obi àbà tdítđš.

Sàwúlò rí Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò ìndrù tò Dàmàsiki tó kigò š dhu

^{19b}Sàwúlò mà náadù òko ngúfe idho tí atdíkpá ábhàlì màná Dàmàsiki tó kigò š. ²⁰Ní ányìrò rò tí, kàdù ndòpè ndàrà dhu òvò rš ìndrù tò unduta-dzà š rò, ndàrà àtina rš, Yèsù rārì Kàgàwà t'Ídhùnà. ²¹Ní, wò dhu nìrì ale kórò núko rš idho aránà atdíđš. Abádhí adúnà òwu àtina rš: «Hòkò! Tí obhó yàrí ale nyú yà Yèsù-òvò rš í nìtsò ale rš arùbhi àvu rš Yèrùsàlemà tó kigò š? Ndirò kìrà

àzú okúna dō rō dhu tí obhó ndíní ndì ndusó tí í ale, ndàrà nà pbàkùhání tó ádròdrō ale-fō ò?»

²²Pbétù, Sàwúlò adúnà àrà dhu òvò rō abádhí tò obi nyú nà. Ní, Dàmà-sìkì tó kigò ð ì nòtù Pbàyàhúdì rǎdúna kà tò dhu adúnà àrà àwí rō àwí tí yá Sàwúlò rí dhu itè kpangba Yèsù rārì Màsiyà rō.

²³Ní, ábhǎ idhō nyú dzidǎ, Pbàyàhúdì adù 'ìrì ndíní ì oho tí Sàwúlò. ²⁴Pbétù, Sàwúlò adù abádhí ìrì ì dòná dhu ùnì angyangyi. Í Pbàyàhúdì ambénà kigò tó tsǎtsù òdò dǎ adyíbhengá nǎ ndirò kúbhingánǎ mǎtí, ndíní Sàwúlò rǎhu rō, 'adù tí kòhò. ²⁵Ní, wò dhu ì ìrì rō, Sàwúlò bhà ábhǎlì adù àbadhi ìdýì kúbhingá, 'ípfo ìrì póló ð, imbi rō ka kòsò sèngè-yà-ba ð rō, ràwù kigò-ngbò ka kákpòrò ní kǎlì-kutì rō.

Sàwúlò rí ndàdù Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu

²⁶Sàwúlò itdègu àrà àhu Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní kǎmvù ndì ndòtsù Yèsù bhà ábhǎlì nzínzì ò. Pbétù, ì ábhǎlì adù kǒdǎ ònzì ònzì tí, inzà ì à'ù dhu, iwà kà rùgèrè ndì, ndòngò Yèsù bhà ábhǎlì nyú tí dhu-okú dō rō. ²⁷Ní, Bàrnabà tí kátina atdí ábhǎlì náadù Sàwúlò ìdýì, 'òwùnà atdíkpá Yèsù bhà uvitatále-tí'ò. Ní, kǎdù ìngbà dhu bhèyi mǎtí Sàwúlò ála Ádrùngbǎle Yèsù, Dàmàsìkì rárà otu ð dhu mà, ndirò àdhu mà ndi Ádrùngbǎle Yèsù òvò kà tò dhu màna dhu àwe abádhí tò. Ndirò, Bàrnabà adù ìngbà dhu bhèyi mǎtí Sàwúlò ùnò Yèsù-òvò rō, ìmbǎ òná òdò na Dàmàsìkì tó kigò ð bhà tò dhu àwe átó kóró abádhí tò. ²⁸Ányìrò rō tí ní ndi, Sàwúlò mà náadù òko atdíkpá Yèsù bhà uvitatále màna, 'adù òwu ùbhi rō kóró ngari òná Yèrùsàlemà tó kigò ð. Kǎdúnà àrà dhu òvò rō Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rō ìmbǎ òná òdò na. ²⁹Sàwúlò mà adúnà òwu 'òtù rō átó yà Pbàgìrìkì t'ávàna òte arí Pbàyàhúdì màna, 'adù àmbe 'àgò dǎ abádhí màna. Pbétù, kǒkò ì Pbàyàhúdì adúnà òwu dhu ònzì rō, ndíní ì oho tí ka. ³⁰Ní, wò dhu ì ìrì rō, Yèsù ná'ù ale adù kùndà, ràrà Kàyisàriyà tó kigò ò. Ányìrò rō, abádhí adù kàbhu ràrà Tàrsò tí kátina kigò ò. ³¹Wò ndi kàsùmì ð, *Kànìsà ongónà òko màrùngà ð Yùdèyà tó pbìrì mà, Gàlìlayà tó pbìrì mà, Sàmàriyà tó pbìrì màna ð. Abádhí adù òko, 'àmbe obi àbà dǎ affià òná rō, 'adù àmbe Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Úyátá nífu dǎ mbèyi nyú. Ndirò abádhí-bvu ongónà adù àmbe ndise dǎ, Kàgàwà bhà Ìlǎlǎ-Alafí rárà dzànyà ònzì rō dhu-okú dō rō.

Péterù rí Àyineyà tí kátina ale nígù dhu

³²Wò ndi kàsùmì ð, Péterù adì ndàrà ùbhi rō kóró pbanga òná. Ní atdíku, kǎrà ùbhi átó Ludà tí kátina pbanga ð arí'í Yèsù ná'ù ale-bvù. ³³Ní ànyì, kǎtù Àyineyà tí kátina atdí ale iwà ara dǎ ndì ndaráyì rō ató àrà àhu àrù ató nyú tí rō. ³⁴Ní kǎtì wò ale ní: «Àyineyà, Yèsù Krístò igù wà nyi. Ní, ívǎ nyi ara dǎ rō, nyadù ndi ara núhu nyi-tírò.» Ní ànyìrò rō tí, wòrì ale ívǎ ndì ndìdè órú. ³⁵Ní Ludà ð bhà mà Sàrònì tó kyèngyèrù ð arí'í pbanga ð bhà màna náala wò dhu, 'adù 'ùgèrè kóró, 'à'ù Ádrùngbǎle Yèsù.

Péterù rí Tàbìtǎ ìkyè dhu

³⁶Yèsù ná'ù atdí tsìbhále ní'í inè Yòpà tí kátina kigò ð. Ndi tsìbhále-òvò ní'í Tàbìtǎ^a. Ndirò, ndi òvò-tì ní «Ìsà». Kǒngónà ìdzi dhu ònzì abho nyú ìndrù tò,

q 9.36 Pbàgìrìkì t'ávàna ð, kǒvò ní Dòrìkà.

ndàdù àrà nàkùtále dzùna ònzì rǒ. ³⁷Ní atdíku, andi alú ka, ràdù òvè dòtsí. Ní ka kadù kǎ-bvò ù'ò, kufǒ, kadù itdùna kupò nà, kowù ilinà ràyi ɔ̀rànǎ rǒ ríí kàluga ò. ³⁸Ludà tó pbanga níí íkyèrǒ Yopà tó kigò-tí rǒ. Ní Yopà ríí Yèsù bhà ábhàlì níitdègu dhu ìri Péterù ràrǐí ndi pbanga ǒ, ní abádhí adù ǒyǒ ale nóvì ròwù Péterù ànzì, 'àti: «Mǎ mìtdè nyi itdè tí nyú. Írà kòwu atdíkpá tsà-kàtsàkà fàràbvù.»

³⁹Ní ányirǒ rǒ tí, Péterù mà adù òwu atdíkpá abádhí màna. Ní, Yopà Péterù àrà àhu rǒ, ka kunda ka rùpò ndàrà àhu yà Tàbità-abvò ka kili ònà kàluga ò. Kórǒ abvo-ayí náadù 'àndu Péterù-tí, 'àmbe ɔ̀dzi dǒ. Abádhí adùna òwu yà àdì ndì ndàdì nyìkpóna nà rórǒ Tàbità ǒbhǒlǒ mberù mà ɔ̀rú mùdzarù màna nítè rǒ Péterù tǒ. ⁴⁰Nírǒ ní ndi Péterù avi kórǒ ale rùvò kàluga ò rǒ. Kǎdù ndòkò ɔ̀tdyùna dǒ, ndàmbe ndìtsò dǒ Kàgàwà rǒ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndàgere abvo dǒ, ndàdù àtina: «Tàbitǎ, ívǎ nyi.» Ní, íyádhíyà náadù nyìkpóna àngbe. Ní Péterù ndì ndàla rǒ, kǎdù ndàngbe, ndàdì sùnátù dǒ. ⁴¹Péterù adù ɔ̀tsùna nágba, ndàlù Tàbità ní, ndìvǎ ɔ̀rù. Tdítdǒ, kǎdù Yèsù ná'ù ale mà abvo-ayí màna núnzi rìwù, ndàdù Tàbità nítè fíyǒ iwǎ íkyè rórǒ. ⁴²Ní Yopà tó kigò ǒ, kórǒ ale níri wò dhu-ǒyi, ábhǒ ale nyú ràdù Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù. ⁴³Wò dhu-dzidǒ, Péterù adù ábhǒ idho nyú nónzi Yopà tó kigò ǒ, yà ǒròhò nɔ̀nyína Simònì tí kátina ale bhà idzá.

Kòrnòliyò dò dhu rǒdzì ɔ̀nyu tó ǒfǒ ǒ dhu

10 ¹Kàyisàriyà tó kigò ǒ, Kòrnòliyò tí kátina atdí ale níí ìnè. Ka níí «Ìtǎliyà tó pbiri ǒ pbànowí tó pìkò» tí kátina pbànowí' dǒ ádrùngbǎle. ²Àbadhi mà pbi idzá-bhà màna kórǒ nóongónà Kàgàwà ùle, 'adù Kǒdǒ ònzì. Kòngónà ábhǒ mùdzùna nyú nónzi Pbàyahúdí núnzi ǒ nàkùtále tǒ, ndàdù àrà ndìtsò rǒ Kàgàwà rǒ kórǒ kàsùmi ǒ.

³Ní atdíku, àrègyètdí adyifǒ-sisì adyidǒ nga tó ǒ, dhu adzì kà dò ɔ̀nyu tó ǒfǒ ǒ. Ní, kǎla Kàgàwà bhà màlàyikà pbi idza rítsù rǒ, ràdù kànzi, ndàti: «Kòrnòliyò!» ⁴Ní, Kòrnòliyò adù nyìkpóna ɔ̀dì wò màlàyikà rǒ ɔ̀dò ònzì ndì ndí rórǒ, ndàdù dhu ìvu tsùnǎ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ádhu nyi nyí ima ànzì ní?» Ní, màlàyikà adù dhu àdu kà tǒ, ndàti: «Kàgàwà ìrì wà pbùkù itsòta. Ndirò, nyi nyarùbhòna nàkùtále tǒ perè návi wà ndì kpangba Kàgàwà-ònzì. Ní, ndi dhu-okú dǒ rǒ, Kàgàwà àdzo nzá rùnù rǒ. ⁵Ní kòmbí, òvì indrù ròwù Yopà, ròwù Simònì tí kátina ale ànzì. Ngǎtsi ndi Simònì-ɔ̀vò ní Péterù. ⁶Ndi ale ríí yà ǒròhò ɔ̀nyi arí Simònì bhà idzá, ndi idza ràdù íí ádrùngbǎ rèrù-bidǒ.»

⁷Ní, wò Kòrnòliyò mà rùbhi ɔ̀te rǒ nà màlàyikà níitdègu àwí kà-nyìkpó ǒ rǒ, ní kǎdù pbìndà kasu tó ǒyǒ ale mà, atdí pbìndà mùnowi màna núnzi. Ndi mùnowi níí Kàgàwà bhà Úyátá nífù arí ale, ndàdù Kòrnòliyò-tsù dhu ìri atdídǒ. ⁸Ní, Kòrnòliyò awe wò ndì nónzi dhu kórǒ abádhí tǒ, ndàdù abádhí òvì ròwù Yopà.

Péterù dò dhu rǒdzì ɔ̀nyu tó ǒfǒ ǒ dhu

⁹Tsùtsǎ nínganí, kǒkò Kòrnòliyò òvínà ale níí abhi nà tí. Ní, azà adyifǒ-sisì adyibhengá nga tó ǒ, abádhí íí íkyèrǒ ndíní ì ɔ̀tsù tí Yopà tó kigò ò. Nírǒ ní ndi Péterù upò ndàrà ndìtsò idza-dòtsirǒ ò ka kǒbhǒlǒ asota tǒ ngari ò rǒ.

¹⁰ Ní àwù alú ka atdíḍḍ, ràḍù ndòzè ndònyù dhu. Ní ònyù òyè ka kí kà tò òná kàsùṁ ǝ ní ndi, dhu adzì kà-dò ɔnyu bhèyi. ¹¹ Ní kàla òrù-akpà-li'ò ndi nàngbe ró, ádrùngbà mberù bhèyi ndi nàli atdí dhu ràḍù àmbe ifo dǝ òrù-akpà ò rò ifo pbinàdò rǝ ka kùlù ndi rórò, rìrà àhu yà adzi dǝ. ¹² Wò ndi ádrùngbà mberù ò i'ì dhu ní: ifo pfǝya dǝ arúbhi ìzà-tidò mà kóró, òya dǝ arí 'àdha yà adzi dǝ ìzà-tidò mà, ɔrú arángili àrè-tidò mà nà kóró.

¹³ Ní, Péterù iri atdí ale-tù dhu òvò rí findà rǝ, ndàti: «Péterù, ívà nyi nyazè kòrí ìzà, nyadù à'ànà.» ¹⁴ Ní, Péterù adù dhu àdu, ndàti: «Inzi ní wò dhu bhèyi Ádrùngbàlé! Inzá ma mapèna yà Kàgàwà isó inzi ka kongó tí à'ànà ìzà-tidò ná'a. Ndirò, ma mapè nzá Kàgàwà-nyìkpó ǝ òti ìzà-tidò ná'a.» ¹⁵ Ʋvò rí kisè ní, Péterù iri wò ale-tù ràti: «Péterù, iwà Kàgàwà ú'ò rilà nyìkpóna ǝ dhu náká nzá nyati òtòti dhu tí.» ¹⁶ Wò dhu adù ndi ndònzì ndi ìbhù-gùna. Ìbhù ka nìsè dhu-dzidǝ, ka kadù wòrí ádrùngbà mberù ìdha ànyìrǝ rò tí ròdzì òrù-akpà ò.

¹⁷ Péterù adì ndàmbe inga irè dǝ wò ndi ndàla dhu dǝ. Nírò ní ndi kǝkǝ Kòrnòliyò íviná ale níwù, itsì ìko Péterù rǝ òná idza-ngbò ka kákpòrò ní kàli-lí, iwà ì ngù dhu kóró ngari òná, ǝròhò ònyi arí Sìmonì bhà idza ràrǝ ngbòró rórò. ¹⁸ Ní, abádhí anzi dhu, 'àdù dhu ìvu ànyì-dzá-bhà-tsù, 'àti: «Sìmonì Péterù tí kátina ale nàti àdi àzù-dzá?»

¹⁹ Wò ndi kàsùṁ ǝ, Péterù ní'ì inè wò ndi ndàlanà dhu dǝ tí ndi ndí inga irè tǝdǝtǝ ró. Nírò ní ndi Kàgàwà bhà Ìlilà-Alafí adù dhu òvò kà tò, ndàti: «Péterù, kòní ìbhù ale rí nyóme. ²⁰ Ní ívà nyi nyawù tsàkàtsàkà, nyàdù òwu abádhí mà nà atdíkpá inzi afínu rǝguru rórò, ima nyú ma mìvì ndi abádhí nídhunì.» ²¹ Ní Péterù ifò, ndìrà àhu kòrí ale-tí'ò rò, kàti: «Ima ní ndi yà nyí nyómèna ale. Ní, ádhu nyí nyiwù iró okúna dǝ rò?» ²² Ní, abádhí adù dhu àdu, 'àti: «Mà nivì ní Kòrnòliyò, pbanóví dǝ ádrùngbàlé. Ndi ale ní obhónángatále, ndirò ka ní Kàgàwà-dǝ ònzì arí ale. Ndirò, kóró Pbayàhúdì arí idzi dhu kèlè àwè kà-dǝ. Ní Kàgàwà bhà màlàyikà návi ndi kà tò, ndàdù kàvi rànzi inyì pbinà, ndíni ndiri tí nyi nyáwèna findà dhu.» ²³ Nírò ní ndi Péterù adù kòrí ale náko ròtsù idza, ndàdù abádhí àbhù ròyì mbèyi nyú.

Péterù rǝ Kòrnòliyò bhà idzá dhu

Tsùtsá nínnganí, Péterù mà kǝkǝ Kòrnòliyò ívi ale mà, Ʋvòpà tǝ kigò ǝ Yèsù ná'ù ale nzínzi ǝ ngúfe ale mà nà níva ì Ʋvòpà rò, 'òwù Kòrnòliyò bhà Kàyisà-riyà tǝ kigò ò. ²⁴ Ní tsùtsánínganí tǝdǝtǝ, Péterù arà àhu Kàyisàriyà tǝ kigò ò. Ní ànyì, Kòrnòliyò i'ì abádhí òdò ndi ndí ró, atdíkpá yà ndi ndúnzina kóró fí-dzá bhà mà, atdíḍḍ ndi ndòzè ɔdhina mà nà. ²⁵ Ní, idza Péterù ròtsù òná kàsùṁ ǝ, Kòrnòliyò ahù kàko. Ní kàkò ndi ɔdyàna dǝ, ndìbvù ndi kǝnzì-tsù ǝ, ndùlè ka. ²⁶ Pbétù, Péterù adù kàlu ndìvà ɔrù, ndàdù àtina kà ní: «Ívà nyi ɔrù. Ima mà átò ní inyì bhèyi ale kèlè.» ²⁷ Ní, idza ì ótsù àzèmbè ì ǝte Kòrnòliyò nà rórò rò, Péterù atù ábhǝ ale nyú idzá ì nàndu ró. ²⁸ Ní, kàdù dhu òvò kpangba abádhí tò, ndàti: «Nyí, nyí nyùni wà dhu mbèyi nyú Ʋyátá rísǝ dhu atdíḍḍ, Mùyàhudì ràkà nzá ndi'ì inzi ní Mùyàhudì t'òdhina tí, ndirò kà ràkà nà nzá ndòtsù inzi ní Mùyàhudì bhà idza. Pbétù, Kàgàwà nyú ndìtírò nòvò dhu idù, ndàti: Inzá ma ràkà mòzù atdí ale mà inzá ìlà nyìkpóna ǝ ale tí, ndirò inzá àkà kokò mà nà atdíkpá ale tí. ²⁹ Nírò, kòní ndi dhu-okú dǝ rò nga ní ndi, yà nyí nyòvì indrù ròwù manzi rò, ma mìvà ma mìrà àzù inzi pfǝdu rǝguru rórò. Ní kòmbí, ma mòzè muni ádhu-okú dǝ rò màtì nyí nyànzi ma mìrà àzù dhu.» ³⁰ Ní Kòrnòliyò

adù dhu àdu Péterù tò, ndàti: «Indo idho àhu wà ifo, yà mbèmbè yàri kàsùmi ɔ́ tí ma mádi mambe mitsò dɔ́ ɔ́ná pbà idzá rò àrùgyètdí adyifɔ́-sisi adyídɔ́ nga tó ɔ́. Ní ányirɔ́ rò tí, ma mála atdí ale iwà idè ɔ́nzidú, àmbili rúbili mùdzarù ndi ndùfɔ́ róná rórò. ³¹Ní ndi ale áti ima ní: «Kòrnòliyò, Kàgàwà ìrì wà pbùkù itsòta. Ndirò, kàla wà nàkùtále tó nyi nyarúbhòna perè. ³²Nírò, óvi indrù ròwù Yopà, ròwù Simoni tí kátina ale ànzì. Ngàtsi ndi Simoni-ɔ́vò ní Péterù. Ndi ale ríí yà ɔ́ròhò ɔ́nyi arí Simoni bhà idzá, ndi idza ràdù ìí ádrùngbà rèrù-bidɔ́.» ³³Ní ányirɔ́ rò tí, ma mòvi indrù pbùkù ròwù nyanzi. Ní, nyi nyàdù dhu ɔ́nzì mbèyi màtí nyirà. Nírò, kànì àlè kíí kóró kòmbí Kàgàwà-ɔ́nzí, ndíní mà miri tí Ádrùngbàle Kàgàwà ɔ́vò indù ndíní nyi nyawe tí fàkà dhu kóró.»

Péterù rǒte Kòrnòliyò bhà idzá rò dhu

³⁴Ní, Péterù apè ɔ́te, ndàti: «Kòmbí ma muni wà dhu obhó tí, ìnzí Kàgàwà rarí indrù-ɔ́nga ɔ́vò. ³⁵Ndirò kóró pbìrì ɔ́, Kàgàwà ará'una ale ní yà ɔ́dòna ɔ́nzì arí ndàdù obhónána ɔ́nzì ale. ³⁶Kàgàwà ìbhò pbìndà ɔ́te Pbàìsràyélí tò. Ndi ɔ́te ní, màrùnga tó Ídzi Màkùrù Yèsù Krístò-otù ɔ́. Ndirò, ndi Yèsù Krístò ní ndi kóró ale tó Ádrùngbàle. ³⁷Nyí, nyí nyèni wà kóró Yùdeyà tó pbìrì ɔ́ ndi nónzì dhu, ròpè ndi Gàlilayà tó mùlengù ɔ́ rò, yà Yùwanì ɔ́vò indrù tò bàtizò dzidɔ́. ³⁸Ndirò, nyí nyèni wà ìngbà dhu bhèyi màtí Kàgàwà írá Yèsù, Nàzàretì tó kigò ɔ́ ale pbìndà Ìlilá-Alafí bhà ádrùngbànga tó ɔ́bi ní dhu. Ndi Yèsù úbhi kóró ngari ɔ́ná, ndàrà ídzi dhu ɔ́nzì rɔ́ indrù tò, ndàdù àrà Píɔ́mvo arávu ròyá kóró ale nígu rɔ́, Kàgàwà ìí ndi màná nífhuní. ³⁹Máí ní yà Yèsù ɔ́nzì Pbàyàhúdí tó pbìrì mà, Yèrùsàlemà tó kigò màná ɔ́ kóró dhu tó ngàmbi. Ka kóhò ndi Yèsù, kutɔ́ mùsàlabhà dɔ́, kadù ɔ́tdùna. ⁴⁰Pbétù ìbhu rí kisè idho ɔ́, Kàgàwà ádù kàbhu rìngbè ndi ìbhu ɔ́ rò, ndàdù kàbhu rìtè ndi kpangba. ⁴¹Kítè nzá ndi kóró ale tò. Pbétù, kítè ndi fàkà yà Kàgàwà avò mà mífì pbìndà ngàmbi tí ale tírò. Kàbhà ìngbèta dzidɔ́, mà mónyù dhu, màdù dhu ɔ́mvù atdíkpá kà màná. ⁴²Ndirò, kadù dhu ùya fàkà, ndíní mà mɔ́vo tí dhu indrù tò, màdù dhu ìtè kpangba, ndi ràrì ndi Kàgàwà avò ndi ndíní ndi nditdiya tí ùvùvè ale mà, ípíròrò ríí ale màná-ànyà. ⁴³Ndirò, Kàgàwà bhà pbànábí náavò dhu kókú dɔ́ rò, àti: «Yèsù-ɔ́vò rɔ́, Kàgàwà arí Yèsù nà'ù ìngbàtí ìli ndi ale mà ní bhà nzérénga núbà kóró ndi ale tò.»

Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí rífo ìnzí ní Pbàyàhúdí dɔ́ dhu

⁴⁴Wò Péterù rǒte ɔ́ná kàsùmi ɔ́, Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí níifo kókò Péterù rùnɔ́na fíyò dhu ìrì rɔ́ rúbhi kóró ale dɔ́. ⁴⁵Ní, kókò Péterù mà níwù màná atdíkpá Yèsù ná'ù Pbàyàhúdí idho núuko atdíɔ́, ìnzí ní Pbàyàhúdí tò Kàgàwà àbhu pbìndà Ìlilá-Alafí tó perè átò dhu-ókú dɔ́ rò. ⁴⁶Obhó tí, ì Pbàyàhúdí nííri kókò ì ale ìnzá ì apèna ìrina angyi aláva-tidɔ́ ɔ́te rí, 'adù àmbe Kàgàwà bhà ádrùngbànga ìlè dɔ́ rɔ́. Ní, Péterù adù dhu ìvu Pbàyàhúdí-tsù, ndàti: ⁴⁷«Kòmbí, kàkà ale nába wà Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí átò àlè bhèyi. Ní ádhu ndi ndùvo rádù abádhí rɔ́ ìnzí bàtizò nalé tí?» ⁴⁸Nírò ní ndi Péterù adù bàtizò àvi kubho kókò ìnzí ní Pbàyàhúdí tò Yèsù Krístò-ɔ́vò rɔ́. Wò dhu-dzidɔ́, kókò bàtizò nálù ale náadù Péterù àgo, 'òkò màná atdíkpá ngúfe idho tí.

Yèrùsàlemà tó kigò ɔ́ Péterù rí ndi nónzì dhu àwè dhu

11 ¹Yùdeyà tó pbìrì ɔ́ ì nòtù uvitatále mà, Yèsù ná'ù ngùkpà ale màná nííri dhu yà ìnzí ní Pbàyàhúdí mà ní rìrì wà Kàgàwà bhà ɔ́te átò. ²Ní,

Péterù itdègu ndàdù Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní Yèsù ná'ù ndi kigò ò Pbàyàhúdì náadù 'òpè 'àmbe òrù dš kà-dš, 'àti: ³«Nyi nyará òtsù ingbà dhu bhèyi inzì ní Pbàyàhúdì* nzínzi ò, nyàdù dhu ònyè atdíkpá abádhí mànà?»

⁴Nírò ní ndi Péterù adù ndi nónzi dhu òpè ndàwe tsànàrò abádhí tò. Kàti: ⁵«Ma m'fì Yòpà, ní ma mádi mambe mitsò dš adyídš, dhu ràdù òdzì dùdù ònyu bhèyi. Ní, ma mála ádrùngbà mberù bhèyi ndi nìli atdí dhu òrù-akpà ò rò rífo, ndámbe àwù dš dùdù ifo pbinàdò rš ka kùlù ndi rórò. ⁶Ní, yà ma mùdì nyìkpòdu mambe wò dhu àndà dš rò, ma mála yà adzi dš arúbhi ifo pšyà dš izà mà, irí ò izà mà, òya dš arí 'àdha izà mà, orú arángili àrè mànà. ⁷Wò dhu-dzidš, ma m'fì atdí ale-tù dhu òvo rí idù rò, ndàti: «Péterù, ívà nyi nyazè kòrì izà, nyadù à'ànà.» ⁸Ní, ma mádù dhu àdu, mati: «Inzì ní wò dhu bhèyi Ádrùngbàlé! Inzá ma mapèna yà Kàgàwà isò inzì ka kongó tí à'ànà izà-tidš à'a. Ndirò ma màpè nzà Kàgàwà-nyìkpò ò òtì izà-tidš ná'a.» ⁹Yò rí kùsè nì, ma m'fì wò ale-tù òrù-akpà ò rò róte rò, ndàti: «Péterù, íwà Kàgàwà ú'o rilà nyìkpóna ò dhu náká nzà nyatì òtòtì dhu tí.» ¹⁰Wò dhu nádù ndi ndònzì ndi ìbhu-gùna. ìbhu ka nìsè dhu-dzidš, ka kádù wòrì ádrùngbà mberù idha ányìrò rò tí ròdzì òrù-akpà ò.

¹¹Wò ndi kàsùmì ò tí ní ndi, rùdù ka kìvì Kàyisàriyà tó kigò ò rò ìbhu ale nádù 'ùtò yà ma m'fì ònà idza-lí. ¹²Ní, Kàgàwà bhà Ìlìl-Àlafí ádù dhu òvò idù ndàti, mà ròwu atdíkpá abádhí mànà inzì afidù rùguru rórò. Kàkà nyì nyálàna irò azà òdhídu nádù mundà ányì Kàyisàriyà, mádù itsi òtsù yà ima nànzì Kòrnòliyò bhà idza. ¹³Nírò ní ndi Kòrnòliyò ádù ingbà dhu bhèyi màtì Kàgàwà bhà màlàyikà àvi ndi fìndà pbinà idzá dhu náwe fàkà. Màlàyikà áti kà nì: «Òvì indrù ròwu Yòpà, ròwu Simònì tí kátina ale nánzi. Ngàtsì ndi Simònì-òvò ní Péterù. ¹⁴Ndi ale rí ndi inyì mà, kórò pbùkù idzá-bhà mànà rùgu nì òte náwè indù.» ¹⁵Ní, òte ma mòpè mawe ndi Kòrnòliyò bhà idzá-bhà tò dhu-dzidš, Kàgàwà bhà Ìlìl-Àlafí nádù ifo abádhí dš, àdhàdhì yà wemberè tí ndi ndifo àlè dš dhu bhèyi. ¹⁶Ní, ndi dhu ádù mabhu mirè yà Ádrùngbàlé Yèsù ɛno àlè tò dhu. Kàti: «Bàtizò nubhónà Yùwanì núubhò bàtizò indrù tò idha nì. Pbétù nyì, nyì nyì Ìlìl-Àlafí tó bàtizò àlè.» ¹⁷Kàgàwà úbho yà Ádrùngbàlé Yèsù Krístò àlè ka'u nínganì ndi ndubhò àlè tò perè átò abádhí tò. Ní, ima nfìyana àdhi ndíní ma muvò tí ma Kàgàwà rò inzì rònzi pbinà kasu?»

¹⁸Wò òte ò irì rò, kškò Péterù mà rùbhi 'àgò rò mànà ale náadù afíya òtù, 'àdù 'òpè 'ilè Kàgàwà, 'àmbe àtina dš: «Hàkà! Kàgàwà pbánì àbhù ràdù inzì ní Pbàyàhúdì mà nábhu rùgèrè fìyò mùtsò, ràdù obhónà ipìrònga nábà átò!»

*Kànisa rì ndòpè Àtiyòkiyà tó kigò ò dhu

¹⁹Stìfanù ka kòhò dhu-dzidš, ndi nòpè Yèsù ná'ù ale rò avuta náabhù ò ale rìfàlè ò dhèdhèrò kigò ònà. Atdídhena ale náatsè Fòyìnìkè, ngèkpà ale náatsè Kìpurò, ndirò ngèkpà-tsì náadù òtse Àtiyòkiyà. Abádhí owúnà Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò rò Pbàyàhúdì tò tí. ²⁰Pbétù, yà abádhí nzínzi ò òtòtì Kùrenì ò ngúfe ale mà, Kìpurò ò ngúfe ale mànà náawù òvò Àtiyòkiyà, 'àdù 'òpè 'ànò Ádrùngbàlé Yèsù dš róte Ídzi Màkùrù inzì ní Pbàyàhúdì tò. ²¹Ádrùngbàlé Kàgàwà náabhù òbi atdí dš abádhí tò, ndi dhu ràdù àrà yà

s 11.3 Ìnzì ní Pbàyàhúdì tí ka kátina ale náti ka kí átò inzà ka kòbhòlò ònzìyànga ale tí.

abádhí rĩ dhu òvo fíyò ábhò ale nyú nábhú rǝ rùgèrè ì, 'àdù Ádrùngbàle Yèsù ná'ù.

²² Wò abádhí rǝnzina dhu-òyĩ nǝitdègu àrà òtsi Yèrùsàlemà tó kigò ǝ kànisa ǝ bhà-bì ò, ní í ale adù Bàrnabà nóvì ràrà Àtiyòkiyà. ²³ Bàrnabà nǝitdègu àrà àhu ányì, ndàdù Kàgàwà àso Yèsù ná'ù ale dhu nótu, ní kǝdhè adù ndìka atdídǝ. Kàdù í ale-afí àbhú ròtsi obi ndíní ì napbà tí atdídǝ Ádrùngbàle Yèsù rǝ tí. ²⁴ Ndi Bàrnabà ní'ì ídzì ale, atdídǝ ìlilá-Alafí írà ale, ndirò ádrùngbà a'uta nà ale. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ábhò ihé-yà nyú náadù Ádrùngbàle Yèsù ná'ù.

²⁵ Wò dhu-dzidǝ, Bàrnabà adù àrà Sávùlò nómè Tàrsò tí kátina kigò ò. ²⁶ Ní ka ndi ndàla rǝ, kàdù kǝyì iwù màrà atdíkpa, iwù ùvò nà Àtiyòkiyà. Ndi Àtiyòkiyà tó kigò ǝ kànisa ǝ, abádhí anzi atdí ato nyú. Ndirò ndi kànisa ǝ, abádhí udhè dhu ábhò ale nyú tǝ. Wò ndi Àtiyòkiyà tó kigò ǝ nga ní ndi wemberè tí ka kapè kunzi Yèsù bhà ábhàlì ***pbàkrístò** tí nǝ.

²⁷ Ndi kàsùmi ǝ, Kàgàwà bhà pbànábi núuvò Yèrùsàlemà tó kigò ò rǝ, 'òwù Àtiyòkiyà. ²⁸ Abádhí nzínzi ǝ atdí ale-òvò ní'ì Àgabù. Ní, Kàgàwà bhà ìlilá-Alafí unda ka rǝvò dhu ndàti, ádrùngbà àgàyì ràrì isì yà adzi dǝ kóró pbìrì ǝ. Obhó tí, ndi àgàyì adù isì yà Klòdiyò ní'ì kámá dǝ ádrùngbà kamà tí òná kàsùmi ǝ'. ²⁹ Wò ndi kàsùmi ǝ tí ní ndi, Yèsù bhà ábhàlì adù 'ìrì, 'ìtsà foyá dhu, ngàtsi ale ràrà kǝbhò rǝ fóná ndi nàbà dhu-bvu rǝ, ndíní ì onzi tí ǝdhiya dzèrà ní Yùdeyà tó pbìrì ò. ³⁰ Perè ì ìtsà dhu-dzidǝ, abádhí adù kàbhú Bàrnabà mà, Sávùlò màrà rǝwù àbhunà Yèrùsàlemà tó kigò ǝ kànisa ǝ ***pbàkùrù**-fó Yèrùsàlemà tó kigò ò.

Yàkòbhò òho ka kí, kadù Péterù òsò dhu

12 ¹ Wò ndi kàsùmi ǝ, ádrùngbà kamà Hèròdè apè ndàvu ***Kànisa** ǝ bhà nzínzi ǝ atdídhená ale rǝ. ² Ní, kàbhù Yàkòbhò, Yùwanì t'ádòná kǝkèrè dóna ìla tó obhi-akpà nǝ, rǝvè. ³ Kǝtdègu wò ndi ndàbhú kǝnzì dhu àlǝ Pbàyàhúdí-nyìkpó nǝfò ró, ní kàdù Péterù àvi kosò. Wò ndi dhu anzi ndi yà ***imbà** òná afi nà mùgatì tó mùhendù tó kàsùmi ǝ. ⁴ Ní, Péterù ka kòsò dhu-dzidǝ, Hèròdè adù kàbhú kǝdò imbi-dzà ò. Kàdù ififó pbànowí tó ifò mùtù núlì, rǝdò kà-ngbò ányì-dzá. Kùdhè dhu ní, ***Pásika** tó mùhendù-idhò rùda rǝ ndi ndi kàbhù kotdì ànyàna ibí ale nzínzi ǝ rǝ dhu. ⁵ Ní, ka kambénà Péterù-ngbò òdò dǝ imbi-dzà ò, pbètù Kànisa ǝ bhà adù òko, 'àmbe 'ìtsò dǝ Kàgàwà rǝ kǝkú dǝ rǝ ònzì ì í òná nga òtdì rǝrǝ.

Kàgàwà bhà màlàyikà rĩ Péterù ìkòlò imbi ò rò dhu

⁶ Yà tsùtsà nínganí Hèròdè rĩ dhu ònzi ndi ndàbhù tí Péterù kotdì ànyàna òná idho tó iku ǝ, Péterù ì'ì óyǝ pbànowí nzínzi ǝ ndi ndàyi ró, ǝtsúna ràdù ì'ì óyǝ àdrà-mbì nǝ ka kùtsì ró. Ndirò, sàndìrì adù ì'ì tsàtsù-ngbò òdò ì í ró. ⁷ Ní kòmbómbí tí, inzà kǝkò ale ùni kàsùmi ǝ, Ádrùngbàle Kàgàwà bhà màlàyikà nǝitò ndi, awáwù ràdù Péterù mà rĩ'ì òná kàluga-ngba ǝ nga àtdyi, ràwù hwé. Ní, wò màlàyikà náaya Péterù-ngbò ǝngòna rǝ rǝ, ndìnga idho ò rǝ, ndàdù àtina nǝ: «fáa nyi tsàkàtsàkà.» Ní, Péterù-ǝtsú rǝ ì'ì àdrà-mbì náadù 'ìtdì ìtíró,

'àwà ì obvò. ⁸Wò màlàyikà adù àtìnà tdítđđ kà nĩ: «Ísò mvunu ò, nyadù pfõnu rǝ kàyitò-mbí iso mběyi.» Ní, Péterù adù wò màlàyikà àvi fìndà dhu ònzì. Wò dhu-dzidǝ, màlàyikà adù àtìnà tdítđđ kà nĩ: «Áfǝ rùnù ɔrù mùdzarù, nyadù ìrà owùdu ǝ.» ⁹Ní, Péterù adù àhu, ndàrà kǝwù ǝ. Kǝni nzà dhu, wò màlàyikà rǝnzina dhu rǝrǝ obhó dhu. Pbétù, kǝmbénà dhu àtì dǝ ɔnyu rǝ ndǝnyu dhu tí. ¹⁰Ní, abádhí udà wemberè tǝ sàndìrì tǝ mùtù tí. Tdítđđ abádhí udà ɔyɔ rǝ kisé sàndìrì tǝ mùtù tí. Wò dhu-dzidǝ ní ndì, abádhí awù ùvò yà dǝtsí ka kúvò ní kigǝ ò tsumà tǝ tsàtsù-tí. Ní ndì tsàtsù adù ndàpfò nditǝrǝ abádhí tǝ, abádhí ràdù ùvò iri, 'àdù òko àmbe òwu dǝ ngudhà ǝ. Ní kòmbómbí tí, wò màlàyikà adù àwì Péterù-tí rò.

¹¹Nírò ní ndì wò rónà ndì nǝnzì dhu arà Péterù-dò àlu. Ní kǝtì: «Kòmbí, ma muni wò dhu Ádrùngbǝle Kàgàwà nyú ní yà pbìndà màlàyikà nìbhò rǝrà mikǝlǝ Hèrǝdè-fǝ rǝ, ràdù mabhu mǝgù yà Pbàyàhùdì rùbhi àpànà rǝ rùdù ì ɔnzì tǝ kǝrǝ dhu ǝ rǝ.» ¹²Wò dhu àlù dǝna rǝ ní ndì, kǝdù àrà Màrìyà, Yùwanì-tsánà bhà. Ngǝtsi ndì Yùwanì-ɔvò níǝ Mǝrkò. Ní ndì Màrìyà bhà idzá, ibí ale nyú níǝ ì àndu ì, 'àmbe 'ìtsò dǝ rǝ. ¹³Ní, Péterù itsi tsàtsù itdò irinǝ rǝ, Rǝdhà, kasu tǝ atdì tsìbhíngba ràdù òndri íkyèrǝ tsàtsù tí. ¹⁴Ní, Péterù ndì ndùni tǝna rǝ rǝ, kǝdhè ìka ndì atdídǝ. Ní, inzà ndì ndàpfò tsàtsù mà kà tǝ rǝrǝ, kǝdù ndàngbo, ndòkù Péterù rǝrǝ tsàtsùnà dhu ɔvò idza rǝrǝ ale tǝ. ¹⁵Ní ì ale adù dhu àdu Rǝdhà tǝ, 'àtì: «Tí àrǝ dǝnù rǝrǝ dhé?» Pbétù, Rǝdhà adù àdì ndàmbe ìnè Péterù rǝrǝ obhó tí tsàtsùnà dhu kǝlǝ nǝvò dǝ abádhí tǝ. Ní abádhí adù àtìnà wò tsìbhíngba nĩ: «Péterù-mùlǝ ní wò.» ¹⁶Pbétù, Péterù adù àdì, ndàmbe tsàtsù kǝlǝ nǝtdǝ dǝ. Nírò ní ndì ka kawù tsàtsù àpfò, kà ràdù òtsù idza. Ní, ka ì àla rǝ, idho adù idza ìrǝ ale òko atdídǝ. ¹⁷Ní, Péterù adù abádhí nágo ɔtsúna ní ìnzì ɔtè tǝ. Kǝdù ndǝpè ndàwe ìngbà dhu bhěyi màtí Ádrùngbǝle Kàgàwà àbhhu ndì ndàhu ìmbi ò rǝ dhu abádhí tǝ. Tdítđđ, kǝdù àtìnà abádhí nĩ: «Nyòwu nyàwe wò rùdù ndì nǝnzì dhu Yàkǝbhò mà tǝ, ngǝkpà àlǝ t'ǝdhina màna.» Wò dhu-dzidǝ, kǝdù àhu idza rǝ, ndàdù àrà ngǝtsi ngari ò.

¹⁸Ní ìnga ùbho rǝ, pbànowí-tsi ava ndì atdídǝ, 'àmbe dhu òngù dǝ tsùya nzínziya ǝ, 'àtì: «Péterù nyú àrà àdhà?» ¹⁹Ádrùngbǝ kamà Hèrǝdè adù kǝvi kǝmè kǝrǝ ngari ònǝ, pbétù ka kǝdù nzà kǝbà. Nírò ní ndì kǝdù dhu àvi kǝngù Péterù-ngbò dǝdǝ rǝ rùbhi sàndìrì-tsù, ndàdù àbhunà kǝkyè kǝrǝ. Wò dhu-dzidǝ, Hèrǝdè adù ndìvǝ Yùdèyà tǝ pbìrì ò rǝ, ndàrà Kàyisàrìyà tǝ kigǝ ò, ndàrà àdì ànyì àkǝ kǝsumì tí.

Ádrùngbǝ kamà Hèrǝdè rǝvè dhu

²⁰Ádrùngbǝ kamà Hèrǝdè náakó atdídǝ Tirò mà Sidǝnà màna tǝ kigǝ ǝ bhà rǝ. Ní, atdìku, abádhí ìrǝ ì ndínì ì ovì tí ìndrù ɔvòyà rǝ Kàyisàrìyà tǝ kigǝ ò, rǝwù ɔtè Hèrǝdè nà. Ní, ndínì ndì dhu aká tí fǝyò, abádhí adù 'ìrǝ Blǝstò tí kǝtina ale nà. Ndi ale níǝ ádrùngbǝ kamà bhà idho tǝ kǝluga ǝ dhu dǝ ádrùngbǝle. Ní abádhí awù 'ònzì ndínì ì oko tí màrùngà ǝ Hèrǝdè màna, abádhí tǝ pbìrì ǝ bhà òngù rǝ ɔnyu ongónà ìrà ádrùngbǝ kamà Hèrǝdè bhà pbìrì ò rǝ nǝdhunì. ²¹Ní, yà abádhí ìrǝ ì ndínì ì ɔtè tí ádrùngbǝ kamà màna ònǝ idho ǝ, ndì kamà núufǝ ndì pbìndà ádrùngbǝnga tǝ mùdzarù nĩ, ndàdù àdì pbìndà ádrùngbǝ kamà tǝ tombi dǝ. Wò dhu-dzidǝ, kǝdù ɔtè àpè, ndàmbe dhu ɔvò dǝ ihé-yà tǝ. ²²Ní wò kà rǝtè ònǝ kǝsumì ǝ, ihé-yà adù idù 'àtì: «Ìgyò! Ìnzì ní ìndrù nyú yà rǝtè dhema! Mǝngǝ-ngba nyú ní yà rǝtè!» ²³Ní ànyìrǝ rǝ tí,

Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà màlàyikà náapbì Hèròdè, inzà kàbhù ifuta Kàgàwà tò dhu-okú dǝ rǝ, asa ràdù àkanà, rǝvè dǝtsi.

²⁴Pbétù wǝ ndi kàsùmi ǝ, Kàgàwà bhà Ɔte adù àdi ndàmbe ndànga dǝ, ndàdù àmbe ndùndǝ dǝ kǝrǝ ngari ònǎ. ²⁵Bàrnabà mà Sàwùlò mà̀nà nùitdègu fǝyǝ ka kavi 'òwù ònzìnà Yèrùsàlemà tǝ kigǝ ǝ kasu nǝtǝ, ní abádhí adù 'ìvǎ, 'adu i Àtiyòkiyà. Ányi abádhí adù òwu atdíkpá Yùwanì tǝ kátina atdí ale mà̀nà. Ngàtsi ndi Yùwanì-ǝvǝ ní'ì Màrkò.

**Kàgàwà bhà Ìlǎlǎ-Alafí rǝ Bàrnabà mà Sàwùlò mà̀nà
nòvò Kàgàwà bhà kasu tǝ dhu**

(Gàl 2.7-9; 2Tǝ 3.8-9)

13 ¹Àtiyòkiyà tǝ kigǝ ǝ ***kànisa** ǝ ale nzínzi ǝ, Kàgàwà bhà pbànábi mà, ìndrǝ tǝ arí dhu ùdhè ale mà̀nà ní'ì inè. I ale ní'ì Bàrnabà, Nìgeri tǝ kátina Simiyoni, Lùkiyò, Kùreni tǝ kigǝ ǝ ale, Mà̀nàyenì, yà atdíkpá avi ádrùngbǎ kamà Hèròdè mà̀nà ale, ndirǝ Sàwùlò.

²Ní atdíku, yà abádhí rǝ Ádrùngbàlè Kàgàwà ùlè, 'adù ònyù t'ònyuta-tsù nùtsi ònǎ kàsùmi ǝ, Kàgàwà bhà Ìlǎlǎ-Alafí ati abádhí nǝ: «Nyǝpì Bàrnabà mà Sàwùlò nà idù, nyǝli igi, ndínì yà ma munzi i fǝyǝ kasu nǝnzi tǝ.»

³Ní, ònyù t'ònyuta-tsù i ètsi, 'adù àmbe 'ìtsǝ dǝ átǝ dhu-dzidǝ, abádhí adù ǝtsáyà núli Bàrnabà mà dǝ Sàwùlò nà, 'adù ùbhà̀nà rǝwù.

**Bàrnabà mà Sàwùlò nà rǝwù Kàgàwà bhà Ídzì Mǎkǝrǝ
ùndǝ Kìpurǝ tǝ * sǝngà ǝ bhà tǝ dhu**

⁴Wǝ Kàgàwà bhà Ìlǎlǎ-Alafí nòvì i i òwu rǝ, Bàrnabà mà Sàwùlò nà náawù ùvò Sèlèkiyà tǝ kigǝ ò. Ní ányirǝ rǝ, abádhí adù òtsù ádrùngbǎ ibhù ò, 'òwù Kìpurǝ tǝ kátina sǝngà dǝ. ⁵Ní, Sàlaminò tǝ kátina kigǝ ò i òwù ùvò rǝ, abádhí apè 'ùndǝ Kàgàwà bhà Ɔte ìndrǝ tǝ Pbàyàhúdí tǝ unduta-dzà ǝ rǝ. Yùwanì ní'ì inè átǝ atdíkpá abádhí mà̀nà, ndàdù arà abádhí dzè̀nà ònzi rǝ. ⁶Ní iwà i èdà Kìpurǝ tǝ sǝngà ònǎ kǝrǝ rǝrǝ, abádhí awù ùvò ndi sǝngà ǝ kigǝ, Pafǝ tǝ kátina ò. Ní, ndi kigǝ ǝ, abádhí atù Bàrà-Yèsù tǝ kátina mà̀zítǎlè. Àbadhi ní'ì átǝ Pbàyàhúdí nǝzínzi ǝ tǝtǝ tǝ nabì. ⁷Abádhí ongónà òko atdíkpá Kìpurǝ tǝ sǝngà ǝ lìwalì, Sèrgiyò Pǝlǝ tǝ kátina ale, yà atdídǝ inga núni mà̀nà. Ní, ndi lìwalì avi Bàrnabà mà Sàwùlò nà kunzi, riwù tina ò, Kàgàwà bhà Ɔte ndi ndòzè atdídǝ ndirǝ nǝdhunì. ⁸Pbétù wǝ mà̀zítǎlè, Èlemà, wǝrì ní ndi kǝvǝ-tì Pbàgìríkí t'ávàna ǝ, náadù àdi, ndàmbe ndàgò dǝ abádhí mà̀nà. Kǎdù dhu ònzì ndínì ndugé-ré tǝ lìwalì-afí, inzì dhu na'u tǝ. ⁹Nírǝ ní ndi Kàgàwà bhà Ìlǎlǎ-Alafí irà ndi rǝ, Sàwùlò, yà Pǝlǝ tǝ kátina átǝ nùudí nyìkpǝna wǝ mà̀zítǎlè Èlemà rǝ, ¹⁰ndàdù àtìnà nǝ: «Nyi nyarí'ì nǝzère mà̀gèzi nà abhǝ. Ndirǝ nyi nyarí ìndrǝ ètrǎ abhǝ. Ìnyi ní Pfǝmvo t'ídhùnà nyú, ndirǝ inyì ní obhónánga rǝ òmvù. Nyi nyubhàya tǝ obhó Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà túrútúrú idè otu t'útdyata? ¹¹Ní Kòmbí, Ádrùngbàlè Kàgàwà-ǝtsú isì wà dùnú. Nyi nyóngo ndùmùndúmú tǝ, ìnzì nyala adyifǝ-nyìkpǝ atdí kàsùmi ǝ màtǝ.» Ní Ƴrǝ rǝ tǝ, Èlemà-nyínga nùutì mbìi, ìnǝ-yà ribvù ndi dònǎ. Ní, kǎdù ndǝpè ndòrì ndi, ndàmbe ndùnda rǝ ale ònè dǝ. ¹²Ní, lìwalì itdègu wǝ ndi nǝnzì dhu àlǎ, náadù Yèsù à'ù, Ádrùngbàlè Yèsù bhà Ídzì Mǎkǝrǝ ùdhè ka kí dhu ǝsù ndi atdídǝ nǝdhunì.

Polò mà Bàrnabà nà rōwu ùvò Àtiyòkiyà tí kátina atdí pbanga ò dhu
(Kas 7.1-50; 10.36-43)

¹³Wò dhu-dzidɔ́, Polò mà ɔdhína mànà núupò ibhú ò Pafò rò, 'òwù, 'òwù ùvò Pergà tí kátina Pàfùliya tó pbìrì ɔ atdí pbanga ò. Ányirò ní ndi, Yùwanì' náadù abádhí núbhà, ndàdù ndàdu, ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ¹⁴Ní, abádhí adù abhi ɔpè Pergà rò, 'òwù, 'òwù ùvò Pisidiyà tó pbìrì ɔ atdí pbanga, Àtiyòkiyà tí kátina ò. Ní sàbatù-idhò ɔ, Polò mà ɔdhína mànà náatsù unduta-dzà ò, 'adù òko obvò.

¹⁵Nírò ní ndi ka kazù Músà bhà Hyátá tó bhùkù ò ka kandí dhu mà, Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu mànà. Wò dhu-dzidɔ́, unduta-dzà ɔ ádròdrò ale náadù indrù òvi, rōwù dhu ùnò abádhí tó, 'àti: «Ábanínzò, nyí nyapè i' indrù tó nyí nyòvɔna ndàdù afí nyí nyopé tó ní ɔte nà, ní nyòvɔ ka kòmbí.» ¹⁶Ní, Polò ivà ndi ndidè, ndàdù indrù àpè ɔtsúna ní, rinè. Nírò ní ndi kápè ɔte ndàti: «Ìsràyeli tó pbìrì ɔ bhà, ndirò nyí yà Kàgàwà-ɔdò ònzi nyí nyarí rò, nyiri yà ma múnɔna dhu. ¹⁷Àlè, Pbàìsràyéli tírò, àlè tó Kàgàwà náavò ndi àlè t'ábhúna. Ní, Mírì tó pbìrì ò abádhí aróko òná kàsùmi ɔ, kàdù abádhí àbhù ròtrò, ròngò ábhò alé-yà nyú tí. Wò dhu-dzidɔ́, kàdù abádhí ipfo, rùvò ányirò pbìndà ɔbi nyú ní. ¹⁸Kàdù abádhí-ngbò nòdò rùngù ɔ, ràrà àhù mbèmbè ifo kumì ató tí. ¹⁹Ndirò, kàdù àrùbhù dhèdhèrò ale-tidò-tsù tó rùgànda-tsè nòtdi Kànanà tó pbìrì ɔ rò, ndàdù ndi pbìrì àbhù àlè t'ábhúna tó. ²⁰Kórò kòkò dhu anzì ì, ràrà àhù mbèmbè ifo miyà dóná imbò kumì nà ató tí. Wò dhu-dzidɔ́, Kàgàwà adù àlè t'ábhúna-ànyà nítdi róngo ale nùli abádhí nzínzi ɔ, ràrà àhù pbìndà nabi Sàmòlè nídi ndi ndaraya abádhí nzínzi ɔ òná kàsùmi ò. ²¹Ndirò, ròpè ndi urò rò, àlè t'ábhúna náadù kamà ònzi Kàgàwà-fó. Nírò ní ndi Kàgàwà adù Sàwulò nídi abádhí dó kamà tí, rònyù idzi abádhí dó, ràrà àhù ifo kumì ató tí. Ndi Sàwulò níi Kisi t'ídhùnà. Ndirò Kisi níi Bènyàminì-dhú-bvù ale. ²²Kàgàwà níitdègu Sàwulò nífò ádrùngbà kamà tó tombi dó rò, ní kàdù Dàwudì nídi tdi tdi abádhí dó ádrùngbà kamà tí. Kàdù dhu òvò átò Dàwudì-okú dó rò, ndàti: «Ma màbà wà Dàwudì, Yèsè t'ídhùnà, atdí d'afídu ózè ale. Ka ní ndi ma mòzè dhu ònzi róngo kórò ale.» ²³Dàwudì bhà pbàdzukuru nzínzi ɔ rò ní ndi, Kàgàwà ipfo Yèsù, ndidì Pbàìsràyéli tó Ògùba tí, àdhàdhi yà angyangyi ndi ndakò fíndá làkà dhu bhèyi. ²⁴Tdù Yèsù ira rò, bàtizò nubhónà Yùwanì náavò dhu Ìsràyeli tó pbìrì ɔ bhà tó kórò, ndínì ì nùgèrè tí, 'èbhà fíyò nzérènga, 'adù bàtizò àlu. ²⁵Ní, pbìndà kasù-tsù àmbènà àrà ndòdì òná kàsùmi ɔ ní ndi, Yùwanì ivú dhu Pbàìsràyéli-tsù, ndàti: «Nyí nyarí inga irè ima ràrì àdhi? Ima ní nzì wò nyí nyaròdona ndínì ira tí ale. Pbétù, kàni dzidu dó ríra ale ní inzà ma màkà munga pfina rò kàyitò-mbí mà ale.» ²⁶Nírò nyí adódù, yà Àbràhamù bhà pbàdzukuru tí nyí nyí rò, ndirò nyí, yà Kàgàwà-ɔdò ònzi nyí nyarí rò, àlè tó nga ní ndi Kàgàwà íbhò yàrì ògù tó ɔte ní. ²⁷Obhó tí, Yèrùsàlemà tó kigò ɔ bhà mà fíyò ádròdrò ale mànà nùni nzà dhu Yèsù ràrì àdhi. Ndirò, yà bíli ka karòzùna sàbatù-idhò ɔ, yà Kàgàwà bhà pbànábí unò dhu mà náadù nzà abádhí-dò nàlu. Pbétù, abádhí adù ì dhu àbhù ràkà, yà Yèsù-dó ì abhù kotdi anya ndínì ka kohò tí dhu-otù ɔ. ²⁸Ní, inzà ì àbà atdí dhu mà, yà Yèsù-ànyà òtdi ka kàdù okúna dó rò rórò, abádhí anzì ka Pilatò-fó, ndínì ka nabhù tí kohò. ²⁹Ní kòkú dó rò ka kandí kórò

dhu ì àbhù rònzi ì dhu-dzidɔ, abádhí náabhù kǎ-bvò kifo mùsàlabhà dɔ rò, 'àdù òtdànà. ³⁰Pbétù, Kàgàwà adù àbadhi àbhù ringbè ndi ɔve-bvù rò. ³¹Wò dhu-dzidɔ, kǎdù ndàvi ibí idhò nyú ɔ yà Gállilayà rò ì iwú màrà atdíkpá, 'iwù ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò ale tò. Kòmbí ì ale ní ì kàbhà ngàmbì Pbàisràyéí-ònzí. ³²Mǎ nyú mà, mà mǎvona dhu ní ndi Ídzi Màkùrù, yà àlě t'ábhúna tó Kàgàwà náakò findá làkà. ³³Ní, Kàgàwà náabhù wà ndi làkà rǎkǎ àlě tò, abádhí tó pbàdzukuru tírò. Kǎbhù Yèsù ringbè ndi ɔve-bvù rò, àdhàdhì yà Zàburi tó bhùkù ò ka kandí ɔyò rí kisè kà tó ngari ɔ dhu bhèyi. Ndi andítà ràtina:

«Nyí, inyi ní Idhùdu.

Ndirò indo ndi nòpè rò, ima ní Àbanu.» ³⁴Ndirò, Yèsù nábhù ndi ndí ringbè ndi ɔve-bvù rò inzí abvona ròmò dhu kǎvò angyangyi. Kǎti:

«Ma mí nyasò ní asota ní ìlilǎ, ndirò kóró ale rǎ'una,

yà angyangyi ma makò findá làkà Dàwudi tó asota'». ³⁵Ndi dhu-okú dò rò ní ndi kà ràtina átò Zàburi' tó ngǎtsi ngari ɔ:

«Nyí nyabhàya nǎi pbùkù Ìlilǎ-Ale-abvò ròmò ibhu ò.» ³⁶Obhó tí, pbàndà idzi ɔ, ádrùngbǎ kamà Dàwudi náanzí Kàgàwà ózè dhu. Ní, kǎvè, kǎdù ndòtdù abhúna ka kutdè ró, abvona ràdù òmò. ³⁷Pbétù, yà Kàgàwà àbhù ringbè ndi ibhu ò rò Yèsù-abvò nómò nzá.

³⁸Nírò adódù, nyèni dhu kòtù ɔ nga rǎrì ndi ìndrù tó nzérénga rǐ ndùba dhu rǐ ndòvò fùkù ní. Ndirò, Músà bhà Úyátá mà náabhù nzá nyí kòzù nyí obhó-nángatále tí. ³⁹Yèsù-otù ɔ nga ní ndi ìngbàtí fíli ndi ale mà yà ka nà'ù, nòzù ka kǎdù obhónángatále tí ní. ⁴⁰Nírò, nyàndà nga mbèyi adódù, akye yà Kàgàwà bhà pbànábi ɔno dhu nòonzina ndi rùkú ní. Abádhí ati:

⁴¹«Nyàndà dhu, nyí, ìndrù-tsi ònzi nyí nyarí rò.

Nyàbhù nyí idhò rùkò nyí, ndirò nyàbhù nyí tsèku ròtdi ndi.

Obhó tí, mà mí atdí dhu ònzi, yà ìnè nyí nyí nyíkpóku nà ònà kàsùmi ɔ. Ndi dhu ní ìnzí nyí nyádù à'ùnà ngǎtsi ale náwe fùkù rò dhu'».

⁴²Wò dhu-dzidɔ, Polò mà Bàrnabà màrà níitdègu ùvò unduta-dzà ò rò, ní iyé-yà náadù abádhí ònzi ndíni iwúya tí tdítɔ rǐ sàbatù-idhò ɔ, 'iwù wò ɔte kèlě nádu 'àwe tdítɔ fíyò. ⁴³Wò unduta-dzidɔ, ábhò Pbàyàhúdì mà ábhò ngùkpá ale yà Pbàyàhúdì tó ***díni** ò ì nùgèrè 'òngò Kàgàwà ùle màrà, náadù ùvò, 'òwù Polò mà Bàrnabà màrà-owù ɔ. Nírò ní ndi kǎkò ɔyò ale adù dhu òvò abádhí tó 'òpè abádhí-afí ní, ndíni ì napbá tí 'òngò òko pòtsò Kàgàwà bhà idzinga tó otu ɔ tí.

Pbàyàhúdì rǐ Polò mà Bàrnabà màrà rǎvona fíyò ɔte nódho dhu

⁴⁴Tdítɔ ì sàbatù-idhò ɔ, mbèmbe Àtiyòkiyà tó pbanga ɔ kóró ale núundu ì ndíni ì iri tí Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ɔte. ⁴⁵Ní Pbàyàhúdì níitdègu wò ihé-yà àlǎ, ní adha tó ale-afí mà agòta màrà náadù abádhí ìra, ràdù 'òpè 'àgò Polò rǎvona fíyò dhu, ndirò 'àmbe dhu ùnò dɔ nzére kà ní. ⁴⁶Ní Polò mà Bàrnabà màrà náadù dhu òvò abádhí tó ìmbà ɔyà ɔdò na, 'àti: «Fùkù nga ní ndi Kàgàwà bhà yàri ɔte náká kunò wemberè tí ní. Pbétù, nyí nyòdhò ka, nyádù nyòzù nyí-tírò inzà àkǎ 'àbà dhòdhóhóngà tó ípiróngà ale tí dhu-okú dò rò, mà mí mǎgèrè kòmbí mǎwù kùnò rǐ ìnzí ní Pbàyàhúdì tó. ⁴⁷Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà uyá wà ka ndi dhu bhèyi tí fǎkà. Kǎti:

«Ma míli nyí kóró p̀biri ǝ ale tó awáwù tí,
ndíní nyí nyí'í tí ǝgù tó ǝdzì M̀k̀k̀r̀ù ǝwó rí kóró ale tò ale tí, r̀rà̀ àhu yà
adzi-tsù náadì ndì i.»

⁴⁸Ní, ìnzí ní P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí níít̀d̀è̀gu wò ɔtɛ ìrì, ní abádhí-idhè náadù ndìka
atdídǝ, 'àdù 'ǝpè 'ìlè Ádr̀ng̀b̀á̀lè K̀à̀g̀à̀wà bhà ɔtɛ. Ndirò kóró ale, yà K̀à̀g̀à̀wà
apì dhòdhóhóngà tó ǝpìr̀ng̀a nabáya tí, náadù K̀à̀g̀à̀wà à'ù.

⁴⁹Ádr̀ng̀b̀á̀lè K̀à̀g̀à̀wà bhà ɔtɛ adù ndùndò kóró ndi Pìsìdiyà tó p̀biri ǝ.
⁵⁰P̀b̀é̀t̀ù, P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí adù dhu itsu K̀à̀g̀à̀wà àlè arí ì návi vèbhále mà, kigò
ǝ ádr̀dr̀ǝ ale mà̀nà dɔ ǝ, ndíní dhu nivà tí Pòlò mà Bàrnabà mà̀nà rǝ. Ní,
abádhí adù 'ǝpè 'àvu Pòlò mà Bàrnabà mà̀nà rǝ, 'àdù ǝp̀fònà 'òdì f̀ỳỳó p̀biri ǝ r̀ò.
⁵¹P̀b̀é̀t̀ù, k̀ò̀k̀ò ǝỳ ǝbhàlì náadù p̀f̀ỳa-tsítsírò àhè n'ò abádhí-okú dò r̀ò. Wò
dhu-dzidǝ, abádhí adù 'ìv̀à, 'òwù ǝk̀òniyò tó kigò ǝ. ⁵²Ndirò Yèsù-owù núngu
ale-idhè náadù ndìka atdídǝ, K̀à̀g̀à̀wà bhà ǝlìl̀à-Alafí ràdù 'ira.

**Pòlò mà Bàrnabà nà rí K̀à̀g̀à̀wà bhà ǝdzì M̀k̀k̀r̀ù
núno ǝk̀òniyò tó kigò ǝ dhu**

14 ¹ǝk̀òniyò tó kigò ǝ ì òwù ùvò r̀ò, Pòlò mà Bàrnabà nà náatsù átò
P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí tó unduta-dzà ǝ. Ní ányidzá, abádhí unò K̀à̀g̀à̀wà bhà ǝdzì
M̀k̀k̀r̀ù, ndi dhu ràdù P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí mà P̀b̀à̀g̀ìr̀íkì mà̀nà tó ábhǝ ihé-yà nyú
nábhù rà'ù Yèsù. ²P̀b̀é̀t̀ù, yà ì núvò ìnzí 'à'ù Yèsù P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí náadù dhu itsu
ìnzí ní P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí-dɔ ǝ, 'àbhù afiýa rìnza ì ndíní dhu nivà tí k̀ò̀k̀ò Yèsù ná'ù
adóya rǝ. ³Ní, àzèmbè wò dhu rí ndònzì r̀òr̀ò tí, Pòlò mà Bàrnabà nà náadù òko
ábhǝ idhò nyú tí ǝk̀òniyò tó kigò ǝ. Abádhí adù̀nà òwu Ádr̀ng̀b̀á̀lè K̀à̀g̀à̀wà
bhà ǝdzì M̀k̀k̀r̀ù núno rǝ kpangba, ìmbà ǝyà ɔdò na, kà-rǝ ì ǝp̀bì ì nídhuní.
Ndirò, Ádr̀ng̀b̀á̀lè K̀à̀g̀à̀wà adù̀nà àrà yà abádhí r̀ǹǹa p̀b̀ìndà ǝdzìngà dǝ
dhu tó obhóngà nábhù rǝ ràvi ndì kpangba, yà abádhí r̀ǹzina wiwì mà yà
ìnzà apè̀nà 'ònzì angyi ìndr̀ù-nzínzì ǝ dhu mà̀nà dhu-otù ǝ. ⁴Ní wòrì kigò ǝ
ale-ǝngà núundo ndì ɔyɔ, atdídhenà ale ròlè ì P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí-ti'ò̀nà r̀ò, ng̀kpà ale
ràdù 'òlè Yèsù bhà uvitatále-ti'ò̀nà r̀ò. ⁵Wò dhu-dzidǝ, P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí mà ìnzí ní
P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí mà̀nà, ǝyà ádr̀dr̀ǝ ale mà̀nà náadù 'ìrì ndíní ì ɔpè tí 'àvu Pòlò mà
Bàrnabà mà̀nà rǝ, 'àdù abádhí àbhù kubvù odu ní ràvè. ⁶Ní, Pòlò mà Bàrnabà
mà̀nà níít̀d̀è̀gu wò dhu ǝsù, ní abádhí uvo ǝk̀òniyò ǝ r̀ò, 'òtsè Likàòniyà tó p̀biri
ǝ p̀banga, Lístrà mà Dèrbè mà̀nà, tiyà arí'í kyèr̀òkyèr̀ò p̀biri mà̀nà ǝ. ⁷Anyì
abádhí adù òko 'òwù K̀à̀g̀à̀wà bhà ǝdzì M̀k̀k̀r̀ù núno rǝ ìndr̀ù t̀ò.

Pòlò mà Bàrnabà nà rí'í Lístrà tó kigò ǝ dhu

⁸Lístrà tó kigò ǝ, ìnzí aríde p̀f̀ɔ̀nà dǝ atdì ale ní'í ìnè. Ndi ale ní'í òdhi tí ka
kadhi òtsòtsù r̀òr̀ò ale. Ndirò ka ní'í ìnzà apè̀nà ùbhi yà ka kadhià ndì rò ale.
⁹Ní, atdìku kàdì ndàmbe Pòlò r̀ǹǹa dhu ìrì dǝ. Ní Pòlò ɔdì nyìkpóna kà-rǝ,
kà'ù dhu ǝgù ndì ràmbè̀nà ǝgù dhu ndì ndàla r̀ò. ¹⁰Ní, Pòlò adù dhu ǝvò kà t̀ò
ɔr̀ú t̀una nyú nà, ndàti: «'ìv̀à nyi, nyidè túr̀ú́t̀ú́r̀ú́ p̀f̀ɔ̀nà dǝ.» Ní wò ale níbe ndì
ndidè, ndàdù ndòpè ndùbhi. ¹¹Ní wò Pòlò ǝnzì dhu ì àla r̀ò, ihé-yà náapè 'òtè
ɔr̀ú t̀uya nyú nà Likàòniyà ǝ bhà t'ávàna ǝ, 'àmbe àtì̀nà dǝ: «M̀ng̀g̀ù-nzo ùgèr̀è
wà ì 'òngò ìndr̀ù tí, 'itsù àlè nzínzì ǝ.» ¹²Abádhí adù Bàrnabà nàtì Zèwù tí,
'àdù Pòlò nàtì Hèrmè tí. Obhò tí, Pòlò ní ndi arà̀nà ɔtɛ ùdà rǝ ìndr̀ù t̀ò. Ndirò,
yà Lístrà tó kigò ǝ ka kòtsù r̀ò ní'í ndi Zèwù tí kátina P̀b̀à̀g̀ìr̀íkì tó m̀ng̀g̀ù-
ngba bhà sòmà-dzà. ¹³Ní wò ndi kàsùmì ǝ, Zèwù bhà atdì kùhanì náadù ìrà

ikyi-akpá nà, iwà ndì ndùkpòrò itsu-opfò tó mùkàkù ndùfò dýa rǝ rǝrò, ndìrà àhu nà kigò ò ka kòtsù òyá tsàtsù tí. Abádhí ní iwà ì nìrì ihé-yà màrà ndíní ì ubhò tí ì ikyi-akpá perè tí kǝkǝ òyǝ uvitatále tò. ¹⁴Ní, Pòlò mà Bàrnabà nà nítédègu kǝkǝ ale rǎpàna ndíní ì onzi tí dhu ìrì, núufa rǝyá ǝrù mùdzarù-ǝnga, 'adù òtse ihé-yà nǝzínì ò, 'àmbe ùkù dǝ, 'àti: ¹⁵«Hòkò! Ádhu wò nyí nyápàna nyǝnzì dhemǎ? Mǎ'ì nyú, mǎ ní ìndrù àdhàdhì nyí ní ìndrù dhu bhéyi. Ndirò, yà fùkù mǎ mǝvò dhu ní Kàgàwà bhà Ídzì Mǎkùrù, ndíní nyí nyubhà tí nyí nyarǝnzina ìmbǎ tǝya nà dhu, nyǎdù nyùgèrè nyǝngò yà ìnzì ǎrǝvè Kàgàwà bhà ale tí. Ndi Kàgàwà ní ndi yà adzi mà ǝrù-akpà mà ndirò rèrù-abábá mà, òyá ǎrǝ kǝrǝ dhu màrà nanzì ale. ¹⁶Angyíta nyú Kàgàwà ubhà pé kǝrǝ pǝbìrì ò ale rǝngò ubhì afiýa ǝzè otu ò. ¹⁷Pbétù, kùbhà nzá ndì ndí nditè abádhí tò yà ndì ndǝnzina ìdzìnga-otù ò dhu. Obhó tí, kǎrì igye àbhù rìkò ǝrù-akpà ò rǝ fùkù, ndàdù ìnga ò dhu àbhù rǝ ò fìyǝ kǝsumì ò. Ndirò indo màtí, kǎràdù nyǝngù, ndàdù afiku níra pǝbìndà ìdzìnga tò dhèdhe ní.» ¹⁸Pòlò mà Bàrnabà nà náatè mbǎ wò dhu bhéyi màtí, ní abádhí rǝ ihé-yà nísò ìnzì ìzǎ tò perè nubhò tí fìyò dhu nífì ǝbì tí.

¹⁹Wò dhu-dzidǝ, Pǝyàhúdì níiwú Àtìyòkiyà" tí kátina kigò ò rǝ, ndirò Ìkòniyò tí kátina kigò ò rǝ màtí, 'iwù ùvò Lístrà. Ní abádhí nítisu dhu ihé-yà-dò ò, rǝpè 'ùbvù Pòlò mà odu ní, ndíní ǝvè tí. Wò dhu-dzidǝ, abádhí adù Pòlò àdhà 'ipfò ìrì kigò ò rǝ, iwà òvè dhu tí ì ì kàtì nídhunì. ²⁰Pbétù Yèsù ná'ù ale nítédègu 'àndù 'àkpòrò Pòlò-ngbò, ní àbadhi adù ndivà, ndidè, ndàdù ndàdu ndi kigò ò. Ní tsùtsǎ nínganì, abádhí adù òwu Bàrnabà nà Dèrbè tí kátina kigò ò.

Pòlò mà Bàrnabà nà rǝ 'adù Àtìyòkiyà tò kigò ò dhu

²¹Dèrbè tò kigò ò ò òwù ùvò rǝ, Pòlò mà Bàrnabà nà náapè 'ùnò Kàgàwà bhà Ídzì Mǎkùrù ìndrù tò. Ní, àbhò ale nyú núugèrè ì, 'à'ù Yèsù. Wò dhu-dzidǝ, abádhí náadù 'adu Dèrbè rǝ, 'òwù Lístrà. Lístrà rǝ, abádhí adù 'ivà, 'òwù Ìkòniyò ndirò Àtìyòkiyà, Pìsidiyà tò pǝbìrì ò. ²²Kǝrǝ kǝkǝ kigò ònǎ, abádhí owúnà Yèsù ná'ù ale-afì nópè rǝ, 'adù òwu ì ale àvì rǝ rìkò pòtsó fìyǝ a'uta ò. Abádhí adúnà òwu dhu òvò rǝ ì ale tò, 'àti: «Dhu àkǎ àlè rùdà ádrùngbǎ àpǝ nyú òna nǎ, ndíní àlè kòtsú tí ǝrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò.» ²³Kǝrǝ *kànísá òna nǎ, Pòlò mà Bàrnabà nà náadúnà òwu ìndrù òvò rǝ, 'ùli ndi kànísà ò pǝkùrù tí. Ònyè t'ǝnyuta-tsù ì ùtsì, 'adù àmbè 'ìtsò dǝ dhu-dzidǝ, abádhí adúnà òwu yà ì òvò ale ùli rǝ yà ì á'ù Ádrùngbǎle Yèsù-fí.

²⁴Wò dhu-dzidǝ, abádhí núudà Pìsidiyà tò pǝbìrì ònǎ, 'adù òwu ùvò Pǎfùliyà tò pǝbìrì ò. ²⁵Ní, Pègà tí kátina ndi pǝbìrì ò kigò ò bhà tò ì ùnò Kàgàwà bhà Òte dhu-dzidǝ, abádhí adù 'àsòlò, 'òwù Àtìliyà tí kátina kigò ò. ²⁶Ndi kigò ò rǝ, abádhí adù 'ivà 'òwù ìbhù ò, 'òwù ùvò Àtìyòkiyà, Sírìyà tò pǝbìrì ò, yà abhì ì apè ònǎ rǝ kigò ò. Wò ndi kigò ò rǝ nga ní ndi, ka kabhu abádhí Kàgàwà rǝso wò abádhí òwù ùtsàna pǝbìndà kasu-okù dò rǝ.

²⁷Ní, Àtìyòkiyà ì òwù ùvò rǝ, abádhí andu Yèsù ná'ù ale-tsù, 'adù Kàgàwà àbhù ì 'ǝnzì kǝrǝ dhu náwe fìyò. Ndirò, abádhí adù ìngbà dhu bhéyi màtí ì àpfò a'uta tò tsàtsù ìnzì ní Pǝyàhúdì tò dhu náwe átò abádhí tò. ²⁸Wò dhu-dzidǝ, Pòlò mà Bàrnabà nà náadù òko àbhò idho nyú tí Yèsù ná'ù ale màrà Àtìyòkiyà tò kigò ò.

Yěsù ná'ù ale tó unduta Yèrùsàlemà tó kigò ò

(Opt 2.1-9)

15 ¹Yùdèyà tó p̀bìrì ò r̀ò iwù Àtìyòkiyà tó kigò ò ngúfe ale, náapè 'ùdhe dhu Yěsù ná'ù ale tó, 'òwù àtìna r̀ò ití: «Ìnzì nyí nyapè nyàbhù kòbh-òlò onzikúnga yà Músà bhà Ùyátá nónzì ka dhu bhèyi, ní Kàgàwà r̀í nzi nyìgù fàkú nzérenga ò r̀ò.» ²Ní Pòlò mà Bàrnabà nà náadù ndi dhu òdhò atdíð, ádrùngbà agòta nyú ràdù itisì nzínziyà ò i ale màna wò dhu-okú dò r̀ò. Nírò ní ndi abádhí adù dhu ùtsì atdíkpá, ndíní Pòlò mà Bàrnabà nà ndirò Àtìyòkiyà ò ngúfe ngùkpà ale màna nóowu tí Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'òwù òte ndi dhu d́ Yěsù bhà uvitatále mà, pbàkùrù màna-ònzì r̀ò. ³Ní, Àtìyòkiyà ò ***kànisa** náadù abádhí dzàna nónzì àkàkà dhu bhèyi ndi abhi tó. Ní Fòyinikè mà Sàmariyà màna tó p̀bìrì ònà ò úda ò nanà, abádhí owúnà ingbà dhu bhèyi màtì ònzì ní P̀bàyàhúdì nùgèrè ò Kàgàwà tó dhu nówò r̀ò indrù tó, ndi dhu ràdù àrà Yěsù ná'ù ale àbhù r̀ò idhèya rika ndi atdíð. ⁴Ní, k̀òkò ale níitdègu owu ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní ndi kigò ò kànisa mà Yěsù bhà uvitatále mà ndi kànisa ò pbàkùrù màna, náakò abádhí mbèyi nyú. Abádhí náadù Kàgàwà àbhù 'ònzì dhu náwe kórò k̀òkò ò nàkò ale tó. ⁵Pbétù, atdíðhená ale, Yěsù ná'ù P̀bàfàrisáyó tó màtù nzínzì ò, náadù 'ìvà 'àti: «Dhu àkà kòbhòlò Yěsù ná'ù ònzì ní P̀bàyàhúdì-ònzìngà, kadù dhu ùya fíyò r̀òngò Músà bhà Ùyátá nífu.» ⁶Nírò ní ndi Yěsù bhà uvitatále mà, Kànisa ò pbàkùrù màna, náandu ò ndíní ò andá tí k̀òkò ale ùndò dhu-ònga. ⁷Ní, atdíð ò àgò ò dhu-dzid, Péterù òvà ndi ndidè, ndàdù àtìna: «Àbanìnzó, nyí nyèni wà dhu Kàgàwà r̀òvò wà mà angýita tí nzínziku ò r̀ò, ndíní ma mongó tí p̀bìndà Ídzi Màkùrù núnò ònzì ní P̀bàyàhúdì tó, ndíní abádhí ǹfiri tí 'àdù dhu à'ù. ⁸Ndirò Kàgàwà, yà indrù-afí ò dhu mà núní arí ale, nítè wà dhu iwà ndi rákò abádhí, yà abádhí ndi ndirá p̀bìndà Ìlìlā-Alafí nì, àdhàdhì yà ndi ndirá àlè dhu bhèyi dhu-otù ò. ⁹Kùndò nzà àlè-ònga abádhí màna akekpà màtì, kù'ò abádhí-afí r̀ilā nyìkpóna ò, a'uta-otù ò nídhunì. ¹⁰Nírò, ádhu kòmbí nyí nyí Kàgàwà-afí nùmvù wò dhu bhèyi, nyámbe ndi nà'e àndò nùgba d́ Yěsù bhà ábhàlì d́ ní? Nyí nyí ndi àndò nùgbà abádhí d́ àzèmbè inzà àlè t'ábhúna nyú mà, ndirò àlè nyú mà àlè kanzi kànò àlè kí dhu-lèma r̀òrò! ¹¹Ndirò, àlè kà'ù wà dhu àlè r̀ùgu wà àlè tó nzérenga ò r̀ò, Ádrùngbàlè Yěsù bhà idzinga-okú dò r̀ò, àdhàdhì abádhí nùgu dhu bhèyi.» ¹²Ní, Pòlò mà Bàrnabà nà r̀í Kàgàwà àbhù 'ònzì ònzì ní P̀bàyàhúdì nzínzì ò wíwì mà, yà inzà apèna 'ònzì angýi indrù-nzínzì ò dhu màna dhu náwè r̀ò, k̀òkò ò nàndunà ale náadù ònè bhìl, 'ámbe abádhí r̀awèna dhu niri d́. ¹³Ní Pòlò mà Bàrnabà nà níitdègu ònè, ní Yàkòbhò apè òte ndàti: «Àbanìnzó, nyiri yà ma múnna fùkù dhu. ¹⁴Simiyonì náwe wà ingbà dhu bhèyi màtì, mùhàngú ò r̀ò, Kàgàwà arí p̀bìndà ale nópì ònzì ní P̀bàyàhúdì nzínzì ò r̀ò tí dhu àlè tó. ¹⁵Wò ndi dhu nákò wà ndi Kàgàwà bhà p̀bànábí náandí dhu nà. Ndi andítá r̀atìna:

¹⁶ Ádrùngbàlè Kàgàwà r̀atìna: wò dhu-dzid, ma mí madù
mìrà wò ndi nadrù ádrùngbà kamà Dàwudì bhà idza nòsì tdítd́.
Ní ma mí ndi idza-dúdù nángbè,
madù òdìna ridè pf̀ona d́.

¹⁷ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà ò nùbhà ale-go r̀í 'òpè 'òmè Ádrùngbàlè,
ì ale ní kàkà òvòdu ka kànzi d̀yà ale.

Obhó nyú, kóró ìnzí ní Pbàyahúdí, yà pbàkà ale nyú tí oko tí ma múnzì ale rí 'òpè 'òmè ma.

Wòrì ní ndi yà ndi dhu ònzi rí Ádrùngbàlè núuno dhu*.

¹⁸ Ndi Ádrùngbàlè ní ndi i dhu nábhù ìndrù rùni yà m̀hàngù ò rò ndi napèna rò ale.»

¹⁹ Tdítǎ, Yàkòbhò adù àtìna: «Ìma, ma màla dhu ní, dhu ràkà nzá kòbhìlì kǎkò ì nùgèrè Kàgàwà tò ìnzí ní Pbàyahúdí-tsù. ²⁰ Pbétù, abádíhí tò dhu ràkà kandí dhu, kati: «Nyí nyàkà nzá nyǒngò sànamù tò ka kùbho perè tí izzá ná'á». Ndirò, nyí nyàkà nyǒngò nyǒdò m̀nyòni rǎ rò, ìnzí nyádù dàna-tsi ka kìpbo obi ní rǒvè izzá mà, ànzàbhà màna ná'á.» ²¹ Obhó tí, angýí ndi napèna rò, ìndrù náarí ìnè Músà bhà Úyátá nóvo i arí ìndrù tò kóró kigò ònà ró. Kóró sàbatù-idhò ò, abádíhí náarí i Úyátá nǒzù ìndrù tò unduta-dzà ò rò.»

Yèrùsàlemà ì nùndu ale rí bhàruwà àbhù Àtiyòkiyà ò * Kànisa tò dhu

²² Wò dhu-dzidǎ, Yèsù bhà uvitatále mà, Kànisa ò pbàkùrù mà, Yèrùsàlemà ò kóró Kànisa màna náatè nzínziya ò. Abádíhí níni ì ndíni ì ovó tí nzínziya ò ale, 'àdù òvinà ròwù atdíkpá Pòlò mà Bàrnabà màna nà Àtiyòkiyà, Sìriyà tò p̀bìrì ò. Ní, abádíhí avò Yudhà mà Sílà nà. Ngàtsi ndi Yudhà-òvò níi Bàri-sabà. Odhíya pbàkrístò nzínzi ò, abádíhí óyò kóró níi atdíǎdǎ ka kífù ale. ²³ Ní, abádíhí adù kǎrí ale nóvi ròwù bhàruwà nà. Ndi bhàruwà ka kandí yà dhu bhèyi: «Mǎi odhíku, Yèsù bhà uvitatále mà, Kànisa ò pbàkùrù màna, mǎ mòvi nyí atdíǎdǎ odhíkà, ìnzí ní Pbàyahúdí tírò nyí nyíi Àtiyòkiyà mà, Sìriyà mà, Kìlìkiyà màna tò p̀bìrì ò rò. ²⁴ Mǎ mírì dhu, nzínzika ò rò, atdíǎdhená ale ròwù inzà mà mǎfà rusà fíyò rǒrò, 'òwù d̀kù ìnza àwú òtèya ní, ndi dhu ràdù izzá nábhù afíku ò. ²⁵ Ndi dhu-okú dò ní ndi, mǎ mírì mǎ mòvò ìndrù, mǎdù òvinà ròwù tiku ò. Abádíhí ròwù atdíkpá yà atdíǎdǎ mǎ mòzè odhíka, Pòlò mà Bàrnabà màna nà. ²⁶ Ndi Pòlò mà nádzi wà fíyò ipìr̀nga ove tò àlè tò Ádrùngbàlè Yèsù Krístò bhà kasu-okú dò rò. ²⁷ Nírò, kòni mǎ mòvi Yudhà mà Sílà nà, ndíni yà bhàruwà ò mǎ màndí ote nɔvo tí tsùya ò fùkù. ²⁸ Obhó tí, Kàgàwà bhà Ìlìlǎ-Alafí mà, mǎ nyú màna, mǎ màla dhu ní, dhu ràkà nzá m̀gbà ndi ná'e vurò ànò tdítǎdǎ d̀kù, ròsè yarí uyátá ònà. ²⁹ Ndi uyátá ràtina: «Nyí nyàkà nzá nyǒngò sànamù tò ka kùbho perè tí izzá mà, ànzàbhà mà, dàna-tsi ka kìpbo obi ní rǒvè izzá màna ná'á. Ndirò nyí nyàkà nyǒngò nyǒdò m̀nyòni rǎ rò. Kǎkò dhu nyí nyífu dhu ní ndi adù ìi iwà nyí nyònzì ídzi dhu dhu. Mbèyi nyòko.» ³⁰ Nírò ní ndi kǎkò òvi ka kòvi ale níiva ì 'òwù wò bhàruwà nà Àtiyòkiyà. Ní ányi ì 'òwù ùvò rò, abádíhí andu Yèsù ná'ù ale-tsù, 'àdù ndi bhàruwà àbhù abádíhí rǒzù. ³¹ Ní wò bhàruwà ì 'òzù rò, kǎrí ale-idhè níika ndi atdíǎdǎ ndi bhàruwà ò ka kòpè afíya tí dhu-okú dò rò. ³² Kàgàwà bhà pbànábi tí ì adù 'òtù dhu-okú dò rò, Yudhà mà Sílà nà náadù òte ádzíta nyú kǎkò Yèsù ná'ù ale màna, ì ròpè abádíhí-afí, 'àdù abádíhí àbhù ròtsi obi fíyò a'uta ò. ³³ Ngúfe idho ì ònzi Àtiyòkiyà dhu-dzidǎ, kǎkò abádíhí t'òdhíya náadù abádíhí ùbhà ràdu ì, 'òwù yà ì nívi ale-ti'ò. ³⁴ [Pbétù Sílà adù ndòzè ndàdi Àtiyòkiyà. Ní Yudà adù àrà atdírò Yèrùsàlemà.] ³⁵ Pòlò mà Bàrnabà nà adù òko Àtiyòkiyà. Ibí ngùkpà ale màna, abádíhí owúnà dhu ùdhe rǎ, 'àdù Kàgàwà bhà ote tò ídzi Mǎkùrù núnò atò ìndrù tò.

* 15.17 Àmo 9.11-12 x 15.20 Ndi izzá nótì wà Kàgàwà-nyìkpó ò.

Polò mà Bàrnabà nà ðnga rĩ ndùndò dhu

(Mât 13.23; 18.20; Yûw 6.44-45)

³⁶Ngúfe idho-dzidš, Polò ati Bàrnabà nĩ: «Ɔdhí, kàdu pé àlě, àlě ròwù àlě t'òdhína nándà yà angyi àlě kúnò Ádrùngbàlě Kàgàwà bhà Ɔte òyá kigò ðna nà kórš, ndíní àlě kala tí ìngbà dhu bhěyi mâtí abádhí aróko dhu.» ³⁷Ní, Bàrnabà azè ndidyì Yùwanì Mǎrkò, ndíní ì owu tí mànà atdíkpá. ³⁸Pbétù, Polò adù nzá ndi dhu òzè, Pàfùliyà tó pbiri ò rò Yùwanì Mǎrkò adù ndi owùya š rò, ìnzì ndònzì kasu atdíkpá ì mà nà dhu-okú dō rò. ³⁹Ní wò dhu-okú dō rò, Polò mà Bàrnabà nà náagò ì atdíđš, ndi dhu ràdù 'àbhu 'èndò ì. Nírò ní ndi Bàrnabà adù Mǎrkò nídyì, 'òwù nà atdíkpá ibhú š Kipurò tó pbiri ò. ⁴⁰Ndíró, Polò adù Sílà òvò. Ní, Yèsù ná'ù ale itsò ì dòyá, ndíní Ádrùngbàlě Kàgàwà aso tí ì dhu-dzidš, abádhí adù 'íwà, 'òwù ányìrš rò. ⁴¹Ní, kùdà Siriyà tó pbiri mà, Kilikiyà tó pbiri mà nà ðna nà, ndàrà kànísà-aff òpè rò, ndíní ɔbi notsi tí fíyò a'uta š.

Timòtewà rĩ ndàpba Polò mà Bàrnabà mànà owù š dhu

(Ròm 16.21; Gàl 4.13-15; Fìl 2.19-22)

16 ¹Wò dhu-dzidš, Polò arà àhu Dèrbè. Ányìrò, kádù ùda Lístrà tí kátina kigò ò. Ní ányì, kátù Timòtewà tí kátina atdí ale. Ndi ale ní'ì iwà Yèsù ná'ù ale. Kà-tsánà ní'ì iwà Yèsù ná'ù Mùyàhudi-àyi, ndirò kà t'ábanà ní'ì Mùgìrikì. ²Ní, Lístrà mà Ìkòniyò mànà tó kigò š, Yèsù ná'ù ale owúnà ídzi dhu nyú náwe rš Timòtewà dš. ³Ní, Polò-aff adù ndòtdì, ndíní ì ongó tí ùbhi atdíkpá kà mànà. Ní, Polò adù kònzínga àbhu kòbhòlò, wò ndi mùlengà š arí 'ì Pbhàhúdí-okú dō rò, ì ale ní'ì kórò iwà dhu nùni Timòtewà t'ábanà rí'ì Mùgìrikì nídhuni. ⁴Kórò kigò, yà ì ùbhi ðnà š, Polò mà Sílà nà nóowúnà Yèsù bhà uvitatále mà, ***Kànísà** š pbàkùrù mànà nùtsì Yèrùsàlemà tó kigò ò ì ùndu ì rò ɔyátá òvò rš Yèsù ná'ù ale tò, 'àdù òwu abádhí àvi rš rífù ndi dhu. ⁵Nírò ní ndi kànísà apè 'àmbe ídzo dš fíyò a'uta š, bvùya ràdù àmbe ndise dš bílìnganà.

Ɔnyu rĩ Polò ɔnyu Mākèdòniyà rò ka kí ndànzi dhu-rš dhu

⁶Wò dhu-dzidš, Kàgàwà bhà Ìlìlǎ-Alafí náagó Polò mà Sílà nà, ìnzì owu tí Kàgàwà bhà Ɔte ùnò Áziyà tó pbiri ò. Ní, abádhí udà Fùrùgiyà mà Gàlàtiyà mànà tó pbiri ðnà. ⁷Ní, Misiyà tó pbiri ò ì ɔtsu ní ifo š ì òwù ùvò rò, abádhí azè 'òwù Bitiniyà tó pbiri ò. Pbétù, Yèsù bhà Ìlìlǎ-Alafí adù abádhí àgo ìnzì owu tí ányì. ⁸Ní, abádhí udà Misiyà tó pbiri ðnà, 'àdù 'àsòlò, 'òwù ùvò Tròwà tó kigò ò. ⁹Ní atdíku kúbhingá, dhu adzi Polò dō ɔnyu bhěyi. Ndi ɔnyu-bvù, Mākèdòniyà tó pbiri š atdí ale níidè kònzì, ndàmbe ndìtsò dš kà-rš, ndàti: «Áda Mākèdòniyà tó pbiri ò nyarà dzànáka ðnzì.» ¹⁰Ní, wò dhu Polò àla dhu-dzidš, mà madù mšpè mšbhòlò mà ányìrš rò tí, ndíní mà mowu tí Mākèdòniyà. Obhó tí, mà muni dhu Kàgàwà rànzi wà mà ndíní mà mowu tí pbìndà ídzi Mākùrù núnò ndi pbiri š bhà tò.

Lùdiyà rĩ Ádrùngbàlě Yèsù à'u Filipì tó kigò š dhu

(Mât 13.23; 18.20; Yûw 6.44-45)

¹¹Ní mà muvò Tròwà rò, mšpò ibhú š, mšwù tóurútúrá Sàmòtìrakì tí kátina sòngà dō. Òbhò nínganì, mà madù ùvò ányìrš rò, mšwù ùvò Nèyàpolì tó

kífukù ò. ¹² Ányirò rò, mà madù òwu Filipì. Ndi Filipì níì Mākèdòniyà tó p̀bìrì ò kigò nzínzì ò ádrùngbà kigò nyú, ndirò ka níì P̀bàrómá ònyù idzi dòná kigò. Ní, mà manzì ngúfe idhò ányì. ¹³ Sàbatù-idhò ò, mà muvò kigò ò rò, mòwù atdí idha-akpà-bidò. Mà mirè nga ányirò nga r̀ar̀i ndi itsòta tó ngari. Ní ányì mà mòwù ùvò rò, mà makò obvò, màdù àmbe òte d̀ò ányirò ò nàndu vèbhàle màná. ¹⁴ Abádhí nzínzì ò, Lùdiyà tí kátina tsìbhàle níì inè. Ka níì Tùwàterà tó kigò ò tsìbhíngba. Ní, kóngónà ùbhi òlòlù mùdzarù nà ndàmbe ùdzinà d̀ò, ndirò kóngónà Kàgàwà ɔdò ònzì. Ní, kàdì ndàmbe mà múnona dhu ìrì d̀ò, Ádrùngbàle Kàgàwà ràdù afina àngbe, ndíní kàdù tí ndàpba Pòlò mà r̀unona dhu r̀ò. ¹⁵ Wò dhu-dzidò, ìyàdhíyà mà, p̀bìndà idzá-bhà màná níitdègu bàtizò àlè, ní kàdù mànzì, ndàdù àtina: «Nyì nyapè dhu ùnì iwà ma ràù Ádrùngbàle Yèsù, ní nyiwù nyòngò òko p̀bàkà idzá.» Obhò tí, kàdù m̀tu mòwù p̀bìndà.

Pòlò mà Sílà nà núsò ka kí dhu

(Kas 19.23-24; Fil 1.12; 1Tè 2.2; 1Pè 4.12-13)

¹⁶ Atdíku, mà makò màmbe òwu d̀ò itsòta-bhùdò. Ní kasu tó atdí tsìbhíngba ǹfira, màdù màsò ndì màná otu ò. Ndi tsìbhíngba ò ìì nzèrè-alafí níì ndònzì araya dhu itè arí angyangyì ìndrù tó alafí. Ní, kà r̀onzina dhu-otù ò, kàbhà kasu tó ádròdrò ale ongónà dhu òngyè abhò nyú. ¹⁷ Ní, kàdì ndàmbe ìrà d̀ò owùka ò Pòlò nà, ndàdù àmbe ùkù d̀ò, ndàrà àtina r̀ò: «Kàkà ale ní yà kórò dhu d̀ò ar̀f̀i ɔr̀ú Kàgàwà bhà inc-akpá. Ndirò, abádhí r̀i nyì nyùgu òná otu òvo f̀ukù.» ¹⁸ Kànzì wò dhu ibì idhò nyú tí. Nírò ní ndi atdíku, wò dhu àrà ndìngye rò, Pòlò agéré ndì, ndàti wò tsìbhíngba ò r̀f̀i nzèrè-alafí ǹi: «Ma mí dhu ùyà indù Yèsù Krístò-òvò r̀ò, áhù wò tsìbhíngba ò r̀ò.» ¹⁹ Ní kàbhà kasu tó ádròdrò ale níitdègu f̀iyò ongyéngá-otù r̀i ndòtdì dhu òsù, ní abádhí adù Pòlò mà Sílà nà ǹlu, 'adù òwu nà p̀banga-tsìdì r̀ùwugà d̀ò, P̀bàrómá tó p̀bìrì ò anyà t̀itdita tó ádròdrò ale-ònzì. Ní k̀òkò anyà t̀itdita tó kòngò-ònzì ò òwù ùvò rò, ²⁰ abádhí itè Pòlò mà Bàrnabà nà ò ale tò, 'adù àtina: «Kàrì ale nífì wògò àlè tó p̀banga ò. Abádhí ní P̀bàyàhùdí, ²¹ ní abádhí arí yà àlè tó ka kísò ìnzì àlè ka'ù tí, ndirò ìnzì àlè kóngó tì ònzinà màndu nùdhè àlè tó P̀bàrómá t̀irò.» ²² Ní, ányirò ìì ihé-yà náadù dhu ìvà átò Pòlò mà r̀ò Sílà nà. Ní k̀òkò anyà t̀itdita t̀ále adù Pòlò mà Sílà nà r̀ò mberù àbhù kuwà, 'adù àvinà k̀vi bhélèbhélè asé ǹi. ²³ Abádhí ò àbhù k̀vi atdídò asé ǹi dhu-dzidò, k̀òkò anyà t̀itdita t̀ále náadù abádhí àbhù kusò imbi ò. Ányì abádhí adù dhu ùyà Sàndìrì tò, ndíní Pòlò mà Sílà nà-ngbò nòdò tí mbèyi nyú. ²⁴ Ní wò ùyátà ndì ndirò rò, Sàndìrì níitsù Pòlò mà Sílà nà átsì r̀f̀i kàluga nyú ò, ndàdù p̀f̀yà nùbe kòmdò ò. ²⁵ Ní mbèmbè iku-allipa ò, Pòlò mà Sílà nà náakò 'àmbe 'itsò d̀ò, 'adù àmbe adyi nùyù d̀ò, 'ifu Kàgàwà òná. Wò ndì kàsùmì ò, ùsò ka kùsò ngùkpa ale adù òko 'àmbe abádhí r̀onzina dhu k̀èlè níí d̀ò. ²⁶ Nírò ní ndi ádrùngbà mùtiti ǹfìsì, imbi-dzà-pfò r̀òpè ndìvi. Wò ndi kàsùmì ò tí tsàtsè nùupfo ò kórò, ùsò ka kùsò ale-pfò r̀ò àdrà-mbì ràdù 'itdì kórò. ²⁷ Nírò ní ndi wò Sàndìrì atdà idhò ò rò, ndàdù imbi-dzà-tsè nòtù iwà ò nùpfò r̀ò. Ní k̀idhà p̀bìndà ìla tó obhi-akpà, ndàdù dhu ònzì ndíní ndì ndodù tí ndì ndit̀irò ǹi, ndòvè, iwà òtsè dhu tí ndì ndì ùsò ka kùsò ale náti rò. ²⁸ P̀bétù, Pòlò adù òkù ɔr̀ú t̀una nyú nà, ndàti: «P̀òrà, nzònzì nzèrè dhu r̀enù nyi-t̀irò. Inè mà m̀f̀i kórò ìrò.» ²⁹ Ní wò Sàndìrì anzi awáwù kitsè nà f̀indà. Nírò ní ndi kàlì ndì idza ìvì tí ndì ndìvi ɔdò ǹi r̀òrò, nditsì ndìbvu Pòlò mà Sílà nà-ònzì. ³⁰ Wò dhu-dzidò kàdù Pòlò mà Sílà nà návi r̀uvò ìrì.

Kādù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Pbàkà ádròdrò alé, ma mí dhu ònzi ìngbà dhu bhèyi ndíní ma mógú tí?» ³¹Ní, abádhí adù dhu ádu kà tò, 'àti: «Dhu àkà nya'ù Ádrùngbàlè Yèsù, ndíní nyí nyadù tí ùgu kóró pbùkù idzá-bhà mànà.» ³²Wò dhu-dzidò, Pòlò mà Sílà nà náadù Ádrùngbàlè Yèsù bhà Ɔte nówò kà tò, kóró kàbhà idzá íí ale mànà. ³³Wò ndi kàsùmí ʒ tí kùbhingánà, Sàndìrì adù Pòlò mà Sílà nà ùgù, ndù'o rýá otú. Kòkò ale-rò otú ndi ndù'o rórò tí, àbadhi mà kóró pbìndà idzá-bhà mànà náadù bàtizò àlu. ³⁴Nírò ní ndi kádù Pòlò mà Sílà nà ùgù ndàrà nà pbìndà idza, ndàdù ònyù àbhù fíyò. Ní wò ale mà, kóró pbìndà idzá-bhà mànà-idhè náadù ndika atdídò Kàgàwà à à'ù dhu-okú dò rò.

³⁵Ínga níitdègu ùbho, ní anya t'ítàtì t'ále avi indrù ròwù dhu òvò Sàndìrì tò, 'àti: «Úkòlò kòkò ale ròwù.» ³⁶Ní Sàndìrì adù wò màkùrù òvò Pòlò tò, ndàti: «Ádròdrò ale àvi wà ima, ndíní ma mukòlò tí nyí. Nírò, kòmbí dhu àkà nyùvò, nyàdù òwu màràngà ʒ.» ³⁷Pbétù Pòlò adù dhu ádu kòkò kà kivi ale tò, ndàti: «Kòkò anya t'ítàtì t'ále àbhù kuvi mà asé ní ibí ale nzínzi ʒ rò, inzà à ùnò ànyàka mà rórò, 'àdù mùso imbi ʒ àzèmbè mà mongó íí Pbàrómá tò pbìrì ʒ ale nyú. Ní kòmbí abádhí òzè tí 'ùkòlò mà inzà kóró ale ùni rórò? Ínzí rákà akekpá màtí! Abádhí àkà 'ìwù mükòlò à nyú tírò.» ³⁸Ní kòkò ìvi kà kivinà ale náadù 'adu 'òwù wò Pòlò ùnò dhu náwe anya t'ítàtì t'ále tò. Ní ndi dhu à ìrì rò, ɔɔo níisí abádhí ʒ atdídò, Pòlò mà Sílà nà ní Pbàrómá tò pbìrì ʒ ale nyú dhu à ìrì dhu-okú dò rò. ³⁹Ní kòkò ádròdrò ale adù ìwu, 'àdù ubàta ònzi Pòlò mà Sílà nà-fó. Wò dhu-dzidò, kòkò ádròdrò ale náadù abádhí ùkòlò imbi ʒ rò, 'àdù àvinà rùvò 'òwù kigò ʒ rò. ⁴⁰Ní Pòlò mà Sílà nà níitdègu ùvò imbi ʒ rò, ní abádhí adù òwu Lùdiyà bhà. Ányì abádhí ala à Yèsù ná'ù ale mànà. Í ale-afí à òpè dhu-dzidò, abádhí adù 'ìvà, 'òwù ànyìrò rò.

Pòlò mà Sílà nà ròwu ùvò Tèsàlònìkà tò kigò ʒ dhu

(Yùw 15.19-21,25; 16.2-3; Fìl 4.16; 1Tè 1.4-7; 2.11-16; 5.21)

17 ¹Wò dhu-dzidò, Pòlò mà Sílà nà núudà Àmùfìpolì mà Àpòlònìyà nà tò kigò òna nà, 'òwù ùvò Tèsàlònìkà tò kigò ʒ. Ndi kigò ʒ, Pbàyàhúdì tò atdí unduta-dzà níí ìnè. ²Ní yà bilí ndi ndarónzina dhu bhèyi, Pòlò atsu ndi unduta-dzà ʒ. Ní, ìbhù-gùna mbàlìmbàlì sàbatù-idhò ʒ, abádhí owúnà 'àgò rò Kàgàwà bhà Andítá dò unduta-dzà ʒ rò anyì-idzá ríí ale mànà. ³Ndi agòta ʒ, kàránà dhu àwe rò indrù tò, ndàdù àrà dhu itè rò Krístò raká wà ndàbà àpbè, ndirò kà raká wà ndìngbè ndi ɔve-bvù rò. Ndirò, kàránà àtìnà rò: «Yà fùkù ma mí dhu òvò okúna dò rò Yèsù ní ndi Krístò.» ⁴Ní abádhí nzínzi ʒ ngúfe ale náa'ù Pòlò mà Sílà nà rùnɔna dhu, 'àdù 'àpba abádhí-rò. Ndirò, Kàgàwà ɔdò ònzi arí àbhò Pbàgìrìkí mà, atdídò tùya arí 'ìrì vèbhàlè mànà náadù dhu ònzi átò ndi dhu bhèyi tí. ⁵Pbétù, Pbàyàhúdì náadù ndi dhu-adhà nónzì ònzi tí. Ní abádhí andu ngudhà ʒ arí ùbhi ìmbà dòya nà àkyàkyè ale-tsù, 'àdù àbhunà rìvà dhu ihé-yà nzínzi ʒ, ndi dhu ràdè wògò nífi kigò ʒ. Wò dhu-dzidò, abádhí awù Pòlò mà Sílà nà òmè Yàsɔnà bhà, ndíní à ulú tí 'ìwù nà ihé-yà-ònzí. ⁶Pbétù ànyì à òwù ùvò rò, abádhí atù nzà kòkò ale. Ní abádhí adù Yàsɔnà mà kèlè núlu Yèsù ná'ù ngúfe ale mànà, 'ìwù nà kigò ʒ anya t'ítàtì t'ále-ònzí. Abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìnà dò: «Yàrí adzi dò kóró pbìrì-tsi náva ale níwù wà 'ùnyà átò irò kòmbí. ⁷Ní Yàsɔnà àkò abádhí pbi idzá. Ndirò à ale kóró nífu nzà kámá dò ádrùngbà kamà bhà uyátá, pbétù abádhí arádù àtìnà ìnè Yèsù tí kátina ngàtsi ádrùngbà kamà ràrìí.» ⁸Ní kòkò ale ùnò dhu

ì ìrì rò, ihé-yà mà anya t'ítàtá t'ále màná-dò nínza ndì atídí. ⁹Nírò ní ndi anya t'ítàtá t'ále adù fùràngà itídì Yàsónà mà ɔdhína màná dǝ abádhí rùbho, 'àdù abádhí ùkòlò ròwù.

Polò mà Sílà nà ròwu Bèrɔyà tó kígò ò dhu

¹⁰Ínga níitdègu àtì, ní Yèsù ná'ù ale náavi Polò mà Sílà nà ròwù Bèrɔyà. Ní ányì ì òwù ùvò rò, abádhí atsù Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ò. ¹¹Ndi kígò ò bhà ní ìdì afíya nà ale ròsè Tèsàlònìkà ò bhà dònà. Abádhí a'ù Kàgàwà bhà Ɔte kòmbómbí nyú. Ndirò abádhí ongónà Kàgàwà bhà Andítà òzè bilínganà, ndínì ì ala tí yà Polò mà náarúnɔna fíyò dhu ràtí obhó dhu. ¹²Ní abádhí nzínzì ò ábhò ale nyú náa'ù Kàgàwà bhà Ɔte. Ndirò Pbàgíríkì nzínzì ò, atídí ò ka kárfì ífùna vèbhále mà ábhò kpabhále màná náa'ù Kàgàwà átò. ¹³Pbétù, Tèsàlònìkà ò Pbàyàhúdì níitdègu Polò rí Kàgàwà bhà Ɔte nɔvɔ átò Bèrɔyà ò bhà tò dhu ìrì, ní abádhí adù 'ìvà 'òwù ányì. Ní ányì ì òwù ùvò rò, abádhí itsu dhu ihé-yà-dò ò, ràdù dhu ìvà Polò mà rǝ. ¹⁴Ní ányìrǝ rò tí, Yèsù ná'ù ale adù Polò àvì ràrà ádrùngbà rèrù-bidò. Pbétù, Sílà mà Tímòtewù nà náadù òkò Bèrɔyà. ¹⁵Kǝkǝ Polò nùndà ale náawù kà nà, 'òwù ùvò nà Àtenè tó kígò ò. Wò dhu-dzidǝ, abádhí adù 'adu Bèrɔyà iwà Polò ùyǝ dhu fíyò ndínì Sílà mà Tímòtewù nà navi tí riwù ndòtù tsàkàtsàkà nyú rǝrǝ.

Polò rí dhu ùdhè Àtenè tó kígò ò dhu

(Zàb 69.10; Kas 14.14-17; 26.17-20; 1Kò 1.18-25)

¹⁶Àtenè tó kígò ò rò ndì ndí Sílà mà Tímòtewù màná òdò ònà kàsùmì ò, idhò núuko Polò atídí ò àlè tí ndi kígò-ɔnga nálè *sànamǝ-nzo ní dhu-okú dǝ rǝ. ¹⁷Ní kàránà dhu òvò rǝ unduta-dzà ò rǝ Pbàyàhúdì mà, Kàgàwà ùlè arí ìnzì ní Pbàyàhúdì màná tò. Ndirò bilínganà, àbadhi mà náadù òwù 'àgò rǝ pbanga-tsídǝ rùwugà dǝ rǝ tiná ròwu 'ètò rǝ ale màná. ¹⁸Ndirò, yà abhò ínga núni ale-akpá, Èpikurò mà Sìtòyikò màná tó irèta rǝ ì nípbì ale nzínzì ò ngúfe ale mà, nóowúnà ìwu rǝ 'àmbe ɔte dǝ kà màná. Atídíhenà ale abádhí nzínzì ò nóowúnà dhu òngù rǝ, 'àmbe àtìnà dǝ: «Ádhu nyú wò tsùna arǝpe atídí ò ale ɔzè ndùnò ìndrù tò?» Ndirò ngùkpàkà adùna òwù àtìnà rǝ: «Kà rǝ'ò vurò pbìrì ò mǝngǝ-nzo dǝ rǝte dhu bhèyi.» Obhó tí, abádhí owúnà ɔte rǝ wò dhu bhèyi yà Polò rí dhu ùdhè Yèsù dǝ dhu mà, ùvǝvè ale nùngbeya ì ɔvè-bvè rǝ dhu màná dhu dǝ dhu ì ìrì rò. ¹⁹Ní, abádhí adù Polò ìdì 'òwù nà, 'òwù ùvò nà Àrè-òpagò tí kátina unduta-bhùdò. Abádhí adù dhu ìvu kà-tsù, 'àtì: «Nyi nyàmb-èna tí tǝw wò ɔwátana tí nyi nyúdhèna ìndrù tò dhu-tì àwè fàkà?» ²⁰Obhó tí, wò nyi nyáwèna dhu rǝ'ì olo nyú tí fàkà. Ní, mà mòzè nyawe ì dhu-tì fàkà.» ²¹Wò ndì kàsùmì ò, Àtenè tó kígò ò kǝrǝ ale mà, kà-ò aróko ìwù tí ìwù ale màná, nóowúnà fíyò ábhò kàsùmì nyú núdà rǝ ɔte ì ɔte rǝ, ndirò àwèna ka kí màkǝrù ɔwátà níri ì f rǝ. ²²Nírò ní ndi Polò ìvà ndì ndidè Àrè-òpagò-ònzì, ndàdù ɔte nǝpè, ndàtì: «Àtenè ò bhà, mà màndà nyí, madù nyòtù kǝrǝ dhu-tsí-tidǝ ò atídí fíyò sòmà nífu ale tí. ²³Obhó tí, kǝrǝ ngari ò mà mùbhi fùkú kígò ò ìnanà rò, mà màrà fùkú mǝngǝ-nzo-wòyǝ nála rǝ. Ndirò, mà mìtǝ atídì fùkú màzàbahù dǝ, yà ka kándì dhu rǝnà, kati: «Inzá ka kùni mǝngǝ tò.» Ní Kàgàwà, yà nyí nyarúléna ìnzà nyí nyùnì rǝrǝ, ní ndi yà mà mírà òvònà fùkù. ²⁴Kàgàwà, yà adzi nanzi ònà arǝ kǝrǝ dhu-tsí màná ale, ní ndi yà adzi mà òrù-akpà màná dǝ Ádrùngbàlè. Kárfì nǝ'ì òndì ìndrù-òtsù náasi sòmà-dzà ò.

²⁵Ndirò, kárfi mbà indrù rǎdù dzùnána ònzì ní ɔtsúya ní ònzì dhu-atdyú nà. Obhó tí, Ka ní ndi kóró dhu àbhù arí indrù tò ale: ípirǒnga mà, ale-ihè mà, ndirò kóró dhu-tsí màná. ²⁶Ndirò, kǎnzì kóró ale-tidò tó màlǒngò rùvò atdí ale-nyutsi rò, ndíní okoya tí yà adzi dǒ. Kǎpí abádhí tó kàsùmì-bvù, ndàdù abádhí rǒngo òko òyá pǐrì-ìfò núfa. ²⁷Kǎnzì i dhu, ndíní indrù ongó tí ndòmè onzi òbè i rò, ndíní abádhí adù tí ndùmvu ùmvù tí màtí òwù ndàbà, tàmanà pǎnì inè ndi ndí ìkyèrǒ kóró ale nzínzì ǒ rǒrǒ. ²⁸Obhó tí,

kà-nyutsi ní ndi àlě kábà ípirǒnga, àlě kárúbhi, ndirò àlě kárfi.

Ndirò, fùkú andítatále nzínzì ǒ, ngúfe ale ɔno dhu ndi dhu bhěyi tí átò, 'àti:

«Àlě'í átò, àlě ní kàbhà rùgànda.» ²⁹Ní àzembè àlě'í ní Kàgàwà bhà rùgànda rò, dhu àkà nzà àlě rirè nga Kàgàwà bhà ǒfì ríli ndi ɔrò mà, ndirò ngǎtsi ní fùrangà tó sùma-tidò mà ní ka kóbhǒlò mǔngù-ngba bhěyi. Ndirò ngǎtsi ní, dhu àkà nzà àlě rirè nga kà ríli ndi odu ní màtí indrù ǒbhǒlò ɔtsúya ní yà fíyò irèta nálù ka òná ǒfì ǒ dhu bhěyi. ³⁰Inzá indrù àpè inga ùnì òná kàsùmì ǒ, Kàgàwà andà nzà nga indrù arónzina nzérénga nà. Pbétù, kòzè kòmbí dhu ní kóró ale, kóró ngari òná, rākā 'ùgèrè i 'ùbhà fíyò nzérénga. ³¹Obhó tí, kǐli wà atdí idho indrù-ànyà ndi ndítidiya tí òná obhónánga dǒ, yà ndi ndópì ndi anya nitidiya tí ale-otù ǒ. Ndi otu ǒ nga ní ndi kítè pǐndà obhónánga kóró ale tò. Kàbhù ka rìngbè ndi ɔve-bvù rò.»

³²Pbétù, kǒrì ale níitdègu Pòlò rǒte indrù rǐ 'ùngbè ɔve-bvù rò dhu dǒ dhu ìrì, ní atdídenà ale náadù ndi dhu gàyà nónzì ònzì tí. Ndirò, ngǔkpàkà-tsí náadù àtina, tdù i rǎrì Pòlò rúnna dhu ìrì tǐtdí ngǎtsi idho ǒ. ³³Nírò ní ndi Pòlò adù ndivà ndàhù, ndàrà abádhí nzínzì ǒ rò. ³⁴Pbétù, ngúfe ale adù 'àpba Pòlò-rǒ, 'adù Yèsù ná'ù. I ale nzínzì ǒ ní'ì Dènesi, Àrèdpagò' tí kátina unduta ǒ atdí ale mà, Dàmàrìyà tí kátina atdí tsìbhále mà, ngǔkpà ale màná.

Pòlò rǎrà Kòritò tó kigò ǒ dhu

(1Kò 1.1-9; 2.1-5; 2Kò 11.5-12; 12.12-13)

18 ¹Wò dhu-dzidǒ, Pòlò ivà ndi Àtenè tó kigò ǒ rò, ndàrà Kòritò tó kigò ǒ. ²Ní ànyì ndi ndàrà àhù rò, abádhí atù i Àkìlā tí kátina atdí Màyàhudi nà. Ndi Àkìlā ní'ì Pòtò tí kátina pǐrì ǒ ale. Ndirò, abádhí ní'ì kòmbí tí íwù Itàliya tó pǐrì ǒ rò pǐndà tsìbhále Pèrèsilā màná, 'íwù ùvò Kòritò tó kigò ǒ. Obhó tí, wò ndi kàsùmì ǒ, kámá dǒ ádrùngbà kámá, Klòdiyò ní'ì iwà dhu núyà, ndàti: Kóró Pbàyàhúdì rākā 'ùvò Rómà tó kigò ǒ rò. Ní Pòlò arà Àkìlā mà, Pèrèsilā nà-ti'ǒ, ³'adù 'ìrì 'òngò òko atdíkpá, 'adù òwu kasu ònzì rǒ atdíkpá abádhí màná. Obhó tí, abádhí ní'ì atdí kasu-tidò kèlè nónzì arí ale. Ndi abádhí-kàsù ní'ì hemè t'òdyùta. ⁴Ní, yà sàbatù-idhò náaríra dhu bhěyi, Pòlò ongónà àrà unduta-dzà ǒ, ndàrà dhu ǒvò rǒ Pbàyàhúdì mà Pbàgìríkí màná tò, ndíní i nùgèrè tí 'à'ù ndi ndúnna fíyò dhu. ⁵Pbétù, Silà mà Tímòtewè màná níitdègu íwu Màkèdóniyà rò, 'íwù ùvò Kòritò, ní Pòlò adù ndàpba Kàgàwà bhà ɔte t'únna rǒ tí. Kǎránà dhu ǒvò rǒ kpangba Pbàyàhúdì tò, ndàti, Yèsù rǎrì ndi Krístò. ⁶Nírò ní ndi yà atdí dǒ Pbàyàhúdì rǐ 'àgò ndi nà, 'adù àmbe dhu ùnò dǒ nzéere nyú ndi ní rò, Pòlò a'ò rónà mùdzarè-ǒnga ndàdù àtina abádhí ní: «Azùku àkà ndòdzì dèku-tsírò nyú. Ma

y 17.34 Àrèdpagò ní Àtenè tó kigò ǒ ka kundúnà ale anya t'ítidita tò dónà pǐrì-ɔvò.

mùtsù wà ma fùkú dhu ò rò. Ròpè ndi kòmbí, ma mí mugèrè mongò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò inzí ní Pbàyàhúdí tò.» ⁷Wò dhu-dzidò, Pòlò adù ndìvà ndàrà Titò Yèsitò tí kátina ale bhà. Ndi ale níí atdíð arí Kàgàwà ɔdò ònzí ale. Ndirò ndi ale bhà idza náadù íí íkyèrò unduta-dzà tí. ⁸Ní Pòlò rúnɔna Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù ì ìrì rò, Krisipò mà kórɔ pòndà idzá-bhà màná náadù Yèsù ná'ù. Ndi Krisipò níí unduta-dzà ò ádrùngbàle. Ndirò, Kòritò tó kigò ò ábhò ale nyú náadù Yèsù à'ù átò, 'adù bàtizò àlu. ⁹Nírò ní ndi atdíku kúbhingá, Ádrùngbàle Kàgàwà náavi ndi Pòlò tó ɔnyu bhèyi ródzi kà-dò dhu tó ɔfí ò, ndàdù àtina kàní: «Àpé nyonzi ɔdò Pòlò. Dhu àkà nyambe dhu kèlè òvò dš indrù tó inzí nyí nyíne rórò. ¹⁰Obhó tí, ma míí inè atdíkpá nyi màná. Ndirò, atdí ale mà rí nzí ɔtsúna ilí rúnú, ndònzí nyi ní nzére. Ndirò, dhu àkà nyoni dhu átò inè pbàkà ale ràrífí ibí nyú yàrí kigò ò.» ¹¹Ní Pòlò adù àdi ndi kigò ò atdí atɔ nyú tí dóná azà àbì nà, ndòngò Kàgàwà bhà ɔte núnò indrù tó. ¹²Gáliyò níitdègu òngò Ákayà ò liwali Gáliyò-ònzí. Ní abádhí ati kàní: ¹³«Yàrí ale arí indrù-aff ùlè ràmbe Kàgàwà ifu dš, inzí ní yà àlè tó uyátá nónzi ka dhu bhèyi.» ¹⁴Ní yà Pòlò àmbènà ɔte òpè òná kàsùmì ò ní ndi *liwali Gáliyò adù ndi ɔte òtdí òtdí tí, ndàti Pbàyàhúdí ní: «Dhu fíná gukye abvo mà kòhò dhu tí, ndirò atdíð káfà dhu mà dhu tí, ní ma màmbènà madzi àdzí miri nyí nyáwèna kà-dš dhu tina dš. ¹⁵Pbétù, wò nyí nyí nyàgò okúna dš rò dhu ní fùkú sòmà tó màndu mà, ɔvo mà, ndirò fùkú uyátá màná. Ní ndi dhu àndà nyí. Inzá ma mòzè múnò kškò dhu bhèyi dhu-tsí-ànyà nzínzikú ò.» ¹⁶Wò dhu-dzidò, kàdù abádhí ùnyà iri dhèwaní-dzà ò rò. ¹⁷Nírò ní ndi kórɔ kòrí ale náalú unduta-dzà ò ádrùngbàle, Sòsitèni tí kátina, 'adù òpèná 'òvì dhèwaní-ònzí rò. Pbétù, liwali Gáliyò náadù nzá affina mà nàtdu abádhí tó dhu ní.

Pòlò rí ndàdù Àtiyòkiyà dhu

(Kas 20.16; 21.23-26)

¹⁸Wò dhu-dzidò, Pòlò mà náadù pé òko ibí idho nyú tí atdíkpá Kòritò tó kigò ò Yèsù ná'ù ale màná. Nírò ní ndi abádhí adù íva 'òwù ibhú ò atdíkpá Pèrèsilà mà Àkilà màná nà Siriyà tó pbirì ò. Ní ànyì ò ówu rórò, abádhí itdègu ówu ùvò Kèkùreyà tí kátina kifukú ò, ní tdú ò ɔpé abhi ànyirò rò rò, kàdù dóna-kà àbhù kakpà, angangyi ndi ndatsò dhu Kàgàwà-ònzí dhu dhu-okú dš rò. ¹⁹Ní Èfesò tí kátina kigò ò ò wù ùvò rò, Pòlò adù Pèrèsilà mà Àkilà nà núbhà óyà ànyirò, ndàdù ndìvà ndòtsù unduta-dzà ò. Ní ànyì-dzà abádhí adù 'òpè 'àgò ò Pbàyàhúdí màná. ²⁰Í Pbàyàhúdí adù kàtdyú òhò ndíní ò oko tí màná ibí idho tí. Pbétù, Pòlò adù nzá ndi dhu ná'ù abádhí tó. ²¹Abhi òpè ndi ndí rórò, kàdù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Kàgàwà òzè ka ní, ma mí madú àdú tdítð mirà nyàndà.» Wò dhu-dzidò, Pòlò adù ɔtsù ibhú ò Èfesò rò, ndàrà Kàyisàriyà. ²²Ní Kàyisàriyà ndi ndàrà àhu rò, kàdù pé àrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndàrà *kànisa àtsè angyi. Wò dhu-dzidò, kàdù dóna òdì ndàrà Àtiyòkiyà, Siriyà tó pbirì ò. ²³Kítègu ngúfe idho òdhò Àtiyòkiyà tó kigò ò, ní kàdù ndìvà ndi kigò ò rò, ndàdù ndòpè ndùbhi dhèdherò kigò òna nà, Gálàtiyà mà Fùrùgiyà màná tó pbirì ò, ndùbhi Yèsù ná'ù ale-aff òpè rò.

Àpòlò ràrà àhu Èfesò mà Kòritò màná tó kigò ò dhu

(Kas 15.41; 16.4-6; 1Kò 3.4-8)

²⁴Wò ndi kàsùmì ò, Àpòlò tí kátina atdí Mùyàhudi nífira àhu Èfesò tó kigò ò. Kà níí Àlèsàndùriyà tó kigò ò ale. Ndirò, ka níí atdíð ɔte nòtsi, ndàdù Kàgàwà bhà

Andítá arúnɔna dhu ùni mběyi nyú ale. ²⁵Ndirò, ka ni'í iwà ka kúdhe dhu fíndà atdíđš Ádrùngbàle Yèsù bhà otu dš ale. Ní, kóngónà àdù Yèsù dš rótè Ídzi Màkùrù nówò indrù tš fíndà obhónána nyú dš atdyúna nyú nà. Pbéù, kùni dhu ní yà bàtizò nubhónà Yùwanì bhà bàtizò kèlě. ²⁶Ní, Èfesò š unduta-dzà ò ndì ndòtsù rò, kápè ndòtè ìmbà ònà odò na. Ní, Pèrèsílà mà Àkilà nà nítèdègu kà rǎwèna dhu ìri, ní abádhí adù kidyì 'òwù màna atdíkpá, 'adù Kàgàwà bhà otu tš obhónána nítè fíndà. ²⁷Wò dhu-dzidš, Apolò náazè ndàrà Kòritò tš kigò ò, Àkayà tš pbirì ò. Ní, kà t'òdhína náadù ndì dhu ná'ù à'u tí kà tò, 'adù dhu àndi ndì pbirì š Yèsù ná'ù ale tò, ndínì adù tí kàkò mběyi nyú. Ní, Kòritò ndì ndàrà àhù rò, kǎnzì yà pbindà ídzìnga-okù dò rò Kàgàwà úbà dhu fíyò rà'ù Yèsù ale ní dzèna atdíđš. ²⁸Obhò tí, yà Pbàyahúdí màna ì í 'àgò kórò ale-ònzì rò rò, kǎdúnà àrà abádhí-lèma nónzì rò ònzì tí. Andítá-otù š, kǎràna dhu itè rò kpangba Yèsù rǎrì ndi Krístò.

Polò rǐ *kànisa ìdì Èfesò tš kigò š dhu

(Kas 5.15-16; 8.14-17; Ròm 15.25-27)

19 ¹Àdì Àpolò àdì Kòritò tš kigò ò rórò, Polò núubhì ndàdà Fùrùgiyà tš pbirì š pbirì-akpá ònà, ndàrà àhù Èfesò tš kigò ò. Ní, ányì ndì ndàrà àhù rò, kǎtù atdíđhenà ábhàlì, ²ndàdù dhu ivu tsùyà ndàti: «Yà Yèsù nyí nyá'ù nǎnganì, Kàgàwà írà tí írà nyí pbindà Ìlìlǎ-Alafí nǐ?» Ní kòrì ale adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ínzà mà màpè Kàgàwà ópè ndirǎ indrù pbindà Ìlìlǎ-Alafí nǐ dhu ìri.» ³Polò adù dhu ivu tdítdš abádhí-tsù ndàti: «Olu, wò nyí nyálě bàtizò nǐ ìngbà bàtizò-tidš?» Abádhí adù dhu àdu Polò tò, 'àti: «Mǎ málě bàtizò ní Yùwanì bhà bàtizò.» ⁴Ní, Polò adù àtìna abádhí nǐ: «Yùwanì úbhì ùbhonà rò bàtizò nǐ yà indrù ùgèrè ndì, ndùbhà pbindà nzérenga dhu itè rí bàtizò. Ndirò kùbhì dhu òvò rò indrù tò, ndínì yà olù rǐrà fíndà ale na'ù tí. Ndi ale ní Yèsù.» ⁵Ní, wò Polò ànò dhu ì ìrì rò, kǎkò ábhàlì adù bàtizò àlu Ádrùngbàle Yèsù-òvò rò. ⁶Polò adù ɔtséna ùlì abádhí dš, Kàgàwà ràdù abádhí ìra pbindà Ìlìlǎ-Alafí nǐ. Ní ányìrò rò tí, kòrì ale náadù 'òpè 'òtè yà inzà ì àpè ùnǎna angyi aláva-tidš, 'adù òwu dhu òvò rò indrù tò, àdhàdhì Kàgàwà bhà pbànábí arí dhu òvò indrù tò dhu bhěyi. ⁷Í ale ní'í mbèmbè atdí kumì dónà óyò nà ale.

⁸Wò dhu-dzidš, Polò anzì ìbhù àbí nyú, ndòngò àrà unduta-dzà ò. Ní ányì-dzà, kǎdúnà àrà Ídzi Màkùrù nówò rò atdyúna nyú nà indrù tò, 'adù àmbe 'àgò dš ì ale màna. Ndirò, kǎdúnà àrà ndòzè rò, ndùgèrè indrù-afí rà'ù òrù-akpá š Ádrùngbà Kamà Kàgàwà bhà idzi dš ndì ndúnɔna dhu. ⁹Pbéù atdíđhenà ale abádhí nzínzì š ní'í odù afíya nà ale. Ní, ì ale-tsí náadúnà òwu 'ùvo rò inzì ì à'u tí Polò rǒvɔna fíyò Ádrùngbà Kamà Yèsù bhà otu dš dhu. Abádhí adúnà òwu dhu ànò rò nzére nyú ndì otu nǎngu ale nǐ. Ní, Polò adù abádhí ùbhà, ndàdù ábhàlì kèlě nówò, 'òwù màna. Ní, bilínganà kǎdù àdì ndòngò dhu ùdhe ì ábhàlì tò, Tìranò tí kátina atdí ale bhà dàrasà-dzà š rò. ¹⁰Wò dhu anzì ndì rǎrà àhù mbèmbè óyò atò nyú tí. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Àziyà tš pbirì š ale, Pbàyahúdí mà, ìnzì ní Pbàyahúdí màna nírí Ádrùngbàle Yèsù dš ɔtè.

Sikewà bhà inzo rǐ nzére-alafí nómvu 'òdì dhu

¹¹Èfesò tš kigò š Polò rǐ ònà kàsùmì š, Kàgàwà anzì idhò rǐ indrù àkò ní ábhš wiwì nyú kòtù š. ¹²Ní indrù owúnà Polò-ngbò nùpbalà lesò mà mberè màna nùgù rò, 'òwù andi nà ale-ngbò nùpbala nǐ, ì ale ràdù òwu ùgu rò, ndirò nzére-alafí nà ale ò rò, ì nzére-alafí ràdù òwu ùvò rò.

¹³ Wò ndi kàsùmi ʒ, atdíðhená Pbàyahúdí níítú ì 'òwù ùbhi rǝ kóró ngari òná, ndíní ì owu tí nzére-alafí nípfó rǝ, 'òdì ìndrǝ ò rǝ Ádrùngbále Yèsù-òvǝ rǝ. Abádhí owúnà àtìna rǝ ì nzére-alafí ní: «Yà Pòlò arúbhi pbìndà Ídzi Màkùrù ùnǝ rǝ Yèsù-òvǝ rǝ, nyùvò wò ale ò rǝ!» ¹⁴ Wò ndi dhu nanzi ale níí Síkewà tí kátina atdí ale bhà àrùbhù kpabhínzo. Ndi Síkewà níí Pbàyahúdí tǝ pbàkùhání tǝ ádrǝdrǝ ale dǝ atdí kamà. ¹⁵ Nírǝ ní ndi atdíku, yà abádhí òtè ní nzére-alafí náadù ote abádhí tǝ, ndàti: «Yèsù ma múni wà, ndirǝ ma múni wà dhu Pòlò rǝrǝ àdhi pbá ale. Ní nyí nyú, nyí ní àdhi mà?» ¹⁶ Ní, wò nzére-alafí rǝrǝ òná ale náalà ndi kòrǝ ale dǝ, ndǝpè ndǝngbù, ndǝnzi lèmàya kóró. Ní kòrǝ ale núnyà ì idza rǝ nzínzi rǝ, ùlè tí ngbǝya ùlè otú ní rǝrǝ, 'òtsè. ¹⁷ Ní, wò dhu-òyí níitdègu ndùgà Èfesǝ tǝ kigǝ ʒ, kóró Pbàyahúdí mà, ìnzǝ ní Pbàyahúdí màná dhu rǝrǝ, ní odo adù íǝ atdíð abádhí ò. Ndi dhu adù abádhí nábhù rǝfu Ádrùngbále Yèsù-òvǝ atdíð.

¹⁸ Wò dhu-dzidǝ, Yèsù ná'ù ábhǝ ale nyú nóowúnà ì arónzina nzérenga nóvǝ rǝ kpangba. ¹⁹ Ndirǝ, abádhí nzínzi ʒ, yà òndrǝ òndrǝ rǝ arúbhi ábhǝ ale nyú náadù iwu ndi òndrǝ òndrǝ ì arí ní bhǝkù nà, 'ùbì kóró ale-ònzǝ rǝ. Ní, kǝkǝ ùbì ka kùbì bhǝkù-odzi ka kùpǝ, náahù mbèmbè imbò kumì lufù fùrangà tíʒ. ²⁰ Wò dhu bhèyi ní ndi, Ádrùngbále Kàgàwà bhà ɔbi náabhù kàbhà ote rùgà ndi kóró ngari ʒ, ràdù íí ɔbi nà atdíð.

Pòlò rǝrǝna ndíní ndi ndǝnzi tí dhu
(Ovt 9.17; 1Kò 15.32; 16.8-9; 2Kò 1.8-10)

²¹ Kǝkǝ dhu ónzi ì dhu-dzidǝ, Pòlò irè dhu afína ò, ndi ràkàná ndàhu Èfesǝ rǝ, ndàrà Yèrùsàlemà tǝ kigǝ ò. Ní, ányì ndi ndara tí, dhu ràkǝ ndùdà Màkè-òniyà mà Àkayà màná tǝ pbìrǝ òná. Ndirǝ, kǝdù àtìna: Yèrùsàlemà ndi ndàrà àhu rǝ, ndi ràràdù ùda átǝ, ndàrà àhu Romà tǝ kigǝ ò. ²² Nírǝ ní ndi kǝdù yà dzènána ònzi arí ʒyʒ ale, Tímòtewù mà Rǝstò nà nóvǝ, ròwù angyi fíndà Màkèdòniyà tǝ pbìrǝ ò, ndi nyú, ndàdù ndùbhà ngúfe idhò tí tdítdǝ Àziyà tǝ pbìrǝ ò.

Dèmètriyò rǝ Èfesǝ tǝ kigǝ ʒ bhà àbhǝ rǝvà dhu Pòlò rǝ dhu

²³ Wò ndi kàsùmi ʒ, ádrùngbà wǝgǝ náatà ìndrǝ nzínzi ʒ Èfesǝ tǝ kigǝ ʒ, Ádrùngbále Yèsù bhà otu ùngǝ ka kí dhu-okú dǝ rǝ. ²⁴ Obhó tí, ndi kigǝ ʒ, Dèmètriyò tí kátina atdí àlì-ba níí'í inè. Ndi ale ongónà suma nódu, ndàdù ùyǝya dhú-nzo-wǝyʒ nǝbhǝlǝ ní. Ní, àbadhi mà, ì arí kasu ònzi atdíkpà màná ale màná nóongónà Àrìtemù tí kátina tsìbhà mǝngǝ bhà somà-dzà-wǝyʒ tǝ ***sànamù** nǝbhǝlǝ ndi suma ní, ndi dhu ràdù àrà 'àbhu rǝ, 'òngyè fùrangà abhò nyú. ²⁵ Ní atdíku, kǝndu ɔdhína-tsù yà ndi kasu-tidǝ ònzi arí ngǝkpà ale màná. Kǝdù dhu òvǝ abádhí tǝ, ndàti: «Àbanǝnzó, nyí nyùnì wà dhu, yà àlè karábàna ongyéngà raràhu yà àlè kárónzina àlè tǝ kasu ò rǝ. ²⁶ Ní, nyí nyàla wà, ndirǝ nyí nyìrǝ wà Pòlò tí kátina ale rǝrà ábhǝ ale nyú-afí núle rǝ, rùgèrè ì àlè tǝ mǝngǝ-nzo rǝ rǝ dhu. Kà rǝrà àtìna rǝ, ale-òtsù ní ka kǝbhǝlǝ mǝngǝ-nzo rǝrǝ níí ***mǝngǝ**. Wò ndi dhu kǝnzi nzá Èfesǝ tǝ kigǝ ʒ tí, pbétà, kǝnzi ndi dhu mbèmbè kóró Àziyà tǝ pbìrǝ ʒ. ²⁷ Ní, wò dhu rǝrǝ inè ndibhò àpè àlè tǝ kasu tǝ. Ndirǝ, kà rǝrǝ inè átǝ ndàbhù Àrìtemù, àlè tǝ ádrùngbà tsìbhà-mǝngǝ

nálě ka karí òná rò somă-dzà ìnzí kozù dhu tí. Ndirò, kà rí yà ndi kóró Àziyà tó p̀biri ́ bhà mà, kóró yà adzi ́ ale màná dhu náarúléna m̀ngù, Àrìtemù bhà ádr̀ngb̀nga nábhù r̀tsì.»

²⁸Ní, ẁrì ́ te ì ìr̀ rò, k̀k̀k̀ Dèmetrìyò àndunà-tsùya ale náakò atdidò, 'àdù àmbe ùkù d̀, 'àti: «Èfesò ́ bhà tírò, àlè tó m̀ngù Àrìtemù ní ádr̀ngb̀ tsìbhá-m̀ngù nyú!» ²⁹Ẁrì dhu tó ẁgò náanga ndì, ndàkà kóró ndi kigò ́. Nírò ní ndi ìndr̀ nùulú Màkèd̀niyà tó p̀biri ́ ́yò ale, Gàyò mà Àstarikò nà, ì r̀mè ì nà yà ádr̀dr̀ ìkpa ìkpa ka karí òná rò idza ́. I Gàyò mà Àstarikò nà ní'ì Pòlò mà náarúbi màná atdíkpá ale. ³⁰Ní, Pòlò azè ndì, ndòtsù átò ihé-yà r̀r̀ ì, p̀bètù Yèsù ná'ù ale náadè nzá ndi dhu ná'ù kà tó. ³¹Ndirò, Àziyà tó p̀biri ́ àlità tó atdídhená ale ní'ì kà màná ì nòzè. Ní, ì ale adù ìndr̀ àvi átò r̀wù k̀sò ìnzí otsú tí ìkpa-dzà ́.

³²Ndi kàsùmì ́, ányì-dzà ì nàndu ale-dò ǹnza ndì atdíddò. Abádhí ambénà ùkù d̀, atdídhená ale r̀mbe inzà ndì ǹf̀ ng̀kpà ale r̀ǹna dhu nà dhu ènò d̀. Ndirò, ábhò ale nyú abádhí nzínzì ́, ǹnzi nzá àdhu-okú d̀ rò màtí ìndr̀ àndu tsùya ányì-dzà dhu. ³³Nírò ní ndi P̀bàyahúdí abhù Àlìsandurù tí kátina atdí ale r̀dà angyinà rò ihé-yà tó, ihé-yà nzínzì ́ rò atdídhená ale r̀dè ẁrì nd̀nzi dhu-tì náwe f̀ndà. Ní, k̀gò ìndr̀ otsúna ní, ndíní ndi nd̀v̀ tí dhu f̀yò. ³⁴Ní, ihé-yà itdègu dhu ́sù Àlìsandurù r̀r̀ M̀yàhudì, ní abádhí adù òko 'àmbe ùkù d̀ atdíkpá, r̀rà àhù mbèmbè ́yò adyif̀-̀sìsì nyú tí. Abádhí ambénà àtina d̀: «Èfesò ́ bhà tírò, àlè tó m̀ngù Àrìtemù ní ádr̀ngb̀ tsìbhá-m̀ngù nyú!»

³⁵Ní, wò kigò ́ atdí ndòmbè náarà ìndr̀ àbhù r̀nè. Kádù ́ te ́pè, ndàti: «Èfesò ́ bhà, ádhì p̀bà ale ndì nzínzìkù ́ inzà àpè dhu ènì, Èfesò tó kigò r̀r̀ ndi ádr̀ngb̀ m̀ngù Àrìtemù ùlè ka karí òná rò idza-ngbò ́dò arí, yà ́r̀-akpà ́ rò ìsì ẁyòna tó s̀anamù màná? ³⁶Wò dhu àgò rí ale r̀r̀ mbà. Ní, dhu àkà pé nyìnè, nyàdù inga ìrè tdù nyí nỳnzi atdí dhu rò. ³⁷K̀k̀k̀ nyí nyìwù nà ìr̀ ale ní inzà atdí dhu mà nàfà àlè tó somă-dzà ní, ndirò abádhí ènò nzá dhu nzère àlè tó tsìbhá-m̀ngù ní màtí. ³⁸Ní, Dèmetrìyò mà yà ì arí kasu ́nzi màná ale màná náapè 'ì ì òzè 'òbhù ale nà, ní anya t'̀ǹta-idhò arí inè òngo 'ì, ndirò ádr̀dr̀ ale arí'ì inè. Ní, abádhí àkà 'òwù dhu ́bhù ányì. ³⁹Ndirò, nyí nyapè 'ì nyí nyòzè k̀bh̀lò ng̀kpà dhu-tsí nà, ní ì-tsí ́bh̀lò ka kádù yà kóró ale ́nì unduta-dhò ́. ⁴⁰Àlè k̀f̀ inè k̀bhù àlè yà indo ndi ǹnzi dhu-okú d̀ rò. Obhò tí, àlè k̀f̀ mbà atdí dhu nà màtí, yà ìr̀ àlè k̀ndu àlè okúna d̀ rò dhu tí àlè kádù àtina.» ⁴¹Wò dhu bhèyi ndi ndòtè dhu-dzidò ní ndi, kádù k̀k̀ ì nàndunà ale návi r̀ndò ì urò rò.

Pòlò r̀rà tdítdò Màkèd̀niyà mà P̀bàgìrìkì màná tó p̀biri ́

Yèsù ná'ù ale-afí àbhù r̀tsì ́bì dhu

(Ròm 15.25-27; 1Kò 16.1-7; 2Kò 7.5)

20 ¹Wò ẁgò-fyà àrà inè dhu-dzidò, Pòlò andu Yèsù ná'ù ale-tsù. Ní, abádhí-afí ndi ndàbhù r̀tsì ́bì dhu-dzidò, kádù abádhí nóvì, ndàdè ndìv̀ ndàrà Màkèd̀niyà tó p̀biri ́. ²Ndi p̀biri ́ òná ndi ndúda rò, k̀ránà Yèsù ná'ù ale-afí àbhù r̀ r̀tsì ́bì yà abhò-gùna ndi nd̀ǹna Kàgàwà bhà ́te ní. Nírò ní ndi kádù àrà P̀bàgìrìkì tó p̀biri ́, ³ndàdè ìbhù àbì nódhò ányì. Ní Sírìyà tó p̀biri ́ ndi ndara tí ìbhù ́ ndi ndí dhu ́nzi r̀ró, k̀rì dhu iwà P̀bàyahúdí r̀r̀ ì d̀nà. Ní, kádù ndàdu tdítdò Màkèd̀niyà, ndàrà àhù ndi p̀biri ́

ʒ kigò Filipì tí kátina ò. ⁴Ndi abhi ʒ, ka nunda ale níí Sòpàterè, Bèrɔyà tó kigò ʒ ale Pìrò t'ídhùnà. Ngǔkpà ale níí Tèsàlònikà tó kigò ʒ ale, Àsitarikò mà Sèkundo nà. Ngǔkpà ale níí Gǎyò, Dèrbè tó kigò ʒ ale mà, Tímòtewù nà. Ndirò níí Àziyà tó p̀bìrì ʒ ale Dòkíkò mà Tròfìmò nà. ⁵Ní Filipì rò, kòrí ale adù ùda angyi fàkà, 'òwù mǒdò Tròwà tó kigò ʒ rò. ⁶Pbètù mǎí na, ya ìmbà ònà afi nà m̀g̀atì tó m̀hèndù dzidɔ, mǎ madù mívà Filipì tó kigò ʒ rò, mǒpè abhi ibhú ʒ. Ní imbò idhò-dzidɔ, mǎ madù òwu abádhí òtù Tròwà tó kigò ʒ. Ndi kigò ʒ ní ndi mǎ madù atdí yengè nyú nónzi.

Polò rí Ètikò tí kátina kpatsibhíngba ìkyè dhu

(1Ká 17.17-24; 2Ká 4.32-37; Kas 9.36-42)

⁷Sàbatù-idhò ʒ pbítsòngǎ^a, mǎ mundu mǎ ndíní mǎ mukò tí Yèsù bhà ɔvè ìrè mǎ mí ní ***m̀g̀atì-ǝnga**, mǎdù ònyèná. Ní, Polò adù àdi ndámbe dhu òvò dɔ ìndrú tò. Kǎdù ndi ɔte àdhà ádzí nyú, rǎrà àhu azà adyifò-sisi kúbhíngá nga tó ò, tsútsǎ nínganí ndi ndarana nídhuní. ⁸Yà ndi mǎ mundu mǎ ònà ɔrèná kàluga ʒ, inga àwù rí tarà níí abhò nyú. ⁹Ní, Ètikò tí kátina atdí kpa-tsibhíngba adì ndi kàluga tó atdí pólò-bidɔ, ndámbe ɔte ìrì dɔ. Ní, ádzíta nyú ɔte rǎrà dhu-okú dò rò, Ètikò-nyìkpò adì ndámbe òrì dɔ. Ní idhò ʒ rò kítsi obvò, wò ibhu ka kágba dýá idza tó ɔrèná idza tó pólò ʒ rò. Ka kadù kìvǎ iwà òvè rórò. ¹⁰Ní, ɔrù rò ndi ndàwù rò, Polò itsi ndàgu kà dɔ, ndàdù kìvǎ ndàmbò fóná, ndàdù àtìná: «ǝnzí nyitù afíku. Ìnè kà ríí ipírǝnga nà.» ¹¹Wò dhu-dzidɔ, Polò adù ùpò tdítɔdɔ wò ɔrù kàluga ò, ndàdù m̀g̀atì-ǝnga èkò, ndàdù ònyèná. Nírò ní ndi kǎdù ɔte tdítɔdɔ rǎrà àhu inga rùbho dhu ò. Wò dhu-dzidɔ, kǎdù ndìvǎ ndàrà fìndá dhu ní. ¹²Ní, ka kadù wò kpatsibhíngba ùndà firábvù ipírò-rò, ndi dhu ràdù ìndrú àbhù ròtù afíya atdíɔ.

Polò rí ndìvǎ Tròwà rò, ndàrà Miletò Yèrùsàlemà ndúda rórò dhu

(Màt 7.15-20; 1Tè 2.1-12; Tít 1.9-14; 1Pé 5.1-4; 2Pé 2.1-3)

¹³Wò ndi kàsùmì ʒ tí, mǎ muvò, mǒdì dòka mǒwù angyi Àsosi ibhú ʒ, Polò ràdù ìrà p̀fóna dɔ olù. Ní, mǎ mudhè dhu mǐdyì Polò ibhú ʒ Àsosi rò. ¹⁴Ní, kítdegù ìrà mòtù Àsosi, kùpò ibhú ò, mǎdù òwu atdíkpá mǒwù ùvò Mítìlè-ní. ¹⁵Tsútsǎ nínganí, mǎ madù mívà ányirò rò, mǒwù ùvò Kiyò tí kátina ***sòngǎ-tí**. Ndirò ní ndi mǎ madù òwu ùvò Sàmɔsì tí kátina ***sòngǎ** dɔ. Tsútsǎ nínganí tdítɔdɔ, mǎ madù òwu ùvò Miletò tí kátina kigò ʒ. ¹⁶Polò azè ndi ndùbhi ibhú ʒ tí, ìnzí ndòtsù Èfesò tó kigò ʒ, akye ndi ndadùna fìndá kàsùmì ìwì Àziyà tó p̀bìrì ò nídhuní. Obhó tí, ka níí iwà dhu nùdhè afína ò, ndi ràmbe-èná àrà àhu Yèrùsàlemà tó kigò ʒ angyinǎ rò Pèndèkòtè-idhò tò, ndi dhu ràdù àkà fìndá nání.

Polò rí dhu òvò Èfesò tó kigò ʒ *kànisa ʒ pbàkùrù tò dhu

¹⁷Miletò rò, Polò avì ìndrú ròwù Èfesò tó kigò ʒ ***kànisa** ʒ pbàkùrù ùnzì. ¹⁸Ní, i pbàkùrù itdegù iwu ùvò kà-tí, ní kǎvò dhu abádhí tò, ndàti: «Nyí nyùnì

^a 20.5 Yàrí bhùkù nandí ale, Lukà mà náawù 'òtù Polò nà Filipì tó kigò ʒ (Kas 16.12).

^b 20.7 Pbàhùdì-bvǎ, idhò-ɔwétá nóongónà ndòpè adyifò ròtsù ró rò. Ní Sàbatù-idhò ʒ pbítsòngǎnga níí abádhí tó yengè tó wemberè tó idhò rí ndòpè dhu. Yèsù ná'ù ale tó ka ní yengè tó idhò.

wà ingbà dhu bhèyi mātí ma mādí nzínziku ǝ dhu, rǝpè ndí yà Àziyà tǝ fùkú pbirí ǝ ma mira àhu òná idho ǝ rǝ. ¹⁹Ma mǝnzí Ádrùngbàlè Yèsù bhà kasu yǝwà nyú nà, nyidu-dha ǝ, ndirǝ yà Pbàyàhúdí rǝrèna ì onzi tí rudú nzère dhu tǝ àpè ǝ. ²⁰Nyí nyèni wà dhu átǝ inzà ma rǝrǝ atdí dhu mà, yà dzùnàku ònzí radù dhu nzínzi ǝ. Ma mǝrà kǝrǝ dhu ǝvǝ rǝ fùkú, madù ùdhenà fùkú rǝwugà dǝ rǝ mātí, ndirǝ fùkú idzá rǝ mātí. ²¹Ma mǝrà dhu ǝvǝ rǝ kpangba Pbàyàhúdí tǝ, ndirǝ ìnzí ní Pbàyàhúdí tǝ, ndíní ì nugèrè tí Kàgàwà tǝ, 'adù àlè tǝ Ádrùngbàlè Yèsù Krístǝ ná'ù.

²²Nírǝ, kǝnǝ ma mǝrà kǝmbí Yèrùsàlèma tǝ kigǝ ǝ, àdhàdhì yà ìlǝlǝ-Alafí nùtu ima ndíní ma mǝnzí tí ka dhu bhèyi. Ma mǝni nzà àdhu mà rǝ mabà ànyí dhu. ²³Pbètù ìlǝlǝ-Alafí àbhu mǝni yà ma múbhi òyanà kǝrǝ kigǝ ǝ dhu ní, ima ǝdǝ rí dhu rǝrǝ usótà mà àpè màna. ²⁴Ma mòzè nzà pbàkà ípírǝ-nga rǝrǝ ádrùngbà dhu tí idù. Atdí ma mòzè dhu ní, mǝnzí pbàkà kasu yà Ádrùngbàlè Yèsù ibho fudú, mǝrà ùtsànà. Ndi kasu ní mǝnǝ Kàgàwà bhà izu tǝ Ídzi Màkùrù ìndrù tǝ.

²⁵Kǝmbí, ma mǝni wà dhu nyí rǝrǝ nzí nyidu-kpa àlǝ tdítǝdǝ, nyí yà ma múbhi nzínziku ǝ, mambe ǝrù-akpà ǝ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi tǝ Màkùrù nǝnǝ dǝ fùkú rǝ. ²⁶Ndi dhu-okú dǝ rǝ ní ndi indo ma mātina nyí nǝ, nzínziku ǝ rí ndàbhù ndàwí ale-azù ní'íya ndi ale-dǝ-tsírǝ nyú. ²⁷Obhó tí, ma múbhà nzà atdí dhu mà inzà ma mòvǝ fùkú rǝrǝ, yà Kàgàwà ózè kǝnzí dhu nzínzi ǝ. ²⁸Nírǝ, nyòngò nyǝdǝ mbèyi nyí-tírǝ, nyàdù ìlǝlǝ-Alafí áli nyí nyòngò ùndànà Kàgàwà bhà Kànisa ùndà mbèyi. Ndi Kànisa ní yà Idhùnà-azù nyú rǝ Kàgàwà adzi fǝndà Kànisa. ²⁹Ma mǝni wà dhu yà nzínziku ǝ rǝ ma mí mivà mǝrà dhu-dzidǝ, tsamangèrè bhèyi ǝrù atdí dǝ ale rǝrǝ itsù nzínziku ǝ, ìnzí 'adù òwu Kàgàwà bhà tàma-izù ònzí rǝ. ³⁰Ndirǝ, nzínziku ǝ rǝ mātí, atdí-dhenà ale rǝvǝ ùvǝ, 'àmbe titǝ ùnǝ dǝ ìndrù tǝ, ndi titǝ radù àrǝ ìndrù àbhu rǝ rǝgèrè ì, 'òngò fǝyǝ ábhàlǝ tí. ³¹Nírǝ, nyàndà nga mbèyi, nyàdù àmbe yà àbhu atǝ ǝ ma múdhe nyidu-dha nyú nà nzínziku ǝ kǝrǝ ale tǝ, adýìbhengá nga mà kùbhingá nga màna ǝ dhu ìrè dǝ.

³²Ní, kǝmbí ma mùbhà nyí Kàgàwà-fǝ. Ndirǝ, ma mùbhà nyí yà Kàgàwà ózè àlè dhu dǝ rǝtè ǝtè ongó tí nyǝdǝ. Ndi ǝtè rǝ nyǝsǝ, ndàdù nyàbhu nyàbà yà pbìndà dhu tí rǝrǝ ale kǝrǝ tǝ Kàgàwà akǝ fǝndà làkà asota. ³³Yà àlè kǝrǝ atdíkpà nyí màna òná kàsùmǝ ǝ, ma mòhò nzà atdí ale bhà fùrangà-atdyú mà, ǝrǝ-atdyú mà, ndirǝ mberù-atdyú mà. ³⁴Nyí nyú mà, nyí nyúni wà dhu yà dzùnàdu nǝnzí dhu mà, mà mǝrǝ òko màna atdíkpà ale dzùnà nǝnzí dhu màna ma rǝnzí kǝkà ǝtsúdu nyú nǝ. ³⁵Ma mǝrǝ dhu itè bilínganà fùkú, dhu rǝkànà nyǝnzí kasu ndi dhu bhèyi, ndíní nyí nyàdù tí òwu ìmbà rǝrǝ ǝbí nà ale dzùnà ònzí rǝ nǝ. Dhu àkà nyírè yà Ádrùngbàlè Yèsù unǝ dhu, ndàti: dhu nàbhu ìndrù tǝ ale rǝnzí wà hirǝ, rǝsè yà ndi dhu ndi ndàbhu fǝndà ale dǝnǝc.»

³⁶Wǝ dhu ndi ndùnǝ dhu-dzidǝ, Pǝlǝ mà pbàkùrù màna nùuko ì ǝtdyùya dǝ, Pǝlǝ radù nditsǝ. ³⁷Nírǝ ní ndi kǝrǝ ale adù 'ǝpè 'àmbe ǝdzi dǝ, 'adù Pǝlǝ àmbo, ì rǝvǝ ka nǝ. ³⁸Abádhí nabhù izu rùka atdí dǝ dhu ní Pǝlǝ àtinà abádhí rǝrǝ nzí nyina-kpa àlǝ tdítǝdǝ dhu. Wǝ dhu-dzidǝ ní ndi pbàkùrù adù Pǝlǝ ùndà, rǝrà òtsù "bàtǝ ǝ.

Polò rǔda Tirò mà Kàyisàriyà màna tò kigò ònǎ

Yèrùsàlemà ndì ndàrà rǔrò dhu

(Kas 8.5,40; 20.22-24,36-38)

21 ¹Èfesò *Kànisa ð pbàkǔrǔ màna mà mǔbhǎ mà rò, mà mawù túrú-túrú ibhú ð, mǔwù ùvò Kòsì tí kátina *sǔngà dǔ. Tsútsǎ nínganǎ, mà madù òwu, mǔwù ùvò Rǔdǔ tò sǔngà dǔ. Ányirǔ rò, mà madù òwu Pàtarà tí kátina kigò ð. ²Ní ányì mà mǔwù ùvò rò, mà matù atdí ádrǔngbǎ ibhú abhi ndì ndǔpé tí, ndàrà Fòyìnìkè tò pbìrì ð rí dhu ònzì ró. Ní, mà madù ùpo ndì ibhú ð, mǔwù Fòyìnìkè. ³Mǎ mitdègu òwu Kìpurò tí kátina sǔngà níndù, màmbè àlanà dǔ ibhú ð rò, ní mà madù kànyì, mǔbhǎ ìgù dǔnǎ rò, màdù òwu Sìriyà tò pbìrì ð. Ní ányì mà mǔwù rò, mà mawù ùvò Tirò tí kátina kigò ð. Ányì nga ní ndì ka kubhínà ibhú ð ànǔ ìfo rǔ ní. ⁴Ndi kigò ð, mà matù Yèsù ná'ù ale. Ní ndì dhu adù màmbhu mǔnzì atdí yengè nyú ányirǔ. Ní Ìlilǎ-Alafí òvò dhu fíyò dhu-okú dǔ rò, i ale adù Polò ìso ìnzì ara tí Yèrùsàlemà tò kigò ð. ⁵Pbétù wò atdí yengè itdègu ìku, ní mà madù ùvò Tirò rò, mǔwù. Ní, Yèsù ná'ù ale mà, fíyò vèbhále mà, fíyò nzónzo màna kǔrǔ nǔunda mà mǔvò kigò ð rò, mǔwù ádrǔngbǎ rǔrù-tsù. Ní ányì mà mǔwù ùvò rò, mà mǔkò mà otidyàka dǔ atdíkpá, màdù mǔtsǔ. ⁶Wò dhu-dzidǔ, mà madù mǔvì abádhi màna, màdù ùpo ibhú ð, mǔwù. Pbétù kǔkǔ mà nǔndà ale adù 'adu 'òngò bvàya nanǎ.

⁷Tirò rò mà mǔvò rò, mà mawù ibhú ð, mǔwù ùvò Tǔlèmayì tí kátina kigò ð, mǔtsǎ idha-adzí-kpa dǔ abhi. Ndi kigò ð, mà matse mà Yèsù ná'ù ale màna, màdù atdí idho ònzì atdíkpá abádhi màna. ⁸Tsútsǎ nínganǎ mà mǔvò mà rò, mà mawù ùvò Kàyisàriyà tí kátina kigò ð. Ndi kigò ð, mà matsù mǔngò òdhò Filipò tí kátina ale bhà-dzá. Ndi Filipò ní'ì Kàgàwà bhà Ìdzi Màkǔrǔ t'únzta t'ále. Ndirò ka ní'ì yà Yèrùsàlemà tò kigò ð ka kavò ìndrǔ dzùna t'únzita tò àrǔbhù ale nzínzì ð atdí ale. ⁹Ndirò, ndì ale ì'ì inzǎ àpè kpabhále ùnǎ vèbhínzo nà ìfo. I vèbhínzo ní'ì Kàgàwà bhà pbànábì. ¹⁰Ní, mà mitdègu ibí idho ònzì Kàyisàriyà tò kigò ð, ní Kàgàwà bhà nabì Àgabù ìra Yùdeyà tò pbìrì ð rò, ndìrà àhu ndì kigò ð. ¹¹Ní tiká ndì ndìrà àhu rò, kǔdyi Polò bhà kùkyé, ndùtsì pfǔna mà ǔtsúna màna ní. Kǎdù dhu òvò kpangba fǎkǎ ndàti: «Kànì Ìlilǎ-Alafí òvò idù dhu. Kàti: Yèrùsàlemà ð yà kùkyé àbadhi rǎrà àhu rò, Pbàyàhúdì rǐ kùtsi yà dhu bhèyi, 'adù àbhunà ìnzì ní Pbàyàhúdì-fǔ.» ¹²Ní wò dhu mà mǔrì rò, mà Kàyisàriyà ð bhà màna, mà madù Polò ìso ìnzì ara tí Yèrùsàlemà tò kigò ð. ¹³Pbétù, Polò adù dhu àdu fǎkǎ, ndàti: «Ádhu wò nyiku-dha nyú nà nyí nyápàna nyǔnzì? Nyí nyòzè tí nyǔkò afidu? Nyí nyàkǎ nyùni dhu ní ima, ma mà'ù mà ìnzì ní mǔtsì ka kí dhu kèlǔ, pbétù ma mà'ù mà mohò ka kí movè Ádrǔngbǎle Yèsù-òvò-okú dǔ rò Yèrùsàlemà tò kigò ð dhu mà átò.» ¹⁴Ní, ìnzì kà rǐ mà mǔnǔna dhu à'u rò, mà madù ìnè tí ìnè, màdù àtìna: «Ádrǔngbǎle Yèsù òzè dhu kèlǔ àkǎ ndì ndǔnzì ndì.»

¹⁵Ní ngúfe idho mà mǔnzì Kàyisàriyà tò kigò ð dhu-dzidǔ, mà madù mǔbh-òlò abhi tò, màdù màva, mǔwù Yèrùsàlemà tò kigò ð. ¹⁶Kàyisàriyà tò kigò ð, Yèsù ná'ù ngúfe ale adù ùvò átò 'òwù atdíkpá mà màna. Ní ányì mà mǔwù ùvò rò, abádhi adù mǔndà, mǔwù Mùnàsonì tí kátina atdí ale yà mà mowuna òdhò rǔ pbì-dzá bhà. Ndi Mùnàsonì ní'ì Kìpurò tò sǔngà ð ale. Ndirò, ka ní'ì angýita tí Yèsù ná'ù ale.

Polò mà rĩ 'òtù Kànisa ʒ pbàkùrũ mànà Yèrùsàlemà ndi ndàrà àhũ rò dhu
(1Kò 9.19-23)

¹⁷Mă mitdègu òwu ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ʒ, ní ànyì, Yèsù ná'ù ale akò mă dhèdhe nyú nà. ¹⁸Tsútsă nínnganí, mă madù òwu Polò mànà Yàkòbhò^d bhà, ndirò kóró pbàkùrũ adù iwu átò ànyirò. ¹⁹Ní abádhí mànà ì àtsè ì dhu-dzidò, Polò adù ndòpè ndàwe yà ìnzí ní Pbàyàhúdí nzní ʒ Kàgàwà abhù ndònzì kóró pbindà kasu tí dhu atdatdí-rà ʒ abádhí tò. ²⁰Wò Polò àwe dhu ì ìrì rò, abádhí ifu Kàgàwà atdíð. Nírò ní ndi abádhí adù àtìnà Polò ní: «Abanngbá, nyi nyàla tí wà ábhş Pbàyàhúdí nyú nùgèrè ì à'ù Yèsù dhu? Ndirò, nyi nyàla tí wà abádhí kóró rĩ ìnè afiýa ì àpba atdíð, 'àmbe Músà bhà Úyátá ifu dş ró tí dhu? ²¹Ka kàwe wà dhu abádhí tò okúnũ dş rò kati, nyi rari dhu ùdhè kàkà ìnzí ní Pbàyàhúdí nzní ʒ aróko Pbàyàhúdí tò ìnzí Músà bhà Úyátá nifu tí. Ka kàwe wà dhu átò, nyi rari dhu ùdhè abádhí tò ìnzí fíyó kpabhá nznòzo-ònzínga nabhù tí kòbhòlò, ndirò ìnzí àlè tó ngùkpà màndu Pbàyàhúdí tírò nifu tí. ²²Nírò, ka kí dhu ònzì ìngbà dhu bhèyi? Obhó tí, abádhí rĩ iwà nyi nyàrà àhũ irò dhu ìrì ìrì. ²³Ní, dhu àkà nyonzi yà mă múnóna indù dhu: Kànĩ ifo ale rĩ ìnè irò. I ale ní iwà dhu nòtsò Kàgàwà-ònzì ale». ²⁴Ní, úgu abádhí nyòwù nyú'ò mànà atdíkpà, nyílà Kàgàwà-nyìkpò ʒ. Ndirò, ádù nyubhò yà abádhí àmbènà ùbhòna ndíní ka kàkpà tí dya-ká dhu. Ndi dhu bhèyi ní ndi kóró ale ràdù dhu ùni yà dènú ka kàwe dhu rari nzi obhó dhu, pbétù nyi rari Músà bhà Úyátá ifu ifu átò. ²⁵Pbétù, Yèsù ná'ù ìnzí ní Pbàyàhúdí tò mă mírì wà mă mándí dhu màti, abádhí ràkà nzà 'òngò sànamù tó ka kùbho perè tí ìzà mà, ànzùbhà mà, dàna-tsi ka kípò obi ní ròvè ìzà mànà ná'. Ndirò, mă mándí dhu átò màti abádhí ràkà 'òngò 'òdò múnòni rò rò.»

²⁶Ní tsútsă nínnganí, Polò adù kòkò ale nùgù, 'òwù 'òpè 'ù'ò ì mànà atdíkpà yà fíyó sòmà tó màndu nòzè dhu bhèyi. Wò dhu-dzidò, Polò adù àrà, ndòtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù dhu òvò ànyì idzá ndàti ka rari perè ùbhò òvòya dş kóró, yà Kàgàwà-nyìkpò ʒ ka kí ale ù'ò kilà ònà dhu tí ka kòpì àrùbhù idhò ràkà nínnganí.

Pbàrómá tó pbànowí rĩ Polò igũ Pbàyàhúdí-fó rò dhu

(Kas 20.23; 24.5-19; Ròm 15.30-31; 1Tì 2.15)

²⁷Wò ale ù'ò ka kí kilà Kàgàwà-nyìkpò ʒ ní àrùbhù idhò-tsù nítidègu ndindù ndíní ndikù tí, ní Àziyà tó pbìrì ʒ rò íwù ngúfe Pbàyàhúdí ala Polò Kàgàwà bhà idza ʒ. Ní, abádhí adù dhu itsu ihé-yà-dò ʒ, ndíní dhu nivà tí Polò-rò. Ní, ihé-yà adù Polò àlu. ²⁸Abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìnà dş: «Pbàisràyélí tó pbìrì ʒ bhà, nyimò má! Kànĩ yà kóró ngari ʒ arí nzére dhu ùdhè kóró ale tó àlè tó pbìrì ʒ bhà dş, Músà bhà Úyátá dş màti, ndirò Kàgàwà bhà idza dş màti ale ní yà. Ròsè kóró dhu dònà, kàbhù ìnzí ní Pbàyàhúdí mà ròtsù Kàgàwà bhà idza, ndi dhu ràdù wò ìlilà Kàgàwà-nyìkpò ʒ ngari nàbhù ròti.» ²⁹Obhó tí, abádhí ní'ì iwà Polò mà nàlanà kigò ʒ atdíkpà rúbhi Tròfímò tí kátina ale mànà rò. Ndi Tròfímò ní'ì èfesò tó kigò ʒ ale. Ní, abádhí adù dhu àti iwà Polò itsu Tròfímò átò Kàgàwà bhà idza dhu tí.

d 21.18 Ndi Yàkòbhò ní'ì Yèsù t'áddò, ndirò ka ní'ì ndi Yèrùsàlemà ʒ Kànisa dş àdrùngbàle (Kas 12.17; 15.13). * 21.23 Ozt 6.1-21

³⁰Ní, Yèrùsàlemà tó kigò-ŋga-tsi náava ndì, ihé-yà ràdù itse ndi kigò ð kóró ngari ònà rò, 'iwù ùvò Pòlò mà ríí ró. Ní, abádhí alá Pòlò, 'ídhà ràhu iri Kàgàwà bhà idza-ngbò ka kákpòrò ní kàlì ò rò, 'adù ndi kàlì-li'ò núpbi ányìrò rò tí. ³¹Ní, yà abádhí rí dhu ònzi ndínì ì oho tí Pòlò rò, Yèrùsàlemà tó kigò-ŋga-tsi náva ndì kóró dhu-òyí náara àhu Pbàróamá tó pbiirì ð atdí lufù pbànowí dš ádrùngbàle dš. ³²Ní, ndi dhu ndi ndírì rórò tí, wò ádrùngbàle ugu pbànowí mà fíyò ádròdrò ale màná, 'òtsè màná kòkò Pòlò nàlù ale ríí i. Ní, ihé-yà níitdègu wò ádrùngbàle àlà owùna ð pbànowí màná ríwu ró, ní abádhí adù Pòlò t'òvita àbhà. ³³Nírò ní ndi wò ádrùngbàle andrì Pòlò-tí'ò, ndàlù ka, ndàdù àvinà kutsi óyò ádrà-mbí ní. Wò dhu-dzidš, kàdù dhu ivu ihé-yà-tšù, ndàti: «Yàrí ale nyú ní àdhi? Ádhu kònzì?» ³⁴Pbétù, ihé-yà nzínzi ð atdídhená ale rádùna ikù ð dhu adúnà nzí àrà ndòfò rò ngùkpà ale rùcna dhu ná. Ní, wò dhu bhèyi ihé-yà rùkù dhu adù wò ádrùngbàle àbhu ìnzí ùcna ka kí fíndà dhu rálù dóna. Nírò ní ndi kàdù pbìndà pbànowí návi rùndà Pòlò, 'òwù ná yà ì arí òko ònà ádrùngbà kàlì ò. ³⁵Pòlò itdègu àrà àhu ndi kàlì ò ka kúpo kotsù rò, ní pbànowí adù kitdù itdu tí óró, ihé-yà rí kàpà ndínì ì ónzi tí nzére dhu-okú dò rò. ³⁶Obhó tí, ihé-yà ambénà òwu dš ikù ná Pòlò-owù ð, 'àmbe àtìna dš: «Wò ale àkà ndòvè!»

Pòlò rí tina àwě adóna Pbàyàhúdì tó dhu

³⁷Yà pbànowí rí ndònzì 'itsu ndi fíyò ádrùngbà kàlì ò ònà kàsùmì ð ní ndi, Pòlò ivú dhu ì pbànowí tó ádrùngbàle-tšù, ndàti: «Ma màmbènà tí atdí dhu óvò óvò indù?» Ní, wò ádrùngbàle adù dhu ivu kà-tšù, ndàti: «Nyí nyúni tí wà Pbàgíríkí t'ávàna! ³⁸Nyí tí nzí Mísì tó pbiirì ð ale, yà tdèkuta tí ifò lufù ale yà nzére dhu ònzi arí-dò nídzí, ndàdù dya òdì ndàrà nà rùngù ð?» ³⁹Ní, Pòlò adù óte òpè, ndàti: «Íma nyú, íma ní Màyàhudì, Tàrsò tó kigò ð ale, Kìlìkiyà tó pbiirì ð. Ndi Tàrsò ní yà atdídš óvòna ótò ndi kigò. Ní ádrùngbàlé, ma mìtdè nyí itdè tí, ítsè mòvò dhu yàrí ihé-yà tò.» ⁴⁰Ní, wò ádrùngbàle náfà rusà fíndà rò, Pòlò idè ndi kàlì ò ka kúpo, kotsù dónà màngazì dš, ndàdù ìndrù àgo ótsúna ní rìnè. Ní inga ìmbè bhìlì rò ní ndi, kàpè óte Pbàyàhúdì t'ávàna ð, ndàti:

22 ¹«Abádù ndirò àbanínzó, nyìri yà ma mòvòna kòmbí, mawè tìdu ònà fùkù dhu.» ²Ní, Pbàyàhúdì t'ávàna nyú ð Pòlò ròte dhu ì irì rò, ihé-yà náadù ìnè atdídš nyú ròsè, inga ràdù ìmbè bhìlì. ³Nírò ní ndi kàti: «Íma ní Màyàhudì. Íma ka kugu Tàrsò tó kigò ð, Kìlìkiyà tó pbiirì ð. Ndirò, ma móvì òvì tí yàrí Yèrùsàlemà tó kigò ð. Ma mábà inga t'únita màlimò Gàmlìyeli-fò. Kùdhe ndi kóró dhu idù àlè t'ábhúna tò Úyátá ifù ka kí atdídš dhu dš. Íma ní'í atdídš Kàgàwà nòzè ndífù ale, yà kóró nyí nyónzina kòmbí dhu bhèyi tí. ⁴Ndirò, ma mávu ìndrù rò atdídš Ádrùngbàle Yèsù bhà otu ùngù abádhí rí dhu-okú dò rò, atdídhená ale ràvè ùvè màtí. Ma maránà kpabhàle mà vèbhàle màná nàbhu rò kusò, kudo imbi-dzà ð. ⁵Pbàkùhání tó ádròdrò ale dš kamà mà, yà ádròdrò anya itdì arí pbàkùrù tó màtù màná kóró ní yà ma múnòna dhu tó ngàmbi. Abádhí ní'í ndi bhàruwà nibho fudú, ndínì ma mara tí dónà Dàmàsiki tó kigò ð. Ní, ma mubhìna àrà rò ányì, ndínì ma musò tí Yèsù ná'ù ale, madù ìrà nà imbi dš rò Yèrùsàlemà tó kigò ð, ndínì ka kàdù tí àbhunà ràbà àpbè.»

Polò rí ndi ndugèrè ndi, ndà'ù Yèsù tí dhu àwě dhu

(Kas 9.1-19; 26.12-18)

⁶Tdítdǎ, Polò awe dhu ndàti: «Ma mií Dàmàsiki tó kigò ò ma mǎrà rǎ. Ní fkyèrǎ ma mǎdǎ ndíní ma motsú tí ndi kigò ò rǎrǎ ní ndi, azà adyíǎ-sisí adyíbhengá nga tó ǎ, ádrùngbǎ awáwù níísí òrù-akpà ò rǎ, ndàtdyi ma. ⁷Ní, ma mitsi obvò, madù atdí ale-tù iri manzi rí rǎ. Ndi ale-tù ati: «Sáwúlò, Sáwúlò, ádhu nyi nyávu rùdú ní?» ⁸Ní, ma madù dhu ivu kà-tsǔ, mati: «Ádrùngbǎlé, nyi nyú ní àdhi?» Ní, wò ale-tù adù dhu àdu idù, ndàti: «Ima ní Yèsù, Nàzàretì tó kigò ǎ ale, wò nyi nyávu rùdú rǎ.» ⁹Kǎkà atdíkpá mǎ mií mǎnà ale náala ndi awáwù átǎ, pbétù abádhí adù nzá wò idù rí dhu òvò ale-tù iri. Ní, ma madù dhu ivu tǎdítdǎ kà-tsǔ, mati: ¹⁰«Ádrùngbǎlé, ádhu ndi ma màkǎ mǎnzi?» Ní Ádrùngbǎlé Yèsù adù dhu àdu idù, ndàti: «Ívǎ nyi nyarà Dàmàsiki tó kigò ǎ. Ányi nga ní ndi ka kí Kàgàwà ávi ndíní nyi nycnzi tí dhu òvò kǎrǎ indù ní.» ¹¹Ma mubhínà nzí atdí dhu mà nála rǎ, wò ádrùngbǎ awáwù nóhò nyikpódú, nyidú nga rùtì dhu-okú dǎ rǎ. Ní kǎkǎ mǎ mií mǎnà ale náadù ma àlu ǎtsúdu-rǎ, 'òwù ma nà, mǎrà àhu Dàmàsiki tó kigò ǎ.

¹²Ányi, ma matù Ànàniyà tí kátina atdí ale. Ndi ale ní atdítdǎ arí Kàgàwà-ǎdǎ ònzi, ndàdù àlé tǎ Úyátá ífu ale. Ndirǎ ndi kigò ǎ, kǎrǎ Pbàyahúdí ongónà ídzi dhu kǎlé náwe kǎkú dǎ rǎ. ¹³Ní, ndi ale ira àhu tǎdú, ndàdù àtina ima ní: «Ábaningba Sáwúlò, nyínúnga ákǎ ndùtù ndi.» Ní ányirǎ rǎ tí, nyidúnga núutù ndi, madù kǎla. ¹⁴Kǎdù àtina tǎdítdǎ ima ní: «Àlé t'ábhúna tó Kàgàwà nóvò wà nyi, ndíní nyi nyuni tí ndi ndóze kǎnzi dhu. Kǎvò wà nyi ndíní nyi nyala tí yà obhónángatále Yèsù, nyadù lina'ò ǎte nyú níri. ¹⁵Obhó tí, nyi nyí ndi ádi wò nyi nyàla dhu mà, wò nyi nyiri dhu mànà tó ngàmbi tí kǎrǎ ale-ònzí. ¹⁶Nírǎ kǎmbí, ádhu nyi nyǎdǎna? Ívǎ nyi nyalù batizò, Yèsù ràdù pbùkù nzérénga ù'ò ǎvǎna-rǎ nyi nyí nyitsǎ rǎrǎ.»

Polò rí Yèsù ávi ndi ndàrà inzí ní Pbàyahúdí-bvù dhu àwě dhu

¹⁷Wò dhu-dzidǎ, Polò adù dhu àwě, ndàti: «Ma mitdègu madù Yèrùsàlemá tó kigò ǎ, ní atdíku Kàgàwà bhà-dzá rǎ ma mí mitsǎ ònǎ kàsùmi ǎ, dhu adzi dùdù ǎnyu rí mǎnyu dhu bhéyi. ¹⁸Ní ndi ǎnyu-bvù, ma mala Ádrùngbǎlé Yèsù. Ní kǎdù àtina ima ní: «Ónzi dhu tsàkàtsàkǎ nyahu Yèrùsàlemá rǎ. Obhó tí, ndi kigò ǎ bhà nóowuna nzí nyi nyáwěna okúdu dǎ rǎ dhu ná'ù rǎ.» ¹⁹Ní ma madù dhu àdu kà tǎ, mati: «Hǎkǎ Ádrùngbǎlé, abádhí úni wà dhu ima rǎrǎ ndi yà unduta-dzá ònǎ nǎ ma múbhi ùbhi rǎ mambe inyi ná'ù ale ùso dǎ, madù àrà àbhunà rǎ kǎvi asé ní, kǎdù ùdǎnà imbi-dzá ò ale. ²⁰Ndirǎ yà pbùkù ngàmbi Stífanù-azú ka kufu nínganí, ima nyú ma mií inè átǎ ányirǎ. Ma ma'ù kòho ka kí dhu átǎ. Ndirǎ, ma madù ádi mambe kòho rí ale ùwà rǎyá rǎ orú mùdzarù-ngbǎ nǎdǎ dǎ.» ²¹Ní Yèsù adù àtina ima ní: «Ívǎ nyi nyarà, ma mòzè nyi nyarà itse nyú inzí ní Pbàyahúdí mànà-bvù nídhuní.»

Polò rí nditè Pbàrómá tó pbiri ǎ ale nyú tí dhu

(Kas 16.22-23; 25.16)

²²Ihé-yà iri Polò ráwěna dhu, rǎrà àhu kà rí àtina: «Ma mí nyoví nyarà itse nyú, inzí ní Pbàyahúdí-bvù» dhu ǎ. Nírǎ ní ndi abádhí adù 'òpè 'ùkú, 'ámbe

e 22.20 Polò ambénà ìrèná dǎ dhu ní, Pbàyahúdí rapé ndi nyú ndi ndugèrè ndi tí dhu àlá, nùkǎ idho rǎrǎ átdítdǎ, ràdù Yèsù ná'ù.

àtìna dǎ: «Nyòho wò ale! Inzá wò dhu bhěyi ale-tidǎ àkǎ kùbhà ràdì nyì-kpóna nà yà adzi dǎ.» ²³ Abádhí ambénà ùkǔ dǎ, 'àdù àmbe rǎyá ǎrú mùdzarù òbhè dǎ, ndirò 'àdù àmbe adzi-ra mà òvò dǎ ǎrú. ²⁴ Ní wò dhu ndì ndàla rò, Pbàróma-bvù atdí lufù pbànowí dǎ ádrùngbǎle adù Pòlò àvi kitsu kǎlì ò. Nírò ní ndi kǎdù àtìna pbànowí rǎkǎ 'òngù dhu kà-tsù, àzèmbè ì í kòvì asé nǐ rǎrò, ndíní ndi nduni tí wò dhu bhěyi ihé-yà rùkǔ kà-dǎ okúna dǎ rò dhu. ²⁵ Ní yà ndi ka kùtsì ndíní ka kópé tí kòvì ndi asé nǐ rò ní ndi Pòlò ivù dhu wò tiná idè pbànowí tǎ atdí ádrùngbǎle-tsù, ndàti: «Ka kávi tí wà nyí nyǒngò Pbàróma tǎ pbìrì ǎ ale nyú òvì asé nǐ, inzá ka kòtdì ànyàna rǎrò?» ²⁶ Ní wò dhu ndi ndirò rò, pbànowí tǎ ádrùngbǎle arà yà dǎna-tsírò ríí ádrùngbǎle-tí'ò, ndàdù dhu òvò fíndà, ndàti: «Nyí nyàmbèna dhu ònzi ìngbàtí? Wò ale pbání Pbàróma tǎ pbìrì ǎ ale!» ²⁷ Ní wò pbànowí dǎ ádrùngbǎle andrì Pòlò-tí'ò, ndàdù dhu ivu-tsùna, ndàti: «Ádù pé dhu idù! Inyi nyú, nyi tí Pbàróma tǎ pbìrì ǎ ale?» Ní Pòlò adù dhu à'ù, ndàti: «ǎ! Ima ní Pbàróma tǎ pbìrì ǎ ale nyú.» ²⁸ Wò ádrùngbǎle adù àtìna tǎtǎdǎ: «Ima nyú, ma madzi Pbàróma tǎ pbìrì ǎ ale tí ma mí mugèrè mongò dhu ábhǎ malì nyú rǎ.» Ní Pòlò adù àtìna kǎnǎ: «Olu, imá na ní òdhi tí ka kadhì ma ndi *pbìrì ǎ ale nyú tí ale.» ²⁹ Ní ányìrò rò tí, kǎkǎ Pòlò-tsù àmbèna dhu òngù pbànowí ubhà Pòlò uró. Ndirò, ǎdù náadù ìsǐ wò pbànowí dǎ ádrùngbǎle ò, iwà ndi ndàbhunà Pòlò kùtsi rǎrò ndi ndàrà dhu àni Pbàróma tǎ pbìrì ǎ ale nyú rǎrǐ ka dhu-okú dǎ rò.

Pòlò ríí ádròdrǎ anyà itdì arí ale-ònzǐ dhu

³⁰ Tsútsǎ nínganí, wò pbànowí dǎ ádrùngbǎle azè ndi ndèni Pbàyàhúdì òbhè Pòlò dǎna dhu tǎ obhǒnga nyú. Ní, kǎbhè Pòlò rǎ imbi kunga. Wò dhu-dzidǎ, kǎdù pbàkùhání tǎ ádròdrǎ ale mà, Pbàyàhúdì-bvù ádròdrǎ anyà itdì arí ngǔkpà ale màna àvi rǎndu ì. Ndi dhu-dzidǎ ní ndi, kǎdù Pòlò àvi kiwù nà, kiwù òvò nà kǎkǎ ale-ònzǐ.

23 ¹ Kǎkǎ ádròdrǎ ale-ònzǐ ka kiwù òvò ndi nà rò, Pòlò udí nyìkpóna abádhí rǎ ndàndà abádhí, ndàdù àtìna: «Àbaníinzó, rǐrà àhu indo nga ò, ma marúbhi Kàgàwà bhà otu ǎ idzi afidu nyú nà, imbǎ nzére dhu tí ka kózùna atdí dhu mà rǐí nyudutsì.» ² Ní, wò dhu Pòlò ùnò rò, pbàkùhání tǎ ádròdrǎ ale dǎ kamà, Ànàniyà, náavi Pòlò-tí ikò ale rǎpbì Pòlò-tsù. ³ Nírò ní ndi Pòlò adù àtìna: «Kàgàwà rǐ ndi nyǎpbi, wò mùkǔngbà ní ka kùtri idza-kuti bhěyi nyi nyòwè rò! Nyi nyàdi uró nyambe indrù-ànyǎ ùnò dǎ ádhàdhì Músà bhà Hyátá òzè ka dhu bhěyi, pbétù inyi kèlè nyadù ndi Hyátá nùkò ima nyi nyàvi kǎpbi rǎ.» ⁴ Ní, Pòlò-tí íí ale náadù kǐsò, 'àti: «Ínzè! Nzùno dhu wò dhu bhěyi Kàgàwà bhà pbàkùhání tǎ ádròdrǎ ale dǎ kamà ní!» ⁵ Ní, Pòlò adù àtìna abádhí ní: «Àbaníinzó, inzá ní ma mùni pbàkùhání tǎ ádròdrǎ ale dǎ kamà tí kà rǐí dhu. Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá rǎtina inzá nyi rǎkǎ nyùnò dhu pbùkù pbìrì ǎ ádrùngbǎle ní'».

⁶ Pòlò ùni wà dhu, kǎkǎ ànyàna ùno rí ale nzínzi ǎ, atdídhena ale rǎrǐ *Pbà-sàdùkáyó, ndirò ngǔkpà rǎrǐ *Pbàfàrisáyó. Ndi dhu-okú dǎ rò, Pòlò angbe tǔna kòrǐ ale nzínzi ǎ, ndàti: «Àbaníinzó, ima nyú ní Mùfàrisayò, Pbàfàrisáyó tǎ ìngba. Ní, yà ànyǎdu ùno ka kǐ okúna dǎ rò dhu ní, ma má'ù dhu ǎbi nyú nà àngbè ùvùvè kutdù ì ale rungbeya ì ǎve-bvù rò dhu.» ⁷ Wò dhu bhěyi Pòlò

òrì dhu adù Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mà nà àbhù ràmbe 'àgò dš atdíđđ, ndi dhu ràdù ihé-yà-ònga àbhù rùndò ndi. ⁸Obhó tí, Pbàsàdùkáyó ongónà àtìna ìnzí àvuvè kutdù ì ale rungbeya ì ɔve-bvù rò. Ndirò abádhí a'u nzá dhu ìnè màlàyíkà mà, ndirò nzére-alafí mà ràríří. Pbétù, Pbàfàrisáyó níř kóró kškò dhu ná'ù ale. ⁹Ní, ádrùngbà wògò nyú níífí ndi kòrí ale nzínzi š. Nírò ní ndi Pbàfàrisáyó nzínzi š Músà bhà Hyátá tš ngúfe màlímó náapè 'àgò ì ɔbi nyú nà, 'ámbe àtìna dš: «Mà mabà nzá atdí afátá mà yàrí ale dš. Atdí alafí mà, ndirò ngàtsi ní màlàyíkà mà pbòvò tí nzá wà dhu kà tš!» ¹⁰Wò dhu bhèyi Músà bhà Hyátá tš màlímó ùndò dhu náabhù Pbàsàdùkáyó mà, Pbàfàrisáyó mà nà ràgò ì abho nyú tdítđđ. Nírò ní ndi Pòlò àpà ka kí ndíní ka kùdrù tí ònà nga dhu ɔdò ònzì ndi ndi rò, pbànowí dš ádrùngbàle avì pbìndà pbànowí riwù Pòlò òdyi ihé-yà nzínzi š rò, 'òwù òrùnà fíyò lubhà ò.

¹¹Ndi iku š tí, Ádrùngbàle Yèsù adù ndàvi Pòlò tš, ndàti: «Ótù afinu! Àdhà-dhì wò nyi nyidè pbàkà ngàmbi tí Yèrùsàlemà tš kigò š dhu bhèyi, dhu àkà nyanzi dhu ndi dhu bhèyi tí Ròmà tš kigò ò nyi nyàrá àhù rò.»

Pbàyàhúdì rí 'irì ndíní ì oho tí Pòlò dhu

(Zàb 3.1-7; Kas 9.22-25; 2Kò 11.23,26)

¹²Tsútsà nínaganí kútsingá, ngúfe Pbàyàhúdì iri ì 'òtsò dhu nyú 'àti, ìnzí ní Pòlò kèlè ì òhò ròvè ní, ì ràrí nzi atdí dhu mà ònyu, ìnzí 'àdù atdí dhu mà òmvù. ¹³Wò dhu natsò ale níř mbèmbè ifò kumì dònà bvàya ròse ale. ¹⁴Ní, abádhí awù pbàkùhání tš ádròdrò ale mà, pbàkùrè mà nà-ti'ò, 'àdù ìtsi dhu òvò fíyò, 'àti: «Mà mòtsò wà dhu atdíđđ nyú mātì mà ràrí nzi atdí dhu mà afš lika ò, ìnzá ní Pòlò kèlè mà mòhò ròvè ní. ¹⁵Ní kòmbí, dhu àkà nyí mà, yà ádròdrò anya ùnò arí ngàkpà ale mà nà, nyòwu Pbàrómá tš pbìrì š atdí lufè pbànowí dš ádrùngbàle-ti'ò. Nyí nyòwu Pòlò ùtsi kà rìrà nà pbìndà dhu-ònga àndà nyí nyí mbèyi dhu-abhè š. Pbétù wò ndi kàsùmì š, mà madùna ɔbi ònzì mòhò ka ìnzá àpè àrà àhù ɔnziké rórò.»

¹⁶Ní Pòlò t'áwèna bh'ingba níř ìnè wò dhu ɔte ka kí rò. Ní kškò ale ùyí Pòlò tí dhu ndi ndirò rò, àbadhi arà lubhà ò Pòlò ríř i, ndàdù kóró dhu àwe kà tò. ¹⁷Ní wò dhu ndi ndirò rò, Pòlò adù pbànowí tš atdí ádrùngbàle nánzi. Kàdù dhu òvò kà tò, ndàti: «Énda yàrí kpatsibh'ingba, nyarà nà dákú ádrùngbàle ríř i, kà ríř àbadhi tò ndi ndòvona atdí dhu nà nídhuní.» ¹⁸Ní wò ádrùngbàle idyi wò kpatsibh'ingba ndèndà, ndàrà àhù nà wò ndi fíyò ádrùngbàle-ti'ò. Kàdù ìtsi àtìna ndi ádrùngbàle ní: «Wò imbi ò ka kòsò atdí ale, Pòlò tí kátina nánzi ima, ndàdù mivì munda yàrí kpatsibh'ingba tinu ò. Ní kà ríř indù ndi ndòvona atdí dhu nà.» ¹⁹Ní wò pbànowí dš ádrùngbàle alú wò kpatsibh'ingba ɔtsùna rò, ndindirò ndi nà igi, ndàdù dhu ivu tsùnà, ndàti: «Ádhu nyú nyi nyòzè nyunò idù?» ²⁰Ní wò kpatsibh'ingba adù dhu àwe kà tò, ndàti: «Ádrùngbàlé, Pbàyàhúdì iri wà ì ndíní tsútsà ì iwúna tí Pòlò ùtsi, nyirà nà ádròdrò anya ìtdì arí ale-ònzì, pbìndà dhu-ònga àndà ka kí mbèyi dhu àbhè š. ²¹Ní, àpè nya'u abádhí rùnna indù dhu. Wò abádhí ùpe Pòlò rò dhu ní àdà. Obhó tí, mbèmbè ifò kumì dònà bvàya ròse ale níř wà ì, 'òtsò dhu nyú, ì ràrí nzi dhu ònyu, ndirò ì ràrí nzi dhu òmvù ìnzá ì òhò Pòlò ròvè rórò. Ní kòmbí, abádhí ùdhe wà ì 'ámbe nyi nyú nyi nyúnna fíyò dhu kèlè òdò dš.» ²²Ní wò ádrùngbàle adù àtìna wò kpatsibh'ingba ní: «Àpè nyunò dhu atdí ale tò mātí, nyati iwà nyi ràwe ndi dhu dzàkà.» Wò dhu-dzidš, kàdù wò kpatsibh'ingba návi ràrà fìndá dhu ní.

Pbànowí dǝ ádrùngbǎle rǝ Pǎlǎ bhà anya nábhǝ rǎrà lìwalì Fèlìsì dǝ dhu

²³ Wǝ kpatsìbhíngba àrà dhu-dzidǝ, pbànowí dǝ ádrùngbǎle náanzi atdǎdí miyà pbànowí dǝ ádrǝdrǝ ale ɔyɔ rǝwǝ tina ǝ. Kǎdǝ dhu ǝvǝ abádhí tǝ, ndàti: «Nyàndà ɔyɔ miyà pbànowí mà, àrǝbhǝ kumì pbànowí, yà mǝhàgǝ dǝ arúbhi mà, ndirǝ fɔyá àlì nà ɔyɔ miyà pbànowí mànà, ndíní nyǝ nyɔpǝ tí abhi mànà ìbhǝ adyifǝ-sìsì kúbhíngá nga tǝ ɔ, nyǝwǝ nà Kàyisàriyà tǝ kigǝ ǝ. ²⁴ Ndirǝ, nyàdǝ nyǝ randá mǝhàgǝ átǝ Pǎlǎ tǝ, ndíní ka nunda tí ìnzǝ ngbǝna ràvɔ akekpá màtǝ, rǎrà àhu **lìwalì Fèlìsì-ǝnzǝ.**» ²⁵ Wǝ dhu ndì ndǝnǝ rǝ ní ndì, kǎdǝ bhàruwà àndì yà dhu bhǝyi, ndàti: ²⁶ «Ifuta nà àkǎ atdǎdí lìwalì Fèlìsǝ, ima Klǝdiyǝ Lìsiyà, ma mòvì nyǝ mbǝyi nyú atdǎdí. ²⁷ Yàrí ale, yà ma mòvì kowǝ nà tinǝ ǝ, ní Pbàyàhúdì áǎ, 'àdǝ ǝnzina ndíní ì oho tí. Ní, ma mìtdǝgu dhu ùnì Pbàrǝmá tǝ pǝbìrì ɔ ale nyú rǝrǝ ndì, ní ma mǝgǝ pbànowí, mòwǝ kǝdha mànà abádhí-fǝ rǝ. ²⁸ Wǝ dhu-dzidǝ, ma mòzǝ muni Pbàyàhúdì ǝbhǝ ka okúna dǝ rǝ dhu-tì. Ní, ma mǎdǝ kǎbhǝ kowǝ ùvǝ nà yà abádhí-bvǝ ádrǝdrǝ anya ìtdǝ arǝ ale-ǝnzǝ. ²⁹ Ní, kǎbhà dhu-ǝnga kǝkǝ ale àndà rǝ, ma mòtǝ dhu ní Pbàyàhúdì rǝbhǝ ka inzà kǝfǝ fɔyɔ Ƴyátá dhu-okú dǝ rǝ. Pbétǝ, ima nyú ma mála nzà atdǝ afátá mà, yà kǎbhǝ rádǝ kotdǝ ànyàna kohǝ, ndirǝ ngǎtsǝ ní kǎbhǝ rádǝ kosǝ. ³⁰ Ndirǝ kǎnǝ, ka kǝvǝ wà dhu idǝ iwà Pbàyàhúdì rǝrǝ ì ndíní ì oho tí ka rǝvǝ. Nírǝ ní ndì ma mǎdǝ kǝvǝ ànyǝrǝ rǝ tí kowǝ nà dǝnǝ, mǎdǝ dhu ùnǝ kǝkǝ kǝbhǝ arǝ ale tǝ, ndíní adǝ tí ǝwu kǝbhǝ funǝ.»

³¹ Wǝ dhu-dzidǝ, kǝkǝ pbànowí anzi fɔyɔ ádrùngbǎle àvì dhu. Ní abádhí idyì Pǎlǎ, 'àdǝ ùndàna kúbhíngá tí, 'ǝwǝ ùvǝnà Àtǝpatrì tí kátina kigǝ ǝ. ³² Tsútsǝ nínganǝ, kǝkǝ pǝfɔyà dǝ ùbhi pbànowí adǝ 'adu fɔyɔ lubhà ǝ Yǝrǝsǎlemà tǝ kigǝ ǝ, 'àdǝ mǝhàgǝ dǝ rúbhi-tsǝ kǝlǝ ùbhà rǝndà Pǎlǎ, 'ǝwǝ ùvǝ nà Kàyisàriyà tǝ kigǝ ǝ. ³³ Ní ànyǝ ì ǝwǝ ùvǝ rǝ, kǝkǝ pbànowí abhǝ yà fɔyɔ ádrùngbǎle àndínà bhàruwà lìwalì-fǝ, 'àdǝ Pǎlǎ ìtǝ kà tǝ. ³⁴ Ní, wǝ bhàruwà ndì ndǝzǝ dhu-dzidǝ, lìwalì Fèlìsì ivǝ dhu Pǎlǎ-tsǝ, ndàti: «Ƴnyǝ ní ìngbà pǝbìrì ɔ ale?» Ní Kilíkìyà tǝ pǝbìrì ɔ ale tí Pǎlǎ rǝrǝ dhu ndì ndǝnǝ rǝ, kǎdǝ àtǝnà Pǎlǎ nǝ: ³⁵ «Tdǝ ma mí pbǝkǝ dhu-ǝnga nǎndà ìnyǝ nǝbhǝ ale rǝwǝ ùvǝ rǝ.» Wǝ dhu-dzidǝ, kǎdǝ Pǎlǎ abhǝ kowǝ nà, kowǝ ǝdǝnà ádrùngbǎ kamà ***Hǝrǝdǝ** bhà idzǝ-yà-ba ǝ.

Pbàyàhúdì tǝ ádrǝdrǝ ale rǝ Pǎlǎ ǝbhǝ lìwalì Fèlìsì-fǝ dhu

(Màt 5.11-12; Kas 6.11-12; 21.27-36)

24 ¹ Imbǝ idhɔ-dzidǝ, pbàkùhánǝ tǝ ádrǝdrǝ ale dǝ kamà, Ànàniyà tí kátina, níra Yǝrǝsǎlemà rǝ, ndirǝ àhu Kàyisàriyà tǝ kigǝ ǝ. Abádhí iwǝ atdǝkpá ngúfe pbàkǝrǝ mà, ndirǝ Tǝrtulǝ tí kátina atdǝ ale mànà, ndíní ì ɔbhǝ tí Pǎlǎ lìwalì Fèlìsì-fǝ. Ndi Tǝrtulǝ ní ***avǝkǎ.** ² Nírǝ ní ndì lìwalì avì Pǎlǎ kanzǝ. Ní Pǎlǎ ìrà àhu tiyá rǝ, Tǝrtulǝ adǝ kǝbhǝ lìwalì-fǝ, ndàti: «Ifuta nà àkǎ ádrùngbǎle Fèlìsǝ, mà maróko màrùngà ɔ okúnu dǝ rǝ. Ndirǝ pbǝkǝ idzǝ ɔndata-okú dǝ rǝ, nyǝ nyàbhǝ wà ábhǝ dhu nyú rǝwǝ ì, rǝrǝ mbǝyi yàrí Pbàyàhúdì tǝ pǝbìrì ɔ. ³ Ní mǎ mí wǝ nyǝ nyǝnzina ì dhu nákǝ ádrùngbǎ ǝtsǝ nyú nà kǝrǝ kǝsumǝ ɔ, ndirǝ kǝrǝ ngari ǝnǝ. ⁴ Pbétǝ, akye ma miwína pbǝkǝ kǝsumǝ abhǝ ní, ma mìtdǝ nyǝ ìtdǝ tí pbǝkǝ ìdzǝngà ɔ, ndíní nyǝ nyǝrǝ tí indǝ ma mǎwǝna ìdǝ kǝsumǝ ɔ tí dhu. ⁵ Obhǝ tí, yàrí ale ní nzǝre ale nyú ròsǝ. Ndirǝ, àbadhi ní yà rǝkǝ rǝ ì nútǝ Nàzàretì ɔ bhà tǝ ádrùngbǎle. Kǎrǝ kǝrǝ Pbàyàhúdì-dǝ idzǝ ádrǝdrǝ ale rǝ kǝrǝ ngari ǝnǝ yà adzǝ ɔ. ⁶ Ndirǝ, kǝmvǝ wà

ndi nditi Kàgàwà bhà idza mà Kàgàwà-nyikpó ʒ átò. Ní, mà mádù kàlù mósò. [Mà mátsù mǎnǎ kà-ànyà ádhàdhì yà àlě tó ʒyátá nózè ka dhu bhèyi. ⁷Pbètù, Pbàrómá tó pbànowí dǎ ádrùngbǎle, Lisiyà tí kátina, nádù ìrà ʒbi nyú nà, ndidhà ka fókà rò. ⁸Wò dhu-dzidǎ, ndi ádrùngbǎle ádù ka nòbhù ale àvi rìwù kòbhù funú.] Nírò nyi nyí ndi dhu òngù kà-tsù nyi-tírò, ndíní nyi nyuni tí mà mòbhù ka okúna dò rò dhu.» ⁹Pbàyahúdí adù wò Tèrtulò àwè dhu kèlě ná'ù 'àti, obhó dhu rǎrǎ ndi.

Polò rí Pbàyahúdí òbhù ndi okúna dò rò dhu àwè lǐwalì Fèlìsì-ònzǐ dhu

(Luk 21.12-15; 1Pé 3.15-16)

¹⁰Wò dhu-dzidǎ, lǐwalì Fèlìsì náufà rusà Polò tò, ndíní ʒte tí. Nírò ní ndi Polò apè ʒte, ndàti: «Ádrùngbǎlě, ma mǎni wà dhu nyi nyópè nyunò yàrǐ pbìrì ʒ ale-ànyà ró atò ráhu wà abho nyú. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí rùdú dhu àwè ʒnzínú, madù dhu à'ù ìri nyi rǎrǎ kǐrǐ mbèyi nyú. ¹¹Nyi nyí inè nyonè yà ma mǎnɔna dhu tó obhóna nyuni. Idho apè nzá òse atdí kumì dóná ʒyǎ nà idho dóná màtí, yà ma mǎrá Yèrùsàlemá tó kigò ʒ, marà Kàgàwà èle ró. ¹²Ní ányì, kǎkà mɔbhù rí ale mà nótù nzá ima Kàgàwà bhà idzá màtí, unduta-dzá ʒ màtí, ndirò ngǎtsi ngari ʒ kigò ʒ màtí mà mí mǎgò ìndrù nà ró, ndirò ngǎtsi ní mà mí ihé-yà-dò mà nǐdzǐ ró. ¹³Ndirò kǒkò i ale mà rǐ i òbhu ma kòmbí okúna dò rò dhu tó obhóna itè tí dhu mà rǐ ìmbǎ.

¹⁴Pbètù, ènǐ tí ma mǎni ʒnzínú rò dhu ní, ma marí ùbhi òná otu ní Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà otu. Ní, abádhí arádù ndi otu àti nzére otu tí. Pbètù, ma marí èlèna ale ní abhúka tó Kàgàwà. Ndirò, ma má'ù wà Músà bhà ʒyátá mà, yà Kàgàwà bhà pbànábi andí dhu màná kóró. ¹⁵Ndirò, ma má'ù wà dhu Kàgàwà rǎrǎ atdí dhu ònzǐ ònzǐ. Ndirò, abádhí mà ná'ù wà ndi dhu átò. Ndi dhu ní, atdíku Kàgàwà rǐ yà ìdzinga ònzǐ i arí ró rò uvè ale mà, nzénga ònzǐ i arí ró rò uvè ale màná nábhù rùngbe i ʒve-bvè rò dhu. ¹⁶Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi ima nyú ma-tírò, ma marí ʒbi ònzǐ átò kóró kàsùmǐ ʒ, ìmbǎ nzére dhu tí ka kòzùna atdí dhu mà rǐ nyɔdutsi Kàgàwà-ònzǐ, ndirò ìndrù-ònzǐ.»

¹⁷Tdítdǎ Polò adù àtina: «Ábhǎ ató nyú dzidǎ, mà mádu mà marà Yèrùsàlemá tó kigò ʒ, marà fáká pbìrì ʒ bhà dzàná ònzǐ fudú malí ní, madù perè ùbho átò Kàgàwà tò. ¹⁸Nírò ní ndi abádhí ótù ma Kàgàwà bhà idzá. Wò ndi kàsùmǐ ʒ, mà mǎfǐ iwà mà mù'ò mà mìlǎ Kàgàwà-nyikpó ʒ ró. Ndirò tidú tsèya nàndu ale mà, ndirò tsíya àva ndi ale mà ní ìmbǎ. ¹⁹Pbètù ngúfe Pbàyahúdí, yà Àziyà tó pbìrì ʒ rò iwù, ní inè ányìrò. Ní kǒkò i tsí ní i àmbènà àkǎ 'iwù mɔbhù funú, mà mǎnzǐ nzére dhu tí dhu nà i fǐ nánǐ. ²⁰Ndirò, kǎkà iró rǐ ale nyú itírò náká ndi 'ùnǎ yà ádrùdrò anya itdi arí ale-ònzǐ mà mǐ nínganǐ i ala dúdú afátá. ²¹Ngǎtsi ní, pbà nzǐ yà abádhí nzínzǐ ʒ rò mà makù àrǐ nyú tí ʒré mà mìdè rórò dhu ndi. Ma makù, mati: «Indo nyí nyí ànyádu ènò okúna dò rò dhu ní mà má'ù dhu èngbè èvuvè ale rungbeya i ʒve-bvè rò dhu!»

²²Wò ndi lǐwalì Fèlìsì ní'í iwà dhu nǎni angyangyi Yèsù bhà otu dǎ ale. Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kǎdù anya t'únɔta-tsù nǎtsi, ndòdì olùnga tò. Kǎti: «Ma mí fúkú dhu-ònga àndà Pbàrómá tó pbìrì ʒ atdí lufù pbànowí dǎ ádrùngbǎle, Lisiyà rǐrà àhu iró nínganǐ.» ²³Wò dhu-dzidǎ, lǐwalì adù tiná ì'í pbànowí dǎ atdí ádrùngbǎle àvi rǎrà Polò òdò imbi-dzá ʒ. Kǎdù dhu èya ndi ádrùngbǎle tò, rùbhà hégùrà Polò tò, ìnzǐ ndùtsi, ndirò ìnzǐ ndàdù àrà kà dzàná ònzǐ rí kà t'òdhina-tsù ètò rǎ.

Polò mà ròte liwalì Fèlisi mà, pbìndà tsibhàle Dürüsílà màna dhu

(Zàb 95.8; Ìsa 55.6-7; Kas 17.30-32)

²⁴Ngúfe idho-dzidž, liwalì Fèlisi mà níwú pbìndà tsibhàle Dürüsílà màna. òyàdhíyà ní Ì Mùyàhudì-àyi. Ní liwalì adù Polò àvi kanzi imbi-dzà ò rò. Ní Polò irà àhu rò, wò liwalì adù àdi, ndàmbe kà rāwēna Yēsù Krístò ná'u ka kí dhu dš dhu iri dš. ²⁵Pbétù yà Polò rí dhu àwē Kàgàwà ózè indrù ràdi tí dhu dš dhu mà, indrù àkà ndòdš ndi nditírò dhu dš dhu mà, ndirò Kàgàwà itdiya indrù-ànyà dhu dš dhu màna náadù odo àbhu rīsì Fèlisi-aff ò. Ní Fèlisi adù àtìna Polò ní: «Kòmbí, nyi nyàkà wà nyarà. Kàsùmi àbà ma mí rò ní ndi ma mí indrù àvi rànzi nyi.» ²⁶Fèlisi irè nga átò àbhù Polò ràmbènà fàrangà àbhù fíndà. Ní ndi dhu-okú dš rò, kàránà indrù àvi rš lókòlòkò rànzi Polò ì ròtè nà. ²⁷Óyò atò-dzidž, Pòrkiyò Féstò náadù liwalì Fèlisi àwù. Ní, ngari ùbha ndi ndí rò, Fèlisi adù Polò ùbhà imbi-dzà ò, ndíni Pbàyàhúdì-idhè nika tí.

Polò rí pbìndà anya ónzi liwalì Féstò-fó

ràrà kámá dš ádrùngbà kamà dš dhu

(Zàb 27.12; 82.5; Kas 23.12-15,30)

25 ¹Liwalì Féstò irà àhu Kàyisàriyà tí kátina Yùdeyà tó pbiri ó kigò ò rò, kiva ndi ndi kigò ó rò ìbhu idho-dzidž, ndàrà Yèrùsàlemà. ²Ní ànyì pbàkùhánì tó ádròdrš ale mà, Pbàyàhúdì ó pbàkùrù màna níwú Polò òbhè kà-fó. Ní abádhí akò 'ámbe 'ítsò dš Féstò rš, ³ndíni Polò navì tí kiwù nà Yèrùsàlemà yà ì nyú ì òzè ka dhu bhèyi. Obhó tí, abádhí núuyí Polò ndíni ì adù tí òhòna òho tí otu ó rò. ⁴Pbétù, Féstò adù àtìna kòkò ale ní: «Polò ríni inè imbi-dzà ó ka kí ngbòna òdo Kàyisàriyà tó kigò ò ró. Ndirò ima nyú ma-tírò, ma mí madù kòmbí tí ànyì.» ⁵Tdítš kàdù dhu òvò kòkò Pbàyàhúdì tò, ndàti: «Nzínziku ó ádròdrš ale àkà 'iwù owùdu ó. Ndirò dhu apé ìni ndi Polò ríni afátá nà dhu tí, ní ì ale àkà ìtsi kòbhè dòtsí.»

⁶Féstò anzi nzá àrè idho mà, ndirò ngàtsi ní idre dóná óyò nà idho mà Pbàyàhúdì nzínzi ó Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndàdù ndàdu Kàyisàriyà. Ní ànyì ndi ndàrà àhu rò, tsútsá nínganì kàdì anya t'únòta tó pbìndà tombi dš, ndàdù Polò àvi kiwù nà onzínà. ⁷Polò irà àhu rò, kòkò Yèrùsàlemà rò iwù Pbàyàhúdì adù Polò-ngbò nákpòrò, 'ìli átsi. Abádhí adù Polò òbhè, 'àwe itù r'ó ábhš afátá nyú dóná. Ndirò, abádhí rí kòkò ì afátá tó obhóngà itè kpangba dhu níni odú nyú. ⁸Ní, Polò adù mèsambà ónzi, ndàti: «Ma màfà nzá atdí dhu mà Pbàyàhúdì tó Úyátá ní màtí, Kàgàwà bhà idza ní màtí, ndirò Pbàróma tó kamà dš ádrùngbà kamà ní màtí.»

⁹Liwalì Féstò azè ndónzi Pbàyàhúdì-idhè ikà rí dhu. Ní kàdù dhu ìvu Polò-tsù, ndàti: «Nyi nyòzè tí wà nyarà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndíni ka kuno tí ànyànu onzidú nyú rò, wò inyì ka kòbhè dòyá dhu-okú dš rò?»

¹⁰Ní Polò adù dhu àdu Féstò tò, ndàti: «Yà ma nyú ma mìdè onzínà ní, kámá dš ádrùngbà kamà bhà ngari ó ríni ale bhà anya t'ítidita tó tombi. Ní dhu àkà kuno ànyàdu ànyirò rò. Pbàyàhúdì ní ma màfà nzá atdí dhu mà, yà nyi nyùni ka mbèyi nyú átò dhu bhèyi. ¹¹Dhu apé ìni ma màfà dhu dhu tí, ndirò ma màfà dhu apé ìni oye nà àkà dhu tí, ní ma mòdhò nzá ima nóho ka kí dhu. Pbétù, ìmbà obhóngà náapè ìni kòkò ale òbhè ma dòyá dhu ò, ní atdí ale mà rí mbà ndipfo ma, ndàbhu ma abádhí-fó. Ma mònzì kámá dš ádrùngbà kamà kèlè

rùnò ànyádu.» ¹² Anya ènò ì arí mànà atdíkpá ale ná ì òtè dhu-dzidɔ́, Féstò adù dhu òvò Pòlò tò, ndàti: «Nyí nyònzì kámá dɔ́ ádrùngbá kamà rùnò ànyánu. Ní ma mí nyovì nyarà kà-tí'ò.»

Làwalì Féstò rí Pòlò bhà dhu òvò
Pbàyàhúdì tó ádrùngbá kamà *Àgìripà tò dhu

(Kas 9.15)

¹³ Ngúfè idhò-dzidɔ́, ádrùngbá kamà *Àgìripà mà awèná Bèrènikè mànà níwù Kàyìsàriyà tó kigò ò, iwù lèwalì Féstò àtsè. ¹⁴ Ní ànyìrò abádhí rí ábhò idhò nyú nònzì rò, ní ndi Féstò awe Pòlò bhà dhu ndi ádrùngbá kamà tò. Kàti: «Ádrùngbá kamà, àrà ndàrà rò, lèwalì Fèlìsì ébhà atdí ale imbi-dzà ɔ́ író. ¹⁵ Ní Yèrùsàlemà mà mífì nínaganí, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbàyàhúdì ɔ́ pbàkùrù mànà nòbhè ka fudú, 'adù mà nónzì, ndíní ma mótí tí anya kà-dɔ́.» ¹⁶ Ní mà mádù dhu ádu abádhí tò, mati: «Pbàró má tó màndu ná'ù nzá kòtí ìndrù-ànyá, ndíní ka kohò tí inzà ka kàsò dɔ́ya ndi nòbhè ale mànà rórò, ndirò inzà mùsambà nònzì rórò.» ¹⁷ Ní mà mádù iwù atdíkpá ì ale mànà, míwù ùvò író. Ní inzà kàsùmì mà nùdà rórò ní ndi tsútsà nínaganí ma mádi anya t'énòta tó pbàkà tombi dɔ́, madù ndi ale Pòlò tí kátina ònzì kiwù ná. ¹⁸ Ní yà ka nòbhè ale iwù ùvò rò, ì ale ádù nzá yà mà múbhi ìrèná rò káfá dhu tí ádrùngbá afátá mà náwè. ¹⁹ Pbétù, abádhí ádù òkò 'àmbe 'àgò dɔ́ kà mànà dòná dhu ní fíyò sòmà Pbàyàhúdì tíró tó dhu kèlè. Ndirò, abádhí ádù òkò 'àmbe 'àgò dɔ́ dòná ngàtsi dhu ní, Yèsù tí kátina atdí ale, yà iwà avè kòtè ndi rórò ndi Pòlò arí ádù àtìná ìnè ríí nyìkpóna ná dhu tí. ²⁰ Ní mà múnì nzá wò dhu bhèyi agòta dɔ́ mà mádù ònzìná dhu. Ní mà mádù dhu ìvù Pòlò-tsù, mati kà ràmbèná tí nzi ndòzè, ndàrà Yèrùsàlemà rò ka kadù tí ànyàna ènò. ²¹ Pbétù, kádù ndònzì kòdò ndi imbi-dzà ɔ́ tí, ràrà àhu kámá dɔ́ ádrùngbá kamà araya ànyàna ènò dhu ò. Níró ní ndi mà mádù kàvi kongò òdòná imbi-dzà ɔ́, ràrà àhu mà maraya kòvì, kowù ná kámá dɔ́ ádrùngbá kamà-fò ò ònà idhò ò. ²² Àgìripà adù àtìná: «Ma mòzè mìrì wò ale rùnna dhu ima nyú tíró.» Ní Féstò adù dhu ádu kà tò, ndàti: «Tsútsà tí nyi nyí kà rùnna dhu ìrì.»

²³ Ní tsútsà nínaganí, ádrùngbá kamà Àgìripà mà awèná Bèrènikè mànà níwù ùvò ìndrù àkò ka karí ònà rò ádrùngbá kàluga-lí, atdí dɔ́ nyú ì èfò ì rórò. Ní, abádhí atsù ànyì-dza, owùya ɔ́ Pbàró má tó pbìrì ɔ́ ádròdrò ale mà, Kàyìsàriyà tó kigò ɔ́ ádròdrò ale mànà. Kòkò ale òtsù idza dhu-dzidɔ́, lèwalì Féstò adù Pòlò àvi kiwù ná. ²⁴ Ní Pòlò ìrà àhu rò, Féstò apè ote, ndàti: «Ádrùngbá kamà Àgìripà, ndirò nyí kórò àzú-dzà àlè kífì nyí mànà rò, nyí nyàla tí wà yà ale? Àbadhi ní ndi yà Yèrùsàlemà tó kigò ɔ́ mà mífì rò, ndirò yàfí kigò ɔ́ màfì Pbàyàhúdì tó ihé-yà íwù tídù ò okúna dò rò, 'àmbe ùkú dɔ́, 'àti kà ràkà nzá kùbhà ràdi nyìkpóna ná. ²⁵ Ní pbàkà ɔ́, mà mála dhu ní inzà kà ràfá atdí dhu mà, yà kàkà kohò okúna dò rò. Pbétù, yà angyangyi kònzì ndi ndítíró ndíní kámá dɔ́ ádrùngbá kamà otdí tí ànyàna dhu-okú dò rò, mà mádù kàvi ndíní ka kowu tí ná ndi kámá dɔ́ ádrùngbá kamà-fò ɔ́. ²⁶ Pbétù, mà mífì ìmbà kàbhà afátá nyú tí mà mándina mabhu kámá dɔ́ ádrùngbá kamà tò atdí dhu ná màfì. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mà mìbhò ka kiwù ná onzìkù ɔ́, ròsè dòtsí onzìnu ɔ́ nyú ádrùngbá kamà Àgìripà. Ní, óngù dhu kà-tsù, ndíní mà mabá tí kà-dɔ́ mà mádù àndinà dhu. ²⁷ Obhò tí, òsò ka kòsò ale òvì ka kí kámá dɔ́ ádrùngbá kamà-fò ò, ìnzì kadù pbìndà afátá itè dhu-tì ríí mbá!»

Pɔlò rĩ Pbà Yahúdí arí ndòbhu okúna dò rò dhu-tì àwě
ádrùngbá kamà Āgripà tò dhu

(Màt 10.18-20; Kas 9.1-30; 22.1-21; 1Pé 2.12)

26 ¹Wò dhu-dzidɔ́, ádrùngbá kamà Āgripà ati Pɔlò nĩ: «Nyi nyàkà wà nyawe pbàkè dhu kòmbí nyi-tírò.» Nírò ní ndi Pɔlò ava ɔtsúna, ndifu ádrùngbá kamà ní, ndàdè ɔtɛ ɔpè, ndàti: ²«Ádrùngbá kamà Āgripà, idhèdu nĩka ndi atdíɔ́ indo ma màbà kàsúmì ndíni ma mawé tí yà Pbà Yahúdí arí mòbhu okúna dò rò dhu-tì ɔnzínú nífhuní. ³Obhò tí, nyi nyúni wà àlě tó màndu kóró àlě i Pbà Yahúdí tírò, ndirò nyi nyúni àlě kárí àlě àgò tí dhu màna dhu mběyi nyú. Ní ma mìtɔ̀dè nyi itɔ̀dè tí nyirì yà ma mawéna indù dhu.

⁴Kóró Pbà Yahúdí núní wà idú ngbángba ò rò ndi nòpè rò ma móvì tí dhu. Ndirò, abádhí úní wà nzínziya ɔ́ ma míni ná Yèrùsàlèma tó kígò nyú ɔ́ kóró pbàkà mùtsɔ́, ròpè ndi dóna-kpa ò rò. ⁵Abádhí úní wà ima angýita tí. Ní i òzè ka rò, abádhí rĩ inè itè dhu ima rĩ ⁶**Mùfàrisayò**, yà ɔbi nyú ná arí Músà bhà Ƴyátá mà, sòmà tó ngùkpa màndu màna nífù fàkà sòmà ɔ́ ale-tidɔ́. ⁶Ní kòmbí, ka kidi ma iró ɔnzínú ànyádu ka kuno tí, yà àlě t'ábhúna tò Kàgàwà akò làkà ma má'ù dhu-okú dò rò. ⁷Àlě tó atdí kumì dóná ɔ́yɔ́ ná rùgànda-tsù ná'ù wà ɔnzi ndi dhu ɔnziya ndi dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, abádhí arí Kàgàwà àlě adyíbhengá màtí, ndirò kúbhingá màtí, inzi i Ƴ ingyè rórò. Ní ádrùngbá kamà Āgripà, kòni Pbà Yahúdí ɔ́bhu ma okúna dò rò dhu ní wò. ⁸Ní ádhu nyi Pbà Yahúdí tírò, nyi nyózu Kàgàwà rĩ àvùvè ale àbhù rùngbe i ɔve-bvè rò dhu inzi rádù ndà'ù dhu tí nĩ?

⁹Ima nyú, yà nyi nyi màndà rò, pbàkà irèta níni mongò magò ɔbi nyú ná Yèsù Nàzàretì tó kígò ɔ́ ale-ɔvò nàti ingbàtí fli ndi ale mà ná. ¹⁰Wórí ní ndi ma mónzi Yèrùsàlèma tó kígò ɔ́ dhu: pbàkùhání tó ádròdrò ale ròwu movi rò dhu-okú dò rò, ima nyú ma màrà Yèsù ná'ù ábhù ale nyú ábhu rò kusò, kudo imbi-dzà ò. Ndirò, i ale ka kòzè kokyè rò, ma madúnà àrà ndi dhu à'ù rò à'ù tí. ¹¹Ndirò, ibí-gùna nyú, ma madúnà àrà ùda rò unduta-dzà òna ná, mambe àvu dɔ́ Yèsù ná'ù ale-rò. Ma madúnà àrà abádhí ètu rò rànò dhu nzére nyú Yèsù nĩ. Ma míni nàwí ná atdíɔ́ abádhí rò. Ní ndi nàwí adù mabhu, màrà àvu rò abádhí rò inzi ní Pbà Yahúdí tó kígò ɔ́nà màtí.

¹²Wò dhu bhěyi ní ndi, atdíku ma madì mambe àrà dɔ́ Dàmàsiki tó kígò ò. Wò ndi abhi tó rusà nufà idù, 'àdù Yèsù ná'ù ale núsò ma mí nĩ ádrùngbánga tó ɔbi níbhò idù níni pbàkùhání tó ádròdrò ale. ¹³Ní ádrùngbálé, azà adyifò-sisi adyíbhengá nga tó ɔ́, otu ɔ́ mà mówu rórò, ma mala èrù-akpa ò rò rírá awàwù, ràtdye tiká nga, yà munda rí ale màna. Ndi awàwù bhà inga t'áwùta asè adyifò arí inga àwù tí dhu dónà màtí. ¹⁴Ní ndi dhu mà màla rò, mà mawà mà kóró obvò. Ndirò, ma madù atdí ale-tù iri Pbà Yahúdí t'ávàna ɔ́ rí dhu ɔ́vò idù ró. Ndi ale-tù ati: «Sáwúlò, Sáwúlò, ádhu nyi nyávu rùdú nĩ? Nyi nyi tsùdu ɔ́bhi, nyambe àpè àbhu dɔ́ indù nyi-tírò, ádhàdhí ìkyi arí ndòvì rí mùgò ní ale-tsù ɔ́bhi dhu bhěyi.» ¹⁵Ní ma madù dhu nívu kà-tsù, mati: «Ádrùngbálé, nyi nyú ní àdhi?» Ní kàdù dhu àdu idù, ndàti: «Ima ní Yèsù, wò nyi nyávu rùdú rò.

¹⁶Pbétù, ívā nyi nyidè pfònu dɔ́. Yàrí ní ndi ma màvi ma indù okúna dò rò dhu: Ma mòzè nyi nyadi pbàkà kasutále tí. Ndirò, ma mòzè nyi nyi'ì yà nyi nyàla ima dhu tó ngàmbi tí, ndirò nyi'ì olù ma mítèna indù dhu tó

ngàmbi tí. ¹⁷Ma mí ngbõnu òdo òdo fùkú p̄biri ʒ bhà mà, ìnzí ní Pbàyàhúdí màna r̄s r̄o. Ní, ma mòvì nyí abádhí nzínzì ò, ¹⁸ndíní nyí nyungbe tí abádhí-nyìkpó rùvò ìnò ò r̄o, rùdà awáwù ò. Ndirò ma mòvì nyí ndíní abádhí uvò tí p̄f̄mvo Sitanì bhà ádrùngbãnga tó ɔbi-tsi r̄o, 'àdà Kàgàwà bhà ádrùngbãnga tó ɔbi-tsi. Ndirò, ma mòvì nyí ányì, ndíní ima abádhí à'ù r̄o, Kàgàwà adù tí abádhí tó nzérénga núbà abádhí tò, ràdù ngari àbà p̄bìndà ale màna.»

¹⁹Ádrùngbã kamà Àgìripà, wò dhu bhěyi ní ndi ma muvó nzá ma ìnzí mifu yà Ádrùngbãlě Yēsù òvò idù òrù-akpà ò r̄o dhu. ²⁰Ní ma mapè munò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù wemberè tí Dàmàsikì tó kigò ʒ r̄o. Wò dhu-dzid̄, ma madù òda kà nà Yērūsàlemà tó kigò ò, ndirò Yùdeyà tó p̄biri ʒ kórɔ ngari ònà. Ndirò, ma madù kòvò átò ìnzí ní Pbàyàhúdí tò. Ìndrù tò, ma marànà òvónà r̄s dhu ní, abádhí rākà 'àbhà f̄iyó nzérénga, 'adù 'ègèrè Kàgàwà tò, ndirò abádhí tó mùtsɔ rākà nditè dhu iwà abádhí rùgèrè ì, 'àbhà f̄iyó nzérénga. ²¹Kòní wò dhu-okú dò r̄o nga ní ndi Pbàyàhúdí álù ma Kàgàwà bhà idza-ngbò ka kákpòrò ní lubhà ʒ r̄o, 'adù dhu ònzì ndíní ì oho tí ma. ²²Pbétù, Kàgàwà ɔdò ndi ngbòdu dhu-okú dò r̄o ní ndi ma m̄f̄i nyìkpódù nà r̄irà àhu indo nga ò, madù àmbe kàbhà Ídzi Màkùrù òvò d̄s kpangba kórɔ ale, nzónzo mà, ádròdr̄s ale màna tò. Músà mà, Kàgàwà bhà ngùkpà p̄bànábí màna núnno ì nonziya dhu. Ní wò dhu d̄s ma marí isěna atdí dhu mà r̄f̄i mbà. ²³Í dhu ní: Krístò rabáya àp̄bè rārà àhu p̄bìndà ɔve ò, ka ringbèya ndi ndi wemberè tí èvùvè ale nzínzì ʒ r̄o, ì dhu ràdù awáwù àbhu Pbàyàhúdí mà, ìnzí ní Pbàyàhúdí màna tò.»

Polò rí ádrùngbã kamà Àgìripà àvì rà'ù Yēsù dhu

²⁴Wò dhu bhěyi Polò àwɛ Pbàyàhúdí arí ndòbhu okúna dò r̄o dhu dhu-dzid̄ ní ndi lìwalì Féstò akù ɔrù-tùna nyú nà, ndàti: «Polò, tí àrì dènú r̄f̄i? Wò abho nyú nyí nyózù dhu nídò wà àrì dènú!» ²⁵Ní Polò adù dhu àdu, ndàti: «Futa nà àkà ádrùngbãlě, ìmbà àrì r̄f̄i dùdú. Pbétù yà ma múnɔna dhu ní obhó dhu nyú, ndirò ndi dhu ní t̄ina nà dhu nyú. ²⁶Ádrùngbã kamà Àgìripà nyú núnì wà ndi dhu. Ndi dhu-okú dò r̄o ní ndi ma mí dhu àwě kònzì, ìmbà údú ɔdò na. Ma mà'ù dhu iwà kà r̄èni ì dhu kórɔ. Obhó tí, ì dhu ɔnzì nzá ì òdhù ò. ²⁷Ní inyì Ádrùngbã kamà, nyí nyá'ù tí wà Kàgàwà bhà p̄bànábí unò dhu? Ma mùni dhu iwà nyí rá'ù ka.» ²⁸Ní ádrùngbã kamà Àgìripà adù dhu ìvu Polò-tsù, ndàti: «Nyí nyòzè tí mugèrè ma, mongò mùkrístò tí yà ákě kàsùmì ʒ tí?» ²⁹Ní Polò adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìmbà àmbènà ì'ì ákě kàsùmì mātí, ndirò ábhò kàsùmì mātí, ní ma mí mitsò Kàgàwà r̄s, ìnzí n̄i okún̄u dò r̄o tí. Pbétù, ma mí mitsò dükú kórɔ, yà ma múnɔna dhu ìri nyí nyí indo r̄o, ndíní nyí nyugèrè tí nyí nyòngò ima bhěyi, ìnzí ní kutsì nyí àdrà-mbì n̄i yà ima ka kùtsì dhu bhěyi.»

³⁰Nírò ní ndi ádrùngbã kamà Àgìripà mà, lìwalì Féstò mà, Bèrènikè mà, ndirò k̄k̄ò ányì-dzà ì'ina ngùkpà ale màna adù iwà 'ikò ɔrù. ³¹Ní ìri ì òvò r̄o, abádhí adù òko 'àmbe òte d̄s nzínziya ʒ, 'àmbe àtina d̄s: «Yàrí ale ɔnzì nzá atdí dhu mà yà kākà kosò, ndirò ngàtsi n̄i kākà kohò okúna dò r̄o.» ³²Ní, ádrùngbã kamà Àgìripà adù àtina lìwalì Féstò ní: «Ìkòlò ka kàmbènà yàrí ale ìkòlò ìnzà kònzì ndi angyangyi ndíní kámá d̄s ádrùngbã kamà unò tí ndi ànyàna nánì.»

Polò nà ka kówu Rómà tó kigò ò dhu
(Zàb 107.23-31; İsa 43.1-2; 2Kò 11.25-26)

27 ¹Lìwalì Fèstò nfiitdègu dhu ùdhè mǎf rākǎ mǒwù ***bàtò** ǝ İtǎliyà tó pǐrì ò, ní ka kadù Polò mà, ùsò ka kúsò ngǔkpà ale mànà núbho Zǔlǐyò tí kátina atdí ale-fs. Ndi Zǔlǐyò ní kámá dǝ ádrùngbǎ kamà tó arí kasu ònzi pbànowí dǝ atdí ádrùngbǎle. ²Ní mà mupò Ádràmitì tó kigò ǝ atdí bàtò ò, mǒwù atdíkpà Àstarikò tí kátina atdí ale mànà. Ndi ale ní Mǎkèdòniyà tó pǐrì ǝ atdí kigò, Tèsàlònìkà tí kátina ǝ ale. Ndi bàtò ní Àziyà tó pǐrì ǝ ibí kifukù ònǎ rúda. ³Ní tsútsǎ nǎnganí, mà mawù ùvò Sìdònà tó ***kifukù** ò. Ní ànyì, Zǔlǐyò anzi ídzì dhu nyú Polò tó, ndùbhà ka rǎrà ǝdhína àndà, ndínì i kà t'ǝdhína náadù tí kà dzùnà nónzi kà rǐrǐ atdyúya nà dhu-tsí ní. ⁴Sìdònà rò mà mùvò rò, mà mari Kipurù tó ***sòngà-igì** dònǎ, awe rǝpili tǎmbà tí nyika-kpa rǝ, ràdù àmbe bàtò-tsù àt dǝ nídhunì. ⁵Ní mà mawù ádrùngbǎ rǝrù dǝ Kìli-kiyà tó pǐrì mà, Pǎfùliyà mànà igì dònǎ, mǒwù ùvò Mirà tí kátina ***kifukù** ò, Lìkiyà tó pǐrì ò. ⁶Ndi kigò ǝ ní ndi, yà Polò mà ka kùbhonǎ fónǎ Zǔlǐyò, pbànowí tó ádrùngbǎle, náatù İtǎliyà tó pǐrì ò rǎrà Àlèsàndùriyà tó kigò ǝ atdí bàtò. Ní wò ádrùngbǎle adù mǎvi mupò kà ò.

⁷Ní mà mawù rǝrù dǝ, mǔbhi ibí idho nyú tí, ònzǐ mà món dri rórò. Nírò ní ndi iwà mà màbà ábhǝ àpǐbè nyú rórò, mà mawù mǔtò Kìnidǝ tó kigò-nyikpa rǝ. Ní, ònzǐ awe rǐ mǎbhǝ mǎmbe òndri dǝ ànyìnǎ rò dhu-okú dǝ rò, mà madù mǎnyì mǒwù Krètè tó ***sòngà** tó mùsùngú dònǎ rò, yà ònzǐ awe rǝpili ǝbi nà i nǎ rò, mǔdà ndi sòngà tó adzi-rórò, Sàlmonà tí kátina tí. ⁸Ní mà mari ǝbi nyú tí ndi pǐrì-kutì rǝ, màdù òwu ùvò Ídzì kifukù tí kátina atdí kifukù ò. Wò ndi kifukù rǐ kyèròkyèrò Lǎseyà tí kátina kigò-tí.

⁹Mà miwí ábhǝ kàsùmì nyú, mà mowu abhi nà tí dhu ràdù rǐ odù nyú. Ròsè dòtsì, ònyù t'ònyuta-tsù nùtsi ka kí ònǎ kàsùmì náadù rǐ iwà ndi ndùdà rǝ, ndi dhu ràdù dhu itè awe arǝpili atdí dǝ ònǎ kàsùmì rākǎ wà. Ní Polò avò dhu ǝdhína tò, ndàti: ¹⁰«Àbanǐnzò, yàrì àlè tó abhi ǝ àlè kí àpǐbè àbà àbà abho nyú. Ndirò, àlè kíwina dhu ní nǐ ní yàrì bàtò kèlè ònǎ anò mànà, àlè kí àlè tó ípìrǝngǎ nyú mà nǎpà àlè ríwì átò.» ¹¹Pbétù, pbànowí tó ádrùngbǎle adù wò bàtò òdì rí ale mà, ndi bàtò tó ádrùngbǎle mànà-tsù dhu kèlè ní rǐ, Polò ùnò dhu rǐrì ndi ndàm bènà rò. ¹²Kifukù ǝ ka kóko ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì ǝ dhu ní rǐ mbǎ mběyi. Ní ndi dhu-okú dǝ rò, ábhǝ ale nyú adù dhu à'ù indrǔ rǝpè abhi 'òwù ànyirò rò. Abádhí azè dhu ní, àkǎkǎ fiyò ní, 'òwù ùvò Fòyinikè tó kifukù ò, 'àdù ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì ùdà ànyirò. Wò ndi Fòyinikè ní Krètè tó sòngà ǝ atdí kifukù, yà ònzǐ mùsùngú mà, ngòmà nà ndirò múlayì mà ngòmà nà tí kátina awe nòongónà òpili tǎmbà tí nyina-kpa rǝ^g.

Àpùpù rǐ Polò nà ka kówu ònǎ Rómà tó kigò ò bàtò-ǝngǎ nǎtǝdyǎ dhu

¹³Wò dhu-dzidǝ, isò tí r'ǝ awe náapè ndivò nga mùsùngú dònǎ rò. Ní, bàtò ǝ rǐ ale náadù dhu àtì àkǎ fiyò abhi àmbènà àkǎ dhu tí. Nírò ní ndi abádhí ivà ***nàngà**, ***bàtò** ràdù abhi òpè ndàmbe òrì dǝ Krètè tó sòngà-bidǝ. ¹⁴Pbétù

f 27.1 Mǎ-tì ní Lukǎ, yàrì bhùkù nandí ale, ní rǎ ndùngbò Polò mà nǐnzì ò dhu (Kas 21.18).

g 27.12 Ngǔkpà ale rǐ kàti: mùsùngú mà ngòmà nà ndirò múlayì mà ngòmà nà dǝ nga nǎndà kifukù tí.

kòmbómbí tí, *Hèràkulò tí ka kí ɔ̀v̀d̀nà à̀nzi à̀p̀ùp̀ù náapè ndòpìlì ɔ̀bì nyú nà Krètè tó *sòngà dòná rò. ¹⁵Ní ndi à̀p̀ùp̀ù náapbì *bà̀t̀s̀, ndàmbe àrà dǎ nà, ndi bà̀t̀s̀ ɛ̀lè ka kí ràrà otùna ɔ̀ dhu ràdè ɪ̀i odú nyú. Nírò ní ndi mã madù bà̀t̀s̀ ɛ̀bhà ɛ̀bhà tí ndi awe ràmbe àrà dǎ nà. ¹⁶Kàwudà tí kátina *sòngà-ngba-tí mã mùdà rò, mã mabà ɔ̀bì ádrùngbà àp̀bè dzidǎ, mãlù yà olùnà rò ka kósò bà̀t̀s̀ rǎ ɪ̀ndrù t'ígútá tǎ ɪ̀bhú, mìd̀zì bà̀t̀s̀ ɔ̀. ¹⁷Ní ka mã mìd̀zì bà̀t̀s̀ ɔ̀ dhu-dzidǎ, bà̀t̀s̀ ɔ̀ arí kasu ɔ̀nzi ale náadù dhu dzà̀nà ɔ̀nzi ràdù imbi nidyì, 'adè ɛ̀kpò̀r̀nà bà̀t̀s̀ rǎ, 'isò ndi bà̀t̀s̀ ní rǎd̀z̀. Abádhí anzi Libiyà tó p̀b̀irì ɔ̀nà rò bà̀t̀s̀ rǎtsi Sírì tí kátina ɔ̀ɔ̀kpɔ̀-ɡùgù dǎ dhu-ɔ̀d̀ át̀. Ní abádhí adè ɪ̀tsu tó *nàngà nídǎ idha dǎ, ndíní bà̀t̀s̀ nabhè tí ràmbe àrà dǎ awe ràrà dhu bhèyì. Wò dhu bhèyì ní ndi abádhí ɛ̀bhà bà̀t̀s̀ awe ràmbe àrà dǎ nà ɪ̀ỳ. ¹⁸Tsútsà nínganí, awe ambénà ɔ̀ká nga nútɔ̀yà dǎ atdíǎ. Ní ndi dhu-okú dǎ rò, bà̀t̀s̀ ɔ̀ arí kasu ɔ̀nzi ale náadè àn ɔ̀pè 'àwà idha ɔ̀. ¹⁹Ní ɪ̀bhu ráhù idhɔ̀ ɔ̀, kórí ale náapè 'àwà ɪ̀ arí kasu ɔ̀nzi ní dhu ɪ̀ nyú tǎr̀ idha ɔ̀. ²⁰Ibì idhɔ̀ nyú núudà ɪ̀nzi mã rǎla adiyí-nyìkpɔ̀-mbì mã, ndirò alalì nyú mã. Ndi à̀p̀ùp̀ù adì ndàmbe ɔ̀pìlì dǎ atdíǎ nyú. Ní ndi dhu-okú dǎ rò, mã ma'u nzá dhu ɛ̀gù mã rǎrì adè ɛ̀gù.

²¹Mã ní ɪ̀ ɪ̀nzá mã màpè atdí dhu mã náfɔ̀ líka ɔ̀, ràrà àhù ábhɔ̀ idhɔ̀ nyú tí rǎ. Nírò ní ndi Pòlò ɪ̀v̀à ndi ndidè nzínzika ɔ̀, ndàti: «Ábanínzò, nyí nyíriyana gukyè ma mánɔ̀na fùkù dhu ɪ̀nzì ale rìv̀à àlè Krètè tó sòngà ɔ̀ rò, ní kǔkǔ ɪ̀ nínza dhu námbènà nzi 'ɪ̀nzá. Ndirò kǔkǔ àlè kiwí dhu-tsí námbènà nzi ɔ̀wí. ²²Pbétù, ma mátina nyí nǎ, nyí ròtù afiku. Obhó tí, atdí ale mã nzínziku ɔ̀ ní rǎ nzi p̀b̀indà ɪ̀p̀ir̀ɔ̀nga níwí. Àlè kí *bà̀t̀s̀ kèlè níwí. ²³Obhó tí, indo kúbhingá, yà p̀b̀indà ale tí ma marí, ndirò yà ma marúlèna Kàgàwà bhà màlàyikà nírà àhù tidú. ²⁴Ní kàti ma nǎ: «Pòlò, nzònzì ɔ̀d̀! Dhu àká wà nyarà àhù Rómà tó kígò ɔ̀, ndíní ka kúnɔ̀ tǎ ànyàn kámá dǎ ádrùngbà kámà-ɔ̀nzi rò. Ndirò, kòní p̀b̀indà ɪ̀dzìnga ɔ̀ Kàgàwà ɛ̀bhà wà wò nyí nyúbhi mànà ale kórɔ̀, ròkò nyì-kpóya nà.» ²⁵Ní ma mátina nyí nǎ, nyí ròtù afiku! Obhó tí, ma mà'ù wà dhu Kàgàwà rǎrì yà idù ndi ndòv̀d̀ dhu nónzi ɔ̀nzi. ²⁶Ndirò, idha rǎrà àlè ɪ̀v̀v̀d̀ atdí sòngà-igì dǎ.»

²⁷Atdí kumì dòná ɪ̀fò nà rí iku nísè iku ɔ̀, à̀p̀ùp̀ù ɪ̀i ɪ̀nè ɔ̀ká nga ɔ̀tɔ̀yà ndi ndi Ádiriyà tí kátina ádrùngbà rèrè dǎ rǎ. Ní mbèmbe ndi iku-alikpa ɔ̀, wò bà̀t̀s̀ ɔ̀ arí kasu ɔ̀nzi ale náadù dhu àtì iwà mã mìndù idha-igì-dò dhu tí. ²⁸Ní abádhí udhè idha tó ádzìnga, 'adè kòtù ɪ̀bhu kumì dòná àrùbhù nà mètèrè tí. Bà̀t̀s̀ ɪ̀t̀dègù ɔ̀ndrì tǎfɔ̀tǎ ɪ̀tseta, ní abádhí udhè ka tǎfɔ̀tǎ, ràdè àhù ɔ̀ỳ kumì dòná àrù nà mètèrè tí. ²⁹Wò dhu ɪ̀ àla rò, abádhí adè bà̀t̀s̀ rǎrà ndòp̀b̀ì bha-labhala rǎ dhu-ɔ̀d̀ ɔ̀nzi. Ní ndi dhu-okú dǎ rò, abádhí adè ɪ̀fò *nàngà núdò idha ɔ̀ olùnà rò bà̀t̀s̀ tǎ, 'adè àmbe ɪ̀nga rùbho dhu ɔ̀d̀ dǎ atdyúya nyú nà. ³⁰Wò dhu-dzidǎ, bà̀t̀s̀ ɔ̀ arí kasu ɔ̀nzi ale náanzì dhu ndíní ɪ̀ uwé tí ɪ̀, 'òtsè. Ní abádhí ɪ̀fò ɪ̀gútá tǎ ɪ̀bhú bà̀t̀s̀ ɔ̀ rò rèrè ɔ̀, 'adè àtìnà: «Mã mówu nàngà ɛ̀dò idha ɔ̀ angýinà rò bà̀t̀s̀ tǎ.» ³¹Pbétù, Pòlò adè dhu ɔ̀v̀d̀ p̀b̀ànwí tó ádrùngbàlè mã, p̀b̀indà p̀b̀ànwí mànà tǎ, ndàti: «ɪ̀nzì kǔkǔ ale apé òkò bà̀t̀s̀ ɔ̀, ní nyí nyí nzi ɛ̀gù.» ³²Ní ɪ̀ p̀b̀ànwí adè ɪ̀gútá tǎ ɪ̀bhú-mbì ɪ̀tɔ̀, ràdè ndùbhà rèrè dǎ.

³³ɪ̀nga ɔ̀d̀ ɪ̀ ɪ̀ rùbho dhu ɔ̀nanà, Pòlò avì kǔkǔ ɪ̀ ɪ̀fì mànà ale kórɔ̀ rɔ̀nyù dhu. Káv̀d̀ dhu abádhí tǎ, ndàti: «Indo, idhɔ̀ àhù wà atdí kumì dòná ɪ̀fò nà idhɔ̀ tí, yà nyí nyúbhi òkò rǎ ɪ̀nzì nyǎfɔ̀ atdí dhu mã líkù ɔ̀ nǎ. ³⁴Nírò, mã mìtèdè nyí ɪ̀tèdè tí mati, nyí rɔ̀nyu dhu. Obhó tí, ɔ̀nyè àkànà wà nyɔ̀nyè, ndíní nyí nyotsi tí ɔ̀bì nǎ, nyùgù. Ndirò nzínziku ɔ̀, atdí ale mã rǎ nzi dònà rǎ atdí àyì-vé-ngba

mà níwí.» ³⁵ Wò dhu ndì ndòvò dhu-dzidò, Pòlò adù m̀gati idyì, ndàdù ndìtsò Kàgàwà-rò kórò ɔdɛ́na-ɔnzí rò. Kàdù ndi m̀gati-ɔnga ùkò, ndàdù ɔpèna ndò-nyè. ³⁶ Nírò ní ndi kórò ngúkpa ale adù ɔbì ɔtsi Pòlò rò, 'adù ɔnyè ɔnyè átò. ³⁷ Wò ndi bàtò ɔ mã m̀fì kórò ɔyò miyà àrèbhè kumì dòná azà nà ale tí rò. ³⁸ Ní kórò ale ɔnyè dhu 'ùlè ní àkàkà dhu bhèyi rò, abádhí adù *nganù ùgù bàtò ɔ rò, 'àwà idha ɔ, ndíní bàtò nabhù tí rò'ò isó.

Bàtò rí ndínzà ɔnà ale ràdù ùgù dhu

³⁹ ɔnga níitdègu ùbho, ní bàtò ɔ arí kasu ɔnzí ale ɔni nzá wò ì ɔndri tina ɔ p̀bìrì. P̀bètù, abádhí ala dhu ní yà r̀r̀r̀ ɔbì ndi adzi-kpa nzínzì ɔ r̀nga, ɔɔkpò-gùgù ràdù ìfì ànyìr̀. Ní abádhí adù ɔzèna dhu ní, àkàkà f̀ỳỳ ní, 'abhu bàtò r̀tsù ànyì. ⁴⁰ Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí unga nànga-m̀bì bàtò r̀r̀r̀, 'adù ì nànga ùbhà r̀sù idha ɔ. Ndirò wò ndi kàsumì ɔ tí, abádhí unga ngayi-m̀bì, 'isò d̀l̀d̀l̀l̀. Wò dhu-dzidò, abádhí usò awe átò arí íhù m̀ber̀-ɔba, ndíní awe adù tí bàtò ɔp̀bì r̀nà, ndàrà nà ɔɔkpò-gùgù dò. ⁴¹ P̀bètù, bàtò adù àrà àtsi ɔɔkpò-gùgù d̀. Ní abádhí adù bàtò ùbhà ànyìr̀ àtsi, ɔndina-kpa ràf̀s̀ ndi, r̀tsù ɔɔkpò ɔ, ìnzì ngb̀na r̀ambe ndèya d̀ r̀. Ndirò, m̀kurà-ɔbì náadù ndi bàtò r̀ olùnà nga ùgòlò rìnza ndi.

⁴² Wò ndi kàsumì ɔ, p̀bànowí anzì dhu ndíní ì ɔkye tí usò ka kúsò ale, akye yarà nonzina 'adù ɔtse ní. ⁴³ P̀bètù, ì p̀bànowí d̀ ádr̀ngb̀ale azè dhu ní ndigù Pòlò. Ní kàdù ì p̀bànowí isò ìnzì wò ì fr̀ena dhu nonzi tí. Ndirò, kàdù dhu ɔvò bàtò ɔ r̀f̀í ale t̀, ndíní yarà t̀'ɔnzita ǹnì abádhí nzínzì ɔ ale ǹubé tí ì angyi idha ɔ, 'adù yarà ɔnzì 'ùvò ndi idha ɔ rò. ⁴⁴ Ndirò, kàdù dhu ɔvò yà ìnzà yarà t̀'ɔnzita ǹnì ale-tsí t̀ r̀nzì yarà bhàwù d̀, ndirò yà ì ǹgolo bàtò r̀ rò dhu àpàkálá d̀, 'ùvò átò idha ɔ rò. Wò dhu bhèyi ní ndi mã muvò kórò ádr̀ngb̀a r̀r̀r̀ ɔ rò, ìnzì mãve.

Mèlità tó *sòngà ɔ bhà rí Pòlò mà nákò dhu

(Màt 8.14-16; Luk 10.19; Kas 14.11-12; Èbr 13.2)

28 ¹ Wò dhu bhèyi mã m̀gù idha ɔ rò dhu-dzidò ní ndi ka kadù dhu ɔvò f̀kà kati yà mã m̀fì ɔnà sòngà-ɔvò r̀r̀r̀ Mèlità. ² Wò ndi sòngà ɔ bhà níitè f̀kà ìdzìnga ní yà ìnzì kórò ale ar̀ɔnzina ìdzìnga. Abádhí ɔtò ádr̀ngb̀a kàzù-yà-ɔba nyú f̀kà, igye r̀gye, ndi dhu ràdù g̀r̀ ìbhò dhu-okú dò rò. Ní abádhí adù tsùka àndu kórò ndi kàzu-tsàná. ³ Nírò ní ndi Pòlò ivà ndi ndàrà àkálí-nzo àndu, ndìrà nà okùna d̀, ndìp̀ba kàzu ɔ. Ní kàzu igbè r̀nà ámvò t̀ osu náahù wò àkálí ɔ rò, ndàp̀bèlè ndi Pòlò-ɔtsù-r̀. ⁴ Wò p̀banga ɔ bhà itdègu osu àl̀ Pòlò-ɔtsù-r̀ r̀b̀hele rò, ní abádhí adù ɔtè ɔpè nzínziya ɔ, 'ámbe àtìna d̀: «Obhó nyú, yàf̀í ale ní ìndr̀ ɔkye arí ale. Ádhu ní? Kògù idha ɔ rò ìnzì ndòvè, ní Kàgàwà bhà làmí nòzè nzá kà ràdi nyìkpóna nà!» ⁵ P̀bètù, Pòlò adù ɔtsùna-ɔnga kèlè níyà, osu ràdù ìtsì kàzu ɔ, ìnzì Pòlò ràdù atdí nzère dhu mà nínè. ⁶ Ìndr̀ ambénà Pòlò ɔd̀ d̀, ndíní ì ala tí iwà ɔtsùna ɔpè r̀, ndirò ngàtsi ní iwà ìtsì ndòvè r̀. P̀bètù, abádhí adù nga ádzita nyú, ìnzì 'adù atdí nzère dhu mà àl̀ Pòlò-r̀ ndi ǹnzì r̀. Nírò ní ndi abádhí adù f̀ỳỳ ir̀eta ùgèr̀, 'ámbe àtìna d̀: «Yàf̀í ale ní m̀ngù-ngba nyú!»

⁷ Wò dhu r̀ ndònzì r̀r̀r̀, Mèlità tó sòngà ɔ ádr̀ngb̀ale bhà p̀banga níf̀ ìnè kyèr̀kyèr̀. Ní ale-ɔvò níf̀ Pùbliyò. Ní àbadhi akò mã azè nyú nà, ndàdù mãbhù m̀nzì ìbhu idho p̀bì idzá ɔdɛ́na nyú bhèyi. ⁸ Ndi Pùbliyò t̀ábanà

níí'í andi àlù ndì, ndàdù àmbe àyi dǎ ara-dǎ rǎ. Kǎmbénà àndi dǎ, kàzu rùtò ndì atdí dǎ òna nǎ, ndírò ndàdù àmbe afali òpì dǎ. Ní Pǎlò atsù ndàhu kàndà. Kǎdù ndìtsò kà-dǎ ɔtsúna ndì ndùlì kà-dǎ rǎrǎ, wò dhu ràdù kàbhu rǎgù dǎtsí. ⁹Mèlità tǎ sǎngà ǎ andi nà ngùkpà ale níiwù átò Pǎlò-tí'í, àbadhi ràdù ì nígu. ¹⁰Ní ìndrù ifu mǎ ábhǎ ɔtu nyú ǎ. Ndirò abhi ɔpè mǎ mí rǎ, abádhí adù abhi tǎ mǎ mí atdyúya òho kǎrǎ dhu núbho fǎkà.

Pǎlò mà rǎwu ùvò Rǎmà tǎ kigò ɔ dhu

(Kas 23.11; Rǎm 1.9-15; 15.29)

¹¹Íbhu àbì mǎ mǎnzì Mèlità dhu-dzidǎ, mǎ madù òwu Àlèsàndùriyà tí kátina kigò ǎ ***bàtǎ** ǎ. Ndi bàtǎ-ɔvò ní'í: «Ozo tí ka kǎdhi mǎngǎ-nzo». Ní ka kalú ka ridè Mèlità ádrùngbǎ giri tǎ kàsùmì ǎ. ¹²Mèlità rǎ mǎ mùvò bàtǎ ǎ rǎ, mǎ mawù ùvò Siràkusè tí kátina kigò ǎ ***kífukù** ǎ, mǎdù íbhu idho nǎnzì ány-írǎ. ¹³Ndi kifukù ǎ rǎ mǎ mùvò rǎ, mǎ mawù idha-igì dǎnǎ, mǎwù ùvò Règiyò tí kátina kigò ǎ kifukù ǎ. Ní tsùtsǎ nǎnganí mǎ mǎpè abhi rǎ, mùsùngù dǎnǎ rǎ rǎrǎ awe náapè ndòpìlì. Ní ǎyǎ idho ǎ, mǎ madù òwu ùvò Pùtèolì tí kátina kigò ǎ kifukù ǎ. ¹⁴Ndi kigò ǎ, mǎ matù iwà Yèsù ná'ù ale. Ní abádhí adù mǎnzì ndíní mǎ mǎnzì tí atdí yengè ì mǎnà. Nírò ní ndi mǎ madù òwu Rǎmà tǎ kigò ǎ. ¹⁵Ndi kigò ǎ Yèsù ná'ù ale níitdègu mǎ miwù dhu ìrì, ní abádhí adù ìwu mǎdò Àpiyò tí kátina kòbì ǎ rǎ. Ndirò ngùkpà ale-tsí náadù ìwu mǎdò Olo tǎ íbhu Idza-tí rǎ. Ní Pǎlò níitdègu abádhí àlǎ, ní kǎdù ɔtsò àbhu Kàgàwà tǎ, afína ràdù ɔbì ɔtsì. ¹⁶Ní Rǎmà tǎ kigò ǎ mǎ mòwù ùvò rǎ, ka kadù Pǎlò àvi rǎrǎ ɔdhò rǎ atdí rǎ yà ndì ndùbho dǎna idza ǎ, atdí mùnowì kèlè ràdù àmbe ngbǎna ɔdò dǎ.

Pǎlò rǎ Kàgàwà bhà Idzi dǎ màkǎrù núnò

Rǎmà tǎ kigò ǎ Pǎyàhúdì tǎ dhu

(Ìsa 49.5-6; Rǎm 11.1-11; Èfe 6.19-20; Kǎl 1.24-29)

¹⁷Íbhu idho ndì ndǎnzì Rǎmà tǎ kigò ǎ dhu-dzidǎ, Pǎlò unzi Pǎyàhúdì tǎ ádròdrǎ ale riwù tina ǎ. Ní abádhí àndu ì rǎ, Pǎlò adù dhu ɔvò abádhí tǎ, ndàtì: «Ábanínzò, ma mǎnzì nzá atdí nzére dhu mà àlè t'ále rǎ, ndírò àlè t'á-bhúna tǎ màndu rǎ. Pǎtù ka kálù ma Yèrùsàlèma tǎ kigò ǎ, kadù mabhu Pǎrǎmà-fǎ, ràdù mosò. ¹⁸Ní tsùdù ì ɔngù dhu dhu-dzidǎ, abádhí ɔzè 'íkòlò ma inzà ì àla yà ima nóhò ka kǎdù dǎnǎ atdí afátá mà nídhuní. ¹⁹Pǎtù, Pǎyàhúdì ádù nzá kǎkò ale ènò dhu ná'ù. Ní ma mǎdù dhu àla dhu rǎkǎ monzi kámá dǎ ádrùngbǎ kamà, ndíní ànyádu nuno tí. Ndirò, pǎkà ìrèta ní'í nzi mǎbhù pǎkà pǎbì ǎ bhà. ²⁰Kǎnǎ wò dhu-okú dǎ rǎ nga ní ndi, ma mòzè mala nyí, madù dhu ɔvò fùkù ní. Obhó tí, ma mǎí yàrí imbi ǎ yà Pǎàràyélí arí atdyúna òho 'àla ale-okú dǎ rǎ.»

²¹Ní, kǎkò Pǎyàhúdì tǎ ádròdrǎ ale adù dhu ɔvò Pǎlò tǎ 'àti: «Yùdeyà tǎ pǎbì ǎ rǎ mǎ mákò nzá pǎkù dhu dǎ rǎtè atdí bhàruwà mà. Ndirò, àlè t'ádǎna nzínzì ǎ rǎ, atdí ale mà nírà nzá atdí nzére dhu mà náwe dùnù fǎkà. ²²Pǎtù, mǎ mòzè mǎí nyi nyú nyi nyáwèna pǎkù ìrèta. Obhó tí, mǎ mùnì dhu ní kǎrǎ ngari dǎnǎ ìndrù rǎ nzére dhu àwè nyi nyarí'í dǎnǎ sǎmà dǎ dhu.»

²³Wò dhu-dzidǎ, kǎkò ádròdrǎ ale adù idho ɔkò, ndíní ì ɔtù tí ì dǎnǎ Pǎlò nà kǎrǎdù rǎ. Ní ndi idho àkǎ rǎ, ábhǎ ale nyú náadù ìwu, 'iwù Pǎlò ɔtù ány-írǎ. Ní Pǎlò apè ɔtè ì ale tǎ, rǎpè ndì kútsingá nga ǎ rǎ, rǎrǎ àhu pǎbìtsǎnga nga ǎ.

Àbadhi ambénà dhu àwɛ dʒ abádhi tò òrù-akpà ʒ Ádrùngbă kamà Kàgàwà bhà Idzi dʒ. Ndirò kănè dhu ndíni kókò ale náa'u tí Yěsù, yà abádhi tò ndi ndáwěna Músà bhà Ʋyátá ʒ ka kándi ɔte mà, Kàgàwà bhà pbànábi tó bhúkù ʒ ka kándi ɔte màná-otù ʒ. ²⁴ Abádhi nzínzi ʒ atdídhená ale náa'u Pólò rěncna dhu, pbétù ngǔkpà-tsi náadù nzá kà'ù. ²⁵ Wò dhu bhěyi ní ndi abádhi iri nzá ʒ nzínziya ʒ. Ní abádhi rí dhu ònzi ʒ adù tí ʒ rò, Pólò adù dhu òvò tdiídʒ abádhi tò, ndàti: «Kàgàwà bhà Ʋlǐlǎ-Alafí núnɔ obhó dhu nyú yà abhúku tò kávò dhu Kàgàwà bhà nabi ʒsayà-otù ʒ rò! ²⁶ Kàti ʒsayà ní kà ràra kókò ale-ti'ò, ndadù dhu òvò fiyò, ndàti: Kàgàwà rătina:

«Nyí nyí inga níri ʒi mběyi nyú, pbétù inzí yà nyí nyèrì dhu ràdù dèku àlù akekpá mătí.

Nyí nyí inga nándà àndà mběyi nyú, pbetù inzí nyádù atdí dhu mà nála.

²⁷ Obhó tí, atdí dhu mà náarí nzi kàrí ale-afí-ngbò núbèlè.

Abádhi núrì bɔya,
ndirò abádhi núpbi nyìkpóya,
akye ʒ alana nga ní,
akye ʒ irina nga ní,
ndirò akye dhu alúna dɔya,
'adù 'ùgèrè 'ùbhà fiyò nzérénga,
madù ʒ nígu ní.»

²⁸ Pólò adù ɔte ɛtsà, ndàti: «Dhu àkà nyěni dhu ní, Kàgàwà rívi wò ògù tó ɔte inzí ní Pbàyàhúdí tò. Ní ʒ inzí ní Pbàyàhúdí rí ndi ɔte níri ʒi.» [²⁹ Pólò itdègu wò dhu ɛnɔ, ní Pbàyàhúdí adù ʒvə 'òwù atdídʒ ʒ 'í 'àgò nzínziya ʒ rórò.]

³⁰ Pólò anzi ɔyʒ atɔ nyú wò dóna ndi ndubhò ndòngò òdhò òná idza ʒ. Ndirò, kǒngónà yà ndàndà iwù kórɔ ale àkò ányidzá rò. ³¹ Ndirò, àbadhi arána òrù-akpà ʒ Ádrùngbă kamà Kàgàwà bhà Idzi tó màkǔrù núnɔ rʒ indrù tò, ndadù dhu núdhe abádhi tò Ádrùngbăle Yěsù Krístò dʒ, ìmbà òná ɔdɔ na, ndirò ìmbà tsùna nútò rí dhu ríi rórò.

Pbàrɔmà

tò Pɔlò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrɔ́ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Pɔlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándí ka Kòritò tó kigò ʒ ndí ndí, Àkayà tó pɔlò ò rórò, mbèmbè imbò kumì dónà àrùbhù nà atɔ údà Yèsù ka kúgù dhu-dzidɔ́ rórò. Rómà tó kigò ní inzá kàpè àrà àhu ònà angyi kigò (15.22-24).

Ndí kigò ʒ pbàkrístò nóongónà 'ùndu dhèdhèrò idza ʒ (16.5,10-11,14-15). Ní Pɔlò andí yàrí bhàruwà kórɔ í pbàkrístò tò. Ka kírè nga Pèndèkòtè-idhò ʒ ì nùgèrè 'à'ù Yèsù Pbàyàhúdí rungbe ndi kànísá Rómà, ndirò ngàtsi ní yà Pɔlò ùtì ɔvòya Pbàrɔmà 16 ʒ ale nzínzì ʒ atdídená ale rungbe ndi ka.

Wemberè tí Yèsù na'ù Rómà tó kigò ʒ ale nzínzì ʒ, ábhɔ́ ale ní Pbàyàhúdí. Pbétù, Pɔlò rí pɔlòndà bhàruwà andí rò, ndi Yèsù ná'ù inzì ní pbàyàhúdí-bvu náasè ndi atdíɔ́ Yèsù ná'ù Pbàyàhúdí-bvu dónà.

Kándí yàrí bhàruwà íbhu dhu-okú dò rò: (1) Kàgàwà arí kórɔ ale yà Yèsù Krístò ná'ù nígù ní kàbhà ádrùngbànga tó ɔbì tó Ídzì Mākūrù nùdhè ndi ndí dhu (1.16-17), (2) Rómà tó kigò ʒ ndi ndàrà ní pɔlòndà abhi nóvɔ ndi ndí ndi kigò ʒ bhà tò dhu (15.22-29), (3) ndirò, Spàniya tó pɔlò ò ndi ndàrà ní pɔlòndà abhi tò kà rí mǎdzùnà ònzi abádhí-fɔ́ dhu (15.24).

Bhàruwà-nyiti ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-17).
- Kàgàwà arí indrú ʒ à obhónángatále tí a'uta-otù ʒ dhu (1.18–4.25).
- Kàgàwà bhà Ìlílǎ-Alafí núwu wà mùkrístò pɔlòndà ípírɔ́nga-ayí, yà nzérénga í'ì ɔbì nà kà-dɔ́ ní ʒfɔ́ ʒ rò. Ndirò, mùkrístò mǎ rǎdù òko mǎràngà ʒ Kàgàwà mǎnà Yèsù Krístò ndi ndá'ù dhu-otù-ʒ, kà rǎdù í'ì ípírɔ́nga-ɔwútá nà (5-8).
- Kàgàwà udhé ndi ndónzi tí pɔlòndà ale Pbàisràyéíí tó, ndirò inzì ní Pbàyàhúdí tò dhu (9-11).
- Kàgàwà bhà ale àkǎnà 'ònzì inzì ì í ìngyè ró rò dhu (12-15).
- Bhàruwà riku dónà rò ovita (16).

Pɔlò rí Rómà tó kigò ʒ pbàkrístò nóvɔ́ dhu

(Tít 1.1-4)

1 ¹Ima Pɔlò, Yèsù Krístò bhà inɔ-akpà ní ndi yàrí bhàruwà ma màndí. Kàgàwà ánzì ma mi'í Yèsù bhà uvitatále tí, ndàdù mɔpì ndíní ma muno tí pɔlòndà Ídzì Mākūrù indrú tò.

²Ndi Ídzì Mākūrù tó lǎká kǎkò angyangyi pɔlòndà pɔlòndà-otù ʒ Ìlílǎ-Andítá ʒ. ³Ndi Mākūrù rǎtè dónà ale ní kà t'Ídhùnà, yà ádrùngbǎ kamà Dàwudí-dhú

* 1.2 Ìsa 52.7; 61.1-3

nzínzi ʒ ka kugu indrù tó ʒfɔ ʒ ale. ⁴Ndirò, ìlìlā-Alafí nùtè ka ádrùngbǎnga tó ɔbì nyú ná Kàgàwà t'Ídhùnà tí, yà kíngbè ndì ɔve-bvù rò dhu-otù ʒ. Ndi kà t'Ídhùnà ní àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò. ⁵Ndi Krístò-otù ʒ, mã mábà Kàgàwà bhà ídzinga mǐí uvitatále tí, ndíní mã mabhù tí kǔvò kilè, yà mã mí kóró p̀bìrì ʒ ale ùnda rà'ù ka, ràdù kífú dhu-otù ʒ. ⁶Nyí mã átò, nyí ní í ale nzínzi ʒ ale, yà Kàgàwà únzi nyí ndíní nyí nyí'í tí Yèsù Krístò bhà ale tí rò.

⁷Ma màndí dhu fùkù kóró yà atdíð ʒ Kàgàwà ózè nyí, nyǎdù ìí Rómà tó kígò ʒ rò. Kǎnzi nyí nyí'í p̀bìndà ale tí. Ní ndi àlè t'Ábanà Kàgàwà mã, àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò màná náká 'àso nyí, 'àdù nyǎbhu nyókò màràngà ʒ.

Pólò ózè ndàrà Rómà ʒ *pbàkrístò-ngbò àla dhu

(Róm 15.23-32; 1Tè 1.1-3; 3.7-13)

⁸Wemberè tí, ma màbhu òtsò pbàkà Kàgàwà tó okúku dò rò kóró, Yèsù Krístò-ɔvò rǒ, fùkù a'uta tó màkùrù nùndò ndì yà adzi ʒ kóró ngari òná nídhuñí. ⁹Ndi Kàgàwà, yà ma marí kàsùna ònzi kóró afídu ná kà t'Ídhùnà bhà Ídzi Màkùrù t'únɔta-otù ʒ ale, ní ndi yàrí dhu tó ngàm̀bì: ma marí nyí'è bilínganà, ¹⁰kóró kàsùmì ʒ ma mí mitsò rò. Ma mí mitsò, Kàgàwà ózè nǐ, kà rǎngbe otu idù marà àhu bvùkù inzà òtrò idho ʒ. ¹¹Obhó tí, atdyúdu rǐí atdíð ʒ mala ngbòku, ndíní ma mabhù tí ìlìlā-Alafí bhà rò rírà perè fùkù, nyǎdù ɔbì òtsi fùkù a'uta ʒ. ¹²Kà-tì ní, bvùkù ma mǎrà àhu rò, ma mí afíku àbhù ròtsi ɔbì pbàkà a'uta nǐ, ndíní nyí nyadù tí afídu àbhù ròtsi ɔbì átò fùkù a'uta nǐ.

Ídzi Màkùrù ní Kàgàwà arí indrù ìgù nǐ ɔbì dhu

¹³Ábanǎnzó, ma mòzè nyúni dhu: ibí-gùna nyú ma rúbhì dhu ùdhe rǒ marà fùrǎbvù, ndíní pbàkà kasu nódhi tí itse abho nzínziku ʒ, àdhàdhì kǒdhì ka ngùkpà ìnzí ní Pbàyàhúdì nzínzi ʒ dhu bhèyi. Pbétù rírà àhu kòmbí nga ò, ma mǎdù tsùdu ùtò rǐ dhu nábà. ¹⁴Obhó tí, dhu àká marà kóró ale-tidò-bvù: ma màká marà yà inga nùni ale-bvù ndirò inzà inga nùni ale-bvù, dhu nózù ale-bvù ndirò inzà dhu nózù ale-bvù. ¹⁵Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, atdyúdu rǐí atdíð ʒ munò Ídzi Màkùrù átò fùkù Rómà tó kígò ʒ nyí nyí'í rò. ¹⁶Obhó tí, nyìdu rǐ nǐ ìwu Ídzi Màkùrù-okú dò rò. Ka ní ndi Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbì, yà Kàgàwà arí kóró ale Yèsù Krístò ná'ù nígù nǐ, ròpè ndì Pbàyàhúdì rǒ rò, ràrà àhu ìnzí ní Pbàyàhúdì ò. ¹⁷Obhó tí, wò ndi Ídzi Màkùrù ní ndi arí Kàgàwà rǐ indrù ʒzè obhónángatále tí nyìkpóna ʒ òná otu itè. Ndi obhónanga nábà ka karí a'uta-otù ʒ tí. Ndirò, ka kádù kàbà òná ngàtsi otu rǐí mbà. Àdhàdhì yà Andítà náarúnɔna dhu bhèyi: «*Obhónángatále tí Kàgàwà ʒzù p̀bìndà a'uta-otù ʒ ale ràdù ípìrɔnga nábà*».

Indrù ní nzérengatále dhu

(Zàb 81.12-13; Ìsa 44.9-20; Èfe 4.17-19; 1Pé 4.3-5)

¹⁸Òrù-akpà ò rò Kàgàwà rǐ dhu itè ndì rarí'í nàwí ná ndì nódhò ale, yà nzérenga ònzi arí rǒ. Í ale ní yà obhóna tó otu-tsù ùtò arí fíyò nzérenga nǐ ale. ¹⁹Obhó tí, Kàgàwà dǒ ka kádù ùninà dhu rǐí kpangba abádhí tó, Kàgàwà nyú nditírò nítè ka kpangba abádhí tó dhu-okú dò rò. ²⁰Obhó tí, ìmbà dhu rǐí ìnzí ka karí Kàgàwà-wòyò àlà yà adzi kǎnzina rò dhu màtí, ní kàbhà

dhòdhódhóngà tó ádrùngbànga tó ɔbi mà, Kàgàwà tí kǎrfí dhu itè rí dhu màná, náarí 'àlà kɔpàngbà yà kǎnzì dhu-otù ʒ. Ní ndi dhu-okú dō rò, abádíhí rǎdù 'ùgyè okúna dō rò dhu ríí ìmbǎ inzǎ ì ifu ka rò. ²¹Obhó tí, iwà ì ùni Kàgàwà rórò, abádíhí arí nzi kífú Kàgàwà ifú ka kàmbènà dhu bhèyi, ndirò abádíhí arí nzi ʒtsò nábhù kà tó ʒtsò àkǎnà kabhu Kàgàwà tó dhu bhèyi. Pbétù, abádíhí àdù òngo àkyǎkyè ale tí fíyò irèta ʒ, ndirò abádíhí-afí yà inzí rí dhu àlù nádù àdi ínò ʒ. ²²Yà ì fí 'òzè dhu-ɔnga t'òvòtatále tí rò, abádíhí àdù òngo ìmbǎ tǐya nà ale tí. ²³Ádrùngbànga tó awáwù nà aríí Kàgàwà, yà dhòdhódhónganà arádí ale núlè ì àmbènà rò, abádíhí arí yà ɔvè rǎdù ɔvè ale tó ʒfò ʒ kà kòbhòlò dhu mà, àrè mà, ifífó pǔyà nà izzà mà, ɔya dǔ arí 'àdha izzà màná-wòyò núle.

²⁴Ndi dhu-okú dō rò ní ndi, Kàgàwà úbhà abádíhí ràmbe afíya ózè nzére dhu ònzi dǔ, ndi dhu rǎdù àmbe ngbǔya ití dǔ ale-nyí ríwu nǐ ʒfò ʒ. ²⁵Abádíhí arí Kàgàwà bhà obhóngà núwù títò ní, 'àdù àmbe Kàgàwà anzi dhu ùlè dǔ 'àdù kasu ònzi fíyò, ì dhu nanzi Kàgàwà ùlè ì àmbènà rò. Ilèta àkǎ kabhu ndi Kàgàwà tó tí dhòdhódhónganà! Àmìnà.

²⁶Ndi dhu-okú dō rò ní ndi, Kàgàwà úbhà abádíhí rònzí yà abádíhí-afí ózè 'ònzi ale-nyí ríwu nǐ dhu. Abádíhí tó vèbhále mà núgèrè fíyò kpabhále màná ì àmbènà ònzina dhu, 'ùwu inzí arí 'ònzi dhu-tidò ní, 'àmbè ɔdhò dǔ ì nà nzínziya ʒ vèbhále tírò. ²⁷Ndi dhu bhèyi tí, kpabhále mà núgèrè kpatsibhále mà tsibhále màná arònzina nzínziya ʒ dhu, 'àdù àmbe atdyíya dhò dǔ nzínziya ʒ kpabhále tírò. Abádíhí arí ale-nyí ríwu nǐ dhu ònzi nzínziya ʒ, ndi dhu rǎdù abádíhí àbhu rǎbà fíyò uwítà nà àkǎ mùkìmbà nyuyatsi.

²⁸Ndi dhu bhèyi ní ndi, wò abádíhí úvò ì inzí ì ifu tí Kàgàwà dhu-otù ʒ, Kàgàwà úbhà abádíhí ròngò ìmbǎ tǐya nà fíyò irèta-owù ùngu, ndíni abádíhí ɔnzi tí inzǎ àkǎnà ì rònzí dhu. ²⁹Abádíhí ùlè ùlè tí kóró nzérénga-tidò mà, nzére dhu-tidò mà, ɔdhíya-fó ríí dhu dǔ ì fí afíya ùlì dhu mà, ɔrù mà, adha mà, abvo t'ókyeta mà, anya t'ónzita mà, ɔtrátà mà, akye ì fí dhu ònzi dhu mà, ɔdhútà màná nǐ. ³⁰Abádíhí ní títò ùno arí ìndrù dǔ ale, Kàgàwà rǔ òmvù, inzí arí ìndrù ifú ale, 'idzi arí itírò ale, ndirò 'òyò arí ale. Abádíhí ní nyìkpóya úbho nzére dhu t'ónzita rǔ ale, ndirò inzí arí ì nódhì ale-tsù dhu iri ale. ³¹Abádíhí rí mbǎ inga t'irèta tó ale-afí nà, abádíhí ríí mbǎ yà ì ʒkò fíndá làkǎ dhu t'ónzita tó ale-afí nà, abádíhí rí mbǎ àzè tó ale-afí nà, ndirò abádíhí rí mbǎ izzà àbà ka kí ìndrù dǔ nǐ ale-afí nà. ³²Iwà màtí ì ùni dhu, Kàgàwà bhà obhónángà tó uyátà rarátina, kǔkò dhu-tidò ònzi arí ale rǎkǎ 'ùvè 'ùvè tí rórò, abádíhí arí ì dhu-tidò ònzi, 'àdù ì dhu-tidò ònzi rí ale rònzina dhu à'ù à'u tí.

Kàgàwà arí ìndrù-ànyǎ ùno obhónángà dǔ dhu

(Ovt 12.13-14; Mát 7.1-5; Kas 10.34-35; Ròm 14.10-12)

2 ¹Ní inyi, yà nyí nyíli nyi nyongò kǔkò nzére dhu-tidò nònzí ngǔkpà ale-ànyǎ ùnò rò, nyi nyí mbǎ nyi nyádù nyugyè okúna dō rò dhu nà, ìmbǎ nyi nyí àdhi pbá ale màtí. Obhó tí, nyi nyarí ngǔkpà ale-ànyǎ ùno, pbétù nyadù ì ale ònzi dhu-tidò kèlè nónzi. Ní ngǎtsi ale-ànyǎ ùno nyi nyí rò, nyi nyòtdì wà ànyǎnu nyitírò. ²Àlè kùni wà dhu Kàgàwà rarí anya itdì kǔkò dhu-tidò nònzí ale-dǔ obhóngà dǔ. ³Ní inyi, wò ngǔkpà ale-dǔ nyi nyarí anya itdì yà átò nyi nyarònzina dhu-tidò dǔ rò, nyi nyirè tí nga obhó nyú ùwa nyi rarí nyuwa Kàgàwà rí anya ɔtdì dènú dhu ʒ rò? ⁴Nyi nyàla tí Kàgàwà bhà ídzínga tó ábhǔnga mà, kǎrfí dhu-dzi òndù dhu mà, ádzí afína nà kǎrfí dhu màná dhu

imbà tɔya nà dhu tí? Nyi nyèni tí nzá dhu kàbhà ídzinga rārì inè ndàbhu nyi nyugèrè nyi, nyubhà p̀b̀ùk̀ù nzérenga? ⁵Pbétù, inyi ní afína aró'ò odù ale, ndirò ìnzì arí afína ná'u ndùgèrè ndùbhà p̀b̀ìndà nzérenga ale. Ní ndi dhu-okú d̀ò r̀ò, nyi nyidhà wà Kàgàwà bhà ábh̃ ñàwí d̀ènù, kà r̃i ndi p̀b̀ìndà ñàwí mà p̀b̀ìndà obhónánga t̀ò anyà t'únɔta màná ìtè òná idhɔ t̀ò. ⁶Ndi nínganí, kùbhòya ìngbàtí ìlì ndi ale mà ndi ale bhà kasu-bvu nyú r̃. ⁷Kàgàwà abhàya dhòdhò-dhóna t̀ò ípírɔnga yà ídzinga t'ónzita t̀ò ì ádzi ì dhu-otù ò arí ilèta mà, ifuta mà, dhòdhòdhóna t̀ò ípírɔnga màná òne ale t̀ò. ⁸Pbétù, kítèya inzà idhèna ìka ndi dhu mà p̀b̀ìndà ádrùngbà ñàwí màná kàkà afíya òzè dhu kèlè ònzi arí ale t̀ò kórɔ. ⁹I ale ní kàkà kàbhà obhóna àgò arí 'àdù 'èbhà nzérenga-òbì ròsè d̀òya nà ale. ⁹I ale kórɔ yà nzére dhu ònzi arí, náabáya àp̀b̀è mà ádrùngbà izu màná: wemberè tí ka nabáya ní Pbàyàhúdì, ndi dhu-dzid̃ adùya kàbà ní ìnzì ní Pbàyàhúdì. ¹⁰Pbétù, ídzi dhu ònzi arí ale kórɔ náabáya ilèta mà, ifuta mà màrùngà màná: wemberè tí ka nabáya ní Pbàyàhúdì, ndi dhu-dzid̃ adùya kàbà ní ìnzì ní Pbàyàhúdì. ¹¹Obhó tí, Kàgàwà arí nzì ìndrù-ònga òvò.

¹²Kórɔ ìnzì ní Pbàyàhúdì, kàkà inzà ì èni Músà bhà Úyátá rórò arí nzérenga ònzi ale, núwèya inzà Kàgàwà itdì ànyàya ndi Úyátá ñ rórò. Pbétù, kórɔ Pbàyàhúdì, kàkà iwà ì èni ka rórò arí nzérenga ònzi ale, nányà Kàgàwà itdìya òbì nyú nà ndi Úyátá ñ. ¹³Obhó tí, ìnzì ní Músà bhà Úyátá ìrì arí ìrì tí ale ì obhónángatàle tí Kàgàwà aró'òzuna nyìkpóna ò, p̀b̀étù ndi Úyátá ènò dhu nífù arí ale ní ì obhónángatàle tí kàró'òzuna. ¹⁴Dhu apé ì ìnzì ní Pbàyàhúdì, kàkà inzà Músà bhà Úyátá núni ale, náarí ndi Úyátá àvi dhu ònzi ràhu òyà r̀ò ìtírò r̀ò, inzà màtì ì èni ndi Úyátá rórò dhu tí, ní dhu ròlo inè abádhí r̃i ndi Úyátá nà nyuyatsì dhu bhèyi. ¹⁵Ndi otu ò, abádhí ìtè dhu, Úyátá àvi kònzì dhu rùndì wà ì afíya ò. Abádhí-afí ní ndi dhu t̀ò ngàm̀b̀ì. Ndirò abádhí t̀ò ìrèta ìtírò r̃i abádhí òbhu, ndirò ngàtsi ñ kà r̃i ndùgye abádhí d̀ò. ¹⁶Kòrì ní ndi ì nonziya yà Kàgàwà r̃i ìndrù arí ùruna òdhù ò dhu-ànyà ènò òná idhɔ ò dhu. Kònzìya ndi dhu Yèsù Krístò-otù ò, àdhàdhì yà ma maró'vona ìndrù t̀ò Ídzi Màkùrù náarúnvona dhu bhèyi.

Inzá Pbàyàhúdì níifu Úyátá dhu

¹⁷Inyi Màyàhudi tírò, nyi nyípbì nyi Úyátá r̃ nyadù àmbe nyoyò d̀ò p̀b̀ùk̀ù Kàgàwà-okú d̀ò r̀ò. ¹⁸Nyi nyèni wà kòzè kònzì dhu, ndirò nyi nyí'ì inè nyovò ídzi dhu tí r̃i dhu, iwà Úyátá ábhu ka nyuni dhu-okú d̀ò r̀ò. ¹⁹Nyi nyà'ù nyi nyi rārì ndùmùndúmù ènda arí ale nyú, ndirò nyi rārì'ì àdhàdhì awáwù bhèyi kàkà ìnò ò r̃i ale t̀ò. ²⁰Nyi nyà'ù nyi nyi rārì inzà nga núni ale núdh̃ arí r̀ùnì nga ale nyú, ndirò nzónzo t̀ò arí dhu ùdhè màlímò, Úyátá ábhu nyi nyuni nga mbèyi nyú, nyadù obhó dhu tí r̃i dhu èni dhu-okú d̀ò r̀ò. ²¹Nírò inyi, yà ngùkpà ale t̀ò nyi nyarí dhu ùdhè r̀ò, ádhu ìnzì nyi nyádù dhu ùdhe ìndù nyitírò ñ? Inyi, yà nyi nyarí dhu ùdhè inzà dhu ràkà kònzì ogbo r̀ò, ní ádhu nyi nyarí ogbo ònzi ñ? ²²Inyi, yà nyi nyarí àtina inzà dhu ràkà kònzì m̀nyò'ònì r̀ò, ní ádhu nyi nyarí m̀nyò'ònì ònzi ñ? Inyi, yà nyi nyó'òndrò *sànamù r̀ò, ní ádhu nyi nyarí abádhí nùlè ka karí òyà r̀ò somá-dzà ò dhu núwè ñ? ²³Nyi nyarí nyidzì, nyambe àtina d̀ò iwà nyi r̀ùnì Úyátá, p̀b̀étù nyadù Kàgàwà-nyì ábhu r̀ìwù ìnzì nyi nyí ndi

Ʋyatá ànò dhu ifũ rò! ²⁴Obhó tí, àdhàdhì ìlìlǎ Andítá ò ka kándí Pbàyàhúdì dǎ dhu bhěyi: «Okúku dò rò, ìnzì ní Pbàyàhúdì rǐ dhu ùnò nzére nyú Kàgàwà nǐ.»

²⁵Obhó tí, onzinúnga òbhòlò ka kǐ dhu rǐ ìdzì dhu tí indù Mùyàhudi tírò*, Ʋyatá ànò dhu ifũ nyi nyapé rò. Pbétù, ìnzì nyi nyapé Ʋyatá ifũ, ní nyi nyí mbǎ iwà ka kòbhlòlò onzinúnga dhu màtí, ní ka kòzè wà nyi ìnzì ní Mùyàhudi, yà inzà ka kòbhlòlò onzinánga ale tí. ²⁶Ndirò inzà ka kòbhlòlò onzinánga ale náapé Ʋyatá núnò dhu ifũ, ní Kàgàwà tí nǐ àdù kòzè pbìndà ale nyú, yà iwà ka kòbhlòlò onzinánga ale tí? ²⁷Ndi ale, yà Ʋyatá ànò dhu nǐfù ní rǐ ndi ànyànu òtǎi, inyì Mùyàhudi yà inzà nyi nyífu Ʋyatá rò. Ndi ale otǎiya ànyànu iwà màtí nyi nyúni Ʋyatá ò ka kándí dhu, ndirò iwà ka kòbhlòlò onzinúnga rórò tí. ²⁸Obhó tí, obhó Mùyàhudi ní nǐ yà ngbòna ònǎ rò tí ka kálǎna Mùyàhudi tí ale. Ndirò obhó nyú ka kǐ ale-ònzínga òbhòlò dhu ní nǐ yà ale-ngbò rǐ ka kònzì rǎla ndi kpangba dhu. ²⁹Pbétù, obhó Mùyàhudi nyú ní nyunatsinǎ rò rǐ Mùyàhudi tí ale. Ndirò obhó nyú ka kǐ ale-ònzínga òbhòlò dhu ní yà indrù-afí ònǎ rò ka kǐ ale òbhòlò Kàgàwà-ònzì dhu. Kònzì arí ní ìlìlǎ-Alafí, ìnzì ní yà Ʋyatá ò ka kándí dhu ifũ ka kǐ dhu. Obhó Mùyàhudi rǎdù pbìndà ifuta àbà Kàgàwà-tí'ònǎ rò, ìnzì ní indrù-tí'ònǎ rò.

3 ¹Nírò, Mùyàhudi tí ka kǐ dhu nùdà ìnzì ní Mùyàhudi tí ka kǐ dhu àdhu nǐ? Ndirò, ale-ònzínga òbhòlò ka kǐ dhu tó ìdzínga t'ínè ì? ²Ìnè Mùyàhudi tí ka kǐ dhu rǐ ádràngbǎ ìdzínga nyú nà kóró ǒfǒ ǒ. Pbàyàhúdì-fǒ nga ní ndi Kàgàwà abhù àndí ka kándí pbìndà Ʋte angyi nǐ. ³Nírò, àlě kǐ àdhu ùnò? Dhu apé ì? atdídhénà ale abádhí nzínzì ǒ níifu nzá yà Kàgàwà mànà ì ungbò ì rò ì akò làkà dhu tí, ní ndi dhu itè tí dhu Kàgàwà rǎrì ndi ndùnò dhu ùbha ìnzì ndífu? ⁴Ìnzì akekpá màtí! Ìmbǎ dhu rǐ kóró ale narí títótálé dhu màtí, ní wò dhu rǐ nǐ ndùvò Kàgàwà rǐ ìnzì rǐ obhó dhu ùnò arí ale tí, àdhàdhì ìlìlǎ Andítá ò ka kándí kà-dǎ dhu bhěyi. Ʋ Andítá rǎtina:

«Kóró ale rǐ nyunǐ Obhónángatále tí ǒtènu ǒ.

Ndirò nyi ka kòbhè rò, nyi nyí dhu lè mà ònzì ònzì*»

⁵Pbétù, dhu apé ì? inzà àlě kǐfù yà àlě kakò làkà dhu-otù ǒ Kàgàwà àla ndi rǐ Obhónángatále tí dhu dhu tí, nírò àlě tí àtina Kàgàwà rǎrì ìmbǎ obhónánga nà, àlě ndi ndàbhu àlě rǎbà àpbè pbìndà nàwí-lú rò? (Ma mǒte indrù tó ǒfǒ ǒ.) ⁶Ìnzì akekpá màtí! Obhó tí, ìmbǎ Kàgàwà ì? obhónánga nà rò, kàmbènà yà adzi ǒ ale-ànyà itǎi ingbà dhu bhěyi?

⁷Pbétù, dhu apé ì? pbàkà títò, ima Mùyàhudi tírò-otù ǒ^b, Kàgàwà bhà Obhónánga àla ndi, kadù Àbadhi ilè atdíð ròsè dhu tí, nírò ádhu tǎtǎdǎ ka kadù anya òtǎi dùdù nzérenatále bhěyi nǐ? ⁸Kǎpé ì? ndi dhu bhěyi, nírò dhu àkǎ tí àlě rǎtì: dhu àkǎ àlě rǒnzì nzére dhu, ndíní ìdzínga ahù tí nyunatsi rò? Obhó tí, atdídhénà ale rǐ inè mǔdhù arí 'ámbe àtina dǎ, mà rarǒte ndi dhu bhěyi. Ʋ ale àkǎ Kàgàwà rǐtǎi anya dǎyá.

Ìmbǎ obhónángatále rǐ Kàgàwà-ònzì dhu

⁹Nírò, ádhu àlě kàkà àlě rùnò? Àlě Pbàyàhúdì tírò, àlě kùdà ìnzì ní Pbàyàhúdì ádhu nǐ? Àlě kùdà nzá abádhí atdí dhu nǐ màtí! Obhó tí, ma mìtè wà

* 2.24 Ìsa 52.5 a 2.25 Pbàyàhúdì tò, ale-ònzínga òbhòlò ka kǐ dhu nǐ Kàgàwà bhà ale nyú tí rǐ indrù itè ize. * 3.4 Zàb 51.6 b 3.7 Títò tí ka kátina irò dhu ní ìmbǎ ka kǐ obhónánga nà dhu. Ndirò Obhónánga tí ka kátina dhu ní obhónánga (Ròm 3.5).

dhu, Pbà'áhúdí mà ìnzí ní Pbà'áhúdí mà'nà kóró ràr'í n'zérengà bhà ɔbi-tsínà.

¹⁰ Àdhàdhì yà ìlìlǎ Andítá ò ka kandí dhu bhěyi:

«Ímbă atdí ale mà rǐ̀i obhónángatále tí!

¹¹ Ìmbă pbìndà irèta rĩ dhu àlǔ atdí ale mà rĩĩ.

Ìmbă Kàgàwà ònɛ rĩ atdí alɛ mà rĩ'ì.

¹² Kóró ale úbhà wà Kàgàwà bhà otu, kóró ale úwí wà.

İmbă idzì dhu ònzi arí ale rǐì.

Ìmbă rí"ì atdí mătí.

¹³ Abádhí-li'ò rò ráhú ɔtɛ ní òngu róngu, àdhàdhì lina'ò ka kàngbɛ abvo ka kòtdù ònà ibhu ò rò ráhú abvo-dzi bhěyi.

Abádhí-ídà-dò ní tìtò t'únṣta tó.

Abádhí-li'ò rò rǎhꞥ ꞥte ní atdíďǎ rǎi'ì ɔbi nà àdhàdhì osu-dyádyà
bhěvi.

¹⁴ Abádhí-li'ò náìlè àlè tí ofúngá mà ògyógyè ɔte mànà nǐ.

¹⁵ Abádhí-pfò rǐ'ì isó nyú òtsè azu ùfù.

¹⁶ Abádhí rĩ dhu ìnză, 'àdù ìndrũ ùbhà àpè ǝ ì ùdà òná kóró ngari òná.

¹⁷ Abádhí úni nzá màrùngà ìbhò rádù otu.

¹⁸ Ndirò, abádhí arí nǝ Kàgàwà-òdò ònzi akεkpá mǝtí^c.»

¹⁹Níró, má múní wà dhu Ƴyátá ènò dhu kóró ní kà rùndò ndi Ƴyátá-tsinà aríí ale tò, ndíní ìngbàtí ìlì ndi ale mà-tsù nutsi tí, ndirò ndíní kà kuni tí yà adzi ð ale kóró afátátálé tí Kàgàwà-ònzí. ²⁰Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, obhó-nángatálé tí Kàgàwà ròzùna Ƴyátá nífú dhu-okú dò rò ale ríí mbá. Obhó tí, Ƴyátá arí indrú dzùná ònzí rùni iwà ndi ndónzì nzérenga dhu kèlè.

Kàgàwà arí ìndrű òzù obhónángatále tí òná ọfò

²¹ Pbétù kòmbí, Kàgàwà itè wà ndi ndádù ìndrù òzù obhónángatále tí inzà ka kípbi ale Uyátá rǎ rǎrǎ òná otu. Uyátá mà pbanábí tó andítá mànà nítè wà ndi dhu. ²² Kàgàwà arí ìndrù òzù obhónángatále tí Yèsù Krístò ka kà'u dhu-otù ǝ. Ndi otu Kàgàwà ángbe kóró ale yà Yèsù ná'ù tò. Obhó tí, abádhi ùdà ì nzínziya ǝ ní dhu rí'í mbà. ²³ Obhó tí, kóró ale ónzì nzérénga, 'àdù Kàgàwà bhà Ádrèngbànga tó awáwù ò ì ótsù dhu-fàngá níwí. ²⁴ Pbétù, pbìndà ídzinga ǝ, Kàgàwà ózù àlè obhóngatále tí tírǎrǎ, yà àlè núwu nzérénga ǝ rǎ Yèsù Krístò-otù ǝ. ²⁵ Krístò ní ndi Kàgàwà ípfo rí'í nzérénga t'úbàta tó perè tí azùna-otù ǝ, kà'u rí ale tò. Kàgàwà ónzì dhu ndi dhu bhèyi ndíní obhónángatále tí ndi ndí'í dhu nitè tí. Angyánǎ rǎ Krístò tò, Kàgàwà ubhà ìndrù tó nzérénga-ànyà ìnzì ndòngò itìdina. ²⁶ Kí'í dhu-dzi t'òndùta tó afína nà. Ní Krístò bhà ɔve-otù ǝ, Kàgàwà rí dhu itè kòmbí rí'í kàsùmí ǝ átò, ndi rǎrǎ obhónángatále. ndádù Yèsù ná'ù ale òzù obhónángatále tí.

²⁷Níró, ale òyò ká kí okúna dò rò dhu t'fí ìnè? Ìmbà ríí atdí m̀tí! Ádhu-
okú dò rò? Àkàkà dhu ní nzi Ùyátá ifù ka kí dhu, pbétù Yèsù à'u ka kí
dhu dhu-okú dò rò. ²⁸Obhó tí, àlè kàla wà dhu, Kàgàwà rarí indrù òzù
obhónángatále tí a'uta-otù 3, ìnzí ní Ùyátá ifù ka kí dhu-otù 3. ²⁹Kàgàwà
tí Pbàyàhúdí tó Kàgàwà kèlè? Ndirò Ka tí ìnzí ní Pbàyàhúdí tó Kàgàwà
átó? Obhó nyú, Ka ní ìnzí ní Pbàyàhúdí tó Kàgàwà átó, ³⁰atdí tí Kàgàwà
aríí dhu-okú dò rò. Ndirò Ka ní ndi Pbàyàhúdí mà ìnzí ní Pbàyàhúdí màna

nozáya obhónángatále tí a'uta-otù ǝ ale. ³¹Nírò, wò dhu-tì tí àlě ròbvu wà Ƴyatá a'uta-okú dò rò? Ìnzí ní ndi dhu bhěyi! Pbétù, ìdì tí nga ní ndi àlě kìdì Ƴyatá nǝ́.

Àbràhamù ní Pbàyàhúdì mà ìnzí ní Pbàyàhúdì mà nà t'ábanà dhu

(Uvt 15.5-6; Zàb 32.5-7; Gàl 3.6-9,29)

4 ¹Nírò, ádhu ndi àlě kàkà àlě rùnò Àbràhamù, ale-ngbò ònà rò àlě t'á-bhunà rǝ ndi nanzi dhu dǝ? ²Dhu i'ina gukyè Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí nyìkpóna nǝfò dhu ònzi kà rǝ dhu-okú dò rò dhu tí, ní kǝ'ina ìnè ndìdǝ ndi. Pbétù, Kàgàwà-ònzí kà rǝ mbà ndi dhu bhěyi. ³Obhó tí, ìlilá Andítá ràtina: «Àbràhamù náa'u Kàgàwà ùnò fìndà dhu. Ní Kàgàwà adù kòzù obhónángatále tí ndi a'uta-okú dò rò.» ⁴Àlě kùni wà dhu, kasu nǝnzì ale tò ka ràrǝ nzi adù mùkimbà ǝzù tǝrǝrò ka kàbhu kà tò dhu tí, pbétù ka ní àkàkà nà kà ràbà kàsùna-okú dò rò dhu. ⁵Kìrè pé atdí ale, yà inzà atdí dhu mà nǝnzì ndíní Kàgàwà nǝgú tí ndi, pbétù ndàdù Àbadhi kèlě ná'ù. Ní Kàgàwà, yà nzérenгатále nǝzù arí obhónángatále tí ale, ràdù ndi ale bhà a'uta ǝzù dhu tí, ndàdù ndi ale nǝzù obhónángatále tí. ⁶Ndi dhu bhěyi ní ndi ádrùngbà kamà Dàwudì rǝ dhu ǝvo yà Kàgàwà ǝzù obhónángatále tí, inzà ndi ndàndà nga kàsùna nà rǝrò ale ònzi hirò dhu dǝ.

⁷«Hirò nǝnzì ale ní fíyǝ afátá Kàgàwà úbà ale,

yà fíyǝ nzérenга kǝndò ale.

⁸Hirò nǝnzì ale ní yà inzà Ádrùngbàle Kàgàwà ǝzù pbìndà nzérenга ale*»

⁹Ndi hirò ònzi rí ale tí Pbàyàhúdì, yà onziyángà ka kǝbhòlò ale kèlě? Ndirò tí ìnzí ní Pbàyàhúdì, yà inzà ka kǝbhòlò onziyángà ale átǝ? Obhó tí, mà mòvò wà dhu màti, Kàgàwà razù Àbràhamù obhónángatále tí nyìkpóna ǝ pbìndà a'uta-otù ǝ. ¹⁰Kàgàwà azù ka obhónángatále tí ìngbà kàsùmì ǝ? Tí iwà ka kǝbhòlò kǝnzíngà rǝrò, ndirò tí inzà ka kàpè kǝnzíngà ǝbhòlò rǝrò? Ndi dhu anzi ndi inzà ka kàpè kǝnzíngà ǝbhòlò rǝrò, ìnzí ní iwà ka kǝbhòlò ka rǝrò! ¹¹Inzà ka kàpè Àbràhamù-ònzíngà ǝbhòlò rǝrò, Kàgàwà azù ka obhónángatále tí ndi àbadhi à'ù nǝdhunǝ. Ndi dhu-dzidǝ nga kèlě ní ndi Kàgàwà adù kàvi ràbhu onzinángà kǝbhòlò nǝ. Ndi kǝnzíngà ǝbhòlò ka kǝ dhu ní'í Kàgàwà ǝzù ka obhónángatále tí dhu ìtè rí ize. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Àbràhamù náangò kórǝ ìnzí ní Pbàyàhúdì yà Kàgàwà ná'ù t'ábanà tí, inzà màtí ka kàpè onziyángà ǝbhòlò rǝrò. Ní Kàgàwà arí inzà ka kàpè onziyángà ǝbhòlò rǝrò ndi ná'ù ale mà nǝzù átǝ obhónángatále tí. ¹²Àbadhi ní átǝ yà onziyángà ka kǝbhòlò ngbǝya ònà rò rǝrò adù àlě t'ábanà Àbràhamù ní'í nà a'uta-tidǝ-owù nángu átǝ Pbàyàhúdì t'ábanà. Kǝ'í ndi a'uta nà inzà ka kàpè onzinángà ǝbhòlò rǝrò.

A'uta-otù ǝ ka karí Kàgàwà ǝkò fìndà làkà dhu àbà dhu

(Gàl 3.8-18,26-28; Èbr 11.8-19)

¹³Kàgàwà akò làkà Àbràhamù mà pbìndà pbàdzukuru mà nà tò ndàti, ndi ràrǝ yà adzi àbhù kórǝ abádhí tò. Ndi làkà kàkò nzà Ƴyatá Àbràhamù ifu dhu-okú dò rò, pbétù Kàkò ndi làkà Àbràhamù ndi ndazù obhónángatále tí kàbhà a'uta-otù

d 3.31 ìdì tí ka kǝ Ƴyatá ìdì dhu-tì ní, Yèsù ka kà'ù dhu ràdù ìndrù àbhu ròhò Ƴyatá ifu ndi ndí dhu-atdyù atdídǝ dhu. * 4.3 Ɔpt 15.6 * 4.8 Zàb 32.1-2

ʒ dhu-okú dɔ̀ rɔ̀. ¹⁴Obhó tí, dhu ífina gukyè uyátá ka kífú dhu rǎdù indrú àbhu ríí yà fíndá làká Kàgàwà ʒkɔ̀ dhu-kàmá tí dhu tí, ní Kàgàwà à'u ka kí dhu ní'ina kɔ̀kɔ̀rɔ̀ dhu. Ndirɔ̀ Kàgàwà ʒkɔ̀ làká ní'ina mbǎ tina nà. ¹⁵Obhó tí, uyátá arí Kàgàwà bhà nàwí àngbè, inzà ka kífú ka dhu-okú dɔ̀ rɔ̀. Pbétù ìmbǎ uyátá ríí rɔ̀, ʒkɔ̀nà ka kádù uyátá tí dhu ríí mbǎ*. ¹⁶Nírɔ̀, Kàgàwà ʒkɔ̀ fíndá làká dhu nábà ka karí a'uta-otù ʒ. Ndirɔ̀ ndi dhu ní tírɔ̀rɔ̀nga tɔ̀ dhu nyú. Nírɔ̀ Kàgàwà bhà làká ríí tina nà fíyɔ̀ ní yà Àbràhamù ʒ rɔ̀ úvò pbàdzukuru kórɔ̀. Kà ríí mbǎ tina nà Pbàyahúdí yà uyátá nání ale tò tí, pbétù kà ríí tina nà átɔ̀ kórɔ̀ ale yà Àbràhamù bhèyi Kàgàwà ná'u tɔ̀. ¹⁷Obhó tí, Hílǎ Andítá rí ndi dhu ʒvɔ̀ ndàti: «Ma mábhu nyi nyíí ábhɔ̀ pɔ̀biri ʒ ale t'ábhunà tí.» Àbràhamù ní àlè t'ábanà kórɔ̀ yà ndi nda'u Kàgàwà-ɔ̀nzí. Ndi Kàgàwà ní ndi ʒvève ale tò arí ipírɔ̀nga àbhù, ndirɔ̀ yà ìmbǎ aríí dhu àbhù arí ríí ale. ¹⁸Ìmbǎ mǎtí ndi ndíí Kàgàwà akò fíndá làká fíndá dhu nábà ndi ndí ʒnà otu nà rɔ̀rɔ̀, Àbràhamù náa'u Kàgàwà, ndàdù àmbe ndi kákɔ̀ fíndá làká dhu ʒdɔ̀ dɔ̀. Ní ndi dhu bhèyi ní ndi kǎngò «àbhɔ̀ pɔ̀biri ʒ ale t'á-bhunà*» tí, àdhàdhì Kàgàwà ʒnɔ̀ Hílǎ Andítá ʒ dhu bhèyi: «Wɔ̀ dhu bhèyi ní ndi pbùkù pbàdzukuru ní'íya abho nyú*.» ¹⁹Àbadhi nííí atɔ̀ nà mbèmbè atdí miyà tí, pbétù kàbhà a'uta náadù nzá ndi olù yà iwà íngyè ndi ngbɔ̀na ndi ndirè rɔ̀, ndirɔ̀ yà ìngò-àyi tí ríí pɔ̀bìndá tsibhále, Sàrà ndi ndirè rɔ̀. ²⁰Kà-affi núuguru nzá, ìmbǎ ndi ndíí a'uta nà dhu bhèyi, Kàgàwà ʒkɔ̀ fíndá làká dɔ̀. Pbétù kàbhà a'uta náabhu ɔ̀bi kà tò, kà rǎdù àmbe Kàgàwà ilè dɔ̀. ²¹Kùni dhu mbèyi nyú Kàgàwà rǎrì inè ɔ̀bi nà ndàbhu yà ndi ndɔ̀kɔ̀ fíndá làká dhu rǎkǎ. ²²Wɔ̀ dhu-okú dɔ̀ rɔ̀ nga ní ndi Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí nǎ. ²³Andítá áti: «Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí.» Ndi dhu ka kandí nzá kòkú dɔ̀ rɔ̀ tí atdíró, ²⁴pbétù ka kandí ka àlè-okú dɔ̀ rɔ̀ átɔ̀, yà Kàgàwà àkà ndɔ̀zù àlè obhónángatále tí a'uta-otù ʒ rɔ̀. Obhó tí, àlè ká'u Kàgàwà, yà àlè tɔ̀ Àdrùngbǎle Yèsù nabhù rìngbè ndi ʒve-bvù rɔ̀ ale. ²⁵Kàgàwà ipfo ndi Yèsù rɔ̀vè àlè tɔ̀ nzérénga-okú dɔ̀ rɔ̀, ndàdù kàbhu rìngbè ndi, ndíní ndɔ̀zù tí àlè obhónángatále tí.

Kàgàwà núungbò àlè ndi mànà Krístò bhà ʒve-otù ʒ dhu

(Rɔm 8.32; 1Pé 1.3-9; 1Yù 4.9-10)

5 ¹Iwà Kàgàwà ʒzù àlè obhónángatále tí yà àlè ká'u ndi dhu-okú dɔ̀ rɔ̀, ní àlè kíí mǎrùnga nà àlè nzínzì ʒ kà mànà àlè tɔ̀ Àdrùngbǎle Yèsù Krístò-otù ʒ. ²Ndi Yèsù Krístò ní ndi otu nǎpfò àlè tò, Kàgàwà rǎdù ídzìnga ʒnzì àlè tò yà àlè ká'u ndi dhu-okú dɔ̀ rɔ̀. Ndi ídzìnga ʒ àlè kíkò wà pòtsó. Ndirɔ̀ àlè-idhè arí ndikǎ okúna dɔ̀ rɔ̀ dhu ní, Kàgàwà bhà Àdrùngbǎnga tɔ̀ awawù ʒ àlè kí ngari ʒdɔ̀ àlè rǎbà dhu. ³Ròsè wɔ̀ dhu dɔ̀nǎ, àlè-idhè arí ndikǎ átɔ̀ àpbe àbà àlè kí ʒnà kàsùmi ʒ mǎtí. Obhó tí, àlè kùni wà dhu àpbe rarí dhu-dzi àbhù àlè rɔ̀ndù. ⁴Ndirɔ̀, dhu-dzi ɔ̀ndù àlè kí dhu náarí àlè àbhù àlè rìkò pòtsó àlè tɔ̀ a'uta ʒ, a'uta ʒ àlè kíkò dhu rǎdù àlè àbhu àlè rɔ̀dɔ̀ Kàgàwà rɔ̀nzina àlè tɔ̀ ídzìnga. ⁵Ndi Kàgàwà rɔ̀nzina ídzìnga ʒdɔ̀ àlè kí àlè rǎbà dhu náarí nzí àlè ʒbha àlè-ɔ̀tsú-kpa nà, Kàgàwà níírá wà àlè-affi pɔ̀bìndá ʒzè nǎ, yà àlè tò ndi ndibho pɔ̀bìndá Hílǎ-Alaffi-otù ʒ nídhuní.

⁶Obhó tí, Kàgàwà núudhé kàsùmi ʒ, Krístò náavè nzérénga ʒnzì arí ale tɔ̀ ngari ʒ. Ndi kàsùmi ʒ, àlè kíí mbǎ àlè kádù àlè ʒgu ní atdí ɔ̀bi nà mǎtí. ⁷Indrú

e 4.15 Àkákà kuni dhu ní ìmbǎ uyátá ríí rɔ̀, Kàgàwà ʒkɔ̀ làká rǎrìí inè. * 4.17 ɔ̀pt 17.5

* 4.18 ɔ̀pt 17.5 * 4.18 ɔ̀pt 15.5

rĩ ndà'u ndòvè obhónángatále tó ngari ɔ dhu rĩ inè obi tí. Ngàtsi nĩ, indrũ rĩ inè ndàbhu ndi ndòvè idzi dhu nyú ònzi rĩ ale tó ngari ɔ. ⁸Pbétù, kàñi Kàgàwà itè pbindà àzè àlè tó tí dhu: òko àlè kòko nzéréngatále tí rórò, Krístò náavè àlè tó ngari ɔ. ⁹Ní kòmbí, Kàgàwà ɔzè wà àlè obhónángatále tí nyìkpóna ɔ kàzù ufú ndi dhu-otù ɔ. Ní ndi dhu itè dhu atdíɔ, igũ Krístò rari àlè igũ Kàgàwà bhà nàwí ɔ rɔ. ¹⁰Obhó tí, yà Kàgàwà-rɔ òmvú tí àlè kí rì rò, àbadhi ungbò àlè ndi mànà Idhùnà bhà ɔve-otù ɔ. Ní ndi dhu bhèyi kungbò àlè ndi mànà rò, àlè kúgu ùgũ kà t'Idhùnà rĩ ipírɔ rò kòmbí dhu-otù ɔ. ¹¹Ròsè wò dhu dònà, àlè rĩ dhèdhe nà Kàgàwà-okú dò rò, yà àlè nungbò kòmbí ndi mànà àlè tó Àdràngbàlè Yèsù Krístò-otù ɔ.

**Krístò bhà ɔve-nyutsi rò ahù dhu nòsè wà
Àdamù bhà nzérénga-nyutsi rò ahù dhu dònà dhu**
(Ròm 6.23; 1Kò 15.12-22,41-49,56-57)

¹²Nzérénga nítsu yà adzi ɔ atdí ale, Àdamù-otù ɔ, ndi nzérénga ràdù ɔve ibhò. Ndi dhu bhèyi ní ndi ɔve ibho ndi kórɔ ale tó, kórɔ ale anzi nzérénga Àdamù-nyutsi dhu-okú dò rò. ¹³Nzérénga iĩ inè yà adzi ɔ inzà Kàgàwà àpè Uyátà àbhù Músà-fɔ rò. Ndirò imbà Uyátà rĩ rɔ ka kí nzi àdù nzérénga ɔzè indrũ dɔ. ¹⁴Pbétù, inè mātí ndi dhu rĩ ndi dhu bhèyi rórò, ròpè ndi wò ndi Àdamù bhà kàsùmi ɔ rò rirà àhu Músà bhà kàsùmi ɔ, ɔve náanyù idzi kórɔ ale dɔ, imbà rĩ yà inzà fíyɔ nzérénga nófɔ i Àdamù bhà nzérénga nà ale mātí.

Ndi Àdamù nĩ yà ka kongónà ɔdònà ndíni iraya tí ale, Krístò, bhà ɔfɔ ɔ ale. ¹⁵Pbétù, kàbhà nzérénga ɔ rò ahù dhu mà, Kàgàwà bhà tírɔrɔnga tó perè, Yèsù Krístò bhà ɔve ɔ rò ahù dhu mànà rĩ dhèdhèrò nyú. Obhó tí, wò ndi atdí ale, Àdamù, bhà nzérénga-okú dò rò, kórɔ ale náarúve. Pbétù, Kàgàwà bhà ídzìnga nòsè wà. Ndirò, wò ndi atdí ale, Yèsù Krístò-otù ɔ, kùndò pbindà ídzìnga abhàbhɔ nyú àbhɔ ale nyú tó. ¹⁶Ndirò, ndi perè-nyutsi rò aráhu dhu nófɔ nzà ndi Àdamù bhà nzérénga-nyutsi rò aráhu dhu nà. Obhó tí, ndi kàbhà nzérénga níibho dhu ní Kàgàwà rĩ anya itdi indrũ dɔ dhu. Pbétù, yà Kàgàwà níibho ndi pbindà ídzìnga tó perè, náabhù àbhɔ ale nyú yà nzérénga nanzi kà rɔzè obhónángatále tí. ¹⁷Obhó tí, wò ndi atdí ale kèlè, Àdamù bhà nzérénga-okú dò rò, ɔve náanyù idzi indrũ dɔ, rirà àhu indonga ɔ. Pbétù, atdí ale kèlè, Yèsù Krístò-otù ɔ, Kàgàwà abhù àbhɔ pbindà ídzìnga fíyò, ndàdù ɔzànà obhónángatále tí ale, níi'ya dhòdhóhóngà tó ipírɔnga nà, 'àdù idzi ɔnyù atdíkpá Yèsù Krístò mànà.

¹⁸Nírò, àdhàdhì atdí ale kèlè, Àdamù bhà nzérénga náabhù Kàgàwà ritdi anya àlè-dɔ dhu bhèyi tí, atdí ale kèlè, Yèsù Krístò bhà obhónánga tó kasu, kà-ti ní kàbhà ɔve, rĩ inè ndàbhu Kàgàwà rɔzè kórɔ ale obhónángatále tí, ndàdù dhòdhóhóngà tó ipírɔnga àbhu fíyò. ¹⁹Atdí ale kèlè, Àdamù, níifu nzà Kàgàwà ɔno fíndà dhu dhu-okú dò rò, kórɔ ale náangò nzéréngatále tí. Ní ndi dhu bhèyi tí, atdí ale kèlè, Yèsù Krístò, níifu ka dhu-okú dò rò, Kàgàwà adù àbhɔ ale nyú nɔzè obhónángatále tí.

²⁰Uyátà náahù ndíni dhu nitè tí yà Àdamù anzi nzérénga ránga ndi kórɔ ale nínzi ɔ. Pbétù, imbà dhu iĩ ndi nzérénga náanga ndi dhu mātí, ní Kàgàwà

bhà ídzinga náadù ndise atdíǎ nyú ròsè. ²¹ Àdhàdhì nzérénga náanyù idzi àlè dǎ, ndàdù ɔve ìbhò àlè tò dhu bhèyi, ní kòmbí, Kàgàwà bhà ídzinga nónyù wà idzi àlè dǎ. Ndirò, Yèsù Krístò ɔnzì àlè tò dhu-okú dǎ rò, Kàgàwà rǐ ìnè ndòzù àlè obhónángatále tí, ndàdù dhòdhódhóngà tò ípìrɔnga níbhò àlè tò.

Kàgàwà bhà ídzinga arí indrú àwǎ
nzérénga tò ɔbi-tsina ka kí rǐ dhu ǎ rò dhu
(Kòl 2.11-13; 3.1-10; Gàl 2.19-20; 1Pé 4.1-2)

6 ¹ Nírò, ádhu ndi àlè kàkǎ àlè rùnò ndi Kàgàwà bhà ídzinga dǎ? Àlè kàkǎ tí àlè ràmbe nzérénga kèlè ɔnzì dǎ ndíní ndi ídzinga náambè tí ndise dǎ àlè tò? ² Ìnzì akekpá màtí! Àlè kúdà wà ɔve ɔnǎ, ndirò ndi ɔve níndà wà àlè yà angyi àlè kí rǐ nà àlè-nyutsi nzérénga tò ɔfò rò rò. Ní, àlè kádù òko tǎtǎdǎ ìngbà dhu bhèyi àlè ràmbe nzérénga ɔnzì dǎ? ³ Nyí nyàni wà dhu mbèyi nyú, àlè kóró yà bàtizò àlè kalú Yèsù Krístò-nyutsi rò, àlè ravè wà atdíkpá kà mànà. ⁴ Obhó tí, ndi bàtizò-otù ǎ, yà angyi àlè kí rǐ nà nzérénga tò ɔfò náavè, kadù ɔtdànà kà mànà. Ní Àba Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tò awáwè tò ɔbi náabhù Krístò rìngbè ndi ɔve-bvù rò, ndíní àlè mà átò àlè kubhì tí ípìrɔnga-ɔwútá nónzì ka dhu bhèyi. ⁵ Obhó tí, àdhàdhì àlè kúngbò àlè Krístò nà kà mànà àlè káve atdíkpá dhu-otù ǎ dhu bhèyi, ní Kàgàwà abhùya àbhù àlè rùngbe àlè ɔve-bvù rò átò, àdhàdhì ndi ndabhù ka rìngbè ndi ɔve-bvù rò dhu bhèyi. ⁶ Àlè kàkǎ àlè rùni dhu, angyè àlè tò ɔfò ravè wà yà Krístò ka kutó mùsàlabhà dǎ rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nzérénga rǐ mbǎ ɔbi nà àlè dǎ, ndirò àlè ní nzì kàbhà ìnc. ⁷ Obhó tí, atdí ale mà náapé àve atdíkpá Krístò mànà, ní ndi ale àhu wà nzérénga tò kòmò ǎ rò, ndí rǐ dóná ndítírò. ⁸ Àlè kapé rǐ Krístò mànà àlè káve atdíkpá dhu tí, ní àlè kà'ù wà dhu àlè rǐ'ya ípìrɔnga nà atdíkpá Àbadhi mànà átò. ⁹ Obhó tí, àlè kùni wà dhu Krístò rìngbè wà ndi ɔve-bvù rò, ní kà rǎrǐ nzì ɔvè tǎtǎdǎ. ɔve rǐ mbǎ ɔbi nà kà-dǎ akekpá màtí. ¹⁰ ɔvè ndi ndóvè rò, kǎvè atdí-gùna tí ndàdù nzérénga-ɔbi nítò. Pbétù kòmbí kà rǐ ípìrɔnga nà, ndirò ndi kàbhà ípìrɔnga rǐ ndíní Kàgàwà-ɔvò nabhù tí rilè ndi. ¹¹ Ndi dhu bhèyi tí, kòmbí nyí nyàkǎ nyòzù nyí iwà údà ɔve ɔnǎ ale tí, ndirò iwà ndi ɔve ìndà nzérénga rò rò ale tí. Ndirò Yèsù Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǎ, nyí nyàkǎ nyòzù nyí kòmbí ípìrɔnga nà rǐ ndíní Kàgàwà-ɔvò nabhù tí rilè ndi ale tí.

¹² Nírò, àpé nyùbhà nzérénga rǐ ɔbi nà wò ɔve tò ngbǔku dǎ, nyàmbe ndi ngbǔku rǐ atdyúya òho nzére dhu ɔnzì dǎ. ¹³ Àpé nyìpfo ngbǔku tǎtǎdǎ ràmbe nzérénga ɔnzì dǎ, àdhàdhì ìnzì ní obhónángà tò dhu t'ɔnzita tò kà kílì wìtù bhèyi. Pbétù, nyí nyàkǎ nyàbhu nyí nyí-tírò Kàgàwà tò àdhàdhì ɔve-bvù rò ì nángbe ale bhèyi. Ndirò, nyí nyàkǎ nyàbhu ngbǔku rǐ àdhàdhì obhónángà tò kasu ɔnzì nyí nyí ní dhu bhèyi. ¹⁴ Obhó tí, nzérénga rǐ nzì idzi ɔnyu tǎtǎdǎ dükú. Nyí nyí mbǎ Ʋyátá bhà ádrùngbǎnga tò ɔbi-tsina, pbétù nyí nyí Kàgàwà bhà ídzinga tò ɔbi-tsina.

¹⁵ Nírò, ádhu ndi rǐ rǐ? Dhu ɔfò tí nga àlè ràmbe nzérénga ɔnzì dǎ ìmbǎ àlè kí Ʋyátá tò ɔbi-tsina, pbétù àlè kí Kàgàwà bhà ídzinga tò ɔbi-tsina dhu-okú dǎ rò? Ìnzì akekpá màtí! ¹⁶ Nyí nyàni tí obhó dhu, nyí rapé nyàbhu nyí-tírò nyí atdí ale tò arí kasu ɔnzì ale tí, nyàdù ndi ale ìfu, ní nyí rǎrǐ wò ndi nyí nyí fùna ale bhà ìnc? Dhu apé rǐ nzérénga tò ìnc tí nyí nyí dhu tí, ní nzérénga rǎdù nyùndà ɔnà dhu ní ɔve. Pbétù, nyí nyapé rǐ Kàgàwà ìfù ka kí dhu tò ìnc

tí, ní ndi ifuta ràdù nyàbhu nyòkò obhónánga ǝ. ¹⁷ Ǿtsò nyú Kàgàwà tò! Angyi nyí ní ǝ nzérénga tò incò. Pbétù kòmbí, nyí nyífu yà fùkù ka kúdhe dhu, nyàdù àkɔnà atdí afíku nyú nà. ¹⁸ Nyí, yà Kàgàwà úkɔlɔ nyí nzérénga ǝ rò rò, nyí nyúgèrè wà nyí nyòngò obhónánga tò incò tí. ¹⁹ Ma móte indrù tò ǝfɔ ǝ, yà inzí dhu arí dèku àlù ní sese fùkù ivívinga-okú dò rò. Angyi nyí nyadzi nyí atdíǝ, nyúli ngbòku ròngò nzérénga mà inzà nga nǝfɔ dhu mànà ònzi, ndi dhu ràdù nyàbhu inzí nyífu Kàgàwà. Ní kòmbí, nyí nyàkà nyúli ngbòku ròngò obhónánga tò dhu ònzi, ndíni nyí nyoko tí Kàgàwà-nyíkpó ǝ flà ale tí.

²⁰ Yà nzérénga tò incò tí nyí nyí ǝ rò, ní obhónánga ònzi nyí nyí dhu ní ǝ mbà obi nà dèkú. ²¹ Ní, ádhu idzinga tí nyí nyabà yà angyi nyí nyanzi dhu ǝ rò? Indo, i dhu rí nyíku àbhù ríwù, abádhí-nyutsi rò ráhu dhu ní ǝve nídhuní. ²² Pbétù, kòmbí Kàgàwà ipfo wà nyí nzérénga ǝ rò, ndàdù nyúgèrè nyòngò pbìndà kasutále tí. Ndi dhu-okú dò rò, nyí nyarí Kàgàwà-nyíkpó nǝfɔ dhu ònzi, ndi dhu ràdù nyàbhu nyàbà dhòdhódhóngà tò ípírɔnga. ²³ Obhó tí, nzérénga arí àbhùna mùkimbà tí pbìndà incò tò dhu ní ǝve, pbétù Kàgàwà arí àbhùna pbìndà incò tò tírɔrɔnga tò perè ní dhòdhódhóngà tò ípírɔnga, àlè tò Ádrùngbàlè Yèsù Krístò mànà abádhí ùngbò i dhu-otù ǝ.

Ɔwútána tò ǝfɔ ǝ ka kí Kàgàwà-kàsù ònzi dhu

(Gàl 2.19-20)

7 ¹ Àbanínzò, nyí nyèni wà yà fùkù ma múnɔna dhu, iwà nyí nyèni Úyátá dhu-okú dò rò. Úyátá arí ǝ obi nà indrù dǝ yà àdì ndi ale àdì nyíkpóna nà ònà kàsùmi ǝ tí. ² Atdí ndi dhu tò ǝfɔ ní, iwà àrà amba-bvù tsibhále ní umbátá tò Úyátá nùtsi wà pbìndà ípírɔnga ǝ pbìndà kpatsibhále nà yà àdì ndi kpatsibhále àdì nyíkpóna nà ònà kàsùmi ǝ. Pbétù, ndi kàbhà kpatsibhále náapè ǝve, ní íyàdhíyà rí ǝ mbà tdítdǝ wò ndi nùtsi ndi kpatsibhále nà Úyátá-tsínà. ³ Nírò, kápè àrà amba-bvù ngàtsi ale bhà, àdì pbìndà kpatsibhále àdì nyíkpóna nà ònà kàsùmi ǝ, ní ka kí kòzè rí ǝ múnɔnì nònzi ale tí. Pbétù, kàbhà kpatsibhále apé ǝve, ní íyàdhíyà rí ǝ mbà tdítdǝ wò ndi nùtsi Úyátá-tsínà. Ndirò kà rí mbà àrà amba-bvù ngàtsi kpatsibhále bhà, nòzè ka kí nzí múnɔnì nònzi dhu tí. ⁴ Ní nyí mà àbanínzò, ndi dhu rí ǝ ndi dhu bhéyi tí tiku ònà rò. Úyátá nàndà dhu ní, nyí nyúda wà ǝve ònà atdíkpá Krístò mànà, ndi ǝve ràdù nyíndà Úyátá bhà ádrùngbànga tò obi rǝ rò. Ndirò kòmbí, nyí ní ngàtsi ale bhà ale. Ndi ale ní Krístò, yà ndi ningbè ǝve-bvù rò ale. Àlè ní Krístò bhà ale nídhuní, àlè kádù Kàgàwà bhà kasu ònzi rìbhò itse. ⁵ Obhó tí, angyè ǝfɔ ǝ àlè kí ǝ ònà kàsùmi ǝ, Úyátá rǝzàna nzére dhu tí dhu ònzi ka kí dhu-atdyú náanzì kasu àlè-nyutsi ndàbhu àlè àlè rǝnzì i nzére dhu, yà àlè àndà ràdù ǝve ǝ àlè-afí ònà rò dhu. ⁶ Angyi àlè kí ǝ Úyátá bhà incò tí. Pbétù, àlè kúdà wà ǝve ònà Krístò mànà, ndi dhu ràdù àlè núwu Úyátá bhà incò-kàsù ǝ rò. Ní kòmbí, àlè kí ǝ inè àlè rǝnzì kasu Kàgàwà tò Ɔwútána tò ǝfɔ ǝ, kàbhà flíflà-Alafí bhà undata-tsínà, inzí ní angyè ǝfɔ yà ètù tí Úyátá arí indrù ètù ní ǝ.

Nzérénga rí ndèni Úyátá-otù ǝ dhu

(Ròm 3.19-20; 5.20; Gàl 3.21-22)

⁷ Nírò àlè kí ádhu ùnɔ? Úyátá tí nzérénga? Inzi akekpá màtí! Pbétù, nzérénga tí rí ǝ dhu nábhu muni ní Úyátá. Obhó tí, inzà Úyátá áti dhu ràkà nzà ngàtsi ale-fó rí ǝ dhu ràtdù afínu nání, ma múnɔyana nzí ngàtsi ale-fó rí ǝ

dhu rí ale-afí àtdù dhu ràrì nzérenga ònzi ka kí dhu dhu. ⁸Nzérenga abà otu ndi uyátá-otù ʒ, ndàbhu ma mongò kóró nzére dhu-tidò-atdyú òhò. Obhó tí, ìmbà Uyátá na, nzérenga ríí àdhàdhi iwà ʒvè dhu bhèyi nyudutsì. ⁹Angyi, inzà ma màpè Uyátá rēnɔna dhu-tì ùnī mbèyi rò, ma mongónà àdi akye. Pbétù, ma mitdègu kà-tì ùnī, ní nzérenga adù ide pǝna dǝ nyudutsì, ¹⁰ndàdù òngo ànyàdu nòtdi ove tò dhu tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Uyátá, yà ìndrù àbhù àmbènà ràbà ípìrɔnga dhu, náadù ìbhònà idù dhu ní afidu ònà rò ma mǝvè dhu. ¹¹Obhó tí, nzérenga náabà otu Uyátá-otù ʒ ndètrà ma, ndi dhu ràdù mabhu mǝvè afidu ònà rò. ¹²Kùtsa ma mí dònà rò nī, ma máтина: Uyátá ní ìlilà dhu, ndirò kà rǝvina àlè rònzi dhu ní ìlilà dhu, obhónanga tó dhu, ndirò idzi dhu. ¹³Nírò, wò dhu t'átina wò ndi idzi dhu, Uyátá, rahò ndi ma? Ìnzí ní ndi dhu bhèyi! Pbétù, ima nahò ní nzérenga, ndidyì wò ndi idzi dhu ndòhò ma nī. Ní ndi Uyátá-otù ʒ nga ní ndi nzérenga níitè ndi nzérenga nyú tí nī.

Nzére dhu mà idzi dhu mànà rí anya ònzi ale-nyutsì dhu

¹⁴Obhó tí, àlè kèni wà dhu Uyátá nàndà dhu nī, ìlilà-Alafí ríbhò ndi ka àlè tò. Pbétù imá na, ma ní ìndrù, yà iwà ka kábhù kodzi ríí nzérenga tó incó tí ale. ¹⁵Obhó tí, yà ma mǝnzina dhu náarí nǝ dudu àlè: yà ma mòzè mǝnzi dhu nǝnzi ma marí nǝ àdù, pbétù yà ma mǝndrò dhu ní ndi ma marádù ònzìnà. ¹⁶Ma màni wà dhu yà ma mǝnzina dhu ràrì nzére dhu. Ní ndi dhu itè dhu iwà ma rà'ù Uyátá ùnò dhu idzi dhu tí. ¹⁷Nírò kòmbí, ìnzí ní ima ndi ma mí ndi dhu ònzi, pbétù kǝnzi rí ní yà nyudutsì ríí nzérenga. ¹⁸Obhó tí, ma màni wà dhu idzi dhu ràrí mbà nyudutsì. Kà-tì ní, ìndrù tó pbàkà ʒfǝ ʒ, atdyúdu ríí inè mǝnzi idzi dhu, pbétù ndi dhu ònzi ma mí nī obi ríí mbà. ¹⁹Obhó tí, ma marí nǝ yà ma mòzè mǝnzi idzi dhu ònzi, pbétù ma marádù ònzìnà ní nzére dhu yà inzà ma mǝzè mǝnzi. ²⁰Nírò, dhu apé ìi ma marí yà inzà ma mòzè mǝnzi dhu ònzi dhu tí, ní ìnzí ní ima ndi ndi dhu ònzi ma marí, pbétù kǝnzi arí ní yà nyudutsì ríí nzérenga.

²¹Nírò, ma mòsè wà nyudutsì arí ndònzi dhu. Ndi dhu ní: yà ma mòzè mǝnzi idzi dhu ònà kàsumì ʒ, ma marádù ònzìnà ní nzére dhu. ²²Afidu ònà rò, idhèdu nika ní Kàgàwà bhà Uyátá, ²³pbétù nyudutsì, ma mìnè nzérenga ríbhòna ngàtsi obi ndùgye rí ndi afidu ʒ ríí idzi irèta tó obi nà ró. Ndi dhu ònzi ma mí'í yà nyudutsinà rò rí kasu ònzi ndi nzérenga bhà obi tó imbitále tí. ²⁴Ma mfí àpè ʒ! Ní ádhi pbá ale ndi migù rí yà ove ʒ rí munda ale-ngbò-fó rò? ²⁵Ilèta àkà mabhu Kàgàwà tò! Ka ní ndi migù rí àlè tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò-otù ʒ!

Nírò, pbàkà irèta ònà rò, ima ní Kàgàwà bhà Uyátá tó incó, pbétù ìndrù tó pbàkà ʒfǝ ʒ, ima ní nzérenga bhà obi tó incó.

Kàgàwà bhà ìlilà-Alafí-otù ʒ tí ka kádù kà-nyìkpó nǝfò dhu ònzi dhu

8 ¹Nírò kòmbí, yà Yèsù Krístò nà ì nùngbò ale dǝ Kàgàwà rí nǝ anya òtdi akekpa màtí. ²Obhó tí, Yèsù Krístò nà àlè kúngbò ale rò, àlè kí'í Kàgàwà bhà ìlilà-Alafí bhà obi-tsina. Ndi ìlilà-Alafí ní ndi àlè nùkolo nzérenga mà ove mànà tó obi ʒ rò, ndàdù ípìrɔnga-ɔwútá níbhò àlè tó. ³Mùsà bhà Uyátá tó ndi dhu akána nǝ, àlè tó ale-ngbò tó ʒfǝ tó ivívinga nùutò kà-tsù ìnzí rònzi ndi dhu dhu-okú dò rò^h. Pbétù, Kàgàwà ní ndi adù kǝnzi. Kívi Idhùnà àlè tó

h 8.3 Ngàtsi ʒfǝ ʒ ka kàmbènà kèno yà dhu bhèyi: ... àlè tó ale-ngbò tó ʒfǝ tó ivívinga nùutò àlè-tsù ìnzí àlè rífu ndi Uyátá àkàkà dhu bhèyi dhu-okú dò rò.

ale-ngbò tó ʒfɔ ʒ, ndíní àlě'í nukolo tí nzérenga ʒ rò. Ndi Idhùna bhà ɔve-otù ʒ ní ndi kãtdì nzérenga-ànyà. ⁴Kãnzì dhu ndi dhu bhěyi, ndíní ndabhù tí ʒyátá ònzì obhónánga rākã àlě-nyutsi. Àlě'í ní nzí yà ì òzè dhu bhěyi arí 'ùnda itírò ale, pbétù àlě'í ní ʒlǎlǎ-Alafí arí ùndana ale. ⁵Obhó tí, wò ì òzè dhu bhěyi arí 'ùnda itírò ale náarí afíya itù ì í atdyúya òho dhu ní. Pbétù, ʒlǎlǎ-Alafí náarú-ndana ale, náarí afíya itù ndi ʒlǎlǎ-Alafí òzè 'ònzì dhu ní. ⁶Ale-ngbò rí atdyúya òho dhu ní ka kí ale-afí itù dhu náarí indrù ùnda ɔve ʒ. Pbétù, ʒlǎlǎ-Alafí òzè dhu ní ka kí ale-afí itù dhu náarí indrù ùnda ipírɔnga mà màrùngà màná ʒ. ⁷Obhó tí, ale-ngbò rí atdyúya òho dhu átdù afíya ale ní Kàgàwà-rò òmvù. Obhó tí, abádhí nífú nzá kàbhà ʒyátá, ndirò abádhí rí kifù dhu rí'í odú nyú. ⁸Ì òzè dhu bhěyi arí 'ùnda itírò ale rí Kàgàwà-idhè níká dhu rí'í odú nyú.

⁹Nyí'í na, nyí ní nzí ngbòya arúndana ale, pbétù nyúnda arí ní Kàgàwà bhà ʒlǎlǎ-Alafí, dhu apé ʒí ndi ʒlǎlǎ-Alafí rí'í nyukutsi dhu tí. Ndirò, ìmbà Krístò bhà ndi ʒlǎlǎ-Alafí náapè ʒí nyukutsi, ní nyí ní nzí kàbhà ale. ¹⁰Pbétù, dhu apé ʒí Krístò rí'í nyukutsi dhu tí, ní ngbòku mà rí mbà ʒvè nzérenga-okú dò rò, ní nyí nyí ipírɔnga àbà àbà ʒlǎlǎ-Alafí-otù ʒ, iwà Kàgàwà ʒzù nyí obhónángatále tí nyíkpona ʒ dhu-okú dò rò. ¹¹Yà Yèsù Krístò nabhù rìngbè ndi ɔve-bvù rò Kàgàwà ní bhà ʒlǎlǎ-Alafí náapè ʒí nyukutsi, ní ndi Kàgàwà rí ipírɔnga àbhù átdò wò ɔve tó ngbòku tó, yà nyukutsi rí'í pbìndà ʒlǎlǎ-Alafí-otù ʒ.

¹²Nírò àbanínzò, àlě kfí wànzá nà. Pbétù ndi wànzá ní nzí ale-ngbò nàndà dhu tó, yà kòzè dhu bhěyi àlě kádù òko ní wànzá. ¹³Obhó tí, nyí nyapè òko nyònzì ale-ngbò ózè dhu, ní nyí nyádù àvè àvè. Pbétù, nyí nyapè nyukutsi nzére màtsò nókýe ʒlǎlǎ Alafí bhà ɔbi ní, ní nyí nyádù dhòdhòdhò-nga tó ipírɔnga nábà àbà. ¹⁴Obhó tí, kóró ale yà Kàgàwà bhà Alafí náarí ùndana ní Kàgàwà bhà inzo. ¹⁵Yà nyí nyabà ʒlǎlǎ-Alafí ní nzí ino tí rí nyàbhù nyòkò, ndirò ɔdò nà rí nyàbhù nyí'í tdtítdò Alafí. Pbétù, nyí nyabà ʒlǎlǎ-Alafí ní Kàgàwà bhà inzo nyú tí rí nyùgèrè nyòngò Alafí. Ndi Alafí ní ndi rí àlě àbhù àlě ràfà àlě, àlě ràti: «Àba, Àbadu!» ¹⁶Ndi Alafí nditírò ní ndi rí dhu itè kpangba àlě-afí ʒ àlě rārì Kàgàwà bhà inzo. ¹⁷Ndirò àlě kapè ʒí Kàgàwà bhà inzo tí, ní àlě ní'ya kàbhà dhu-kàmă. Àlě ní'ya Kàgàwà bhà dhu kàmă atdíkpá Krístò màná. Obhó tí, dhu apé ʒí atdíkpá àlě kí àpbè àbà Krístò màná dhu tí, ní àlě kí'ya ngari nà átdò kàbhà ádrùngbànga tó awáwù ʒ.

Kàgàwà náabhùya pbìndà inzo ròtsù pbìndà ádrùngbànga tó awáwù ʒ dhu

¹⁸Ndirò ma màla dhu, yà kòmbí àlě kábàna àpbè ní rākã nzá kudhe yà Kàgàwà udhé àlě tó ádrùngbànga tó awáwù nà. ¹⁹Obhó tí, yà Kàgàwà anzì kóró dhu-tsí rɔdona atdyúya nyú nà dhu ní Kàgàwà rí pbìndà inzo tí rí'í ale itè òná kàsùmì. ²⁰Ròpè ndi mèhàngú ʒ rò, yà Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí-ànyà kãtdì wà ìmbà rí'í yà ì akána ʒí nà ɔbi nà, 'ònzì ì àkànà 'ònzì dhu'. Ìnzì ní ì dhu-tsí ì ndi dhu nazè, pbétù Kàgàwà ní ndi ka nazè rí'í ndi dhu bhěyi. Pbétù ì dhu-tsí rɔdona rɔnzì ndi dhu rí'í inè. ²¹Obhó tí, Kàgàwà udhé wà yà ndi ndabhòlò kóró dhu-tsí àbhù ndi ndi rùvò yà abádhí arí'í tsinanà ádrùngbànga tó ɔbi yà dhu ìnzà arí ʒ rò òná kàsùmì. Ndi dhu bhěyi ní ndi ì dhu-tsí núugèrèya ì, 'òngò ɔwútána tí, 'àdù ʒí ngari nà Kàgàwà bhà inzo tó

ádrùngbǎnga tó awáwù ò. ²² Obhó tí, àlě kùni wà dhu i dhu-tsí rarí tagà ònzi kòmbí, 'àdù àmbe àpè àbà dǒ àdhàdhì ndùgu rí tsibhále náarí àpè àbà dhu bhèyi. ²³ Pbétù, ìnzí ní Kàgàwà abhòlò kǒkò dhu-tsí kèlě i ndi tagà ònzi arí. Àlě mà àlě karí tagà ònzi átò àlě-nyutsi, àzèmbè àlě kí dhu òdò Kàgàwà rìtè àlě pòndà inzo nyú tí, ndàdù àlě-ngbò ègèrè ròngò ɔwútána tó ale-ngbò, yà ìnzí rádù òvè tí rórò. I dhu òdò àlě kí ònaná, àlě kábà wà Kàgàwà bhà ìlilá-Alafí ríi yà kǎkò fíndá làkà àlě tò perè nzínzi ɔ wemberè tó perè tí. ²⁴ Obhó tí, Kàgàwà ígù wà àlě, ndirò àlě kà'ù wà dhu ibho kà rarí kóró dhu yà ndi ndakò fíndá làkà àlě tò ibho àlě tò. Àlě kapé yà àlě tò kǎkò fíndá làkà dhu àlǎ, ní àlě kòdona àlě ràbà tǔtǔdǔ dhu ríi mbá. Àzèmbè àlǎ ka kálana ale-nyìkpó ní dhu nǒdò ka tí àdù òdò ndíní ka kabá tí? ²⁵ Pbétù, àlě kapé inzà àlě kàpè àlana dhu òdò àlě ràbà, ní àlě kádù ndi dhu òdò àlě ràbà àlě-afí àlě kòtù rò.

²⁶ Ndi dhu bhèyi tí, Kàgàwà bhà ìlilá-Alafí rí àlě dzàna ònzi àlě tó ivívinga ɔ, inzà àlě kùni itsòta àkákà dhu bhèyi nídhuní. Pbétù, ndi ìlilá-Alafí nditírò rí nditsò ɔhùna Kàgàwà-rò àlě-okú dǒ rò, yà ìnzí ka kádù àwenà ale-tsù ɔ ɔfò ɔ. ²⁷ Ndirò Kàgàwà yà àlě-afí ò dhu àlǎ arí ale, nùni wà pòndà ìlilá-Alafí òzè ndònzí fóná dhu. Obhó tí, ndi Alafí arí nditsò Kàgàwà bhà ale dǒ Kàgàwà nyú nòzè ka dhu bhèyi. ²⁸ Ndirò, àlě kùni wà dhu, Kàgàwà rarí kóró dhu-tsí àbhù ribhò ídzinga ndi nòzè ale tò. I ale ní yà kúnzi yà ndi nyú ndi ndudhé ka dhu bhèyi ale. ²⁹ Obhó tí, Kàgàwà avò i ale angyangyi, ndàdù dhu ùdhe átò ndíní ndi ndabhàya tí abádhí ròfò i Idhùna nà. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ndi kà t'Idhùna náadùya rí sengba tí kóró adóna tò. ³⁰ Ndirò, i ale yà Kàgàwà avò angyangyi, ní kúnzi átò. Kǒkò kúnzi ale kázù átò obhónángatále tí. Ndirò, kǒkò i obhónángatále tí kázù ale tò kǎkò wà làkà, ndi rabhàya abádhí ròtsù átò pòndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò.

Kàgàwà ózè àlě ní àzè rǒ rǒ rí àlě ìndà atdí dhu mà ríi mbá dhu

³¹ Nírò, ádhu ndi àlě kákà àlě rùnò wò dhu-dzidǒ? Kàgàwà apé rí àlě-tí'òná rò, ní ádhi ndi àlě rǒ òmvù tí rádù rí? ³² Àbadhi níwá nzá Idhùna nyú mà, pbétù kípfo ka rìrà òvè àlě-okú dǒ rò kóró. Ní kà rádù àdi ingbà dhu bhèyi ìnzí ndibhò kóró dhu àlě tò ndi Idhùna màna? ³³ Ádhi pbá ale ndi Kàgàwà óvò fíndà ale nóbhù rádù? Ìmbá ríi atdí màtí! Obhó tí, Kàgàwà nyú nditírò nǒzè wà abádhí obhónángatále tí. ³⁴ Ádhi pbá ale ndi anya òtǔdì rádù abádhí dǒ? Ìmbá ríi atdí màtí! Obhó tí, Yèsù Krístò náavè abádhí-okú dǒ rò, ndirò ròsè ndi dhu dóná, kádù ndingbè ɔvè-bvè rò. Ka ní ndi àdi kòmbí Kàgàwà bhà fangà dóná rò, ndámbe nditsò dǒ àlě-dǒ. ³⁵ Ádhu ndi àlě ìndà rádù Krístò ózè àlě ní àzè rǒ rǒ? Tí àpè, tí izu, tí avuta, tí àwù, tí ìmbá àfóna ka kí mberù ríi dhu, tí arita, ndirò tí ɔvè? ³⁶ Àdhàdhì ìlilá Andítá rǒvona dhu bhèyi:

«Okúnú dǒ rò, ka karí mǎpà kókyè mǎ bilínganà Kàgàwà.

Ka karí mǒzù àzèna ka kówu tàma bhèyi*...» ³⁷ Pbétù kóró kǒkò dhu ɔ, àlě kábà mùlèma atdídǒ wò ndi àlě nòzè Krístò-otù ɔ. ³⁸ Obhó tí, mà mà'ù wà dhu, ìnzí atdí dhu mà rǎràdù àlě ìndà Kàgàwà ózè àlě ní àzè rǒ rǒ: ìmbá ríi ɔvè màtí, ìmbá ríi ípírǒnga màtí, ìmbá ríi màlàyiká màtí, ìmbá ríi nzére-alafí màtí, ìmbá ríi yà kòmbí ríi dhu màtí, ìmbá ríi ìrà rírà dhu màtí, ndirò ìmbá ríi ádrùngbǎnga tó ɔbi nà aríi ale

màtí. ³⁹Ndi dhu bhèyi tí, ìmbà ríí òrù-akpà ǝ ǝbi nà dhu màtí, ìmbà ríí yà adzi ǝ ǝbi nà dhu màtí, ìmbà ríí Kàgàwà abhòlò kórɔ ngùkpà dhu màtí, ní rí nǝ àdù àlè ìndà yà Kàgàwà itè àlè tò Yèsù Krístò, àlè tó Ádrùngbàle-otù ǝ àzè rǝ rò.

**Polò ríí izu nà ábhǝ *Pbàìsràyélí nyá
ná'ù nzá Yèsù Krístò dhu-okú dò rò dhu**

9 ¹Krístò nà mǎ mùngbò mǎ dhu-okú dò rò, ma mí obhó dhu àncɔ, ma mí nǝ títò àncɔ. Kàgàwà bhà ìlǐlǎ-Alafí rí munda nídhuní, afídu rí ndi dhu itè kɔngba idù. ²Ma mòzè munò dhu ní, afídu rǎrǐí ádrùngbǎ izu nà ndirò ìnzí ríku àpè nà. ³Ma màmbènà òzèna dhu ní mǐí Kàgàwà ófù ale tí ndirò Krístò-rǝ rò ndi nínǎ ale tí, àbanínzo, kǎkǎ atdí rùgànda tí mǎ mǐí mànà tó ngari ǝ, ndi dhu bhèyi ma mǎnzì dhu dhu rádù abádhí igù nǎnì. ⁴I àbanínzo ní Pbàìsràyélí, yà Kàgàwà náavò ríí pòndà inzo tí. Kítè pòndà ádrùngbǎnga tó awáwù abádhí tò, kǎnzì ungbòta tó làkǎ abádhí t'ábhúna mànà, kǎbhù Hyátá abádhí tò Músà-otù ǝ, kítè ndùle abádhí rádù tí dhu abádhí tò, ndirò kǎkǎ ábhǝ dhu tó làkǎ abádhí tò. ⁵Abádhí ní àlè t'ábhúna-nzìnzì tó pbàdzukuru, ndirò Krístò ka kugu ale-ngbò tó ǝfǝ ǝ abádhí-dhú nzínzì ǝ. Ndi Krístò ní ndi Kàgàwà yà kórɔ dhu dǝ aríí ale. Kǎkǎ kilè dhòdhòdhonganà! Àmìnà.

⁶Ma màtì nzá Kàgàwà akò làkǎ rǎkǎ nzá. Obhó tí, ìnzí ní kórɔ ale yà Pbàìsràyélí ǝ rò úvò ndi obhóná Pbàìsràyélí, ⁷ndirò ìnzí ní Àbràhamù-dhú ǝ rò úvò ale kórɔ i obhóná Àbràhamù bhà inzo. Obhó tí, Kàgàwà akò làkǎ Àbràhamù tò, ndàtì: «Ìsakà-otù ǝ nga ní ndi nyi nyabáya pbùkù dhu tí ka kòzùna pbàdzukuru nǐ.» ⁸Kà-tì ní, ìnzí ní kǝkǝ ka kugu ádhàdhì ìndrù ògu ka karí dhu bhèyi nzónzo i ka kòzùna ríí Kàgàwà bhà inzo tí, pbétù kǝkǝ ka kugu Kàgàwà akò làkǎ-otù ǝ nzónzo ní i ka kòzù ríí kàbhà obhóná pbàdzukuru tí. ⁹Yàrí ní ndi Kàgàwà akò làkǎ, ndàtì: «Yà dhu bhèyi kàsùmì ǝ, ma mǐrà tǎdítdǝ, ní Sàrá rí kpatsibhá ngbángba nùgu.»

¹⁰Ndirò, ìí ríí ní nǝ wò dhu kèlè. Rùbhekà ríí inè átò. Íyàdhíyà nùgu ǝyǝ ozó-nzo Èsawù mà Yàkòbhò nà, atdí àba, àlè t'ábhunà Ìsakà tò. ¹¹Pbétù, ìnzá ka kàpè i nzónzo mà nùgu rórò, ndirò ìnzá i nzónzo àpè atdí ídzi dhu mà ndirò atdí nzère dhu mà nónzi rórò, ndíní Kàgàwà udhé dhu náakǎ tí, ádhàdhì kǎrí dhu òvò ònǎ ǝfǝ ǝ, ¹²ndi ǝfǝ ní ìnzá nga nàndà ìndrù-kàsù nà, pbétù kàndà nga yà ìndrù nunzi Kàgàwà-afí òzè dhu kèlè nà. Ní Kàgàwà avò dhu Rùbhekà tò ndàtì: «Ádrùngbǎ-ingba nǝnzìya kasu olù-ingba tò.» ¹³Ìlǐlǎ Andítá rí dhu ǝvò, ndàtì: «Ma mòzè Yàkòbhò, madù Èsawù nóndrò.»

Kàgàwà arí dhu ònzì ndi ndòzè dhu bhèyi pòndà ale ní dhu

¹⁴Nírò, ádhu àlè kǎkǎ àlè rùnò? Tí ìnzí Kàgàwà rarí obhónánga ònzì? Ìnzí akekpá màtí! ¹⁵Obhó tí, kǎvò dhu Músà tò, ndàtì: «Ma mí izu àbà dónǎ ní ma mòzè mabà izu dónǎ ale, ndirò ma mí ídzìnga ònzì fíndà ní ma mòzè mǎnzì ídzìnga fíndà ale.» ¹⁶Nírò, Kàgàwà bhà ídzìnga nándà nzá nga ìndrù òzè dhu nà ndirò ndi ale rǝnzina dhu nà, pbétù kàndà nga kà rí izu àbà ìndrù dǝ dhu nà. ¹⁷Ìlǐlǎ Andítá ǝ, Kàgàwà rí dhu ǝvò Mísri tó pbìrì ǝ ádrùngbǎ kamà tò, ndàtì: «Ma mǐdì nyi nyíí ádrùngbǎ kamà tí, ndíní ma mìtè tí pbàkǎ

ádrùngbànga tó ɔbi otùnù ʒ, ndirò ndíní ìnrù igá tí ɔvòdu yà adzi ʒ kóró ngari ònà́.» ¹⁸ Nírò, Kàgàwà arí izu àbà ndi ndòzè ndàbà izu ònà́ ale-dʒ, ndirò kárfi ndi ndòzè afína ròʒ odú ale-afí àbhù ròʒ odú.

¹⁹ Wò dhu bhèyi Kàgàwà arí dhu ònzi rò, nyi nyínè nyati ima nĩ: «Ádhu Kàgàwà ròrù nĩ ìnrù dʒ tditdʒ okúna dò rò? Atdí ale mà tíí inè ndèwu kà-afí òzè ndònzì dhu?» ²⁰ Ní kòmbí, inyí ní àdhi ndíní nyi nyagò tí nyi Kàgàwà nà? Adzi ní ka kòbhòlò wìtù tí àdù àtìna àti ndi nòbhòlò ale nĩ: «Ádhu nyi nyò-bhòlò ima wò dhu bhèyi ní?» ²¹ Ità ʒru arí ale tí nzi àdù ndi ndòzè ndònzì dhu ònzi pbindà anzi ní? Ndi atdí anzi-adí ní tí, kà tí nzi àdù ifuta nà àkà wìtù ʒbhòlò, ndàdù yà bìlìnganà ka karí ngbóya ʒkò wìtù ʒbhòlò átò?

²² Ndi dhu bhèyi tí, Kàgàwà ríí inè ndònzì dhu ndi ndòzè dhu bhèyi pbindà ale nĩ. Kàzè nditè pbindà nàwí yà àkàkàna nditdì ànyàya ale tò, ndíní pbindà ádrùngbànga tó ɔbi nitè tí. Pbétù kádù i ale tó dhu-dzi òndù atdí. ²³ Kàzè átò nditè pbindà ádrùngbànga tó awáwù tó ábhònga yà izu ndi ndáà dòyá ale tò. I ale kàbhòlò angyangyi ndíní otsúya tí ndi pbindà ádrùngbànga tó awáwù ʒ. ²⁴ I ale ní àlè'i. Kùnzì nzá àlè *Pbàyàhúdì nzinzi ʒ rò tí, pbétù kùnzì àlè inzi ní Pbàyàhúdì nzinzi ʒ rò átò. ²⁵ Ndi dhu ríí àdhàdhì yà nabi ʒseyà bhà bhùkù ʒ Kàgàwà avò dhu bhèyi. Kàti:

«Ìmbà ií p̀bàkà ale tí ale

ní ma manziya «P̀bàkà Ale» tí.

Yà inzà ma matì atdí. Ma mózè dhu tí ale,

ní ma manziya «Atdí. Ma mózè Ale» tí*.

²⁶ Ndirò abádhí tò ka kavò dhu ònà rò ngari, kati: «Nyí ní nzi p̀bàkà ale,»

ní ʒ rò ka kanziya abádhí Kàgàwà, yà Ípirònga nà aríí ale bhà Inzo tí*.»

²⁷ Nabi Ísayà nà náavò dhu kpangba Pbàisràyéí-òkú dò rò, ndàti: «Ìmbà Pbàisràyéí àmbènà ií abho àdhàdhì ádrùngbà r̀r̀r̀-bidʒ ɔsɔkpò bhèyi matí, ní ngúfe ale k̀l̀l̀ abádhí nzinzi ʒ rí ndi ̀̀̀gu. ²⁸ Obhó tí, Ádrùngbàle Kàgàwà rí yà adzi ʒ ale-ànyà itdì àkàkà dhu bhèyi, yà ndi nyú ndi ndùnò ka dhu bhèyi, ndirò kà rí ndi dhu ònzi inzà ndi ndòdò nga ádzí r̀r̀r̀.» ²⁹ Ndirò ndi nabi Ísayà náavò dhu angyinà rò átò ndàti:

«Inzi Kàgàwà, yà kóró dhu dʒ aríí ɔbi nà ale nígũyana gukyè àlè-dhú

nzinzi ʒ atdí. Nà ale àlè tò,

ní àlè k̀l̀l̀yana àlè Sòdomò mà Gòmòrà nà tó kigò ʒ bhà, yà k̀t̀t̀ tsèya

bhèyi*.»

Krístò ní yà ìnrù-pfì ̀̀̀b̀̀ arí bhalabhala tó odu dhu

³⁰ Nírò, ádhu ndi àlè kàkà àlè r̀̀̀nò? Inzi ní Pbàisràyéí yà inzà dhu nanè Kàgàwà r̀̀̀z̀̀ ʒ obhónángatále tí ale, ní kòzù wà obhónángatále tí a'uta-otù ʒ. ³¹ Pbétù Pbàisràyéí, yà ̀̀̀yátá t'ífuta-otù ʒ Kàgàwà rí 'òzù obhónángatále tí dhu ònè r̀̀ ubhínà ale, náawù nzá ùvò ndi bhèyi ka rí 'òzù dhu ʒ. ³² Ádhu-òkú dò rò? Abádhí anè nzá ndi obhónánga a'uta-otù ʒ, pbétù abádhí anè ka yà ʒ ònzina kasu-otù ʒ dhu-òkú dò rò. Abádhí-pfì onzi abè wò ìnrù-pfì àbhù arí onzi r̀̀̀b̀̀ odu r̀̀, ³³ àdhàdhì Kàgàwà r̀̀̀nòna ̀̀̀l̀̀l̀ Andítá ʒ dhu bhèyi. Kà r̀̀tina:

* 9.17 Uvt 9.16 * 9.25 ʒse 2.25 * 9.26 ʒse 2.1 * 9.28 Ísa 10.22-23 * 9.29 ʒpt 19.23-28; Ísa 1.9

«Kàní ma mìli ìndrù-pfɔ̀ àbɛ́ rí odu *Sàyunì tó p̀bìrì d̃s̃.
Ka ní ìndrù àbhù rí ràwà ì bhalabhala tó odu.
Pbétù, kà'u rí ale-nyì rí nzí iwu*.»

*Pbàisràyélí núvò ì ìnzí 'àngu ídzì otu dhu

10 ¹Àbaninzó, ma mí atdyúna òho dhu, ndirò ma mí mitsò Kàgàwà-r̃s̃
Pbàisràyélí-okú d̃s̃ rò ní dhu ní Kàgàwà ràkà ndigù abádhí. ²Obhó tí,
ima ní yà ma múnɔna dhu tó ngàmbì: abádhí ní atdí d̃s̃ Kàgàwà nózè ìfu ale,
pbétù ndi ifuta náhu nzá obhóná inga t'únita ò rò. ³Abádhí-d̃s̃ álù nzá ingbà
dhu bhèyi m̀tí Kàgàwà arí ìndrù òzù obhónángatále tí dhu, 'àdù dhu ònè ìdì
fiyó obhónángá itíró. Abádhí úvò ì ìnzí 'àngu obhónángatále tí Kàgàwà rí 'òzù
óná otu. ⁴Obhó tí, Krístò-otù ʒ, Úyátá nárà àhu ndi ndàkàhà ndàrà àhu ró,
ndíni Krístò nà'ù ingbàtí ìli ndi ale mà nòzè Kàgàwà adù tí obhónángatále tí.

Ògù rí'ì yà Ádrùngbàlè Yèsù ná'ù ale tò kóró dhu

⁵Yàrí ní Músà andí Úyátá ifù ka kí dhu-otù ʒ Kàgàwà rí ìndrù òzù obhóná-
ngatále tí dhu d̃s̃ dhu. Kàtí: «Úyátá únò dhu ifù rí ale, ní ràdù ipir̃ɔnga àbà
ndi Úyátá-otù ʒ*.» ⁶Pbétù, Kàgàwà rí ìndrù òzù obhónángatále tí a'uta-otù ʒ
dhu rí mbà ì'ì ɔbì tí ìndrù t̃s̃. Ìlìl̃ Andítá ʒ ka kándí dhu ndi dhu d̃s̃ kati, nyi
ràkà nzá nyati afínu ʒ: «Ádhi ndi ʒrù-akpà ʒ rúpo?» Ndi dhu nádù ì'ì àdhàdhì
Krístò àbhù nyi nyí rífo ànyirò dhu bhèyi dhu. ⁷Ndirò, nyi nyàkà nzá nyati:
«Ádhi ndi ɔvè-bvè rófo?» Ndi dhu nádù ì'ì àdhàdhì Krístò àbhù nyi nyí rúpò
ànyì rò dhu bhèyi dhu. ⁸Pbétù, yàrí ní ndi Ìlìl̃ Andítá únò Kàgàwà rí ìndrù
òzù obhónángatále tí a'uta-otù ʒ dhu d̃s̃ dhu: «Kàgàwà bhà Ɔte rí'ì fkyèr̃ò tinú,
kà rí'ì linú ndirò kà rí'ì afínu ʒ*.» Ndi Ɔte ní Krístò à'u ka kí dhu d̃s̃ mà marò-
vona ìndrù t̃s̃ Ɔte. ⁹Nyi nyapè dhu ùnɔ kpangba tsùnu nyú nì nyati Yèsù r̀arí
Ádrùngbàlè, nyadù dhu à'ù atdí afínu nyú nà iwà Kàgàwà rabhù ka rìngbè ndi
ɔvè-bvè rò, ní nyi nyádù ògù ògù. ¹⁰Obhó tí, ìndrù apé Yèsù Krístò ná'ù afína
nyú ʒ rò, nòzè Kàgàwà ràdù obhónángatále tí. Ndirò, kápè ka ndi ndà'ù dhu
ùnɔ kpangba tsùna nyú nì, ní Kàgàwà ràdù kigu igù. ¹¹Obhó tí, Ìlìl̃ Andítá
ràtina: «Ingbàtí ìli ndi ale mà náapè kà'u, ní ndi ale rí nzí àdù dhu òzù ndàtì,
kòkórò ndi ra'u ka*.» ¹²Nírò Kàgàwà-ònzí, Pbàyàhúdí mà ìnzí ní Pbàyàhúdí
mànà nùdà ì nì dhu rí ìmbà ì'ì atdí m̀tí. Obhó tí, kóró ale rí'ì nà Ádrùngbàlè
tí ale ní atdí ale kèlè, ndirò kàrí ídzìngà ònzì kóró ale yà fóná dhu nònzi t̃s̃.
¹³Ìlìl̃ Andítá rí dhu ɔvò, ndàtì: «Ndi Ádrùngbàlè-r̃s̃ ndi nìtsò ingbàtí ìli ndi
ale mà ní ràdù ògù ògù*.»

¹⁴Nírò, ìndrù ràdù 'ìtsò ingbà dhu bhèyi yà inzà ì á'ù Krístò-r̃s̃? Ndirò,
abádhí ràdù kà'ù ingbà dhu bhèyi inzà ì àpè kàbhà màkùrù ìrì rórò? Ndirò
abádhí ràdù kàbhà màkùrù ìrì ingbà dhu bhèyi ìmbà ndi dhu ùnɔ rí abádhí
tò ale rí'ì r̃s̃? ¹⁵Ndirò, ka kádù dhu ùnò abádhí tò ingbà dhu bhèyi dhu apé
ì'ì inzà ka kòvì ìndrù abádhí-ti'ò dhu tí? Ìlìl̃ Andítá rí dhu ɔvò mbèyi nyú
ndàtì: «Ídzì Màkùrù nà ríwu ale ríwu dhu àl̃ ka kí dhu ní ídzì dhu*.» ¹⁶Pbétù,
kóró ale ná'a'ù nzá ndi Ídzì Màkùrù. Obhó tí, nabi Ísaya náaṽ dhu ndàtì: «Ɔò
Ádrùngbàlè, ádhi ndi mà múnɔna ídzì Màkùrù ná'ù?» ¹⁷Ní ndi dhu bhèyi

* 9.33 Ìsa 8.14; 28.16 * 10.5 Law 18.5 * 10.8 T̃r 30.12-14 * 10.11 Ìsa 28.16

* 10.13 Yòw 3.5 * 10.15 Ìsa 52.7 * 10.16 Ìsa 53.1

tí, ìndrù arí dhu à'u Ídzì Mākūrù ì ìrì rò, ndirò ndi Ídzì Mākūrù ní Krístò dǒ rǒtɛ Ɔtɛ.

¹⁸Nírò ma mí dhu ìvǔ, mati: Pbàyàhúdì nírì tí inzà ndi mākūrù? Abádhí ìrì wà ka! Obhó tí, ìlǐlǎ Andítá rǎtina:

«Mākūrù nà ríwu ale-tù nírì ndi kóró yà adzi ǒ,
abádhí-ǒtɛ àrà àhu yà adzi ǒ kóró ngari ǒnǎ*»

¹⁹Ma mí dhu ìvǔ tdítǒ, mati: Ndi dhu alú tí obhó Pbàisràyéí-dǒ? Kǎlú wà abádhí-dǒ. Obhó tí, Músà ní nírì ndi wemberè t'ále, yà Kàgàwà avò dhu otùna ǒ, ndàti:

«Ma mí nyǎbhǔ nyǎí adha tó ale-afí nà yà ìmbǎ arí nírì pbàkà ale tí ale dǒ.
Ma mí nyǎbhǔ nyǎkò yà inzà nga núnì dhu tí nyí nyaróẏàna ale rǒ*»

²⁰Nabì Ísayà náavò Kàgàwà ùnò fíndà ìnzì ní Pbàyàhúdì dǒ dhu átò ǒbì nyú nà, ndàti:

«Ma mǎbà ma fíyò ale ní kǎkà ìnzì úbhì mǎnè rǒ ale,
ma mítè ma fíyò ale ní kǎkà ìnzì úbhì dhu ònzì rǒ fudú ale*»

²¹Pbétù, Pbàisràyéí-okú dǒ rò Kàgàwà rǎtina yà dhu bhéyi: «Bìlǐnganà ma mǎrà ǒtsúdu ìyì rǒ mambe ìnzì arí inga ìrì, ndirò dǒyà ídzò ale ùnzì dǒ nírì ìnzì ingo tí tidu ǒ*»

Kàgàwà náadhò nzá pbìndà ale *Pbàisràyéí dǒtsì dhu

11 ¹Nírò, ma mí dhu ìvǔ mati: Kàgàwà náadhò tí ǒdho pbìndà ale? Ìnzà akekpá màtí! Obhó tí, imá na, ima ní Mùisràyeli, Àbràhamù bhà mùdzukurù, Bènyàminì bhà rùgànda. ²Kàgàwà náadhò nzá pbìndà ale kǎkà angiyà rò ndi ndapì fíndà. Nyí nyùnì tí nzá yà ìlǐlǎ Andítá náarúnɔna nabì Èliyà dǒ dhu? Pbàisràyéí ǒbhu ndi ndí Kàgàwà-ǒnzì rò, kúnɔ dhu ndàti: ³«Ádrùngbǎlé, abádhí ǒkyè pbùkù pbànábí, 'àdù pbùkù màzàbáhú núgolo. Ní ima, ma mòdì atdí rò, ndirò abádhí rǐ mǎnè ndínì ì oho tí ma*» ⁴Ní, ádhu Kàgàwà adù àdunà kà tò? Kǎdù dhu kà tò, ndàti: «Ma mòdò wà àrùbhù lufù ale idù. I ale ní kǎkà ì núvò ìnzì 'ǒkò ǒtdyùya-dǒ ***Bǎlì** tí kátina mǔngǔ-ngba-ǒnzì ale*» ⁵Ndi dhu bhéyi tí, indo màtí, ì nùbhà ale-go rǐ ìnè. I ale ní, yà Kàgàwà ǒpì fíndà pbìndà ídzìnga ǒ àdhàdhì afína nyú nózè ka dhu bhéyi ale. ⁶Ní, dhu apé ì Kàgàwà ǒpì abádhí pbìndà ídzìnga-otù ǒ dhu tí, ní kǒpì nzá abádhí ǒnzì dhu-okú dǒ rò. Ndi dhu bhéyi kǐrì rò, kàbhà ídzìnga ní nzì àdù ìrì ídzìnga.

⁷Ní, ádhu olu? Pbàisràyéí náabà tí nzá yà ì arónena Kàgàwà bhà ídzìnga? Ngúfe ale kèlè yà Kàgàwà ǒpì fíndà ní ì ka nabà. Pbétù ngǔkpà, kǎkà ǒdòdì, nábhu kǎdù rǒngò dǒyà ídzò ale tí. ⁸Obhó tí, ìlǐlǎ Andítá ǒ ka kandí dhu kati: «Kàgàwà abhù abádhí-afí rǒngò odú, ìnzì abádhí-nyìkpò ala tí nga, ìnzì abádhí-bì ràdù inga ìrì. Ní abádhí náarí ìnè ndi dhu bhéyi tí indo màtí.»

⁹Ádrùngbǎ kamà Dàwudì rǎtina átò:

«Abádhí tó mǔhendù àkǎ ndùgèrè ndi abádhí rǒ, ndòngò abádhí ǒtsì rǐ àdà tí,

ndínì abádhí awá tí ì, 'àdù fíyò nzérenga tó perè nabà.

¹⁰Abádhí-nyìnga àkǎ ndùtì, ìnzì rǎla nga,

* 10.18 Zàb 19.5 * 10.19 Tǒr 32.21 * 10.20 Ìsa 65.1 * 10.21 Ìsa 65.2 * 11.3 1Ká 19.10,14

* 11.4 1Ká 19.18

ndirò abádhí-adzíkpa àkà rùtdò ì bilínganà*»

**Pbàìsràyélí náadhò Krístò dhu
náabhù ídzìnga yà adzi ʒ ngǫkpà ale tò dhu**

¹¹Nírò, ma mí dhu ìvù mati: Pbàìsràyélí-pfò dhu ubé tí, ràrà àhu abádhí rí 'àwà dòtsí dhu ʒ? Inzá akekpa mǎtí! Pbétù, Pbàìsràyélí ʒdhò Krístò dhu-okú dò rò, ìnzí ní Pbàìsràyélí náabà ì úgu ʒnà otu, ndíní i Pbàìsràyélí ambè tí adhàya ʒnzì dʒ. ¹²Ní, dhu apé ìì Pbàìsràyélí tó afátá mà abádhí tó ivívinga màna náabhù ídzìnga yà adzi ʒ ngǫkpà ale tò dhu tí, ní yà Kàgàwà únzì Pbàìsràyélí rí ʒgù tó otu nungǫ atdídsò rò, ndi ídzìnga náadàya tí mbà ìì abho nyú ròsè?

¹³Kòmbí ma mí dhu ùncò fùkù ìnzí ní Pbàìsràyélí tírò. Ima nyú, ima ní ìnzí ní Pbàìsràyélí tó uvitatále. Ní ma mí milè ndi pbàkà kasu-okú dò rò. ¹⁴Nírò, ma mfí inè mabhu fàkà pbìrì ʒ bhà nyú rònzì ngǫkpà pbìrì ʒ ale-adhà, ingò ma maraya tí abádhí nzínzì ʒ atdídhená ale mà nígu. ¹⁵Obhó tí, dhu apé ìì Kàgàwà ʒdhò Pbàìsràyélí dhu níbhò ungbòta Kàgàwà mà nzínzì ʒ yà adzi ʒ ngǫkpà ale màna dhu tí, ní Kàgàwà à'ù Pbàìsràyélí tdítdò dhu tí mbà àdè ìì àdhàdhì abádhí, kàkà iwà uvè ale bhèyi ìì ale, nába ípìrɔnga tdítdò dhu bhèyi?

Pòlò rí ʒyʒ ʒfò ibho Pbàìsràyélí mà abhúya-nzínzì màna dʒ dhu

¹⁶ʒbhòlò ka kòbhòlò mègati-dòkpa* nábhù ka kapé perè tí Kàgàwà tò, ní ndi nùbhà gòna nádù ìì kàbhà átò. Ndirò, Pbàìsràyélí ríì àdhàdhì ʒòò tí Kàgàwà azò mìzèyìtunì-kpa bhèyi. Ní, ndi mìzèyìtunì-kpa-vé náapè ìì kàbhà dhu tí, ní ndi mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí nádù ìì kàbhà átò. ¹⁷Ní, Kàgàwà á'a ndi mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí-ròrò, ndàdù nyí, ìnzí ní Pbàìsràyélí, yà írì ʒ arí ɔngà mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí núpba ndàtsì kʒkʒ ù'à ndi ndù'a mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí tó ngari ʒ. Ní kòmbí nyí, ìnzí ní Pbàìsràyélí tírò, nyí nyarí Pbàìsràyélí náabà ídzìnga àbà átò, àdhàdhì írì ʒ mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí náarí yà ʒòò tí Kàgàwà azò mìzèyìtunì-kpa-vé ʒ rò ráhu idha nómvu átò dhu bhèyi. ¹⁸Nírò, nyí nyàkà nzá nyónzì kàkà ù'à Kàgàwà á'a mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí gàyà. Nyí nyí mbà nyí nyí nyoyò okúna dò rò dhu nà. Obhó tí, ìnzí ní nyí ndi nyí nyarí ɔbì àbhù ndi mìzèyìtunì-vé'í tò, pbétù kà-vé náarí ndi ɔbì àbhù fùkù.

¹⁹Nyí nyí inè nyàti ma ní: kòrì mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí ka ku'a, ndíní mà, mà mabá tí ngari ariya dʒ. ²⁰Ní, nyí nyànò obhó dhu. Ka ku'a abádhí, abádhí uvò ì ìnzí ì a'u tí dhu dhu-okú dò rò. Ndirò nyí, nyí nyí inè pòtsò nyí nyàpba nyí ndi itsu rò rò, a'uta nà nyí nyí dhu-okú dò rò. Ní kòmbí, nyí nyàkà nzá nyoyò nyí, pbétù nyí nyàkà nyàndà nga mbèyi! ²¹Obhó tí, dhu apé ìì inzà Kàgàwà ubhà kòrì itsu-ɔpbí-ayí, ròngò àmbe ʒ'ò dʒ dhu tí, ní kàdàya nyùbhà ingbà dhu bhèyi? ²²Nírò, nyìrè pé nga Kàgàwà bhà ídzìnga dʒ, ndirò nyìrè pé nga kàbhà nàwí dʒ átò. Àbadhi ní pbìndà nàwí itè arí kàkà ì núvò ìnzí 'à'ù ndi ale-okú dò rò ale. Pbétù, ka nádù ìì ídzì ale fùkù, kàbhà ídzìnga ʒ nyí nyòkò rò. Ìmbà k'ì ndi dhu bhèyi rò, ní nyí nyú mà kù'aya nyí átò. ²³Ndirò, Pbàìsràyélí na náapè 'ùgèrè, 'à'ù Kàgàwà tdítdò, ní kà rí inè ndùpba abádhí tdítdò,

* 11.10 Zàb 69.23-24 * 11.16 ʒzt 15.19-21 i 11.18 Mìzèyìtunì-kpa-vé tí ka kátina írò ní Pbàìsràyélí t'ábhúna-nzínzì.

ndùtsi yà abádhi íí òyá fíyɔ ngari ɔ. Obhó tí, Kàgàwà ríí inè ndùpbá abádhi, ndùtsi tdítɔ. ²⁴Nyí, inzi ní Pbàisràyélí tírò, nyí nyíí àdhàdhì irí ɔ mizèyituni-ɔpbí, yà Kàgàwà úà ndàdù àpbanà, ndùtsi yà òzò tí ndi ndazò mizèyituni-kpa rɔ bhèyi, inzi ní yà mùhàngú ɔ rò ka karí kòzò ònà ɔfɔ ɔ. Pbétù, Pbàisràyélí ríí àdhàdhì wò ndi òzò tí Kàgàwà azò mizèyituni-kpa bhèyi. Ní dhu rí ìmbà íí odú Kàgàwà tò, ndùpbá yà ù'á ndi ndú'a ndi mizèyituni rɔ rò ɔpbína, ndàdù àtsinà kà-rɔ tdítɔ.

Kàgàwà ríí izu tó afína nà

Pbàisràyélí mà inzi ní Pbàisràyélí mà nà dɔ dhu

²⁵Àbanĩnzó, ma mòzè nzá nyókò inzi nyúni yà órú ɔ ongonà àdi dhu, akye nyí nycúzina nyí atdíɔ inga núní ale tí ní. Ndi dhu yà órú ɔ ongonà àdi ní yà: atdíhená Pbàisràyélí nóokoya afíya rɔngò ɔ'ɔ odú, ràrà àhu yà Kàgàwà únzi inzi ní Pbàisràyélí rí ògù-otù ùngù atdíɔ dhu ɔ. ²⁶Nírò ní ndi Isràyeli tó pbiri ɔ ábhɔ ale núgùya àdhàdhì yà ìlilá Andítá ɔ Kàgàwà rɔvɔna dhu bhèyi, ndàti:

«Ewutaba rí ndìtò Sàyunì tó pbiri dɔ.

Kàrí nzère dhu itò Yàkòbhò bhà pbàdzukuru nzínzi ɔ rò.

²⁷Wòrí ní ndi yà abádhi mà nà mà mungbòya mà ní ungbòta, abádhi tó nzérénga núba ma mí abádhi tó ònà kàsúmí ɔ'»

²⁸Ídzi Màkürè Pbàisràyélí ɔdhò dhu ka kàndà rò, abádhi ní Kàgàwà rɔ òmvù, ndi dhu ràdù íí mègàsù tí fùkù. Pbétù, Kàgàwà avò abádhi fíndà dhu ka kàndà rò, abádhi ní atdíɔ Kàgàwà ózè abhúya-okú dò rò ale. ²⁹Obhó tí, Kàgàwà náarí nzí indrú tó ndi ndàbhù perè àkɔ ndi ale-fɔ rò. Ndirò, kàrí nzí fíndà ndi ndóvò ale ɔdhu. ³⁰Angyi nyí, inzi ní Pbàisràyélí tírò, nyí nyuvò nyí inzi nyí rí Kàgàwà-tsù dhu, pbétù kòmbí, kùbà dhu fùkù Pbàisràyélí úvò ɔ inzi 'rì kà-tsù dhu dhu-okú dò rò. ³¹Àdhàdhì abádhi úvò ɔ kòmbí inzi 'rì Kàgàwà-tsù dhu dhu nábhù Kàgàwà ríí izu tó ale-afí nà dèkú dhu bhèyi, ní kí'ya inè izu tó afína nà átò abádhi dɔ, abádhi rí 'ègèrè 'ingò tina ɔ rò. ³²Obhó tí, Kàgàwà ábhù Pbàisràyélí mà inzi ní Pbàisràyélí mà nà ríí inzi rí tsunà dhu ìri ale tí, ndíní ndi ndi'í tí izu tó afína nà abádhi dɔ kórɔ.

³³Ándà pé Kàgàwà bhà ídzìnga náarí'í ádrùngbá tí dhu! Kàrí dhu-ŋga òvò tí dhu mà, kàbhà inga t'únita mà nà ríí abhàbhɔ nyú ròsè! Ádhi pbá ale ndi kàbhà irèta àwè rádù? Ádhi pbá ale ndi kùdhè ndi ndonzi tí dhu rádù dɔna àlu? ³⁴Àdhàdhì yà ìlilá Andítá rɔvɔna dhu bhèyi:

«Ádhi pbá ale ndi Ádrùngbàle Kàgàwà bhà irèta núní?

Ádhi pbá ale ndi kà tó rádù sedzà àbhù'?»

³⁵«Ádhi pbá ale ndi dhu nábhù angyi Kàgàwà tò,

ndíní kàdù tí ndi dhu-arì ɔ dhu ádu fíndà'?» ³⁶Obhó tí, kórɔ dhu

náaráhu kà-fɔ rò, kórɔ dhu kàbhòlò ndi, ndirò kórɔ dhu ríí kà tò. Ní, kàkà ilèta nà dhòdhóhóngà nà! Àmìnà.

Kàgàwà bhà kasu ònzi ka kí atdí ale-afí nyú na dhu

12 ¹Nírò àbanĩnzó, àdhàdhì Kàgàwà nítè pbìndà izu tó ale-afí àlè tó dhu bhèyi, ma mìtè nyí itdè tí, nyúbho ngbòku kà tò, ríí àdhàdhì Kàgàwà

tò ka kùbho ípírǝrǝ rǝí iza tó perè bhèyi, kà-nyìkpó ǝ ilà, ndirò kà-nyìkpó nǝfǝ perè bhèyi. Wǝrí ní ndi àdù ìí obhónánga tó ǝfǝ, yà Àbadhi àlè nyí nyàdù ní. ²Nyí nyàkǝ nzá nyǝnzì nyí àdhàdhì yà kòmbí arǝí adzi ǝ ale náarí 'ǝnzi ònà ǝfǝ ǝ. Pbétù, nyí nyàkǝ nyàbhu Kàgàwà rùgèrè nyí, ndàbhu fùkù irèta rǝngò ǝwútána tí, ndíní nyí nyǝni tí Kàgàwà ózè nyǝnzì dhu. I dhu ní: ídzì dhu tí rǝí dhu mà, Kàgàwà-nyìkpó nǝfǝ dhu mà, ndirò obhónánga tó dhu nyú tí rǝí dhu mànà.

³Àdhàdhì yà Kàgàwà ǝnzínà idù ídzìnga mìí uvitatále tí dhu-bvu rǝ, ma mátina nyí ní kǝrǝ: atdí ale mà nzínzìku ǝ nákǝ nzá ndǝzè ndi ǝrú nyú, rǝsè yà ndi ndíí ònà ǝfǝ dǝnà. Pbétù, nyí nyàkǝ nyǝzè nyí yà nyí nyú nyí nyíí ònà ǝfǝ ǝ, inzì nyí nyí nyídzì rǝrǝ, àdhàdhì yà Kàgàwà ǝndò fùkù fùkù a'uta-otù ǝ perè-bvu rǝ. ⁴Atdí ale-ngbò rǝ, ale-ngbò-rǝngá-nzo náaríí ibí, ndirò i ale-ngbò-rǝngá-nzo rǝ mbǝ ìí kǝrǝ atdí kasu nà tí. ⁵Ní ndi dhu bhèyi tí, àlè kí mbǝ ìí ibí rǝ màtì, ní àlè ní atdí ale-ngbò kèlè Krístò mànà àlè kúngbò àlè dhu-otù ǝ. Ndirò àlèí kǝrǝ, àlè kúngbò àlè àlè rǝí atdí ale-ngbò tí, ìngbatí fli ndi ale mà rǝí pbìndà ngari ǝ àdhàdhì atdí ale-ngbò-rǝngà bhèyi. ⁶Pbìndà ídzìnga-bvu rǝ, Kàgàwà íbhò dhèdhèrè perè-tidò àlè tò. Ní, kàbhà *nabi bhèyi ka kí dhu ǝvò ìndrù tò dhu tó perè nábà ale, nákǝ ndàrà dhu ǝvò rǝ ìndrù tò yà kǝrǝ àlè ká'ù obhónánga tó ǝte-bvu rǝ. ⁷Ngǝkpà ale dzàna t'ǝnzita tó perè nábà ale, nákǝ ndǝnzì ka mbèyi. Ìndrù tò ka kí dhu ùdhè dhu tó perè nábà ale, nákǝ ndùdhe dhu mbèyi ìndrù tò. ⁸Ngǝkpà ale tò ka kí sedzà àbhù dhu tó perè nábà ale, nákǝ ndàbhu sedzà mbèyi abádhí tò. Ìndrù tò ka kí perè ùbhò dhu tó perè nábà ale, nákǝ ndùbho ka inzì ndi ndǝzàna rǝrǝ. Ìndrù ǝdò arí ale, nákǝ ndǝdò abádhí mbèyi. Izu tó ale-afí nà ka kí ngǝkpà ale dǝ dhu tó perè nábà ale, nákǝ ndǝnzì ka dhèdhe nà.

Yèsù ná'ù ale àkǝ 'òkò tí nzínziya ǝ dhu

⁹Fùkù àzè nákǝ ndíí ìmbǝ ònà utrátà na. Nyí nyàkǝ nyǝndrò kǝrǝ dhu-tsí kǝkǝ nzèrè dhu tí rǝí, nyàdù nyàpba ídzì dhu tí rǝí dhu rǝ. ¹⁰Nyí nyàkǝ nyǝzè nyí nzínzìku ǝ àdhàdhì atdí àba bhà ale náarí 'òzè nzínziya ǝ dhu bhèyi. Nyí nyàkǝ nyíí wemberè t'ále tí nzínzìku ǝ nyí nyí nyíí dhu ǝ. ¹¹Nyí nyàkǝ nyǝnzì Ádràngbàlè Yèsù bhà kasu atdyúku nyú nà, ìmbǝ itsí na, ndirò nyí nyàkǝ nyǝnzì ka afíku nyú nà. ¹²Nyí nyàkǝ nyòkò dhèdhe ǝ, yà àlè tò Kàgàwà ǝkò fìndá làkǝ dhòdhòdhóngà tó ípírǝnga ǝdò nyí nyí nyí nyabá tí rǝ. Nyí nyàkǝ nyǝndù dhu-dzi àpbè ǝ, nyàdù ìko pǝtsǝ itsòta ǝ. ¹³Nyí nyàkǝ nyǝnzì Kàgàwà bhà ale dzàna fíyǝ mǝhetù ǝ, nyàdù òwu olo tí rǝí ale àko rǝ.

Àzè àkǝ kitè kǝrǝ ale tò, ìmbǝ rǝí òmvù tò màtì dhu

¹⁴Nyí nyàkǝ nyàso rùkù rávu ale. Nyí nyàkǝ nyàso abádhí, inzì ní nyǝfù abádhí òfù tí. ¹⁵Nyí nyàkǝ nyǝnzì dhèdhe atdíkpà kǝkǝ dhèdhe ǝ rǝí ale mànà, nyàdù ǝdzi atdíkpà kǝkǝ ǝdzi rǝdzi ale mànà. ¹⁶Nyí nyàkǝ nyòkò irita nà nzínzìku ǝ. Nyí nyàkǝ nzá nyùbhà ale ìdzì ka kí dhu ràtdù afíku, pbétù nyí nyàkǝ nyùbhà nyí yǝrǝwà ǝ ka kóko dhu ràtdù ndi afíku. Nyí nyàkǝ nzá nyǝzè nyí nyí-tírò dhu-ǝnga t'òvòta núni ale tí.

¹⁷Nyí nyàkǝ nzá nyàdu nzèrè dhu ìndrù tò nzèrè dhu ní. Nyí nyàkǝ nyíí ídzìnga ǝnzi ka kí kǝrǝ ale tò ní ale-afí nà. ¹⁸Àkǝkǝ ní, tiku ònà rǝ, nyí nyàkǝ nyǝnzì ǝbi nyòkò màrùnga ǝ kǝrǝ ale mànà. ¹⁹Odhídù, yà atdídzì ma mǝzè nyí

rò, nyí nyàkà nzá nyútsè rùkú dhu nyí-tírò, pbétù nyí nyàkà nyùbhà ngari Kàgàwà bhà nàwí tò rònzi ndi kasu. Obhó tí, ka kándí dhu ìlílà Andítá ò, kati: «Ìndrù rǝ dhu ùtse ka kí dhu ní kàsùdu. Ìma, Ádrùngbàle Kàgàwà ní ndi ma mǝtsèya rùkú dhu*» ²⁰Pbétù, àdhàdhì yà ìlílà Andítá náarúnna dhu bhèyi: «Rùnù arí òmvù tí ale náapè ìí àwù nà, ní nyi nyàkà nyabhu ònyù kà tò. Kápè ìí idha-atdyú nà, ní nyi nyàkà nyabhu idha kà ròmùvù. Obhó tí, wò dhu bhèyi nyi nyònzì dhu ràdù ìí àdhàdhì kàzu-li nyi nyitrò kà-dò-tsírò dhu bhèyi'» ²¹Nyi nyàkà nzá nyabhu nzére dhu rònzi lèmanu, pbétù nyi nyàkà nyonzi nzére dhu lèma ìdzìnga t'ònzita nǝ.

Àlità bhà ádròdrǝ ale àkà kífù dhu

13 ¹Ìngbàtí ìli ndi ale mà náká ndifu idzi nónyù ìndrù dǝ ádròdrǝ ale. Obhó tí, inzà áhu Kàgàwà bhà rǝ ádrùngbànga náarí mbà ìí. Ndirò, kàkà idzi nónyù ìndrù dǝ ádròdrǝ ale núli ní Kàgàwà. ²Nírò, ádrùngbànga tò òbi nà arí ale nà rí ndàgò ale ní Kàgàwà ùyà dhu nà rí ndàgò ale. Ndirò, ndi dhu bhèyi arí dhu ònzi ale ní iwà Kàgàwà rǝ anya ìtdì dòyà dhu nìdhà dòyà ì tǝrò ale. ³Obhó tí, idzi dhu ònzi arí ale náarí nǝ ádròdrǝ ale-òdò ònzi, pbétù abádhí-òdò ònzi arí ní nzére dhu ònzi arí ale. Nyi nyóze tí wà nyongò àdi ìnzí nyi nyí ádrùngbàle-òdò ònzi rǝrǝ? Nírò, nyi nyàkà nyonzi idzi dhu, ní kà ràdù nyifu. ⁴Obhó tí, ádròdrǝ ale rǝnzina ní Kàgàwà bhà kasu, ndíni nyi nabhù tí nyonzi idzi dhu. Pbétù, dhu apé ìí nzére dhu ònzi nyi nyarí dhu tí, ní nyi nyàkà nyonzi abádhí-òdò. Obhó tí, ìnzí ní kǝkǝrò nga ndi abádhí rǝ ìndrù tò ì í mǝlipò àbhù nǝ ádrùngbànga tò òbi nà nǝ. Mǝlipò àbhù abádhí rǝ nzére dhu nǝnzì ale tò rǝ, abádhí rǝnzina ní Kàgàwà bhà kasu, ndíni kàbhà nàwí nitè tí í ale tò. ⁵Ní ndi dhu-okú dǝ rǝ, inga nǝdǝ dhu nyú ní kífù ádròdrǝ ale, ìnzí ní Kàgàwà bhà nàwí-òdò ònzi ka kí dhu-okú dǝ rǝ tí, pbétù, ale-affí rǝ dhu itè átò idzi dhu rǝrǝ ndi dhu-okú dǝ rǝ.

⁶Ndi dhu-okú dǝ rǝ ní ndi, nyí nyarí pàratà ùfǝ átò. Obhó tí, àlità bhà kasu ònzi arí ádròdrǝ ale náarǝnzina ní Kàgàwà bhà kasu. ⁷Ní, nyí nyàkà nyàbhu ìngbàtí ìli ndi ádrùngbàle bhà obhónánga mà ndi ádrùngbàle tò. Nyí nyàkà nyúfǝ pàratà yà pàratà àbhù arí kufǝ ndǝmbè-fǝ, ndirò nyí nyàkà nyàtsà *tákisi yà tákisi àtsà arí ale-fǝ. Nyí nyàkà nyífu ifuta nà àkà ádrùngbàle, nyàdù ilèta nà àkà-tsí nǝlè.

Ìndrù rǝ 'òzè nǝnzìya ò dhu ní Kàgàwà bhà Úyátá ifù ka kí dhu

⁸Nyí nyàkà nzá nyí atdí ale bhà wànzà nà màtí. Wànzà tí nyí nyàkà nyí nà ní atdí dhu kǝlè. Ndi dhu ní, nyóze nyí nyí nǝnzìku ò dhu. Obhó tí, òdhìna nòzè ale nífu wà Úyátá atdí. ⁹Kàgàwà bhà Úyátá rǝ dhu òvo, ndàti: «Dhu àkà nzá nyonzi mǝnyòni, dhu àkà nzá nyohò abvo, dhu àkà nzá nyonzi ogbo, ndirò dhu àkà nzá nyili afínu ngàtsi ale-fǝ rǝrǝ dhu dǝk». Kǝkò í Úyátá mà, kǝrǝ ngǝkpà-tsí màna, ní ka kútsi yàrǝ atdí Úyátá ò: «Nyi nyàkà nyóze òdhìnu àdhàdhì yà ìnyì nyú nyi nyóze nyi nyi-tírò dhu bhèyi'» ¹⁰Òdhìna nòzè ale rǝ nǝrǝ àdù nzére dhu ònzi kà-rǝ. Nírò, ale t'òdhìna òzè ka kí dhu ní Úyátá ifù ka kí àkàkà dhu bhèyi dhu.

* 12.19 Tǝr 32.35 j 12.20 Mbà 25.21-22. Kà-tì ní, ngàtsi nǝ, wò dhu bhèyi nyi nyònzì dhu dhu ràdù ndi ale àbhu nyina rǝwù, ràdù ndàgèrè ndùbhà pbìndà nǝrènga. k 13.9 Úvt 20.13-15,17; Tǝr 5.17-19,21 * 13.9 Law 19.18

Krístò rǐngò òná idhò àkà kòdò tí dhu

¹¹Nyǐ nyàkǎ nyòzè nyǐ nzínziku ʒ, nyǐ nyùni wà yà àlě kǐi òná kòmbí kàsùmi nídhuní. Obhó tí, Yèsù Krístò àlě ka'u òná kàsùmi ʒ, àlě kúgu dòtsí òná kàsùmi níi'i àdì ndì ndàdì itse ró. Ní kòmbí, kindù wà ndì íkyèrɔ nyú àlě tí. Nírò, kàní idhò ʒ rò nyǐ nyǐ nyíwà òná fùkú kàsùmi náká wà! ¹²Iku-ɔnga àlì wà ndì, ndirò inga rùbho dhu nínù wà ndì. Àlě kàkà àlě ràwà ínò tó mǎtsɔ igi, àlě ràdù ila ùgye àlě kǐ ní awáwù ʒ mǎtsùmu núgù. ¹³Àlě kàkà àlě rǐi adyíbhengá nga nà àkà ídzi mǎtsɔ nà, àlě ràdù àlě ɔdò kàkà dhu-tsí rǒrò. I dhu ní: pǐrà bhěyi ka kǐ dhu ònyu dhu, iwa t'órita, kórɔ mènnyòni-tidò t'ónzita, anya t'ónzita, ndirò adha tó ale-afí nà ka kǐi dhu. ¹⁴Nyǐ nyàkǎ nyǎfɔ yà Yèsù íbhò àlě tó mǎtsùmu. Ndirò, nyǐ nyàkǎ nzá nyǎbhà yà ngbòku rǐ atdyúya òho dhu ròvò nyǐ, nyámbe kòzè dhu ɔnzì dʒ.

Inzá ɛndrù àkà ndòtdì ɔdhìnà-ànyà ònyù-okú dò rò dhu

14 ¹Nyǐ nyàkǎ nyàko yà ivívi a'uta nà arǐi ale inzá nyǐ nyàgò nyǐ nà pbìndà irèta dʒ rǒrò. ²Atdí ʒfɔ ní, atdí ale rǐi inè ndònyù kórɔ ònyù-tidò pbìndà ɔbi nà a'uta-okú dò rò, pbétù ngǎtsi ale ràdù ndà'ù ndònyù itò-bí' kèlě pbìndà ivívi a'uta-okú dò rò. ³Ní, wò ndi kórɔ ònyù-tidò ònyu arí ale náká nzá ndònzì yà inzǐ arí iza ná'a ale-itsì. Ndi dhu bhěyi tí, yà inzǐ arí iza ná'a ale, náká nzá ndòtdì yà kórɔ ònyù-tidò ònyu arí ale-ànyà, Kàgàwà náko wà kònyu arí ale átò nídhuní. ⁴Inyi, inyi ní àdhi wò ngǎtsi ale bhà kasutále dʒ nyi nyarí anya itdì rɔ? Kàrǐ kórɔ dhu ònyu dhu mà, ndirò inzǐ kà rǐ kórɔ dhu ònyu dhu mà ní kàbhà kasu tó ádrùngbǎle-òtè. Ndirò, kàbhà Ádrùngbǎle Yèsù rǐi inè ɔbi nà ndidì ka pòtsò pbìndà a'uta ʒ.

⁵Atdídhénà ale náarí atdídhénà idhò ʒzù atdí dʒ rǐi tǐya nà ròsè ngǔkpà idhò dònà dhu tí. Pbétù, ngǔkpà ale arádù kórɔ idhò ʒzù rǐi àdhàdhi. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ngǎtsi ale náarí dhu à'u àdhàdhi ndì nyú ndì ndirèna nditírò dhu bhěyi. ⁶Afína nitù atdí idhò-okú dò rò ale, ní rǐ dhu ɔnzì ndi dhu bhěyi ndíní ndì ndifu tí Ádrùngbǎle Yèsù. Kórɔ ònyù-tidò ònyu arí ale ní rǐ dhu ɔnzì ndi dhu bhěyi, ndíní ndì ndifu tí Ádrùngbǎle Yèsù átò. Obhó tí, kà rǐ ɔtsò àbhù Kàgàwà tó pbìndà ònyù-okú dò rò. Ndirò, inzǐ arí kórɔ ònyù-tidò ònyu ale ní rǐ dhu ɔnzì ndi dhu bhěyi átò, ndíní ndì ndifu tí Ádrùngbǎle Yèsù, ndàdù ɔtsò àbhù Kàgàwà tó. ⁷Obhó tí, àlě karí mbǎ ípírɔnga nà àlě kòzè àlě rǐi kà nà dhu-okú dò rò. Ndirò, àlě karí nzí ève àlě kòzè àlě rùve dhu-okú dò rò. ⁸Kà-tì ní, àlě kapé i'i ípírɔnga nà, ní àlě kǐi kà nà Ádrùngbǎle Yèsù ɔzè ka dhu-okú dò rò. Ndirò àlě kapé ève, ní àlě kúve Ádrùngbǎle Yèsù ɔzè ka dhu-okú dò rò. Nírò, dhu apé i'i àlě kǐi ípírɔnga nà dhu tí, ndirò ngǎtsi ní dhu apé i'i àlě kúve dhu tí, ní àlě i'i ní Ádrùngbǎle Yèsù bhà ongyéngá. ⁹Obhó tí, Krístò avè ndàdù ndingbè, ndíní ndì ndadì tí Ádrùngbǎle tí kàkà iwà ève ale mà, ípírɔnga nà rǐi ale mà nà tó. ¹⁰Pbétù inyi, ádhu nyi nyarí anya ɔtdì ɔdhìnu dʒ okúna dò rò? Ndirò ádhu inyi, nyi nyarí ɔdhìnu-itsì ɔnzì okúna dò rò? Obhó tí, àlě i'i kórɔ àlě kikòya Kàgàwà bhà anya t'únɔta tó tombi-ɔnzí. ¹¹Obhó tí, ka kándí dhu ìlǐlǎ Andítá ʒ kati:

I 14.2 Rɔmà tó kígò ʒ Kànisa ʒ, ivívi a'uta nà ale náazè 'ònyù itò-bí kèlě, akye i owuna yà iwà Músà bhà Uyátá ísɔ inzǐ kongò à'ana iza mà mǔngǔ-nzo tó ka kàbhù perè tì iza mà nà ná'è ní.

«Ádrùngbàle Kàgàwà ràtina:

«ma, ma mǎí inè nyìkpódu nà. Ní, kóró ale núukɔya ɔtdyàya-dɔ ɔnzìdú, ndirò kóró ale nɔɔvɔya dhu kpangba 'àti: ma ràrǐ Kàgàwà'...» ¹² Ní ndi dhu bhěyi tí, ìngbàtí ǐli ndì ale mà àlě nzínzi ɔ náaweya ndì ndanzì dhu nditírò Kàgàwà-ònzì.

¹³ Nírò, àlě kàkà nzá àlě rìtdì àlě-ànyà àlětírò àlě nzínzi ɔ. Pbétù, kàní nyí nyàkà nyɔnzì dhu: nyí nyàkà nzá nyùli ɔdhíku-tsù ɛ̀tò rádù ɛ̀nzì rùngu Kàgàwà bhà ɔtu dhu abádhí-ònzì, ndirò nyí nyàkà nzá nyɔnzì abádhí àbhù rádù ròtsù nzérenga ɔ dhu. ¹⁴ Ma m̀ni wà dhu madù dhu à'ù, Ádrùngbàle Yèsù-òtù ɔ: Kàgàwà-nyìkpó ɔ ɔ̀tì atdí ɔnyù-tidò mà ràrǐ mbà. Pbétù, ndi ale apé atdí ɔnyù-tidò mà ɔ̀zù Kàgàwà-nyìkpó ɔ ɔ̀tì dhu tí, ní ndi ale tò ndi ɔnyù ɔ̀tì wà. ¹⁵ Dhu apé ǐí yà nyi nyónyuna ɔnyù-okú dò rò nyi nyàbhù ɔdhìnu-afí rǐí ɛ̀zù nà dhu tí, ní nyi nyí ǐí ɛ̀mbà àzè tó ale-afí nà. Pbàkù ɔnyù-okú dò rò nyi nyàkà nzá nyàbhù wò Krístò náavè okúna dò rò ale nyú rǐtsì pbìndà a'uta ɔ. ¹⁶ Nírò, ǐdzì dhu tí nyí nyòzù dhu ɔnzì nyí nyí dhu nákà nzá ndǐí nzére dhu ɛ̀nɔ yà ɛ̀nzà Yèsù ná'ù ale rádù nyí nǐ okúna dò rò dhu tí. ¹⁷ Obhó tí, ɔ̀rù-akpà ɔ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà ǐdzi ní nǐ ɔnyù, ndirò ka ní nǐ ɔmvà. Pbétù ka ní yà Kàgàwà bhà ǐlǐlǐ-Alafí arɔnzina àlě-nyutsi dhu. ǐ dhu ní: kǎrí àlě àbhù àlě rɔnzì obhónánga tó dhu, àlě ròkò màrùngà ɔ àlě nzínzi ɔ, ndirò àlě ròkò dhèdhe ɔ. ¹⁸ Ní wòrí ɔ̀fò ɔ àlě kí Krístò bhà kasu ɔnzì dhu rǐ ndi àlě àbhù àlě rǔfò Kàgàwà-nyìkpó, ndirò ɛ̀ndrù-nyìkpó.

¹⁹ Ní ndi dhu-okú dò rò, àlě kàkà àlě rɔnè màrùngà ɛ̀bhò rádù àlě nzínzi ɔ dhu. Ndirò, àlě kàkà àlě rɔnzì ngùkpà ale ɔ̀sì rádù fíyò a'uta ɔ dhu. ²⁰ Nyi nyàkà nzá nyinza Kàgàwà rɔnzina àlě-nyutsi kasu ɔnyù-okú dò rò. Obhó tí, kóró ɔnyù-tidò rǐí inè konyù, pbétù ɔdhìnu àbhù rádù ɛ̀nzì rùngu Kàgàwà bhà ɔtu ɔnyù-tidò ɔnyu nyi nyí dhu ní nzére dhu. ²¹ Dhu rádù àkà mběyi nyú nyubhà ɛ̀zà ɛ̀nzì nya'à, nyubhà òvayì ɛ̀nzì nyɔmvè, nyadù àdì ɛ̀nzì nyɔnzì kóró dhu-tsí yà ɔdhìnu-tsù ɛ̀tò rádù ɛ̀nzì rùngu Kàgàwà bhà ɔtu. ²² ǐnyi, nyi nyàkà nyɔdò yà pbèkù a'uta àbhù nyɔzù ǐdzì dhu tí Kàgàwà-ònzì dhu afínu ɔ. Hirò nɔnzì ale ní yà ɛ̀nzì arí ànyàna ɔtdì nditírò yà afína ɛ̀dhè dhu ndì ndònzì rò. ²³ Pbétù, yà afína rùguru ndì ndónyuna ɔnyù-okú dò rò ale, nányà Kàgàwà ɔtdì wà. Obhó tí, kà rǐ nǐ ndi dhu ɔnzì a'uta nónzi ka ɔ̀nà ɔ̀fò ɔ. Ndirò, ɔ̀nzina ka kí kóró dhu-tsí, yà ɛ̀nzà ndì nàkò a'uta nà ní nzérenga.

ɛ̀nzà dhu àkà ɛ̀ndrù rɔnzì nyìkpóna nòfò nditírò dhu kèlè dhu

15 ¹ Àlě'í yà ɔbi nà àlě kǐí àlě tó a'uta ɔ rò, àlě kàkà àlě rɔnzì kàkà ɛ̀mbà rǐí ɔbi nà fíyò a'uta ɔ ale dzùna fíyò ɛ̀vívínga ɔ, ɛ̀nzì àlě rɔnzì àlě-nyìkpó kèlè ɔ̀fò rǐ àlětírò dhu. ² Ìngbàtí ǐli ndì ale mà àlě nzínzi ɔ nákà ndònzì ɔdhìna-nyìkpó ɔ̀fò rǐ dhu kà tò ndì ndí ǐdzìnga ɔnzì dhu-òtù ɔ, ndíní ndi dhu adù tí ndi ale ɔ̀sì pbìndà a'uta ɔ. ³ Obhó tí, Krístò nyú mà náanzì nzá nyì-kpóna ɔ̀fò rǐ nditírò dhu, àdhàdhì yà ǐlǐlǐ Andítá ɔ ka kandí *Màsiyà dɔ dhu bhěyi: «Yà abádhí arúnɔna ɛ̀nyi, Kàgàwà, nǐ nzére dhu tó ɛ̀tùtánga náara ndà'e dùdù'...» ⁴ Ndirò kóró dhu yà angyí ka kandí ǐlǐlǐ Andítá ɔ, ní ka kandí ndíní dhu nudhè tí àlě tò. ǐ Andítá náarí àlě àbhù àlě ròndù dhu-dzi, ndàdù àlě-afí àbhù ròtsì ɔbi, ndíní àlě kabá tí yà Kàgàwà akò fíndà làkà àlě tò dhu. ⁵ Nírò,

Kàgàwà, yà dhu-dzi t'òndùta tó ɔbi àbhù arí indrù tò ndàdù ale-afí òpè ale, náká ndàbhu nyí nyíí irita nà nzínziku ɔ, Krístò Yèsù bhà ɔfɔ nódýi nyí nyí dhu-otù ɔ. ⁶Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù Kàgàwà, àlě tó Ádrùngbàlě Yèsù Krístò t'ábanà, nílě atdí afíkú na ndirò atdí tükú na.

Krístò ira Pbàyàhúdí mà inzí ní Pbàyàhúdí màná tò dhu

⁷Nírò, nyí nyàká nyóngò nyáko nzínziku ɔ àdhàdhì Krístò náakò nyí dhu bhèyi, ndíní Kàgàwà-ɔvò ilě tí ndi. ⁸Obhó tí, ma mátina kpangba nyí nǎ, Krístò ira Pbàyàhúdí tó kasutále bhèyi, ndíní ndi ndabhu tí yà abádhí t'á-bhúna tò Kàgàwà akò làká rākā, ndi dhu ràdù dhu itè Kàgàwà rārī yà èno ndi ndùnò dhu ifù arí ale. ⁹Kíra átò ndíní inzí ní Pbàyàhúdí nílě tí Kàgàwà átò p̀b̀indà izu tó ale-afí-okú dò rò, àdhàdhì yà ɔlǎlǎ Andítá ɔ ka kándí ka dhu bhèyi. ɔ Andítá rātina:

«Wò dhu-okú dò rò, ma mónico nyilè inzí ní Pbàyàhúdí nzínzi ɔ, ndirò ma mónico adyi àyù mífù nyi nǎ.»

¹⁰Ndirò, Andítá rātina tditdɔ:

«Nyí, inzí ní Pbàyàhúdí tíró, nyònzì dhèdhe atdíkpá Kàgàwà bhà ale màná!»

¹¹Ndirò kà rātina tditdɔ yà dhu bhèyi:

«Nyí inzí ní Pbàyàhúdí, nyilè Ádrùngbàlě.

Nyí kóró alé, nyilè ka!»

¹²Ndirò, nabi Ísayà rātina:

«Yèsè bhà m̀dzukuru^m nítɔya ndi.

Ní, k̀nyaya idzi inzí ní Pbàyàhúdí dɔ,

ndirò i ale adùya nyìkpóya ɔlǎ kà-rɔ, ndíní ɔ nígú tí.»

¹³Nírò Kàgàwà, yà àlě àbhù arí àlě rùlì àlě-nyìkpó ndi ndónzina dhu rɔ ale, náká ndirò nyí àkākā dhèdhe nǎ, ndàdù nyàbhu nyòkò màrùngà ɔ, ka nyí nyá'ù nìdhuní. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù nyìkpóku ɔlǎ atdídɔ kà r̀nzina fùkù dhu rɔ ɔlǎlǎ-Alafí bhà ádrùngbànga tó ɔbi nǎ.

Polò r̀tè inzí ní Pbàyàhúdí nzínzi ɔ ndi ndónzina kasu dɔ dhu

¹⁴Àbanǎnzó, nyí nyú nàndà dhu nǎ, ma màni wà dhu mbèyi nyú, nyí rùlè ɔlè tí ɔdzìnga t'ònzita nǎ, ndirò nyí r̀ani wà obhó dhu tí r̀fí dhu mbèyi nyú, ndi dhu ràdù nyàbhu nyàmbe sedzà àbhù dɔ fùkù nzínziku ɔ. ¹⁵Yàrí bhàruwà ɔ ngùkpà ngari ɔ, ma mándí dhu fùkù ɔbi nyú nà, ndíní nyí nabhu tí nyìrè yà angyi ka kúdhe fùkù dhu. Ma mára k̀nzì rɔ ndi dhu bhèyi, ma mabàná Kàgàwà bhà ɔdzìnga, ¹⁶míí Yèsù Krístò bhà kasutále tí inzí ní Pbàyàhúdí tò dhu-okú dò rò. Ma marí k̀hanì tó kasu ɔnzì, munò Kàgàwà bhà ɔdzi Màkùrù, ndíní ma mìtè tí inzí ní Pbàyàhúdí Kàgàwà tò perè tí. Kàgàwà ràdù ndi perè àko iwà ɔlǎlǎ-Alafí ú'ò ka r̀lǎ nyìkpóna ɔ dhu-okú dò rò. ¹⁷Yà Yèsù Krístò màná mǎ m̀ngbò mǎ nìdhuní, ma mǎí inè mìlè ma Kàgàwà tò ma m̀nzina kasu-okú dò rò. ¹⁸Obhó tí, ma mí nǎ momvù mìsè vurò dhu, inzà ní yà Krístò ɔnzì otùdu ɔ dhu k̀lè ma m̀vò rò. K̀nzì ndi dhu, ndíní inzí ní Pbàyàhúdí nùgèrè tí ɔ ifu Kàgàwà. Ndirò k̀nzì ka yà ndi ndàbhu munò dhu mà, ndi

* 15.9 2Sà 22.50; Zàb 18.50 * 15.10 Tòr 32.43 * 15.11 Zàb 117.1 m 15.12 Yèsè bhà m̀dzukuru tí ka kánzina irò ale ní Krístò. * 15.12 ɔlǎ 11.10

ndábhù mǎnzì dhu màrà-otù ʒ. ¹⁹Kǎnzì ka átò yà ndì ndábhù mǎnzì Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó ʒbí nǐ ize mà yà inzà apèna 'ǎnzì angyi ìndrù-nzínzì ʒ dhu màrà tó ádrùngbǎnga tó ʒbí-otù ʒ. Ndi dhu bhèyi nǐ ndi, ma múnò Krístò bhà Ídzì Mǎkǔrù kóró ngari ǎná, ròpè ndi Yèrùsàlemà tó kigò ʒ rò, rǎrà àhu Ìlirikò" tó mùlengù ʒ. ²⁰Ndirò, atdí ma mǐfì nà irèta nǐfì múnò Krístò bhà Ídzì Mǎkǔrù yà inzà ndi mǎkǔrù apèna ndiri ʒyá kóró ngari ǎná. Ma mazè mǎnzì ka ndi dhu bhèyi, ìnzì ma múnò tí Ídzì Mǎkǔrù yà iwà ngàtsi ale náapè ndùnò ka ʒyá ngari ʒ, ²¹àdhàdhì yà Ìlilá Andítá ʒ ka kǎndí ka dhu bhèyi. Í Andítá rǐ dhu ʒvò *Mǎsiyà-okú dò rò 'àti:

«Kǎkà inzà ka kapèna kǎbhà mǎkǔrù ʒvò fǐyò ale, náalaya ka.

Kǎkà inzà ka kapèna kàwè fǐyò ale nǐ í kǎdùya dòya àlu '»

**Polò rǒte Yèrùsàlemà mà, Rómà mà,
Spàniyà màrà ʒ ndì ndàrà nǐ abhi dǒ dhu**

²²Ídzì Mǎkǔrù èno ma mǐ yà inzà apèna kǐri ale tò dhu nǐ ndi tsèdu nétò ibí-gùna nyú ìnzì marà àhu àwú fǔrábvù. ²³Obhó tí ibí ató nyú ʒ, ma mǐfì dhu-atdyú nà atdíð ʒ marà nyǎndà. Nǐ kòmbí, ma mǐ mbà ma mǎnzìna tǎdíð yàfì mùlengù ʒ kasu nà. ²⁴Ní Spàniyà tó pbìrì ʒ ma mǎrà rò ma múda fǔrábvùná ǎná kàsùmì ʒ, ma mǎni wà dhu ma rǎrǐ ngbòku àla àlá. Ndirò, iwà idhèdu ìka ndi yà atdíkpá àlè kòkò nyǐ màrà ídò kàsùmì tí dhu-dzidǒ rórò, ma mòzè nyǎnzì dzùnàdu ányì ma mǎrà nǐ pbàkà abhi ʒ. ²⁵Pbétù kòmbí, ma mǐ pé àrà mùdzùná nà angyi Yèrùsàlemà tó kigò ʒ rǐfì Kàgàwà bhà ale tò. ²⁶Obhó tí, dhu ʒfò Mǎkèðǎniyà mà Àkayà" màrà tó pbìrì ʒ Kàgàwà bhà ale-nyìkpó, rùndu malì-tsù, ndíñfì ì onzi tí Yèrùsàlemà tó kigò ʒ rǐfì ale nzínzì ʒ rǐfì nǎkùtále dzùná nǐ. ²⁷Obhó tí, abádhí ǎnzì ndi dhu ì nyú ì ʒzè ka dhu bhèyi. Pbétù dhu àkǎnà wà atdíð abádhí rǎnzì ì nǎkù tó Pbàyàhúdì dzùná. Obhó tí, dhu apé ìfì ì ìnzì nǐ Pbàyàhúdì nábà yà Pbàyàhúdì tó Kàgàwà udhé ale-afí tò asota átò dhu tí, nǐ dhu àkǎnà wà ì ìnzì nǐ Pbàyàhúdì ròwù Pbàyàhúdì dzùná ǎnzì rò átò foyá rǐfì dhu-tsí nǐ. ²⁸Ní, ndi kasu ìto ma mǐ, madè wò ndi tsùna ka kùndu malì àbhù abádhí-fó kóró ale-ǎnzì rò rò, ma múda fǔrábvùná yà Spàniyà tó pbìrì ʒ ma mǎrà nǐ pbàkà abhi ʒ. ²⁹Íma nyú ma mǎni wà dhu, fǔrábvù ma mǎrà àhu ǎná kàsùmì ʒ, ma rǎràrà àbhǒ asota nyú nà fùkù Krístò inà rò.

³⁰Àbanǎnzó, ma mìtè nyǐ ìtè tí àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-okú dò rò, ndirò yà Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí náaríbhona àlè ròzè àlè nǐ àzè-okú dò rò, kùngbò àlè atdíkpá itsòta ʒ, àlè rǐtsò àlè atdíð Kàgàwà rò dùdú. ³¹Nyǐtsò nyǐ dùdú, ndíñfì ìnzì nzére dhu náabá tí ima kǎkà Yùdeyà tó pbìrì ʒ arǐfì inzà Yèsù ná'ú ale inà rò. Ndirò nyǐtsò nyǐ dùdú, ndíñfì Kàgàwà bhà ale náakò tí yà ma mǎrà nà Yèrùsàlemà tó kigò ʒ mùdzùná mbèyi. ³²Ndirò ndi dhu bhèyi Kàgàwà ʒzè ka rǐfì nǐ, ma mǐrà àhu àhù bvùkù dhèdhe ʒ, madè maso ake nzínzìku ʒ. ³³Nírò Kàgàwà, yà màrùngà ìbho arǐ àlè tò ale, náká ndífì atdíkpá nyǐ màrà kóró. Àmìnà!

Polò rǐ Rómà tó kigò ʒ arǐfì Kàgàwà bhà ale nóvì dhu

16 ¹Ma mòzè mìtè a'uta ʒ àlè t'áwèná, Fòyibè fùkù. Íyàdhiyà arǐ kasu dzùná ǎnzì Kèkùreyà tó kigò ʒ *kànìsà ʒ. ²Ní fǔrábvù kà rǎrà àhu

n 15.19 Ìlirikò nǐfì Mǎkèðǎniyà tó pbìrì tí ìfì kyèròkyèrò atdí mùlengù. * 15.21 Ìsa 52.15

o 15.26 Pbàrómà tó ndi ndí bhàruwà àndí ǎná kàsùmì ʒ, Polò ìfì Kòritò tó kigò ʒ Àkayà tó pbìrì ʒ.

rò, nyí nyàkà nyàko íyàdhiyà àlě tó Ádrùngbàlẹ-ovò rò, àdhàdhì Kàgàwà bhà ale àkàná ì rònzi ka dhu bhèyi. Nyí nyàkà nyónzi kà dzàná kà rí atdyúna òho fukú kóró dhu ní. Obhó tí, íyàdhiyà ónzi àbhò ale nyú dzàná. Ndirò kónzi dzànadu nyú mà átò.

³Òvi nyòvi Pèrèsilá mà pbìndà kpatsìbhále Àkilà nà*. Abádhí ní yà atdíkpá mà marí Yèsù Krístò bhà kasu ònzi màná ale. ⁴Abádhí átsù mbèmbè 'ùve pbàkà ípiróngà àpà ì í 'ígù rò. Ní ma màdu òtsò abádhí tò. Ndirò, ìnzí ní ima kèlè ndi atdíró ma màdu òtsò abádhí tò, pbétù ìnzí ní Pbàyàhúdí tó pbìrì ò kóró kànísá nádu òtsò átò abádhí tò. ⁵Òvi nyòvi yà abádhí mà t'ídzá arí 'ùndù kànísá átò. Òvi nyòvi yà atdíró ma mózè Pàyinatò. Àbadihi ní ndi wemberè tí Krístò na'u Àziyà tó pbìrì ò bhà nzínzi ò ale. ⁶Òvi nyòvi Màriyà yà atdíró aránà afina itu rò fukú dhu ní ale. ⁷Òvi nyòvi Àndèrènikò mà Yùniyà nà. Abádhí ní fàkà pbìrì ò bhà, yà atdíkpá ka kusó mà màná imbi ò. Abádhí ní ***uvitatále** yà atdíró ka kárí ifùna, ndirò abádhí ní angyinà rò Krístò ná'ù rùdú ale.

⁸Òvi nyòvi Àpùliyatò, yà atdíró ma mózè Ádrùngbàlẹ-nyutsi ale. ⁹Òvi nyòvi Rùbanù, Krístò bhà kasu ònzi mà marí nà òdhikà. Ndirò, òvi nyòvi Sitaki, yà atdíró ma mózè ale. ¹⁰Òvi nyòvi Àpelè, yà Krístò-nyutsi pbìndà a'uta tó obhóngà nitè kpangba ale. Òvi nyòvi Àristòbulò bhà idzá aróko ale. ¹¹Òvi nyòvi Yèrèdifyò, fàkà pbìrì ò ale. Òvi nyòvi Ádrùngbàlẹ Yèsù ná'ù ale, kàkà Nàrkisò bhà idzá aróko. ¹²Òvi nyòvi Tìrifenà mà Tìrifosà màná, yà atdíró Ádrùngbàlẹ bhà dhu arí afíyà àtdù vèbhále. Òvi nyòvi yà atdíró ma mózè Persi átò, yà atdíró Ádrùngbàlẹ bhà dhu arí afina àtdù tsibhále. ¹³Òvi nyòvi Rufù, yà Ádrùngbàlẹ òpì findà ale. Ndirò òvi nyòvi kà-tsàná yà ma maròzùna átò iyadu bhèyi ale. ¹⁴Òvi nyòvi Àsikritò mà, Fùlegò mà, Hèrmè mà, Pàtròbà mà, Érmà mà, yà atdíkpá abádhí arí màná òdhiyà màná. ¹⁵Òvi nyòvi Fìlòlògò mà Yùliyà nà, nyàdù Nèrewù mà òvi awènà màná. Ndirò òvi nyòvi Òlipà mà yà ì arí màná atdíkpá Kàgàwà bhà kóró ale màná. ¹⁶Òvi nyòvi nyí mbèyi nzínziku ò, nyàtsè nyí àdhàdhì òdhi arónzina dhu bhèyi. Krístò bhà kànísá kóró nóvi nyí.

Kà ríku dónà rò ní, Pòlò rí sedzà àbhù Rómà ò pbàkrístò tò dhu

¹⁷Àbanínzò, ma mìtdè nyí itdè tí, nyàndà nga mbèyi kàkà ìndrù-ńga àpà arí 'ùndò ale nà. I ale ní kàkà ngùkpà ale àbhù rádù rùvò idzi otu ò rò, 'àdù àmbe yà fùkù ka kúdhe dhu àgò dō ale. Ní nyí nyàkà nyùtù nyí, nyòkò itse abádhí rò rò. ¹⁸Obhó tí, i dhu bhèyi ale-tidò náarí kàsùna ònzi ní nzi àlě tó Ádrùngbàlẹ Krístò, pbétù abádhí arí kàsùna ònzi dhu ní òya kèlè. Ndirò, abádhí arádù kàkà isísò afíyà nà ale nátra òvòvù ndirò utrátá tó òtèya ní. ¹⁹Nyí nàndà dhu ní, kóró ale únì wà ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyarí Ádrùngbàlẹ ifù dhu. Ní ndi dhu-okú dō rò, idhèdu ìka ndi atdíró okúku dō rò. Pbétù, ma mòzè nyí dhu-ńga t'òvòtatále tí idzinga t'ònzita-otù ò. Ndirò nyí nyàkà nyòkò ìlìlì ale tí, nyíndà nyí nzère dhu rò rò. ²⁰Ndi dhu bhèyi nyí nyónzi dhu rò, Kàgàwà, yà màrùngà ìbho arí ale, rí pfòmvo Sitanì-òbì ito, ndàbhù nyòbè dóna pfòku-tsítsíró inzà òtrò idho ò.

Àlě tó Ádrùngbàlẹ Yèsù Krístò bhà idzinga náká ndí atdíkpá nyí màná!

²¹ Tìmòtewà, kasu tó ɔdhiɔ nòvì nyí. Ndirò fàká pɔ̀rì ʒ bhà: Lùkiyò, Yàsɔ̀nà, Sòsipátrò mà̀nà nòvì nyí átò.

²² Yàrí bhàrwà Pòlò ávi rándí fùkù ní ima, Tèrtiyò. Ní ma mòvì nyí yà àlě núngbò Ádrùngbàlě-ɔ̀vò rǎ.

²³ Gáyò, yà ima, Pòlò nakò pɔ̀bì idzá ndirò yà kànisà ʒ kóró ale nákw arí ròngò 'ùndu pɔ̀bì idzá ale, nòvì nyí. Àlě t'adò̀nà Kwartò mà, Ràstò yà kigò ʒ malì ò̀dò arí ale mà̀nà nòvì nyí.

[²⁴ Àlě tó Ádrùngbàlě Yèsù Krístò bhà ídzìnga nákw ndíí nyí nà kóró. Àmìnà.]

Atdírò tí Kàgàwà àkw ilèta nà dhu

²⁵ Kàgàwà àkw ilèta nà! Àbadhi ríí inè ɔ̀bì nà ndàbhu nyí nyíkwò pòtsó a'uta ʒ yà ma marɔ̀vɔ̀na ìndrú tò Yèsù Krístò bhà Ídzì Mākūrù-otù ʒ. Ndi Mākūrù-otù ʒ, Kàgàwà ábhu kuni yà mùhàngú ò̀ rò okónà órù ò̀ dhu. ²⁶ Ní kòmbí, àdhàdhi Àbadhi, yà dhòdhódhóngà nà arádi ale núuyá dhu bhéyi, mã mɔ̀vò yà pɔ̀bànábí andí Krístò-okú dò rò dhu, ndíí kóró pɔ̀rì ʒ ale náa'u tí ka, 'àdù kífú.

²⁷ Nírò Kàgàwà, yà atdírò tí aríí dhu-ɔ̀nga t'òvòtatále tí ale, nákw ilèta nà dhòdhódhóngà Yèsù Krístò-otù ʒ kǎnzì dhu-okú dò rò! Àmìnà.

Kòritò

ǝ Kànisa tò Pòlò andí wemberè tí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ǝ ì nòtù ádròdrǝ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Pòlò, Yèsù bhà uvitatále. Kängbe ndi Kòritò tò kigò ǝ Kànisa wemberè tí, mbèmbè iwà imbò kumi ato núdà Yèsù ka kúgù dhu-dzidǝ rórò (Kas 18.1-3). Kändí bhàruwà ndi Kànisa tò mbèmbè iwà imbò ato núdà rórò. Ndi kàsùmi ǝ kätù ndi ěfesò tò kigò ǝ.

Kòritò ní ĩ Àkayà tò pbiři ǝ ádrùngbǝ kigò (Kòmbí ka káří ndi pbiři ànzi Pbagìríkí tò pbiři tí). Ndi kigò ǝ ĩ ĩ ale-tidò ní ĩ dhèdhèrò pbiři ǝ bhà: Pbagìríkí mà, Pbarómá mà, Pbayàhúdí mà. Tǝ ĩ a'ù Yèsù rò, ĩ ale nzínzi ǝ ábhǝ ale nyú nóongónà **sànamǝ-nzo-owù* núngu, 'àdù dhèdhèrò irèta-tidò-owù núngu átò.

Pòlò náabà màkùrù dhèdhèrò ale-ti'ónǝ rò Kòritò tò kigò ǝ Kànisa ǝ arí ndònzì dhu dǝ (1Kò 1.11; 5.1). Ndi kigò ǝ pbàkrístò náazè dhu ní Pòlò rìtè ìngbà dhu bhèyi màtí ì ádù òko inzà Yèsù ná'ù ale nzínzi ǝ dhu fíyò. Ní wemberè tò pbindà bhàruwà ǝ, Pòlò rí dhu àndí yà ndi ndábà màkùrù dǝ, ndàdè dhu àdu yà tsùnà ka kóngù dhu dǝ.

Bhàruwà-nyiti ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-9).
- Ìndrǝ-ǝnga rí ndùndò Kànisa ǝ dhu (1.10–4.21).
- ĩnzà ìndrǝ àkǝ 'ònzì mùyòni dhu mà, ĩ númbǝ ale àkǝnà 'òkò tí fí-dzá dhu mànà dhu (5.1–7.40).
- Pbakrístò rí ĩ dǝyá ĩtíró Kàgàwà-nyikpò ǝ dhu (8.1–11.1).
- Sòmǝ-dzá ǝ vèbhále mà kpabhále mànà àkǝ ĩ ĩ nà ǝfò mà, Ádrùngbǝle Yèsù àbhǝ rí kirè ònyè dǝ dhu mànà (11.2-34).
- ĩlǝlǝ-Alafí arùbhòna dhèdhèrò perè-tidò, kà ní ka kádù kasu ònzì tí Kànisa ǝ dhu mànà (12.1–14.40).
- Krístò ìngbè ndi ǝve-bvù rò dhu dǝ Yèsù ná'ù ale núungbeya ĩ dhu nídè dhu (15.1-58).
- Bhàruwà ríku dònǝ rò dhu (16.1-24).

Pòlò rí Kòritò tò kigò ǝ pbàkrístò nóvi dhu

(1Kò 1.1-7; Kas 18.1-11; Fìl 1.3-6; Kǝl 1.3-6)

1 ¹Yàrí bhàruwà nandí ní ima, Pòlò, yà Kàgàwà ànzì ndi nyú ndi ndòzè ka dhu bhèyi rí ĩ Yèsù Krístò bhà uvitatále tí ale. Mǝ mí ĩ atdíkpá àlè t'ádòná Sòsitèni* mànà. ²Ma màndí dhu fùkù, Kòritò tò kigò ǝ rí ĩ Kàgàwà bhà kànisa tǝrò. Nyí ní yà nyí nyú'ò nyí nyílǝ Kàgàwà-nyikpò ǝ Yèsù Krístò

* 1.1 Kas 18.17

nyí nyá'ù dhu-otù ǝ ale. Kàgàwà únzi nyí ndíní nyí nyoko tí p̀bìndà ale tí, kóró ngùkpà ale kàkà àlě tó Ádrùngbàlě Yèsù Krístò-ɔvò ìfũ arí kóró ngari ǝ mànà. Ndi Yèsù Krístò ní abádhí tó Ádrùngbàlě, ndirò ka ní àlě tó Ádrùngbàlě átò. ³Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, ndi àlě tó Ádrùngbàlě Yèsù Krístò mànà náká 'àso nyí, 'àdù nyàbhu nyòkò màrùngà ǝ.

Yèsù Krístò-otù ǝ àlě karábàna asota

⁴Ma marí ɔtsò àbhù bílìnganà p̀bàkà Kàgàwà tò okúku d̀ò r̀ò, yà Kàgàwà àbhu nyàbà Yèsù Krístò-otù ǝ ìdzìngà-okú d̀ò r̀ò. ⁵Obhó tí, Krístò mànà f̀ùkú ung̀bòta-otù ǝ, Kàgàwà írà nyí kóró dhu nĩ, ròsè d̀òtsí ní yà ale-d̀ò àlě rí ɔte ùnɔ nyí nyá'í dhu mà, inga nyí nyúni dhu mànà dhu nĩ. ⁶Krístò d̀ǝ ka káwe dhu nába ngari ɔbi nyú nà af̀iku ǝ. ⁷Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà àlě tó Ádrùngbàlě Yèsù Krístò rí nditè kpangba ɔná idhò ɔd̀ò nyí nyí ɔnanà, r̀ùkú ndi nòt̀di ìlìlà-Alafí aríbhona ìndrù tò perè rí mbà ì'ì atdì m̀atí. ⁸Ka ní ndi nyí nabhùya nyìkò p̀ótsó, r̀àrà àhu yà adzi ǝ dhu-tsù rí ndòdì dhu ǝ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyòbhu rí atdì afátá d̀ǝ m̀atí atdì ale mà nĩ'íya ìmbà, wò ndi àlě tó Ádrùngbàlě Yèsù Krístò ríngò ɔná idhò ǝ. ⁹Kàgàwà ní ndi ndùnò dhu ìfũ arí ale. Àbadhi ní ndi nyí nunzi nyùngbò nyí Idhùnà Yèsù Krístò, àlě tó Ádrùngbàlě mànà.

Ìndrù-ɔnga rí ndùndò Kànisa ǝ dhu

¹⁰Àbanínzò, ma mìtdè nyí itdè tí àlě tó Ádrùngbàlě Yèsù Krístò-ɔvò r̀ǝ, ndíní nyí kóró nyí nyowu tí ɔte r̀ǝ atdì dhu d̀ǝ, ìmbà ìndrù-ɔnga rí ndùndò dhu ràdù ì'ì nzínziku ǝ. Nyí nyàká nyòkò atdìngà ǝ, nyí'ì atdì inga t'ùnita nà, nyàdù ì'ì atdì irèta nà. ¹¹Obhó tí, àbanínzò, Kl̩̩è bhà-dzà-bhà-tsù, ma m̀írí dhu atsu rarí'ì nzínziku ǝ. ¹²Ma m̀átina yà dhu bhèyi: ingbàtí ìlì ndi ale mà nzínziku ǝ náarí vurò dhu ùnɔ ngàtsi ale r̀ùnɔna dhu nà. Atdì ale náarátina: «Ìma, ma ní Pòlò bhà ale,» ngàtsi ale ràdù àtìna: «Ìma, ma ní Apòlò bhà ale.» Ndirò ngàtsi ale arátina: «Ìma, ma ní Kefà^a bhà ale,» ngàtsi-tsí ràdù àtìna: «Ìma, ma ní Krístò bhà ale.» ¹³Ní, Krístò-ɔnga núndò tí ùndò ndi? Tí ima Pòlò ndi ka kutó ma mùsàlabhà d̀ǝ okúku d̀ò r̀ò? Nyí nyalú tí bàtizò, ima, Pòlò nòvò r̀ǝ? ¹⁴Ma marí ɔtsò àbhù Kàgàwà tò, ìnzá ma mábhu bàtizò nzínziku ǝ atdì ale tò m̀atí dhu-okú d̀ò r̀ò, p̀bètù, ma mùbho ka f̀iyò ní Krìsipò^{*} mà k̀èlè Gàyò^{*} nà, ¹⁵akye atdì ale mà náarana àtìna, nyí rálù bàtizò ɔvòdu r̀ǝ nĩ. ¹⁶Mbèmbè àdzo dhu ní, ma mùbho bàtizò átò Stìfanù bhà-dzà-bhà tò dhu^{*}. Ròsè k̀òrì ale d̀òná, ma mùni nzá iwà ma mábhu bàtizò ngàtsi ale tò m̀atí dhu.

Yèsù Krístò ní Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó ɔbi mà, kàbhà dhu-ɔnga t'òvòta tó ɔf̀ò mànà

¹⁷Krístò nívi nzá ma m̀irà bàtizò ùbho ìndrù tò, p̀bètù k̀ívi ma ndíní ma m̀ovò tí ìdzì M̀àkùrù ìndrù tò. K̀ívi ma ndíní ma mara tí k̀òvò r̀ǝ ìnzá ma mìtsu ìndrù arí'ì nà dhu-ɔnga t'òvòta tó irèta ɔtèdu ǝ r̀òr̀ò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Krístò avè mùsàlabhà d̀ǝ dhu níwí nzá ndi ndí'ì nà ádrùngbànga tó ɔbi. ¹⁸Obhó tí, Krístò avè mùsàlabhà d̀ǝ dhu tó m̀àkùrù ɔvò ka k̀í ìndrù tò

a 1.12 Kefà ní Péterù Pbàgíríkí t'ávàna ǝ. * 1.14 Kas 18.8 * 1.14 Kas 19.29

* 1.16 1Kò 16.15-17

dhu, nózù kàkà dhòdhóhónganà ì uwíya tí arówu ale náarádù ìmbà tîna nà dhu tí. Pbétù àlè tò, yà àlè ìgù kà rí rò, ndi màkùrù rìtèna ní Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó obi. ¹⁹Obhó tí, ìlílà Andítá ò Kàgàwà ràtina:

«Ma minzaya dhu-ŋga t'óvòta nùni ale tó dhu-ŋga t'óvòta.

Ma mabhüya yà inga t'únita nà aríí ale tó inga t'únita rùwí'».

²⁰Nírò, ádhi pbá ale ndi dhu-ŋga t'óvòta tó irèta nà aríí? Ádhi pbá ale ndi Úyátá tó màlímò tí ríí? Ádhi pbá ale ndi yà kòmbí aríí adzi ò ka kádù òzùnà òte tó kòngò tí? Kàgàwà nábhü tí nzá yà adzi ò dhu-ŋga t'óvòta ríí ìmbà tîna nà dhu tí?

²¹Obhó tí, ìnzí ní ìndrù arí dhu-ŋga òvò ní irèta-otù ò nga ndi ìndrù ràdù Kàgàwà ùni Kàgàwà bhà dhu-ŋga t'óvòta tó òfò ò ní. Pbétù, yà àlè karóvona ìndrù tó Ìdzì Màkùrù-otù ò nga ní ndi, Kàgàwà núudhé ndigù ndi ná'ù ale ní, ìmbà atdidhená ale mà ràmbe ndi Màkùrù òzù dó ìmbà tîna nà dhu tí. ²²Tdù ì a'u Ìdzì Màkùrù rò, Pbàyàhúdì náaróžena dhu ní, 'àla pé idho rí 'èkò ní ize angyi, ndirò ìnzí ní Pbàyàhúdì náarónena dhu ní, 'irì pé dhu-ŋga t'óvòta tó irèta tó òte. ²³Pbétù mǎ'í, mǎ mǎrí pbìndà Ìdzì Màkùrù èno ale ní Krístò, yà mùsàlabhà dó ka kutó ale. Ní, ndi Ìdzì Màkùrù èno ka kí ìndrù tó dhu náarádù Pbàyàhúdì-ŋga iwà iwà tí, ìnzí ní Pbàyàhúdì ràdù kòzù ìmbà tîna nà dhu tí. ²⁴Pbétù, kàkà Kàgàwà núunzi ríí pbìndà ale tí ale tó, ìmbà ríí Pbàyàhúdì mǎtí, ndirò ngǎtsi ní ìnzí ní Pbàyàhúdì mǎtí, Krístò rìtèna dhu ní Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó obi mà, kàbhà dhu-ŋga t'óvòta tó òfò mànà. ²⁵Obhó tí, yà ìndrù ròžena ríí ìmbà tîna nà dhu tí Kàgàwà bhà Màkùrù nùdà wà ìndrù tó dhu-ŋga t'óvòta tó irèta. Ndirò yà abádhí ròžena ríí ivíí dhu tí Kàgàwà bhà Màkùrù ríí obi nà ròsè ìndrù ríí nà obi dónà.

²⁶Nírò àbanínzò, nyirè pé nyí nyí ònà òfò, yà Kàgàwà únzi nyí nyí pbìndà ale tí rò: ìnzí ní ábhò ale ò nzínziku ò ríí dhu-ŋga t'óvòta tó irèta nà ádhàdhì yà ìndrù rìrèna dhu bhèyi. Ìnzí ní ábhò ale mà ò nzínziku ò ríí ádrùngbànga tó obi nà, ndirò ìnzí ní ábhò ale ò nzínziku ò ka kádù òzùnà kámá-tidò tí. ²⁷Pbétù, Kàgàwà óvò yà adzi ò ale ràdù òzùnà ìmbà tîya nà dhu tí ale, ndíní dhu-ŋga t'óvòta tó irèta nà ale-nyí niwu tí. Ndirò kòvò ivíí dhu tí yà adzi ò ale ràdù òzùnà ale, ndíní obi nà ale-nyí niwu tí. ²⁸Kàvò yà adzi ò ale ràdù òzùnà àkyákyè dhu tí dhu, ndirò gàyàna ònzi abádhí rí dhu, yà ìmbà tîya nà dhu tí ríí ìndrù-nyìkpò ò dhu, ndíní yà àkàkà dhu tí ìndrù ròžena dhu nugolo tí. ²⁹Kǎnzi ka ndi dhu bhèyi, akye atdí ale mà náarana ndidzi nditíró ònzínà ní. ³⁰Kàgàwà ní ndi nyí nungbò Yèsù Krístò mànà. Kàbhü Krístò ríí àlè tó yà ndi ndarí dhu-ŋga òvò ní irèta tí. Kà-tì ní, Krístò-otù ò kòzù àlè obhóná-ngatále tí, kùò àlè àlè rílà nyìkpóna ò, ndirò kùwu àlè àlè tó nzérenga ò rò. ³¹Ádhàdhì yà ìlílà Andítá náarúnna dhu bhèyi: «Ndì nòzè ndidzì ndi ale, náká ndidzì ndi Ádrùngbàle Kàgàwà-okú dò rò tí'».

Krístò yà mùsàlabhà dó ka kutó dó màkùrù

(2Kò 4.5-7; Èfè 3.2-11; 1Yù 2.20,27)

2 ¹Àbanínzò, ima nyú mà, yà fùrǎbvù ma mǎrà àhü, madù àrà órù ò aróko dhu yà Kàgàwà itè àlè tó nòvò rǎ fùkù ònà kàsùmì ò, ma mǎrà nzá ò dhu òvò rǎ fùkù òdzidzò òte-tidò ò, ndirò ma mǎrà nzá kòvò rǎ yà adzi ò dhu-ŋga

t'òvòta tó irèta-tidò ǝ. ²Obhó tí, yà atdíkpá àlě kǝ nyí mànà òná kàsùmì ǝ, ma mudhé ndíní ma mara tí ǝte rǝ dòná ní atdí dhu kèlě. Ndi dhu ní Yěsù Krístò, yà mùsàlabhà dǝ kutó dǝ màkürù. ³Ndirò, fùrábvù ma mǝ nínganí, ma mǝ ívívíngà nà, ma mǝ ǝdò nà, madù àmbè ìvì dǝ*. ⁴Ma mǝrà dhu ùdhe rǝ, madù dhu òvò fùkù rò, ma mójnzi nzá i dhu ndíní ma midha tí afikù nyǝ'ù dhu yà dhu-ǝnga t'òvòta tó irèta náaríbhona indrù tò òvòvù ǝte ní. Pbétù ma mójnzi i dhu Kàgàwà bhà Ìlìlǝ-Alafí bhà ádrùngbǝnga tó ǝbì ní, ⁵inzí fùkù a'uta nùidè tí indrù arí dhu-ǝnga òvò ní irèta dǝ, pbétù ndíní kídè tí Kàgàwà bhà ádrùngbǝnga tó ǝbì dǝ.

Ìlìlǝ-Alafí rǝ Kàgàwà arí dhu-ǝnga òvò tí dhu itè àlě tò dhu

⁶Ìnè màtí kà rǝ ní ndi dhu bhěyi rò, mǝ mǝrí dhu-ǝnga t'òvòta tó irèta tó dhu nǝvò kǝkà iwà ǝ'ǝ afiýa òná rò ale tò. I dhu ní nzí yà adzi ǝ dhu-ǝnga t'òvòta tò irèta-tidò, ndirò ka ní nzí yà adzi dǝ idzi nǝnyù, yà nzí fíyò idzi ràdù àpere ale tò irèta-tidò. ⁷Mǝ maróvona ní Kàgàwà bhà dhu-ǝnga t'òvòta tó irèta yà órù ò okónà. Inzá ndi ndàpè yà adzi òbhòlò rórò, kǝvò wò ndi dhu-ǝnga t'òvòta tò irèta ndíní àlě kotsúya tí pbìndà ádrùngbǝnga tó awáwù ò otùna ǝ. ⁸Yà adzi dǝ idzi nǝnyù ale nzínzi ǝ, wò ndi dhu-ǝnga t'òvòta tò irèta dǝ dhu núnì atdí ale mà ní'í mbǝ. Dhu i'ina gukyè abádhí uni ka dhu tí, ní abádhí utóna nzí wò ádrùngbǝnga tó awáwù nà Ádrùngbǝlè mùsàlabhà dǝ. ⁹Kàgàwà anzí dhu rǝ ádhàdhì yà Ìlìlǝ Andítá náarúnona dhu bhěyi:

«Yà inzà atdí ale mà náapèna àlǝna, ndirò inzà atdí ale mà náapèna ìrina dhu,

yà inzà apèna ìse atdí ale-afí ò màtí dhu,

ní ndi, Kàgàwà abhòlò angyangyi kǝkà ndi nózè ale tò*»

¹⁰Àlě tò ní ndi Kàgàwà itè yà órù ò ndi ndili pbìndà dhu pbìndà Ìlìlǝ-Alafí-otù ǝ. Obhó tí, Ìlìlǝ-Alafí arí kóró dhu àndà, ìmbǝ rǝ Kàgàwà údhè ndi ndonzi tí dhu, yà atdí dǝ kǝdù òrùnà màtí. ¹¹Ádhi pbá ale ndi indrù nzínzi ǝ, ngǝtsi ale-afí rǝrèna dhu ùni ràdù, inzà ní ndi ale-afí yà kà'ò rǝ kèlě núnì ka rò? Ndirò, Kàgàwà bhà irèta núnì ràdù atdí ale mà rǝ ìmbǝ, inzà ní kàbhà Ìlìlǝ-Alafí kèlě núnì ka rò. ¹²Ndirò àlě, àlě kǝ nà ní nzí yà adzi ǝ ale arí nà ale-afí-tidò, pbétù àlě kǝ nà ní Ìlìlǝ-Alafí yà Kàgàwà bhà rò írà, ndíní àlě kuni tí àlě tò Kàgàwà íbhò kóró dhu. ¹³Ndirò, yà mǝ mí Kàgàwà bhà màkürù òvò indrù tò rò, mǝ mǝrí nzí kòvò indrù tò dhu-ǝnga t'òvòta tò irèta ò rò àhu ǝte-tidò ǝ, pbétù mǝ mǝrí kòvò Kàgàwà bhà Ìlìlǝ-Alafí níbhò fǝkà obhónà ǝte-tidò ǝ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, mǝ mǝrí Ìlìlǝ-Alafí nàndà dhu àwè indrù tò ndi Ìlìlǝ-Alafí íbhò fǝkà ǝte-tidò ǝ.

¹⁴Pbétù, yà adzi dǝ pbìndà ǝfò ǝ tí arúbhi ale, ní rǝ nzí àdù ndi Kàgàwà bhà Ìlìlǝ-Alafí ò rò ráhu ǝte à'ù. Obhó tí kà ràdù kàla rǝ ìmbǝ tǝna nà dhu tí fíndà, ìnzí ndi dhu ràdù dóna àlu, ndirò Ìlìlǝ-Alafí-otù ǝ tí ndi dhu ràdù ale-dò àlu nídhuní. ¹⁵Kàgàwà bhà Ìlìlǝ-Alafí nà rǝ ale rǝ ìnè indrù-nyutsi rǝ kóró dhu ràlè dóna, pbétù ìmbǝ rǝ Ìlìlǝ-Alafí nà ale-dò nálè ndi Alafí nà rǝ ale-nyutsi rǝ dhu rǝ nzí.

¹⁶Ìlìlǝ Andítá ràtina:

«Ádhi pbá ale ndi Ádrùngbǝlè bhà irèta núnì?

Ádhi pbà ale ndi kà tò rádù sedzà àbhu?»
Pbétù àlě'i, yà ìlilā-Alafí nà àlě kǝ rò, àlě kǝ nà irèta ní Krístò bhà rò irà irèta.

Kàgàwà bhà kasutále

(1Kò 4.1-6; Èbr 5.11-14)

3 ¹Pbàkà ð àbanínzò, nzínzikù ð ma mfǝ nínɡaní, ma mábà nzá fangà mótè nyí mànà àdhàdhì Kàgàwà bhà ìlilā-Alafí nà rǝ ale bhěyi. Pbétù ma mótè nyí mànà àdhàdhì yà adzi ð dhu átdù afíya ale bhěyi, ndirò òko òko ire tí fíyó a'uta ð Krístò-nyutsi ale bhěyi. ²Ma mábhù nyí nyǝmvù dhu nǝ mǝkǝyǝ^b. Ma mábhù nzá odú rǝ'ò ònyù nyǝnyù, ìnzǝ nyí nyádù kà-lèmà ònzi ale tí nyí nyǝ dhu-okú dǝ rò. Ndirò kòmbí màtí nyí nyí nzi àdù kà-lèmà ònzi, ³òko nyí nyòko yà adzi ð dhu átdù affkù rǝ nǝdhunǝ. Obhó tí, yà òko adha mà anya mànà nóko nzínzikù ð dhu, nǝtè tí nzá dhu, yà adzi ð dhu rátdù affkù, ndirò nyí raróko yà inzà Kàgàwà núni ale náaróko òná ðfǝ ð? ⁴Wò nzínzikù ð atdí ale rǝtina: ìma, ìma ní Polò bhà ale, ngǝtsi ale rádù àtìnà: ìma, ìma ní Apolò bhà ale rò, ní wò nyí nyǝnzina dhu tí nzi inzà Kàgàwà núni ale tó ðfǝ ð dhu?

⁵Nǝrò, Apolò ní àdhi? Ndirò, Polò ní àdhi? Mǝ'i ní Kàgàwà bhà kasutále, yà nyí nyá'ù Krístò otùya ð ale. Mǝ mǝnzi ndi kasu, ngǝtsi ale rǝnzi ka yà Ádrùngbǝle abhù fǝndà perè-bvu rǝ. ⁶Mǝ mfǝ àdhàdhì yà inga ð kasu nanzi ale bhěyi: ìma, ma mazò itse, ndirò Apolò adù idha ùdhò kà dǝ. Pbétù, Kàgàwà ní ndi adù kàbhù ròvǝ. ⁷Ní, wò ndi itse nòzò ale mà, kà-dǝ idha nùdhò ale mànà, kórò ní nzi dhu. Kàgàwà ní ndi rǝ ngari nà, kàbhù ndi ndi itse ròvǝ dhu-okú dǝ rò. ⁸Itse nòzò ale mà, kà-dǝ idha nùdhò ale mànà kórò rǝ àdhàdhì: ndirò, Kàgàwà núubhòya ingbatí ìli ndi ale bhà mùkimbà mà, àdhàdhì ndi ale anzi kasu-bvu rǝ. ⁹Obhó tí, mǝ, mǝ'i ní atdíkpá arí Kàgàwà bhà kasu ònzi ale. Nyí, nyí ní Kàgàwà bhà ònzibvu.

Kàgàwà udhèya pbìndà kasutále-kàsù kàzù nǝ dhu

Nyí ní átò Kàgàwà rǝsina idza. ¹⁰Ní, yà idù Kàgàwà íbhò ídzìnga-bvu rǝ, ndirò àdhàdhì yà idza òsǝ arí nyǝkpǝna ótdyù ale bhěyi, ma mǝpè ndi mǝrù idza-pfǝ [Ídzǝ Mǝkǝrù t'úncta-otù ð.] Ndirò kòmbí, ngǝtsi ale nádù ndi ndi idza òsǝ kà-dǝ. Pbétù dhu àkǝ ingbatí ìli ndi ale mà rǝndà nga mběyi, ingbà dhu bhěyi màtí ndi ndòsi kà-dǝ dhu nà. ¹¹Obhó tí, ìmbà ngǝtsi idza-pfǝ òpè rádù ndòrù, yà iwà ka kórù-tsǝ tó ngari ð ale rǝ. Ndi idza-pfǝ ní Yèsù Krístò. ¹²Ìndrù rǝ ìnè ndòsi wò ndi òru ka kórù idza-pfǝ dǝ abho rádù òdhò dhu-tidǝ ní: ǝrò, tsumà, ndirò ǝrú odzina nà odu-tidǝ mà. Ngǝtsi ale rǝ ìnè ndòsi kà-dǝ ìnzǝ rádù òdhò abho dhu-tidǝ ní: itu, tsǝtsǝ, ayi mà. ¹³Kàgàwà rǝ ìndrù-ànyǝ ìtdǝ nínɡanǝ rǝ ndònzi dhu nǝtèya ingbà tí ìli ndi ale bhà kasu tó ðfǝ kpangba. Obhó tí ndi nínɡanǝ, Kàgàwà núudhèya ingbatí ìli ndi ale bhà kasu mà kàzù nǝ, kàzù rádù ndi ndi ale bhà kasu tó ðfǝ nǝtè. ¹⁴Ní, dhu i'ya gukyè inzà yà ndi ale asǝ wò ndi idza-pfǝ dǝ dhu nógbè kàzù ò dhu tí, ní ndi ale náabáya mùkimbà. ¹⁵Pbétù yà ndi ale asǝ dhu nóogbeya gukyè, ní ndi ale náabáya nzi

b 3.2 Mǝkǝyǝ tí Polò rǝtina dhu ní yà ndi ndudhè kǝkǝ inzà àpè ò'ò fíyó a'uta ð ale tò isísó rǝ'ò dhu.

mùkimbà. Àbadhi nyú ndítírò nòwúyá ògù, pbétù ndi dhu ní'íya àdhàdhi kàzù ònà ndi nòtò ndàdù ògù ale bhéyi.

¹⁶Nyí nyúni tí obhó dhu nyí ràrí Kàgàwà bhà idza, ndirò kàbhà ìlilá-Alafí rarádi nyukutsi? ¹⁷Obhó tí Kàgàwà bhà idza ní ìlilá idza, ní nyí ní ndi kàbhà idza. Nírò, ndi ale apé Kàgàwà bhà idza ùgòlò, ní Kàgàwà adùya ndi ale ùgolo átò.

Kàgàwà íbhò kóró dhu fùkù fùkú ídzinga-okú dò rò

¹⁸Atdí ale mà àkà nzá ndùtrá ndi ndítírò. Nzínzikù ǀ atdí ale mà náapè ndòzù iwà ndi ndúni dhu-ǀnga t'òvòta yà adzi ǀ ale tó ǀfǀ ǀ dhu tí, ní ndi ale àkà ndùbhà ndi dhu-ǀnga t'òvòta-tidò. Ndi dhu bhéyi ní ndi, kà ràdù ìǀ obhóná dhu-ǀnga t'òvòta nùni ale tí. ¹⁹Obhó tí, yà adzi ǀ dhu-ǀnga t'òvòta tó irèta-tidò ní ìmbà tina nà irèta Kàgàwà-ǀnzǀ. Ìlilá Andítá náarátina: «Kàgàwà arí dhu-ǀnga t'òvòta ì ǀni dhu tí arí 'àti ale nòtsi yà ìtírò abádhí ǀpe fíyǀ àdà ǀ*» ²⁰Ndirò Andítá ràtina átò: «Ádrùngbàle Kàgàwà nùni wà dhu-ǀnga t'òvòta tó irèta nà ale tí rí 'òzù ale tó irèta. Kùni wà dhu, ndi irèta ràrí mbà tina nà dhu*»

²¹Nírò, atdí ale mà àkà nzá ndòyò ndi ngàtsi ale-okú dò rò. Obhó tí, kóró dhu rǀǀ fùkú ídzinga tò. ²²Ima Polò, Apolò, Péterù, Kàgàwà íbhò mà fùkù fùkú ídzinga tò. Ndirò yà adzi, ǀpǀrǀnga, ǀve, yà kòmbí rǀǀ dhu, olù ríwu dhu màná kóró Kàgàwà íbhò fùkù fùkú ídzinga tò. ²³Ndirò nyí'ina, nyí ní Krístò bhà ale, ndirò Krístò ní Kàgàwà bhà ale.

ǀnzá dhu àkà kǀnzǀ Krístò bhà kasutále gàyà dhu

(Ròm 14.10-12; 1Kò 3.5-9)

4 ¹Nírò, dhu àkà ìndrù ròzù mà'í Krístò bhà kasutále tí, ndirò Kàgàwà bhà obhóna ùdhé arí ìndrù tò ale tí. Rìrà àhù kòmbí nga ò, ì obhóna náaróko órù ò. ²Nyí nyùni wà dhu, wò ndi ádrùngbǎnga-tidò ka kábhù foná ale rǀràdù àkà ndǀǀ yà fǀndà ka kǀvi dhu ònzǀ arí ale tí. ³Pbàkà ǀ, ìnzǀ ní àpè ndi akekpá màtǀ nyùnò ànyǎdu, ndirò ngàtsi ní, ìndrù-bvǀ dhùwanì rùnò ndi ànyǎdu. Ndirò ima nyú matǀrò ma mí nǀǀ àdù ànyǎdu ùnò. ⁴Obhó tí, pbàkà irèta nyú mà nòbhù nzá ma atdí dhu-okú dò rò màtǀ, pbétù ndi dhu rǀ nǀǀ àtina, ima rǀrǀ obhónángatále. Ádrùngbàle ní ndi ànyǎdu ùnò rádù. ⁵Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyàkà nzá nyùnò ìndrù-ànyǎ angýinǀ rò, ìnzá àkò ka kakò kàsùmi àpè àkà rórò. Nyí nyàkà nyòdò nga, rǀrà àhù Ádrùngbàle rǀngo dhu ò. Ka ní ndi kóró dhu yà ùru ka kuru ìnò ò nǀtèya kpangba awáwù ò, ndàdù yà ìndrù aròdona afíya ò dhu nùpǀo kpangba. Ní Kàgàwà nífuya ìngbàtǀ ìli ndi ale mà ndi ale bhà kasu-bvu rò.

⁶Àbanǀnzó, ma mùnò wò dhu fùkù, midyǀ Apolò bhà ǀfǀ mà pbàkà ǀfǀ nyú màná okùkù dò rò. Ma midyǀ ì ǀfǀ, ndínǀ ròkǀ nyí nyùni tí dhu, nyí rǀkǀ nzá nyòwù igi Andítá rǀ rò, ndirò nzínzikù ǀ atdí ale mà rǀkǀ nzá ndǀdzǀ ndi, ndòlè ndi atdí ale ìnǀ rò, ndàdù ngàtsi ale nǀdzèlè. ⁷Ádhi pbá ale ndi nyí nǀli nyí'í ádrùngbàle tí ròsè ngǀkpà ale dǀnǀ? Tí obhó Kàgàwà ndi yà nyí nyarǀǀ nà kóró dhu nùbhò ìndè? Kǀpè ìǀ wò dhu bhéyi, ní ádhu-okú dò rò nga ndi nyí nyádù àmbe nyoyò dǀ, ìnzá nyí nyabà ì dhu Kàgàwà-fǀ dhu bhéyi ní?

⁸Nyí pbání iwà nyí nyábà yà nyí nyí atdyúya òho kóró dhu! Nyí pbání iwà nyí nyóngò ònzitále tí! Nyí pbání iwà nyí nyóngò ádròdrò kámá tí! Pbétù mǎ'í na, mǎ ní nǎí ádròdrò kámá. Nyí nyí'íná gukyè obhóngàtí ádròdrò kámá tí, ní mǎ mǎmbènà ì'í átò ádròdrò kámá tí atdíkpá nyí mànà. ⁹Obhó tí, ima ní dhu rólo Kàgàwà úlì mǎ'í, mǎ uvitatále tírò, mǎ'í olù ale tí kóró ale rǎ dhu bhéyi. Mǎ mǎ'í ádhàdhì ànyàya ka kitdì ndíní ka kókýe tí ale bhéyi. Obhó tí, mǎ mǎ'í ádhàdhì kóró yà adzi ǎ ale mǎ, mǎlàyíká mànà dhu rí rǎyá rí ndònzì dhu àndà ale bhéyi. ¹⁰Mǎ pbání ndi àkyákyè ale Krístò-okú dǎ rǎ, nyǎdù ì'í dhu-ǎnga t'òvòta tó irèta nà ale Krístò-nyutsì. Mǎ pbání ndi ivíí ale, nyǎdù ì'í ǎbì nà ale. Ìndrù arí itsika ònzì, pbétù, abádhí arádù nyífu! ¹¹Rìrǎ àhu kòmbí nga ǎ, mǎ mǎ'í àwù nà, mǎ mǎ'í òmvèna mǎ mí dhu-atdyú nà, mǎ mǎ'í ìmbǎ mǎdzarè nà rǎkǎ. Ka karávu rǎkǎ, mǎdù àmbe ùbhi dǎ, ìmbǎ mǎ móko rǎ nga rǎ'í rǎrǎ. ¹²Mǎ mǎ'í adyò ìvǎ, mǎmbe kasu ònzì dǎ ǎtsúka nyú ní ònyù mǎ mabá tí. Mǎ'í ní ka kí dhu ùnò rǎ, mǎ mǎ'í ì ale àsò àsò tí. Ìndrù rí mǎbhù mǎbǎ àpè rǎ, mǎ mǎ'í dhu-dzi òndù òndù tí. ¹³Mǎ'í ka kùdhù rǎ, mǎ mǎ'í ǎte àdù ìyǎnga ǎ. Kòmbí mǎtí ka kí mǎzè ádhàdhì yà adzi ǎ tsítsò bhéyi, ndirò kóró ale mǎ náarí mǎzè mǎ'í yà adzi ǎ andrita bhéyi.

Pǎlò bhà irèta yà atdíǎ ndi ndózè pbìndà nzónzo-okú dǎ rǎ

¹⁴Ma mǎndí nzá yà dhu fùkè ndíní nyíku nabhù tí ríwù, pbétù ma mǎndí ka ndíní nyíkpo ku nabhù tí ròtdyù ádhàdhì pbàkà nzónzo yà atdíǎ ma mózè bhéyi. ¹⁵Obhó tí, atdí kumì lufù ale mǎ rí mbǎ dhu ùdhè fùkè Krístò-nyutsì ale kóko tí dhu dǎ, ní abáku rí mbǎ ì'í ìbì. Obhó tí, ima ní ndi ma módhì nyí ìdzi Màkùrè ma mǎnò fùkè dhu-otù ǎ, ndíní nyí nyoko tí Yèsù Krístò-nyutsì. ¹⁶Nírò, ma mìtdè nyí ìtdè tí, nyí nyàkǎ nyòdyì pbàkǎ ǎfǎ. ¹⁷Wò dhu-okú dǎ rǎ ní ndi, ma mòvì Tímòtewù tiku ǎ. Ka ní pbàǎngba yà atdíǎ ma mózè, ndirò mbéyi arí fǎnǎ ka kàbhù Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasu ònzì. Kàrì ndi Krístò-nyutsì ma marádi tí dhu tó gílímá àbhù nyírè. Ndi gílímá ní ndi ma marúdhèna kóró ngari ònǎ kóró *kànísá ǎ.

¹⁸Nzínziku ǎ atdídhéná ale nópè 'àmbe inga ìrè dǎ ìnzí ma rǎrǎrà nyǎndà, ndi dhu ràdù 'àbhù 'àmbe 'ìdzi dǎ. ¹⁹Pbétù, ma mǎrǎ àhu fùrǎbvù ìnzá òtrò ìdho ǎ, Ádrùngbǎle òzè ka ní. Ní ányìrǎ ní ndi, ma mí nǎí kǎkǎ ì'ìdǎ arí ìtírò ale arúnna dhu kèlè núní, pbétù ma mí abádhí ràdù ònzìnà dhu nǎlǎ átò! ²⁰Obhó tí, òrù-akpá ǎ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi náarí nǎí nditè yà ale-tsù ǎ ka kúnna dhu-otù ǎ tí, pbétù kǎrì nditè ádrùngbǎnga tó ǎbì-otù ǎ. ²¹Nírò, nyí nyòzè ní ádhu? Tí marà àhu fùrǎbvù fudù mùgò nà, ndirò ngàtsi ní, tí marà àhu àzè mǎ ìyǎnga mànà ní àlè afídu nà?

Mùnyòni ònzì rí ale àkǎ kodì *Kànísá ǎ rǎ dhu

(Gál 5.9; 1Tì 1.19-20; Èbr 10.22)

5 ¹Dhu arí ndirò kóró ngari ònǎ kambe àtìnà dǎ, nzínziku ǎ atdídhéná ale rarí mùnyòni ònzì. Ndi mùnyòni-tidò ní yà ìnzí arí ndònzì kǎkǎ ìnzá Kàgàwà nǎ'ù ale nzínzì ǎ mǎtè: ka karátina nzínziku ǎ atdí ale ródyì olù-íyànà' rǎdi pbìndà tsìbhále tí! ²Ní àzèmbè ìzù àmbènà nyùkǎ, nyǎdù ndi dhu

nònzì ale ìpfo, nyòdì nzínzìkù ǝ rò rò, nyí nyarádù òko nyámbe nyǝyò dǝ ǝyò tí! ³Ima, ma mǝí itse rùkù rò ale-ngbò ònǎ rò, pbétù ma mǝí inè atdíkpá nyí mànà ale-afí ònǎ rò. Ní, ma mòtdì wà ndi dhu nónzì ale-ànyǎ, àdhàdhì inè àlě kǝí atdíkpá nyí mànà dhu bhěyi. ⁴Ma mòtdì ndi ale-ànyǎ àlě tǝ Ádrùngbǎle Yèsù-ǝvò rǝ. Ndirò, nyündù nyí nyí rò, ma mǝíya inè átǝ atdíkpá nyí mànà ale-afí ònǎ rò, ndirò Ádrùngbǎle Yèsù bhà ádrùngbǎnga tǝ ǝbi nííya inè nzínzìkù ǝ. ⁵Nyí nyàkǎ nyípfo wò ndi ale, nyǎbhu pfòmvo Sitanì tǝ*, ndíní kǎ-nyutsì rǝí nzérénga nabhù tí riku yà kǎ rǎbàna àpbè-otù ǝ. Ndi dhu bhěyi ní ndi kǎ rǎdù ògù Ádrùngbǎle Yèsù ríngo ònǎ idhò ǝ.

⁶Nyí nyí nyǝyò nzérénga-okú dò rò dhu ní nǝí idzì dhu! Nyí nyúni tí obhó dhu, ákě afi-ngba rarí ábhǝ idyi nyú nábhù rǎmǝ? ⁷Nírò, nyí nyàkǎ nyípfo wòrì nzérénga tǝ afi-ayí nyukutsì rò, ndíní nyí nyílǎ tí Kàgàwà-nyìkpó ǝ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyádù ìí àdhàdhì idyi-ǝwátǎ, yà inzǎ ka kàngbò afi ònǎ bhěyi, yà kòmǝ nyí nyí ònǎ ǝfò bhěyi. Obhó tí, Kàgàwà ú'ò wà nyí nyílǎ nyìkpóna ǝ. Kǎbhù wà Krístò perè tí àlě-okú dò rò àdhàdhì Pásìka tǝ mùhendù tǝ Pbàyahúdí arózèna 'à'ǎ tǎmǎ-ngba bhěyi'. ⁸Ní ndi dhu-okú dò rò, àlě kǎkǎ àlě rònzì àlě tǝ Pásìka tǝ mùhendù ìnzì ní afi-ayí rǝí ònǎ mùgati ní. Kǎ-tì ní, nzérénga mà nzére dhu mànà tǝ afi-ayí ní. Pbétù, àlě kǎkǎ àlě rònzì ka ìmbǎ ònǎ afi nà mùgati ní. Kǎ-tì ní, àlě kǎkǎ àlě ròkò ìlǎ àlě kílǎ Kàgàwà-nyìkpó ǝ rǝrò, ndirò obhónǎ dhu ònzì àlě kǝ rǝrò.

⁹Yà olù ma mǎndí fùkù bhàrùwà ǝ, ma mǎndí dhu mati, nyí rǎkǎ nzǎ nyòwù òko rǝ atdíkpá mùnyònitǎle mànà. ¹⁰Ndi bhàrùwà ǝ ma mòtè nzǎ yà adzì ǝ mùnyònitǎle dǝ, ǝdhíya-fó rǝí dhu dǝ arí afíya ùlǝ ale dǝ, ìndrù-fó dhu ùdhǎ arí ǝbi ní ale dǝ, ndirò ***sànamù** ùlǝ arí ale dǝ. Obhó tí, ndíní nyí nyìndǎ tí nyí abádhí rò rò, dhu àkǎnà nyùvò yà adzì ǝ rò! ¹¹Pbétù ma mǎndí dhu fùkù okúya dò rò ní kǎkǎ pbàkrístò tí arí 'àti ale. Ndi ale apé àtina ndi rarí mùkrístò, pbétù ndàdù ìí mùnyòni ònzì arí ale tí, ndirò ǝdhína-fó rǝí dhu dǝ arí afína ìlǝ ale tí, kapé ìí sànamù ùlǝ arí ale tí, ndàdù ìí dhu ùnò arí ìndrù ní ale tí, kapé ìí iwa òri arí ale tí, ndirò ǝbi ní arí dhu ùdhǎ ìndrù-fó rò ale tí, ní wò dhu bhěyi ale-tidò nà nyí nyàkǎ nzǎ nyǝnyù ònyù mà atdíkpá! ¹²Inzǎ Yèsù ná'ù ale-ànyǎ t'únǝtǎ tí òtǝdu? Tí obhó pbàkrístò nyú i nyí nyádù ànyǎya núnò? ¹³Inzǎ Yèsù ná'ù ale-ànyǎ núnò rǎdù ní Kàgàwà. Obhó tí, ìlǝlǎ Andítǎ rǎtina: «Nyí nyàkǎ nyípfo nzére ale nyòdì nzínzìkù ǝ rò».

MùKrístò àkǎ nzǎ ndòbhù ǝdhìnà mùkrístò inzǎ

Yèsù ná'ù anya t'ítǝtǝ t'ále-fó dhu

(Mbà 20.3; Màt 5.23-24; Ròm 12.17-18; Êfe 5.3-8; Yàk 4.1)

6 ¹Nzínzìkù ǝ atdí ale mà náapè ìí anya nà iwà Yèsù ná'ù ǝdhìnà nà, ní dhu ǝfò tí nga kǎ rǎrà ndi ǝdhìnà òbhù inzǎ Yèsù ná'ù anya t'ítǝtǝ t'ále-fó? Inga nòfò dhu ní kǎ rǎrà kòbhù Kàgàwà bhà ale-fó. ²Nyí nyúni tí nzǎ dhu, Kàgàwà bhà ale rarí ndi yà adzì ǝ ale-ànyǎ nitǝiya? Nírò, yà adzì ǝ ale-ànyǎ nyí nyitǝiya dhu bhěyi, ádhu ìnzì nyí nyádù kǝkǝ dhu bhěyi àkyǎkyè dhu nùfǎ ale-ànyǎ nitǝi ní? ³Nyí nyùni tí nzǎ dhu àlě ritǝiya màlàyíkǎ mà-ànyǎ? Ní ndi dhu bhěyi kǎ rǝí rò, àlě ní ùnò àlě kǎdù yà adzì ǝ i nònzì dhu-ànyǎ ùnò olu! ⁴Ní dhu apé ìí nyí nyíí anya nà nzínzìkù ǝ dhu tí, ní ádhu-okú dò rò nga

ndi nyí nyádù òwu i anya nà kòkò ònzí arí òtè pbàkrístò nízínzì ò dhu ò ale-ònzí nì? ⁵Ma m̀̀ǹd̀ dhu wò dhu bhèyi ndíní nyíku nabhù tí rìwù. Obhó tí, nízínziku ò yà Yèsù ná'ù ɔdhína nízínzì ò dhu-ànyà ùnò ràdù dhu-ònga t'òvòta nùni atdí ale mà t'fí mbà? ⁶Pbétù, ùkù nyí nyàmbènà nízínziku ò dhu-ònga àndà rò, nyí nyaràdù òwu nyòbhù inzà Yèsù ná'ù ale-fó dhu-tì ní àdhu?

⁷Obhó tí, anya nà nyí nyí nízínziku ò dhu nítè wà dhu kpangba, iwà dhu rónzì lèmakù atdí. Ní ádhu ònzí nyí nyádù nzére dhu-dzi òndù nì? Ádhu ònzí nyí nyádù nyùbhà kudhà fukù ongyéngá mà nì? ⁸Pbétù nyí, nyí ní ndi nyí nyarí nzére dhu ònzì, nyòwù Yèsù ná'ù ɔdhíku òbhè iri ale-fó! Ndirò nyí ní ndi nyí nyarí i ale tó obhónángà ùdhà ɔbi nì! ⁹Nyí nyùni wà dhu mbèyi nyú, nzére dhu ònzì arí ale ní rabáya nzi ngari òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi ò. Ìnzì nyàbhu kutrà nyí: m̀̀nyòni ònzì arí ale mà, *sànamù ùlè arí ale mà, kàkà inzà ò ùmbà ò nà ale nà arí m̀̀nyòni ònzì ale mà, ndirò m̀̀nyòni ònzì arí nízínziya ò kpabhále-tírò, ndirò vèbhále-tírò ale mà, náabáya nzi ngari Kàgàwà bhà Idzi ò. ¹⁰Ndirò, ogbo ònzì arí ale mà, ɔdhíya-fó ríí dhu d'ò arí afíya ùlè ale mà, iwa òri arí ale mà, dhu ùnò arí òndrù nì ale mà, kàkà òndrù-fó dhu ùdhà arí ɔbi nì ale mà, ní kòrí ale kóró, náabáya nzi ngari òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi ò átò. ¹¹Angyi, nízínziku ò atdídená ale nóongónà dhu ònzì ndi dhu bhèyi tí. Pbétù kòmbí, àlè tó Kàgàwà nù'ò wà nyí, nyílè fùkù nzérega ò rò. Kàbhu nyí nyòngò pbìndà ale tí, ndàdù nyòzù obhónángatálè tí. Kònzì kóró ò dhu àlè tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò nyí nyá'ù dhu-okù dò rò, ndirò Ìlìlè-Alaffi-otù ò.

Yèsù ná'ù ale ní Krístò-ngbò-rònga dhu

(1TÈ 4.1-17; 1PÈ 1.14-19)

¹²Nyí nyarátina: «Kóró dhu t'ònzita tó rusà ka kùfà wà fàkà pbàkrístò tírò.» Ndi dhu ní obhó dhu, pbétù kóró dhu ní nzi àkàkà kònzì dhu. Ìma mà átò ma mìnè mati: «Kóró dhu t'ònzita tó rusà ka kùfà wà idù,» pbétù ma mí nzi àdù dhu à'ù míí atdí dhu mà tó ònò tí. ¹³Ndirò nyí nyarátina átò: «Kàgàwà anzi ònyù ale-ò tò, ndirò kànzì ale-ò ònyù tò.» Pbétù, ma mátina kà ritòya kòkò òyò dhu kóró. Ale-ngbò Kàgàwà anzi nzá m̀̀nyòni t'ònzita tò, pbétù kànzì ka Ádrùngbàlè Yèsù bhà kasu t'ònzita tò. Ndirò ndi Ádrùngbàlè ríí ale-ngbò t'ùndata tò. ¹⁴Ndirò ròsè dòtsí, Kàgàwà yà Ádrùngbàlè Yèsù nabhù r̀̀ngbè ndi ɔvè-bvù rò pbìndà ádrùngbànga tó ɔbi nì, náabhùya àlè-ngbò r̀̀ngbè ò átò.

¹⁵Nyí nyùni tí nzá dhu, ngbòku r̀̀rì Krístò-ngbò-rònga? Nírò ma tí àdù Krístò-ngbò-rònga nyú idyí idyí, mugèrè r̀̀ngò m̀̀nyòni tó tsibhále-ngbò-rònga tí? Ìnzì akekpá màtí! ¹⁶Ndirò, nyí nyùni tí nzá dhu ndi ale mà rapé 'ùngbò m̀̀nyòni tó tsibhále nà, ní r̀̀ngò wà atdí ale-ngbò tí kà mànà? Obhó tí, Ìlìlè Andítá náarátina: «Abádhí òyò rò ràdù 'ùgèrè 'òngò atdí ale-ngbò tí.» ¹⁷Pbétù, Ádrùngbàlè mànà ò nùngbò ale, ní ràdù ndùgèrè 'òngò atdí ale tí kà mànà, ale-affi ònà rò.

¹⁸Nyí nyàkà, nyòtsè m̀̀nyòni-tsù rò! Yà òndrù r̀̀nzina kóró ngùkpà nzérega ríí igi ndi ale-ngbò rò rò. Pbétù m̀̀nyòni ònzì ale nònzì wà nzérega ngbòna nyú rò nditíró^d. ¹⁹Nyí nyùni tí nzá dhu ngbòku r̀̀rì yà nyukutsi arádi

* 6.16 Opt 2.24 d 6.18 Ka kífì ònè kugèrè ka átò yà dhu bhèyi: «Nyí nyarátina: «Yà òndrù r̀̀nzina kóró nzérega ríí igi ndi ale-ngbò rò rò.» Pbétù ma mátina: m̀̀nyòni ònzì ale r̀̀nzì wà nzérega ngbòna nyú rò nditíró.»

ìlilá-Alafí bhà idza? Ndi ìlilá-Alafí nábhu fùkù ní Kàgàwà. Ndirò nyí ní nzi kàmàku nyí-tírò. ²⁰Obhó tí, Kàgàwà náadzì nyí orú odzi nyú ǵ. Ní nyí nyàkà nyílè ka ngbòku ní.

Pòlò rí Pbàkòritò arí'í nà umbátá dǵ nzére irèta òbhòlò dhu

(Opt 2.18-25; Mát 19.3-12; Ròm 6.18-22)

7 ¹Kòmbí, ma mí dhu òvo fùkù yà idù nyí nyándí dhu dǵ. Nyí nyátí: «Ínga nǵfò dhu ní kpatsibhále àkà nzá ndòdhò pòndà tsibhále nà.» ²Pbétù, ndíní indrù oko tí ìmbà m̀nyòni rí'í nzínzìya ǵ, ma mátina dhu ràkà ìngbàtí ìlì ndì kpatsibhále mà rí'í pòndà tsibhále nyú nà, ndirò ìngbàtí ìlì ndì tsibhále mà rí'í pòndà kpatsibhále nyú nà. ³Kpatsibhále nákà ndònzì pòndà tsibhále rí atdyúna òho dhu, ndirò tsibhále mà nákà ndònzì pòndà kpatsibhále rí atdyúna òho dhu átò. ⁴Tsibhále-ngbò ní nzi ndì tsibhále bhà, pbétù ka ní kàbhà kpatsibhále bhà. Ndirò kpatsibhále-ngbò ní nzi ndì kpatsibhále bhà, pbétù ka ní kàbhà tsibhále bhà. ⁵Ní, nyí nyàkà nzá nyúlè nyí, inzà ní itsòta tó kàsùmì ǵ tí nyí nyìrì nyí nyùbhà ka ákè kàsùmì tí rò. Ndi itsòta tó kàsùmì dzidǵ, nyí nyádù ingo nyòkò atdíkpá tǵtǵdǵ, akye pǵmvo Sitanì náarana nyùtra fùkú ivívinga ǵ ní. ⁶Wò ma m̀nò fùkù dhu ní nzi uyátá, pbétù ndi dhu bhèyi nyí nyònzì dhu dhu ní nzi nzére dhu.

⁷Obhó tí, ma m̀mbènà òzèna dhu ní kóró ale ròkò ima bhèyi, ìmbà vèbhálé na. Pbétù ìngbàtí ìlì ndì ale mà nábà pòndà perè nyú atdíró Kàgàwà-fó: atdí ale ràbà tsibhále nà ndì ndádi dhu tó perè-tidǵ, ngàtsi ale ràdù ìmbà tsibhále na ndì ndádi dhu tó perè nábà.

⁸Ndirò kàkà ìmbà rí'í vèbhále nà ale mà, abvo-ayí mànà tò, ma mí dhu òvo matí, dhu r̀mbènà àkà mbèyi nyú abádí tó abádí r̀ngò òko yà ma marádi dhu bhèyi, inzà 'òhò umbátá-atdyú. ⁹Pbétù dhu apé í'í inzà abádí r̀dè afíya òtò itírò dhu tí, ní abádí r̀dè àkà 'ùmbà ì. Obhó tí, dhu r̀dè àkà mbèyi nyú, ndi ale rí'í pòndà tsibhále nyú nà, ròsè ndì ndarana àdi ndàmbe tsibhále-atdyú òhò dǵ dhu dònà.

¹⁰Kàkà iwà ì nùmbà ale tò, ma mábhùna ní yàrí uyátá, yà inzà àhu fudú rò, pbétù kírà Ádrùngbàle Kàgàwà bhà rò: tsibhále àkà nzá ndùbhà pòndà kpatsibhále. ¹¹Pbétù, tsibhále náapé pòndà kpatsibhále ùbha, ní ndi tsibhále àkà nzá ndàrà amba-bvù tǵtǵdǵ. Ìmbà kírì ndi dhu bhèyi rò, dhu àkà abádí r̀ngbò ì tǵtǵdǵ pòndà kpatsibhále nà. Ndirò, kpatsibhále àkà nzá ndùbhà pòndà tsibhále.

Pòlò rí sedzà àbhù inzà Yèsù ná'ù ale mànà ì nùmbà Yèsù ná'ù ale tò dhu

¹²Ndirò ngùkpá ale tò, ima, ma mí yà dhu òvo, ndi dhu àhu nzá Ádrùngbàle Yèsù ò rò, pbétù kàhu ùdù rò. Ní ma mátina: iwà Yèsù ná'ù kpatsibhále náapé í'í inzà Yèsù ná'ù tsibhále nà, ndi tsibhále ràdè ndà'ù 'òngò òko kà mànà, ní ndi kpatsibhále àkà nzá ndùbhà ndi tsibhále. ¹³Ndi dhu bhèyi tí, Yèsù ná'ù tsibhále náapé í'í inzà Yèsù ná'ù kpatsibhále nà, ndi kpatsibhále ràdè ndà'ù 'òngò òko kà mànà, ní kàkà nzá ndùbhà pòndà kpatsibhále. ¹⁴Obhó tí, inzà Yèsù ná'ù kpatsibhále rí'í inè àbhǵ onzi nà ndùgèrè ndì ndòngò Kàgàwà bhà ale tí Yèsù ná'ù pòndà tsibhále-otù ǵ. Ndi dhu bhèyi tí, inzà Yèsù ná'ù tsibhále rí'í inè àbhǵ onzi nà ndùgèrè ndì ndòngò Kàgàwà bhà ale tí Yèsù ná'ù pòndà kpatsibhále-otù ǵ. Ìmbà kà rí'í ndi dhu bhèyi nání, abádí tó nzònzò

nózu ka kádù Kàgàwà-nyìkpò ǝ òtì ale tí. Pbétù obhónángá nyú ǝ, i nzónzo ní Kàgàwà-nyìkpò ǝ ilá ale. ¹⁵Pbétù dhu apé ìí inzà Yèsù ná'ù ale nózè ndùbhà yà ì umberà ì nà Yèsù ná'ù ale dhu tí, ní ndi ale àkà wà ndùbhà ì umberà ì nà ale. Kòrí dhu-tidò nàndà dhu ní, Yèsù ná'ù ale nùtsi ì umberà ì mànà inzà Yèsù ná'ù ale nà dhu rí mbà. Pbétù dhu òfò nga nyòkò atdíkpá, Kàgàwà núunzi nyí ndíní nyí nyoko tí màràngà ǝ ngùkpà ale mànà dhu-okú dò rò. ¹⁶Ínyí Yèsù ná'ù tsìbhálé, nyí nyùni tí obhó igù nyí nyádù pbàkù kpatsìbhálé nígu dhu? Ndirò ngàtsi ní, ínyí Yèsù ná'ù kpatsìbhálé, nyí nyùni tí obhó igù nyí nyádù pbàkù tsìbhálé nígu dhu?

Pòlò rí dhu àndí inzà dhu àkà kokò ìndrù tó uyátá tó ìno tí dhu dǝ dhu

¹⁷Ròsè yà angyi ma mùnò dhu dònà, ìngbàtí ìli ndi ale mà náká ndòngò àdi àdhàdhì yà Ádrùngbàlé Yèsù abhù fíndà ǝfò ǝ: ndi ǝfò ní, yà Kàgàwà rí ndànzi rò kíí òná ǝfò. Wòrí ní ndi àkàkàna kifu dhu tí ma marúdhèna kórú *kànísá ǝ dhu. ¹⁸Kàgàwà rí nyanzi òná kàsùmì ǝ, nyí nyíí tí iwà ka kòbhòlò onzinúnga rǝ? Ní nyí nyàkà nyadi ndi ǝfò ǝ. Kàgàwà rí nyanzi òná kàsùmì ǝ, nyí nyíí tí inzà ka kòbhòlò onzinúnga rǝ? Ní nyí nyàkà nzà nyabhu ka kòbhòlò. ¹⁹Ale-ònzínga òbhòlò ka kí dhu nónzì nzà atdí dhu mà. Ndirò, ìnzí ka kí kòbhòlò dhu nónzì nzà atdí dhu mà átó. Àkàkà dhu ní kifu Kàgàwà àvi kónzì dhu. ²⁰Dhu àkà ìngbàtí ìli ndi ale mà ràdi yà Kàgàwà rí ndànzi rò ndi ndií òná ǝfò ǝ. ²¹Dhu apé ìí nyí nyíí ìno tí Kàgàwà rí nyanzi rò dhu tí, ní nyí nyàkà nzà nyitù afínu. Pbétù dhu apé ìí inè nyí nyí nyadi dènú nyí-tírò dhu tí, ní nyí nyàkà nzà nyiwi ndi onzi. ²²Obhó tí, ìno tí aríí ale, yà Kàgàwà ánzi rùngbò ì Ádrùngbàlé Yèsù nà, ní nzí ìno Yèsù-nyìkpò ǝ. Ndi dhu bhéyi tí, dònà aríí ndi-tírò ale, yà Kàgàwà ánzi, ní Krístò bhà ìno. ²³Kàgàwà náadzi nyí ǝrú odzi nyú ǝ. Nírò, nyí nyàkà nzà nyíí tdítdǝ ìndrù tó uyátá tó ìno tí. ²⁴Àbanínzó, ìngbàtí ìli ndi ale mà náká ndàdi Kàgàwà-ònzí yà kà rí ndànzi rò ndi ndií òná ǝfò ǝ.

Inzá àpè 'umberà ale àkà 'òkò òná ǝfò

(Èbr 13.4; 1Pé 4.7)

²⁵Kàkà inzà àpè vèbhàlé ùní kpabhínzo mà, inzà àpè kpabhàlé ùní vèbhínzo mànà tò, ma múyàna Ádrùngbàlé Yèsù òvò idù dhu tí dhu nà ma mǝí umberà. Pbétù, tidu òná rò, ma mábhèna abádhí tò dhu ní pbàkà irèta. Ndi irèta ní, yà Ádrùngbàlé Yèsù ónzì idzìnga fíndà ríí tsùnà dhu ìrì ka kádù dhu tí ale bhà. ²⁶Obhó tí, yà kòmbí ríí àpè-okú dò rò, ma mǝrè nga idzi dhu ràrì ìndrù ròkò yà ì ríí òná ǝfò ǝ. ²⁷Dhu apé ìí inè nyí nyaríí tsìbhàlé nà dhu tí, ní nyí nyàkà nzà nyonè ndi tsìbhàlé ùbha nyí nyí dhu. Dhu apé ìí umberà nyí nyaríí tsìbhàlé nà dhu tí, ní nyí nyàkà nzà nyonè tsìbhàlé. ²⁸Pbétù, dhu apé ìí nyumberà nyí nyí dhu-atdyú nà nyí nyíí dhu tí, ní nyí nyònzì nzà nzérenga. Ndirò, inzà àpè kpatsìbhàlé ùní tsìbhíngba náapè àrà amba-bvù, ní íyàdhíyà nónzì nzà nzérenga átó. Pbétù kàkà iwà ì nùmbà ale ní rǝngò ìí inè àpè nà fíyó ípìrǝnga ǝ. Ní ima, ma mòzè modò nyí ì àpè rǝ rò.

e 7.17 Kàgàwà rí nyanzi rò nyí nyíí òná ǝfò tí ka kátina dhu-tí ní: Ale-ònzínga òbhòlò ka kí dhu mà, ìnzí ka kí kòbhòlò dhu mà, ndirò ìno tí ka kíí dhu mà, umberà ka kíí ìno tí dhu mànà. Kùtò nzà Kàgàwà àvi dhu ònzì ka kí dhu-tsà. Wòrí ní nzí ití ka kátina, Kàgàwà rí ndànzi dhu atù nzérenga ǝ ale ràkàna ndòngò àdi ndi nzérenga ǝ tí.

Inzá yà adzi ʒ dhu àkă ndàtdù indrù-afí dhu

²⁹ Àbanĩnzó, ma mòzè matí yà dhu bhěyi: kàsùmì ùbhà ndì ídò. Ní ròpè ndì kòmbí, tsìbhále nà arfí kpsìsbhále, náká ndàdì ìmbà arfí tsìbhále nà ale bhěyi. ³⁰ Ɖdzi ródzi ale náká 'òkò ìnzí ródzi ale bhěyi. Dhèdhe nà ríí ale náká 'òkò ìmbà ríí dhèdhe nà ale bhěyi. Dhu Ɖdzi rí ale náká 'òkò ìmbà ríí dhu nà ale bhěyi. ³¹ Yà adzi ʒ malí ní arí kasu Ɖnzi ale, náká 'òkò ìnzí arí kasu Ɖnzi kà ní ale bhěyi. Obhó tí, yà ndì ndíí Ɖná Ɖfí ʒ, yà adzi ràrà tsùna rí ndòdì dhu Ɖ.

³² Ma mòzè dhu ní, nyòkò ìmbà afíku itù rí dhu ríí rórò. Ìmbà arfí tsìbhále nà ale náarí afína itù ní ní Ádrùngbàlè Yèsù bhà dhu kèlě, ndàdù ndòzè ndòné kà-nyìkpó nòfò dhu Ɖnzi ndì ndí dhu kèlě. ³³ Pbétù tsìbhále nà ale náarí afína àtdù ní ní yà adzi ʒ dhu, ndàdù ndòzè ndòné pbìndà tsìbhále-nyìkpó nòfò dhu Ɖnzi ndì ndí dhu, ³⁴ pbìndà irèta ràdù ndàndò Ɖndo tí. Ndi dhu bhěyi tí, ìmbà arfí kpsìsbhále nà tsìbhále mà, inzà àpè kpsìsbhále ùni tsìbhíngba mà nà náarí afíya itù ní ní Ádrùngbàlè Yèsù bhà dhu kèlě. Abádhí Ɖzè dhu ní 'àbhu afíya mà ngbóya mà nà Ádrùngbàlè Yèsù tò. Pbétù kpsìsbhále nà tsìbhále náarí afína itù ní ní yà adzi ʒ dhu, ndàdù ndòzè ndòné pbìndà ale-nyìkpó nòfò dhu Ɖnzi ndì ndí dhu. ³⁵ Wò ma mùnò fùkù dhu ní ma mùnò ndíní í'í tí mùgàsù tí fùkù, ìnzí ní ndíní í'í tí àdà ma mùpe rùkù dhu tí. Ma mòzè mìtè ìngbà dhu bhěyi matí nyí nyàdù òko inga nòfò dhu bhěyi dhu fùkù, nyàdù nyàpba Ádrùngbàlè Yèsù rò tí ìmbà fùkù irèta-ŋga Ɖndo rí atdí dhu mà ríí rórò.

Órì nàndà dhu

³⁶ Ndi ale apé dhu àlà, inzà ndì rónzì yà ndì ndòrì tsìbhíngba-nyìkpó nòfò dhu, yà inzà ì ǎmbà ì kà nà dhu-otù ʒ, íyàdhíyà mà nà ì í 'ǎmbà dhu-atdyú ràdù ndàlu tdítdš, ní abádhí àkă 'ǎmbà ì, yà ndi kpsìsbhíngba Ɖzè ka dhu bhěyi. Àbadhi Ɖnzì nzà nzérénga. ³⁷ Pbétù, ndi kpsìsbhíngba apé dhu ùdhě afína nyú Ɖ inzà ka kètu ndì Ɖtí tí rórò, ndà'ù dhu ìnzí ì ràrí 'ǎmbà, ndirò ìnzí ì ràrí ngbóya Ɖpba yà ndì ndòrì tsìbhíngba nà, ndàdù ndi dhu Ɖnzì yà ndì nyú ndì ndòzè ka dhu bhěyi, ní ndi ale Ɖnzì dhu mběyi. ³⁸ Ndi dhu bhěyi ní ndi, yà ndi ndòrì tsìbhíngba nà ì nùmbà ale nónzì dhu mběyi, ndirò wò ndi tsìbhíngba nòdhò ìnzí 'ǎmbà ì nà ale, nónzì dhu mběyi nyú ròsè.

Abvo-ayí nàndà dhu

³⁹ Ɖwà àrà amba-bvù tsìbhále náaradí Ɖyatá-tsinà yà ìnè pbìndà ale ríí nyi-kpóna nà Ɖná kàsùmì ʒ. Pbétù kàbhà kpsìsbhále náapè Ɖvè, ní íyàdhíyà ríí Ɖná ndítírò 'ǎmbà ì ndi ndòzè ale nà. Pbétù, ndi kpsìsbhále àkă ndíí mùkr-ístò tí. ⁴⁰ Pbétù pbàkà ʒ, kà ràdù hirò Ɖnzì, yà ndi ndíí Ɖná Ɖfí ʒ tí ndi ndàdì rò. Wòrí ní ndi pbàkà irèta, ndirò ima nyú ma mà'ù wà dhu átò, ma ràríí ìnè Kàgàwà bhà Ɖlǎ-Alafí nà.

Perè tí ka kùbho *sànamù tò iza nàndà dhu

(Ròm 14.13-23; 1Kò 10.19-33)

8 ¹ *Sànamù tò ka kùbho perè tí iza nàndà dhu ní, nyí nyándí dhu, nyàti: «Mǎ'í kórò, mǎ muni wà dhu ndi dhu dš.» Pbétù ma mátina: inga Ɖnì ka kí dhu náarí ale àbhù kambe ale Ɖdzi dš ale-tírò, pbétù ale Ɖzè ka kí dhu náarí

ale òsì òsì tí. ²Ndi ale apé ndòzù ndítírò inga ndi ndúni dhu tí, ní ndi ale ní inzà inga núni obhóná nyú yà ndi nyú ndi ndàkàna ndùni ka dhu bhèyi ale.

³Pbétù ndi ale apé Kàgàwà òzè, ní Kàgàwà ùni wà ndi ale.

⁴Nírò, ka tí àdù sànamù tò ka kùbho perè tí izà ná'a à'a? Àlè'í nyú, àlè kúni wà dhu sànamù rarí mbá yà adzi ð, ndirò àlè kúni wà dhu Kàgàwà rarí atdí tí. ⁵Pbétù, ngùkpà ale arátina mungù-nzo rarí inè òrù-akpà ò ndirò yà adzi ð. Ní obhó tí, abádhí tò mungù-nzo rí ibí, ádròdrò ale ràdù ì'í ibí. ⁶Pbétù àlè tò, Kàgàwà rí atdí tí. Ka ní àlè t'Ábanà yà kórò dhu nanzi, ndirò àlè karóko kà tò. Ndi dhu bhèyi tí, Ádrùngbàlè rí atdí tí. Ndi Ádrùngbàlè ní Yèsù Krístò, yà kórò dhu anzi ndi otùna ð. Ndirò ka ní ndi ípìrònga ìbho arí àlè tò.

⁷Pbétù inzí ní kórò ale i ndi dhu núni. Rìrà àhu kòmbí nga ð, nzínziku ð atdídhéná ale kàkà iwà avù 'òngò sànamù tò ka kùbho perè tí izà ná'a, náarfí inè sànamù i á'ù obhó dhu tí rò. Abádhí arí ndi izà ná'a, 'àdù àmbe dhu ìrè d'ò ndi izà ka ràbhu perè tí yà inè rí ádrùngbànga tò òbi nà d'òyà sànamù tò. Ní olùnà rò, ndi dhu arádù abádhí àbhu ròzù i iwà ndi izà àbhu i 'òtí Kàgàwà-nyìkpò ð dhu tí. Wò dhu itè dhu abádhí tò irèta ràrí iví. ⁸Obhó tí, inzí ní ònyù ndi àlè indri rádù àlè rí ìkyèrò Kàgàwà tí. Àlè kapé ònyù òbhu inzí àlè rònyù, ní àlè rò ndi nòtdi dhu rí ìmbà. Ndirò àlè kapé ndi ònyù ònyu, ní àlè kàbàna atdí dhu mà rí ìmbà. ⁹Pbétù, nyàndà nga mbèyi, akye yà nyí nyí dùkù nyí-tírò, nyàdù àmbe nyí nyòzè dhu ònzì d'ò dhu náarana kàkà iví fíyò a'uta nà ale àbhu ràwà i nzénga ð ní. ¹⁰Obhó tí, iví pbìndà a'uta nà ale náapé inyí, inga núni ale nyú nálà sànamù tò ka kùbho perè tí izà ná'a nyí nyí sànamù ùlè ka karí òná rò sòmá-dzà ð rò rò, ní kàbhà irèta tí nzí àdù kètu rònyù sànamù tò ka kùbho perè tí ònyà? ¹¹Ndi dhu bhèyi ní ndi, pbàkù inga t'únita-okú dò rò, wò ndi iví a'uta nà ale, ndirò yà Krístò nyú náavè okúna dò rò, ní ràdù àwí atdí. ¹²Wò dhu bhèyi ní ndi, nyí nyí dhu ùfà adókù mà awéku mànà ònzí, nyàdù afiýa inza dhu, ràdù ì'í àdhàdhì iwà nyí nyàfà dhu Krístò-ònzí nyú dhu bhèyi. ¹³Ní ndi dhu-okú dò rò, ònyù náapé Yèsù ná'ù adòdu mà ndirò ngàtsi ní awèdu mà nàbhù rìtsi nzénga ð, ní ma mádù àdi inzí mongò izà à'a kórò idho ð, akye ndi dhu arana abádhí àbhu rùwí ní.

Uvitatále àkà àbà fíyò ípìrònga òdò rí dhu yà i arónzina kasu-nyutsi dhu

(Luk 10.7; Kas 20.34-35; 2Kò 11.7-12; Gàl 6.6; 1Tì 5.17-18)

9 ¹Ima tí obhó uvitatále ngùkpà uvitatále bhèyi? Ma mátí obhó ì'í dùdú matírò? Ima mála tí nzà Yèsù, àlè t'ò Ádrùngbàlè? Nyí nyú, nyí tí obhó yà Ádrùngbàlè Yèsù tò ma mónzi kasu-nyutsi rò úvò ale? ²Ngùkpà ale tò ma mapé ì'í inzí ní uvitatále tí, ní fùkù ima ní uvitatále nyé. Obhó tí, nyí ní yà ma mónzi uvitatále tò kasu itè rí ale Ádrùngbàlè-nyutsi.

³Yàrí ní ndi indrù rí mòbhu rò, ma marí mugye dùdú tí dhu: ⁴má'í uvitatále tírò, má tí nzí àdù àkà mònyù dhu, mádù dhu òmvù fàkà kasu-otù ð? ⁵Tsìbhále nà ma mì'í rò, ma màkàna tí nzà ndi tsìbhále rùndà ma abhi ò ma mára rò, àdhàdhì ngùkpà uvitatále mà, Ádrùngbàlè Yèsù t'ádóna mà Péterù mànà náarònzina dhu bhèyi? ⁶Tí má'í kèlè ndi Bàrnabà nà mà mádù àkà mónzi kasu òtsúka nyú ní ndí'í mà mabá tí ònyù? ⁷Ádhi pbá mùnowì ndi kàsùna ùbhò arí ndítírò? Ádhi pbá ale ndi vínyò-kpa òzò arí inzí ndi ndí ndi vínyò-kpò òto rórò? Ndirò ádhi pbá ale ndi ìkyì ùnda arí inzí ndi ndí fíndá màkyí òmvù rórò?

⁸Yà ma mènò dhu tí obhó ìndrù arónzina dhu? Músà bhà Uyátá náatí nzi àdhàdhi dhu kèlè náno átò? ⁹Obhó tí, ndi Uyátá ò ka kándí dhu kati: «Nyi nyàkà nzà nyutsi nganù-ònga òtsi rí, ndíní kpóna uvò tí kéléna ò rò ìkylì-akpà-tsù ìnzí ndi nganù nnyu tí?». Kàgàwà náatí afína itù ìkylì-akpá tó dhu ný? ¹⁰Ròsè dòtsí, kùno tí inzà wò dhu àlè-okú dò rò? Obhó tí, wò dhu ka kándí àlè-okú dò rò. Ìnga òbhi rí ale náká ndòbhi ìnga ndàdù dhu à'ù àbà ndi rari ndi ìnga ò r'ò dhu-r'ò nábà fíndà átò. Ndirò ìnga ò rò rí dhu ògu ale náká ndà'ù dhu, àbà ndi rari ndi ìnga ò ka kògù dhu-r'ò nábà. ¹¹Dhu apé ì'ì ale-afí tó itse mã mózò affíku ò dhu tí, ní mã mí ale-ngbò dzùnà ònzi rí dhu nábà fukú dhu tí nzére dhu? ¹²Dhu apé ì'ì ngùkpà uvitatále náarí i dhu àbà fukú dhu tí, ní ròsè dòtsí, mã nyú, mã màkà tí nzà màbà ka átò? Pbétù mã mónzi nzà nyí nyònzí dzùnàka atdí dhu ní màtí. Mã móndu kóró dhu-dzi akye mã mowuna Krístò bhà Ídzi Màkürù-tsù ùtò ní. ¹³Nyí nyùni tí obhó dhu Kàgàwà bhà-dzá arí kasu ònzi ale rari fíyò ònyù nábà ànyì-dzá ò ònzina kasu ò rò? Ndirò, nyí nyùni tí obhó dhu *màzàbahù d'ò arí kasu ònzi ale rari fíyò ònyù àbà ndi màzàbahù d'ò ò úbina perè tí ìzà ò rò? ¹⁴Ní ndi dhu bhèyi tí, Ádrùngbàle Yèsù nnyúyà dhu kàkà Ídzi Màkürù ùno arí ìndrù tò ale tò ndàti, abádhí ràràdù fíyò ípirònga òdò rí dhu-tsí àbà ndi Ídzi Màkürù-otù ò.

¹⁵Pbétù ima, mã mónzi nzà atdí dhu mã kònzí dzùnàdu ní. Ní mã mí milè ndi dhu-okú dò rò. Ndirò yà mã màndí dhu, ní mã màndí nzà, ndíní nyí nyibho tí dhu idù. Ìnga n'òf idù dhu nyú ní m'òvè òvè tí, dhu ùnzi d'ò mã mambèna ìndrù-f'ò rò. Atdí ale mã rí nzí wò mã mí milè okúna dò rò dhu àk'ò fudú rò. ¹⁶Ídzi Màkürù ùno mã mí ìndrù tò dhu ní nzí mabhù rí midzì mã dhu. Ndi dhu ní iwà àkàna atdí d'ò nyú m'ònd ìndrù tò dhu. Ìnzí mã mí Ídzi Màkürù náno ìndrù tò dhu, ní ràdè ì'ì àp'è nyú tí idù. ¹⁷Dhu fíyàna gukyè mã nyú tíró mã m'òvò yàrí kasu mongò ònzina dhu tí, ní mã màkàna mãbà pbàkà mùkimbà. Pbétù, mã mí kònzí Kàgàwà fíbhò ndi ndi kasu mongò ònzina dhu-okú dò rò. ¹⁸Níró, pbàkà mùkimbà nyú ní àdhu? Pbàkà mùkimbà ní m'òvò Ídzi Màkürù ìndrù tò ìnzí ka kí mubhò r'òrò. Kà-tì ní m'òvò Ídzi Màkürù ìndrù tò ìnzí mã mí kòtù ò àkàna mãbà dhu ònzi r'òrò.

¹⁹Ma míí dùdú matíró kóró ale-ònzí. Pbétù, mã mónzi mã matíró míí kóró ale tó ìno tí, ndíní mã mãbà tí ábhò ale Yèsù Krístò tò. ²⁰Pbàyàhúdí nzínzi ò, mã marádi Màyàhudí bhèyi, ndíní mã mãbà tí Pbàyàhúdí. Músà bhà Uyátá ìfù abádhí rí rò, mã maróko abádhí màna ndi Uyátá ìfù mã mí dhu bhèyi, pbétù ima nyú, ìmbà mã míí ndi Uyátá-tsinà r'òrò. Mã marí kònzí ndi dhu bhèyi, ndíní mã mãbà tí ndi Uyátá ìfù arí ale. ²¹Ndirò ìnzí arí Músà bhà Uyátá ìfù ale nzínzi ò, mã marádi ìnzí arí ndi Uyátá ìfù ale bhèyi, ndíní mã mãbà tí abádhí Ádrùngbàle Yèsù tò. Wò dhu rí nzí atina inzà mã marí dhu-okú dò rò. ²²Ndirò kàkà ìvíví fíyò a'uta aríí ale nzínzi ò, mã marí mónzi matíró ìvíví a'uta nà ale bhèyi, ndíní mã mãbà tí i ìvíví a'uta nà ale Ádrùngbàle Yèsù tò. Ní, kóró ale tò, mã mará mónzi r'ò abádhí ríí òná kóró òfò ò, ndíní mã mara tí abádhí nzínzi ò atdí dhená ale ìgu r'ò dhèdhèrò otu ò. ²³Ma marí kóró dhu ònzi Ídzi Màkürù-okú dò rò, ndíní mã mãbà tí kà-nyutsi ríí ìdzìnga átò.

²⁴Nyí nyùni tí obhó dhu ikpa tó odhò d'ò, kóró ale rari òngu tó kàsùsù ònzi, pbétù atdí ale kèlè rari ndi àrà mùlèma tó perè àbà? Níró, nyí nyàkà nyàmbe

òtse dš, ndíní nyí nyabá tí mùlè mà tó perè. ²⁵Kàsùsù tó ikpa nòzè 'ikpa ale kóró náarí kóró ngùkpà dhu ùbha, 'àdù afi ya àpba ɔngu t'údhetà rš. Abádhí arí dhu ònzi ndi dhu bhéyi, ndíní ì abá tí mùkàkù, àzèmbè pbání ndínza rádù mùkàkù kèlè. Pbétù àlè'i, àlè kárí kàsùsù ònzi ndi dhu bhéyi, ndíní àlè kabá tí yà ìnzí rádù ndínza mùkàkù. ²⁶Ndi dhu-okú dš rò ní ndi ima, ma mári nzí àngili, mambe mubi dš akye. Ma mfí àdhàdhì ɔtsúna ndi ndàngurù rórò rí anya ònzi, ìnzí ndòpbi mbàràtànga ale bhéyi. ²⁷Pbétù, ma marávu ngbòdu rš ma-tírò ìdzídžò ikpa-tidò ní, madù lè màna ònzi, akye Kàgàwà araya mòdhò ìnzí mabà perè ní, ima yà ngùkpà ale tò ma marí Ìdzì Màkùrù núnò rò.

***Sànamù àkà nzá kulè dhu**

(Zàb 78.13-33; 106.9-22; Èbr 3.7-19)

10 ¹Àbanínzò, ma mòzè nzá nyàdzo yà Músà-owù nungu àlè t'abhúna rš ndi nanzì dhu rš rò. Abádhí kóró núubhì yà 'ùnda rí àpbi tó sísí tsìnà*, ndirò abádhí kóró núudà pfɔya dš ádrùngbà rèrè ònà ònànga ùtù ndi ɔyɔ rórò*. ²Àpbi-tsìnà abádhí ubhì dhu mà ádrùngbà rèrè ònà abádhí udà dhu màna, ní'i àdhàdhì iwà Kàgàwà ùbho bàtizò abádhí tò kóró ndíní Músà-owù nungu tí dhu bhéyi. ³Abádhí kóró náanyù Kàgàwà àbhu fíyò atdí ònyù-tidò*. ⁴Abádhí kóró náamvù Kàgàwà àbhu ràhu bhalabhala tó odu ò rò fíyò idha. Wò ndi bhalabhala tó odu ní'i Krístò yà abádhí nunda*. ⁵Pbétù, ábhš ale nyú abádhí nzínzì ò náafò nzá Kàgàwà-nyìkpò. Ní ndi dhu-okú dš rò, abádhí núuvè, abvòya ròyì rùngù š.

⁶Kòkò dhu náanzì ì ndíní i'i tí ìdzi ɔfò tí àlè tò, ìnzí àlè kadù tí nzére dhu ònzi àlè kí dhu-atdyú nòhò, àdhàdhì abádhí náahò kàtyú dhu bhéyi*. ⁷Nírò nyí nyàkà nzá nyí'i sànamù èlè arí ale tí, àdhàdhì abádhí nzínzì ò atdídhená ale núulénà sànamù dhu bhéyi*. Àdhàdhì Ìlílà Andítà náarúnna dhu bhéyi: «Ìndrù náakò obvò ònyù t'ónyuta tò ndirò dhu t'ómvuta tò. Wò dhu-dzidš, abádhí adù 'ìvà ɔrú, 'òbè sànamù-ònzí*». ⁸Àlè kàkà nzá àlè rònzì mùyònì, àdhàdhì atdídhená ale abádhí nzínzì ò náanzì dhu bhéyi. Ní abádhí nzínzì š, ɔyò kumì dónà ìbhu nà lufù ale núuvè atdí idho š tí*. ⁹Àlè kàkà nzá àlè rùmvù Krístò-afí àdhàdhì abádhí nzínzì ò atdídhená ale náanzì dhu bhéyi. Ní, osu núubhì abádhí, rùvè*. ¹⁰Nyí nyàkà nzá nyònù, àdhàdhì atdídhená ale abádhí nzínzì ò náanù dhu bhéyi. Ní ìndrù-tse òtò arí màlàyikà náatdì abádhí-tse kóró*.

¹¹Kòkò dhu náanzì ì abádhí rš, ndíní i'i tí atdí ɔfò tí ìndrù tò. Ndirò ka kandí ka ndíní àlè-nyìkpò nitdyu tí, yà ípiròrò àlè k'í yà adzi ò dhu-tsù rərə ndíní ndi ndara tí ndòdì ònà kàsùmì š rò. ¹²Ní ndi dhu-okú dš rò, ndi nìrè iwà ndi ndidè pbìndà a'uta ò dhu tí ale, nákà ndòdò ndi ìnzí nditsi pbìndà a'uta š rò. ¹³Wò pfɔmvo Sitaní náarí afíku ùmvù ní umvútà ní yà kóró ngùkpà ale-afí ùmvù kárfi ní. Kàgàwà ní yà ndi ndènò dhu ìfù arí ale, ní kà rí nzí àdù nyàbhu pfɔmvo rùmvù afíku ròsè ɔbiku dónà. Pfɔmvo náapè afíku ùmvù, ní Kàgàwà rádù ɔbi àbhu fùkù nyòndù ndi dhu-dzi, nyàdù lè màna ònzi. ¹⁴Ní ndi dhu-okú dš rò, yà atdídš ma mòzè nyí rò, nyí nyàkà nyíndà nyí itse sànamù t'úlétà rš rò.

* 10.1 Uvt 13.21-22 * 10.1 Uvt 14.21-22 * 10.3 Uvt 16.4-35 * 10.4 Uvt 17.5,6; ɔzt 20.7-11

* 10.6 ɔzt 11.4,34 * 10.7 Uvt 32.1-5 * 10.7 Uvt 32.6 * 10.8 ɔzt 14.37; 25.1-9

* 10.9 ɔzt 21.5-6 * 10.10 ɔzt 17.6-14

Ìnzá dhu àkǎ kungbò ale pfòmvo ná dhu

¹⁵Ma mí dhu òvo fùkù àdhàdhì dhu-ònga t'òvòta núnì ale bhěyi. Ní nyìrè pé yà ma mójona fùkù dhu-ònga nyí-tírò. ¹⁶Yà Kàgàwà tò àlě kí òtsò àbhù nǐ kópà-tsù àlě kòmvù rò, ndi kópà-otù ò àlě kungbò tí nzá àlě Krístò-azù màná? Ndirò, yà àlě kí m̀gati-ònga ùkò àlě ràdù ònyànà rò, ndi m̀gati-otù ò àlě kungbò tí nzá àlě Krístò-ngbò nà? ¹⁷Obhó tí, m̀gati ríí atdí tí. Ndirò, abho rò m̀atí àlě kí mbǎ íí, ní àlě'í kóró ní atdí ale-ngbò, àlě'í kóró àlě kí ndi atdí m̀gati kèlě nónyu dhu-okú dò rò.

¹⁸Nyàndà pé Pbàisràyélí tó òfò átò: perè tí ka kùbho màzàbahù dǒ Kàgàwà tò ìzǎ ná'a abádhí arí ndíní ì ungbò tí ì otùna ò Kàgàwà nà.

¹⁹Nírò, ádhu ndi ma mòzè munò wò ma munò dhu ò? Tí inè sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ rǎrǐ m̀gàsù nà? Ndirò tí inè sànamù rǎrǐ m̀gàsù nà? ²⁰Ìnzí akekpa màtí! Pbétù, ma m̀atina yà màzàbahù dǒ ìnzá Yèsù ná'ù ale arí ùbhòna perè tí dhu nùbhò abádhí rarí pfòmvo tò, ìnzí ní Kàgàwà tò. Ní, ima nyú ma mòzè nzá nyùngbò nyí pfòmvo nà. ²¹Nyí nyí nǐ àdù Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà kópà-tsù òmvù, nyǎdù pfòmvo bhà kópà-tsù nómuvù átò. Ndi dhu bhěyi tí, nyí nyí nǐ àdù Ádrùngbǎle bhà ònyù nónyu, nyǎdù pfòmvo bhà-tsí nónyu átò. ²²Ndirò àlě kòzè tí àlě r̀angbe Ádrùngbǎle bhà nàwí? Àlě tíí òbí nà ròsè kà dònǎ?

Dhu àkǎ konzi kóró dhu Kàgàwà-òvò nilè tí dhu

²³Atdídhénà ale arátina: «Kóró dhu tó rusà ka káfà wà.» Ndi dhu ní obhó dhu nyú, pbétù kóró dhu ní nǐ dhu-dzùnà ònzì ràdù dhu. «Kóró dhu tó rusà ka káfà wà», pbétù kóró dhu ní nǐ ìndrù òsì ràdù dhu. ²⁴Atdí ale mà náká nzá ndòné fìndà tí rí ìdzìnga àbhù dhu, pbétù kàkǎ ndòné ngùkpà ale tò rí ìdzìnga àbhù dhu.

²⁵Nyí nyí inè nyònyù ìngbàtí ìlì ndi dhu mà yà kòbì ò ka kòdzì, ìnzá nyí nyòngù dhu dòná afíku ò ríí irèta-okú dò rò rórò. ²⁶Obhó tí, yà adzi òná ríí kóró dhu màná ní Ádrùngbǎle bhà malì*.

²⁷Dhu apé íí ìnzá Kàgàwà ná'ù ale nzínzì ò atdí ale nánzì nyí ònyù tò dhu tí, nyǎdù nyǎ'ù nyòwù ànyì, ní nyí nyàkǎ nyònyù kóró dhu yà àbadhi àbhù fùkù ìnzá nyí nyòngù tìna yà afíku ò ríí irèta-okú dò rò rórò. ²⁸Pbétù, ndi ale apé dhu òvo fùkù, ndàtì: «Yàrí ìzǎ ní perè tí ka kàbhù sànamù tò,» ní nyí nyàkǎ nzá nyǎ'à ndi ìzǎ, wò ndi dhu nòvò fùkù ale-okú dò rò, ndirò yà ale-afí ò ríí irèta-okú dò rò. ²⁹Ma mòtè nzá afíku ò ríí irèta dǒ, pbétù ma mòtè yà ndi dhu nòvòná fùkù ale-afí ò ríí irèta dǒ.

Tí ìdzi dhu ndi, ìnyí mùkrístò tírò, nyí nyíde ìngbàtí ìlì ndi dhu mà ònyù nyí nyí dhu tó irèta dǒ tí, àzèmbè òdhìnu rí kòzù nzérenga tí rórò? ³⁰Tí ìdzi dhu ndi átò nyí nyíde pbùkù irèta dǒ tí, nyònyù yà iwà nyí nyàbhù òtsò Kàgàwà tò okúna dò rò dhu, àzèmbè òdhìnu rórù dùnù ndi dhu-okú dò rò rórò?

³¹Nírò, dhu apé íí nyí nyí dhu ònyù dhu tí, nyí nyí dhu òmvù dhu tí, ndirò nyí nyí kóró dhu-tsí ònzì dhu tí, ní nyí nyàkǎ nyònzì kóró ì dhu Kàgàwà-òvò nilè tí. ³²Nyí nyàkǎ nzá nyàbhù Pbàyàhúdì mà, ìnzí ní Pbàyàhúdì mà, ndirò Kàgàwà bhà *Kànisa mà ròtsù nzérenga ò nyí nyònzina dhu-otù ò. ³³Nyí

nyàkà nyònzì dhu yà ima nyú ma marí dhu ònzì dhu bhèyi: ma marí òbì ònzì atdíð, ndíní ma mǎnzina kóró dhu nǒfó tí kóró ale-nyìkpó. Obhó tí, ma marí nzí idù rí ídzìnga ìbho atdíð dhu òne, pbétù ma marí ábhó ale tò rí ídzìnga àbhù dhu òne, ndíní Kàgàwà igú tí abádhí.

11 ¹Nyí nyàkà nyòdyi pbàkà òfó, àdhàdhì ima nyú ma mídyi Krístò bhà òfó dhu bhèyi.

Vèbhále mà kpabhále mà nà nákanà 'í' nà sǎmǎ-dzà ò òfó

(1Kò 14.40; Èfe 5.22-24; 1Tì 2.8-14)

²Ma mìfu nyí ifù tí nyí nyáí mirè kóró dhu ò, nyàdù yà fùkù ma múdhe dhu òdò àdhàdhì yà ma nyú ma múdhe ka fùkù dhu bhèyi dhu-okú dò rò. ³Pbétù ma mòzè nyùni yàí dhu: Krístò ní ndi ìngbàtí ìli ndi kpatsìbhále-dò, kpatsìbhále ní pbìndà tsìbhále-dò, ndirò Kàgàwà ní Krístò-dò. ⁴Nirò, ìngbàtí ìli ndi kpatsìbhále mà náapè dǎna àtsi Kàgàwà rò ndi ndi nditsò òná kàsumì ò, ndirò ngàtsi ní nabi bhèyi ndi ndi dhu òvò ìndrù tò òná kàsumì ò, ní ndi ale ní Krístò yà dǎna tí rí gàyà nǎnzì ale. ⁵Pbétù ìngbàtí ìli ndi tsìbhále mà náapè nzí dǎna àtsi Kàgàwà rò ndi ndi nditsò òná kàsumì ò, ndirò ngàtsi ní ìndrù tò ndi ndi dhu òvò nabi bhèyi òná kàsumì ò, ní ndi tsìbhále ní pbìndà kpatsìbhále yà dǎna tí rí gàyà nǎnzì. Wò dhu ràdù ndàla àdhàdhì kà-dǎká ka kàkpà dhu bhèyi*. ⁶Dhu apé 'í' inzà tsìbhále àtsi dǎna dhu tí, ní kàkǎnà ndàbhu dǎna-kà kàzè! Pbétù, tsìbhále-dǎká ka kàzè dhu, ndirò ngàtsi ní kà-dǎká ka kàkpà dhu rí ale-nyí àbhù rìwù dhu-okú dò rò, dhu àkà kà ràtsi dǎna.

⁷Kpatsìbhále na nákà nzà ndàtsi dǎna. Ka ní Kàgàwà-wòyò, ndirò ka ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tò awáwù. Ndirò tsìbhále ní pbìndà kpatsìbhále bhà ádrùngbǎnga tò awáwù. ⁸Obhó tí, Kàgàwà náabhòlò nzà kpatsìbhále ràhu tsìbhále-òngò-kpa ò rò, pbétù tsìbhále ní ndi kǎbhòlò ràhu kpatsìbhále-òngò-kpa ò rò. ⁹Ndirò, Kàgàwà náabhòlò nzà kpatsìbhále tsìbhále-okú dò rò, pbétù tsìbhále ní ndi kǎbhòlò kpatsìbhále-okú dò rò. ¹⁰Ní, tsìbhále rí pbìndà kpatsìbhále bhà ádrùngbǎnga tò awáwù tí dhu-okú dò rò, dhu àkà kà ràtsi dǎna rí pbìndà kpatsìbhále bhà ádrùngbǎnga-tsinǎ ndi ndarí dhu itè rí dhu tí, màlàyíkà-okú dò rò*. ¹¹Ádrùngbǎle Kàgàwà udhé dhu-bvù rò, tsìbhále rí nzí àdù àtìna ìmbà ndi rǎrǎi kpatsìbhále-atdyú nà, ndirò kpatsìbhále rí nzí àdù àtìna ìmbà ndi rǎrǎi tsìbhále-atdyú nà. ¹²Obhó tí, àdhàdhì tsìbhále Kàgàwà náabhòlò ràhu kpatsìbhále-òngò-kpa ò rò dhu bhèyi tí, kpatsìbhále aráhu tsìbhále-nyutsi rò uguta-otù ò. Ndirò Kàgàwà ní ndi abádhí nanzi óyò rò kóró.

¹³Nyòtdí pé yà anya nyí nyú tíró: tsìbhále rí nditsò Kàgàwà rò inzà ndi ndàtsi dǎna rǎrǎi dhu tí ídì dhu? ¹⁴Yà Kàgàwà abhòlò ale-dǎká òná òfó nité tí nzà dhu, kpatsìbhále rí dǎna-kà ìvì ádzàdzí dhu rǎrǎi kà-nyí àbhù rí rìwù dhu? ¹⁵Pbétù tsìbhále tò, dǎna-kà ròvì ádzàdzí dhu ní ifuta. Obhó tí, ádzàdzí aróvì àyí Kàgàwà abhù tsìbhále tò, rí dǎna àtsi kà ràdù ní mberù bhèyi. ¹⁶Ndirò, ndi ale apé ndòzè ndàgò ndi wòrì ɔtè dǎ, nákà ndèni dhu àlè'í mà, àlè rǎrǎi mbà ngàtsi ndi màndu nà, ndirò Kàgàwà bhà *kànísá nyú mà rǎrǎi mbà kà nà.

f 11.5 Pòlò bhà kàsumì ò, tsìbhále rí dǎna àtsi dhu ní ifuta itè íyàdhíyà rí ní ìndrù nǎnzì ò, ndirò pbìndà kpatsìbhále-ònzì ní ize. g 11.5 Pbàgiríkí-bvù ka kàkpàna dǎna-kà tsìbhále ní mànyòni ònzì rí ró ka kòtdì. Ka kàkpàna ka, ndíní kà-nyí nabhù tí rìwù. * 11.10 Ìsa 6.2; Màt 18.10; Èfe 3.9-10

Ònzitále rí izu àbhù nàkùtále-afí ò àzè nítè rí ònyù-otù ò dhu

¹⁷Yà kòmbí ma mójona fùkù ɔte ɔ, ma mí nzi nyífü ifü tí. Obhó tí, yà nyùndu nyí nì fùkù unduta náaríbhona fùkù ní nzi idzi dhu, pbétù kàríbhona ní nzére dhu. ¹⁸Angyínà rò ma mírì wà dhu yà nyí nyùndu nyí òná kàsùmì ɔ, òkúnga rarí ndùndò èndò tí. Ní ma mà'ù wà ndi dhu gòna tí. ¹⁹Obhó tí, dhu àkàná wà òkúnga rùndò ndi, ndíní ka kuni tí atdí affiya nyú ná arí Yèsù-owù ùngù ale. ²⁰Yà nyí nyùndu nyí rò, nyí nyárɔnyuna ní nzi Ádrùngbàle Yèsù bhà ònyù. ²¹Obhó tí, ònyù ònyu nyí nyí rò, ngàtsi ale arí ndàpà ndònyù pbìndà ònyù nyú ndítírò angyi. Ní ndi dhu bhèyi, nzínziku ɔ atdídena ale náarádù òko àwù ná, ngùkpà ale ràdù dhu òmvù 'òri ní^h. ²²Nírò, nyí nyátí mbá ì'í idza ná, yà nyí nyádù dhu ònyù, nyádù dhu òmvù òyá rò? Ndirò, nyí nyòzù tí Kàgàwà bhà Kànìsà àkyàkyè dhu tí? Nyí nyòzè tí nyíwù kàkà ìmbà dhu ar'í foyá ale-nyí? Ádhu nyú ndi nyí nyòzè munò fùkù? Dhu àkà tí mífu nyí ifü tí? Ma mí nzi nyífü akekpá màtí wò dhu-okú dò rò!

Ádrùngbàle Yèsù nábhù rí kirè ònyù

(Màt 26.26-29; Mrk 14.22-25; Luk 22.15-20)

²³Obhó tí, yàrí ní ndi Ádrùngbàle Yèsù udhè idù dhu, yà ma madù àbhunà nyùni átò. Yà ndi ka kipfona kabhu ndi òmvù-fó òná iku ɔ, Ádrùngbàle Yèsù idyi mùgati ndàlù fóná. ²⁴Ní, ɔtsò ndi ndàbhu Kàgàwà tò dhu-dzidɔ, kùkò kà-ɔnga, ndàdù àtìnà: «Yàrí ní ngbòdu, yà fùkù ma màbhu. Nyòngò dhu ònzì ndi dhu bhèyi, nyámbe mirè dɔ róná.» ²⁵Ndi dhu bhèyi tí, ònyù ì ònyù dhu-dzidɔ, kídýi ònyù rí'í òná kópà ndàlù fóná, ndàdù àtìnà: «Yàrí kópà rítèna ní yà Kàgàwà màná ìndrù ùngbò ì ní ungbòta-ɔwútá, yà azùdu-otù ɔ ndi nàvi kpangba. Bilinganà kòmù nyí nyí rò, nyòngò kònzì wò dhu bhèyi, ima nyí nyirè tí róná. ²⁶Obhó tí, yà nyí nyí yàrí mùgati ònyu nyádù yàrí ònyù òmvù òná kórɔ kàsùmì ɔ, nyí nyí Ádrùngbàle Yèsù bhà ɔve-òyí nígá, ràrà àhu kàraya ìngo òná idhò ɔ.»

²⁷Nírò, ìngbàtì ìli ndi ale mà yà Ádrùngbàle Yèsù bhà mùgati ònyu rí, ndirò kàbhà kópà-tsù òmvù rí inzà ndi ndàkàná ndònyù ka ndirò inzà ndi ndàkàná ndòmvù ka ròrò, ní ndi ale àfá wà dhu inzà ndi ndífu kà-ngbò mà kà-zù màná dhu-otù ɔ. ²⁸Ní ìngbàtì ìli ndi ale mà nákàná ndàndà pé nyunatsi nga ndítírò angyi, tdù ndi ndònyu yàrí mùgati ndàdù yàrí kópà-tsù nómù rò. ²⁹Obhó tí, ndi ale apé mùgati ònyu ndàdù kópà-tsù òmvù inzà ndi ndèni Ádrùngbàle-ngbò-tì ròrò, ní kòtdi wà anyà ndítírò dóná wò mùgati ndi ndònyù, ndàdù ndi kópà-tsù òmvù dhu-otù ɔ. ³⁰Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ábhɔ ale nzínziku ɔ náar'í andi ná 'àdù ì'í iviví. Ndirò, ábhɔ ale nyú núve wà. ³¹Àlè kándàna gúkyè àlè-nyutsi nga àlètírò angyangyi, ní Kàgàwà ìtídyana nzi anyà àlè-dɔ. ³²Pbétù Ádrùngbàle Kàgàwà arí anyà nítì òlè-dɔ, ndíní ndutò tí àlè, akye ndi ndadèya àrà anyà ìtì òlè-dɔ atdíkpá yà adzi ɔ ale màná ní.

³³Ní ndi dhu-okú dò rò, àbanínzò, yà nyí nyùndu nyí ònyù nyí nyònyu tí atdíkpá òná kórɔ kàsùmì ɔ, dhu àkà wà nyòdò nyí nzínziku ɔ. ³⁴Dhu apé ì'í ndi ale rí'í àwù ná dhu tí, ní ndi ale àkàná ndònyù pé dhu angyi pbì idzá, akye nyí nyowuna nyùndu Kàgàwà ràdù anyà ìtì dükú ní.

h 11.21 Fiyó unduta ɔ, Yèsù ná'ù ale nóongónà ìwu ònyù ná foyá, 'àndu tsàna, 'àdù ònyànà atdíkpá, tdù ì ɔnyu Ádrùngbàle Yèsù ìrè ka kí ní ònyù rò.

Nírò ngúkpa dhu yà òdòdì, nóbhòlò ma mítsi fùrábvù ma mára àhu rò.

Ìlilá-Alafí rándana ale ùni ka kádù róná dhu

(Èfè 4.6; Fìl 2.1-4; 1Pé 4.10-11)

12 ¹Àbanínzó, Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí arábhùna ìndrù tò perè nàndà dhu nì, ma mòzè nzá nyòkò ìnzì nyùni dhu i perè dš. ²Nyí nyùni wà dhu yà ìnzá nyí nyàpè Yèsù Krístò ná'u òná kàsùmì š, nyí rubhà nyí dhu ràmbe nyìku nyòwù kàkà ìnzì tũya arí ìri sànamù i. ³Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mòzè nyùni dhu: Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí nyú rándana ale ràrì nzì àdù àtìna: «Yèsù àkà ofúngá nà!» Ndirò ìnzá Ìlilá-Alafí kèlè nùndà ndi rò, atdí ale mà rì nzì àdù àtìna: «Yèsù ní Ádrùngbàle!»

Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí arábhùna ìndrù tò perè

⁴Ìlilá-Alafí arábhùna ìndrù tò perè-tidò ríi dhèdhèrò, pbétù kùndò arí ní atdí Ìlilá-Alafí kèlè. ⁵Kànisa š ka kádù ònzìnà kasu-tidò ríi dhèdhèrò, pbétù i kasu ònzi ka kí fìndà ní atdí Ádrùngbàle Yèsù kèlè. ⁶Kànisa š kasu ònzi ka kí tí dhu ríi dhèdhèrò, pbétù i kasu àbhù arí rònzi i kóró, ní atdí Kàgàwà kèlè. ⁷Ìngbàtì ìli ndi ale mà náarí Ìlilá-Alafí bhà ádrùngbànga tó obi itè rí perè nábà, ndíni ndi perè i'i tí m̀gàsù tí kóró ale tò. ⁸Nírò, atdí ale tò Ìlilá-Alafí ábhu ní dhu-šnga t'òvòta tó ɔte tó perè, ndirò ngàtsi ale tò wò ndi atdí Ìlilá-Alafí kèlè ábhu ní, inga t'únita tó ɔte tó perè. ⁹Ngàtsi ale ábà wò ndi Ìlilá-Alafí-fó tí ní obi nà a'uta tó perè, ndirò ngàtsi ale-tsí nábà ní andi nà ale t'ígútá tó perè. ¹⁰Ngàtsi ale ábà ní wiwì t'ònzita tó perè, ngàtsi ale ràdè *nabì bhèyi ka kí dhu òvo ìndrù tò ní perè nábà. Ndirò, ngàtsi ale ábà ní títò tó ale-afí mà šnga nábhu rí kundò mbèyi obhóna tó Alafí m̀nà perè. Ngàtsi ale ábà ní ìnzá ka kúni aláva-tidò š ka kóte dhu tó perè, ndirò ngàtsi ale tsí adù àbànà ní i aláva-tì nàwè ka kí dhu tó perè. ¹¹Wò ndi atdí Ìlilá-Alafí kèlè ní ndi kóró kòkò dhu ònzi arí, ndùndò ìngbàtì ìli ndi ale mà dhèdhèrò perè-tidò ní àdhàdhì ndi ndòzè ka dhu bhèyi.

Yèsù ná'u ale kóró ríi àdhàdhì atdí ale-ngbò-ršngá-nzo bhèyi dhu

¹²Obhó tí, àlè kùni wà dhu ale-ngbò raríi atdí tí, róná-ngá-nzo ràdù i'i ibi nyú. Ìmbà dhu ríi ibi ndi ale-ngbò-ršngá-nzo ríi dhu màtí, ní ka ní atdí ale-ngbò kèlè. Ní ndi dhu bhèyi tí, Krístò mà yà ndi ná'u ale m̀nà ní atdí ale-ngbò átò. ¹³Àlè i kóró, ìmbà ríi Pbàyàhúdì màtì, ìnzì ní Pbàyàhúdì màtì, ìno tí aríi ale màtì, ndirò d̀yá aríi ìtíro ale màtì, àlè kalú bàtizò wò ndi atdí Ìlilá-Alafí-nyutsi tí, ndíni àlè kíi tí atdí ale-ngbò tí. Ndirò àlè-nyutsi ríi ní wò ndi atdí Ìlilá-Alafí kèlè.

¹⁴Ale-ngbò ršnga ríi mbà atdí tí, pbétù kà ríi ibi nyú. ¹⁵Ale-pfò náapè adù àtìna: «ìnzì ní ma ale-ɔtsú dhu-okú dò rò, ima ní nzì ale-ngbò-ršnga,» ní wò dhu ríi nzì adù kàbhù ràdì ìnzì ní ale-ngbò-ršnga tí. ¹⁶Ndirò, ale-bì apé adù àtìna: «ìnzì ní ima ale-nyìkpò dhu-okú dò rò, ima ní nzì ale-ngbò-ršnga,» ní wò dhu ríi nzì adù kàbhù ràdì ìnzì ní ale-ngbò-ršnga tí. ¹⁷Dhu apé i'i ale-ngbò kóró ríi ale-nyìkpò tí dhu tí, ní ndi ale ràdù inga ìri ìngbà dhu bhèyi? Ndirò dhu apé i'i ale-ngbò kóró ríi ale-bì tí dhu tí, ní ndi ale ràdù dhu àni ìngbà dhu bhèyi? ¹⁸Obhó tí, Kàgàwà núuli ìngbàtì ìli ndi ale-ngbò-ršngá-nzo àdhàdhì ndi nyú ndi ndazè ka dhu bhèyi. ¹⁹Ale-ngbò kóró náapè adù i'i atdí

ale-ngbò-rǒngá-ngba kèlě tí, ní ale-ngbò rǎdù ìí ìmbá! ²⁰ Nírò, ale-ngbò-rǒngá-nzo rǐí ibí, pbétù ale-ngbò nyú rǐí atdí tí.

²¹ Ale-nyìkpò rǐ nǐ àdù àtìna ale-ɔtsú nǐ: «Ma mǐ ìmbá atdyúnu nà!» Ndirò ale-dò rǐ nǐ àdù àtìna ale-pfò nǐ: «Ma mǐ ìmbá atdyúku nà!» ²² Pbétù, kǎkà ivíví dhu nyú tí ka karóẓàna ale-ngbò-rǒngá-nzo mà ní i atdííd ka karíí atdyúya nà. ²³ Ndirò, kǎkà inzà àkà ifuta nà dhu tí àlě karóẓàna ale-ngbò-rǒngá-nzo ní i atdííd àlě karádù òbhòlòna. Ndirò kǎkà inzí ka kádù ɔvòya ùti dhu tí àlě karóẓàna ale-ngbò-rǒngá-nzo, ní i yà atdííd àlě karádù àndàna. ²⁴ Kǎkà akye ka karí ɔvòya ùti ale-ngbò-rǒngá-nzo, rǐí mbá ngbòya òbhòlò ka kí atdííd dhu-atdyú nà. Kàgàwà náanzì ale-ngbò, ndíní àlě kongó tí yà ìmbá rǐí ifuta nà ale-ngbò-rǒngá-nzo nándà atdííd. ²⁵ Kǎnzì ka ndi dhu bhèyi, inzí ale-ngbò-ṅga núundo tí ndi, pbétù ndíní kà-rǒngá-nzo kóró nóowu tí dzùnáya ẓnzì rǒ àdhàdhi nzínziya ẓ. ²⁶ Ale-ngbò-rǒ atdí ngarí-ngba mà náapè ìí àpè ẓ, ní ale-ngbò rǒ ngùkpà ngari kóró rǎdù ìí àpè ẓ. Ale-ngbò rǒ atdí ngarí-ngba náapè ifuta nábà, ní ale-ngbò-rǒ kóró ngùkpà ngari rǎdù ìí dhèdhe ẓ àtò.

²⁷ Ní nyí, nyí ní Krístò-ngbò, ndirò ìngbàtí ìli ndi ale mà nzínziku ẓ ní ndi Krístò-ngbò-rǒngá-ngba. ²⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndi wemberè tí, Kàgàwà núuli ***uvitátálé** ***Kànisa** ẓ. Ɔyo rí kisè ní, kùli ní ***pbànábí**. Ndirò ìbhu rí kisè ní kádù ùlinà ní mǎlímó. Kòrí ale-dzidǒ rǐí ní wiwì t'ónzita tó perè nà arǐí ale mà, andi t'ígútá tó perè nà arǐí ale màna. Ɔ dzidǒ rǐí ní ngùkpà ale dzàna t'ónzita tó perè nà arǐí ale mà, ngùkpà ale t'úndata tó perè nà arǐí ale màna. Kà rǐku dónà rò ní, kùli dhèdherò aláwà-tidǒ t'óteta tó perè nà arǐí ale. ²⁹ Abádhí kóró tí uvitátálé? Abádhí kóró tí pbànábí? Abádhí kóró tí mǎlímó? Ndirò abádhí kóró tí wiwì t'ónzita tó ádrùngbànga tó ɔbi nà ale? ³⁰ Abádhí kóró tí andi t'ígútá tó perè nà ale? Ndirò abádhí kóró tí dhèdherò aláwà-tidǒ t'óteta tó perè nà ale? Abádhí kóró tí dhèdherò aláwà-tidǒ t'úgérétá tó perè nà ale? ẓnzí ní ndi dhu bhèyi akekpá màtí. ³¹ Nírò, nyí nyàkà nyòhò atdyúya atdííd perè ní, kǎkà ídzi dhu nyú tí rǐí ròsè.

Pbétù kòmbí, ma mí kóró ngùkpà otu dónà òsè otu nítè fùkù.

Ale òzè ka kí dhu nósè kóró dhu dónà dhu

(Màt 22.36-40; Ròm 13.8-10; 1Yù 3.16-19; 4.7-21)

13 ¹ Ma mí mbá àdù ìí ìndrù arótena kóró aláwà-tidǒ t'óteta tó perè nà ma marǐí dhu tí, ngàtsi ní mǎlàyíkà t'ávàna t'óteta tó perè nà ma marǐí dhu tí, pbétù inzí madù ɔdhídu nózè, ní ɔtèdu rǐí kòkóró dhu tí àdhàdhi òngò róngò ndùrì ale-bì kòkóró idzi-tù mà, ngèlèngelè-tù màna bhèyi. ² Ma mǐí inè mǐí ***nabì** bhèyi ma mí dhu ɔvò ìndrù tò ní perè nà. Ma mǐí inè muni kóró dhu-tsí mà. Ma mǐí inè muni Kàgàwà udhé kóró dhu-tsí yà òrù ẓ ongónà òko. Ndirò ma mǐí inè mǐí ádrùngbà a'uta, yà pbìrì àbhu rǎdù rìngbè ndi fíndá ngari ẓ rò, ràrà ndòdì vurò ngari ẓ nà màtí. Pbétù inzí ma mapé ɔdhídu nózè, ní ima ní kòkóró dhu nyú. ³ Ma mí mbá àdù kóró pbàkà ongyéngá núndò nǎkùtálé tò, madù ngbòdu nádzi ndíní ogbeya tí kàzu ẓⁱ, pbétù inzí madù ɔdhídu nózè, ní ma mábàna mùgàsù tí dhu rǐí mbá.

⁴ Àzè arí afina òtù, ndirò àzè arí ìndrù dzàna ẓnzì. Àzè arí nǐ adha ẓnzì, àzè arí nǐ ndòyò, ndirò àzè arí nǐ ndidzì. ⁵ Àzè arí nǐ ale-nyí rǐwu ní dhu

i 13.3 Ngàtsi ɔfò ẓ, ka kàmbèna «ndíní ogbeya tí kàzu ẓ» nùgèrè kati: «ndíní ma mambè tí mìlè dǒ okúna dò rò.»

ònzì, ndirò kàrí nǝ gàsàna ònzì rí atdíró dhu òne. Àzè arí nǝ àkò akye, ndirò kàrí nǝ ìndrù ònzì róná nzére dhu òdo afína ò. ⁶Àzè idhè arí nǝ ndìkà nzére dhu-okú dò rò, pbétù kǎ-dhè náarí ndìkà obhóngà-okú dò rò. ⁷Àzè arí kóró dhu ùba, ndirò kàrí a'uta òdo kóró kàsùmì ò. Àzè arí òdona ka kí kabà kóró dhu à'u, ndàdù kóró dhu-dzi òndù.

⁸Àzè arí nǝ ìku akekpá màtí. Pbétù, ìndrù tò ka kí dhu òvo nabi bhèyi dhu ràdù ùda ùda. Dhèdhèrò aláva-tidò ò ka kóte dhu tó perè ràdù ìku ìkù, ndirò inga t'únita ràdù ìku ìkù. ⁹Obhó tí, àlè karí dhu ùnǝ gòna kèlè tí, ndirò àlè karí dhu òvo ìndrù tò nabi bhèyi gòna kèlè tí. ¹⁰Pbétù, Kàgàwà rǝ kóró dhu òbhòlò rǝ mbèyi nyú rò, yà gòya kèlè tí arǝ dhu-tsí níikùya ìkù.

¹¹Ngbángba tí ma mǝ òná kàsùmì ò, ma mongónà òte ngbángba bhèyi, ma mongónà inga ìrè ngbángba bhèyi, ndirò ma mongónà dhu-ònga òvo ngbángba bhèyi. Pbétù ma mitdègu òngo ádrùngbàle tí, ní ma mubhà wà ngbángba tó òfò ò ma mí dhu ònzì dhu. ¹²Obhó tí, yà kòmbí rǝ kàsùmì ò, àlè tò kà rǝ ndi dhu bhèyi tí. Àlè kí nǝ dhu àlǎ mbèyi, pbétù àlè kí dhu àndà ìnzì rí dhu-wòyò nyú nítè kiyó ò. Olù rǝrà kàsùmì ò, àlè kalaya dhu kpangba. Kòmbí ma mǝni Kàgàwà gòna kèlè tí, pbétù olù rǝrà kàsùmì ò, ma mǝniya ka àkàkà dhu bhèyi, àdhàdhì kǝni ma dhu bhèyi.

¹³Nírò kòmbí màtí, kàkà ìbhù dhu rǝ ìnè atdíkpá tí. I dhu ní: a'uta, òdona ka kí ndíni ka kabá tí dhu, àzè mànà. Pbétù ádrùngbà dhu nyú ròsè kòkò ìbhù dhu nzínzi ò ní àzè.

*Nabi bhèyi ka kí dhu òvo ìndrù tò dhu tó perè mà
inzá ka kǝni aláva ò ka kóte dhu tó perè mànà
(Ròm 14.19; 1Kò 12.4-7,27-31; 1Pé 4.10-11)

14 ¹Nyǝ nyàkà nyòñè òdhíku òzè nyǝ nyǝ dhu. Ndirò nyǝ nyàkà nyòhò ìlǝlǝ-Alafí bhà perè àbà nyǝ nyǝ dhu-atdyú atdíð, ròsè dòtsí ní nyǝ yà ìndrù tò ka kí dhu òvo *nabi bhèyi nǝ perè nà. ²Obhó tí, ndi ale apé àmbe òte dǝ ìlǝlǝ-Alafí ìbhò fíndà inzá ka kǝni aláva-tidò ò, ní ndi ale rǝ nǝ òte ìndrù tò, pbétù kà ròte Kàgàwà tò. Kà rǝnna ìlǝlǝ-Alafí bhà ádrùngbànga tó òbi nǝ, yà Kàgàwà uli órù ò dhu rǝ òna àlǝ ale rǝ ìmbà. ³Pbétù, nabi bhèyi rí dhu òvo ìndrù tò ale rǝnna ìndrù tò dhu ní, abádhí òsì rí fíyò a'uta ò dhu, abádhí-afí òpè rí dhu, ndirò abádhí-afí rǝ òbi òtsi nǝ dhu. ⁴Yà ìlǝlǝ-Alafí ìbhò inzá ka kǝni aláva-tidò ò ròte ale, ní rǝ ndòsì ndítíró. Pbétù, nabi bhèyi rí dhu òvo ìndrù tò ale ròsina ní *Kànisa ò kóró ale nyú. ⁵Ma mòzè nyǝ kóró nyòngò òte ìlǝlǝ-Alafí ìbhò inzá ka kǝni aláva-tidò ò, pbétù ròsè dòtsí ma mòzè ní, nyòngò dhu òvo ìndrù tò pbànábí bhèyi. Obhó tí, nabi bhèyi rí dhu òvo ìndrù tò ale núdà wà yà ìlǝlǝ-Alafí ìbhò inzá ka kǝni aláva-tidò òte rí ale, ìmbà dhu apé ìi ka kádù wò kùnò dhu-tì àwe ndíni Kànisa ò kóró ale nòsì tí dhu tí.

⁶Nírò àbanǝnzó, dhu apé ìi ma mǝrà àhu fǝrǝbvè, madù òte nyǝ mànà ìlǝlǝ-Alafí ìbhò yà inzá nyǝ nyúni aláva-tidò ò dhu tí, ní ma mǝdù dzùnakù ònzì ìngbà dhu bhèyi? Ma mí nǝ àdù dzùnakù ònzì, inzá ní Kàgàwà fte idù dhu ma mòvò fǝkù rò, inzá ní ma mǝni dhu ma mòvò fǝkù rò, inzá ní nabi bhèyi ma mòvò dhu fǝkù rò, ndirò inzá ní dhu kèlè mà mùdhe fǝkù rò.

⁷Kàndà pé adyi ùyu ka karí òyá dhu tó òfò, àdhàdhì rùgè mà ndirò ngàtsi nǝ dàmù mà bhèyi. Ìnzì kòkò dhu tó òngò apé àdù ìi dhèdhèrò òfò ò, ní ka kádù rùgè tí dhu rǝ dhu mà ndirò ngàtsi nǝ dàmù tí dhu rǝ dhu mà nǝni ìngbà

dhu bhèyi? ⁸ Ìnzí ka kapé leku òmi ıla tó dhu bhèyi, ní ádhi pbá ale ndi ndò-bhòlò rádù ıla t'úgyeta tò? ⁹ Ní, ndi dhu ríí ndi dhu bhèyi tí fùkù átò. Dhu apé ìí wò nyí nyáwèna Ìlílà-Alafí ìbhò fùkù inzà ka kúni aláwà-tidò ð dhu-tí ríí ìmbà kpangba dhu tí, ní nyí nyúnóna dhu rádù ale-dò àlu ìngbà dhu bhèyi? Obhó tí, nyí nyádù ìí àdhàdhì awe ð róte ìnzí òtèna rí ndìrì rórò ale bhèyi. ¹⁰ Yà adzi ð, aláwà-tidò ríí ìbí nyú. Pbétù yà ìmbà tina rádù ìí atdí aláwà-tidò mà ríí mbà. ¹¹ Nírò dhu apé ìí inzà ma múni aláwà-tidò òte rí ale nà mà móte dhu tí, ní ma mádù ìí ile tí ndi ale tò, ndi ale rádù ìí átò ile tí idù. ¹² Ní ndi dhu bhèyi tí, nyí nyú mà átò, yà nyí nyí Ìlílà-Alafí bhà perè-atdyú òho atdídò nyàbà dhu bhèyi, nyí nyàkà nyónzì obi nyàbà dòtsí perè ní kàkà Kànìsà àbhu rádù ròò a'uta ð.

¹³ Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu àkà wò ndi Ìlílà-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláwà-tidò ð róte ale rònzì Kàgàwà ràbhu kà-tì t'áweta tó perè fíndà. ¹⁴ Obhó tí, dhu apé ìí ma mí mitsò Ìlílà-Alafí ìbhò idù inzà ka kúni aláwà-tidò ð dhu tí, ní ma mí mitsò afídu ð, pbétù ìnzí pbàkà irèta rádù kasu ònzì. ¹⁵ Nírò, ádhu ndi ma màkà mònzì? Ma màkà mitsò ma yà Ìlílà-Alafí àbhu mitsò ma ònà inzà ma múni aláwà-tidò ð, madù mitsò átò yà ùní ma múni aláwà-tidò ð. Ma màkà muyù adyi yà Ìlílà-Alafí àbhu muyù adyi ònà inzà ma múni aláwà-tidò ð, madù kùyù átò yà ùní ma múni aláwà-tidò ð. ¹⁶ Obhó tí, dhu apé ìí nyi nyí nyitsò nyambe òtsò àbhu dš Kàgàwà tò yà Ìlílà-Alafí àbhu indù inzà ka kúni aláwà-tidò ð dhu tí, ní inzà ndi aláwà nùni ale, yà tinú ndi nòtù unduta ð, rádù dhu à'ù ìngbà dhu bhèyi ndàti «Àmìnà» ndi òtsò nyi nyàbhu dhu dš? Kà rí nzí àdù kà'ù ndi dhu bhèyi, inzà ndi ndìrì nyi nyúnóna dhu dhu-okú dò rò. ¹⁷ Obhó tí inyi, nyi nyí òtsò àdù Kàgàwà tò dhu ríí ìnè mbèyi, pbétù kà rí nzí ngàtsi ale nòsì. ¹⁸ Ma màbhu òtsò Kàgàwà tò, ma mári Ìlílà-Alafí ìbhò idù inzà ka kúni aláwà-tidò òte ròsè dákunà kóró nídhuní. ¹⁹ Pbétù, unduta ð ma mózè dhu ní, morì ndìrì rí òte ake tí, ndíní ma mudhè tí dhu ònà ngùkpà ale tò, ròsè Ìlílà-Alafí ìbhò idù inzà ka kúni aláwà ð ma màmbènà òte abho nyú dhu dònà.

²⁰ Àbanínzó, nyí nyàkà nzá nyírè nga nzónzo bhèyi, pbétù nyí nyàkà nyírè nga iwà ò'ò ale bhèyi. Nzére dhu t'ónzita ð, nyí nyàkà obhó tí nyíí iré-nzo bhèyi, yà inzà nzére dhu t'ónzita nùni ale. ²¹ Ìlílà Andítá ð ka kándí dhu katí:

«Ádrùngbàle ràtina:

«Ma mónico òte kàrí ale, Pbàìsràyélí tò

vurò aláwà òte arí ale-otù ð,

yà olo tí ríí ale-otù ð.

Ní, ndi dhu bhèyi màtí, abádhí róngo 'ùvo ìnzí 'ìrì ma múnóna dhu'.»

²² Nírò, yà Ìlílà-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláwà-tidò òte ka kí dhu tó perè ní Kàgàwà itdiya indrù-ànyá dhu itè rí ize kàkà 'ùvò arí ìnzí a'u tí Kàgàwà ale tò, pbétù ìnzí ní kàkà iwà ka ná'ù ale tò. Ndirò yà indrù tò ka kí dhu òvo nabi bhèyi ní perè ní Kàgàwà bhà ídzìnga itè rí ize kàkà iwà Kàgàwà ná'ù ale tò, pbétù ìnzí ní kàkà ì núvò ìnzí 'à'ù ka ale tò. ²³ Dhu apé ìí kànìsà ð nyí nyàndu nyí kóró dhu tí, nyádù nyòpè nyòtè kóró Ìlílà-Alafí ìbhò fùkù inzà ka kúni aláwà-tidò ð, ndi kàsùmì ð, inzà ì aláwà nùni ale, ndirò ngàtsi ní inzà Yèsù ná'ù ale rádù itsù fùkù unduta ð, ní ì ale tí nzí àdù àtina nyí ràrí àritále? ²⁴ Pbétù dhu apé ìí kóró ale rí dhu òvo indrù tò nabi bhèyi dhu tí, atdí ale yà

inzá Kàgàwà ná'ù ndirò ngàtsi nĩ, ìtsù tí ìtsù atdí ale rādù ndòtù ndi unduta ǝ, ní ndi dhu ndi ndirò dhu rādù kàbhù rùni pbindà nzérena, kà rādù ndinè kóró ale ǝtdi ànyàna yà ì ǝtena dhu-otù ǝ ale tí. ²⁵Kà-nyutsi ì nuru kóró dhu rādù 'ìtè kpagba kà tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kà rādù ndàgu ndàpba nyina adzi nyú rǝ, ndàdù Kàgàwà ìfu, ndati: «Obhó tí, Kàgàwà rǝ ìnè nzínziku ǝ!»

***Kàgàwà bhà idza ǝ ìndrù àkǝ 'ǝ nà mǝtsǝ**

²⁶Àbanǝnzó, ádhu ndi àkǝkǝ nyǝnzǝ? Yà nyǝ nyundu nyǝ sǝmà tò òná kǝsumì ǝ, atdí ale rādù ìǝ ìnè ndùyè adyi, ngàtsi ale rādù dhu ùdhe ìndrù tò. Ngàtsi ale rǝ ìnè ndòvò Kàgàwà ìtè fǝndà dhu ìndrù tò nabi bhèyi, ngàtsi ale rādù ǝtè Ìlǝ-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláwà-tidǝ ǝ, vurò ale rādù ndi ǝtè ùgere. Nǝrò kórí dhu kóró àkǝ rǝnzǝ ì ndíni Kànísà ǝ kóró ale nǝsí tí. ²⁷Dhu apé ìǝ Ìlǝ-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláwà-tidǝ ǝtè rí ale rǝ ìndrù tí, ní dhu àkǝ ǝyǝ ale kèlè, ndirò ǝsǝsè nĩ, ìbhu ale rǝtè. Abádhí àkǝ 'ǝtè, atdǝtdíra ǝ, ndirò dhu àkǝ wò ka kúnǝna ǝtè ùgèrè rí atdí ale rādù ìǝ. ²⁸Dhu apé ìǝ ìmbǝ ndi ǝtè ùgèrè rí ale rǝ ìnduta ǝ dhu tí, ní ìngbátí ìli ndi ale mà abádhí nzínzǝ ǝ náká ndinè ìnè tí, ndàmbe ǝtè dǝ afína ǝ tí pbindà Kàgàwà nà. ²⁹Ndirò, nabi bhèyi rí dhu ǝvǝ ìndrù tò ale ìǝ rǝ, dhu àkǝ ǝyǝ ale ndirò ngàtsi nĩ ìbhu ale kèlè rǝtè, ngǝkpà ale rādù wò abádhí ùnò dhu-ǝnga nóvò. ³⁰Pbétù atdí ale apé ìǝ ǝtè ndi ndóte rǝ, kà-tí àdi ngàtsi ale rādù ìǝ Kàgàwà ìtè fǝndà, ndíni ndi ndòvǝ tí ìndrù tò dhu nà, ní dhu àkǝ wò ndi ǝtè rúbhi ǝtè rǝ ale rǝnè. ³¹Nyǝ nyǝ ìnè kóró nyǝvò dhu ìndrù tò pbànábi bhèyi. Ní dhu rādù àkǝ, atdí ale rǝvò ka ngàtsi ale dzidǝ, ndíni kóró ale ùni tí fǝyǝ ka kùdhe dhu, afíya rādù ǝbi ǝtsi. ³²Nabi bhèyi ka kí dhu ǝvǝ ìndrù tò ní perè nà arǝ ìnè ndòdò ndi ndàmbe nà ǝvǝna ìndrù tò dhu afína ǝ, ìnzǝ ndòvò. ³³Obhó tí, Kàgàwà ní nzi pbàdzangà tí arǝ dhu ǝnzi ale. Pbétù, Àbadhi ní mǝrùnga t'ále.

Àdhàdhì yà Kàgàwà bhà ale tò kóró Kànísà ǝ arǝ ndònzǝ dhu bhèyi tí, ³⁴vèbhále àkǝ 'ìnè ìnè tí Kànísà tò unduta ǝ. Abádhí tò ka kúfà nzà rusà rǝngò ǝtè Kànísà ǝ, pbétù abádhí àkǝ 'ìfu ì, àdhàdhì Hyátá núnò ka dhu bhèyi. ³⁵Dhu apé ìǝ abádhí rǝ ì ívùna dhu nà dhu tí, ní abádhí àkǝ 'ǝngù ì dhu fǝyǝ kpabhále-tsù fǝ-dzà rǝ. Tsìbhále rǝtè ìndrù ùndu ì Kànísà ǝ rǝ dhu ní inzà nga nòfǝ dhu.

³⁶Nyǝ nyǝrè tí dhu Kàgàwà bhà ǝtè ráhu fǝrǝbvǝ rǝ? Ndirò nyǝ nyǝrè tí dhu kà rǝrǝ àhu fǝkù víku dǝ rǝ tí? ³⁷Ndi ale apé dhu ìrè ndi rǝrǝ nabi, ndirò ngàtsi nĩ, Ìlǝ-Alafí rǝrǝ ndùnda, ní ndi ale àkǝ ndùni dhu, yà mà mǝndí fǝkù dhu rǝrǝ Ádrùngbále Yèsù bhà Hyátá. ³⁸Pbétù ìnzǝ kǝpé ndi dhu ùni, ní Kàgàwà rǝ nzi àdù ndi ale ùni. ³⁹Nǝrò àbanǝnzó, nyǝ nyǝkǝ nyǝhò nabi tí nyǝ nyǝ dhu-atdyú, ndirò nyǝ nyǝkǝ nzà nyǝtò ìndrù-tsù, ìnzǝ rǝtè Ìlǝ-Alafí ìbhò fǝyǝ inzà ka kúni aláwà-tidǝ. ⁴⁰Pbétù kóró dhu náká ndònzǝ ndi yà ndi dhu nyú àkǝnà ndònzǝ ndi dhu bhèyi, ndirò nyǝnatì rǝhù ndi mbèyi.

Krístò ìngbè ndi ǝve-bvù rǝ dhu tò Ídzì Mǝkǝrù

15 ¹Àbanǝnzó, mà mòzè misè yà fǝkù mà mǝvò Ídzì Mǝkǝrù, yà nyǝ nyǝkǝ, nyǝdù afíku àpba rǝnà. ²Kòtù-ǝnga ní ndi Kàgàwà rǝ nyǝgù nĩ,

j 14.34 «Vèbhále àkǝ 'ìnè ìnè tí Kànísà tò unduta ǝ» rǝ ìnè átò kugèrè kati: «Vèbhále àkǝ nzà 'àbèlè nabi bhèyi ka kúnǝna Kànísà tò unduta ǝ dhu-ǝnga»

yà fùkù ma mójò ka dhu bhèyi nyí nyòdò ka rò. Ìmbà kíí ndi dhu bhèyi nání, fùkù a'uta nàmbènà ìí kòkórò dhu.

³ Ádrùngbà dhu nyú tí ma múdà fùkù dhu ní yà idù ka kúdhe átò dhu. Ndi dhu ní: Krístò avè àlè tó nzérenka-okú dò rò, àdhàdhì yà ìlilá Andítá núnò ka dhu bhèyi^k. ⁴ Ka katdù ka, ràdè ndìngbè ove-bvù rò ìbhù ráhu idhò ð, àdhàdhì yà ìlilá Andítá núnò ka dhu bhèyiⁱ. ⁵ Kítè ndi Péterù tò, ndi dhu-dzidò ndàdù nditè atdí kumì dóná ðyð ná pòindà uvitatále tò. ⁶ Tdítdò, kádù nditè imbò miyà dóná ròse ndi ná'ù ale tò atdíkpá. Ábhò ale nyú i ale nzínzi ð, ríí inè nyìkpóya ná kòmbí mâtí, ndirò atdídhená ale náve wà. ⁷ Wò dhu-dzidò, kítè ndi Yàkòbhò tòⁱ, ndàdù nditè kórò uvitatále tò.

⁸ Kùtsa ndi ndí dóná rò ní, kádù àrà nditè idù átò, ima kàtòrògò-ngba tíró^l. ⁹ Obhó tí, ima ní ìmbà tina ná ale nyú ròsè kórò uvitatále nzínzi ð. Ndirò, ma makàná nzá kanzi ma uvitatále mà tí, Kàgàwà bhà **Kànisa** rò ma mavù dhu-okú dò rò. ¹⁰ Pbétù, Kàgàwà bhà ídzìnga-okú dò rò nga ní ndi ma mfi yà nyí nyí malá kòmbí òná ðfò ð. Ndirò kàbhà ídzìnga idù níí nzi kòkórò nga tó. Ma mójò kasu ròsè kórò ngùkpà uvitatále dóná. Obhó tí, ìnzí ní ima ndi ma mójò ndi kasu, pbétù ka nójò ní yà nyàdutsi rí kasu ònzi Kàgàwà bhà ídzìnga. ¹¹ Nírò, dhu rí mbà ìí ima mâtí, ngàtsi ní abádhí mâtí, ní kòní mǎ'í kórò mǎ marúnona ídzi Màkùrù, ndirò kòní ndi ídzi Màkùrù ní ndi nyí nyá'ù.

Kàgàwà náabhùya ùvùve ale rùngbe i ove-bvù rò dhu

¹² Dhu apé ìí àlè karí dhu òvo indrù tò àlè ràti Krístò ríngbè wà ndi dhu tí, ní íngbà dhu bhèyi dhu nzínziku ð ngùkpà ale náarádù àtina ìnzí ùvùve ale rùngbeya i ove-bvù rò ní². ¹³ Ní, dhu apé ìí obhó tí ìnzí ùvùve ale ràdù 'ùngbe dhu tí, ní Krístò níngbè nzá ndi átò ove-bvù rò. ¹⁴ Ndirò dhu apé ìí ìnzá Krístò íngbè ndi dhu tí, ní yà mǎ marúnona indrù tò ídzi Màkùrù ní kòkórò dhu, ndirò fùkù a'uta ní kòkórò dhu átò. ¹⁵ Ndirò ròsè dòtsí, ka kòzè wà mǎ Kàgàwà-òvò rò arí títò ùno ale tí, yà mǎ mójò dhu indrù tò mǎ ràti kà rábhù Krístò ríngbè ndi ove-bvù rò dhu-okú dò rò. Ní dhu apé ìí ìnzí ùvùve ale ràdù 'ùngbe ove-bvù rò dhu tí, ní ndi dhu rítèna dhu ní Kàgàwà rabhù nzá Krístò ríngbè ndi ove-bvù rò. ¹⁶ Ma mí dhu òvo tdítdò matí: dhu apé ìí ìnzí ùvùve ale ràdù 'ùngbè ove-bvù rò dhu tí, ní Krístò nditíró níngbè nzá ndi. ¹⁷ Ndirò, dhu apé ìí ìnzá Krístò íngbè ndi dhu tí, ní fùkù a'uta ní kòkórò dhu, ndirò nyí nyòko òko fùkù nzérenka ð. ¹⁸ Ndirò ròsè wòrí dóná, kàkà ùvùve Krístò i á'ù rórò ale núwí wà atdíð. ¹⁹ Dhu apé ìí àlè kúli àlè tó a'uta Krístò ò yà àlè kíí ná yà adzi dǎ ípirònga-okú dò rò tí dhu tí, ní àlè'í ní ndi izu ràdù ùkanà ròsè kórò ale dóná ale.

²⁰ Pbétù obhó nyú, Krístò níngbè wà ndi ove-bvù rò, ndi'í ùvùve ale tó ngà-ngàyi^m tí. ²¹ Obhó tí, àdhàdhì indrù rùve dhu níibho ndi atdí ale-otù ð dhu bhèyi, ní ndi dhu bhèyi tí ùvùve ale rí 'ùngbè dhu níbhò ndi atdí ale-otù ð. ²² Àdhàdhì kórò ale náarúve Àdamù mànà i úngbò i dhu-okú dò rò dhu bhèyi tí, kórò ale náabáya ípirònga Krístò mànà i úngbò i dhu-okú dò rò. ²³ Pbétù,

k 15.3 Ìsa 52.13–53.12. * 15.4 Zàb 16.9–11; Òse 6.2 * 15.7 Kas 12.17 l 15.8 Kàtòrògò ní ìnzá fíndá àbì iku rórò ka kùgù ngángba. Polò òzè ndi kàtòrògò tí uvitatále nzínzi ð, iwà Yèsù òvè ndàdù ndìngbè dhu-dzidò ndi ndarà uvitatále-kàsù òpè dhu-okú dò rò. m 15.20 Ngàngàyi ní wemberè tí ð'ò inga ð ònyà-dòkpa. Yèsù ní ndi wemberè tí ndi níngbè ove-bvù rò.

ìngbàtí ìlì ndì ale mà níngbèyà ndì fìndà ka kudhé kàsùmì ǃ: Krístò níngbè wà ndì ndí'ì ngàngàyi tí. Ndirò kà ríngò nínganí, kàbhà ale tí ì nòtù ale nú-
ngbeya ì átò. ²⁴ Wò dhu-dzidǎ, Krístò níitòyà yà ìndrù dǎ arí'ì ádrùngbànga
tǎ obi nà kórò nzére-alafí mà òyá ádròdrǎ ale màná. ²⁵ Obhó tí, Krístò náká
wà ndònyè idzi, ràrà àhù Kàgàwà rí kórò pbìndà òmvù àbhù ndòbè dǎyà dhu*
ǃ. Nírò ní ndi yà adzi dǎ kórò dhu-tsù náadùya ndòdì, Krístò ràdù Idzi àdu
Àbanà Kàgàwà-fò ǎ. ²⁶ Kà riku dòná rò òmvù, yà Kàgàwà itòyà ní ǎve. ²⁷ Obhó
tí, Ìlìlǎ Andítá ràtina: «Kàgàwà àbhù wà kórò dhu kà ròbè dǎyà ǎ». Pbétù,
Krístò ràtina: «Iwà ma mòbè kórò dhu dǎ» rò, ní ní'iyà ka kátina: Kà ròbè kórò
dhu-dǎ, Kàgàwà yà kórò dhu nàbhù kà ròbè dǎyà kèlè ròdì. ²⁸ Ndirò, Kàgàwà
rí kórò dhu nàbhù kà ròbè dǎyà rò ní ndi, ndi kà t'ídhùnà nyú ndítirò, yà
Kàgàwà àbhù ròbè kórò dhu dǎ, náadùya àdi Kàgàwà bhà ádrùngbànga-tsinǎ,
ndínì Kàgàwà nǎnyu tí idzi dòtsí kórò dhu dǎ.

²⁹ Dhu apé ì'ì inzi ìndrù ràdù 'ùngbè ǎve-bvù rò dhu tí, ní nízínziku ǎ ale kàkà
bàtizò àlù arí òvùvè ale-okú dǎ rò náarónzina dhu-tì nádù ì'ì àdhu"? Dhu apé
ì'ì inzi òvùvè ale náarí 'ùngbè dòtsí dhu tí, ní ádhu-okú dǎ rò nga ndi ìndrù
arádù bàtizò àlù abádhí-okú dǎ rò nǎ? ³⁰ Ndirò ádhu-okú dǎ rò nga ndi àlè'ì nyú
àlè kádù àlè tǎ ìpìrònga ìlì àpè ǎ kórò kàsùmì ǎ ní? ³¹ Àbanínzò, bílìnganà ma
márfi motù ǎve-ònzí. Ndi dhu ní obhó dhu. Ndirò, obhó dhu tí rí'ì ngàtsi dhu ní,
ma márfi mǎyò okúku dǎ rò àlè tǎ Ádrùngbàlè Yèsù Krístò màná àlè kúngbò àlè
nìdhuní. ³² Ma mábà àpè abho nyú yàrí Èfesò tǎ kigò ǎ, tsàdù dhu àgò rí írí ǎ ìzǎ
bhèyi ǎrù ale-okú dǎ rò. Ní ádhu-okú dǎ rò nga ndi ma mádù àpè àbà ndi dhu
bhèyi, inzà ka kà'ù dhu 'ùngbè òvùvè ale rùngbeya ì ǎve-bvù rò nǎ? Dhu apé ì'ì
inzi òvùvè ale náarí 'ùngbè dhu tí, nírò: kònyu àlè wúgáwúgú, ndirò kòmùvè àlè
bhélèbhélè tsútsǎ tí àlè káve nìdhuní". ³³ Inzi nyàbhù nyí kutrǎ nyí wò dhu nàndà
dhu nǎ: nzére ale t'òdhína náarí ìndrù tǎ ìdzi mùtsò nínzǎ. ³⁴ Ní, nyí nyàkà nyù-
gèrè fùkù irèta, nyàdu nyí ìdzi ǎfí ǎ, nyàdù nzérena t'ònzita àbhà. Obhó tí, atdí-
dhená ale nízínziku ǎ nùni nzà Kàgàwà. Ma mí kùnò ndínì nyíku nabhù tí rìwù.

Ove-bvù rò rí 'ùngbè ale ní'iyà nà ale-ngbò-tidò

³⁵ Pbétù, atdí ale rí'ì inè ndivù dhu ndàtí: «Òvùvè ale núungbeya ì ìngbà
dhu bhèyi? Ndirò, abádhí ní'iyà ìngbà dhu bhèyi ale-ngbò-tidò nà ì í 'ùngbè
rò?» ³⁶ Ní ndi dhu nìvù ale ní mùdhumà nyú! Itse nyi nyòzò rò, ndi itse rí nzi
àdù ìnga inzà ndi ndòvè pé angyi rórò. ³⁷ Wò nyi nyòzòna dhu ní nzi ìnga ràdù
ìnga itsu nyú, pbétù nyi nyòzòna ní ákè itsé-ngba kèlè. Kà ràdù ì'ì nganù tǎ
itse màtí, ngàtsi nǎ vurò itse-tidò màtí. ³⁸ Tdítǎ, Kàgàwà ràdù àbhunà ndi
itse ǎ rò ráhu itsu tǎ ngbòna ní yà ndi ndòzè. Ìngbàtí ìlì ndi itse ǎ rò ràdù àhù
itsu-ngbò ní ndi itse nà àkà tinàdò kèlè.

³⁹ Kàgàwà anzí dhu-tsí náarí'ì ìmbà kórò ádhàdhì ale-ngbò tǎ ǎfí nà: ìndrù-
ngbò tǎ ǎfí rí'ì atdíró, ìzà-ngbò rí'ì atdíró, àrè-ngbò rí'ì atdíró, ndirò ìbhè-ngbò
rí'ì atdíró.

⁴⁰ Òrù-akpà ǎ ale-ngbò mà, yà adzi ǎ ale-ngbò màná rí'ì inè átò. Òrù-akpà
ǎ ale-ngbò tǎ aya mà rí'ì dhèdhèrò yà adzi ǎ ale-ngbò tǎ aya nà. ⁴¹ Adyí'ì bhà

* 15.25 Zàb 110.1 * 15.27 Zàb 8.7 n 15.29 Kǎkà ì òvùvè ale tí kátina írò ale ní ngàtsi nǎ atdí-
dhená ale yà Yèsù ná'ù, 'àdù òvè inzà ì àpè bàtizò àlù rórò, ndirò ní kàkà inzà ì á'ù Yèsù rórò wè
atdídhénà ale. * 15.32 Ìsa 22.13

inga t'áwùta ríí atdíró, àbí bhà tsí ríí atdíró, ndirò alali tó ríí òyá tí. † alali nzínzi ð màtí, inga t'áwùta núdá wà ì.

⁴² Ní, dhu i'íya ya dhu bhěyi ya ùvùvè ale rí 'ùngbè rò: ya adzi ð àlè k'í nà ale-ngbò ní ndínzà arí ale-ngbò. Pbétù, àlè ùngbè àlè k'í òvè-bvù rò rò, àlè k'í'ya nà ale-ngbò ní inzí rádù ndínza ale-ngbò. ⁴³ Ka k'í kòtdù itsina ònzi ka k'í òná òfó ð kà ríí rórò, kà rádù ndìngbè ádrùngbànga tó awáwù ð. Ka k'í kòtdù ivívinga ð kà ríí rórò, kà rádù ndìngbè ádrùngbànga tó òbí nà. ⁴⁴ Ka k'í kòtdù rò, kà ríí nà ní ya adzi ð ale-ngbò. Pbétù kà rí ndìngbè rò, kà rádù íí nà ní òrù-akpà ð ale-ngbò. Dhu apé íí inè ya adzi ð ale-ngbò náarfí dhu tí, ní òrù-akpà ð ale-ngbò ríí inè átò. ⁴⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi Andítá ràtina: «Wemberè t'ále, Àdamù, níí àbà tí ípírònga nába ale*» Pbétù, olùnà rò íí Àdamù, Krístò, níí ípírònga àbhù rí indrù tò Ìlílà-Alafí-otù ð ale. ⁴⁶ Wemberè tí àlè kabà ale-ngbò ní ya adzi ð ale-ngbò inzí ní òrù-akpà ð ale-ngbò. Ndi-tsí rírà olùnà rò. ⁴⁷ Wemberè t'ále, Àdamù, níí ya adzi ð ale. Kàgàwà náabhòlò ka adzi ní. Pbétù, òyò rí kisè Àdamù nííra òrù-akpà ð rò. ⁴⁸ Ya adzi ð ale nófó ì ya adzi ní Kàgàwà abhòlò Àdamù nà. Ndirò òrù-akpà ð owuya ì nùngbe ale, nófóya ì wò òrù-akpà ð rò ira ale nà. ⁴⁹ Àdhàdhì àlè kófó àlè wò adzi ní Kàgàwà abhòlò ale nà dhu bhěyi, ní àlè kófóya àlè átò wò òrù-akpà ð rò ira ale nà.

⁵⁰ Àbanínzó, kàní ma mójona fùkù dhu: Ìzá mà azu màná nà ríí ale-ngbò rí mbà àdù íí ngari nà òrù-akpà ð Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi ð. Ndirò òmò rádù òmò dhu mà ní rí nzi àdù òko atdíkpá inzí rádù òmò dhu màná.

⁵¹ Kàní ma mí òdhù ð okónà dhu òvò fùkù: àlè'í kóró àlè kùvèya nzi, pbétù àlè'í kóró àlè kùwèya àlè. ⁵² Ndi dhu onziya ndi ákè kàsúmí-ngba ð, àdhàdhì ya indrù rí nyìkpóna àpbi, ndàdù àngbenà dhu bhěyi, ya adzi ð kóró dhu-tsù rí ndòdì ní wàndà ròngò nínganí. Obhó tí, ndi wàndà ròngò rò, ùvùvè ale núu-ngbeya ì ya inzí rádù òmò ale-ngbò tó òfó nà. Ndirò àlè'í, ya àlè-nyìkpó nà àlè kòtù àlè rò, àlè kadàya àlè núwu átò. ⁵³ Obhó tí, dhu àkà òmò rádù òmò ale-ngbò ràfó ya inzí rádù òmò ale-ngbò. Wò ndi òvè rádù òvè ale-ngbò náká wà ndàfó ya inzí rádù òvè ale-ngbò. ⁵⁴ Yà ndínza rádù ale-ngbò náafóya gukyè ya inzí rádù ndínza ale-ngbò, wò ndi òvè rádù òvè ale-ngbò rádù inzí rádù òvè ale-ngbò náfo, níró ní ndi ya Ìlílà Andítá ð ka kandí òte náakáya. Ndi òte ràtina: «Òvè dhu òtò wà. Òvè lèrà dhu ònzì wà òtòsì*».

⁵⁵ Inyi òvè, pbùkù mùlèrà ríí ngbòrò?

Inyi òvè, okpènu ríí ngbòrò*?»

⁵⁶ Òvè-okpè ní nzérenga, ndirò nzérenga bhà ádrùngbànga tó òbí ní Uyátá°.

⁵⁷ Ilèta àkà àlè ràbhù Kàgàwà tò. Ka ní ndi àlè àbhù arí àlè rònzi òvè lèrà àlè tò Ádrùngbàle Yèsù Krístò-otù ð!

⁵⁸ Níró àbanínzó, ya atdíð dhu mójè nyí rò, nyí nyàkà nyìkò pòtsó wò fùkù ma mòvò obhóngà ð, inzí nyàbhu nyí kumbe nyíku akye. Nyí nyàkà nyàmbe òwu d'ó angyi tí àlè tò Ádrùngbàle Yèsù bhà kasu t'ónzita nà, nyàdù dhu ùni wò kà-nyutsì nyí nyíí dhu-okú d'ò rò nyí nyónzina kasu ràrì nzi àwí kòkòrò.

Pbàkrístò rí fùrangà àtsà Yèrùsàlèrà tó kigò ð Kànisa dzèná ì onzi tí ní dhu

16 ¹ Yèrùsàlèrà tó kigò ð ríí Kàgàwà bhà ale dzèná n'ónzi tí ka kátsàna fùrangà nàndà dhu ní, nyí nyàkà nyónzi dhu átò àdhàdhì Gálàtiyà

* 15.45 Opt 2.7 * 15.54 Ìsa 25.8 * 15.55 Ìsa 25.8; Òse 13.14 o 15.56 Nzérenga bhà ádrùngbànga tó òbí ní Uyátá dhu-tì ní, Uyátá arí ndi nzérenga tí ríí dhu ìtè indrù tò.

tó p̀bìrì ǝ *kànisá tò ma múyǎ dhu dhu bhěyi*. ²Yà yengè idhò náaríku dhu bhěyi, ingbatí ìlì ndì ale mà nzínzìku ǝ náká ndàrà yà ndì ndòngyè fùrangà-go nílì rǝ ndòdò p̀bìndà, tsángbatí nyí nyowuna bvùkù ma mǎrà àhu dhu ǝdò ndíní nyí nyatsá tí fùrangà nǝ. ³Ní bvùkù ma mǎrà àhu rò, ma mí nyí nyóvona ale òvì bhàruwà nà, ròwù fùkú perè nà Yèrùsàlemà tò kigò ǝ. ⁴Dhu apé ìí iwà ma màká marà átò ányì dhu tí, ní mà màká mòwù atdíkpá abádhí mànà.

Polò rǝ abhi ǝ ndì ndàrà dhu ùdhě angyangyi dhu

⁵Ma mǎrà àhu bvùkù iwà ma mùdà Màkèdòniyà tò p̀bìrì ǝnǎ rórò. Obhó tí, ma mùdà ỳda ányì nanǎ. ⁶Ngǎtsi nǝ ma mǎdi àdǝ fùrábvù ákě kàsùmì tí. Ndirò ngǎtsi nǝ, ma mǎdi àdǝ átò ádrùngbǎ gírì tò kàsùmì ǝ bvùkù, ndíní nyí nyibho tí dzùnàdu ǝnzi rǝ p̀bàkà abhi ǝ dhu-tsí idù. ⁷Obhó tí, ma mòzè nzá àlě rǎla àlě nyí mànà ỳda ma mùdà ǝnǎ kàsùmì ǝ tí. Ma mòzè dhu ní àlě ròkò pé atdíkpá nyí mànà ngúfe idho tí, Ádrùngbǎle ỳzè ka nǝ.

⁸Pbétù, ma mòzè madi iró ǝfesò tò kigò ǝ rǎrà àhu *Pèndèkòtè-idhò ǝ. ⁹Obhó tí, ádrùngbǎ kasu ǝnzi ma mí iró nǝ dhu tò tsǎtsù àpfò wà ndì idù, ndirò ima nà rǝ 'ùgye ale rǝí ìnè abho nyú.

¹⁰Timòtewù apé irà àhu, ní nyí nyàká nyǝdò ka mběyi nzínzìku ǝ ìnzǝ rǝnzǝ ǝdò. Obhó tí, àbadhi arǝ Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasu ǝnzi àdhàdhì ma marǝ kǝnzǝ dhu bhěyi. ¹¹Nírò, atdǝ ale mà àká nzá ndònzǝ kǝ gàyà. Pbétù nyí nyàká nyǝnzǝ kǝ dzùnà rǎdu ndì tidu ǝ màrùngà ǝ afína rǝí rórò. Obhó tí, ma mí àbadhi mà nódò riwù atdíkpá Yèsù ná'ù adódu mànà.

¹²Àlě t'ádòna Apolò nàndà dhu nǝ, ma mìtdè ka atdídò ndíní owu tí fùrábvù atdíkpá ngùkpá àlě t'ádóna mànà, pbétù kǎdù nzá ndòzè ndàrà kòmbí ányì. Ní kǎ rǎrà ányì kàsùmì àbà ndì ndí rò.

Kà rǝku dòná rò sedzà mà, ovità mànà

¹³Nyí nyàká nyǝkò ípìrǝ rò nyìkpóku nà, nyǎdè iko pòtsò fùkú a'uta ǝ. Nyí nyàká nyíí mànzǝ tò ale-afí nà, nyǎdè ìí ǝbì nà ale tí. ¹⁴Nyí nyàká nyǝnzǝ kǝrò dhu àzè ǝ.

¹⁵Àbanǝnzò, nyí nyúni wà Stìfanà mà p̀bì idzá-bhà mànà kǝrò. Abádhí níí ndì wemberè tí Yèsù ná'u fùkú p̀bìrì Àkayà ǝ ale nzínzǝ ǝ. Ndirò abádhí adzǝ ì Kàgàwà bhà ale-kàsù t'ǝnzita tò. Ní ma mìtdè nyí ìtdè tí, ¹⁶nyí nyàká nyíri kǝkò dhu bhěyi ale-tidò-tsù dhu. Ndirò, nyí nyàká nyíri kǎkà atdyúya nyú nà arǝ kasu ǝnzi, ìvò adyò nyú atdíkpá abádhí mànà ale-tsù dhu átò.

¹⁷Idhèdu ika wà ndì Stìfanà mà, Fòrtùnato mà Àkàyikò mànà níwù ùvò tidú dhu dǝ. Abádhí iwù oko fùkú ngari ǝ tidú. ¹⁸Ndirò abádhí nábhu afídu ràyi àdhàdhì abádhí àbhu afíku ràyi dhu bhěyi. Nírò, dhu àkǎnà wà kuni kǝkò dhu bhěyi ale tò ídzìnga.

¹⁹Àziyà tò mùlengù ǝ Kànisá nóvì nyí. Ndirò Àkilà mà Pèrèsílà nà, atdíkpá kǎkà fǝ-dzǝ arǝ 'ùndù kànisa mànà, nóvì nyí atdídò Ádrùngbǎle Yèsù-nyutsi. ²⁰Kǎkà iró rǝí àlě t'ádóna kǝrò nóvì nyí. Ndirò nyí mà átò nyí nyàká nyǝvì nyí nzínzìku ǝ mběyi nyú.

²¹Ima Polò, yàrǝ ní ndì ǝtsúdu nyú nǝ ma màndǝ fùkù dhu, movì nyí ǝnǎ.

²²Ndi ale apé nzǝ Ádrùngbǎle Yèsù nózè, ní ndi ale àká ofúngá nà.

Màrànatà! Kà-tì ní: Àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù àkǎ ndìrà!

²³ Àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù nákǎ ndàso nyí!

²⁴ Ma mózè nyí kóró Yěsù Krístò-nyutsì.

Kòritò

ǝ Kànisà tò Pòlò andí ɔɔ rí kìsě nǝ bhàruwà

Yàrí bhàruwà ǝ ì nòtù ádròdrǝ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Pòlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándí ka imbò kumì atò mà azà kumì atò mà nà nínzì ǝ Yèsù ka kùgù dhu-dzidǝ. Tímòtewù tí ka kátina kà t'ǝdhnà ìǝ kòmbíta tí árà Kòritò tó kígò ǝ pòkrístò àndà ró (1.1).

Pòlò andí ndi bhàruwà Màkèdóniyà tó pòlò ǝ ndi ndí rórò.

Kándí ka Kòritò tó kígò ǝ ***Kànisà** tò. Ndi Kòritò níǝ Àkayà tó pòlò ǝ ádrùngbǝ kígò. Kòmbí ka kárí ndi pòlò ànzì Pògìríkí tó pòlò tí. Pòlò rí ndi bhàruwà àndí òná kàsùmì ǝ, títò tó màlímó níǝ vurò dhu ùdhě ì pòkrístò tò yà Pòlò udhé abádhí tò dhu rǝrò ró (11.3-4). Ní, ábhǝ pòkrístò níǝ iwà kǝkǝ títò tó màlímó rùdhěna dhu nátdù afiya ró, 'àdù yà Pòlò rùdhěna fiyò dhu násà àsa tí. Ní Pòlò adù abádhí-nyìkpò nítdu yì títò tó màlímó rǝ rǝ.

Bhàruwà-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Pòlò rǝtè fiyò irita dǝ Kòritò tó kígò ǝ Kànisà màna dhu. Kà rí Yèsù Krístò bhà uvitatále rí nà kasu tó ádrùngbǝngà ise. Kà rí yà atdí dǝ ndi ndòrù òná bhàruwà nà ndi ndávi Títò ràrà okúna dǝ rò dhu-tì àwě. Ndirò, kà rí atdí dǝ idhěna ìka ndi yà pòkrístò úgèrè fiyò irèta mběyi tina òná rò dhu òvò (1-7).
- Pòlò rí dhu òvò yà Yèrùsàlemà tó kígò ǝ Kànisà tò ka kí dhu àtsà tí dhu dǝ dhu (8-9).
- Pòlò rí ndùgye pòndà uvitatále tó kasu tó ádrùngbǝngà dǝ dhu. Kà rǝtina Yèsù Krístò bhà obhónà uvitatále rǝkǝ ndòzù ndi ndíǝ ákě ale tí. Kàkǝ ndà'ù kòzù ndi ivívi ale tí, Kàgàwà rǝdù ɔbi àbhu fíndà dhu-okú dǝ rò. Kàkǝ nzà ndònzì atdí dhu mà fíndà nditírò (10-13).

Pòlò rí Kòritò tó kígò ǝ Kànisà nòvì dhu

(Gàl 1.1-5; Kòl 1.1-8)

1 ¹Yàrí bhàruwà nandí fùkù ní ima Pòlò, yà Kàgàwà ànzì ríǝ Yèsù Krístò bhà uvitatále tí, ndi ndòzè ka dhu bhěyi ale. Mà mǝ fí atdíkpà àlě t'ádòna Tímòtewù màna. Ní ma màndí ka fùkù Kòritò tó kígò ǝ ríǝ Kàgàwà bhà kànisà tírò, ndirò fùkù pòlò Àkayà ǝ ríǝ Kàgàwà bhà kórò ngùkpà ale tò. ²Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbǝlè Yèsù Krístò màna náká 'àso nyí, 'àdù nyàbhu nyòkò màrùngà ǝ.

Kàgàwà arí pòndà ale-afí òpè fiyò àpè ǝ dhu

³Ilèta àká kabhu Kàgàwà, àlě tó Ádrùngbǝlè Yèsù Krístò t'Ábanà tò. Ka ní ndi àlě t'Ábanà yà izu tó ale-afí nà arí ndirò kórò dhu-tsí ǝ arí ale-afí òpè ale!

⁴Kàrí àlě-afí òpè àlě tó kóró àpè-tidò ǝ, ndíní àlě kowu tí kóró àpè-tidò ǝ ríí ale-afí òpè rǝ, yà Kàgàwà ópè àlě-afí ní ale-afí t'ópèta-tidò ní. ⁵Obhó tí, àdhàdhì àlě kí Krístò àbà àbhǝ àpè-tidò àbà dhu bhěyi tí, Krístò rí àlě-afí òpè átò abho. ⁶Dhu apé íí mǎ mí àpè àbà mǎ mǎnzina kasu ǝ dhu tí, ní mǎ mí kàbà ndíní ndi dhu-otù ǝ Kàgàwà opé tí afíku, ndàdù nyígu. Kápé afíka nyú nópè, ní ndi dhu rí afíku òpè átò, nyàdù ǝbi àbà rǝnzi dzùnakù, nyǝndù mǎ mǎbà àpè-tidò-dzi. ⁷Ndirò, mǎ mǎí a'uta nà atdíǝ nyukutsi. Obhó tí, mǎ mǎni wà dhu àdhàdhì nyí nyungbò nyí atdíkpá mǎ mǎnà fàkà àpè ǝ dhu bhěyi, nyí rungbo wà nyí átò mǎ mǎnà Krístò ópè afíka dhu-nyutsi.

⁸Àbanǝnzò, mǎ mòzè nzà nyàdzo Áziyà tó pbìrì ǝ mǎ mǎbà àpè rǝrò. Ndi àpè-ǝbi asè dǝkanǎ atdíǝ. Mǎ ma'u nzà dhu òko mǎ rǝròko nyíkpǝka nà. ⁹Obhó tí, mǎ mambénà inga irè dǝ, ka rǝtdì wà anyà dǝká ndíní ka kǝkye tí mǎí. Ndi dhu anzi ndi ndi dhu bhěyi, inzi mǎ mili tí nyíkpǝka ǝbika rǝ tí, pbétù ndíní mǎ mili tí nyíkpǝka yà ùvùvè ale ùngbè arí ǝve-bvù rǝ Kàgàwà-rǝ tí. ¹⁰Àbadhi, yà mǎ nukolo mǎwò wǝrì ǝve-tidò ǝ rǝ ale, rí mǎkòlǝ ùkòlǝ tǝtǝdǝ kǝ-ǝ rǝ. Obhó tí, mǎ mǎ'ù wà dhu atdíǝ, kǝ rukoloya mǎ ùkòlǝ. ¹¹Nyí mǎ átò, nyí nyí dzùnakà ònzi dǝká nyí nyí nyítsò rǝ. Ní, àbhǝ ale tó itsǝta-bvu rǝ, Kàgàwà rí idzinga àbhǝ mǎbà. Ndi dhu bhěyi ní ndi, àbhǝ ale rǝdù ǝtsò nǎdu Kàgàwà ònzi rǝká dhu-okú dǝ rǝ.

Polò rí ndùgye fíyǝ kasu dǝ ndi nà rí 'àgò ale-ònzí dhu

¹²Idhèka ika ndi okúna dǝ rǝ dhu ní yàrí: mǎ mǎni dhu afíka ǝ mǎ rókò yà adzi ǝ, ndirò rǝsè dǝtsí, mǎ rókò nzínziku ǝ obhǝnga tó afíka nà, ndirò ilǎ mǎ mǎlǎ Kàgàwà-nyíkpǝ ǝ rǝrò. Mǎí nǎndà ní nzí yà adzi ǝ ale tó dhu-ǝnga t'óvòta tó irèta, pbétù mǎí nǎndà ní Kàgàwà bhà idzinga. ¹³Obhó tí, fàkà bhàrùwà ǝ mǎ mǎndí nzà vurò dhu fùkù, pbétù mǎ mǎndí dhu ní yà nyí nyàdù ǝzùnà rǝdù dèku àlu dhu kèlě. Ndirò, ma mǎ'ù wà dhu ndi dhu rǝrì dèku àlù àlù àkǝkǝ dhu bhěyi, ¹⁴imbǎ dhu ríí kǝ rí dèku àlù gòna kèlě tí kòmbí dhu mǎtí. Yàrí ní ndi wò ma mǎtè dǝnǎ dhu: àlě tó Ádrungbǎle Yèsù ríngò ǝnǎ idho ǝ, idhèku nífikaya ndi okúka dǝ rǝ àdhàdhì idhèka nífikaya ndi okúku dǝ rǝ dhu bhěyi.

¹⁵Ndi a'uta-bvu rǝ, ma mazè marà bvùkù wemberè tí, ndíní nyí nyabá tí idzinga nyǎla ngbǝdu ǝy-gùna. ¹⁶Obhó tí, ma múdhe dhu, mudà fùrǎbvùnǎ Mǎkèdǝniyà tó pbìrì ǝ ma mǎrǝ rǝ, ndi dhu-dzidǝ, madù madu Mǎkèdǝniyà rǝ, mirǎ àhu fùrǎbvù tǝtǝdǝ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyǝnzìyana dzùnǎdu fukù dhu-tsí ní, Yùdèyà tó pbìrì ǝ ma mǎrǎ ní pbàkǝ abhi ǝ. ¹⁷Ní, wò dhu bhěyi ma mùdhè dhu ma rǝrì dhu ònzi rǝ, ma mǝngò tó nzà imbǎ tǝna nà dhu ònzi rí ale tí? Ndirò ngǝtsí ní, ma mí ma mǝnzina atdí dhu ùdhè rǝ, ma matí kǝnzi yà adzi ǝ ale arí dhu ònzi dhu bhěyi, matí atdí nyǝnǎ tí: «Obhó» ndirò «Inzi» atdí dhu dǝ tí? ¹⁸Kàgàwà ní yà ma mǝnǝna dhu tó ngǝmbì: yà fùkù mǎ mǝnǝ dhu níí nzí atdí nyǝnǎ tí mǎ mǎtina: «Obhó» ndirò «Inzi». ¹⁹Obhó tí, Kàgàwà t'Idhùnà, Yèsù Krístò, yà ima Polò, Silìvanù^a, Tímòtewù mǎnà mǎ mǝwò fǝndǎ dhu fùkù, níí nzí pbìndǎ irèta ùwù arí ale, ndàtí atdí nyǝnǎ tí: «Obhó» ndirò «Inzi». Pbétù, kǝ-nyutsi ríí dhu ní «Obhó» dhu kèlě. ²⁰Obhó tí, ka ní ndi yà nyunatsi Kàgàwà atí «Obhó», yà ndi ndakò fǝndǎ làkà kóró dhu

tò. Ndi dhu bhèyi tí átò, Yèsù Krístò-otù ǝ nga ní ndi àlě kátina «Àminà», àlě rilě Kàgàwà ní. ²¹Kàgàwà nyú ndítírò ní ndi mǎbhù rí mǎ ròtsi ǝbi atdíkpá nyí mànà Krístò mànà àlě kúngbò àlě dhu-nyutsi, ndirò ka ní ndi ndítírò àlě nútiri pbindà kasu tò. ²²Kíli pbindà ale tí rí àlě itě ize àlě rǝ, ndàdù pbindà ìlìlǎ-Alafí ìli àlě-afí ǝ, rǝ ìlě tò ndi nduli kóró dhu tó *tsenzerù tí.

²³Kàgàwà ní yà ma múnɔna dhu tó ngàmbi. Ma mà'ù wà movè, títò tí ma múnɔna dhu apé ìí rò. Ma múdhě dhu ìnzí madu ma tdítǝ Kòritò tó kigò ǝ, akye ma mabhùna izu affiku ǝ òtǝdu ǝ ní. ²⁴Mǎ mòzè nzá akekpá màtí mǎtu nyí òtǝ tí fùkù a'uta nàndà dhu ní. Mǎ muni wà dhu nyí ríkò wà pòtsò fùkù a'uta ǝ. Pbétù, àlě kí kasu ònzi atdíkpá nyí mànà, ndíní idhèku adù tí ndika.

2 ¹Nírò, ma múdhě dhu ìnzí madu ma tdítǝ bvùkù, akye ma mabhùna izu rùka nyí tdítǝ ní. ²Obhó tí, ma mapé nyǎbhù izu rùka nyí, ní ádhi ndi idhèdu àbhù rádù rika ndi tdítǝ? Tí nzí yà ma mǎbhù izu rùka ale kèlě? ³Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mǎndí dhu fùkù wò ma mǎnzí ka dhu bhèyi: bvùkù ma mǎrà àhu rò, ma mózè nzá yà idhèdu àbhù àmbènà rika ndi ale rí izu àbhù rùka ma dhu. Obhó tí, ma muni wà dhu, idhèdu ìka ndi rò, nyí kóró idhèku rǎràdù ndika átò. ⁴Ma mǎndí dhu fùkù atdíǝ ma mǎ'í izu nà ndirò atdíǝ afidu rí inga ìrè rórò. Ma mǎndí ka ábhǝ nyidu-dha nyú nà, ìnzí ní izu nabhù tí fùkù, pbétù ndíní nyí nyuni tí ma mózè nyí atdíǝ tí dhu.

Dhu àkǎ kubà dhu Pòlò ní dhu nǎfǎ ale tò dhu

(Luk 17.3; 2Kò 7.5-16)

⁵Atdí ale apé ìí ìndrù nǎbhù izu rùka dhu tí, ní kǎbhù nzá ka rùka ima kèlě, pbétù ròsè dūdunǎ, kǎbhù izu rùka nyí mbembè kóró. Pbétù, dhu àkǎ nzá kizí ndi dhu ìzi tí. ⁶Ndi dhu bhèyi dhu nǎnzí ale tò, nzínziku ǝ ábhǝ ale ábhù mǎlipò dhu nǎkǎ wà. ⁷Nírò kòmbí, dhu ǝfí nga nyùbà dhu kà tò, nyǎdù kà-afí àbhù ròtsi ǝbi, akye ádrùngbǎ izu ukana ka afína ràdù ndòbè ní. ⁸Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mìtdě nyí ìtdě tí nyítě fùkù àzè tó obhónánga ndi ale tò. ⁹Obhó tí, ma mǎndí ngǎtsi bhàrùwà fùkù okúna dò rò dhu ní, ma mózè mudhe nyí, ndíní ma muni tí dhu, nyí rǎtíí ìnè nyíri tsùdú dhu kóró dhu ǝ. ¹⁰Nyí nyùbà dhu fíndà ale tò, ma mǎdù dhu òbà átò. Obhó tí, ma mǎbà wà dhu ndi ale tò, yà ní ndi ale tò ma mǎbana dhu ìí ní. Ndi dhu ma mǎnzí okúku dò rò Krístò-ònzí. ¹¹Ndi dhu bhèyi ní ndi, pǝmvo Sìtani rí nzí adù àlě lèma ònzi ndi ndí ònǎ otu nǎbà. Obhó tí, àlě kǎdzo nzá kǎbhà nzére ìrèta rǝ rò.

Pòlò rí Titò ríra nà Kòritò rò mǎkùrù òdò izu nyú nà Tròwà rò dhu

¹²Ma mívà ma marà Tròwà tó kigò ǝ Yèsù Krístò bhà Ídzi Mǎkùrù ma muno tí. Ní ányí ma mǎrà àhu rò, ma mòtù dhu ní Ádrùngbǎle Yèsù rǝbhǝlò wà otu idù ka ma muno tí. ¹³Ìnè màtí kà rǝ ndi dhu bhèyi rórò, afidu ìrè nga atdíǝ ìnzá ma mòtù adòdu Titò ányí dhu-okú dò rò. Ní ma mǎdù ndi kigò ǝ ale òvì, madù àrà Mǎkèdòniyà tó pbiri ǝ.

¹⁴Kàgàwà àkǎ kabhu òtsò fíndà! Krístò-otù ǝ, kǎrúbhi mǎ mànà ndi Krístò ònzí dhu lèma ní gǎràsísí tó ǝbè ǝ. Kǎrí kasu ònzi nyukatsi, ndàbhù Krístò kuni kóró ngari ònǎ àdhàdhì kóró ngari ònǎ dzina òtò ndi ndrùù rǝngu akye bhèyi. ¹⁵Obhó tí, mǎ mǎ'í àdhàdhì Kàgàwà tò Krístò àbhù ndrùù dzina rǝngu akye bhèyi. Ndi akye-dzi rǎrà òtsi yà Kàgàwà òzè ndígù ale-òndì ǝ, ndirò ùwí rúwí itse Kàgàwà rǝ rò ale-òndì ǝ átò. ¹⁶Ùwí rúwí ale tò, ka ní ǝve-dzi,

yà ɔvɛ ìbhò rádù ìndrù tò. Ndirò yà Kàgàwà òzè ndigù ale tò, ka ní ípírɔ́nga-dzi, yà ípírɔ́nga ìbhò rádù ìndrù tò. Ní, ádhi pbá ale ndi ɔbi nà ríí ndònzí wò dhu bhéyi kasu-tidò rākà? ¹⁷Nírò, mǎ mǎí mbǎ ádhàdhì ábhǎ ngǎkpá ale, yà Kàgàwà bhà ɔte ùnɔ arí ndíní ì onzí tí otùna ǎ bhéyi. Pbétù Kàgàwà ívì ndi mǎ dhu-okú dò rò, mǎ marí obhó dhu ùnɔ Kàgàwà-ònzí Krístò-nyutsi.

Pòlò mà ní Ungbòta-ɔwútá tó kasutále dhu

(1Kò 9.1-3; 2Kò 5.18-21)

3 ¹Wò dhu bhéyi ma màndí dhu àti tí iwǎ mǎí ròpè mǎmbe mǐtè dǎ mǎ-tírò? Atdídhená màlímó arí 'ìtè rí bhàruwà-atdyú òho 'ìtè fǎkù, ndirò ngǎtsi nǎ, 'ònzí ndi bhàruwà fukú. Ní, mǎí tí í bhàruwà-atdyú òho átò? ²Nyí nyú kèlè ní ndi fákà bhàruwà, yà Krístò ándí affika ò. Ndi bhàruwà ríí inè kóǎ ale rùni 'àdù ǎzùnà. ³Dhu àla ndi kpangba Krístò rándí ndi ndi bhàruwà, ndirò kà ríbhò ka fóká mǒwù nà. Ndi bhàruwà kǎndí nzá wínò nǎ, pbétù kǎndí ka yà Ípíròrò aríí Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí nǎ. Ndi bhàruwà kǎndí nzá odu-afǎ-nzo dǎ, pbétù kǎndí ka afíku ò.

⁴Wòrí ní ndi Krístò-otù ǎ mǎ mǎí nà Kàgàwà-ònzí a'uta. ⁵Mǎ mǎni wà dhu mbéyi nyú, mǎí rāká nzá mǎ-tírò mǎnzí wò kasu ɔbika nyú nǎ. Kàgàwà ní ndi ɔbi ìbho arí fákà mǎnzí ka nǎ. ⁶Ka ní ndi ɔbi níbhò fákà mǎí pbìndà kasutále tí, ndíní mǎ múnɔ tí ndi ndònzí ungbòta-ɔwútá tó màkùrù ìndrù tò. Ndi ungbòta-ɔwútá ríí mbǎ ádhàdhì yà angyi Músà andí Úyátá bhéyi, pbétù kídè dòná ní Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí rǎnzina kasu. Yà angyi Músà andí Úyátá arí ìndrù ùnda ɔvɛ ò, pbétù Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí arí obhóná ípírɔ́nga ìbho ìndrù tò.

⁷Músà andí wò ndi ìndrù àbhǎ rí rǒvè Úyátá odu-afǎ-nzo dǎ. Ndirò, ndi dhu ònzí kà rí rò, Kàgàwà adù pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù àbhù rǎmbe ùmbìli dǎ. Ndi kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù abhù Músà-nyí rǎmbe ùmbìli dǎ átò. Ní atdídǎ kà rùmbìli nídhuní, Pbàìsràyélí nóowúná nǎí 'òmvù rǎ 'àndà Músà-nyí-kpa tùmǎ tí. Pbétù, ndi ùmbìlita níí nǎí ní ádzí kàsùmí mà tí rádù àdi. Ní dhu ríí wò dhu bhéyi ìndrù ùnda rí ɔvɛ ò Úyátá níitè wà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ìndrù tò dhu tí, ⁸ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù rǎdù nditè ìngbà dhu bvù tí ròsè àlè tò kàbhà Ìlǎ-Alafí nyú rí kasu ònzí rò? ⁹Ma mátina tdítdǎ, yà ìndrù-dǎ rí anya àbhǎ Kàgàwà ròtdí ɔvɛ tò Úyátá kàsù ònzí ka kí dhu nííí ádrùngbǎnga tó awáwù nà. Ní Kàgàwà àbhǎ rí ròzù ìndrù obhónángatále tí ɔnzíná ungbòta-ɔwútá tí nǎí adù Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù itè àlè tò abho nyú ròsè? ¹⁰Àlè kíí inè àlè ràti, yà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù níitè ongóná ìndrù tó Músà bhà Úyátá rarí nǎí kìtè kòmbí, yà atdídǎ pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù nòsè ungbòta-ɔwútá níitò ndi dhu-okú dò rò. ¹¹Dhu apé íí yà ídò kàsùmí kèlè tí adí tí Kàgàwà ìbho ungbòta-ayí nííí ádrùngbǎnga tó awáwù nà dhu tí, ní yà dhò-dhódhóngà nà rádi ungbòta-ɔwútá tó ádrùngbǎnga tó awáwù níííya abho nyú ròsè. ¹²Ní wò dhu bhéyi àlè kí dhu ɔdò àlè ràbà rò, àlè kíí mbǎ ɔdò nà ìndrù tó àlè kí dhu ɔvɔ kpangba rò. ¹³Àlè kí nǎí dhu ònzí ádhàdhì Músà aránà dhu ònzí rò dhu bhéyi. Kàránà nyína àtsi rò bǐrèse ní, ìnzí Pbàìsràyélí nabhù tí ràla yà ídò kàsùmí kèlè tí rádi ádrùngbǎnga tó awáwù ríku nyína-ndri rò rò tí dhu. ¹⁴Í Pbàìsràyélí tó irèta nííí itù dhu t'únita tò. Obhó tí, rìrà àhu indo màtí, ndi dhu ríí ndi bhéyi tí abádhí tò. Abádhí apé Ungbòta-Ayí tó bhùkù

òzù, ní abádhí-dò arí nzi ì òzù dhu àlù, àdhàdhì Músà atsi nyina ní bërèse ní ì àtsi fiyó irèta dhu bhèyi. Ndi bërèse arí àhu ale tó irèta ò rò Yèsù Krístò nà ka kùngbò ale rò tí. ¹⁵ Obhó tí, rìrà àhu indo nga ò mâtí, Músà andí bhùkù òzù abádhí rí rò, abádhí rí rí àdhàdhì bërèse ní fiyó irèta nàtsi ale bhèyi. ¹⁶ Pbétù, ndi ale apé ndùgèrè Ádrùngbàlè tò, ní ndi bërèse arí àhù tí àhu. ¹⁷ Ádrùngbàlè tí kátina iró ní Ìlílà-Alafí. Ìlílà-Alafí rí rí nyuyatsi ale rí rí mbà Músà bhà Úyátá-tsínà. ¹⁸ Àlè'ì kóró, àlè kùtsi nzá àlè-nyì bërèse ní. Ní àlè-nyì rùmbili, ndàmbe Ádrùngbàlè Yèsù bhà ádrùngbànga tó awáwù itè dō àdhàdhì kiyó arí awáwù itè dhu bhèyi. Ndi Ádrùngbàlè ní Ìlílà-Alafí. Ní kà ràmbe àlè àwù dō, ndàbhu àlè rùlì àlè ndi bhèyi, ndíní pbìndà ádrùngbànga tó awáwù ambè tí nditè dō dònàràdō àlè-nyutsi.

**Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó awáwù
náarí nditè kàbhà kasutále tó ivíngà 3 dhu
(2Kò 2.14-17; 1Tè 2.1-6)**

4 ¹ Pbìndà ábhò ídzinga-okú dō rò, Kàgàwà íbhò wò Ungbòta-owútá tó màkùrù òvò mǎ mí ìndrù tò dhu tó kasu fóká. Ní afíka rí nzi ndingyè ndi kasu t'ónzita rō rō. ² Mǎ mǎsà wà òdhù ò ka kónzina ale-nyì ríwù ní dhu. Mǎ mǎ'í mbà útrátá tó mùtsò nà, ndirò mǎ mǎgèrè nzá Kàgàwà bhà Òte-ngbò. Pbétù, mǎ mí obhó dhu òvò kpangba ìndrù tò. Ní ndi dhu bhèyi, mǎ mòzè kóró ale rùni dhu mǎ rǎrì obhóngatále Kàgàwà-ònzí. ³ Pbétù, dhu apé ì'ì ngùkpà ale arátina, yà mǎ múnna Ídzi Màkùrù-dǒnga rófù ndi ìnzí ràmbe dōya àlù dō dhu tí, ní kǒfù ndi fiyó ale ní uwítá tó otu núngu Kàgàwà rō rō ale kèlè. ⁴ I ale ná'ù nzá Ídzi Màkùrù, Pfòmvo, yà adzi 3 mǎngù, nùtsi fiyó irèta dhu-okú dō rō. Kiti abádhí-nyínga ìnzí ala tí dōyá nga àtdyí rí Ídzi Màkùrù ríbhona Krístò bhà ádrùngbànga tó awáwù. Ndi Krístò ní ndi Kàgàwà-wòyó nyú. ⁵ Ídzi Màkùrù òvò mǎ mí rō, mǎ marí nzi òte dǒkǎ mǎ-tírò, pbétù mǎ marí òte dóná ní Ádrùngbàlè Yèsù Krístò. Mǎ'í na, mǎ'í ní fùkú ìno Yèsù Krístò-okú dō rō. ⁶ Yà adzi òbhòlò ndi ndí rō, Kàgàwà náavò dhu ndàti: «Awáwù àkǎ ndàtdyi nga ìnò 3°.» Ní, àbadhi ní ndi afíka ò nga natdyi, ndàdù mǎbhu mǎni yà Krístò-nyì rō rùmbili pbìndà ádrùngbànga tó awáwù.

⁷ Pbétù mǎ'í, yà ndi awáwù tó ongyéngá nà mǎ mǎ'í nyukatsi rō, mǎ'í ní ivívi ale àdhàdhì yà anzi ní ka kǒbhòlò wítù bhèyi. Kàgàwà ònzí dhu ndi dhu bhèyi, ndíní ìndrù ala tí dhu ádrùngbànga tó òbi yà kóró òbi dóná òsè rírá pbìndà rō, ìnzí ní bvùkà rō. ⁸ Ìndrù áva tsika kóró ngari ònà rō, pbétù abádhí ònzí nzá lèmaká. Abádhí arí afíka àbhù ràmbe òri dō akye, pbétù ìnzí afíka ràdù ndingye. ⁹ Ìndrù arávu rǒkǎ, pbétù ìnzí Kàgàwà ràdù mùbhà. Abádhí arí òkángà òvì obvò, pbétù ìnzí mǎdù ève. ¹⁰ Kóró kàsùmì 3, ka kǎrí mǎne ka kǎkye tí mǎ àdhàdhì ka kanè Yèsù ndíní ka koho tí dhu bhèyi, ndíní Yèsù bhà ípìrǒnga ala tí ndi átò nyukatsi. ¹¹ Obhó tí, fáká ípìrǒnga 3 kóró, mǎ marí 3ve tó àpè 3 Yèsù-okú dō rō, ndíní kàbhà ípìrǒnga itè tí ndi átò ngbǒka ò. ¹² Ní ndi dhu bhèyi tí, mǎ marí mòtù 3ve-ònzí kàsùka 3, pbétù ndi dhu ràdù nyàbhu nyàbà dhòdhòdhóngà tó ípìrǒnga.

¹³ Kàgàwà bhà Bhùkù ò ka kándí dhu kati: «Ma má'ù wà Kàgàwà, ní ndi dhu-okú dō rō ní ndi ma mòtè°.» Ní, wò Kàgàwà ná'ù ale bhèyi tí, mǎ mà átò,

mă má'ù wà Kàgàwà. Ndi dhu-okú dō rō ní ndi, mă mà átò mă móte. ¹⁴Mă m̀̀ni wà dhu, Kàgàwà, yà Ádrùngbàle Yèsù nabhù rìngbè ndi òve-bvù rō, r̀̀r̀í àlè àbhù àbhù àlè r̀̀ngbe àlè átò, Yèsù màna àlè kùngbò àlè dhu-okú dō rō, ndàdè m̀̀bhù m̀̀wù ùvò atdíkpá nyí màna Yèsù-ònzí. ¹⁵Obhó tí, yà r̀̀kà rí ndònzí kóró dhu rí ndònzí okúku dō rō, ndíní Kàgàwà bhà ídzinga níisè tí ndi atdíđ ábhù ale t̀̀. Ndi dhu bhèyi ní ndi, òtsò àbhù rí Kàgàwà t̀̀ kàbhà ádrùngbànga t̀̀ awáwù-okú dō rō ale-bvù ràdù ndise.

¹⁶Wò dhu-okú dō rō, afika rí ǹ̀í ndingyè akekpa m̀̀tí. Ndirò àzèmbè irinà ngbòka r̀̀rà ndàmbe ndingye d̀̀ r̀̀r̀ò, Kàgàwà arí òbì ìbho bílìnganà f̀̀kà afika ònà r̀̀. ¹⁷Obhó tí, yà mă m̀̀abàna kòmbí àp̀̀bè r̀̀í isò tí, ndirò ka r̀̀í ngúfe idho kèlè tí. Pbètù ndi àp̀̀bè ríbhona m̀̀abà ní itù r̀̀'ò, ndirò dhòdhò-dhóngà nà rádi ádrùngbànga t̀̀ awáwù. ¹⁸Mă m̀̀lí nyìkpòka r̀̀yá dhu ní yà iǹ̀zì arí 'àlā dhu, pbètù mă m̀̀lí nzá ka yà 'àlā arí dhu r̀̀. Obhó tí, yà kpangba rí 'àlā dhu náaróko ngúfe idho kèlè tí, pbètù iǹ̀zì rí 'àlā dhu náaróko dhòdhòdhónganà.

Yà adzi 3 ale-ngbò mà òrù-akpa 3 ale-ngbò màna

5 ¹Obhó tí, àlè-ngbò, yà adzi 3 àlè karóko ònà hemè-dzà náapé ndùgòlò, ní àlè k̀̀ni wà dhu, àlè r̀̀r̀í inè Kàgàwà òsì àlè t̀̀ idza nà òrù-akpa 3. Ndi idza ní dhòdhòdhóngà nà rádi idza, yà iǹ̀zì ní iǹ̀drù-òtsú òsì. ²Kòmbí àlè karí àlè ùhù ndi hemè-dzà t̀̀ ale-ngbò 3, Kàgàwà ríbhona ndi òrù-akpa 3 ale-ngbò òdò àlè kí àlè-atdyú nyú nà àlè r̀̀f̀ 3 àlè r̀̀ dhu-okú dō r̀̀. ³Ndi ale-ngbò àlè k̀̀f̀ r̀̀, Kàgàwà ad̀̀ya ǹ̀í àlè òtù nziǹ̀zì r̀̀, ìmbà àlè-ngbò na. ⁴Obhó tí, yà òko àlè k̀̀ko yà adzi 3 ale-ngbò t̀̀ hemè-dzà 3 ònà k̀̀sumì 3, àlè kí àlè ùhù t̀̀ r̀̀'ò ànò nàndò ale bhèyi. Ndi dhu ní ǹ̀í àlè k̀̀zè àlè r̀̀vò yà adzi 3 àlè-ngbò 3 r̀̀ dhu, pbètù ka ní àlè k̀̀zè àlè r̀̀f̀ 3 òrù-akpa 3 ale-ngbò dhu, ndíní dhòdhò-dhóngà t̀̀ ípìr̀ngà t̀̀ ale-ngbò nòtò tí yà òvè ràdù òvè ale-ngbò. ⁵Kàgàwà nyú ndit̀̀r̀ ní ndi àlè ǹ̀lí ndi ípìr̀ngà t̀̀. Kàdù Hìlā-Alafí ìlì àlè-nyutsì r̀̀í àlè t̀̀ ndi ndulì àlè kabáya tí kóró dhu t̀̀ *tsènzèr̀̀ t̀̀.

⁶Nírò, àlè k̀̀í inè a'uta nà atdíđ kóró k̀̀sumì 3, iwà m̀̀tí àlè k̀̀ni dhu, yà òko àlè k̀̀ko ale-ngbò 3 tí ònà k̀̀sumì 3, àlè r̀̀ko òko itse Ádrùngbàle Yèsù r̀̀ r̀̀ r̀̀r̀. ⁷Àlè ùnda arí dhu ní a'uta, iǹ̀zì ní yà ale-nyìkpò 3 ka kálàna dhu. ⁸Obhó tí, àlè k̀̀í inè a'uta nà tí atdíđ, ndirò àlè k̀̀zè àlè r̀̀vò yà ale-ngbò 3 r̀̀, àlè ràdù òwu òko Ádrùngbàle Yèsù-tí'ò. ⁹Nírò, ale-ngbò t̀̀ 3f̀ 3 àlè k̀̀ko dhu m̀̀tí dhu í'í ǹ̀, ndirò ng̀̀tsi ǹ̀ ndi ale-ngbò t̀̀ 3f̀ 3 r̀̀ àlè k̀̀vò dhu m̀̀tí dhu í'í ǹ̀, atdíđ àlè k̀̀zè dhu ní àlè r̀̀nzì Ádrùngbàle-nyìkpò 3f̀ rí dhu. ¹⁰Obhó tí, àlè'í kóró àlè k̀̀kòya Krístò bhà anya t̀̀'únòta t̀̀ tombi-ònzí. Anyirò r̀̀, kóró ale abáya perè àdhàdhì yà òko ì òko yà adzi 3 ngbòya 3 r̀̀r̀ ì aǹ̀zì íd̀zì dhu mà ndirò nzère dhu mà-bvù r̀̀.

Kàgàwà ózè ndùngbò kóró ale ndi màna Krístò-nyutsì dhu

(Ròm 5.1-11; 6.2-13; Èfe 4.20-24)

¹¹Ádrùngbàle Kàgàwà-òdò àkà koǹzì dhu mă m̀̀ni dhu-okú dō r̀̀, mă m̀̀r̀í dhu òne iǹ̀drù rà'ù yà mă m̀̀nòna dhu r̀̀r̀í obhó dhu. Kàgàwà ùni wà mă mbèyi nyú, ndirò ma mà'ù dhu nyí nyú mà nyí r̀̀ni wà m̀̀'í átò mbèyi nyú afíku 3. ¹²M̀̀'í nyú, mă mòzè nzá m̀̀mbe m̀̀tè d̀̀ m̀̀-tíró oǹzìkà, pbètù mă mòzè m̀̀bhù f̀̀kù dhu ní ng̀̀kpà ale-ònzí nyí nyí nyilè okúka dō r̀̀ ònà otu.

Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyí yà ngbòka ànò arí ale tò nyí nyádúna dhu nábà. Í ale náarí 'òyò yà fíyò màndu arábhùna 'ònzì kpangba rí 'àlà dhu-okú dò rò, ìnzí ní afíya nyú ò ríí dhu-okú dò rò^b. ¹³Dhu apé ìí atdídhénà ale ála mà ìmbà irèta nà ale tí dhu tí, ní kà ríí ndi dhu bhèyi Kàgàwà bhà kasu ònzì mà mári dhu-okú dò rò. Pbètù mà mapé ìí ìnè ídzì irèta nà, ní kà ríí ndi dhu bhèyi nzínziku ò mà mári Kàgàwà bhà kasu ònzì dhu-okú dò rò. ¹⁴Obhó tí, Krístò ózè àlè ní àzè rí mítù mǒnzì kasu, yà mà má'ù dhu atdíð, atdí ale kèlè, Krístò, ràrí ndi kóró ale tó ngari ò avè rò. Nírò, kóró ale núve wà atdíkpá kà mànà^c. ¹⁵Àbadhi avè kóró ale tó ngari ò, ndíní ípírǒnga-òwútá nábà ale nóoko tí ìnzí nyìkpóya nǒfò ìtírò dhu bhèyi, pbètù ndíní abádhí oko tí yà fíyò ngari ò avè, ndàdù ndìngbè òve-bvù rò ale-nyìkpó nǒfò dhu bhèyi.

¹⁶Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, yà obhóna mà múninà rò, mà mári nzí atdí ale mà nǒzù yà adzi ò ndi ale ríí nà nyunatsì ǒfò ò. Dhu rí mbà ìí angyi mà mazù Krístò yà adzi ò kǐí nà ǒfò ò dhu màtí, ní kòmbí mà mǒzù nzà kà ndi ǒfò ò. ¹⁷Nírò, ìngbatí ìli ndi ale mà náape ndùngbò Yèsù Krístò nà, ní ndi ale òngò wà ìndrù-òwútá tí. Angyi kǐí nà nyunatsì ǒfò nédà wà, pbètù kòmbí kà ríí nà nyunatsì ǒfò ní òwútana tó. ¹⁸Kǒkò dhu kóró nanzi ní Kàgàwà. Kùngbò àlè ndi mànà Krístò-otù ò, ndàdù ngùkpà ale àbhù àlè kí rùngbò ì ndi mànà dhu tó kasu ìbhò fóká. ¹⁹Kàgàwà nívi Krístò yà adzi ò ndíní kóró ale nabhù tí rùngbò ì ndi mànà. Krístò-okú dò rò, kǎrí nzí í ale tó afátá nǒzù. Ndirò, kǐbhò ndi òte t'òvota tó kasu fóká.

²⁰Nírò, mà'í ní Krístò ívi òvòna rǒ ongó tí òte ale. Ndi dhu ríí àdhàdhi Kàgàwà nyú ndítírò rí ìndrù ùnzì otùka ò dhu bhèyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, mà mí ìndrù ìtdè ìtdè tí Krístò-òvò rǒ, rùngbò ì Kàgàwà nà. ²¹Krístò nyú ndítírò níí mbà nzérénga nà. Pbètù, Kàgàwà abhù kà rànò àlè tó nzérénga tó tútanga, ndíní kà-nyutsi Kàgàwà ǒzú tí àlè obhónangátále tí.

Polò mà rǎbàna àpbè rí abádhí itè Kàgàwà bhà obhóná kasutále tí dhu

6 ¹Nírò, mà'í, yà atdíkpá mà marí kasu ònzì Kàgàwà mànà rò, mà mìtdè nyí ìtdè tí, màtí: apé nyí rǎbhù Kàgàwà áso nyí ní asota ríí kòkǒrǒnga tó asota tí. ²Obhó tí, Kàgàwà rí dhu òvò yà dhu bhèyi Ìlǎl Andítá ò, ndàtí: «Ídzìnga àkà mǒnzì ìndrù tò ònà kàsùmì àkà rò, mà miri tsùnù dhu.

Abádhí àkà mìgù ònà idho àkà rò, mà manzi dzùnànu^d.»

Nírò àbanínzò, kǎní kòmbí ríí kàsùmì ní ndi Kàgàwà ózè ndònzì ídzìnga ìndrù tò ònà. Ndirò kǎní indo ríí idho ní ndi kà rí í ale ìgù ònà idho. ³Mà mári nzí atdí dhu mà ònzì, yà ìndrù-tsù ùtò rádù ìnzí rùngu Kàgàwà bhà otu, ìnzí atdí ale mà náadù tí òte nzère kàsùka ní. ⁴Pbètù, mà mári mìtè kóró kàsùka ò mà ràrí Kàgàwà bhà obhóná kasutále. Ní, mà mári kóró dhu-dzi òndù atdíð: mǒndù àpbè-dzi mà, ìmbà mà mǐí dhu nà fóká dhu-dzi mà, ndirò ǒdò àbhù rí rǐsì ìndrù ò dhu-dzi mànà. ⁵Ka kóvì mà, kúsò mà imbi ò, kadù màbhù ìndrù rǐvà dhu ròkà. Mà mǒnzì màbhù rí mǐngyè mà atdíð kasu, idho mà ràdù mìpe, ndirò màdù òko átò ìnzí

b 5.12 í màndu níí: Pbàisràyéíí nyú tí kà kí ale òzù dhu mà, ale-ònzìnga òbhòlo kà kí dhu mà, sòmà tó màndu ífù kà kí dhu mànà. **c 5.14** Kóró ale núve wà atdíkpá Krístò mànà dhu-tí ní: Kàbhà òve-nyutsi, kóró ale ríí àdhàdhi iwà úve ale bhèyi Kàgàwà-nyìkpó ò. **d 6.2** Yàrí Andítá rǒte dònà ní Kàgàwà bhà Kasutále (Ìsa 49.8). Ní írò, Polò ìli ndi ndi kasutále bhà ngari ò.

mǎnyù ònyù mà. ⁶Mǎ mǐtè mǎ Kàgàwà bhà obhóná kasutále tí, Kàgàwà-nyìkpò ò ilá 3fò ò mǎ móko dhu-otù ò, Kàgàwà dǒ mǎ mǎni dhu dhu-otù ò, dhu-dzi t'òndùta-otù ò, ídzìnga ònzi mǎ mí dhu-otù ò, Ìlǎ-Alafí írǎ mǎ dhu-otù ò, ngǔkpà ale mǎ mózè obhóná àzè ní dhu-otù ò, ⁷obhóná ɔtè òvo mǎ mí ìndrù tò dhu-otù ò, ndirò Kàgàwà íbhò p̀bìndà ádrùngbǎnga tó ɔbi fǎkà dhu-otù ò. Mǎ mídyi obhónánga t'ònzita rǐí ádhàdhì fangà dònǎ ɔtsúka ní mǎ mí rǒká òmvù ùgye ní mǎtsùmu bhèyi, ndirò ígù dònǎ ɔtsúka ní mǎ mí rǒká òmvù-tsù ùtò ní mǎtsùmu bhèyi. ⁸Atdídhéná ale náarí mǐfù, ngǔkpà ale ràdù itsika ònzi. Atdídhéná ale arí nzére dhu àwè dǒká, ngǔkpà ale ràdù ídzi dhu àwè dǒká. Ka karí mǒzù títǔtále tí, àzèmbè mǎ mí obhó dhu ùno rǒrò. ⁹Atdídhéná ale ùni nzá mǎ marí nà ádrǒdrǒ-nga, àzèmbè iwà ngǔkpà ale nǎni ka mbèyi nyú rǒrò. Mǎ marí mǒtù billínganà ɔve-kù-bhu ò, pbétù mǎdù íí nyìkpóka nà tí. Ka karávu rǒká, pbétù inzí kadù mǒkyè. ¹⁰Ka karí iza àbhù rùka mǎ, pbétù mǎdù íí atdíð idhèka ìka ndí rǒ. Ka karí mǒzù nǎkùtále tí, pbétù mǎ marí ábhò ale inzí Kàgàwà bhà otu ò. Ka karí mǒzù ìmbà mǎ mǐí dhu-tsí nà ale tí, pbétù mǎ mǐí kóró dhu-tsí nà.

¹¹Nyí Kòritò tó kígò ò bhà, mǎ móvò dhu kpangba fùkù, ndirò mǎ mǎpfò afíka rǐí kpangba fùkù. ¹²Mǎi, mǎ mútsì nzá afíka inzí mózè nyí, pbétù nyí ní ndi nyí nyútsì afíku rǒká inzí nyòzè mǎ. ¹³Kòmbí ma mí dhu òvo fùkù ádhàdhì pbàkà inzo bhèyi: nyí nyàkǎ nyònzì dhu mǎ bhèyi, nyǎpfò afíku nyòzè mǎ ádhàdhì mǎ mózè nyí dhu bhèyi.

Nzére dhu rǒ rò dhu àkǎ kindá ale dhu

¹⁴Nyí nyàkǎ nzá nyùsò idàku atdíkpá inzà Yèsù ná'ù ale mànà. Obhó tí, íngbà irita ndi ràdù íí obhónánga mà nzínzi ò nzérenga mànà? Íngbà irita ndi ràdù íí awáwù mà nzínzi ò inò mànà? ¹⁵Íngbà irita ndi ràdù íí Krístò mà nzínzi ò Bèliyalí^e mànà? Ndirò, íngbà irita Yèsù ná'ù ale mà nzínzi ò ràdù íí inzà Yèsù ná'ù ale mànà? ¹⁶Íngbà irita ndi ràdù íí Kàgàwà bhà idza^f mà nzínzi ò *sànamù mànà? Obhó tí, àlè nyú, àlè ní yà Ípìrǒrò aríí Kàgàwà bhà idza, ádhàdhì àbadhi nyú nditírò náavò dhu dhu bhèyi. Kǎti:

«Ma mǎdiya abádhí nzínzi ò, mǎdù ùbhi atdíkpá abádhí mànà.

Ima ní'íya abádhí tó Kàgàwà, abádhí ràdù íí pbàkà ale*»

¹⁷Ndi dhu-okú dǒ rò, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ dhu òvo p̀bìndà ale tò, ndàti:

«Nyùvò inzà dhu ná'ù ale nzínzi ò rò, nyíndà nyí abádhí rǒ rò.

Àpé nyùpbàlǎ yà ɔtòtì dhu tí rǐí nyìkpódù ò dhu-ngbò^g,

nírò ní ndi ma mǎdù nyǎko*»

¹⁸Ndirò, wò kóró dhu dǒ aríí ádrùngbǎnga tó ɔbi nà Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ dhu òvo tǎtǎdò ndàti:

«Ma mǎdi Àbakú tí,

nyǎdù òko idhúdu mà ivádu mànà tí*»

7 ¹Ní yà atdíð ma mózè nyí rò, nyùni dhu, Kàgàwà rókò kóró kǒkò dhu tó làkǎ àlè tò. Dhu àkǎ àlè rù'o àlè, àlè rilá yà àlè-ngbò mà àlè-afí mànà nábhu ròtì kà-nyìkpò ò kóró dhu ò rò. Ndirò dhu àkǎ àlè rònzi ɔbi, àlè rǐí kà-nyìkpò ò ilá atdíð ale tí, kǒdò ònzi àlè kí rǒrò.

e 6.15 Pbàgíríkí t'ávàna ò ka kí pfòmvo Sitaní àti Bèliyalí tí. f 6.16 Kàgàwà bhà idza tí ka kátina irǒ ní, ndi idza ò atdíð ilá Kàgàwà-nyìkpò ò káluga. * 6.16 Law 26.11-12; Zèk 37.27

* 6.17 Ìsa 52.11 * 6.17 Zèk 20.34,41 * 6.18 2Sà 7.8,14

Pòlò mà Kòritò tó kígò ʒ bhà mànà rĩ 'ùngò dhu

(Mbà 25.25; 1Tè 3.6-9; Èbr 13.17)

²Nyùbhà mà mǎbà ngari afíku ʒ, nyòzè mà! Mǎ mǎfǎ nzá dhu atdí ale nĩ màtí, mà mǎbhu nzá atdí ale mà ràwĩ pbindà a'uta ʒ, ndirò mà mǎtrǎ nzá atdí ale mà fóná ongyéngá mà mabá tí. ³Ma mǎnò nzá wò dhu ànyǎku ma mǎtdí tí. Obhó tí, àdhàdhì yà ma mǎnò fùkù dhu bhěyi tí, nyĩ ní atdíđ ʒ mà mǎzè nyĩ ale, ìmbǎ rĩ ʒ ipirǎnga ʒ màtí ndirò ʒve ʒ màtí. ⁴Ma mǎfĩ a'uta nà atdíđ nyukutsi, idhèdu ràdù ndìka atdíđ okúku dò rò. Kóró fàkǎ àpbe ʒ, ma marádi iwà afídu òpè ndì rórò, ndirò iwà idhèdu ìka ndì atdíđ rórò.

⁵Màkèdòniyà mà mítdègu òwu ùvò, ní mà mǎso nzá ngbǎka akekpá màtí. Mà mǎbà àpbe kóró ngari ònǎ rò, ìndrù úgyè ì mà mànà, ndirò mà mǎfĩ ʒdò nà afíka ʒ. ⁶Ní, Kàgàwà yà afíya ingyè ì ale-afí òpè arí, nópè ndi afíka Titò ìrà àhu tika ʒ dhu-òtù ʒ. ⁷Kòpè nzá afíka ndi dhu-òtù ʒ tí, pbétù kòpè ka Titò ìrà òvònǎ fàkǎ dhu-òtù ʒ. Titò áwe ìngbà dhu bhěyi màtí nyĩ nyópè afína dhu fàkǎ. Ndirò kǎwe ìngbà dhu bhěyi màtí nyĩ nyĩ dhu-atdyú nà atdíđ nyǎla ngbǎdu dhu. Kǎwe ìngbà dhu bhěyi màtí nyĩ nyĩ izu nà ndì nǎnzì dhu-okú dò rò dhu*, ndirò ìngbà dhu bhěyi màtí nyĩ nyǎdzi nyĩ okúdu dò rò dhu. Ní ndi dhu ádù idhèdu àbhu rìka ndì atdíđ.

⁸Ma mǎni wà dhu yà angyi ma mǎndí fùkù bhàruwà rábhu wà izu rùka nyĩ, pbétù ma mòzù nzá ndi dhu. Ma mǎzũyana dhu izu ma màbhu rùka nyĩ ákè kǎsumí tí rò. ⁹Ní kòmbí idhèdu ìka wà ndì. Kìka ndì ìnzì ní yà fùkù ma mǎndí bhàruwà àbhu izu rùka nyĩ dhu-okú dò rò, pbétù ndi izu àbhu nyĩ nyùgèrè nyĩ, nyùbhà fùkù nzérénga dhu-okú dò rò. Obhó tí, izu úka nyĩ àdhàdhì Kàgàwà ózè ka dhu bhěyi. Nírò, mà mǎnzì nzá atdí nzére dhu mà rùkú wò fùkù ma mǎndí bhàruwà nĩ. ¹⁰Obhó tí, Kàgàwà-nyìkpò nǎfò dhu bhěyi rí ìndrù ùkǎ izu, ràdù ìndrù àbhu rùgèrè ndì ndùbhà pbindà nzérénga, ndi dhu ràdù Kàgàwà àbhu rìgù ndi ale. Ní ndi dhu rĩ nzì àdù ìndrù àbhu ròzù dhu. Pbétù, yà adzi àbhu rùka ìndrù izu náarí ìndrù ùnda ʒve ʒ Kàgàwà-nyìkpò ʒ. ¹¹Nyàndà pé, yà nyĩ núka izu-òtù ʒ Kàgàwà ònzì ìdzinga: kòmbí, kǎbhu nyĩ nyòzè atdíđ ìnzá nyĩ nyǎfǎ dhu yà ndì nǎnzì dhu ʒ dhu itè rí ale tí. Kǎbhu nyĩ nyĩ nzére ka kǎnzì dhu-okú dò rò ʒyángǎ rĩ iwà ale tí, ndirò ndi dhu-okú dò rò ràdù ndìpè dhu ʒdò ònzì rí ale tí. Kǎbhu nyĩ nyĩ abho atdyúya rĩ 'àla ngbǎdu ale tí, ma màbhu fíyò sedzà nífù ale tí, ndirò nzére ka kǎnzì dhu nísò *mǎlipò nĩ ale tí. Nyĩ nyítè dhu kóró otu ʒ nyĩ rǎrì mbǎ afátá nà nzére ka kǎnzì dhu ʒ.

¹²Nírò, mà mǎndí nzá dhu fùkù ndi dhu nǎfǎ ale-okú dò rò, ndirò mà mǎndí nzá ka ndi dhu ka kǎfǎ nĩ ale-okú dò rò. Pbétù, mà mǎndí ka ndìni ìngbà dhu bhěyi màtí nyĩ nyòzè màfĩ atdíđ dhu nitè tí kpanya Kàgàwà-ònzì. ¹³Wò dhu-okú dò rò nga ní ndi, afíka òtsi ʒbi nĩ.

Afíka òtsi ʒbi dhu-ògù dǎ, idhèka ìka ndì atdíđ Titò fĩnà dhèdhe-okú dò rò. Obhó tí, nyĩ kóró, nyĩ nyǎbhu kà-afí ròtsi ʒbi. ¹⁴Angyinǎ rò mà mǎvò dhu kà tò matí, mà rǎrì dhèdhe nà okúku dò rò. Ní mà mǎyò nzá mà kòkórò. Mà mǎnò kóró dhu nĩ obhó dhu. Ndirò, nyĩfĩ mà mǎlè nĩ Titò-ònzì ilèta nĩ obhó ilèta átò. Ndi dhu ònzì ndi yà mà mǎnò ka dhu bhěyi. ¹⁵Kàbhà àzè arí ndisè

atdídò okúku dò rò, nyí nyífu ndi kóró kàsúmì ǝ tí dhu mà, nyí nyákò ndi ifuta nyú nà ìvì ngbòku rívi rórò tí dhu mà nà dhu ndi ndirè rò. ¹⁶ Ma mfí dhèdhe nà a'uta nà ma mfí ùkù kóró dhu-tsí ǝ dhu-okú dò rò.

Pbàkrístò àkǎ ìí indrù dzù nà t'ònzita tó ale-afí nà dhu

(Mrk 12.41-44)

8 ¹ Àbanĩnzó, mà mòzè nyúni Màkèdòniyà tó pbìrì ǝ *kànísá tò* Kàgàwà ǝnzì ídzìnga. ² Abádhí ábà àpbè abhò, pbétù 'àdù òko dhèdhe ǝ tí atdídò. Ìnè màtí ì ìí nàkù nyú tí atdídò rórò, abádhí ríí nà indrù dzù nà t'ònzita tó ale-afí náadù òse tí òse. ³ Abádhí úbho perè yà ì nyú ì ìí nà dhu-bvu rǝ, ndirò ròsè òse tí màtí yà ì nyú ì àmbènà ǝnzina dhu dònà. Ìma ní ndi dhu tó ngàmì. Abádhí ǝnzì ka inzà atdí ale mà àvi 'ònzì rórò. ⁴ Abádhí itdè mà mà'ù dhu fíyò 'ùngbò ì ngùkpà ale mà nà 'ònzì Yèrùsàlemà tó kigò ǝ ríí Kàgàwà bhà ale dzù nà. ⁵ Abádhí ǝnzì dhu òsè òse tí yà foyá mà múbhi òdònà rǝ mà mabá tí dhu dònà. Wemberè tí, abádhí ádzi ì ì nyú tíró Ádrùngbàlè Yèsù tò, ndi dhu-dzidò, 'àdù 'àdzi ì nyú tíró fàkà átò àdhàdhì Kàgàwà ózè ka dhu bhèyi. ⁶ Nyí nàndà dhu nǝ, Titò ǝpè wà ndòtè indrù nà ndíní mùdzù nà ǝnzì ka kí nǝ dhu nitsà tí. Ní ndi dhu-okú dò rò, mà mìtdè ka itdè tí átò ràdu ndi bvùkù, ndíní wò ùkù ríí indrù dzù nà t'ònzita tó ale-afí tó kasu nunda tí ndàrà ùtsà nà mbèyi. ⁷ Obhó tí, nyí nyíí kóró dhu-tsí nà abhàbhò. Ì dhu ní: Yèsù Krístò nyí nyá'ù obi nyú nà dhu, ale-dò àlù rí ǝte ùnò nyí nyá'í dhu, Kàgàwà ábhù inga nyúni dhu, nyí nyábhù òbiku kóró Kàgàwà bhà kasu t'ònzita tò dhu, ndirò àzè mà mángbe atdídò nyùkùtsi dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyàkǎ nyíí indrù dzù nà ǝnzì nyí nyí dhu tó ale-afí nà atdídò nyú átò.

⁸ Ma mà nòzà wò dhu fùkù uyátá tí. Pbétù mà màwè fùkù dhu ní, ngùkpà ale ábhù òbiya kóró Kàgàwà bhà kasu t'ònzita tò dhu kèlè, ndíní fùkù àzè tó obhóngà nitè tí. ⁹ Nyí nyúni wà àlè tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò bhà ídzìnga. Àbadhi níí ònzitále, pbétù kàdù ndònzì ndíí nàkùtále tí okúku dò rò, ndíní nyí nyadù tíí ònzitále tí pbìndà nàkù-otù ǝ.

¹⁰ Wò nyí nyítsàna dhu nàndà dhu nǝ, yà mà mòvona fùkù dhu ní pbàkǎ irèta. Ndi irèta ní àkàkǎ fùkù irèta. Yà inzi fíná atò ǝ, nyí níí nà ndi wemberè t'ále yà ndi dhu nòzè 'ítsà, ndirò nyí níí nà ndi wemberè t'ále átò yà ndi dhu nòpènà 'ítsà. ¹¹ Ní kòmbí, nyí nyàkǎ nyòwù kà nà nyòwù ùtsà nà. Àdhàdhì nyí nyíí idzi afiku nà nyùdhe ka nyònzì dhu bhèyi, nyí nyàkǎ nyíí idzi afiku nà, nyònzì ka àdhàdhì yà nyí nyíí nà ongyéngá-bvu rǝ. ¹² Obhó tí, indrù apé ìí idzi affina nà Kàgàwà tò ndi ndi dhu àbhù rǝ, ní Kàgàwà rí kàbhù dhu à'ù àdhàdhì yà kà ríí nà dhu-bvu rǝ, ìnzì ní yà ìmbá kà ríí nà dhu-bvu rǝ. ¹³ Wò dhu rí nzi àtina nyí ràkǎ nyòkò àpbè ǝ ngùkpà ale dzù nà t'ònzita-okú dò rò, pbétù dhu àkǎ kóró ale ríí dhu-tsí nà àdhàdhì. ¹⁴ Ndirò kòmbí, yà nyí nyíí nà abhò ròsè dhu-tsí nǝ, nyí nyíne nyònzì ìmbá ríí dhu nà ale dzù nà. Ndirò atdiku, yà abádhí ríí dhu-tsí nà abhò ròsè ònà kàsúmì ǝ, abádhí ìíya ìnè 'ònzì dzù nàkù átò rùkù dhu ǝtdì ndi rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kóró ale ràdù ìí àdhàdhì. ¹⁵ Àdhàdhì yà Ìlìlǎ Andítá rúnona dhu bhèyi:

«Abhò dhu nùwǎ ale nííí mbǎ dhu nà abhò nyú ròsè,

g 8.1 Màkèdòniyà tó pbìrì ǝ kànísá níí: Filìpì mà, Tèsàlònìkǎ mà, Bèrçyà mà ngùkpà kigò mà nà ǝ kànísá .

ndirò ake ka nùwà ale ní rǒ dhu atdì nzá ndì'.»

Titò mà rǒwù mùdzùná ònè Kòritò tó kigò ò Yèrùsàlemà ì owu tí nà dhu
(1Kò 16.1-4; 2Kò 9.1-5)

¹⁶Titò ózè ndònzì dzùnàku abhò, àdhàdhì mà mózè mǒnzì dzùnàku átò dhu bhèyi. Kàgàwà ní ndi kà-afí nábhu rǐrǐ ndi dhu bhèyi. Ní mà mí òtsò àbhù Kàgàwà tò ndi dhu-okú dǒ rǒ. ¹⁷Kǎ'ù mà mǎnzì ndì ndíní ndara tí fùrábvù Kòritò tó kigò ò dhu. Ndirò ròsè dòtsí, kǐrǐ iwà ndì ndùdhe dhu nditírò afína ò fùrábvù ndì ndara tí rǒ. ¹⁸Mǎ mòvì atdíkpá kà màná ní, yà atdídǒ kóró kànísá arífùna Ídzi Màkùrù dzùná t'ònzita ò àlè t'ádónà. ¹⁹Wò dhu-ògǔ dǒ, kànísá óvò ka, ndíní mà nunda tí mǒwù yà ùbhò ka kùbho mùdzùná ùndò màná. Wò ndi ídzi kasu rǐ Ádrùngbàle-òvò ilè, ndàdù ngùkpà ale dzùná mà mózè mǒnzì dhu itè átò.

²⁰Mǎ mózè mǒdò mà rǒná rǒ dhu ní, ìndrǔ rǐ ngbòka ùnò wò ndi ábhǒ fùrangà-tsùkà òdò mà mí tí dhu-okú dǒ rǒ dhu. ²¹Obhó tí, mà mòzè mǒnzì ídzi dhu, ìnzì ní rǒfò Ádrùngbàle-nyìkpó kèlè, pbètù rǒfò ìndrǔ-nyìkpó átò.

²²Mǎ mòvì ngàtsi àlè t'ádónà atdíkpá abádhí màná. Mà múdhe wà kà kàsù ibí-gùna nyú, màdù kòtù ngùkpà ale dzùná nózè ndònzì kóró kàsùmì ò ale tí. Ní, kòmbí kàbhu ndì atdídǒ ndi kasu tǒ, ndàdù ìrǐ a'uta nà atdídǒ nyuku-tsi átò. ²³Titò nàndà dhu ní, ma mátina kà rǎrǐ òdhidu, ndirò mà marí kasu ònzì atdíkpá kà màná fùkú ídzinga tǒ. Ndirò kǒkò àbadhi nùndà ngùkpà àlè t'ádónà ní kànísá úvì ale. Abádhí rǒnzina kasu arí Krístò-òvò àbhù ìndrǔ rìlè. ²⁴Nírò, nyí nyàkà nyitè dhu, iwà nyí róze abádhí obhó tí, ndíní yà abádhí núvì kànísá a'u tí dhu, 'adù dhu ùnì yà okúku dǒ rǒ mà mí ídzi dhu àwè rǒ, mà rǎwe wà obhó dhu.

Dhèdhe nà rǐ dhu àbhù ìndrǔ tǒ ale Kàgàwà ózè dhu

(Mbà 19.17; 1Tì 6.17-19; 1Yù 3.16-18)

9 ¹Ma mùni wà dhu, Yèrùsàlemà tó kigò ò rǐrǐ Kàgàwà bhà ale tǒ ka kí tsàya ùndù mùdzùná-okú dǒ rǒ mà mí dhu àndí fùkù dhu rǎrǐ kòkórò dhu. ²Obhó tí, ma mùni wà nyí nyírǐ ídzi afíku nà abádhí dzùná nyí nyonzi tí dhu. Ní ma mìlè ma ilè tí okúku dǒ rǒ Màkèdòniyà^a tó pbìrì ò bhà ònzì, mati: nyí, Àkayà tó pbìrì ò rǐrǐ pbàkrístò tǐrò, nyí rǒbhòlò wà nyí Kàgàwà bhà ale dzùná nyí nyonzi tí Yèrùsàlemà tó kigò ò, rǒpè ndì inzi údàná atò ò rǒ. Ní nyí nyírǐ nà dhu dzùná t'ònzita tó afíku tó dhu ì ìrǐ dhu, nàdù abádhí nzinzi ò àbhù ale-atdyú nángbe rǒnzì dhu dzùná átò. ³Ní, yà angyi ma mùnò fùkù dhu bhèyi tí, mà mòvì kàrǐ ìbhù àlè t'ádónà^a rǒwù bvùkù, ndíní nyí nyundu tí mùdzùná ònzì ka kí nǐ dhu-tsù angyangyi, yà mà múnò nyí nyonzina dhu tí dhu bhèyi. Ní okúku dǒ rǒ mà mìlè ma ní ilèta ní'ina nzí kòkórò dhu. ⁴Obhó tí, yà mà mǒwù màná atdíkpá Màkèdòniyà ò bhà náape nyòtù inzà nyí nyundu ì dhu-tsù angyangyi rǒ, ní nyíka iwuna atdídǒ abádhí-ònzì, mà mǒvò wà dhu abádhí tǒ nyí rǎrǐ kònzonzi angyangyi nídhunì. Ndirò, ma mùni dhu nyíku radàna iwu átò abádhí-ònzì. ⁵Ndi dhu bhèyi ní ndi, mà mála àkàkà dhu tí dhu ní, mòvì kǒkò ìbhù àlè t'ádónà rǒwù angyi idù, 'òwù ùvò fùrábvù, ndíní

* 8.15 Uvt 16.18 h 9.2 Màkèdòniyà tó pbìrì ò bhà ní: Filipì mà, Tèsàlònìkà mà, Bèrçyà màná ò bhà. * 9.3 2Kò 8.17,18,22

undu tí wò nyí nyókò fíndá làká nyí nyúbhòna dhu tí dhu-tsí-tsù angyangyi. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ma mára àhu rò, ma mí kòtù iwà nyí nyùndu tsùya rò, ndi dhu ràdù dhu itè, nyí rùbho ka ídzì afíku nà, ìnzì ní ùtù tí ka kùtu nyí dhu-okú dò rò.

⁶Nyirè pé yàrí ɔtɛ: ake itse nòzò ale, náarí dhu ògu ake tí, ndirò abho itse nòzò ale náarí dhu ògu abho tí átò. ⁷Dhu àkà dhu àbhù rí ale ràbhu ka àdhà-dhì ndi nyú ndi ndùdhèna ka afína ò dhu bhèyi. Kàkà nzá ndàbhu ka afína rùguru rórò, ndirò ùtù tí ka kùtu ndi rórò. Obhó tí, Kàgàwà ózè ale ní dhèdhe nà rí dhu àbhù ale. ⁸Ndirò, Kàgàwà rí ìnè ɔbi nà ndònzì kórò ídzìnga-tidò abho nyú fùkù, ndíní nyí nyongó tí nyí nyí atdyúna òho kórò dhu àbà kórò kàsùmì ʒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù ìí dhu-tsí nà abho nyú ròsè, nyádù àmbe kórò ídzì kasu ònzì dō nī. ⁹Ídzì ale-okú dò rò, ìlìlā Andítá rātina:

«Kàrí dhu àbhù ídzì afíná nà nàkùtále tò,
kàbhà ídzìnga náarí dhòdhódhóngà nà'»

¹⁰Kàgàwà ní ndi itse òzò arí ale tò arí itse àbhù, ndirò ònyè àbhù arí ìndrù tò. Ní kà rí itse àbhù fùkù átò, ndàdù kàbhu ròtrò atdíð, ndíní fùkù ídzìnga ɔdhi tí itse abho. ¹¹Kà rí nyàbhù nyòngò ònzitále tí kórò dhu ʒ, ndíní nyí nyongó tí dhu àbhu ngùkpà ale tò ídzì afíku nà. Ndi dhu bhèyi ní ndi àbhò ale róngo àdù ɔtsò àbhu Kàgàwà tò fùrábvù rò mã mòwùnà fíyò mùdzùnà-okú dò rò. ¹²Obhó tí, wò nyí nyónzina dhu t'átsàta tó kasu rí nzí Kàgàwà bhà ale rí atdyúna òho dhu dzùnà kèlè ònzì, pbétù kà rí àbhò ale àbhù ràdu ɔtsò átò Kàgàwà tò. ¹³Nyí nyí Krístò bhà Ídzì Màkùrù nyí nyífu dhu itè yà ìndrù dzùnà t'ónzita tó ídzì afíku nyú nà nyí nyúbho fùkù dhu-tsí Yèrùsàlemà tò kigò ʒ pbàkrístò mã, kórò ngùkpà ɔdhíku pbàkrístò mànà tò dhu-otù ʒ. Ní ndi dhu-okú dò rò, i ale rí ndi kasu tó ídzìnga ùnì, 'àdù Kàgàwà-ɔvò ilè. ¹⁴Abádhí rí 'itsò dükú, rìtè fíyò àzè fùkù, yà Kàgàwà ònzì fùkù atdíð b̀v̀na òsè pbìndà ídzìnga-okú dò rò. ¹⁵Ní, Kàgàwà àkà àlè ràbhu ɔtsò fíndà, yà àlè tò kìbhò perè tí Idhùnà, yà ìnzì pbìndà dhu rí ndàwè kórò okú dò rò!

Pòlò rí ndùgye uvitatále tó pbìndà kasu dō dhu

(Ròm 15.17-19; 1Kò 2.1-5; 2Kò 6.4-7; 13.2-4,10)

10 ¹Íma Pòlò, ma mí atdí dhu ònzì ima nyú tírò fùkù. Ìndrù arátina ma rarí àdì ìyò nzínziku ʒ ma m̀f̀i rò, pbétù itse ma m̀f̀i ràkù rò rò, ma raràdù ngbòdu ídzidzo tí! Ní, Krístò bhà ìyònga mã kàbhà ídzìnga mànà-otù ʒ, ²ma mìtdè nyí itdè tí matì: nyí ràkà nzá nyùtu ma midzò ngbòdu idzo tí bvùkù ma mára àhu rò. Obhó tí, ma mùdhe dhu m̀ǹzì dhu ndi dhu bhèyi yà inga ìrè arí 'àtì, mã rarí dhu ònzì ale-ngbò tò ʒfò ʒ atdíðhená ale tò. ³Mã ní yà adzì ʒ ale, pbétù mã mí nzí ìla ùgye yà adzì ʒ ale tò ʒfò ʒ. ⁴Mã mí ìla ùgye ní màtsùmù ní nzí yà adzì ʒ ale náarí ìla ùgye ní màtsùmù-tidò, pbétù Kàgàwà arí ndi ɔbi àbhù i màtsùmù tò rùgolo ròná òmvù arí 'ùru ʒyà ngari. Ndirò, i màtsùmù ní mã m̀f̀i ìnè m̀g̀olo abádhí rùdhèna tìtò tó dhu, ⁵ndirò m̀g̀olo abádhí rí nà idzítá tó irèta, yà ìndrù-tsù ùtò arí ìnzì rùnì Kàgàwà. Mã mòzè m̀g̀èrè kórò ale tó irèta, ndíní Krístò-tsù dhu nífu tí. ⁶Àkàkà dhu bhèyi nyí nyí kífù dhu mã màla rò, mã mùdhe wà dhu mã r̀rà̀dù màlìpò àbhu ìnzì rí kífù ale tò.

⁷Nyí nyarí atdí dhu àndà yà ndi dhu rí ndàlà òná ǒfǒ ǒ! Ìndrù apé dhu à'u ndi rari Krístò bhà ale, ní ndi ale àkà ndèni dhu, mà mà átò, mà rari Krístò bhà ale ndi bhèyi. ⁸Ádrùngbàle Yèsù Krístò íbhò ádrùngbànga tó ǒbi fàkà, ndíní mà midí tí nyí ní, inzí ní ndíní mà minza tí nyí inzà tí ní. Ní, nyí nyí mbà mǎzè atdíǒ ma mǎdzí ma ndi ádrùngbànga tó ǒbi-okú dò rò dhu tí, ní nyidu rí nzi iwu ndi kà ní ma mí kasu ònzi rò. ⁹Ma mòzè nzá nyírè dhu ma ròzè midò ǒdo ùkù ma múnǎina bhàruwà ní. ¹⁰Obhó tí, atdíǎhená ale arátina: ima Pòlò, ma múnǎi itse rò bhàruwà rarórù, 'àdù í'í ǒbi nà. Pbétù, nzínziya ǒ ma mǎfí rò, ngbǒdu rarí'í iví, ndirò ǒtǎdu ǒ rò kadù gàyàdu ònzi ònzi tí. ¹¹Wò dhu bhèyi rǒte ale àkà 'ùni dhu: yà itse rò mà múnǎi bhàruwà fùkù òná ǒfǒ mà rí'iya àdhàdhì nzínziku ǒ mà mǒwu ùvò rò mà mí dhu ònzi òná ǒfǒ màná.

¹²Obhó tí, i ale arí 'itè ádròdrǒ ale tí itírò. Ní mà mí nzi mǒmvù mǎkà ádhàdhì abádhí nà, ndirò mà mí nzi mǔdhè abádhí rǒ. Abádhí arí 'ǒzù itírò 'ùdhe ì ádù itírò ní udheta tó dhu tí. Ndirò abádhí arí 'ùdhè nà ní ì kèlè. Ní, abádhí ní pbàdhómá. ¹³Mǎ'í na, mà mí nzi mǎdzí ròsè atdíǒ. Pbétù mà mí mǎdzí okúna dò rò ní yà Kàgàwà íbhò fóká kasu kèlè. Yà Kàgàwà ábhu mà mǒwu ùvò wemberè tí fùrǎbvù rò, kǐlì wà kàsùka nùtsà mà mǒwu ròyá ifo. Ní, i ifo ní i mà mífúna. ¹⁴Mǎ mǎdà nzá i ifo, mà nyé ní ndi wemberè tí mà mǒwu ùvò Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkùrù nà fùrǎbvù nǎdhu. ¹⁵Nírò, mà mí nzi mǎdzí ròsè atdíǒ ngùkpà ale ònzi kasu-okú dò rò. Pbétù, mà mí mǎdò fíndà dhu ní, fùkù a'uta rí ndisè rò, nzínziku ǒ mà mǎnzina kasu-bvu rari ndisè isè, ràrà àhu yà fàkà Kàgàwà itè ifo ǒ. ¹⁶Wò dhu-dzidǒ, mà mǎ'íya inè mǒwu Ídzi Màkùrù ùnò fùkù mǎlengù-dòtsírǒ rí'í mǎlengù ǒ. Mà mòzè nzá mǎnzí kasu yà iwà ngùkpà ale ònzi kasu ǒyá mǎlengù ǒ, màdù mǎdzi abádhí ònzi angyangyi kasu-okú dò rò.

¹⁷Ìlǐlǎ Andítá rǎtina: «Ndi nòzè ndidzǐ ndi nditírò ale náká ndidzǐ ndi Ádrùngbàle Kàgàwà-okú dò rò tí'» ¹⁸Obhó tí, Ádrùngbàle Kàgàwà rǎdù à'ùnà àkákà ale tí ale ní nzi yà nditírò rí nditè ale, pbétù yà nditírò Ádrùngbàle Kàgàwà itè ale.

Pòlò rí Kòritò tó kigò ǒ Kànisa-nyìkpò itdyù tìtò tó uvitatále rǒ rò dhu

(Màt 7.15-20; Ròm 16.17-18; 2Kò 12.11-15; Gàl 1.6-9)

11 ¹Kòmbí ma mòzè mǎtè arítale bhèyi! Ní ma mǎnzí nyí nyá'ù ma mǎtè! Dhu àkà nyá'ù ma mǎtè! ²Ma mòzè nyí ní àzè ní yà Kàgàwà ózè nyí ní àzè-tidò. Ma mǎrì nyí atdí kpatsibhále tó tí. Ndi kpatsibhále ní Yèsù Krístò. Ní ma mòzè nzá ngàtsi kpatsibhále ròzè nyí. Ma mòzè mitè nyí Yèsù Krístò tó ádhàdhì yà inzà apè kpatsibhále ùnì tsibhíngba bhèyi. ³Ádhàdhì osu utrá Èvà pbìndà mǎgèzi ní dhu bhèyi, mà mí ǒdòna ònzi dhu ní fùkù irèta rí ndinzà, nyàdù nyíndà Krístò-owù ùngù nyí nyí kà tó nyí nyí nyǒdò rǒ rò dhu, ndirò ìlǎ nyí nyílǎ Kàgàwà-nyìkpò ǒ rǒrò dhu. ⁴Ìndrù apé iwu vurò Yèsù bhà màkùrù ùnò fùkù, yà fùkù mà múnò pbìndà màkùrù Yèsù rǒ rò, ní nyí nyaràdù i ale ná'ù isó tí ròtè. Abádhí arí ǒte dóná fùkù ale-afí ní nzi yà angyi nyí nyàbà Ìlǐlǎ-Alafí. Ndirò abádhí aráncna màkùrù ní nzi yà fùkù mà múnò Ídzi Màkùrù.

⁵Ma mà'ù dhu i ale, kǒkò ádròdrǒ uvitatále tí nyí nyarí àtina, rúda nzá ma atdí dhu ní màtí. ⁶Dhu rí'í inè mǎ'í inzà ǒte nòtsi abádhí bhèyi ale tí,

pbétù inga t'únita ð kà rĩ mbá ndi dhu bhèyi akekpá màtí. Mǎ mítè ndi dhu k'pangba fùkù kóró kàsùmì ð, ndirò kóró ðfì ð.

⁷Ma múnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù fùkù ìnzì monzì mùkìmbà. Ma mífo ma mĩí ákè ale tí ndíní nyí nyíí tí ádròdrò ale tí. Nírò, wò dhu bhèyi ma mĩfo ma dhu nĩí tí nzérenga ma múnzì dhu? ⁸Ma máko ngǎkpá ***kànísá-fó** dhu rònzì dzùnàdu mùkìmbà tí yà fùkù ma múbhì kasu ònzì rò rò. ⁹Fǎrábvù ma mĩí òná kàsùmì ð, dhu òtì ndì rùdú rò, ma máko nzá dhu nzínzìkù ð atdí ale-fó màtí. Obhó tí, Màkèdòniyà tó p'birì ð rò iwù àlè t'ádóna nĩbhò ndi ma mí atdyíyà òho kóró dhu-tsí idù. Ma módò ma mbèyi kóró dhu-tsí ð, ìnzì mĩí ànò tí dákú, ndirò ma móngo modò ndi dhu bhèyi tí. ¹⁰Yà nyūdutsì rĩí Krístò bhà obhóngà-otù ð, ma mí dhu òtsò k'pangba mati: ìmbà tsàdu òtò rádù ìnzì ma midzì tí ma wò ma múnò dhu-okú dò rò atdí ale mà rĩí Àkayà tó fùkù p'birì ð kóró mùlèngù ð. ¹¹Ádhu ma múnò wò dhu okúna dò rò? Tí ìnzá ma mòzè nyí dhu? Ìnzì akekpá màtí. Kàgàwà nyú núnì wà ma mòzè nyí dhu!

¹²Ní ma móngo dhu ònzì yà kòmbí ma múnzina dhu bhèyi tí, ndíní ma mutsì tí kóró otu kǎkò 'àpà rí 'àmbe 'òyò dǎ 'àtì, ì rǎrì kasu ònzì mǎí bhèyi ale rò. ¹³I ale ní tìtò tó uvitatále. Abádhí arí ìndrù òtrǎ kàsùyà nĩ, 'àdù àmbe 'ònzì dǎ Krístò bhà obhóná uvitatále bhèyi. ¹⁴Ndi dhu àkǎ nzá idho rùkò nyí nĩ. Obhó tí, p'fòmvo Sitanì nditírò náarí ndònzì awáwà tó ***màlàyikà** bhèyi. ¹⁵Nírò, idho àkǎ nzá ndùkò nyí kǎkò kàbhà kasutále rí 'ònzì 'ùlì ì Kàgàwà bhà obhónánga tó kasutále bhèyi rò. Yà adzi ð dhu-tsù rí ndòdì rò, abádhí tó ìpírònga nífukùya àdhàdhì abádhí-kàsù-bvu rò.

Pòlò rí ndidzì ndì ndónù òp'pè-dzi dhu-okú dò rò dhu

(Kas 20.18-27; 2Kò 4.9-13; 6.3-10)

¹⁶Ma mí dhu àdù mǎvò tǎtǎdǎ fùkù, mati: atdí ale mà rǎkǎ nzá ndirè nga ma rǎrì àritále. Ìmbà kìí ndi dhu bhèyi rò, nyí nyàkǎ nyǎ'ù dhu ma rǎrì àritále, ndíní ma midzì tí ma ake átò kǎkò tìtò tó kasutále bhèyi. ¹⁷Yà ma múnòna kòmbí dhu núnò ma mí nzi Ádrùngbǎle Kàgàwà òzè ka dhu bhèyi, pbétù ma mí kùnò àdhà-dhì àritále bhèyi. Obhó tí, mà 'ù dhu ìnè mà rǎrì ma mí midzì okúna dò rò dhu nà. ¹⁸Ábhò ale arí 'ìdzi ale-ngbò tó ðfì ð. Ní ma mí midzì átò. ¹⁹Nyí, yà dhu-ònga t'òvòtátale tí nyí nyíí rò, nyí nyarí kǎkò ì àritále rùnòna dhu à'u à'u tí! ²⁰Nyí nyarí abádhí à'u ràvu rùkú ìnò bhèyi, ràbhù nyí nyònzì kòkòrònga tó kasu, rùdhǎ fùkù dhu mà, ròzù nyí àyǎkyè ale tí, rádù nyíkpòku-mbì mà èwa. ²¹Nyídu ríwù tí iwù yà dhu ènò ma mí rò: Nyí pbàla tí nzá wà mà ìvívì ale tí ìnzá mǎ múnzì dhu wò dhu bhèyi dhu okú dò rò! Ní nyàbà dhu fàkà!

Kǎkò rùkú arávu ale apé 'òmuvù 'ìdzi ì ìngbàtì ìlì ndi dhu-okú dò rò màtí, ní ima mà átò ma mí midzì 'ìdzi. Kòmbí ma mòte àritále bhèyi. ²²Kǎkò ì ale tí ***Pbàèbrà-níyá?** Ní ima mà átò, ima ní Mùèbràniyà. Abádhí tí ***Pbàìsràyéìlì?** Ní ima mà átò, ima ní Mùèsràyeli. Abádhí tí Àbràhamù bhà pbàdzukuru? Ima mà átò, ma ní Àbràhamù bhà mùdzukuru. ²³Abádhí arátina ì rǎrì Krístò bhà kasutále. Ní, kòmbí ma mòte àdhàdhì àritále bhèyi: ima ní Krístò bhà kasutále ròsè atdídǎ abádhí dònǎ. Ma múnzì kasu abho nyú ròsè abádhí dònǎ. Ka kúsò ma ìbì-gùna imbi ð ròsè abádhí dònǎ. Ka kóvì ma asé nĩ ròsè abádhí dònǎ, ndirò ma máhu ìbì-gùna nyú òve-kù-bhu ð rò. ²⁴Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale úvì ma ìmbò-gùna, 'òwù mutì rò ìbhu kumì dònǎ àrùgyètí nà asé nĩ. ²⁵Pbàrómá tó ádròdrò ale úvì ma mùgò nĩ ìbhu-gùna, ndirò

abádhí úbvù ma atdí-gùna odu ní ndíní ma mɔvé tí. Ìbhu-gùna, ma múbhi òná *bátó nábi idha ò ndínza ndi, ndirò atdí-gùna ma múdà atdí iku mà atdí adyíḡ mánà ádrùngbǎ rèrè ʒ. ²⁶Pfɔdu dǎ ma múbhi ní ábhǎ pbàkà abhi ʒ, ma mábà ibí-gùna nyú àpbè ní idha-akpá rùtù ní rùdú. Ma mábà àpbè ní obi ní arí dhu ùdhǎ ìndrù-fɔ rò ale ríbhona idù àpbè. Ma mábà àpbè ní adódu Pbàyàhúdí nyú ríbhona idù, ndirò ní ìnzí ní Pbàyàhúdí mà ríbhona idù àpbè. Ma mǎí àpbè ʒ kigò ʒ mǎtí, rùngù ʒ mǎtí, ádrùngbǎ rèrè ʒ mǎtí, ndirò títò tó pbàkrístò nínzì ʒ mǎtí. ²⁷Ma mǔnzì ale ìngyè rí ododu kasu, ndirò ma mǎrà àdi rǎ idho rǔgù ma ibí-gùna nyú. Ibí-gùna àwù ma, idha-atdyú mánà nóhò ma. Ibí-gùna ma mǎrà àdi rǎ ìnzí mɔnyè dhu, ìmbǎ ma mǔnyèna dhu rǎí dhu-okú dǎ rò. Gírì óhò ma, ìmbǎ ma mǎfɔna rùdú mberù ràdè ìí. ²⁸Ndirò ìnzá ma mɔvò kórò ngǔkpà dhu rǔrò, ma marí ìrèna atdíḡ bíllìnganà ní kórò kànísá. ²⁹Atdí ale náapè ìí ìvívìnga nà Kàgàwà bhà otu t'únguta ʒ, ní ma marí ìvívìnga nà átò. Atdí ale náapè ìtsi nzérénga ò, ní affidu arándi atdíḡ ndi dhu-okú dǎ rò.

³⁰Dhu apé ìí ale ìdzí ka kí dhu tí, ní dhu àkǎ midzǐ ma pbàkà ìvívìnga-okú dǎ rò. ³¹Kàgàwà, Ádrùngbǎle Yèsù t'Ábanà, nùni wà dhu ìnzá ma rùnò títò. Ní, Àbadhi àkǎ ilèta nà dhòdhódhóngà nà. ³²Dàmàsikì tó kigò ò ma mǎí òná kàsùmì ʒ, ádrùngbǎ kamà Àretà bhà *lìwalì nùuli sàndirì ndi kigò ò ka kótsù òyá tsàtsù-lí ndíní ima nalú tí. ³³Pbétù, ka kipfo ma pǔlò ʒ, kadè mifo imbi rǎ ka kòsò sǔngè-yà-ba ʒ ìrinǎ, mawù ndi kigò-ngbò ka kákpòrò ní kǎlì-kutì rǎ, madù otu àbà mawí kà-rǎ rò*.

Krístò arí pbìndà obi àbhǎ ìvívìnga nà rǎí ale tò dhu

(1Kò 2.3-5; 2Kò 4.7-10)

12 ¹Dhu òfò tí nga midzǐ ma? Ndi dhu ríbhona ìdzìnga rǎí mbǎ. Ìnè mǎtí kà rǎí ndi dhu bhèyi rò, kòmbí ma mǔte yà Ádrùngbǎle arábhùna mala ɔnyu bhèyi rǔdzì dùdù dhu tó ʒfò ʒ dhu-tsí mà, kǎrítèna idù órù ò aróko dhu mánà dhu-tsí dǎ. ²Ma mùni wà Yèsù Krístò nà ì nùngbò atdí ale. Kàgàwà ábhù ndi ale rǔdzì ɔrù, rǎrà àhu ìbhu rí kisè òrù-akpà ò¹. Ndi dhu ónzì ndi rǔ atò náhu wà atdí kumì dóná ìfo nà atò tí. Ndi ale ódzì tí ale-ngbò tó ʒfò ʒ? Ndirò ngǎtsi ní, kǔdzì tí ìnzì ní ale-ngbò tó ʒfò ʒ? Ma mùni nzá ka, pbétù ka nùni ní Kàgàwà. ³Ma mùni dhu Kàgàwà rábhù ndi ale rǔdzì ndàrà àhu pàrà-disò². Ndi dhu pbǎí tí ale-ngbò tó ʒfò ʒ dhu, ndirò ngǎtsi ní kà pbǎí tí ìnzì ní ale-ngbò tó ʒfò ʒ dhu. Ma mùni nzá ka, pbétù ka nùni ní Kàgàwà. ⁴Ányì ndi ndàrà àhu rò, ndi ale ìrì ìnzì rí ndàwè ale-tsù ʒ dhu, ndirò ìnzá àkǎnà ìndrù ràwe akye dhu. ⁵Ní ma mí midzǐ ìdzì wò ndi ale rǎ ndi nónzì dhu-okú dǎ rò. Pbétù ima nyú nàndà dhu-tsí ní, ma mí midzǐ yà mìtè rí ìvívì ale tí dhu-okú dǎ rò tí. ⁶Ma mǔzèyana gukyè midzǐ ma, ní ma nǎiyana nǎí àritále. Ma mún-ʒyana dhu nǎiyana obho dhu kèlè. Pbétù, ma mòdhò wà midzǐ ma mí dhu. Ma mòzè nzá ìndrù rǎ mǔzè ádrùngbǎle tí, midzǐ ma mí okúya dǎ rò dhu-okú dǎ rò dhu. Ma mòzè abádhí rífɔ ma ma múnɔna ró ì ìrì dhu mà, ma mǔnzìna ró ì ála dhu mánà okú dǎ rò.

* 11.33 Kas 9.25 i 12.2 ìbhu rí kisè òrù-akpà tí Bìbìliyà ràtina dhu-tì ní: wemberè tí rǎí ní yà àpbù rǎí òná òrù-akpà. ɔyo rí kisè òrù-akpà ní yà àbì mà, adyíḡ mà, alali mánà rǎí òná òrù-akpà. Ndirò ìbhu rí kisè ní ndi Kàgàwà nyú arádi òná òrù-akpà. j 12.3 Pàràdisò tí kátina ní Kàgàwà nózè ale náarówu òko kà mánà ɔve dzidò òná ngari. Ka kí kàtì átò ìbhu rí kisè òrù-akpà tí.

⁷Kàgàwà arítèna idù órù ò aróko dhu-tsí ní idhò rí indrù ùkò ní dhu. Pbétù, kàdù dhu-okpè bhèyi rí mutù dhu ùfò zàdu ò, ìnzí ma midzí tí ma ròsè atdíḍ. Kònzì ndi dhu p̄mvo Sitanì bhà màlàyikà otù ò, ndàbhù ròpbi ma ndi dhu bhèyi ìnzí ma midzí tí ma. ⁸Wò dhu-okú dò rò, ma mítsò ma ìbhù-gèna Ádrùngbàle Kàgàwà r̄, ndíní ndi dhu nipfo tí zàdu ò rò. ⁹Ní, kàdù dhu àdu idù, ndàti: «Pbàkà ídzìnga náká wà indù. Pbàkà ádrùngbànga tó obi arí kasu ònzì atdíḍ ívívínga ò indrù rí r̄ rò.» Nírò, ma mà'ù wà midzí ma atdíḍ pbàkà ívívínga ò, ndíní Krístò bhà ádrùngbànga tó obi nónzi tí kasu atdíḍ nyudu-tsì. ¹⁰Ní idhèdu ìka wà ndi pbàkà ívívínga ò, ima ní ka kí dhu ùnò dhu ò, dhu-òbì ròse dùdunà dhu ò, rùdú ka kávu dhu ò, ndirò odú r̄wò rùdú dhu ò. Ma mí kóró kòrí dhu-dzi òndù Krístò-okú dò rò. Obhó tí, ívívínga nà ma m̄í r̄ò nga ní ndi, kàrí pbìndà obi ìbho idù ní.

Pòlò-afí rí inga ìrè atdíḍ Kòritò ò pbàkrístò-okú dò rò dhu

¹¹Ma mòtè àritále bhèyi, pbétù nyí nyùtu ndi ma m̄onzi dhu ndi dhu bhèyi. Nyí ní ndi nyí nyákàna nyídzí ma ngùkpà òdhíku-ònzí, ìnzí ní ima ma-tírò. Obhó tí, ìmbà ma m̄í àkyàkyè ale màtí, ní kòkò fùkù ádròdrò uvitatále tí nyí nyózùna ale nùdà nzà ma atdí dhu ní màtí. ¹²Obhó tí, fùrábvù ma m̄í òná kàsùmì ò, ma m̄onzi kasu dhu-dzi t'òndùta nyú nà. Ndirò Kàgàwà itè ábhò ize mà, wiwì mà, ìnzà apèna ònzì angyi indrù-nzínzi ò dhu mànà otùdu ò. Ní, i dhu ní i rí dhu itè ma r̄arí uvitatále nyú. ¹³Ádhu nyú ndi ma m̄onzi ngùkpà kànísà tò, yà ìnzà ma mādù ònzìnà fùkù? Ìnzà ma m̄onzi fùkù ní atdí dhu kèlè: ma m̄onzi nzà nyí nyùbho kàsùdu. Ní, nyèbà ndi afátá idù!

¹⁴Yàrí ní ìbhù rí pbàkà abhi isè abhi yà ma mí m̄obhòlò ní ndíní ma mara tí àhù fùrábvù^k. Ndirò ndi abhi ò màtí, ma mòzè nzà nyùbho kàsùdu. Obhó tí, ma mí nzí fùkù ongyéngá-atdyú òho, pbétù ma mí atdyúya òho ní nyí nyú. Ìnzí ní nzónzo-kàsù ndi, ùlì dhu ì nódhì ale nòdò tí. Pbétù, inzo nódhì ale ní ndi arí dhu ùlì fíyò inzo nòdò tí. ¹⁵Imá na ní ndi, ìnè ma m̄í mubho ma m̄í nà kóró dhu fùkù, madù pbàkà ípìrònga nyú nàdzi okúku dò rò. Ní dhu apé ìí ma mòzè nyí wò dhu bhèyi dhu tí, ní fùkù àzè àkàna tí ndùngù ùngu tí tidu-òná r̄ò?

¹⁶Ma mìrè dhu, à'u nyí ràm̀bènà dhu à'u, ìmbà ma r̄í ànò tí dükú. Pbétù, ngùkpà ale rí dhu ìrè ma r̄arí indrù ùtrà arí ale, nírò ma r̄òtsi wà nyí pbàkà màgèzi ní. ¹⁷Ní, ma máko tí àkò fùkù dhu tìtò d̄ yà fùrábvù ma múvì ale nzínzi ò atdí ale-otù ò? ¹⁸Ma mítdè Titò itdè tí, movì ròwù fùrábvù atdíkpà ngàtsi àlè t'ádòna mànà. Ní, ndi Titò áko tí ndi fùkù dhu tìtò d̄? Nírò, m̄í atdíkpà àbadhi mànà, m̄í m̄í tí obhó atdí ìrèta nà tí m̄í m̄onzina dhu ò? Ndirò m̄í m̄ungu tí obhó atdí owu kèlè?

¹⁹Ròpè ndi angýita tí, nyí nyarí inga ìrè m̄í rarí m̄ugye m̄í-tírò dòká onzì-kú. Ní kà r̄í m̄bà ndi dhu bhèyi. Kàgàwà-ònzí nga ní ndi m̄í m̄óte Krístò-nyutsinà r̄ò ní. Òdhídù, yà atdíḍ ma mòzè nyí r̄ò, m̄í mí kóró kòkò dhu ùnò ndíní nyí n̄sì tí a'uta ò. ²⁰Obhó tí, ma mí òdòna ònzì dhu ní, fùrábvù ma m̄í m̄í r̄ò, ma mí nzí nyòtù àdhàdhì yà ma nyú ma mòzènà nyí òná òfò ò dhu, ndirò nyí nyí nzí motù àdhàdhì yà nyí nyú nyí nyòzènà m̄í òná òfò

k 12.14 Pòlò bhà wemberè tó abhi Kòritò tó kigò ò ní'í Kànìsà òpè kàrà ní abhi (Kas 18). Oyo rí k̄isè abhi ní'í ndi Kànìsà ò bhà àndà kàrà ní abhi.

ɔ dhu. Ma mí ɔdɔna ɔnzi dhu ní, ma mí nyòtù ìnzí nyí nyárí nyíri nzínziku ɔ rɔ, adha ɔnzi nyí nyárí nzínziku ɔ rɔ, nàwí nà nyí nyáróko nzínziku ɔ rɔ, anya ɔnzi nyí nyárí nzínziku ɔ rɔ, ìndrù-ngbò ɔnɔ nyí nyárí rɔ, tìtò ɔnɔ nyí nyárí dákú rɔ, nyídzí nyí nyárí nyí-tírò rɔ, ndirò akye nyí nyárí dhu ɔnzi rɔ dhu. ²¹Obhó tí, ma mí ɔdɔna ɔnzi wò ndi ngàtsi pbàkà abhi ɔ dhu ní, pbàkà Kàgàwà rí nyidu àbhù rìwù ɔnzikú dhu. Ndi dhu rǎdù mabhu mɔdzì yà òko òko nzérénga ɔnzi ì arí yà angyi ì ɔnzínà dhu bhéyi rɔ nzínziku ɔ ábhò ale-okú dò rò. Í ale ní kàkà inzà àpè 'ùgèrè 'ùbhà m̀nyòni mà, kórɔ ngùkpà nzére dhu-tidò mànà ale.

Pɔlò rí Kòritò ɔ pbàkrístò ɔnzi rànà nyuyatsi nga itirò dhu
(2Kò 10.1-11; 12.19-21)

13 ¹Yàrí ní ìbhu rí pbàkà abhi isé fùrábvù abhi yà'. Ìlílà Andítá rí dhu ɔvɔ ndàti: «Ìngbàtí ìli ndi ɔte mà náká ɔyɔ ale, ndirò ngàtsi ní ìbhu ale mà rí'í fíndá ngàm̀bì tí'» ²Yà ɔvɔ pbàkà abhi nísé bvùkù abhi ɔ, ma m̀ɔvò dhu kàkà angyinà rò nzérénga nónzì ale tò kórɔ ngùkpà ale mànà. Ní kòmbí yà itse ma m̀fí rùkú rò ɔnà kàsùmì ɔ, ma mí dhu ɔvɔ tǎtǎdò fùkù mati: fùrábvù ma m̀ará àhu tǎtǎdò rò, ma rǎrì nzi atdí ale mà núbha ì nzérénga nónzì ale nzínzì ɔ ìnzí kòtdì anya dóná. ³Ma mí dhu ɔnzi ndi dhu bhéyi, nyí nyòzè nyùni dhu obhóná nyú Krístò rǎròte nyudutsinà rò dhu-okú dò rò. Nzínziku ɔ ndi ndí kasu ɔnzi otùdu ɔ rò, ka ní'ina nzi ivíví ale, pbétù kà rí pbìndà ádrùngbǎnga tó ɔbì itè nzínziku ɔ. ⁴Obhó tí, Krístò ka kutó m̀sàlabhà dǎ rò, kí'í ale-ngbò tó ivívínga nà. Pbétù kòmbí kà rí'í ípìrɔnga nà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbì ní. Mǎ nàndà dhu ní, mǎ m̀ungbò wà mǎ kà mànà. Ní, atdídhená rò, mǎ m̀fí ivívínga nà átò, pbétù mǎ mí'ya ípìrɔnga nà kà mànà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbì ní. Ndirò ndi ɔbì ní ní ndi, mǎ mí kasu ɔnzi fùrábvù.

⁵Nyàndà pé nyukutsi nga nyí-tírò, ndíní nyí nyùni tí iwà nyí nyá'ù Yèsù dhu. Nyùdhe pé nyí nyí-tírò. Nyí nyùni tí obhó dhu Yèsù Krístò rǎrì'í inè nyukutsi, ìnzí dhu í'ina gukyè nyukutsi nga nyí nyàndà rò, nyí nyòtù nyí ìmbà nyí nyí'í a'uta ɔ dhu tí rò! ⁶Pbétù, mà mà'ù dhu nyí rǎrì dhu ùnǎnì, mǎ'í na, mǎ rǎrì'í inè obhóná nyú a'uta ɔ. ⁷Mǎ mí m̀itsò Kàgàwà rǎ, ndíní nyí nabhù tí ìnzí nyònzì ìngbàtí ìli ndi nzére dhu mà akekpà màtí. Mǎ mí nzi m̀itsò ndi dhu bhéyi, mǎ mòzè m̀tè dhu, mǎ rónzì uvitatále tó fàkà kasu mbéyi nyú nzínziku ɔ dhu-okú dò rò. Pbétù, mǎ mòzè dhu ní nyònzì idzi dhu, ìmbà dhu rí ndàlǎ ìndrù tò inzà mǎ rónzì ndi kasu mbéyi dhu màtí. ⁸Obhó tí, mà mí nzi àdù obhó dhu nà rí ndùgye ìngbàtí ìli ndi dhu mà nónzì. Mǎ màdù ɔnzínà dhu ní obhó dhu kèlè. ⁹Mǎ m̀fí dhédhe nà ivívínga nà mà m̀fí nyàdù ì'í ɔbì nà Kàgàwà bhà otu ɔ rò. Ní, mǎ mí m̀itsò Kàgàwà rǎ, ndíní nyí nabhù tí nyí'í àkàkà atdídò ale tí nyíkpona ɔ. ¹⁰Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mà màndí yàrí bhàruwà fùkù àdì mà màdì itse rǎrò, ndíní bvùkù mà m̀ará àhu rò, ìnzí mà m̀orù tí òrù tí dákú. Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà ìbhò wà dákú mà m̀orù ní dhu tò ádrùngbǎnga tó ɔbì idù. Ndi ádrùngbǎnga kíbhò nzà tsèku mà m̀otdí tí ní, pbétù kíbhò ka ndíní nyí nidi tí Kàgàwà bhà otu ɔ.

1 13.1 Ándà 2Kò 12.14 ɔ ka kàndí dhu. m 13.1 Pɔlò ɔzè ndòvò dhu, ìndrù-ànyà ɔtdì ndi ndí rò, ndi rǎrǎdù kòtdì ádhàdhi ìlílà Andítá nánò dhu-bvu rǎ (Tòr 19.15).

Pòlò rí Kòritò 3 pbàkrístò nòvì dhu

¹¹ Kà ríku dòná rò nĩ, àbanĩnzó, nyòko dhèdhe 3. Nyĩ nyàkà nyǎnzì ɔbi nyĩĩ àkàkà atdíd3 ale tí Kàgàwà-nyìkpó 3. Nyòwu afíku àbhu r3 ròtsì ɔbi nzínzìku 3 nyǎdù ìĩ atdí irèta nà. Nyĩ nyàkà nyòkò màrùngà 3. Ndi dhu bhěyi ní ndi Kàgàwà, yà ìndrũ nózè, ndirò màrùngà 3 arí ìndrũ àbhũ ròkò ale, rǎdù ìĩ atdíkpá nyĩ mànà.

¹² Òvì nyòvì nyĩ nzínzìku 3 pbàkrístò bhěyi. Kàgàwà bhà ale kóró nòvì nyĩ.

¹³ Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzìnga mà, Kàgàwà bhà àzè mà, àlě núngbò ìlìlǎ-Alafí mànà náká ìĩ nyĩ mànà kóró.

Gàlàtiyà

ʒ pbàkrístò tò Pòlò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ʒ ì nòtù ádròdrʒ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Pòlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándí ka ìfò kumì dóná àrù nà atò mà imbò kumì dóná àrùbhè nà atò mà nà nzínzì ʒ, ndi Yèsù ka kégù dhu-dzidʒ.

Kándí ka Gàlàtiyà tó p̀bìrì ʒ pbàkrístò tò, kà-tì ní kà randí ka Àtìyòkiyà mà, Dèrbè mà, Ìkòniyò mà, Lístrà mà nà tó kígò ʒ pbàkrístò tò (Kas 13.13–14.26).

Gàlàtiyà tó p̀bìrì ʒ ***Kànísá** ʒ, atdí́dhená P̀b̀yàhúdí nóowúnà dhu ʒvò rʒ 'àti, dhu ràkà kífù Músà bhà Úyátá, ròsè dòtsí ní, ale-ònzínga ʒbhòlò ka kí dhu, ndíní Kàgàwà a'ù tí ìndrù p̀b̀indà ale nyú tí. Ní, Pòlò andí yàrí bhàruwà, ndòvò dhu ʒnà ìndrù tò ndàti ìnzí r̀r̀r̀ Músà bhà Úyátá mà, ale-ònzínga ʒbhòlò ka kí dhu mà nà dhu ndi ìndrù àbhu rádù Kàgàwà r̀à'ù p̀b̀indà ale nyú tí, p̀b̀ètù Kàgàwà bhà ale tí ka kóko dhu nídè dóná atdí dhu r̀r̀r̀ Yèsù Krístò nà'ù ka kí dhu kèlè.

Bhàruwà-nyìti ka kóhù tí dhu

- Pòlò rí Gàlàtiyà ʒ pbàkrístò nóvì dhu (1.1-5).
- Krístò bhà Ídzi M̀k̀ùr̀ù aríʒ atdí tí dhu (1.6-10).
- Pòlò bhà ádrùngbãnga uvitatále tírò (1.11–2.21).
- Dhu àkà tí kífù Úyátá, ndirò tí kí'í a'uta nà dhu (3.1–4.31).
- M̀k̀ùr̀ù ríʒ dóná ndítírò dhu (5.1-26).
- Ìndrù àkà 'ònzì dzùnàya nzínziya ʒ dhu (6.1-10).
- Bhàruwà ríku dóná rò dhu t'òvòta mà, ovìta mà nà (6.11-18).

Pòlò rí Gàlàtiyà ʒ pbàkrístò nóvì dhu

(Ròm 1.1-2)

1 ¹Yàrí bhàruwà nandí ale ní ima Pòlò, Yèsù bhà uvitatále. Ìnzí ní ìndrù ndi ma nóvò m̀íʒ uvitatále tí, ndirò ìnzí ní atdí ale-otù ʒ nga mà ndi ka kóvò ma ní. P̀b̀ètù, ima nóvò ní Yèsù Krístò mà Àba Kàgàwà yà ka nabhè rìngbè ndi ʒve-bvè rò mà nà. ²Ndirò, yà atdíkpá mà m̀íʒ mà nà kórò àlè t'ádóna mà nà, mà màndí ndi bhàruwà fùkù Gàlàtiyà tó p̀b̀ìrì ʒ kànísá tírò. ³Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbãle Yèsù Krístò mà nà náká 'àso nyí, 'adù nyàbhu nyòkò màrùngà ʒ afíku ʒ. ⁴Ndi Ádrùngbãle Yèsù Krístò níipfo ndi ndítírò àlè tó nzérenga-okú dò rò, ndíní ndi nduwè tí àlè yà kòmbí aríʒ nzére adzi tó ʒbì ʒ rò, yà àlè t'Ábanà Kàgàwà nyú náazè ka dhu bhéyi. ⁵Ilèta àkà àlè ràbhu Kàgàwà tò dhòdhóhóngà nà! Àmìnà.

Krístò bhà Ídzi Màkürù aríí atdí tí dhu

(Gàl 3.1-5; 4.9-20; 5.1-12)

⁶Idho ùko ma atdíídǝ, nyí nyúgèrè nyí kòmbómbí tí nyübàhà yà nyí nanzi Krístò bhà ídzìnga-otù ǝ Kàgàwà, nyädù Ídzi Màkürù tí nyí nyátina vurò ǝte-owù nángu dhu-okú dǝ rǝ. ⁷Obhó tí, vurò Ídzi Màkürù rǝ mbà, pbétù dǝku nínza atdíídhénà ale rǝí inè. Í ale ní yà ì nózè 'ùgèrè Krístò bhà Ídzi Màkürù ale. ⁸Pbétù, dhu apé ìí mǝ'í mǝ, ndirò òrù-akpà ǝ mǝlàyikà mǝ rúnɔna fùkù Ídzi Màkürù rǝí inzà ndi nǝfǝ yà fùkù mǝ múnǝ Ídzi Màkürù nà dhu tí, ní ndi màkürù nùnǝ fùkù ale ní iwà ndi nǝfǝ ale! ⁹Mǝ mǝvǝ wà wò dhu fùkù angyi, ní ima, ma mí kǝdù mǝvǝ tdítdǝ fùkù, mati: ndi ale rapé inzà ndi nǝfǝ yà tsùkà nyí nyírí Ídzi Màkürù nà ǝte núnɔ fùkù, ní ndi ale ní iwà ndi nǝfǝ ale!

¹⁰Nírǝ kòmbí, wò dhu bhèyi ma mǝvǝ dhu dhu nítè tí dhu ma mǝnena dhu rǝrǝ indrù rǝzè ma àkǝkǝ ale tí, ndirò ngǝtsi ní, Kàgàwà rǝzè ndi ma àkǝkǝ ale tí dhu? Ndirò ngǝtsi ní, ma mǝnena dhu tí indrù-idhè àbhù ma mí rǝka ndi dhu? Ma mǝíiná gukyè àdì ma mǝdì indrù-idhè àbhù ma mí rǝka ndi dhu òne ma mí ró dhu tí, ní ma mǝmbènà mbà ìí Krístò bhà inɔ-akpà tí.

Pǝlǝ rǝ Kàgàwà avò ndi tí ndi'í uvitatále tí dhu àwè dhu

¹¹Àbanínzó, ma mòzè nyùni dhu ní, yà ma mǝvǝ fùkù Ídzi Màkürù rǝí nzi indrù ítsǝ màkürù. ¹²Ma mǝrǝ nzà ka indrù-tsù, ndirò ka núdhe idù ní nzi indrù, pbétù Yèsù Krístò ní ndi ka navò idù.

¹³Obhó tí, nyí nyírí wà angyinà rǝ yà Pbàyàhúdí tǝ ***dǝni** ò ma mǝí ònà kǝsumì ǝ, pbàkà mǝtsɔ ìí tí dhu. Nyí nyùni wà Kàgàwà bhà Kànisa rǝ ma mavù atdíídǝ tí dhu, ndirò ma manzi ǝbi atdíídǝ ndíni ma mugolo tí ka dhu. ¹⁴Íma nyú, ma mambénà àrà dǝ angyi tí mbèyi mǝtí atdíídǝ Pbàyàhúdí tǝ dǝni ǝ, rǝsè kórǝ àbhǝ ngǝkpà ale yà tikàdò nzínzi ǝ rǝí mǝzódù tí dǝnǝ. Ma madzi ma atdíídǝ mongò abhúdu tǝ mǝndu ifu.

¹⁵Pbétù, pbìndà ídzìnga ǝ, Kàgàwà náapì ma fìndà inzà ka kǝpè mugu rǝrǝ, ndàdù manzi kǝsùna tǝ. ¹⁶Ndirò, kǝtè Idhùnà idù, ndíni ma mǝvǝ tí dǝnǝ màkürù inzì ní Pbàyàhúdí tǝ. Ní ma manzi nzà sedzà tí rǝí dhu atdí ale-fǝ mǝtí. ¹⁷Ndirò, ma marà nzà Yèrùsàlemà ndíni mǝ mala tí mǝ uvitatále tí ìí angyinà rǝ idù ale nà mǝtí, pbétù ma madù àrà Pbààrabhù tǝ pbìrì ò. Wò dhu-dzidǝ ma madù madu tdítdǝ Dàmàsiki tǝ kigò ǝ.

¹⁸Ìbhù atɔ nùitdègu ùda wò dhu-dzidǝ, ní ma madù àrà Yèrùsàlemà tǝ kigò ò, ndíni mǝ muni tí mǝ Péterù nà. Ní ima, ma madù àdì kǝ-tí atdí kumi dǝnǝ imbò nà idho tí. ¹⁹Ma mala nzà vurò ale mǝ uvitatále nzínzi ǝ, pbétù ma mala ní Yàkòbhò, Ádrùngbǝle Yèsù t'ádònà kèlè. ²⁰Kàgàwà-ònzí ma mǝtina, wò fùkù ma mǝndí dhu ò, ma múnǝ nzà tìtò.

²¹Wò dhu-dzidǝ, ma madù àrà Sìriyà mǝ Kilikiyà mǝnà tǝ pbìrì tǝ mǝlengù ò. ²²Í idho ǝ, Yùdèyà tǝ pbìrì ǝ Krístò bhà kànísá níí inzà ì 'apè ima mǝ núní ró, ²³pbétù abádhí ìí yàí ɔyi kèlè níí ì í ró: «Yà angyi úbhì àvu rǝ àlè-rǝ ale, rǝí yà ndi ndúbhì ùgolonà rǝ a'uta tǝ màkürù ùnɔ ndi ndí kòmbí ró.» ²⁴Ní abádhí adù òko 'àmbe Kàgàwà ìlè dǝ okúdu dǝ rǝ.

Polò rí ngǔkpà uvitatále mànà ì iri ì tí dhu àwě dhu

(Kas 15.1-29)

2 ¹Wò dhu-dzidǎ, atdí kumì dòná ifo nà atò níitdègu ùda, ní mǎ madù mǎdu tǎtǎdǎ Yèrùsàlemà tó kigò ò atdíkpá Bàrnabà mànà. Mǎ madù Titò nǐdìyì átò mǒwù mànà atdíkpá. ²Ma marà ànyì yà Kàgàwà návi ka mǎnzì dhu bhèyi. Ní, ma mawè yà ìnzì ní Pbàyàhúdì tò ma múnò Ídzi Màkùrù *pbàkrístò tò. Ndirò, *Kànìsà ùnda arí ádròdrò ale mànà mǎ mǎndu mǎ òkà rò, ma madù kàwè átò abádhí tò, akye yà angyi ma mǎnzì pbàkà kasu mà, yà kòmbì ma mǎnzina mànà ní'ina kòkòrò dhu tí nǐ. ³Ndirò, yà atdíkpá mǎ mǒwù mànà Titò ka kutu nzá ràbhù onzina nga kòbhòlò, àzèmbè inè kà rǐì Mùgìrikì tí rǒrò. ⁴Pbétù, títò tó atdídhená odhíka náaze 'òbhòlò kònzínga. I ale ní'ì òdhù ò ì nùngbò mǎ mànà ale. Abádhí nítsu abhábho bhèyi nzi-nzika ò, ndíní ì unì tí mǎ maróko tí, mǐ'ì dòkà mǎ-tírò Yèsù Krístò-nyutsi dhu. Abádhí azè 'ùli mǎ Músà bhà Hyátá tó ino tí. ⁵Pbétù, mǎ ma'u nzá mǐfu abádhí rùnna dhu akekpá matí, ndíní Ídzi Màkùrù tó obhóna náadi tí fùkù.

⁶Pbétù, *Kànìsà ùnda arí ale tí ka kózùna ale ní'ì inè átò. Abádhí i'ì nà ádrùngbànga náandà nzá nga ma nà, Kàgàwà arí nzi ìndrù-ònga òvò nídhunì. Kòkò i ale náutu nzá ma mǎnzì dhu-owútá. ⁷Pbétù, abádhí náala dhu, Kàgàwà ríbhò wà ìnzì ní Pbàyàhúdì tò ma mǐ Ídzi Màkùrù núnò dhu tó kasu fudú, àdhàdhì yà ndì ndabhè Pbàyàhúdì tó ka kí ndì Ídzi Màkùrù núnò dhu-kàsù Péterù-fó dhu bhèyi. ⁸Obhó tí, Péterù-nyutsi nǎ rò kasu nanzi rǐ'ì uvitatále tí Pbàyàhúdì tó Kàgàwà ní ndì nyudutsi nǎ rò kasu nanzi átò, mǐ'ì uvitatále tí ìnzì ní Pbàyàhúdì tó. ⁹Nírò ní ndì Yàkòbhò, Péterù ndirò Yùwanì, yà kànìsà ò ingu tí ka kazè mà, náala Kàgàwà nífè pbìndà ídzìnga idù dhu, 'àdù ɔtsúka nùlu Bàrnabà mànà, ì mànà mǎ mùngbò mǎ dhu nitè tí, ndíní mǎ mowu tí Ídzi Màkùrù ùnò ìnzì ní Pbàyàhúdì tó, abádhí ràdù òwu kùnò Pbàyàhúdì tó. ¹⁰Pbétù, abádhí adù ònzina fóká atdí dhu ní, Yèrùsàlemà tó kigò ò arí'ì pbàkrístò nzinzi ò nǎkùtále ìrè mǎ mǐ dhu kèlè. Ní ma madù ndì dhu ònzì atdí afídu nyú nà.

Polò rí Péterù dǎ ndì ndòrù tí Àtiyòkiyà tó kigò ò dhu nǎwě dhu

(Kas 9.1-20, 23-30; 22.3-16; 26.9-20)

¹¹Péterù itdègu àrà àhù Àtiyòkiyà tó kigò ò, ní ma marè àbadhi-dǎ ábhǎ ale-ònzì rò, kǎnzì dhu ní'ì nzi ídzi dhu dhu-okú dǎ rò. ¹²Obhó tí, Péterù mǎ náavù 'òngò dhu ònyù atdíkpá ìnzì ní Pbàyàhúdì mànà. Ní Yàkòbhò avì atdí-dhená ale ròwù ùvò Àtiyòkiyà. Pbétù, i ale níitdègu òwu ùvò ànyì, ní Péterù adù ndìndà, ndàdù atdíkpá ì òngò ònyù ònyù ìnzì ní Pbàyàhúdì mànà dhu ùbhà, ale-ònzínga òbhòlò ka kí dhu ùtù arí ale-òdǎ ònzì ndì ndì dhu-okú dǎ rò. ¹³Ndirò, Yèsù ná'ù ngǔkpá Pbàyàhúdì náapè 'ònzì dhu ɔyɔyɔ idàya nà Péterù bhèyi. Ndirò, Bàrnabà mǎ náangbò ndì abádhí mànà ndì abádhí tó ɔyɔyɔ ale-idà tó ɔfɔ ò. ¹⁴Pbétù, ma mala dhu abádhí rǎrì nzi ùbhi yà Ídzi Màkùrù tó obhóna ózè kubhi dhu bhèyi. Ní ma madù dhu òvò Péterù tó kórò ale-ònzì rò, matí: «Dhu apé i'ì inyi Màyàhudì tírò, nyi nyarí nyonzi ìnzì ní Màyàhudì bhèyi, ìnzì nyifu Pbàyàhúdì tó mǎndu dhu tí, ní íngbà dhu bhèyi dhu nyi nyádù ìnzì ní Pbàyàhúdì ùtu, rifu Pbàyàhúdì tó mǎndu ní?»

Ìnzì ní Pbàyàhúdì rǎgu Yèsù ì à'ù dhu-otù ǝ dhu

¹⁵Mă, mă'i ní ùgu tí ka kùgù mă'i Pbàyàhúdì tí ale. Mă'i ní nzì ìnzì ní Pbàyàhúdì, kǝkǝ ìnzà Kàgàwà bhà Ùyátà nùni nzérenгатále. ¹⁶Pbétù mă mùni dhu ní, ìndrù ǝzù ka kí nzì àdù obhónángatále tí Kàgàwà-ǝnzì Ùyátà t'ífuta-otù ǝ, pbétù Yèsù Krístò ka kà'ù dhu-otù ǝ tí. Mă'i átò mă má'ù Yèsù Krístò, ndínì ka kǝzù tí mă obhónángatále tí Àbadhi mă mà'ù dhu-otù ǝ, ìnzì ní Ùyátà t'ífuta-otù ǝ. Obhó tí, obhónángatále tí ka kǝzùna Ùyátà t'ífuta-otù ǝ atdí ale ma rǝi mbă. ¹⁷Pbétù, àlǝ kí dhu ǝne ndínì ka kǝzù tí àlǝ obhónángatále tí Krístò-nyutsì. Ní dhu apé ìi ka kàla àlǝi nzérenгатále tí dhu tí, ní wò dhu itè tí dhu Krístò rǝrì àlǝ nànda nzérenга t'ǝnzita ǝ? Ìnzì, akekpá màtì! ¹⁸Obhó tí, dhu apé ìi ma mǝsìna tǝtǝdǝ dhu rǝi yà iwà ma múgolo dhu tí, ní ma mǝngò wà ma-tǝrǝ Ùyátà nùkò ale tí. ¹⁹Obhó tí, Ùyátà nànda dhu nǝ, ima, ma mǝvè nǝ ǝve ní ndi Ùyátà kèlǝ ibhò idù, ndínì ma mǝi tí ípìrǝnga nà Kàgàwà tò. Mă ka kutò wà mùsàlabhà dǝ atdíkpá Krístò màna. ²⁰Ndirò kǝmbì, ma mǝi ípìrǝnga nà, pbétù ìnzì ní ima ndi ípìrǝnga nà ma mǝi, Krístò ní ndi nyudutsì rǝi ípìrǝnga nà. Obhó tí, yà kǝmbì ma mǝi nà ale-ngbò tǝ ípìrǝnga nà ma mǝi Kàgàwà t'Ídhùna ma má'ù dhu-otù ǝ. Kǝzè ma, ndàdù pbìnda ípìrǝnga àdzi okúdu dǝ rò. ²¹Ima, ma màsà wà Kàgàwà bhà ídzìnga ǝdho ma mí dhu. Pbétù, dhu apé ìi inè abádhí rǝi kǝzù ì obhónángatále tí Kàgàwà-ǝnzì Ùyátà t'ífuta-otù ǝ dhu tí, nírò Krístò avè kǝkǝrò nga dǝ.

Dhu àkǝ tí kifu Ùyátà, ndirò tí kǝi a'uta nà

(Èfe 1.9-10; Kǝl 1.24-29; 1Pé 1.10-12)

3 ¹ǝo nyì Gàlàtiyà tǝ pbìrì ǝ bhă, nyì ní mbă dǝya-ǝnga nà ale! Ádhi pbă ale ndi nyì nǝwè, ndàbhu nyì nyùwí, àzèmbè iwà ka kitè Yèsù Krístò ka kùtǝ mùsàlabhà dǝ dhu kpangba fùkù rǝrò? ²Ní, ma mòzè nyădu atdí dhu kèlǝ idù: Nyì nyákò tí Kàgàwà bhà Ìlǝlǝ-Alafí, Ùyátà nyì nyífu dhu-okú dǝ rò, ndirò ngătsi nǝ, nyì nyákò tí ka Ídzi Màkùrù nyì nyíri, nyădù à'ùna dhu-okú dǝ rò? ³Íngbà dhu bhèyi dhu, nyì nyíi mbă dǝya-ǝnga nà ale tí wò dhu bhèyi nǝ? Kàgàwà bhà Ìlǝlǝ-Alafí tǝ ǝbi nǝ nyì nyǝpè dhu, ní nyì nyòzè tí nyăbhu rākă kǝmbì ǝbiku nǝ? ⁴Nyì nyúda ǝyá dhu kǝrǝ nǝi tí kǝkǝrò nga tǝ? Obhó nyá, ka nǝi nzì kǝkǝrò nga tǝ dhu. ⁵Kàgàwà nírǝ tí nyì pbìnda Ìlǝlǝ-Alafí nǝ, ndàdù wiwì ǝnzì nzìnzìkù ǝ Ùyátà nyì nyífu dhu-okú dǝ rò, ndirò ngătsi nǝ, kǝrǝ tí nyì Ídzi Màkùrù nyì nyíri, nyădù à'ùna dhu-okú dǝ rò?

⁶Ní ndi dhu bhèyi tí, Àbràhamù náa'u Kàgàwà, ndi dhu ràdù ndàbhu Kàgàwà rǝzù bhà, obhónángatále tí. ⁷Nírò, nyì nyākă nyùni dhu ní: obhó nyá, Àbràhamù ndà pbàdzukuru tí rǝi ale rǝrì Kàgàwà nà'ù ale. ⁸Ìlǝlǝ Andítà náavò wà dhu angangyi, ndàti: Kàgàwà rǝzúya ìnzì ní Pbàyàhúdì obhónángatále tí, fǝyǝ a'uta-okú dǝ rò. Obhó tí, Kàgàwà náavò yàrì Ídzi Màkùrù wemberè tí Àbràhamù tǝ, ndàti: «Nyunutsì nǝ rò Kàgàwà náasoya kǝrǝ pbìrì ǝ ale». ⁹Ní, Kàgàwà náasoya ndi nà'ù ale kǝrǝ àdhàdhì ndi ndaso Àbràhamù, a'utatále dhu bhèyi.

¹⁰Pbétù, kǝkǝ ì nípbì Ùyátà t'ífuta rǝ ale, nófù wà ì kǝrǝ. Obhó tí, Ìlǝlǝ Andítà rǝtina: «Ìnzì rǝ yàrì Ùyátà tǝ bhùkù ǝ ka kándì kǝrǝ dhu ìfù ale nófù

wà ndì'».¹¹ Ndirò, kpangba rîi dhu ní, Úyátá-otù ð, ka kózàna obhónángatále tí Kàgàwà-ònzí atdí ale mà rîi mbà. Obhó tí, obhónángatále náabáya ípírŋga pbìndà a'uta-otù ð.¹² Ndirò, Úyátá náhu nzá a'uta-nyutsì rò, pbétù Úyátá ífú rí ale bhà ípírŋga ní'íya ndi Úyátá-otù ð.¹³

¹³Yà ndì ndùgèrè ndì, ndòngò ofúngá tí àlè tò ngari ð dhu-otù ð, Krístò núuwù àlè'í Úyátá bhà ofúngá ð rò. Obhó tí, Ìlílà Andítá ràtina: ìndrù òho ka kapé, kadè abvòna ùtò mùsàlabbà dð, ní ndì ale rîi Kàgàwà bhà ofúngá ð.¹⁴ Ndi dhu anzi ndì wò dhu bhèyi, ndíní yà Kàgàwà akò fíndá làkà Àbràhamù tò asota nabhè tí ràrà àhu ìnzí ní Pbàyàhúdì dð Yèsù Krístò-otù ð. Ndirò, ndi dhu anzi ndì, ndíní àlè'í kóró àlè kabá tí yà Kàgàwà akò fíndá làkà Ìlílà-Alafí a'uta-otù ð.

Úyátá rîi nzí àdù Kàgàwà ðkò làkà núkò dhu

(Mík 7.20; Ròm 4.13-17; 10.4-13; Êfè 3.6)

¹⁵Àbanñzò, ma mí yà dhu-tì àwè fùkù ìndrù tò ðfò ð: ìndrù apé afína ð dhu àndí angyangyi yà ka nyú àkà ndíi dhu bhèyi, ní ndi andítá ùkò rí ale rîi mbà, ndirò kà dð rí ngàtsi dhu isè ale rîi mbà.¹⁶ Nírò, Kàgàwà náakò làkà Àbràhamù mà pbìndà mùdzukuru màna tò. Ìlílà-Andítá àti nzá: «pbìndà pbàdzukuru tò», àdhàdhì ábhò ale tò Kà rí kónzi dhu bhèyi. Pbétù, kàti: «pbùkù mùdzukuru tò». Kà-tì ní: atdí ale tò tí, ndi ale ní Krístò.¹⁷ Yàrí ní ndi ma mòzè munò dhu: Kàgàwà núuno wà afína ð dhu angyangyi Àbràhamù tò, yà ndi dhu àkàna ndíi dhu bhèyi, Músà bhà Úyátá ràdù nditò ifò miyà dònà ìbhu kumì nà atò-dzidò olù nà rò. Ní ndi Úyátá rîi nzí àdù Kàgàwà ɛno dhu ùkò, ndirò kà rí nzí àdù Kàgàwà bhà làkà núkò.¹⁸ Obhó tí, dhu apé íi Kàgàwà bhà dhu-tsí-kàmá tí ka kóko dhu rāhu Músà bhà Úyátá-nyutsinà rò dhu tí, ní kà rí nzí àdù àhu tdítð làkà-nyutsinà rò. Pbétù, làkà-otù ð, Kàgàwà itè wà pbìndà ídzìnga Àbràhamù tò.

¹⁹Nírò, Úyátá-kàsù níi àdhu? Ka kisé ka olù nà rò ndíní ìndrù tò afátá nitè tí, ràrà àhu yà Kàgàwà akò fíndá làkà Àbràhamù bhà mùdzukuru rírá àhu dhu ð. Màlàyíkà náavò ndi Úyátá ìndrù tò, yà ìndrù nzínzi ð idè ì màna Músà-otù ð.²⁰ Ìndrù nzínzi ð ríde ale-atdyú nà ka ka ríi ðyð rò ríi ale tò. Pbétù, Àbràhamù tò ndi ndí làkà ðkò rò, Kàgàwà íi atdíré tí.

Úyátá-kàsù tí íi dhu

²¹Nírò, wò dhu tí àtina, Músà bhà Úyátá ràkò nzá ndì Kàgàwà bhà làkà nà? Ìnzí, akekpá màtí! Ípírŋga ìbho rí ìndrù tò Úyátá ka kíbhòyana gukyè, ní ìndrù ka kózàyana ðzè obhónángatále tí Kàgàwà-ònzí Úyátá-otù ð.²² Pbétù, Ìlílà Andítá ràtina, kóró ale ràrîi nzérenga bhà obi-tsì nà, ndíní yà Kàgàwà akò làkà náaká tí *pbàkrístò tò, Yèsù Krístò i ale ná'ù dhu-okú dð rò.

²³Ínzá Yèsù à'ù ka kí dhu tò kàsùmi nàpè àkà rò, mà'í níi Úyátá útsi ale, màmbe inga ðdò dð, ràrà àhu Kàgàwà rí ndi a'uta àbhù mà rùni dhu ð.²⁴ Ndi dhu bhèyi ní ndi, Úyátá íi àdhàdhì dðká-nga àndà rí ale bhèyi, ràrà àhu Krístò rírá àhu dhu ð, ndíní Kàgàwà ɔzú tí mà obhónángatále tí a'uta-otù ð.²⁵ Pbétù, ròpè ndi a'uta írá àhu dhu ð rò, mà mfî mbà tdítð wò ndi àlè-dŋga àndà rí ale bhà obi-tsì nà.

²⁶Obhó tí, nyí kóró nyí ní Kàgàwà bhà inzo, Yèsù Krístò nyí nyà'ù dhu-otù ð. ²⁷Nyí kóró, yà nyí nyúngbò nyí Yèsù Krístò màná, bàtizò nyí nyálù dhu-otù ð rò, nyí nyófò wà nyí Krístò nà. ²⁸Dhèdhèrò nga rí mbá ií tdítdð Pbhàhúdí mà nzínzi ð ìnzí ní Pbhàhúdí màná, ino mà nzínzi ð dòyá aríi ítrí ale màná, kpabhále mà nzínzi ð vèbhále màná. Obhó tí nyí kóró, nyí ní atdí ale Yèsù Krístò-nyutsi. ²⁹Nyí nyapè ií Krístò bhà ale tí, ní nyí ní Àbràhamù bhà pbàdzukuru, ndirò nyí ní yà Kàgàwà akò fíndá làká Àbràhamù tò ndi ndábh-ùna dhu tí kóró dhu-tsí-kàmá.

Kàgàwà bhà inzo ní nzí Ùyátá tò ino

(Rom 8.14-17)

4 ¹Nírò, ma mátina yà dhu bhèyi: ingba, yà àbanà bhà dhu-tsí-kàmá tí àkànà ndàdi, náapè ií àdi ndi ndàdi ngbàngba tí rò, ní bhà ðfò mà núdá nzá i ino bhà ðfò nà, àzèmbè inè ndi ndíi dhu-kàmá tí rórò. ²Ndi kàsùmi ð, àbadhi ríi yà kivi arí ndàdù kàbhà dhu-tsí ðdò ale bhà ádrùngbànga-tsiná, ràrà àhu kà t'abanà udhè kàsùmi araya àkà dhu ð. ³Ní àlè'i nyú mà átò, àlè kii nzónzo bhèyi angyi, àlè níi yà adzi dð obi nà dhu-tsí tò ino. ⁴Pbétù, Kàgàwà udhè kàsùmi níitdègu àkà, ní Kivi Idhùna: tsibhále ugu ka, ràdù àdi ndòngò òvi Músà bhà Ùyátá-tsiná, ⁵ndíni ndi nduwù tí ndi Ùyátá-tsiná aróko ale, ndirò ndíni mà mii tí Kàgàwà bhà inzo nyú tí.

⁶Nyí ní Kàgàwà bhà inzo nyú. Ndi dhu itè rí dhu ní, Kivi Idhùna bhà Alafí rìrà àdi àlè-afí ð. Ndi Alafí ní ndi rí àlè àbhù àlè ràti: Àba! Àbadu! ⁷Nírò, ingbatí íli ndi ale mà nzínziku ð ní nzí ino tdítdð, pbétù ka ní Kàgàwà bhà ingba, ndirò Kàbhà ingba tí nyi nyíi dhu bhèyi, Kàbhàya pbìndà inzo tò ndi ndaròdona dhu-tsí átò indù.

Pòlò bhà irèta Galàtiyà ð *Kànísá ð bhà dð

(Gàl 3.1-4; 5.1-12)

⁸Angyinà rò nyí nyùni nzá Kàgàwà, ní nyí níi tìtò tò mǎngǔ-nzo tò ino. ⁹Pbétù, kòmbí nyí nyùni wà Kàgàwà, ndirò ngàtsi ní, Kàgàwà ùni wà nyí. Nírò, ingbà dhu bhèyi dhu, nyí nyádù nyádu tdítdð, kòkò ìmbá aríi obi nà, ndirò àkyàkyè dhu-tsí-tíi ní? Nyí nyòzè tí nyòkò i dhu-tsí tò ino tí tdítdð? ¹⁰Nyí nyòzè nyàbhu ifuta atdítdð atdídhená idho mà, àbí mà, kàsùmi mà atò màná tò. ¹¹Obhó tí, ma mí odo ònzi, akye dhu arana ií kòkórò ma mí kasu ònzi okúku dð rò dhu tí ní!

¹²Àbanínzò, ma mìtdè nyí itdè tí, dhu àkà nyòngò dhu ònzi yà mà marí dhu ònzi dhu bhèyi, àdhàdhì mà marí dhu ònzi wò nyí nyarí dhu ònzi dhu bhèyi òná ðfò ð. Nyí, nyí nyónzi nzá atdí nzére dhu-tidò mà rùdù. ¹³Nyí nyùni wà yà wemberè tí mà muno Ídzi Màkùrù fùkù òná kàsùmi ð, mà mii andi nà dhu.

¹⁴Nyí nyíyana inè nyónzi itsidu, ngàtsi ní minze rùkú, yà mà mii nà andi-okú dð rò. Pbétù, nyí nyónzi nzá itsidu, ndirò mà mínze nzá rùkú rò. Pbétù, nyí nyádù mako àdhàdhì nyí nyàmbènà Kàgàwà bhà màlàyikà mà nákð, ndirò ngàtsi ní, nyí nyàmbènà Yèsù Krístò nyú nditirò nákð dhu bhèyi! ¹⁵Nírò, angyè fùkú dhèdhe nyú nàrà àdhà? Obhó tí, mà mà'ù wà dhu: nyí rózèyana gukyè nyùwà nyíkpoiku mà, nyádù ùbhonà perè tí idù, ní nyí nyúwàyana ùwà! ¹⁶Ní kòmbí mà mǎgèrè tí ima, mongò fùkú òmvù tí, yà obhó dhu mà mòvò fùkù dhu-okú dð rò?

¹⁷Kòrí ale àpba àfiya rùkú, pbétù abádhí tó irèta ríí mbà mbèyi. Abádhí ózè dhu ní, ìndà nyí rùdú rò, ndíní nyí nyongó tí àdù afiku àpba rýá tí. ¹⁸Ídzi dhu tí rádù ìí dhu ní, ale-afí àpba ka kí ídzi dhu t'ónzita rǝ bílìnganà dhu, ìnzí ní yà atdíkpá àlè kíí nyí mànà òná kàsùmí ǝ tí. ¹⁹Pbànǝnzó, ma mí àpbe àbà okúku dǝ rǝ tǝdítdǝ, àdhàdhì ndùgu rí tsibhàle náarí àpbe àbà dhu bhèyi, rǝrǝ àhu Krístǝ rǝrǝ ngari àbà afiku ǝ dhu ǝ. ²⁰Ma màmbènà òzèna dhu ní, mìí atdíkpá nyí mànà kòmbí, madù ǝte nyí mànà vurò tǝdú na. Obhó tí, ma mùni nzá àdhu mà ònzì ma mǝdù okúku dǝ rǝ dhu.

Hàgarì mà Sàrà nà rǝtèna ǝyǝ ungbòta-tidǝ

(Oǝt 21.1-12; Èbr 12.18-24)

²¹Nyùnǝ pé dhu idù, nyí yà Músà bhà Uyátá-tsìnà nyí nyóze nyòkò rǝ, nyí nyíri tí inzà ndi Uyátá arúnǝna dhu? ²²Ka kándi dhu, katí: Àbràhamù ìí kpa-bhínzǝ nà ǝyǝ. Atdí ingba nugu kà tǝ nǝ kàbhà inc-àyi, Hàgarì, ndirǝ ngǝtsi ingba nugu kà tǝ nǝ Sàrà, yà ìnzí ní inc-àyi. ²³Wǝ ndi inc-àyi bhà ingba ka kugu àdhàdhì kórǝ ngǝkpà ale nùgu ka karí dhu bhèyi, pbétù wǝ ìnzí ní inc-àyi bhà-tsí ka kugu àdhàdhì yà Kàgàwà anzi lǝkǝ-otù ǝ. ²⁴Wǝrì dhu-tì rǝ ìnè: kǝkǝ ǝyǝ vèbhàle nítè dhu ní ǝyǝ ungbòta-tidǝ. Wemberè tǝ ungbòta, yà Sinayi tǝ pbìrì dǝ rǝ ndi nanzì, nítè ní Hàgarì. Ndi ungbòta-nyutsi rǝ arúvò nzónzǝ ní inc. ²⁵Ndirǝ Hàgarì ní Sinayi tí kátina Pbààrabhù-bvǝ pbìrì. Ndirǝ, kǝfǝ ndi yà kòmbí arǝí Yèrùsàlemà tǝ kigǝ, yà inc tí arǝí pbìndà inzo mànà nà. ²⁶Pbétù, yà òrù-akpà ǝ arǝí Yèrùsàlemà tǝ kigǝ rǝ òná nditǝrǝ, ndirǝ ka ní ndi àlè tsànà. ²⁷Obhó tí, Ìlǝlǝ Andítá rǝtina:

«Ábhù idhènu rǝka ndi, inyì ìngò-ayí, ìnzí nyi nyarí nyugu rǝ,
ǝvǝ dhèdhe tǝ ìkù, inyì, inzà nyi nyapèna uguta tǝ àpbe ìnè rǝ.
Obhó tí, yà kpatsibhàle ubhà tsibhàle,

nǝííya inzo nà abhǝ nyú, ròsè yà kpatsibhàle nà arǝí tsibhàle òná!»

²⁸Nyí mà àbanǝnzó, nyí ní yà Kàgàwà bhà lǝkǝ-otù ǝ ka kugu inzo, àdhàdhì Ìsakà ka kugu dhu bhèyi. ²⁹Pbétù angyi, yà kórǝ ngǝkpà ale nùgu ka karí dhu bhèyi ka kugu ngbàngba náavù yà Kàgàwà bhà Ìlǝlǝ-Alafí bhà ǝbì ní ka kugu ngbàngba-rǝ. Ndirǝ ndi dhu rǝ ìnè ndi ndi ndònzì ndi dhu bhèyi tí kòmbí mǝtí rǝ. ³⁰Ní, Ìlǝlǝ Andítá rǝ àdhu ùnǝ? Kà rǝtina: «Ódi wǝ inc-àyi mà idhùnà mànà. Obhó tí, inc-àyi t'ídhùnà mà rǝ nzí àdù òko àbaya bhà dhu-tsí-kǝmǝ tí atdíkpá, yà ìnzí ní inc-àyi t'ídhùnà mànà.» ³¹Ní ndi dhu bhèyi tí àbanǝnzó, àlè ní nzí inc-àyi bhà inzo, pbétù àlè ní yà ìnzí ní inc-àyi bhà inzo.

Krístǝ-nyutsi ìndrǝ rǝ òná nditǝrǝ dhu

(Gàl 2.3-5; 3.1-7,12)

5 ¹Krístǝ nùuwù àlè inc-kàsù ǝ rǝ, ndíní àlè kíí tí àlè dǝ àlèrǝrǝ òtǝsí. Nǝrǝ, nyìkò òtǝsí. Àpè nyàbhù nyí kitsu nyí tǝdítdǝ inc-kàsù tǝ kǝmǝ ǝ. ²Nyìri dhu! Ìma Pǝlǝ ma mòzè munò dhu fùkù mati, nyí nyapè nyóze kǝbhǝlǝ ǝnzìkù nga, ndíní Kàgàwà a'u tí nyí, ní Krístǝ anzi fùkù dhu rǝ mbà atdí mǝgàsù nà mǝtí. ³Ìma, ma mí dhu ùnǝ tǝdítdǝ kpangba: ingbàtí ìli ndi ale mà náapè ndòzè ndàbhù ǝnzìnà nga kǝbhǝlǝ, náká ndifu Uyátá kórǝ. ⁴Nyí nyapè nyóze kǝzù nyí obhónángatǝle tí Kàgàwà-ònzì Uyátá t'ífuta-otù ǝ, ní nyí nyìndà wà nyí

itse Krístò rɔ̀ rɔ̀, nyàdù Kàgàwà àmbènà ònzina fùkù ídzinga ìwi. ⁵Pbétù mǎí na, mǎ mɔ̀dɔ̀na atdyúka nyú ná dhu ní, Kàgàwà nɔ̀czúya mǎ obhónángatále tí a'uta-otù ɔ̀ dhu. Ndi dhu ní ndi mǎ mɔ̀dɔ̀na ɛ̀lɛ̀lǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tɔ̀ ɔ̀bi ní. ⁶Obhó tí, Yèsù Krístò màrà ì nún gbò ale tò, ale-ònzínga òbhòlò ka kí dhu mà, ndirò ìnzí ka kí kòbhòlò dhu màrà nónzì nzá atdí dhu mà. Àkǎkǎ dhu ní, ka'ù Yèsù Krístò, kadù ndi a'uta nítè ale òzè ka kí dhu-otù ɔ̀.

⁷Nyí, nyí nyí mbéyi nyú nyí nyówu angyi fùkù a'uta ɔ̀ ró! Ní, ádhi ndi tsùku nútù ìnzí nyífu obhó dhu? ⁸Wò tsùku ùtò rí dhu nírà nzá yà nyúnzi rí Kàgàwà bhà rò. ⁹Ákè aff-ngba náarí ndi ábhɔ̀ idyi nyú nábhù rǎmɔ̀. ¹⁰Pbétù, Ádrùngbǎle Yèsù ábhù ma mi'í a'uta ná ùkè: nyí nyí nzí vurò dhu ìrè yà ma mírèna dhu rɔ̀ rɔ̀. Pbétù, wò nzínziku ɔ̀nga òngbò arí ale dɔ̀ Kàgàwà rí pé anya ɔ̀tɔ̀, ìmbá í'ina ádhi pbá ale matí.

¹¹Pbàkà ɔ̀ ábanínzò, dhu apé í'ì ìnè ma marí'í dhu ɔ̀vɔ̀ ma marí'í ìndrù tò, ale-ònzínga òbhòlò ka kí dhu dɔ̀ dhu tí, ní ádhu-okú dò rò nga ndi ka kádù òko kambe àvu dɔ̀ rùdù ní? Ndi dhu bhéyi kí'í rò, atdí ale mà rí'í mbá í'í, yà Yèsù Krístò ka kutɔ̀ mǎsàlabhà dɔ̀ dhu ràdù ábhùnà ròtsù nzérenga ɔ̀. ¹²Í kǔkò nzí-nziku ɔ̀nga òngbò arí ale, nákanà 'ítò kpabhále-ɔ̀bi' a ròyá rò.

¹³Obhó tí ábanínzò, Kàgàwà núunzi nyí, ndíní nyí nyoko tí òkú nyí-tírò. Nírò, nyí nyàkǎ nzá nyídyí wò òkú nyí nyarí'í nyí-tírò dhu, rí'í rusà ùfà rí fùkù, nyónzì yà ngbòku rí atdyúya òho dhu dhu tí. Pbétù nyí nyàkǎ nyówu dzùnàku ònzì rɔ̀ nzínziku ɔ̀ àzè ɔ̀. ¹⁴Obhó tí, Músà bhà kórɔ̀ Ʋyátá ka kándu yàrí atdí Ʋyátá ɔ̀. Ndi Ʋyátá ràtina: «Nyí nyàkǎ nyoze ɔ̀dhìnu yà nyí nyú nyí nyoze nyí nyí-tírò dhu bhéyi.» ¹⁵Pbétù, dhu apé í'ì nyí nyárí nyùkǎ, nyàdù àmbè nyá'a dɔ̀ ìrì ɔ̀ ìzà bhéyi dhu tí, ní nyàndà nga mbéyi, ìnzí nyòtɔ̀ tí tsèku nzínziku ɔ̀.

ɛ̀lɛ̀lǎ-Alafí nákǎ ndi ndùndà ìndrù dhu

¹⁶Nírò, ma mí dhu ùnɔ̀ fùkù, mati: nyí nyàkǎ nyùbhà Kàgàwà bhà ɛ̀lɛ̀lǎ-Alafí rùndà nyí. Ndi dhu bhéyi ní ndi, nyí nyí nzí àdù yà ngbòku rí atdyúya òho dhu ábhù rùndà nyí. ¹⁷Obhó tí, ale-ngbò rí atdyúya òho dhu mà náarí 'àgò ɛ̀lɛ̀lǎ-Alafí rí atdyúya òho dhu ná. Ndirò, ɛ̀lɛ̀lǎ-Alafí rí atdyúya òho dhu mà náarí 'àgò ale-ngbò rí atdyúya òho dhu ná. Kǔkòrí ɔ̀yɔ̀ dhu náarí 'àgò, ndi dhu ràdù nyábhù ìnzì nyónzì yà nyí nyòzè nyónzì dhu. ¹⁸Pbétù, dhu apé í'ì ɛ̀lɛ̀lǎ-Alafí arí nyùnda dhu tí, ní nyí nyí nzí àdù òko tɔ̀tɔ̀dɔ̀ Ʋyátá-tsinà.

¹⁹Ale-ngbò arábhùna kónzì dhu núnì wà ì kpangba. Í dhu ní: múnýòni, Kàgàwà-nyìkpò ɔ̀ ka kɔ̀tí dhu, ale-ngbò rí atdyúya òho dhu rí ale ùnda dhu, ²⁰***sànamù-ònzì** ka kí ale ùkò dhu, adhi òwè ka kí dhu, òmvù tí ka kóko dhu, anya t'ònzita, adha tɔ̀ ale-afí, akótá, agòta, ìndrù-ɔ̀nga rí ndùndo dhu, ale-tì t'áfàta, ²¹ngàtsi ale-fɔ̀ rí'í dhu-atdyú t'òhota, iwa òri ka kí dhu, ònyù ònyu ka kí ɔ̀bìna ròsè dhu, ndirò ngùkpà dhu-tsí kòrí dhu ná ì nófò màrà. Ní, ma mí dhu ɔ̀vɔ̀ fùkù tɔ̀tɔ̀dɔ̀ ádhàdhì yà angyi ma mɔ̀vɔ̀ ka dhu bhéyi mati, kòrí dhu ònzì arí ale, náabáya nzí ngari òrù-akpà ɔ̀ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ɔ̀.

²²Pbétù, ɛ̀lɛ̀lǎ-Alafí arí í'òna itse ní: àzè, dhèdhe, màràngà, dhu-dzi t'ò-ndùta, ídzinga, ìndrù dzùna t'ònzita, ìndrù rí'í a'uta ná ale ɔ̀ dhu, ²³ìyònga, ìnzì ka kí ale itsù akye atdí dhu ɔ̀ dhu. Músà bhà Ʋyátá násà nzá kǔkò dhu!

²⁴Ní, Krístò Yèsù bhà ale nátŵ wà fíyó ale-ngbò tó ƒfò mà, yà ì nutsi kóró nzére dhu-atdyú t'óhota tó imbi mànà mùsàlabhà dŵ. ²⁵Ní, dhu apé ì ìlílà-Alafí bhà obi ní àlě karóko dhu tí, ní àlě kàkà àlě rùbhi átò ìlílà-Alafí rí àlě ùnda òná otu Ƶ. ²⁶Àlě kàkà nzá àlě ròyò àlě, àlě kàkà nzá àlě rònzi àlě rùsà, ndirò àlě kàkà nzá àlě rònzi àlě-adhà.

Ìndrù àkà 'ònzì dzùnàya nzínziya Ƶ dhu

(Ròm 12.1-11; 2Kò 9.6; Ēbr 6.10-12)

6 ¹Àbanínzò, dhu apé ì atdí ale nábà ndì atdí afátá nà dhu tí, ní nyí, yà Kàgàwà bhà ìlílà-Alafí arí nyùnda rò, nyí nyàkà nyàdu ndì ale ídzì otu Ƶ yorowà tó afíku nà. Ndirò, nyí nyàkà nyòdò nyí nyí-tírò, akye nyí nyadùna òtsù átò pƒòmvo rí afíku ùmvù dhu Ƶ ní. ²Nyòngò dzùnàku ònzì nzínziku Ƶ, nyànò fùkú ànò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyàdù Krístò bhà Ʋyátá nífu. ³Atdí ale mà náapè ndòzù ndítírò dhu tí, àzèmbè mbà ndì ndí dhu tí rórò, ní ndi ale ní ndítírò rí ndùtrà ale. ⁴Ìngbatí ìli ndì ale mà náká ndàndà kàsùna ndítírò. Ndirò, kápè ì ìdhèna rí ndìkà okúna dò rò dhu nà, ní kà-dhè àkà ndìka ndì kàsùna-bvu nyú rŵ, ìnzì ní ndùdhe ndì ngàtsi ale rŵ. ⁵Obhó tí, ìngbatí ìli ndì ale mà náanóya pbìndà ànò ndítírò.

⁶Ídzì Mākūrù ka kùdhe fìndà ale náká ndàrà ndì ndòngyè kóró pbìndà ongyéngá-ŵnga ùndò rŵ yà ndi dhu nùdhe fìndà ale mànà.

⁷Ìnzì nyùtrà nyí nyí-tírò: Ìnzì Kàgàwà arí ndùbha kíkpa ndì nà! Yà ndì ndòzòna dhu-tidò ní ndi ndi ale adùya ògùnà inga Ƶ rò. ⁸Ngbòna ózè dhu tó ƒfò Ƶ rí dhu òzò ale nóoguya ní ndi ale-ngbò tó ƒfò Ƶ ndì ndí Ƶ itse: ndi itse ní Ƶve. Pbètù, ìlílà-Alafí ózè ka dhu bhèyi rí dhu òzò ale nóoguya ní ndi ìlílà-Alafí rŵna itse: ndi itse ní dhòdhòdhonga tó ípirŵnga. ⁹Apé kìngyè àlě ídzìnga t'ònzita ní. Obhó tí, kàsùmì rākà nínganí, àlě koguya àlě tó itse ìnzà àláfí ìngyè ndì kasu rŵrò ní. ¹⁰Nírò, òko àlě kòko kàsùmì nà rŵ, dhu àkà àlě rònzi ídzìnga kóró ale tò. Ròsè dòtsí, àlě kàkà àlě rònzi ka a'uta Ƶ arfí àlě t'ádóna tò.

Bhàruwà ríku dònà rò dhu t'òvota mà, ovità màna

(Fil 3.2-11)

¹¹Nyàndà pé ìngbà dhu bhèyi màtí ma màndí bhàruwà Ƶtsúdu nyú ní fùkù, ádròdrŵ nyíkpóya nà andítá nyú ní dhu! ¹²Kóró kòrí ale, kŵkò nyùtù arí kòbh-òlò onzìkú nga ale, ní ì ì nòzè ìtè ì ale-ngbò tó ƒfò Ƶ rí ndònzì dhu Ƶ ale. Pbètù, abádhí arí dhu ònzì ndi dhu bhèyi tí, ndíní ìnzì ka kavù tí rŵyá Krístò bhà mùsàlabhà-okú dò rò. ¹³I ale, kŵkò onziyá nga ka kòbhòlò ale, náarí nzí Músà bhà Ʋyátá nífu ì nyú tírò. Pbètù abádhí ózè dhu ní, kòbhòlò onzìkú nga, ndíní ì ambè tí 'òyò dŵ, ì rārì ndi ì útù nyí nyí rŵ ndi ize nà rùkú. ¹⁴Ní, imá na ní ndi, ma mòzè nzá midzì ma, ìnzà ní àlě tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò bhà mùsàlabhà-okú dò rò tí ma midzì ma rò. Obhó tí, wò ndi mùsàlabhà-otù Ƶ ní ndi, ma mòzè yà adzi àdhàdhì iwà òvè dhu tí, ndirò yà adzi ràdè mòzè átò iwà ma mòvè dhu tí. ¹⁵Ìndrù-ònzìnga òbhòlo ka kí dhu mà, ìnzì ka kí kòbhòlo dhu mànà, nónzi nzá atdí dhu mà. Àkākà atdí dŵ dhu ní Kàgàwà rìbhò ípirŵnga-owútá àlě tò. ¹⁶Ndirò kóró ale, yà ma múdhèna dhu ìfù arí fíyó ípirŵnga Ƶ, ndirò Pbàìsràyélí Kàgàwà bhà ale mànà tò ma mátina, Kàgàwà bhà màrùngà mà, Kàbhà ídzìnga mànà rākà ì ì abádhí dŵ kóró.

¹⁷Nírò kòmbí, atdí ale mà náká nzá ndàva tsidu tdítđđ. Obhó tí, yà ma mfì nà rùdú otú-bhu ní, Yěsù-okú dò rò ma mábà.

¹⁸Àbanĩnzó, àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò bhà ídzìnga àká ndĩĩ nyĩ nà. Àmìnà.

Ėfesò

Ė pbàkrístò tò Pòlò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ò nòtù ádròdrĖ dhu tí dhu

Kas 19.1-41; 20.17-38 ò ka kózàna dhu ní Pòlò adí Àziyá-Ngba tó pòlì Ė ádràngbà kigò Ėfesò Ė ìbhu ató tí dhu. Kòmbí ka karí ndi pòlì àti Tùrùkiyà tí. Kǎdì ndi kigò Ė ndíní ndi ndũnó tí Ídžì Mǎkǔrù. Ní olù nyú, mbèmbè iwà azà kumì ató údà Yèsù ka kégù dhu-dzidž rórò, kǎndí yàrí bhàruwà imbi ò ndi ndířì Rómà tó kigò Ė rórò (Ėfe 3.1; 4.1; 6.20) Ėfesò Ė řřì kànísà mà, kǎ-gì rǒ řřì kórǒ kànísà mànà tò (Upf 1.11). Ė kànísà Ė ábhĖ pbàkrístò nířì ìnzǎ ní Pbhàyahúdí.

Pòlò azè nditè Ėfesò Ė ***pbàkrístò** tò dhu ní iwà Kàgàwà údhè ndi ndónzina dhu tí dhu. Wemberè tí ní, Kàgàwà ózè ndili yà ndi ndanzì kórǒ dhu-tsí yà adžì Ė arřì mà, òrè-akpà ò arřì mànà atdí ale kèlě, Krístò, rònyè idzi džyá.

Ɔyó řì kǐsè ní, Pòlò azè pbàkrístò ròkò atdínga Ė, àdhàdhì yà řiyó ípirǒnga-ǒwútá Yèsù Krístò bhà ale tǐrò nónzi ka dhu bhèyi.

Pòlò níidyi kǎrì ìbhu Ėfò, ndíní Yèsù ná'ù ale nùgèrè ò 'òngò atdí ale nyú tí Kàgàwà tò dhu nitè tí: yà ní, ***Kànísà** arřì àdhàdhì ale-ngbò bhèyi, Krístò ràdù ìřì ndi ale-dò dhu, Kànísà arřì àdhàdhì idza bhèyi, Krístò ràdù ìřì ndi idza-pbidò òdò arí odu dhu, ndirò ní Kànísà ní Krístò bhà tsibhále bhèyi dhu.

Ndi dhu bhèyi ní ndi, dhu àkǎnà pbàkrístò rùngbò ò, 'òkò atdíkpà řiyó Ádràngbàle Krístò mànà.

Bhàruwà-nyitì ka kóhù tí dhu

- Pòlò řì Ėfesò tó kigò Ė pbàkrístò nóvì dhu (1.1-2).
- Krístò-otù Ė Kàgàwà řǒnzina pòindà ale tò idžinga (1.3-3.21).
- Kàgàwà únzi ale ní anzita nà àkǎ Ėfò Ė dhu àkǎ kòkò dhu (4.1-6.20).
- Pòlò řì pbàkrístò òvì bhàruwà říku dòná rò ovita ní dhu (6.21-24).

Pòlò řì Ėfesò tó kigò Ė pbàkrístò nóvì dhu

(Kas 18.19-21; 19.1-7; 20.17)

1 ¹Yàrí bhàruwà nàndí ní ima Pòlò, yà Kàgàwà nyú azè řìřì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí ale. Ma màndí dhu yà Ėfesò tó kigò Ė aróko Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù Krístò mànà ò úngbò ò ní řiyó ungbòta Ė ìkò pòtsó ale tò. ²Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádràngbàle Yèsù Krístò mànà náká 'àso nyí, 'adè nyǎbhu nyòkò màrùngà Ė affíku ò.

Krístò-otù ʒ Kàgàwà rǝnzina pbìndà ale tò ídzinga

(Ròm 8.15-17,28-30; 2Tè 2.13-14; 2Tì 1.9-10)

³Dhu àkǎ àlè rilè Kàgàwà, àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò t'Ábanà! Ka ní ndi àlè'i náso ʒrù-akpà ʒ rò irà ale-afí tó kóró asota-tidò nǎ, Krístò mànà àlè kúngbò àlè dhu-otù ʒ. ⁴Inzá ndi ndàpè yà adzi ʒnzi rǝrò, Kàgàwà náavò àlè, àlè rǝ'i pbìndà ale tí Krístò-nyutsi. Kǎnzì ndi dhu ndíni àlè koko tí ìlǎlǎ ale tí ʒnzíná, ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kǝzùna ʒnzíná dhu rǝ'i nyuyatsi ale tí, ndi ndóze àlè dhu-okú dò rò. ⁵Kàgàwà náapì àlè mùhàngú ʒ rò, àlè rǝ'i pbìndà inzo tí Yèsù Krístò-otù ʒ. Kǎnzì dhu ndi dhu bhèyi àdhàdhì ndi nyú ndi ndóze ka dhu bhèyi. ⁶Nírò, àlè kǎkǎ àlè rilè Kàgàwà yà àlè tò kǝbho pbìndà ídzinga tò ádrùngbǎnga-okú dò rò. Kǝbho ka tírǝrò, yà atdíð ndi ndaze Idhùnà-otù ʒ.

⁷Krístò-azù-otù ʒ, Kàgàwà núukolò àlè'i nzére dhu ʒ rò, ndàdù àlè tò nzér-enga núbà àlè tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà níitè pbìndà ídzinga tò ábhǝ-nga àlè tò, ⁸ndìbhò dhu-ʒnga t'òvòta mà, àkǎkǎ inga t'únita mànà àlè tò. ⁹Kǎbhù àlè rùni ʒdhù ʒ ndi ndudhé dhu. Ndi dhu kùdhé angyangyi pbìndà ídzinga ʒ ndi ndǝnzíya tí Krístò-otù ʒ. ¹⁰Ndi Kàgàwà udhé dhu ní, yà ndi ndakò kǎsumì ʒ, ndi rǎrì yà ndi ndabhòlò kóró dhu-tsí, kǎkǎ ʒrù-akpà ʒ arǝ'i mà, yà adzi ʒ arǝ'i mànà-tsù nùndù, Krístò rǝnyù idzi dýá.

¹¹Ndirò Krístò-nyutsi, Kàgàwà níibho wà yà ndi ndudhé mà moko tí kǎmǎna tí dhu fǎkǎ, ndòvò mà angyangyi yà ndi nyú ndi ndudhé ka dhu bhèyi. Kǎnzì kóró i dhu, àdhàdhì ndi ndudhé ka ndirò ndi ndazè ka dhu bhèyi. ¹²Nírò, yà wemberè t'ále tí mà mìrì Krístò dǝ atdyúya níli ale tí rò, mà màkǎ mìlè Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tò awáwù.

¹³Nyí mà átò, nyí nyitdègu obhonga tò màkùrù ìri, ní nyí nyadù Krístò ná'ù. Ndi màkùrù ní Kàgàwà bhà ídzi Màkùrù yà ʒgù nibho fùkù. Ndirò, Kàgàwà adù ìlǎlǎ-Alafí yà ndi ndakò fíndá làkǎ níbhò fùkù, rǝ'i pbìndà ale tí nyí nyí dòtsí dhu itè rí pbìndà ize tí. ¹⁴Wò ndi ìlǎlǎ-Alafí ní ndi rí dhu itè àlè rabáya ongyéngá^a, yà pbìndà ale tò Kàgàwà akò fíndá làkǎ ongyéngá nzínzi ʒ. Àlè kabáya ka Kàgàwà rǝ àlè'i núwù dòtsí nzérega ʒ rò nínganí. Nírò, àlè kǎkǎ àlè rilè Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tò awáwù.

Polò rǝ ndítsò Èfèsò tò kigò ʒ pbàkrístò dǝ dhu

(Fìl 2.9-11; Kòl 1.3-6,9-13,18-19; 1Pé 1.3-4)

¹⁵Kàgàwà ʒnzi dhu-okú dò rò ní ndi, yà ma mìríná nyí nyá'ù Ádrùngbǎle Yèsù tí dhu mà, nyí nyóze Kàgàwà bhà ale kóró tí dhu mànà rò, ¹⁶ma màrí nyíre pbàkǎ itsòta ʒ, ndirò mà màrí nzi míngyè ʒtsò ábhù mà mí Kàgàwà tò okúku dò rò rò. ¹⁷Ma mí mitsò yà ádrùngbǎnga tò awáwù nà arǝ'i àlè t'Ábanà, àlè tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà Kàgàwà rǝ, ndíni dhu-ʒnga t'òvòta tò pbìndà Alafí nabhù tí fùkù. Ndi Alafí rǝ Kàgàwà itè fùkù, ndàdù ábhuna nyùni mbèyi nyú. ¹⁸Ma mí mitsò Kàgàwà rǝ, ndíni fùkù irèta-nyíkpo nungbe tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi kúnzi nyí ndíni nyí nyuni tí yà nyí nyúli atdyúku dýá dhu, nyàdù yà pbìndà ale tò kǝli dhu-tsí tò ùyúya ongyéngá núní. ¹⁹Ndirò, nyí nyí ìngbà dhu bhèyi màtí kǎbhà ádrùngbǎnga tò ʒbi náarǝ'i ádrùngbǎ nyú àlè tò dhu núní, yà ka àlè kǎ'ù rò. Ndi pbìndà ádrùngbǎnga tò ʒbi Kàgàwà itè ʒbi

a 1.14 Ndi ongyéngá ní ʒgù mà, dhòdhódhóngá tò ípírʒnga mà, ngùkpà dhu-tsí mànà.

nyú nà, ²⁰yà Krístò ndi ndabhù rìngbè ndi òve-bvù rò, ndàdù àbhunà ràdi pbindà fangà dònà rò òrù-akpà ò ònà kàsùmì ò. ²¹Ányì nga ní ndi, Kàgàwà fli Krístò kórò málàyíkà mà fíyò kámá màrà dǒ, yà ádrùngbǎnga tó òbí nà arǒ kórò ale dǒ, ndirò kórò ádròdrǒ pǎkámá dǒ. Ndirò Kàgàwà fli ka kórò òvò, yà òvò ka kádù òvò nà kòmbí màtí, ndirò olù màtí ka kòvòya dǒ. ²²Kàgàwà ábhù wà Krístò ròbè kórò dhu-tsí-dò, ndàdù kili rǐ Kànìsà-dòtsirò tí. ²³Kànìsà ní Krístò-ngbò. Krístò arádi ngbùlùna nyú nà Kà-nyutsi, Kàgàwà ràdù àdi ngbùlùna nyú nà Krístò-nyutsi.

Kàgàwà bhà ídzinga-okú dò rò àlè kugù dhu

(Kòl 2.12-13; 3.1-3; Tít 3.3-8)

2 ¹Angyi, nyí nǐ iwà úve ale Kàgàwà-nyìkpó ò, fùkú afátá mà fùkú nzér-enga màrà-okú dò rò. ²Nyí nyongónà òko ònà òfò náafò ndi yà adzi ò ale náaròko ònà òfò nà. Nyí nyífu awe ò aróko nzére-alafí ò ádrùngbǎle, yà kòmbí idzi nónyù kákà inzǐ arí Kàgàwà-tsù dhu ìri ale dǒ. ³Angyí, àlè'í kórò, àlè kǐ'í átò abádhí bhèyi. Àlè kongónà òko àdhàdhì yà àlè kǐ'í nà ìndrù tó òfò rǐ atdyúya òho dhu bhèyi, àlè ràdù àmbe dhu ònzì dǒ àdhàdhì àlè-afí mà àlè-ngbò màrà nòzè ka dhu bhèyi. Ndi òfò ò àlè karóko dhu-okú dò rò, àlè'í nǐ iwà dhu ípfo ngùkpà ale bhèyi tí, ndíní Kàgàwà itdì tí àlè-ànyà pbindà nàwí ò ale.

⁴Pbétù, Kàgàwà bhà izu náarfí ádrùngbǎ nyú ìndrù tò. Kòzè àlè atdídǒ. ⁵Yà àlè kǐ'í iwà àlè kúve Kàgàwà-nyìkpó ò àlè tó afátá-okú dò rò ale rórò, kǎbhù àlè, àlè rǐ'í ípìrònga nà atdìkpá Krístò màrà. Ní Kàgàwà nǐgù nyí pbindà ídzinga ò. ⁶Yèsù Krístò màrà àlè kúngbò àlè dhu-otù ò, Kàgàwà ábhù àlè rùngbè àlè òve-bvù rò atdìkpá Krístò màrà, ndíní àlè konyuya tí idzi atdìkpá kà màrà òrù-akpà ò. ⁷Ndi àlè tó ndi ndanzi Yèsù Krístò-nyutsi ídzinga-otù ò, kǎzè nditè idho rǐ ìndrù ùkǒ nǐ pbindà ídzinga tó ádrùngbǎnga olùnà rò rǐrà kórò ató ò. ⁸Obhó tí, nyí nyúgu Kàgàwà bhà ídzinga-okú dò rò a'uta-otù ò. Wò ndi ògù náhu nzá nyí nyónzì dhu-okú dò rò, pbétù ka ní Kàgàwà bhà perè. ⁹Inzǐ ní kàsùku-okú dò rò dhu ndi, akye atdì ale mà náarana àdi ndàmbe ndòyò dǒ nǐ. ¹⁰Obhó tí, àlè'í ní Kàgàwà-òtsù-tsírò kasu, ndirò Yèsù Krístò màrà àlè kúngbò àlè dhu-otù ò, Kàgàwà anzi àlè ndíní àlè kongó tí idzi dhu ònzì. Í idzi dhu ní yà angyangyi Kǎhù nyìya-tì, ndíní àlè kongó tí ònzìnà dhu.

Krístò-nyutsi ìndrù rǐ'í atdì ale tí dhu

(Kòl 1.20-22; Ėbr 10.19-22; 1Pé 2.4-7)

¹¹Nírò, nyìrè pé ìngbà dhu bhèyi ale-tidò màtí nyí nyí'í angyí dhu. Ònzìyànga ka kóbhòlò dhu-okú dò rò, Pbàyàhúdì arí nyàtì inzà ka kóbhòlò ònzìyànga ale tí. Pbétù, abádhí aróte yà ìrinà rò ìndrù arónzina ròyá ize dǒ tí. ¹²Wò ndi kàsùmì ò, nyí nyuni nzá Krístò. Nyí nyí'í olo tí Kàgàwà bhà ale, Pbàìsràyélí nzínzì ò. Kàgàwà mà núungbò ò pbindà ale màrà, ndàdù ndi ndónziya dhu tó làkà nókò abádhí tó ndi ungbòta-nyutsi. Pbétù nyí nyí'í olo tí ndi ungbòta ò. Nyí nyí'í mbà yà adzi ò nyí nyádù òdònà nyí nyabá tí dhu nà, ndirò nyí nyuni nzá Kàgàwà. ¹³Pbétù kòmbí, yà Yèsù Krístò màrà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ò, nyí, yà itse nyí nyí'í angyi Kàgàwà rǒ rò rò, nyí nyí'í íkỳèrò Kàgàwà-tí, yà ndi nufu okúku dò rò Krístò-azù-otù ò. ¹⁴Obhó tí, Krístò nyú nditírò ní ndi màràngà nibho àlè tò. Kǎbhù Pbàyàhúdì mà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì màrà ròngò

atdì p̀bìrì ð ale tí. Yà ndì ndabhù ndì ndítírò ɔvè tò dhu-otù ð, kùgolo wà abádhí nzínzi-ðnga nutu, ndabhù r̀í òmvù tí imvù. ¹⁵ Àbadhi núugolo Músà bhà Ùyátá mà, i Ùyátá arávina ka konzi tí dhu mà, kàrózèna kifu dhu màna, ndíní ndì ndabhù tí k̀ðk̀ð P̀bàyàhúdì mà ìnzì ní P̀bàyàhúdì màna r̀òngò atdì p̀bìrì ð ale-ɔwútá tí, ndì màna abádhí ùngbò ì dhu-otù ð. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kìbho màr̀ungà abádhí nzínzi ð. ¹⁶ Mùsàlabhà d̀ð ndì ndòvè dhu-otù ð, Krístò náandu abádhí-t̀sù r̀òngò atdì ale-ngbò tí, ndàdù abádhí ùngbò Kàgàwà nà. Ndi mùsàlabhà-otù ð, Kítò abádhí nzínzi ð ì òmvù. ¹⁷ Krístò ira màr̀ungà t̀ð Ídzì M̀àkùr̀ù núnò, nyí ìnzì ní P̀bàyàhúdì, yà itse nyí nyí Kàgàwà r̀ð r̀ò tò, ndirò P̀bàyàhúdì, yà ìkyèr̀ ì Kà-tí tò. ¹⁸ Obhò tí, Krístò-otù ð nga ní ndi, àlè'ì P̀bàyàhúdì mà ìnzì ní P̀bàyàhúdì màna, àlè kádù òwu ùvò àlè t̀'Àbanà-ònzì yà atdì tí ar̀í Ìl̀l̀à-Alafí-otù ð.

¹⁹ Nírò kòmbí, nyí, ìnzì ní P̀bàyàhúdì t̀í, nyí ní nzì olo t̀dítð ndirò nyí ní nzì iwù tí iwù vurò ngari ð r̀ò ale. P̀bétù kòmbí, nyí nyóngò wà p̀bìrì ð ale nyú tí, atdìkpá Kàgàwà bhà ale màna, ndirò nyí nyóngò wà atdì idza ð bhà tí Kàgàwà bhà ale màna. ²⁰ Àdhàdhì odu nì ka k̀sì idza bhèyi, nyí mà átò, nyí ní idza ka k̀r̀ù nì odu. Uvitatále mà p̀bànábi màna ní ndi idza-p̀fð ka k̀r̀ù nì odu, ndirò Yèsù Krístò nyú ndítírò ní ndi ndi idza-p̀bìdò ððò r̀í àdr̀ungbà odu. ²¹ Ndi Krístò ní ndi, idza ka k̀sì nì odu nábhu ar̀í r̀àp̀bà ì atdìkpá, ndi idza ràdù ðtro, ràrà àhu Kàgàwà-nyìkpò ð ìl̀l̀à Kàbhà idza, yà Kàrádi òná tí. ²² Krístò màna nyí nyúngbò nyí dhu-otù ð, nyí, nyí nyúngbò wà nyí átò atdìkpá k̀r̀ò ngùkpá ale màna, nyí Kàgàwà arádi òná ngari tí, Kàbhà Ìl̀l̀à-Alafí-otù ð.

Polò anzì ìnzì ní P̀bàyàhúdì nzínzi ð kasu

(Èfe 1.9-10; Kòl 1.24-29; 1Pé 1.10-12)

3 ¹ Wò dhu-okú d̀ð r̀ò ní ndi, ima Polò, ma m̀arí m̀itsò Kàgàwà r̀ð d̀ùkù. Ma mar̀í imbi ð Yèsù Krístò tò ma m̀arí kasu ònzì, mambè Ídzì M̀àkùr̀ù núnò d̀ð f̀ùkù nyí ìnzì ní P̀bàyàhúdì tò dhu-okú d̀ð r̀ò. ² Obhò tí, nyí nyí wà dhu mbèyi nyú, p̀bìndà ìdzinga ð, Kàgàwà r̀ìbhò wà f̀ùkù ma m̀adù ònzìnà kasu fudù. ³ Kàgàwà ìtè ndì idù, ndíní ma m̀uni tí yà ðdhù ð arádi ndì ndudhé ndíní ndì ndònzìyà tí dhu. Ní ma m̀andí wà dhu ake tí f̀ùkù ndi dhu d̀ð. ⁴ Nyí nyapè ì andítá nòzù, ní nyí nyádù ìngbà dhu bhèyi m̀atí ma m̀uni Krístò d̀ð dhu yà ðdhù ð arádi núnì ùnì. ⁵ Angyí, Kàgàwà nítè nzá wò ndi ðdhù ð arádi dhu ìndr̀ù tò. P̀bétù kòmbí, kítè ka p̀bìndà ìl̀l̀à uvitatále mà, p̀bìndà ìl̀l̀à p̀bànábi màna tò, p̀bìndà ìl̀l̀à-Alafí-otù ð. ⁶ Ndirò, wò ndi ðdhù ð arádi dhu-tì ní: Ídzì M̀àkùr̀ù-otù ð, ìnzì ní P̀bàyàhúdì mà r̀abáyà Kàgàwà apì p̀bìndà ale tò asota atdìkpá P̀bàyàhúdì màna. Abádhí nóngò wà atdì ale-ngbò-r̀ònga tí, ndirò abádhí nába wà yà Kàgàwà akò f̀indá làkà Yèsù Krístò-otù ð dhu-tì átò.

⁷ Kàgàwà ìlì ma m̀í Ìdzì M̀àkùr̀ù-kàsù t̀'ále tí, yà p̀bìndà àdr̀ungbànga t̀ð ɔbì nì ndì ndíbhò idù p̀bìndà ìdzinga t̀ð perè-otù ð. ⁸ Ima ní ìmbà t̀ina nà ale nyú Kàgàwà bhà ale nzínzi ð k̀r̀ò. P̀bétù, Kàgàwà bhà ìdzinga ní ndi ma nábhu mongò Krístò bhà asota nòvò ìnzì ní P̀bàyàhúdì tò. Ndi asota ní yà ìnzì f̀indá àdr̀ungbànga r̀ì ndùnì. ⁹ Kìbhò ma m̀í ndì ndarí ðdhù ð arádi dhu àbhù r̀àkà tí dhu òvò ma m̀í awàwà ð k̀r̀ò ale tò ní ìdzinga átò idù. Ndi Kàgàwà, yà k̀r̀ò dhu nanzi ale, náarù wò ndi ndi ndudhé dhu r̀òngò àdì ðdhù ð nyunatsi dhòdhòdhonganà, ¹⁰ ndíní kòmbí ***Kànisà-otù** ð, k̀r̀ò m̀alàyíkà mà f̀iyò kámá màna núnì tí dhu Kàgàwà rarí dhu-ðnga òvò dhèdhèrò ðfð ð. ¹¹ Kàgàwà àbhu

ndi dhu ràkà àlě tó Ádrùngbàlě Yěsù Krístò-otù ǝ, yà rǝpě ndi mùhàngú ò rò ndi ndudhé ka dhu bhěyi. ¹²Yà Yěsù Krístò mànà àlě kùngbò àlě dhu-otù ǝ, ndirò ka àlě ká'ù dhu-otù ǝ, àlě kábà wà ìmbà àlě-tsù ùtò rí dhu rǝrò rórò àlě kádù òwu ùvò Kàgàwà-ònzí a'uta nyú nà ònà otu. ¹³Nírò, ma mìtǝdè nyí ìtǝdè tí, àpé nyàbhù afíku rìngyě ndi, yà okúku dò rò ma mábàna àpǝbè nǝ, ndi àpǝbè ní ndi ádrùngbànga tó awáwù nàbhù rí fùkù nídhuní.

Pòlò rǝ ndìtsò Èfesò tó kigò ǝ *pbàkrístò dǝ dhu

¹⁴Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mòkò ma ɔtdyàdu dǝ Àba Kàgàwà-ònzí. ¹⁵Àbadhi ní ndi kórò rùgànda-tsù yà òrù-akpà ò arí'í mà, yà adzi dǝ arí'í mànà t'Ábanà, yà abádhí dǝ arí ɔvɔ ùvǝ ale. ¹⁶Ma mí mìtsò Kàgàwà rǝ, ndíní nyí nírà tí nyukutsi nà rò pbìndà Ìlǝlǝ-Alafí tó ádrùngbànga tó ɔbi nǝ, pbìndà ádrùngbànga tó awáwù tó ábhǝnga-bvu rǝ. ¹⁷Ma mí mìtsò, ndíní Krístò ongó tí àdi afíku ò a'uta-otù ǝ. Ma mí mìtsò átò, ndíní nyí nyí'í tí ivéya ɔdì ì, 'àdù ìko àzè dǝ ale tí. ¹⁸Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí, yà atdíkpá nyí nyí'í mànà Kàgàwà bhà ngǝkpà ale mànà, nyí nyádù Krístò bhà àzè tó íhùnga mà, kà tó ádzínga mà, kà tó ádzínga ràrà ɔrù mà, kà tó ádzínga ròfò obvò mà nùni. ¹⁹Ma mí mìtsò, ndíní nyùni tí Krístò bhà àzè, yà kórò ale tó inga t'úni tó dònà ósè àzè. Ndirò ma mí mìtsò ndíní Kàgàwà bhà dhu tí arí'í kórò dhu ní'í tí fùkú dhu tí átò.

²⁰Kàgàwà arí kasu ònzi àlě-nyutsi pbìndà ádrùngbànga tó ɔbi nǝ. Ndirò Kà-fó àlě kònzì dhu rò, Kà rǝrǝ ìnè ndònzì ka abho nyú ròsè. Obhó tí, Kàbhà ádrùngbànga tó ɔbi nòsè wà àlě kádù ìrèna kórò dhu dònà. ²¹Dhu àkà àlě rìlè Kàgàwà *Kànìsà ǝ, ndirò Yěsù Krístò-nyutsi, kórò rùgànda ǝ, ndirò dhòdhò-dhónganà. Àminà.

Atdí ale-ngbò tí ka kǝ'í Krístò-nyutsi dhu

(Ròm 12.4-8; 1Kò 12.4-31; Kòl 3.12-14)

4 ¹Nírò ima, yà imbitále tí ma mǝ'í, Ádrùngbàlě-kàsù ònzi ma mǝrí dhu-okú dò rò rò, ma mìtǝdè nyí ìtǝdè tí, nyí, yà Kàgàwà únzì nyí rò, nyí nyàkà nyòkò ndi anzita nà àkà ɔfò ǝ. ²Nyí nyàkà nyí'í yorowà t'ále tí atdíǝ, ìyò aróko ale tí, ndirò dhu-dzi òndù arí ale tí. Nyí nyàkà nyòndù dzìku nzì-zìku ǝ àzè ǝ. ³Nyí nyàkà nyònzì ɔbi atdíǝ, nyòdò yà Ìlǝlǝ-Alafí ábhù fùkù màràngà-otù ǝ atdínga. ⁴Obhó tí, ale-ngbò rǝrǝ atdí tí, ndirò Ìlǝlǝ-Alafí rǝrǝ atdí tí. Ndi dhu bhěyi tí, Kàgàwà únzì nyí fìndà ndíní nyí nyabá tí dhu rǝrǝ atdí tí. ⁵Ádrùngbàlě rǝrǝ atdí tí, a'uta rǝrǝ atdí tí, bàtizò rǝrǝ atdí tí, ⁶Kàgàwà rǝrǝ atdí tí. Ka ní kórò ale t'Ábanà. Kǝnyù idzi kórò ale dǝ, Kǝrí kasu ònzi kórò ale-otù ǝ, ndirò Kǝrǝdí kórò ale-nyutsi.

⁷Pbétù ìngbàtí ìli ndi ale mà àlě nzínzì ǝ náabà àkàkà perè, àdhàdhì yà Krístò náabhù ka fìndà ònà mùgèrè ǝ. ⁸Ìlǝlǝ Andítá ràtina:

«Kìtǝdègu ùpò ɔrù,
ní kǝgu imbi ò ka kúsò ale ndàrà nà fónà,
ndirò kǝbhò perè ìndrù tǝ*»

⁹Nírò, yàrì ɔtè: «kǝpò ɔrù-tì» ní àdhu? Kà-tì ní, kà rifo pé angyi yà adzi dǝ, ndàdù òtsù kà-tì nyú. ¹⁰Wò ndi ìfifò ale ní ndi wò ùpǝpò ɔrù nyú, ròsè

òrù-akpà dònǎ, ndíní ndí ndonyu tí idzi yà adzi mà òrù-akpà mànà dǎ.
¹¹ Àbadhi ní ndí àkǎkǎ perè nubhò indrù tǎ. Atídíhená ale tǎ kǎbhù ní uvi-
 tatále tí í ale rǐí ní perè, ngǔkpà ale tǎ kǎbhù ní pbànábí tí í ale rǐí ní perè.
 Ngǔkpà ale-tsí tǎ kǎbhù ní Ídzi Màkǔrù t'únotatále tí í ale rǐí ní perè, ndirò
 ngǔkpà ale tǎ kǎbhù ní Kàgàwà bhà ale t'úndatatále mà màlímó mànà tí
 abádhí rǐí ní perè. ¹² Àbadhi náanzì dhu ndí dhu bhěyi, ndíní Kàgàwà bhà
 ale-nyiti nohú tí angyangyi Kàgàwà bhà kasu tǎ. Kǎnzì ndí dhu, ndíní Krístò-
 ngbò nǎsì tí. ¹³ Ndi dhu bhěyi ní ndí, àlě'í kóró àlě kádù àlě òtù atdínga ǎ àlě
 tǎ a'uta-òtù ǎ, àlě ràdù Kàgàwà t'Ídhùnà ùni atdíǎ. Ndirò, àlě kádù ǎ'ò a'uta ǎ,
 àlě ròwù ùvò Krístò bhà àkǎkǎ ǎfǎ tǎ mǔgèrè nyú ǎ. ¹⁴ Ní, àlě kí nǎ òko tǎfǎdǎ
 nzónzo tǎ ǎfǎ ǎ, yà indrù ùtrǎ rí fíyó ùtrátá tǎ màgèzì nǎ rùwí atídíhená ale
 rùdhèna dhu ràmbe àlě ùmbà dǎ akye. ¹⁵ Pbétù, àlě kapé àmbe obhó dhu nǎnò
 dǎ indrù tǎ àzè ǎ, ní àlě kádù ǎ'ò kóró dhu ǎ, rǎrà àhu yà àlě-dò tí arǐí Krístò
 bhà ǎfǎ ǎ àlě kówu ùvò dhu ǎ. ¹⁶ Kòtù ǎ nga ní ndí, ale-ngbò-rǎngá-nzo kóró
 núpǎ à 'òkò atdíkpá ìdzò, yà í ùnzí ì dhu bhěyi. Ní, ìngbàtí fíli ndí ale-ngbò-
 rǎngá-ngba mà náapè kàsùna ònzì àkǎkǎ dhu bhěyi, ní ale-ngbò kóró ràdù òvi,
 ndàdù àmbe ndòsì dǎ ndítírò àzè ǎ.

Ípírǎnga-ǎwútá nà pbàkrístò rǐí Krístò-nyutsì dhu

(Gàl 5.16-25; Kòl 3.1-13; 1Yù 3.16-18; 4.7-11)

¹⁷ Nírò, mà mí dhu òvò fùkù atdyúdu nyú nà àlě tǎ Ádrùngbǎle-ǎvò rǎ: nyí
 nyàkǎ nzá nyòkò tǎfǎdǎ inzà Kàgàwà núnì ale bhěyi. Í ale ní kǎkǎ kòkórò-
 nga tǎ fíyó irèta dǎ tí aríko ale, ¹⁸ ndirò, abádhí tǎ irèta náarí nǎ dhu àlě. Í
 ale rǐí mbǎ yà Kàgàwà aríbhona ípírǎnga nà nyuyatsì, abádhí ùnì nzá atdí
 dhu mà, ndirò abádhí ní dǎya ídzò ale dhu-okú dǎ rǎ. ¹⁹ Abádhí-nyí náarí nǎ
 ìwu akekpá màtí, ndirò abádhí ádzi wà ì 'àmbè nzére dhu ònzì dǎ, 'àdù àmbè
 Kàgàwà-nyìkpó ǎ ǎtí dhu ònzì dǎ, ìmbǎ tsùya ùtò rí atdí dhu mà rǐí rórò.

²⁰ Pbétù, ìnzí ní wò dhu bhěyi nga ndí ka kúdhe dhu fùkù Krístò-okú dǎ rǎ
 nǎ! ²¹ Obhó tí, nyí nyírì wà kà dǎ màkǔrù. Ní ka kúdhe wà Yèsù-nyutsì arǐí
 obhóngà fùkù. ²² Nírò, nyí nyàkǎ nyǎwà wò angyi nyí nyí'í nà fùkú ǎfǎ itse
 nyú, wò angyi nyí nyí'í nà ǎfǎ-ayí, wò nyúnda arí nyòwù igi, ndàdù nyítsu
 indrù àbhù rí rìnza í ùtrátá tǎ dhu-atdyú ǎ. ²³ Dhu àkǎ nyùgèrè nyí dòtsí,
 nyòngò indrù-ǎwútá tí afíku ònǎ rǎ, ndirò fùkù irèta ònǎ rǎ. ²⁴ Nyí nyàkǎ nyí'í
 ǎwútána tǎ ǎfǎ nà. Ndi ǎfǎ ní yà Kàgàwà bhà woyò rǎ ka kanzì ǎfǎ. Obhóngà
 ní ndí ǎfǎ-ǎwútá ùnda rí, rìtè obhónánga tǎ ípírǎnga, ndirò Kàgàwà-nyìkpó ǎ
 fíli ípírǎnga.

²⁵ Ní ndí dhu-okú dǎ rǎ, nyùbhà títò t'úncta! Ìngbàtí fíli ndí ale mà náká
 ndùnò obhó dhu ǎdhìna tǎ, àlě'í kóró, àlě ní atdí ale-ngbò-rǎngà dhu-okú dǎ
 rǎ. ²⁶ Dhu apé ì'í nyí nyàkò dhu tí, ní nyí nyàkǎ nzá nyòtsù nzérenga ǎ. Adyifò
 àkǎnà nzá ndàrà òtsù ngòmà ǎ, inzà afíku ǎ nàwí nǎpè ìku rórò. ²⁷ Nyí nyàkǎ
 nzá nyùbhà ngari Pǎmvo Sitanì tǎ. ²⁸ Ogbo ònzì rǎ ùbhì ale, náká nzá ndònzì
 ogbo tǎfǎdǎ, pbétù, kǎkǎ ndònzì kasu ǎtsùna nyú nǎ, ndíní ndí ndabá tí dhu
 ǎtǎ ndí ròyá ale-dzùna ònzì ndí ndàdù nǎ dhu. ²⁹ Nzére ǎtè àkǎ nzá ndàhu
 liku ǎ rǎ, pbétù, nyí nyàkǎ nyòwù ùndà rǎ ní ídzi ǎtè kèlě, yà indrù-dzùna
 ònzì ràdù ndòsì ngǔkpà ale, ndàdù ídzìnga ìbhò yà ndí ǎtè ìrì rí ale tǎ. ³⁰ Nyí
 nyàkǎ nzá nyàbhu izu rùka Kàgàwà bhà Ìlǎlǎ-Alafí. Obhó tí, Ìlǎlǎ-Alafí ní ize,
 yà nyukutsì Kàgàwà ìli, ndíní ongó tí dhu ìtè kpangba nyí rǎrì pbìndà ale,

ràrà àhu Kàgàwà rí nyūwū dōtsí nzére dhu ǝ rō òná idho ǝ. ³¹Nyí nyàkà nzá nyǝdǝ rùkú ka kǝnzì nzére dhu afíku ǝ. Nyí nyàkà nzá ùkú nga rìwà ndì, ndirò nyí nyàkà nzá nyǝnzì nàwí. Nyí nyàkà nzá nyǝngburu nzínziku ǝ, nyí nyàkà nzá nyǝnǝ dhu ìndrù nǝ, ndirò nyí nyàkà nyǝdǝ nyí kórǝ nzére dhu-tidǝ rǝ rǝ. ³²Nyí nyàkà nyǝnzì ìdzìnga fùkù, nyǝdù ìǝ àzè nà nzínziku ǝ. Nyí nyàkà nyǝbà dhu fùkù, àdhàdhì Kàgàwà núubà dhu fùkù Krístǝ-nyutsi dhu bhèyi.

Awáwù ǝ ka kóko dhu

5 ¹Nyí ní Kàgàwà bhà nzónzo, yà atdíǝ kǝzè ale. Ní, nyí nyàkà nyǝkò kàbhà ǝfǝ ǝ. ²Nyí nyàkà nyǝzè nyí nzínziku ǝ, àdhàdhì Krístǝ náazè àlè dhu bhèyi: Kǝzè àlè, ndàdù pbìndà ìpirǝnga àdzi ǝtè tǝ àlè-okú dǝ rǝ, rǝ perè tí ndirò rǝ kǝzu ǝ ka kǝbì ìzǝ tǝ perè yà mbèyi rǝngu ndrùù, ràdù Kàgàwà-nyìkpǝ ǝfǝ tí.

³Nyí ní Kàgàwà bhà ale. Ní mǝnyǝnì t'ǝnzita mà, Kàgàwà-nyìkpǝ ǝ ǝtì kórǝ dhu mà, ngǝtsi ale-fǝ rǝ dhu-atdyú òho ka kí dhu mànà náká nzá ndirò ndì nzínziku ǝ. ⁴Ndirò, nzére ǝtè nǝtè ka kí ìndrù nǝ dhu mà, ìmbǝ tǝya nà ǝtè nǝtè ka kí dhu mà, ndirò nzére zèze mà, náká nzá ndirò ndì nzínziku ǝ. Pbétù àkàkà dhu ní kadu ǝtsǝ Kàgàwà tǝ. ⁵Obhó tí, nyí nyàkà nyǝni dhu ní: mǝnyǝnì ǝnzi arí ale mà, Kàgàwà-nyìkpǝ ǝ rí ìndrù àbhù rǝtì ngùkpà dhu ǝnzi arí ale mà, ndirò kórǝ dhu-atdyú òho arí rǝ fìndà tí ale mà ní rokoya nzi atdí dhu-kàmǝ màtí Kàgàwà bhà, ndirò Krístǝ bhà Idzi ǝ. Obhó tí, kórǝ dhu-atdyú òho arí rǝ fìndà tí ale rǝ àdhàdhì *sànamù-ǝnzǝ arí ndàkǝ ale bhèyi.

⁶Atdí ale mà náká nzá ndùtrǝ nyí ìmbǝ tǝya nà ǝtè nǝ. Kǝrì nzérénga-tidǝ-okú dǝ rǝ ní ndì, Kàgàwà arí kǝkà ìnzǝ arí tsúnà dhu ìrì ale-ànyǝ nítì pbìndà nàwí-lú nǝ. ⁷Nirò, nyí nyàkà nzá nyǝwù nyirò rǝ kǝrì dhu bhèyi ale mànà. ⁸Angyi, nyí nyongónà òko ìnǝ ǝ, pbétù kǝmbí, yà Ádrùngbàle mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǝ, nyí nyáróko awáwù ǝ. Ní nyí nyàkà nyǝkò àdhàdhì awáwù ǝ nzónzo bhèyi. ⁹Obhó tí, awáwù arǝdhina itse ní dhèdhèrò ìdzìnga-tidǝ mà, obhónànga mà, obhóna mànà. ¹⁰Nyí nyàkà nyǝwù ǝbì ǝnzi rǝ nyǝni Ádrùngbàle-nyìkpǝ nǝfǝ ràdù dhu. ¹¹Nyí nyàkà nzá nyǝtsu nyí yà ìnzǝ nga nǝfǝ ìnǝ tǝ màtsǝ ǝ, pbétù nyí nyàkà nyǝpfǝ kà-dǝnga kpangba. ¹²Obhó tí, wǝ ǝdhù ǝ ìndrù rǝnzina dhu dǝ ka kǝtè dhu náarí ale-nyí àbhù rìwù. ¹³Pbétù, dǝyǝ nga ka kùpfǝ kpangba kórǝ dhu ràdù 'àla yà i dhu nyú rǝ dhu bhèyi. ¹⁴Obhó tí, kórǝ dhu, yà awáwù ǝ rǝ ní ràdù òngo awáwù tí. Ndi dhu-okú dǝ rǝ ní ndì, ka kátina yà dhu bhèyi:

«fva nyi idho ǝ rǝ, wǝ ǝdhò nyi nyǝdhò rǝ!

ìngbè nyi, nyahu ǝtè-bvù rǝ,

ní, Krístǝ ràdù nyínú nga àwù.»

¹⁵Nyí nyàkà nyǝndà fùkù màtsǝ mbèyi. Nyí nyàkà nzá nyǝkò pbàdhómá bhèyi, pbétù nyí nyàkà nyǝkò àdhàdhì dhu-ǝnga t'ǝvòta núni ale bhèyi. ¹⁶Nyí nyàkà nyǝnzì kasu mbèyi yà nyí nyí nà kǝmbí kàsùmi ǝ, kàrì idho ní nzére idho nídhunì. ¹⁷Ndi dhu-okú dǝ rǝ, nyí nyàkà nzá nyí pbàdhómá tí, pbétù nyí nyàkà nyǝni Ádrùngbàle-afí ǝzè nyǝnzì dhu. ¹⁸Nyí nyàkà nzá nyǝrì iwa nǝ, iwa ǝmvù ka kí korì ní dhu náarí ìndrù bhà ìpirǝnga ìnzǝ nídhunì. Pbétù, nyí nyàkà nyǝbhù ìlìlǝ-Alafí rirǝ nyí. ¹⁹Nzínziku ǝ nyí nyǝtè rǝ, nyí nyàkà nyǝnǝ dhu ní *Zàburì ǝ rǝ ráhu dhu, ndirò nyí nyàkà nyǝyù yà ìlìlǝ-Alafí àbhù nyǝmbe ùyùnà dǝ adyi. Nyí nyàkà nyǝyù adyi mà Zàburì mànà nyǝmbe

Ádrùngbàlè nílè dǒ ní atdí afíku nà. ²⁰Nyí nyàkǎ nyǒngò òtsò àbhù bilínganà Àba Kàgàwà tò kóró dhu-tsí dǒ, àlě tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò-òvò rǒ.

Vèbhálè mà fíyǒ kpabhálè mànà àkǎ 'òkò nzínziya ǒ tí dhu

(Ópt 2.21-24; Kǎl 3.18-19; 1Pé 3.1-7)

²¹Nyí nyàkǎ nyǒngò tsùkú dhu ìrì nzínziku ǒ, Krístò nyí nyífu dhu-okú dò rò.

²²Nyí vèbhálé, nyí nyàkǎ nyíri fùkú kpabhálè-tsù dhu, Ádrùngbàlè Yèsù ózè dhu nyí nyónzi dhu tí. ²³Obhó tí, kpatsibhálè ní pbindà tsibhálè-do, àdhàdhì Krístò narí ***Kànisa-dò** dhu bhèyi. Ndirò Krístò nyú ndítirò ní Kànisa tó Ògèba, ndi Kànisa ràdù ìrì kà-ngbò. ²⁴Vèbhálè àkǎ 'ìrì fíyǒ kpabhálè-tsù dhu kóró dhu ǒ màtí, àdhàdhì Kànisa náarí Krístò-tsù dhu ìrì dhu bhèyi.

²⁵Ndirò nyí kpabhálé, nyí nyàkǎ nyòzè fùkú vèbhálè àdhàdhì Krístò ózè Kànisa, ndàdù pbindà ípirǒnga nyú àbhù ndítirò kà tò dhu bhèyi, ²⁶ndíní ndi ndu'ò tí ka idha^b ní ndirò òtèna ní rìlǎ Kàgàwà tò. ²⁷Kázè ka ndíní ***Kànisa** náara tí àhu Yèsù nyú ndítirò-ònzí ádrùngbǎnga tó awáwè ǒ, ìmbǎ atdí andrita nà màtí, ìmbǎ nyina rǒ mùsíngrí nà màtí, ndirò ìmbǎ atdí otsu nà màtí. Kázè ka rìrì Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ, ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózèna dhu rìrì nyunatsi dhu tí. ²⁸Ndi dhu bhèyi tí, kpabhálè àkǎ 'òzè fíyǒ vèbhálè àdhàdhì ì ózè ngbǒya nyú ìtirò dhu bhèyi. Pbindà tsibhálè nòzè ale nòzè wà ndi ndi nyú tírò. ²⁹Obhó tí, ngbǒna nyú òndrò rí ndítirò atdí ale mà rǐrǐ mbǎ. Pbétù kà rí kòngù, ndàdù òdòna mbèyi, àdhàdhì Krístò náaróznina ngbǒna, Kànisa rǒ dhu bhèyi, ³⁰àlě'ì ní kà-ngbò-rǒngá-nzo nídhuní. ³¹Ìlìlǎ Andítá^c ò ka kándí dhu kati: «Wò dhu-okú dò rò ní ndi, kpatsibhálè rǒngò àbanà mà íyàna mànà nábhà, 'àdù 'ùngbò pbindà tsibhálè nà, abádhí ǒyǒ rǒ kóró ràdù òngo atdí ale-ngbò tí^{*}.» ³²Wò ndi Andítá-nyutsi ndi nórú obhó dhu ní ádrùngbǎ dhu nyú. Pbétù mà mòtè dónà dhu ní Krístò mà Kànisa nà nàndà dhu. ³³Ní ndi dhu bhèyi tí, tiku ònǎ rò átò, ìngbàtí fli ndi kpatsibhálè mà náká ndòzè pbindà tsibhálè àdhàdhì yà ndi nyú ndi ndòzè ndi ndítirò dhu bhèyi. Ndirò, ìngbàtí fli ndi tsibhálè mà, náká ndífu pbindà kpatsibhálè.

Nzónzo mà ì nódhì ale mànà náká ìrì nà nzínziya ǒ ìrita

(Uvt 27.16; Mbà 6.20; Kǎl 3.20-21)

6 ¹Nyí nzónzò, nyí nyàkǎ nyíri nyí nódhì ale-tsù dhu Ádrùngbàlè Yèsù nòzè ka dhu bhèyi. Obhó tí, wòrí ní ndi inga nǒfò dhu. ²«Dhu àkǎ nyífu àbanu mà íyànu mànà.» Wòrí ní ndi idrè Uyátá nzínzi ǒ wemberè tó uyátá, yà Kàgàwà ísè yàrí làkǎ dónà, ndàtí: ³«ndíní nyi nyónziya tí hirò, nyadù àbhò idho nyú nódhò yà adzi dǒ^{*}.»

⁴Ndirò nyí nzónzo t'ábánà, nyí nyàkǎ nzá nyòwù fùkú nzónzo àbhù rǒ ràkò. Pbétù, nyí nyàkǎ nyívi abádhí, nyámbe nzére dhu òsò dǒ fíyò, nyàdù òwu Ádrùngbàlè Yèsù ózè dhu nǒvò rǒ fíyò.

Ìno tí arí'ì ale mà fíyǒ ádròdrǒ ale mànà náká ìrì nà nzínziya ǒ ìrita

⁵Nyí ìno tí arí'ì alé, nyí nyàkǎ nyíri yà adzi ǒ fùkú ádròdrǒ ale-tsù dhu ádrùngbǎ ifuta nyú nà, obhóna tó afíku nà, àdhàdhì Krístò tò nyí nyí ndi kasu ònzí dhu

b 5.26 Ídha rítèna dhu ní mbèmbè bàtizò àlù ka kí dhu. **c** 5.31 Ìlìlǎ Andítá tí kátina ní Ungbòta-ayí. ***** 5.31 Ópt 2.24 ***** 6.3 Uvt 20.12; Tòr 5.16

bhëyi. ⁶Nyí nyàkà nzá nyámbe kasu ònzì dǝ yà òkú nga àndà fùkú ádròdrǝ ale rí òná kàsùmì ǝ tí, ndíní abádhí-nyíkǝ kèlè nǝfǝ tí. Àdhàdhì nyí ní Krístò bhà ìncò dhu bhëyi, nyí nyàkà nyǝnzì Kàgàwà-affi òzè dhu atdí afíku nyú nà. ⁷Nyí nyàkà nyǝnzì fùkú ìncò-kàsù ìdzi afíku nà, àdhàdhì Ádrùngbàlè Yèsù tò nyí nyí kasu ònzì dhu bhëyi, ìnzì ní ìndrǝ tò nyí nyí kònzì dhu bhëyi. ⁸Nyí nyàkà nyǝni dhu ní, Ádrùngbàlè rubhòya perè ìngbàtí ìlì ndì ale mà tò, àdhàdhì ndì ale bhà ìdzi kasu-bvu rǝ, ìmbà ríi òná aríi nditírǝ ale màtí, ndirò ngàtsi ní ìncò tí aríi ale màtí.

⁹Ndirò nyí ìncò nà aríi ádròdrǝ alé, nyí nyàkà nyǝnzì dhu ndì dhu bhëyi tí fùkú ìncò rǝ. Nyí nyàkà nzá nyámbe àvu dǝ abádhí-rǝ. Ndirò nyí nyàkà nyǝni dhu, nyí nyú mà fùkú ìncò màná, nyí raríi ìnè fùkú Ádrùngbàlè nà atdí tí òrù-akpà ǝ. Ndi Ádrùngbàlè ní ìnzì arí ìndrǝ-ònga òvò ale.

Kàgàwà bhà màtsùmù

(Ròm 13.12; 1Tè 5.8; 1Pé 5.8-9)

¹⁰Kà ríku òná rǝ ní, nyí nyàkà nyàbà fùkú òbì Ádrùngbàlè Yèsù màná nyí nyúngbò nyí dhu-nyutsì. Nyí nyàkà nyíi òbì nà kàbhà ádrùngbànga tò òbì-nyutsì. ¹¹Nyí nyàkà nyúfǝ yà Kàgàwà úbho fùkú màtsùmù kóró rùkú, ndíní nyí nyódí tí pfǝku Pfǝmvo bhà nzére màgèzi-ònzì. ¹²Obhó tí, àlè kárí nzi ìla ùgye yà adzi ǝ ale màná. Pbétà, àlè kárí kùgye nà ní òrù-akpà-nyí rǝ aróko nzére-alafí mà, nzére-alafí tò ádròdrǝ ale mà, abádhí nínzì ǝ ádròdrǝnga tò òbì nà aríi nzére-alafí mà, ndirò yà ìncò tò adzi ǝ aríi ádròdrǝ ale tí nzére-alafí màná. ¹³Ní ndì dhu-okú dǝ rǝ kòmbí, nyí nyàkà nyùgù Kàgàwà bhà kóró màtsùmù. Ndi otu ǝ ní ndì, nyí nyí pfǝku òdì fùkú òmvù-ònzì yà rírá nzére idho ǝ, nyàdù ìko pòtsǝ, ìla nyí nyùgye nyòwù ùtsàná dhu-dzidǝ.

¹⁴Nírǝ, nyikò dòtsí nyòdì pfǝku: nyisò mvuku'ò obhónga ní kùkyè tí, nyàdù obhónánga ùfò odrùku dǝ látù tí. ¹⁵Ndirò, nyí nyàkà nyúfǝ màrùnga tò ìdzi Màkùrù t'úncta tò òbì, kàyitò tí pfǝku rǝ. ¹⁶Ndirò kóró kàsùmì ǝ, nyí nyàkà nyòdò fùkú a'uta, ríi àdhàdhì ìva nyí nyàlè fùkú dhu bhëyi, ndíní nyí nyivé tí wò pfǝmvo bhà kàzu tò mbàra ní kóró. ¹⁷Nyí nyàkà nyàko fùkú Ògù ríi àdhàdhì tsumà tò kòpìlò nyí nyúfǝ òkú rǝ dhu bhëyi. Ndirò nyí nyàkà nyàko Kàgàwà bhà Òte ríi àdhàdhì yà Ìlìlā-Alafí ábhu fùkú pangà bhëyi. ¹⁸Nyí nyàkà nyítsò nyí Kàgàwà rǝ kóró kàsùmì ǝ, Ìlìlā-Alafí rí nyùnda rǝrò. Nyí nyàkà nyítsò nyí Kà-rǝ, nyàdù kítde kóró ǝfǝ ǝ. Ní ndì dhu-okú dǝ rǝ, nyí nyàkà nyàbhu nyíkǝku ròtdyù, nyàdù àmbe nyítsò dǝ Kàgàwà bhà ale dǝ kóró. ¹⁹Nyí nyàkà nyítsò nyí dùdú átò, ndíní Kàgàwà ìlì tí ùncò àkà munò òte lidú. Ndi dhu bhëyi ní ndì, mà màdè àrà ìdzi Màkùrù-nyutsì ndì narù dhu nòvò rǝ ìndrǝ tò ìmbà ùdú òdò nà. ²⁰Ìma ní Yèsù Krístò ìvì òvòna rǝ ale, ìmbà dhu ríi ìmbi-dzà ǝ mà mǝ kòmbí dhu màtí. Nírǝ, nyítsò nyí dùdú, ndíní mà mabá tí òbì, mǝtè ìmbà ùdú òdò nà, àdhàdhì mà màkàná mǝtè dhu bhëyi.

Bhàrùwà ríku òná rǝ ovità

(Kòl 4.7-9)

²¹Dòkíko, yà atdídǝ mà mòzè adòdu, àkàkà dhu bhëyi arí àlè tò Ádrùngbàlè Yèsù bhà kasu ònzì kóró kàsùmì ǝ kasutále, ní rí ndì pbàkà màkùrù òvò fùkú, ndíní nyí nyuni tí ìngbà ǝfǝ ǝ màtí mà mǝi dhu mà, ìngbà dhu bhëyi màtí mà mǝi dhu ònzì dhu màná. ²²Ndi dhu-okú dǝ rǝ ní ndì, mà mòvì ka tikù ǝ, ndíní mà múda òná dhu nòvò tí fùkú, ndàdù afíku ábhu ròtsi òbì.

²³ Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò màná náká 'àbhù nyí, kóró adódú tírò, nyókò màrùngà ǝ, àzè ǝ, ndírò a'uta màná dhu ǝ.
²⁴ Kàgàwà bhà ídzìngà náká ndĩĩ yà àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò nózè ìnzĩ rádù ìku àzè nĩ alẹ nà kóró.

Filipì

ǝ pbàkrístò tò Pòlò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ǝ ì nòtù ádròdrǝ dhu tí dhu

Yèsù bhà uvitatále Pòlò mà ǝdhìnà Sílà màná náapè ndi ùnò Ídzì Màkürù wemberè tí Filipì tó kigò ǝ bhà tò, abádhí ràdù kànìsà àngbe í ale tò (Kas 16.12-40). Ndi kigò ìí Màkèdòniyà tó pbìrì ǝ, ndi Màkèdòniyà ràdù ìí Pbàgìríkí tó pbìrì-ròrò. Filipì tó kigò ǝ kànìsà nìí ndi wemberè tí ka kangbe Ùlayà tó pbìrì ǝ kànìsà.

Pòlò andí yàrí bhàruwà imbi ǝ ndi ndíí rórò, mbèmbè azà kumì dòná atdí nà atò údá ndi Yèsù ka kùgù dhu-dzidǝ rórò. Ka kirè nga ndi imbi ríí Rómà tó kigò ǝ. Filipì tó kigò ǝ ábhǝ pbàkrístò nìí ìnzí ní Pbàyàhúdí. Ní Pòlò andí bhàruwà abádhí tò, ndíní ndi ndabhù tí abádhí-afí ròtsì ǝbí nì, ndirò ndíní ndi ndonzi tí abádhí rìkò pòtsǝ fíyǝ a'uta ǝ, ndirò ròkò dhèdhe ǝ (Fil 1.25). Ròsè dòtsí, kǝdù ǝtsò àbhù abádhí tò, yà fíndà abádhí úbho perè-okú dǝ rò (1.5; 4.10-20).

Bhàruwà-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Pòlò rí ǝtsǝ àdù Kàgàwà tò Filipì tó kigò ǝ pbàkrístò-okú dǝ rò, ndàdù abádhí ndi ndòzè tí dhu ǝvǝ abádhí tò dhu (1.1-11).
- Pòlò ríí imbi ǝ Ídzì Màkürù ùnò ndi ndarí dhu-okú dǝ rò, pbétù, ìnè kà ríí imbi ǝ rórò, ndi Ídzì Màkürù ràdù àmbe àrà dǝ angyi tí dhu (1.12-26).
- Pòlò rí Filipì ǝ pbàkrístò ònzi ròkò atdínga ǝ, ndirò ròkò yorowà ǝ Yèsù bhà ǝfǝ ǝ dhu (1.27-2.18).
- Pòlò rí ǝdhína Tímòtewù mà Èpàfròditò màná ònzi ndòvì Filipì, ndíní ányì pbàkrístò-afí nabhù tí ròtsì ǝbí dhu (2.19-30).
- Pòlò rí pbàkrístò ònzi ròdǝ ì tìtò tó màlímó rǝ rò dhu mà, kà rí abádhí ònzi rìkò pòtsǝ fíyǝ a'uta ǝ dhu màná dhu (3.1-4.9).
- Pòlò rí ǝtsǝ àbhù Filipì ǝ pbàkrístò tò abádhí íbhò fíndà perè-okú dǝ rò dhu (4.10-20).
- Bhàruwà rìku dòná rò ovità nì Pòlò rí pbàkrístò òvì dhu (4.21-23).

Pòlò rí Filipì ǝ pbàkrístò nòvì dhu

1 ¹Ima Pòlò, Tímòtewù màná, màíí ní Yèsù Krístò bhà ìnò. Ma màndí yàrí bhàruwà fùkù, nyí kórǝ, yà Filipì tó kigò ǝ nyí nyáróko, ndirò yà Yèsù Krístò-nyùtsì nyí nyaríí Kàgàwà bhà ale tí rò. Ndirò, ma màndí ka átò fùkù ádròdrǝ ale mà diyàkónǝ màná tò. ²Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò màná náká 'àso nyí, 'adù nyàbhù nyòkò màràngà ǝ.

Pòlò rí ndítsò Filipi tó kígò ǝ p̀bàkrístò dǝ dhu

(Kòl 1.3-11)

³Ma marí ǝtsò àbhù bilínganà p̀bàkà Kàgàwà tò nyí ma mìrè rò. ⁴Kóró kàsùmi ǝ ma mí mitsò d̀kù kóró rò, ma marí mitsò dhédhe nà. ⁵Obhó tí, r̀p̀p̀è ndi yà nyí nyakò Ídzì M̀k̀k̀r̀ù ǝnà idho ǝ rò, r̀r̀à àhu kòmbí nga ǝ, àlè kúngbò àlè nyí mànà ndi Ídzì M̀k̀k̀r̀ù t'únòta-kàsù ǝ. ⁶Obhó dhu tí ma mà'ù dhu ní: Kàgàwà, a'uta tó yàrí ídzì kasu nòp̀è nyukutsi ale, r̀àrí k̀nzi ǝnzi, ndàrà it̀nà Yèsù Krístò r̀ngò ǝnà idho ǝ. ⁷Dhu àkà obhónanga dǝ mí'í wòrí irèta nà okúku d̀ò rò nyí kóró, ma marí nyíre afidu ǝ bilínganà dhu-okú d̀ò rò. Obhó tí, nyí nyúngbò nyí atdíkpà ima mànà yà Kàgàwà íbhò idù ídzinga ǝ, yà inè ma mí'í kòmbí imbi-dzà ǝ ǝnà kàsùmi ǝ màtí, yà ma múbhì mugyè r̀ó Ídzì M̀k̀k̀r̀ù-okú d̀ò rò, mambè k̀nò d̀ò índrù tó ǝbi nyú nà ǝnà kàsùmi ǝ màtí. ⁸Obhó tí, Kàgàwà nyú mà nùni wà dhu ma r̀òzè nyí atdídǝ, nyí kóró yà Yèsù Krístò ózè nyí nǝ ádr̀ngbà àzè-tidǝ ní.

⁹Ndirò yàrí ní ndi Kàgàwà-fó ma mónzina p̀bàkà itsòta ǝ dhu: kà r̀àkà ndàbhù f̀k̀k̀ù àzè risè ndi atdídǝ nzínzikù ǝ, inga t'únita ǝ ndirò dhu-ǝnga t'óvòta ǝ, ¹⁰ndíní nyí nyadù t́í ídzì dhu tí nyí nyàkà nyǝnzì dhu nóvò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Krístò r̀ngò yà adzi ǝ ńnganí, nyí nyílàya kà-nyìkpó ǝ, nyí'í mbà ǹzèrè dhu tí ka kòz̀na dhu nà nyukutsi. ¹¹F̀k̀k̀ù ípír̀nga ǝ, nyí nyádù ì'í obhónanga tó mùtsò nà abhàbhó nyú, Yèsù Krístò r̀í kasu ǝnzi nyukutsi nídhuní. Ndirò ndi dhu ì àla rò, índrù r̀àdù Kàgàwà ilè, 'àdù ifunà.

Ídzì M̀k̀k̀r̀ù r̀àrà angyi tí àzèmbè Pòlò r̀í'í imbi ǝ r̀órò dhu

(Mrk 9.38-40; Róm 14.7-8; 2Kò 5.1-9)

¹²Àba Kàgàwà-ńnzó, ma mòzè nyúni dhu ní, yà r̀ùdù ndi nónzi dhu r̀ónzi Ídzì M̀k̀k̀r̀ù dzènà obhó nyú r̀àrà angyi. ¹³Obhó tí, l̀ìwalì bhà idzá ale kóró, kóró ng̀kpà ale mànà, nùni wà dhu ma r̀àr̀í'í imbi-dzà ǝ Krístò tò ma m̀rí kasu ǝnzi dhu-okú d̀ò rò. ¹⁴Ima ka kòsò dhu-okú d̀ò rò, àbhǝ p̀bàkrístò nyú nàp̀bà afiya Ádr̀ngbàlè Yèsù r̀ó, 'àdù ì'í ǝbi nà atdídǝ, 'ùnò Kàgàwà bhà ǝte ìmbà ǝyá ǝdóna. ¹⁵Obhó tí, abádhí ńnzì ǝ atdídhená ale r̀í Krístò dǝ Ídzì M̀k̀k̀r̀ù ̀nò adha tó afiya nà, ndirò agòta tó afiya nà. P̀bétù, ng̀kpà ale r̀í k̀nò ídzì afiya nà. ¹⁶I ale r̀í k̀nò ì ózè ma ní àzè-okú d̀ò rò, abádhí nùni wà dhu, ma r̀àr̀í'í imbi ǝ ndíní ma mugyè tí ima Ídzì M̀k̀k̀r̀ù dǝ dhu-okú d̀ò rò. ¹⁷P̀bétù, k̀k̀k̀ ng̀kpà ale r̀í Krístò dǝ Ídzì M̀k̀k̀r̀ù ̀nò agòta tó afiya nà, ndirò abádhí tó irèta r̀í'í ǹzèrè. Abádhí r̀í inga ìrè ì r̀àr̀ì àp̀bè it̀r̀ò d̀ùdù imbi-dzà ǝ. ¹⁸Nírò, ndi dhu mà r̀ónzina dhu r̀í'í mbà! Dhu apé ì'í abádhí tó irèta r̀í'í ǹzèrè dhu tí, ndirò ngàtsi ní obhó dhu tí, ní Krístò dǝ m̀k̀k̀r̀ù ka kòvò wà. Ní ndi dhu-okú d̀ò rò ídhèdu ìka wà ndi. Ndirò ídhèdu r̀àmbe ndìka dǝ ìkà tí tí.

Pòlò ózè ndilè Krístò nyìkpóna nà ndi ndí'í rò,

ndirò ǝvè màtí dhu r̀í'í rò dhu

¹⁹Obhó tí, ma m̀ni wà dhu f̀k̀k̀ù itsòta-okú d̀ò rò, ndirò Yèsù Krístò bhà Alafí tó mùdz̀nà-okú d̀ò rò, ma r̀àr̀ì ǝgù ǝgù. ²⁰Yà ma mí dhu ǝdò, ndirò yà ma mí dhu-atdyú òho atdídǝ dhu bhèyi tí, nyídu àbhù r̀í r̀ìwè atdí dhu mà r̀í'í mbà. P̀bétù yà kóró idho ǝ ma m̀rí Krístò ilè dhu bhèyi tí, ma m̀ngò kilè kóró p̀bàkà ǝbi nà, dhu apé ì'í ma m̀adí nyìkpòdu nà ndirò ngàtsi ní ma m̀vòvè

dhu màtí. ²¹Obhó tí, idù, pbàkà ípírõnga ní Krístò, ndirò òvè ma mǒvè dhu ní íd̀zì dhu nyú ròsè. ²²Pbétù dhu apé ìí ípírõnga nà ma mǐí dhu rǐí atdíð òkà pbàkà kasu-okú dò rò dhu tí, ní ma m̀ni nzá ma mádù òvònà dhu. ²³Obhó tí ma mǐí òyò dhu nzínzì ò: ma mí atdyúna òho dhu ní mahù yàrí ípírõnga ò rò, mǒwù òko atdíkpá Krístò mànà. Ndi nàmbènà ndi ìí íd̀zì dhu nyú ròsè atdíð. ²⁴Pbétù àkàkà dhu nyú ròsè atdíð ní, madi ípíròrò okúku dò rò. ²⁵Nírò ìnè ma mǐí a'uta nà wò dhu dǒ nǐdhuní, ma m̀ni dhu àdǐ ma rǎrǐ àdǐ. Mǎ móko atdíkpá nyí mànà dzùnakú t'ònzita tò, ndíní nyí nyabá tí otu nyòwù angyí, nyádù ìí dhèdhe nà fàkú a'uta ò. ²⁶Ndi dhu bhèyi ní ndi, idhèku rǐ ndíkà atdíð Yèsù Krístò-nyutsi, nyí nyí kàdu ma tǎtǎdǒ tiku ò dhu àlǎ rò.

Pótsò ka kíkò a'uta ò dhu

²⁷Nyí nyàkà nyíí Krístò bhà íd̀zì Mākūrù rǔdhèna dhu nà ndi nàkò mǎtsò nà. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ìmbà ma mǐrǎ nyǎndà ndirò ngǎtsi ní, ìmbà ma mǎdí ìnzǐ mǐrǎ nyǎndà, ní ma mòzè dòtsí mǐrǐ dhu ní, nyí ríkò wà pótsò fàkú atdí ìrèta ò, ndirò nyí kórò atdíkpá, nyí rǎrǐ ìla ùgye atdyúku nyú nà, yà àlè kǎ'ù íd̀zì Mākūrù-okú dò rò. ²⁸Apé nyàbhu fùkú òmvù-òdò rǐsǐ ùkù akèkpá màtí. Ní fùkú mǎnzì rǎdù dhu itè abádhí tò iwà abádhí rǔwǐ, pbétù fùkù kà rǐtèna dhu ní iwà nyí rǔgu. Ndirò ndi dhu náhu Kàgàwà bhà rò. ²⁹Obhó tí, Krístò nàndà dhu ní Kàgàwà ábhu ídzìnga fùkù. Ndi ídzìnga ní nzǐ kǎ'u nyí nyí dhu kèlè, pbétù kòkú dò rò nyí nyí àpè àbà dhu mà átò. ³⁰Kòmbí nyí nyùngbò wà nyí atdíkpá ima mànà ìla t'úgyeta-otù ò. Ndi ìla ní yà iwà nyí nyála ma múgyena ró, ndirò yà ìnè ma mǐí ma múgyena ró kòmbí màtí ìla.

Krístò bhà yòròwà mà, kàbhà ádrùngbànga mànà

(Ròm 15.1-7; 2Kò 8.9; Kòl 1.15-20; Èbr 1.1-4)

2 ¹Àbanǐnzò, nyí nyapè ìí Krístò-nyutsi nyí nyóko dhu nábhù nyí nyòtsi òbi dhu tí, nyí nyapè ìí kàbhà àzè nábhù afíku ròtsi òbi dhu tí, nyí nyapè ìí ìlǐlǎ-Alafí mànà nyí nyùngbò nyí dhu tí, nyí nyapè ìí izu àbà ka kí ìndrù dǒ dhu tò ale-afí nà nyí nyíí dhu tí, ²nírò, nyàbhu idhèdu rǐka ndi atdíð, atdí ìrèta ò nyí nyóko dhu-otù ò. Nyòzè nyí nzínziku ò Krístò náazè nyí dhu bhèyi, atdyúku rǎdù ìí atdí dhu dǒ tí. ³Apé nyòngò atdí dhu mà nónzì agòta tò ale-afí nà, ndirò ìmbà tǐna nà ivita tò ale-afí nà. Nyòngò òko yòròwà nà nzínziku ò, ìngbàtí ìli ndi ale mà nzínziku ò ròzù òdhìnà ádrùngbàlè tí ròsè dóna nà ndítírò. ⁴Ìngbàtí ìli ndi ale mà nzínziku ò nákà nzá ndòné ídzìnga fǐndà tí ndítírò, pbétù kàkà ndòné ka ngùkpà ale tò átò.

⁵Nyí nyàkà nyíí nà nzínziku ò òfò ní, Yèsù Krístò ìí nà nyunatsi òfò.

⁶Ròpè ndi dóna-kpa ò rò, Àbadhi níí Kàgàwà nyú bhèyi, pbétù kǎzù nzá Kàgàwà bhèyi ndi ndíí dhu, rǐí ndi ndi ndádù ndìpbi ròná dhu tí.

⁷Kùbhà p̀bìndà ádrùngbànga kórò, kugù ndi ìndrù bhèyi, ndádù ndùgèrè ndòngò ìno tí.

⁸Kífo ndi òbvò ndítírò ndífu Kàgàwà, rǎrà àhu ndi ndóvè dhu ò. Ndi kàbhà òve níí mùsàlabhà dǒ òve^a.

a 2.8 Mùsàlabhà dǒ P̀bàrómá nùutónà ale ní, ádrùngbà afátá-okú dò rò ka kòtòdi ànyàna ndíní ka koho tí ale.

- ⁹ Ní ndi dhu-okú dō rō, Kàgàwà nyú ndítírō níidzí ka ɔrú nyú atdíǎǎ,
ndàbhu kóró ɔvɔ dōnà ɔsè ɔvɔ kà tō.
¹⁰ Kàgàwà avò ndi ɔvɔ kà-dǎ, ndíní ndi ɔvɔ rǎ, yà ndi ndabhlǎ kóró dhu-
tsí: yà ɔrù-akpà ò aríí ípírǒnga nà ale mà, yà adzi dǎ aríí ale mà,
kà-tsí aríí ale mà nà kóró núuko tí ɔtdyùya-dǎ kònzí.^b
¹¹ Ndirò kànzí ka, ndíní kóró ale nǎvɔ tí dhu, ʼàti: Yèsù Krístò rǎrǎ ndi
Ádrùngbǎle. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kóró ale rǎdù Kàgàwà Àba nílè.

Krístò bhà yɔrɔwà tǎ ɔfɔ idyi ka kí dhu

¹² Nírò ɔdhídù, yà atdíǎǎ ma mózè nyí rō, nyí nyíí ifuta nà yà tikú ma mǎí
ónà kóró kàsúmí ʒ. Ní, nyí nyàkǎ nyǒnzí ka atdíǎǎ ròsè kòmbí, yà ìmbǎ ma
mǎí atdíkpá nyí mà nà rō. Nyí nyàkǎ nyǒngò iwà nyí nyàbà ɔgù dhu itè kàsúku
tǎ ídzi itse-otù ʒ. Nyí nyàkǎ nyǒnzí kasu fùkú a'uta ní kóró ifuta nà Kàgàwà-
ònzí. ¹³ Obhó tí, Kàgàwà ní ndi rí kasu ɔnzí nyukutsi, ndàbhu nyí nyǒzè dhu
nyǎdù dhu ɔnzí àdhàdhì ndi nyú ndi ndùdhe ka dhu bhèyi.

¹⁴ Nyí nyàkǎ nyǒnzí ìngbàtí ìli ndi dhu mà ìmbǎ onungonungǎ na, ndirò ìmbǎ
agotá na. ¹⁵ Ndi dhu bhèyi ní ndi nyí nyádù íí ìmbǎ nzère dhu tí ka kǒzàna dhu ríí
nyuyatsi ale tí, ndirò Kàgàwà-nyíkpó ʒ ílǎ ale tí. Nyí nyádù íí Kàgàwà bhà nzónzo
nyú, yà ìmbǎ aríí otsu nà yà adzi ʒ nzéréngatǎle, ndirò iwà úwí Kàgàwà rǎ rǎ ale
nzínzì ʒ ale tí. Í ale nzínzì ʒ, nyí nyíí àdhàdhì awáwè bhèyi yà adzi ʒ, ¹⁶ nyámbe
ípírǒnga àbhù rí Ɔte nǎvò dǎ abádíí tō. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Krístò ríngo nínganí,
ma madèya mìlè okúku dō rō, inzǎ nzínziku ʒ ma mǎnzí kasu mà, ɔbìdu mà nà
núwí kǎkóró nídhuní. ¹⁷ Ka kí mbǎ ima mà òho, ní azùdu nííina àdhàdhì yà perè
tí ka kúbina Kàgàwà tǎ iza dǎ ka karúdhǎna divayi bhèyi. Ndi perè ní yà Kàgàwà
nyí nyá'ù ní fùkú a'uta mà, Kà tǎ nyí nyarǒnzina kasu mà nà. Ní idhèdu níka wà
ndí, ndirò àlè-idhè níka wà ndi atdíkpá nyí mà nà kóró. ¹⁸ Nyí mà átò idhèku náká
ndíka ndí, ndirò ndi idhèku àká ndíka ndi atdíkpá ima mà nà.

Polò rí Timòtewù mà Èpàfròditò mà nà-kàsù ifù dhu

(ITè 3.1-11; 1Kò 16.15-18)

¹⁹ Ádrùngbǎle Yèsù ɔzè ní, ma mòhò dhu-atdyú moví Timòtewù ngúfe idho
dzidǎ tikú ʒ, ndíní afidu abá tí ɔbi dèkú ma mǎbàna màkùrù ní. ²⁰ Obhó
tí, ma mí mbǎ íí ngǎtsi ale yà fàkǎ irèta rǎdù ndàko mà nà, ndirò yà nyí
nàndà dhu dǎ rǎdù atdyúna ìli obhó nyú ale. ²¹ Ngǎkpá ale kóró náarónena
dhu ní gàsàya ɔnzí rǎdù itírò dhu, pbétù abádíí arí nzí inga irè Yèsù Krístò
bhà dhu dǎ. ²² Nyí nyú, nyí nyàni wà ìngbà dhu bhèyi màtí Timòtewù nyú
ndítírò nítè ndi, iwà àká ale tí dhu. Obhó tí, kǒnzí Ídzi Màkùrù t'únɔta tǎ kasu
atdíkpá ma mà nà, àdhàdhì ngbángba arí kasu ɔnzí àbanà mà nà dhu bhèyi.
²³ Nírò, ma mòzè dhu ní, moví ka tikú ʒ, rùdú rí ndònzí yà ima ka kósò rō dhu
dǎ ma mí awáwè àbà rórò tí. ²⁴ Ima, mà mà'ù wà dhu atdíǎǎ, Ádrùngbǎle Yèsù
òzè ní, ima nyú mà-tírò mà rǎrǎ àrà àrà nyàndà átò ngúfe idho dzidǎ.

²⁵ Pbétù, mà màlá àkáká dhu tí dhu níí madu àlè t'ádò nà Èpàfròditò^c tikú ʒ. Ka
ní ndi kasu tǎ ɔdhidu, yà atdíkpá mà marí Ídzi Màkùrù tǎ ìla ùgye mà nà ale. Ka ní

^b 2.10 Ìsa 45.23-24. Adzi-tsi nga tí ka kátina ní èvève ale náarówu í nga. ^c 2.25 Èpàfròditò ní
ndi Filipi tǎ kigò ʒ pbàkrístò náaví rǎrà fíyò perè nà Polò tǎ imbi ʒ. Ní ka ní ndi ubhínnà ndàdu rǎ
Polò àndí bhàruwà nà.

ndi nyí nyívi kàsúdu nɔnzi tí mùdzùná-atdyú nà ma mǐ rò ale. ²⁶Kǐ dhu-atdyú nà atdíḍ ndàla nyí kóró tǎtǎḍ, ndirò kà-afí úbhi inga irè rǒ atdíḍ iwà nyí nyíri ndi ndí andi nà dhu dhu-okú dò rò. ²⁷Obhó tí, kǐ andi nà mbèmbè ndòvè, pbètù Kàgàwà nábà izu kà-dǒ, ndirò ìnzí ní kà-dǒ tí atdíḍ, pbètù, dùdù mǎtí átò, ndíni ìmbà ma mǐ tí izu nà ngǎtsi izu dò. ²⁸Nírò ma mǒví ka tiku ò tsàkàtsàkà, ndíni idhèku ika tí ndi kàlǎ nyí nyí tǎtǎḍ rò, ndirò ndíni pbàkà izu adù tí òngo ake olù. ²⁹Nírò, dhu àkǎ nyǎkò àbadhi ádrùngbà dhèdhe nà atdíḍ Ádrùngbàle Yèsù-nyutsi. Nyí nyǎkà wà nyǎbhu ifuta wò dhu bhèyi ale-tidò tò. ³⁰Obhó tí, Krístò bhà kasu-okú dò rò nga ní ndi kǎtsù ndòvè nǐ. Kǎtsù ndiwi pbìndà ipírɔnga yà ìnzí nyí nyàmbènà iwu nà nyí-tírò idù mùdzùná tó dhu nà ndi ndàrà irà rǒ idù rò.

Kàgàwà arí indrù òzù obhónángatále tí ní ídizi ǒfò

3 ¹Ní kòmbí àbanínzò, idhèku àkǎ ndika ndi Ádrùngbàle Yèsù-nyutsi. Mabǒ rí ìnzí mandí dhu fùkù tǎtǎḍ, yà iwà ma mǎndí angyi fùkù dhu dǒ dhu rǐrǐ mbà. Ndirò fùkù, ndi dhu ní nyǒdò rádù dhu. ²Nyàndà nga mbèyi nzére dhu ònzi arí ale nà, kǒkò itsè, yà ale-ònzǐnga òbholò ka kí dhu tó mǎndu dǒ tí ikò ale. ³Àlè ní ndi obhóná ale-ònzǐnga t'òbholòta nǐ ka kòbhòlò onziyá-nga ale. Obhó tí, àlè kárí Kàgàwà ùlè kàbhà Alafí bhà undata nǐ, ndirò àlè-idhè náarí ndiká Yèsù Krístò-nyutsi. Àlè nyú, àlè kǐlí nzá àlè-atdyú ale-ngbò tó dhu dǒ tí ndíni àlè kabá tí ògù otùna ǒ. ⁴Pbètù ima mà átò, ma mǐ inè mili atdyúdu ale-ngbò tó dhu dǒ. Ní ngǎtsi ale mà náapè atdyúna ilí ale-ngbò tó dhu dǒ, ní atdyúdu nòsè wà kàbhà-tsí dònǎ. ⁵Ònzidú nga ka kàbhòlò àrù rí idhòdu isè idhò ǒ. Ima ní Mùisràyeli, Bènyàminì-dhú bvù ale. Ndirò ima ní Mùèbràniyá nyú, Pbàèbràniyá tó mùdzukuru. Ndirò Pbàyahúdí tó Uyátá nàndà dhu ǒ, ima ní Mùfàrisayò. ⁶Fàkǎ Uyátá ***Pbàyahúdí** tíró ma mǐfu atdíḍ dhu dǒ rò, ma mǐ nǐ nà ǒbi ní ***Kànisa** rǒ ma mǎvu atdíḍ nǐ. Ndi Uyátá ávi kongò ifunà obhónángà tó dhu nàndà dhu nǐ, nzére dhu tí ka kádù òzùná dhu níi ìmbà nyudutsi.

⁷Pbètù kóró kǒrí dhu níi ídizi dhu idù. Ní kòmbí, Krístò-okú dò rò ma mòzè i dhu rǐrǐ ìmbà tǐya nà dhu tí. ⁸Obhó tí, ìnzí afídu rǔguru rórò, ma mòzè kóró dhu rǐrǐ ìmbà tǐya nà dhu tí, yà Yèsù Krístò pbàkà Ádrùngbàle ma mǎni dhu tó ádrùngbànga-okú dò rò. Kòkú dò rò, ma ma'ù wà midzò mà kóró dhu rǒ rò, madù òzùná rǐrǐ àdhàdhì izi bhèyi, ndíni ma mabá tí Krístò, ⁹madù motù nyunatsi. Kàgàwà arí mòzè obhónángatále tí, ìnzí ní Uyátá ifù ma marí dhu-okú dò rò. Pbètù kárí mòzè obhónángatále tí Krístò-okú dò rò. Kàgàwà ní ndi obhónángà tó perè ùndò arí indrù tó ale. Ndirò, Kárí kùndò fíyò ale ní Krístò ná'ù ale. ¹⁰Ma mòzè dhu ní, muni Krístò, Kà rádù kasu ònzi nyudutsi ádrùngbànga tó ǒbi nà àdhàdhì Kàgàwà anzi kasu ádrùngbànga tó ǒbi nà, ndàbhu Krístò rìngbè ndi ɔve-bvù rò dhu bhèyi. Ngǎtsi dhu ma mòzè ní, mabà àpbè Krístò-okú dò rò àdhàdhì Kàbà àpbè okúdu dò rò dhu bhèyi, madù ma'ù mòvè Kòkú dò rò àdhàdhì Kávè okúdu dò rò dhu bhèyi. ¹¹Ndi dhu bhèyi ní ndi, ma mǐ a'uta nà ìngbè ma rìngbèya mà átò ɔve-bvù rò.

Dhu àkǎ kadzi ale ɔngu nà tí, ràrà àhu kùtsà ka kówu dhu ǒ

¹²Ma mòzè nzá mati iwà ma ràrà àhu Krístò ùnǐ ma mí àkǎ àkǎ dhu bhèyi dhu ǒ, ndirò ngǎtsi nǐ, iwà ma ròngò àkǎkǎ ale tí. Pbètù ma mǎdzi wà ma ɔngu nà tí, ndíni ma mili tí ma Krístò bhèyi. Obhó tí, Yèsù Krístò nǒpì wà ma

mi'i pbindà ale tí. ¹³Àbanĩnzó, ma m̀z̀z̀ nzá ma ma-tírò iwà ma màrà àhu ndi ́f̀ ́ dhu tí, pbétù ma m̀nz̀ atdí dhu k̀l̀: ma màdzo dzidu d̀ ma màbhà dhu r̀ r̀, madù àmbe obi ònz̀ d̀ ndíní ma mabá tí yà angyinà r̀ r̀ idù dhu. ¹⁴Ní, ma màdzi wà ma ̀ngu nà tí, ndíní ma mabá tí idù perè ndi ̀ngu ètsà ma màrà i. Kàgàwà r̀ àlè ùnz̀ òr̀-akpà ò r̀ ndíní àlè kabá tí ndi perè Yèsù Krístò-otù ́. ¹⁵Nírò àlè'í kóró, yà iwà àlè k'ó' àlè-afí ònà r̀ r̀, àlè kàkà àlè r̀ r̀ wò atdí irèta nà tí. Ndirò dhu apé i'ì inè nyí nyí vurò irèta nà dhu tí, ní Kàgàwà r̀ awáwù itè itè fùkù ndi dhu d̀. ¹⁶Inè màtí i dhu r̀ r̀ r̀, dhu àkà àlè ràmbe òtse d̀ angyi tí yà iwà àlè kópè ̀ngu nà.

¹⁷Àbanĩnzó, nyàngu pbàkà ́f̀. Ndirò, nyàdì nyìkpókù yà mà mítè fùkù ́f̀ ́ arùbhi ale-r̀. ¹⁸Obhó tí, àbhò ale nyú r̀ inè yà Krístò bhà mùsàlabhà d̀ r̀te Ídzi Màkùrù nàsà. Ní, ma m̀v̀ wà dhu fùkù ibí-gùna, ndirò kàní ma mí k̀v̀ k̀mbí fùkù tdítđ nyídu-dha nyú nà, ¹⁹abádhí r̀ f̀ỳ ípir̀nga iwí yà ìnz̀ aráve dhòdhódhóngà nà kàzu ò. Abádhí tó m̀ng̀ ní òya. Abádhí r̀ 'lè ní ilèta ní nyíya àbhù r̀ r̀wù. Ndirò, abádhí tó irèta r̀ r̀ yà adzi ́ dhu d̀ tí. ²⁰Àlè'í na, àlè ní òr̀-akpà ́ bhà. Ndirò, yà àlè karòdona àlè tó Ògùba, Ádrùngbàlè Yèsù Krístò níraya ányìr̀. ²¹Kùwùya yà ivívinga tó àlè-ngbò, ndùgèrè r̀f̀ ndi ádrùngbà awáwù tó ngbòna nà. K̀nz̀iya ndi dhu ní obi ní yà kóró dhu d̀ ndi ndarfí ádrùngbànga nà ní obi.

Pólò r̀ sedzà àbhù Filipi ́ bhà tó dhu

(Fil 2.1-3; Kòl 4.2; 1Tè 5.16; Yàk 3.17-18; 1Pè 5.7)

4 ¹Ní wò dhu-okú d̀ r̀, yà atdíđ ma m̀z̀e nyí r̀ àbanĩnzó, ma m̀nz̀ nyí nyìkò pòtsò Ádrùngbàlè Yèsù-nyutsi. Nyí ní ndi nyí nyí pbàkà dhèdhe tí, ndirò ma mabáya mùlèma tó perè tí. ²Ma mítè nyi Èodiyà, ndirò ma mítè nyi Sènètùkà, nyí nyàkà nyòkò irita ́ Ádrùngbàlè-nyutsi. ³Ndirò inyi átò, yà atdíđ ndi nífu kasu tó ̀dhidú, ma m̀nz̀ nyi nycnz̀ k̀k̀ vèbhàlè dzùnà, r̀ngbò i f̀ỳ irèta ́. Obhó tí, abádhí ádzi i atdíđ atdíkpà ima màna Ídzi Màkùrù t'úncta tò. Abádhí ǹnz̀ ́ r̀ í átò ní Kèlè-metì mà, kasu tó ngùkpà ̀dhidú màna. Abádhí kóró ǹv̀ r̀ inè ípir̀nga tó bhùkù" ́.

⁴Idhèku àkà r̀ka ndi kóró idho ́ Ádrùngbàlè Yèsù-nyutsi. Tdítđ ma màtina: Idhèku r̀kà r̀ka ndi!

⁵Fùkú ìỳnga nàkà kóró ale r̀ni. Ádrùngbàlè r̀ngo dhu r̀ r̀ f̀ỳer̀. ⁶Nyí nyàkà nzá nyítù afíku atdí dhu ní màtí. Pbétù kóró dhu ́, nyí nyàkà nyònz̀ nyí nyí atdyúna òho dhu Kàgàwà-f̀ its̀ta ́ ndirò kitdè nyí nyí r̀ r̀, nyàdù òwu òts̀ àbhu r̀ kà tó. ⁷Nírò ní ndi Kàgàwà bhà màr̀nga, yà kóró ale tó irèta ònà òsè, ní ràdù afíku mà fùkú irèta màna nòdò Yèsù Krístò-nyutsi.

⁸Kà r̀ku ònà r̀ ní àbanĩnzó, nyòngò fùkú irèta àlì obhónà dhu tí r̀ r̀ kóró dhu d̀, ifuta tó kóró dhu d̀, obhónànga tó kóró dhu d̀, Kàgàwà-nyìkpò ́ ìl̀ kóró dhu d̀, ale-nyìkpò ǹf̀ kóró dhu d̀, àkàkà kùnò ídzi kóró dhu d̀, ndirò kóró dhu ilèta nà àkà mà, mùtsemerè nà àkà màna d̀. ⁹Ní, nyí nyàkà nyòngò ònz̀nà dhu ní yà fùkù ma mùdhe dhu, yà fudú r̀ nyí nyàkò dhu, yà nyí nyí tsùdú dhu, ndirò ma m̀nz̀ina r̀ nyí nyàla dhu. Ní màr̀nga ibho arí Kàgàwà ràdù i'ì atdíkpà nyí màna.

Pòlò rĩ òtsò àbhũ Filipì ǝ bhà tò dhu

(2Kò 9.6-15; Fìl 1.7; Èbr 13.5,16)

¹⁰Ma mábà dhèdhe abho Ádrùngbàle Yèsù-nyutsi, ma màla nyĩ nyirè ma, nyónzì dzùnàdu tdítǝ rò. Obhó tí, ma mòzè nzá mati, nyĩ rádzo rùdú rò, pbétù nyĩ nyábà nzá ndi fangà, nyítè inè nyĩ nyĩfĩ mirè nyĩ nyĩ ró dhu idù. ¹¹Ndirò, ma múnò nzá dhu wò dhu bhěyi, dhu òtdì ndi rùdú dhu-okú dò rò. Obhó tí, ma múnì wà ma ìnzĩ yà ma mfĩ òná ǝfò rĩ mǝnzi nzére dhu nà. ¹²Ma múnì wà ma ìmbà dhu rĩfĩ fudú rórò ma mádi dhu nà, ndirò ma múnì wà ma ònzì ǝ ma mádi dhu nà. Kóró ngari ǝ, ndirò kóró ǝfò ǝ, ngbòdu ǝfò wà ndi àle ma mále, ndirò àwù nà ma mádi dhu nà, ònzì ǝ ma mádi, ndirò ngàtsi nĩ dhu òtdì ndi rùdú dhu nà. ¹³Ádrùngbàle arí ndi ǝbi ìbho idù mǝnzi kóró kǝkò dhu nĩ. ¹⁴Pbétù, nyĩ nyónzì dhu mběyi nyàpbò nyĩ atdíkpá ima mànà pbàkà àpbè ǝ.

¹⁵Nyĩ, Filipì ǝ bhà, nyĩ nyèni wà yà dhu mběyi nyú: ma ráhu fùkú pǝiri Màkèdǝniyà ǝ rò yà ma mǝpè múnò Ìdzì Màkǝrù fùkù dhu-dzidǝ. Ndi kàsumì ǝ rò ndi nǝpè rò, nyĩfĩ kèlě nĩ ndi kóró *kànísá nzínzì ǝ nyĩ nyónzì dzùnàdu nyĩ nyíbhona ndirò ma mábàna fukú rò dhu-otù ǝ. ¹⁶Tèsàlǝnikà tó kigò ǝ ma mfĩ rò màtí, nyĩ nyívi mùdzùnà idù ibí-gùna nyú, ma mí atdyúna òho dhu-okú dò rò. ¹⁷Ma mòzè nzá mati, ma mǝnena dhu ràrĩ mako perè kèlě, pbétù ma mòzè dhu nĩ Kàgàwà ràso nyĩ atdíǝ yà idù nyĩ nyónzì Ìdzìngà-okú dò rò. ¹⁸Obhó tí, ma mfĩ inè kóró dhu nà, ndirò ma mfĩ kà nà atdíǝ ròsè. Kòmbí, iwà Èpàfròditò nìbhò fùkú perè kóró idù dhu-okú dò rò, ma màkà wà ma mí atdyúna òho dhu nĩ. I perè rĩfĩ àdhàdhì yà mběyi rǝngu akye bhěyi, ndirò yà iwà Kàgàwà à'ù, ràdù nyìkpóna ǝfò kàzu ò ka kùbì ìzà tó perè bhěyi. ¹⁹Nĩ, pbàkà Kàgàwà rĩ nyĩ nyĩ atdyúna òho kóró dhu nítǝ fùkù, Yèsù Krístò-otù ǝ, pbìndà ònzì tó àdrùngbǝnga tó awáwù ka kàndà rò. ²⁰Kàgàwà, àlě t'Ábanà náká ilèta nà dhòdhódhonga nà. Àmìnà.

Bhàrùwà rĩku dòná rò ovita

²¹Òvi nyòvi Kàgàwà bhà ale kóró, Yèsù Krístò-ǝvò rò. Mǝ mfĩ mànà atdíkpá adódu nòvi nyĩ. ²²Ndirò, Kàgàwà bhà ale kóró, ròsè dòtsì nĩ kǝkò kámá dǝ àdrùngbà kamà, *Kàyìsarà bhà idzá rĩfĩ ale nòvi nyĩ átò.

²³Ádrùngbàle Yèsù Krístò àkà ndàso nyĩ.

Kòlòsayì

ǝ pbàkrístò tò Pòlò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ǝ ì nòtù ádròdrǝ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Pòlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándí ka mbèmbè azà kumi atò ǝdà ndí Yèsù ka kùgè dhu-dzidǝ rǝrǝ. Ka kìrè nga kà randí bhàruwà Ròmà tǝ kigǝ ǝ ndí ndǝí imbi ǝ rǝrǝ (4.3,10,18). Ányí kǝí dǝna ùbhǝ ka karí atdí idza ǝ (Kas 28.14-31). Ka níǝ inzà àpè àrà Kòlòsayì tǝ kigǝ ǝ atdíku màtí nditǝrǝ ale. Pbétù, kasu tǝ atdí kà t'ǝdǝhìnà, Èpafrà tí kátina ale (Kòl 1.7), nífira ndí ndí kigǝ ǝ ***kànisa** ǝ bhà tǝ màkǝrù ǝvǝ kà tǝ (Flm 23; Kòl 1.7-8).

Pòlò andí yàrí bhàruwà Àziyá-Ngba tí kátina pbìrì ǝ, Kòlòsayì tǝ kigǝ ǝ pbàkrístò tǝ (Kòmbí ka karí ndí pbìrì ànzì Tùrùkiyà tí). Ndí kigǝ ǝ ábhǝ pbàkrístò níǝ inzí ní Pbàyàhúdí (Kòl 1.27). Èpafrà mà Filèmonà màna ǝno ndí Ídzì Màkǝrù abádhí tǝ (1.7; Flm 19). Kòlòsayì tǝ kigǝ ǝ pbàkrístò nóongónà 'ùndu Filèmonà bh'ídzá (Flm 2).

Pòlò andí yàrí pbìndà bhàruwà okúna dǝ rǝ dhu rǝí Kòl 2.1-3 ǝ. Í dhu ní: Atdídhénà ale náapè 'ùtrà Kòlòsayì tǝ kigǝ ǝ pbàkrístò 'àtí, dhu ràkà abádhí rǝfù Pbàyàhúdí tǝ màndu, ndíní ì ǝnì tí Kàgàwà mbéyi nyú (2.16-23). Ndirǝ, abádhí ràkà nzá 'ùlǝ Krístò kèlǝ atdírǝ, pbétù abádhí ràkà 'ùlǝ màlàyíkà mà átǝ (1.16; 2.10,15). Ní Pòlò rǝ dhu andí abádhí tǝ ndàtí, Krístò ràrǝ mbà atdí àlǝkyè dǝ kǝkǝ ǝbì nà ngǝkpà dhu-tsí màna, pbétù kàbhà ǝbì ròsè kǝrǝ dhu-tsí-ǝbì dǝnà. Ndirǝ, Kàgàwà nyú nditǝrǝ ràrǝí kà-nyutsì (Kòl 2.9). Ní Krístò náká wà atdírǝ ìndrǝ t'ígútá tǝ.

Bhàruwà-nyitì ka kóhù tí dhu

- Pòlò rǝ Kòlòsayì tǝ kigǝ ǝ pbàkrístò nóvì dhu (1.1-2).
- Pòlò rǝ ǝtsǝ ábhǝ Kàgàwà tǝ Ídzì Màkǝrù rǝ abádhí ǝwǝ dhu-okú dǝ rǝ dhu (1.3-14).
- Pòlò rǝ Krístò-ǝvǝ ìlè ka kǝ yà adzi mà kànisa màna tǝ Ádrungbàlè tí ǝnà atdí adyi nándí Kòlòsayì tǝ kigǝ ǝ pbàkrístò tǝ dhu (1.15-20).
- Pòlò rǝ pbàkrístò-okú dǝ rǝ ndí ndí ndùgye dhu ìse dhu (1.21-2.5).
- Pòlò rǝ Kòlòsayì tǝ kigǝ ǝ Kànisa ìsǝ inzí rǝrǝ tǝtǝ tǝ dhu ùdhǝ rǝ fǝyǝ ale-tsǝ dhu, ndàdà àvinà átǝ rǝdǝ ì Krístò tǝ tí dhu (2.6-23).
- Pbàkrístò àkà 'òkò tí ìpìrǝnga-ǝwútá ǝ Kànisa ǝ, fǝ-dzá, ndirǝ inzà àpè Yèsù à'u ale nzínzì ǝ dhu (3.1-4.6).
- Pòlò rǝ pbìndà bhàruwà ǝtsa ìndrǝ t'óvita rǝrǝ dhu (4.7-18).

Pòlò rǝ Kòlòsayì tǝ kigǝ ǝ pbàkrístò nóvì dhu

1 ¹Yàrí bhàruwà nándí ní ima Pòlò, yà Kàgàwà náanzi ma ndí nyú ndí ndózè ka dhu bhéyi mǝí Yèsù Krístò bhà uvitatále tí rǝ. Mǝ mǝí atdíkpà àlǝ t'ádnà Tímòtewè màna. ²Ní, ma màndí dhu fǝkù Kàgàwà bhà ale tírǝ yà Kòlòsayì tǝ kigǝ ǝ nyí nyaróko rǝ. Nyí ní àbanǝnzo, yà Krístò màna ì núngbò

'àdù kòwù ùngu atdí afiýa nyú ná ale. Àlě t'Ábanà Kàgàwà àkà ndàso nyí, ndàdù nyàbhu nyókò màrùngà ǝ.

Pòlò rí ǝtsò àdù Kàgàwà tò Kòlòsayi tò kigò ǝ pàkrístò-okú dò rò dhu

(Èfè 1.15-19; Fil 1.3-6; 1Tè 1.2-4; 3.5-11)

³Mă mári ǝtsò àdù bilínganà Kàgàwà àlě tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò t'Ábanà tò òkùkú mă mí mĩtsò rò. ⁴Mă mári ǝtsò àdù kà tò, mă mĩrí ìngbà dhu bhěyi màtí nyí nyá'ù Yèsù Krístò, ndirò ìngbà dhu bhěyi màtí nyí nyóze Kàgàwà bhà ale kóró dhu dhu-okú dò rò. ⁵Nyí nábhu nyá'ù ndi Yèsù Krístò, nyàdù Kàgàwà bhà ale òzè wò dhu bhěyi dhu ní, nyí nyíli atdyúku Kàgàwà ìli fùkù òrù-akpà ǝ dhu dǝ dhu. Ndi atdyúku ríí ònà dhu ka kóvò fùkù yà obhóngà tò Ɖte, Kàgàwà bhà ídzi Mákùrù-otù ǝ. ⁶Ndi ídzi Mákùrù ǝdhi itse, ndàdù àkà yà adzi ǝ kóró ngari ǝ. Fùrábvù ndi dhu ǝnzì ndi ndi dhu bhěyi tí, ròpè ndi yà nyí nyíri Kàgàwà bhà ídzinga dǝ ka káwěna dhu, nyàdù fíndá obhóngà nùni ònà idho ǝ rò. ⁷Èpafrà, kasu tò ǝdhikà, yà atdíðǝ mă mózè ale, ní ndi wò ndi màkùrù nùdhe fùkù. Àbadhi ní Krístò bhà kasutále, atdíðǝ ndi nífu, yà fàkà ngari ǝ arí kasu ǝnzì nyí mànà ale. ⁸Àbadhi ní ndi yà ìlilǎ-Alafí írǎ nyí ní fùkú àzè tò màkùrù nòvò fàkà.

⁹Wò dhu-okú dò rò ní ndi, yà fùkú màkùrù mă míriná rò, mă mà átò mă mári nzí mǝngyě mĩtsò mă mí òkùkú rò. Ní mă mí mĩtsò Kàgàwà rǝ, ndíní nyí nabhù tí nyùni ndi nyú ndi ndòzè kǝnzì dhu, ndàdù nyíra dhu-ǝnga t'òvòta mà, inga t'énita mànà ní, pòndà ìlilǎ-Alafí-otù ǝ. ¹⁰Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyàdù òko àdhàdhi Ádrùngbǎle òzè ka dhu bhěyi, nyàdù kóró dhu ǝnzì kà-nyikpò nòfò dhu bhěyi. Wòrí otu ǝ ní ndi, nyí nyàdù kóró ídzi dhu-tidǝ nǝnzì, nyàdù àmbè Kàgàwà ùni dǝ mběyi nyú. ¹¹Kàgàwà ràdù ǝbi àbhu fùkù pòndà ádrùngbǎnga tò awáwù tò ǝbi ní, ndíní nyí nyongó tí kóró dhu-dzi òndù, ìnzí nyí nyí nyǝngyě ròrò. Nírò dhèdhe ǝ, ¹²nyí nyàkà nyàbhu ǝtsò Àba Kàgàwà tò. Àbadhi ní ndi nyí nábhu nyíí iwà nyí nyàkà nyàbà yà pòndà ale tò kùli pòndà awáwù tò idzi ǝ ongyéngá ale tí. ¹³Obhó tí kùkòlò àlě, àlě rùvò pǝmvo Sitaní aríí ádrùngbǎnga tò ǝbi ná ònà inò ǝ rò, ndàdù àlě ìtsu Idhùna, yà atdíðǝ ndi ndàzè ale bhà idzi ǝ. ¹⁴Ndi Idhùna bhà ǝve-nyutsinà nga ní ndi, kùkòlò àlěí, ndàdù àlě tò nzérénga nùbà àlě tò ní.

Krístò ní kóró dhu-tsí dǝ Ádrùngbǎle dhu

¹⁵Krístò ní Kàgàwà, yà ìnzí arí ndàlǎ ale bhà ǝfò nyú. Àbadhi ní ndi yà Kàgàwà anzi kóró dhu-tsí tò sengba^a. ¹⁶Obhó tí, kòtù ǝ, Kàgàwà anzi òrù-akpà ǝ ndirò yà adzi ǝ aríí kóró dhu, yà ì àlǎ rí dhu mà, ìnzí arí ì àlǎ dhu mànà: ìmbà ríí ádròdrò kámá tò Tombi màtí, Ádròdrònga màtí, ndirò ìmbà ríí kóró màlàyíká mà ǝyá kámá mànà màtí. Kàgàwà anzi kóró dhu kòtù ǝ, ndirò kòkú dò rò. ¹⁷Krístò nííí inè angyi inzà kóró dhu àpè íí ròrò, ndirò yà íí aríí kóró dhu-tsí náaríí kòtù ǝ. ¹⁸Ka ní ***Kànisa-dǝ**, ndi Kànisa ràdù íí kà-ngbò. Ndirò ka ní ndi wò ndi ngbòna tò ípìrònga nabhù. Ndirò ka ní ndi wemberè tí ndi ìngbè ǝve-bvù rò, ndíní ndi ndiíí tí kóró dhu-tsí dǝ-tsíró wemberè t'ále tí. ¹⁹Obhó tí, Kàgàwà nyú nditírò náazè kóró pòndà ǝfò ríí ndi Idhùna-nyutsi. ²⁰Idhùna-otù

a 1.15 Sengba-tì ní kóró dhu tò íí angyinà rò ale, ndirò kóró dhu dǝ aríí òsòsè ádrùngbǎnga ná ale (Zàb 89.28).

ṣ, Kàgàwà azè ndùngbò kóró dhu-tsí ndi mànà. Ndi Idhùna azù yà mùsàlabhà dṣ ndi nufu-otù ṣ, Kàgàwà níibho màrùngà yà adzi ṣ ndirò òrù-akpà ò.

²¹ Ndirò nyí mà átò, angyi nyí nyí itse Kàgàwà rṣ rò, ndirò nyí ní kàbhà òmṣù, fùkú nzére irètà yà nyàbhù rí nyàmbe nzére dhu ònzì dṣ nóókú dò rò. ²² Pbétù kòmbí, Kàgàwà nùngbò wà nyí ndi mànà, Idhùna bhà ɔve-otù ṣ, ndíni nyí nabhè tí nyòtù nyí kònzì ililá ale tí, ìmbà nzére dhu tí ka kòzùna dhu rí nyuyatsì, ndirò ìmbà rí atdí afátá nà màtí ale tí. ²³ Pbétù, nyí nyàkà nyòdì pfòku, nyàdù iko pòtsó fùkú a'uta ṣ. Ndirò, nyí nyàkà nzà nyíndà nyí ndi Ídzi Màkùrù rṣ rò. Ka ní ndi àlè tṣ a'uta ídè dòná dhu. Ndi Ídzi Màkùrù ka kuno yà òrù-akpà-tsinà arí kóró ale tò. Ní ima Polò, Kàgàwà íli ma mífì kùnò rí indrù tò ale tí.

Polò rí kasu ònzì, ndàmbe ndùgyè dṣ Kànisa tṣ ídzinga-okú dò rò dhu

(1Kò 2.7-13; Èfe 3.1-13)

²⁴ Kòmbí idhèdu ìka wà ndi yà fùkù ma mí Ídzi Màkùrù ènò dhu ràbhùna mabà àpbè-okú dò rò. Ndi ngbòdu ònà rò ma mábàna àpbè-otù ṣ, ma mí Krístò abà àpbè-tsù indrì. Ma mí ndi àpbè abà kà-ngbò tò ídzinga nabhè tí. Ndi kà-ngbò ní Kànisa. ²⁵ Ima, ma mòngò wà Kànisa-kàsù t'ònzitatále tí, àdhàdhì yà Kàgàwà udhè ka mɔnzì ndíni ídzinga nabhè tí fùkù dhu bhèyi. Kìdì ma ndíni ma muno tí pbindà Ɔte kóró fùkù. ²⁶ Ndi Ɔte ní ndi yà ròpè ndi angyi m̀hàngú ò rò kàrù ràdi orù ò kóró ale tṣ r̀gànda rṣ ɔte. Pbétù kòmbí, kítè wà ka kpangba pbindà ale tò. ²⁷ Obhó tí, Kàgàwà náazè nditè yà ndi ndudhé òdhù ò ndíni ndi ndonzi tí dhu tṣ ábhònga mà, kà tṣ aya mànà ònzì ní Pbàyàhúdì tò. Yàrí ní ndi ndi òdhù ò kàrù dhu: Krístò rí afiku ò, ndirò ndi dhu àbhà nyí nyá'ù dhu ònè nyí r̀r̀fì ngari nà Kàgàwà bhà Ádr̀ngbànga tṣ awáwè ò. ²⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi mà m̀rí Krístò dṣ Ɔte òvò kóró ale tò. Mà m̀rí dhu òvò ìngbàtí íli ndi ale mà tò m̀tydu nyìkpóna, màdù dhu ùdhe fíndà dhu-ònga t'òvòta tṣ kóró ɔfò ṣ, ndíni mà mɔnzi tí kóró ale dz̀nà, r̀ò'ò Krístò-nyutsì. ²⁹ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma m̀rí kasu ònzì, màdù àmbe mugyè dṣ Krístò íbhò idù ɔbi, yà nyudutsì rí kasu ònzì ádr̀ngbànga tṣ ɔbi nyú nà ní.

2 ¹ Ma mòzè nyùni dhu ma rarí kasu ònzì ɔbi nyú nà okúku dò rò, nyí Kòlòsayì ṣ pbàkrístò mà, Làwòdikiyà ṣ Yèsù ná'ù ale mà, ndirò kóró ng̀kpà ale kàkà inzà apèna nyídu-kpa mà nálà mànà. ² Ma mòzè dhu ní afiku ròtsì ɔbi, ndirò nyí r̀ngbò nyí atdíṣ àzè ṣ. Ma mòzè dhu ní nyùlè Kàgàwà bhà Ɔte t'ùnita ní abhò nyú. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyàdù Kàgàwà ùdhe ndònzì dhu yà orù ò ongónà àdì nùni'. Ndi orù ò ongónà àdì dhu ní Krístò nyú nditírò. ³ Kà-nyutsì tí ní ndi, àlè kádù àbàna dhu-ònga t'òvòta mà, ìnga t'ùnita mànà tṣ kóró ongyéngá nùrù ì. ⁴ Ma mí ndi dhu òvò fùkù, ònzì atdí ale mà nùutrá tí nyí pbindà òvòvò ɔte ní. ⁵ Ìmbà dhu rí itse ma mífì r̀ukú rò ale-ngbò ònà rò dhu màtí, ní ma mífì ònè atdíkpà nyí mànà ale-afí ònà rò. Ndirò idhèdu ìka ndi atdíṣ, nyí nyáróko mbèyi àkàkà ɔfò ṣ, nyàdù iko pòtsó Krístò nyí nyá'ù ní a'uta ṣ dhu ma màlā rò.

Krístò dṣ tí dhu àkà kòsì ale bhà ípìr̀ngba dhu

⁶ Nírò, yà nyí nyá'ù Yèsù Krístò rí fùkù Ádr̀ngbàlè tí dhu bhèyi, nyí nyàkà nyòngò òko àbadhi ózè nyòngò òko dhu bhèyi. ⁷ Nyí nyàkà nyòdì ivéku

kà-nyutsi, nyàdù fùkú ípìrŋga òsì kà dǎ. Nyí nyàkǎ nyíkò pòtsò a'uta ǎ, yà fùkú ka kúdhe ka dhu bhěyi. Ndirò nyí nyàkǎ nyí ǎ òtsò àdù arí atdíǎ Kàgàwà tǎ ale tí.

⁸Nyí nyàkǎ nyàndà nga mběyi, akye atdí ale mà núutràna nyí yà ìndrù arí ǎ nà ìmbǎ tina nà dhu-ŋga t'òvòta-tidǎ ní nǎ. Ndi dhu-ŋga t'òvòta-tidǎ ní yà ìndrù tǎ màndu mà, yà adzi dǎ ǎbi nà dhu-tsí mànà rǎ ndi nípbi, pbétù ìnzí ndàdù ndípbi Krístò rǎ. ⁹Obhó tí, Kàgàwà bhà ǎfǎ rí kóró nyú Krístò-nyutsi, kà-ti ní, kà-ngbò ǎ. ¹⁰Ka ní ndi òrù-akpà ǎ arí kóró màlàyíkà mà, ǎyá kámá mànà dǎ arí àdrùngbǎnga tǎ ǎbi nà. Ndirò, kà mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǎ, ka kózà wà nyí àkǎkǎ obhó nyú ale tí.

¹¹Krístò mànà nyí nyúngbò dhu-otù ǎ, Kàgàwà íli wà pbìndà ale tí rí nyítè ìndrù tǎ ize afikú ǎ. Angyí kítè Pbàyàhúdí tǎ ize tí dhu ní ǎnzíyánga òbhòlò abádhí rǎngo dhu. Pbétù, rùkú kili ize ní nzi ìndrù-òtsù íli, ka níli ní Krístò. Ní ndi dhu-otù ǎ, kípfo wà yà angyi nyí nyí ǎ nà nzéré ǎfǎ nyukutsi rǎ. ¹²Obhó tí, bàtizò nyí nyálù dhu-otù ǎ, nyí nyúve, kadù nyùtdu atdíkpá Krístò mànà. Ndirò nyí nyàdù nyùngbe átǎ atdíkpá kà mànà, yà ka nabhù rìngbè ndi ǎvebvù rǎ Kàgàwà bhà àdrùngbǎnga tǎ ǎbi nyí nyá'ù dhu-okú dǎ rǎ. ¹³Angyi nyí, ìnzí ní Pbàyàhúdí tírǎ, nyí ní iwà nyí nyúve fùkú afátá-okú dǎ rǎ, ndirò ìmbǎ nyí nyí Kàgàwà bhà ale tǎ ize nà rùkú dhu-okú dǎ rǎ ale. Pbétù kòmbí, Kàgàwà nábhu wà ípìrŋga fùkú atdíkpá Krístò mànà, ndàdù fùkú nzérénga mà fáká nzérénga mà núbà kóró. ¹⁴Àlè ní afátá nà ale, ìnzá àlè kífú kàbhà Úyátá dhu-okú dǎ rǎ. Pbétù, kǎkyè yà àlè òbhù ka karí okúya dǎ rǎ í afátá ka kundí ǎnà bhàrùwà. Kǎkyè ka dòtsí, Krístò ndi ndàbhù kutǎ mùsàlabhà dǎ dhu-otù ǎ. ¹⁵Ndi dhu-otù ǎ, Kàgàwà núudhá òrù-akpà ǎ màlàyíkà mà ǎyá kámá mànà tǎ ǎbi, ndàdù abádhí náte kpangba kóró ale-ǎnzí, àdrà-mbí-akpà dǎ ka kùsò rǎrǎ, ndíni Idhùnà ǎnzí dhu-lè mà dhu nitè tí.

Ìnzá dhu àkǎ kífú ìndrù rùdhèna títǎ tǎ dhu dhu

¹⁶Nírǎ, dhu àkǎ nzá atdí ale mà rǎtdi-ànyàku nyí nyónyuna dhu-okú dǎ rǎ, ndirò nyí nyómuvàna dhu-okú dǎ rǎ. Ndirò, atdí ale mà àkǎ nzá ndòtdi ànyàku ìnzá nyí nyífu Pbàyàhúdí tǎ atdí mùhendù-idhò mà, àbí-kudò tǎ mùhendù mà, ndirò sàbatù-idhò mà dhu-okú dǎ rǎ. ¹⁷Kòrí dhu kóró ní ǎrà rírá dhu-sisi kèlè. Pbétù, kóró í dhu-tsí tǎ obhónga ní Krístò ndi nyú tírǎ. ¹⁸Àpè nyàbhù nyí ìngbàtí íli ndi ale mà, yà ìrinà rǎ rí nditè yorowà t'ále tí ràmbe ànyàku ìtdi dǎ. Ndirò, àpè nyàbhù nyí màlàyíkà ùlè arí ale mà ràmbe ànyàku ìtdi dǎ. Wò dhu bhěyi ale-tidǎ ní, yà ndi ndálàna ǎnyu ǎdzi dǎnà dhu bhěyi dhu rǎ tí arí afina àpba ale, ndàdù àmbe ndýdǎ dǎ kókórò pbìndà ìndrù tǎ ǎfǎ ǎ ndi ndí ǎ nà ìrèta-okú dǎ rǎ. ¹⁹Í ale núpba nzá í Krístò rǎ. Krístò ní ndi *Kànisà-dǎ, ndirò kànisà ní kà-ngbò. Ka ní ndi arí pbìndà ale nóngù, ndàdù abádhí-tsù àndu ròkò atdíkpá, àdhàdhí ale-ngbò-rǎngá-nzo náarí 'ùnzi ngingò ǎ rǎ, ndi ale-ngbò ràdù àmbe òvi dǎ Kàgàwà-afí ózè dhu bhěyi.

²⁰Nyí, nyí nyuvè wà atdíkpá Krístò mànà, nyàdù ùvò yà adzi dǎ ǎbi nà dhu-tsí tǎ àdrùngbǎnga tǎ ǎbi ǎ rǎ. Ní ádhu nyí nyarádù nyǎnzí yà adzi ǎ ale bhěyi fùkú okota ǎ, nyàdù nyòzè nyífu kǎkǎ dhu bhěyi uyátá-tidǎ ní? ²¹Í uyátá ràtina: «Àpè nyonyu yà dhu! Àpè nyinè yà dhu! Àpè nyalú yà dhu-ngbò!» ²²Kòrí dhu kóró nípbi í ròyá dhu ní 'ìnza ràdù atdí-gùna tí ka kònzí kasu í nǎ rǎ dhu. Ndirò í dhu kóró ní ìndrù tǎ uyátá mà, ìndrù rùdhèna dhu

màna kèlě. ²³Obhó tí, kòkò i uyátá rí 'àlǎ dhu-ǵnga t'óvòta tó ǵfò bhěyi. I uyátá rí ìndrù àvì rùlě ndi ndòzè dhu-tsí kèlě, ràdì yorowà tó ǵfò bhěyi rí ndàlǎ ǵfò ǵ, ndirò ràbhù ngbòna ràbà àpè Kàgàwà-okú dò rò. Pbétù, kòkò i uyátá rí mbà tìya nà, abádhí ràbhùna ìndrù rònzì ní i atdyúya òho dhu-tsí kèlě nídhunì.

Krístò, òrù-akpà ò arí'ì ale, náafí nózè dhu ònzi ka kí dhu

3 ¹Nyí nyapè ì'ì iwà nyí nyungbe nyí atdíkpá Krístò màna dhu tí, ní nyí nyàkǎ nyòmè òrù-akpà ò arí'ì dhu, yà Krístò arádi Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò i. ²Nyí nyàkǎ nyíli afíku atdíǵ òrù-akpà ò dhu dǵ, ìnzí ní nyíli afíku yà adzi ǵ dhu dǵ. ³Obhó tí, nyí nyúve wà, Kàgàwà ràdù nyàbhù nyùngbe nyí ǵve-bvù rò. Ní kòmbí, nyí nyórù wà fùkú ìpírǵnga atdíkpá Krístò màna Kàgàwà-nyutsi. ⁴Krístò ní ndi fùkú obhóná ìpírǵnga. Ndirò kà rí ndàvì kpangba tǵtǵdǵ nínganì, nyí mà átò nyí nyaviya nyí atdíkpá kà màna, kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù ǵ.

⁵Nírò, nyí nyàkǎ nyòkyè yà adzi ǵ kóró dhu-tsí kǎkǎ nyukutsì arí'ì: mèn-yn-òni t'ónzita mà, Kàgàwà-nyíkpó ǵ ka kótì dhu mà, ale-nyí ríwù ní nzére dhu-atdyú t'óhota mà, ndirò ongyéngá-atdyú t'óhota màna. Ndi ongyéngá-atdyú t'óhota rí'ì àdhàdhì yà ***sànamù** ùlě ka kí dhu bhěyi. ⁶Kòkò nzérenga-okú dò rò ní ndi Kàgàwà bhà nàwí níisíya yà ìnzí arí tsùná dhu ìri ale dǵ. ⁷Angyi, nyí nyongónà dhu ònzi ndi dhu bhěyi, yà i nzérenga-ǵbì náasè dùkunà nínganì.

⁸Pbétù kòmbí, nyí nyàkǎ nyípfo kǎkǎ dhu-tsí kóró nyukutsì rò. I dhu ní: nàwí ònzi nyí nyí dhu, ùkúnga rí ndiwa dhu, nzére dhu ònzi nyí nyí dhu, ìndrù àdhù nyí nyí dhu, ndirò ìndrù ní nyí nyí dhu ùnò ní ǵte-tidǵ rǎhu liku ǵ rò dhu. ⁹Nyí nyàkǎ nzá nyùnò tìtò fùkù nzínziku ǵ. Obhó tí, nyí nyípfo wà yà angyi nyí nyí'ì nà fùkú ìndrù-ayí tó ǵfò nyukutsì rò, pbìndà mǎtsò màna, ¹⁰nyàdù ìndrù-ǵwátá tó ǵfò núfò rùkú. Obhó tí, nyí ní ìndrù-ǵwátá. Kàgàwà, yà àlě nabhòlò ale, náarí nyàbhù nyǵngò ìndrù-ǵwátá tí bìlǵnganà. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyàdù àmbe nyùli dǵ kà bhěyi atdíǵ, nyàdù kùni mběyi nyú. ¹¹Ní wò dhu-okú dò rò, ìnzí ní Pbàyahúdí mà, Pbàyahúdí màna ǵnga ùndò ka kí dhu-tí rí'ì ìmbǎ. Kà rí'ì ndi dhu bhěyi tí ǵnzíyánga ka kóbhòlò ale mà nzínzi ǵ, ìnzá ka kóbhòlò ǵnzíyánga ale màna, iwà ìnga nùni ake ale mà nzínzi ǵ, ìnzá ìnga nùni akekpá mǎtí ale màna, ndirò ìnò tí arí'ì ale mà nzínzi ǵ, ìtírò arí'ì dǵyá ale màna. Obhó tí, Krístò ní ndi kóró dhu dǵ idzi nónyè ale, ndirò kà rí'ì ìngbàtí ìli ndi ale mà yà ndi ná'ù nyutsi.

Kànisà ǵ pbàkrístò àkǎ 'òkò tí nzínziya ǵ dhu

¹²Nírò nyí yà Kàgàwà óvò fíndà ale tí rò, nyí ní kàbhà ale, yà atdíǵ kòzè ale. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyàkǎ nyí'ì nà ní izu àbà nyí nyí ìndrù dǵ ní afíku, ìdzìnga ònzi nyí nyí ìndrù tò ní afíku, yorowà nà nyí nyóko ní afíku, ìyǵnga ǵ nyí nyóko ní afíku, ndirò dhu-dzi òndù nyí nyí ní afíku. ¹³Nyí nyàkǎ nyòndù dziku nzínziku ǵ. Ndirò ǵdhìku òbhù nyí nyí okúna dò rò dhu nà nyí nyí'ì rò, nyí nyàkǎ nyòwù dhu ùbà rǵ fùkù nzínziku ǵ, àdhàdhì Ádrùngbǎle Yèsù nùbà dhu fùkù dhu bhěyi. ¹⁴Ròsè kóró kòrì dhu dònǎ, nyí nyàkǎ nyí'ì àzè nà. Obhó tí, àzè náarí ndi kóró ale ùngbò rí'ì atdí ale nyú tí. ¹⁵Nyí nyàkǎ nyí'ì Krístò bhà màrùngà nà afíku ǵ. Obhó tí, Kàgàwà únzì nyí nyí'ì ndi màrùngà nà, ndíní nyí nyí'ì tí atdí ale-ngbò tí.

Ndirò, nyí nyàkǎ nyí'í òtsò àdù arí Kàgàwà tò ale tí. ¹⁶Krístò bhà Òte àkǎ ndàdi abhò nyú nzínziku ǎ. Nyí nyàkǎ nyòwù dhu ùdhe rǎ fùkù, nyàdù sedzà ùbho fùkù nzínziku ǎ dhu-ǎnga t'òvòta tó irèta nyú nà. Nyí nyàkǎ nyòwù adyi ùyù rǎ Kàgàwà tò atdí afíku nyú nà, nyàdù òwu òtsò àdu rǎ kà tò ***Zàburì** mà, ilèta tó adyi mà, Ìlìlǎ Alafí rí nyàbhù nyùyù ngùkpà adyi mà nà ǎ. ¹⁷Ìngbàtí ìlì ndì dhu mà nyí nyónzina, òtè-ku ǎ mǎtí, ndirò mùtsòku ǎ mǎtí, náká nyónzì kóró Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rǎ, nyàdù òwu òtsò àdu rǎ Àba Kàgàwà tò kòtù ǎ.

Fí-dzá pbàkrístò àkǎ 'òkò tí dhu

(èfe 5.22-33; 6.1-9; 1Tí 6.1-2; Tít 2.9-10; 1Pé 2.18-25; 3.1-7)

¹⁸Nyí vèbhálé, nyí nyàkǎ nyí'í fùkù kpabhále-tsù dhu àkǎkǎ dhu bhèyi, Ádrùngbǎle Yèsù-ònzí.

¹⁹Nyí kpabhálé, nyí nyàkǎ nyòzè fùkù vèbhále, ìnzí nyàdù òwu òko rǎ abádhí mà nà idzo tí nyí nyìdzò ngbòku rórò.

²⁰Nyí nzónzò, nyí nyàkǎ nyífu nyí nódhì ale kóró dhu ǎ. Obhó tí, wòrí ní ndì Ádrùngbǎle-nyìkpó nǒfò dhu.

²¹Nyí nzónzo t'ábáná, nyí nyàkǎ nzá nyòwù fùkù nzónzo àbhù rǎ rǎkò, akye nyí nyabhùna abádhí-afí ríngyè ì ní.

²²Nyí ìncó tí arí'í alé, nyí nyàkǎ nyífu yà adzi ǎ fùkù ádròdrǎ ale kóró dhu ǎ. Nyí nyàkǎ nzá nyífu abádhí yà abádhí rí nyǎlǎ nyìkpóya ǎ ònǎ kàsùmì ǎ tí, àdhàdhì abádhí-nyìkpó ǎ tí nyí nyí nyí'í dhu bhèyi. Pbétù nyí nyàkǎ nyífu abádhí idzi afíku nyú nà, Ádrùngbǎle ifù nyí nyarí dhu-okú dò rǎ. ²³Ndirò nyí nyónzina ìngbàtí ìlì ndì dhu mà, náká nyónzì atdí afíku nyú nà, àdhàdhì Ádrùngbǎle tò nyí nyí kasu ònzi dhu bhèyi, ìnzí ní ìndrù tò nyí nyí kasu ònzi dhu bhèyi. ²⁴Nyí nyàkǎ nyí'í dhu ní, Ádrùngbǎle rubhòya yà pòndà ale tò ndì ndulì perè tí dhu fùkù. Obhó tí Krístò, yà nyí nyarí kàsùna ònzi ale ní ndì obhónánga tó Ádrùngbǎle. ²⁵Pbétù, nzére dhu ònzi arí ale bhà perè Kàgàwà ubhòya àdhàdhì yà kǎnzì nzére dhu-bvù rǎ, kǎrí nzí dhu òlè ìndrù tò nídhuní.

4 ¹Nyí ádròdrǎ alé, nyí nyàkǎ nyónzì dhu fùkù ìncó tò obhónánga dǎ, ndirò àkǎkǎ màgèrè ǎ, nyàdù dhu ùnì nyí mà átò nyí rǎrǎ'í ìnè dùkù Ádrùngbǎle nà òrù-akpà ǎ.

Pbàkrístò àkǎ 'òkò inzǎ àpè Yèsù à'u ale nzínzì ǎ tí dhu

(èfe 5.14-17; 6.18-20)

²Nyí nyàkǎ nyòkò pòtsò itsòta ǎ. Ndirò nyìtsò nyí nyí rǎ, nyí nyàkǎ nyòdò Kàgàwà ràdùna fùkù dhu òtsò àdù nyí nyí kà tò rórò. ³Nyí nyàkǎ nyìtsò nyí dǒkǎ átò, ndíní Kàgàwà angbe tí pòndà Òte òvò mǎ mí ìndrù tò ní otu fǎkà. Ndi Òte ní Krístò nàndà Òte, yà òdhù ò ongónà àdi. Wò ndi Òte-okú dò rǎ ní ndi ma mǎ'í kòmbí imbi ǎ. ⁴Nírò, nyìtsò nyí dùdù, ndíní ma mara tí kòvò rǎ kpangba, àdhàdhì kàkǎnà mǎvò dhu bhèyi.

⁵Nyí nyàkǎ nyí'í dhu-ǎnga t'òvòta tó mùtsò nà inzǎ àpè Yèsù à'u ale-ònzí, nyòwù idzìnga ònzì rǎ abádhí tò nyí nyàbà kóró kàsùmì ǎ. ⁶Òtèku àkǎnà ndí'í inga nǒfò òte tí bilínganà, ndàdù òvù iko ní ka kòsì dhu bhèyi. Nyí nyàkǎ nyòwù òte àdu rǎ ìngbàtí ìlì ndì ale mà tò àkǎkǎ dhu bhèyi.

Bhàruwà rīku ònà rò ovita

(Èfè 6.21-22)

⁷Ima nàndà kóró dhu nòvo rí fùkù ní àlě t'ádòná Dòkíkò. Àbadhi ní atdíðṣ ma mózè ale, atdíðṣ p̀b̀ìndà kasu nífu kasutále, ndirò atdíkpá mǎ mǎrí Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasu ònzi màná ale. ⁸Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mòvì ka tiku ò, ndíní mǎ mǎda òná dhu nòvo tí fùkù, ndàdù affkù àbhù ròtsi òbì. ⁹Ma mòvì abádhí atdíkpá atdíðṣ ma mózè, ndirò atdíðṣ ndi nífu àlě t'ádòná Ònèsimò màná. Ndi Ònèsimò ní àwú fùrábvù ale. Abádhí ní i rí irò ì nónzi kóró dhu àwě fùkù.

¹⁰Òdhìdu Àsitarikò, yà atdíkpá ka kúsò mǎ màná ale, nóvì nyí. Ndirò Mǎrkò, Bàrnabà t'ádòná nóvì nyí átò. Nyí nyàbà wà Mǎrkò-okú dò rò ma múnò fùkù dhu. Ní fùrábvù kà rǎrà àhu rò, nyàkò ka mbèyi. ¹¹Ndirò Yèsù, yà Yèsitò tí kátina ale, nóvì nyí átò. Kǎkà Yèsù ná'ù P̀b̀àyàhúdì nznzi ò, kǎkò ìbhù ale kèlě ní i atdíkpá arí kasu ònzi ima màná òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi-okú dò rò. Ndirò abádhí ní i afídu nópè.

¹²Fùrábvù ale Èpafrà nóvì nyí átò. Ka ní Yèsù Krístò bhà kasutále. Kǎrí nzí ndìngyě nditsò ndi ndí dùkú bilínganà rò, ndíní nyí nyikò tí pòtsò fùkú a'uta ò, ndíní nyí nyo'ò tí afíku òná rò, nyàdù àmbe Kàgàwà-afí òzè kóró dhu ònzi dṣ. ¹³Ma mí dhu òvo kpangba kókú dò rò matì, kà rarí ndùgye atdíðṣ okúku dò rò. Ndirò kǎrí ndùgye Làwòdikiyà mà Hìyèrèpoli màná tò kigò ò arí'ì p̀b̀àkrístò-okú dò rò. ¹⁴Lukà, yà atdíðṣ àlě kóze àlě tò m̀ǹgàngà mà, Dēmà màná nóvì nyí.

¹⁵Òvì nyòvì Làwòdikiyà tò kigò ò rí'ì àlě t'ádòná p̀b̀àkrístò, atdíkpá Nifà mà, yà p̀b̀ì idzá arí 'ùndù p̀b̀àkrístò màná. ¹⁶Yàrí bhàruwà ka kozúna gukyè nznziku ò, ní nyònzì kóró òbì, kozù ka átò Làwòdikiyà ò *kànìsà ò. Ndirò nyí, tiku òná rò, nyí nyàkà nyòzè wò ndi kànìsà ò bhà tò ma mǎndí bhàruwà átò. ¹⁷Òvo nyòvo dhu Àrkipo tò nyàti: kà rǎkà ndàndà nga mbèyi yà fónà Ádrùngbǎle Yèsù àbhù kasu nà, ndíní ndadù tí kònzì mbèyi.

¹⁸Ima Pòlò, ma mǎndí dhu ɔtsúdu nyú nǐ, mòvì nyí nǐ. Àpé nyàdzo àdì ma mǎdì imbi ò dhu rò rò. Kàgàwà àkà ndàso nyí!

Tèsàlònìkà

ǝ Kànìsà tò Pòlò andí wemberè tí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ǝ ì nòtù ádrùndrǝ dhu tí dhu

Yàrí ní wemberè tí Pòlò andí Tèsàlònìkà tǝ kigǝ ǝ p̀bàkrístò tò bhàruwà. Kándí ka mbèmbè imbò kumì dóná atdí nà ato údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidǝ rórò. Obhó tí, Pòlò mà, Sílà nà náawù ùvò ndi kigǝ ǝ, Pòlò ràdù Yèsù Krístò bhà Ídzì M̀kùrù núnò abádhí tò (Kas 17.1-10). Tèsàlònìkà tǝ kigǝ ǝ kànìsà ǝ, inzí ní P̀bàyàhúdí níí'ì abhò nyú, p̀bètà P̀bàyàhúdí nyú ràdù ìí ngúfe. Ngúfe idhò dzidǝ, P̀bàyàhúdí nzínzì ǝ atdídhená ale náadù dhu àya ìndrù tò, inzí Pòlò mà, Sílà nà r̀nɔna dhu niri tí.

Ǟyǝ ato dzidǝ, Pòlò avi Tìmòtewù r̀rà Tèsàlònìkà arí Yèsù ná'ù ale arí òko tí dhu andà. Ní ànyì Tìmòtewù àrà àhu, ndàdù ndàdu r̀ò, k̀tsi àtinà Pòlò ní ìnè abádhí r̀àrí'ì f̀iyǝ a'uta nòdò ì arí r̀ò. K̀ti átò abádhí nzínzì ǝ atdídhená ale tǝ ir̀eta nínza dhu r̀àrí'ì abáya mà, ayíya mà, ndirò ɔdhíya mànà núve inzà Yèsù àpè ìngo rórò dhu. Ní abádhí r̀àròwu dhu òngù r̀ò tsyàá k̀kò ùv̀ve ale ralaya tí tdù Yèsù-ngbò. Ndi dhu-okù d̀ò r̀ò ní ndi, Pòlò náandí bhàruwà abádhí tò, ndíní abádhí-aff ɔtsì tí ɔbi nǝ, abádhí uní tí Yèsù Krístò r̀ingo dhu níí'ya tí dhu, ndirò ndi ná'ù ale k̀nziya tí dhu. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí r̀i dhu à'ù ìnè ì r̀i'ya atdíkpá ndi Ádrùngbàle mànà dhòdhóhónganà.

Bhàruwà-nyiti ka kòhù tí dhu

- Pòlò mà r̀i Tèsàlònìkà ǝ Kànìsà nòvì dhu mà abádhí r̀i ɔtsò àbhù Kàgàwà tò abádhí-okù d̀ò r̀ò dhu mànà dhu (1.1-10).
- Pòlò mà anzi kasu tí Tèsàlònìkà ǝ kànìsà ǝ dhu (2.1-16).
- Pòlò r̀i Tèsàlònìkà ǝ bhà nòzè ndàla dhu mà k̀avi Tìmòtewù r̀àrà abádhí-aff òpè dhu mànà dhu (2.17-3.13).
- Pòlò r̀i Yèsù ná'ù ale ònzi ròkò Kàgàwà-nyìkpǝ nòfò dhu bhèyi dhu (4.1-12).
- Yèsù ì a'ù rórò uvè ale núungbeya ì dhu (4.13-18).
- Ádrùngbàle Yèsù ná'ù ale àkà 'òkò tí kà r̀ingo ònà idhò ɔdò ì í ònanà dhu (5.1-22).
- Pòlò r̀i p̀bàkrístò òvì dhu (5.23-28).

Pòlò mà r̀i Tèsàlònìkà ǝ Kànìsà nòvì dhu

1 ¹Ima Pòlò, Sílìvanù, Tìmòtewù mànà, mà màndí yàrí bhàruwà f̀ùkù, Tèsàlònìkà tǝ kigǝ ǝ kànìsà tírò. Nyí ní Ába Kàgàwà bhà ale, ndirò nyí ní Ádrùngbàle Yèsù Krístò bhà ale. Ní, Kàgàwà àkà ndàso nyí, ndàdù nyàbhu nyòkò màrùngà ǝ.

²Mà márí ɔtsò nàbhù bilínganà Kàgàwà tò okùkù d̀ò r̀ò, màdù àmbe nyìrè d̀ò f̀àkà itsòta ǝ. ³Ndirò, mìtsò mà mí àlè t'Ábanà Kàgàwà-ònzí r̀ò, mà máròngo ìr̀enà ìnzí mà múbhana rórò dhu ní, f̀ùkù a'uta-kàsù mà, f̀ùkù àzè

arí nyǎbhu nyǎnzí kasu tí dhu mà, ndirò ní, nyí nyá'ù dhu ɔbi nyú nà ingo àlě tó Ádrùngbàlẹ Yèsù Krístò ringoya dhu. ⁴Adódù, yà atdíḍ ma mózè nyí rò, mà m̀ni dhu Kàgàwà rózè wà nyí, ndirò kà rówò wà nyí, nyí'í p̀bìndà ale tí. ⁵Obhó tí, yà fùkù mà m̀vò fàkà Ídzi Màkùrù ní mà m̀vò nzá ɔtẹ ɔ tí. P̀bétù, mà m̀vò ka Ìlǎ-Alafí bhà ádrùngbànga tó ɔbi mà, kàbhà mùdzùná màná ní, màdù dhu à'ù wò mà m̀vò fùkù dhu r̀r̀r̀ obhó dhu nyú. Ndirò, nyí nỳni wà ingbà dhu bhèyi m̀tí ǹzínziku ɔ mà m̀kò dhu nàbhu ídzìnga fùkù dhu. ⁶Ndi dhu bhèyi ní ndi, fùkù okota ǹfò ndi fàkà okota nà, ndàdù ndòfò Ádrùngbàlẹ Yèsù bhà adita nà. Ndirò, ábh ̀p̀bè nyú ɔ rò, nyí nyádù Kàgàwà bhà ɔtẹ náko, Ìlǎ-Alafí ní'í nyí ní dhèdhe nyú nà. ⁷Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà nyí nỳnzina dhu nàdi wà ídzi ɔfò tí Màkèd̀niyà mà Àkayà màná tó p̀biri ɔ Yèsù ná'ù ale tó. ⁸Obhó tí, fùr̀b̀v̀ rò nga ní ndi, Ádrùngbàlẹ Yèsù d̀ ɔ́ r̀tẹ́ Ídzi Màkùrù ǹndò ndi ní. Kùndò nzá ndi Màkèd̀niyà mà Àkayà màná ɔ tí, p̀bétù, nyí nyá'ù Kàgàwà tí dhu-̀yí ná'á ábh ngari nyú ɔ. Ní, wò dhu d̀ m̀ m̀nna t̀dítđ dhu r̀í mbà. ⁹Ndirò, ìndrù r̀wù àwenà r̀ dhu ní, fùr̀b̀v̀ mà m̀wù ùvò tí dhu. Ndirò, abádhí r̀wù àwenà r̀ dhu ní, nyí nỳgèrè nyí nyá'ù Kàgàwà, nyádù ***sànamè** nùbhà dhu. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyá'í íp̀r̀nga mà obhóngà màná tó Kàgàwà-kàsù ǹnzí. ¹⁰Ndirò, nyí nyá'í Kàgàwà t'ídhùnà, Yèsù r̀ngò òr̀-akpà ɔ rò dhu ǹdò. Ndi Yèsù ní ndi Kàgàwà ábhu r̀ngbè ndi ibhu ɔ rò, ndí'í àlě ǹwù tí yà r̀fà ìndrù-ànyà t'ítdita tó p̀bìndà nàwí ɔ rò.

Pòlò rí Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù ǹnò Tèsàlònikà ɔ dhu

2 ¹Adódù, nyí nyú mà nyí nỳni wà dhu inzà mà r̀wù ùvò kòkòrò fùr̀-
bvù. ²Nyí nỳni wà dhu átò, t̀dù mà mowu ùvò fùr̀b̀v̀ rò, mà rábà àp̀bè, kadù dhu ùnò mà ní Filipi tó kigò ɔ. P̀bétù, ábh ̀p̀bè ǹzínzì ɔ rò tí, Kàgàwà ábhu afika r̀tòsi ɔbi, m̀nò p̀bìndà Ídzi Màkùrù fùkù. ³Obhó tí, yà fùkù mà múyà dhu ní'í ǹzì afátá, ka ní'í ǹzì ǹzèrè irèta mà, ndirò ka ní'í ǹzì utrátà mà. ⁴P̀bétù, Kàgàwà ɔzù ndi mà iwà mà mà'á m̀nò p̀bìndà Ídzi Màkùrù ìndrù tó ale tí. Ní mà mí ǹzì àdù k̀nò ìndrù-nyìkpò ǹfò tí, p̀bétù mà màdù k̀nò Kàgàwà-nyìkpò ǹfò tí. Ka ní ndi ale-afí-tsi dhu mà ǹnì arí ale. ⁵Obhó tí, nyí nỳni wà dhu inzà mà r̀hà ìndrù akekpa m̀tí òtèka ɔ. Ndirò òtèka ɔ, mà m̀nè nzá ìndrù-fò mà mí dhu òngyè dhu. Kàgàwà nyú ndi-
tí'í ní ndi yà mà m̀nna dhu tó ngàm̀bì. ⁶Ndirò mà manè nzá ìndrù r̀ m̀fù dhu, ìmbà r̀í nyí nyú m̀tí, ìmbà r̀í ngùkpà ale m̀tí. Mà m̀f̀yana ìnè mà'e mà d̀kù àzèmbè Krístò bhà uvitatále nyú ní mà rò. ⁷P̀bétù mà màdù òko ǹzínziku ɔ yorwà nyú nà. Ádhàdhì ndi ndarónguna inzo nòzè ingba-tsàná bhèyi, ⁸mà mózè nyí atdíḍ. Ní, mà mazè nzá m̀nò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù k̀lè fùkù, p̀bétù atdyúka nadù ì'í átò màdzi fàkà íp̀r̀nga nyú okúku d̀ rò, fàkà àzè ní'í ndi abho nyú fùkù nídhuní. ⁹Adódù, nyí nỳrè wà mà m̀nzí kasu tí dhu mà, yà mà màbà àp̀bè màná. Mà m̀wù Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù ǹnò r̀ fùkù àzèmbè mà mí kasu ònzì adyìbhengá, ndirò kùbhingá m̀tí r̀r̀, akye mà mowuna ì'í ànò tí ǹzínziku ɔ atdí ale d̀ m̀tí ní.

¹⁰Nyí, Yèsù ná'ù ale tí'í, mà m̀kò ǹzínziku ɔ Ìlǎ ɔfò ɔ, àkàkà ɔfò ɔ ndirò ìmbà ǹzèrè dhu tí ka kòzùna dhu r̀í ònà ɔfò ɔ. Nyí ní ndi dhu tó ngàm̀bì, ndirò Kàgàwà ní átò ndi dhu tó ngàm̀bì. ¹¹Nyí nỳni wà dhu átò mà r̀kò kòrò ǹzínziku ɔ ale màná àdhàdhì inzo t'ábanà mà nàaróko p̀bì inzo màná

dhu bhěyi. ¹² Mǎ mǒwù dhu ùyǎ rǒ fùkù, mǎdù òwu afiku òpè rǒ. Ndirò, mǎ mǒwù nyǒnzi rǒ ɔbi nyú nà, ndíní nyí nyubhì tí Kàgàwà ózè dhu bhěyi. Ndi Kàgàwà ní ndi nyí núnzi ndíní nyí nyotsú tí pbìndà ádrùngbǎnga tó idzi ò, nyǎdù pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù nála.

¹³ Ndirò, yàrí ní ndi yà ìnzí mǎ mí mǐngyě rǒrò mǎ mǎrí òtsò nábhù ní Kàgàwà tó okúna dǒ rǒ dhu: Nyí nyírì yà fùkù mǎ múnò Kàgàwà bhà ídzì Mǎkùrù. Ní, nyí nyǎdù kǎkò ìnzí ní ìndrù-lí'ò rǒ àhu ɔte bhěyi, pbétù nyí nyáko ka Kàgàwà-lí'ò rǒ àhu ɔte bhěyi. Ní, ndi ɔte ní Kàgàwà bhà ɔte. Ndi ɔte ní ndi nyukutsi rí kasu ònzi nyí Yèsù ná'ù ale tírò. ¹⁴ Adódù, ndi dhu nìtè dhu ní, yà Yùdeyà tó pbìrì ʒ, Kàgàwà bhà kànìsà ʒ Yèsù Krístò ná'ù ale rǒ ndi nanzi dhu, nǒnzi wà ndi átò rùkú dhu. Nyí nyábà àpbè fùkú pbìrì ʒ bhà nyú fǒ, àdhàdhì abádhí náabà àpbè inzà Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì-fǒ dhu bhěyi tí. ¹⁵ I Pbàyàhúdì ní ndi Ádrùngbǎle Yèsù nabhù kohò, ì rǎdù pbánábí nábhù kǎkyè. Abádhí ní ndi rǒkǎ ávu. Abádhí rǒnzina dhu arí nzi Kàgàwà-nyìpkó nǒfǒ, ndirò abádhí nǒngò kóró ale tó òmvù tí. ¹⁶ Abádhí arí tsùka àpà 'ètù ìnzí mǎ mǒvò tí ògè tó ɔte ìnzí ní pbàyàhúdì tó, akye abádhí adèna ùgu ní. Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí nìsè yà angyangyi ì arǒnzina fiyó nzérenga-bvu. Pbétù, Kàgàwà bhà nàwí rǐsì isì abádhí dǒ.

Polò rǐ Tèsàlònìkà ʒ bhà nózè ndàla dhu

¹⁷ Adódù, ka kètu mǎ mǔbhǎ mǎ nyí mànà ale-ngbò ò rǒ idǒ kàsùmì kèlě tí. Pbétù ale-afí ònǎ rǒ, àlě kǐfí ìnè atdíkpá. Atdyúka nyú nfí àlě rǎla àlě nyí mànà. Ní mǎ mǒnzi kóró ɔbi ndíní ndi dhu náaká tí fǎkǎ. ¹⁸ Ndi dhu itè rí dhu ní, mǎ mǒmvù mǎ mǒwù fùrábvù. Ndirò ima nyú Polò, ma mǒmvù wà dhu ibí-gùna nyú, ndíní ma mara tí fùrábvù. Ní, pfǒmvò Sitanì adù ndi otu nútò rǒkǎ. ¹⁹ Nírò, ádhì mǎ nyú ndi fǎkǎ a'uta rǐfí dǒyá? Ádhì mǎ nyú ndi idhèka rǐ ndìka okúya dǒ rǒ? Ndirò, fǎkǎ mùlèma tó mùkimbà ní àdhi mà? Ní'iya tí obhó nyí ndi, yà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù rǐngo nínganí? ²⁰ Obhó nyú, okúku dǒ rǒ nga ní ndi mǎ mǎrí mǐlè, idhèka rǎdù ndìka ní.

Polò rǐ Tímòtewù òvì rǎrà Tèsàlònìkà ʒ bhà-afí nópè dhu

3 ¹ Adzì mǎ mí inga òdò dhu níngyě mǎ rǒ, mǎ mála dhu mǎ rǎkǎ mǒkò víka dǒ rǒ Átenè tó kigò ò. ² Ní, mǎ mǎdù adǒkǎ Tímòtewù nòvì rǎrà fùrábvù. Àbadhi ní ndi Kàgàwà bhà ìno, yà atdíkpá mǎ mǎrí Krístò dǒ rǒtè ídzì Mǎkùrù nǎno mànà ìndrù tó ale. Ní mǎ mǒvì ka fùrábvù, ndíní afiku nabhù tí rǒtsì ɔbí ndàdù nyídì fùkú a'uta ʒ, ³ ndirò, ìnzí yà kǒmbí nyí nyábàna àpbè adù tí atdí ale mǎ nábhù rǎbhà pbìndà a'uta. Obhó tí, nyí nyèni wà dhu, àlě rǎrì ndi àpbè-tidǒ nába àba. ⁴ Ndirò, fùrábvù mǎ mfí ònǎ kàsùmì ʒ, mǎ mǒvò wà dhu fùkù mǎti: àlě rǎrì àpbè nába. Ní, nyí nyèni wà dhu i dhu rǎrì kǒkò rí 'ònzì. ⁵ Wò dhu-okú dǒ rǒ ní ndi, ima nyú mà átò ma mítdègu mǐngyě inga t'ʒ-dòta ní, ní ma mǒvì Tímòtewù rǎrà fùrábvù. Ma mǒvì ka ndíní adù tí ìngo nyí nyáróko tí fùkú a'uta ʒ dhu tó mǎkùrù nà idù. Obhó tí, ma mǒnzi ɔdǒna dhu ní, akye utrátába Sitanì rǎdù àrà nyǎtra, ɔbika rǎdù àwí kǎkórò dhu.

Tímòtewù àdu ndì nà mǎkùrù rǐ Polò-idhè nábhù rǐka ndì dhu

⁶ Pbétù, kǒmbí Tímòtewù nírà wà àhu fùrábvù rǒ. Ní, kàwè wà ídzì dhu nyú fùkú a'uta mà, fùkú àzè mànà dǒ. Kàti, atdídǒ nyí rǎrì mǐrè bílìnganà, ndirò

atdyúku nyú ríí nyála mã tdtítdş, àdhàdhì mã mòzè mã ràla nyí átò tdtítdş dhu bhèyi tí. ⁷Ní ndi dhu bhèyi tí adódű, yà mã mfí òná àpbe mã, avuta mãna nznzi ş, fùkú a'uta ş nyí nyíko tí dhu níbhò ndi obi afíka tò. ⁸Kòmbí, mã mí mìnè mbèyi nyú, nyí nyíko pòtsó Ádrùngbàle Yèsù ò nídhuní. ⁹Íngbà òtsò-tidò ndi mã mãdù àdunà Kàgàwà tò okúku dò rò, yà nyí nyú nyí nyàbhu idhèka ríka ndi tí Kàgàwà-ònzí okúku dò rò dhu dş? ¹⁰Kúbhingánà ndirò adyíbe-ngá màtí, mã mání mitsò atdyúka nyú nà Kàgàwà rş, ndíní mã nabhù tí mãla ngbòku tdtítdş, mãdù fùkú a'uta dş òdì dhu níse fùkú.

¹¹Kàgàwà àlè t'Ábanà nyú ndítírò, àlè tó Ádrùngbàle Yèsù mãna, náká ì ràngebe otu fàkà ndíní mã mowu tí ùvò fùràbvù. ¹²Ádrùngbàle Yèsù àká nditrş nyí nyóze nyí ní nznziku ş àzè, ndàdù kórş ngùkpà ale nyí nyóze ní àzè nítrò átò, àdhàdhì mã mòzè nyí dhu bhèyi. ¹³Kàká ndàbhu afíku ròtsi obi, ndíní adùya tí íí ìlílà rş, ndirò ìmbà afátá na àlè t'Ábanà Kàgàwà-ònzí, àlè tó Ádrùngbàle Yèsù ríngo, ì ríwù atdíkpà rónà ale mãna nínganí.

Pòlò rí Yèsù ná'ù ale ònzi ròkò Kàgàwà-nyìkpò nòfò dhu bhèyi dhu

4 ¹Adódű, ngàtsi dhu ní, mã mówò wà nyí nyàkàna nyùbhi Kàgàwà-nyìkpò nòfò rádù dhu bhèyi dhu fùkú. Obhó tí, nyí nyáí ndi dhu ònzi ònzi. Ní, kòmbí mã mònzi fùkú, mãdù ùyanà fùkú Ádrùngbàle Yèsù-òvò rş dhu ní yàí: Nyí nyàká nyònzí ka mbèyi nyú ròsè. ²Obhó tí, nyí nyùni wà yà fùkú mã múyá íngbà dhu bhèyi dhu-tidò mã rírá Ádrùngbàle Yèsù bhà rò. ³Kàgàwà ózè dhu ní, nyílà nyìkpóna ş, ndirò ní nyòdò nyí mùnỳòní rş rò. ⁴Ndirò kòzè dhu ní, ngàtsi ale ròdò ngbòna ìlátá ş Kàgàwà-nyìkpò ş, ndirò ifuta mãna dhu ş, ⁵ínzì ndàbhu ndi mùnỳòní ràtdű afína yà inzà Kàgàwà núní ale náarònzina dhu bhèyi. ⁶Wò ndi mùtsò-tidò ş, dhu àká nzá atdí ale mã rònzì nzérega odhìna rş, ndùpò pbìndà ara dş. Obhó tí, Ádrùngbàle Yèsù níftdiya kórş ì dhu bhèyi dhu-ànyà yà angynà rò mã múnò fùkú, mãdù ùyanà mbèyi nyú fùkú dhu bhèyi. ⁷Obhó tí, Kàgàwà núnzì nzá àlè mùnỳòní t'ònzita tò. Pbétù, kúnzì àlè ndíní àlè koko tí ìlílà ale tí nyìkpóna ş. ⁸Ndi dhu bhèyi ní ndi, yàí uyátá nòdhò ale, nòdhò nzá ìndrű-tsű dhu, pbétù kòdhò dhu ní Kàgàwà bhà uyátá. Ka ní ndi pbìndà ìlílà-Alafí níbhò arí fùkú.

⁹Yèsù ná'ù ale rí 'òzè nznziya ş dhu dş, nyí nyíí mbà fùkú ka kí dhu àndí dhu-atdyú nà. Obhó tí, nyí nyú nyí-tírò, nyí nyùni wà nyí nyádù nyòzè nznziku ş tí dhu Kàgàwà-rş. ¹⁰Kòní ndi dhu kèlè ní ndi nyí nyarònzina Màkè-dòniya tó pbìrì ş aríí Yèsù ná'ù ale-rş kórş. Ní, mã mònzi nyí nyòngò kònzì mbèyi nyú tdtítdş. ¹¹Nyònzì obi nyòkò màrùngà ş: nyàndà nyí nyóko tí dhu nyí-tírò, nyádù kasu ònzì òtsúku nyú ní dzànakù nconzi tí yà mã múyá fùkú dhu bhèyi. ¹²Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyònzina dhu rádù nyàbhu ìrì ale rífu nyí, ìmbà nyádù ìí ìndrű rí dzànakù ònzi dhu-atdyú nà.

Pòlò rí dhu àndí Yèsù ì a'u rórò uvè ale náungbeya ì dhu dş dhu

¹³Adódű, mã mòzè nzá nyòkò ìnzì nyùni iwà ì a'u Yèsù rórò uvè ale dş dhu, akye nyí nyowuya òko izu ş, yà ìmbà aríí a'uta nà ngùkpà ale bhèyi ní. ¹⁴Obhó tí, àlè ká'ù wà dhu Yèsù ravè ndàdù ndìngbè. Ní ndi dhu bhèyi tí, Kàgàwà abhùya kàká iwà ì a'u Yèsù rórò uvè ale, rùngebe ì átò, 'àdù 'ùngbò Yèsù mãna.

¹⁵Kàní Ádrùngbàle Yèsù unò dhu-bvu rş mã mówòna fùkú dhu. Yèsù ríngo dhu ròtùna nyìkpóya nà àlè nznzi ş ale tírò, àlè kokoya nzí angyi ùvùvè ale

tò òrù-akpà-otù ǝ. ¹⁶Obhó tí, màlàyíká dǝ atdí ádrùngbǎle-tù mà, Kàgàwà bhà wàndà-tù màná rí ʼrí rò, Ádrùngbǎle Yèsù nyú ndítíró nífoya òrù-akpà ǝ rò. Ndirò kǎkǎ Yèsù Krístò ǝ a'u rórò wè ale náadüya 'àngbe angyi. ¹⁷Ndi dhu-dzidǝ ní ndi, yà àlè-nyìkpó nà àlè kòtù àlè ndi kàsùmì ǝ rò, àlè kadüya òdzì atdíkpá abádhí màná àpùbù ǝ, àlè ràdù àlè òtù Ádrùngbǎle Yèsù màná awe ǝ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, àlè kóró àlè kadüya òko bilínganà Ádrùngbǎle màná òrù-akpà ǝ. ¹⁸Ní, nyòngò afíku nópè nzínziku ǝ wòrí ǝte ní.

Ádrùngbǎle Yèsù ríngò òná idhò

5 ¹Adóǝdù, Ádrùngbǎle Yèsù níngoya òná idhò mà, ndi kàsùmì màná dǝ, nyí nyí ìmbǎ dhu-atdyú nà màndí dhu fùkù. ²Obhó tí, nyí nyú, nyí nyàni wà dhu mbèyi nyú, Ádrùngbǎle Yèsù ríngò òná idhò risíya inzǎ ka kùni angyangyi rórò, ogbotále náaròtù idza kúbhingánà dhu bhèyi. ³Yà ìndrù ràtina màrùngà ràrǝfǝ kòmbí, ndirò ǝdòna ònzi ka kí dhu ràrǝfǝ ìmbǎ rò ní ndi, dhu inzǎ rí dhu adüya ìǝ abádhí dǝ. Abádhí ràbàna àpè náapíríya ndi ndìǝ àdhàdhí ari nà tsibhále-ò náarí ndàpírí uguta tò dhu bhèyi. Ní, atdí ale mà nòǝgüya nzí abádhí nzínzi ǝ. ⁴Pbétù nyí adóǝdù, nyí nyí ìmbǎ ìnò ǝ, ndíní wòrí idhò adüya tí nyòtdí ogbotále bhèyi. ⁵Obhó tí, nyí kóró nyí ní awáwù ǝ ale, adyíbhengá nga ǝ ale. Àlè ní nzí kúbhingá nga ǝ ale, ìnò ǝ ale. ⁶Ní, dhu àkǎ nzǎ àlè ròdhò ngùkpà ale-tsí bhèyi. Pbétù dhu àkǎ àlè ròkò àlè-nyìkpó nà, àlè ràdù àmbe àlè òdò dǝ mbèyi. ⁷Obhó tí, òdhò aródhò ale náaródhò kúbhingá, ndirò, òri aróri ale náaróri kúbhingá. ⁸Pbétù àlè, adyíbhengá nga ǝ ale tíró, dhu àkǎ àlè ròdò àlè mbèyi. Dhu àkǎ àlè ràfǝ a'uta mà àzè màná làtù tí àlè-odrù dǝ, àlè ràdù ògù àlè ká'u dhu náfo sàbù tí àlè-dò rǝ. ⁹Obhó tí, Kàgàwà núutri nzǎ àlè ndíní ìndrù-ànyà nítdí ndi ndí ní pbàndà nàwí nísíya tí àlè-dǝ. Pbétù, kútri àlè ndíní àlè kabáyà tí ògù àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-otù ǝ. ¹⁰Yèsù avè àlè-okú dò rò ndíní ndi ndíngò dhu nótù àlè àlè-nyìkpó nà màtí rò, ndirò kòtù àlè iwà àlè kùve ró màtí rò, àlè kadüya tí òko ìpírǝnga ǝ atdíkpá ndi màná. ¹¹Níró, dhu àkǎ nyòwù afíku òpè rǝ nzínziku ǝ, nyàdù òwu nyídi rǝ átò a'uta ǝ nzínziku ǝ yà nyí nyárí kònzi dhu bhèyi tí.

Yèsù ná'u ale àkǎ 'òkò tí dhu

¹²Adóǝdù, mà mònzi fukú ngàtsi dhu ní, nyòngò kǝkǝ nzínziku ǝ arí kasu ònzi ale nífu. ǝ ale ní kǝkǝ nyùnda arí Ádrùngbǎle Yèsù-ǝvò rǝ, 'àdù àmbe nyìkpóku itdyu dǝ nzérénga rǝ rò ale. ¹³Nyí nyàkǎ nyífu abádhí atdíǝ ròsè, nyàdù abádhí nòzè yà abádhí arónzina kasu-okú dò rò. Nyí nyàkǎ nyòkò màrùngà ǝ nzínziku ǝ.

¹⁴Ndirò adóǝdù, mà mònzi nyí nyòvò dhu inzǎ inga nòfǝ dhu bhèyi aróko ale tò, nyàdù affíya níngyè ǝ ale-affí nópè. Mà mònzi nyí nyònzì ivivì ngbǝya nà ale dzùnà, nyàdù kóró ale-dzi nòndù. ¹⁵Mà mònzi nyí átò nyòdò nyí, ìnzí atdí ale mà ràdu nzérénga nzérénga ní. Pbétù dhu àkǎ nyònè ìdzìnga ònzi nyí nyí bilínganà nzínziku ǝ màtí ndirò kóró ale nzínzi ǝ màtí dhu kèlè.

¹⁶Nyòngò òko bilínganà dhèdhe ǝ tí. ¹⁷Nyòngò nyítsò ìnzí nyí nyúbhana rórò. ¹⁸Rùkú ndi nònzi kóró dhu ǝ, nyòngò òtsò kèlè nádu Kàgàwà tò. Obhó tí, kǝkǝrí ní ndi Kàgàwà òzè nyònzì Yèsù Krístò-ǝvò rǝ dhu.

¹⁹Ìlǝlǝ-Alafí rǝnzina kasu àkǎ nzǎ nyùtò tsùna.

²⁰Kàgàwà bhà pbànábí núuno dhu àkǎ nzǎ nyònzì gàyàna.

²¹ Pbétù, kóró dhu-ǵnga àká nyǒvò, nyǎdù ídzi dhu tí ríí dhu ònzì.

²² Ndirò, nyòdò nyí kóró nzére dhu-tídò rǝ rò.

Polò rí Kàgàwà ònzi ràso Tësàlònikà 5 *Kànisa dhu

²³ Màrùngà ìbho arí ìndrù tò Kàgàwà nyú ndítírò náká ndàbhu nyí nyòkò pbìndà ale nyú tí. Kàká ndòdò fùkú ípìrǵnga, afíkù, atdyúku, ndirò ngbǵku màná, ròkò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu ríí òyà, àlǝ tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò ríngo òná idhò tò. ²⁴ Nyí nunzi Kàgàwà ní ìnzí arí pbìndà irèta núwǝ ale. Ní ka ní ndi rí i dhu nónzi.

²⁵ Adódù, nyòngò nyítsò dǝká átò.

²⁶ Nyòvì Yèsù ná'ù ale kóró atdyúku nyú nà.

²⁷ Ma mìtdè nyí ìtdè tí Ádrùngbǎle Yèsù-ǝvò rǝ ndíní nyí nyczú tí yàrí bhàrùwà Yèsù ná'ù ale tò kóró.

²⁸ Àlǝ tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò àká ndàso nyí.

Tèsàlònìkà

ǝ Kànisà tò Pòlò andí ɔɔ rí kìsě nǐ bhàruwà

Yàrí bhàruwà ǝ ì nòtù ádròdrǝ dhu tí dhu

Uvitatále Pòlò náandí ndi Tèsàlònìkà tó kigò ǝ kànisà tò ka kandí ǝyǝ bhàruwà. Kängbe ndi kànisà ɔɔ rí Ídzì Mākūrù t'únɔta tó pbindà abhi isě abhi ǝ (Kas 17.1-9).

Tèsàlònìkà tó kigò ǝ kànisà ǝ ì nǐ Pɔ̀yàhúdí mà ábhǝ inzí nǐ Pɔ̀yàhúdí màná. Pòlò andí dhu abádhí tò mbèmbè imbò kumì atɔ údá Yèsù Krístò ka kùgù dhu-dzidǝ rórò.

Yàrí ɔɔ rí kìsě bhàruwà ǝ Pòlò ádu ndàndí dhu nǐ iwà ndi ndóvò wemberè tó pbindà bhàruwà ǝ dhu. Kàsùmì àdi ndàmbe ùda tí ùda dǝ rò, p̀bàkrístò-tsi náava ndi atdídǝ inzí Ádrùngbàlè Yèsù ríngò dhu nǐ. Tèsàlònìkà ǝ atdídhená ale nóowúnà àtìná rǝ ndi Ádrùngbàlè bhà idho ráká iwà (2.2). Ngùkpà ale nóowúnà dhu ìrè rǝ 'àtì inzà dhu ráká kɔnzì kasu inzà òtrò idho ǝ kà ríngò nídhuní (3.6-12). Nírò, Pòlò rǐ ndi ndúdhèna dhu àngà atdídǝ. Kà rǐ dhu ǝvɔ Kàgàwà rǝ òmvù, Nzère ale nyú tí ka kátina ale nàndà dhu dǝ. Ndi ale rǐ ndító angyinà rò Krístò ríngò dhu tò (2.3-4). Ndirò, Pòlò rǐ p̀bàkrístò-affí àbhù ròtsì ɔbi ndàtì Ádrùngbàlè ràrì inzí arí ùnɔ ndi ndènò dhu nùbha inzà ndi ndònzì rórò ale. Ní kà ràrì abádhí àbhù ròtsì ɔbi, ndàdù abádhí òdò p̀fɔmvɔ Sitanì rǝ rò (3.3).

Bhàruwà-nyiti ka kóhù tí dhu

- Pòlò rǐ Tèsàlònìkà tó kigò ǝ p̀bàkrístò nóvì dhu (1.1-2).
- Ndi ndíngò rò Ádrùngbàlè Yèsù nɔ̀ɔtíɔya ìngbàtí fli ndi ale-ànyà obhónángà dǝ dhu (1.3-12).
- Inzá Ádrùngbàlè Yèsù àpè ndàdù dhu mà, Kà ríngò iwà Nzère ale nyú tí ka kátina ale ítò ndi dhu-dzidǝ dhu màná (2.1-12).
- P̀bàkrístò àká ikò pòtsɔ fiyó a'uta ǝ dhu (2.13-17).
- P̀bàkrístò àká 'àbhù ì atdídǝ itsòta tò dhu mà, abádhí àká 'ònzì kasu fiyó ípirɔnga nɔ̀dò tí dhu màná dhu (3.1-15).
- Pòlò rǐ ndítsò Tèsàlònìkà ǝ p̀bàkrístò dǝ ndàdù abádhí nóvì dhu (3.16-18).

Pòlò rǐ Tèsàlònìkà tó kigò ǝ *Kànisà nóvì dhu

1 ¹Ima Pòlò, atdìkpà Silivanù mà Tìmòtewù màná, mà màndí yàrí bhàruwà fùkù Tèsàlònìkà tó kigò ǝ Kànisà tírò. Nyí nǐ àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò màná bhà ale. ²Ndi àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò màná náká 'àso nyí, 'àdù nyàbhù nyòkò màrùngà ǝ.

Pòlò rǐ Tèsàlònìkà ǝ kànisà nílè fiyó a'uta-okú dò rò dhu

(Màt 13.40-43; 25.31-45; Fìl 1.3-6,27-30; 1Tè 1.3-7)

³Adóddù, mà màká mǝngò òtsò ádu bilínganà Kàgàwà tò okúkù dò rò. Ní, dhu àká àlè rònzì ka ndi dhu bhèyi tí, fùkù a'uta rǐ ndisě, nyí nyòzè

nyí nǐ nzínziku ǝ àzè ràdù àmbe ndise dǝ nǐdhuñí. ⁴Ndi dhu-okú dǝ rǝ ní ndi mà mǎrí mìlè okúku dǝ rǝ Kàgàwà bhà kànisa ǝ. Mà mǎrí mìlè átǝ, nyí nyíkò pǝtsǝ, nyámbe fùkú a'uta nǝdǝ dǝ, àpǝ mà avuta mànà-dzi t'òndùta ǝ nǐdhuñí.

⁵Wǝ dhu bhěyi nyí nyǝnzina dhu ní ndi rí dhu àví, Kàgàwà ritdiya kórǝ ale-ànyǝ obhónánga dǝ, ndàdù nyǝzù iwà nyí nyàkànà nyǝtsù yà nyí nyárí àpǝ àbà okúna dǝ rǝ pǝbìndà ádrùngbǝnga tǝ idzi ǝ ale tí. ⁶Obhó tí, Kàgàwà ní obhónánga dǝ arí indrǝ-ànyǝ nǐtdi ale. Ní, kǎvùya átǝ yà rùkú arávu ale-rǝ. ⁷Ndirǝ nyí, yà rùkú ka karávu rǝ, àlě kadùya àbàna nyí mànà atdíkpá ní àpǝ ǝ rǝ àlě kí àlě àsǝ dhu, yà Ádrùngbǎle Yèsù rǝ nditě òrù-akpà ǝ rǝ ì iwu pǝbìndà ádrùngbǝnga tǝ obi tǝ màlàyíkà mànà nínganí. ⁸Kíraya ádrùngbǎ kǎzu ǝ, ndàdù yà inzà Kàgàwà nùni ale-ànyǝ nǐtdi. Ndirǝ kǐtdiya yà inzà Ádrùngbǎle Yèsù bhà Ídzi Màkǎrù nífu ale-ànyǝ átǝ. ⁹Fiyǝ nzérénga tǝ perě tí, abádíhí núuwiya dhòdhódhónganà, ì ròkò itse nyú Ádrùngbǎle Yèsù rǝ rǝ, ndirǝ kǎbhà obi tǝ ádrùngbǝnga tǝ awáwù rǝ rǝ màtí. ¹⁰Ndi dhu ɔnziya ndi Yèsù rǝngò ndíní pǝbìndà ale-tsí níilè tí ndi, ndi ná'ù ale kórǝ ràdù ndífu nínganí. Nyí nyí'ya ì ale nzínzi ǝ átǝ, iwà nyí nya'u fùkù mà mǎnɔ ɔtɛ nǐdhuñí.

¹¹Ndi dhu-okú dǝ rǝ ní ndi, mà mǎrí mìtsǝ bílǝnganà okúku dǝ rǝ, ndíní àlě tǝ Kàgàwà nǝzù tí nyí pǝbìndà anzita nà àkǎ ale tí. Ndirǝ mà mǎrí mìtsǝ ndíní pǝbìndà ádrùngbǝnga tǝ obi nǐ kǎbhù tí nyí nyárí atdyúna òho kórǝ ídzìnga mà, fùkú a'uta-kàsù mànà rǎkǎ. ¹²Ndi dhu bhěyi ní ndi, àlě tǝ Ádrùngbǎle Yèsù-ɔvǝ rǝ ndilè okúku dǝ rǝ, ɔvǝkù ràdù ndilè átǝ kǝkú dǝ rǝ. Ndi dhu ràdù ndǝnzi àlě tǝ Kàgàwà bhà ídzìnga mà, Ádrùngbǎle Yèsù Krístǝ bhà ídzìnga mànà nǝókú dǝ rǝ.

Pǝmvo ìvì nzére ale nǝnziya tdě Ádrùngbǎle Yèsù ingo rǝ dhu

(Màt 24.23-44; 1Yù 2.18; 4.1-3)

2 ¹Adǝdù, àlě tǝ Ádrùngbǎle Yèsù Krístǝ rǝngò, ndàdù àlě-tsù nǎndu tina ǝ ònà idho dǝ, mà mìtdě nyí itdě tí: ²àpě nyàbhù dèku rǝnza ndi isǝ tí nyámbe ɔdǝ ònzi dǝ yà indrǝ rǎtina iwà Ádrùngbǎle Yèsù rǝngò ònà idho rǎkǎ rǝ. Àpě nyà'u ka, ìmbǎ ka kátina pǝbànábí núnǝ dhu rǎrǝ ndi, ndirǝ mà mǎnǝ dhu rǎrǝ ndi, ndirǝ ngǎtsi nǐ, mà màndí bhàruwà rǎrǝ ndi ka núnǝ rǝ. ³Àpě nyàbhù atdí ale mà rùtrǎ nyí ingbǎ ɔfǝ ǝ màtí. Obhó tí, dhu àkǎ pé indrǝ rǐvǎ dhu ì ròdhǝ Kàgàwà angyinǎ rǝ tdě ndi idho nǎakǎ rǝ, pǝmvo ìvì nzére ale nyú ràdù nditě. Ndi ale ní iwà Kàgàwà utri angyangyi dhòdhódhóngà tǝ ɔvɛ tǝ ale. ⁴Ka ní òmvù, yà Kàgàwà tí ka karǝzùna, kadù ùlenà kórǝ dhu-tsí dǝ arí ndǐdzí ɔrú ale. Kǎraya àhu ndi ndádi Kàgàwà bhà idza nyú ǝ, ndàdù ndàtí nditǝrǝ Kàgàwà nyú tí dhu ǝ.

⁵Nyí nyirě tí obhó yà fùkù ma mongónà òvǝnà àdì ma màdì nzínziku ǝ rǝrǝ dhu? ⁶Ndirǝ kǝmbí nyí nyùnì wà kà-tsù nútǝ arí ìnzǝ rǝnzi ndi dhu. Ní kǎraya nditě pǝbìndà kàsùmì rǎkǎ rǝ tí. ⁷Obhó tí, nzére ale bhà obi rǝ ì nè kasu ònzi ndi ndí inzà ka kùnì rǝrǝ rǝ. Pǝtù dhu àkǎ yà kà-tsù nútǝ rí kǝmbí ale rǝndrǝ pé ndi ànyirǝ rǝ. ⁸Nírǝ ní ndi ndi nzére ale nǐtǝya ndi kpangba. Ndirǝ, Ádrùngbǎle Yèsù nǎadùya kòhò ihěna nǐ, nditǝ kàsùna pǝbìndà ingota tǝ awáwù nǐ. ⁹Wǝ ndi nzére ale níraya pǝmvo Sitanì bhà ádrùngbǝnga tǝ obi nǐ. Kǝnziya kórǝ wiwì-tidǝ, dhu itě rí ize mà, inzà apěna 'ònzi angyi indrǝ-nzínzi ǝ dhu-tidǝ mànà, ndàtrǎ indrǝ nǐ. ¹⁰Ndirǝ kǝnziya kórǝ nzérénga-tidǝ,

ndàtrà ùwí rúwí ale ní. Í ale núuwíyá inzà í azè 'àkò, ndirò inzà í òzè yà 'ìgu rádù obhóna dhu-okú dò rò. ¹¹Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà arí abádhí rúwí ní ádrùngbànga tó ɔbi nívì, ndíní abádhí náa'u tí títò. ¹²Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà adèya anya nítìdì yà inzà obhóna ná'ù, pbètù 'àdù nzérénga kèlè nózè ale dš.

Pòlò rí *Kànìsà nónzi rìkò fíyó a'uta š dhu

(1Pé 1.3-9; 5.10-11)

¹³Pbètù mǎ'í na adódù, mǎ màkǎ mǒngò òtsò nádu bìlìnganà Kàgàwà tò okúku dò rò, yà atdíđđ Ádrùngbǎlè Yèsù ózè nyí rò. Obhó tí, mǎhàngú ò rò Kàgàwà náapí wà nyí ògù tò, yà nyú'ò rí nyílǎ nyìkpóna š pbìndà Ìlǎ-Alafí-otù š. Ndirò kǎpí nyí ògù tò obhóna nyí nyá'ù dhu-otù š. ¹⁴Kòní í dhu tò nga ní ndi Kàgàwà únzì nyí yà fùkù mǎ mǎnò Ídzi Mǎkùrù-otù š ní, ndíní nyí nyí'íya tí ngari ná àlè tó Ádrùngbǎlè Yèsù Krístò bhà ádrùngbànga tó awáwù ò. ¹⁵Nírò adódù, nyìkò pòtsó fùkú a'uta š. Ndirò nyálù yà fùkù mǎ mǎyǎ tsùka š màtí, ndirò andítá š màtí dhu mbèyi dèku ò.

¹⁶Àlè t'Ábanà Kàgàwà náazè àlè atdíđđ. Ndirò pbìndà ídzìnga-otù š, kǐbhò dhòdhòdhóna tó ale-afí t'ópèta mà, ídzi a'uta màna àlè tó. Ní, àlè tó Ádrùngbǎlè Yèsù Krístò nyú ndítíró, àlè t'Ábanà Kàgàwà màna, ¹⁷náká í ròpè afíku, 'àdù nyídi kóró kàsùku mà ídzi òtèku màna š.

Pòlò rí itsòta nónzi *Kànìsà-fó dhu

(Rom 15.30-32; 1Tì 2.9-10; 4.11-12)

3 ¹Kùbha mǎ mí dóná rò ní adódù, nyòngò nyítsò dòkǎ, ndíní Ádrùngbǎlè Yèsù bhà ɔte núundo tí ndi tsàkàtsàkǎ, kadù ifunà kóró ngari š yà fùrǎ-bvù kǎrí ndònzì dhu bhèyi. ²Ndirò dhu àkǎ nyítsò nyí dòkǎ, ndíní Kàgàwà igú tí mǎ'í òròrè ndirò nzére-ale-fó rò. Obhó tí, inzì ní kóró ale ndi Yèsù ná'ù. ³Pbètù, Ádrùngbǎlè Yèsù ní inzì arí ènò ndi ndènò dhu nùbha inzà ndi ndònzì rórò ale. Ní kà rí nyídi, ndàdè nyòdò Nzére ale rò rò. ⁴Ádrùngbǎlè Yèsù-okú dò rò, mǎ mà'ù dhu nyí rarí fùkù mǎ mǎyǎ dhu ònzì ònzì, ndirò nyí rǎròngo kònzì ònzì. ⁵Ádrùngbǎlè Yèsù àkǎ ndàbhu nyí nyúni ìngbà dhu bvù màtí Kàgàwà ózè nyí dhu, ndàdè nyàbhu nyòndù àpbe-dzi àdhàdhì ndi ndandù ka dhu bhèyi.

Pòlò rí dhu ùyǎ Tèsàlònìkà š Kànìsà tò kasu dš dhu

⁶Adódù, mǎ mí dhu ùyǎ fùkù àlè tó Ádrùngbǎlè Yèsù Krístò-ɔvò rò: nyìndà nyí yà ngbòya úyí, inzì 'àdù yà fùkù mǎ mǎyǎ dhu nífu kóró ɔdhíku rò rò. ⁷Nyí nyúni wà dhu, nyí rǎkànà nyòkò mǎ mǎrí òko dhu bhèyi. Obhó tí, nzì-nzìku š mǎ mǎ'í rò, mǎ mókò nzà itsi nà. ⁸Mǎ mónyè nzà atdí ale bhà ònyè mà tíròrò. Pbètù, mǎ mónzì kasu ɔbi nyú nà ndirò ingyétá màna, kùbhingá màtí, ndirò adyíbhengá màtí, akye mǎ mowuna ì'ì ànò tí nzìnzìku š atdí ale dš màtí ní. ⁹Mǎ mónzì wòrí dhu àzèmbè iwà nyí nyàkànà nyònzì dzùnàka ròrò tí. Pbètù, mǎ mazè dhu ní mǎtè nyí nyàkǎ nyòngò ònzìna dhu yà mǎ mónzina dhu-nyutsi. ¹⁰Obhó tí, fùrǎbvù mǎ mǎ'í ònà kàsùmi š, mǎ mǎyǎ dhu fùkù màtì: «Inzì arí kasu ònzì ale ní rǎkànà nzà ndònyè dhu.»

¹¹Mǎ mǎ'í dhu, nzìnzìku š atdídhená ale-ngbò rúyí, inzì 'àmbe kasu ònzì dš. Ndirò kasu ònzì í àmbènà rò, abádhí raràdù 'itsu ngùkpà ale rǎnzina kóró dhu

ò. ¹²Ní, mã mònzì i ale-tsí, mãdù dhu ùya fíyò Ádrùngbàlè Yèsù Krístò-òvò rǒ, ròwù kasu ònzì rǒ ìyònga ð, 'àdù fíyó ònyù nyú nónyù.

¹³Pbétù, nyí adódù, nyí nyàkǎ nzá nyíngyě nyí ídzìnga t'ònzìta nǎ. ¹⁴Ìnzì rí yà mã mènò yàrí bhàrùwà ð dhu nífù ale, nákǎ nyűwě dònánaga, ìnzì nyǎdù nyíri mànà, ndínì nyìna adù tí iwu. ¹⁵Àpé nyàdù nyòzù ka òmvù tí. Pbétù, nyí nyǎdù dhu òvò kà tò ɔdhìku bhěyi tí.

Pólò rǐ ndìtsò Tèsàlònìkà ð bhà dǒ ndàdù abádhí nóvì dhu

¹⁶Màrùngà ìbho arí ìndrù tò Ádrùngbàlè Yèsù nákǎ ndàbhù màrùngà ndì-tírò fùkù kóró kàsùmì ð ndirò kóró ɔfò ð. Ádrùngbàlè Yèsù àkǎ ndìrì nyí mànà kóró.

¹⁷Ìma Pólò, yàrí ní ndi ɔtsúdu nyú nǎ ma mándìna fùkù dhu, movì nyí òná. Ma marí ɔtsúdu ìlǐ ndi dhu bhěyi kóró bhàrùwà ð. Kànǎ ɔtsúdu-dò nyú.

¹⁸Àlě tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò àkǎ ndàso nyí kóró.

Tìmòtewù

tò Pòlò andí wemberè tí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ò nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí ní wemberè tí Pòlò andí Tìmòtewù tí kátina kpatsibhíngba tò bhàruwà. Ndi Tìmòtewù ní ʼÀziyá-Ngba tó p̀b̀irì ʼǺ, Lístà tí kátina kigò ʼǺ ale. Kòmbí ka karí ndi p̀b̀irì ànzì Tùrùkiyà tí. Kà t'ábanà ní ʼMùgìrikì, kà-tsánà Èwùnikè ràdù ʼí ʼMùyàhudì-àyi (Kas 16.1). ʼíyàdhíyà mà ʼíyànà mànà ní ʼp̀b̀àkrístò (2Tì 1.5).

Pòlò arà Kàgàwà bhà ʼÍdzi Màkùrù núnò Lístà. Ní Tìmòtewù ʼiri kà rǻwǻna Yèsù dǻ dhu, ndàdù ndi Yèsù à'ù (Kas 16.10). Ndi dhu-dzidǻ, Pòlò adù kòvò 'òngò kasu ònzì mànà atdíkpá.

Tìmòtewù unda Pòlò ibí-gùna nyú p̀b̀indà abhi ʼǺ (Kas 16.1-5). Ndirò, Yèsù ná'ù ale tó a'uta nádù ndi olù, ngǻtsi ní vurò dhu ùdhǻ ka kí ʼIndrù tò Yèsù bhà ʼÍdzi Màkùrù rǻ rò ònà atdí kigò mà ndi ndirò rò, Pòlò ongónà ndi Tìmòtewù òvi ràrà ʼIndrù-afí nópè ányì. Ndi dhu bhéyi ní ndi kǻví ka atdíku ràdi Èfèsò tó kigò ʼǺ, p̀b̀àkrístò-afí nópè tí (1Tì 1.3). Ní yàrí bhàruwà náatù ka ányì. Ka kirè nga Pòlò randí ka azà kumì dónà ʼibhu nà ato mà azà kumì dónà imbò nà ato mànà nzínzì ʼǺ Yèsù ka kùgù dhu-dzidǻ. Ndi kàsùmì ʼǺ Pòlò ʼí ʼiwà ndi ndóngò mùlà tí ró, Tìmòtewù ràdù ʼí mbèmbè ʼibhu kumì dónà imbò nà ato nà.

Bhàruwà-nyitì ka kòhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpá (1.1-2).
- Pòlò rí Tìmòtewù àvì ròsò tìtò tó màlímó dhu (1.3-11).
- Pòlò rí ʼòtsò àbhù Ádrùngbǻle Kàgàwà tò kàbhà ʼídzinga-okú dò rò dhu (1.12-20).
- P̀b̀àkrístò ròngò ʼìtsò kóró ale dǻ dhu (2.1-15).
- Kànìsà ʼǺ ádròdrò ale àkǻ kòvò tí dhu (3.1-16).
- Tìmòtewù àkǻ ndòngò dhu ùdhe p̀b̀àkrístò tò ònà ʼǺfò (4.1-16).
- Tìmòtewù àkǻ ndònzì kasu kànìsà ʼǺ kóró ale-tidò mànà tí dhu (5.1-6.2).
- Pòlò rí Tìmòtewù-nyìkpó nítidyù tìtò tó màlímó rǻ rò dhu mà kàkǻ ndàbhu sedzà ònzitǻle tò inzí rùlì fíyó a'uta fíyó ònzì ʼǺ dhu mànà dhu (6.3-21).

Pòlò rí Tìmòtewù nòvì dhu

1 ¹Ima Pòlò, ima ní Yèsù Krístò bhà uvitatǻle. Ima nòvò ní Kàgàwà àlǻ tó ʼÒgùba mà, Yèsù Krístò, yà àlǻ kílì àlǻ-nyìkpó rónà ale mànà. ²Tìmòtewù, ma mí yàrí bhàruwà àndí indù. ʼInyi ní idhùdu nyú a'uta-otù ʼǺ. Kàgàwà àlǻ t'Ábanà mà, Yèsù Krístò àlǻ tó Ádrùngbǻle mànà náká ʼitè fíyó ʼídzinga indù, àbà izu dùnú, adù nyabhu nyadi màrùngà ʼǺ.

Polò rí Timòtewù àvì ròsò tìtò tó màlímó dhu

³Yà Màkèdòniyà tó p̀bìrì ò ma m̀ará r̀órò ma m̀ávi nyonzi dhu bhèyi tí, ma mòzè nyadi Èfèsò tó kigò ò, ndíní nyi nyosó tí atdídhénà ale, ìnzì r̀àmbe tìtò tó dhu núdhe d̀ò ìndrù t̀ò. ⁴Nyi nyàkà nyosò abádhi átò ìnzì r̀àmbe ò tìtò tó imbe t̀áweta mà, fìyò r̀ugànda-tsù náalè ndì tí dhu màná dhu ńáwè ò í ìnzì r̀íku r̀órò dhu r̀ò. Í dhu àwè ka kí dhu náarí agòta ìbho ìndrù nzínzi ð, àzèmbè a'uta-otù ð ka kúni Kàgàwà ózè dhu nónzi ka kàmbènà r̀ò. ⁵Ma mí wò dhu òyà okúna d̀ò r̀ò dhu ní, ndíní ìndrù ńoozé tí ò nzínziyà ð. Ndi àzè r̀áhu ìlílà ale-afí mà, ídzi irèta mà, obhónánga tó a'uta màná ò r̀ò. ⁶Atdídhénà ale ńíndà ò k̀òkò ò dhu r̀ò r̀ò, ndi dhu ràdù 'àbhu 'àmbe ìmbà t́iya na dhu núnò d̀ò ìndrù t̀ò. ⁷Abádhi ózè ò'í Kàgàwà bhà Hyátá tó màlímó tí. Pbétù, abádhi ùni nzá wò ò únona dhu-tì mà, ndirò abádhi ùni nzá wò ò údhèna obi nyú nà dhu mà.

⁸Àlè kúni wà dhu Hyátá r̀arí ídzi dhu, Kàgàwà ózè dhu bhèyi ka kùdhe ka ìndrù t̀ò r̀ò. ⁹Àlè kàkà àlè r̀ùni dhu átò, Kàgàwà ranzi nzá p̀bìndà Hyátá obhónánga ònzi arí ale t̀ò. Pbétù k̀anzì ka fìyò ale ní ìnzì arí Hyátá nífù ale, ìnzì arí Kàgàwà ùnò dhu ìfù ale, ìnzì arí Kàgàwà ná'u ale, ndirò nzérengatále. K̀anzì ka átò ìnzì arí Kàgàwà ìfù ale t̀ò, yà adzi ð dhu nátdù afíya ale t̀ò, abáya mà ayíya màná ńkye arí ale mà ngùkpà ale ðkye arí ale màná t̀ò. ¹⁰Kàgàwà anzi Hyátá átò okúya d̀ò r̀ò ale ní m̀unyonitále mà, kpabhále t́írò arí m̀unyonì ònzi nzínziyà ð ale mà, ndirò vèbhále t́írò arí m̀unyonì ònzi nzínziyà ð ale màná. K̀anzì ka átò ìndrù ùdzí arí ino tí ale mà, tìtò ùno arí ale mà, tìtò d̀ò arí dhu nùtsò ale mà, ndirò Kàgàwà bhà obhónánga tó ote nà rí 'àgò ngùkpà dhu-tsí nónzi arí ale màná-okú d̀ò r̀ò. ¹¹Ndi obhónánga tó ote náko ndi yà hirò nónzi Kàgàwà ìbhò fudú, ndíní ma mongó tí ùnòná ìndrù t̀ò p̀bìndà ádrùngbànga tó awáwù tó ídzi Màkùrù nà.

Polò rí òtsò àbhu Yèsù Krístò t̀ò, kàbhà ídzìnga-okú d̀ò r̀ò dhu

¹²Ma màbhu òtsò yà obi nífhò idù àlè tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò t̀ò, k̀òzè ma àkàkà ale tí, ndidì ma p̀bìndà kasu ð dhu-okú d̀ò r̀ò. ¹³Angyi ima ní'í Yèsù ní arí dhu ùno ale, Yèsù ná'ù ale r̀ò arávu ale, ndirò àrì d̀ò arí dhu ònzi ale. Pbétù Kàgàwà ábà izu dùdú, ìnzá ma má'ù Yèsù dhu nábhu ma mongò ìnzá ma m̀uni dhu ònzi dhu-okú d̀ò r̀ò. ¹⁴Ndi àlè tó Ádrùngbàle Kàgàwà nítè p̀bìndà ídzìnga abho nyú idù. Ní, kàdè dzènádu ònzi mà'ù ndi, madù ngùkpà ale nòzè, Yèsù Krístò màná mà m̀ungbò mà dhu-okú d̀ò r̀ò.

¹⁵Yàrí ní ndi àkàkà ka'ù, ndirò kóró ale àkà ò r̀àko ote. Ndi ote ní: Yèsù Krístò írà yà adzi ò ndíní ndi ndigú tí nzérengatále, yà ima nyú ma ḿí nzére ale nyú tí ròsè nzínziyà ð ale. ¹⁶Pbétù, ndi dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndi Kàgàwà ábà izu dùdú. K̀onzi ka ndi dhu bhèyi, ndíní otùdu ð, ima, nzére ale nyú nzérengatále nzínzi ð t́írò, Yèsù Krístò nítè tí kóró p̀bìndà dhu-dzi t̀òndùta. K̀onzi dhu ndi dhu bhèyi, ndíní ndi nditè tí dhu ngùkpà ale t̀ò abádhi r̀arí'í ìnè 'à'ù ndi, 'àdù dhòdhódhónga tó ípirònga nába. ¹⁷Kàgàwà dhòdhódhónga tó Ádrùngbà Kamà, yà ìnzì aróvè, yà ìnzì atdí ale mà arálàna, ndirò yà atdí'í r̀ò arí'í Kàgàwà náka ifuta nà ìlèta màná dhòdhódhónga nà. Àminà!

¹⁸Timòtewù p̀bànngbà, ma mí yàrí dhu àvì nyonzi, àdhàdhì yà angyangyi p̀bànábí avò okúna d̀ò r̀ò dhu bhèyi, ndíní ndi ote-otù ð nyi nyugye tí ale-afí tó ídzi ìla. ¹⁹Nyi nyàkà nyosò p̀bùkù a'uta mà p̀bùkù ídzi irèta màná mbèyi.

Atdídhénà ale nódhò fíyó ídzi irèta, ndi dhu ràdù 'àbhù 'ùwí fíyó a'uta ǝ rò. ²⁰Kǝ i ùwúwí ale nzínzi ǝ ní, Himèneyò mà Àlisandurè màna. Ma mípfo wà abádhí mabhù pǝmvo Sitanì tò, ndíní fíyó mùtsò nugèrè tí, ndirò ìnzí 'ongó tí dhu ènò Kàgàwà ní tǝtǝdǝ.

Yèsù ná'ù ale àkǝ òngò ìtsò kóró ale dǝ dhu

2 ¹Nírò, angiyinǝ rò nyú ma mònzi fukú dhu ní, nyòngò nyítsò kóró ale dǝ. Nyítsò nyí nyí rò, nyòngò dhu ònzi Kàgàwà-fǝ, nyàdù nyítsò Kàgàwà rǝ abádhí-okú dǝ rò. Nyòngò Kàgàwà ònzi rònzi kóró ale rǝ mùhetù dzànà, nyàdù òtsò àdu Kàgàwà tò abádhí-okú dǝ rò. ²Nyòngò nyítsò ndi dhu bhèyi átò ádròdrǝ kámá mà, ìndrù ènda arí kóró ngǝkpà ale màna dǝ, ndíní àlè nabhù tí àlè ròkò iyònga ǝ, ndirò màrùnga ǝ, àzembè àlè kí Kàgàwà ózè dhu ònzi, àlè ràdù ifùna ka kí dhu ònzi ngǝkpà ale-rǝ rǝrò. ³Wò dhu bhèyi ní ndi, nyí nyí àyàya dhu, ndirò Kàgàwà àlè tǝ ògùba-nyìkpǝ nǝfǝ dhu nónzi. ⁴Kòzè dhu ní kóró ale ràbà ògù, 'àdù obhóna èni. ⁵Obhó tí, Kàgàwà arǝí atdí tí, ndirò kà màna rí ìndrù ùngbò ale rǝí atdí tí. Ndi ale ní ìndrù, Yèsù Krístò. ⁶Kǝbhù pbìnda ípìrònga nditírò ǝve tò, kóró ale ndi nduwù tí ní. Wòrí ní ndi, Kàgàwà apí kàsùmí àkǝ rò, Yèsù itè yà adzi ǝ ale tò dhu. ⁷Ndi dhu-okú dǝ rò ní ndi, Kàgàwà fli ma uvitatále tí, ndirò ndi ídzi Màkùrù t'únòtatále tí. Kíli ma átò ndíní ma mudhè tí dhu ìnzí ní Pbàyàhúdí tò, rà'ù Kàgàwà, 'àdù obhóna èni. Yà ma múnóna dhu ní obhó dhu nyú, ìnzí ní tìtò.

Kpabhále mà vèbhále màna àkǝ íǝ nà Kànisa ǝ ǝfǝ

⁸Nírò, ma mòzè kóró ngari ǝ kpabhále ròngò ìtsò Kàgàwà-nyìkpǝ ǝ ìlǝ affiya nà, ǝtsúya i ùva ǝrù rǝrò, ìmbà nàwí na, ndirò ìmbà agòtá na.

⁹Ndi dhu bhèyi tí, ma mòzè vèbhále ròngò 'ùfǝ inga nǝfǝ dhu bhèyi, ndirò isísò ǝfǝ ǝ. Abádhí àkǝ nzá 'ìdhà ìndrù-affi dǝyà, dǝya-ká t'ǝkyèta mà, ǝrù ní ka kǝbhòlò dhu t'ùfǝtá mà, ǝrù odziya nà yòkpǝ mà, ǝrù odziya nà mberè màna t'ùfǝtá-otù ǝ. ¹⁰Pbétù, abádhí àkǝ 'itè fíyó aya ídzi kasu ònzi i í dhu-otù ǝ, àdhàdhì Kàgàwà-ǝdǝ ònzi i arí dhu tí arí 'àti vèbhále nàarònzina dhu bhèyi.

¹¹Vèbhále àkǝ ìnè ìnè tí kpabhále rí dhu ùdhè fíyò rò, 'àdù fíyò rí dhu ùdhè ale rúnóna dhu nífu. ¹²Ma màvi nzá vèbhále rùdhe dhu kpabhále tò, ndirò ngǝtsi ní rǝí ádròdrǝ ale tí kpabhále dǝ. Pbétù abádhí àkǝ 'ìnè ìnè tí. ¹³Obhó tí, Àdamù ní ndi wemberè tí Kàgàwà abhòlò, ndàdù Èvà òbhòlò dzina dǝ. ¹⁴Ndirò, ìnzí ní Àdamù ndi pǝmvo Sitanì utrǝ, pbétù tsìbhále ní ndi kùtrǝ, ndirò tsìbhále ní ndi ndi ka kùtrǝ dhu abhù rùkò Kàgàwà bhà Úyátá. ¹⁵Pbétù Kàgàwà igúya vèbhále uguta-otù ǝ, fíyó a'uta mà àzè màna abádhí ǝdǝ, 'àdù ùbhi Kàgàwà-nyìkpǝ ǝ ìlǝ, ndirò inga nǝfǝ dhu bhèyi rò.

***Kànisa ǝ ádròdrǝ ale àkǝ íǝ nà ǝfǝ**

3 ¹Kànì obhó dhu ènò rí ǝte: ***Kànisa** dǝnga àndà arí ádrùngbàle tí ndi nòzè ndòngò ale nòzè ní ídzi kasu nyú. ²Ndi ádrùngbàle nákǝ ìmbà nzère dhu tí ka kǝzàna dhu rǝí nyunatsi. Kàkǝ ndíǝ atdí tsìbhále kèlè nà ale tí. Kàkǝ ndíǝ afina ǝtò rí ale tí, ìnzí arí dhu òmò òmò tí ale tí, ndirò ifuta nà àkǝ ale tí. Kàkǝ ndíǝ mbèyi arí olo àkǝ ale tí, ndirò mbèyi arí Kàgàwà bhà ǝte ùdhè ìndrù tò ale tí. ³Kàkǝ nzá ndíǝ iwa óvò ale tí, ndirò ngǝtsi ní anya ònzi arí ìndrù nà ale tí. Pbétù, kàkǝ ndíǝ iyò arádi ale tí, màrùnga nòzè ale tí,

ndirò inzà fàrangà átdù afína ale tí. ⁴Kàkă ndîî mbèyi arí pbi idzá-bhà òdò, ndàdù pbi inzo àbhu rirì tsùnà dhu ifuta nyú nà ale tí. ⁵Obhó tí, ìnzí arí pbi idzá-bhà nyú nódò mbèyi ale rādù Kàgàwà bhà kànìsà nódò ìngbà dhu bhèyi? ⁶Kànìsà dš ádrùngbàlè àkă nzà ndîî òwútána tí Yèsù ná'ù ale tí, akye kàrana ndidzi, Kàgàwà rādù anya òtdì dòná yà Pfòmvo dš ndì ndatdì anya dhu bhèyi ní. ⁷Kàkă ndîî inzà Yèsù ná'ù ale mà rādù idzi dhu ènò dòná átò ale tí, akye i ale owuna òko ìnzí ifu ka nî, ndirò akye kàrana àtsi Pfòmvo bhà àdà ò ní.

*Diyàkónó àkă îî nà 3fš

⁸Ndi dhu bhèyi tí, diyàkónó àkă îî ifuta nà àkă ale tí, ndirò ìnzí ní oyoyò idàya nà ale tí. Abádhí àkă nzà îî iwa óvò ale tí, ndirò títò tó otu š ka kóngyèna malì átdù afiyya ale tí. ⁹Abádhí àkă 'òdò yà Kàgàwà itè àlě tó a'uta tó obhónánga ìlílà afiyya nyú nà. ¹⁰Abádhí àkă pé kandà mùtsòya angyi, ndi dhu-dzidš, inzà ka kàbà nzère dhu abádhí-nyutsi rò, kadù ndi kasu àbhu abádhí rònzi.

¹¹Ndi dhu bhèyi tí, abádhí tó vèbhále^a nákă îî ifuta nà àkă ale tí, ndirò ìnzí arí ìndrù-ngbò ènò ale tí. Abádhí àkă îî afiyya òtò rí ale tí, ndirò fíyò ka kàvi kóró kasu ònzi arí mbèyi ale tí.

¹²Diyàkónó àkă îî atdátdí tí aríî vèbhále nà ale tí, ndirò mbèyi arí fíyò inzo mà, fí-dzá aríî ngùkpà ale mànà dhu òdò ale tí. ¹³Mbèyi arí fíyò kasu ònzi diyàkónó, nífù kóró ale arí. Abádhí rādù òwu dhu àwè rš ìndrù tó ìmbà òyá ódóna, Yèsù Krístò ì á'ù dhu dš.

Àlě tó a'uta idè dòná ádrùngbà òte

¹⁴Ma màndí yàrí bhàruwà indù iwà mà'ù dhu òtò mà ràrí mótò tinu ò inzà òtrò idho š rórò. ¹⁵Pbétù, inzà mà màrà àhu sese rò, yàrí bhàruwà rí ndi ìngbà dhu bhèyi màtí dhu àkă kokò Kàgàwà bhà ale nzínzi š dhu nítè indù. Í ale ní Kàgàwà, yà ípìrčnga nà aríî dhòdhódhóngà nà ale bhà Kànìsà, yà obhóngà idè dòná átsùta. ¹⁶Obhó dhu nyú ní yà. Kàgàwà itè àlě tó ní ádrùngbà òte nyú. Àlě tó a'uta idè ndi òte dš:

Yèsù Krístò itè ndi ìndrù tó 3fš š,
ndirò ka ní ndi Ìlílà-Alafí itè Kàgàwà ózù ìmbà afátá nà nyunatsi ale tí.
Kàvi ndi màlàyíkà-ònzí,
ndirò kàbhà Ídzì Màkürù ní ndi ka kuno ìnzí ní Phàyàhúdì nzínzi š.
Ka ní ndi yà adzi š ale a'u,
ndirò Kàgàwà adù àbhunà ròdzì òrù-akpà ò, ádrùngbànga tó awáwù ò.

Títò tó dhu ùdhě rí ale rš rò ka kí ale òdò dhu

4 ¹Ìlílà-Alafí rí dhu òvò kpangba ndàtì, yà adzi š dhu-tsù rí ndòdì ònà kàsùmì š, atdídhená ale rubhàya fíyò a'uta. Abádhí apbàya ì ìndrù ètrà rí ale-afí mà, pfòmvo údhe dhu fíyò ale rùdhèna dhu mànà rš. ²Í ale núubhàya fíyò idzi otu, 'àdù títò tó ndirò oyoyò idàya nà màlímó-owù núngu. Í títò tó màlímó ní iwà fíyò irèta nínza ndi àdhàdhì kàzu ò ka kòbì rilù suma ní ka kòbì dhu bhèyi. ³Abádhí nífisòya ìndrù ìnzí ongó tí 'umba, ndirò ìnzí ongó tí

a 3.11 Pbàgìríkí t'ávàna š, vèbhále tí ka kátina dhu rādù îî diyàkónó tó vèbhále tí, ngàtsi ní diyàkònísí tí.

atdídhená ònyù-tidò nónyù. Pbétù Kàgàwà ònzì kórò ònyù-tidò. Ní a'uta nà ale, ndirò obhóngà nánì ale ràdù kònyù òtsò nà. ⁴Kórò dhu-tsí yà Kàgàwà ònzì ní ídzi dhu. Ní i dhu nzínzi ð, òdhòna ka kí dhu rí ìmbà atdí mǎtí, Kàgàwà tò ka kí òtsò àbhù rórò ka kònzì ka rò. ⁵Obhó tí Kàgàwà bhà Ɔte mà, itsòta mà nà nú'ò wà yà kònzì kórò dhu-tsí rílǎ kà-nyìkpò ð.

Mbèyi arí kasu ònzì Yèsù Krístò tò ale

⁶Tìmbètewù, nyi nyapé wò ma mànnò indù dhu núdhě Yèsù ná'ù ale tò, ní nyi ní'ina mbèyi arí kasu ònzì Yèsù Krístò tò ale. Ndi dhu itèna dhu, iwà nyi rí'ò a'uta tò Ɔte ð, ndirò iwà nyi rífu indù ka kúdhe obhónánga. ⁷Nyi nyàkà nzá nyírì ìmbà tǐya nà imbe, yà ìnzí rí 'àkò a'uta nà imbe. Pbétù, nyi nyàkà nyonzi òbi nyifu Kàgàwà òzè dhu. ⁸Ale-ngbò àbhù rí rídzò dhu ònzì ka kí dhu ní ídzi dhu ngúfe otu ð, pbétù Kàgàwà òzè dhu ònzì ka kí dhu ní ídzi dhu nyú ròsè kórò otu ð. Obhó tí, ndi dhu ònzì rí ale tò Kàgàwà ðkò wà ípírɔnga tò lǎkà yà kòmbí rí kàsùmi ð, ndirò olù iraya kàsùmi ð. ⁹Yà ma mǎvò indù Ɔte ní obhó Ɔte nyú, ndirò kórò ale àkà 'à'ù Ɔte. ¹⁰Àlě kárí adyò ìvò, ndirò àlě kárí àlě ùgye Kàgàwà, yà ípírɔnga nà arí dhòdhódhóngà nà ale ò àlě kílí àlě tò a'uta dhu-okú dò rò. Ndi Kàgàwà ní kórò ale tò Ɔgùba, ròsè ní Yèsù ná'ù ale tò Ɔgùba. ¹¹Kòkò dhu àkà nyuyà, nyadù ùdhenà ìndrù tò.

¹²Atdí ale mà nákà nzá ndònzì gàyànu zàdhà tí nyi nyí'í dhu-okú dò rò. Pbétù, nyi nyàkà nyí'í ídzi Ɔfò tí Yèsù ná'ù ale tò, òtènu ð, mùtsònu ð, pbùkù àzè ð, Kàgàwà nyi nyá'ù ní pbùkù a'uta ð, ndirò kà-nyìkpò ð pbùkù ípírɔnga ílǎ tí dhu ð. ¹³Nyi nyàkà nyadzi nyi nyongò Andítá Ɔzè ìndrù tò, nyongò abádhí-afí àbhù ròtsì òbi, ndirò nyongò dhu ùdhe abádhí tò, ràrà àhu ma mǎrà àhu dhu ð. ¹⁴Apé nyubhà nyunutsì rí'í Ìlǎ-Alafí àbhù indù perè ìnzì nyonzi kasu ní. Ndi perè nyi nyábà yà *pbànábi avò dhu okúnu dò rò, *Kànisa ð pbàkùrù tò mùtù ràdù Ɔtsúya ùlì dènu rò. ¹⁵Nyi nyàkà nyapbà afínu kòkò dhu rǎ, nyadù nyadzi atdídò kasu tò, ndíní kórò ale ala tí angyi tí kàsùnu rǎrà mbèyi dhu. ¹⁶Nyi nyàkà nyòdò nyi mbèyi nyi-tírò, nyandà inga mbèyi nyi nyúdhèna ìndrù tò dhu nà, nyadù nyapba atdídò i dhu t'ònzita rǎ. Wò dhu bhèyi nyi nyònzì dhu rò nyi nyí nyígù nyi-tírò, nyadù nyi nyúnòna dhu ìrì rí ale ìgu àtò.

Yèsù ná'ù ale àkà ndí'í nà mùtsò

5 ¹Mùlǎ-akpà tò nyi nyí dhu òvò rò, nyi nyàkà nzá nyorè òrè tí kà dǎ, pbétù nyi nyàkà nyovò dhu kà tò àbanu bhèyi. Ndirò ìndrù-òwú tò nyi nyàkà nyarà dhu òvò rǎ adónu bhèyi. ²Kàkà iwà atòya òwú angyi vèbhále tò, nyi nyàkà nyarà dhu òvò rǎ afínu bhèyi, vèbhále-òwú tò nyadù dhu òvò awènu bhèyi Kàgàwà-nyìkpò ð ìlǎ Ɔfò ð.

³Nyi nyàkà nyandà kàkà ìmbà arí'í dzènnàya ònzì ràdù ale nà abvo-ayi mbèyi. ⁴Atdí abvo-ayi apé ì'í ìnè inzo nà, ndàdù ì'í pbi inzo tò inzo nà, ní i inzo àkà 'ònzì yà Kàgàwà òzè kònzì ídzinga angyi fí-dzá-bhà nyú rǎ. Abádhí àkà 'òdò fíyò ale mbèyi, yà rǎyá i fíyò ale anzi ka dhu bhèyi. Obhó tí, wòrì ní ndi Kàgàwà-nyìkpò nǎfò dhu. ⁵Abvo-ayi nyú tí rí'í ale ní, yà atdí'ò tí arí'í, yà Kàgàwà ð arí pbìndà a'uta ìlì ale. Ndirò, ndi ale ní Kàgàwà-fǎ tí arí ndi ndí atdyúna òho dhu ònzì, ndàdù àrà ndìtsò rǎ adyíbhengá nga mà kúbhingá nga mà nà ð Kàgàwà rǎ. ⁶Pbétù, ndàbhù rí yà adzi ð dhèdhe ràtǎdù afína abvo-ayi ní iwà òvè angyangyi

àdì ndàdì nyikpóna nà rórò abvo-ayi. ⁷Kòní nyi nyàkà nyuyà abvo-ayí tò dhu ní wò, ìnzí kambè tí nzére dhu àwè dš dýá. ⁸Ìnzí ndi ale apé fíndá ale òdò mbèyi, ròsè ìnzí ndòdò pbi idzá-bhà nyú mbèyi, ní ndi ale ùbhà wà pbindà a'uta, ndàdù ìí nzére ale nyú tí ròsè inzà àpè Yèsù à'u ale dònà mātí.

⁹Ndíní ka kandí tí atdí abvo-ayi-òvò ***Kànisa** arí dzùnàya ònzi abvo-ayí nznízi ò, kàkà ndíí iwà pbindà atò ísè azà kumi atò abvo-ayi tí. Kàkà ndíí átò atdí tí ìí kpatsibhàlé nà abvo-ayi tí. ¹⁰Kàkà ndíí iwà ka kúni mbèyi arí dhu ònzi ale tí: ndòdò pbi inzo mbèyi, ndàdù pbi idzá iwù olo àkš mbèyi. Kàkà ndíí átò idha ísì arí ndù'o Yèsù ná'ù ale-pfò^b ní ale tí, àpè ò ríí ale dzànà ònzi arí ale tí, ndirò kórò ngùkpà ídzì dhu-tidò ònzi arí ale tí.

¹¹Pbétù, abvo-ayí-òwú náká nzà nyandí òvòya Kànisa arí dzùnàya ònzi abvo-ayí nznízi ò. Obhó tí amba-bvù ì òwu dhu-atdyú àlù ì tdítdš rò, abádhí ràdù òwu Yèsù bhà kasu ìvò fýá rò. ¹²Wò dhu bhèyi ì ònzi dhu rí abádhí àbhù Kàgàwà ròtdì anya dýá, inzà abádhí ifu Yèsù tò ì ókò wemberè tí làká dhu-okú dš rò. ¹³Ndirò ngàtsi dhu ní, Kànisa náapè àmbe abádhí dzùnà nónzi dš, ní ìnzí ì í kasu ònzi rórò ì óko dhu rí abádhí àbhù ràmbe ùbhi dš idza-tsù rò. Ndirò, ròsè wò dhu dònà, abádhí ràmbe ìndrù-ngbò ùnò dš ìnzí ì í tsùya òdò rórò, 'àdù àmbe inzà àkànà kunò dhu mà núnò dš. ¹⁴Nírò, ma mòzè abvo-ayí-òwú ròwù amba-bvù tdítdš. Dhu àkà abádhí ràbà nzónzo, 'àdù fíyò idza òdò mbèyi, ìnzí 'ùbhà tí otu àlè tó òmvù tò rùnò nzére dhu àlè dš. ¹⁵Obhó tí, atdídhená abvo-ayí ùbhà wà ídzì otu, 'àdù pfòmvò Sitanì-owù núngu. ¹⁶Yèsù ná'ù atdí tsibhàlé náapè ìí abvo-ayí nà fí-dzá-bhà nznízi ò, náká ndònzí ì abvo-ayí dzùnà. Kàkà nzà ndùbhà abádhí ***kànisa-fò**, ndíní kànisa ara tí kàkà ìmbà ríí dzùnàya ònzi rí ale nà abvo-ayí-tsí kèlè nándà rš.

¹⁷Mbèyi arí kànisa òdò pbàkùrù náká kabhu ifuta fíyò òvò-rà dš^c. Ròsè dòtsí ní, kàkà ì nàdzí 'òngò Kàgàwà bhà òte núnò, 'àdù ndi òte núdhe ìndrù tò pbàkùrù. ¹⁸Obhó tí, Andítá áti: «Nyi nyàkà nzà nyutsì dzànànu ònzi rí ndòtsi nganè-ònga kpóna rùvò kéléna ò rò ìkyì-akpà-tsù. Nyi nyàkà nyubhà ka rònyù nganè.» Ndirò kàti: «Kasu ònzi arí ale náká kubho pbindà mùkimbà.»

¹⁹Nyi nyàkà nzà nya'ù Kànisa ò mùkùrù nòbhè ale-tsù dhu, inzà òyò ale, ngàtsi ní ìbhù ale mà níí ndi dhu tó ngàmbi tí rò. ²⁰Dhu nàfà ale dš, nyi nyàkà nyorù kórò ale-ònzí rò, ndíní ngùkpà ale adù tí nzérenga-òdò nónzi átò. ²¹Ma mí dhu ùyà ìndù Kàgàwà-ònzí rò, Yèsù Krístò-ònzí rò, ndirò Kàgàwà avò malàyíkà-ònzí rò, nyi nyàkà nyifu kàkàrí uyátá ìmbà angyinà vurò irètá na, ndirò ìnzí nyi nyí dhu òlè atdí ale tò mātí rórò. ²²Nyi nyàkà nzà nyili otsénu kòmbómbí ìndrù dš kasu nónzi tí Kànisa ò. Nyi nyàkà nzà nyotsù akye ngàtsi ale bhà afátá ò. Ndirò, nyi nyàkà nyòdò nyi nyi-tírò nyilá Kàgàwà-nyìkpò ò.

²³Nyi nyàkà nzà nyarà idha-ví kèlè nómùvù rš, pbétù nyi nyàkà nyarà òvayì òmvù rš ake, yà kòmbómbí ìvívínga aróngo àrà ìngo rš nyunutsì ní finu-tsù dzùnà nónzi tí.

²⁴Atdídhénà ale tó nzérenga náarí ndàlă kpangba inzà ka kàpè anya mà itdì dýá rórò. Pbétù, ngùkpà ale-tsí tó nzérenga náaràrà ndàvi ànyàya ka kùnò

b 5.10 Pòlò bhà kàsùmí ò, ìno nóongónà idha nísi ndù'o olo tí iwù idzá ale-pfò ní. Pbindà àbhàlì-pfò ndi ndù'o dhu-otù ò, Yèsù itè dhu ní ìndrù rí ndifò, ndàdù pbindà àzè nítè òdhinà tò dhu.

c 5.17 Ifuta àkà kabhu òvò-rà dš pbàkùrù tò dhu-tì ní: abádhí tò ka kàbhùna ifuta náká ndíí òvò-gùna òsè ngùkpà ale tò ka kàbhùna ifuta dònà dhu tí. Ndirò perè tí dhu ìí rò, dhu àkà kabhu perè abádhí tò òvò-gùna ròsè ngùkpà ale tò ka kàbhùna perè dònà.

dhu-dzidž tĩ. ²⁵Ndi dhu bhěyi tĩ, ídzi kasu náarí ìtè kpangba kóró ale tò, ndirò kákà inzĩ rĩ 'ávĩ kóró ale tò tsí, ní rĩ nzi àdù òko òdhu ò bilínganà.

Ino àkà ifu fiyó ádròdrò ale

6 ¹Ino tĩ rĩĩ kóró ale, yà Yèsù ná'ù, náká ifu fiyó ádròdrò ale atdíđ, inzĩ ìndrù adù tĩ dhu ùnò nzére Kàgàwà nĩ, ndirò yà àlě karúdhěna ìndrù tò dhu nĩ. ²Ndirò, kákà Yèsù ná'ù ale rĩĩ fiyó ádròdrò ale tĩ ino, náká nzá 'ònzĩ abádhĩ gàyà, adóya tĩ abádhĩ rĩĩ a'uta-otù ž dhu-okú dō rò. Pbétù, abádhĩ àkà 'ònzĩ fiyó ádròdrò ale-kàsù mběyi nyú ròsè, abádhĩ tó ídzi kasu tó ídzinga àbà rĩ ní iwà Yèsù ná'ù ale, ndirò atdíđ Kàgàwà ózè ale dhu-okú dō rò.

Títò tó màlímó náarúdhěna dhu dš dhu mà ònzĩ dš dhu mànà dhu

Wòrĩ ní ndi nyi nyàkà nyudhe nyadù àyanà ìndrù tò dhu. ³Atdí ale náapě vurò dhu ùdhě ìndrù tò, inzĩ ndàdù ndòzè ndùbhi yà àlě tó Ádrùngbàlě Yèsù Krístò bhà obhónánga tó ɔte nózè dhu bhěyi, ndirò inzĩ ndàdù ndòzè ndùbhi Kàgàwà ózè àlě rònzi dhu nà rĩ ndàkš dhu t'údheta bhěyi, ⁴nĩ, ndi ale ní ndìdžĩ rĩ ndìtírò, ndirò inzà atdí dhu mà nùni. Ndirò kà rĩĩ agòta mà, ɔte-tì dš kà kónzina anya mànà tó andi nà. Ndi dhu aríbhona dhu ní ale-afĩ ìlĩ kà kĩ atdí dhu dš dhu mà, agòta mà, ìndrù nĩ kà kĩ dhu ùno dhu mà, nzére dhu ìrè kà kĩ ìndrù dš dhu mànà. ⁵Ndirò, kà ò rò aráhu átò dhu ní, yà fiyó ìrèta ínza ì, ndirò iwà ádzo obhóna rš rò ale rĩ 'àgò inzĩ ríku rórò dhu. I ale ózù Kàgàwà ózè dhu ònzĩ kà kĩ dhu ònzĩ àbà kà kĩ ònà dhu tĩ.

⁶Obhó tĩ, Kàgàwà ózè dhu ònzĩ kà kĩ dhu ní ádrùngbà ongyéngá nyú, ale-fó rĩĩ dhu nĩ tĩ ale-idhě ìka ndi rò. ⁷Obhó tĩ, àlě kíwũ nzà atdí dhu nà màtĩ yà adzi ž, ndirò àlě kùve rò, àlě kádù òwunà kà ž rò atdí dhu mà rĩĩ ìmbà. ⁸Nírò, àlě kapé ìĩ àlě kónyuna dhu mà, àlě rš àlě kúfóna dhu mànà, ní i dhu àkà wà àlě tò. ⁹Pbétù, ì nózè 'ònzĩ ale nùtrà pfòmvo arĩ, ràdù àtsi ibi ìmbà tĩya nà dhu mà, ndirò nzére dhu mànà-atdyú tó adà ò. I dhu-atdyú arĩ àpbè ìbho ìndrù tò, ndirò kàrĩ ìndrù àbhù ràve. ¹⁰Obhó tĩ, fàrangà nózè kà kĩ dhu ní ndi kóró nzére dhu náaráhu ònà rò. Kà tò ì nábhà atdíđhená ale nùbhà fiyó a'uta itse nyú, 'adù àbhš àpbè àbhù fiyò.

Kàgàwà bhà ale àkà ndònzĩ dhu

¹¹Pbétù inyĩ Tìmbetwè, Kàgàwà bhà ale tírò, nyi nyàkà nyindirĩ nyi itse kòrĩ nzére dhu rš rò. Nyi nyàkà nyonè obhónánga ònzĩ nyĩ dhu, nyonzi Kàgàwà ózè dhu, ndirò pbùkù a'uta ž nyi nyádi dhu. Nyi nyàkà nyonè ìndrù ózè nyi nyĩ dhu, dhu-dzi òndù nyi nyĩ dhu, ndirò iyònga ž nyi nyádi dhu. ¹²Nyi nyàkà nyugyè a'uta tó ídzi ìla. Nyi nyàkà nyodš dhòdhòdhóna tó ípìrònga yà Kàgàwà anzi nyi fíndà, ndirò yà nyi nyitè pbùkù ídzi a'uta kpangba ibi ngàmbi-ònzĩ okúna dō rò.

¹³Ma mí yàrĩ dhu àyà indù yà kóró dhu tò arĩ ípìrònga àbhù Kàgàwà-ònzĩ rò, ndirò yà Pòtiyò Pilatò-ònzĩ pbìndà a'uta nitè mběyi kpangba Yèsù Krístò-ònzĩ rò: ¹⁴nyi nyàkà nyifu Kàgàwà bhà Úyátá inzĩ ròtì, ndirò inzĩ kala nzére dhu nyunutsi, ràrà àhu àlě tó Ádrùngbàlě Yèsù Krístò ríngo dhu ò. ¹⁵Kàgàwà abhàya kà rìtè ndi yà ndi ndakò kà tò kàsùmì ž. Kà ní kóró dhu dš arĩĩ Kàgàwà, yà atdíđ hirò nónzi, ndirò atdíró tĩ arĩĩ ale. Kà ní kámá dš Ádrùngbà Kamà, ndirò kóró ádròdrò ale dš Ádrùngbàlě. ¹⁶Kà ní atdíró tĩ inzĩ

ɔvéya ale, ndirò yà ìnzí atdí ale mà rǎdù àrà àhù ònà awáwù ǝ arádi ale. Ka ní inzá atdí ale mà àpè àlàna ale, ndirò yà ìnzí atdí ale mà rǎdù àlanà ale. Kàkǎ ifuta nà, ndirò dhòdhóhóngà tó ádrùngbǎnga tó ɔbi nà! Àmìnà!

Ònzitále àkǎ ìí nà ɔfɔ

¹⁷Nyi nyàkǎ nyuyǎ dhu yà indo aríí adzi ǝ ònzitále tò, inzá abádhí rǎkǎ àmbe 'ídzi dǝ ì tírò, ndirò inzá abádhí rǎkǎ 'ìli fíyó a'uta ònzì ò, ikú ndi ònzì rǎdù ìku dhu-okú dò rò. Pbétù abádhí àkǎ ìli fíyó a'uta Kàgàwà ò. Kǎrí ndi kóró dhu ìbho abho nyú àlě tò, ndíní àlě-idhè ìka tí ndi nǎ. ¹⁸Abádhí àkǎ 'ònzì ídzi dhu, 'àdù ìí ònzitále tí ídzi kasu ònzì ìí dhu ǝ. Abádhí àkǎ 'ònzì mǎhetù ǝ ríí ale dzùnà, 'àdù òwu ìí rǝ isó 'ùndò foyá ndi nòtù dhu ngǔkpà ale tò. ¹⁹Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí rǎdù ídzi, ndirò yà ìnzí ríku ongyéngá-tsù núndu fíyò olù iraya idho tò, ndíní 'abáya tí obhóngà tó ípirǝnga.

²⁰ǝ Timòtewǎ, nyi nyàkǎ nyòdò yà funú Kàgàwà ábhu dhu mběyi afínu ò. Nyi nyàkǎ nyindrí nyi itse yà ìmbǎ tǝya nà ndirò ìnzí rí Kàgàwà-ɔvò ìfú agòta rǝ rò. Nyi nyàkǎ nyindrí nyi itse tìtò tó inga t'únitatále rǝ 'àgò dhu rǝ rò. ²¹Atdídená ale, yà ì dhu bhěyi inga t'únita-tidò tò ì nádzi, núbhà wà fíyó a'uta itse nyú.

Kàgàwà àkǎ nditè pbìndà ídzìnga fúkù.

Tìmòtewù

tò Pòlò andí ɔyɔ rí kisé nǐ bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrɔ́ dhu tí dhu

Yàrí ní ɔyɔ rí kisé nǐ Pòlò andí Tìmòtewù tò bhàruwà. Kǎndí ka imbi ò ndì ndí Rómà tó kígò ò rórò (1.16-17), fkyèrɔ́ kàbhà ɔve-dhò ùbhà ndì rórò. Kǎni dhu ní inzà òtrò idho ɔ́ pɔ̀bí ɔ́ ádròdrɔ́ ale rǎrí ndàbhù àbhù kohò ndì Krístò ndì ndá'ù dhu-okú dò rò (4.6-7). Obhó tí, kórɔ́ kà t'òdhína náatsè, 'ùbhà ka atdíró. Pbéù Lukà, ádràngbǎ mǎngàngà kèlè atdíró ní ndì inzà ka nùbhà. Ní Pòlò ala dhu yà adzi ɔ́ ndì ndónzina idho riku wà, ní ndì nùbhà dhu rǎrí ndì ndóvè dhu kèlè. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì kǎzè ndàndí bhàruwà tǎítǎ Tìmòtewù tò kà-afí ndì ndopé tí nǐ, idhùnà nyú tí kǎzù ka nǐdhuñí. Yàrí bhàruwà-dzidɔ́, Pòlò adù nzá ngǎtsi dhu àndi tǎítǎ.

Ndi bhàruwà ɔ́, Pòlò azè atdíɔ́ dhu ní Tìmòtewù rǎkǎ ndìrǎ tina ò, kà rǎkǎ ndidè pòtsó pɔ̀bìndà a'uta ɔ́, yà ndì nyú ndì ndidè dhu bhèyi. Kǎvò dhu átò kà rǎkǎ ndámbe àrà dɔ́ angyi tí Yèsù bhà Ídzì Mǎkùrè t'únɔta nà, ìmbǎ kavu róná. Ndirò kǎti kà rǎkǎ ndàndà nga mbèyi yà ìnzí rí ndàkɔ́ Ídzì Mǎkùrè nà dhu nà. Pòlò isé átò dhu ní ndàti ndì rúgyè ìla, ndirò ì rǎrí 'òtù Ádràngbǎle Yèsù nà inzà òtrò idho ɔ́. Ní, Yèsù ná'ù ale rǎkǎ ndónzi dhu ndì bhèyi.

Bhàruwà-nyiti ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-2).
- Pòlò rí Tìmòtewù àvì ìnzí nyina rìwù Ídzì Mǎkùrè t'únɔta-okú dò rò dhu (1.3-18).
- Pòlò rí Tìmòtewù àvì rǎdi Yèsù Krístò bhà múnòwì kèlè tí dhu (2.1-13).
- Pòlò rí Tìmòtewù àvì rǎrí Kàgàwà bhà obhóná ɔte ùnò rí otùna ɔ́ ìndrù tò ale tí dhu (2.14-26).
- Pòlò rí Tìmòtewù àvì ròdò ndì mbèyi yà adzi ɔ́ dhu-tsù rí ndìndù ndíní ndóɔ́ tí ndì òná idho ɔ́ atdíɔ́hé ná ale ì'iyà nà nzére mùtsò rɔ́ rò dhu (3.1-9).
- Pòlò rí Tìmòtewù àvì rǎngu pɔ̀bìndà ɔ́fɔ́-owù dhu ndirò rǎpǎ áfina fíndà ndì ndúdhe ìlilá Andítá mǎnà rɔ́ dhu (3.10-4.8).
- Pòlò rí àkǎkǎ Tìmòtewù rónzi dhu riku dóná rò dhu ɔ́vò kà tò dhu (4.9-18).
- Pòlò rí ìndrù òvì bhàruwà riku dóná rò ovita nǐ dhu (4.19-22).

Pòlò rí Tìmòtewù nòvì dhu

1 ¹Ima Pòlò, ima ní Yèsù Krístò bhà uvitatále, Kàgàwà óvò ima ndi kasu tò nǐdhuñí. Kíyì ima ndíní ma mɔ̀vɔ́ tí Yèsù Krístò ka kà'ù rò ka kábàna ípírɔ́nga tó làkǎ ìndrù tò.

²Timòtewù, ma mí yàrí bhàruwà àndí indù. Inyi ní idhùdu a'uta-otù ǝ, atdíǝ ma mózè ale. Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò màná náká ǝtè ǝyó ídzinga indù, 'àbà izu dùnú, 'àdù nyabhu nyadi màrùngà ǝ.

Pòlò rí Timòtewù-aff àbhù ròtsi obi Kàgàwà bhà kasu tò dhu

(Kas 16.1-3; Èfè 1.3-7; 2Tè 2.13-15; 2Tì 2.1-12)

³Ma màbhu ǝtsò Kàgàwà tò okúnu dò rò. Ma marí kà-kàsù ònzi ìlìlǎ afídu nà, abhúdu náanzi ka dhu bhèyi. Bilinganà, adyíbhengá màtí ndirò kúbhingá màtí ma mí mitsò rò, ma marí nzí àdì inzà ma màtí ǝvònu rórò. ⁴Àlè kí àlè àbhà rò nyi nyadzì tí dhu ma mìrè rò, atdyúdu rǝí atdíǝ, àlè ràla àlè-ngbò tdítdǝ, ndíni idhèdu ika tí ndí atdíǝ. ⁵Ma mìrè kóró afínu nyú nà nyi nyá'ù Ádrùngbàlè Kàgàwà tí dhu. Ndi a'uta ní yà angyinà rò íyànu-tsàná Lòyisi mà, íyànu Èwùnikè màná níí'í nà a'uta-tidò. Ní, ma mà'ù dhu nyi nyú mà, nyi rǝrǝí inè ndi a'uta nà átò.

Ídzi Màkùrù-okú dò rò ka kí àpè àbà dhu

⁶Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mònzì nyi nyigbè nyunutsi arí'í Kàgàwà bhà perè-ngbò. Ndi perè nyi nyabà yà ǝtsúdu ma muli dùnú nínganí. Nyi nyàká nyigbè kà-ngbò dhu ní, ⁷Kàgàwà íbhò àlè tò ìlìlǎ-Alafí ní nzí indrù àbhù rí rònzì ǝdò Alafí. Pbétù kíbhò ní ádrùngbànga tò ǝbi tò, àzè tò, ndirò inga nòfò dhu bhèyi àlè kóko ní Alafí.

⁸Nírò, nyi nyàká nzà nyinu rìwù àlè tò Ádrùngbàlè Yèsù dǝ nyi nyí dhu àwè indrù tò rò, ndirò nyinu àká nzà ndìwù okúdu dò rò, yà kókú dò rò ka kósò ma rò. Pbétù, nyi nyàká nyabà àpè Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkùrù-okú dò rò, àdhàdhì ma mí kàbà dhu bhèyi. Nyi nyí i àpè-dzi òndù Kàgàwà rǝbhùna indù ádrùngbànga tò ǝbi ní. ⁹Ka ní ndi àlè níǝ, ndàdù àlè ùnzì ndíni àlè koko tí pòndà ìlìlǎ ale tí. Kònzì ndi dhu, ònzí ní ídzi dhu àlè kònzì dhu-okú dò rò. Pbétù kònzì ka angyangyi ndi ndudhé ka, ndirò yà inzà ndi ndàpè yà adzi ònzi rórò ndi ndazè ndìtè pòndà ídzinga àlè tò Yèsù Krístò-otù ǝ dhu-okú dò rò. ¹⁰Ndi ídzinga Kàgàwà nítè wà àlè tò kòmbí, yà àlè tò Ògùba Yèsù Krístò nírá àhu yà adzi ǝ rò. Kítò ǝve-ǝbi, ndàdù dhòdhóhóngà tò ípìrònga tò otu nítè indrù tò, Ídzi Màkùrù-otù ǝ.

¹¹Ní, Kàgàwà fli ima ndi Ídzi Màkùrù t'únòtatále tí, uvitatále tí, ndirò màlímò tí. ¹²Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí kàkàrí àpè nábà. Pbétù nyidu rǝ nzí iwù ndi dhu-okú dò rò, iwà ma màni ma má'ù ale nídhuní. Ndirò, ma mà'ù wà dhu kà rǝrǝí inè ǝbi nà ndòdò yà fudú ndi ndíbhò Ídzi Màkùrù tò kasu, rǝrà àhu yà adzi ǝ ale-ànyà ndi nditdiya òná idho ǝ.

¹³Nyi nyàká nyalù yà indù ma múdhe obhónanga tò ǝtè, ndíni í'í tí ídzi ǝfò tí indù. Nyi nyàká nyòdò ndi ǝtè, yà Yèsù Krístò-nyutsi àlè kí'í nà a'uta nà, ndirò àzè nà. ¹⁴Nyi nyàká nyòdò yà indù ka kúdhe ídzi dhu, yà àlè-afí ǝ rǝí ìlìlǎ-Alafí bhà ǝbi ní.

¹⁵Nyi nyùni wà dhu, Àziyà tò pòrì ǝ Yèsù ná'ù ale rúbhà wà ma kóró. Í ale nzínzi ǝ ale ní Figelò mà Hèrmògenè màná. ¹⁶Ádrùngbàlè Yèsù àká ndìtè pòndà ídzinga Ònèsfòrò bhà idzá-bhà tò, kàrà ndi afídu opè rǝ, ndirò kà-nyí àrà nzí iwù rǝ imbi ǝ ndi ndí malà rò nídhuní. ¹⁷Pbétù, Ròmà tò kígò ǝ ndi ndirà àhu rò, kòmè ima atdyúna nyú nà, ndàdù ma nála. ¹⁸Ní, Ádrùngbàlè Yèsù àká ndàbhu àbadhi ràbà Kàgàwà bhà ídzinga, yà adzi ǝ ale-ànyà itdi ndi

ndí òná idhò ǝ. Ndirò inyi Tìmbetwè, nyi nyàni Èfesò tò kigò ǝ kǝnzì idù kóró dhu mbèyi nyà.

Yèsù Krístò bhà ídzi mùnowì bhà ǝfǝ

(Màt 10.32-33; 1Kò 9.24-25)

2 ¹Nírò inyi, idhùdu Tìmbetwè, nyi nyàkà nyí'ǝ ǝbi nà afínu ǝ, yà Yèsù Krístò màná nyí nyúngbò nyí rò Kàgàwà arítèna indù ídzinga-otù ǝ. ²Ndirò, nyi nyí'ǝ wà íbì ngàmbi-ònzí rò ma múdhe dhu. Ní nyi nyàkà nyudhe ka átò kóró yà nyi nyà'ù kífù rí dhu tí, 'àdù inè 'ùdhe ka átò ngǝkpà ale tò dhu tí ale tò.

³Yèsù Krístò bhà ídzi mùnowì bhèyi, nyi nyàkà nyondù àpbe-dzi átò, yà ma mí kòndù dhu bhèyi. ⁴Mùnowì-kàsù ònzì rí ale nákà nzà ndàbhu yà inzí rí mùnowì-kàsù ònzì ale tò dhu ràtdù affina, ndì ndòzè kàsùna rika pbindà ádrùngbàle-idhè rò. ⁵Ndi dhu bhèyi tí, mùlèma tò ikpa ikpa rí ale tò ka kí nzí àdù dhu lèma kǝnzì ní perè nábhu, inzà kífù ndi ikpa-tidò tò uyátà rò. ⁶Ndirò, inga òbhì ndì ndí rò àpbe nàbà ale, nákà ndi ndàbà ndi inga ǝ 'ǝ'ò dhu angyi. ⁷Tìmbetwè, nyi nyàkà nyirè nga mbèyi wò indù ma mùnò dhu dǝ, Ádrùngbàle Kàgàwà rí nyabhù nyuni i dhu kóró nídhuní.

⁸Nyi nyàkà nyirè yà ndì ningbè ibhu ǝ rò Yèsù Krístò, Dàwudì-dhù bvù ale, àdhàdhì yà ma marúnona indrù tò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrè arǝvona dhu bhèyi. ⁹Ndi Ídzi Màkùrè-okú dǝ rò ní ndi ma mí àpbe àbà, ràrà àhu ka kí mosò nzère dhu ònzì arí ale bhèyi dhu ǝ. Pbétù, ka kí nzí àdù Kàgàwà bhà ǝte nòsò. ¹⁰Wò dhu-okú dǝ rò ní ndi ma mí kóró dhu-dzi òndù, Kàgàwà óvò fíndà ale-okú dǝ rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi abádhí átò ràdù ògù nábà Yèsù Krístò-otù ǝ, 'àdù kàbhà dhòdhóhonga tò ádrùngbànga tò awawù nábà. ¹¹Yà'ǝ ní ndi àkàkà ka'ù ǝte:

Àlè kapé í'ǝ atdíkpà àlè kúve kà màná dhu tí, ní àlè kokoya átò atdíkpà ípírǝnga ǝ kà màná.

¹²Àlè kapé àpbe-dzi òndù atdíkpà kà màná, ní àlè kǝnyuya idzi átò atdíkpà kà màná.

Àlè kapé àtina inzà àlè rúni ka, ní kǝdùya àtina átò, inzà ndì rúni àlè.

¹³Inzì àlè kapé Kàgàwà ùnò àlè tò dhu ònzì, ní àbadhi ní yà ndì ndùnò dhu ífù arí ale. Obhó tí, àbadhi ní inzì ràdù vurò dhu ònzì ndì ndùnò dhu rǝ rò ale.

Kàgàwà-nyìkpò nǝfǝ dhu ònzì arí kasutále

(1Tì 1.3-7,18-20; Yàk 5.19-20)

¹⁴Nyi nyàkà nyisè kǝkò indù ma mùnò dhu indrù tò. Nyi nyàkà nyovò dhu abádhí tò Kàgàwà-ònzì rò nyati, abádhí ràkà nzà 'ònzì anya ǝte-tì t'ǝngàta dǝ. Obhó tí, i agòta ǝ ka kábàna ídzinga rí'ǝ ìmbà. Pbétù, kǝrí i dhu ní'ǝ rí ale tò a'uta àbhù rùgolo ndì. ¹⁵Nyi nyàkà nyònzì ǝbi nyitè nyi Kàgàwà-ònzì iwà kùdhe, ndàdù à'ùnà àkàkà dhu tí ale tí, ndirò inzì nyina ríwù kàbhà kasu-okú dǝ rò ale tí. Nyi nyàkà nyitè nyi átò Kàgàwà bhà obhónà ǝte ùnò rí otùna ǝ indrù tò ale tí. ¹⁶Nyi nyàkà nyindrì nyi itse nyù ìmbà tǝya nà, ndirò inzì rí Kàgàwà-ǝvò ífù agòta rǝ rò. Obhó tí, i dhu ònzì arí ale rǝngo òwu angyi tí inzà Kàgàwà ózè dhu t'ǝnzita ǝ. ¹⁷Abádhí-òtè rǝngo indrù ìnza, àdhàdhì ìtritrè otù náarí ale-ngbò ìnzà dhu bhèyi. I ale nzínzì ǝ ale ní Hìmèneyò mà Filetò nà.

¹⁸ Abádíhí índrǐ wà ì itse obhóngà rǒ rǒ, 'àmbe àtìná dǒ iwà Kàgàwà rúngbe àlě ibhu ò rǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi abádíhí arí atdídhená ale tǒ a'uta ìnzà. ¹⁹ Pbétù, Kàgàwà ǒdì tsùkpǒna idza náaride pǒtsǒ pfǒna dǒ. Ndirò, yàrí ní ndi kà-rǒ ka kándi ize tí dhu: «Ádrùngbǎle Kàgàwà únì wà pbìndà ale tí arǐí ale.» Ndirò ngàtsi andítá ní: «Ádrùngbǎle Kàgàwà-ǒvò ilè rí ale, náká ndìndà ndi nzérenga rǒ rǒ.»

²⁰ Ádrùngbǎ idza ǒ ka kí nzí àdù ǒrò mà, ǒrú odziya nà ngǔkpà suma-tidǒ màná ní ka kǒbhǒlǒ wùtù kèlě nótù. Pbétù, ka kádù òtùnà átò ní, itsu ní màtí, ndirò anzi ní màtí ka kǒbhǒlǒ dhu. Angyinǎ rǒ rǐí tsí ní ka karí kasu ònzi ifuta nà àká idho ǒ, ndirò olùnǎ rǒ rǐí tsí ní, ka karí kasu ònzi kóró ngǔkpà idho ǒ.

²¹ Nírò, ndi ale apé ndù'ò ndilǎ Kàgàwà-nyìkpǒ ǒ kóró kǒkǒ ma mènò dhu ǒ rǒ, ní rǎdù ndilí ifuta nà àká idho ǒ ka karí kasu ònzi ní wùtù bhěyi. Ndi wùtù ní yà idza-abadhi ǒpì fíndà ndilí igi, kà dzàná ònzi rǎdù, ndirò kà rǎdù idyinà ndònzì kóró idzi kasu ní wùtù.

²² Nyi nyàká nyòkù yà zàdhà-atdyú arǐí dýà nzére dhu-tsù rǒ, nyadù obhó-nángà ònzi nyi nyí dhu nónè. Nyi nyàká nyi'í a'uta nà, àzè nà, nyadù àdì màrùngà ǒ kǎká ilǐlǎ afíya nà arí 'ítsò Ádrùngbǎle Kàgàwà rǒ ale màná. ²³ Nyi nyàká nyòdhò ìmbǎ tíya nà ndirò ìmbǎ idzi dhu mà arǐí òyà agòta. Nyi nyùnì wà dhu, kà rarí anya ibho. ²⁴ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ìnc rǐ nzí àdù anya ònzi. Pbétù kǎká ndí'í òyà arádí kóró ale màná ale tí, ndirò dhu ùdhe rǎdù ìndrǔ tǒ, ndàdù ìndrǔ tǒ dhu-dzi òndù ale tí. ²⁵ Kà rǎdù àrà dhu òvò rǒ òyònga ǒ ndi ndúnóna dhu àgò rí ale tǒ. Obhó tí, ngàtsi ní Kàgàwà rǎdù abádíhí àbhù rùgèrè ì 'ùbhà fíyǒ nzérenga, ndíní abádíhí unì tí obhóngà. ²⁶ Ndi dhu bhěyi ní ndi abádíhí rǐ 'àdù fíyǒ idzi irèta ò, 'àdù ùvò yà ì átsi òná Pfǒmvo bhà àdà ò rǒ. Kǒtsi abádíhí ndíní ongó tí ndi ndòzè dhu ònzi.

Ìndrǔ rǎbàna tdǔ Yèsù ingo rǒ àpbe

(Tit 1.10-16; 2Pé 2.1-22; Yud 1-3)

3 ¹ Timòtewǎ, nyi nyàká nyùnì dhu, tdǔ Yèsù ingo yà adzi ǒ rǒ, ìndrǔ rǎda òyà idho^a rǎrì àpbe tǒ. ² Obhó tí, ndi kàsùmì ǒ, ìndrǔ rǒngò a'itále tí, ndirò fùrangà nózè ale tí. Abádíhí rǒngò ì tírǒ arí 'ífù ale tí, ndirò 'ìdzí arí ale tí. Abádíhí rǒngò átò Kàgàwà ní arí dhu ùnc ale tí, ndirò ìnzí arí ì nódhì ale-tsù dhu ìrì ale tí. Abádíhí rǒngò ìnzí arí òtsò àbhù ale tí, ndirò ìnzí arí Kàgàwà 'ífù ale tí. ³ Abádíhí rǒngò ìmbǎ arǐí àzè nà atdí ale nà màtí ale tí, ndirò ìnzí arí dhu ùba ìndrǔ tǒ ale tí. Abádíhí rǒngò ìndrǔ ùdhù arí, ndirò ìmbǎ itsína arí nzére dhu ònzi ale tí. Abádíhí rǒngò ǒrǒrù ale, ndirò idzi dhu nóndrò ale tí. ⁴ Abádíhí rǒngò ǒdhíya ìpfǒ arí 'àbhù òmvù tǒ ale tí, ndirò ìnzà 'ìrè nga rǒrǒ arí dhu ònzi ale tí. Abádíhí rǒngò 'ìdzí arí ale tí, ndirò yà adzi ǒ arí ìndrǔ-idhè ìkà nzére dhu-tidò nózè Kàgàwà òzè 'àmbènà rǒ ale tí. ⁵ Abádíhí rǐ 'ùlǐ Kàgàwà òzè dhu ònzi arí ale bhěyi, pbétù ìnzí 'àdù Kàgàwà òzè dhu tǒ ádrùngbǎnga tǒ ǒbì ná'ù. Ní nyi nyàká nyìndà nyi ì ale rǒ rǒ.

⁶ Obhó tí, abádíhí nzínzì ǒ atdídhená ale rǒwu ùtsù rǒ ìndrǔ-idzà ò, 'àdù ìvívì fíyǒ irèta nà vèbhále nǒtsì fíyǒ àdà ò. Ì vèbhále ní kǎká atdídzì fíyǒ nzérenga-ǒbì òsè, ndirò yà adzi dǒ kóró dhu-tidò-atdyú òho arí. ⁷ Abádíhí òzè

a 3.1 Tdǔ Yèsù ingo yà adzi ǒ rǒ, ìndrǔ rǎda òyà idho tí Polò rǎtina ní yà Yèsù frà wemberè tí yà adzi ǒ dhu-dzidzì rǒ ndi nópè idho, rǎrà àhu kà ríngò òná idho ò.

kudhe dhu fíyò bilínganà, pbétù ìnzí 'àdù òwu ùvò obhóna núní ì 'í akekpá màtí dhu ò. ⁸Kókò ìndrù-dzà ò rówu ùtsù rǝ málímó rówu 'àgò rǝ obhóna nà àdhàdhì Yǎnì mà Yàmburè mà nà náagò ì Músà nà dhu bhěyi. Abádhí ní iwà fíyò irèta ínza ì, ndirò iwà fíyò a'uta óngò ivíví ale. ⁹Pbétù abádhí rǝ nzí òndri angyi tǝtǝdǝ, kóró ale rǝ abádhí rǝnzina àrǝ núní, àdhàdhì ka kuni Yǎnì mà Yàmburè^b mà nà rǝnzina àrǝ dhu bhěyi nídhuní.

Pòlò rǝ Tìmbetwè àvǝ rǝpǝ afína fǝndà ka kúdhē dhu rǝ dhu

¹⁰Pbétù ìnyi Tìmbetwè, nyí nyírǝ wà ìndrù tò ma múdhēna dhu, ndirò nyí nyála wà ma mǝí nà mǝtsɔ. Nyí nyúni wà ma múdhe ndíní ma mǝnzi tí dhu, nyadù pbàkà a'uta àla. Nyí nyála wà ma mónú dhu-dzi tí dhu, ma mǝí àzè nà tí dhu, ndirò ma mǝpǝ afídu pbàkà kasu t'ónzita rǝ tí dhu. ¹¹Nyí nyúni wà rùdù ka kávu tí, ndirò ma mǝbà àpbè tí Àtiyòkiyà mà, Ìkòniyò mà, Lístà mà nà tò kígò ò dhu. Ma mǝbà ì àpbè, pbétù Ádrùngbàle Yèsù ràdù mǝgu òyá rò kóró. ¹²Obhó tí, yà Kàgàwà ózè dhu bhěyi ì nózè 'òkò Yèsù Krístò nà ì úngbò ì dhu-otù ò kóró ale-rǝ ka kávu àvǝ. ¹³Pbétù, nzère dhu ònzi arí ale mà, ìndrù ètrǝ arí ale mà nà ròko 'àmbe òwu dǝ angyi tí ì nzère dhu t'ónzita ò. Abádhí rǝ ìndrù ètrǝ, ìndrù ràdù 'ètra átò.

¹⁴Pbétù ìnyi, nyí nyàkǝ nyapǝ nyí yà ìndù ka kúdhē, ndirò yà nyí nyá'ù obhó dhu tí dhu rǝ. Obhó tí, nyí nyúni wà ì dhu núdhe ìndù ale. ¹⁵Ndirò, rǝpè ndí ìndù ngbángba ò rò, nyí nyúni wà Kàgàwà bhà Ìlǝlǝ Andítá. Í Andítá rǝ nyabhǝ nyuni dhu-ǝnga t'òvòta, ndíní nyadù tí ògù Yèsù Krístò nyí nyá'ù dhu-otù ò. ¹⁶Kàgàwà ùnda ndí kóró pbìndà Andítá nandí ale. Ndirò, ndí Andítá tò ìdzinga ní: ndùdhe obhó dhu ìndrù tò, ndàdù ìndrù bhà afátá nítè ndí ale tò. Kà rǝ nzère dhu òsò ìndrù tò, ndàdù Kàgàwà ózè dhu bhěyi ka kóko dhu ùdhe ìndrù tò átò. ¹⁷Ndì dhu bhěyi ní ndí, Kàgàwà rǝ pbìndà dhu tí rǝí ale ònzi, rǝí dòtsí ndí nǝbhǝlò kóró ìdzì kasu t'ónzita tò ale tí.

Kàgàwà bhà Ɔte t'únɔta dǝ uyátá

4 ¹Ma mí dhu èyá ìndù Kàgàwà-ònzí rò, ndirò Yèsù Krístò-ònzí rò. Ndi Yèsù Krístò ní ndí ìpírò rò rǝ 'òtù ale mà, èvǝvǝ ale mà nà ànyá nitǝiya, yà adzi ò ndí ndírà, ndàdù pbìndà Ádrùngbànga tò ìdzì ìdì rò. ²Ma múyàna dhu ní: Nyí rǝkǝ nyongò Kàgàwà bhà Ɔte ùnò ìndrù tò. Nyí nyàkǝ nyongò kùnò bilínganà, àkǝkǝ kàsùmì ò, ndirò ìnzà àkǝ kàsùmì ò màtí. Ìndrù tò nyí nyí dhu ùdhē rò, nyí nyàkǝ nyongò ìndrù bhà afátá nítè ndí ale tò, nyadù òrè nzère dhu nǝnzi ale dǝ. Nyí nyàkǝ nyongò dhu òvò ìndrù tò rǝnzì ìdzì dhu. Ndirò, nyí nyàkǝ nyongò ì dhu ònzi ìndrù tò dhu-dzi òndù nyí nyí rǝrò. ³Obhó tí, kàsùmì ì'íya ìnè yà ìndrù rǝ 'ùvò ìnzí 'ìrǝ fíyò ka kúdhēna obhónánga tò ɔte ònà. Pbétù abádhí owuya ì 'í atdyúna òho dhu ònzi rǝ, 'àdù bǝya nǝfò dhu ùdhē rǝ fíyò málímó-tsù nándu. ⁴Abádhí owuya 'ùvo rǝ ìnzí 'ìrǝ obhóna tò ɔte, 'àdù 'òzè 'ìrǝ tǝtò tò imbe kǝlǝ. ⁵Pbétù ìnyi, nyí nyàkǝ nyotò afína kóró dhu ò, nyadù àpbè-dzi nǝndù. Nyí nyàkǝ nyunò Yèsù Krístò bhà ìdzì Màkùrè, nyadù funú Kàgàwà ábhù ngùkpà kasu ònzi mběyi kóró.

b 3.9 Yǎnì mà, Yàmburè mà nà ní Mísri tò pbìrǝ ì fǝ mǝzì tò óyò ale-òvò. Abádhí anzǝ tǝtò tò wíwí Músà mà, Fàrawè mà nà ònzi. Ndi Fàrawè ní'í Mísri tò pbìrǝ ì ádrùngbà kamà (Uvt 7.11-22; 8.7-19).

Pòlò rí ndí ndòvè dhu nóvò dhu

⁶Ima nàndà dhu nĩ, ma mà'ù wà mabhu pbàkà ípìrǒnga Kàgàwà tò kà-nyìkpò nǒfò perè tí. Ndirò, ma mǒvè ònà kàsúmì nínndù wà ndì. ⁷Ma mùgyè ídzi íla. Ma mùtsà wà pbàkà ǒngu. Ma mǒdò pbàkà a'uta. ⁸Ròpè ndì kòmbí, ka kílì wà mùlèma tó mùkàkú idù. Ndi mùkàkú ní obhónánga ònzi arí ale tó, yà obhónánga dǒ arí indrù-ànyà ìtǒ Ìdrùngbàlè níibhoya idù, yà adzi ǒ ale-ànyà ìtǒ ndì ndí nínnganí. Ndirò, kǐbhoya nzi ka idù tí, pbétù kùbhòya ka átò kórò ale tò. I ale ní kàkà kà rǐngo dhu nózè 'àla ale.

Pòlò òzè Tímòtewà rirà tina ǒ dhu

⁹Tímòtewà, ònzi ǒbi nyirà tsàkàtsàkà tidu ǒ. ¹⁰Obhó tí, Dèma núbhà wà ima atdíró, yà kòmbí arí adzi ǒ dhu ndì ndòzè dhu-okú dǒ rò. Ní, kàrà wà Tèsàlònikà tó kigò ǒ. Ndirò, Krèskè àrà wà Gàlàtiyà tó pbìrì ǒ, Titò ràdù àrà Dàlmàtiyà tó pbìrì ǒ. ¹¹Ní, Lukà rǐrì atdíró tí tidú. Nírò, ìdyì Mǎrkò nyíwù màrà àzú, kà rǐ dzùndu ònzi ònzi abho Kàgàwà bhà kasu ǒ nídhuní. ¹²Ma mǒvì Dòkíkò ràrà Èfesò tó kigò ǒ. ¹³Ní, àzú nyi nyirà rò, ìdyì nyídyì yà Kárpò bhà ma múbhà Tròwà tó kigò ǒ rùdú orú mùdzarù nyirà nà. Ìrà nyirà pbàkà bhùkù nà átò, ròsè dòtí ní yà ìzà-ndì ní ka kǒbhòlò, kadù ùkpòrò nà bhùkù.

¹⁴Àlìsanderù, kyèkyè-àba, nónzi nzére dhu abho nyú rùdú. Ní Ádrùngbàlè Yèsù rí ndì àbadhi ùbhò rùdú kǒnzi dhu-bvu rǒ. ¹⁵Nyi nyàkà nyoǒdò nyi kà rǒrò átò, kǎgò àlè kúdhe dhu ǒbi nyú nà nídhuní.

¹⁶Wemberè tí ma mǎrà anyà ùnò nínnganí, atdí ale mà nídè nzà dzidu dǒ. Pbétù, kórò ale úbhà ma. Ní, Kàgàwà àkà nzà ndòzè ndì dhu afátá tí abádhí dǒ. ¹⁷Pbétù, Ádrùngbàlè Yèsù ònzi ndì dzùndu ndìbhò ǒbi idù, ndíní ma múnò tí pbìndà Ídzi Màkùrù marà ùtsàrà, kórò ìnzì ní Pbàyàhúdì mà ràdù ìrìnà. Ndirò, kǐpfo ima àrì-lì'ò rò. ¹⁸Ádrùngbàlè Yèsù rí mipfò kórò nzére dhu ǒ rò, ndàdè migu ndàbhu ma motsù pbìndà Ádrùngbànga tó idzi ǒ òrù-akpà ǒ. Kàkà ilèta nà dhòdhóhónga nà! Àmìnà.

Bhàrùwà rǐku dǒnà rò ovita

¹⁹Òvì nyóvì Pèrèsílà mà Àkìlà nà, ndirò Ònèsfòrò bhà idzá-bhà màrà. ²⁰Rǎstò òdì wà Kòritò tó kigò ǒ. Ndirò, mà mùbhà Tròfìmò Miletò tó kigò ǒ, andi nà kà rǐrì dhu-okú dǒ rò. ²¹Nyi nyàkà nyoǒnzi ǒbi, nyirà àhu àzú angyinà rǒ ádrùngbà gírì tó kàsúmì tó.

Èyùbulò mà, Pudè mà, Linò mà, Klòdiyà mà, Yèsù ná'ù àlè t'ádóna màrà kórò, nóvì nyi atdíǒ.

²²Ádrùngbàlè àkà ndí'í nyi nà! Kàkà nditè pbìndà ídzìnga fùkù!

Titò

tò Pòlò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí ní Pòlò andí Titò tò bhàruwà, azà kumì dóná ìbhu nà ato mà azà kumì dóná ìmbò nà ato mà nà nzínzi ʒ Yèsù ka kúgù dhu-dzidʒ. Ndi Titò ní ʒ ìnzí ní Màyàhudì, pβétù kǎ'u Yèsù. Ndirò, kǒngónà Pòlò ùndà ìbí-gùna nyú pβìndà abhi ʒ.

Ní yàrí bhàruwà Pòlò andí Titò tò Krètè tò ^{*}sòngà dò kà rǎ rórò. Pòlò ubhà ka ányì, ndíní pβàkùrǔ novó tí Yèsù ná'ù ale nzínzi ʒ, ndùlì ányì ^{*}kànísá dǎ.

Bhàruwà-nyiti ka kóhù tí dhu:

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-4).
- Kànísá ʒ àkǎ ndí'ì mùkùrǔ tí ale-tidò (1.5-9).
- Pòlò rǎ Titò-nyìkpò ìtǎyǔ tìtò tò dhu ùdhě arí màlímò rǎ rò dhu (1.10-16).
- Pòlò rǎ dhu ʒvò Titò tò kǎkǎ ndòngò dhu ùdhe kànísá ʒ dhèdhèrò ale-tidò màna tò tí dhu dǎ dhu (2.1-15).
- Yèsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí dhu (3.1-11).
- Bhàruwà riku dóná rò uyátá mà, ovita màna (3.12-15).

Pòlò rǎ Titò noví dhu

1 ¹Ima Pòlò, Kàgàwà bhà ìno, ndirò Yèsù Krístò bhà uvitatále, ma màndí ndi yàrí bhàruwà. Kàgàwà ìvì ma ndíní ma mǎnzi tí yà ndi ndóvò fìndà ale dzùnà rà'ù ndi, madù abádhí àbhu rùni Kàgàwà-nyìkpò nǒfò okota-tidò dǎ obhóngà. ²Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí rǎ dhu à'u àbà ì rǎrì dhòdhódhóngà tò ìpìrǒngà àbà, àdhàdhì yà ìnzí arí tìtò ùno Kàgàwà náakò ndi ìpìrǒngà tò làkà àlě tò mùhàngú ò rò dhu bhěyi. ³Ndi ndàla àkǎkǎ dhu tí kàsùmì ʒ, Kàgàwà àbhu ìndrǔ rùni pβìndà ʒte yà ma múnɔna ìndrǔ tò pβìndà màkùrǔ-otù ʒ. Ndi kasu ní yà Kàgàwà àlě tò ʒgùba níbhò fudú ndíní ma mongó tí ʒnzìnà.

⁴Ní ma màndí yàrí bhàruwà ìndù Titò. Nyi ní idhùdu nyú, ʒyʒ rò kóró àlě kǎ'u Yèsù Krístò dhu-okú dò rò. Àlě t'Ábanà Kàgàwà, àlě tò ʒgùba Yèsù Krístò màna nákǎ 'àso nyi, 'àdù nyabhu nyadi màrùngà ʒ.

Kànísá ʒ àkǎ ndí'ì mùkùrǔ tí ale-tidò

(Tít 3.7; 1Pé 5.1-5)

⁵Ma mùbhà nyi Krètè tò sòngà dò, ndíní nyi nyohú tí ányì Kànísà ònǎ ì núbhà dhu-nyiti, ndirò ndíní nyi nyovó tí pβàkùrǔ nyulì Kànísà ʒ kóró kigò ònǎ, àdhàdhì yà ima nyú ma mǎvò ìndù dhu bhěyi. ⁶Mùkùrǔ tí nyi nyóvona ale àkǎ ndí'ì ìmbà nzére dhu tí ka kózàna dhu rǎrǎ nyunatsì ale tí. Kǎkǎ ndí'ì

atdí tí aríí tsibhále ná ale tí. Kàbhà inzo àkà ìí Yèsù ná'ù ale tí, ìnzí ìí nzére mùtsò dǝ, ndirò ngàtsi ní mùgàyì dǝ ka karòbhuna ale tí. ⁷Kànisa dǝnga àndà arí ádrùngbàle náká nzá nzére dhu tí ka kózùna dhu ríí nyunatsì, ka ní Kàgàwà nyú ìli pbindà kasu dǝ ádrùngbàle nídhuní. Kàká nzá ndíí òtèna kèlè nózè kirì ale tí, ndirò kàká nzá ndíí akye arákò ale tí. Kàká nzá ndíí iwa óvò ale tí, ndirò kàká nzá ndíí àrì dǝ arí dhu ònzi ale tí. Kàká nzá ndíí inzà áká otu ǝ ka kóngyèna malì átdù affina ale tí. ⁸Pbétù kàká ndíí olo àkò arí mběyi ale tí, ndirò ídzìnga nózè ndònzì ìndrù tò ale tí. Kàká ndíí mběyi arí inga ìrè ale tí, ndirò obhónánga dǝ arí dhu ònzi ale tí. Kàká ndíí Kàgàwà-nyìkpò ǝ ìlǎ ale tí, ndirò affina òtò ráddù ale tí. ⁹Kànisa ùnda arí ádrùngbàle náká ndà'ù obhónánga tó ɔte atdyúna nyú ná yà fìndà ka kúdhe ka dhu bhěyi. Ndi dhu bhěyi ní ndi, kà ráddù ìndrù dzùná ònzi mběyi nyú, rifu obhónánga tó ɔte, ndàdù 'àgò rí ndi ná ale nábhù rùni ì ka kútrǎ rǝ nga.

Polò rǝ dhu ùdhě tìtò tó màlímó dǝ dhu

¹⁰Obhó tí, Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì nǝnzì ǝ, ìnzí arí Kànisa tó ádrǝdrǝ ale rǝdhěna dhu ìfǝ ale rǝí ìnè ibí nyú. Abádhí rǝ inzà áká dhu ùdhě ìndrù tò, 'àdù ìndrù àbhù rà'ù tìtò tó ɔte. ¹¹Ní, dhu áká nyabhu abádhí rìnè, abádhí rǝwu idzá ale nùgere rǝ kǝrǝ inzà áká kudhe ìndrù tò dhu-otù ǝ, ndíni 'ongyé tí malì inzà áká otu ǝ nídhuní. ¹²Abádhí nǝnzì ǝ atdí ale, abádhí tó atdí nabi nyú nǝvǝ dhu ndàti: «Krètè ǝ bhà narí tìtò ùnǝ arí ale. Abádhí arí 'ònzì òrǝrù ìzǎ bhěyi. Abádhí ózè nzá 'ònzì atdí kasu mà, pbétù abádhí ózè ní ònyè ònyu ìí dhu kèlè.» ¹³Ní wò ale ùnǝ dhu ní obhó dhu nyú. Ndi dhu-okú dǝ rǝ ní ndi, dhu áká nycrù ɔbi nyú ná i ale dǝ, ndíni fíyǝ a'uta ìí tí otùna ǝ, ¹⁴ìnzí ì nùmbè tí Pbàyàhúdì aráwěna angyinǎ rǝ údà dhu 'írìta rǝ, ndirò ìnzí 'àdù tí obhóna rǝrǝ úwí ale tó uyátà nifu. ¹⁵Kàgàwà-nyìkpò ǝ ìlǎ ale tò, kǝrǝ dhu ìlǎ wà. Pbétù Kàgàwà-nyìkpò ǝ ǝtì ale mà, yà inzà ka ná'ù ale mànà tò, kǝrǝ dhu rǝí ìndrù ìtí rí dhu tí, abádhí tó inga t'únita mà, abádhí tó inga t'írèta mànà nǝtí wà Kàgàwà-nyìkpò ǝ nídhuní. ¹⁶Abádhí arí 'àti iwa ì úni Kàgàwà dhu tí, pbétù abádhí-kàsù nítè wà dhu kpangba inzà abádhí rùni Kàgàwà. Abádhí ní kǝrǝ ale òndrò ale. Abádhí arí nǝ Kàgàwà ìfǝ, ndirò abádhí rǝnzina atdí ídzi dhu mà rǝí mbǎ.

Yèsù ná'ù ale áká 'òkò tí dhu

(Èfe 6.5-8; 1Tì 2.9-15; 1Pé 2.18-20; 3.1-6)

2 ¹Pbétù ìnyi Tìtò, nyi nyàká nyudhe obhónánga tó ɔte ìndrù tò. ²Mùlà-akpá tò nyi nyúdhěna dhu ní, abádhí rǝká ìí affiya òtù ráddù ale tí, ifuta ná áká ale tí, ndirò ídzi ìrèta ná ale tí. Abádhí rǝká ìí iwa ǝ'òtò a'uta ǝ, àzè ǝ, ndirò dhu-dzi t'òndùta ǝ ale tí. ³Iwà atǝya ówù angyi vèbhále tò nyi nyúdhěna dhu ní, abádhí rǝká átd ìí Kàgàwà-nyìkpò nǝfǝ dhu bhěyi aróko ale tí. Abádhí rǝká nzá ìí ale-ngbò t'únɔtatále tí, abádhí rǝká nzá ìí iwa òmvù arí 'òrì ní ale tí, pbétù abádhí rǝká ìí ale-affí rǝ ɔbi ǝtsi ní ídzi ɔte òvǝ rí ìndrù tò ale tí. ⁴Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí rǝ dhu ùdhě vèbhále-ɔwú tò, rǝzè fíyǝ kpabhále mà fíyǝ nǝzónzo mànà. ⁵Abádhí rǝ dhu ùdhě vèbhále-ɔwú tò rǝí ídzi ìrèta ná, rǝdǝ ì fíyǝ kpabhále tò tí, rǝdǝ fíyǝ idza mběyi, rǝí ídzi mùtsò ná, ngàtsi ale rifu pbindà kpatsibhále. Wò dhu ní ndi rí dhu àbhù ìnzí kunǝ nzére dhu Kàgàwà bhà ɔte ní.

⁶Ndi dhu bhëyi tí, indrũ-ɔwú tò àkã nyudhe dhu ní: abádhí rākã ìí idzi irèta nà ʔkórɔ dhu-tsí ʔ. Ndirò nyi nyú nyi-tírò, nyi nyākã nyi ìí idzi ɔfɔ tí, ngũkpà ale tò ka kí idzìnga ònzi dhu ʔ. Ndirò abádhí tò nyi nyúdhèna dhu àkã rìí obhó dhu nyú tí, ndirò inga nõfɔ dhu tí. ⁸Ndirò, nyi nyúnɔna dhu àkã rìí obhó dhu nyú, yà inzí ka kí ale àgò dòná tí, ndíní 'àgò rí inyi nà ale-nyí níwú tí, ìmbã àdù ìí nzére dhu tí ì únɔna àlě dɔ dhu nà.

⁹Dhu àkã ino rifu fíyɔ ádròdrɔ ale kórɔ dhu ʔ, 'àdù abádhí-nyìkpó ɔfɔ rí dhu nõnzì. Abádhí àkã nzá 'àgò ì fíyɔ ádròdrɔ ale nà. ¹⁰Ndirò dhu àkã nzá abádhí rùwě fíyɔ ádròdrɔ ale tɔ dhu. Pbétu kórɔ kàsúmì ʔ, dhu àkã abádhí rìtè ì idzi ale tí, 'àdù fíyɔ ádròdrɔ ale ùnɔ fíyɔ kórɔ dhu nõnzì, ndíní kórɔ dhu ʔ abádhí rɔnzina dhu abhè tí kírì yà mã marúdhèna Kàgàwà àlě tɔ Ògùba dɔ dhu.

Kàgàwà arí indrũ ìgũ nzérenga ʔ rò dhu

¹¹Obhó tí, Kàgàwà itè yà kórɔ ale ìgu rádù pbìndà idzìnga. ¹²Ndi idzìnga rí àlě àbhù, àlě rùbhà nzére mùtsɔ mã, ale-afí àtdu rádù yà adzi ʔ dhu màná, ndíní àlě kadù tí òko dhu-ɔnga t'òvòta nà, obhónánga ʔ, ndirò Kàgàwà t'ífuta ʔ, yà kòmbí ríí adzi ʔ. ¹³Ndi dhu bhëyi ní ndi, àlě kádù àmbe yà àlě ká'ù idho, yà àlě tɔ Ádrùngbã Kàgàwà, Ògùba Yèsù Kristò bhà ádrùngbãnga tɔ awáwù rìrã òná nõdò dɔ. ¹⁴Ndi Yèsù Kristò ní ndi ndi nabhù ndítírò nyú, ndòvè àlě-okú dɔ rò, ndíní nduwé tí àlě kórɔ nzérenga ʔ rò, ndàdù àlě ùgèrè àlě ròngò pbìndà ale nyú tí, yà ndi ndú'o rìlã nyìkpóna ʔ, ndirò idzi kasu ònzi rí obi nyú nà ale tí.

¹⁵Wò dhu bhëyi ní ndi nyi nyākã nyudhe yà indù ma mávi dhu Yèsù ná'ù ale tò. Nyúyã dhu abádhí tò, nyadù dhu ɔsò obi nyú nà abádhí tò. Atdí ale mã náká nzá inzí ndífu nyi.

Yèsù ná'ù ale àkã 'òkò tí dhu

(Ròm 16.17-18; Èfè 2.1-10; 1Pé 2.13-16)

3 ¹Titò, nyi nyākã nyarà dhu isè rɔ bilìnganà Yèsù ná'ù ale tò, abádhí rākã ìfu pbìrì ʔ ádròdrɔ ale mã, pbanga ʔ ádròdrɔ ale màná. Abádhí àkã ìfu ádròdrɔ ale rüyàna fíyɔ dhu, 'àdù 'òzè 'ònzì idzìnga ngũkpà ale tò. ²Abádhí àkã nzá 'ùnɔ dhu atdí ale ní màtí. Abádhí àkã 'òkò màrùnga ʔ ɔdhíya màná, 'àdù idzìnga ònzi. Abádhí àkã 'òkò yorɔwà ʔ kórɔ ale màná. ³Obhó tí, angýinã rò àlě nyú mã átò, àlě níí ìmbã dýa nà ale, inzã Kàgàwà nífu ale, ndirò nzére otu ʔ arúbhi ale. Àlě níí dhèdhèrò nzére dhu-atdyú mã, ale-dhè ìkã arí dhu-atdyú màná dhu tɔ ino. Àlě kongónà òko nzére ɔfɔ ʔ, àlě ràmbe ngũkpà ale-adhà ònzì dɔ. Àlě ongónà òko tí dhu náabhù ngũkpà ale ròndrò àlě, àlě ràdù àlě òndrò àlě nzínzì ʔ màtí. ⁴Pbétu Kàgàwà, àlě tɔ Ògùba, níitdègu pbìndà idzìnga mã, pbìndà àzè màná nífè indrũ tò, ⁵ní kígú àlě, inzí ní idzìnga àlě kónzì dhu-okú dɔ rò, pbétu izu ndi ndábà àlě dɔ dhu-okú dɔ rò. Kígú àlě, ndibhò Ìlìlã-Alafí rù'o àlě tɔ nzérenga, ndàdù ípìrɔnga-ɔwútã mã, ɔwútãna tɔ okota màná níbhò àlě tò. ⁶Kàgàwà írã àlě atdí dɔ nyú ndi Ìlìlã-Alafí ní, àlě tɔ Ògùba Yèsù Kristò-otù ʔ. ⁷Kónzì ndi dhu ndíní pbìndà izu-okú dɔ rò ndi ndòzà àlě ìmbã nzére dhu tí ka kózàna dhu ríí nyuyatsi ale tí rò, àlě kadù tí yà àlě karòdɔna àlě ràbà dhòdhòdhónga tɔ ípìrɔnga nábã.

⁸Wòrì ní ndi obhónánga tɔ ɔte nyú. Ndirò, ma mòzè nyarà kòvò rɔ obi nyú nà indrũ tò, ndíní Kàgàwà ná'ù ale náapbã tí ì idzi kasu t'ònzita rɔ. Kòrì ní ì

àkàkà kudhe ìndrù tò dhu, ndirò kóró ale dzùà ònzì rádù dhu. ⁹Pbétù, nyi nyàkà nzá nyitsu nyi ìmbà tina nà agòta ò, rùgànda-tsù dǎ agòta ò, anya ò, ndirò Músà bhà Ùyátá dǎ ka kí ale àgò dhu ò. Obhó tí i dhu ní ìnzí ka kí ídzinga àbà òyà dhu, ndirò ìmbà tǐya nà dhu. ¹⁰Nyi nyàkà nyisǎ dhu atdí-gùna ìndrù-ǎnga àpà rí ndùndò ale tò. Ndirò ɔyɔ-gùna nyi nyisǎ ka ìnzí kà ràdù nyirì rò, nyadù kípfo nyodì Yèsù ná'ù ale nzínzì ǎ rò. ¹¹Nyi nyàni wà dhu, wò dhu bhèyi rí ndònzì ale rùbhà wà ídzì otu. Ndirò wò kàrúfàna dhu-okú dò rò, kà rótdì wà ànyàna nditírò.

Bhàrùwà rǐku dòná rò ùyátá mà ovita màna

(1Kò 16.20-24)

¹²Ma mí Àrtemà ndirò ngàtsi nǐ Dòkíkò nóvì tinu ò. Ní tinú kà rǎrà àhu rò, nyi nyàkà nyonzi kóró ɔbi, nyirà motù Nìkòpolì tí kátina kigò ò, ányì ma mòzè mudà ádrùngbǎ girì tó kàsùmì nǐdhunǐ. ¹³Ùyátá tó atdí màlimò Zènà tí kátina mà, Apòlò màna rǐ abhi òpè Krètè rò rò, nyi nyàkà nyonzi abádhí dzùà fɔyǎ abhi tò abádhí rǐǐ atdyúna nà dhu nǐ, akye atdí dhu mà arana ndòtdì abádhí rǎ nǐ. ¹⁴Àlě tó ale nyú átò náká 'ùni ídzì kasu t'ónzita atdíǎ, ndínǐ 'adè tí òwu dhu òtdì ì ròyá ale dzùà nónzì rǎ nǐ, akye ì okona ìnzí 'ònzì ìndrù dzùà, ìmbà itsu-kpǎ nà dòyá itsu bhèyi nǐ.

¹⁵Kàkà atdíkpá mà mǐǐ màna Yèsù ná'ù ale kóró nóvì nyi. Òvì nyóvì mà nózè a'uta ǎ arǐǐ ale. Kàgàwà àkà ndàso nyǐ kóró.

Filimoni

tò Pòlò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádrùngrò dhu tí dhu

Filimoni, Kòlòsayi tó kígò 3 ale níí Pòlò t'òdhinà. Ní Pòlò unò Ádrùngrò Yèsù dō rōte Ídzi Mākūrù kà tō, kà ràdù ndi Ádrùngrò à'ù. Ndi Filimoni i'í Ònèsimò tí kátina atdí pbindà inc nà. Ní ndi Ònèsimò náakù pbindà ádrùngrò bhà idzá rō, ndàrà àhu Romà tó kígò ò. Ní ányì, abádhí àdù òwu 'òtù Pòlò nà imbi 3, kàrádi rō. Ní, ndi ndúnò Ídzi Mākūrù Ònèsimò tō, rà'ù Yèsù dhu-dzidō, Pòlò adù kòzè ndàdu pbindà ádrùngrò Filimoni-f'ò. Wò dhu-okú dō rō ní ndi, Pòlò andí yàrí bhàruwà Filimoni tō, mbèmbè azà kumì dóná atdí nà atō údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidō rōrō. Kándi ka nditdè ka itdè tí òná, ndíní dhu nùbà tí Ònèsimò tō, ndàdù kàkò mbèyi, inzí ní pbindà inc-akpà kèlè bhèyi, pbètù òdhinà nyú bhèyi, ndirò adónà bhèyi Krístò-nyutsi.

Bhàruwà-nyiti ka kòhù tí dhu

- Pòlò mà Tímòtewù màná rí Filimoni òvì dhu (1-3).
- Pòlò rí òtsò àbhù Kàgàwà tó Filimoni bhà àzè mà, kàbhà a'uta màná-okú dō rō dhu (4-7).
- Pòlò rí nditsò Filimoni rō ndíní Ònèsimò nakò tí dhu (8-22).
- Bhàruwà riku dónà rō ovita (23-25).

Pòlò mà rí Filimoni mà òvì dhu

(2Tì 1.3-5; 3Yù 2,6)

¹Yàrí bhàruwà nandí ní ima Pòlò, yà òsò ka kòsò ma Yèsù Krístò-okú dō rō ale, ndirò ní àlè t'ádónà Tímòtewù. Mă màndí ka indù adòkà Filimoni, yà atdíidō mă mózè nyi, ndirò kasu tó òdhikà tírò. ²Ndirò mă màndí ka àlè tó dadánà Àpiyà mà, Àrkipò, yà ila ùgye arí atdíkpá àlè màná ale mà, ndirò kòkò pbùkù idzá ì nùndu ***kànisa** 3 bhà màná tó. ³Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngrò Yèsù Krístò màná náká 'àso nyí, 'àdù nyàbhu nyòkò màrù-ngà 3.

**Pòlò rí òtsò àbhù Kàgàwà tó Filimoni bhà àzè mà,
kàbhà a'uta màná-okú dō rō dhu**

⁴Adò Filimoni, ma marí òtsò àbhù bílìnganà pbàkà Kàgàwà tó, pbàkà itsòta 3 ma mí nyirè rō. ⁵Obhó tí, ma mìrì wà indrù rí dhu àwè Ádrùngrò Yèsù nyi nyá'ù ní a'uta dō dhu, ndirò nyi nyòzè Kàgàwà bhà ale kóró dhu dō dhu. ⁶Ní, ma mí mitsò Kàgàwà rō, ndíní yà atdíkpá àlè k'í nà a'uta níí'í tí àkàkà itse òdhì ràdù a'uta tí, nyadù kóró ídzìngà, yà àlè karí'í nà, Krístò màná àlè tó

ungbòta-otù ǝ núnì. ⁷Adòdú, pbùkù àzè nǎka idhèdu atdíǝ, ndàdù afídu òpè, nyí nyábhu Kàgàwà bhà ale-afí ròtsì ǝbí nídhuní.

Polò rǝ ndàtsò Filimoni rǝ ndíní Ònèsimò nakò tí dhu

(1Kò 13.4-7; Kòl 4.7-9)

⁸Nírò, Yèsù Krístò-nyutsì, ma mǝí ìmbǎ tsùdu ùtò rádù ìnzì muyǎ dhu indù nyí nyàkànà nyonzi dhu dǝ atdí dhu nà màtí. ⁹Pbétù, ma mòzè monzi atdí dhu funú àlè tǝ àzè-okú dǝ rò. Ima nyú Polò, ima ní mùlà-akpà, ndirò, kòmbí ma mǝí Yèsù Krístò-okú dǝ rò ka kósò ma rǝ. ¹⁰Ní, ma mìtèdè nyí ìtèdè tí pbànngba Ònèsimò-okú dǝ rò, yà Yèsù Krístò ndí ndá'ù fudù dhu-otù ǝ óngò idhùdu tí, ìnè ma mǝí imbi-dzà ǝ rórò. ¹¹Angyi, àbadhi nyú níí'ì mbǎ indù ndí ndónzina atdí dhu nà màtí, pbétù kòmbí kà rǝ dhu ònzi ònzi indù, ndirò idù màtí átò.

¹²Kòmbí, ma màdu wà ka tinu ǝ, ndirò àbadhi ní afídu-mbi nyú. ¹³Ma màmbènà òzèna dhu ní Ònèsimò ràdì tidú, ndíní ara tí dzènadu ònzi rǝ indù ngari ǝ, yà àdì ma màdì imbi-dzà ǝ ídzì Mākūrù-okú dǝ rò ònà kàsùmì ǝ. ¹⁴Pbétù, ma mòzènà nzà monzi atdí dhu mà, inzà nyí nyà'ù rórò, akye dhu arana ìí'ì ùtù tí ma mí nyutù nyonzi ídzìnga idù dhu tí nǝ. Ma màmbènà òzèna dhu ní, nyonzi ka afínu nyú ǝ rò àhu rórò.

¹⁵Ngàtsì ní, pbǎní nǝí ndi dhu-okú dǝ rò nga ndi, Ònèsimò mà úbhǎ ì inyi mànà àkè kàsùmì tí nǝ, ndíní nyí nyongó tí òko tdítǝ atdíkpá ndi mànà bilínganà. ¹⁶Obhó tí, kòmbí ka ní nǝí ìnc kèlè, pbétù ròsè ìnc dònǎ, kòngò wà yà atdíǝ àlè kòzè àlè t'ádònà tí. Ima, ma mózè ka atdíǝ. Ní inyi, nyí nyí kòzè atdíǝ ròsè, ka ní ìndrù nyú, ndirò ka ní Ádrùngbǎle Yèsù bhà ale átò àlè'ì bhèyi nídhuní.

¹⁷Nírò, àdhàdhì nyí nyarí mǝzù ǝdhinu tí dhu bhèyi, nyí nyàkǎ nyako ka átò, àdhàdhì nyí nyàmbènà makǝ, ima nyú tírò dhu bhèyi. ¹⁸Dhu apé ìí'ì kǎfǎ dhu ǝnzínú dhu tí, ndirò ngàtsì ní, dhu apé ìí'ì kǎrfí'ì pbùkù wànzá nà màtí dhu tí, ní àndí ndi pbùkù wànzá dùdú. ¹⁹Ima Polò, ma màndí yàrí dhu ǝtsédu nyú ní: ma mí ndi kùbhǝ indù. Ma mòzè nzà misè dhu dùnú matì, nyí rǎrǝí'ì átò pbàkà wànzá nà. Ndi wànzá ní pbùkù ípìrìnga. ²⁰Obhó tí, adòdú, ǝnzi dzènadu wǝrí otu ǝ Ádrùngbǎle-okú dǝ rò, nyabhu afídu ròtsì ǝbí.

²¹Indù ma mí dhu àndí rò, ma mà'ù wà dhu, ìri nyí rǎrǝ ma múnǝna dhu ìri, ndirò nyí rǎrǝ ndi dhu ònzonzi ròsè wò ma mènò dhu dònǎ màtí. ²²Ndirò, atdíkpá wǝrí dhu mànà, ǝbhòlò nyǝbhòlò idhò tǝ ngari idù. Obhó tí, ma mà'ù wà dhu, ka rǎrǝ madù àdù tdítǝ fùrǎbvù, fùkù ìtsòta-okú dǝ rò.

Bhàrùwà rǝku dònǎ rò ovita

²³Èpafrà nòvì nyí. Ka ní ǝdhidu yà atdíkpá ka kúsò mǎ mànà, Yèsù Krístò-okú dǝ rò. ²⁴Ndirò ǝdhídu, yà atdíkpá mǎ marí kasu ònzi mànà Mǎrkò mà, Àsitarikò mà, Dèma mà, Lukà mànà, nòvì nyí.

²⁵Àlè tǝ Ádrùngbǎle Yèsù Krístò àkǎ ndàso nyí.

Pbàèbràniyà

tò ka kandí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí andítá àti ka karí bhàruwà tí atdíðṣ. Pbétù, ndi bhàruwà-dòkpa nítè nzá ka nandí ale mà, ndirò ka kandí ka fíyò ale mà. Kàrí ndàlā Kàgàwà bhà Ɔte núnò ka kí ìndrù tò dhu bhěyi.

Dhu arí ndàlā ndi bhàruwà nandí ale rārì Mùyàhudi tó atdí mùkrístò, kà rí dhu àti «àlě t'ábhúna» tí nídhuní (1.1). Kùni Ungbòta-Ayí tó Andítá mběyi nyú, pbétù kùni nzá Yèsù ndi nyú tírò. Ídži Màkùrè navò kà tò ní kākà wemberè tí i'í ndi Yèsù Krístò bhà dhu tó ngàmbì tí ale (2.3).

Yàrí bhàruwà ò kóró ngari ṣ rí ndàlā ní ka nandí ale runi wà ndi ndandí dhu fíyò ale mběyi nyú dhu. Ndi bhàruwà-ṣvò ní «Pbàèbràniyà», yà angí nyú ka kongónà Pbàyahúdí ànzì róná ṣvò (Uvt 2.11). Kà rí ndàlā mbèmbè Yèsù ná'ù Pbàyahúdí tó atdí mùtù tò ka kàndí dhu bhěyi. Ɔ pbàkrístò rṣ ka kavù atdíðṣ, ràdà àmbe dhu ònzì dṣ ndíní ì adù tí ì fíyò ṣomà tó angyè màndu ò.

Bìbìliyà dṣ dhu nózà ábhṣ ale nyú ná'ù dhu yàrí bhàruwà nandí ale randí ka anginà rò àrùbhù kumi atò tò Yèsù Krístò ka kùgù dhu-dzidṣ.

Bhàruwà nandí ale azè ndòvò ní ʒyṣ Ɖe-lùkpò. Kàzè nditè dhu, Kàgàwà rivi Idhùnà Yèsù Krístò yà adzi ṣ rí'í àkākā Ádrùngbā Kùhaní tí, ndirò rí'í àlě tó nzéngà ùba Kàgàwà rí ní àkākā perè tí. Yèsù-otù ṣ, Kàgàwà anzi Ungbòta-Ɖwútá àlě'í mànà. Ndi Ungbòta-Ɖwútá nòsè wà yà ayína tó tsí dònà, ndirò kùwu wà wò ndi ayína tó tsí. Ndirò kàzè dhu ní ndàbhu ndi bhàruwà ʒzà rí ale-afí ròtsi Ɖbi, ndíní ikò tí pòtsó fíyò a'uta ṣ, ndirò ndíní oko tí atdí irita ṣ tí nzínziyà ṣ.

Bhàruwà-nyiti ka kóhù tí dhu

- Yèsù Krístò-otù ṣ, yà adzi ṣ ale rādhù 'ùngbò Kàgàwà mànà dhu (1.1–2.18).
- Krístò-otù ṣ, Yèsù ná'ù ale rínè 'ìndrì Kàgàwà-ti'ò a'uta nà dhu (3.1–5.10).
- Yèsù ní àlě tó obhóná Ádrùngbā Kùhaní Ungbòta-Ɖwútá ṣ dhu (5.11–10.39).
- Yèsù ní Ádrùngbā Kùhaní dhòdhódhóngà nà dhu (14.17–20).
- Yèsù ná'ù ale àkà 'òko tí Kàgàwà mànà, ngùkpà ale mànà, angiybhà tó ʒfṣ ṣ dhu (11.1–14).

Kàgàwà avò dhu ìndrù tò Idhùnà-otù ṣ dhu
(Yùw 1.1–14; Fìl 2.6–11; Kòl 1.15–17; Èbr 10.12–14)

1 ¹Angyi, Kàgàwà nóongónà dhu ʒvò àlě t'ábhúna tò pbànábí-otù ṣ. Kòngónà ì dhu ʒvò ibí-gùna ndirò ibí ʒfṣ ṣ. ²Kòmbí, yà yà adzi ṣ dhu-tsè rí ndòdì ʒnà idho ṣ, kāvò dhu àlě tò Idhùnà-otù ṣ. Ndi Idhùnà-otù ṣ ní ndi kàbhòlò yà adzi, ndirò ka ní ndi kādù idìnà rònyè idzi kóró dhu dṣ. ³Àbadhi

ní ndi Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù arí ndìtè kpangba nyunatsi ale. Ndirò, àbadhi ní ndi Kàgàwà nyú aríí tì dhu nìtè. Kǎrí yà adzi ǝ kóró dhu òdò Òtǝna, yà ádrùngbǎnga tó òbì nà aríí nǐ. Ndirò, àbadhi níitdègu ìndrù nù'ò rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǝ fíyó nzérénga ǝ rò, ní kǎdù òdzì òrù-akpà ò, ndàdù àdì Kàgàwà yà kóró dhu dǝ aríí ádrùngbǎnga nà ale bhà fangà dònǎ rò. ⁴Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà t'ídhùnà náangò Ádrùngbǎle tì ròsè màlàyíká dònǎ. Obhó tì, Kàgàwà abhù kà tò ɔvɔ ní abádhí-ɔvò dònǎ fíndá ádrùngbǎnga ròse ɔvɔ.

Kàgàwà t'ídhùnà ní Ádrùngbǎle ròsè màlàyíká dònǎ dhu

(Zàb 2.6-12; Ìsa 9.5)

⁵Obhó tì, Kàgàwà náavò nzá dhu atdíku màtì pbindà màlàyíká nzínzi ǝ atdí màlàyíkà tò, ndàti:

«Ínyi, ìnyi ní Idhùdu.

Ndirò indo ndì nòpè rò, ima ní Àbanu*.»

Ndirò kǎvò nzá dhu atdí màlàyíkà mà nàndà dhu nǐ, ndàti:

«Íma, ima ní'íya kà t'Ábanà,

ndirò àbadhi ní'íya Idhùdu*.»

⁶Ndirò, yà ndì ndivi Idhùnà pbindà sengba yà adzi dǝ ònǎ kàsùmì ǝ, kǎvò dhu tǎitdǝ kà nàndà dhu nǐ, ndàti:

«Pbàkà màlàyíká kóró náká wà 'ùlǝ kà*.»

⁷Màlàyíká nàndà dhu nǐ, kǎvò dhu ndàti:

«Ma mónzì ì pbàkà màlàyíká, pbàkà kasutále,

rǐí awe bhèyi ndirò, rǐí ùlǎ rúla kàzu-idà-dò bhèyi*.»

⁸Pbétù, Idhùnà tò Kàgàwà náavò dhu ndàti:

«Òò ìnyi Kàgàwǎ, Ádrùngbǎ kamà tò pbùkù tombi rǝngò àdì dhòdhódhonganà.

Nyi nyarí pbùkù Ádrùngbǎ kamà tò idzi ùnda obhónángà tò mùgǝ nǐ.

⁹Nyi nyózè obhónángà tò dhu, nyadù nzéré dhu nóndrò.

Ndi dhu-okú dǝ rò ní ndi, òò Kàgàwǎ, ima pbùkù Kàgàwà,

ma mútri nyi nyíí ádrùngbǎ kamà tì,

mòdhò dhèdhe àbhù rí indù akye dùnu-tsíró,

madù nyidzi órá, nyosè kóró ɔdhínu dònǎ*.»

¹⁰Kàgàwà náavò dhu átò, ndàti:

«Ínyi Ádrùngbǎlé, ǝpè tì kóró dhu rǐ 'ǝpè rò nyi nyabhòlò ndi yà adzi,

ndirò nyi nyabhòlò ndi òrù-akpà ɔtsúnu nǐ.

¹¹Kóró kǝkò dhu rǐku ikù,

pbétù ìnyi, nyi nyádi sǝkú.

Ndirò abádhí rǐ 'íngyǝ 'íngyǝ àdhàdhì ale-rǝ mùdzarù arí 'íngyǝ dhu bhèyi.

¹²Nyi nyí abádhí-ǝnga nákpɔɔ àdhàdhì kà karí òbvùna kà kí ndì nìngyǝ mùdzarù àkpɔɔ dhu bhèyi.

Nyi nyí abádhí ùwù àdhàdhì kà karí ale-rǝ mùdzarù ùwù dhu bhèyi.

Pbétù ìnyi, nyi nyádi ìnyi kèlǝ tì, ndirò pbùkù ípírǝnga rǐ nzi iku*.»

* 1.5 Zàb 2.7 * 1.5 2Sà 7.14; 1 ì nanzi 17.13 * 1.6 Tǝr 32.43 * 1.7 Zàb 104.4

* 1.9 Zàb 45.7-8 * 1.12 Zàb 102.26-28

¹³ Kàgàwà náavò nzá dhu atdíku màtí pbindà màlàyíká nínzì ǝ atdí màlàyíkà tǝ, ndàtì:

«Ádí idú fangà dǝnǝ rǝ,
rǝrǝ àhu ma mí pbùkù òmvù nábhu nyǝbè dǝya dhu ǝ*»

¹⁴ Nírǝ, màlàyíká ní àdhi mà? Abádhí kórǝ ní Kàgàwà bhà mùkèngyè kèlè, kǝkǝ inzǝ ka karí àlǝna ale-nyikpǝ nǝ ale. Kǝrí abádhí ùvǝ rǝwù ndǝ ndǝkǝ ndǝgǝ ale dzǝnǝ nǝnzǝ.

Inzá dhu àkǝ kǝnzǝ Ádrùngbǝle Yèsù íbhò ògǝ tǝ ǝte gǝyà dhu

(Èbr 4.1; 12.25)

2 ¹ Ndi dhu-okú dǝ rǝ ní ndǝ^a, àlè kǝkǝ àlè ràpbǝ àlè-afí atdíǝ yǝ àlè kǝrí màkǝrù rǝ, akye àlè kuwǝna ní. ² Yǝ Kàgàwà avò àlè t'ábhúna tǝ màlàyíkà-otù ǝ ǝte náavì ndǝ àkǝkǝ kǝfù ǝte tí^b. Ní, inzǝ ka niri, inzǝ 'àdù kùndǝ dhu ífù ale tǝ Kàgàwà abhù màlipǝ àkǝkǝnǝ abádhí ràbà dhu bhǝyi. ³ Nírǝ àlè nyú, àlè kugùya ìngbà dhu bhǝyi ndǝ màlipǝ ǝ rǝ, wǝ dhu bhǝyi ádrùngbǝ ògǝ nyú gǝyà àlè kǝnzǝ rǝ? Ádrùngbǝle Yèsù nyú ndǝtǝrǝ ní ndǝ wemberè tí ndǝ ògǝ tǝ màkǝrù napè ndǝvǝ ìndrǝ tǝ. Ndirǝ kǝvǝ dhu niri ale náavò dhu kpangba àlè tǝ 'àtǝ, ndǝ ǝte rǝrǝ àkǝkǝ kǝfù ǝte. ⁴ Kàgàwà nyú ndǝtǝrǝ nǝitè dhu kpangba átǝ abádhí ùndǝ dhu rǝrǝ obhó dhu. Ndi dhu kǝtè ize-otù ǝ, yǝ inzǝ apǝna 'ǝnzǝ angyǝ ìndrǝ-nzǝnzǝ ǝ dhu-otù ǝ, ndirǝ dhèdhèrǝ wiwi-tidǝ-otù ǝ. Kǝtè ka átǝ yǝ ndǝ ndòzè dhu bhǝyi ndǝ ndǝ ìlǝlǝ-Alafí bhà perè ùndǝ ìndrǝ tǝ dhu-otù ǝ.

Yèsù avè yǝ adzǝ ǝ ale ndǝ ndǝgǝ tí dhu

(Gàl 4.4-5; Fil 2.6-11; Èbr 4.15-16; 5.7-10)

⁵ Obhó tí, ìnzǝ ní màlàyíká i Kàgàwà ùlǝ ndǝnǝ okoya tí kámá tí yǝ àlè kǝtè dǝnǝ ìrǝraya dhu tí adzǝ ǝ. ⁶ Ìlǝlǝ Andítǝ ò, atdí ale nǝvǝ wǝ dhu kpangba atdí ngari ǝ, ndàtì:

«Kàgàwǝ, ìndrǝ ní àdhu ndǝnǝ nyǝ nyirè tí?

Yǝ adzǝ ǝ ale ní àdhu ndǝnǝ pbindà dhu ava tí tsǝnu?

⁷ Nyǝ nyábhu ka rǝrǝ obvǝbvǝnǝ rǝ ake màlàyíká tǝ ákè kǝsumǝ tí, ndirǝ, nyǝ nyábhu ka rǝrǝ ádrùngbǝnga mà ifuta mànǝ nǝ.

⁸ Nyǝ nyǝlǝ ka rǝnyè idzǝ yǝ nyǝ nyabhǝlǝ kórǝ dhu-tsǝ dǝ*»

Ní, Kàgàwà abhù ka rǝnyè idzǝ yǝ ndǝ ndabhǝlǝ kórǝ dhu-tsǝ dǝ dhu ràtina, ìmbǝ inzǝ kǝbhù ka rǝnyè idzǝ dǝnǝ atdí dhu mà rǝrǝ. Pbètù, kǝmbí màtǝ àlè kǝlǝ nzǝ dhu iwǝ Kàgàwà ràbhù kórǝ dhu ka rǝnyè idzǝ dǝyǝ. ⁹ Àlè kǝlǝ dhu ní, Kàgàwà rabhù wǝ Yèsù rǝrǝ obvǝbvǝnǝ rǝ ake màlàyíká tǝ ákè kǝsumǝ tí, ndǝnǝ pbindà ìdzǝnga-otù ǝ, ndǝ ndabhù tí ka rǝnè òvè-dzǝ kórǝ ale-okú dǝ rǝ. Wǝ ndǝ kǝbhǝ òvè-otù ǝ, kǝbhù wǝ ka rǝrǝ ádrùngbǝnga mà ifuta mànǝ nǝ.

¹⁰ Kàgàwà abhǝlǝ ndǝ kórǝ dhu-tsǝ, ndirǝ i kórǝ dhu-tsǝ náarǝ kǝ tǝ tí. Ní, dhu afǝ nga kǝ rabhù Yèsù rǝrǝ àkǝkǝ ale tí yǝ ndǝ Yèsù abǝ àpbè-otù ǝ, ndǝnǝ ábhǝ ale nabhù tí rǝrǝ pbindà inzo tí, ràdù òtsù pbindà ádrùngbǝnga tǝ awǝwǝ ǝ. Obhó tí, Yèsù ní ndǝ ìndrǝ ùndǝ arǝ ndǝnǝ Kàgàwà ìgǝ tí ale. ¹¹ Kǝrí ìndrǝ

* 1.13 Zǝb 110.1 a 2.1 «Ndi dhu-okú dǝ rǝ ní ndǝ» rǝrǝ ìnè kǝzǝ átǝ «Yèsù Krístǝ ní ádrùngbǝle rǝsè màlàyíká dǝnǝ dhu-okú dǝ rǝ.» b 2.2 ǝte tí ka kǝtina ìrǝ ní Kàgàwà bhà Ʋyátǝ (Tǝr 33.2).

* 2.8 Zǝb 8.5-7

ù'ò rilà Kàgàwà-nyìkpó ǝ fíyó nzérénga ǝ rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Yèsù, indrù nù'o ale mà, kàkà ù'ò ndi ndù'o rilà ale màna kóró ní atdí Àba bhà ale. Ní ndi dhu-okú dǝ rò, Yèsù-nyì rǝ nǝ ìwù abádhí ànzi ndi ndí àbanà bhà inzo tí rǝ.

¹²Obhó tí, kà rätina:

«Ǿ Àba Kàgàwà, ma mí ǝvǝnù nígǝ adódu nzínzi ǝ.

Ma mí nyi nífú pbùkù ale nzínzi ǝ*»

¹³Tdítdǝ Yèsù rätina:

«Ima, ma mí atdyúdu ìlǝ dǝnǝ ní Kàgàwà.»

Ndirǝ kà rätina:

«Mǝ mfǝ irǝ atdíkpá yà idù Kàgàwà íbhò nzónzo màna*»

¹⁴I nzónzo ní indrù nyú kàkà inè rǝ ngbùlúya nà ndirǝ azu màna nyuyatsi ale. Ní Yèsù idyi ndi indrù tǝ ǝfǝ átǝ. Kǝnzi dhu ndi dhu bhèyi ndínǝ pbìndà ǝve-otù ǝ, ndi nditǝ tí yà ǝve t'íbhòta tǝ ǝbi nà ìlǝ Pfǝmvǝ-ǝbì atdítdǝ, ¹⁵ndirǝ ndínǝ ndi ndukǝlǝ tí yà ǝve-ǝdǝ ònzi ì í dhu náabhù rǝngò òko ìno bhèyi kóró fíyó ípìrǝnga ǝ ale. ¹⁶Obhó tí, dǝtsí nyú kǝra nzǝ màlàyíkǝ-dzèna ndi ndǝnzi tí, pbétù kǝra yà adzi ǝ ale, Àbràhamù bhà pbàdzekuru dzèna ndi ndǝnzi tí*. ¹⁷Ní ndi dhu-okú dǝ rò, dhu aká àbadhi mà rǝfǝ ì àbanà bhà inzo màna kóró dhu ǝ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kǝdùna òngo Kàgàwà tǝ arí kasu ònzi pbàkùhání tǝ ádrǝdrǝ ale dǝ Kamà tí, ndínǝ ndi ndu'o tí indrù tǝ nzérénga. Ndi ádrǝngbǝ kùhaní ní yà pbìndà kasu ìfù arí, ndàdù ìlǝ indrù dǝ ka kí izu àbǝ nǝ ale-afí nà ale. ¹⁸Ndirǝ, àpbè kǝbà ndàdù ùda umvútǝ ònǝ dhu-okú dǝ rò, kà rǝ inè ndǝnzi umvútǝ ǝ ì nòtù ale dzèna.

Yèsù ní àbanà Kàgàwà bhà idza-kàmǝ, ndirǝ ndi idza ní àlǝ'í dhu

(Ozt 12.7; Mát 21.33-38)

3 ¹Àbanǝnzó, nyí ní yà nyí nunzi òrù-akpǝ ò rò Kàgàwà bhà ale. Ní, nyí nyàkǝ nyíli fùkú irèta Yèsù dǝ tí. Kà ní ndi Kàgàwà bhà uvitatále, ndirǝ yà àlǝ karǝvǝna indrù tǝ a'uta tǝ pbàkùhání tǝ ádrǝdrǝ ale dǝ kamà. ²Ka nidi ndi kasu t'ónzita tǝ ní Kàgàwà. Ní kifù ndi kasu ònzi ndi ndí ònǝ ǝfǝ, àdhàdhì Músà níifu kóró ale tǝ ndi ndǝnzina Kàgàwà bhà idzá kasu dhu bhèyi*. ³Ní, Yèsù àkǝ kifù atdítdǝ ròsè Músà dǝnǝ. Obhó tí, ka karí idza nǝsì ale nífú atdítdǝ ròsè ndi idza nyú dǝnǝ. ⁴Ingbatí ìli ndi idza mà nǝsì arí ní indrù, pbétù kóró dhu nanzi ale ní Kàgàwà. ⁵Músà níifu Kàgàwà bhà idzá ndi ndǝnzina kóró ale tǝ kasu, ndínǝ ndi kǝsǝna níi'íya tí Kàgàwà rǝnǝna indrù tǝ olùnǝ rò dhu tǝ ngàmǝbí tí. Ka nílǝ kasutále kèlǝ. ⁶Pbétù, Krístǝ ìfù ndi ndǝnzina kasu àdhàdhì àbanà Kàgàwà bhà idza-kàmǝ tí rǝ ingba tírǝ. Ndirǝ àlǝ'í ní ndi ndi idza, àlǝ kapé ìko pǝtsǝ mànzì tǝ ale-afí nà, àlǝ ràdù àmbe yà àlǝ kódǝna ndínǝ àlǝ kabá tí dhu òdǝ dǝ dhèdhe nyú nà rò.

Ìnzǝ dhu àkǝ kabhù ale-afí rò'ò odú, ìnzǝ kifù Kàgàwà ùnǝ dhu dhu

(1Kò 10.1-12)

⁷Ndi dhu-okú dǝ rò ní ndi, àdhàdhì Ìlǝlǝ-Alafí náavǝ angyí dhu bhèyi:

«Ìndo nyí nyapé Kàgàwà-tù ìri,

⁸ní nyí nyàkǝ nzǝ nyàbhù afíku rò'ò odú, àdhàdhì abhúkù náamvù Kàgàwà-afí rǝngù ǝ dhu bhèyi.

Abádhí náanzì kùnò dhu gàyà ìnzí 'ifu.»

⁹ Ndirò kǎvò dhu ndàti: «Rùngù ǝ abhúku náamvù afídu, àzèmbè iwà ì ala ifo kumì atò ǝ ma manzì fíyò dhu rórò tí.

¹⁰ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mi'í nàwí nà abádhí rǝ, matì: «Kǎrí ale-afí arúwí bilínganà.

Ndirò abádhí arí nzí pbàkà otu ùngǝ.»

¹¹ Ndirò, ma matsò dhu nàwí-okú dò rò, matì: abádhí rotsúya nzí fíyò ma mabhòlò asota tò ngari ò'!»

¹² Nírò àbanǝnzò, nyàndà nga mběyi! Nzínzìku ǝ atdí ale mà náká nzá ndí'í nzére afína nà, yà ndàbhu rádù ndùbhà pbìndà a'uta, ndàdù ndìndà itse Kàgàwà, yà ípírnga nà arí'í dhòdhóhónganà ale rǝ rò. ¹³ Pbétù, nyí nyàká nyóngò afíku àbhu ròtsì ǝbi bilínganà nzínzìku ǝ, yà àdì «indonga» tí ìlìlǎ Andítá ràtina idho àdì àlě tò matí átò rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyí nzí àdù nyùbhà nzérenga rùtrǎ nyí, ndàbhu afíku rǝ'ò odù, ìnzí nyí'í Kàgàwà-tsù dhu. ¹⁴ Obhó tí, dhu apé í'í ìnè àlě karí'í yà dònà-kpa ò rò àlě kí'í nà a'uta òdò àlě karí pòtsò, rǎrà àhu àlě tò ípírnga-tsù rǝ ndòdì dhu ò dhu tí, ní àlě kádù òko atdíkpá arí'í Krístò mànà ale tí.

¹⁵ ìlìlǎ Andítá rǝ dhu òvò ndàti:

«Ìndo nyí nyapé Kàgàwà-tù ìri,

ní nyí nyàká nzá nyàbhu afíku rǝ'ò odù, àdhàdhì abhúku náanzì kùnò dhu gàyà ìnzí 'ifu dhu bhěyi. ¹⁶ Ádhi mà ì Kàgàwà ùnò dhu niri 'àdù gàyàna ònzì ìnzí ifu? Tí nzí yà Músà ùnda rùvò Mísri tò pbìrì ò rò ale kórò? ¹⁷ Ndirò, ádhi mà ì Kàgàwà nabhù rǎkò ifo kumì atò ǝ? Tí nzí yà nzérenga nanzì, ndi dhu rádù 'àbhu 'àve rùngù ǝ ale kórò? ¹⁸ Ádhi mà ì Kàgàwà atso dhu okúya dò rò ndàti, ìnzí abádhí rotsúya yà fíyò ndì ndabhòlò asota tò ngari ò? Tí nzí yà ì nuvò ìnzí 'ìrì kà-tsù dhu ale?»

¹⁹ Nírò àbanǝnzò, mà màla dhu ní, abádhí ratsù nzá ndi asota tò ngari ò ìnzá ì à'ù Kàgàwà dhu-okú dòrò.

Kàgàwà ǝbhòlò asota tò ngari pbìndà ale tò dhu

4 ¹ Kàgàwà akò wà ndi asota tò ngari ò àlě kòtsù nǝ dhu tò làká àlě tò. Ní dhu àká nyàndà nga mběyi, ndí'í ìmbà ìnzí ròtsù ànyí atdí ale mà ní'í tí nzínzìku ǝ. ² Obhó tí, ka kúnò Kàgàwà bhà Ɔte àlě tò àdhàdhì àlě t'ábhúna tò ka kuno ka dhu bhěyi. Abádhí ìri ndi Ɔte, pbétù ìnzí rádù atdí dhu mà nónzì fíyò. Obhó tí, ka ì ìrì rò, abádhí adù nzá kà'ù. ³ Pbétù kòmbí àlě, yà àlě kà'ù ka rò, àlě kòtsù òtsù ndi asota tò ngari ò. Ndi asota tò ngari nàndà dhu ní, Kàgàwà avò dhu àlě t'ábhúna tò, ndàti: ndì ròtsò wà dhu nàwí-okú dò rò, ìnzí abádhí rotsúya akekpá matí yà fíyò ndì ndabhòlò asota tò ngari ò'.

Kǎvò dhu ndi dhu bhěyi, àzèmbè iwà ndì nditò yà adzi ndì ndabhòlò ní pbìndà kasu rórò. ⁴ Obhó tí, ìlìlǎ Andítá rǝ dhu òvò atdí ngari ǝ àrùbhù rǝ idho ìsè idho nàndà dhu ní, ndàti: «Àrùbhù rǝ idho ìsè idho ǝ, Kàgàwà náaso ndì, iwà ndì nditò pbìndà kasu kórò rórò'.» ⁵ Ndirò, Kàgàwà ràtina átò ndi Andítá ò: «Abádhí rǝ nzí òtsù akekpá matí fíyò ma mabhòlò asota tò ngari ò.»

⁶ Angyinǎ rò ka kuno Kàgàwà bhà Ɔte fíyò ale náatsù nzá ndi asota tò ngari ò, abádhí uvò ì ìnzí 'ìrì Kàgàwà-tsù dhu dhu-okú dò rò. Ìnè matí kà rǝ'í ndi dhu

bhëyi rórò, ngùkpà ale ríí inè 'òtsù ndi asota tó ngari ò. ⁷Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà ìlì «Indonga» tí kátina ngàtsi idho tditdó. Àbadhi náavò dhu ndi idho nàndà dhu ní angyinà rò, ádrùngbà kamà Dàwudì-otù ǝ, yà iwà ka kòvò angyinà rò dhu bhëyi. Kàti:

Indo nyí nyapé Kàgàwà-tù ìri,
ní nyí nyàkà nzá nyàbhu afíku rò'ò odú.

⁸Obhó tí, dhu fíyana gukyè iwà Yèsuwà arà àhu ìndrù nà asota tó ngari ò dhu tí, ní Kàgàwà ǝvòyana nzi dhu tditdó ndi dhu-dzidó asota tó ngàtsi idho dǝ. ⁹Nírò, Kàgàwà aròdona pbìndà ale tò sàbatù nyú ríí inè. Ndi idho ríí àdhàdhì yà kàso ndi òná àrùbhè rí idho isè idho bhëyi. ¹⁰Obhó tí, wò Kàgàwà ǝbhòlò asota tó ngari ò òtsù ale, náso wà ndi pbìndà kasu ǝ rò, àdhàdhì Kàgàwà náaso ndi pbìndà kasu ndi nditò dhu-dzidó dhu bhëyi. ¹¹Nírò, dhu àkà àlè rǝnzì ǝbi, àlè ròtsù ndi asota tó ngari ò, ìnzì àlè nzìnzì ǝ atdí ale mà rǝnzì dhu àlè t'ábhúna náanzi dhu bhëyi.

¹²Obhó tí, Kàgàwà bhà ǝte ní ípírǝnga ìbho arí ìndrù tò ǝte. Ndirò kà ríí ǝbi nà, ndàdè ndàkà ròsè yà ǝyǝyǝ kunàdò ní rí dhu ù'à ìla tò obhi-akpà dǝnà. Kàrótsù bhélébhélé ale-nyutsì, ndàrà òtsi ale-afí nyú rǝ. Ndirò, kàrí ale-kpa únzì ì rǝ nga mà ǝnga núndo, ndàdè àrà òtsi ale-kpa ò tètè mà rǝ. Kàrí ìndrù rířèna afína ǝ ndíní ndi ndǝnzì tí dhu nábhù rùni ndi kpagba. ¹³Ìmbà Kàgàwà rǝ rò arí ndòru atdí dhu mà ríí. Kóró dhu aríí kpagba kà tò. Kà-nyìkpó arí kóró dhu àlè. Ndirò Àbadhi ní ndi àlè kǝvǝyà àlè kanzì kóró dhu ǝnzìná ale.

Yèsù ní pbàkùhání tó ádròdrǝ ale dǝ Kamà nyú ròsè dhu

¹⁴Àlè kíí inè atdí dǝ òsè pbàkùhání tó ádròdrǝ ale dǝ kamà, yà òrù-akpà ò atsù ndàrà àhu Kàgàwà-tí'ò nà. Ndi pbàkùhání tó ádròdrǝ ale dǝ Kamà ní Yèsù, Kàgàwà t'ídhùnà. Ní, dhu àkà àlè rikò pòtsǝ yà ka àlè ká'ù ní àlè tó a'uta ǝ. ¹⁵Obhó tí, ndi àlè kíí nà pbàkùhání tó ádròdrǝ ale dǝ Kamà ní yà ànò rádù àlè tó ivívínga nánò átò ale. Pfǝmvǝ Sitanì umvú àbadhi-afí kóró otu ǝ, àdhàdhì ndi ndarí àlè-afí ùmvú dhu bhëyi. Pbétù kǝnzì nzá nzéřenga. ¹⁶Ní, dhu àkà àlè rǝndrì a'uta nyú nà Kàgàwà bhà Ádrùngbà kamà tó tombi-tí'ò. Ka ní ndi ídzìnga ònzì arí ìndrù tò ale. Ndi dhu bhëyi ní ndi, kà rádù íí izu tó afína nà àlè dǝ, ndàdè àrà ídzìnga ònzì rǝ àlè tò àkàkà kàsumì ǝ.

Yèsù ní Ádrùngbà Kùhanì *Mèlkisèdekì bhà ǝfò ǝ dhu

5 ¹Ìngbatí ìlì ndi pbàkùhání tó ádròdrǝ ale dǝ kamà mà nóvò ka karí ìndrù nzìnzì ǝ rò, ndíní ongó tí kasu ònzì ìndrù-ǝvò rǝ Kàgàwà-ònzì. Ndi kùhanì bhà kasu ní ndùbho ìnzì ka kúbina ùbi tí perè mà, ùbi tí ka kúbina izà tó perè mà nà Kàgàwà tò ìndrù ǝnzì nzéřenga-okú dò rò. ²Ndi nyú tírò ka ní iviví ale afína òná rò. Ní ndi dhu-okú dò rò, kà ríí inè yà inzà ì òzè rórò úwí ídzì otu rǝ rò ale tó dhu ràlù dǝna. ³Ndirò wò ndi nyú tírò kà ríí iviví dhu-okú dò rò, kàkà nzá ndùbho izà tó perè ngùkpà ale tó nzéřenga-okú dò rò rò tí, pbétù kàkà ndùbho ka pbìndà nzéřenga-okú dò rò màtí átò. ⁴Ìmbà ndítíró arí ádrùngbà kùhanì tó ifuta

c 4.8 Obhó tí, Yèsuwà nyú náará wà àhu ìndrù nà Kànanà tó pbirì ò. Pbétù, iró ka kòzè kitè dhu ní, ndi Kànanà rí' yà obhónà asota tó ngari nyú-sisi kèlè.

àbhù fíndà atdí ale mà náarfí. Pbétù, Kàgàwà arí ndi ìndrù ànzì, ndìli ádrùngbá kùhanì tí, ádhàdhì kǎnzì Àrǎnì, ndìli ádrùngbá kùhanì tí dhu bhèyi.

⁵Ndi dhu bhèyi tí átò, Krístò náabhù nzá pbàkùhánì tó ádròdrò ale dǎ Kamà tó ádrùngbànga tó awáwù ndìtírò fíndà. Pbétù, Kàgàwà ní ndi ka nabhù kà tó. Kǎti kà nǎ:

«Inyi, inyi ní Idhùdu.

Ndirò, indo ndi nòpè rò, ima ní Àbanu*.»

⁶Ndi dhu bhèyi tí, kǎvò dhu átò Yèsù nàndà dhu ní ngǎtsi ngari ǎ ìlilǎ Andítá ò, ndàti:

«Inyi ní kùhanì dhòdhódhónganà

ádhàdhì Mèlkisèdekì íǎ òná ǎfǎ ǎ^d.»

⁷Yà adzi ǎ Yèsù íǎ òná kǎsumì ǎ, kǎtsò ndi Kàgàwà, yà ìnè íǎ ndigù ndi ove ǎ rò ale-rǎ, ndàdù kǎtdè orú-tùna nyú nà ndirò nyina-dha nà. Ní Kàgàwà ìri kàbhà itsòta, tsùnà dhu kífú dhu-okú dǎ rò. ⁸Ìnè màtí ndi ndíǎ Kàgàwà t'ídihùnà nyú tí rǎrǎ, kùdhè Kàgàwà-tsù dhu ìri arí ale tí ndi ndíǎ dhu yà ndi ndabà àpbe-otù ǎ. ⁹Kàgàwà itdègu kà-nyutsi ndi ndudhé kóró dhu nábhù rǎkǎ, ní kǎdù òngo kóró ale yà tsùnà dhu ìri rí nígù rí, ndàbhù rǎbà dhòdhódhóngà tó ípírǎnga ale tí. ¹⁰Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà idì ka rǎrǎ pbàkùhánì tó ádròdrò ale dǎ Kamà tí, Mèlkisèdekì bhà ǎfǎ ǎ.

Inzá dhu àkǎ kokò nzónzo tí a'uta ǎ dhu

(1Kò 3.1-3)

¹¹Mèlkisèdekì nàndà dhu ní, mà mǎfǎ ábhǎ dhu nà fùkù mà múnóna. Pbétù, mà mí i dhu-tí àwè tí fùkù dhu rǎrǎ odú, ìnzǎ bíku arí inga ìri dhu-okú dǎ rò. ¹²Obhó tí, yà nyí nyúdà kóró kǎsumì ǎ, nyí nyí ìnè nyóngò Kàgàwà bhà ǎte ùdhè arí ìndrù tò màlímó tí. Pbétù kòmbí, nyí nyòko òko yà dǎna-kpa ǎ rò ka kapè kudhe fùkù dhu-atdyú òho nyí nyarí kudhe tdítǎ fùkù rǎ. Nyí nyàgèrè nyí nyóngò màkyí nòzé òmvù iré-nzo bhèyi ale tí, àzèmbè ododu ònyù ònyu nyí nyàmbènà rò. ¹³Obhó tí, ìngbàtí ìli ndi ale mà, yà màkyí kèlè nòzé ndòmùvù ní àdì àdì iré-ngba tí obhónánga tó ǎte ǎ ale. Ka ní inzǎ ùni ídzì dhu t'ónzita mà, nzére dhu t'ónzita mà nà ònga t'òvòta ale. ¹⁴Pbétù, ododu ònyù ònyu arí ale ní iwà ǎ'ò ale. I ale ní kǎkǎ ì ònzina kóró dhu ǎ, iwà ùni ídzì dhu mà, nzére dhu mà nà ònga t'òvòta ale.

6 ¹Ní ndi dhu bhèyi kà rǎrǎ rò, dhu àkǎ àlè rùdà yà dǎna-kpa ǎ rò ka kudhe àlè tò Krístò dǎ isísó dhu-dǎnǎ, àlè rùdè àmbe òwu dǎ angyi yà iwà ǎ'ò ale tò àkǎnà kudhe dhu-tidò ùnì àlè kí dhu ǎ. Dhu àkǎ nzá àlè ràpǎ àlè tdítǎ yà dǎna-kpa ǎ rò ka kudhe àlè tò dhu t'únita rǎ. I dhu ní: yà ove ǎ rádù ìndrù ùndà mǎtsò-tidò ǎ rò ka kí ale ùgèrè kubhà dhu mà, Kàgàwà à'u ka kí dhu mà nà. ²Ndirò ní bàtizò dǎ ka kí dhu ùdhè ìndrù tò dhu mà, ale-òtsú ùlǎ ka kí ìndrù dǎ dhu mà nà. Ngákpa dhu ní ìndrù rǎ ùngbè ove-bvè rò dhu dǎ ka kí dhu ùdhè ìndrù tò dhu mà, Kàgàwà itdiya ìndrù-ànyà dhu dǎ ka kí dhu ùdhè dhu mà nà. ³Àlè kǎkǎ àlè ràmbe òwu dǎ angyi tí yà iwà ǎ'ò ale tò àkǎnà kudhe dhu-tidò t'únita ǎ, Kàgàwà òzè ka ní.

A'uta àbha ka kí dhu tó nzérénga

⁴Kidyí pé yà iwà ì á'u Kàgàwà rǎrǎ ì nádu angyè fíyó mǎtsò ǎ ale tó ǎfǎ. Abádhí ála wà Kàgàwà bhà awáwù, abádhí ábà wà yà pbìndà ale tò Kàgàwà

* 5.5 Zàb 2.7 d 5.6 ǒpt 14.17-20; Zàb 110.4; Èbr 7.1-17 e 6.2 Irǎ, ale-òtsú ùlǎ ka kí ìndrù dǎ dhu-tí ní: Kàgàwà ònzi ka kí rǎrǎ ndi ale ìlilǎ Alafí ní dhu.

arí àbhùna perè átò, ndirò Kàgàwà ábhù wà abádhí ràbà pbindà ìlilá-Alafí. ⁵ Abádhí nínè wà Kàgàwà bhà Ɔte tó ídzinga, 'àdù yà irà rírá adzi tó ádrùngbànga tó ɔbi ìnè. ⁶ Pbétù, abádhí ádù 'àdu fíyó angýè mètso ò. Ní i dhu bhèyi ale-tidò àbhù ka kí rùgèrè ì tǎtǎdǎ rùbhà fíyó nzérénga dhu ríí odú nyú. Obhó tí, abádhí ríí àdhàdhì Kàgàwà t'ídhùnà àbhù rí kǎtǎ tǎtǎdǎ mùsàlabhà dǎ ale bhèyi, ndirò ìndrù àbhù rí ràmbe dhu ùnò dǎ nzére nyú Yēsù nǎ ale bhèyi.

⁷ Ìnga tí ka kòbhì adzi náapè àmbe dóná rárà ìkǎ rǎ igye-dha òmvù dǎ, ndàdù dóná ka kòzò ònyù ì'ò ndì nabhì ale tò, ní ndi dhu ìtè dhu Kàgàwà ràso wà ndi adzi. ⁸ Pbétù, kǎpè okpèna nà itsukpó-nzo mà nzére írì-tidò mànà nǎí, ní ndi dhu ìtè dhu ndi adzi rǎrǎ mbà tǎna nà, ndirò Kàgàwà rí kòfù òná idho rindù wà ndì. Ndirò Kàgàwà rárà dhu ùtsà kùbi ndi ndí kàzù ní dhu rǎ.

⁹ Ɔdhídù, yà atdíǎ mǎ mòzè nyí rò, mǎ mí mbà òte wò dhu bhèyi mǎtí, mǎ mǎni wà dhu mbèyi nyú nyí rǎrǎ ìnè ídzi otu ǎ. Ndi otu ní ògù tó otu.

¹⁰ Kàgàwà ní obhónánga tó dhu ònzi arí ìndrù tó ale. Ní kà rí nzí ádzo nyí nyònzí kasu rǎ rò. Obhó tí, nyí nyónzi kàbhà ale dzùna, ndirò nyí nyòko òko abádhí dzùna ònzi nyí nyarí ró tí. Ní ndi dhu ìtè dhu iwà nyí rózè Kàgàwà.

¹¹ Ndirò, mǎ mí atdyúna òho dhu ní, ìngbàtí ìli ndi ale mà nzínziku ǎ rǎkǎ ndàmbe Kàgàwà bhà ale dzùna ònzi dǎ wò dhu bhèyi tí, rárà àhù yà adzi ǎ dhu-tsù rí ndòdì dhu ò. Nírò ní ndi nyí nyádù yà nyí nyóɔɔna Kàgàwà rònzí fùkù dhu àbà ní. ¹² Nírò, nyí nyàkǎ nzá nyíí ngbɔya úyí ale tí, pbétù nyí nyàkǎ nyòko Kàgàwà ná'ù ale bhèyi, ndirò dhu-dzi òndù arí ale bhèyi. Ndi dhu bhèyi aróko ale ní ndi Kàgàwà ǎkò fíndá làkǎ fíyó dhu àbà arí.

Kàgàwà arí nzí ndi ndòkò làkǎ ùwù dhu

(Èbr 10.23-24,32-36)

¹³ Kàgàwà rí làkǎ ǎkò Àbràhamù tó rò, kǎtsò dhu ɔvòna rǎ nditírò. Kǎnzi dhu ndi dhu bhèyi ìmbà ɔvòna rǎ ndi ndádù dhu òtsò ngǎtsi dóna nǎ ósè ádrùngbàle nǎíí nìdhuní. ¹⁴ Kǎtí: «Ma mǎtsò wà dhu obhó nyú, mà mí nyasò àsò atdíǎ, madù pbùkù pbàdzukuru-bvu níse atdíǎ átǎ.» ¹⁵ Ní, ìnzí ndi ndi ndingyě rǎrò ndi ndòdì Kàgàwà ùnò fíndá dhu rò, Àbràhamù adù yà Kàgàwà akò fíndá làkǎ fíndá dhu àbà. ¹⁶ Obhó tí, ìndrù apé dhu òtsò, ní abádhí arí ndi dhu òtsò yà ádrùngbàle tí ríí ròsè dýana àle-ɔvò rǎ. Ndirò, òtsò abádhí òtsò dhu náarí kóró agòta ìto abádhí nzínzi ǎ rò. ¹⁷ Ndirò ndi ǎfǎ ǎ tí, Kàgàwà azè nditè dhu kpangba yà ndi ndòkò fíndá làkǎ dhu àbà rí ale tò, ìnzí ndi rǎràdù pbindà ɔte ùwu akekpá mǎtí. Ní kítè ndi làkǎ tó obhónaga dhu ndi ndòtsò ndisè ka ní dhu-otu ǎ. ¹⁸ Nírò, ìnzí arí 'ùwù dhu yà ìnzí Kàgàwà ràdù títò ùnò ɔyá ríí ɔyò. I dhu ní làkǎ t'ǎkòta mà dhu t'ǎtsota mànà. Ní, yà kà-nyutsi àlè kúrù àlè rò, kǎkò ɔyò dhu-okú dò rò, àlè-afí nótsi wà ɔbi atdíǎ, ndíní àlè kòɔo tí àlè ràbà yà kǎkò fíndá làkǎ àlè tó dhu àlè-atdyú nyú nà. ¹⁹ Ndi àlè kóɔɔna àlè ràbà dhu rí àlè àbhù àlè rìkò pòtsó Kàgàwà-ònzí àlè-afí òná rò, àdhàdhì nànga náarí bàtò àbhù rìdè pòtsó atdí ngari ǎ idha dǎ dhu bhèyi. Kǎbhù àlè àlè rùdà àlè-afí òná rò *pàziyà òná, àlè ròtsù atdíǎ fíla ngari ò, yà Kàgàwà arádi òrù-akpà ò i. ²⁰ Yēsù atsù ndi angýi ányí àlè tò, ndàdù òngo pbàkùhání tó ádròdrǎ ale dǎ Kamà tí dhòdhòdhóngana, Mèlkisèdekì bhà ǎfǎ ǎ.

Mèlki-sèdekì ní ádrùngbǎ kamà ndirò ádrùngbǎ kùhanì dhu

7 ¹ Mèlki-sèdekì ní Sàlemù tó kigò ǝ ádrùngbǎ kamà. Ndirò ka ní Kàgàwà yà kóró dhu dǝ arí ǝrú ale bhà *kùhanì. Ní atdíku, Àbràhamù rí ndàdù ádròdrǝ kámá màná ndì ndúgyè ila, ndàdù abádhí lè mà ònzì dhu-dzidǝ rò, Mèlki-sèdekì arà, 'òwù 'ùsò kà màná otu ǝ rò, ndàdù kàso. ² Ní Àbràhamù adù ndì ndàkò ila ǝ dhu kóró tó atdínga idre dǝ nábhu kà tò. Mèlki-sèdekì tí kátina ǝvǝ-tì ní obhónángá tó ádrùngbǎ kamà. Ndirò ka ní Sàlemù tó kigò ǝ ádrùngbǎ kamà. Sàlemù-tì ní màrùngà. ³ Ka kúni nzá Mèlki-sèdekì t'ábanà mà, kà-tsàná mà ndirò atdí kà t'ábhunà mà. Ndirò, ka kúni nzá ìngbàngá ka kugu ka dhu mà, ndirò ìngbàngá kǎdù òvè dhu mà. Kòfǝ ndì Kàgàwà t'ídhùnà nà ka ní kùhanì dhòdhódhóngá nà nídhunì.

⁴ Nírǝ, nyàndà pé wò ale iǝ ádrùngbǎle nyú tí òná ǝfǝ! Àbràhamù, àlè t'ábhunà-nzìnzì nyú mà, náabhù ila ǝ ndì ndakò kóró dhu-tidǝ tó atdínga idre dǝ kà tò. ⁵ Pbàyahúdí-bvǝ pbàkùhánì ní Lawì bhà pbàdzukuru, ndì Lawì ràdù iǝ Àbràhamù bhà mùdzukuru. Ní Músà bhà Uyátá núyá dhu pbàkùhánì tó ròngò adóya, Pbàisràyélí, nónzì rùbho ì àbà kóró dhu-tidǝ tó atdínga idre dǝ fíyǝ. ⁶ Ndirò, Mèlki-sèdekì ní nzí Lawì bhà pbàdzukuru nzìnzì ǝ ale. Pbétù, Àbràhamù abhù ndì ndàbà kóró dhu-tidǝ tó atdínga idre dǝ kà tò. Ndirò kǎdù ndì Àbràhamù, yà Kàgàwà akò làká fíndà ale náso. ⁷ Inzá ka kàgò ale dòná rórò, àkè ale àsò arí narí ádrùngbǎle. ⁸ Lawì bhà pbàdzukuru nzìnzì ǝ iǝ pbàkùhánì tí ale, yà kóró dhu-tidǝ tó atdínga idre dǝ tó perè nùbho ka kongónà fíyǝ ale, ní 'èvé ràdù 'ève atdíku ale. Pbétù Mèlki-sèdekì, yà Àbràhamù abhù ndì ndàbà kóró dhu tó atdínga idre dǝ fíndà ale, ní dhòdhódhóngá nà arí iǝ rìròngà nà ale, àdhàdhì Ìlìlǎ Andítá rùnna dhu bhéyi. ⁹ Nírǝ, àlè kínè àlè ràtì, Lawì, yà pbìndà pbàdzukuru tó adóya Pbàisràyélí nóongónà kóró dhu-tidǝ tó atdínga idre dǝ nùbho perè tí fíyǝ ale, ní rabhù wà kóró dhu-tidǝ tó atdínga idre dǝ átò perè tí Mèlki-sèdekì tó Àbràhamù-nyutsì. ¹⁰ Obhó tí, inzá màtí ka kàpè ndùgu rórò, Lawì iǝ ìnè abhunà-nzìnzì Àbràhamù-nyutsì, Mèlki-sèdekì màná ndì abhunà-nzìnzì mà rí 'ùsò, ràdù perè àbhu fíndà òná kàsùmì ǝ.

Kàgàwà rí Mèlki-sèdekì bhéyi ngàtsi ádrùngbǎ kùhanì, Yèsù, ilì dhu

¹¹ Pbàisràyélí tó Uyátá ǝ, ka kongónà pbàkùhánì òvò Lawì bhà pbàdzukuru nzìnzì ǝ. Abádhì ní pbàkùhánì Àrǝnì bhà ǝfǝ ǝ. Pbétù pbàkùhánì tí abádhì iǝ òná ǝfǝ ní inzá àkà ǝfǝ. Àkà àkà dhu tí kí nánì, ka kahòna nzí Mèlki-sèdekì bhà ǝfǝ ǝ rí kasu ònzì kùhanì-atdyú tdítdǝ. Ndi dhu iǝna mbà tina nà. ¹² Obhó tí, kùhanì tó kasu 'èwu ndì rò, Uyátá àkà wà ndùwu ndì átò. ¹³ Ndirò, wò ka kòtè pbìndà dhu dǝ àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù ní vurò ale-dhú-tidò. Ndirò kà mà tó dhu-dhú nzìnzì ǝ, *màzàbahù dǝ kùhanì tó kasu nanzì atdí ale mà ní iǝ ìmbà. ¹⁴ Obhó tí, dhu 'èni wà ndì kpangba àlè tó Ádrùngbǎle rahù Yudhà-dhú nzìnzì ǝ rò. Ndirò ndì ale-dhú nàndà dhu ní, Músà náavò nzá kùhanì tó kasu tó dhu nàndà atdí ǝte mà.

¹⁵ Ndirò, yàrí ní ndì ndì dhu nìtè kpangba tdítdǝ dhu: Mèlki-sèdekì nà ndì nòfǝ ngàtsi kùhanì nítò wà ndì. ¹⁶ Ndi kùhanì-tsí ka kili nzá rí kùhanì tí

indrù tó màndu nónzi ka dhu-okú dò rò. Pbétù, ka kili ka ríí kùhani tí dhò-dhòdhónganà arádi ípìrǒnga bhà ádrùngbǎnga tó obi ní. ¹⁷Obhó tí, ìlǐlǎ Andítá rí dhu itè kpangba, ndàti:

«Inyi ní dhòdhòdhónganà arádi kùhani
Mèlkisèdeki bhà ǒfò ǒ* ale.»

¹⁸Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà ahò angyè uyátá, ndi uyátá íí ivíngà nà ndirò kǎnzì nzá indrù-dzùná dhu dhu-okú dò rò. ¹⁹Obhó tí, wò ndi Músà bhà Uyátá náabhù nzá indrù Kàgàwà ròzù àkǎkǎ ale tí nyìkpóna ǒ. Pbétù kòmbí, Kàgàwà íbhò wà àlè kádù òdónà àlè kabá tí atdíǒ àkǎ dhu. Ndi dhu-otù ǒ nga ní ndi àlè kǐí inè àlè ròndrì Kàgàwà-tí'ò ní.

²⁰Ròsè wò dhu dónǎ, Yèsù ìlǐ ndi ndí rǎdì Ádrùngbǎ Kùhani tí rò, Kàgàwà atso pé dhu angyi. Pbétù, Lawì bhà pbàdzuru nzínzi ǒ ale ùlǐ ka kǐ kùhani tó kasu ǒ rò, ka katsò nzá dhu ndi dhu bhèyi. ²¹Pbétù, Kàgàwà ìlǐ Yèsù ríí Kùhani tí yà ndi ndòtsò dhu dhu-otù ǒ. Kǎti kà nǐ:

«Ima Ádrùngbǎle Kàgàwà, ma mòtsò wà dhu,
ndirò ma mí nzí madù tǎtǎdǒ ndi dhu dǒ:
nyi nyádi Kùhani tí dhòdhòdhónganà*.»

²²Ndi dhu bhèyi Kàgàwà ǒtsò dhu dhu-otù ǒ, Yèsù ní ndi àlè àbhù rí àlè rà'ù dhu inè àlè rǎrǐí Kàgàwà màná àlè núngbò atdíǒ àkǎ ungbòta ǒwátá nà ale.

²³Ndirò ngǎtsi dhu ríí inè átò: ngǔkpà pbàkùhání nííí abho rò. Ní abádhí owúnà ève rǒ, kadù 'èwu pbàkùhání-ǒwátá ní. Ní ndi dhu aránà abádhí àbhù rǒ ìnzí rònzí kùhani tó fíyó kasu dhòdhòdhónganà. ²⁴Pbétù, Yèsù tò ndi dhu ríí ìmbǎ ndi dhu bhèyi: Kà ríí ípìrǒnga nà dhòdhòdhónganà, ndirò kǎwù rí kùhani tó kàbhà kasu ǒ rò atdí ale mà ríí ìmbǎ. ²⁵Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kà ríí inè ndigǔ Kàgàwà-tí'ò iwù otùna ǒ ale atdíǒ. Obhó tí, kà ríí ípìrǒnga nà dhòdhòdhónganà, ndirò kǎrí ndòtsò Kàgàwà rǒ abádhí-okú dò rò. ²⁶Nírò, Yèsù ní ndi àkǎkǎ àlè tò pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà. Ka ní ìlǐlǎ ale Kàgàwà-nyìkpó ǒ, ìmbǎ afátá nà ale, ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna atdí dhu mà ríí nyùnatsi ale. Kàgàwà índà ka nzéreatále rǒ rò, ndàdù kǐdzi, ndìlǐ ǒrú ngari nyú ǒ òrù-akpà ǒ. ²⁷Kà rí nzí bilínganà ndi ndí perè ùbhò Kàgàwà tò dhu-atdyú òho, àdhàdhì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ ngǔkpà kámá nónzínà ka bhèyi. Abádhí ubhónà pé perè fíyó nzérea nyú-okú dò rò itírò, ndirò ndi dhu-dzidǒ 'àdù kùbho ngǔkpà ale tó nzérea-okú dò rò. Obhó tí, Yèsù anzi dhu ndi dhu bhèyi atdí-gèna kèlè tí, yà ndi ndipfo ndi ndítírò ǒve tò dhu-otù ǒ. ²⁸Músà bhà Uyátá náabhù kulì inè nzére dhu tí ka kózùna dhu ríí nyuyatsi ale mà ríí ádròdrǒ pbàkùhání tí. Pbétù, Kàgàwà atso dhu' nùuwù ndi Músà bhà Uyátá. Wò ndi kǎtsò dhu ní, kǐdì Idhùnà rǎdì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà. Ndi kà t'ídhùnà ní ndi àkǎkǎ dhu bhèyi rí pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tó pbìndà kasu ònzi dhòdhòdhónganà ale.

Yèsù ní àlè tó obhónà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà

Ungbòta-ǒwátá ǒ dhu

(Ìsa 55.3; Èbr 9.6-12; 12.24)

8 ¹Yàrí ní ndi wò mà mòzè mǎndò fùkù dhu nzínzi ǒ ádrùngbǎ dhu: àlè kǐí nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí ní ndi Yèsù nyú. Òrù-akpà

ò, kádi Kàgàwà bhà ifuta tó ádrùngbǎ kamà tó tombi tó fangà dǎnǎ rǒ. ²Kǎrí Ádrùngbǎ Kùhaní tó pbìndà kasu ònzi atdíǎ ìlǎ ngari ò Kàgàwà aráǎi ì, kà-tì ní, kà rarí ndi kasu ònzi obhóná *hemě-dzà ǎ. Ndi hemě-dzà ní wò ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà úpe, ìnzǎ ní ìndrǔ úpe.

³Ìngbàtí ìlǎ ndi ádrùngbǎ kùhaní mà ka kilíná ndíní ongó tí yà ùbì tí ka kúbina ìzǎ tó perè mà ngǔkpà perè-tidò màná núbho Kàgàwà tó. Ní ndi perè nàndà dhu ní, dhu akána Yèsù, àlě tó pbàkùhání tó ádrǒdrǒ ale dǒ Kamà, rǐrǐ perè tí ndi ndábhùna ìndrǔ-òvò rǒ dhu nà. ⁴Yà adzi ǎ ndi ndíí nání, kííyana mbǎ kùhaní tí, ìnè Músà bhà Úyátá ávi dhu bhěyi rí perè ùbhǒ Kàgàwà tó ngǔkpà *pbàkùhání rǐrǐ nídhuní. ⁵I *pbàkùhání rǎnzina ìlǎ ngari ò kasu níí yà òrù-akpà ò arí ònzi obhóná dhu tó ǒfǒ kèlě. Obhó tí, yà íkyèrǒ Músà rǐrǐ ndíní ndi ndósí tí hemě-dzà òná kàsùmí ǎ, Kàgàwà avò dhu kà tó ndàti: «Ándà yàrí dhu mběyi. Nyi nyí hemě-dzà úpě yà pbìrì dǒ rǒ ma mìtè ìndè idza tó ǒfǒ ǎ.» ⁶Ní kòmbí, Yèsù tó Kàgàwà ábhu kasu ní ídzì kasu nyú ròsè ngǔkpà *pbàkùhání tó kasu dǎnǎ. Obhó tí, kíde ìndrǔ nzínzì ǎ Kàgàwà màná, ndíní ndi ndungbò tí ìndrǔ fíndá ídzìngà ósè angyè ungbòta tó ídzìngà dǎnǎ ungbòta ní. Ndi ungbòta ní yà Kàgàwà akò fíndá làkǎ ìndrǔ tó àkǎ àkǎ ungbòta.

⁷Wemberè tó ungbòta^h níííyana gukyè iwà ìndrǔ nabhù rǐrǐ àkǎ àkǎ ale tí Kàgàwà-nyìkpǒ ǎ dhu tí, ní Kàgàwà ahòna nzí ngǎtsi ungbòta-atdyú ndònzì pbìndà ale màná. ⁸Pbétù, yàrí ní ndi Kàgàwà arù pbìndà ale dǒ tí dhu. Kǎti:

«Kǎnǐ idho ìrà wà.

Ndi idho ní yà mà mí mǔngbò ǒwútána tí Ìsràyeli tó pbìrì ǎ bhà mà, Yùdeyà tó pbìrì ǎ bhà màná òná idho.

⁹Ndi ungbòta rǐ mbǎ íí àdhàdhì yà abádhí t'ábhúya màná ma manzì ungbòta bhěyi,

yà ma mulú abádhí ǒtsúya rǒ,

mipfo Mísri tó pbìrì ò rǒ òná idho ǎ dhu bhěyi.

Ìnzá abádhí akò òngò ndi ungbòta ífu bilínganà dhu-okú dǒ rǒ, ima mà átò, ma madù abádhí ùbhà.»

¹⁰Ndirò kǎti:

«Ndi idho dzidǒ, yàrí ní ndi Ìsràyeli tó pbìrì ǎ bhà màná mà mungbòya mà ní ungbòta-tidò.

Ma mabhùya abádhí rùni pbàkà Úyátá,

madù àndinà átò abádhí-afí ò.

Ma nííya abádhí tó Kàgàwà,

ndirò abádhí nííya pbàkà ale.

¹¹Atdí ale mà náaraya nzí dhu ùdhe rǒ atdí ǒdhìna tó màtí, ndirò adǎnà tó màtí, ndàti:

«Nyi nyàkǎ nyuni Ádrùngbǎle Kàgàwà!»

Obhó tí, kórǒ ale núuniya ma,

rǒpè ndi ákèkpà ngbángba ò rǒ, ràrà àhu abádhí nzínzì ǎ ádrùngbǎle ò.

¹²Ma mubàya abádhí tó afátá,

ìnzǎ madù abádhí tó nzérenga ìrè.»

¹³ Kàgàwà rǝte Ungbòta Ɔwúta dǝ dhu náadà wemberè tǝ Ungbòta àbhu rǝngò ayína tí. Ndirǝ ayína tí òngò dhu, yà iwà ndi níngyě dhu, ní íkyèrǝ òdi ndíni ndi ndawí tí dhu.

Ungbòta-Ɔwúta tǝ ídzìnga núdà wà Ungbòta-ayí tǝ ídzìnga dhu

(Uvt 24.3-8; 25; 26; 40.17-33; Èbr 12.24)

9 ¹ Wemberè tǝ ungbòta ǝ, Kàgàwà rǝ indrǝ arí 'ìtsǝ yà adzi dǝ òná rǝ ngari mà, abádhí àkǎ 'ònzì sǝmà tí dhu màná dǝ uyátá níí'ì inè. ² Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí upe hemě-dzà. Ányì-dzà, wemberè tǝ kàluga-ǝvǝ níí 'ìlǎ Ngari». Ndi kàluga ǝ ka kuli dhu ní àrùbhù Ɔpbína nà ádrùngbǎ tarà-ba mà, Kàgàwà tǝ ka kùbhǝna perè tí mùgati ka kulína dǝnà mizà màná*. ³ Ndirǝ, ndi wemberè tǝ kàluga mà Ɔyo rí kisě kàluga màná-ǝnga ka kundo ádrùngbǎ mberù-ba ní. Wǝ ndi Ɔyo rí kisě kàluga-ǝvǝ níí «Atdíǝ 'ìlǎ Ngari.» ⁴ Ndi kàluga ǝ íí dhu ní Ɔrǝ ní ka kǝbhǝlǝ *màzàbahù-tidǝ, yà mbèyi arǝngu kǝzu ǝ ka kǝbì ndi rǝ *alindra-tidǝ tǝ perè ka kǝbìná dǝnà rǝ màzàbahù. Ngǝtsi dhu níí Ɔrǝ ní ka kútri kǝrǝ ngbǝna sàndukù, yà «Ungbòta tǝ Sàndukù» tí ka kátina sàndukù. Ndi sàndukù ǝ íí dhu ní, Ɔrǝ ní ka kǝbhǝlǝ kǝpà, yà *màná tí kátina mùgati-tidǝ ríí òná mà, Àrǝnì bhà mùgǝ, yà Ɔpbína atà, ndàdù ipfǝ màná*. Ndirǝ, kǝ'ì íí ngǝkpà dhu ní Ɔyǝ odu-afǎ-nzo, yà ndi màná indrǝ nùngbò Uyátá Kàgàwà andí dǝyá*. ⁵ Ndi sàndukù dǝ ka kuli dhu ní Kàgàwà bhà ádrùngbǝnga tǝ awawù itè rí àtsà ka kǝtsà *màkèrubì tí kátina màlàyíkà tǝ Ɔyǝ wǝyǝ. Í màkèrubì nùngbè pékéléya, sisíya ràdù ndibvu yà perè tí ka kùbho Kàgàwà tǝ, ndíni kùbà tí indrǝ tǝ nzérénga izǝ-azù náfù ka kongónà òná ngari dǝ. Pbétù kǝmbí ríí kàsùmì ní nzí yà kǝrǝ kǝkǝ dhu àwě ka kí òná atdátírá ǝ kàsùmì.

⁶ Wǝ dhu bhèyi ní ndi ka kahù kǝkǝ dhu-nyiti kǝrǝ. Ní, pbàkùhání nǝo-ngónà òtsù bilínganà wǝ wemberè tǝ kàluga ǝ, fíyǝ kasu ònzi í í rǝ. ⁷ Pbétù, pbàkùhání tǝ ádrǝdrǝ ale dǝ Kamà kèlě atdíǝ ní ndi ongónà òtsù wǝ Ɔyo rí kisě kàluga ǝ atdí-gùna kèlě tí, yà atǝ náarí irà dhu bhèyi. Àbadhi ongónà òtsù nà fónà ányì dhu ní, yà perè tí ndi ndipfo ndi nyú tírǝ pbìndà nzérénga-okú dǝ rǝ izǝ-azù mà, yà ngǝkpà ale ipfo perè tí fíyǝ nzérénga-okú dǝ rǝ izǝ-azù màná*. ⁸ Wǝ dhu-otù ǝ, 'ìlǎ-Alafí azè nditè dhu ní, «Atdíǝ 'ìlǎ Ngari» ǝ indrǝ rǝtsù Kàgàwà-tí'ǝ òná otu ríí inzà ndi ndàpè ndàngbě rǝ dhu. Ndi dhu níí àdi yà adzi dǝ hemě-dzà àdi kasu ònzi ndi ndí rǝ òná kàsùmì ǝ dhu. ⁹ Wǝrí ní ndi yà kǝmbí arí 'ònzì dhu nitè Ɔfǝ. Ndi dhu níí, Kàgàwà tǝ ka kùbhǝnà ngǝkpà perè-tidǝ mà, ùbì tí ka kùbìná izǝ tǝ perè màná rongónà nzí àdù Kàgàwà ùlě arí ale àbhu ríí àkǝkǝ atdíǝ afína òná rǝ kǝnzí ale tí. ¹⁰ Kǝkǝ uyátá ní í indrǝ ongónà ifunà í Ɔnyuna dhu mà, í Ɔmvàna dhu mà, ndirǝ fíyǝ sǝmà tǝ màndu nǝzè dhu bhèyi í í 'ù'ǝ 'ìlǎ Kàgàwà-nyìkpǝ ǝ dhu màná nàndà dhu ní. Í uyátá íí ngari nà ràrà àhu Kàgàwà rí kǝrǝ dhu ùwù, rǝngò Ɔwúta ná tí òná kàsùmì ǝ.

¹¹ Pbétù, Krístǝ ira pbàkùhání tǝ ádrǝdrǝ ale dǝ Kamà tí, ndíni ndi ndibho tí yà inè àlě kǝí nà kǝmbí matí ídzìnga àlě tǝ. Kǝtsù ádrùngbǎ, ndirǝ atdíǝ àkǝ hemě-dzà ǝ. Ndi hemě-dzà ní nzí yà indrǝ nyú núpe. Kà-tí ní, ka ní nzí yà adzi dǝ hemě-dzà. ¹² Kǝtsù atdí-gùna kèlě tí ndi idza ǝ Atdíǝ 'ìlǎ Ngari ǝ. Kǝtsù

nzá ànyì ùbì tí ka kúbina perè tí ìndrì-akpá-azù nà ndirò ìkỳì-akpá-nzo-azù nà, pbètù kàtsù ànyì azùna nyú otù ǝ ndítírò. Ndirò, ndi otu ǝ ní ndi, kùwè àlě dhòdhóhónganà àlě tó nzérenga ǝ rò. ¹³Angyi ka kongónà perè tí ka kùbho Kàgàwà tò ìndrì-akpá-azù mà, ìkỳì-akpá-nzo-azù mà, kàzu ò ka kùbì ìkỳì-ivá-nzo-ohù mànà núvò Kàgàwà-nyìkpó ǝ òtì ale dò, ndíní abádíhí nu'ò tí rìlă ngbòya ònă rò kà-nyìkpó ǝ. ¹⁴Ní, dhu apé ìí ndi dhu bhèyi kòkò ìză-azù nóongónà dhu ònzì dhu tí, ní Krístò-azù nyú tí mbă adù ìí ǝbì nà atdíđò ròsè, ndù'ò àlě, àlě rìlă Kàgàwà-nyìkpó ǝ? Obhó tí, Kàgàwà, yà dhòdhóhónganà aríí ale bhă ħlă Alafí-otù ǝ, Krístò níipfo ndi ndítírò perè tí Kàgàwà tò. Ndirò, kăzu núu'ò àlě tó irèta rìlă Kàgàwà-nyìkpó ǝ inză àkă mùtsò ǝ rò, ndíní àlě konzi tí Kàgàwà, yà ìpírǝnga nà aríí dhòdhóhónganà ale bhă kasu.

¹⁵Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Krístò ní ìndrù nzínzì ǝ arí ide Kàgàwà mànà ale, ndi Kàgàwà ònzì ìndrù mànà ǝwátana tó ungbòta ǝ. Ndi dhu otù ǝ ní ndi, kòkò Kàgàwà únzì ale ríí inè 'àbà dhòdhóhónganà nà rádi dhu, yà kăkò fíndă lăkă fíyò dhu. Kóró i dhu rădù àkă Krístò náavè ndíní ndi nduwè tí kăkă wemberè tó ungbòta tó kàsùmì ǝ dhu nufá ale mà fíyò afátă ǝ rò dhu-okú dò rò. ¹⁶ǝvè ndi ndòvè rórò ìndrù avò dhu náape ìí inè, ní dhu àkă wă kitè dhu wò ndi dhu navò ale ròvè wă, tdě ka konzi ndi ale unò dhu rò. ¹⁷Obhó tí, ǝvè ndi ndòvè rórò ìndrù ǝvò dhu ríí tina nà ndi ale ǝvè dhu-dzidǝ. Pbètù, kà rí mbă kà nà àdì ndi ale àdì ìpírǝnga nà ònă kàsùmì ǝ. ¹⁸Ní ndi dhu bhèyi tí, wemberè tó Ungbòta mà Kàgàwà ìli nză inză azu àpè ndùfu rórò. ¹⁹Obhó tí, wemberè tí Músà náavò yà Kàgàwà abhè fonă Hyátă kóró kóró ale tò. Wò dhu-dzidǝ, kidyi ìkỳì-akpá-nzo-azù mà ìndrì-akpá-azù mànà, ndàngbò atdíkpá idha nà. Ndirò, kidyi ***hisop** tí kátina itsu-dòkă, ndisò àlălă tàmă-ikă ní ka kòbhòlò imbi ní, ndàdù ndi azu ùvò ní Hyátă tó bhùkù-dò ndirò kóró ale dò. ²⁰Ndirò kădù àtìnà: «Yàrí ní ndi Kàgàwà uyá ndíní nyí nyongó tí ifună Ungbòta itè rí azu.» ²¹Músà núuvò ndi azu átò Hemě-dzà dò ndirò kăvò ka sòmă tó dhu-tsí dǝ kóró. ²²Ndirò, Hyátă ka kàndà rò, mbèmbè kóró dhu ù'ò arí rìlă Kàgàwà-nyìkpó ǝ dhu ní perè tí ka kàbhù ìză-azù ùfù ndi dhu. Ndirò, inză azu ùfù ndi rò, Kàgàwà rí nzí adù ìndrù tó nzérenga núbă.

²³Nírò, ndi nàla dhu ní yà òrù-akpă ò aríí dhu tó ǝfí itè arí dhu nú'ò ka rarí azu ní rìlă Kàgàwà-nyìkpó ǝ. Pbètù, obhóna dǝ ka kí Kàgàwà ùlě dhu rónzina ní yà atdíđò fíndă ídzìnga ósè ìză-azù tó perè dònă perè. ²⁴Obhó tí, Krístò atsu ònă Atdíđò ħlă Ngari ní nzí yà ìndrù-òtsú ǝsì ngari. Yà ìndrù-òtsú ǝsì ngari níí yà obhónă Atdíđò ħlă Ngari nyú tó ǝfí kèlě nítè rí ngari. Pbètù, kàtsù òrù-akpă ò yà Kàgàwà aradí i, ndòngò àmbè ndítsò dǝ Kàgàwà-rò àlě-okú dò rò. ²⁵Yà atò nàarírà dhu bhèyi, Pbàyàhúdí tó pbàkùhání tó ádròdrò ale dǝ Kamă nóongónă òtsù atdí-gùna tí Atdíđò ħlă Ngari ò. Kòngónă òtsù ànyì perè tí ndi ndábùhàna Kàgàwà tò ìză-azù nà fonă. Pbètù, Krístò náatsù nză Atdíđò ħlă Ngari ò òrù-akpă ò, ndíní ndi ndongó tí ndàbhù ndítírò perè tí Kàgàwà tò ibí-gùna. ²⁶Kfina gukyè ndi dhu bhèyi, ní kăkána ndàbà àpbè ibí-gùna ròpè ndi yà adzi Kàgàwà anzina dhu ò rò. Pbètù, yà adzi ǝ dhu-tsù rí ndàpà ndòdì ndi ònă kàsùmì ǝ, Krístò nítè ndi atdí-gùna kèlě tí, ndíní ndi ndubà tí ìndrù tó nzérenga, yà ndi nyú tírò ndi ndí ndipfò, ndàbhù ndi perè tí Kàgàwà tò dhu-otù ǝ. ²⁷ǝngbàtí ìli ndi ale mà rǝdona dhu ní, ndi ndòvè atdí-gùna kèlě tí dhu, ndi ǝvè-dzidǝ, Kàgàwà rădù ànyăna òtdì. ²⁸Ndi

dhu bhëyi tí átò, Krístò níípfò ndí ndòvè atdí-gùna kèlè tí, ndíní ndí ndubà tí ábhò ale tó nzérenga. Ndirò kíngoya ìngo tdítdò. Ní, kíngoya nzí ndíní ndí ndubà tí ìndrù tó nzérenga, pbétù kíngoya ndíní ndí ndígú tí ndòdò arí ale.

Krístò abhù ndí ndítírò perè tí Kàgàwà tò dhu

(Èbr 9.7-15,23-28)

10 ¹Músà bhà Ùyátá ní ìrà rírá ídì dhu tó 3fò ìtè rí àlè tò dhu, pbétù ka níí nzí i dhu nyú ìtírò. Ndi Ùyátá náazè ní kongò atdí perè-tidò kèlè núbho Kàgàwà tò yà atò náarí ìrà dhu bhëyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, kàránà nzí Kàgàwà-tí ò ríwú ale nábhù rò ríí àkàkà ale tí. ²Dhu íina gukyè wò dhu bhëyi rí Kàgàwà ùlè ale ràdù 'ù'ò 'ìlā dòtsí Kàgàwà-nyìkpò 3 atdí-gùna tí dhu tí, ní i ale náawùna nzí 'òzù rò tdítdò nzérengatále tí. Ndirò abádhí ubhàna ìzà tó perè ùbhò i í Kàgàwà tò dhu atdítdò. ³Pbétù, ndi ìzà tó perè-otù 3, ìndrù owúnà fíyó nzérenga nísè rò yà atò náarírá rò. ⁴Obhó tí, ìkyi-akpá-azù mà ìndrì-akpá-azù màrà rí nzí àdù ìndrù tó nzérenga ìndò akekpá màtí.

⁵Ní ndi dhu-okú dò rò, Krístò ìrà yà adzi 3 ònà kàsùmì 3, kàvò dhu Kàgàwà tò, ndàti:

«Nyi, nyi nyazè nzá ùbi tí ka kúbina ìzà tó perè mà, ngùkpà perè-tidò màrà kubho ìndù.

Pbétù, nyi nyabhòlò ní ngbòdu ndíní ma mabhù tí perè tí ìndù.

⁶Kàzù 3 ka kúbina ìzà tó perè mà, nzérenga t'úbàta tó perè màrà náafò nzá nyìkpónu.

⁷Ní, ma madù àtìna ìnyi ní:

«Kàgàwà, kàní ma mìrà ma-tírò, ndíní ma mɔnzi tí nyi nyòzè dhu, àdhàdhì okúdu dò rò ka kàndí pbùkù bhùkù 3 dhu bhëyi*»

⁸Àlè kàla wà dhu, Krístò ravò dhu, ndàti: «Nyi nyazè nzá, ìzà tó perè mà, ngùkpà perè-tidò màrà. Ndirò nyi nyazè nzá ùbi tí ka kúbina ìzà tó perè mà nzérenga t'úbàta tó perè màrà. Kórò kòrí dhu náafò nzá nyìkpónu.» Kàvò dhu ndi dhu bhëyi àzèmbè kórò kòkò perè núbhò ka karí àdhàdhì Ùyátá nónzi ka dhu bhëyi rórò tí. ⁹Wò dhu-dzidò kàdù àtìna: «Kàgàwà, kàní ma mìrà, ndíní ma mɔnzi tí nyi nyòzè dhu.» Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà ìpfò kòkò ìzà t'úbhota tó angyè perè kórò, ndàdù ùwunà Krístò nyú ní. ¹⁰Ndi Krístò anzi Kàgàwà òzè dhu dhu-okú dò rò, àlè'i, àlè kú'ò wà àlè, àlè rìlā nzérenga 3 rò, yà kípfo ngbòna ndàbhù perè tí Kàgàwà tò atdí-gùna kèlè tí dhu-otù 3.

¹¹Pbàyàhúdí-bvù, ìngbàtí ìli ndi ***kùhaní** mà nóongónà ìde bìlìnganà Kàgàwà-3nzí pbìndà kasu 3nzí ndi ndí rò. Kòngónà atdí perè-tidò kèlè núbho ibi-gùna Kàgàwà tò, ìnzí i perè ràdù ìndrù tó nzérenga ìtò akekpá màtí.

¹²Pbétù, Krístò náabhù perè atdí tí Kàgàwà tò. Ndi perè níí yà ádrùngbànga tó obi nà ríí, ndìtò ìndrù tó nzérenga perè. Ndirò, kàrádi pòtsò ifuta tó ngari 3 Kàgàwà bhà fangà dónà rò. ¹³Ányi, kà ròdona kòmbí dhu ní, Kàgàwà rí kórò kàbhà òmvù ábhù kà ròbè dýa dhu. ¹⁴Obhó tí, yà ndi ndabhù Kàgàwà tò atdí tí perè-otù 3, kàbhà kòkò ndi ndú'ò rìlā fíyó nzérenga 3 rò ale, ríí àkàkà atdítdò Kàgàwà-nyìkpò 3 dhòdhòdhónganà ale tí.

* 10.7 Zàb 40.7-8

¹⁵ Ndirò, ìlilá-Alafí rí ndi dhu òvò àlě tò átò. Wemberè tí, kà rí dhu òvò ndàti:

¹⁶ «Ádrùngbàlě Kàgàwà rí dhu òvò ndàti:

«Kǝkòrí idhò dzidǝ, yàrí ní ndi mà mí mǝngbò abádhí mànà ní ungbòta.
Ma mí pbàkà Úyátá nándí abádhí-afí ò,
madù àbhunà abádhí rùni.»

¹⁷ Ima, ma mí nzi abádhí tó nzérenge mà, abádhí tó afátá mànà nírě tǝtǝdǝ akekpá màtí.»

¹⁸ Kàgàwà ùbà ìndrù tó nzérenge rò, ka kí mbà perè t'úbhota-atdyú nà ndíní kǝbà tí nzérenge.

Àlě kàkǝ àlě ròwù Kàgàwà-tí'ò atdí àlě-afí nà dhu

(Èfe 2.13,18; Èbr 4.4-16; 6.4-20; 12.25-29)

¹⁹ Nírò àbanǝnzò, àlě kà'ù wà dhu, Yèsù-azù-otù ǝ, àlě rǝrí òtsù òtsù Atdídíǝ ìlǝ Ngari ò. ²⁰ Àbadhi ángbe ípírǝnga-ǝwútá tó otu àlě tò, ndi ngari-tsù ka kútò ní mberù-ba-ǝnga ndi ndábhù rùfà ndi dhu-otù ǝ. Kà-tí ní, ndi dhu rǝnzì ndi yà kǝbhù ngbòna nyú nditírò kutǝ mùsàlabhà dǝ dhu-otù ǝ. ²¹ Obhó tí, àlě kí Kàgàwà bhà idzá kóró dhu dǝ rí'í ádrùngbàlě tí wò ndi Ádrùngbǝ Kùhaní nà. ²² Ní, dhu àkǝ àlě ròwù Kàgàwà-tí'ò atdí àlě-afí nà, ndirò àkǝkǝ atdídíǝ a'uta nà. Yèsù nú'ò àlě-afí azùna ní, rílǝ atdídíǝ nzére irèta ǝ rò, ndàdù àlě-ngbò ù'ò ìlilǝ idha ní. ²³ Kàgàwà akò àlě tò ndi ndónzina dhu tó làkǝ àlě tò. Ndirò ka ní ndi ndùnò dhu ìfù arí ale. Ní dhu àkǝ àlě ròvò wò ndi àlě kóǝna ndíní àlě kabá tí dhu kǝngba ìnzì àlě kí àlě ìngyě rórò. ²⁴ Ndirò, dhu àkǝ àlě rǝndà àlě dǝ nga mběyi àlě nzínzì ǝ, ndíní ndi dhu abhù tí àlě àlě ròzè àlě àlě nzínzì ǝ, àlě rǝdù àmbe ídzi dhu ònzì dǝ. ²⁵ Dhu àkǝ nzá àlě rùbhà atdíkpá àlě kí àlě-tsù ùndù dhu, àdhàdhì atdíǝhená ale arǝnzina dhu bhěyi. Ndirò, dhu àkǝ àlě ròngò àlě-afí àbhù ròtsì ǝbí àlě nzínzì ǝ. Àlě kàkǝ àlě rǝnzì dhu ndi dhu bhěyi, nyí nyàla wà Ádrùngbàlě Yèsù rǝngo ònǝ idhò rí ndìndù dhu dhu-okú dǝ rò.

²⁶ Obhó tí, àlě kapé àmbe nzérenge ònzì dǝ kisi tí, iwà àlě kùni obhónge rórò, ní Kàgàwà tó àlě kádù ùbhonà àlě tó nzérenge kǝbà tí ngǝtsi perè rí mbà tǝtǝdǝ. ²⁷ Pbétù, ndùbhà rǝdù àlě tó dhu ní, àlě ǝ ǝǝóna, àlě kí Kàgàwà rí anya òtǝ àlě dǝ, ndòtǝ àlě'í, rónǝ òmvù-tsè atdídíǝ órù kǝzu ní dhu òdò dhu. ²⁸ Angyi ka kongónà Músà bhà Úyátá nùkò ìngbàtí ìli ndi ale mà, nòhò ìmbǝ izù tó ale-afí na, ǝyǝ ale mà, ndirò ngǝtsi ní ìbhù ale mà níkò kǝnzì dhu tó ngàmbi tí rò. ²⁹ Nírò, Kàgàwà t'ídhùnà gàyà nǝnzì ale tí nzi àdù ododu màlipò nyú nábà? Obhó tí, ndi ale nífu nzá yà ndi nú'ò ndilǝ nzérenge ǝ rò Kàgàwà t'ídhùnà-azù, yà ìndrù nábhu rùngbò ì Kàgàwà mànà azu. Ndirò ndi ale ùnò dhu nzére yà ìndrù àbhù arí rǝni Kàgàwà bhà ídzinga kǝbhà ìlilǝ Alafí ní. ³⁰ Obhó tí, àlě kùni wà yàrí dhu navò ìndrù tó ale. Kǝti:

«Nzére dhu ùbhò ka kí nzére dhu ní dhu ní pbàkǝ kasu.

Ndirò ima, ma mubhòya ìngbàtí ìli ndi ale mà ndi ale ǝnzì dhu-bvu rǝ.

Ima Ádrùngbàlě Kàgàwà, ma mitǝiya ndi pbàkǝ ale-ànyǝ.» ³¹ Kàgàwà, yà ípírǝnga nà arí'í dhòdhóhonganà ale-fǝ ìndrù rísì dhu ní ǝǝóna àkǝ kǝnzì atdídíǝ dhu!

* 10.17 Yèr 31.33-34 * 10.22 Uvt 29.4; Zèk 36.25; Èfe 5.26 * 10.28 Tǝr 19.15

* 10.30 Tǝr 32.35-36

³²Nyirè pé yà angyi ndi nanzi rùkú dhu, yà Kàgàwà awù nyikú nga ònà kàsùmì ʒ. Nyi nyabà àpbè abho nyú indrù-fʒ, pbétù nyi nyandù i àpbè-dzi kóró. ³³Atdíghenà kàsùmì ʒ, ka kowúnà dhu ùnò rʒ nzére nyi ní, kadù àvu rùkú ábhʒ ale-ònzí rò. Ndirò ngèkpà kàsùmì ʒ, nyi nyowúnà nyàpbò rʒ atdíkpà kòkò ròyà ka kávu ale màná. ³⁴Nyi nyabà izu kòkò imbi-dzà ò iʒ ale dʒ, nyàdù fukú dhu-tsí ùdhà ka kí dhu náʒ dhèdhe nyú nà, nyi nyuni dhu inè nyi ràrfi idzi dhu-tsí, yà mbéyi nyú rfi ndirò dhòdhóhóngà nà rádi nà dhu-okú dò rò. ³⁵Nírò, nyi nyàkà nzà nyùbhà fùkú aʒuta, ndi aʒuta rí ádrùngbà perè nyú nàbhù nyàbà nídhuní. ³⁶Nyi nyàkà nyíðò affiku obvò, ndini nyi nyonzi tí Kàgàwà ózè dhu, kà ràdù yà ndi ndakò fíndá làká fùkú dhu nàbhù fùkú. ³⁷Obhó tí, ìlìlā Andítá ò Kàgàwà ràtina:

«Kàsùmì ùbhà ndi akekpà nyú!

Ndi kàsùmì ní yà àkàkà ndirà ale rírá ònà.

Kà rí nzi àdi ádzi inzà ndi ndirà róròʒ.

³⁸Obhónángatále tí rfi nyìkpódù ʒ ale, rādù iʒ ipìrɔ́nga nà ima ndi ndàʒu dhu-otù ʒ. Pbétù, kápé ndàdù olù pbìndà aʒuta ʒ, ní affidu rí mbà àdù iʒ dhèdhe nà kà dʒ*»

³⁹Pbétù, àlèʒi na, àlè ní nzi olù rādù ʒadu, ʒadù ùwí ale. Àlè ní iwà Kàgàwà náʒu ale, ndini ndi aʒuta nòdò tí àlè tó ipìrɔ́nga.

Pbàisràyéli tʒábhúya nzínzi ò Kàgàwà naʒu ale

(Zàb 33.6,9; Yùw 8.56; 1Pé 1.8)

11 ¹Kàgàwà àʒu indrù rí dhu-tì ní, ndi ale ràʒu dhu, àbà ndi ràrfi yà ndi ndòdona Kàgàwà abhù tí fíndà dhu nábà. Ndirò kà-tì ní, inè rfi dhu tí ka kí inzà ka kàpè àlána dhu àʒu dhu. ²Ndi aʒuta-tidò nà àlè tʒábhúna iʒ dhu-okú dò rò, Kàgàwà awe idzi dhu abádhí dʒ.

³Kàgàwà àlè káʒu dhu-otù ʒ, àlè kèni dhu, Kàgàwà ranzi òrù-akpà mà yà adzi màná òtèna ní tí. Kà-tì ní, yà adzi ʒ àlè karálana kóró dhu-tsí Kàgàwà rabhòlò i òtèna, yà inzi rí ʒalà dhu ní.

⁴Àbèli náaʒu Kàgàwà dhu-okú dò rò, kàbhà idzi perè nyú Kàgàwà tò, ròsè Kàyinà àbhù perè dònà. Ní kàbhà aʒuta-okú dò rò, Kàgàwà azù ka obhónángatále tí, ndi nyú tírò ndi ndaʒu kàbhà perè idzi dhu tí nídhuní. Ndirò ndi aʒuta-bvu rʒ, iwà màtí ndi ndavè rórò Àbèli arfi inè àlè tò ndi ndarí dhu òvo indo màtí rʒ*.

⁵Ènòkà náaʒu Kàgàwà dhu-okú dò rò, Kàgàwà adyi ka yà adzi ʒ rò, ròdzi òrù-akpà ò inzà òve-dzi nìné rórò. Ka kala nzà ka tdítðʒ, Kàgàwà adyi ka, ròdzi òrù-akpà ò dhu-okú dò rò. Obhó tí, ìlìlā Andítá rí dhu òvo ndàti, tdù Kàgàwà odyí ka, ròdzi òrù-akpà ò rò, Kàgàwà razù ka nyìkpóna nòfò dhu ònzi arí ale tí*. ⁶Nírò, ìmbà aʒutá na, indrù rí nzi àdù Kàgàwà-nyìkpò nòfò dhu ònzi. Obhó tí, Kàgàwà-tiʒ ndi nòzè ndòndri ale náká ndàʒu dhu, inè kà ràrfi, ndirò kà rari idzi dhu ònzi ndòne rí ndini i ala tí ndi ale tò.

⁷Nwà náaʒu Kàgàwà dhu-okú dò rò, Kàgàwà avò dhu kà tò yà inzà ka kàpè àlána angyi dhu dʒ. Ní káʒu Kàgàwà òvò fíndà dhu obhó dhu tí, ndàdù i úgu

i 10.37 Ìrà rírá dhu tí ka kátina iró ale ní Màsiyà. * 10.38 Hàb 2.3-4 * 11.4 Opt 4.4

* 11.5 Opt 2.24

òná atdíkpá pbi idzá-bhà mànà *sàfinà nòsì. Ndi dhu-otù ǝ, ndi Nwà abhù Kàgàwà ròtdì anya yà adzi ǝ kórɔ ngùkpà ale dǝ, ndi Kàgàwà ràdù kòzù obhó-nángatále tí kàbhà a'uta-okú dǝ rǝ.

⁸Àbràhamù náa'u Kàgàwà dhu-okú dǝ rǝ, kǐfù Kàgàwà ànzì ndi dhu, ndìvà ndi ndàrà yà Kàgàwà ǝkǝ fíndá làkà fíndà, ndíní ndi ndadì tí kàmàna tí pbi rǝ. Kùbhà pbindà pbi ný, ndàdù àrà inzà ndi ndùni ndi ndàrà i nga mà rǝrǝ. ⁹Pbindà a'uta-okú dǝ rǝ, kǝngónà àdi wǝ fíndá làkà Kàgàwà akǝ fíndà pbi rǝ ǝ àdhàdhì olo bhèyi. Ányì kǝngónà àdi hemě-dzà ǝ, àdhàdhì Ìsakà mà Yàkǝbhǝ mànà náadù òko átǝ hemě-dzà ǝ dhu bhèyi. Abádhí tǝ Kàgàwà akǝ ndi làkà átǝ. ¹⁰Obhó tí, Àbràhamù ambénà òdòná dǝ ndàla dhu ní, Kàgàwà ný ndi-tírǝ udhé, ndàdù ǝsinà pbanga, yà atdíǝ kǝrù pfǝna rǝdzǝ pbanga*.

¹¹Sàrà ný mà átǝ náa'u Kàgàwà. Ní, inè kà rǝrǝ ìngò-àyi tí, ndirǝ mùlàyì-ngba ný tí rǝrǝ, Kàgàwà abhù ka ràbà pbàdzukuru àbà kà rǝ ní onzi. Kàbà ndi onzi, kǝ'u dhu àbhù Kàgàwà ràrǝ yà ndi ndakǝ làkà àbhù ràkà dhu-okú dǝ rǝ. ¹²Ndi dhu-okú dǝ rǝ ní ndi, Àbràhamù, àzembè ɔve kèlě òdǝ rǝ ale bhà pbàdzukuru ní rǝ abhò ný àdhàdhì yà inzǝ rǝ 'zù ǝrù-akpà-ný rǝ alali, ndirǝ ádrùngbà rǝrù-bidǝ ɔsǝkpǝ-bvù tí.

¹³Kǝkǝ ale kórɔ núwè fíyǝ a'uta ǝ, inzà i àbà yà Kàgàwà akǝ fíndá làkà fíyǝ dhu rǝrǝ. Pbétù, abádhí ala ka itse rǝ, idhèya ràdù ndika ní. Abádhí avǝ dhu kpangba 'àti, yà adzi ǝ i ràrǝrǝ àdhàdhì olo bhèyi, ndirǝ abhi ǝ rǝrǝ ale bhèyi. ¹⁴Obhó tí, wǝ dhu bhèyi rǝte ale rǝtèna kpangba dhu ní, i ràrǝ fíyǝ pbi ný nǝne. ¹⁵Abádhí irèna gukyè angýíta tí i uvò 'òwù fíyǝ pbi rǝ dhu, ní abádhí àbáyana àbà ányì i i 'àdù òná kàsùmì. ¹⁶Pbétù, abádhí-atdyú ný ní rǝ yà mbèyi ný rǝrǝ atdíǝ rǝsè pbi rǝ dǝ. Ndi pbi ní ǝrù-akpà ǝ nga. Ní ndi dhu-okú dǝ rǝ, Kàgàwà-ný rǝ ní ǝwù abádhí tǝ Kàgàwà tí ka kǝ ndànzi rǝ, iwà ndi ndabhǝlǝ pbanga abádhí tǝ nídhunì.

¹⁷Pbindà a'uta-okú dǝ rǝ, Àbràhamù níipfo idhùnà Ìsakà, ndàbhù perè tí Kàgàwà tǝ yà Kàgàwà amvù kàbhà a'uta òná kàsùmì ǝ. Kǝ'u, ndipfo ndi atdí tí rǝrǝ idhùnà, ndàbhù perè tí, àzembè iwà Kàgàwà akǝ làkà fíndà rǝrǝ. ¹⁸Kàgàwà avǝ dhu kà tǝ ndàti: «Ìsakà-otù ǝ nga ní ndi ný ný pbàkù dhu tí ka kátina pbàdzukuru àbà ní*» ¹⁹Àbràhamù náa'u dhu Kàgàwà ràrǝrǝ inè ndàbhù Ìsakà rǝngbè ndi ɔve-bvù rǝ. Ndi dhu bhèyi ní ndi Kàgàwà adù Ìsakà àdu tǝdtǝ kà-fǝ ǝ, àdhàdhì ɔve-bvù rǝ ndi nǝngbè ale bhèyi.

²⁰Ìsakà náa'u Kàgàwà dhu-okú dǝ rǝ, kǝso idhùna Yàkǝbhǝ mà Èsawù mànà, ndǝvǝ olùnà rǝ i nǝnziya abádhí rǝ dhu abádhí tǝ.

²¹Yàkǝbhǝ náa'u Kàgàwà. Ní, íkyèrǝ ndi ndòdì ndíní ndi ndǝvè tí rǝrǝ, kǝso idhùnà Yǝzefù bhà inzo atádtírá ǝ, pbindà mùgǝ-tsàdǝ ndi ndàgù ndi, ndàmbe Kàgàwà ùle dǝ rǝrǝ.

²²Yǝzefù náa'u Kàgàwà. Ní, íkyèrǝ ndi ndòdì ndíní ndi ndǝvè tí rǝrǝ, kǝvǝ dhu Mísrì tǝ pbi rǝ rǝ Pbàìsràyélì rǝvǝ òná kàsùmì dǝ. Ndirǝ, kǝyá dhu kpàna ka kǝnziya tí dhu dǝ.

²³Músà t'ábanà mà kà-tsánà mànà náa'u Kàgàwà. Ní Músà tǝ ngbángba íyànà ùgù rǝ, abádhí anzi nzà Mísrì tǝ pbi rǝ ádrùngbà kamà bhà uyátá ùkǝ i i dhu-òdǝ. Ní, abádhí arù ndi ngbángba ràrà àhu ìbhù àbì tí. Obhó tí, abádhí ala dhu ka ràrǝ atdíǝ áya ngbángba.

²⁴Músà náa'u Kàgàwà. Ní kítdègu òvi ndàhu ádrùngbă, ní kùvó ndi dòtsi ìnzí kanzi ndi Mísri tó pbìrì ǝ ádrùngbă kamà t'ívanà bhà ingba tí. ²⁵Kăzè dhu ní 'òngò àpbè àbà atdíkpá Kàgàwà bhà ale mànà, ròsè Mísri tó pbìrì ǝ bhà tó nzénga ǝ idhèna rí ndíkă idó kàsùmì ǝ tí dhu dónă. ²⁶Ndirò, Músà tó, ndi ní ka kí dhu ùno nzére àdhàdhì Màsiyà ní ka kuncya dhu nzére dhu bhèyi dhu ní ǝ idzi dhu, ròsè Mísri tó pbìrì ǝ ònzi àbà ndi ndí dhu dónă. Obhó tí, kămbénà òdónă dǝ dhu ní, Kàgàwà ubhòya ndi ní perè. ²⁷Pbìndà a'uta-okú dò rò, kăhù Mísri tó pbìrì ǝ rò, ìnzí ndònzì ádrùngbă kamà bhà nàwí-òdò. Ndirò kădù nzá ndi olù yà ndi ndùdhè ndi ndònzì tí dhu ǝ, àdhàdhì àlă rí Kàgàwà, yà ìnzí ka karí àlăna ale àlă ale bhèyi. ²⁸Ndi pbìndà a'uta-okú dò rò, kăpè ***Pásika** tó m̀hèndù. Kùyá dhu Pbàisràyéli tó, r̀vǝ ǝzà-azù fíyǝ tsàtsù rǝ, ndíni yà ìndrù-tse òtdí rí màlàyikà nókýe tí nzí abádhí tó senzo tó kpabhà nzónzo.

²⁹ǝ Pbàisràyéli náa'u Kàgàwà. Ní abádhí udà Òlòlù ádrùngbă r̀rèrǝ ònă àdhàdhì adzi-kpa dǝ ì úda dhu bhèyi. Pbétù, Mísri ǝ bhà nítdègu dhu àpà 'ònzì ndi dhu bhèyi, ní idha agbù ndi abádhí dǝ, tsèya ròtdì ndi.

³⁰Pbàisràyéli tó a'uta-okú dò rò, Yèrikò tó kígò-ngbò ka kákpòrò ní odu tó kàlì núugòlò ndi, ndìtsi obvò, àrùbhù idho tí abádhí àkpòrò ngbòna rò.

³¹M̀nyòni tó atdí tsìbhále, Ràhabà tí kátina náa'u Kàgàwà. Ní, fíyadhíyà mà ka kakyè nzá atdíkpá fíyǝ kígò ǝ bhà kàkà ì nuvò ìnzí 'òngò Kàgàwà-tsù dhu nífu ale mànà, fíyadhíyà akò abhábho màr̀ngà ǝ dhu-okú dò rò.

³²Nírò, ma mí àdhu ùno t̀dtí dǝ? Obhó tí, kàsùmì àbhu nzá ma mawè dhu Gidìyonì mà, Bàrakà mà, Sàmusonì mà, Yèfutà mà, Dàwudì mà, Sàmolè mà pbànábí mànà nàndà dhu dǝ. ³³Kàgàwà ì a'u dhu-okú dò rò, kǝkò ale nzínzi ǝ atdídhénà ale nánzi ádròdrǝ kámá tó pbìrì ǝ ale lè mà, ngùkpà ale ràdù obhó-nànga tó dhu ònzì. Ngùkpà ale abà Kàgàwà akò fíndá làkà fíyǝ dhu, ngùkpà ale utsi àrì-tsù, ³⁴ngùkpà ale ivé atdí dǝ r̀ròrǝ kàzu, ngùkpà ale ùgu ì àpà ka kí kòkyè ìla tó ìla tó obhi-akpá ní dhu ǝ rò, ngùkpà ale ì ǝ mbà òbì nà, pbétù Kàgàwà adù ì-tsí àbhu ròtsi òbì. Ila t'úgyeta ǝ, ngùkpà ale itè ì òbitále tí, 'adù ìnzí ní fíyǝ pbìrì ǝ pbànówí lè mà ònzì, 'òdì ròtsè. ³⁵Atdídhénà vèbhále náa'u Kàgàwà. Ní abádhí ala ì t̀dtí dǝ nzínziyà ǝ rò ùvè ale mànà, iwà Kàgàwà àbhu r̀ngbe ì òvè-bvù rò r̀ròrǝ.

Ngùkpà ale-tsí rǝ ka kavù atdí dǝ ràla òvè-ngbò nyú. Pbétù, abádhí uvò ì ìnzí kùkòlò ì àpbè ǝ rò, ndíni ì ùvè dhu-dzidǝ Kàgàwà abhèya tí 'ùngbe ì òvè-bvù rò, 'adù idzi ípìr̀nga nyú nábà. ³⁶Ngùkpà ale-tsí ka kígò, kadù ùvinà asé ní. Ndirò ngùkpà ale ka kusó àdrà-mbì dǝ, kadù ùdónà imbi-dzà ò. ³⁷Ngùkpà ale-tsí ka kakyè, kubvù odu ní, ngùkpà ale-ònga àzè kadù isí ní. Ndirò ngùkpà ale ka kakyè ìla tó obhi-akpá ní. Ngùkpà ubhi 'àmbe òrì dǝ akye, tà mà-ndi mà, ndirò ìndrì-ndi mà ì ùfǝ ròyà r̀ròrǝ. Abádhí rǝ kóró dhu atdì ndi. Ndirò ka kavù abádhí rǝ, kònzì nzére dhu nyú ròyá. ³⁸Kǝkò dhu bhèyi ale-tidǝ náakà nzá 'òkò yà nzére adzi ǝ. Abádhí àrì akye r̀ngù ǝ ndirò pbìrì dónă. Ndirò abádhí ongónà òko odu ò rí ǝ ibhu ònă ndirò adzi ò rí ǝ ibhu ònă.

³⁹Kǝkò ale kóró náa'u Kàgàwà. Ní ndi dhu-okú dò rò, kăwè idzi dhu abádhí dǝ. Pbétù, ì ale náabà nzá yà kăkò fíndá làkà fíyǝ dhu. ⁴⁰Kàgàwà ì ǝ iwà ndi ndùdhe idzi dhu nyú àlè tò rǝ. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kăzè nzá ndi dhu ràkà abádhí tó víya dǝ rò ìmbà àlè'í na.

Kàgàwà arí nzére dhu isò àlě tò málipò ní ndíní ídzinga nibho tí àlě tò dhu
(1Kò 9.24-27; Fìl 3.11-14; 1Pé 2.21-24)

12 ¹Àlě nàndà dhu nǐ, kǒkò fíyó a'uta nitě kpangba ale tó ádrùngbǎ ihé nyú nákpòrò àlě-ngbò átò. Nírò dhu àkǎ àlě rǎwà yà àlě-tsù ètò rádù ìnzí àlě ràmbe òwu dǎ angyi a'uta ǎ kóró dhu-tsí. Ndirò, dhu àkǎ àlě rǎwà nzérenge yà isò tí arí ndàpǎ àlě-rǎ dhu, àlě rádù àmbe òtse dǎ yà Kàgàwà áví àlě ròtsè ònà ɔngu ǎ, ìnzí àlě kí àlě ìngyě rórò. ²Dhu àkǎ àlě rǎdǐ àlě-nyìkpó Yèsù-rǎ tí. Ka ní ndí àlě tó a'uta apè ndí dònǎ rò ale, ndirò kàbhù rádù rǐ ò àkǎkǎ a'uta tí ale. Obhó tí, kǎndù mǎsàlabhà dǎ ka kí ndùtò ndòvè dhu-dzi, ìnzí ndàbhù nyina rǐwù ndí ɔve-tidò nǐ. Kǎnzí ndí dhu iwà ndí ndùni olùnǎ rò ndí ndàbàna dhèdhe nídhuní. Ní kòmbí, kà rǐ òrù-akpà ò ndí ndàdì Kàgàwà bhà Ádrùngbǎ kamà tó tombi tó fangà dònǎ rò rǐ. ³Dhu àkǎ nyǐrè ka, yà nzér-engatále náandrò ndí atdíǎ dhu-dzi nandù ale. Ndi dhu bhèyi ní ndí afíku rǐ nǐ àdù ndingye, ndí dhu rádù nyǎdu olù. ⁴Obhó tí, wò nzérenge lèma nyí nyonzi tí nyí nyúgyena ila ǎ, nyí nyàpè nzá nyúgye rǎrà àhu nyí nyúve dhu ò. ⁵Ndirò, nyí nyàdzo tí nzá wà yà pòndà inzo bhèyi Kàgàwà rǐ afíku àbhù ròtsi ɔbi ní ɔte rǐ rǐ? Kà rǎtina:

«Pbàńgbá, àpé nyala Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ nyisò málipò ní dhu nzére dhu tí.

Ndirò, àpé nyabhù afínu rǐngyě ndí dènú kà rǐrè rò.

⁶Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà arísòna málipò ní ale ní òzè ndí ndózè ale.

Ndirò, àbadhi arí itina ale ní pòndà inzo tí ndí ndùni kóró ale*»

⁷Nyí nyàkǎ nyòndù Kàgàwà rǐ nyisò málipò ní dhu-dzi òndù tí, kǎrí dhu ònzí rùkú pòndà inzo bhèyi nídhuní. Ádhi pǎ ingba ndí ìnzí àbanà arí nzére dhu isò fíndà málipò nǐ? ⁸Ìnzí Kàgàwà apé àdù nzére dhu isò fùkù málipò ní kóró pòndà inzo isò ndí ndarí dhu bhèyi, ní nyí ní nǐ kàbhà obhónà nzónzo, pǐtù nyí ní iri nzónzo. ⁹Ndirò yà adzi dǎ àlě t'ábaya náarí nzére dhu isò àlě tó málipò ní àlě rádù òfu. Nírò dhu òfò tí nzá nga àlě rǐfu àlě t'Ábanà Kàgàwà, ndíní àlě nabhù tí àlě ràbà dhòdhóhóna tó ípírɔnga? ¹⁰Obhó tí, àlě t'ábaya náarí nzére dhu isò àlě tó málipò ní ákě kàsùmí kèlě tí, nyìkpóya nòfò dhu bhèyi. Pǐtù Kàgàwà arí kǐsǎ àlě tó ndíní ídzinga nibho tí àlě tó, ndàdù àlě àbhù àlě rǐ ò ililǎ ale tí ndí bhèyi. ¹¹Àlě isò ka kí málipò ní ònà kàsùmí ǎ, àlě karí nǐ ndí dhu àlǎ dhèdhe tí àlě tó, pǐtù àlě karí kalǎ izu ibho rǐ àlě tó dhu tí. Pǐtù olùnǎ rò, ídzi dhu nàla ndí malipò-nyutsi ale náarí àbanà itse tí dhu ní mǎràngà ǎ affya ròko dhu mà, obhónanga tó dhu ònzí ò Kàgàwà-ònzí dhu màna.

¹²Nírò, dhu àkǎ nyàbhù kǒkò ò òngyě okùku mà, kǒkò òvì rǐví ɔtɔdyàku màna rǐdzò. ¹³Dhu àkǎ nyòbhòlò túrútúré ikò otu pǐfku tò, ìnzí òtsòtsù ale-pfò nabhù tí rǎvo, pǐtù ndíní abádhí nabhù tí rùgu ògù tí.

Ìnzá dhu àkǎ ìndrù ròkò ìnzí ifu Kàgàwà-tsù dhu dhu

¹⁴Dhu àkǎ nyòñè mǎràngà ǎ nyí nyóko kóró ale màna dhu, ndirò Kàgàwà-nyìkpó ǎ nyí nyóko ilá nyí nyilǎ rórò dhu. Ìmbǎ kí ò ndí dhu bhèyi rò, Ádrùngbǎle Kàgàwà-nyìkpa àlǎ rǐ ale rǐ ò òmbǎ atdí mǎtí nzínzikù ǎ. ¹⁵Dhu

* 12.6 Mbà 3.11-12

àkà nyàndà nga mběyi ìnzí nízínzíkù ǝ atdí ale mà ràsà Kàgàwà rí ndàsò ní asota. Ndirò dhu àkà nyàndà nga mběyi átò, ìnzí nízínzíkù ǝ atdí ale mà níí'í tí ábhǝ ale ìnzà rí ale tí, ádhàdhì ògyògyè atdídhénà itsu-vé náarí dhu ìnzà dhu bhěyi. ¹⁶Nízínzíkù ǝ atdí ale mà náká nzá ndí'í mǝnyònitále tí, ndirò ìnzí arí Kàgàwà bhà dhu-tsí ifù ale tí. Nyí nyàkà nzá nyònzí dhu Èsawù náanzí dhu bhěyi: kàbhù sengba tí ndí ndí'í dhu tó pbindà obhónánga kodzi áké ònyù-ngba rǝ dhu bhěyi. ¹⁷Ádhàdhì nyí nyúni dhu bhěyi, olùná rǝ, kǝzè àbanà raso ndí, pbétù ndí kà t'ábanà adù ndí dhu àsà àsà tí. Kǝmvù mbà ndòdzí ndíní àbanà ugèrè tí pbindà irèta, ní ndí dhu akà nzá kà tò.

¹⁸Obhó tí, nyí nyòwù nzá ùvò yà ngbǝna àpbala ka kádù yà adzi ǝ pbìrì-tí'ò, ádhàdhì Pbàìsràyélí náawù ùvò Sínayí tí kátina pbìrì-pfò rǝ dhu bhěyi. Abádhí ala ndí pbìrì dǝ rǝrù atdíddǝ kǝzù, ndí pbìrì dǝ ndí nìbvù mbìl'ùtì ìnǝfà, ndirò kà dǝ rǝpìlì àpùpù. ¹⁹Abádhí ìrì wàndà-tù mà, Kàgàwà-tù màná. Ní kǝkò dhu ì ìrì rǝ, abádhí itsò ì Kàgàwà rǝ ìnzí ǝtè tí fíyò tǝtǝdǝ. ²⁰Abádhí andù nzá fíyò ka kùyà dhu-dzi. Ndi Ùyátá ní'í: «Yàrí pbìrì-ngbǝ àpbàlǝ rí dhu kóró ní'í'ina mbà ìzà màtí, náká kubvù odu nǝ rǝvè".» ²¹Ndirò, abádhí ala ndònzí rí rǝ dhu ní'í ǝdǝ àbhù rí rǝsì atdíddǝ ìndrù ò dhu. Ní Músà adù àtìná: «Ma mǝ'í ǝdǝ nà" ndirò ma mívi ìvì tí.»

²²Pbétù, nyí nyòwù ùvò ìkyèrǝ tìná ní Sàyuni tí kátina pbìrì, yà Kàgàwà, dhò-dhódhónganà arí'í ìpìrǝnga nà ale bhà pbanga náarí dǝnà pbìrì. Ndi pbanga ní òrù-akpà ǝ Yèrùsàlemà tǝ kigò, yà màlàyíkà tǝ lufù-tsù náarí 'ùndù, 'ònyù mùhe-ndù ònà pbanga. ²³Nyí nyòwù wà ùvò ìkyèrǝ Kàgàwà bhà senzo, yà iwà kùndí ǝvǝyà òrù-akpà ò ale tǝ mùtù-tí. Nyí nyòwù wà ùvò átò ìkyèrǝ Kàgàwà, yà kóró ale-ànyà nitǝiya ale-tí. Ndirò nyí nyòwù wà ùvò kǝkà atdíddǝ àkà obhónángatále-tí. ²⁴Nyí nyòwù wà ùvò ìkyèrǝ Yèsù, yà àlè nungbò Kàgàwà màná ǝwátána tǝ ungbòta ní ale-tí. Ndirò nyí nyòwù wà ùvò ìkyèrǝ yà ndí nufu kǝzù-tí. Ndi kǝzù rǝtèna àlè tò dhu ní atdíddǝ òsè Àbèlì-azù rǝtèna àlè tò dhu dǝnà dhu".

²⁵Nírò, nyàndà nga mběyi. Dhu àkà nzá nyùvò nyí, ìnzí nyí'í wò fǝkù rí dhu ǝvò Kàgàwà-tsù dhu. Obhó tí, angyi ìndrù núuvò ì, ìnzí 'ìrì fíyò rí kàbhà ǝtè ǝvò yà adzi dǝ ale-tsù dhu. Ní ì ale núugù nzá Kàgàwà ràbhùna fíyò màlìpò ǝ rǝ. Ní àlè'í, yà àlè karí òrù-akpà ǝ rǝ rí dhu ǝvò àlè tò ndí Kàgàwà-tù ìrì rǝ, àlè kádù ùgu ìngbà dhu bhěyi ìnzí àlè ràbà kàbhà màlìpò? ²⁶Angyi kà-tù náabhù yà adzi rivi. Pbétù kòmbí, kǝkò làká àlè tò ndàtì: «Ma mabhùya yà adzi rivi atdí-gùna tí tǝtǝdǝ, ndirò ma mabhùya òrù-akpà rivi átò".» ²⁷«Atdí-gùna tí tǝtǝdǝ» tí kà rátina dhu-tì ní, Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí riviya, 'adù ùwí, ndíní kǝkà ìnzí rádù ìvi dhu-tsí náadù tí ndí òko.

²⁸Nírò, àlè kǝkà àlè ràbhù ǝtsò Kàgàwà tò, kìbhò yà ìnzí ònángà rádù ìvi ádrùngbànga tǝ idzi àlè tò dhu-okú dǝ rǝ. Ní àlè kǝkà àlè rùlè ka kà-nyìkpó nǝfò ulétá ní, ifuta nà, ndirò kǝdò ònzí àlè kí rǝrǝ. ²⁹Obhó tí, àlè tǝ Kàgàwà ní kǝzù arí dhu ùbì dhu bhěyi arí dhu ùbì ale.

Dhu àkà kǝnzí Kàgàwà-nyìkpó nǝfò dhu ìndrù nízínzì ǝ

(Màt 19.4-6; Rǝm 12.10,15; 1Tè 4.3-7; 1Tì 6.6-10)

13

¹Dhu àkà nyòzè nyí nízínzíkù ǝ atdí àba bhà inzo bhěyi. ²Dhu àkà nzá nyàdzò olo t'ákota rǝ rǝ. Ndi dhu bhěyi ì ì dhu ònzí dhu náabhù

atdídhená ale ràkò màlàyíkà inzà ì ùni rórò. ³Dhu àkà nyírè imbi-dzà ò ka kúsò ale, àdhàdhì atdíkpá ka kúsò nyí mànà ale bhěyi. Ndirò, dhu àkà nyírè rỳyà ka kávu ale, inè nyí nyí'í átò rỳyà ka kádù àvu ale-ngbò nà dhu-okú dò rò.

⁴Dhu àkà kóró ale rifu yà Kàgàwà unction umbátá-okú dò rò dhu. Kpatsibhále mà pbìndà tsibhále mànà náká 'òdò ì fiyò tí. Obhó tí, Kàgàwà nùtidiya mènnyòni ònzi arí ale-ànyà, imbà rí'í yà iwà ì nùmbà ale mà ndirò inzà ì nùmbà ale màtí.

⁵Dhu àkà nzá nyòzè fùrangà atdídò. Dhu àkà idhèku rika ndi yà nyí nyí'í nà fukú dhu ní tí. Obhó tí, Kàgàwà nyú ndítirò rí dhu òvo ndàti: «Ma mí nzí àdzo rùnù rò, ndirò ma mí nzí nyubha akekpá màtí*.» ⁶Ndi dhu-okú dò rò, àlè kí'í inè àlè ràti obi nyú nà:

«Ádrùngbàlè ní ndi pbàkà Mùdzànbà,

ní ma mí nzí atdí dhu-òdò mà ònzi.

Yà adzi ò ale ràdù àdhu ònzi rùdú*?»

Dhu àkà àlè rùbhà Pbàyàhúdí tó màndu-owù t'únguta dhu

⁷Dhu àkà nyírè yà angyi nyí nunda fùkú ádròdrò ale, kàkà Kàgàwà bhà òte navò fùkù ale. Dhu àkà nyàndà ingbà dhu bhěyi màtí abádhí awù fiyò ípìrìnga ùtsà dhu, nyàdù í'í abádhí í'í nà a'uta-tidò nà. ⁸Yèsù Krístò ní inzí arí ndùwù ale. Kà rí'í indo àdhàdhì yà inzí ndi ndí'íná dhu bhěyi, ndirò kí'íya ndi dhu bhěyi tí dhòdhódhònganà. ⁹Àpé nyàbhu nyí kutrà nyí yà olo tí rí'í fùkù dhèdhèrò dhu t'údheta-tidò ní. Obhó tí, afiku àkà ròtsi obi Kàgàwà bhà ídzìnga-otù ò, inzí ní ònyù-okú dò rò ka kùyà dhu ífù ka kí dhu-otù ò. Í uyátá ífù arí ale dzà nà ònzi ndi dhu rí nzí àdù akekpá màtí. ¹⁰Hemě-dzà ò rí kasu ònzi Pbàyàhúdí tó pbàkùhání náká nzá 'ònyù àlè tó *màzàbahù dō ka kùbho perè tí Kàgàwà tò dhu'. ¹¹Obhó tí, ndi hemě-dzà ò, pbàkùhání tó ádròdrò ale dō kamà ongónà òtsù izà-azù nà Atdí'ò fí'í Ngari tí kátina ngari ò, ndíní ndi ndabhù tí Kàgàwà tò, rí'í kà rí nzérenga ùba ní perè tí. Pbétù, izà-ngbòna núbì ka kongónà àdù òwu kàzù ní kóró, igi pbanga rō rò. ¹²Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ka kahò Yèsù átò igi kigò rō rò, ndíní pbìndà ale nu'ò tí azùna nyú ní, rilà Kàgàwà-nyìkpò ò.

¹³Nírò, dhu àkà nzá àlè rùngu Pbàyàhúdí tó màndu-owù. Dhu àkà àlè ròwù àlè usò Yèsù mànà, àzèmbè àlè kí àlè-itsi ònzi ka kí dhu-dzi òndù yà kàndù itsina ònzi ka kí dhu-dzi dhu bhěyi rórò. ¹⁴Obhó tí, yà adzi ò àlè kí'í mbà ádzí ràdù àdi pbanga nà, pbétù àlè kí ònena pbanga ní yà irà rí'í-rà-tsí. ¹⁵Nírò, Yèsù-otù ò, dhu àkà àlè rùbho perè tí Kàgàwà tò dhu ní, kòvò ilè àlè kí bilìnganà dhu. Kà-tì ní, dhu rākà àlè ròngò kòvò ilè kpangba. ¹⁶Ndirò, dhu àkà nzá nyàdzo ídzìnga t'ònzita mà dzà'òkù ònzi nyí nyí nzínziku ò dhu mànà rō rò. Obhó tí, wò dhu bhěyi perè-tidò núbhò nyí nyí dhu ní ndi ràdù Kàgàwà-idhè àbhu rika ndi.

¹⁷Dhu àkà nyòngò nyànda arí ale-tsù dhu iri, nyàdù abádhí ífu. Abádhí arí ndi nyòdò, ì ùni dhu ì rɔvɔyà ndi okúku dò rò ì anzi kasu tó màkùrù Kàgàwà-ònzí dhu-okú dò rò. Wò dhu bhěyi nyí nyònzí dhu dhu ní ndi ràdù abádhí àbhu rònzí fiyò kasu dhèdhe nà, inzí ì í 'ùhù rórò. Obhó tí, 'ùhù ì í rórò abádhí rí fiyò kasu ònzi dhu-nyutsi nyí nyàbàna ídzi dhu tí dhu rí'í mbà.

* 13.5 Tòr 31.6,8; Yàk 1.5 * 13.6 Zàb 118.6 j 13.10 Kà-tì ní, Pbàyàhúdí tó sòmà tó màndu ífù arí ale rārì nzí àdù àlè'í pbàkrístò tí'ò àlè kábàna Yèsù avè mùsàlabhà dō dhu-nyutsi asota nábà.

¹⁸ Dhu àkà nyĩtsò nyĩ dòkà. Mă mà'ù wà dhu mă rərĩĩ ìnè íd̀zì irèta nà, mă mózè mĩĩ íd̀zì mùtsò nà kóró dhu-tsí ʒ nídhunĩ. ¹⁹ Ma mìtdè nyĩ atdíđ, dhu rākà nyĩtsò nyĩ Kàgàwà-rɔ, ndínĩ kǎbhù tí ima madu mà tiku ʒ tsàkàtsàkà.

Itsòta

(Róm 15.30-32; Kòl 1.9-11; 1Pé 5.10-11)

²⁰ Kàgàwà arí ndi màrùngà ìbho àlě tò. Kǎbhù àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù rìngbè ndi ɔve-bvù rò. Ndi Yèsù ní ndi àlě tó ádrùngbǎ undataba, àlě'ĩ p̀bìndà tàrà tírò. Yà ndi nufu kǎzù-otù ʒ, Kàgàwà abhù àlě rùngbò àlě ndi màrà dhòdhódhóngà tó ungbòta nĩ. ²¹ Kàgàwà àkà ndàbhù nyĩ nyǒngò íd̀zì dhu ɔnzì bilinganà, ndínĩ nyĩ nyɔnzì tí kòzè dhu. Kàkà ndàbhù nyĩkpóna nòfò dhu rākà àlě-nyutsi Yèsù Krístò-otù ʒ. Ndi Yèsù àkà ilèta nà dhòdhódhónganà. Àmìnà.

Bhàrùwà ríku dóná rò andítá mà ovíta màrà

²² Àbanĩnzó, ma mìtdè nyĩ ìtdè tí, dhu àkà nyǒndù kǎkò fùkù ma màndĩ afíku otsi tí ɔbi nĩ ɔte-dzi òndù tí, ma màndĩ ka ídò tí fùkù nídhunĩ. ²³ Ma mòzè mɔvò fùkù dhu ní, àlě t'ádónà Tìmòtewù ka kíkòlò wà imbi ʒ rò dhu. Ní kǎpé ìrà àhu tidu ʒ tsàkàtsàkà, ní mă mǎdù òwu atdíkpá àbadhi màrà, mǒwù ngbòku àla.

²⁴ Òvì nyòvì nyùnda arí ádròdrɔ alɛ kóró, Kàgàwà bhà kóró ngǎkpà alɛ màrà. Ìtǎliyà tó p̀bìrì ʒ àlě t'ádóna nóvì nyĩ átò.

²⁵ Kàgàwà àkà ndàso nyĩ kóró!

Yàkɔbhò

andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrɔ́ dhu tí dhu

Dhu àla ndi kpangba yàrí bhàruwà nandí ale ràrí Yàkɔbhò tí kátina ale. Ábhɔ́ ale arí dhu ìrè ndi Yàkɔbhò ràrí Yèsù t'ádóna nzínzi ɔ́ atdí ale (Mrk 6.3). Ka ní'í Yèrùsàlemà tó kígò ɔ́ kànisà ɔ́ ádròdrɔ́ ale nzínzi ɔ́ atdí ale (Kas 1.14; 12.17; 15.13; 21.18; Gàl 2.9).

Ka kárí dhu ìrè, kà randí yàrí bhàruwà mbèmbè ifo kumi atɔ́ údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidɔ́ rórò. Ndi kàsùmi ɔ́, «ka kapè kavu atdíɔ́ Yèsù ná'ù ale rɔ́ Yèrùsàlemà tó kígò ɔ́» (Kas 8.1).

Yàkɔbhò andí dhu fíyò ní «atdí kumi dóná ɔ́yɔ́ nà rùgànda-tsù» (1.1). Ungbòta-Ayí ɔ́, i «atdí kumi dóná ɔ́yɔ́ nà rùgànda-tsù» tí ka kátina ale ní kórɔ́ Pbàisràyéíí, yà Pàlèstínà tó pɔ̀bìrì ɔ́ aróko Pbàyàhúdí mà, ngùkpà pɔ̀bìrì ònǎ ì nífàlà-tsí mànà. Pbétù, Ungbòta-Ɔwátá ɔ́, kà-tì ní kórɔ́ pbàkrístò, Pbàyàhúdí mà, ìnzí ní Pbàyàhúdí mànà (Gàl 6.16).

Yàkɔbhò andí dhu fíyò pbàkrístò nzínzi ɔ́, ábhɔ́ ale nyú ní'í nǎkùtále. Atdíhená-tsí nóongónà kasu ònzi ònzónzi Pbàyàhúdí tó inga-abábá ɔ́ (5.1-6). I ale-rɔ́ ka kávu dhu náabhù abádhí rífàlà ì yà adzi ɔ́. Ní Yàkɔbhò andí dhu abádhí tò, ndíní abádhí-afí nabhè tí ròtsi ɔ̀bì a'uta ɔ́. Kǎtì: ìnzí ka karí ídzi dhu ònzi ní ìndrù tó a'uta ràrí iwà ɔ̀vè a'uta (2.26).

Bhàruwà-nyiti ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1).
- Umvútá-ònzí dhu àkǎ kíkò pòtsó a'uta ɔ́ dhu (1.2-12).
- Ìnzí Kàgàwà arí atdí ale mà nábhù rònzi nzéré dhu dhu (1.13-18).
- Kàgàwà bhà Ɔte àkǎ kirí, kadù kàndò dhu ònzi dhu (1.19-27).
- Ìnzá dhu àkǎ kí'í ìndrù-ònga t'óvòta tó ale-afí nà dhu (2.1-13).
- Ìnzí ka karí ídzi dhu ònzi ní a'uta ní iwà ɔ̀vè a'uta dhu (2.14-26).
- Ale-idà-dò àkǎ kòdò mbéyi dhu (3.1-12).
- Dhu-ònga t'óvòta tó obhóná irèta (3.13-18).
- Yà adzi ɔ́ dhu-tsí nòzè ale ní Kàgàwà rɔ́ òmvù dhu (4.1-5.6).
- Dhu-dzi òndù ka kí dhu mà itsòta mànà (5.7-20).

Yàkɔbhò rí ìndrù nòví dhu

1 ¹Yàrí bhàruwà nàndí fùkù ní ima Yàkɔbhò, Kàgàwà bhà, ndirò Ádrùngbàlè Yèsù Krístò bhà ìnɔ́-akpà. Ma mòvì nyí kórɔ́, yà atdí kumi dóná ɔ́yɔ́ nà rùgànda-tsù tírò nyí nyífàlà nyí yà adzi ɔ́ rò^a.

a 1.1 Atdí kumi dóná ɔ́yɔ́ nà rùgànda-tsù tí ka kátina irɔ́ ní pbàkrístò, ìmbà rí'í Pbàyàhúdí màtí ndirò ìnzí ní Pbàyàhúdí màtí.

Umvútá-ɔnzí dhu àkă kíkò pòtsó a'uta ɔ dhu

(Opt 3.6; 4.7; Zèk 7.19; Mát 7.7-11)

²Àbanɔnzó, nyí nyàkă nyɔzù yà nyí nyí dhèdherò umvútá-tidò nába dhu ríí dhèdhe tí atdíɔ fùkù. ³Obhó tí, nyí nyàkă nyùni dhu nyí rapé iko pòtsó fùkú a'uta ɔ umvútá-ɔnzí, ní ndi dhu ràrí dhu-dzi t'òndùta tó ɔbi nábhù fùkù. ⁴Dhu àkă wà fùkú dhu-dzi t'òndùta rìtè ndi kɔngba, ndíni nyí nyíí tí àkákă ale nyú tí, ndirò ìmbă ròyá ndi nùbhà ndíni ì ɔnzí tí atdí dhu mà ríí ale tí. ⁵Pbétù, dhu apé íí nzínziku ɔ atdí ale mà nòtù ndi ìmbă ndíí dhu-ɔnga t'òvòta tó irèta nà dhu tí, ní ndi ale àkă ndònzí ka Kàgàwà-fó. Ní kà rǎdù kàbhu àbhù kà tò. Obhó tí, kǎrí dhu ùbhò kóró ale tò, ìnzí ndi ndí ìndrù-ɔnga òvò rórò, ndirò ìnzí ndi ndí ndingyè rórò. ⁶Ndirò, kàkă ndònzí ka a'uta nà, ìnzí affina rùguru rórò. Obhó tí, affina rùguru ale, níli ndi yà rèrè dɔ rópili àpùpù rǎbhùna ràmbe ndàwà dɔ mùkurà tó idha bhèyi. ⁷Ndi dhu bhèyi ale-tidò nákă nzá ndirè nga ndi rǎrǎdù atdí dhu mà nába Ádrùngbǎle Kàgàwà-fó, ⁸ndi ale-tidò ní pbìndà irèta-ɔnga úndò ndi ale, ndirò ùgèrè tí arí ndùgèrè pbìndà mùtsɔ ɔ ale nídhuní.

Nǎkùtále mà ɔnzítále màna nàndà dhu

⁹Nàkù tí ndi nòtù àlè t'ádòna mùkrístò nákă ndíí dhèdhe nà, Kàgàwà ìdzi ndi ɔrú nídhuní. ¹⁰Ndirò, ɔnzítále tí ndi nòtù àlè t'ádòna mùkrístò nákă ndíí dhèdhe nà, Kàgàwà ifo ndi obvò nídhuní. Obhó tí, ɔnzítále rǎdù ùda akye tí àdhàdhí irí ɔ itsu-opfò náarúda akye tí dhu bhèyi. ¹¹Adyifò náarí ndìto, ndàdù itsu itdyu, ndi itsu-opfò rǎdù 'àwà obvò, fíyó aya rǎdù ìku. Ndi dhu bhèyi tí ní ndi, ɔnzítále rǎdù àrà ɔvè yà bílìnganà ndi ndaróznina pbìndà kasu ùmbè ndi rórò.

¹²Hirò nónzì ale ní, umvúta-dzi òndù arí pbìndà a'uta ɔ ale. Obhó tí, ndi umvútá lè mà ndi ndònzí dhu-dzidɔ, ndi ale abáya yà Kàgàwà akò fíndá làkà ndi nózè ale tò dhòdhóhóngà tó ípìrɔnga tó mùkákú.

Ìnzí Kàgàwà arí atdí ale mà nábhù rònzí nzére dhu dhu

(Yòb 29.12-13; Mát 7.21-27; Gàl 6.7-10; 1Pé 2.1-2)

¹³Nzére dhu-atdyú òho rí ndòzì ale nákă nzá ndàti: Kàgàwà ràrí ndi ndi nábhù ndònzí nzére dhu. Obhó tí, Kàgàwà arí nzí nzére dhu ɔnzí. Ndirò, kǎrí nzí atdí ale mà nábhù rònzí nzére dhu. ¹⁴Ìngbàtí ìli ndi ale mà nábhù arí rònzí nzére dhu dhu ní, yà ndi ale nyú rí atdyúna òho ndònzí nzére dhu. Ndi nzére dhu náarí kídha, ndàdù ɔtsìnà. ¹⁵Ní, ndi nzére dhu-atdyú òho ka kí dhu náapé ndisè, náaródhina dhu ní nzérenga. Ndirò, nzérenga náapé ɔtro, náaródhina dhu ní ɔve.

¹⁶Yà atdíɔ ma mózè nyí rò àbanɔnzó, nyí nyàkă nzá nyàbhu nyí kutrà nyí! ¹⁷Àlè rǔ arí ndònzí ídzi dhu kóró, àlè arí àbàna àkákă atdíɔ kóró perè-tidò màna náaríwu òrù-akpà ò rò. I dhu náaríwu yà òrù-akpà-nyí rǔ arí inga nǎwù kóró dhu nanzí Àba Kàgàwà bhà rò. Ndi Kàgàwà ní ìnzí arí ndùwù, ndirò ìnzí arí ndùgèrè ndùbhà nyí ìndò ɔ i dhu-tsí bhèyi ale. ¹⁸Ndi nyú ndi ndòzè ka dhu bhèyi, kíbhò ípìrɔnga-ɔwútá àlè tò, pbìndà obhóngà tó ɔte-otù ɔ, ndíni àlè koko tí wemberè tó ngari ɔ yà ndi ndanzí kóró dhu-tsí nzínzì ɔ.

Kàgàwà bhà Ote àkă kirî, kadû kûnò dhu ònzî dhu

(Yûw 3.27)

¹⁹Yà atdíð ma mózè nyî rò àbanînzó, nyîrè yàrí ote: ìngbàtí ìlî ndî ale mà nàkă ndîî isó rádù dhu ìrî ale tí, ìnzî rádù ote òrî isó tí ale tí, ndirò ìnzî arákô akye ale tí. ²⁰Obhó tí, akye arákô ale náarî nzî obhónángá tó dhu ònzî Kàgàwà-ònzî. ²¹Wò dhu-okú dò rò ní ndî, nyî nyàkă nyàwà òtòtî dhu kóró itse nyukutsî rò, fùkú nzére mùtsò, yà isè tí arî ndisè nyukutsî màná. Nyî nyàkă nyàkò yà nyukutsî ka kózò Ote yorowà ð. Ndi Ote ní yà nyîgù rádù Ote. ²²Nyî nyàkă nzá nyîî bîya nî tí arî Kàgàwà bhà Ote ìrî ale tí, pbétù nyî nyàkă nyîî ndi Ote ùnò dhu ònzî arî ale tí, ìnzî dhu îî tí nyî nyî nyûtrâ nyî-tírò dhu tí. ²³Obhó tí, fîndà ka kúnóna Kàgàwà bhà Ote kèlè ìrî arî, ìnzî ndî ndí ndi Ote ùnò dhu ònzî rórò ale, nîlî ndî yà ndî ka kadhîná nyîna-wòyð àndà rî ndítîrò kiyó ð ale bhèyi. ²⁴Nyîna-wòyð ndî ndàndà ndàdù àrà dhu-dzidð, kà rádù àdzo ányîrð rò tí nyîna-wòyð îîná tí dhu rð rò. ²⁵Pbétù, atdyúna nyú ná arî Kàgàwà bhà uyátá-ònga àndà ndínî ndî ndûnî tí ale náso Kàgàwà rádù kà rînzîna kóró dhu ð. Ndi uyátá ní àkăkă atdíðð uyátá, ndirò ìndrû àbhû rî rîfu Kàgàwà ìnzá ka kùtu ndî ùtù tí rórò uyátá. Kàkă ndàpba ndî ndi uyátá t'ífuta rð, ndàrà kùnò dhu ònzî rð mbèyi nditò. Kàkă nzá ndàrà kirî rð ìrî tí, rádù àdzo òna nà rò.

²⁶Ndi ale apé ndòzù àkăkă dhu bhèyi ndî ndarî Kàgàwà ùlè dhu tí, pbétù ìnzî ndàdù tsùna òdò, ní ndi ale ní ndítîrò rî ndùtrâ, ndirò kârî Kàgàwà ùlè ní ulétá ní kòkórò dhu. ²⁷Àba Kàgàwà rádù òzùnà àkăkă dhu bhèyi ndirò ìmbà afátá na arî ndùlè dhu tí ale ní, yà ìzù-nzo mà abvo-ayî màná dzùnà ònzî arî fîyð àpbè ð, ndàdù ndòdò kà-nyîkpó ð òtî yà adzi ð kóró dhu rð rò ale.

Ìnzá dhu àkă kîî ìndrû-ònga t'òvòta tó ale-afî ná dhu

(Law 19.15; Zàb 82.1-4)

2 ¹Àbanînzó, àdhàdhî yà nyî nyá'ù ìlèta nà àkă àlè tó Ádrèngbàle Yèsù Krístò dhu bhèyi, nyî nyàkă nzá nyîî ìndrû-ònga t'òvòta tó ale-afî ná. ²Atdí òfò ní yàrí: Nyîrè pé dhu, ònzî tó atdí ale, yà orò tó petè mà ìdzi mùdzarù màná nùfð róná ritsù wà nyî nyùndu nyî òná idza ò, wò dhu-dzidð, ndî nùfa mberù-fî nùfð róná nàkùtále rádù itsù átò ányî-dza. ³Ní, nyî nyárí ifuta àbhû atdíðð wò mbèyi ndî nùfð ale tò, nyîtè àyàya ngari fîndà nyàti: «Ádí iró yà ìdzi ngari ð.» Pbétù, nyî nyaràdù àtîna wò nàkùtále nî: «Ínyi! Ídè uró, ndirò ngàtsi nî, ádí iró obvò màtî, yà pfòdu mà mùlî ró.» ⁴Ní, wò dhu itè tí nzá dhu nyî rarî ìndrû-ònga òvò, ndirò ndi dhu bhèyi nyî nyóznîna dhu ð, nyùnda arî dhu rarî fùkú nzére ìrèta?

⁵Yà atdíðð ma mózè nyî rò àbanînzó, nyîrî dhu! Kàgàwà náavò tí nzá nàkùtále yà adzi ð, ndínî okoya tí ònzitále tí a'uta ð, 'adù òko yà ndî nózè ale tò Kàgàwà akò fîndà làkă Idzi-kàmă tí? ⁶Pbétù nyî, nyî nyárí nàkùtále-itsî ònzî, nyàdù àmbè ònzitále ifu dð! Ní tí obhó ð ònzitále ð rùkú arávu, 'adù àmbè nyòbhù dð dhùwani ð? ⁷Ndirò, tí obhó abádhî ð yà pbàkrístò tí ka karî nyùnzî ní dükú arîî ìdzi ovc nî arî dhu ùnc nzére?

⁸Ìlîlâ Andítá rî dhu òvc ndàtî: «Nyî nyàkă nyoze òdhînu àdhàdhî nyî nyú nyî nyoze nyî nyî-tírò dhu bhèyi*.» Wòrî ní ndî òrù-akpà ð Idzi tó Uyátá.

* 2.8 Law 19.18

Ní, nyí nyapé ndi Ʋyátá ifũ, ní nyí nyònzì wà íd̀zì dhu. ⁹Pbétù, nyí nyapé dhu ònzì indrũ-ŋga t'òvòta nà, ní nyí nyònzì wà nzérenga Ʋyátá nyí nyàkò dhu-okú dò rò. Ní ndi Ʋyátá ràdè anyà òt̀dì d̀k̀k̀. ¹⁰Obhó tí, ndi ale apé kórò Ʋyátá ifũ, pbétù ndàdè atdì Ʋyátá kèlè nùkò i Ʋyátá nzínzì ð, ní ndi ale ùkò wà kórò Ʋyátá. ¹¹Obhó tí, Kàgàwà ràtina: «Dhu àkà nzá nyònzì m̀nyònzì.» Ní kàtì wà átò: «Dhu àkà nzá nyohò abvo.» Nírò, dhu apé ifi inzà nyi nyònzì m̀nyònzì dhu tí, pbétù nyadè abvo òhò, ní nyi nyàkò wà Ʋyátá. ¹²Nírò, nyí nyàkà nyòwù òte rò, nyàdè dhu ònzì àdhàdhì ànyàya Kàgàwà uncyà ale bhèyi. Ndi anyà k̀ncyà ròfò ndi yà indrũ àbhù rí rifu ndi inzà ka k̀tu ndi ùtù tí rórò Ʋyátá nònzì ka dhu bhèyi. ¹³Obhó tí, izu àbà arí ng̀kpà ale d̀ò ale rí nzi àdè ànyàna ùnò Kàgàwà rí dhu-òdò ònzì. Pbétù, Kàgàwà náabàya nzi izu yà inzì arí izu àbà ng̀kpà ale d̀ò ale d̀ò.

A'uta mà kàsũna màna

(Yòb 31.16-22; Gàl 5.6; Èbr 11.17,19,31)

¹⁴Àbanĩnzò, atdì ale ríi inè ndàtì: «Ma má'ù wà Kàgàwà,» pbétù, inzì ndàdè ndi a'uta itè pbìndà íd̀zì dhu ònzì ndi ndí indrũ tò dhu-otù ð. Ní ndi dhu tó m̀gàsù ní àdhu? A'uta tí àdè ndi ale igu igũ wòrí fòfò ð? ¹⁵Nyirè pé dhu atdì adòku mà, ndirò ngàtsi ní, atdì awèku mà r̀r̀f̀f̀ mbà m̀dzarè nà, ndirò ngàtsi ní, kà r̀r̀f̀f̀ mbà bilìnganà ndi ndóngo ònyùnà ònyù nà. ¹⁶Ní, atdì nzínziku ð ale apé àdè àtìna kà ní: «Àrà mbèyi, òvò kàzu, nyadè dhu ònyù nyalè ní,» pbétù inzì ndàdè ka dzùnà nònzì atdì dhu ní m̀t̀t̀, ní ndi dhu tó m̀gàsù nàdè ifi àdhu? ¹⁷Ní a'uta tò, kà ríi ndi dhu bhèyi tí átò. A'uta kèlè nà ka kíi vína d̀ò rò, inzì kadè àmbe íd̀zì dhu ònzì d̀ò indrũ tò dhu ní iwà òvè atdídò a'uta nà ka kíi dhu.

¹⁸Pbétù, indrũ ríi inè ndàtì: «Inyi, nyi nyíi a'uta nà, ndirò ima, ma m̀r̀f̀f̀ íd̀zì dhu ònzì indrũ tò.» Ní, ma m̀dè dhu àdu kà tò, m̀t̀t̀: «Ítè pé yà inzì nyi nyarí íd̀zì dhu ònzì ní indrũ tò pb̀k̀k̀ a'uta idù. Ní ima, ma mí dhu itè indè yà ma marónzina indrũ tò íd̀zì dhu-otù ð, inè ma r̀r̀f̀f̀ a'uta nà.» ¹⁹Nyi nyá'ù tí nzá dhu, Kàgàwà raríi atdì tí? Ní wòrí ní íd̀zì dhu! Pbétù, nyi nyàkà nyuni dhu p̀f̀m̀vò nyú mà rá'ù wà ka átò, ngbòya ràdè àmbe ivi nyú ivi d̀ò d̀ò ní. ²⁰Inyi ní m̀d̀h̀m̀! Nyi nyòzè tí wà nyuni dhu inzì ka kí Kàgàwà òzè íd̀zì dhu ònzì rórò ka kíi a'uta nà dhu rarí kòkòrò dhu? ²¹Kàgàwà azù tí nzá àlè t'á-bhunà Àbràhamù obhónángatàle tí, yà kíd̀yì idhùnà Ìsakà ndàbhù ràyi màzà-bahù d̀ò, ndíní ndubì tí perè tí Kàgàwà tò dhu-okú dò rò? ²²Nírò, nyi nyàla wà dhu kàbhà a'uta mà ranzi kasu atdìkpà kànzi íd̀zì dhu màna. Ndirò, ndi kànzi íd̀zì dhu abhù kàbhà a'uta ríi àkàkà a'uta tí. ²³Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà Andítà r̀vona dhu náadè àkà. Ndi Andítà ràtina: «Àbràhamù náa'ù Kàgàwà, Kàgàwà ràdè ndòzè obhónángatàle tí.» Ndirò, Kàgàwà adè kànzi pbìndà olo tí. ²⁴Nírò, nyí nyàla wà dhu Kàgàwà rarí indrũ òzè obhónángatàle tí ndi ndòzè íd̀zì dhu ònzì ndi ale rí dhu-otù ð, inzì ní ndi ale bhà a'uta-otù ð tí.

²⁵Ndi dhu ifi ndi dhu bhèyi tí átò Ràhabà tí kátina m̀nyònzì-àyi tò. Kàgàwà azù ka obhónángatàle tí yà kànzi íd̀zì dhu ndàkò abhàbhò pbì idzá, ndàdè àbhunà ròtsè vurò otu ònà dhu-okú dò rò. ²⁶Obhó tí, àdhàdhì yà ìmbà ale-ihè ríi ònà ale-ngbò narí iwà òvè ale-ngbò dhu bhèyi, yà inzì ka karí íd̀zì dhu ònzì ní indrũ tò a'uta ní iwà òvè a'uta.

Ale-idà-dò àkà kòdò mbèyi dhu

(Mbà 10.10; Mát 12.33-37; 13.3; Ròm 3.13-14)

3 ¹Àbanĩnzó, nyí nyàkà nzá nyíí ibí rò ***kànísà** ǝ málímó tí. Obhó tí, nyí nyúni wà dhu mbèyi nyú, mǝ málímó tírò, Kàgàwà runɔya ànyàka òrè nà atdíǝ ròsè ngùkpà ale ònǝ òtèka-okú dò rò. ²Àlè'í kóró, àlè karí dhu òfǝ abho nyú àlè-òtè ǝ. Ìnzí arí dhu àfǝ òtèna ǝ ale ní ndi àkàkà ale tí ka kádù òzùnà ale. Ndirò ndi ale ní inè rǝ ndòdò kóró ngbòna ìnzí ròtsu nzérénga ǝ ale. ³Kídyi pé ***mùhàgù** tò ǝfò. Àlè kapé sùma-dyí-ngba ùsò imbi ní kà-tsù rò ndíní àlè kòzè dhu nɔnzi tí, ní ndi dhu arí kóró kà-ngbùlù nábhù àlè rùndà átò. ⁴Nyàndà pé idha dǝ arúbhi ***bàtò** átò. Ndi bàtò rǝ ìmbǝ ìí inè ádrùngbǝ mǝtí, òpili ròpili obi nyú nà awe ràdù àmbe idzina dǝ, ní kà-rǝ ka kósò idha-tsí ákè itsu-afǝ-ngba kèlè ràdù kàbhu ùndana rí ale rǝrà òdna àtdya rǝ rǝrà ndi ndòzè i. ⁵Ní ndi dhu bhèyi tí, ale-idà ní ale-ngbò rǝ ákè dhú-ngba nyú, pbétù, kǝràdù ndòyò ndi ndònzí ádròdrǝ dhu nyú-okú dò rò.

Nyàndà pé, ákè kàzù-ngba ràdù ádrùngbǝ irí-yà-ba nyú nóbì! ⁶Ndirò, dhu rǝí ndi dhu bhèyi tí yà àlè-idà-dò ròrina ɔte tò. Ndi ɔte rǝí inè ndùbì nga àdhà-dhì kàzu arí nga ùbì dhu bhèyi. Obhó tí, àlè-idà-dò rǝí inè ndònzí kóró nzére dhu-tidò ròsè àlè-ngbò rǝ ngùkpà ngarí-nzo ònǝ. Ní àlè-idà-dò ròrina nzére ɔte náarírá pǝmvo Sitani bhà rò, ndirò kǝrí àlè tò ipírɔnga ìnzǝ. ⁷Ìndrù rǝí inè ndivú kóró ìzǝ-tidò ròngò dhu ònzí ndi ndòzè dhu bhèyi. Obhó tí kǝrí irí ǝ ìzǝ-tidò mǝ, àrè-tidò mǝ, òya dǝ arí 'àdha ìzǝ-tidò mǝ, ndirò idha ǝ aróko ìzǝ-tidò mǝnà kóró níwù ìvù. ⁸Pbétù, idàna ìvu ràdù atdí ale mǝ rǝí mbǝ. Obhó tí, ale-idà ní ìnzí arí ndingyè nzére dhu t'únɔta ní dhu, ndirò àlè tí àlè ìndrù òhò ràdù itsu ní dhu. ⁹Àlè-idà ní àlè karí Ádrùngbǝle àlè t'Àbanà Kàgàwà nílè, ndirò àlè-idà ní tí, àlè kǝràdù yà wòyòna nyú rǝ kǝbhòlò ale nòfù. ¹⁰Asota tò ɔte mǝ ofúngá tò ɔte mǝnà náarúvò atdí ale-ìí'ò rò tí. Àbanĩnzó, wòrí dhu àkǝnà nzá ndíí wò dhu bhèyi. ¹¹Òvòvù idha mǝ, ìnzǝ óvù idha mǝnà tí àdù ùvò ùvò atdí idha-bhu ǝ rò tí? Ìnzí akekpá mǝtí! ¹²Àbanĩnzó, ***mùtini-kpǝ** ì'ǝ arí itsu tí àdù ***mizèyituni-kpǝ** ì'ǝ ì'ǝ? Ndirò ngǝtsi ní ***vínyò-kpa** tí àdù mùtini-kpǝ ì'ǝ ì'ǝ? Ìnzí akekpá mǝtí! Ndi dhu bhèyi tí, ìnzǝ óvù idha náarǝhu ònǝ rò idha-dòti ní rǝ nǝí àdù òvòvù idha nípfò.

Dhu àkà kǝí òrù-akpà ǝ rò ìrà dhu-ɔnga t'òvòta tò ìrèta nà dhu

(Ròm 14.19; 1Kò 3.3; Èfè 4.1-3; Fìl 2.3; 1Pè 3.4)

¹³Dhu-ɔnga t'òvòta tò ìrèta mǝ, inga t'únita mǝnà nà arǝí atdí ale mǝ tíí inè nzínziku ǝ? Ndi ale-tidò níí rò, dhu àkà kà rìtè ndi dhu-ɔnga t'òvòta tò pbìndà ìrèta pbìndà ìdzi mǝtsɔ mǝ, pbìndà ìyònga mǝnà-otù ǝ. ¹⁴Pbétù, nyí nyapè ìí atdíǝ ógyè adha tò afíku nà, ndirò anya tò afíku nà nzínziku ǝ, ní nyí nyàkà nzá nyídzí nyí, nyòzà nyí dhu-ɔnga t'òvòta núnì ale tí. Ndi dhu bhèyi nyí nyí dhu ònzí dhu ràdù nyǝbhu nyíí tìtòtǝle tí. ¹⁵Wòrí dhu-ɔnga t'òvòta tò ìrèta-tidò ní nǝí òrù-akpà ǝ rò ìrà ìrèta-tidò, pbétù ka ní yà adzi ǝ ìrèta-tidò. Ka ní ìndrù tò ǝfò tò ìrèta, ndirò ka ní nzére-alafí bhà ǝfò tò ìrèta. ¹⁶Obhó tí, adha tò ale-afí mǝ anya tò ale-afí mǝnà rǝí rò ràdù ìí dhu ní pbàdzangǝ tí ka kǝí dhu ònzí dhu mǝ, kóró nzére dhu-tidò mǝnà. ¹⁷Pbétù, òrù-akpà ǝ rò ìrà dhu-ɔnga t'òvòta tò ìrèta-tidò nà arǝí ale ní òdna-kpa ǝ rò Kàgàwà-nyìkpò ǝ ìlǝ ale. Ndi ale ní mǝrùngǝ ìbho arí ìndrù nzínzì ǝ ale, ìyònga t'ále, ndirò, ngùkpà ale rùnɔna dhu nòzè ndífù ale. Ndi ale

ní àlè tí álè izu àbà ka kí ìndrù dǎ ní ale-afí mà, ídzi dhu ònzi ka kí abádhí tò ní ale-afí màná ní ale. Ndirò ka ní ìnzí arí ìndrù-ònga òvò, ìnzí ndàdù ìndrù ùtra ale. ¹⁸Í aróko atdíkpá màná ale àbhù arí ròkò màrùngà ǎ ale, náarózòna dhu ní màrù-ngà. Ní itse tí abádhí arádù ògùnà dhu ní obhónánga tó dhu ònzi í ale rí dhu.

Ínzá dhu àkǎ kozè yà adzi ǎ dhu-tsí dhu

(Law 19.16; Zàb 66.18; Luk 18.13-14; 1Tí 2.8; 1Yù 2.15-17)

4 ¹Yà nzínziku ǎ arí angburuta mà anya màná náarúvò àdhà rò? Abádhí náatí nǎi ùvò yà nyí nyí atdyúya òho dhu-tsí, yà nyukutsinà rò arí anya ònzi nzínziya ǎ ò rò? ²Nyí nyarí dhu-atdyú òho nyàbà, pbétù ìnzí nyàdù í dhu nábà. Nyí nyarí adha tó ale-afí na nyàdù nyàpà nyǎkyè abvo, pbétù ìnzí nyàdù atdí dhu mà nábà. Nyí nyarí anya ònzi nzínziku ǎ, nyàdù àmbe àngburu dǎ. Nyí nyarí nǎi nyí atdyúna òho dhu àbà, ìnzí nyí nyarí ndi dhu ònzi Kàgàwà-fó dhu-okú dǎ rò. ³Dhu nyí nyònzí Kàgàwà-fó rò, nyí nyarí nǎi àdù ndi dhu àbà, nzére nyí nyarí ndi dhu ònzi dhu-okú dǎ rò. Kà-tí ní, nyí nyarí dhu ònzi ndíni nyí nyabá tí idhèku ikǎ rí nyí-tírò nzére dhu kèlè. ⁴Nyí, nyí ní ìnzí arí 'òdò Kàgàwà tò ale! Nyí nyúni tí nzá dhu, yà adzi ǎ dhu-tsí òzè ka kí dhu rǎrì Kàgàwà òndrò ka kí dhu? Nírò, yà adzi ǎ dhu-tsí ná'u rí ndòzè ale ní iwà ndi nùgèrè ndítírò ndòngò Kàgàwà rò òmvù tí ale. ⁵Nyí nyirè tí nga kókórò Ìlilá Andítá rarátina: Kàgàwà òzè dhu rǎrì àlè rùbho àlè fíndà tí atdíró, yà àlè-nyutsi ongó tí àdi ndi ndili pbìndà Ìlilá-Alafí-okú dǎ rò? ⁶Kàgàwà arí ibhona àlè tò ní àdrùngbǎ ídzìnga nyú. Ndi dhu okú dǎ rò nga ní ndi Ìlilá Andítá arátina: «Kàgàwà arí ndùgye yà 'ídzí arí itírò ale nà, pbétù kàradù pbìndà ídzìnga itè yorowà nà aróko ale tò'» ⁷Nírò, nyí nyàkǎ nyíri Kàgàwà-tsù dhu. Ndirò, nyí nyàkǎ nyòdì pfòku Pòmvo-ònzí, ní kà rǎdù òku tí òku tsùkú rò. ⁸Nyí nyàkǎ nyíngò Kàgàwà-tí'ò, ní kà rǎdù ìngo tikù ò. Nyí nzérengatálè, yà fíyó irèta-ònga úndò ndi ale tírò, nyí nyàkǎ nyú'o ɔtsúku mà afíku màná rílǎ! ⁹Nyí nyàkǎ nyúni nyí nyí òná fùkú nzérenga-okú dǎ rò àpbè! Nyí nyàkǎ nyòkò izùku ǎ, nyàdù òko nyíku-dha ǎ! Fùkú ugbótá nákǎ ndùgèrè ndi ndòngò ɔdzi tí, fùkú dhèdhe rǎdù ndùgèrè ndòngò izu tí! ¹⁰Nyí nyàkǎ nyífo nyí nyí-tírò obvò Àdrùngbǎle Kàgàwà-ònzí, ní kà rǎdù nyídzi ɔrú.

Ínzá dhu àkǎ katí ale t'ódhìna nzére ale tí dhu

(Mbà 27.1; Luk 12.16-20)

¹¹Àbanínzó, nyí nyàkǎ nzá nyòtè nzére nyí ní nzínziku ǎ. Ɔdhìna ní róte nzére ale, ndirò ngǎtsi ní ɔdhìna àti rí nzére ale tí ale, nótè wà nzére yà àzè dǎ róte uyátá ní, ndirò kàti wà ndi uyátá nzére uyátá tí'. Ní ndi dhu bhèyi nyí nyònzí dhu rò, ìnyi ní nǎi uyátá ifù arí ale, pbétù ìnyi ní ndi uyátá àti arí nzére uyátá tí ale. ¹²Kàgàwà kèlè atdíró ní ndi Uyátá idì arí ale, ndirò ka atdíró ní ndi ìndrù àti rǎdù ídzi ale tí ndirò nzére ale tí. Ndirò ka kèlè atdíró ní ndi ìndrù ìgu rǎdù, ndirò ìndrù òhò rǎdù ale. Nírò ìnyi, yà ɔdhìna àti nyí nyarí nzére ale tí rò, nyí nyarí nyozù àdhi tí?

Ínzá dhu àkǎ kidzì ale ale-tírò ka kòzè kònzí dhu ùdhè ka kí rò dhu

¹³Nyíri yà ma múnona dhu kòmbí, nyí yà nyí nyarátina: «Índo, ndirò ngǎtsi ní tsútsǎ, mà mowuna atdí kigò ò. Ní mà móko ányí rǎrà àhù atdí ató nyú tí.

Mă mí mütüruzi ònzi, mǎdè màgòwè^c àbà ònà rò.» ¹⁴Nyí, nyí nyùni nzá ingbà dhu bhèyi màtí fùkú ípirǒnga níí'ina tsútsà dhu! Obhó tí, nyí nyí'í àdhàdhi òtò ròtò idha-ihè bhèyi, yà ákě kàsùmì kèlě tí arí ndàlǎ, ndàdè àwí ale-nyìkpó ǝ rò. ¹⁵Nyí nyàkǎnà nyàti: «Ádrùngbǎle òzè ka nǐ, mà mí'ina inè ípirǒrò nga nà. Ní mà mǎnzina yàrí dhu, mǎdè ndǎgà-tsí nónzi.» ¹⁶Pbétù, nyí nyáróko nyámbe nyídzi dǝ idzi tí, nyí nyòzè nyónzi dhu ùdhè nyí nyí rò. Ní kórǝ kǝrí idzítá-tidǝ ní nzéré. ¹⁷Nyí nyàkǎ nyùni dhu ní, idzinga t'ónzita núni ale rapé nzí ndi idzinga ònzi, ní ndi ale rónzi wà nzérénga.

Ònzitǎle-nyìkpó itdyú ka kí dhu

(Yòb 20.5; Àmò 5.11-12; Màl 3.5)

5 ¹Nyí ònzitǎlě, nyíri yà ma múnona kòmbí fùkú dhu! Nyí nyàkǎ nyódzi, nyámbe nyùhu dǝ izu ní, dàkú rírá àpbè-okú dǝ rò. ²Fùkú ongyéngá nómò wà, ndirò rùkú màdzarù kereze nónyù wà. ³Fùkú ǝrò mà fùkú fùrangà mànà kéngézè ònyù wà. Ndi kéngézè ní ndi nyí nobhuya, wò nyí nyarí kórǝ dhu-tsí-tsù ùndù fùkú tí rò. Nyí nyúndu i ongyéngá-tsù kókórǝ. Ní àdhàdhi kéngézè mà kàzù mànà náarí dhu inzǎ dhu bhèyi, Kàgàwà níitdiya ànyàku obi nyú nà yà adzi ǝ kórǝ dhu-tsù rí ndòdì nínganí. ⁴Kòní, nyí nyúwò nyí inzí nyùbho yà fùkú ǝnzi-bvu-abábá ǝ kasu nónzi kasutǎle tǝ màkimbà. Ní, abádhí rí 'ùhù dhu mà, abádhí rùkú dhu mànà nàrá wà òtsi yà kórǝ dhu dǝ arí'í ádrùngbǎnga tǝ obi nà Ádrùngbǎle Kàgàwà-bi ò! ⁵Yà adzi ǝ, nyí nyávu nyòngò òko ònzi ǝ, ndirò nyí nyábhu yà adzi ǝ dhèdhe ràtdù afíku. Nyí nyóngù nyí, nyùyo inzǎ nyí nyùni Kàgàwà rǝtdiya òtdi ànyàku atdíku dhu rǝrò, àdhàdhi yà inzǎ ùni i àze ka kí atdíku dhu rǝrò róko izǎ bhèyi. ⁶Nyí nyábhu obhónángà ònzi arí ale-ànyǎ kitdi, nyàdù àbhunà kokyè. I ale fí mbǎ nyí mànà i fí àgò ní obi nà.

Dhu àkǎ kondù dhu-dzi rǎrà àhu Ádrùngbǎle Yèsù ríngò dhu ò dhu

(Mát 5.33-37; Èbr 6.12; 10.35-37; Yàk 1.12)

⁷Nírò àbanǐnzó, nyí nyàkǎ nyòndù dhu-dzi, rǎrà àhu Ádrùngbǎle Yèsù ríngò dhu ò. Nyàndà pé ingbà dhu bhèyi màtí inga òbhi rí ale náarí inga ǝ dhu náaraya ǝǝ dhu òdò dhu. Ndi dhu ǝǝ dhu ràdù i'í ádrùngbǎ mǎgàsù tí kà tǝ. Kà rí dhu-dzi òndù rǎrà àhu wemberè tǝ igye mà, kà ríku dóná rò igye mànà nóowuya ikǝ dhu ò. ⁸Ní nyí mà átò, nyòndù dhu-dzi nyábhu afíku rí'í obi nà, Ádrùngbǎle Yèsù ríngò dhu rí'í íkyèrǝ dhu-okú dǝ rò.

⁹Àbanǐnzó, nyí nyàkǎ nzá nyámbe nyùhu dǝ nyí ní nzínziku ǝ, akye Ádrùngbǎle Yèsù arana ànyàku itdi ní. Nyàndà pé, kòní kidè wà tsátsunǎ ànyàku ndi nditdi tí! ¹⁰Àbanǐnzó, nyirè pé kǎkǎ Ádrùngbǎle Kàgàwà-ǝvò rò owúnà dhu ǝvò rò indrù tǝ pbánábí náanzì dhu. Abádhí andù dhu-dzi àpbè ǝ. Ní, nyí nyàkǎ nyòdyi abádhí tǝ ǝfǝ. ¹¹Àlě kárfí i ale ànzi hirò nónzi ale tí, abádhí andù dhu-dzi dhu-okú dǝ rò. Nyí nyí'í wà *Yòbù tí kátina ale andù àpbè-dzi tí dhu tǝ màkürù. Ndirò nyí nyí'í wà ingbà dhu bhèyi màtí Ádrùngbǎle Kàgàwà adù àrà dhu ònzi kà tǝ olunǎ rò dhu. Obhó tí, ndi Ádrùngbǎle ní àlè tí àlè izu tǝ affina mà, idzinga mànà ní ale.

¹²Pbétù àbanǐnzó, ádrùngbǎ dhu tí nyí nyàkǎ nzá nyótsò dhu òrù-akpà-ǝvò rò màtí, yà adzi-ǝvò rò màtí, ndirò ingbatí fíli ndi dhu t'òtsota tǝ ngàtsi ǝfǝ ǝ

^c 4.13 Màgòwè ní mütüruzi ka kònzì rò arí ndisè dhu ka kódzi rónà dhu-bvu dǝ dhu.

màtí. Obhó dhu tí ríí dhu náká nyàtì obhó dhu tí. Ndirò, ìnzí ní obhó dhu tí ríí dhu náká nyàtì ìnzí ní obhó dhu tí, akye Kàgàwà arana ànyàku itdì ní.

Andi nà ale dɔ́ dhu àká kitsò ale dhu

¹³Àpbè ɔ́ ríí atdí ale mà t'íí ìnè nzínziku ɔ́? Ndi ale àká ndìtsò ndì Kàgàwà rɔ́. Ndirò ngàtsi ní, dhèdhe ɔ́ ríí atdí ale mà t'íí ìnè nzínziku ɔ́? Ndi ale àká ndüyù ifuta tó adyi. ¹⁴Andi nà ríí atdí ale mà t'íí ìnè nzínziku ɔ́? Ndi ale àká ndùnzi *kànìsà ɔ́ p̀bàkùrù, ndíní adù tí 'ìtsò dóná, 'adù ndùtri akye ní Ádrùngbàle Yèsù-ɔ̀vò rɔ́. ¹⁵Abádhí ìtsò ì a'uta nyú nà dhu ràdù ndi ale nábhu rògù, ndi Ádrùngbàle ràdù kà dzùnà ònzì rìvà ndì tdítɔ́. Ndirò, dhu apé ìí ndi ale ɔ̀nzì nzérenga dhu tí, ní Ádrùngbàle ràdù ndi nzérenga nùbà ùbà kà tò. ¹⁶Nírò, nyí nyàká nyòwù fùkú nzérenga ɔ̀vò rɔ́ kpangba fùkù nzínziku ɔ́, nyàdù òwu nyítsò rɔ́ dákú, ndíní nyí nyadù tí ùgu. Obhónángatále bhà ìtsòta náarí kasu ònzì ádrùngbà ɔ̀bi nyú nà. ¹⁷Nabi Èliyà níí àlě'í bhěyi ale kèlě. Ní, kítso ndì atdyúna nyú nà ìnzí igye nííkó tí. Ní, igye agyè nzá yà adzi ɔ́, ràrà àhu ìbhu atɔ́ dóná azà àbí nà tí. ¹⁸Wò dhu-dzidɔ́, kádù ndìtsò tdítɔ́. Ní, igye adù ìkɔ́ òrù-akpà ò rò, yà adzi ràdù ònyù ì'ò.

Àwàwí ndàrà itse obhónga rɔ́ rò ale nádù ka kí obhónga tó otu ò dhu

¹⁹Àbanĩnzó, atdí nzínziku ɔ́ ale ríí ìnè ndàwí, ndàrà itse obhónga rɔ́ rò, ngàtsi ale ràdù kàbhu ràdu ndì obhónga tó otu ò. ²⁰Ní nyí nyàká nyűni dhu, wò ndi nzérengatále dzùnà ònzì ràdu ndì awítá tó otu ò rò ale, rìgù wà ndi ale bhà ípìrɔ́nga ɔ̀ve ɔ́ rò, ndirò Kàgàwà rùbà wà ndi ale bhà ábhà nzérenga-íyà.

Péterù

andí wemberè tí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ale ní Péterù, Yèsù bhà uvitatále (1.1; 5.1), mbèmbè azà kumì dòná imbò nà atò údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidò rórò. Uvitatále tírò, abádhí ongónà ùbhi atdíkpá Yèsù mànà yà adzi dō kǐí òná kàsùmì ǝ. Yèsù ǝdzi ndàrà òrù-akpà ò dhu-dzidò, Péterù adù àrà Ídzì-Màkürù núnò ìndrù tò (Kas 1–6; 9.32–12.19).

Ka káí dhu ìrè Péterù randí yàrí wemberè tò pbindà bhàruwà Rómà tò kigò ò ndì ndǐí rórò, Nerò tí kátina Pbàróamá tò pǐrì ǝ kámá dō kamá náapè ndàvu pbàkrístò rǝ òná kàsùmì ǝ.

Kándí ka fìyò ní Àziyà-Ngba tò pǐrì tò múlayí òná ì nífàlà ale. Kòmbí ka káí kànzi Tùrùkiyà tí. Í pbàkrístò nǐí Pbàyàhúdì mà ìnzí ní Pbàyàhúdì mànà. Péterù rǐ abádhí atí olo tí, pbàkrístò tí abádhí rǐí dhu-okú dō rò, ndirò abádhí mǎtíràbvà nga nyú ní òrù-akpà ò nga nǐdhuñí (1.1; 2.11). Ìnzí ní pbàkrístò tí ì nòtù ale nóogónà abádhí-itsì ònzì ònzì tí, 'àdè àmbe òbhènà dō tìtò dō.

Péterù andí dhu kpàkrístò tò, ndíní abádhí tò a'uta nidì tí, ràdù ǝbí àbhù abádhí-afí tò ròkò Kàgàwà bhà ale bhèyi, ìnè mǎtí ka kǐí abádhí rǝ ka kávu ǝbí nyú nà rǝ rórò.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-2).
- Kàgàwà igú àlě dhu nǐse ka kǐí dhu (1.3-12).
- Ìndrù àkǎ 'òkò ìlǎ ì ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǝ rórò dhu (1.13–2.10).
- Mùkrístò àkǎnà ndònzì àpǐè ǝ dhu (2.11–4.19).
- Yòròwà nà mùkrístò àkǎ ndàdì dhu mà, kà-kàsù mànà (5.1-11).
- Bhàruwà rǐku dòná rò ovità (5.12-14).

Péterù rǐ ìndrù nóvì dhu

(Ròm 8.17-18; 16.25-26; 2Kò 4.17-18; Èfè 2.4-8)

1 ¹Yàrí bhàruwà nandí ní ima Péterù, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Ma màndí ndì bhàruwà fùkù, nyí yà Kàgàwà óvò nyí nyǐí pbindà ale tí rò. Nyí nyǐfàlà nyí yà adzi ǝ olo tírò, nyǝngò òko Pòtò mà, Gàlǎtiyà mà, Kàpàdòkiyà mà, Àziyà mà, Bitìniyà mànà tò pǐrì ò. ²Àba Kàgàwà náavò nyí ròpè ndì angyinǎ rò àdhàdhì ndì nyú ndì ndudhé ka dhu bhèyi. Kǎbhù nyí nyǐí pbindà ale tí pbindà Ìlǐlǎ-Alafí-otù ǝ, ndíní nyí nyirì tí Yèsù Krístò-tsù dhu, ndirò ndíní Yèsù-azù yà ndì nufu náadù tí nyú'ò nyǐlǎ. Kàgàwà àkǎ ndàso nyí, ndàdù nyǎbhù nyókò màrùngà ǝ atdídò.

Kàgàwà ɔngbeya àlě ɔve-bvù rò dhu náká àlě ròdò dhèdhe nà dhu

(1Kò 2.6; Èfe 5.1; 1Tè 5.8-9; Tít 2.11-14)

³Dhu àkà àlě rìlè Kàgàwà, àlě tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò t'Ábanà! Pbindà ádrùngbà izu tó ale-afí-okú dò rò, kǐbhò ípírǒngà-ɔwútá àlě tò, yà ndì ndàbhu ndi Yèsù Krístò rìngbè ndì ɔve-bvù rò dhu-otù ɔ. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, àlě kí dhu ɔdò a'uta nyú nà ùngbè àlě rùngbeya àlě átò ɔve-bvù rò, ⁴ndíní àlě kabá tí yà Kàgàwà uli angyangyi ndíní àlě kokoya tí kàmàna tí dhu^a. I dhu ní yà ìnzí rádù ìnza dhu, ìnzí rádù ɔtì dhu, ndirò ìnzí fíyó aya rádù iku dhu. Ndirò, Kàgàwà arí i dhu ɔdò fùkù òrù-akpà ɔ. ⁵Nyí yà Kàgàwà nyí nyá'ù rò, kǎrí ngbòku ɔdò pbindà ádrùngbànga tó ɔbì nǐ, ndíní ndì nditèya tí ndì ndígù nyí dhu kpangba yà adzi ɔ dhu-tsù rǐ ndòdì ɔnà idhò ɔ.

⁶Ndi dhu-okú dò rò ní ndi nyí nyí dhèdhe nà, ìmbà dhu rǐ kòmbí nyí nyóko izu ɔ yà ákè kàsùmi ɔ yà nyí nyábàna dhèdherò umvútá-tidò-okú dò rò dhu màtí. ⁷Wò i umvútá rǐ rùkú, ndíní fùkú a'uta-ɔbì nomvú tí. Ɔrò ní ndínza rádù dhu, pbétù ka karí kùda kàzù ɔna nǎ, ndíní ka kuni tí ɔrò nyú tí kà rǐ dhu. Ní fùkú a'uta tó kà rǐ ndi dhu bhèyi tí. Ndi fùkú a'uta, yà atdídò fíndá ídzìngà ɔsè ɔrò bhà ídzìngà dònà màtí, ní rádù àkà komvù ɔbina, ndíní ka kuni tí obhóngà tó a'uta tí kà rǐ dhu. Ndirò, fùkú a'uta ɔ nyí nyìkò pòtsò dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà ifuya nyí, kǒnziya siràku ndàdù nyílè Yèsù Krístò rǐtsi ingo nínganí. ⁸Nyí nyózè wà Yèsù, ìmbà dhu rǐ ìnzá nyí nyàpè kàlǎ dhu màtí. Ndirò, nyí nyá'ù wà ka, ìmbà dhu rǐ ìnzí nyí nyí kàlǎ kòmbí dhu màtí. Ní, nyí nyí dhèdhe nà atdídò. Ndi dhèdhe ní ìnzí rádù ndàwe ale-tsù ɔ dhèdhe-tidò. ⁹Nyí nyí ndi dhèdhe nà Kàgàwà ígù nyí dhu-okú dò rò. Wòrì ní ndi Yèsù nyí nyá'ù dhu tó perè.

¹⁰Wò ndi Kàgàwà rǐ ìndrù ígù dhu dǎ, pbànábí nàanè dhu abho nyú 'ùni, 'àdù dhu ɔvò angyangyi nyí nyakána nyàbà ídzìngà dǎ. ¹¹Krístò bhà Ìlǐlǎ Alafí ní'í abádhí-nyutsi. Ní ndi Ìlǐlǎ-Alafí náabhè abádhí ròvò dhu angyangyi Krístò náabáya àpè mà, kǎdùya àbàna olùnà rò ádrùngbànga tó awáwù màna dǎ. Ndirò i pbànábí náadzi ì, ndíní ì uní tì ìngbà kàsùmi ɔ màtí ndirò ìngbà dhu bhèyi màtí kòrì dhu nǒnziya ì dhu. ¹²Ní Kàgàwà níitè dhu abádhí tó rùnì dhu, wò abádhí avò ìndrù tó Ídzi Màkùrù ní abádhí ravò nzá fíyò ìtirò, pbétù abádhí ravò ka fùkù. Ndirò, yà kòmbí arí kòvò fùkù ale náarí kòvò yà òrù-akpà ɔ rò Kàgàwà ivi Ìlǐlǎ-Alafí bhà ɔbì nyú nǐ. Ní màlàyíká nyú mà nózè 'ùni wò ndi dhu átò.

Dhu àkà kokò Kàgàwà-nyìkpó ɔ flá ɔfó ɔ dhu

(1Kò 6.20)

¹³Wò Kàgàwà ɔnzí fùkù dhu kóró nóokú dò rò, nyí nyàkà nyí'í ɔnzí nyí nyádù kasu ɔnzí fùkù irètà nǐ ale tí. Nyí nyàkà nyòkò ípírò rò nyìkpóku nà, nyádù kóró atdyúku ìlì yà Yèsù rǐngò nínganí nyí nyabáya ídzìngà dǎ. ¹⁴Ádhà-dhì àbaya ènò dhu ífù arí nzónzo bhèyi, nyí nyàkà nzá nyàbhu nyí yà ìnzá nyí nyàpè Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núní rò nyí nyongónà atdyúya òhò nzére dhu ràmbe nyùndà dǎ. ¹⁵Ndirò, ádhàdhì Kàgàwà yà nyí nunzi nyí'í pbindà ale tí

a 1.4 I dhu tí ka kátina író ní Kàgàwà rǐ ìndrù ígù ndàdù dhòdhóhóngà tó ípírǒngà àbhu fíyò dhu.

ale ní ìlílà ale dhu bhèyi, nyí mà átò nyí nyàkà nyí ìlílà Kàgàwà-nyìkpò ǝ ale tí kóró fùkú mùtsò ǝ. ¹⁶Obhó tí, ìlílà Andítá ǝ Kàgàwà rí dhu òvò, ndàti: «Nyí nyàkà nyí ìlílà ale tí, ima ní ìlílà ale nídhuní».

¹⁷Ndirò, nyítsò nyí nyí rò, nyí nyarí Kàgàwà ànzi Àbaku tí. Ní ndi dhu bhèyi kà rí rò, nyí nyàkà nyòngò kífú atdíǝ yà òko nyí nyòko olo tí yà adzi ǝ ònà kàsùmí ǝ. Obhó tí, káři ìndrù-ànyà ìtǝ ndi ale nyú ònzi dhu-bvù rǝ, ìnzí ndi ndí ìndrù-ǝnga òvò rǝ. ¹⁸Obhó tí, nyí nyáni wà ìngbà dhu bhèyi màtí Kàgàwà wù nyí, nyúvò yà abhúku-nyutsi rò nyí nyabà àkyákyè mùtsò ǝ rò dhu. Kùwù nzá nyí kàkà 'inza rádù fùrangà tí kátina sùma-tidò mà, ǝrò mànà dhu bhèyi dhu ní. ¹⁹Pbétù, kùwù nyí ní ní Krístò-azù, yà atdíǝ fíndá ídzinga ósè azu. Ndi Krístò níí àdhàdhì Kàgàwà tò ka kàbhu perè tí tàrà-ngba bhèyi, yà ìmbà rí atdí otsu nà màtí, ndirò ìmbà rí ngàtsi nzèze dhu nà màtí tàrà-ngba. ²⁰Kàgàwà náapi ka anginà rò, ìnzá ndi ndàpè yà adzi ònzi rǝ. Ndirò kòmbí kàdù kítè kpangba fùkú yà adzi ǝ dhu-tsù rí ndàpà ndíní ndi ndara tí ndòdì ǝyá idhò ǝ. Kònzí ndi dhu ndíní ídzinga nabhù tí fùkú. ²¹Krístò-otù ǝ, nyí nyá'ù Kàgàwà yà ka nabhù rìngbè ndi ǝve-bvù rò, ndàdù ádrùngbànga tò awáwù àbhu kà tò ale. Ndirò, wò dhu-okú dǝ rò ní ndi, nyí nyá'ù Kàgàwà nyàdù kóró atdyúku ìlì kà-fǝ nyí nyòdona nyàbà dhu dǝ.

²²Obhónga tò ǝte nyí nyífu dhu-otù ǝ, nyí nyòngò wà Kàgàwà-nyìkpò ǝ ìlì ale tí, nyàdù adóku òzè ìmbà ònà utrátá nà àzè ní. Nírò nyí nyàkà nyòzè nyí atdí afíku nyú nà nzínziku ǝ. ²³Obhó tí, Kàgàwà ábhu ípìrǝnga-ǝwútá fùkú pòndà ǝte-otù ǝ. Ndi ǝte rí mbà àdhàdhì òmò rádù òmò itse bhèyi, pbétù ka ní ìnzí arómò itse. Ndi ǝte ní ípìrǝnga àbhu arí ìndrù tò ǝte, ndirò ka ní dhò-dhòhónga nà arádi ǝte. ²⁴Obhó tí, ndi ǝte rátina:

«Kóró ale rí àdhàdhì írì-bí bhèyi.

Ndirò abádhí tò aya rí àdhàdhì itsu-opfò tò aya bhèyi.

Írì-bí rádù òtdyù, itsu-opfò rádù ndìpà obvò.

²⁵Pbétù, Ádrùngbàle Kàgàwà bhà ǝte arádi dhòdhòhónga nà».

Ndirò, ndi ǝte ní ídzi Màkùrù yà fùkú ka kùvò.

Dhu àkà kongù ale Kàgàwà bhà ǝte ní dhu

(Màt 21.42-44; Kas 4.11-12; Ròm 9.24-26; Èfè 2.20-22)

2 ¹Kàgàwà ábhu ípìrǝnga-ǝwútá fùkú dhu-okú dǝ rò, nyí nyàkà nyàwà kóró òrè-tidò mà, ìndrù t'utrátá mà, ǝyǝyò ale-idà-dò nà ka kífí dhu mà, ngàtsi ale-fǝ dhu dǝ ka kí ale-afí ìlì dhu mà, ìndrù t'údhútá tò irèta mànà. ²Àdhàdhì írè-nzo náari màkyí-atdyú òho dhu bhèyi, nyí nyàkà nyòhò yà ìnzá ndi nàngbò ngàtsi dhu nà màkyí-atdyú, kà-tì ní, nyí ràkà nyòhò Kàgàwà bhà ǝte-atdyú. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyàdù àmbe òvi dǝ ní fùkú a'uta ǝ, ràrà àhu Kàgàwà ígù nyí dhu tò dhèdhe ràkà dòtsi ònà idhò ǝ. ³Àdhàdhì ìlílà Andítá rùnɔna dhu bhèyi: «Nyí nyíne wà Ádrùngbàle bhà ídzinga-dzi».

Yèsù mà ndi ná'ù ale mànà narí ípìrǝnga nà arí nyuyatsi odu bhèyi ale dhu

⁴Ní nyí nyàkà nyíndri íkyèrò Ádrùngbàle Yèsù-tì. Àbadhi ní ípìrǝnga ìbho arí ìndrù tò odu, yà ìndrù adù òbvùnà igi odu. Pbétù Kàgàwà adù kòvò,

ndàdù òzùnà atdíð òndá ídzìnga ósè nyìkpóna ǝ odu tí. ⁵Ní nyí mà átò, àdhàdhì ìpírǝnga nà rǝ nyuyatsi odu bhèyi, nyí nyàkà nyàbà ngari Kàgàwà rí pbìndà ìlìlǝ Alafí rǝdí ònà idza òsì nyí nǝ odu nzínzì ǝ. Ní ànyì-dzǝ, nyí nádù ìì kàbhà pbàkùhání, ndíní nyí nyongó tí perè ùbho kà tò ìlìlǝ Alafí òzè dhu bhèyi. Ní Kàgàwà rǝdù i perè à'ù Yèsù Krístò-otù ǝ. ⁶Obhó tí, ìlìlǝ Andítá ò Kàgàwà rǝtina:

«Kàní ma mòpì atdíð òndá ídzìnga ósè odu.

Ní ma mí kǝlǝ *Sǝyuni tò pǝrì dǝ rǝ idza-pbìdò òdò rí odu tí.

Ndirò, ndi odu dǝ rí pbìndà a'uta nòsì ale-nyí rǝ nzǝ ìwu*»

⁷Nírò, fùkù Yèsù ná'ù ale tírò, ndi odu ní Kàgàwà àbhǝ rí rǝfu nyí odu.

Pbétù, kǝkǝ inzǝ ka ná'ù ale tò,

«yǝ idza òsì arí ale náabvù igi odu

nádù òngo kòmbí idza-pbìdò òdò rí ádrùngbǝ odu tí*»

⁸Ndirò, ka kándí dhu átò i ale-okú dò rò kati:

«Ndi odu ní ìndrù-pfò-dò núbǝ rí odu,

yǝ abádhí àbhǝ rí ràwà i bhalabhala tò odu*»

Dhu úbǝ abádhí-pfò-dò, inzǝ abádhí á'ù Kàgàwà bhà ǝte dhu-okú dò rò. Wòrí ní ndi Kàgàwà udhé abádhí tò mùhàngú ò rò dhu.

⁹Pbétù nyí, nyí ní yǝ Kàgàwà apì fìndà rùgànda ǝ ale, ndirò nyí ní kamà-idzǝ ǝ pbàkùhání tò mùtù. Nyí ní Kàgàwà ónyè idzi dǝyǝ ale, kà-nyìkpó ǝ fìlǝ ale, ndirò kǝwu rǝrǝ pbìndà ale nyú tí ale. Kúnzi nyí nyùvò atdíð ùtì mbìlì ìndò ò rò, ndàdù nyítsu idho rǝ ìndrù ùkǝ nǝ húwè ráwù awáwù ò, ndíní nyí nyòvò tí yǝ ndì ndanzì idho rǝ ìndrù ùkǝ nǝ kasu ìndrù tò^b. ¹⁰Angyi nyí nǝrǝ ìnzǝ Kàgàwà bhà ale, pbétù kòmbí nyí nyóngò wǝ kàbhà ale tí. Angyi Kàgàwà ìì mbǝ izu tò affina nà dùkú, pbétù kòmbí kà rǝrǝ ìnè izu tò affina nà dùkú*.

Kàgàwà bhà ale àkànà 'òkò yǝ inzǝ ka ná'ù ale nzínzì ǝ tí dhu

(Ròm 13.1-8; Èfe 6.5-8; Tit 2.9-10; 1Pé 3.14-18)

¹¹ǝdhídhǝ, yǝ atdíð ma mòzè nyí rò, ma mìtè nyí ìtè tí àdhàdhì olo tí arǝrǝ, ndirò abhi ǝ arǝrǝ yǝ adzi ǝ ale bhèyi. Nyí nyàkà nyíndà nyí itse yǝ ale-ngbò òzè kǝnzì nzère dhu rǝ rò. I dhu ní yǝ ale-afí òzè kǝnzì Kàgàwà-nyìkpó nǝfò dhu nà arí 'ùgye dhu. ¹²Nyí nyàkà nyí ìdzi mùtsò nà yǝ inzǝ Kàgàwà nùni ale-nzínzì ǝ, ndíní nyí mà abádhí ùdhǝ nzère dhu ònzì nyí nyárí dhu tí rò, abádhí adè tí nyí nyónzina ìdzi dhu nála, 'adù Kàgàwà nǝlè yǝ kà rǝrǝ ònà idho ǝ.

¹³Àlè tò Ádrùngbǝle Yèsù Krístò-okú dò rò, nyí nyàkà nyí ìdrù ádrùdrǝnga ǝ arǝrǝ kǝrǝ ale-tsù dhu: nyí nyàkà nyí ìdrù ádrùngbǝ kamà-tsù dhu, kǝrǝ ale dǝ kà rǝrǝ kamà tí nǝdhuní. ¹⁴Ndirò, nyí nyàkà nyí pǝlǝwǝlǝ-tsù dhu, ádrùngbǝ kamà úlì ndi abádhí, ndíní ongó tí anya òtè nzère dhu nònzì ale dǝ, 'adù ìdzi dhu nònzì ale tsemerà nónzì nǝdhuní. ¹⁵Obhó tí, Kàgàwà ózè dhu ní: mbèyi nyí nyónzina dhu-otù ǝ nyòwù pbàdhómá, yǝ inzǝ nga nùni ale-tsù nùtsì rǝ ìnzǝ rǝtè. ¹⁶Nyí nyàkà nyòkò àdhàdhì dǝyǝ arǝrǝ ìtǝrò ale bhèyi. Pbétù, nyí nyàkà nzǝ nyídyi wò dùkú nyí nyarǝrǝ nyí-tǝrò dhu rǝrǝ fùkú nzère dhu-dǝnga òfù rí dhu tí. Pbétù nyí nyàkà nyòkò àdhàdhì Kàgàwà bhà ìno tí arǝrǝ

* 2.6 Ìsa 28.16 * 2.7 Zàb 118.22 * 2.8 Ìsa 8.14 b 2.9 Uvt 19.5-6; Tòr 4.20; 7.6; Ìsa 9.1; 43.20-21 * 2.10 ǝse 1.6,9; 2.1,23,25

ale bhëyi. ¹⁷Nyĩ nyàkà nyĩfu kóró ale. Nyĩ nyàkà nyòzè a'uta nà ɔdhīku. Nyĩ nyàkà nyɔ̄nzì Kàgàwà-ɔdò. Ndirò nyĩ nyàkà nyĩfu ádrùngbà kamà.

Yèsù Krístò bhà àpè tò ɔfò

¹⁸Nyĩ kasutále tírò, nyĩ nyàkà nyĩrì fùkú kasu tò ádròdrò ale-tsù dhu, nyàdù kóró ifuta nábhù fíyò, ìnzì ní nyĩrì kàkà ídzì ale tí ndirò yorowà t'ále tí arí-tsí-tsù dhu kèlè. Pbéù, nyĩ nyàkà nyĩrì kàkà òrù aròrù-tsí-tsù dhu mà átò. ¹⁹Obhó tí, nyĩ nyapè inzà nyĩ nyàkà nyàbà àpè-dzi nóndù Kàgàwà nyĩ nyĩfu dhu-okú dò rò, ní nyĩ nyònzì wà kà-nyìkpó nòfò dhu. ²⁰Nzère dhu nyĩ nyònzì dhu-okú dò rò ka kí nyòvì dhu-dzi nyĩ nyòndù rò, íngbà ifuta ndi nyĩ nyàdù àbàná? Pbéù, nyĩ nyapè àpè-dzi òndù ídzìngà nyĩ nyònzì dhu-okú dò rò, ní ndi dhu ràdù Kàgàwà-nyìkpó nòfò. ²¹Ndi dhu tò nga ní ndi Kàgàwà núnzì nyĩ ní. Obhó tí, Krístò náabà àpè átò okúkú dò rò, rìrì ídzì ɔfò tí fùkù, ndínì nyĩ nyùngu tí owùna. ²²Àbadhi náanzì nzà nzérènga, ndirò utrátá tò ɔtè mà náahù nzà kà-lì'ò rò. ²³Ìndrù ùnò dhu ndi ní rò, kùno nzà dhu i ale ní. Àpè àbà ndi ndi ìndrù-fò rò, kíwà nzà dhu i ale rò. Pbéù, kùbhà ndi Kàgàwà, yà obhónánga dò arí ìndrù-ànyà ìtò ale-fò. ²⁴Krístò nyú nditírò náanzì àlè tò nzérènga tò tútánga ngbòna rò, àpè ndi ndabà mùsàlabhà dò rò, ndínì nzérènga tò àlè kí'ì tí iwà úve ale bhëyi, àlè ràdù òko àlè ròngò obhónánga tò dhu núnzì àlè tò ípìrìngà ɔ. Kàbà otù dhu náabhù ndi nyĩ Kàgàwà rìgù nyĩ. ²⁵Obhó tí, angyi nyĩ nyĩrì àdhàdhì úwùwì tàrà bhëyi, pbéù kòmbì nyĩ nyíngò wà nyòdò arí ndàdù dükú-nga àndà ale-tì'ò*.

Vèbhàlé mà fíyò kpabhàlé mà nà náká 'òkò tí dhu

(Èfè 5.22-23; Kòl 3.18-19; 1Tì 2.9-11)

3 ¹Nyĩ mà átò vèbhàlé, nyĩ nyàkà nyĩrì fùkú kpabhàlé-tsù dhu. Ní, inzà màtí abádhí núnzì ɔ atdídhénà ale ná'ù Kàgàwà bhà ɔtè rò, fùkú ídzì mùtso ní, nyĩ nyàdù abádhí ìdhà, nyàbhù rà'ù ndi ɔtè, inzà màtí nyĩ nyòvò dhu fíyò rórò. ²Abádhí ìdhà ràdù rà'ù ndi ɔtè dhu ní, fùkú ídzì ndirò ifuta tò mùtso nálá ì f dhu. ³Fùkú izò náká nzà ndi'ì ale-ngbò rò tí ka kálàna dhu tí, àdhàdhì ale-dòkà òkyè ka kí dhu mà, ɔrò tò lèngètù mà petè mà nà ùfò ka kí dhu mà, ndirò ngàtsi ní, ɔrù odzina nà mùdzarù ùfò ka kí dhu mà nà bhëyi. ⁴Pbéù, fùkú izò náká rìrì ale-aff-òná rò ka kí ale tɔrò núnzì ní izò, yà ìnzì ràdù ndinza tí. Ndi izò àká rìrì màrùngà tò ndirò yorowà tò ale-aff òná rò àhù izò tí. Wò dhu bhëyi izò-tidò nòzù Kàgàwà arí ɔrù odzina nà izò tí. ⁵Angyi, Kàgàwà nà'ù vèbhàlé, 'àdù kóró atdyúya ìlì dòná, nóongónà tɔròya ònzì, 'àdù òko ifuta ɔ fíyò kpabhàlé-ònzì wò dhu bhëyi. ⁶Atdí ɔfò ní, Sàrá ongónà pòndà kpatsì-bhàlé Àbràhamù-tsù dhu ìrì, ndòngò ànzina ádrùngbàlé tí. Ní, nyĩ nyàdù ìrì àdhàdhì kàbhà vèbhínzò bhëyi, nyĩ nyapè ídzìngà ònzì ìnzì nyĩ nyí ɔdò ìdò rì ìndrù ɔ atdí dhu mà-ɔdò ònzì rórò.

⁷Ndirò nyĩ kpabhàlé, nyĩ nyàkà nyòkò fùkú vèbhàlé mà nà ìrita ɔ, nyàdù dhu ùni abádhí ràrì ivivì ale, ròsè dükù ná. Nyĩ nyàkà átò nyàbhù ifuta abádhí tò, abádhí náabà wà ípìrìngà tò ídzìngà atdíkpá nyĩ mà nà nídhunì. Nyĩ nyàkà nyònzì dhu wò dhu bhëyi, akye dhu arana fùkú itsòta-tsù nútò ní.

Obhónángá ònzì ka kí dhu-okú dō rò ka kí àpè àbà dhu
(Màt 10.24-31; Ròm 6.3-4; 12.14-21; Èbr 11.7; 1Pé 2.12,19-20,21-24)

⁸Kùtsa ma mí dóná rò nǐ, nyí kóró nyí nyàkà nyírì nyí atdí dhu dǒ, ndirò nyí nyàkà nyí òdhiya ríí òná izu ùndo arí atdíkpá abádhi mànà ale tí. Nyí nyàkà nyòzè nyí atdí àba bhà ale bhéyi, nyí nyàkà nyí izu tó afiia nà ale tí, ndirò nyí nyàkà nyí yorowà t'ále tí nzínziku ǒ. ⁹Nyí nyàkà nzá nyúbho nzére dhu nzére dhu ní nzínziku ǒ, ndirò nyí nyàkà nzá nyúnò dhu nyí nǐ dhu nùnò ale nǐ. Pbétù nyí nyàkà nyòwù Kàgàwà ònzì rǒ raso i dhu nònzì rùkú ale. Obhó tí, yà ndì ndunzi nyí owùna nyí nyungu tí rò, Kàgàwà náakò làkà fùkù ndàti, ndì rari nyàsò. ¹⁰Obhó tí, Ìlílà Andítá ràtina:

«Ndi nózè ndíí ípirònga nà ndàdù hirò ònzì kóró pòndà idho ǒ ale, náakà ndòdò idàna nzére ɔte ɔte ndí ndí dhu rǒ rò, ndirò títò ùno ndí ndí dhu rǒ rò.

¹¹Kàkà ndìndà ndì nzére dhu ònzì ndì ndí dhu rǒ rò, ndàdù ídzì dhu ònzì. Kàkà ndòné màràngà, ndàdù owùna ùngu atdídí.

¹²Obhó tí, Ádrùngbàle-nyìkpó ríí obhónángá ònzì arí ale dǒ. Ndirò, kà-bì ríí abádhi tó itsòta ìri ndì ndí ró.

Pbétù, kàrí dzinà-dò nùgèrè nzérenga ònzì arí ale tó*»

¹³Ádhi pbá ale ndì nzére dhu ònzì rádù rùkú ídzì dhu ònzì arí atdyúya nyú nà ale tí nyí nyí rǒ? ¹⁴Nyí nyònzì wà hirò dhu apé ìí obhónángá nyí nyònzì dhu-okú dō rò nyí nyí àpè àbà dhu tí. Nyí nyàkà nzá nyònzì ìndrù-òdò, ndirò nyí nyàkà nzá nyàbhu dèku rìnza ndì. ¹⁵Pbétù, nyí nyàkà nyífu Krístò afiku ǒ Ádrùngbàle tí. Tsàkú ka kivù dhu kà-rǒ nyí nyápà afiku okúna dō rò dhu dǒ rò, nyí nyàkà nyí ndì ale tó nyí nyádùna ndì dhu dǒ dhu nà. ¹⁶Pbétù, nyí nyàkà nyònzì ndì dhu ìyònga ǒ, ndirò ifuta ǒ, ídzì afiku nà nyí nyí rǒ. Ndi dhu bhéyi ní ndì, kàkà nyèdhù rí 'àdù àmbe dhu ùnò dǒ nyí nǐ pbàkrístò tí nyí nyí nyàdù ìí ídzì mùtsò nà dhu-okú dō rò ale-nyí rádù iwù. ¹⁷Obhó tí, ídzì dhu ònzì ka kí dhu-okú dō rò ka kí àpè àbà, ndì dhu rádù ìí, Kàgàwà-nyìkpó nǒfò dhu tí dhu ní ídzì dhu nyú, ròsè nzére dhu ka kònzì dhu-okú dō rò ka kí àpè àbà dhu dónà.

Krístò ónyù idzi òrù-akpà ǒ kóró dhu-tsí dǒ dhu

¹⁸Krístò nyú náabà àpè atdí-gùna tí ìndrù anzi nzérenga-okú dō rò. Ka nǐí obhónángatále. Ní kàvè nzére ale-okú dō rò, ndíí ndì ndabhù tí nyí nyòwù ùvò Kàgàwà-tí'ò. Ka kahò ka, ròvè ngbòna òná rò, pbétù Kàgàwà bhà Ìlílà-Alaffi adù ípirònga àbhu ka tó títídǒ. ¹⁹Nirò ní ndì kàdù àrà dhu òvò ɔve-bvù ka kúsò rǒ ì nòtò ùvùvè ale tó*. ²⁰I ale nǐí kàkà angyinà rò ì nuvo ìnzì ìri Kàgàwà-tsù dhu ale, yà Kàgàwà andù fíyó dhu-dzi Nuwà rí ádrùngbà bàtò-fyà-ba nóbho òná kàsùmì ǒ. Ní, ngúfe ale kèlè, kà-tì ní àrù ale náatsù ndì *bàtò-fyà-ba ǒ, 'àdù ègu idha rí tséya ɔtdì dhu ǒ rǒ*. ²¹Wò ndì kàsùmì ǒ ndì nanzì dhu rítèna ní *bàtizò tó ǒfò, yà kòmbì arí nyígù fùkú nzérenga ǒ rò ǒfò. Ndi bàtizò-tì ní nǐ ale-ngbò rǒ andrita nú'ò ka kí idha ní dhu, pbétù ka ní ale àbhù ka kí Kàgàwà tó ídzì ale-afí na dhu. Ndirò, Kàgàwà rádù nyígu ndì bàtizò-otù ǒ, Yèsù Krístò ìngbè

* 3.12 Zàb 34.13-17 c 3.19 Atdídhénà ale arí ìrèna dhu ní Yèsù rarà Ídzì Màkùrù núnò ɔve-bvù. Ndirò ngùkpàkà ale-tsí arírèna ní kà rarà pòndà mùlèma tó dhu òvò ànyí. * 3.20 Ɔpt 6.1-7.24

ndi òve-bvù rò dhu-okú dò rò. ²²Kúpò wà òrù-akpà ò, ndirò kàrádi ádrùngbànga tó ngari ò Kàgàwà bhà fangà dònà rò. Ndirò kónyè idzi màlàyíká mà, òrù-akpà ò aríí ádrùngbànga mà, ádrùngbànga tó obi màná nà dhu-tsí dǒ.

Krístò ná'ù ale náabáya dhòdhóhóngà tó ípirǒnga fáyò àpè dzidǒ dhu

(Ròm 6.6-13; Êfè 4.17-24)

4 ¹Krístò náabà àpè ngbóna òná rò. Nírò nyí mà átò nyí nyàkà nyúdhè nyí mbèyi nyí nyábàna àpè-dzi t'òndùta tò. Obhó tí, ngbóna òná rò rí àpè-dzi nòndù ale rítèna dhu ní ndi ròzè ndùbhà nzérena t'ònzita. ²Ní kòmbí, yà onzíkú ndi nùbhà ndíní nyí nyoko tí yà adzi dǒ òná kàsùmì ò, nyí nyàkà nzà nyòkò tdítǒ yà nyí nyádù atdyúya òhò nzére dhu ràmbe nyündà dǒ. Pbétù, nyí nyàkà nyòkò àdhàdhì Kàgàwà-afí ózè dhu bhèyi. ³Obhó tí, angyinà rò nyí nyádà ábhǒ idho nyú nyòngò dhu ònzì àdhàdhì inzà Kàgàwà ná'ù ale náarǒnzina dhu bhèyi. Nyí nyávu nyòngò òko múnýdò tó ǒfǒ mà, nzére dhu-atdyú t'óhota mà, iwa t'órita mà, ònyè ònyu nyí nyí wúgúwúgú dhu mà, iwa òmvù nyí nyí bhélébhélé dhu mà, sànamè ùlè nyí nyí dhu màná dhu tó ǒfǒ ò. ⁴Pbétù kòmbí, idho rǎrà kǒkò inzà Kàgàwà ná'ù ale ùkò rǒ ùkǒ tí, inzì nyí nyí nyùngbò atdíkpà ò màná tdítǒ ò nzére dhu t'ònzita ò rò. Ndirò, abádhí rǒwu dhu ùnǒ rǒ ùnǒ tí nyí nǐ. ⁵Kǒkò ò ale náaweya ò anzì dhu itírǒ Kàgàwà-ònzì. Ndi Kàgàwà rǒdona ní ùvǔvè ale mà ípirǒ rǒ rǐí ale màná-ànyà nítǒ ndi ndi dhu. ⁶Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ka kuno Ídzi Màkùrù ùvǔvè ale tò átǒ⁴. Ìmbà dhu rǐí abádhí uvè kórǒ ale-ànyà ka kitǒ ròngò ùvè dhu-okú dò rò dhu màtǐ, ní abádhí rǐ ípirǒnga àbà àbà dhòdhóhóngàná Ìlǐlǐ Alafí-otù ò Kàgàwà aríí nà dhu bhèyi.

Kàgàwà arí dhèdhèrò perè-tidǒ ùbhò òndrù tò

kórǒ ale tò ídzinga nabhù tí dhu

(Luk 21.34-36; Ròm 12.5-11; Gàl 6.10)

⁷Kórǒ dhu-tsù rǐ ndòdì òná kàsùmì nínndù wà ndi. Ní ndi dhu-okú dò rò nyí nyàkà nyíí dhu-ònga t'òvòta núnì ale tí. Ndirò nyí nyàkà nyòkò nyìkpòku nà, ndíní nyámbe tí nyítsǒ dǒ. ⁸Ndirò ròsè kórǒ dhu dònà, nyí nyàkà nyòzè nyí atdíǒ nínzìkù ò, àzè náarí ábhǒ nzérena-dǒnga nǒfù nídhuní. ⁹Nyí nyàkà nyòwù nyàkò rǒ nínzìkù ò, inzì nyí nyónu nyí ní rǒrò. ¹⁰Nínzìkù ò òngbàtí òli ndi ale mà náká ndònzì kasu yà pbìndà ídzinga-otù ò Kàgàwà ábhu fóná perè ní, ndíní kórǒ ale tò ídzinga nabhù tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nádù ò mbèyi arí kasu ònzì fáyá Kàgàwà ùbho ábhǒ dhèdhèrò perè-tidǒ ní kasutále. ¹¹Ote òvò ka kí òndrù tò ní perè nà rǐí ale, náká ndòvò òndrù tò ní Kàgàwà bhà òte. Ndirò òndrù tò ka kí kasu ònzì ní perè nà rǐí ale, náká ndònzì ka yà Kàgàwà ábhu fìndà obi ní, ndíní òndrù ilè tí Kàgàwà-òvò kórǒ dhu ò Yèsù Krístò-nyutsì. Ilèta náká kabhu kà tò tí, ndirò kǎrǐí ádrùngbànga tó obi nà dhòdhóhóngà nà. Àminà.

Àpè àbà arí Krístò-okú dò rò ale nǒonziya hirò dhu

(Màt 5.10-12; Kas 5.41; 14.22; 2Tè 1.4-12)

¹²Adódù, yà atdíǒ ma mǒzè nyí rò, nyí nyàkà nzà idho rǎkò nyí yà ododu àpè tó umvútá rǐ nyàbà rò. Nyí nyàkà nzà nyǒzè ndi dhu rǐí olo tí fùkù.

d 4.6 Ùvǔvè ale tí ka kírèna iró ní, kǎkà iwà ò iri Ídzi Màkùrù rǒrò uvè ale.

¹³Pbétù, idhèku àkà ndika ndi Krístò mànà nyí nyúngbò nyí kàbhà àpè-otù ǝ dhu-okú dǝ rǝ. Ní, kàbhà ádrùngbǎnga tǝ awáwù rǝ nditè kǝrǝ ale tǝ nínganí, idhèku nííkaya ndi atdíǝ nyú ròsè. ¹⁴Nyí nyàkǝ nyǝzù nyí hirò nǝnzǝ ale tí yà indrù rǝ dhu ànǝ nyí ní Krístò-okú dǝ rǝ rǝ. Obhó tí, ndi dhu rǝtèna dhu ní Kàgàwà bhà ìlǝlǝ-Alafí, yà ádrùngbǎnga tǝ awáwù nà arǝí ale rarí àdi nyukutsì. ¹⁵Nzinziku ǝ atdí ale mà náká nǝ ndàbà àpè abvo òkye ndi ndarí dhu-okú dǝ rǝ, ogbo ònzi ndi ndarí dhu-okú dǝ rǝ, nzére dhu ònzi ndi ndarí dhu-okú dǝ rǝ, ndirò ngǝtsi ní, ngǝkpà ale tǝ dhu ǝ ndi ndarí nditsù dhu-okú dǝ rǝ. ¹⁶Pbétù, ndi ale apé àpè àbà mùkrístò tí ndi ndíí dhu-okú dǝ rǝ, náká nǝ nyàna rǝwù. Pbétù kàkǝ ndilè Kàgàwà, Krístò-ǝvǝ rǝí dǝnǝ nídhuní.

¹⁷Kàgàwà rǝ indrù-ànyǝ ìtdí ònǝ kǝsumì nǝndù wà ndi. Ndirò kǝ rǝ ndi anya t'ítdita nǝpè àlǝí pǝbindà ale nyú rǝ rǝ. Ní dhu apé íí àlǝ-rǝ rǝ ndi anya t'ítdita rǝ ndǝpè dhu tí, ní yà ì núvǝ ònzi à'ù Kàgàwà bhà ìdzi Màkùrù ale-rǝ dhu ròlo ìngbǝ dhu bhǝyi? ¹⁸Ìlǝlǝ Andítá rǝ dhu òvǝ ndàti:

«Dhu apé íí obhónángatále nyú náarǝgù ádrùngbǝ àpè ǝ ndi ndùdǝ rǝrǝ dhu tí,

ní nzérenгатále, yà ònzǝ Kàgàwà ná'ù ale-rǝ dhu nǝloya ìngbǝ dhu bhǝyi?»

¹⁹Nírǝ, yà àpè àbà arí Kàgàwà ózè dhu ònzi ì arí dhu-okú dǝ rǝ ale, náká 'ùbho ì Kàgàwà yà ì nanzi ale tǝ ìdzi dhu ònzi ì í rǝrǝ. Ndi Kàgàwà ní yà ndi ndùnd dhu ifù arí ale.

**Kànisa ǝ pǝkùrù mà kǝrǝ ngǝkpà pǝkrístò mànà
tǝ Péterù rǝ sedzǝ àbhù dhu**

(Kas 20.28; Èfe 6.10,18; 1Tè 5.6-8; 1Tí 3.1-7; Yàk 4.6,10)

5 ¹Ma mí dhu òvǝ kǝkǝ nzinziku ǝ rǝí *kànisa ǝ pǝkùrù tǝ matí: ima mà átǝ mà rǝrǝ mùkùrù-akpà. Ima ní Krístò bhà àpè tǝ ngàmbi, ndirò ròsè wǝrǝ dǝnǝ, mà mí'iya ìnè ngari nà átǝ wǝ rǝrǝ ádrùngbǎnga tǝ awáwù ǝ. ²Ní nyí pǝkùrù tírǝ, nyí nyàkǝ nyǝdǝ wǝ Kàgàwà ábhu fukú pǝbindà ale mbǝyi, àdhàdhí tàrà t'úndatatále náarí pǝbindà tàrà tǝ màhò òdǝ dhu bhǝyi. Nyí nyàkǝ nyǝnzǝ ka ònzǝ ní ùtù tí ka kí nyǝtù dhu-okú dǝ rǝ, pǝbétù nyí nyàkǝ nyǝnzǝ ka ìdzi affíkú nà, Kàgàwà nǝzè ka dhu bhǝyi. Nyí nyàkǝ nǝ nyǝnzǝ ndi kasu ongyéngǝ nyí nyabǝ tí ònǝ, pǝbétù nyí nyàkǝ nyǝnzǝ ka nyí nyúbho nyí ndi kasu t'ǝnzita tǝ dhu-okú dǝ rǝ. ³Nyí nyàkǝ nǝ nyǝnyù ìdzi òbi nà kǝkǝ ì Kàgàwà ábhu fukú ale dǝ, pǝbétù nyí nyàkǝ nyíí ìdzi ǝfǝ tí abádhí tǝ. ⁴Nírǝ ní ndi nyí nyabǝya ádrùngbǎnga tǝ awáwù tǝ mùkàkú, yà ònzǝ fǝndǝ aya ràdù ìku, Ádrùngbǝ Úndataba Yèsù Krístò rǝrǝ nínganí.

⁵Nyí mà átǝ indrù-ǝwǝ tírǝ, nyí nyàkǝ nyíí kǝrǝ pǝkùrù. Nyíí abádhí mànà kǝrǝ, nyí nyàkǝ nyǝkò yǝrwà nà nzinziku ǝ. Obhó tí, ìlǝlǝ Andítá náarátina: «Kàgàwà arí ndùgye yà 'ìdzǝ arí ìtǝrǝ ale nà, pǝbétù kǝràdù pǝbindà ìdzǝngǝ ìtè yǝrwà nà aróko ale tǝ'.» ⁶Nírǝ, nyí nyàkǝ nyǝkò yǝrwà nà Kàgàwà, yà ádrùngbǎnga tǝ òbi nà arǝí ale-ònzǝ, ndíní kǝdùya tí nyídzi ǝrú àkǝkǝ kǝsumì ǝ. ⁷Nyí nyàkǝ nyǝbhu kǝrǝ fukú mùhetù kǝ-fǝ, Àbadhi rǝí ìnè nyǝdǝ ndi ndí rǝ nídhuní.

⁸Nyí nyàkǝ nyíí afiya òtǝ ràdù ale tí, nyǝdù nga àndǝ mbǝyi. Obhó tí, fukú òmvù Pǝfǝmvǝ rǝí ìnè ngbǝku òrǝ ndi ndí rǝ, ndàmbe òndru dǝ òhòndǝ

ndì ndarana ndà'à ale òme rí àrì bhěyi. ⁹Ní, nyí nyàkà nyǒdì pfǒku kònzí, nyíko pǒtsó fùkú a'uta ǵ. Nyí nyùni wà dhu kóró ngari ònà yà adzi ǵ, Yěsù ná'ù ǵdhíku rarí wǒrí àpbè-tidò nába átò. ¹⁰Nyí nyí àpbè àba àba ákě kàsúmì tí. Pbétù, Kàgàwà yà kóró ídzinga-tidò ìbho arí ìndrù tò ale, núnzì nyí ndíní nyí nyabá tí ngari pbìndà dhòdhódhóngà nà arádi ádrùngbǎnga tó awáwù ǵ, Krístò mǎnà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǵ. Ndi àpbè àba nyí nyí ònà kàsúmì ǵ, kà rí nyǎbhù nyí'í àkáká ale tí, ndàdù fùkú a'uta nábhù ròtsì ǵbi. Ndirò kà rí nyǎbhù nyòtsì ǵbi, ndàdù nyǎbhù nyíko pǒtsó ìnzì ùkúnga rívi rórò. ¹¹Àbadhi ní ndi ádrùngbǎnga tó ǵbi nà àkà ndí'í dhòdhódhóngà nà ale. Àmìnà.

Bhàruwà ríku dòná rò ovita

(1Tè 5.23-28)

¹²Ma màbhù rǎndí yà ídò bhàruwà-ngba fùkù ní Sílà*. Ma mǎrí àbadhi òzù adòdu yà ifuta nà àkà ale nyú tí. Ma mǎndí ka ndíní nyí nabhù tí nyòtsì ǵbi afíku ònà rò, nyǎdù dhu ùni Kàgàwà bhà ídzinga nyú rǎrì ndi wò nyí nyùpbǎ nyí róná.

¹³Bàbeli' tó kigò ǵ arí'í Kànìsà, yà Kàgàwà ǵpì fíndà àdhàdhì ndi ndapì nyí átò dhu bhěyi, nóvì nyí. Ndirò Mǎrkò, pbànǎngba a'uta ǵ, nóvì nyí*. ¹⁴Àtse nyàtse nyí nzínziku ǵ àzè tó dhèdhe nyú nà atdí àba bhà ale bhěyi. Ndirò nyí Krístò bhà ale tíró kóró, Kàgàwà àkà ndàbhù nyí nyòkò mǎrùngà ǵ.

e 5.12 Pbàrómá t'ávàna ǵ, ka kí Sílà nánzi átò Sílìvanù tí (Kas 15.22,27,40; 1Tè 1.1; 2Tè 1.1).

f 5.13 Bàbeli tí Péterù ìpbè iró ní Rómà tó kigò. g 5.13 Mǎrkò ní yà Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù nandí ifo ale nzínzi ǵ atdí ale.

Péterù

andí ɔɔ rí kîsě nǐ bhàruwà

Yàrí bhàruwà ɔ̀ ì nòtù ádròdrɔ́ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Simoni Péterù, Yèsù Krístò bhà kasutále ndirò kàbhà uvitatále (1.1). Kándí ka azà kumì dóná imbò nà ato mà azà kumì dóná àrùgyètí nà ato mà nà nzínzì ʒ Yèsù ka kùgè dhu-dzidɔ́.

Péterù andí ndi ɔɔ rí kîsě pbindà bhàruwà kórɔ́ pbàkrístò tò, ndíní abádhí irè tí yà fíyò ndi ndúdhe dhu (1.12).

Kàzè dhu ní abádhí rùgyè ì tìtò tó màlímó mà nà abádhí tó nzére mètso mà nà (2.1-22).

Bhàruwà-nyiti ka kòhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-2).
- Kàgàwà rí ìndrù ùnzi dhu mà ì ale àkà ʒʒ a'uta ʒ dhu mà nà dhu (1.3-15).
- Kàgàwà bhà ɔte rɔ́ dhu àkà kapbà ale-afí dhu (1.16-21).
- Ìnzá dhu àkà kírì tìtò tó màlímó rùdhena dhu dhu (2.1-22).
- Ìngo Ádrùngbàle Yèsù nínngoya dhu (3.1-18).

Péterù rí ìndrù nóvì dhu

1 ¹Yàrí bhàruwà nandí fùkù ní ima Simiyoni Péterù. Ima ní Yèsù Krístò bhà kasutále, ndirò ima ní kàbhà uvitatále. Nyí nyá'ù Yèsù Krístò àdhà-dhì mà má'ù ka átò dhu bhěyi. Ndi a'uta rí'í ábhɔ́ ìdzìnga nyú nà fùkù, àdhà-dhì kà rí'í ábhɔ́ ìdzìnga nà fàkà átò dhu bhěyi. Yèsù Krístò ábhu àlě rí'í ndi a'uta nà, obhónángatále tí ndi ndí'í dhu-okú dò rò. Àbadhi ní Kàgàwà ndirò ka ní àlě tó Ɔ̀gùba. ²Ní, Kàgàwà àkà ndàso nyí ndàdè nyǎbhu nyòkò màrù-ngà ʒ atdíɔ́, ndi mà, àlě tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò mà nà nyí nyúni atdíɔ́ dhu-otù ʒ.

Kàgàwà rí ìndrù ùnzi dhu mà a'uta ʒ dhu àkà kò'ò dhu mà nà dhu

(Yùw 17.2-3; 2Tì 3.16; Tít 2.11-14; Fíl 1.9-11; 3.8-14; Èbr 6.11-12; 1Pé 1.10-12)

³Kàgàwà tó pbindà ádrùngbànga tó ɔbi nǐ, Ádrùngbàle Yèsù íbhò kórɔ́ dhu-tsí yà àlě kí atdyúya òho àlě tò, ndíní àlě koko tí Kàgàwà-rɔ́ àlě kapbà àlě-afí rórò. Obhó tí, kǎbhu àlě'í àlě rùni ndi Kàgàwà, yà àlě nunzi ndíní àlě kabá tí pbindà ádrùngbànga tó awáwù mà pbindà ìdzìnga mà nà ale.

⁴Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kàgàwà íbhò yà ndi ndakò fìndá làkà ɔrú odziya nà ádròdrɔ́ dhu àlě tò. Ndi làkà nyí nyábà nídhuní, nyí nyí'í inè nyòtsè yà adzi ʒ nzére dhu-atdyú òho nyí nyí dhu-tsù rò, nyǎdè yà Kàgàwà bhà ale tí

rí nyítè ʒfò nódyì. ⁵Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyàkà nyǒnzì ɔbi nyísè fùkù a'uta dò dhu ní ídzinga t'ǒnzita. Ídzinga t'ǒnzita dǒ, nyí nyàkà nyísè dhu ní Kàgàwà ùnì nyí nyí mběyi nyú dhu. ⁶Kàgàwà ùnì nyí nyí mběyi nyú dhu dǒ, nyí nyàkà nyísè dhu ní ìnzì nyí nyí nyítsù akye atdí dhu ò dhu. Ìnzì nyí nyí nyítsù akye atdí dhu ò dhu dǒ, nyí nyàkà nyísè dhu ní dhu-dzi t'óndùta. Dhu-dzi t'óndùta dǒ nyí nyàkà nyísè ní Kàgàwà ózè dhu ònzì nyí nyí dhu. ⁷Kàgàwà ózè dhu ònzì nyí nyí dhu dǒ nyí nyàkà nyísè dhu ní atdí àba bhà ale bhěyi nyí nyí nyòzè dhu. Ndirò, atdí àba bhà ale bhěyi nyí nyí nyòzè dhu dǒ, nyí nyàkà nyísè dhu ní kóró ale ózè nyí nyí dhu. ⁸Obhó tí, nyí nyapè ɪ̃ kòrí mùtsɔ nà abho nyú, ní nyí nyóonzina kasu rádhù ábhù itse nyú nódhì, nyàdhù àmbè àlè tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò nùni dǒ mběyi nyú. ⁹Pbétù, ìmbà arí ɪ̃ kókò mùtsɔ-tidò nà ale ní ndùmùndùmú, yà ìnzì rádhù inga àla ale. Ndi ale ònà rò, iwà ndi ndú'ò ndi ndilà yà angyi ɪ̃ pbindà nzérénga ʒ rò dhu nádzo wà. ¹⁰Ní ndi dhu-okú dò rò àbanǐnzó, àdhàdhì yà Kàgàwà óvò nyí, ndàdhù nyǔnzì dhu bhěyi, nyí nyàkà nyǒnzì ɔbi atdí dǒ ndínì nyí nyoko tí àkàkà ale tí wò ndi otu ʒ. Nyí nyapè kòrí dhu ònzì, ní nyí nyí nǐ àdhù nyàwà akekpá màtí nzére dhu ò. ¹¹Obhó tí, ndi dhu bhěyi nyí nyònzì dhu rò ní ndi nyí nyàdhù rusà àbà atdí dǒ, nyòtsù nǐ àlè tó Ádrùngbàlè, Ɔgàba Yèsù Krístò bhà dhòdhòdhonga tó Idzi ò.

¹²Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mádi mongò àmbè i dhu isè dǒ fùkù bilínganà, iwà màtí nyí nyúni i dhu, nyàdhù ìko pòtsɔ yà nyí nyàbà obhónga ʒ rórò. ¹³Ní, ma màla dhu mběyi nyú marà fùkù irèta nángbe rò, misè i dhu fùkù yà àdì ma màdì nyìkpòdu nà ònà kàsùmì ʒ. ¹⁴Obhó tí, ma mùni wà dhu, ma mǒvè ònà idho rindù wà ndi, àdhàdhì àlè tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò itè ka kpangba idù dhu bhěyi. ¹⁵Ní, ma mí ɔbi ònzì atdí dǒ mìtè nyí nyóngo i dhu irè bilínganà iwà ma mǒvè rórò màtí ònà otu fùkù.

Kàgàwà bhà Ɔte rò dhu àkà kapbà ale-afí dhu

¹⁶Obhó tí, yà mǎ mǒvò àlè tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò iraya ádrùngbànga tó ɔbi nà dhu tó màkùrù fùkù rò, mǎ mǒvò nzà ka yà ìndrù itsò tìtò tó imbe ʒ. Pbétù, mǎ màla wà kàbhà ádrùngbànga tó ɔbi nyìkpòka nyú nǐ. ¹⁷Obhó tí, kàbà ifuta mà, ádrùngbànga tó awáwù mànà Àbanà Kàgàwà-fó, yà ndi ádrùngbànga tó ɔbi nà arí Kàgàwà-tù nǐrì ndi nínaganí. Ndi ale-tù ati: «Yàrí ní Idhùdu, atdí dǒ ma mǒzè ale. Kàrí nyìkpòdu nòfò dhu ònzì.» ¹⁸Mǎ'ì nyú mà-tírò, mǎ miri wòrí ale-tù òrù-akpà ò rò ríà rò, yà atdíkpá mǎ mǐ'ì kà mànà ìlilà pbirì dǒ rò.

¹⁹Ndirò, mǎ mà'ù wà yà pbanábí nùuno angyangyi ɔte atdí dǒ. Ní nyí, nyí nyónzì dhu mběyi nyǎpbà afíku ndi ɔte rò. Wò ndi abádhí avò dhu rí àdhàdhì tarà bhěyi, yà ìnò ʒ rádhù inga àwù, ràrà àhu inga rùbho dhu ò, rádhù àrà àhu kútsingà nga tó ***alalí** rí afíku-ònga àtdye ònà kàsùmì ò. ²⁰Nyí nyàkà nyúni angyi kóró dhu tó dhu ní, pbanábí avò ìndrù tó angyangyi ìlilà Andítà ò rí dhu, ní abádhí ravò nzà ràhu dɔya ò rò itírò. ²¹Obhó tí, i pbanábí avò ìndrù tó dhu náahù nzà ìndrù ò rò. Pbétù, Kàgàwà bhà ìlilà Alafí ní ndi abádhí àbhu ongónà ròvò Kàgàwà itè fíyò dhu ìndrù tó.

Inzá dhu àkà kirì tìtò tó málímó rùdhena dhu dhu

(Kas 20.29-30; 2Tì 3.1-9; Yud 3-16; Upf 2.14,15)

2 ¹Angyí, tìtò tó pbànábí núnyà ì Pbàìsràyélí nínzì ò. Ní ndi dhu bhèyi tí, tìtò tó málímó núnyàya ì ùnyà nínzìkù ò átò. Í ale níitsuya tìtò tó nzére dhu t'údheta-tidò nà nínzìkù ò inzà nyí nyùni rórò, 'àdù yà ì nuwù Ádrùngbàlè Yèsù nyú mà nódhò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí níidhaya Kàgàwà rí tsèya òtdì kòmbòmbí dhu itírò dòyà. ²Ábhò ale núunguya abádhí-owù fíyó nzére mùtsò ò. Ndirò abádhí-okú dò rò, ka kowuya dhu ùnò rò nzére Kàgàwà bhà obhóná otu ní. ³Ndirò, atdíð ò ì í ongyéngá-atdyú nóho 'àbà dhu-okú dò rò, abádhí nóowuya nyùtra rò itsò ì itsò tìtò tó òte ní. Pbétù ròpè ndi mùhàngù ò rò, Kàgàwà rí abádhí-ànyà itdi, ndàdù abádhí-tse òtdì ònà idho ríi fkyèrò.

⁴Obhó tí, Kàgàwà náabà nzà izu kàkà nzérenga nanzi málàyíkà dš mātí*. Pbétù, kàwà abádhí ònzí aráve dhòdhòdhóngà nà kàzu ò. Kàrí abádhí òdò atdíð òtì mbii òn-ya-ba ò, iwà ka kusò àdrà-mbì dš rórò, ròngò àmbe ànyàya itdi ndi ndaraya ònà idho òdò dš. ⁵Kàgàwà náabà nzà izu yà angýinà rò nzérenga nanzi yà adzi ò ale dš mātí átò. Pbétù, yà ndi ndàbhù idha ròtù, ràwili nzére ale tó yàrí adzi ònà kàsumi ò, kàdò Nuwà mà ngbò àrùbhù ngùkpà ale mànà. Ndi Nuwà níi yà obhónángà tó Ídzi Màkùrù núnónà ale*. ⁶Ndirò Kàgàwà náatdi Sòdòmò mà Gòmòrà nà tó kigò ò ale-ànyà, ndòtdì tsèya kàzu ní*. Kànzì ndi dhu ndíni íi tì atdí òfò tì kórò ale yà adzi ò arí nzérenga ònzi tò. ⁷Pbétù kígù obhónángatále, Loti, yà atdíð akó kòkò nzére ale tó nzére mùtsò-okú dò rò ale. ⁸Obhó tí, wò ndi obhónángatále nóongónà àdi ì nzére ale nínzì ò, ndàmbe abádhí rónzina nzére dhu àndà dš, ndàdù àmbe abádhí rùnóna nzére dhu òrì dš bìllìngànà. Ní ndi dhu ongónà àdù kà-afí ònza atdíð. ⁹Ní wò dhu rítèna dhu ní, Ádrùngbàlè Kàgàwà ràrìi ònè ndigù yà ndi ndòzè dhu ònzi arí ale umvútà ò rò. Pbétù, kà ríi ònè ndòdò nzére dhu ònzi arí ale, ndíni ndi ndàbhùya tì ràbà àpè yà adzi ò ale-ànyà itdi ndi ndí ònà idho ò. ¹⁰Ndirò, kítdià ànyàya atdíð ròsè ale ní kàkà ngbòya rí atdyúya òho nzére dhu ò tì aròko, 'àdù àmbe Kàgàwà bhà ádrùngbànga gàyà ònzi dš ale.

Kòkò ì tìtò tó málímó ní 'idzi arí itírò ale, 'òyò arí ale, ndirò ònzí arí òdò ònzi ádrùngbànga tó awàwù nà aríi òrù-akpà ò ípìrònga nà dhu-tsí ní ì í dhu ùnò nzére rò ale. ¹¹Yà abádhí nyú nùdà òbi ní, 'àdù íi ádrùngbànga tó òbi nà málàyíkà mà náarí nzi abádhí òbhù, 'àmbe dhu ùnò dš ní nzére Ádrùngbàlè-ònzí. ¹²Í tìtò tó málímó arí dhu ònzi àdhàdhì irí ò izà arí dhu ònzi òmbà irètà nà dhu bhèyi, 'àmbe dhu ùnò dš inzà ì ùni dhu ní mātí. Irí ò izà núpè ka kàrí ràtsi àzèmbè ì álàna àdà ò, kàdù òkyèna. Ní ndi dhu bhèyi tí, ì tìtò tó málímó-tse nòotdià ndi tsèkè fíyó nzérenga nyú-okú dò rò ì irí ò izà bhèyi. ¹³Kàgàwà àbhùya abádhí ràbà àpè àdhàdhì abádhí arí ngùkpà ale àbhù ràbà àpè foyá dhu bhèyi. Abádhí-idhè náarí ndikà ikà tì yà ngbòya ònà rò ì í atdyúna òho nzére dhu ònzi ì í adyi-panga rò. Mùhendù ò nyí nyíi atdíkpà abádhí mànà rò, abádhí-idhè arí ndikà ikà tì nyùtrà ì í rò. Ní mùhendù ò abádhí ríi dhu náaràdù ònzi ònzè tì rùkú, ndi dhu ràdù nyíku àbhù rìwù. ¹⁴Abádhí-nyíkpò arónena ale ní mùyòni ònzi ì í nà vèbhàlè kèlè, ndirò abádhí náarí nzi 'ingyè

* 2.4 3pt 6.1-2; Yud 6 * 2.5 3pt 6.1-7.24 * 2.6 3pt 19.24-29

nzérenga t'ónzita nĩ. Abádhí náarí kákà ívíví a'uta nà ale nídha ròtsu nzérenga t'ónzita ò. Abádhí ábhu ongyéngá òne ì í dhu ràtdù affiya atdídò. Í ale ní iwà Kàgàwà ófù ale! ¹⁵ Abádhí úbhà obhóna tó otu, 'àdù òwu igi Bàlamà, Bèorì* t'ídhùnà núubhì ònà otu ð. Ndi Bàlamà azè dhu ní ndòngyè malí nzére dhu ònzi ndì ndí dhu-òtù ð. ¹⁶ Ní Kàgàwà arù kà dð ndi kàbhà nzérenga-okú dð rò: kàbhà kayinò, yà ìnzì aròte ìzà nyú ròtè indrù bhèyi kà tò, rìsð wò kà rāpāna ndònzì ìnzà nga nòfð dhu.

¹⁷ Kòkò ì títò tó málímó rĩ ìdhàdhì yà ìmbà idha arĩ òyà idha-bhu bhèyi. Abádhí rĩ ìdhàdhì yà àpùpù ròpilina àpù bhèyi. Kàgàwà òbhòlò wà ngari abádhí tò atdídò úti mbù ìnò ð. ¹⁸ Abádhí arí 'ìdzì 'àmbe ìmbà tiya nà òte òvò dð indrù tò òrú tuya nyú nà. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí arí yà iwà ì nútù nzére dhu ònzi arí ale rð rò ale nídha tiya ð, ndínì ì nadù tí tdítð 'àmbe yà ngbòya rí atdyúya òho nzére dhu ònzi dð. ¹⁹ Abádhí arí làkà òkò ngùkpà ale tò 'àti, ì ale rāròko dýyá itirò, tàmanyà pbánì ì nyú itirò ní indrù àbhù arí rìnza ì dhu tò ìnò rórò. Obhó tí, atdí dhu náapè indrù àgye, ní ndi ale ní wò ndi ndi nágyè dhu bhà ìnò. ²⁰ Obhó tí, atdí dhená ale núbhà wà yà adzi ð nzére dhu t'ónzita, Yèsù Krístò ì únì fíyò Ádrùngbàle tí ndirò Ògùba tí dhu-òtù ð. Pbètù, abádhí apé 'àdù ì nzére dhu ð tdítð, ì dhu ràdù 'àgyè, ní abádhí tò òfð ràdù ì ì nzére nyú ròsè angyi abádhí arĩ nà òfð dñà. ²¹ Abádhí únì wà obhónánga tó otu, pbètù abádhí ádù yà fíyò ka kavò Kàgàwà bhà ìlilá Úyátá núbhà ìnzì 'ifu. Ní ndi dhu bhèyi kĩ'ina rò, dhu akána ìnzì abádhí rùni ndi obhónánga tó otu. ²² Wò ndi abádhí tò òfð náko wà ndi kákà mbàyi ð ka kòvò dhu nà kpangba. Í mbàyi ràtina: «Ìtsè nádu wà ndi, ndònyè yà ndi ndàdycò ònà rò dhu tdítð*.» Ndirò: «Íwà ndi nù'ò mbèyi àdù-iyà-ba nángbò wà ndi tdítð, ndàmbe ndàhà dð òtdò ð.»

Ìngo Ádrùngbàle Yèsù níngoya dhu

(Ìsa 51.6; 65.17; Màt 24.37-38; Luk 21.34-36; 1Tè 5.1-10;

2Tè 1.7-10; Yud 17-19; Upf 20.11; 21.1)

3 ¹ Yà atdídò ma mózè nyí rò òdhídù, yàrí ní òyò rí kisé bhàruwà yà ma màndí fùkù. Kòkò òyò ma màndí fùkù bhàruwà ð, ma mózè misè fùkù dhu ní iwà nyí nyúni dhu, ndínì nyí nabhà tí nyíre ì dhu tdítð àkákà dhu bhèyi. ² Ma mòzè nyíre yà angyangyi ìlilá pbànábi núuno òte mà, Ádrùngbàle, Ògùba Yèsù Krístò bhà Úyátá, yà kàbhà uvitatále núudhè fùkù mànà. ³ Ròsè kórò dhu dñà, nyí nyàkà nyùni dhu ní, kàrí idho, yà yà adzi ð dhu-tsù rí ndàpà ndòdì ndi òyá ð rí'í ale rārì affiya òzè dhu bhèyi tí ì nòzè 'òkò ale. Abádhí nòowuna nyùgbò rð, ⁴ 'àmbe àtina dð: «Yèsù akò làkà ndàti, ingo ndi rārì ingo! Ní kòmbí kà rĩ ngbòrò? Obhó tí, ròpè ndi yà àlè t'ábhúna núuvèna rò, kórò dhu náarfi ìnè àdhàdhì yà Kàgàwà abhòlòna yà adzi rò ì ì'í dhu bhèyi tí!» ⁵ Wò dhu ùnò ì í rò, abádhí ònà rò arana àdzo rð dhu ní: mùhàngù ð rò, Kàgàwà rabhòlò òrù-akpà mà yà adzi mànà òtèna nĩ, ndirò kà rabhòlò yà adzi ràhu idha ð rò, ndàdù adzi-kpa mà-ònga núndò idha mànà. ⁶ Ndirò ndi òte-òbì ní tí, yà angyi ì'í adzi ninza ní òtòtù, rùpìlì ndi idha*. ⁷ Ní, wò ndi òte-òbì ní tí, Kàgàwà úli wà yà kòmbí rĩ òrù-akpà mà adzi mànà tsèna tí, ndínì ndi

* 2.15 Òzt 22.4-35 * 2.22 Mbà 26.11 c 3.4 Ábhò ale rìrèna dhu ní, «Àlè t'ábhúna» tí ka kátina irò ale rārì kákà wemberè tí Yèsù Krístò na'u ale. * 3.6 Òpt 1.6-9; 7.11-23

ndubíya tí kàzu ò. Kàrí abádhí òdo wò ndi ìndrù-ànyà ndi ndunoya, ndàdù nzérenगतále-tse òtdi òná idho tò.

⁸Pbétù, yà atdíds ma mózè nyí rò òdhídù, atdí dhu ríí ìnè yà inzà àkà ndàdzo ùkunà rò. Ndi dhu ní: Ádrùngbàlè Kàgàwà-nyìkpò ǝ, atdí idho ríí àdhàdhì atdí lufù atò bhèyi, ndirò atdí lufù atò ríí àdhàdhì atdí idho bhèyi*. ⁹Ádrùngbàlè nàdzo nzà yà ndi ndakò pbìndà làkà nábhù ndi ndí rākà dhu rò rò, àdhàdhì yà atdídenà ale náarírenà dhu bhèyi. Obhó tí, kàrí dzikù òndù, inzà ndi ndóze atdí ale mà rawí, pbétù ndi ndóze kóró ale rùgèrè ì 'ùbhà fíyò nzérenга nídhuní.

¹⁰Ádrùngbàlè bhà idho níisíya àdhàdhì ogbotále rírá òná idho náarí isí inzà ka kùni rórò dhu bhèyi. Ndi nínganí, òrù-akpà náawíya giritína rüva rórò. Ndirò, yà Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí, yà inga àwù arí òrù-akpà-nyí-rò dhu-tsí, níidhoya ì kóró kàzu-fó. Yà adzi, òná aríí kóró dhu-tsí màná núuwíya kóró átò. ¹¹Nírò, wò dhu bhèyi kóró dhu níinzaya ì rò, nyí nyàkà nyòkò ìlílà fò ǝ Kàgàwà-nyìkpò ǝ, nyàdù afíku àpba kòze dhu ònzi nyí nyí dhu rò. ¹²Nyí nyàkà nyòkò ndi dhu bhèyi yà Kàgàwà bhà idho òdo nyí nyí atdyúku nyú nà rākà tsàkàtsàkà òná kàsùmi ǝ. Ndi idho ǝ, Kàgàwà ubíya òrù-akpà kàzu ní, yà òrù-akpà-nyí rò arí inga àwù dhu ràdù 'idhò ndi kàzu bhà igbétá ní. ¹³Àdhàdhì yà Kàgàwà akò làkà-bvu rò, àlè kòdona dhu ní òrù-akpà-òwútá mà, adzi-òwútá màná rüvò dhu. Ndi òrù-akpà-òwútá mà adzi-òwútá màná ǝ róko ale róngo ònzìná dhu ní obhónánga tó dhu kèlè.

¹⁴Yà atdíds ma mózè nyí rò òdhídù, wò ndi idho òdo nyí nyí ònanà, nyí nyàkà nyòkò màrùngà ǝ Kàgàwà nà. Nyí nyàkà nyònzì òbi nyòkò ìlè nyí nyílà kà-nyìkpò ǝ rórò, ndirò ìmbà nzére dhu tí ka kádù òzàná atdí dhu mà ríí nyukutsi rórò. ¹⁵Nyí nyàkà nyúni dhu ní, yà àlè tó Ádrùngbàlè ràdi ìnzì ndàmbe ingo dǝ dhu ràrì ndi otu nùbhà fùkú ndíní nyí nyugù tí. Ndi dhu ríí àdhàdhì yà àlè t'ádòná ndirò àlè t'òdhìná Pòlò ándí fùkù yà Kàgàwà ábhù fíndà dhu-ònga t'òvòta tó irèta-bvu rò dhu bhèyi. ¹⁶Kóró pbìndà bhàrùwà ùndí ndi ndí rò, kàrí òte ì dhu dǝ. Pbétù ì bhàrùwà ǝ, ngùkpà dhu rí ale-dò àlù dhu náaríí òbi tí. Ní kākà inzà nga núni, ndirò ìnzì 'àdù ǝ'ò afíya òná rò ale, náa-rádù ì dhu-tì ùle ávaya dǝ, àdhàdhì ì arí ìlílà Andítá ǝ ngùkpà dhu-tì ùlè dhu bhèyi. Wò dhu bhèyi ì f dhu ònzi rò, abádhí arí 'inzà itírò.

¹⁷Nírò nyí, yà atdíds ma mózè nyí rò òdhídù, kòní ma mòvò wà dhu angya-nygi fùkù. Ní nyí nyàkà nyòdò nyí mbèyi, akye nyí nyowuna kǝkò nzére ale tó nzérenга àbhù rùwí nyí, ìnzì nyàdù ìko pòtsò fùkú a'uta ǝ ní. ¹⁸Pbétù nyí nyàkà nyámbe ǝ'ò dǝ ídzìnga ǝ, ndirò àlè tó Ádrùngbàlè, Ògùba Yèsù Kristò ùní nyí nyí mbèyi nyú dhu màná dhu ǝ. Ilèta àkà àlè ràbhù kà tó ròpè ndi kòmbí, ndirò dhòdhòdhònganà! Àmìnà.

Yùwanì

andí wemberè tí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí ní wemberè tó bhàruwà yà Yèsù bhà uvitatále Yùwanì núundí ìbhu bhàruwà nzínzì ǝ. Kúndí abádhí mbèmbè àrùgyètdí kumì atò nùdà Yèsù ka kùgù dhu-dzidǝ rǝrò. Kǎndí yà ɔvǝna aríí dǝnà Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkùrù mà átò. Ndirò ka kirè nga kà randí ndi Upfòta tó bhùkù.

Yà wemberè tó bhàruwà nǝfò ndi Kàgàwà bhà Ɔte ènɔ ka kí ìndrù tó dhu nà. Yùwanì náandí ka Àziyǎ-Ngba tó pǝbìrì, yà Tùrùkiyà tí ka karí àtina kòmbí ǝ pǝàkrístò tó. Í pǝàkrístò nǝfiri nzá ì nzínziya ǝ ndi màkùrù àlù dǝya tí dhu dǝ. Ní atdídhénà ale núuvò fíyǝ kànisa ò rò 'òwù. Ngùkpà ale náadù ɔngo títò tó màlímó tí, 'àmbe pǝàkrístò àbhu dǝ tsiya ràva ì nzínziya ǝ. Í màlímó nóowúnà 'ùvo rǝ ìnzí 'à'ù Yèsù Krístò angò ìndrù tí dhu. Ndirò, abádhí nóowúnà 'ùvo rǝ ìnzí 'òzù ka Kàgàwà t'Ídhùnà tí (2.22; 4.2-3; 5.10). Abádhí náagò nzéréngatále tí ì fí dhu (1.8; 3.7-10), ìnzí 'adù àzè nítè fíyǝ nzínziya ǝ (2.9-11; 3.14-15; 4.20-21).

Yùwanì azè ndǝvò ìbhu dhu pǝbìndà bhàruwà ò: kǎzè ndàbhu pǝàkrístò mà nzínzì ǝ ríí Kàgàwà Àba mànà irita ràbà ɔbì. Ndirò kǎzè pǝàkrístò nzínzì ǝ ríí tsí ràbà ka átò. Kǎzè átò dhu ní, ndàbhu sedzà pǝàkrístò tó ròkò yà Yèsù Krístò nditíró nyú nala, 'adù kà rùnɔna dhu nyú nírì ale rùdhèna fíyǝ dhu ìfù ì í rǝ tí.

Bhàruwà-nyitì ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.4).
- Awáwù mà ìnǝ mànà (1.5-2.29).
- Kàgàwà bhà inzo mà pǝfǝmvo Sitanì bhà-tsí mànà nzínzì-ǝnga nútù dhu (3.1-24).
- Obhónà pǝànábí mà títò tó pǝànábí mànà (4.1-6).
- Ìndrù àkà 'òzè ì ɔzè tí nzínziya ǝ, Kàgàwà ɔzè ì atdíǝ nídhuní (4.7-21).
- Mǎlèmà tó a'uta (5.1-21).

Ípìrǝnga tó Ɔte (Yùw 1.1-14; 1Yù 5.11-13)

1 ¹Ma mí yà dhu nándí fùkù, Ípìrǝnga tó Ɔte-okú dǝ rò. Ndi Ɔte nǝíí ìnè kǝrǝ dhu-tsí rí 'ǝpè rò. Ndi Ɔte mà miri ngùkpà ɔdhídu uvitatále mànà, màdù àlanà nyìkpǝka nyú nǝ. Ndirò mà mandà ka, màdù ngbǝna ùlu ɔtsúka nyú nǝ. ²Obhó tí, ndi Ípìrǝnga náavì ndi ìndrù tó, màdù àlanà. Ní ndi dhu-okú dǝ rò, mà ní ndi dhu tó ngàmbì, ndirò mà mí dhòdhódhǝnga tó Ípìrǝnga, yà Àba Kàgàwà-tíí ìí ɔvǝ fùkù. Ndi Ípìrǝnga ní ndi yà ndi nitè fàkà. ³Ní wò mà mala, màdù ìrinà dhu ɔvǝ mà mí átò fùkù, ndíní àlè kungbò tí àlè atdíkpá nyí mànà. Wò ndi àlè tó ungbotà rí àlè àbhu àlè ríí atdíkpá Àba Kàgàwà mà

Idhùnà Yèsù Krístò mànà. ⁴Ní, mã mí wò dhu àndí fùkù ndíní àlě tó dhèdhe nááká tí bhùnà ǝ.

Kàgàwà ní Awáwù dhu

(Zàb 32.1-5; Mbà 28.13; Èfe 5.8-14; Tit 2.14)

⁵Kàní yà Yèsù Krístò-tsù mã miri dhu. Ndi dhu ní ndi yà mã móvona fùkù. Kàti: «Kàgàwà ní awáwù. Ní ínò aríí mbà akekpá mǎtí kà-nyutsì.» ⁶Àlě kapé àtina iwà àlě rùngbò àlě Kàgàwà mànà, àlě ràdù íí inè ínò ǝ àlě kúbhi ró, ní àlě ní títòtǎle, ndirò àlě kónzina dhu ní nzí obhóngà. ⁷Pbétù, àlě kapé àmbe ùbhi dǝ awáwù ǝ, àdhàdhì Kàgàwà narí awáwù ǝ aradí ale dhu bhèyi, ní àlě kùngbò wà àlě àlě nzínzi ǝ. Ndirò ndi Kàgàwà t'Ídhùnà, Yèsù-azù nú'ò wà àlě kóró àlě tó nzérénga ǝ rò, àlě rilá Kàgàwà-nyìkpó ǝ.

⁸Àlě kapé àtina ìmbà àlě rǎrǎí nzérénga nà, ní àlě kùtrǎ wà àlě àlětírò, ndirò obhóngà rǎí mbà àlě-nyutsì. ⁹Àlě kapé àlě tó nzérénga ǝvò kpangba Kàgàwà-ǝnzí, ní kà ràdù àlě tó nzérénga núbà, ndàdù àlě ù'ò àlě rilá nyìkpóna ǝ. Obhó tí, àbadhi ní yà ndi ndènò dhu nífù arí ale, ndirò ka ní Obhónángatǎle. ¹⁰Àlě kapé àtina inzà àlě rònzì nzérénga, ní àlě kòzù wà Kàgàwà títò-ba tí, ndirò kàbhà ǝte rǎí ìmbà àlě-afí ǝ.

Yèsù ní ndi àlě dǝ arí ndùgye *àvùkǎ dhu

(Yùw 13.34-35; 14.21-24; 15.12-14)

2 ¹Pbànǎnzó, ma màndí yà dhu fùkù ìnzí nyí nyonzi tí nzérénga. Pbétù, atdí ale mà náapé nzérénga ǝnzì, ní àlě kǎí inè àlě dǝ rí ndùgye àvùkǎ nà, Àba Kàgàwà-tí'ǝ. Ndi ale ní Yèsù Krístò, Obhónángatǎle. ²Ndirò, àbadhi àbhù ndi nditírò, ndòvè perè tí, ndíní Kàgàwà ubà tí àlě tó nzérénga. Kǎvè nzà àlě tó nzérénga-okú dǝ rò tí, pbétù kǎvè yà adzi ǝ kóró ale tó nzérénga-okú dǝ rò átò.

³Àlě kapé Kàgàwà bhà Hyátá nífù, ní àlě kùni wà Kàgàwà. ⁴Atdí ale náapé àtina: «Iwà ma múni Kàgàwà», pbétù ìnzí ndàdù kàbhà Hyátá nífù, ní ndi ale ní títò-ba. Ndirò obhóngà rǎí mbà kà-nyutsì. ⁵Pbétù, Kàgàwà bhà ǝte nódò arí mbèyi afina ǝ ale ní ndi Kàgàwà nòzè àkǎkǎ dhu bhèyi ale. Wǝrí ní ndi àlě kádù Kàgàwà mànà àlě kùngbò àlě dhu ùni róná dhu. ⁶Ndi ale náapé àtina iwà ì rùngbò ì Kàgàwà nà, ní ndi ale àkǎ ndùbhi yà Yèsù ubhi dhu bhèyi.

Hyátá ǝwútá

(Màt 6.24; Ròm 12.2; Yàk 4.4)

⁷Ǭdhídù, yà atdídǝ ma mózè nyí rò, yà ma màndína fùkù uyátá ní nzí uyátá-ǝwútá. Pbétù, ma màndína fùkù dhu ní uyátá-ayí. Ka ní yà dǝna-kpa ǝ rò nyí nyabà, ndirò yà iwà nyí nyiri Kàgàwà bhà ǝte. ⁸Ngǎtsi otu ǝ, yà ma màndína uyátá rǎí àdhàdhì uyátá-ǝwútá bhèyi. Ndi uyátá tó obhóngà návi ndi Yèsù Krístò-nyutsì, ndirò nyukutsì mǎtí átò. Obhó tí, kòmbí ínò rǎí ùda ndi ndúda ró, awáwù yú ràdù ndòpè ndàwù nga. ⁹Atdí ale náapé ndàti awáwù ǝ ndi ndíí dhu tí, pbétù ndàdù íí inè ǝdhìnà ndi ndóndrò ró, ní ndi ale rǎí inè ínò ǝ kòmbí mǎtí. ¹⁰Ǭdhìnà nòzè ale rǎí awáwù ǝ, ndirò ìndrù àbhù rí ròtsù nzérénga ǝ dhu rǎí ìmbà kà-nyutsì. ¹¹Pbétù, ǝdhìnà nòndrò ale rǎí ínò ǝ. Kǎrúbhi ínò ǝ, ndirò kùni nzà àdhà mǎtí ndi ndàrà dhu, ínò ìti kà-nyínga dhu-okú dǝ rò. ¹²Pbànǎnzó, ma mí dhu àndí fùkù, Kàgàwà ubà wà

fùkú nzérenge Yèsù-ɔ̀vò-okú dò rò nídhuní. ¹³ Abádù, ma mí dhu àndí fùkù, iwà nyí nyúni yà inè íí dóna-kpa ò rò kóró dhu-tsí rí ʔpè rò ale dhu-okú dò rò. Zàdhà, ma mí dhu àndí fùkù, iwà nyí nyónzì wò Nzére-ale-akpà lèmə nídhuní.

¹⁴ Pbànínzò, ma mí dhu àndí fùkù, iwà nyí nyúni Àba Kàgàwà dhu-okú dò rò. Abádù, ma mí dhu àndí fùkù, iwà nyí nyúni yà inè íí dóna-kpa ò rò kóró dhu rí ʔpè rò ale dhu-okú dò rò. Zàdhà, ma mí dhu àndí fùkù, ɔ̀bi nà nyí nyí dhu-okú dò rò: Kàgàwà bhà ɔ̀te ríí afíku ò, nyàdù Nzére-ale-akpà lèmə nónzì. ¹⁵ Nírò, àpé nyòzè yà adzi, ndirò àpé nyòzè kà ʔ ríí dhu-tsí. Ndi ale náapè yà adzi òzè, ní ndi ale nòzè nzá Àba Kàgàwà. ¹⁶ Obhó tí, yà adzi ʔ ríí kóró dhu-tsí núvò nzá Àba Kàgàwà bhà rò, pbétù i dhu-tsí núvò yà adzi ʔ rò. I dhu-tsí ní, ale-ngbò òzè dhu-atdyú òho ka kí atdíð dhu, àlǎ ka kàla dhu-atdyú òho ka kí kabà dhu, ndirò ongyéngá-okú dò rò ka kí ale ʔyò dhu. ¹⁷ Yà adzi mà, òná kóró dhu-tsí yà ìndrú arí atdyúya òho màna rúda ùda. Pbétù, Kàgàwà òzè dhu ònzi arí ale náaradi dhòdhòdhonganà.

Nyòdò nyí Krístò bhà òmvù rǎ rò

(Yùw 1.12-13; 16.13-15; Ròm 8.14-19; 1Yù 4.1-6; 5.18)

¹⁸ Pbànínzò, yà adzi ʔ dhu-tsù rí ndòdì òná idho nínndù wà ndi. Nyí nyiri wà dhu, Krístò bhà òmvù rǎrǎrì irà ndi ndíra rǎ. Ní kòni Krístò bhà òmvù núnyà wà i abho nyú kòmbí. Ní àlǎ kàni wà dhu, kàrí idho rǎrǎ yà adzi ʔ dhu-tsù nyú rí ndòdì ʔyá idho. ¹⁹ Kǎkò i ale núvò àlǎ nzínzì ʔ rò tí, pbétù abádhí nǎrǎ nǎrǎ àlǎ t'òdhína nyú. Obhó tí, abádhí nǎrǎnyana gukyè àlǎ t'òdhína nyú tí, ní abádhí ókòyana atdíkpá àlǎ màna. Abádhí úbhà àlǎ, ndíní dhu nitè tí kpangba ìnzì rǎrǎ i àlǎ nzínzì ʔ ale.

²⁰ Pbétù nyí, nyí nyàbà wà Krístò ábhu fùkù Kàgàwà bhà ìlǎlǎ-Alafí. Ní nyí kóró, nyí nyàni wà obhóna. ²¹ Ma màndí nzá dhu fùkù ìnzá nyí nyàni obhóna dhu-okú dò rò. Pbétù ma màndí dhu fùkù, iwà nyí nyúni obhóna dhu-okú dò rò. Ndirò nyí nyàni wà dhu, ìnzì tìtò tó atdí dhu mà rǎrǎdè àhu obhóna ò rò.

²² Tìtò-ba ní àdhi? Tìtò-ba ní yà Yèsù àgò arí ndàtì ìnzì ní Krístò tí ale. Kòni ndi ale ní ndi Krístò bhà òmvù. Kàrí Àba Kàgàwà mà, Idhùnà Yèsù màna nàgò. ²³ Obhó tí, Kàgàwà t'Ídhùnà nása rí ìngbàtí ìli ndi ale mà, nása wà Àba Kàgàwà átò. Ndirò, ndi Kàgàwà t'Ídhùnà nà'ù ale, nà'ù wà Àba Kàgàwà átò.

²⁴ Nírò, yà dóna-kpa ò rò nyí nyiri ɔ̀te náká ndàdi afíku ò. Wò ndi dóna-kpa ò rò nyí nyiri ɔ̀te náapè àdi afíku ò, ní nyí átò nyí nyòkò òko Àba Kàgàwà mà, Idhùnà Yèsù màna ò. ²⁵ Ndirò, kàni àlǎ tò Krístò akò làkà: ndi làkà ní dhòdhòdhóna tó ípiróna.

²⁶ Ma màndí wò dhu fùkù kǎkò nyí nòzè 'ùtrǎ ale-okú dò rò. ²⁷ Pbétù nyí, yà Krístò irá nyí ní ìlǎlǎ-Alafí ríí inè ùkù. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyí mbà ùdhè tí ka kí dhu ùdhè fùkù dhu-atdyú nà. Obhó tí, Kàgàwà bhà ìlǎlǎ-Alafí arí kóró dhu ùdhè fùkù. Ní wò kǎrúdhèna fùkù dhu ní obhó dhu, ìnzì ní tìtò. Ní, dhu àkà nyòkò Krístò màna nyí nyúngbò nyí rórò, àdhàdhí ìlǎlǎ-Alafí núdhe ka fùkù dhu bhèyi.

²⁸ Ní kòmbí pbànínzò, dhu àkà nyòkò Krístò màna nyí nyúngbò nyí rórò, ndíní Kà ritsi ingo nínnganí, àlǎ kí'ya tí mànzì nà, ndirò ìnzì àlǎ-nyí adèya tí ìwu Kǎnzì-tsu ʔ. ²⁹ Nyí nyapè dhu ùnǎ Krístò rǎrǎ obhónángatǎle, ní nyí nyàká nyàni dhu ní, obhónánaga ònzi arí ìngbàtí ìli ndi ale mà ní rǎrǎ Kàgàwà bhà ingba.

Kàgàwà bhà inzo

3 ¹Ìgyò! Nyàndà pé ingbà dhu bvùtí àzè ní mâtí Àba Kàgàwà náazè àlě dhu. Kàrĩ àlě ànzi pbindà inzo tí. Ní àlě ní obhó tí, kà bhà inzo. Wò dhu-okú dò rò, yàrí adzi nùni nzà àlě, inzà kùni Kàgàwà nídhuñí. ²Ɖdhídù, yà atdidò ma mózè nyí rò, kòmbí àlě ní Kàgàwà bhà inzo. Ndirò olùná rò àlě kǐ'ya tí dhu nàpè nzà ndàví kpangba. Pbétù, àlě kùni dhu ní, Krístò rĩtsi ingo nínaganí, àlě kuliya àlě kà bhěyi, àlě kalaya ka yà ka nyú arí dhu bhěyi nídhuñí. ³Ní, Krístò ndi ndalaya dhu nà'ù ale, náká ndù'o ndi ndítírò ndilá Kàgàwà-nyìkpò ǝ, àdhàdhì Krístò ilá kà-nyìkpò ǝ dhu bhěyi.

⁴Ìndrù náapè nzérénga ònzi, ní ndi ale nífu nzà Kàgàwà bhà Ʋyátá. Obhó tí, nzérénga ní inzí ka kǐ Kàgàwà bhà Ʋyátá nífù dhu. ⁵Ní nyí nyùni wà dhu, Yèsù Krístò rira ndíní ndi ndu'o tí ìndrù tó nzérénga. Ndirò, kà-nyutsi nzérénga rǐí mbà akekpá mâtí. ⁶Yèsù ò rádi ingbàtí fli ndi ale mà, náarí nzí nzérénga ònzi. Pbétù ingbàtí fli ndi ale mà náapè àmbe nzérénga ònzì dǝ, ní ndi dhu itè dhu ní, ndi ale rála nzà Yèsù, ndirò kà rúni nzà ka.

⁷Pbànǐnzó, àpè nyàbhu atdí ale mà rùtrá nyí. Obhónánga ònzi arí ale ní ndi nyú tírò obhónángatále, àdhàdhì Yèsù Krístò ní obhónángatále dhu bhěyi. ⁸Nzérénga ònzi arí ale ní Pǝmvo bhà ale, ndi Pǝmvo náapè ndònzì nzérénga dóna-kpa ò rò kórò dhu-tsí rǐ 'òpè òná kàsùmì ǝ dhu-okú dò rò. Ní Kàgàwà t'í-dhùná nǐira ndíní ndi ndugolo tí pǝmvo bhà kasu.

⁹Ingbàtí fli ndi ale mà Kàgàwà bhà ingba tí rǐí, ní rǐ nzí nzérénga ònzi, Kàgàwà bhà ɔte rǐí kà-afí ò itse bhěyi nídhuñí. Ndirò, ndi ale rǐ nzí àdù àmbe nzérénga ònzì dǝ, Kàgàwà bhà ingba tí ndi ndíí nídhuñí. ¹⁰Yà dhu bhěyi ní ndi ka kádù Kàgàwà bhà inzo mà Pǝmvo bhà inzo mà nà nùni: ingbàtí fli ndi ale mà, inzí arí obhónánga ònzi, ndirò ngàtsi ní inzà ɔdhìná nózè, ní nzí Kàgàwà bhà ingba.

Dhu àká ìndrù ròzè ì nzínziya ǝ dhu

(Yùw 15.12-21; 1Yù 4.7-8,16-21)

¹¹Obhó tí, kòní yà dóna-kpa ò rò nyí nyíri ɔte: dhu àká àlě ròzè àlě àlě nzínzi ǝ. ¹²Dhu àká nzà àlě rònzi dhu Kàyinà bhěyi, ka níí Nzére-ale-akpa bhà ale, ndirò kàhò adónà. Ádhu kàhò ka okúna dò rò? Kàhò ka okúna dò rò dhu ní, kàbhà kasu níí nzére, pbétù kà t'ádónà bhà tsí ràdù íí mběyi.

¹³Adòdù, àpè nyàbhu idhò rùkò nyí yà adzi ǝ ale rǐ nyòndrò rò. ¹⁴Àlě nyú àlě kùni wà dhu iwà àlě rùvò ɔve ò rò, àlě rùdà ipírɔnga ǝ, àlě t'ádóna àlě kózè nídhuñí. Obhó tí, inzà ɔdhìná nózè ale nádi àdi ɔve ǝ. ¹⁵Adónà nòndrò ingbàtí fli ndi ale mà ní abvo òkye arí ale. Ndirò nyí nyùni wà dhu, abvo òkye arí ingbàtí fli ndi ale mà, ní ràrǐí mbà dhòdhódhónga tó ipírɔnga nà nyunatsi. ¹⁶Yàrí ní ndi àlě kùni àzè rónà otu: Yèsù Krístò adzi pbindà ipírɔnga àlě-okú dò rò. Ní àlě mà átò, àlě kàkà àlě ràdzi àlě tó ipírɔnga àlě t'ádóna-okú dò rò. ¹⁷Ingbàtí fli ndi ale mà náapè íí yà adzi ǝ ongyéngá nà, ndàdù adónà nála mǔhetù ǝ rǐí ró, pbétù ndàdù ɔtsùna ɔtsi inzí ndònzì ndi ɔdhìná dzùná, ní ndi ale ràdù àtìná ingbà dhu bhěyi, iwà ndi róze Kàgàwà? ¹⁸Pbànǐnzó, àpè kǐí àzè nà àlě-òtè ǝ tí, ndirò àlě-idà dǝ tí. Pbétù, àlě kàkà àlě rìtè àzè àlě kàsù ǝ, ndirò obhóngà dǝ.

Kàgàwà-nyutsi ka kóko dhu núni ka kádù róná dhu

¹⁹Wò dhu-otù ǝ ní ndi, àlě kádù obhóngatále tí àlě kǝ́ dhu núni, ndirò àlě-afí ràdù ndòpè Kàgàwà-ǝnzǝ. ²⁰Obhó tí, àlě-afí apé àlě ǝbhù, ní àlě kùni wà dhu Kàgàwà bhà Ádrùngbǝnga ròsè wà àlě-afí tó ádrùngbǝnga dǝnǝ, ndirò kà rùni wà kóró dhu. ²¹Ǫdhídù, yà atdíǝǝ ma mózè nyǝ rò, ìnzǝ àlě-afí náapè àlě ǝbhù, ní àlě kǝ mbǝ àdù ìǝ ǝdǝ nà Kàgàwà-ǝnzǝ. ²²Ndirò, ìngbatí ìli ndi dhu mà kà-fó àlě kònzǝ, nábà àlě kádù àbà, kàbhà uyátá àlě kǝfu, àlě ràdù kà-nyǝkpó nòfǝ dhu ǝnzǝ dhu-okú dǝ rò. ²³Ndirò, kànǝ kàbhà uyátá: Dhu àkǝ àlě rà'ù kà t'Ídhùnà Yèsù Krístò-ǝvò, àlě ràdù àlě ǝzè àlě nzínzǝ ǝ, ádhàdhì ndi Krístò núnyá ka àlě tò dhu bhǝyi. ²⁴Kàgàwà bhà Uyátá nífú rí ale ní rǝ́ Kàgàwà-nyutsi, ndirò Kàgàwà rǝ́ ndi ale-nyutsi átò. Ndirò, kànǝ àlě kádù Kàgàwà rǝ́ àlě-nyutsi dhu ùni róná dhu: kǝbho pbìndà ìlǝlǝ-Alafí àlě tǝ.

Kàgàwà bhà Alafí mà Krístò bhà òmvù bhà ale-afí mànà núni ka kádù róná dhu

(Tǝr 13.1-4; Yùw 2.18-25; 2Yù 7-11)

4 ¹Ǫdhídù, yà atdíǝǝ ma mózè nyǝ rò, nyǝ nyàkǝ nzá nyǝ'ù Kàgàwà bhà Alafí rǝ́ nyunatsi dhu tí rí ndàti ìngbatí ìli ndi ale mà rùnǝna dhu. Pbétù, dhu àkǝ pé nyàndà ì ale rùnǝna dhu-ǝnga mbǝyi, ndínǝ nyǝ nyuni tí ìnè Kàgàwà bhà Alafí rǝ́ abádhí-nyutsi dhu. Obhó tí, tìtò tó pbànábí núnyà wà ì ibí nyú yà adzi ǝ. ²Ní, kànǝ nyǝ nyádù Kàgàwà bhà ìlǝlǝ-Alafí núni róná dhu: ìngbatí ìli ndi ale yà kpangba rí dhu ǝvò, ndàti Yèsù Krístò rǝ́rǝ yà adzi ǝ ale-ngbò tó ǝfǝ ǝ, ní Kàgàwà bhà Alafí rǝ́ nyunatsi ale. ³Ìngbatí ìli ndi ale mà yà ìnzá Yèsù núni, rǝ́ mbǝ Kàgàwà bhà Alafí nà nyunatsi, pbétù kà-nyutsi rǝ́ ní Krístò bhà òmvù bhà ale-afí. Nyǝ nyǝrǝ́ dhu Krístò bhà òmvù rǝ́rǝ ìrà. Ní kòni, kòmbí kǝrà wà àhu yà adzi dǝ.

⁴Pbànǝnzó, nyǝ ní Kàgàwà bhà ale, ndirò nyǝ nyǝnzǝ wà tìtò tó pbànábí lèma. Obhó tí, nyukutsi rǝ́ Kàgàwà bhà Alafí bhà ádrùngbǝnga tó ǝbi nòsè wà yà adzi ǝ rǝ́ Krístò bhà òmvù bhà ádrùngbǝnga tó ǝbi dǝnǝ. ⁵Tìtò tó pbànábí ní yà adzi ǝ ale. Abádhí náarǝte yà adzi ǝ ale bhǝyi, yà adzi ǝ ale ràdù tsùyá dhu ìrǝ. ⁶Pbétù àlě nyú, àlě ní Kàgàwà bhà ale. Ní, iwà Kàgàwà núni ale rǝ́ àlě-tsù dhu ìrǝ ìrǝ. Ndirò, ìnzǝ ní Kàgàwà bhà ale rǝ́ nzǝ àlě-tsù dhu ìrǝ. Wò dhu rǝ́ ní ndi, àlě kádù obhóngà tó Alafí mà, tìtò tó ale-afí mànà núni ní.

Kàgàwà itè pbìndà àzè ìndrù tó tí dhu

(Yùw 3.16-17; Ròm 5.5-8; 1Yù 3.11-24)

⁷Ǫdhídù, yà atdíǝǝ ma mózè nyǝ rò, kòzè àlě àlě nzínzǝ ǝ, àzè ní Kàgàwà bhà dhu nídhunǝ. Ndirò, ìngbatí ìli ndi ale mà, yà ìndrù nòzè ní Kàgàwà bhà ingba, ndirò kùni wà Kàgàwà. ⁸Ìnzá ìndrù nòzè ale núni nzá Kàgàwà, Kàgàwà ní àzètále nídhunǝ. ⁹Kànǝ Kàgàwà níitè pbìndà àzè àlě tó tí dhu: kǝvi atdí tí arǝ́ Ídhùnà rǝ́rǝ yà adzi ǝ, ndínǝ àlě kabá tí ípǝrǝnga otùna ǝ. ¹⁰Yàrí ní ndi àzè tí ka kátina dhu: ìnzǝ ní àlě'ì ndi àlě kazè Kàgàwà wemberè tí, pbétù, ka ní ndi àlě nazè. Kǝvi Ídhùnà rǝ́rǝ ǝvè perè tí àlě-okú dǝ rò, ndínǝ ndi ndubà tí àlě tó nzérenga otùna ǝ.

¹¹Ǫdhídù yà atdíǝǝ ma mózè nyǝ rò, dhu apé ìǝ wò dhu bhǝyi Kàgàwà náazè àlě dhu tí, ní dhu àkǝ àlě ròzè àlě átò àlě nzínzǝ ǝ. ¹²Atdí ale mà nàpè

nzá Kàgàwà-nyikpa àlă. Pbétù, àlě kapé àlě òzè àlě nzínzi ǝ, ní Kàgàwà rǝí inè àlě-nyutsi, ndirò àlě Kòzè ní àzè návi wà ndi àkăkă dhu bhěyi àlě-nyutsi.

¹³Kànǝ àlě kádù Kàgàwà-nyutsi àlě kòkò dhu, ndirò Kàgàwà rǝí àlě-nyutsi dhu núnì róná dhu: Kǝbhò pbìndà ħǝlă-Alafí àlě tò. ¹⁴Ndirò àlě nyú àlě kála wà dhu, àlě ràdù ħǝ fìndá ngàmbì tí: Àba Kàgàwà ħvì Idhùnà rǝrà yà adzi ǝ ale tó ǝgùba tí. ¹⁵Ndi ale apé Yèsù ħnǝ Kàgàwà t'Ídhùnà tí, ní Kàgàwà rǝí inè ndi ale-nyutsi, ndirò ndi ale rǝí inè Kàgàwà-nyutsi. ¹⁶Ndirò, àlě nyú àlě kùnì wà, ndirò àlě kà'ù wà Kàgàwà ózè àlě dhu. Kàgàwà ní àzètálé. Àzè nà arǝí ale rǝí Kàgàwà-nyutsi, ndirò Kàgàwà rǝí ndi ale-nyutsi. ¹⁷Kàgàwà àlě kòzè atdídǝ dhu itè rǝ dhu ní, Kàgàwà rǝ ħndrǝ-ànyă ħtdǝ nínganǝ, àlě kǝ'ya ħmbă ǝdò nà, àlě tó ħpǝrǝnga yà adzi ǝ nófǝ ndi Yèsù ħǝ nà yà adzi dǝ ħpǝrǝnga nà nídhunǝ. ¹⁸Àzè nà ale ǝ ǝdò arǝí ħmbă. Ndirò, àkăkă àzè náarǝ ǝdò ħtò ale-afǝ ǝ rò. Obhó tí, anya ǝdò rǝ dóná ka kǝdǝ tí ale, náarǝ ǝdò ǝnzi. Ndirò, ǝdò ǝnzi rǝ ale-afǝ ǝ àzè nápè nzá àkă bhùnă ǝ. ¹⁹Ní, àlě nyú àlě kǝ' àzè nà Kàgàwà náazè àlě' ħwemberè tí dhu-okú dǝ rò. ²⁰Atdí ale mà náapé àtina: «Ma mòzè Kàgàwà», ndàdè adònà nónndrò, ní ndi ale ní tǝtò-ba. Obhó tí, ħnzá yà nyǝkpóna nyú ǝ ndi ndálăna adònà nòzè ale rǝ nzǝ àdù yà ħnzǝ ndi ndálăna Kàgàwà nòzè. ²¹Ndirò, yàrǝ ní ndi Krístò ubhà àlě tó uyátá: «Kàgàwà nòzè ale náká wà ndòzè adònà átò.»

A'uta ní ndi yà adzi lè mà ǝnzi ka kádù ǝnă otu

(Yùw 1.29-34; 3.36; 20.31; 2Yù 5-6)

5 ¹ħngbatǝ ħli ndi ale mà, Yèsù nà'ù Krístò tí, ní Kàgàwà bhà ħgba. Ndirò, ħngbatǝ ħli ndi ale mà, ħnzò t'ăbanà nòzè, nòzè wà kà bhà ħnzò átò. ²Kànǝ àlě kádù Kàgàwà bhà ħnzò àlě kòzè dhu núnì róná dhu. ħ dhu ní: Kàgàwà ózè àlě kǝ dhu mà, Kàbhà Uyátá nǝfǝ àlě kǝ dhu mà. ³Obhó tí, kànǝ Kàgàwà ka kòzè dhu itè rǝ dhu. Ndi dhu ní: Kàbhà Uyátá ħfǝ ka kǝ dhu. Ndirò, ħ Kàbhà Uyátá rǝí mbă ħtǝ, ⁴Kàgàwà bhà ħnzò kóró nónzi wà yà adzi lè mà dhu-okú dǝ rò. Ndirò, kànǝ àlě kádù yà adzi lè mà nónzi ǝnă otu. Ndi otu ní àlě tó a'uta. ⁵Ădhi pbă ale yà adzi lè mà nónzi ràdù? Ndi ale ní Yèsù nà'ù Kàgàwà t'Ídhùnà tí ale kèlě.

Yèsù Krístò itè rǝ Kàgàwà t'Ídhùnà tí dhu

⁶Yèsù Krístò ní ndi idha mà azu mànà nà ira ale. Kǝra nză idha-vǝ kèlě nà, pbétù kǝra idha nà azu mànà. Kàgàwà bhà ħǝlă-Alafí ní ndi dhu tó ngàmbì, ndi ħǝlă-Alafí ní obhóna dhu-okú dǝ rò. ⁷Yèsù itè rǝ Kàgàwà t'Ídhùnà tí dhu rǝí ħhu. ħ dhu ní: ⁸Kàgàwà bhà ħǝlă-Alafí mà, idha mà, azu mànà. Ní, kóró ħ dhu rǝ atdǝ dhu kèlě núnò.

⁹ħndrǝ òkò fìndá ngàmbì tí atdǝ dhu nà'ù àlě karǝ à'ù tí. Pbétù, Kàgàwà ràdi atdǝ dhu tó ngàmbì tí dhu rǝí ǝbi nà atdídǝ. Obhó tí, kànǝ Kàgàwà núnò dhu. Ndi dhu ní Idhùnà-okú dǝ rò kǝnò dhu. ¹⁰Ndi Kàgàwà t'Ídhùnà nà'ù ale, núnì wà Kàgàwà unò dhu obhó dhu tí afína ǝ. Pbétù, ħnzá ka nà'ù ale nábhə wà Kàgàwà rònò tǝtò-ba tí, ħnzá kă'ù Kàgàwà unò Idhùnà-okú dǝ rò dhu nídhunǝ. ¹¹Ndirò, yàrǝ ní ndi Kàgàwà rǝí fìndá ngàmbì tí dhu: kǝbhò dhòdhòdhóna tó ħpǝrǝnga àlě tò, ndirò àlě kábà ndi ħpǝrǝnga kà t'Ídhùnà-otù ǝ. ¹²Kàgàwà t'Ídhùnà nà rǝí afína ǝ ale, nábà wà ħpǝrǝnga. Ndirò, ħmbă rǝí Kà nà afína ǝ ale, ní rǝí mbă ħpǝrǝnga nà.

Dhòdhóhóngá tó ípìrǒngá
(Mrk 11.24; Yùw 15.7; 1Yù 3.6-9)

¹³Nyí, yà Kàgàwà t'Ídhùnà nyí nyá'ù rò, ma màndí yàrí bhàruwà fùkù ndíní nyí nyuni tí dhu inè nyí ràríí dhòdhóhóngá tó ípìrǒngá nà. ¹⁴Ndirò, kàní Kàgàwà-nyutsi àlě kíí nà a'uta: àlě kapé dhu ònzi kà-fó Abadhi-afí nyú nózè dhu bhéyi, ní kà rǎdù àlě-tsù dhu níri ìri. ¹⁵Àlě kùni dhu kà ràrí àlě-tsù dhu níri dhu-okú dò rò, àlě kùni wà dhu átò, kà-fó àlě kònzì dhu rò, àlě ràbà wà ndi dhu.

¹⁶Atdí ale náapé òdhìnà àlě nzérenga ònzi ríí ró, ndi nzérenga ràdù ìí ìnzí rí ìndrù ùnda ɔve ò, ní ndi ale àkǎ ndìtsò ndi ndi òdhìnà dǒ. Ní, Kàgàwà rǎdù ípìrǒngá nábhu wò ìnzí rí ìndrù ùnda ɔve ò nzérenga ònzi rí ale tò. Pbétù, ɔve ìbho rí nzérenga-tidò ríí inè, ní ma màti nzá ka rìtsò ale ndi tinàdò ònzi rí ale dǒ. ¹⁷Nzére ka kónzina kóró dhu ní nzérenga. Pbétù, ìnzí rí ìndrù ùnda ɔve ò nzérenga ríí inè.

¹⁸Àlě kùni wà dhu, Kàgàwà bhà inzo rarí nzí nzérenga ònzi. Pbétù, Kàgàwà t'Ídhùnà náarí ndi abádhi-ngbò òdò, ìnzí Nzére ale ràdù ngbóya ùpbala. ¹⁹Àlě kùni wà dhu, àlě ràrí Kàgàwà bhà ale, ndirò yà adzi ɔ kóró ngari ní ríí Nzére ale bhà ɔbi-tsiná. ²⁰Pbétù, àlě kùni wà dhu, iwà Kàgàwà t'Ídhùnà rírá, ndàdù inga t'únita níbhò àlě tò, ndíní àlě kuni tí Kàgàwà nyú. Ní, àlě kùngbò wà àlě ndi Kàgàwà nyú nà kà t'Ídhùnà Yèsù Krístò-otù ɔ. Ndi Yèsù ní Kàgàwà nyú, ndirò Ka ní dhòdhóhóngá tó ípìrǒngá. ²¹Nírò pbànǎnzó, nyòdò nyí mbéyi nyí-tírò sànamù rǒ rò.

Yùwanì

andí ɔyɔ rí kīsě nǐ bhàruwà

Yàrí bhàruwà ɔ ì nòtù ádròdrɔ́ dhu tí dhu

Ɔyɔ rí kīsě nǐ Yùwanì andí bhàruwà nandí ale nitě ndì «mùkùrũ» tí. Dhu àla ndì kà rārì mběmbě Yēsù Krístò bhà uvitatále Yùwanì. Pbétù, kòrù ɔvɔna òru tí. Ka kirè nga Yēsù Krístò bhà Ídzì Mākūrè rɔ òmvũ-okú dò rò kà rarù ka.

Kándí ndi bhàruwà «Kàgàwà óvò tsibhále» tí ka kátina tsibhále tò. Obhó tí, wò dhu ní kànisa-ɔvɔ t'óruta tó atdí ɔfɔ. Kà rí pbàkrístò àkǎ 'òzè 'òzè tí nzínziya ɔ́ dhu ɔvɔ abádhí tò. Kòvɔ dhu átò abádhí tò, ndàti abádhí rākǎ 'òkò pòtsó fíyó a'uta ɔ́, 'àdè 'òdò mběyi vurò dhu ùdhě rí Yēsù Krístò bhà Ídzì Mākūrè rɔ rò ale rɔ rò.

Bhàruwà-nyiti ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1-3).
- Dhu àkǎ kòkò obhóngà ɔ́ dhu, kozè ale òzè tí ale nzínzi ɔ́ dhu, kadà tìtò tó málímó rúdhěna dhu àsà àsa tí dhu (4-11).
- Bhàruwà ríku dóná rò ovità (12-13).

Yùwanì rí ìndrú nóvì dhu

¹Ima, Mùkùrũ-akpa àtírò, ma màndí dhu fùkè Iyá, yà Kàgàwà óvò nyí rò, pbùkù inzo yà obhóngà dɔ́ ma mózè mànà. Ìnzí ní ima kèlě ndi nyí ma mózè, pbétù, obhóngà núnì ale kóró nózè nyí átò. ²Ma mózè nyí yà àlě-afí ɔ́ aríí obhóngà-okú dò rò. Ndirò, ndi obhóngà rǒngò àdi àlě-afí ɔ́ bilínganà. ³Àba Kàgàwà mà, Idhùnà Yēsù Krístò mànà, náká 'àso àlě'i, 'àbà izu àlě dɔ́, 'àdù àlě àbhu àlě ròkò màrùngà ɔ́, obhóngà mà àzè mànà ɔ́.

Obhóngà mà àzè mànà

(Yùw 13.34-35; 1Yù 2.18-23; 4.1-16; 5.1-3)

⁴Idhèdu íka ndì atdídíɔ atdídhená pbùkù inzo ma mótù obhóngà ɔ́ aróko, àdhàdhì yà àlě t'Ábanà Kàgàwà núuyá ka àlě tò dhu bhěyi rò. ⁵Nírò íyàdú, kòmbí ma mònzi dhu ní àlě ròzè àlě àlě nzínzi ɔ́. Yà ma màndí indù dhu ní nzi Ƴyátá-ɔwútá. Pbétù, ndi Ƴyátá ní yà dóna-kpa ɔ́ rò àlě kabà. ⁶Ndirò, kànì àzè tí ka kátina dhu: ndi dhu ní, kubhi Kàgàwà bhà Ƴyátá nónzi ka dhu bhěyi. Ndirò wò ndi dóna-kpa ɔ́ rò nyí nyabà Ƴyátá ní, nyí rākǎ nyòkò àzè ɔ́. ⁷Obhó tí, Ƴtrátá tó ábhò ale nyú náfòlò wà ì yà adzi ɔ́. Abádhí á'ù nzá dhu, Yēsù Krístò rírá yà adzi ɔ́ ale-ngbò tó ɔfɔ ɔ́. Wò ndi dhu ònzi arí ale ní Ƴtrátába, ndirò ka ní «**Krístò** bhà òmvũ» tí kátina ale. ⁸Nírò, nyòdò nyí mběyi nyí nyú tírò, akye nyí nyowuna yà àlě kanzi kasu tó itse níwì nǐ. Pbétù, nyòdò nyí

mběyi, ndíní nyí nyadàya tí àkàkà mùkìmbà nábà. ⁹Ndi ale náapé dóna ò dhu nísè yà Krístò udhè dhu dǝ, ní Kàgàwà rǝ rǝ mbǝ ndi ale-afí ò. Pbétù, ndi ale apé Krístò udhè dhu ìfǝ, ní Àba Kàgàwà mà, Idhùnà mànà rǝ ìnè ndi ale-afí ò. ¹⁰Atdí ale náapé ìrà àhù tiku ò, ndàdè ngǝtsi dhu yà ìnzǝ rǝ ndàkǝ Yēsù údhe fǝkù dhu nà núdhe fǝkù, ní nyí nyàkǝ nzá nyǝkò ndi ale fǝ-dzá, ndírò, nyí nyàkǝ nzá nyíwǝ mùlèmbè mà kà-tsǝ. ¹¹Obhó tí, mùlèmbè nìwǝ kà-tsǝ ale nádù ì rǝ iwà kǝrǝnzina nzérénga nǝnzǝ átò.

Bhàruwà rǝkù dóná rǝ ovita

¹²Ma mǝ rǝ fǝkù ma mǝndǝna ábhǝ dhu nyú nà. Pbétù, ma mòzè nzá mandǝ ì dhu bhàruwà ǝ fǝkù. Nírò, ma mòzè dhu ní, marà àhù fǝrǝbvù, madè dhu òvò fǝkù tsùdu-kpò nyú nǝ, ndíní àlǝ-idhè náadù tí ndǝka atdídǝ. ¹³Yà Kàgàwà óvò awènu bhà inzo^a nòvǝ nyí átò.

a 1.13 Awènu bhà inzo tí ka kátina ale ní mbèmbè yǝrǝ bhàruwà nandǝ ale nǝ rǝ òná kànisa ǝ ale.

Yùwanì

andí ìbhu rí kìsě nǐ bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Ìbhu rí kìsě nǐ Yùwanì andí bhàruwà nandí ale nitè ndì «mùkùrǔ» tí, ɔyɔ rí kìsě bhàruwà ò ka kòzù dhu bhěyi. Ndí ale ní kànìsà ùnda arí atdí ale. Dhu àla ndì kà ràrí mbèmbè Yēsù Krístò bhà uvitatále Yùwanì. Pbétè, kǒrù ɔvòna òru tí. Ka kirè nga kà rónzì ka Ídzi Mākūrǔ rǒ òmvù-okú dǒ rò.

Kándí yàrí bhàruwà Gǎyò tí kátina atdí mùkrístò tò. Ka nǐ kànìsà ùnda arí ale, ndàdè Ídzi Mākūrǔ t'únɔta tò ì nípfo 'òngò ùbhi ùnònà rǒ ale dzàna ònzì, fìyɔ kigò ò abádhí òwù ùvò rò.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1-2).
- Yùwanì rí Gǎyò ìfǔ ka kí kàsùna-okú dǒ rò dhu (3-8)
- Dìyòtrǐfè mà Dèmètriyò màna tó mùtsɔ (9-12).
- Bhàruwà rǐku dóná rò ovìta (13-15).

Yùwanì rí Gǎyò nòvì dhu

(Mát 10.40-42)

¹Ìma, Mùkùrǔ-akpà tírò, ma mí dhu àndí indù Gǎyò, inyi ɔdhìdu, yà atdíðǒ ma mózè, ndirò obhóngà dǒ ma mózè. ²Ɔdhìdú, yà atdíðǒ ma mózè nyí rò, dhu àkǎ kórɔ pbàkù dhu-tsí rùbhi mběyi. Dhu àkǎ ngbɔnu rǐ mběyi àdhàdhì nyi nyí mběyi afínú ònà rò dhu bhěyi.

Yùwanì rí Gǎyò ìfǔ kàsùna-okú dǒ rò dhu

³Ídhèdu ìka ndì atdíðǒ, àlě t'ádóna níwù ùvò írɔ, 'àdù dhu àwè nyunutsi rǐ obhóngà dǒ, ndirò nyi nyarúbhi obhóngà ɔ tí dhu dǒ rò. ⁴Ídhèdu nìka ròsè dhu ní pbàkà inzo rùbhi obhóngà ɔ dhu ma mìrì dhu. ⁵Yà atdíðǒ ma mózè nyi rò Gǎyò, nyi nyítè a'uta nà nyi nyí dhu kpanba yà àlě t'ódhína ***pbàkrístò** dzùnà nyi nyónzì dhu-otù ɔ, ìmbǎ f'ì inzà nyi nyúni ale màtí. ⁶Abádhí íwù fìyò nyi nyítè àzè nǒvò ***kànìsà-ònzì**. Ní ma mònzì nyi, nyonzì abádhí dzùnà fìyɔ abhi ɔ, àdhàdhì Kàgàwà-nyìkpó ɔfò rí dhu bhěyi. ⁷Obhó tí, abádhí ɔpè abhi Yēsù Krístò-ɔvò-okú dǒ rò, ìnzì ì rònzì atdí dhu mà ìnzà Kàgàwà nùni ale-fó. ⁸Nírò àlě nyú, dhu àkǎ àlě rònzì kǎkò àlě t'ádóna-tidò dzùnà, ndíní àlě kǐi tí iwà àlě kònzì obhóngà tó ɔte t'úndɔta tó kasu atdíkpá abádhí màna dhu tí.

Dìyòtrěfě mà Dèmètriyò màná tò m̀̀tsə

(Mbà 22.1; Luk 20.46-47; 1Kò 4.18-21; 1Pé 2.12)

⁹Ma m̀̀ndí dhú-ngba k̀̀nìsà tò. Pbétù, Dìyòtrěfě, yà ndi k̀̀nìsà ʒ k̀̀ró dhu dʒ ndi nózè ndi'í ádr̀̀ngbàlè tí alé, nádù nzá fíyò ma m̀̀yǎ dhu à'ù. ¹⁰Ní, ndi dhu-okú d̀̀ r̀̀ ní ndi, ma m̀̀rà àhu nínganí, ma m̀̀tsi yà k̀̀r̀ónzina nzére dhu nùte k̀̀ró. K̀̀rí nzére dhu nàwě d̀̀ká ìndr̀̀-ònzí. Ròsè tdítdʒ, k̀̀rí ndùvò ìnzí ndàkò abhi ʒ rí'í ng̀̀kpà pbàkrístò. Ndirò, i pbàkrístò nòzè 'àkò alé-tsù nùtò k̀̀rí ìnzí r̀̀kò abádhi, ndàdù àrà òdìná r̀̀ k̀̀nìsà ʒ r̀̀. ¹¹Ɔdhidú, yà atdídʒ ma m̀̀zè nyi r̀̀, dhu àkà nzá nyungu nzére dhu ònzì arí alé-owù. Pbétù dhu àkà nyungu ídzì dhu ònzì arí alé-owù. Ídzì dhu ònzì arí alé ní Kàgàwà bhà alé. Pbétù, nzére dhu ònzì arí alé nùni nzá Kàgàwà.

¹²Dèmètriyò-okú d̀̀ r̀̀, k̀̀ró alé rí ídzì dhu àwě. Ndirò, kàbhà obhónka rí kàbhà ídzìnga nítè nditírò. Ndirò m̀̀'í mà, m̀̀ mí kàbhà ídzìnga nítè átò. Ndirò nyi nỳ̀ni wà dhu, yà ma maráwěna kà dʒ dhu r̀̀r̀ obhó dhu.

Bhàruwà ríku d̀̀nà r̀̀ ovìta

¹³Ma m̀̀'í indù ma m̀̀ndína ábhʒ dhu nyú nà. Pbétù, ma mòzè nzá m̀̀ndí i dhu bhàruwà ʒ indù. ¹⁴Nírò, atdyúdu ní mala nyi inzà òtrò idho ʒ, àlě ràdù òte àlě-tsù nyú ʒ. ¹⁵Dhu àkà nyadi màr̀̀ngà ʒ. Ɔdhínu òvì nyi mběyi. Ndirò, òvì nyòvì ɔdhídu k̀̀ró, nyòvì ng̀̀tsi alé ɔv̀̀na nyú r̀̀.

Yudhà

andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrɔ́ dhu tí dhu

Yàrí ídò bhàruwà nandí ní «Yudhà, Yàkòbhò t'ádònà» tí kátina ale (1). Ndi Yudhà mà adònà Yàkòbhò màna òyòrò kórò níí Yèsù t'ádóná-nzo (Màt 13.55). Kándí ndi pbindà bhàruwà mbèmbè azà kumì atò údà Yèsù Krístò ka kùgù dhu-dzidɔ́ rórò.

Ndi andítá rí dhu itè Yudhà rambénà dhu òvò dɔ́ atdí kànísà tò, ndirò ngàtsi ní íbì kànísà tò. Pbètù, ka kùni nzá atdí kànísà mà abádhí nzínzi ò náarfí ònà kígò. Pbindà bhàruwà ò, kítsu átò Ungbòta-Ayí ò bhùkù mà Pbàyàhúdí tó ngùkpà andítá màna ò arfí irèta. Ní ka kírè dhu ní kándí dhu fíyò ábhò ale ríí pbàkrístò tí ríí Pbàyàhúdí.

Yudhà íí nà irèta ní pbàkrístò tò ndí ndí dhu àndí Yèsù arí indrù ìgù dhu dɔ́ ní irèta (3). Pbètù, kàla dhu ní dhu ràkà nditdu abádhí-nyìkpò tsàkàtsàkà nyú abádhí nzínzi ò ì ntsu pbàkrístò tí arí 'àti ale rɔ́ rò (4). Í ale owúnà 'àti rɔ́ pbàkrístò tí, pbètù inzí 'àdù Kàgàwà nyú ná'ù. Ndirò abádhí níí mùyònitáale.

Bhàruwà-nyiti ka kòhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1-2).
- Yudhà rí pbàkrístò àvì rùgyè ì, 'òdò yà atdí-gùna tí Kàgàwà íbhò pbindà dhu tí arfí ale tò a'uta mběyi (3-4).
- Yudhà rí Ádrùngbàle Kàgàwà itdiya atdídɔ́ pbàkrístò tí arí 'àti ale, pbètù ìmbà 'àdù íí pbàkrístò tí ale-ànyà tí dhu tó atdídhénà ɔ́fò nítè dhu (5-19).
- Yudhà rí pbàkrístò ònzi ròwù angyi tí fíyò a'uta ɔ́, ndirò ròngò ídzinga ònzi yà afiia arúguru Yèsù ì á'ù dhu dɔ́ ale tò dhu (20-23).
- Yudhà rí Kàgàwà ífù pbindà ádrùngbànga tó ɔ́bi-okú dò rò dhu. Ndi ɔ́bi ní, Kàgàwà arí pbindà ale-ngbò òdò ndíní oko tí róná ì ápbà ì rórò tí (24-25).

Yudhà rí pbàkrístò nóvì dhu

¹Íma Yudhà, Yèsù Krístò bhà inɔ-akpà, ndirò Yàkòbhò t'ádònà, mà mandí dhu fùkù yà Àba Kàgàwà únzi nyí, kòzè nyí, ndàdù àmbè nyòdò dɔ́ Yèsù Krístò tò rò. ²Dhu àkà Kàgàwà bhà izu mà, Kà bhà màrùngà mà, Kà bhà àzè màna ríí abho nyú fùkù.

Titò tó málímó

(2Pé 2.1-17)

³Òdhídù, yà atdídɔ́ mà mòzè nyí rò, mà múbhì dhu-atdyú òhò rɔ́ atdídɔ́, ndíní mà mandí tí dhu fùkù yà atdíkpà àlè kfí nà nyí màna ògù-okú dò rò. Ní, mà mála dhu kà ràkà wà mandí, ndíní nyí nyabá tí ɔ́bi, nyámbe nyúgyè dɔ́ ní, nyòdò yà atdí-gùna tí Kàgàwà íbhò pbindà dhu tí arfí ale tò a'uta

mbèyi. ⁴Obhó tí, atdí́dhená nzére ale nítù wà nzínzíkù ò inzà nyí nyùni rórò. Í ale ní iwà Kàgàwà náatdì ànyàya angyangyi nyú ale. Abádhí úgèrè Kàgàwà bhà izu tó ɔte ríí yà ì ózè 'ònzì nzére dhu ònzì ì í òná otu tí. Ndirò, abádhí òdhò wà Yèsù Krístò, yà atdí tí aríí àlè tó Màlimò, ndirò àlè tó Ádrùngbàlè. ⁵Ìmbà dhu ìí iwà nyí nyùni yà ma móvona fùkù dhu angyangyi dhu màtí, ní ma mòzè misè fùkù dhu ní, Ádrùngbàlè Kàgàwà nífúgbà pbindà ale Mísri tó pbirì ò rò dhu. Tdítdò, kàdù abádhí nzínzì ò ì nùvò, ìnzí 'à'ù ndì ale-tse nábhù ròtdì ndì. ⁶Ndirò, nyí nyàkà nyírè atdí́dhená màlàyíkà náanzì dhu: abádhí náadò nzà fíyò ádrùngbànga, pbètù abádhí nùubhà yà ì aróko òná ngari nyú. Ní Kàgàwà arí abádhí òdo ìnò ò ùsò ndì ndúsò dhòdhóhóngà tó imbi ò rórò, ròngò àmbe ìndrù-ànyà ìtdì ndì ndaraya òná ádrùngbà idhò nòdò dò. ⁷Ndirò, dhu àkà nyírè átò ní Sòdomò mà Gòmòrà mànà tó kigò, tiyá aríí kyèrkýèrò kigò mànà. Í kigò ò bhà náanzì nzérenga ndì dhu bhèyi tí. Abádhí nípfò ì mànyòni tó, 'àdù àmbe ìnzí ìndrù nyú àmbènà ònzina nzérenga-tidò ònè dò 'ònzì. Ní, ndì dhu-okú dò rò, Kàgàwà atdí wà abádhí-ànyà ròngò àpbè àbà ìnzí aráve dhòdhóhóngà nà kàzù ò, ndíní ìí tí ìndrù-nyíkpo ìtdyù rádù atdí òfò tí.

⁸Ní ndì dhu bhèyi tí, kòkò nzínzíkù ò ríí nzére ale náarí dhu ònzì ì kigò ò bhà nóongónà dhu ònzì dhu bhèyi tí: abádhí rírèna nzére dhu náarí abádhí àbhù rìtì ngbòya, 'àdù àmbe Kàgàwà bhà ádrùngbànga gàyà nónzì dò. Ndirò, abádhí arí dhu ènò nzére nyú òrù-akpà ò aróko ádrùngbànga tó awáwù ò màlàyíkà ní. ⁹Pbètù, yà Músà-abvò dò ì í 'àtò, 'àmbe 'àgò dò Pfòmvo nà rò, Mùkàlì, Kàgàwà bhà màlàyíkà ò ádrùngbàlè, náamvù nzà ndòtdì anya kà-dò, ndùnò dhu kà ní òná. Pbètù, kàdù dhu òvò kà tó, ndàti: «Ádrùngbàlè Kàgàwà àkà ndàbhù nyí nyabà àpbè.» ¹⁰Pbètù, kòkò ì nzére ale náarí dhu ènò inzà ì èni dhu ní màtí. Ndirò ìzà, yà ìmbà aríí inga t'únita nà, ní bhà irèta tó òfò ò abádhí èni dhu náaràdù abádhí àbhù rùwí ùwí tí. ¹¹Ní, abádhí ríí àpbè ò! Abádhí ótsù Kàyinà náatsù òná otu ò. Abádhí ènò tìtò Bàlamà bhèyi fùrangà-okú dò rò. Ndirò, abádhí uvè, Kòrà bhèyi ì ívà dhu dhu-okú dò rò. ¹²Ndirò, abádhí mànà nyí nyóko, nyámbe dhu ònyà dò atdíkpà atdí òdhi bhèyi dhu náaràdù nyí ìtì ìtì tí. Obhó tí, abádhí arí dhu ònyu 'ùlè ní abhò nyú ìnzí nyíya ríwù rórò, 'àdù àmbe ì kèlè nírè dò ìtírò. Abádhí ùlì ì awe rírà nà àpbù, yà ìnzí rí igyè àbhù rìkò bhèyi. Ndirò abádhí ùlì ì átò yà ìnzí arádù itsu-kpò 'ò, yà ì àkàná 'ò'ò òná kàsùmì ò itsu bhèyi. Tdítdò, abádhí ùlì ì yà ivèna ka kangbè, rádù òtdyù dòtsì itsu bhèyi. ¹³Abádhí ùlì ì ádrùngbà rèrè dò rí 'èpbi òbi nyú nà mùkurà bhèyi, ale-nyí ríwù ní fíyò mùtsò rádù 'ùlì yà idha rùdzilina idha-gì dò mùselele bhèyi. Abádhí ùlì ì átò, yà dhòdhóhóngà nà ì óngò òko òná atdí́dò ùtì ìnò-íyà tó ngari Kàgàwà òpì fíyò akye rùbhi alali bhèyi.

¹⁴Ènòkà náavò dhu angyangyi abádhí-okú dò rò. Ndi Ènòkà níí àrùbhù rí rùgànda ìsè Àdamù rò rò ndì nòpè rùgànda ò atdí ale. Ní kàti: «Kàní Ádrùngbàlè Kàgàwà rírà pbindà pbàfè lufù-tsù ìlilà màlàyíkà nà. ¹⁵Kà rírà ndíní ndì ndunò tí yà adzì ò kórò ale-ànyà. Kà rí yà nzére dhu ònzì arí kórò ale-ànyà ìtdì, rónà abádhí anzì kórò nzére dhu-okú dò rò. Kà rí ì nzérengatálè-ànyà nítì yà abádhí ènò ndì ní ododu ɔte-abábà-okú dò rò.» ¹⁶Í ale-idhè náarí nzi ndìkà akekpà màtí, 'àdù àmbe ènu dò kórò kàsùmì ò. Ndirò abádhí arùbhi yà affíya nyú nòzè ìtírò dhu bhèyi, 'àdù àmbe idzítà tó ɔte-abábà òtè dò. Ndirò, abádhí arífuna ale ní dhu àbà ì ádù foyá ale.

Yēsù ná'ù ale tò ka kí sedzà àbhù dhu

(Kòl 2.6-7; 2Tè 3.3-5; Yàk 5.19-20; 2Pé 3.17-18)

¹⁷Nyí'ína òdhídù, yà atdíð ò ma mózè nyí rò, nyí nyàkà nyí'è Ádrùngbàlè Yēsù Krístò bhà uvitatàlè náúnò angyí fùkù òtè. ¹⁸Abádhí ati nyí nǎ: «Yà adzi ð dhu-tsù rí 'òdì ònà kàsùmì rí 'ìndù rò, nyíngò rí atdíðhená ale ní'íya ònè, 'àdù àmbe ùbhi dǎ affiya nyú ózè dhu bhèyi, itse nyú Kàgàwà rǎ rò.» ¹⁹Abádhí ní ndi òndrù-ònga àbhù arí rùndò ò ale. Abádhí arí yà adzi ð dhu kèlè ní'è. Ndirò, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí rí'í mbà abádhí-nyutsì. ²⁰Pbétù nyí òdhídù, yà atdíð ò ma mózè nyí rò, nyí nyàkà nyó'sì nyí nzínziku ð, wò nyí nyí'í nà atdíð ò ilá a'uta dǎ, nyàdù nyí'tò Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí bhà òbì nǎ. ²¹Dhu àkà nyókò Kàgàwà ózè nyí nǎ àzè ð, nyámbe àlè tó Ádrùngbàlè Yēsù Krístò ríbhona fùkù pbìndà òdzìnga ð dhòdhódhóngà tó ípìrònga nóddò dǎ.

²²Ndirò, nyí nyàkà nyó'nzì kǎkò affiya arúguru Yēsù ò á'ù dhu dǎ atdíðhená ale-izù. ²³Nyí nyàkà nyí'gù ngǎkpà ale, nyúdhà kàzu ò rò. Nyí nyàkà nyó'nzì òdzìnga ngǎkpà ale tò òdò ònzì nyí nyí rǎrò, nyàdù abádhí rǎnzina nzé'è dhu àbhù ròtì mberù mà nódhò.

Kàgàwà bhà ádrùngbànga ilè ka kí dhu

²⁴Kàgàwà ní nyóddò rádù ònzì nyàwà nyí nzé'ènga ð, ndàdù nyàbhù nyí'kò òmbà nzé'è dhú na nyúkutsì, ndirò ábhò dhèdhe nyú nà pbìndà ádrùngbànga tó awáwù-ònzì ale. ²⁵Ndi Kàgàwà, yà atdí'ò tó arí'í àlè tó Ògùba tí, Yēsù Krístò, àlè tó Ádrùngbàlè-otù ð ale, ná'kà ifuta nà, ádrùngbànga nà, òbì nà, ndirò dhu àyà ka kí òndrù tò nǎ òbì nà, rǎpè ndi mùhàngú ò rò, rìrà àhù kòmbì nga ð màtí, ndirò dhòdhódhóngà nà! Àmìnà.

Upfòta

tó bhŭkù

Yàrí bhŭkù ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Dhu àla ndi Upfòta tó yàrí bhŭkù nandí ale ràrí Yùwanì, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándí ka òná kàsùmì ʒ, Àziyá-Ngba tó pbìrì níʒ Rómà kámá dʒ ádrùngbá kamà bhà pbìrì nzínzi ʒ atdí pbìrì. Ní ndi kamà náazè kongò ndùle mǝngǝ-ngba bhěyi. Yà ì nùvǝ ìnzí 'ùlě ka pbàkrístò nùso ka kongónà, kadù àbhunà ràbà àpbè abho nyú. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ka kasò Yùwanì, kowù àbhànà Pàtemù tí kátina sǝngà dǝ (1.9), Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkǝrǝ ùno káří ìndrǝ tǝ dhu-okú dǝ rò.

Yùwanì andí yàrí bhŭkù mběmbè àrǝgyètdí kumì dǝnà imbò nà atǝ ʒ Yèsù Krístò ka kúgǝ dhu-dzidǝ. Kándí ka ndíní ndi ndabhè tí pbàkrístò-afí ròtsi ǝbí nǝ, ròkò Yèsù Krístò-rǝ tí ì àpbà affya rǝ, àzembè ì ì àpbè nábà rǝrǝ matí. Kǝzè dhu ní abádhí rǝdǝ Yèsù Krístò rǝngò inzà òtrǝ idho ʒ dhu atdyúya nyú nà (22.7).

Upfòta tó bhŭkù ní pbànábí tó bhŭkù bhěyi rí dhu òvǝ ìndrǝ tǝ bhŭkù (22.7,10,18,19). Kà-ò ka kálǝna dhu ní Ungbòta-Ayí ò ábhǝ bhŭkù ò ka kándí dhu dǝyá dhu. Ngǝkpàkà dhu-tsí ní ùru tí tǝya úrù ì dhu. I ʒfǝ ní: «Mǝnyǝnǝ», «Bàbeli», ndirǝ «ǝzú-bvu» (ífo, àrǝbhù, atdí kumì dǝnà ʒyǝ nà).

Bhŭkù-nyitì ka kǝhù tí dhu

- Yùwanì rǝ ndàtì Yèsù Krístò ívǝ ale tí dhu mà, Yèsù rǝ kǝví rǝndí bhàrǝwà Àziyá-Ngba tó pbìrì ʒ àrǝbhù kànísá tǝ dhu mànà dhu (1.1–3.22).
- Yùwanì rǝ òrǝ-akpà ʒ dhu àlǝ ǝnyu bhěyi rǝdzǝ dǝnà dhu tǝ ʒfǝ ʒ, ndàdù àwenà kǝrǝ dhu (4–20).
- Kǝgàwà rǝ òrǝ-akpà-ǝwátá mà adzi-ǝwátá mànà dhu nǝbhǝlǝ dhu (21–22).

Bhŭkù-dǝkpa

(Àmǝ 3.7; Upf 22.6–10)

1 ¹Yàrí bhŭkù ò rǝí dhu ní Yèsù Krístò abhù kuni inzà òtrǝ idho ʒ rǝ 'ǝnzi dhu. Kǝgàwà abhù Yèsù rǝni ì dhu, ndíní kǝtè tí pbìndà ale tǝ. Ní Yèsù Krístò avǝ pbìndà màlǝyikà rǝrǝ ì dhu òvǝ idù, ìma Yùwanì kàbhà ìno-akpà. ²Ní ma mavǝ ma mala dhu ìndrǝ tǝ kǝrǝ. Ma mati ì dhu ràrí Kǝgàwà bhà ǝte nyú ndirǝ Yèsù rǝrǝ ì dhu tǝ ngàmbì. ³Hirò nǝnzi rǝ ale ní wǝ ndi pbànábí tǝ ʒfǝ ʒ ka kándí ǝte nǝzǝ rǝ ìndrǝ tǝ ale, ndirǝ ní ì ǝte ìrǝ rǝ 'àdù òdǝnà affya ò ale. Obhó tí, ì ì nandí ǝte rǝkǝ òná kàsùmì ìndù wà ndi.

Yùwanì rí Àziyà tó mùlengù ǝ àrùbhù kànísá ǝ bhà nòvì dhu

(Màt 24.30-31; Upf 5.8-13)

⁴Ima ní Yùwanì yà ma mí dhu àndí fùkù Àziyà tó mùlengù ǝ ríí àrùbhù kànísá ǝ bhà tírò rò. Kàgàwà, yà ìí ìí, yà ìí aríí, ndirò yà ìrà iraya ale náká ndàso nyí, ndàdù nyàbhu nyòkò màrùngà ǝ. Ndirò yà Ádrùngbá kamà tó kàbhà tombi-ònzí aríí kàbhà àrùbhù alafí^a náká 'àso nyí, 'adù nyàbhu nyòkò màrùngà ǝ. ⁵Ndirò, Yèsù Krístò náká ndàso nyí, ndàdù nyàbhu nyòkò màrùngà ǝ átò. Ka ní obhó dhu kèlè ùno arí ngàmbì, wemberè tí ndì ningbè òvebvù rò ale, ndirò yà adzi dǝ ádròdrǝ kámá dǝ kamà^{*}. Kòzè àlè, ndàdù àlè ùwu azùna nǝ àlè tó nzérénga bhà òbi-tsínà rò. ⁶Kàbhu àlè àlè ríí òrù-akpà ǝ Ádrùngbá Kamà Kàgàwà bhà idzi ǝ bhà tí, ndirò ndi Àbanà tò arí kasu ònzí ^{*}**pbàkùhání** tí^{*}. Ní ilèta mà ádrùngbànga tó òbi màná náká kà nà tí dhòdhò-dhónganà! Àminà.

⁷Àndà, kòní kà rírá àpù ǝ!

Ní kóró ale rí kàlǝ,

ìmbà ríí kǝngò-kpa mà nadù àlǝ nǝ ale màtí.

Ndirò yà adzi ǝ kóró ale-tidò rí 'ùhù izu nǝ kókù dò rò^{*}. Obhó tí, kà ríí ndi dhu bhèyi! Àminà.

⁸Yà kóró dhu dǝ aríí ádrùngbànga tó òbi nà Ádrùngbàlè Kàgàwà ràtina: «Ima, Ima ní Álúfà ndirò Óméga^b.» Ka ní yà ìí ìí, yà ìí aríí, ndirò yà ìrà iraya ale.

Yùwanì rí Yèsù Krístò àlǝ ònyu bhèyi rǝdzì dònà dhu tó ǝfǝ ǝ dhu

(Dàn 10.5-12)

⁹Ima ní adòku Yùwanì. Yèsù nà àlè kúngbò àlè dhu-otù ǝ, àlè kíí atdíkpá kàbhà ádrùngbànga tó idzi ǝ, àlè kí àpè àbà atdíkpá, ndirò àlè kí dhu-dzi òndù atdíkpá. Ima, ma mií òsò ka kósò ma kowù mubhà Pàtemù tí kátina sòngà dò ró, Kàgàwà bhà Òte ùno ma mǝrí ìndrù tó dhu-okú dò rò, ndirò Yèsù bhà ngàmbì tí ma mǝrí dhu-okú dò rò. ¹⁰Ádrùngbàlè Kàgàwà ùlè ka kí òná atdí yengè-idhò ǝ, kàbhà Ìlǝ-Alafí níírá ma, madù wàndà rǝngò dhu bhèyi rí ndirò òbi nyú nà ale-tù ìrì dzidu dònǝ rò rírá ró. ¹¹Ndi ale-tù ambénà àtínà dǝ: «Nyí nyálàna dhu àká nyandí bhùkù ò, nyadù òvinà àrùbhù kígó ǝ ríí kànísá tó. I kígó ní: Èfesò, Simurunà, Pèrgamù, Tùwàterà, Sardì, Filàdèlìfiyà, ndirò Làwòdikiyà.»

¹²Ní ma magéré ma ndíní ma mala tí wò idù rí dhu òvo ale. Nírò ní ndi ma mala ǝrò ní ka kǝbhòlò dhu, yà àrùbhù ǝpbína dǝ ka karí tarà ùlǝ dhu. ¹³Ndirò, i àrùbhù dhu-ǝpbí nǝnzín ǝ, ma mala Ìndrù t'Ídhùnà^{*} bhèyi rólo ale. Ndi ale nááfó pfǝna ò nyú rǝrá àhu ádzí kanzù-akpà ròná, ndàdù ìsonà ǝrò ní ka kǝbhòlò kùkyè ní odrùna dǝ rò. ¹⁴Kà-dǝká náawù tdyé òwǝwù tàrà-ká bhèyi, ndirò mbìlìkàkù bhèyi. Ndirò kà-nyìkpó náambénà ùmbìlì dǝ kàzu-idà-dò bhèyi. ¹⁵Kà-pfǝ núumbìlì àlǝ tó kàzu ò ka kòbì rìlǝ péé mùlìngà tó suma

a 1.4 Àrùbhù Alafí tí ka kátina iró dhu ní àrùbhù kànísá tó Ìlǝ Alafí rí dhu òvo dhu.

Àrùbhù rítèna ní atdíǝ àká bhùna ǝ dhu. * 1.5 Zàb 89.28 * 1.6 Uvt 19.6 * 1.7 Dàn 7.13

* 1.7 Zàk 12.10,14 b 1.8 Pbàgìríkí t'ávàna ǝ Álúfà ní wemberè tó bhàruwà-nyìkpó, ndirò Óméga ní kà ríku dóná rò bhàruwà-nyìkpó. Kà-tì ní, Yèsù rǝrì kóró dhu apè ndi ròná rò ale, ndirò kóró dhu araya ìku dòná rò ale. * 1.13 2.18

bhèyi. Ndirò kà-tù ambénà ndirì dǝ àdhàdhì ábhǝ idha ráwa dhu rǝ ndirì dhu bhèyi. ¹⁶Kǝ àrùbhà alali* ndì ndùlù fangà tó ɔtsúna ní rǝ. Kà-li'ǝ rǝ ambénà àhu dǝ ní ʒǝ kǝrǝ kunàdǝ rǝ ndàkà obhi-akpà. Ndirò, kà-nyì ambénà ùmbili dǝ atdíǝ, àdhàdhì atdíǝ nyé ríka ádrùngbǝnga tó ɔbi nyé nà adyifǝ bhèyi. ¹⁷Ma mitdègu kàlǝ, ní ma mitsi obvò kǝnzǝ àdhàdhì iwà ʒvè ale bhèyi. Pbétù, kǝdù fanga tó ɔtsúna ìli dùdù ndàdù àtinà: «Nzǝnzǝ ɔdǝ! Ima, ima ní kǝrǝ dhu apè ndì rǝnǝ rǝ ale ndirò kǝrǝ dhu araya ìku dǝnǝ rǝ ale. ¹⁸Ima ní ípìrǝnga t'ále. Ma mavè wà, pbétù kǝmbí, ma mfǝ ípìrǝ rǝ nyikpǝdu nà dhòdhòdhònganà. Ma mfǝ ádrùngbǝnga tó ɔbi nà ɔvè dǝ ndirò *ɔyǝ ɔ nga dǝ. ¹⁹Nírǝ, dhu àkǝ nyandǝ nyi nyálǝna dhu. I dhu ní ìrǝ rǝ kǝmbí dhu mà, olù rǝwu 'ènyà dhu mànà. ²⁰Yàrí ní ndi yà fanga tó ɔtsúdu-tsírǝ nyi nyala àrùbhà alali mà, wǝ ɔrǝ ní ka kǝbhǝlǝ dhu, yà àrùbhà ɔpbína dǝ ka karí tarà ùlǝ mànà-tǝ: kǝkǝ àrùbhà alali rǝtèna ní àrùbhà kǝnísǝ tó màlàyikǝ, ndirò tarà ùlǝ ka karí dǝyǝ àrùbhà dhu-ɔpbí rǝtèna ní i àrùbhà kǝnísǝ.»

Yèsù rǝ Yùwanì àvì rǝndǝ bhàruwà Èfesò tó kigò ʒ rǝ kǝnísǝ tó dhu

(Kas 20.17,28-31; Èfe 1.15-16; 5.2; Èbr 6.10-12)

2 ¹Tdíǝ, yà idù rúbhi dhu ʒvǝ rǝ ale náati: «Ándǝ dhu Èfesò tó kigò ʒ rǝ kǝnísǝ tó màlàyikǝ tǝ, nyati yàrí màkǝrǝ ráhu kǝkǝ àrùbhà alali nùlù fangà tó ɔtsúna ní ale, ndirò yà ɔrǝ ní ka kǝbhǝlǝ àrùbhà tarà nzínzǝ ʒ rúbhi ale-li'ǝ rǝ. ²Kà rǝtina: «Ma mǝni wà pbùkù mǝtsǝ, nyi nyarǝ adyǝ ʒvǝ owùdu ùngǝ nyi nyǝ rǝ tǝ dhu, ndirò nyi nyarǝ dhu-dzi òndù tǝ dhu mà. Ma mǝni wà dhu nyi rarǝ nzǝ nzère dhu ɔnzǝ rǝ ale tó dhu-dzi òndù. Nyi nyómǝwà wà uvi-tatǝle tǝ arǝ 'àti ale-afǝ, tǝmǝnyà pbánǝ ìnzǝ ní ì uvi-tatǝle rǝrǝ, nyadù dhu ʒsǝ abádhi rǝrǝ tǝtǝ t'únɔta t'ále. ³Ìnyi ní dhu-dzi t'òndùta t'ále, ndirò nyi nyábà àpbè ɔvǝdu-okú dǝ rǝ, pbétù ìnzǝ afínu ràdù ndingye rùdù rǝ. ⁴Pbétù, ma mfǝ ìnè okúnù dǝ rǝ ma mǝnɔna atdí dhu nà. Ndi dhu ní: ìnyi, nyi nyarǝ mbǝ àzè nà idù kǝmbí àdhàdhì nyi nyǝ kǝ nà angyi dhu bhèyi. ⁵Nírǝ, ìrè pé nyi nyitsi rǝ nga, nyadù nyugèrè nyubhà pbùkù nzérénga, nyadu nyi wemberè tó pbùkù mǝtsǝ ɔ. Ìnzǝ nyi nyapè nyugèrè nyubhà pbùkù nzérénga, ní ma mǝrà tinu ɔ, madù pbùkù tarà ìpfo fíndǝ ngari ʒ rǝ. ⁶Pbétù, nyi nyǝ ìnè yàrí idzi dhu nà nyunutsi: nyi nyóndrǝ Pbànikǝláyǝ* tó mǝtsǝ àdhàdhì ma mǝndrǝ ka átǝ dhu bhèyi tǝ.

⁷Ìnga t'frita tó bína nà arǝ ale nákǝ ndirò wǝ ìlǝlǝ Alafǝ rǝvɔna kǝnísǝ tó dhu mbèyi! Dhu lèma ɔnzǝ rǝ ale tó ma mabhèya yà Kàgàwà bhà inga ʒ rǝ ípìrǝnga tó itsu-kpǝ*, ndi ale rǝtǝ.»

Yèsù rǝ Yùwanì àvì rǝndǝ bhàruwà Sìmurunà tó kigò ʒ rǝ kǝnísǝ tó dhu

(Màt 5.10-12; Yàk 1.12)

⁸Tdíǝ ndi ale ati ma nǝ: «Ándǝ dhu Sìmurunà tó kigò ʒ rǝ kǝnísǝ tó màlàyikǝ tǝ, nyati yàrí màkǝrǝ ráhu yà kǝrǝ dhu apè ndì rǝnǝ rǝ ale, ndirò kǝrǝ dhu ikùya dǝnǝ rǝ ale-li'ǝ rǝ. Ndi ale náavè wà, pbétù kǝmbí kǝ rǝ ípìrǝ rǝ nyikpǝna nà. ⁹Kà rǝtina: «Ma mǝni wà pbùkù àpbè mà pbùkù nákù mànà. Pbétùngatǝ, ìnyi ní ɔnzítǝle! Ndirò ma mǝni ìngbà dhu bhèyi màtǝ Pbàyàhúdí

* 1.16 1.20 c 2.6 Pbànikǝláyǝ ní ì mǝngǝ-nzo ùle arǝ, 'àdù àmbè mǝnyǝnǝ ɔnzǝ dǝ ale. Ndirò, abádhi ɔngónà àdù ìndrù àdhu i dhu t'ónzita rǝ átǝ. * 2.7 ɔpt 2.9

tí arí àtí ale náarí dhu ùnò nyi nǐ dhu átò, tàmanya pbaní inzí ní í Kàgàwà bhà obhóná ale rórò. Abádhí ní pǎmvo Sitaní ùlě arí ale tó mǎtù! ¹⁰Ní, nyi nyàkà nzá nyonzi nyi nyábàna àpbe ɔdò. Nyi nyàkà nyuni dhu ní, Pǎmvo rǎrǎ afíku ùmvù ùmvù, imbi-dzà ò ndí ndí nzínziku ɔ atdídhená ale àbhù kusò dhu-otù ɔ. Ní nyí nyí àpbe àbà rǎrǎ àhu idrè idho^d tí. Pbétù, nyi nyàkà nyondù dhu-dzi, ìmbà rǐrǐ nyi nyóvè dhu mǎtí. Ní ma madùya ípirɔnga tó mùkàkù àbhu nyafɔ.

¹¹Ingá t'frita tó bina nà arfí ale náká ndirí wò ìlilá Alafí rɔvona kànísá tó dhu mběyi! Dhu lèma ònzi rí ale nɔvèya nzí ɔvɔ-gùna ɔve nǐ^e.»

Yèsù rí Yùwani àvǐ rǎndí bhàruwà Pèrgamù tó kigò ɔ rǐrǐ kànísá tó dhu
(Ìsa 11.4; Yud 3-4,11)

¹²Tdítɔ ndi ale ati ma nǐ: «Ándí dhu Pèrgamù tó kigò ɔ rǐrǐ kànísá tó mǎlàyikà tò, nyati yàrí mǎkùrù rǎhu yà ɔyɔ kórɔ kunàdò rǐ ndàkà obhi-akpà nà rǐrǐ ale-lí^ò rò. ¹³Kà rǎtina: «Ma muni wà nyi nyarádi òná ngari. Ndi ngari ní pǎmvo Sitaní ɔnyù idzi òná ngari. Pbétùngàtí, nyi nyínè ɔvòdu rɔ nyí nyápba nyi ró tí. Ma muni wà Àtipasi yà pòtsó idè pbàkà ngàmbi tí indrù-ònzí ale-rɔ ndí nónzi dhu átò. Ìmbà dhu rǐrǐ ka kòhò ka fùràbvù, yà pǎmvo Sitaní arádi òná pbanga ɔ dhu mǎtí, ní nyi nyúbhà nzá ima nyi nyá'ù nǐ pbùkù a'uta. ¹⁴Pbétù, ma mǐrǐ inè okúnu dò rò ma múnɔna dhu nà. Ndi dhu ní: nyi nyí nà ale nzínzi ɔ atdídhená ale rǐrǐ inè, yà Bàlamà tí kátina ale udhè dhu nífù arí. Ndi Bàlamà ní ndi dhu nudhè Bàlakà tò, ndíni Pbàisràyélí nabhè tí ròtsù nzér-enga ò, rǎ'á sànamù tó ka kùbì perè tí iza, 'àdù mǎnyòni nónzi^e. ¹⁵Ndirò ròsè wò dhu dòná, wò nyi nyí'ina ale nzínzi ɔ, Pbànikóláyí^e rùdhèna dhu nífù arí ale rǐrǐ inè átò. ¹⁶Nírò, nyi nyàkà nyugèrè nyi nyubhà pbàkù nzérena. Obhò tí, ìmbà kǎpé ɔ ndi dhu bhěyi, ní ma mǐrǎ àhu tinu ɔ inzà ɔtrò idho ɔ, madù ìla ùgyè kǎkò í ale nà lidu ɔ rò ráhu obhi-akpà nǐ.

¹⁷Ingá t'frita tó bina nà rǐrǐ ale, náká ndirí yà ìlilá Alafí rɔvona kànísá tó dhu mběyi! Dhu lèma ònzi rí ale tó ma mabhùya yà òru ka kórù *mànà^f. Ndirò, ma mabhùya ɔwòwò odú-ngba^g kà tò. Ndi odú-ngba ní, yà ɔvɔ-ɔwútá^g ka kándí dòná odu. Ndirò, ndi ɔvɔ-ɔwútá ní yà inzà atdí ale mà nuni ɔvɔ, inzà ní ndi odu ka kàbhu fɔnda ale kèlè nuni ka rò.»

Yèsù rí Yùwani àvǐ rǎndí bhàruwà Tùwàterà tó kigò ɔ rǐrǐ kànísá tó dhu
(Kas 15.28-29; 1Kò 10.8,19-22; 1Tè 1.2-3)

¹⁸Tdítɔ ndi ale ati ma nǐ: «Ándí dhu Tùwàterà tó kigò ɔ rǐrǐ kànísá tó mǎlàyikà tò, nyati yàrí mǎkùrù rǎhu Kàgàwà t'ídihùnà-lí^ò rò. Ndi kà t'ídihùnà ní yà nyikpóna arí ùmbili kàzu-idà-dò bhěyi, pǎna rǎdù ùmbili átò àlì tó kàzu ò ka kòbì rǐlǎ péé mùlingà tó suma bhěyi ale. ¹⁹Kà rǎtina: «Ma muni wà nyi nyarí ònzina kasu, nyi nyózè ngùkpà ale dhu, nyi nyá'ù ma dhu, nyi nyarí ngùkpà ale-dzùnà ònzi dhu, ndirò nyi nyarí dhu-dzi òndù dhu. Ndirò ma muni wà dhu, nyi rarí kasu ònzi kòmbí ròsè yà angyi nyi nyongónà kònzí tí dhu dòná. ²⁰Pbétù, ma

d 2.10 Idrè idho tí ka kátina iró dhu-tì ní ngúfe idhó-nzo. * 2.11 Upf 20.6,14; 21.8
e 2.14 ɔt 25.1-2; 31.16. Mǎnyòni rínè ndí mǎnyòni kèlè tí, ngàtsi ní inzà ka kòdò ale
Kàgàwà tó tí dhu tí. * 2.15 Upf 2.6 f 2.17 Manà tí ka kátina iró dhu ní òrù-akpà ɔ ɔnyù
(Yùw 6.31,49-50). g 2.17 ɔwòwò odú-ngba ní Kàgàwà bhà Idzi ò ka kòtsù dhu tó rusà ùfà rí
dhu. * 2.17 Upf 3.12; 14.1

mfi inè okúna dō rō ma mánvna dhu ná. Ndi dhu ní: nyi nyábhà Yèzèbeli* bhèyi rí dhu ònzí atdí tsibhále, yà Kàgàwà bhà nabi tí arí ndàti tsibhále, ròngò àmbe pbàkà ale ùtra dō. Kàbhà abádhi rùwí, ndàmbe múnynòni t'ònzita mà sànamì tò ka kùbì perè tí ìzà màna dhu t'á'ata ùdhe dō fíyò. ²¹Ní, ma múbhà wà kàsùmì kà tò ndíní ndi nùgèrè tí ndùbhà pbìndà nzérénga. Pbétù, kòzè nzà ndùbhà pbìndà múnynòni t'ònzita. ²²Ní àndà nga mbèyi! Ma mí kà-ònga ibvù àpbè tò ara dō, madù ádrùngbà àpbè àbhà átò kòkò kà màna arí múnynòni ònzi ale ràbà, yà ní inzà abádhi ùgèrè ì 'ùbhà ndi fíyò nzére mùtsò ní. ²³Ndi dhu-ògù dō, ma mí kòwù nungu ale òkye òkye tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi kórò kànísá rí dhu ùnì ima ràrì ndi indrù-afí mà, indrù tò irèta màna ò ríí dhu àndà arí ale. Ndirò ma mí nzínziku ò ìngbatì ìli ndi ale mà bhà perè nùbhò ndi ale bhà kasu-bvu rō.

²⁴Pbétù nyi Tùwàterà tò kànísá ò ngùkpà pbàkrístò, nyi nyarí inzí Yèzèbeli rùdhèna dhu-owù ùngù, ndirò nyi nyùni nzà pfòmvo Sitanì bhà Órù ò dhu tí ka kátina dhu. Ní ma mátina nyí ní, ma ràrì nzí ngàtsi àndò à'è dükú. ²⁵Pbétù, ma mònzi fukú dhu ní, nyi rākà nyòdò wò nyí nyí nà idzi òfò mbèyi, ràrà àhu ma mingoya òná idho ò. ²⁶Ndirò dhu lèma ònzi rí ale, yà ma mòzè dhu ònzi rí ràrà àhu ma mingoya òná idho ò ale, ní tò ma mabhèya ádrùngbànga tò òbì, rònyù idzi kórò pbìrì ò ale dō. ²⁷Kùndaya ì ale tsumà tò mùgò ní, ndirò kùkoya abádhi-ònga yà anzi ní ka kórò wìtù-ònga ùkò ka karí dhu bhèyi*. ²⁸Kà-tì ní, ma rabhèya àbhù Àbadu ibho idù ádrùngbànga tò òbì-tidò dhu lèma ònzi rí ale tò. Ndirò ròsè wò dhu-dòná, ma rabhèya àbhù kùtsingá nga tò alalí* ndi ale tò, kònzì mùlèma dhu nitè tí.

²⁹Ìnga t'írìta tò bína nà ríí ale náká ndirì wò ìlìlā Alafí ròvona kànísá tò dhu mbèyi!»

Yèsù rí Yùwani àvì ràndì bhàruwà Sardi tò kigò ò ríí kànísá tò dhu

(Màt 7.21-23; 24.42-51; Yàk 2.14)

3 ¹Tdítdò ndi ale atí ma nì: «Ándí dhu Sardi tò kigò ò ríí kànísá tò màlàyikà tò, nyati yàrì màkùrù ràhu Kàgàwà-ònzí aróko àrùbhù alafí* nà ríí, ndàdù ìí àrùbhù alalí* nà fóná átò ale-li'ò rò. Kà ràtina: «Ma muni wà pbùkù mùtsò. Obhò tí, indrù arí nyalá inè ríí ípìrònga nà ale bhèyi, pbétù nyadù ìí iwà óvè ale. ²Ní, íkye! Ábhù òbì wò íkyèrò òdì ndíní ndi ndové tí nyunutsi rò dhu tò, ma màla wà dhu pbùkù mùtsò ràrìí mbà àkākā dhu tí pbàkà Kàgàwà-nyìkpò ò nídhunì. ³Nírò, irè indù ka kúdhe dhu mà, nyi nyíri ndi dhu tí dhu màna. Nyi nyākā nyifu ka, nyadù nyugèrè nyubhà pbùkù nzérénga. Ínzí nyi nyapè inga àndà mbèyi, ní ma mírá àhu tinú inzà nyi nyùni kàsùmì ò ádhàdhì ogbotále náaríra dhu bhèyi. ⁴Pbétù, nyi nyàdì àdì ngúfe ale nà Sardi tò kigò ò, yà inzà àpè ròyá mberù ití ale. Í ale ní ì atdíkpá mà mubhiya màna òwòwù mberù nùfò ròyá rórò, abádhi ní ì àkākā ale nídhunì. ⁵Ndi dhu bhèyi ní ndi, dhu lèma ònzi rí ale ka kufóya òwòwù mberù ní. Ndirò, ma mohoya nzí ndi ale-òvò ípìrònga tò bhùkù ò rò. Ma mòvoya dhu kpangba Àbadu mà pbìndà màlàyiká màna-ònzí, matí ndi ale ràrì pbàkà ale nyú.

⁶Ìnga t'írìta tò bína nà rí ale, náká ndirì ìlìlā Alafí ròvona kànísá tò dhu mbèyi!»

* 2.20 1Ká 18.4; 2Ká 9.21 * 2.27 Zàb 2.8-9 * 2.28 Upf 22.16 h 3.1 Kàgàwà-ònzí aróko àrùbhù alafí rítèna dhu ní kàbhà ìlìlā Alafí. * 3.1 1.20

Yèsù rí Yùwanì àvì ràndí bhàrùwà Filàdèlifiyà tó kigò ǝ ríí kànisà tò dhu

(2Pé 1.10-11; 2.9)

⁷Tdítdǝ ndi ale ati ma nǝ: «Ándí dhu Filàdèlifiyà tó kigò ǝ kànisà tò màlàyikà tò, nyati yàrí màkùrù ràhu ìlílà ale, ndàdù ìí Obhóngatále tí ale-ìí'ò rò. Ndi ale ríí ádrùngbà kamà Dàwudí bhà idzi ǝ rí ìndrù àbhù ròtsù fùngulà nà fóná. Kápé tsàtsù àpfo, ní kàpbi rí ale arí mbà, ndirò kápé tsàtsù àpbi, ní kàpfo rí ale arí mbà. ⁸Kà rātina: «Ma muni wà pbùkù mùtsɔ. Nírò kàní ma màpfo wà tsàtsù indù, yà ìnzí atdí ale mà ràdù àpbinà tsàtsù. Ma muni wà dhu, nyi raríí mbà ádrùngbànga tò obi nà abhɔ, pbétù nyi rífu wà pbàkà ɔte, ndirò nyi rásà nzá ɔvɔdu. ⁹Ní, kàní ma mí pfómvo Sitaní ùlè arí ale tò mùtù ònzi tí dhu. I ale ní títò t'únɔta t'ále, ndirò abádhi arí àti Pbàyàhúdí tí, ìmbà ì íí Kàgàwà bhà ale nyú tí rǝrǝ. Ní ma mí abádhi ùtù ròwù 'ùko ɔtdyàya dǝ ɔnzínà, ràdù dhu ùni iwà ma ròzè nyi. ¹⁰Ádhà-dhi nyi nyóǝ nyi, nyongò dhu-dzi òndù yà indù ma múyà ka dhu bhéyi, ní ima mà átò, ma mí nyɔdò yà adzi ǝ kórɔ ngari ǝ rírá àpbe tò kàsúmí ǝ. Ndi àpbe rírá ndíní ndi ndomvú tí yà adzi ǝ aríí ale-afí. ¹¹Ma mírá inzà òtrǝ idhɔ ǝ. Ní dhu àkà nyɔdò wò nyi nyíí nà idzi ǝfǝ mbéyi, ndíní ìngbàtí ìli ndi ale mà níidhá tí nzí mùlè mà tò pbùkù mùkàkú. ¹²Dhu lè mà ònzi rí ale ma mabhùya ríí pbàkà Kàgàwà bhà-dzà átsùta tí. Ndi ale ahùya nzí ànyì-dza rò akekpa màtí. Ndirò ròsè wò dhu-dòná, ma mandíya pbàkà Kàgàwà-ɔvò mà, ndi pbàkà Kàgàwà bhà kigò-ɔvò mà nà ndi ale-rǝ. Ndi kigò ní Yèrùsàlemà-ɔwútá, yà òrù-akpà ǝ rò rífo, pbàkà Kàgàwà-tí'ò rò kigò. Ma mandíya ɔvɔdu-ɔwútá átò ndi ale-rǝ.

¹³Ínga t'íríta tò bina nà ríí ale, náká ndirò wò ìlílà Alafí rǝvɔna kànisá tò dhu mbéyi!»

Yèsù rí Yùwanì àvì ràndí bhàrùwà Làwòdikiyà tó kigò ǝ ríí kànisà tò dhu

(Luk 14.34-35)

¹⁴Kà ríku dóná rò nǝ, ndi ale ati ma nǝ: «Ándí dhu Làwòdikiyà tò kigò ǝ kànisà tò màlàyikà tò, nyati yàrí màkùrù ràhu Àmìnà tí kátina ale-ìí'ò rò. Ndi ale ní ndi Kàgàwà ɔnzí dhu tò obhónà ngàmbì, obhó dhu kèlè únɔ arí ale, ndirò Kàgàwà abhòlò kórɔ dhu apè ì dóná rò ale. ¹⁵Kà rātina: «Ma muni wà pbùkù mùtsɔ: nyi nyíre nzá ndirò nyi nyígbe nzá. Àkà àmbènà àkà dhu ní nyire ìrè tí, ndirò ngàtsi nǝ, nyígbe ìgbè tí'. ¹⁶Pbétù kòmbí, nyi nyó'ɔ lílílí: nyi nyíre nzá ìrè tí, ndirò nyi nyígbe nzá ìgbè tí. Ní ndi dhu-okú dǝ rò, ma mí nyadyǝ àdyǝ tí. ¹⁷Nyi nyarí nyati ònzítale tí, kórɔ dhu nà aríí ale tí, ndirò ìmbà aríí atdí dhu-atdyú nà màtí ale tí. Pbétù, nyi nyàni nzá dhu, nyi rari ìmbà dhu aríí fóná ale, izàna arǝ'ɔ ale, nákùtále, ndùmùndúmú, ndirò nzínzǝ rǝ aríí ale. ¹⁸Ní ndi dhu-okú dǝ rò, ma mǝnzi nyi nyodzi kàzu ní ka kú'ò rílà ɔrǝ fudú, ndíní nyi nyíí tí ònzítale tí. Ndi dhu bhéyi tí átò, nyi nyàkà nyodzi ǝwǝwù mberù, ndíní nyi nyafǝ tí rùnù, akye ka kalana wò ale-nyí ríwɔ ní pbùkù nzínzínaga nǝ. Ndirò, nyi nyàkà nyodzi nyìkpónɔ ǝ nyi nyútdèna pbabí, ndíní nyi nyala tí nga tdítdǝ'. ¹⁹Íma, ma marí kórɔ ale yà ma mózè tò afátá itè

i 3.15 Làwòdikiyà-tí ìí kyèrǝkyèrǝ Kòlòsayí tò kigò ǝ idha níí atdíǝ ìrè idha, ndàdù ìí mbéyi nyú ɔmvú tò. Ndirò Hiyèràpoli tò kigò ìí átò kyèrǝkyèrǝ ndi kigò-tí, òná idha ràdù ìgbè tí ìgbè. Pbétù, Làwòdikiyà ǝ idha-tsí náadù ìí lílílí, ìnzí ràdù òvù. j 3.18 Làwòdikiyà-ɔvò nabhù rǝtò ndi atdíǝ dhu níí furangà t'úlita tò bàkì nà kíí dhu, ndirò atdíǝ úya mberù mà ale-nyìkpò tò pbabí mà nà dhu ǝbhòlò ka kongónà kà-ǝ dhu.

i ale tò, madù i dhu òsò fíyò. Nírò, nyi nyàkǎ nyonzi obi, nyùgèrè nyi nyubhà pbàkù nzérenge. ²⁰Kàni, ma midè tsàtsùná mambe hòdhi òpbì dǎ. Ní, ndi ale apé tǔdu ìri, ndàdù tsàtsù àpfò idù, ní ma mǎdù òtsù kàbhà idza, mǎdù dhu ònyè atdíkpá kà mǎnà. ²¹Dhu lèma ònzi rí ale ní ndi, ma miliya ràdi íkyèrǎ tǐdú ádrùngbǎ kamà tó pbàkà tombi dǎ, àdhàdhì ima, ma manzi dhu lèma madù àdi íkyèrǎ Àbadu-tí ádrùngbǎ kamà tó kàbhà tombi dǎ dhu bhèyi.

²²Inga t'írita tó bina nà ríí ale, náká ndiri wò ìlǐlǎ Alafí rǒvona kànísá tò dhu mbèyi.»

Kàgàwà àlě ka kí adyi ní pbìndà tombi dǎ àdi rórò dhu

(Ìsa 6.1-4; Zèk 1)

4 ¹Wò dhu-dzidǎ, ima Yùwani, ma mala onyu bhèyi ródzi dùdù ngàtsi dhu. Ní ndi onyu ǎ, ma mala atdí tsàtsù kpange ndi nǎpfò òrù-akpà ǎ ró. Ní yà iwà ma míri angyi, rǎmbe ǎǎ dǎ wàndà rǎngò dhu bhèyi ale-tù, náavò dhu idù, ndàti: «Úpò àzù! Ní, ma mí olùnà rò rí 'ònzì tǐdǐdǎ dhu itè indù.»

²Ní ànyirǎ rò tí, Kàgàwà bhà ìlǐlǎ-Alafí irá ma. Ní ma mala ádrùngbǎ kamà tó tombi òrù-akpà ǎ ka kǐli ràdi ró, atdí ale ràdù íí ndi tombi dǎ ndi ndàdi ró. ³Ndi ale ambénà ùmbili dǎ atdí dǎ àdhàdhì orú odziya nà odu, *yǎspì mà *sardì mǎnà tí kátina náarùmbili dhu bhèyi. Ndi tombi nííí *zùmàridì tí kátina odu bhèyi rùmbili angò àkpòrò ngbǎna ró. ⁴Ndirò, kǐí ádròdrǎ kámá tó ǎyǎ kumì dǎnà ifo nà ngùkpà tombi àkpòrò ngbǎna ró. Ndirò, i tombi dǎ ì òkò ró íí ale ní, ǎyǎ kumì dǎnà ifo nà pbàkùrù^k. Abádhí íí òwǒwù mberù ì ùfǎ rǒyá ró, ndirò abádhí-dò rǎ íí ní orò ní ka kǒbhòlò mùkàkú. ⁵Ádrùngbǎ kamà tó tombi dǎ rò, inga umbìlì, wògò ìri ndi, ǎvǎ ràdù ùtá. Ndi tombi-ònzí íí dhu ní kàzù rǒrù rǒyá àrùbhù mùle. I mùle níí Kàgàwà-ònzí aróko àrùbhù alaffí. ⁶Ndirò, ndi tombi-ònzì-tsù nga náala ndi ádrùngbǎ rǎrù bhèyi. Kà-ò nga náambénà àwù dǎ atdí dǎ àdhàdhì kǐràwulì-ǎ nga náarí àwù dhu bhèyi.

Ípìrǒnga nà ifo dhu-tsí^m náakpǎrò ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi-ngbò, 'ìli átsí. Ndirò abádhí-nyìkpǎ íí angyinǎ rò mǎtí ndirò abádhí-dzidǎnǎ rò mǎtí. ⁷Wemberè tó dhu níli ndi àrì bhèyi, ǎvǎ rí kǐsè dhu ràdù ndìli íkyì-akpǎ-ngba bhèyi. Ìbhu rí kǐsè-tsí-nyì níli ndi ìndrù-nyì bhèyi, ifo rí kǐsè ràdù ndìli yà orú arángìli sàmbà bhèyi. ⁸Ndirò, i ifo dhu nííí pékéléya nà azàzá, nyìkpǎya ràdù ùle ngbǎya-rǎ mǎtí ndirò pékéléya-tsìnǎ mǎtí. Abádhí owúnà adyi ùyè rǎ adyíbhengá ndirò kùbhingá mǎtí ìnzí ì í ìngyè rórò, 'ámbe àtìnà dǎ:

«Ìlǐlǎ ale, ìlǐlǎ ale, ìlǐlǎ ale ní àlě tó Ádrùngbǎle, yà ádrùngbǎnga tó obi nà aríí kǒrǎ dhu dǎ ale, Kàgàwà'!

Ka ní íí íí, íí aríí, ndirò ìrǎ iraya ale.» ⁹Ndirò, abádhí owúnà adyi ùyè rǎ, 'ìlě pbìndà ádrùngbǎ kamà tó tombi dǎ àdi Kàgàwà, yà dhòdhódhónganà aríí ípìrǒnga nà ale ní. Abádhí owúnà kǐfu rǎ, 'àdù àmbe òtsò àbhu dǎ fǐndà. ¹⁰Abádhí rí dhu ònzi wò dhu bhèyi ònà kǒrǎ kàsùmì ǎ, kǒkò ǎyǎ kumì dǎnà ifo nà pbàkùrù nóowúnà 'ùkò rǎ ottyèya dǎ wò pbìndà tombi dǎ àdi Kàgàwà, yà dhòdhódhónganà aríí ípìrǒnga nà ale-ònzí. I ale owúnà kùle rǎ, 'ùwà dǎya-rǎ mùkàkú, 'àli obvò kàbhà tombi-ònzí, 'àdù àtìnà:

* 4.3 Zèk 1.26-28 k 4.4 Kǒkò ǎyǎ kumì dǎnà ifo nà pbàkùrù níí Kàgàwà bhà ale itè arí kònzí òrù-akpà ǎ bhà. 1 4.5 Ózù wò dhu dǎ ka kǎndí dhu 3.1 ǎ. m 4.6 Zèk 1.4-24. Ózù-bvu ǎ, ifo ríitèna Upfòta tó bhùkù ò ní yà adzi ǎ aríí kǒrǎ dhu-tsí. * 4.8 Ìsa 6.2-3

- ¹¹ «Fàká Ádrùngbǎle, fàká Kàgàwǎ, nyi nyàkǎ ilèta nà, ifuta nà, ndirò ádrùngbǎnga tó ɔbì nà.
Obhó tí, nyi nyabhòlò ndi kóró dhu.
Nyi nyabhòlò i dhu, nyi nyazè ndi abádhí rìí dhu-okú dò rò.»

Àkǎkǎ ndàngbe Kàgàwǎ bhà kàràtasí-yà-ba-tsù rǎ ando ale

(Ròm 11.33-34; Fìl 2.5-11; Upf 1.5-6; 7.9-12)

5 ¹Wò dhu-dzidǎ, ma mala dhu ní àkpòrò ka kákpòrò kàràtasí-yà-ba ádrùngbǎ kamà tó tombi dǎ àdi ale tó fanga tó kòtsú-tsíró. Ndi kàràtasí níí ɔyɔyɔ kóró ka kándí dóná nga kàràtasí, kadù tsùna núpba àrùbhù ngari ǎ rò ando ní ***kàsè** tí, ìnzí atdí ale mà náanga tí. ²Ní, ma mala ádrùngbǎnga tó ɔbì nà arí mǎlàyikǎ, ràmbe dhu ɔvò dǎ ɔrú tǔna nyú nà, ndàti: «Ádhi pbá ale ndi àkǎkǎ ndàngbe wò kàràtasí-yà-ba-tsù rǎ ka kùpbǎ ando, ndàdù ndi kàràtasí nánga?» ³Pbétù, àkǎkǎ ndànga ndi kàràtasí, ndàdù ònà nga àndà ale níí mbǎ atdí màtí òrù-akpà ò, yà adzi dǎ, ndirò ùvùvè ale nzínzì ǎ màtí. ⁴Ní, ma madzi atdí dǎ, àkǎkǎ ndàngbe ndi kàràtasí-yà-ba-tsù, ndàndà ònà dhu, ndàdù òzùnnà ale rí mbǎ atdí màtí dhu-okú dò rò. ⁵Nírò ní ndi pbàkùrù nzínzì ǎ atdí ale náavò dhu idù, ndàti: «Nzòdzi! Ándà, kǎní, Yudhà-dhú-bvù àrì, ádrùngbǎ kamà Dàwudi bhà mùdzukuru, nónzì wà dhu lèma. Kà ní ndi àkǎ àkǎ ndàngbe kǎkǎ àrùbhù ngari ǎ ka kùpbǎ kàràtasí-tsù rǎ ando, ndànga ka, ndàdù ònà dhu òzù ale.»

⁶Ní, ma mala Tàmǎ-ngba tí kátina ale ádrùngbǎ kamà tó tombi mà, ípìrò-nga nà ifo dhu-tsí mà kǎkǎ pbàkùrù mànnà nzínzì ǎ idè ró. Kíli ndi òho ka kòhò dhu bhéyi. Kòtdyú íí àrùbhù, kà-nyìkpó radù íí àrùbhù átò. Í àrùbhù kà-nyìkpó rítèna ní Kàgàwǎ-ònzí aróko àrùbhù alafí, yà adzi ǎ kóró ngari ònǎ kùvì. ⁷Ní, ndi Tàmǎ-ngba indrí ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi dǎ àdi ale tí-ò, ndàkò wò àkpòrò ka kákpòrò kàràtasí-yà-ba fangà tó kòtsú-tsíró rò. ⁸Kítègu ndi kàràtasí àkǎ, ní kǎkǎ ípìrònga nà ifo dhu-tsí mà, kǎkǎ ɔyɔ kumì dóná ifo nà pbàkùrù mànnà núuko i ɔtdyèya dǎ kònzí. Ìngbàtí ìli ndi ale mà abádhí nzínzì ǎ níí dùmè mà ndrùù róngu màrasì àlè ònà ɔrò tó kópà mànnà fóná. Í màrasì rítèna dhu ní Kàgàwǎ bhà ale tó itsòta. ⁹Abádhí ambénà yàrí adyí-ɔwútá nýyù dǎ, 'àmbe àtìnnà dǎ:

«Nyi nyàkǎ ndi nyako yàrí kàràtasí,
nyadù kà-tsù ka kùpbǎ ní ando ùngbe.

Obhó tí, ka kahò nyi. Ní wò azùnu ufu ndi dhu-otù ǎ,

nyi nyadzì kóró rùgànda-tidò nzínzì ǎ ale mà,

kóró aláwà-tidò nzínzì ǎ ale mà, kóró ale-tidò nzínzì ǎ ale mà, kóró pbìrì

ǎ ale nzínzì ǎ ale mànnà Kàgàwǎ tó.

- ¹⁰ Nyi nyúli abádhí rìí ***pbàkùhání** tí, ndíní kasu nɔnzì tí àlè tó Kàgàwǎ tò. Ndirò, nyi nyábhu abádhí rìí kàbhà idzi ǎ bhà tí, ndíní abádhí ɔnyu tí idzi yà adzi ǎ ale dǎ.

Ndirò, abádhí ɔnyuya idzi ɔnyu yà adzi ǎ ale dǎ*»

¹¹ Wò dhu-dzidǎ, ma mànnà nga tdítdǎ, ní ma miri ádrùngbǎ kamà tó tombi-ngbò nàkpòrò ábhǎ mǎlàyikǎ-tù mà, ípìrònga nà dhu-tsí-tù mà, pbàkùrù-tù mànnà. Abádhí-bvu níí mìliyonì-tsù, ndirò mìliyonì-tsù, lufù-tsù, ndirò lufù-tsù. ¹²Abádhí ambénà ùkú dǎ ɔrú tǔya nyú nà, 'àmbe àtìnnà dǎ:

* 5.5 ɔpt 49.9 n 5.6 ɔzù wò dhu dǎ ka kándí dhu 3.1 ò. * 5.10 2.26-27; 20.4; 22.5

«Àho ka kahò Tàmă-ngba náká ndi
ndàbà ádrùngbǎnga tó ɔbi mà,
ònzì mà, dhu-ŋnga t'óvòta tó irèta mà, ɔbi mà,
ifuta mà, ádrùngbǎnga tó awáwù mà, ilèta mà!»

¹³Ndirò ma miri Kàgàwà abhòlò òrù-akpà ò, yà adzi dǔ, yà adzi-tsi, ndirò ádrùngbǎ rèrù ò kóró dhu-tù. Abádhí kóró náambénà adyi ùyù dǔ, 'ámbe àtìna dǔ:

«Ádrùngbǎnga tó awáwù, ifuta, ilèta, ɔbi màna náká dhòdhóhonganà,
ádrùngbǎ kamà tó tombi dǔ àdi ale, Kàgàwà tò, ndirò Tàmă-ngba tò!»

¹⁴Ní, kǒkò ípìrǒnga nà ifo dhu-tsí náadúnà òwu dhu àdu rǔ, 'àti: «Àmìnà.» Ndirò ndi kàsùmì ǔ tí, kǒkò pbàkùrù adù 'ùkò ɔdyàya dǔ, 'ùlě wò tombi dǔ àdi ale mà, Tàmă-ngba màna.

Tàmă-ngba tí kátina ale rí kàràtasí-yà-ba-tsù rǔ ando nángbě dhu

(Zèk 14.21; Zàk 1.8-10; 6.1-7; Mát 24.6-8; Luk 18.7-8; Upf 7.13-14)

6 ¹Wò dhu-dzidǔ, ma mala dhu ní: Tàmă-ngba angbe wemberè tó ando yà kàràtasí-yà-ba-tsù rǔ ka kùpbǎ àrùbhù ando nzínzì ǔ dhu. Ní, ma miri kǒkò ípìrǒnga nà ifo dhu-tsí nzínzì ǔ atdí dhu, dhu ɔvo rí ádhàdhì ɔvo àtà dhu bhèyi rí ndiri tǔna nǐ, ndàti: «Áhù!» ²Ní ma mandà nga, madù ɔwǒwù atdí *mùhàgù àla ndi nìtò ró. Ndirò, ndi mùhàgù dǔ ùpò ndàdi ale³ iǐ ɔsu nà fóná, kadù mùkàkù àbhù fíndà. Kǎdù àhu mùlèmatále tírò, ndíní ndi ndara tí dhu lèma ònzì tǔtǔdǔ.

³Wò dhu-dzidǔ, Tàmă-ngba angbe ɔvo rí kisě ando. Ní ma miri ípìrǒnga nà ɔvo rí kisě dhu, ràti: «Áhù!» ⁴Ní kàzu bhèyi ngbǒna ilù ngàtsi mùhàgù níto ndi. Ní kà-dǔ ndi ndùpò ndàdi ró iǐ ale-fó ka kabhù ádzí obhi-akpà. Ka kadù yà adzi ǔ rò kà rí màrùngà ito nǐ ádrùngbǎnga tó ɔbi àbhù kà tò átò. Kà-tì ní, kà rabhùya indrù ròkyè i nzínziya ǔ.

⁵Tàmă-ngba itdègu ibhu rí kisě ando nángbě, ní ma miri ípìrǒnga nà ibhu rí kisě dhu, ràti: «Áhù!» Ní ma mùbè nga mandà rò, ma mala ɔtǔtì mùhàgù ritò ndi. Ndi mùhàgù dǔ ndi ndùpò ndàdi ró iǐ ale níí kilo nà fóná. ⁶Ní ma miri ale-tù bhèyi rí ndiri dhu ípìrǒnga nà ifo dhu-tsí nzínzì ǔ rò rí dhu ɔvo ró, ndàti: «Nganù-ra tó atdí kilo-odzi ní atdíku idho tó kasu tó mùkimbà nyú, ndirò *sàyiri-ra tó ibhu kilo-odzi ní atdíku idho tó kasu tó mùkimbà nyú átò! Pbétù, akye mà òvayì màna nàndà dhu nǐ, nyi nyàkà nzá nyidzì i-tsi-odzi.»

⁷Tàmă-ngba níitdègu ifo rí kisě ando nángbě, ní ma miri ípìrǒnga nà ifo rí kisě dhu, ràti: «Áhù!» ⁸Ní, ma mandà nga, madù iríbita tó ikána nà mùhàgù àla rítò ndi. Kà-dǔ ndi ndùpò ndàdi ró iǐ ale-ɔvò níí ɔve. Ndirò, kǒwù ǔ iǐ ní *Oyi ò nga tí kátina ale. Abádhí tò ka kabhù ádrùngbǎnga tó ɔbi, ndíní yà adzi tó atdí nga ifo dǔ ǔ ale nòkye tí obhi-akpà nǐ, àwù nǐ, kóró andi-tidò nǐ, ndirò irí ǔ iza nǐ.

⁹Tàmă-ngba itdègu imbo rí kisě ando nángbě, ní *màzàbahù-tsinǎ, ma mala Kàgàwà bhà ɔte t'únòta-okú dǔ rò, ndirò ndi ɔte tó idzi ngàmì tí iǐ dhu-okú dǔ rò ka kókyè ale. ¹⁰Ní, i ale ambénà ùkù dǔ ɔrú tuya nyú nà, 'ámbe àtìna dǔ: «Ádrùngbǎle Kàgàwǎ, nyi ní ɛlilǎ ale ndirò Obhóngatále. Nyi nyádi,

o 6.2 Mùhàgù dǔ ùpò, 'òkò ifo ale rítèna dhu ní Kàgàwà arí màlipò àbhù nzère ale tò dhu (Zàk 6.1-8).

nyambe inga òdò dǝ rǝrà àhu ingbà kàsùmi ò, ndíní nyi nyitdì tǝ anya yà adzi ǝ ale dǝ, nyutsè ròkǝ dhu, yà azùka núfù abádhí nzínzi ǝ ale-okú dǝ rǝ?»¹¹ Ìngbàtǝ ìlǝ ndǝ ale mà kǝkǝ ka kǝkyè ale nzínzi ǝ tǝ, ka kabhù òwǝwù kanzù. Ndirò ka kati abádhí nǝ: «Nyǝ nyǝkǝ nyǝdǝ adǝku, yà Kàgàwà-owù ùngǝ arǝ ale. Ka kǝ abádhí nzínzi ǝ atdídhená ale òkye yà nyǝ ka kǝkyè dhu bhèyi. ǝ òkye ka kǝkyena ale-bvu rǝkǝ rǝ nga ní ndǝ Kàgàwà adùya rùkú dhu ùtsè nǝ.»

¹² Wǝ dhu-dzidǝ ma mala dhu ní, Tàmǝ-ngba rǝ aza rǝ kisè ando nángbè dhu. Nǝ, yà adzi nívi atdídǝ, adyifǝ ugèrè ndǝ ndòtǝ inyǝ tǝ mberù bhèyi, àbǝ rǝdè ndùgèrè ndòlù azu bhèyi. ¹³ Òrù-akpǝ-nyǝ rǝ alalǝ náawà ì yà adzikpa dǝ, àdhàdhǝ itsu-kpǝ náarǝ 'àwà kázùrǝ rǝ, òbǝ nà rǝpili àpùpù rǝ kpàna-ònga ùyǝ ònǝ kàsùmi ǝ dhu bhèyi. ¹⁴ Òrù-akpǝ nídhǝ ndǝ, ndàmbe ndàduru dǝ, àkpǝrǝ ka kǝkpǝrǝnǝ kǝrǝtǝsǝ-yà-ba náarǝ ndàdùrù dhu bhèyi. Kǝrǝ pǝbǝrǝ mà, kǝrǝ sǝngǝ mànǝ núngbe ì fǝyǝ ngarǝ ǝ rǝ, 'òwù. ¹⁵ Yà adzi ǝ àdròdrǝ kámǝ mà, àdròdrǝ ale mà, pǝbànwǝ tǝ àdròdrǝ ale mà, ònzitǝle mà, òbitǝle mà, ndirò kǝrǝ ngǝkpǝ ale mà, yà ino tǝ arǝfǝ mà, dǝyǝ arǝfǝ ìtǝrǝ ale mànǝ náatsè, 'òwù 'ùrù odu-tsǝ arǝfǝ ibhu ònǝ màtǝ, ndirò pǝbǝrǝ-rǝ arǝfǝ odu nzínzi ǝ màtǝ. ¹⁶ Abádhí ambénǝ dhu òvǝ dǝ pǝbǝrǝ mà odu mànǝ tǝ, 'àmbe àtǝnǝ dǝ: «Nyàwà nyǝ dǝkǝ, nyàdè mǝrù itse wǝ àdrùngbǝ kamǝ tǝ tombǝ dǝ àdǝ ale-rǝ rǝ, ndirò Tàmǝ-ngba bhà nàwǝ rǝ rǝ. ¹⁷ Obhó tǝ, abádhí tǝ nàwǝ tǝ àdrùngbǝ idho ìrǝ wǝ. Nǝ àdhi pǝbǝ ale ndǝ inè rǝfǝ ndàdǝ pǝbǝndǝ ìpǝrǝngǝ nà tǝtǝdǝ?»

**Kàgàwà bhà ale-nyǝndri rǝ ka kǝ *kàsè ùpǝ
ndíní abádhí nǝdǝ tǝ kabhà nàwǝ rǝrǝ dhu
(Yùw 10.16; Rǝm 11.25-26; Upf 14.1-5; 21.3-4)**

7 ¹ Wǝ dhu-dzidǝ, ma mala ìfǝ màlǝyíkǝ, ìkǝkǝ ìfǝ yà adzi-pbidǝ ònǝ rǝ. Abádhí utǝ awè-tsù ì adzi pǝbidǝ ònǝ, ìnzǝ opilǝ tǝ yà adzi dǝ màtǝ, àdrùngbǝ rèrù dǝ màtǝ, ndirò kǝrǝ itsu-tidǝ dǝ màtǝ. ² Ndirò, ka kabhù àdrùngbǝnga tǝ òbǝ abádhí tǝ, ndíní abádhí inza tǝ yà adzi mà, àdrùngbǝ rèrù mànǝ nǝ. Nǝ, ma mala ngǝtsǝ màlǝyíkǝ adyifǝ arǝ ndǝtǝ inǝ rǝ rǝpo rǝ, ndàdè ìfǝ Kàgàwà, yà ìpǝrǝngǝ nà arǝfǝ ale bhà *kàsè nà fǝnǝ. Kǝdù òkù orǝ tǝna nyú nà kǝkǝ ìfǝ màlǝyíkǝ tǝ, ndàtǝ: ³ «Ìnzǝ nyǝnza yà adzi mà, àdrùngbǝ rèrù mà, itsu mànǝ, rǝrà àhu kàsè ùdu àlè kǝ àlè tǝ Kàgàwà bhà ale-nyǝndri-rǝ dhu ò.» ⁴ Nǝ, ma mirǝ Kàgàwà bhà kàsè ka kùdù nyǝya-ndri rǝ ale-bvu. Abádhí-bvu nǝfǝ, atdǝ miyǝ dǝnǝ ìfǝ kumǝ dǝnǝ ìfǝ nà lufù ale^p, yà kàsè ka kùdù rǝyǝ. ǝ ale nǝfǝ yà Pǝàisrǝyélǝ tǝ atdǝ kumǝ dǝnǝ óyǝ nà rùgànda kǝrǝ^q nzínzi ǝ rǝ úvǝ ale. ⁵ Yudhà bhà rùgànda ǝ ale, yà kàsè ka kudu nyǝya-ndri rǝ nǝfǝ atdǝ kumǝ dǝnǝ óyǝ nà lufù ale. Rùbenǝ bhà rùgànda ǝ nǝfǝ atdǝ kumǝ dǝnǝ óyǝ nà lufù ale. Gǝdǝ bhà rùgànda ǝ nǝfǝ atdǝ kumǝ dǝnǝ óyǝ nà lufù ale. ⁶ Àserǝ bhà rùgànda ǝ nǝfǝ atdǝ kumǝ dǝnǝ óyǝ nà lufù ale. Nǝfùtalǝ bhà rùgànda ǝ nǝfǝ atdǝ kumǝ dǝnǝ óyǝ nà lufù ale. Mǝnasǝ bhà rùgànda ǝ nǝfǝ atdǝ kumǝ dǝnǝ óyǝ nà lufù ale. ⁷ Simiyonǝ bhà rùgànda ǝ nǝfǝ atdǝ kumǝ dǝnǝ óyǝ nà lufù ale. Lawǝ bhà

p 7.4 Atdídhená ale arǝ ìrèna dhu ní, atdǝ miyǝ, ìfǝ kumǝ dǝnǝ ìfǝ nà lufù ale-bvu nǝbhò dhu rǝrǝ Pǝàisrǝyélǝ tǝ atdǝ kumǝ dǝnǝ óyǝ nà rùgànda-bvu ka kǝtǝrǝ atdǝ kumǝ dǝnǝ óyǝ nà Yèsù bhà uvitǝtǝle-bvu gǝna, kǝdù ìtǝrǝnǝ tǝtǝdǝ atdǝ lufù gǝna dhu. Ndi atdǝ lufù rǝtèna dhu ní abhò nyé ìndrù-bvu rǝfǝ dhu kèlè! Atdǝ kumǝ dǝnǝ óyǝ nà rǝtèna àtǝ dhu ní Kàgàwà bhà ale. **q** 7.4 Pǝàisrǝyélǝ tǝ atdǝ kumǝ dǝnǝ óyǝ nà rùgànda kǝrǝ tǝ ka kǝtǝna ìrǝ ní Kàgàwà bhà ale tǝ arǝfǝ ale kǝrǝ, ìnzǝ ní Ungbòta-Ayǝ kèlè ǝ.

rùgànda ǝ níǝ atdí kumí dóná ǝyǝ ná lufù ale. Isàkàrà bhà rùgànda ǝ níǝ atdí kumí dóná ǝyǝ ná lufù ale. ⁸Zàbùlónà bhà rùgànda ǝ níǝ atdí kumí dóná ǝyǝ ná lufù ale. Yòzefù bhà rùgànda ǝ níǝ atdí kumí dóná ǝyǝ ná lufù ale. Ndirò, Bènyàmini bhà rùgànda ǝ níǝ atdí kumí dóná ǝyǝ ná lufù ale.

Kóró pbìrì ǝ ale tó ádrùngbǎ anduta

⁹Wò dhu-dzidǝ, ma mandà nga, ní ma mala ìnzí òná ale-bvu rǝ ndòzè ádrùngbǎ mùtù-ba. Ndi mùtù ǝ iǝ ale níǝ: kóró pbìrì ǝ ale, kóró rùgànda-tidǝ, kóró ale-tidǝ, ndirò kóró aláwà-tidǝ t'ále mànà. Abádhí iǝ ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzí ndirò Tàmǎ-ngba-ònzí i ikò ró, 'àdè òwǝwù kanzè èfǝ rǝyá, ndirò 'àdè ngazì-kpa-dòká èlu fǝyá. ¹⁰Ndirò, abádhí ambénà ùkù dǝ ǝrú tǝya nyé ná 'àmbe àtìna dǝ: «Àlè tó ògù irà wà àlè tó Kàgàwà, yà ádrùngbǎ kamà tó tombi dǝ àdi ale bhà rò, ndirò Tàmǎ-ngba bhà rò!» ¹¹Ndirò, kóró màlàyíká níǝ ádrùngbǎ kamà tó tombi mà, pbàkùrù mà, ípìrǝnga ná ifo dhu-tsí mànà-ngbò i àkpòrò ró. Ní abádhí kóró núugù-nyìya ràpbǎ adzikpa-ngbò nyú ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzí, 'àdè àmbe Kàgàwà èle dǝ. ¹²Abádhí ambénà àtìna dǝ: «Àmìnà! Ilèta mà, ádrùngbǎnga tó awáwù mà, dhu-ǝnga t'òvòta mà, òtsò t'ábhuta mà, ifuta mà, ádrùngbǎnga tó obi mà, obi mànà náká kabhu àlè tó Kàgàwà tó dhòdhóhonganà! Àmìnà!»

¹³Ní, pbàkùrù nzínzì ǝ atdí ale ivú dhu tsùdú, ndàti: «Kǝkò òwǝwù kanzè nùfǝ ale ní àdhi mà? Ndirò, abádhí iwù àdhà rǝ?» ¹⁴Ní ma madè dhu àdu kà tó, mati: «Pbàkà Ádrùngbǎlé, inyi ní ndi nyi nyèni ka.» Nírò ní ndi kǝdè dhu òvò idù, ndàti: «Kǝkò ale ní ábhǝ àpbè ǝ rò ùvò ale. Abádhí ùò rǝyá kanzè rǝwù tdyé Tàmǎ-ngba-azù ní. ¹⁵Ndi dhu-okú dǝ rò nga ní ndi, abádhí ikò Kàgàwà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzí, ndirò abádhí rǝ kasu ònzì kà tó kǝbhà idza ǝ adyíbhengá nga mà kúbhingá nga mànà ǝ. Ndirò wò ndi pbìndà ádrùngbǎ kamà tó tombi-dǝ àdi Kàgàwà rǝ pbìndà hemè-idza ùpè abádhí dǝ, ndíní ongó tí abádhí òdò. ¹⁶Àwù rǝ nzí abádhí òho tdítǝ, idha-atdyú mà rǝ nzí abádhí òho tdítǝ, adyifǝ mà rǝ nzí abádhí òbi tdítǝ, ndirò abádhí rǝ nzí igbétà inè tdítǝ. ¹⁷Obhó tí, Tàmǎ-ngba, yà ádrùngbǎ kamà tó tombi nzínzì ǝ rǝ ale, rǝ abádhí ùnda pbìndà tàrà bhèyi, ndàdè àrà abádhí ná ípìrǝnga tó idha-dòti ǝ. Ndirò, Kàgàwà rǝ abádhí-nyidha ùndò kóró.»

Tàmǎ-ngba tí kátina ale rǝ kàràtasì-yà-ba-tsù rǝ

àrùbhù rǝ kisé ando nángbè dhu

(Upf 5.8)

8 ¹Tàmǎ-ngba níitdègu àrùbhù rǝ kisé ando nángbè, ní òrù-akpà ò nga níimbè bhii ràrà àhu mbèmbè atdí adyifǝ-sisì-go tí.

²Wò dhu-dzidǝ, ma mala Kàgàwà-ònzí arí ikò àrùbhù màlàyíká, kadè àrùbhù wàndà àbhù fǝyá.

³Ndirò, ngàtsi màlàyiká ira, ndidè íkyèrǝ *màzàbahù-tí. Kǝrǝ ndrùù rǝngu alindra bhèyi sobí èbi ka karí dóná ǝrò ní ka kǝbhòlò wùtù ná fóná. Kà-fó ka kabhu ndi sobí abho nyú, ndíní kǝbhù tí perè tí atdíkpá Kàgàwà bhà ale kóró tó itsòta mànà ǝrò tó ndi màzàbahù dǝ. Ndi màzàbahù iǝ Kàgàwà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzí. ⁴Ndi sobí-ikò núupò ndi màlàyiká-fó rò Kàgàwà-ònzí atdíkpá ndi Kàgàwà bhà ale tó itsòta mànà. ⁵Wò dhu-dzidǝ, ndi màlàyiká idyi wò ndrùù rǝngu sobí èbi ka karí dóná dhu, ndirò màzàbahù-dǝ

afò ndi indrù-nyì nà. ⁸Abádhí-dòká i'í vèbhále-dòká bhèyi, kúya ràdà i'í àrì-kù bhèyi. ⁹Ndirò, abádhí-odrùdò d'í l'atú ní suma tó l'atú. Ndirò, abádhí-pékélé r'nczina wògò ní'í àdhàdhì ila ùgyè ka kótse nà ábhò m'uhàgù r'adhana gèrègèrè-tidò tó wògò bhèyi. ¹⁰Abádhí-áwì ní'í àdhàdhì yà áwìna ní arí indrù ùbì áwù-tidò-áwì bhèyi. Abádhí tó obi, yà abádhí rávu ní indrù-r'ò imbò àbì tí, ní'í i abádhí-áwì ò. ¹¹Ndirò, abádhí tó ádrùngbà kamà ní'í òyì ò m'álàyikà. P'bhèbrànyà t'ávàna ò, k'òvò ní'í Àbàdoni. Ndirò P'bhàgìríkí t'ávàna ò, ka ní'í Àpòllyoni'.

¹²Wò wemberè tó àp'pè ùdà wà. Ndirò olù rí 'ìpe t'dít'dò ní óy' ngùkpà àp'pè.

¹³Ní, aza rí kisè m'álàyikà náamì p'bhìndà wàndà, madù atdí ale-tù ìrì, ritò ndi yà Kàgàwà-ònzì r'í r'ò tó *màzàbahù tó ífò p'bhìndò ònà rò. ¹⁴Ndi ale-tù avò dhu wò aza rí kisè m'álàyikà, ndàdù i'í wàndà nà f'ónà tó, ndàti: «'Ék'òl'ò Fùrati tó idha-akpà-bid'ò ka kúsò ífò m'álàyikà.» ¹⁵Ní k'ádù i m'álàyikà ùk'òlò, ndíní yà adzi óvò ale tó atdí nga ìbhu d'ò n'kye tí. Kàgàwà uli abádhí anganygi ndi ókyeta tó adyif'ò-sisì tó, idho tó, àbì tó ndirò atò tó. ¹⁶Ma miri m'uhàgù d'ò arùbhi abádhí tó p'bhànwí tó m'utù-bvu. Abádhí-bvu ní'í óy' miyà m'ìllyoni ale. ¹⁷Ndirò, wò onyu bhèyi r'òdzì d'ùdù dhu ò, ma mala i m'uhàgù mà d'òyà ùpò 'òkò p'bhànwí mànà. I p'bhànwí tó l'atú ní'í kàzu bhèyi ilù l'atú. Ndirò, ngùkpà tó l'atú ní'í kenekè tó ndirò áwùse tó. I m'uhàgù-dò n'úli i àrì-dò bhèyi. Ndirò, abádhí-li'ò rò ambénà àhu d'ò dhu ní kàzu mà, iko mà, atdí d'ò arùla ògbe ndógbe rò áwùse tó dhu-ra mànà. ¹⁸Ndirò, k'òkò ìbhu àp'pè, k'òkò m'uhàgù-li'ò rò rúvò kàzu mà, iko mà, atdí d'ò arùla ògbe ndógbe rò áwùse tó dhu-ra mànà náakyè yà adzi óvò ale tó atdí nga ìbhu d'ò. ¹⁹Obhò tí, k'òkò i m'uhàgù tó ádrùngbànga tó obi ní'í abádhí-li'ò ndirò abádhí-áwì ò. Abádhí-áwì ní'í àdhàdhì osu-dò bhèyi, 'àdù òwu nzère dhu ònzì rò indrù r'ò i áwìya ní.

²⁰I n'ubhà inzi 'àve k'òkò àp'pè ní ale n'ugèrè nzà i 'ùbhà yà ótsúya nyú ní i òbhòl'ò *sànamù t'ùlétà. Abádhí akò 'òngò àmbe nzère-alafí mà i sànamù mànà èle d'ò. I sànamù abádhí abhòl'ò r'ò mà, f'uràngà tí kátina suma-tidò mà, m'ùlingà mà, odu mà, ndirò itsu mà ní. I dhu-tsí ní'í inzi rí inga mà àl'ò, inzi rí inga mà ìrì, ndirò inzi rí ùbhì tí m'atí ùbhi dhu. ²¹Ndirò, abádhí ugèrè nzà i 'ùbhà indrù t'òkyeta mà, òndrù t'òndrùtù mà, m'ùnyòni t'ònzita mà, ogbo t'ònzita mànà tó f'iyò nzère m'utù.

Yüwanì rí kàràtasí-ngba ák'ò m'álàyikà-f'ò rò ndàdù ùkanà, ndòtò dhu

(Zèk 2.8-3.3)

10 ¹Wò dhu-dzid'ò, ma mala ádrùngbànga tó obi nà ngàtsi m'álàyikà òrù-akpà ò rò rífo r'ò. K'í'í àp'pè ìbvù ndi d'ónà, angò-sisì ràdà ndàkp'òrò d'óna r'ò r'ò. Kà-nyì ambénà ùmbìlì d'ò adyif'ò-nyìkpa náarùmbìlì dhu bhèyi. Ndirò, kà-pf'ò ní'íli ndi kàzu tó átsùta bhèyi. ²K'í'í àngà ka kànga ònànga kàràtasí-ngba nà f'ónà. Ní, k'idè ndìli fangà tó p'f'óna ádrùngbà r'èrè d'ò, ndàdù ígù tó p'f'óna ìli adzi-kpa d'ò. ³K'ádù òkù órú t'ùna nyú nà àdhàdhì àrì rí t'ùna-ànga idho dhu bhèyi. Ndirò, k'òkù rò, ma miri àrùbhù óvò àtà dhu nádu kà tó dhu. ⁴Ndirò, i àrùbhù óvò àtà dhu n'ít'dègu ndìrì, ní ma madù m'òbhòl'ò abádhí ùnò dhu t'ándítà tó. P'bhèù, ma miri atdí ale-tù òrù-akpà ò rò rí dhu óvò idù r'ò, ndàti: «'Ódò k'òkò àrùbhù óvò núnò indù dhu òdhù ò. Àp'è nyandí ka.»

⁵Ní, wò ma màlanà ádrùngbà rèrù mà, adzi-kpa màná dǝ idè rǝ màlàyikà náava fangà tǝ ɔtsúna òrù-akpà ò. ⁶Kǎdù dhu ɔtsò Kàgàwà, yà dhòdhódhò-nganà aríí ale, yà òrù-akpà mà, adzi mà, ádrùngbà rèrù mà, òyá aríí kórǝ dhu-tsí màná nanzì ale-ɔvǝ rǝ, ndàti: «Ìmbà ndì nùbhà kàsùmì ríí tǝtǝdǝ! ⁷Àrùbhù rí kìsè màlàyikà rí wàndà òmì òná kàsùmì ò, Kàgàwà rí yà ndì ndarù rǝngò òko órù ò dhu àbhù rǎkǎ, àdhàdhì pǝbìndà ino-akpá, *pǝnábí-otù ò ndì ndavǝ Ídzì Mǎkùrù-bvu rǝ.»

⁸Wò dhu-dzidǝ, ma miri yà òrù-akpà ò rǝ dhu nǝvǝnà idù ale-tù, rǝvǝ dhu tǝtǝdǝ idù, ndàti: «Árà nyakò wò àngbè ka kàngbe rǝrǝ ríí kàràtasí-ngba yà ka nǎlù fǝnǎ màlàyikà-fǝ rǝ. Ka ní yà idìdè ndìlì atdí pǝfǝna ádrùngbà rèrù dǝ, ndàdù ngàtsi pǝfǝna ìlì adzi-kpa dǝ màlàyikà.»

⁹Ní, ma madù àrà ndì màlàyikà-tí'ò, madù kǝnzì ribhò ndì kàràtasí-ngba fudu ò. Ní, kǎdù dhu òvǝ idù, ndàti: «Ákǝ ka, nyadù ùkanà, nyotǝ. Kà rǝgyè ògyè finu-tsù ò, pǝbètù linú kà rǝkye itì-dha bhèyi.»

¹⁰Ní, ma makò wǝrǝ kàràtasí-ngba ndì màlàyikà-fǝ rǝ, madù ùka nà. Ní, kǎkyè lidù, rǝ'ò itì-dha bhèyi. Pǝbètù, ma mitdègu kǝtǝ, ní kǎdù ògyè tí ògyè fidu-tsù ò.

¹¹Ní, ka kavò dhu idù, kati: «Dhu àkǎ nyovǝ dhu tǝtǝdǝ nabi bhèyi ábhǝ ale-tidǝ mà, ábhǝ pǝbìrǝ ò ale mà, dhèdhèrǝ aláva-tidǝ tǝ ábhǝ ale mà, ndirǝ ábhǝ ádrǝdrǝ kámá màná-okù dǝ rǝ.»

Kàgàwà arí pǝbìkì ngàmì àbhù rùvò àpǝ ò rǝ tí dhu

(Uvt 7-10; 1Ká 17.1; Luk 21.24)

11 ¹Wò dhu-dzidǝ, ka kibho dhu ùdhè ka karí ní itsukpó bhèyi ndì nìlì ízò fudú, kadù àtìnà ìma ní: «Íva nyi, nyudhe* Kàgàwà bhà idza mà màzàbahù màná, nyadù ányì-dzǎ rǝ arí Kàgàwà ùlè ale-bvu nǝzù. ²Pǝbètù, wò irinǎ rǝ ríí kà tǝ odhó nákǎ nyubhà ìnzì nyudhe. Obhó tí, wò ndi-tsí ka kàbhù wà yà ìnzǎ àpè Kàgàwà ùnǝ ale, kǎkǎ ìfǝ kumì dǝnǎ òyǝ nà àbì' tí rí ìlìlǎ kigǝ-tsidǝ" òbè ale tǝ. ³Ndirǝ, ma mí òyǝ pǝbàkǎ ngàmì" òvì rǝwù dhu òvǝ ìndrù tǝ, gǝnǝyǎ ò ùfǝ rǝyǎ ìnyì tǝ mberù tí rǝrǝ. Ní, abádhí rí dhu òvǝ ìndrù tǝ pǝnábí bhèyi ràrà àhu atdí lufù, dǝnǎ òyǝ miyà, dǝnǎ azà kumì nà idho" tí. ⁴Kǝkǝ ò òyǝ ngàmì ní ò kǝkǝ òyǝ mìzèyitunì-tsù-kpa", ndirǝ abádhí ní ò tarà ùlì ka karí dǝyǎ mènàrǎ", kǎkǎ yà adzi ò Ádrùngbǎle-ònzì aríko ale. ⁵Ndirǝ, ndì ale apè ndòzè ndònzì abádhí nzèrè, ní kàzù rǎdù àhu abádhí-lì'ò rǝ, rǎdù ò abádhí tǝ òmvù núbì". Ndi dhu bhèyi tí ní ndì, ìngbàtí ìlì ndì ale mà yà abádhí nòzè ndònzì nzèrè ní rǎdù òvè. ⁶Ndirǝ, abádhí ríí ìnè ádrùngbǎnga tǝ ɔbì nà, "ùtsì òrù-akpà-tsù", ìnzì ìgye nííók tí yà ìndrù tǝ abádhí rí dhu òvǝ pǝnábí bhèyi òná kàsùmì ò. Abádhí ríí ìnè ádrùngbǎnga tǝ ɔbì nà

s 11.1 Udheta-tì ní Kàgàwà rǎrǝ pǝbìndà ale-ngbò òdǝ (Zàk 2.5-9; 4). t 11.2 ìfǝ kumì dǝnǎ òyǝ nà àbì ní atdí dhu kèlè ìbhù atǝ dǝnǎ gǝnà nà nà. Atdídhénà ale arí ìrèna dhu ní, ìfǝ kumì dǝnǎ òyǝ nà àbì tí ka kátina dhu-tì rǎrǝ Kàgàwà rǝtǝdì wà pǝbìndà ale abáyà àpǝ òná idho-bvu idǝ. u 11.2 ìlìlǎ kigǝ tí ka kátina ìrǝ ní Yèrùsàlemà tǝ kigǝ. Ndirǝ ndì kigǝ ìtè ní Kàgàwà bhà ale. v 11.3 òyǝ ngàmì tí ka kátina ìrǝ ní Yèsù ná'ù ale tǝ màtǎ, àdhàdhì Músà mà Èliya màná tǝ ɔfǝ ò. w 11.3 Atdí lufù, dǝnǎ òyǝ miyà, dǝnǎ azà kumì nà idho ní atdí dhu kèlè wò 11.2 ò ríí ìfǝ kumì dǝnǎ òyǝ nà àbì nà. * 11.4 Zàk 4.3,11-14 * 11.4 Zàk 4.2; Upf 1.12,20

* 11.5 2Ká 1.9-10 * 11.6 1Ká 17.1

átò, 'ègèrè idha róngò azu tí', 'àdù ìngbàtí ìlì ndì àpè-tidò mà nábhu yà adzi 3 ale ràbà, ì òzè ka dhu bhèyi.

⁷ Abádí rí wò ìndrù tò ì aróvona pbanábi bhèyi dhu t'óvota ito rò, *òyí ò rò ráhu izá* núugyeya ìla abádí nà. Kónziya abádí-lè mà, ndàdù abádí òkyè. ⁸ Ní, abádí-abvò nóokoya ádrùngbà kigò, yà abádí tó Ádrùngbàle ka kutó mùsàlabhà dš ònà kigò tó ngudhà 3. Ndi kigò ní ndi ka karí ìpèna kanzi Sòdomò* tí, ndirò ngàtsi ní Mísri* tí. ⁹ Ní, ìngbàtí ìlì ndì ale-tidò nzínzi 3 ale mà, ìngbàtí ìlì ndì rùgànda-tidò nzínzi 3 ale mà, ìngbàtí ìlì ndì aláwà-tidò t'ále nzínzi 3 ale mà, ìngbàtí ìlì ndì pìrì 3 ale nzínzi 3 ale mà nà náandáya kòrí abvo ìbhu idho dónà gòna nà tí', ndirò abádí a'uya nzi kùdù ì abvo. ¹⁰ Kòkò ì yà adzi óvò ale-idhè níikaya ndì ìkà tí abádí ève dhu-okú dš rò. Ì ale-idhè níikaya ndì, 'àdù àmbe perè mà núbho dš fíyò nzínziya 3, atdí dš nyú kòrí 3y3 pbanábi náabhù ì 'àbà àpè nídhuní. ¹¹ Kòrí ìbhu idho dónà gòna nà dzidš, Kàgàwà bhà rò ìrà ípìrònga tó ale-ihè náatsù abádí-abvò 3, abádí ràdù 'ìvà, 'ìkò p'fòya dš. Níró ní ndi ádrùngbà 3dò nífí abádí àndà rš rúbhi ale 3. ¹² Ndirò, kòkò ì 3y3 pbanábi níri 3rú-tùna nà rí dhu 3vò fíyò 3rù-akpà 3 rò ale-tù, ndàti: «Nyùpò àzú!» Ní abádí upò 3rù-akpà 3 àpù 3, àzèmbè kòkò ì abádí tó òmvù rándàna rórò. ¹³ Wò ndi kàsùmì 3 tí, ádrùngbà mùtiti nífí, kigò tó atdínga idrè dš ràdù ndùgòlò. Àrùbhù lufù ale náadù ève wò ndi mùtiti 3. Ní ádrùngbà 3dò nyú nífí 3dòdì ale-go 3, ràdù Kàgàwà, yà 3rù-akpà 3 arí ale nìlè.

¹⁴ Dhu ìnzà rí 3y3 rí kisé dhu nùdà wà, ndirò ìbhu rí kisé rí nzi àpere, ìnzà ndì ndìtò ndì rórò!

Àrùbhù rí kisé wàndà rǹngò dhu

(Zàb 98; Upf 12.10; 19.6)

¹⁵ Wò dhu-dzidš, àrùbhù rí kisé màlàyikà náamì pòndà wàndà. Ní ábhš ale náavò dhu 3rú tuya nyú nà 3rù-akpà 3 rò, 'àti:

«Kòmbí yà adzi 3 idzi nùdà wà atdí dš àlè tó Ádrùngbàle Kàgàwà mà-fò 3, yà kùtri fíndà ale, Krístò mànà.

Ní, ndi idzi ràdì dhòdhóhonganà!» ¹⁶ Ndirò 3y3 kumì dónà ífò nà pbàkùrù, yà fíyò kámá tó tombi dš aróko Kàgàwà-3nzí, núgù ì, nyíya ràpà adzikpa-ngbò nyú, 'ùlè Kàgàwà. ¹⁷ Abádí ambénà àtìna dš:

«Mà màbhu 3tsò indù, fàkà Ádrùngbàle Kàgàwà, yà ádrùngbànga tó 3bì nà arí kóró dhu dš alé!

Nyí nyarí ìnè, ndirò nyí nyí ìnè.

Obhó tí, nyí nyónzi kasu pbàkù ádrùngbànga tó 3bì ní, nyidì pbàkù Idzi.

¹⁸ Ìnzí arí nyifù ale nífí nàwí nà rùnù, pbètù kòmbí, pbèkù nàwí nítè ndi ndì abádí-rš.

* 11.6 Uvt 7.17-21 x 11.7 Òyí ò rò ráhu izá àti atdí dshenà ale arí Krístò bhà òmvù tí: 1Yù 2.18. Ngùkpà ale arí kàti Dànyelè tó bhùkù 3 ka kítè izá tí: Dàn 7.7,23-27. Ngùkpà ale-tsí arí kàti yà adzi 3 ale nùnda arí Kàgàwà nà arí ndùgye fíyò nzèrè irèta ní ale tí. * 11.8 Opt 18.20-19.29

* 11.8 Uvt 1.8-14 y 11.9 Atdí dshenà ale arí irèna dhu ní, ìbhu idho dónà gòna nà tí ka kátina dhu-tì rárì Kàgàwà ršdì wà pòndà ale-abvò onziya ngudhà 3 idho-bvù idò, ìnzí tsànzà nonzi tí dhu.

Ndi kàsùmì ní, yà ùvǎvè ale-ànyǎ itdì nyi nyí òná kàsùmì.

Ndirò ka ní, yà indù kasu nanzi ale, pùkù pbanábi mà, kóró ngǔkpà ale kǎkà ɔvònu ifù arí màná tò nyi nyí mùkimbà ùbhò òná kàsùmì, ìmbà rǐi indrù arí ifùna ale màtí, ndirò ìnzǐ indrù arí ifùna ale màtí.

Ndi kàsùmì ní kǎkà yà adzi ìnzǎ arí ale-tse òtdì nyi nyí òná kàsùmì!»

¹⁹ Wò dhu-dzidǎ, yà òrù-akpà ò aríi Kàgàwà bhà idza-li'ò náapfo ndi, Kàgàwà màná indrù ùngbò ì dhu itè rí Sàndukù ràdù ndàla òná. Ní inga núumbili, ale-tù mà, ɔvò rǔtǎ dhu màná ràdù ʔrì. Ndirò, yà adzi níivì, ifo ràdù ìkǎ atdíǎ.

Kàgàwà rǐ òna nà tsibhále^z òdo ádrùngbǎ osu-akpà-ba rǎ rò dhu

(*Opt 3.15; Dàn 12.1; Luk 10.18; 1Pé 5.8; Upf 2.26-27*)

12 ¹ Wò dhu-dzidǎ, ádrùngbǎ ize náavì ndi òrù-akpà ò. Ndi ize níi adyifò nǎfò róná mberù bhéyi atdí tsibhále, àbǐ ràdù ʔi pǎna-tsinǎ. Ndirò kà-dò rǎ ʔi mùkákú ní atdí kumì dóná ɔyǎ nà alali rǐi róná mùkákú². ² Wò ndi tsibhále níi ari nà. Ní, kǎmbénà ùkǎ dǎ, ndùgu ndi ndí rò, ndi ndí àpbe àbà dhu-okú dò rò.

³ Wò dhu-dzidǎ, ngǎtsi ize náavì ndi òrù-akpà ò. Ndi dhu níi kazu bhéyi ilù ádrùngbǎ osu-akpà-ba. Ndi osu-akpà-ba-dò ʔi àràbhù, ɔdyúna ràdù ʔi idre. ʔi àràbhù kà-dò rǎ, mùkákú níi atdátí. ⁴ Ní, kǐdhá òrù-akpà rǎ alali tó atdínga ìbhu dǎ áwina ní, ndivò yà adzi dǎ. Ní wò osu níidè, wò ʔkyèrò òdi ndíni ndi ndugu tí ndi tsibhále-ònzǐ, ndíni ndi ndotona tí kà rǔguna ngbángba ányirò rò tí. ⁵ Ní wò ndi tsibhále núugu kpatsibhá ngbángba, yà kóró pǐrì ɔ ale ùndà^a róngo tsumà tó mùgò^a ní ngbángba. Pbétù, ka kadù ndi kàbhà ingba òdyi, kowù nà Kàgàwà-tí'ò, yà ndi Kàgàwà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi-tí'ò. ⁶ Ndirò, wò ndi tsibhále adù òku rùngù^b ò, yà Kàgàwà ɔbhòlò angyangyi fíndà ngari ò, ndíni ka kòdò tí ndi mbéyi ányì, ràrà àhu atdí lufù, ɔyǎ miyà dóna azà kumì nà idhò tí^c.

⁷ Ní, ʔi nátsi òrù-akpà ò, ádrùngbǎ màlàyiká Mùkǎli mà pǐndà màlàyiká màná rǔgyè ì wò ndi osu-akpà-ba mà pǐndà màlàyiká^a màná nà. Ní wò ndi osu mà pǐndà màlàyiká màná núugye ì átò abádhí màná. ⁸ Pbétù kǎnzì nzá dhu lè mà, ndirò ngari adù ʔi mbà abádhí tó tǎtdǎ òrù-akpà ò, pǐndà màlàyiká màná. ⁹ Ní, ka kibvu wò ndi ádrùngbǎ osu-akpà-ba obvò. Ábadhi ní ndi yà mùhàngú ò rò ʔi osu^a, yà Nzére Ale tí, ndirò ngǎtsi ní Pǎmvo tí ka karánzina, yà adzi ɔ kóró ale ùtrǎ arí Ale. Ní ka kibvu ka yà adzi ɔ pǐndà màlàyiká màná.

¹⁰ Wò dhu-dzidǎ, mà miri ɔrú tǔna nyú nà rí dhu ɔvò òrù-akpà ò rò ale-tù, ràmbe àtina dǎ: «Kòmbi ɔgù mà, ádrùngbǎnga tó ɔbi mà, àlè tó ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi mà, yà kǔtri fíndà ale, Krístò bhà ádrùngbǎnga màná níwù wà ùvò! Obhó tí, wò àlè t'ádóna ɔbhù rǎ arúbi kùbhingá màtí ndirò

^z 12.0 Tsibhále tí ka kátina iró ale ní nzi Màriyà, Yèsù tsánà, pbétù kà rǐtèna ní Pǎisràyéli, Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù Màsiyà ahù nyuyatsi rò ale (*Opt 3.14-16; ʔsa 54.1-8; 66.7-8*).

^a 12.1 *Opt 37.9* ^b 12.5 Zàb 2.9 ^a 12.5 Suma tó mùgò ní ní ndi tàrà ùndà arí ale nóo-ngóna fíyó tàrà-ngbò dǎ. ^b 12.6 Ràngù ní òmvù-tsù rò ka karí ɔtse, kowù ale ùrù òná ngari (*Uvt 2.15; 16*). Ndirò ka ní átò nzére dhu aríi òná ngari (*Màt 4.23*). ^c 12.6 11.2,3 ^c 12.7 Osu-akpà-ba bhà màlàyiká ní nzére màlàyiká. Ndirò nzére-alafí tí ka karí àtina ní abádhí kèlè átò.

^a 12.9 *Opt 3.1*

adyíbhengá màtí àlě tó Kàgàwà-ònzí ale, ka kibvù wà òrù-akpà ò rò. ¹¹Í àlě t'ádóna ónzí kà lèrà Tàmà-ngba-azù-òbí nǐ, ndirò, abádhí ónzí kà lèrà, yà ì aróvona indrù tò Kàgàwà bhà òte nǐ. Abádhí náadzi fíyó ípírǒnga, ràrà àhu ì áve dhu ò màtí. ¹²Wò dhu-okú dò rò ní ndi inyi òrù-akpà, yà ènú aróko ale màrà kóró, nyí nyàkà nyílè nyí! Pbétù nyí yà adzi ò ndirò rèrù ò nyí nyáróko rò, nyí nyí'í àpè ò, wò ndi Pfómvo nófò wà òkù nídhuní. Ndirò, kàlè àlè tí nàwí nǐ, kùni dhu yà fíndà ndi nùbhà kàsúmí-ngba rárí'í akekpá nídhuní.»

¹³Wò ndi osu-akpà-ba níitdègu ndi ka kibvù yà adzi ò dhu àlā, ní kàdù ndòpè, ndòné yà kpatsibhá ngbángba nugu tsibhále, ndíní ndi ndónzi tí nzére. ¹⁴Pbétù, ka kadù sàmbà-pékélé nà ndi nǒfó óyó pékéléna àbhu wò ndi tsibhále tó, ndíní kàdù tí ndòbè nǐ, ndàrà rùngù ò yà fíndà ka kabhòlò itse wò ndi osu-akpà-ba rò rò ngari ò. Ànyí ka kadò ka mbèyi nyú, ràrà àhu àbhu ató dóná góna nà^d nà tí. ¹⁵Ní, wò ndi osu-akpà-ba náadyo idha abho nyú lina ò rò, rili ndi bhùna ò rókú idha-akpà bhèyi ndi tsibhále-owù ò, ndíní íyàdhíyà natúú tí ndàrà nà. ¹⁶Pbétù, adzi-kpa adù ndi wò tsibhále dzàrà ònzí: kángbe lina'ò, ndòtò wò ndi osu-akpà-ba àdyo lina ò rò idha-akpà. ¹⁷Ní, wò osu-akpà-ba náakó atdíð wò tsibhále rò, ndàdù àrà ìlā ònzí kàbhà ngùkpà inzo màrà. Í ale ní kàkà Kàgàwà bhà Úyátá ifú arí ale, 'àdù yà Yèsù unò fíyó dhu nífu ale. ¹⁸Nírò ní ndi wò ndi osu-akpà-ba naadù àrà ide ádrùngbà rèrù-bidò óokpó dǒ.

Osu-akpà-ba tò rí kasu ònzí nzére óyó izá

(Dàn 7.19-25; Upf 14.9-11; 17.3,7-17; 19.20)

13 ¹Wò dhu-dzidò ma mala atdí izá, ádrùngbà rèrù ò rò ráhu ró. Kà-dò í'í àrùbhù, ótyúna ràdù í'í idre. Ndirò kóró ì kótyú rò mùkàkú ní'í inè, ndirò ì àrùbhù kà-dò rò, ka kundí óvo ní'í Kàgàwà nǐ ka kí dhu èno nzére ònà óvo. ²Wò ndi ma mala izá níli ndi atdáta bhèyi. Kà-pfó mà, kà-pfó-ódzèkélé màrà ní'í tsamangèrè bhà bhèyi. Ndirò kà-tsù náadù ndili àrì-tsù bhèyi. Ní osu-akpà-ba náabhù pbindà ádrùngbànga tó óbi mà, pbindà ádrùngbà kamà tó tombi mà, pbindà ádrùngbànga màrà-ròrò kà tó. ³Wò ndi izá-dò nzínzi ò, atdí ale-dò náambénà òlo dǒ óve-ngbò rò otú nàbà dhu bhèyi, pbétù ndi otú náadù ógù ógù tí. Ní idho núuko yà adzi óvò ale atdíð kóró ndi izá-okú dò rò, 'àdù kòwù núngu. ⁴Ní abádhí úko ì ótyùya dǒ, 'ùlè wò osu-akpà-ba, pbindà ádrùngbànga tó óbi-ròrò kàbhù wò ndi izá tó dhu-okú dò rò. Abádhí núuko ì 'ùlè ka, 'àmbe àtina dǒ: «Ádhi pbá ale ndi yàrí izá bhèyi pbindà óbi rí'í? Ádhi pbá ale ndi ndùgyè ràdù kà nà, ndàdù kà lèrà ònzí?»

⁵Ní, wò izá tó ka kabhù ale-tsù ní ale idzi ka kí nǐ óte t'óteta mà, Kàgàwà ní ka kí dhu èno ní màrà tó ale-tsù. Ndirò kàdù ifo kumì dóná óyó nà àbí'í tí ndi ndí wò kasu ònzí ní ádrùngbànga tó óbi nábà. ⁶Ní wòrì izá náapè ndùnò dhu Kàgàwà nǐ: ndùnò dhu kóvò nǐ, ndùnò dhu kàrádi róngà nǐ, ndàdù dhu ènò òrù-akpà ò aróko ngùkpà ale ní átò. ⁷Ka kufà rusà kà tò ndíní ìlā nuyge tí Kàgàwà bhà ale màrà, ndónzi lèràya. Ndirò, ka kabhù ka rí'í ádrùngbànga tó óbi nà ìngbàtí fli ndi rùgànda-tidò dǒ, ìngbàtí fli ndi ale-tidò dǒ, ìngbàtí fli

d 12.14 àbhu ató dóná góna nà ní atdí dhu kèlè atdí lufú, óyó miyà dóná azà kumì idho nà nà (12.6). e 13.5 Atdíðhená ale arí ìrèna dhu ní, ifo kumì dóná óyó nà àbí'í tí ka kátina dhu-tì rárí Kàgàwà ròtí wà wò izá rí kòkò dhu ònzí ònà idho-bvu idó.

ndi aláwà-tidò dš, ndirò ingbàtí fili ndi pbirì dš. ⁸Yà adzi óvò ale kóró náuléya ka. I ale ní, kóró ale kákà, yà adzi ka kanzina rò, inzà ka kandí óvòya yà àho ka kahò Tàmă-ngba tí kátina ale bhà ípìrŋga tó bhùkù ò ale.

⁹Ingà t'írìta tó bina nà arfì ale, náká ndirì nga mbèyi! ¹⁰Nyí Kàgàwà bhà alé, nyí nyàkà nyí dhu-dzi òndù arí ale tí, ndirò fíyó a'uta òdò arí ale tí. Kàgàwà í'íya gukyè imbi ò ka kosóya tí atdí ale nudhé dhu tí, ní ka kosóya ndi ale imbi ò. Ndirò, kí'íya gukyè ila t'úgyeta tó obhi-akpà ní ka kohoya tí atdí ale nudhé dhu tí, ní ka kohoya ndi ale obhi-akpà ní.

¹¹Wò dhu-dzidš, ma mala ɔyó rí kisè izà, adzi ò rò ráhu ró. Kštdyú í'í ɔyó, i ɔtdyúna ràdè 'ùli tàmă-ngba-ɔtdyú bhèyi. Ndirò kàránà òte rš osu-akpà-ba bhèyi. ¹²Kàránà kasu ònzì rš yà angiyà rš í'í fíndà izà-fó ndi ndàbà ádrùngbànga tó ɔbi ní kóró ndi izà-ònzì. Kàránà yà adzi mà òná aróko ndi ndóvò ale màná nábhù rš rùlè wò ndi wemberè tó izà, yà ndi natsú ndòhò otú-bhu rí'í òná rš izà. ¹³Wò ndi ɔyó rí kisè izà, náanzi ádrùdrš wiwì. Obhó tí, kàránà kàzu mà nábhù rš rìfò òrù-akpà ò rò, rìrà àhu yà adzi dš kóró ale-nyìkpó š rò. ¹⁴Kàbà wò wemberè tó izà-ònzì ndi ndi wiwì ònzì ní ádrùngbànga tó ɔbi. Ní, kàránà yà adzi óvò ale àbhù rš rùwì ndi wiwì-otú š, ndòvò dhu abádhí tó, ndàti abádhí ràkà 'òbhòlò ndi izà-wòyš. Ndi izà ní ndi ila t'úgyeta tó obhi-akpà ní ka kalú ngbòna ɔve-ngbò rš, pbètù ràdè ìkye. ¹⁵Ndi ɔyó rí kisè izà náabà ádrùngbànga tó ɔbi ní, wò wemberè tó izà-wòyš tó ndi ndi ípìrŋga àbhù ní, ndíní ɔpé tí ndòtè, ndàdè kákà 'ùvò rí inzì 'èko ì, 'ùlè ndi ale nòkyè. ¹⁶Ndirò wò ndi izà náadè kóró ale ètu, ìndrù arí ífùna ale mà, ìnzì ìndrù arí ífùna ale màná, ònzitále mà nákùtále màná, dýá arí'í itírò ale mà ìno tí arí'í ale màná, ndíní ka kuli tí ize fangà tó ɔtsúya rš màtí, ndirò ngàtsi ní nyíya-ndri rš màtí. ¹⁷Dhu òdzi ka kí, ndirò dhu òdzi ka kí dhu tó otu ní'í mbà atdí ale tó màtí, ìmbà ndi ale í'í ndi ize nà rò. Ndi ize ní'í wò ndi izà-ɔvò, ndirò ndi ɔvò nà ndi nàko ɔvò-bvùf.

¹⁸Író dhu àkàná kí'í dhu-ŋga t'óvòta tó irèta nà. Ní, inga t'únita tó irèta nà arfì ale, náká ndèpí wò ndi izà bhà ìmòrò. Obhó tí, ndi ìmòrò ní atdí ale-ɔvò nà ndi nàko ìmòrò. Ndirò ka ní azà miyà, azà kumì, òdnà azà nà^g.

Tàmă-ngba úwu ale rí adyi-ɔwútá nýu dhu

(Èbr 12.22-24; Upf 7.3)

14 ¹Wò dhu-dzidš ma mandà nga, ní ma mala Tàmă-ngba tí kátina ale *Sàyunì tó pbirì dš idè ró. Kí'í atdíkpà atdí miyà, ifo kumì, òdnà ifo nà lufè ale màná, ndirò, i ale-nyindri rš ka kundí ɔvò ní'í kòvò mà kà t'Ábanà-ɔvò màná. ²Ní, ma mírì atdí ale-tù òrù-akpà ò rò rìrà, ràmbe àwa dš ádhàdhì ábhš ídhà-yà-ba rí ndisòlo dhu bhèyi, ndirò, atdíðí rúta ɔvò-tù bhèyi. Ndi ale-tù ní'í ndi átò ràmbe ò'ò dš dàmù òti rí ale rí fíyó dàmù òti dhu bhèyi. ³Ní kškò atdí miyà, ifo kumì, òdnà ifo nà lufè ale náambénà adyi-ɔwútá èyu dš Kàgàwà bhà ádrùngbà kamà tó tombi mà, ípìrŋga nà ifo dhu-tsí mà,

f 13.17 Pbàgíríkí mà Pbàyàhúdì màná t'ávàna š, kóró andítá-nyìkpó ní'í ndi nà ndi nàko ɔvò-bvù nà. Ní atdí ale-ɔvò nà ndi nàko-tsí ka kuni tí, dhu akána kupí ndi ɔvò ò rí'í andítá-nyìkpó-nzo nà ndi nàko ɔvò-bvù kóró, kadè àngbòná atdíkpà. g 13.18 Azà dhu tí kátina andítá rítèna dhu ní inzà àkà bhùna š dhu, ndirò àrùbhù dhu tí kátina-tsí ní atdíðí àkà bhùna š dhu. Ízà-rš rí'í azà miyà, azà kumì, òdnà azà nà tó ìmòrò rítèna dhu ní, kà ràrì'í inzà àkà bhùna š irèta nà dhu, ndirò ìnzì kà rí dhu lèrà ònzì akekpà màtí dhu.

pbàkürü màna-ònzí. Atdí ale mà wò ndi adyi ùdhe rádù ndùni níí ìmbà, inzà ní kòkò atdí miyà, ifo kumì dóná ifo nà lufù ale, kàkà yà adzi ʒ rò Tàmà-ngba úwu kèlè núdhe ka 'ùni rò. ⁴I ale ní í nódò atdíí, 'òkò ilátá ʒ Kàgàwà-nyìkpó ʒ ale, yà inzà í níti vèbhàlé nà í úbhi dhu-otù ʒ ale. Ndirò abádhí arúbhi Tàmà-ngba-owù ʒ, yà kà rúbhi òná kóró ngari ʒ. Obhó tí, abádhí ní í ka kuwè ngùkpà ale nzínzi ʒ rò, ríí àdhàdhì wemberè tí ka kúbhòna Kàgàwà tò, ndirò Tàmà-ngba tó perè bhèyi. ⁵Abádhí ní inzà àpè títò ùnò atdí-gùna màtí ale, ndirò ìmbà nzére dhu tí ka kòzàna dhu ríí nyuyatsi ale.

Ìbhu màlàyíkà rí Kàgàwà rí anya itdì yà adzi óvò ale dʒ dhu ʒvò dhu

(Kas 17.30-31; Upf 18; 19.19-20)

⁶Wò dhu-dzidʒ, ma mala atdí màlàyíkà ʒrú nyú rókú awe ʒ ró, ndàdù íí yà adzi óvò ale tò ndi ndóvona dhòdhóhonga tó Ídzi Màkürü nà. I ale ní ingbatí ìli ndi pbirì ʒ ale mà, ingbatí ìli ndi rùgànda-tidò mà, ingbatí ìli ndi aláwà-tidò t'ále mà, ndirò ingbatí ìli ndi ale-tidò màna. ⁷Ní kàmbénà dhu ʒvò dʒ ʒrú tūna nyú nà, ndàmbe àtina dʒ: «Nyí nyàkà nyònzì Kàgàwà ʒdò, nyàdù ilèna! Obhó tí, kàbhà kàsùmi yà indrù-ànyà itdì kà rí òná náká wà. Nyí nyàkà nyùlè wò ndi ʒrù-akpà mà, adzi mà, ádrùngbà rèrè mà, idha-dòtí-nzo màna nanzi ale!»

⁸ʒyò rí kisè màlàyíkà náadù irà wò ndi wemberè tó-tsí dzidʒ, ndàdù òkù, ndàti: «fýádhíyà itsi wà! Bàbeli tó ádrùngbà kigò^h itsi wà! Kàbhu kóró pbirì ʒ ale ròmùvù Kàgàwà bhà ádrùngbà nàwí tó òvayí, yà abádhí ndi ndábhù ròtsù pbìndà mènnyòni ʒ dhu-otù ʒ.»

⁹Ìbhu rí kisè màlàyíkà níira kòkò angyi iwù ʒyò màlàyíkà dzidʒ. Ní, kàvò dhu ʒrú tūna nyú nà, ndàti: «Ingbatí ìli ndi ale yà wòyóna ka kóbhòlò izà mà ndi kà-wòyò mà ùlè rí, kadà ndi izà bhà ize àpba nyina-ndri rʒ màtí ndirò ngàtsi ní ʒtsúna rʒ màtí ale, ¹⁰ní rí Kàgàwà bhà ádrùngbà nàwí tó òvayí nómùvù átò. Obhó tí, ndi òvayí ka kàbhòlò inzí kisí idha òná, kadà òdhòna kàbhà nàwí tó kópà ʒ! Kòkò dhu bhèyi ale náabáya àpè kàzu ʒ, ndirò abádhí abáya ka yà atdíí arúla ògbe ndógbe rò áwùse tó dhu-ra ʒ, ìlílà màlàyíkà mà, Tàmà-ngba màna-ònzí. ¹¹Ndirò, wò ndi abádhí tó àpè tó kàzu-ikò náarúpo ʒrù dhòdhóhonga nà. Kòkò ndi izà mà, wòyóna màna núle ongónà ale, yà kòvò tó ize ka kupá ròyá ale kóró, náarí nzi 'àsò atdíku màtí kúbhingá, ndirò adyíbhengá màtí àpè ʒ rò.»

¹²Wò dhu-okú dʒ rò ní ndi, Kàgàwà bhà ale, kàkà Kàgàwà bhà Úyátá ifù arí, 'àdù Yèsù à'ù ale, náká íí dhu-dzi òndù arí ale tí.

¹³Ndirò, ma miri ale-tù ʒrù-akpà ʒ rò rí dhu ʒvò rʒ, ndàti: «Ándí yàrí dhu: «Hirò nònzì ní yà kòmbí ndi nòpè rò ráve Ádrùngbàle Yèsù í á'ù rʒrò ale!» Ìlílà-Alafí ràtina: «Obhó dhu ní ndi! I ale rí 'àsò fíyò ododu kasu ʒ rò, abádhí anzi ídzi dhu nódhò wà í, 'òwù abádhí-owù ʒ nídhuní.»»

Yà adzi ʒ ale-ànyà itdì ka kí dhu

(Ìsa 63.1-8; Yòw 4.12-14; Màt 13.37)

¹⁴Ma mandà nga tdítdʒ, ní, ma mala ʒwòwù àpù, ndirò ndi àpù dʒ ndi ndàdi ró íí ale ní Indrù t'Ídhùnà nà ndi nòfò aleⁱ. Kà-dò rí íí ní ʒrò tó mùkàkú,

^h 14.8 Bàbeli tó kigò rítèna dhu ní Kàgàwà nà rí ndùgye ádrùngbànga-tidò kóró. Atdí ndi ʒfò níí Ròmà tó kigò (Upf 17-18). ⁱ 14.14 Indrù t'Ídhùnà ní Yèsù Krístò, Màsiyà (Upf 1.13; Dàn 7.13).

ndirò kà-fs iñ dhu ní inga ʒ dhu òtse ka karí nĩ atdíđđ ndi náka obhi-tidđ. ¹⁵Ní, atdí málàyikà náahù òrù-akpà ʒ aríi Kàgàwà bhà idza ʒ rò, ndòkù orú tũna nyú nà ndàti wò ndi àp̀bù dđ àdi ale nĩ: «Ídyi p̀b̀k̀k̀ obhi, nyɔpè nyogu inga ʒ dhu nĩ. Obhó tí, yà adzi àdi wà tũmbà tí, ònà dhu ka kogu tí, ndirò ndi onzi-bvũ dhu ògu ka kí ònà kàsùmì àkà wà!» ¹⁶Ní, wò ndi àp̀b̀k̀k̀ dđ àdi ale nùudà p̀b̀b̀ndà obhi yà adzi ʒ, ndòtsè kà ʒ dhu nĩ.

¹⁷Ngàtsi málàyikà náadù àhu òrù-akpà ʒ aríi Kàgàwà bhà idza ʒ rò, ndi mà átò ndàdù iñ inga ʒ dhu ògu ka karí nĩ ndi nakání obhi nà fónà. ¹⁸Ngàtsi málàyikà níi àdrùngbãnga tó obi nà màzàbahù-dđ aríi kàzu dđ*. Ní ndi-tsí náahù ndi màzàbahù dđ rò, ndàdù òkù orú tũna nyú nà wò atdíđđ ndi náka obhi ríi fónà málàyikà tò. Kàti: «Ídyi wò atdíđđ ndi náka p̀b̀k̀k̀ obhi, nyazè yà adzi ʒ ríi vĩnyò-kpđ nĩ, iwà ndi vĩnyò-kpđ nđó nídhuní.» ¹⁹Ní, wò málàyikà nùudà p̀b̀b̀ndà obhi yà adzi dđ, ndàzè yà adzi ʒ vĩnyò-kpđ nĩ, ndàdù ndi vĩnyò-kpđ àwà kàzũ ka karí ònà àdrùngbã ibhu-ba ʒ. Kòkò dhu kóró rítèna dhu ní Kàgàwà bhà nàwí. ²⁰Ka kaha ndi vĩnyò-kpđ bhũna ʒ, irinà rò kigò tò. Ní, azu* isòlò ndi abho nyú ndi kà-bhu ʒ rò, gùgũna rùpò, ndàrà àhu m̀hàgù-tsù rò nyú. Ndirò, ndi azu adù òkù, ndàrà àhu mbèmbè ibhu miyà kilòmètèrè tí.

Músà bhà adyi mà, Tàmă-ngba bhà adyi mà nà nýu ka kí dhu

(Upf 11.19; 16.1; 19.1-4)

15 ¹Wò dhu-dzidđ, ma mala ngàtsi àdrùngbã ndirò idho rí indrũ mà ùkđ atdíđđ ní ize òrù-akpà-nyí-rò. Ndi dhu níi àrùbhù málàyikà àrùbhù dhèdhèrò àp̀b̀k̀k̀-tidđ nùlũ foyá. Kòkò i àp̀b̀k̀k̀ níi ndi kà riku dđyà rò àp̀b̀k̀k̀, abádhí rò rò Kàgàwà rí p̀b̀b̀ndà nàwí ito nídhuní.

²Tdíđđ, ma mala kiràwuli bhèyi ònà nga rãwù, ndàdù iñ kàzu nà ònà átò àdrùngbã rèrè. Ndirò, ma mala iza lèma nónzi ale, yà inzà kà-wòyđ nùlũ, ndirò i nùvò inzí kupbì kòvò nà ndi náko ɔzú-bvu nyíya-ndrinà ale. Abádhí ikò ndi àdrùngbã rèrè dđ, 'àdù Kàgàwà bhà dèmmè ùlũ foyá. ³Ní, abádhí ambénà Músà, Kàgàwà bhà kasutále bhà adyi mà, Tàmă-ngba bhà adyi mà nà, nýu dđ*. Abádhí ambénà àtina dđ:

«Ádrùngbãle Kàgàwà yà kóró dhu dđ aríi àdrùngbãnga tó obi nà alé, kàsũnũ ní àdrùngbã, ndirò idho rí indrũ ùkđ ní kasu!

Ínyi, kóró p̀b̀b̀rì ʒ ale tó Ádrùngbã kamă,

p̀b̀k̀k̀ kasu ní obhónánga tó, ndirò ka ní obhóna tó kasu!

⁴Ínyi Ádrùngbálé, ádhi pbá ale ndi inzí rádù ɔvònu ɔnzí?

Ndirò, ádhi pbá ale ndi inzí rádù ɔvònu ilè?

Obhó tí, inyí atdíđđ ní ndi ilĩlĩ ale!

Ndirò, kóró p̀b̀b̀rì ʒ ale ròngo iwu 'ùko ɔnzínà, 'ùlũ nyi,

p̀b̀k̀k̀ obhónánga tó kasu nála wà ndi kpangba abádhí tó nídhuní!»

Kàgàwà bhà nàwí ríi ʒyà àrùbhù kópà

⁵Ndirò wò dhu-dzidđ, ma mala Kàgàwà bhà idza-li'ò ndàngbè rí òrù-akpà ʒ rò. Kà-ʒ iñ ní Kàgàwà bhà Ƴyátá ríi ònà sàndukù ríi ònà hemě-dza. Ányí iñ dhu ní, yà Kàgàwà arí nditè indrũ tò ònà rò hemě-dza. ⁶Ndirò àrùbhù

* 14.18 8.5 * 14.20 Ísa 63.1-6 j 14.20 Írú, uvitatále Yüwanì azè nditè Kàgàwà itdiya kóró ale-anya dhu. * 15.3 Uvt 15.1-18

dhèdherò àpè-tidò nùlù foyá àrùbhù màlàyíkà núuvò wò ndi Kàgàwà bhà idza ò rò. Abádhí ufó mberù níí òwòwù tdyé mberù, 'àdù odrùya-dò iso ɔrò tó kùkyé nǎ. ⁷Ndirò, ípìrɔnga nà ifo dhu-tsí nzínzi ð atdí dhu núubhò ɔrò ní ka kòbhlò àrùbhù kópà, kòkò àrùbhù màlàyíkà-fó. Í kópà núulè ùlè tí Kàgàwà, yà dhòdhódhóngà nà arádi ale bhà nàwí nǎ. ⁸Ní, wò ndi Kàgàwà bhà idza náale Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù mà, kàbhà ádrùngbǎnga tó ɔbi màrà ò rò ráhu iko nǎ. Ndirò, ányí rótsù atdí ale mà níí'ì ìmbà, ràrà àhu kòkò àrùbhù màlàyíkà ríbhona àrùbhù àpè ròwu iku dhu ò.

Àrùbhù màlàyíkà rí àrùbhù kópà ò ríí

Kàgàwà bhà nàwí ùdhò yà adzi dǎ dhu

(Uvt 7-10; Upf 8.6-9.21)

16 ¹Wò dhu-dzidǎ, ma miri ɔrù ale-tù nyú nà ka kí dhu òvo Kàgàwà bhà idzá rò àrùbhù màlàyíkà* tó dhu. Ka kati: «Nyòwu nyúdhò kòkò àrùbhù kópà ò ríí Kàgàwà bhà nàwí yà adzi dǎ!»

²Ní wemberè tó màlàyíkà náadhò p̀bìndà kópà ò nàwí yà adzi dǎ. Ní nzére otú-tidǎ, yà atdí dǎ rándi otú, náahù kòkò ìzǎ tó *kàsé nà ríí ròyá, 'àdù ambe kà-wòyǎ núle dǎ ale rǎ.

³Ɔyo rí kisè màlàyíkà náadhò p̀bìndà kópà ò ríí nàwí ádrùngbǎ rèrè ò. Ní idha ugèrè ndi ndòngò òvè òvè ale ò rò ráhu azu bhèyi, ndi rèrè ò ò nòtù ípìrɔnga nà aríí idha ð dhu-tsí ràdù ève kóró.

⁴Ìbhu rí kisè màlàyíkà náadhò p̀bìndà kópà ò ríí Kàgàwà bhà nàwí idha-akpá mà, idha-dòtí-nzo màrà ò, òyá idha ràdù 'ùgèrè, 'òngò azu tí átò. ⁵Ní ma miri yà idha dǔnga àndà arí màlàyíkà rí dhu òvo dhu, ndàti: «Inyi ìlilá alé, nyi nyaríí ìnè ndirò nyi nyi'ì ìnè. Nyi nyòtdi kòrì anya obhónánga dǎ.

⁶Obhó tí, ìndrù núufu p̀bùkù p̀bànábí mà ngùkpà p̀bùkù ale màrà-azù. Ní ndi dhu-okú dò rò, kòmbí nyi nyàbhu wà abádhí ròmuvè azu átò. Wòrì ní ndi abádhí àkǎnà 'àbà dhu!» ⁷Wò dhu-dzidǎ, ma miri ale-tù *màzàbahù dò rò rí dhu òvo ró, ndàti: «Obhóngàtí, inyi fàkà Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà ádrùngbǎnga tó ɔbi nà aríí kóró dhu dǎ alé, nyi nyòtdi wò anya obhónánga dǎ ndirò obhónánga dǎ!»

⁸Ìfo rí kisè màlàyíkà náadhò p̀bìndà kópà ò ríí nàwí adyifò dǎ. Ní ndi adyifò náabà ìndrù èbi ndi ndí ònà rò ráhu kàzu ní ní ádrùngbǎnga tó ɔbi.

⁹Ní, ìndrù náagbè wò ndi atdí dǎ ìgbè kàzu nǎ, ràrà àhu ò í dhu èno wò ndi àpè t'íbhòta tó ádrùngbǎnga tó ɔbi nà aríí ale, Kàgàwà-ɔvò ní dhu ò. Abádhí uvò ò inzi 'ùgèrè ò 'èbhà fíyó nzérenga, ndirò abádhí adù 'ùvo átò inzi 'ìlè ka.

¹⁰Imbo rí kisè màlàyíkà náadhò p̀bìndà kópà ò ríí nàwí ìzǎ* bhà ádrùngbǎ kamá tó tombi dǎ. Ní, ìnò níibvú ndi kǎnyè idzi dǔnà p̀bìrì dǎ. Ní, ìndrù apè 'à'à idàya ò ábàna àpè-okú dò rò. ¹¹Abádhí núuno dhu Kàgàwà, yà òrù-akpà ò aríí ale nǎ, ròyá rí otu rándi dhu-okú dò rò. P̀bétù, abádhí ugèrè nzá ò, èbhà fíyó nzére mùtsò.

¹²Aza rí kisè màlàyíkà náadhò p̀bìndà kópà ò ríí Kàgàwà bhà nàwí Fùratì tí kátina ádrùngbǎ idha-akpà ò. Ní ndi idha-bhù ð idha atdyù ndíní otu nùbhà tí adyifò arí ndíto inǎ rò arí ìwu ádròdrǎ kámá tò. ¹³Nírò ní ndi ma mala àngbè bhèyi ò nùlì ìbhu nzére-alafí: atdí náahù ádrùngbǎ osu-akpà-ba-lí'ò rò,

ngàtsi náahù ìzà-li'ò rò, ndirò ngàtsi ràdù àhù ɔvɔ rí kisé ìzà, yà títò tó nabì tí kátina-li'ò rò. ¹⁴ Abádhí ní'í idhò rí ìndrù ùkš ní dhu ònzi rí nzé-re-alafí. Ndirò, abádhí ní i yà adzi ɔ kórɔ ádròdrò kámá dòyanà ubhíya, 'ùndu abádhí-tsù alafí, ndíní Kàgàwà, yà kórɔ dhu dɔ arí'í ádrùngbǎnga tó ɔbì nà ale, nugye tí kàbhà Ádrùngbǎ Idhò ɔ.

¹⁵ Ádrùngbǎle rí dhu ɔvɔ, ndàti: «Kàní ma mǐrà ogbotále náaríra dhu bhéyi, yà inzà nyí nyùni kàsùmì ɔ. Hirò ònzi rí ale ní nyíkpona nà rádi ndàdù pbindà mberù ɔdò mbéyi rónà ìnzì ndàwà ale, akye ndi ndarana ìla ɔ nzínzì rò, nyina ràdù àmbè ìwu dɔ ìndrù nzínzì ɔ nǐ.»

¹⁶ Nírò ní ndi kòkò ìbhù nzé-re-alafí núundu kòkò ádròdrò kámá-tsù yà Hàrmàgèdoni^k tí ka kátina Pbàèbràniyà t'ávàna ɔ atdí ngari ɔ.

¹⁷ Àrùbhù rí kisé màlàyikà nàadhò pbindà kópà ɔ rí'í Kàgàwà bhà nàwí awe ɔ. Nírò ní ndi atdí ɔré ale-tù nyú níri ndi Kàgàwà bhà idza, yà ádrùngbǎ kamà tó tombi rí'í i rò, ndàti: «Kòmbí kórɔ dhu ònzi wà ndi!» ¹⁸ Ní, inga umbìlì, ɔvɔ utá, wògò ìrì ndi, yà inzà apèna ìsì angyi yà ìndrù apèna 'òngò òko yà adzi dɔ rò ádrùngbǎ mùtiti ràdù ìsì. Obhó tí, ndi mùtiti ní'í ádrùngbǎ mùtiti nyú! ¹⁹ Ní, kùgolo ádrùngbǎ kigò Bàbellì*, ndàbhù ònànga rùndò ndi ìbhù, kórɔ ngùkpà pbi'í ɔ kigò ràdù 'ùgolo átò. Ndi dhu bhéyi ní ndi ndi ádrùngbǎ kigò nàadzò nzà Kàgàwà ònà rò, kàbhù ka ròmvù atdí'í òrè pbindà nàwí tó òvayì átò nídhuní. ²⁰ Kórɔ sòngà núuwí, ìnzì pbi'í ràdù 'àla tdí'í. ²¹ Wò dhu-dzidì, ádròdrò kpòna nà ifo nà igye níikò ìndrù dɔ. I ifokpò í'í ádròdrò nyú, fíyò mǐgèrè ròsè ifo kumì kilo dònà. Ní ìndrù núwɔ dhu Kàgàwà ní wò ndi ifo nà igye ràbhùna fíyò àpbe-òkú dò rò. Obhó tí, wò ndi ifo nà igye nínza dhu abhò nyú atdí'í.

Atdí'í arí mǎnyòni ònzi atdí tsibhále tó mbólí

(Upf 16.19; 18)

17 ¹ Nírò ní ndi yà Kàgàwà bhà nàwí tó kópà nà ì'ina foyá àrùbhù màlàyikà nzínzì ɔ atdí màlàyikà níra dhu ɔvɔ idù. Kàti: «Írà ndíní ma mitè tí ìngbà dhu bhéyi màtí Kàgàwà rí anya ɔtìdì yà atdí'í arí mǎnyòni ònzi tsibhále dɔ dhu ìndù. Ndi tsibhále ní yà ádròdrò idha-bidì* ka kasi ádrùngbǎ kigò. ² Yà adzi ɔ ádròdrò kámá nóongónà mǎnyòni ònzi kà màna, yà adzi ɔ ngùkpà ale ràdù òri kàbhà mǎnyòni tó òvayì nǐ.»

³ Ní, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí nírá ma, màlàyikà ràdù modyì, ndàrà ma nà rùngù ɔ. Ní anyì, ma mala atdí tsibhále òlòlù atdí ìzà'í dɔ àdi ró. Ndi ìzà rɔ ka kadù ùndina ɔvɔ ní Kàgàwà ní ka kí dhu ùnɔ ní ɔvɔ. Ndirò, ndi ìzà-dò í'í àrùbhù, ɔtáyúna ràdù í'í idre. ⁴ Wò ndi tsibhále ufɔ ní'í ìtiti òlòlùnga mà ngbò òlù mberù màna, ndàdù ngbòna núyò ùmbilì rùmbilì ɔrò tó dhu-tsí mà, ɔré odzina nà odu-tidò mà yòkpò màna nǐ. Ndirò kálé fóná dhu ní'í ɔrò ní ka kòbhòlò yà àlè tí àlè íyàdhiyà bhà mǎnyòni tó òndrò ka kòndrò atdí'í mùtsɔ, yà inzà ìlǎ Kàgàwà-nyìkpò ɔ dhu ní kópà. ⁵ Kà-nyì rɔ ka kandí ɔvɔ ní'í, òru tí ka kórù tina ɔvɔ. Ndi ɔvɔ ní'í: Bàbellì, Ádrùngbǎ kigò, mǎnyòni ònzi arí vèbhále-tsàna ndirò yà adzi ɔ arí 'ònzi òndrò ka kòndrò atdí'í dhu-tsàna.

k 16.16 Hàrmàgèdoni-tí ní Mègidò tí ka kátina kigò ɔ pbi'í. Ndi ngari ní Kàgàwà mà pbindà ale màna nugyeyà òmvù núunduya ì tdu Yèsù Krístò ìra rò ònà ngari (Zòz 5.19; 2Ká 23.29).

* 16.19 14.8 * 17.1 17.15 I 17.3 Ndi òlòlù ìzà ní yà 13.1 ɔ ka kìtè ìzà. * 17.5 14.8

⁶Ndirò, ma mala dhu ní wò ndi tsibhále òrì Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù bhà ngàmí tí ì akò dhu-okú dō rò ka kakyè ale-azù ní dhu.

Ní, íyàdhíyà ma màla rò, idho núukò ma atdíđ. ⁷Nírò ní ndi màlàyikà náavò dhu idù, ndàti: «Ádhu idho ùkò nyi ní? Ima, ma mí wò tsibhále-nyutsi ndi nòrù dhu-tí àwě indù. Ndirò, ma mí wò ka nàndò àrùbhù dóna nà, ɔtdyúna ràdù íí idre ìzà-nyutsi ndi nòrù dhu-tí àwě átò indù. ⁸Wò nyi nyàla ìzà nííí inè angyi, pbétù kòmbí kà rí mbà íí. Ní, kà rùpo ùpo, òyí ò rò, ndíní òtèna ikù tí atdíđ. Ndirò yà adzi ɔ aróko ale, kàkà inzà ka kundí ɔvòya ípírìnga tó bhùkù ò, ròpè ndi yà adzi Kàgàwà anzina rò ale, ní idho ukoyà wò ndi ìzà àlà ì í rò. Obhò tí, ndi ìzà nííí inè angyi, pbétù kàrfí mbà kòmbí, ndirò kàraya ndìtò ito tdíđtđ!

⁹Írò dhu àkàna kií dhu-ɔnga t'òvòta tó irèta nà ndíní i dhu alú tí ale-dò mběyi! Kòrí àrùbhù ndi ìzà-dò ní àrùbhù pbirì-akpá, yà wò ndi tsibhále náaradi dýá. Kòrí i kà-dò ní átò àrùbhù ádròdrò kámá. ¹⁰Abádhí nzínzi ɔ imbò ale tó idzi-tsù òdì wà ì. Atdí-tsí nàdì àdì idzi ndi ndónyù ró, yà inzà àrùbhù rí kisé-tsí nápè irà àhu ònaná. Ní, kà ríra àhu rò, kàdya idò kàsùmì kèlè tí. ¹¹Wò ndi inè íí angyi ìzà, pbétù yà imbà aríí tdíđtđ kòmbí, nyú ndítíró ní àrù rí kisé ádrùngbà kamà. Ka ní atdí ale kòkò àrùbhù ale nzínzi ɔ, ndirò kà ràrà ndíní òtèna ikù tí atdíđ.

¹²Kòkò nyi nyàla idrè ndi ìzà-ɔtdyú ní idrè ádròdrò kámá, yà inzà àpè idzi ɔpè 'ònyù. Pbétù, abádhí rí ádrùngbànga tó ɔbì àbà, 'ònyù idzi atdíkpá wòrí ndi ìzà mànà idò kàsùmì kèlè tí. ¹³I idrè kámá kóró ríí nà dhu ní atdí irèta kèlè, 'àngbò fíyó ádrùngbànga tó ɔbì mà, fíyó ádrùngbànga mànà wò ndi ìzà dzànà ì ɔnzi tí ní. ¹⁴Abádhí rí Tàmà-ngba tí kátina ale ùgye atdíkpá, pbétù ndi Tàmà-ngba náadùya abádhí lèma ònzi ònzi tí ádròdrò ale dō Ádrùngbàle tí kà ríí, ndirò ádròdrò kámá dō Ádrùngbà Kamà tí kà ríí dhu-okú dō rò. Kàgàwà únzi ndàdù òvònà fíndà ale, kàkà atdí afíya nà arí kòwù ùngù ale, náadùya dhu-lèma ònzi atdíkpá ndi Tàmà-ngba mànà.»

¹⁵Wò ndi màlàyikà náadù àtina ima ní tdíđtđ: «Wò nyi nyàla yà múnnyòni tó tsibhále àdì biya dō idha ní dhèdhèrò ale-tidò mà, dhèdhèrò ihé yà mà, dhèdhèrò pbirì ɔ ale mà, ndirò dhèdhèrò aláva-tidò t'ále mànà. ¹⁶Kòkò nyi nyàla idrè ndi ìzà-ɔtdyú, ndi ìzà nyú mànà, rí wò múnnyòni tó tsibhále nòndrò òndrò tí. Abádhí rí kàrfí nà dhu ùdhà kóró kà-fò rò, 'àdù kùbhà tíròrò. Ndirò abádhí rí kà-zà à'a, 'àdù ndi nùbhà ka-go ùbì kàzu ò. ¹⁷Obhò tí, Kàgàwà níli wà abádhí itè rí rònzi ndi ndùdhè dhu kèlè irèta abádhí-afí ò. Abádhí rí 'íri atdí ɔtè dō, 'àdù fíyó ádròdrò kámá tó ádrùngbànga àngbò atdíkpá ndi ìzà dzànà t'ònzita tó, ràrà àhu Kàgàwà ɔno ɔtè ràkà dhu ò. ¹⁸Wò nyi nyàla ndi tsibhále ní ádrùngbà kigò, yà yàrí adzi ɔ ádròdrò kámá dō idzi nónnyù ádrùngbà kigò.»

Màlàyikà rí Bàbeli tó kigò rí ndùkò dhu ɔno dhu

(Ìsa 13; 47; Yèr 50–51)

18 ¹Kòrí dhu-dzidò, ma mala ngàtsi màlàyikà òrù-akpà ò rò rífo ró. Àbadhi íí ádrùngbà ádrùngbànga tó ɔbì nà, ndirò yà adzi-ɔnga kóró náawù kàbhà ádrùngbànga tó awáwù ní. ²Nírò ní ndi kàkù ɔrú tùna nyú nà, ndàti: «Íyàdhíyà itsì wà, Bàbeli tó ádrùngbà kigò itsì wà! Kòmbí kòngò wà pɔmvo aróko ró nga tí, ndirò kóró nzére-alafí-tidò aróko ró nga tí. Kòngò wà yà indrù ɔndrò Kàgàwà-nyìkpò ɔ òtì àrè-tidò mà ìzà-tidò mànà náaróko ró nga

tí. ³Obhó tí, kóró pbirì ǝ ale nómwè Kàgàwà bhà ádrùngbà nàwí tó òwáyí, yà kàbhù abádhí ròtsù pòndà m̀nỳǹǹ ǝ dhu-otù ǝ. Yà adzi ǝ ádr̀dr̀ kámá ǹǹzi m̀nỳǹǹ íyádhíyà nà, ndirò yà adzi ǝ mùtùruzitále ǹǹzi kàbhà ábhǝ ònzi-okú dò rò.»

⁴Wò dhu-dzidǝ ma miri ngàtsi ale-tù òr̀-akpà ǝ rò rí dhu ǝwò ró, ndàti: «Pbàkà alé, nyùwò wòrí kigò ǝ rò, akye nyí nyowuna òtsù kàbhà nzérenga ǝ, nyàdù kà rǎbàna àp̀b̀ èbà átò nǝ. ⁵Obhó tí, kàbhà nzérenga núpò wà atdíǝ, rǎrà àhu òr̀-akpà nyú ǝ, ndirò ndi atdíǝ kúfǝ dhu tó dhu nǎrà wà ise Kàgàwà ǝ. ⁶Dhu àkǝ kònzì dhu kà-rǝ àdhàdhì yà ngǝkpà ale-rǝ kǎnzì dhu dhu bhèyi. Dhu àkǝ kubho ngǝkpà ale-rǝ kǎnzì dhu ɔyɔ-gùna ròsè. Ndirò yà ngǝkpà ale tó kǎrí òwáyí ùngbò ònǝ kópà ǝ, dhu àkǝ kungbò òwáyí kà tó fíndǝ ògyè ròsè ɔyɔ-gùna. ⁷Ndirò àdhàdhì kòngónà ndòzè ndàdi ádr̀ngbà ilèta mà ònzi mànà ǝ dhu bhèyi, ní dhu àkǝ kàbhù kà ràdi àp̀b̀ mà ɔwè tó izu mànà ǝ. Obhó tí, afína ǝ kǎrátina: «ma, ma marádi ádr̀ngbà kamà tó tombi dǝ tsibhá ádr̀ngbà kamà bhèyi, ma ní nzí abvo-àyi, ndirò ma mí nzí adi ɔwè tó izu ǝ akekpá màtí!» ⁸Wò dhu-okú dò rò ní ndi, atdí idho ǝ tí kà rǝ pé kóró andi-tidò mà, ɔwè tó izu mà àwù mànà tó àp̀b̀ nábà. Ndirò, kǎzu rǝ kùbì rògbè atdíǝ, kà-dǝ anya nòtdì ale, Ádr̀ngbàle Kàgàwà ní ádr̀ngbànga tó ɔbi nà ale nídhuní.»

⁹Yà íyádhíyà mànà m̀nỳǹǹ nanzi yà adzi ǝ ádr̀dr̀ kámá, 'àdù òko ònzi ǝ kà mànà, nǎambèya òdzi dǝ, 'àdù ɔtsúya ùli ngàngaya-rǝ, íyádhíyà rògbè ní kǎzu-ikò àlǝ ì í rò. ¹⁰Abádhí níikòya itse wò ndi àp̀b̀-ɔdò ònzi ì í rò, 'àdù àmbe àtina dǝ: «Nyi nyí àp̀b̀ ǝ! Nyi nyí àp̀b̀ ǝ, inyi Bàbeli tó ádr̀ngbà kigò, ndirò ádr̀ngbànga tó ɔbi nà arí kigò! Obhó tí, Kàgàwà ɔtdì wà anya ònù atdí adyifò-sisì ǝ tí!»

¹¹Yà adzi ǝ mùtùruzitále ròdzi, 'àdù òko izu ǝ íyádhíyà-okú dò rò, ìmbǝ odzi rǝ ì iwù nà dhu ɔdzi rí atdí ale mà rǝ nídhuní. ¹²I dhu-tsí ní: ɔrò mà, fùrangà tó suma-tidò mà, ɔrú odziya nà atdíǝ úya odu-tidò mà, yòkpó mànà. Ndirò ní ùyùya uzì ní kà kódyù mberù mà, ití ǝ òlòlùnga tó mberù mà, sèwǝ tó mberù mà, òlòlù ngbó mberù mànà. Ngǝkpà dhu ní mbèyi aróngu kóró itsukpó-tidò mà, ɔyɔ-kù ní kà kòbhòlò kóró dhu-tsí mà, àtsǝ tí kà kǎtsǝ ɔrú odziya nà itsukpó ní kà kòbhòlò kóró dhu-tsí mà, ndirò m̀l̀ngà tó suma-tidò ní màtí, tsumà ní màtí, àtsǝ kà kǎtsǝ odu ní màtí kà kòbhòlò dhu mànà. ¹³Ngǝkpà dhu ní ndrùu ikòya aróngu èbi kà kùbì rò itsu-ndi-tidò mà ɔbì mànà, màrasì mà, *mànèmanè mà alindra-tidò mànà. Ndirò ní òwáyí mà, akye mà, awíí rǝ ɔ idyi-ra mà nganù-kpò mànà, ìkyi-akpá mà tàrà mànà, *mùhàgù mà abádhí arádhana gèrègèrè-tidò mànà, ìno tí arí ale mà ndirò úsò kà kúsò ale mànà. ¹⁴Ndirò kà kátina ndi kigò ní: «Yà nyi nyazè atdíǝ nyabà kòkò idzi dhu-tidò kóró núwí wà funú rò! Ndirò, ònzi tó kóró pbàkè dhu-tsí mà, nyabhu ongónà nyaya atdíǝ pbàkè dhu-tsí mànà kóró núwí wà! Nyi nyí ònzi ì dhu-tsí àlǝ tdtíǝ akekpá màtí!» ¹⁵Wò ndi kigò ònzi mùtùruzitále níikòya itse wò ndi kigò rǎbàna àp̀b̀ ɔdò ònzi ì í rò. Abádhí ambèya òdzi dǝ, 'àdù òko izu ǝ, ¹⁶'àmbè àtina dǝ: «Íyádhíyà rǝ àp̀b̀ ǝ! Kà rǝ àp̀b̀ ǝ, kà ádr̀ngbà kigò! Kúfǝ ndi atdíǝ úya mberù ní, fíndǝ òlù ití ití tó mberù ní, ndirò òlòlù ngbó mberù ní. Kǎyò ngbòna ɔrò tó dhu-tsí mà, ɔrú odziya nà odu-tidò mà, yòkpó mànà ní! ¹⁷Ní atdí adyifò-sisì ǝ tí wò dhu bhèyi ábhǝ ònzi-íyà nínza wà ì!»

Bàtò-dò ùtdyǝ arí ale mà, ì bàtò ǝ arúbhi ale mànà, bàtò ǝ arí kasu ònzi ale mà, kóró ale kǎkà yà ádr̀ngbà rèrè ǝ ì arónzina kasu náarí fíyò ípírónga

dò mò nà nìkò itse. ¹⁸Ní, wò kigò nùbì kàzu-ikò àlà ì í rò, abádhí ambénà ùkú dǎ, 'àti: «Íngbà kigò ndi yàrí ádrùngbǎ kigò nà ndi nǎfò?» ¹⁹Ní abádhí ambénà àhù ètrò dǎ dǎya ò izu-okú dǎ rò, 'àdù àmbe òdzi dǎ atdíǎ. Ndirò abádhí ambénà ùkú dǎ, 'àmbe àtìnà dǎ: «Íyàdhíyà rǐ rǐ àpè ò! Kà rǐ rǐ àpè ò, kà ádrùngbǎ kigò! Yà bàtò nà arǐ ádrùngbǎ rèrù dǎ ale kóró nínzǐ ní kà-ò rò aráhu ònzǐ. Pbéti, atdí adyifò-sisì ò tǐ, kòdì wà mùtáyángá.»

²⁰Inyi òrù-akpá, ábhù idhènu rǐka ndi ndi kigò nùgolo ndi dhu-okú dǎ rò! Ndirò nyí Kàgàwà bhà alé, nyí uvitatálé, ndirò nyí Kàgàwà bhà pbànábí, idhèku àkà rǐka ndi átò! Obhó tǐ, Kàgàwà òtdì wà anyà kà-dǎ rùkú kǎnzǐ dhu-okú dǎ rò.

²¹Wò dhu-dzidǎ, atdíǎ rǐrǐ obi nà atdí màlàyikà níitdu dhu ò'ù kà karí dóná odu bhèyi rólo ádrùngbǎ odu-ba, ndidò ádrùngbǎ rèrù ò. Kǎdù àtìnà: «Wò dhu bhèyi ní ndi kà kí Babelì, ádrùngbǎ kigò nídò obi nyú nà ádrùngbǎ rèrù ò, ònzǐ ràdù ndàla akekpá màtí tǎtǎdǎ. ²²Dùmù-tù mà, adyi èyu rǐ ale-tù mà, rùgè-tù mà, wàndà-tù mà, rǐ ònzǐ 'rǐ ònú akekpá màtí tǎtǎdǎ. Dhèdhèrò kasu-tidò ònzǐ arí ale rǐ ònzǐ 'àlà ònú tǎtǎdǎ akekpá màtí. Ndirò dhu t'ó'ùta tó odu-girítí mà rǐ ònzǐ ndirò ònú akekpá màtí tǎtǎdǎ. ²³Tarà tó awáwù rǐ ònzǐ inga àwù ònú akekpá màtí tǎtǎdǎ. Ndirò ádhìngbǎ-òwútá mà pbìndà kpatsìbhále màndà-tù rǐ nǐ 'rǐ ònú akekpá màtí tǎtǎdǎ. Kóró kòkò dhu rǐ 'ònzǐ ònú mùtù-ruzitálé náarí 'òzù yà adzi ò kóró ngùkpà ale tó ònzǐ-dòndǎ fíyò ònzǐ òsè ale tǐ dhu-okú dǎ rò. Ndirò, nyí nyarí kóró pbìrì ò ale ètrǎ pbèkù òndrù nǐ. ²⁴Ènú nga ní ndi kà kótù pbànábí-azù, Kàgàwà bhà ale-azù, yà adzi ò kà kakyè kóró ngùkpà ale-azù màndà nǐ.»

Kàgàwà ònzǐ mùlèmà dhu tó adyi èyu kà kí dhu

19 ¹Tǎtǎdǎ, ma miri ádrùngbǎ ihé-yà-tù bhèyi rǐwò ǐrǐ tǔna nyú ò rǐ dhu òvo òrù-akpá ò rò ale-tù, ndàti: «Kàgàwà àkà ilèta nà! Kǎrí ndi àlè ìgù! Ádrùngbǎnga tó awáwù mà, ádrùngbǎnga tó obi màndà ní kàbhà dhu! ²Obhó tǐ, kǎrí òndrù-ànyà òtdì obhóngà dǎ ndirò obhónángà dǎ. Kòtdì wà anyà wò mànyòndì tó ndirò ádrùngbǎnga tó obi nà tsìbhále* dǎ, yà adzi ò ale níti ongónà pbìndà mànyòndì tó nzèrè mùtsò nǐ tsìbhále. Kàgàwà nátsè wà yà kǔfu pbìkì ale-azù íyàdhíyà rǐ!» ³Òyo rǐ kǐsè nǐ ndi ale-tù náavò dhu obi nyú nà, ndàti: «Kàgàwà àkà ilèta nà! Wòrí ádrùngbǎ kigò òbì rǐ kàzu-ikò rǐngò ambe òpo dǎ wò dhu bhèyi tǐ dhòdhódhóngà nà!» ⁴Òyǎ kumì dóná ìfò nà pbàkèrù-akpá mà, yà ípìrǒnga nà ìfò dhu-tsí màndà náadù 'èkò òtdèya dǎ, ò rùlè fìndá ádrùngbǎ kamà tó tombi dǎ àdì ale Kàgàwà, 'àmbe àtìnà dǎ: «Àmìnà! Kàgàwà àkà ilèta nà!» ⁵Ndirò, ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi dǎ rò atdí ale-tù náavò dhu, ndàti: «Dhu àkà nyífu àlè tó Kàgàwà, nyí kóró kàbhà alé, yà kòdò ònzǐ nyí nyarí rò, òndrù arí ìfùna, ndirò ònzǐ òndrù arí ìfùna alé!»

Tàmǎ-ngba tǐ kátina ale bhà nduwà tó dhu òvo kà kí dhu

⁶Wò dhu-dzidǎ, ma miri ádrùngbǎ ihé-yà-tù bhèyi rǐwò atdí ale-tù. Kǎmbénà ndirò dǎ átò ábhò idha rǐ ndòbvù dhu bhèyi ndirò atdíǎ rúta òvo bhèyi. Ndi ale-tù ambénà àwa dǎ atdíǎ, ndàti: «Kàgàwà àkà ilèta nà! Obhó tǐ, àlè tó Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà kóró dhu dǎ arǐ ádrùngbǎnga tó obi nà ale, nídì wà

pbìndà idzi! ⁷Ní, kàbhù àlè-idhè rika ndì, àlè ràmbe ùkù dǝ dhèdhe nà, ndirǝ àlè ràdù àmbe kilè dǝ. Obhó tí, Tàmà-ngba bhà nduwà tǝ kàsùmì àkà wà, ndirǝ kàbhà tsìbhàlé^m nǝbhǝlǝ wà ndì. ⁸Ndi tsìbhàlé tǝ ka kàbhù ùyǝya uzi nǝ ka kódyù mberù ndíní kǝfǝ tí. Ndi mberù nǝ átǝ ùmbili rùmbili, ndàdù ìlǝ mberù.» Ndi ùyǝya uzi nǝ ka kódyù mberù rǝtèna ní Kàgàwà bhà ale tǝ obhó-nángà tǝ mùtǝ.

⁹Nirǝ ní ndi màlàyikà náadù àtìnà ima nǝ: «Ándí yàrí ǝte: Hirǝ nǝnzì ale ní yà Tàmà-ngba bhà nduwà tǝ màhèndù ò ka kùnzi riwù ale!» Ndirǝ, kǝdù àtìnà tdítǝ: «Kǝkǝ fùkù ma mǝvǝ ǝte ní Kàgàwà bhà ǝte nyú.» ¹⁰Ní, ma mibvù ma kǝnzí ǝtdyèdu dǝ, ndíní ma mulé tí ka. Pbétù, kǝdù àtìnà ima nǝ: «Ìnzè! Nzǝnzí dhu wǝ dhu bhèyi! Ima ní kasutále kèlè inyí bhèyi, ndirǝ adǝnu bhèyi. Kàgàwà ní ndi nyi nyàkà nyuko nyi ǝtdyènu dǝ ǝnzìnà nyulè ale!» Àlè'ì kǝrǝ àlè kábà yà Yèsù ira nà obhónga tǝ ǝte. Obhó tí, atdí ìlǝlǝ Alafí kèlè rǝ ndǝte yà Yèsù ǝno ǝte-nyutsinǝrǝ ndirǝ wǝ pbànábí tǝ ǝfǝ ò rǝfǝ yàrí bhùkù ò ǝte-nyutsinǝrǝ.

ǝwǝwù *mùhàgù dǝ ùpò ndàdi ale, Yèsù rǝ mùlèmà ǝnzí dhu

(Zàb 45.4-8; Ìsa 11.4; 63.1-6; 2Tè 2.8; Yud 1-15)

¹¹Wǝ dhu-dzidǝ, ma mala òrù-akpà-li'ǝ ndì nàngbe rǝ, ǝwǝwù mùhàgù ràdù nditǝ ǝnà rǝ. Wǝ ndi mùhàgù dǝ ùpò ndàdi rǝ i'ǝ ale-ǝvǝ ní'ǝ atdíǝdǝ ka kǝfǝ a'uta nà ǝnà ale, ndirǝ obhó dhu kèlè ǝno arí ale. Obhó tí, kǝrí ìndrù-ànyǝ ǝno, ndàdù ìlǝ ùgyè obhónángà dǝ. ¹²Kà-nyìkpǝ náambénà ùmbili dǝ àdhà-dhì kàzu-idà-dǝ bhèyi, ndirǝ kà-dǝ rǝ mùkàkù ní'ǝ abho nyú. Kǝfǝ rǝnà ka kándí atdí ǝvo, yà inzà atdí ale mà ǝni ǝvo nà, pbétù yà ka kèlè ǝni atdíǝdǝ ǝvo. ¹³Kǝfǝ azu òwì ndì rǝnà mùdzarù ndì ndǝfǝ rǝnà rǝ. Ndirǝ kǝvǝ ní'ǝ «Kàgàwà bhà ǝte.» ¹⁴Òrù-akpà ò pbànáwí tǝ pikǝ náambénà òwu dǝ kǝwù ò ǝwǝwù *mùhàgù dǝ i'ǝ òkò rǝrǝ. Ndirǝ, abádhí ǝfǝ ǝwǝwù atdíǝdǝ ǝya 'àdù ìlǝ mberù. ¹⁵Atdíǝdǝ ndì nàkà ìlǝ tǝ obhi-akpà náadù àhu kà-li'ǝ rǝ, ndíní kǝnzí tí kǝrǝ pbìrì ò ale lèmà ní. Ndirǝ, kà rǝ idzi ǝnyu, ndèndà ìndrù tsumà tǝ mùgǝ ní. Ndirǝ, kà rǝ i ale-ǝnga ǝbè Kàgàwà, yà kǝrǝ dhu dǝ arǝfǝ ádrùngbǝ tǝ ǝbì nà ale bhà ádrùngbǝ nàwí tǝ òvayì náha ka kǝrǝ ǝnà ibhu ò. ¹⁶Kà-dzo ǝnǝ rǝ, ka kándí kàbhà mberù-rǝ ǝvo ní: «Ádrǝdrǝ kámá dǝ Ádrùngbǝ Kamà, ndirǝ, ádrǝdrǝ ale dǝ Ádrùngbǝle.»

¹⁷Wǝ dhu-dzidǝ, ma mala atdí màlàyikà adyifǝ ò ìdè rǝ. Kǝkù ǝrú tǝna nyú nà òrù-akpà-nyì rǝ rángilì kǝrǝ àrè tǝ, ndàti: «Nyìwù nyàndu nyí atdíkpá Kàgàwà bhà ádrùngbǝ màhèndù tǝ. ¹⁸Nyìwù ndíní nyí nya'a tí ádrǝdrǝ kámá-abvò mà, pbànáwí tǝ ádrǝdrǝ ale-abvò mà, ǝbì nà arǝfǝ ale-abvò mà, *mùhàgù-abvò mà, kǝkà abádhí-dǝ ùpò òkò ale-abvò mà. Nyìwù ndíní nyí nya'a tí kǝrǝ ale-abvò: kǝkà dǝyá arǝfǝ ìtírǝ ale-abvò, ìno tí arǝfǝ ale-abvò, ìndrù arí ìfǝna ale-abvò, ndirǝ ìnzí ìndrù arí ìfǝna ale-abvò.»

¹⁹Tdíǝdǝ, ma mala ìzǝ * mà atdíkpá yà adzi ò ádrǝdrǝ kámá mà, fǝyǝ pbànáwí tǝ pikǝ mànà iwà ì nùndu atdíkpá, ndíní ì ugye tí ì mùhàgù dǝ àdi ale mà, pbìndà pbànáwí tǝ pikǝ mànà nà. ²⁰Ní ka kulú ndi ìzǝ mà yà kǝnzí arúbhì wíwì ǝnzí rǝ tǝtǝ tǝ nabi' mànà. Ndi wíwì-otù ò, ndi nabi aránà wǝ ndi

m 19.7 Tàmà-ngba bhà tsìbhàlé tí ka kátina ale ní kànisa, Yèsù ná'ù ale (Èfe 5.25-32; 2Kò 11.2).

* 19.19 13.1; 17.8 * 19.20 16.15

iză bhà *kàsé ka kúpbi rɔyá ale, yà kà-wɔyɔ ʔlɛ arí ale núwi rɔ. Wò ndi iză mà atdíkpá ndi títò tɔ nabi mànà ka kawà ípírɔrɔ áwùse tɔ dhu-ra tɔ ádrùngbă kàzũ yà atdíđđ arúla ògbè ndógbe rò ɔ. ²¹Ndirò, kǎkò ɔđđdì ale-go nakyè ní wò ndi m̀hàgù dɔ àdì ale-li'ò rò ráhu ila tɔ obhi-akpà, kórɔ àrè ràdè abvòya ná'á 'ùlè nĩ.

Osu-akpà-ba nòsò màlàyikà rĩ atdí lufù atɔ tí dhu

(Dàn 7.22,27; Upf 5.9-10)

20 ¹Wò dhu-dzidɔ, ma mala atdí màlàyikà ɔr̀-akpà ɔ rò rífo rɔ. Kĩ'ĩ *òyĩ-tsù tɔ fùngulà mà, ádrùngbă ádrà-mbĩ-ba mànà nà fóná. ²Nĩ, kálú wò ndi ádrùngbă osu-akpà-ba, yà m̀hàngú ɔ rò í'ĩ osu, Pfòmvo, ndàdè ɔsònà atdí lufù atɔ tí. ³Obhó tí, wò ndi màlàyikà náabvũ ka ndi ɔyĩ ɔ, ndàdè ndi ibhu-akpà-li'ò nápbĩ. Wò dhu-dzidɔ, kǎdũ *kàsé idũ kà-tsù rɔ. Kǎnzĩ ka ndi dhu bhěyĩ tséngbá wò ndi osu-akpà-ba nááhàna, ndùtrá kórɔ p̀bìrĩ ɔ ale r̀wĩ nĩ, r̀rà àhu wò atdí lufù atɔ rĩku dhu ɔ. Wò dhu-dzidɔ, dhu akáya kíkɔlɔ ka ákè kàsũmĩ tí.

⁴Ndirò, ma mala pbàkámá tɔ tombi, i tombi dɔ òkò ale tò Kàgàwà ràdè ìndr̀-ànyá itdì abádhĩ r̀ongo nĩ ádrùngbănga tɔ ɔbì àbhũ. Ma mala átò dhu nĩ'ĩ yà Yèsù bhà ngàm̀bì tí í fĩ dhu mà, Kàgàwà bhà ɔtè í ɔno ìndr̀ tò dhu mànà dhu-okú dɔ rò ka kakyè ale. Í ale ní kǎkà inzá í nukò iză-ònzĩ màtĩ, ndirò kà-wɔyɔ-ònzĩ màtĩ, 'ùlɛ ka ale. Ndirò, ka kupbi nzá ndi iză bhà kàsé abádhĩ-nỳndrĩ rɔ màtĩ, ndirò abádhĩ-òtsú rɔ màtĩ. Nĩ, abádhĩ núungbe í ɔve-bvũ rò, 'àdè idzi ɔnyè atdíkpá Krístò mànà atdí lufù atɔ tí. ⁵Wòrĩ ní ndi wemberè tɔ ungbeta. Yà ɔđđdì ùv̀v̀v̀v̀ ngũkpà ale-go náadũ nzá 'àngbe, r̀rà àhu wò atdí lufù atɔ rákà dhu ɔ. ⁶Hirò ɔnzĩ rĩ ale ní kǎkà ndi wemberè tɔ ungbeta ɔ rĩ 'àngbè ale! Abádhĩ ní Kàgàwà bhà ale, ndirò ɔyɔ rĩ kīsè ɔve rĩ mbá ádrùngbănga tɔ ɔbì nà abádhĩ-dɔ. Abádhĩ ní'ya Kàgàwà bhà ndirò Krístò bhà pbàkùhání. Ndirò abádhĩ nɔ́nyuya idzi atdíkpá Krístò mànà atdí lufù atɔ tí.

Pfòmvo ɔtɛ rĩku atdíđđ dhu

(Zèk 38–39)

⁷Wò ndi atdí lufù atɔ rĩku rò, ka kíkɔlɔya pfòmvo Sitanì ráhu pb̀ndà imbi-dzà ɔ rò. ⁸Nĩ kǎdũya àrà ífo yà adzi-pb̀idò ɔnǎ arfĩ p̀bìrĩ ɔ kórɔ ale-tidò ̀t̀ra r̀wĩ. Í p̀bìrĩ ní Gǒgì mà Mǎgǒgì mànà". Kǎnduya abádhĩ-tsù, ndínĩ 'ĩ nugye tí Kàgàwà bhà ale mànà. Ndirò, abádhĩ ní'ya abho nyé ádhàdhì ádrùngbă r̀r̀r̀-ɔk̀p̀ ɔk̀p̀ ɔk̀p̀. ⁹Abádhĩ náadũya 'ífalà yà adzi ɔ kórɔ ngari ɔnǎ, 'àdè Kàgàwà bhà ale tɔ pbanga, yà atdíđđ kòzè kígɔ-ngbò nákp̀r̀. Pbétũ, kàzũ níisíya ɔr̀-akpà ɔ rò, ndùbì abádhĩ. ¹⁰Nĩ Pfòmvo, yà abádhĩ nùtrá ale, ní ka kobvúya yà atdíđđ r̀r̀r̀ ádrùngbă kàzũ ɔ, yà iză mà, títò tɔ nabi mànà rĩ'ĩ. Nĩ abádhĩ abáya àpbè adyíbhengá màtĩ ndirò kùbhingá màtĩ, dhòdhòdhònga nà.

Kà rĩku dòná rò anyá t'ítđita

(Yùw 5.26-29; Kas 17.30-31; 2Pé 3.7-12)

¹¹Wò dhu-dzidɔ, ma mala ádrùngbă kamà tɔ ɔwɔwè tombi-ba atdíkpá kà-dɔ àdì ale mànà. Yà adzi mà ɔr̀-akpà mànà náatsè itse nyú àbadhi-ònzĩ rò, inzĩ

'àdà 'àla tǎtǎdǎ. ¹²Ndirò, ma mala ùvǎvè ale, ìndrù arí ifùna ale mà ìnzí ìndrù arí ifùna ale màna wò ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzí ìkò ró. Ní ka kungbe ibí bhùkù, ndirò ka kangbe ngǎtsí bhùkù átò. Wò ndi-tsí ní'ì ipìrǎnga tó bhùkù. Ní ka kitdì kǎkǎ ùvǎvè ale-ànyǎ àdhàdhì i ibí bhùkù ò ka kundí yà abádhí anzí dhu-bvù rǎ. ¹³Obhó tí, ádrùngbǎ rǐrǐ nípfó yà ònà uvè ale. Ndirò ove mà ove-bvùnga màna nípfó òyà í'ì ùvǎvè ale átò. Ìngbàtí ìli ndi ale mà-ànyǎ ka kitdì àdhàdhì ndi ale anzí dhu-bvù rǎ. ¹⁴Wò dhu-dzidǎ, ka kawà ove mà ove-bvùnga màna yà ìnzí aráve ádrùngbǎ kǎzu ò. Wò ndi kǎzu ò ka kí ìndrù òbvù dhu ní ndi ɔyó rí kíse ove ní ka kǒvè dhu. ¹⁵Ndirò, inzà ka kòtù iwà ka kándí ɔvòna ipìrǎnga tó bhùkù ò ró ale, ní ka kabvù wò ndi kǎzú-yà-ba ò.

Ɔrù-akpà-ɔwútá mà adzi-ɔwútá màna

(Ròm 8.17-18; 2Pé 3.13-14)

21 ¹Wò dhu-dzidǎ, ma mala Ɔrù-akpà-ɔwútá mà adzi ɔwútá màna. Obhó tí, wemberè tó Ɔrù-akpà mà wemberè tó adzi màna ní'ì iwà ì úwí ró, ndirò ádrùngbǎ rǐrǐ náadù í'ì ìmbǎ tǎtǎdǎ. ²Ndirò, ma mala Kàgàwà bhà ìlǐlǎ kígò, Yèrùsàlemà-ɔwútá Ɔrù-akpà ò rò rífo, ndi Kàgàwà bhà rò ró. Kí'ì iwà ka kǒbhòlò àdhàdhì tǎròna ka kònzí ndíní owu tí 'òtù pbindà kpatsibhále nà àdhìngbǎ bhèyí ró. ³Ní ma miri ɔrú tǔna nyú nà rí dhu ɔvò ádrùngbǎ kamà tó tombi-tí'ò rò atdí ale-tù, ràmbe àtìna dǎ: «Kòmbí, Kàgàwà arádi ró nga rí'ì ìndrù nzínzì ǎ! Kà rǒngo àdi atdíkpá abádhí màna, ndirò abádhí ní'ìyà kàbhà ale. Kàgàwà nyú ndàtíró ní'ìyà atdíkpá abádhí màna, ndirò ka ní'ìyà abádhí tó Kàgàwà. ⁴Kùndoya abádhí-nyídhà kóró. Ove ní'ìyà ìmbǎ tǎtǎdǎ, ndirò ove tó izu mà, uhútá mà, àpè màna ní'ìyà ìmbǎ tǎtǎdǎ. Obhó tí, yà angyi í'ì dhu-tsí ní'ìyà iwà ì úwí ró.»

⁵Ndirò, wò ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi dǎ ndi ndàdi ró í'ì ale náavò dhu átò ndàti: «Kàní ma mí kóró dhu-tsí ònzi rǒngò ɔwútána tí.» Wò dhu-dzidǎ, kǎdù àtìna ima ní: «Ándí yàrí ɔte. Obhó tí, ndi ɔte ní obhóná ɔte, yà ìmbǎ títò rí'ì ònà ɔte.» ⁶Kǎdù àtìna tǎtǎdǎ: «Kòmbí kóró dhu àkǎ wà! Ima ní Álífà ndirò Ɔmégà, kà-tì ní kóró dhu apè ndi róná rò ale ndirò kóró dhu ríku dòná rò ale. Idha-atdyú nà rí'ì ale tò, ima, ma mí ipìrǎnga tó idha-dòti ò rò ráhu idha àbhù kà ròmuvè tǐrǎrǎ. ⁷Dhu lèma ònzi rí ale, náabáya fudú rò ní kǎkǎ rí dhu. Ndirò, ima ní'ìyà kàbhà Kàgàwà ndirò kà ní'ìyà pǎkà ingba. ⁸Pbétù ɔdótále mà, inzà Kàgàwà ná'ù ale mà, nzére dhu ònzi arí ale mà, ìndrù ɔkye arí ale mà, mènynòni ònzi arí ale mà, òndrù òndrù arí ale mà, sànamù èlè arí ale mà, kóró ale, títò èno arí màna, ní tó ngari ní'ìyà áwùse tó dhu-ra tó ádrùngbǎ kǎzu yà atdidǎ arúla ògbe ndógbe rò ò. Wòrì ní ndi ɔyó rí kíse ove.»

Yèrùsàlemà-ɔwútá, Tàmǎ-ngba bhà tsibhále

(Ìsa 60; Zèk 48.30-35; Èbr 11.10,16)

⁹Wò dhu-dzidǎ, atdí màlàyikà níndri tidu ò. Ndi màlàyikà ní'ì yà Kàgàwà bhà nàwí ríku dǔyá rò àpè nùlè òyá àrùbhù kǒpà nùlùna foyá àrùbhù màlàyikà nzínzì ǎ atdí màlàyikà. Ní kǎti ma ní: «Frà kòwu atdíkpá, ndíní ma mìtè tí àdhìngbǎ, Tàmǎ-ngba tí kátina ale bhà tsibhále indù.» ¹⁰Ní, ìlǐlǎ-Alafí nífà ma, ndi màlàyikà ràdù modyì ndàrà ma nà ádrùngbǎ ndirò ádzi

atdí pbirì-akpà dō. Ní kítè Kàgàwà bhà ìlìlā kīgò, Yèrùsàlemà idù. Ndi kīgò ambénà ifo dō òrù-akpà ò rò, ndàmbe irà dō ndi Kàgàwà bhà rò. ¹¹Ndi kīgò ambénà ùmbìlì dō Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó awáwù-okú dō rò. Kàbhà awáwù nííí àdhàdhì yà kiyó bhèyi arúmbìlì yàsì tì kátina ɔrú odzina nà odu bhà awáwù bhèyi. ¹²Kà-ngbò ka kàkpòrò ní lubhà nííí odu ní ka kórù, mbèmbèna nà ndirò ádzì kunatì nà lubhà. Ndi lubhà tó tsàtsù ííí atdí kumì dóná ɔyɔ nà, atdí kumì dóná ɔyɔ nà màlàyiká ràdù àmbe ngbòya òdò dō. Ndirò í tsàtsù rɔ ka kundí ɔvɔ nííí atdí kumì dóná ɔyɔ nà Pbaìsràyéìlì tó rùgànda-tsù-ɔvɔ. ¹³Adyifò arí nditò inà rò, kà-rɔ tsàtsù ííí ìbhù, adyifò aròtsù inà rò, tsàtsù ííí ìbhù. Múlayí dóná rò, tsàtsù ííí ìbhù, ndirò mùsùngú-dò nà rò, tsàtsù ííí ìbhù. ¹⁴Ndirò wò ndi kīgò-ngbò nákpòrò lubhà nííí atdí kumì dóná ɔyɔ nà ádròdrò odu ka kúli tsinà, ndíní ka nabhù tì ridzò lubhà. Ndirò, kóró í odu rɔ ka kundí ɔvɔ nííí Tàmà-ngba bhà atdí kumì dóná ɔyɔ nà uvitatále-ɔvɔ.

¹⁵Wò ndi idù ubhínà dhu àwè rɔ màlàyikà nííí dhu ùdhè ka karí ní dhu nà fóná: ndi dhu nííí ɔrò ní ka kóbhòlò-ngbòna ízò. Kálú ndi dhu ndíní ndi ndudhè tì ndi kīgò ní kóró, kóró kà tó tsàtsù mà, kà-ngbò ka kàkpòrò ní lubhà-ɔngò-kpa mànà. ¹⁶Wò ndi kīgò ka kasì iginado ríí ifo àdhàdhì: kà tó ádzínga mà kà tó íhùnga mànà nííí àdhàdhì. Ní, màlàyiká núudhè kóró ndi kīgò-ɔngò-kpa wòrí ízò ní. Í kǝngò-kpa tó ádzínga, íhùnga, kìvè mànà nííí àdhàdhì^o mbèmbè ɔyɔ lufù kilòmètèrè tí^p. ¹⁷Màlàyiká núudhè lubhà átò ìndrù arí dhu ùdhè dhu bhèyi. Ní, kǝngò-kpa-ivè nóowúnà ííí rɔ mbèmbè àrùbhù kumì kilòmètèrè tí^q. ¹⁸Kǝngò-kpa nííí yàsì tì kátina ɔrú odzina nà odu ní ka kòsì. Ndirò, ndi kīgò nííí vínà dō rò ríí ɔrò ní ka kòsì, kadù àmbe ale-sisì àla dō òná kiyó ɔ dhu bhèyi kīgò. ¹⁹Ndi kīgò-ngbò nákpòrò lubhà-pfò-ngbò tòrò ka kanzì nííí ɔrú odziya nà dhèdhèrò odu-tidò. Kà-pfò ka karù ní wemberè tó odu nííí yàsì tì kátina odu, ɔvɔ rí kisé nííí sàfilò, ìbhù rí kisé nííí kàlèdonì, ifo rí kisé nííí zùmaridì, ²⁰imbo rí kisé nííí sàdònìkì, azà rí kisé nííí àkikì, àrùbhù rí kisé nííí krisòlitè, àrù rí kisé nííí bèlulò, arùgyètadí rí kisé nííí tòpazò, idre rí kisé nííí krisòparazò, atdí kumì dóná atdí na rí kisé nííí hàyikitò, ndirò atdí kumì dóná ɔyɔ nà rí kisé nííí àmàzìsitò^o. ²¹Ndirò, kòkò í atdí kumì dóná ɔyɔ nà tsàtsù nííí atdí kumì dóná ɔyɔ nà yòkpò tó odu. Ìngbàtí ìlì ndi tsàtsù mà ka kabhòlò nííí atdí yòkpò. Ndi kīgò ɔ ádrùngbà ngudhà nííí vínà dō rò ríí ɔrò nííí ka kóbhòlò, ràdù àmbe ale-sisì àbhù dō ràla ndi kiyó ɔ dhu bhèyi ngudhà.

²²Ma mala nzà Kàgàwà bhà idza wò ndi kīgò ɔ. Obhó tí, àlè tó Ádrùngbàlè Kàgàwà, yà kóró dhu dō aríí ádrùngbànga tó ɔbì nà ale mà, Tàmà-ngba mànà ní ndi kàbhà idza. ²³Wò ndi kīgò aríí ìmbà adyifò mà àbì mànà atdyú nà ndíní ònánga nawù tí. Obhó tí, Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó awáwù náarí ndi kà-ɔnga àwà, ndirò Tàmà-ngba ní ndi kà-ɔ tarà. ²⁴Ndi dhu bhèyi ní ndi, kóró pbirì ɔ ale nóokoya kàbhà awáwù ɔ, ndirò yà adzì ɔ ádròdrò kámá níiwúya fíyò ònzì nà kà ɔ. ²⁵Wò ndi kīgò tó tsàtsù nííí ka kupbíya nzí atdí idhò ɔ màtí, ìmbà kúbhingá nga nííya ányì nídhuní. ²⁶Kóró pbirì ɔ ale nóowuya fíyò ifuta mà fíyò ònzì mànà nà ndi kīgò ɔ. ²⁷Ányì, Kàgàwà-nyìkpò ɔ ɔtì atdí dhu mà

o 21.16 Kàgàwà bhà idzá atdíð ìlā ngari-ɔngò-kpa tó ádzínga, íhùnga, kìvè mànà nííí àdhàdhì Yèrùsàlemà-òwùtá tó kīgò-ɔngò-kpa tó ɔfò bhèyi (1Ká 6.19-20). p 21.16 Iró, uvitatále Yüwanì azè nditè dhu ní ndi kīgò rárí atdíð àkà kīgò. q 21.17 Iró, uvitatále Yüwanì azè nditè dhu ní ndi lubhà rárí atdíð àkà lubhà. * 21.20 Uvt 28.15-21

nóotsúya nzí. Ndirò yà òndrò ka kóndrò atdííd dhu ònzi arí ale mà, títò ùno arí ale màna nóotsúya nzí ànyì átò. Pbétù, kà-ò otsúya ale ní yà Tàmà-ngba bhà ípìrǝnga tó bhùkù ò ka kándí ɔvɔya ale kèlě.

(Zèk 47.1-12)

22 ¹Wò dhu-dzidǝ, màlàyikà nítè ípìrǝnga tó idha-akpà idù. Ndi idha ní kíràwulì ǝ nga bhěyi ale-nyìkpó rí ndòtò òna nǎ, ràdù àmbè àhu dǝ Kàgàwà bhà ndirò Tàmà-ngba tí kátina ale bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi ò rò. ²Wò ndi idha náambénà òku dǝ átsí Kàgàwà bhà kigò ǝ ngudhà ǝ. Ndirò, ɔɔɔɔ ndi idha-bidǝ ífì dhu ní ípìrǝnga àbhù rí ìndrù tò itsu. Ndi itsu aránà ǝ'ò rǝ atdí kumì dónà ǝyǝnà-gùna, atdí atò rǝ, kà-tì ní, kà raránà ǝ'ò rǝ atdí-gùna atdí àbí rǝ. Ndi itsu-bí nǝnzì rǝ ka kowúnà pbabí tí, kigù kóró pbìrì ǝ ale ní. ³Kàgàwà ófù dhu tí ka kǝzùna atdí dhu mà níí'ya ìmbǎ tdítǝ. Kàgàwà mà Tàmà-ngba màna tó ádrùngbǎ kamà tó tombi níí'ya wò ndi kigò ǝ. Ndirò, Kàgàwà bhà ale núuléya ka. ⁴Abádhí náalaya Kàgàwà-nyìkpa, ndirò ka kándíya kǝvǝ abádhí-nyìndrì rǝ. ⁵Kúbhingà nga níí'ya ìmbǎ tdítǝ, ndirò ka kǝ'ya ìmbǎ tarà mà adyifǝ màna tó awáwù-atdyú nà. Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà náawùya ndi abádhí-dǝnga, ndirò abádhí ɔnyaya idzi dhòdhódhóngà nà.

(Màt 16.27; Gàl 6.7-8; Upf 1.1-3,7-8)

⁶Wò dhu-dzidǝ, wòrí màlàyikà náadù àtìna ima nǎ: «Yàrí bhùkù ò rǝ ɔte ní obhónà ɔte, yà ìmbǎ títò rǝ'ò òna ɔte. Ndirò, Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà ***pbànábí** ùnda arí pbìndà Ìlǎ-Alafí-otù ǝ ale, níví ima, pbìndà màlàyikà ndíní ìnzá òtrò kàsùmì ǝ rí 'ònzi dhu mitè tí pbìndà kasutále tò.»

Yèsù rǝngo dhu

⁷Yèsù ràtina: «Kàní ma mǎrà ìnzá òtrò kàsùmì ǝ! Hirò ònzi rí ale ní yà pbànábí ùno ɔte tó ǝfǝ ǝ rǝ'ò yàrí bhùkù ò ɔte nífù rí ale!»

⁸Ima Yùwanì ní ndi ma mìrì ndi dhu, madù àlanà. Ní, i dhu ma mìrì, madù àlanà rǝ, ma mitsi wò i dhu nítè idù màlàyikà-ònzì, mulě ka. ⁹Pbétù kǎdù àtìna ma ní: «Ìnzè! Nzǝnzì dhu wò dhu bhěyi! Ima ní kasutále kèlě ìnyi bhěyi, adǝnu pbànábí bhěyi, ndirò yàrí bhùkù ò rǝ ɔte nífù arí ale bhěyi! Kàgàwà ní ndi nyi nyádù àkǎ nyuko nyi ɔnzìnà ale!» ¹⁰Tdítdǝ, kǎdù àtìna ima ní: «Àpé nyɔɔɔ yà pbànábí ùno ɔte tó ǝfǝ ǝ rǝ'ò yàrí bhùkù ò ɔte òdhù ò, i dhu rǎkǎ ònà kàsùmì nǝndù wà ndi nídhunì. ¹¹Nzére dhu ònzi arí ale náká ndòngò nzére dhu kèlě ònzì. Ndirò, Kàgàwà-nyìkpó ǝ ǝtì ale náká ndòngò nditi ndi dhu bhěyi tí. Ídzi dhu ònzi arí ale náká ndòngò ídzi dhu kèlě ònzì. Ndirò, Kàgàwà-nyìkpó ǝ flǎ ale náká ndòngò ndi kèlě ù'o ndilǎ Kàgàwà-nyìkpó ǝ.»

¹²Yèsù ràtina: «Kàní ma mǎrà ìnzá òtrò kàsùmì ǝ! Ní, ma mǎrà mùkimbà nà fudú, ndíní ma mubhò tí ìngbàtí ìlì ndi ale mà ndi ale anzi kasu-bvu rǝ. ¹³Ima ní Álúfà ndirò Ómegà, kà-tì ní kóró dhu apè ndi rónà rò ale ndirò kóró dhu rǝku dónà rò ale.»

¹⁴Hirò nǝnzìya ale ní kǎkǎ rǝyá mberù ù'ò rí rǝlǎ ale. Abádhí ní ndi kigò ò otsúya ndi kigò tó tsǎtsù ǝ, 'àdù ípìrǝnga ìbho arí ìndrù tò itsu-kpǝ òtò. ¹⁵Pbétù, ìrinǎ rǝ okoya ale ní itsě, yà ìnzá nga nǝfǝ dhu ònzi arí ale mà, òndrù òndrù arí ale mà, mènynòni ònzi arí ale mà, ìndrù òkye arí ale mà, sànamù èlě arí ale mà, títò nózè 'àdù kùnò ale màna.

¹⁶Yēsù rätina: «Ima, ma mòvì pbàkà màlàyikà ndíní adì tí kóró kòrí dhu tó ngàm̀bì tí *kànísá ž. Ima ní Ádrùngbã kamà Dàwudi-dhú tó mùdzukuru, yà kútsingánà arúmbili alali.»

¹⁷Ndirò ìlìlã-Alafí mà Àdhìngbã mànà rätina: «Írà!»

Ndirò, yà dhu ìrì rí ale náká ndàti átò: «Írà!»

Idha-atdyú nà ríí ale náká ndìrà, ndirò ípìrõnga tó idha nòzè ale àká ndìrà kàko tírõrò.

Dhu riku dòná rò ɔte

¹⁸Ima Yùwanì, ma mí yàrí dhu òvɔ kpangba yà pbànábí ɔte tó ʒfɔ ž ríí yàrí bhùkù ò ɔte ìrì rí ale tò kóró: ndi ale apé dhu isè yàrí bhùkù ò ka kándí dhu dɔ, ní ndi ale rãbàna àpbè dɔ, Kàgàwà iséya yà yàrí bhùkù ò ka kándí àpbè isè tí. ¹⁹Ndirò, ndi ale apé atdí dhu mà nípfò wò ndi pbànábí ɔte tó ʒfɔ ž ka kándí yàrí bhùkù ò ɔte ò rò, ní Kàgàwà nípfɔya ndi ale àmbènà àbàna yà ndi bhùkù ò ndi ndókò fìndá làká ndi ale tò dhu-dõngadhu-dõnga. Ndi ale otsúya nɔ Kàgàwà bhà ìlìlã kigò ò, ndirò kɔtɔya nɔ yà ípìrõnga àbhù arí ìndrũ tò itsu-kpɔ.

²⁰Wòrí dhu tó obhõnga itè rí ale rätina: «Kàní ma mírà inzà òtrò kàsùmì ž!»

Àminà! Írà, Ádrùngbãle Yēsù!

²¹Ádrùngbãle Yēsù àká ndàso nyí kóró!

Odú r'ò dhu-tì

A

Ábhàlì: Ábhàlì ní atdí ale-owù ǝ arúbhi ale, ndi ale ràdù àrà dhu ùdhe rǝ fíndà. Bàtizò nubhónà Yùwanì nǝí ǝ inè pbìndà ábhàlì nà. Ndirò, Yèsù bhà ábhàlì nǝí ǝ inè átò. Uvitatále tó bhùkù ò, ábhàlì ní Yèsù ná'ù ale.

Abhu-nzìnzì: Abhu-nzìnzì ní ale t'ábhunà t'ábhunà. Pbàìsràyélí t'ábhúya-nzìnzì ní ǝ Àbràhamù mà, Ìsakà mà, Yàkòbhò mà, fíyó inzo mànà. Atdídhená Andítá ò, ka kǝ ádrùngbǝ kamà Dàwudì nánzì átò ale t'ábhunà-nzìnzì tí (Kas 2.29).

Ádròdrò ale: Ádròdrò ale tí ka kátina ní ìndrù ùnda arí, ndirò ngàtsi ní ìndrù òò arí pbìrì ǝ, pbanga ǝ, ndirò kànìsà ǝ màtí ale.

Ádrùngbǝ kamà: Ádrùngbǝ kamà ní kámá dǝ ádrùngbǝle.

Ádrùngbǝ kamà bhà idzi ní kǝnyù idzi ònà kàsùmì. Kàbhà pbìrì ní kà rǝí ádrùngbǝnga nà dǝyá ngari.

Afi: Afi ní dhu àbhù arí rìvù dhu, ndirò dhu ìnzǝ arí dhu. Andítá ò, kà-tì ní inzǝ flǝ Kàgàwà-nyìkpó ǝ dhu (Màt 16.6,11-12; 1Kò 5.6-8; Gàl 5.9). Pbétù, Màt 13.33 mà Luk 13.21 mànà ò, kà rǝtèna ní Kàgàwà bhà Idzi.

Àgìripà: Ungbòta-Ɔwútá ò, Àgìripà ní ǝyǝ ádròdrò kámá dǝ Ɔwǝ: 1. Wemberè tó Àgìripà ní ǝ Pbàyàhúdì tó pbìrì dǝ ádrùngbǝ kamà, rǝpè ndì ìfò kumì dǝnǝ atdí nà ató dǝ rò, ràrà àhù ìfò kumì dǝnǝ ìfò nà ató ò Yèsù ka kùgù dhu-dzidǝ. (Kas 12.1-23). Ka ní ǝ Ádrùngbǝ Hèròdè tí ka kátina ádrùngbǝ kamà Hèròdè bhà mùdzukurù. Ndirò, kǝbhù Yàkòbhò, Yùwanì t'ádònà kòkèrè dǝnǝ, rǝvè (Kas 12.1-2). Kǝbhù Péterù kosò imbi ò átò (Kas 12.3-19). 2. Ɔyǝ rǝ kǝsè Àgìripà ní ǝ yà Pbàyàhúdì tó pbìrì tó múlayí dǝnǝ rò ì nòtù mùlengù dǝ ì ǝ ádrùngbǝ kamà tí ale, rǝpè ndì ìfò kumì dǝnǝ àrù nà ató ǝ rò. Uvitatále tó bhùkù 26 ò ka kándì dhu bhèyi, àbadhi-ònzǝ nga ní ndi Pòlò nánzì mùsambà ní.

Àlbatrò: Àlbatrò ní odu-tidò, yà tsúpà ka kòbhólónà ní, kadà atdidǝ arǝngu akye-tidò núdhò ònà odzi tò. Kà ǝ akye ní ndi Màriyà tí kátina tsìbhále núdhò Yèsù-pfò dǝ (Màt 26.7; Mrk 14.3; Luk 7.37).

Alindra: Alindra ní itdyù ka kítduyù itsu-dha, yà mbèyi arǝngu kazu ò ka kòbì ndì rò itsu-dha.

Àmǝ: Àmǝ ní Ɔnzìnánnga Ɔvè ale, yà ìnzǝ aródhì ale. Ndirò ka ní yà Ɔbì ní ka kòhò Ɔnzìnánnga ale mà.

Andítá: Andítá ní yà dhèdhèrò ale núundì Bìbìliyà ò kóró bhùkù, rǝpè ndì Ɔpèta ò rò, ràrà àhù Upfòta ò. Ka kǝ kàti átò Kàgàwà bhà Andítá tí.

Àvùkă: Àvùkă ní ìndrù dǎ arí ndùgye anya núno ka kí rò ale. Yèsù ní yà ndì ná'u ale tó Àvùkă Kàgàwà-ònzí (1Yù 2.10).

Àwě̀rù: Àwě̀rù ní ìbhè òkye arí ale. Péterù ní'í àwě̀rù inzà Yèsù nápè ndànzi pbìndà ábhàlì tí rórò.

A'uta: A'uta ní Kàgàwà bhà Ɔte nyú, Yèsù bhà Ɔte ná'u ka kí dhu, ka nyú ná'u ka kí dhu, kà-dǎ ka kí ale-atdyú nílí dhu, ndirò kà-rǎ ka kí ale nípbi dhu.

B

Bàtǎ: Bàtǎ ní ádrùngbǎ ibhú-tidò. Awe nóodínà ka dónà ka kùsò ádrùngbǎ mberù nǐ, ndirò ka kodínà ka ngayì nǐ átò (Ándà Mrk 6.48; Kas 27.40). Kòmbí arí'í bàtǎ ní mùterè nǐ arúbhi idha dǎ tiyàdò.

Bèlìzèbuli: Bèlìzèbuli ní nzére-alafí tó ádrùngbǎle, yà Sitanì tí ka karátina pfòmvo (Màt 12.24). Ndi ɔvo-tì nyú ní «Mǎmò tó ádrùngbǎle». Ungbòta-Ayí ò ka ní'í Èkrǒnì ǎ mǎngù-ngba (2Ká 1.2-16).

D

Dèkàpoli: Dèkàpoli ní yà adyifò náarí ndito Yòròdanì tó idha-akpà-bidò inà rò idrè kigò ní'í'ínà òná pbìrì-ɔvò. Pbàgíríkí t'ávàna ǎ, kà-tì ní idrè kigò. **Dìni:** Dìni ní ìndrù bhà a'uta nídè dónà dhu núlǎ ka karí tí dhu.

Dìnarì: Dìnarì ní'í Pbàróma-bvù fùrangà. Yèsù bhà kàsùmì ǎ, atdí dìnarì ní'í atdíku idho tó kasu tó mùkimbà.

Dìvayi: Dìvayi ní vinyò tí kátina itsu-tidò-kpǎ nǐ ka karóbhòlona iwà. Pbàìsràyélí nóongónà àdù dìvayi núdho átò ròyá otú dǎ, pbabì tí.

Diyàkónó: Diyàkónó ní Kàgàwà bhà-dzá arí kasu ònzi pbàkùrù mànà ale. Yà pbàkùrù rí alafí nàndà kasu ònzi rò, abádhí kàsù ní 'àndà alafí tó kasu ònzi rí ale mà abvo-ayí mànà rí atdyúya òho dhu, ndirò ní 'òdò kànìsà rí'í nà malì tí dhu-tsí. Ngǔkpà Kànìsà ǎ, diyàkónò tí ka kánzina ale ní Padèrè tí ongo tí ka kí kàsùna àndà ale.

E

Èliya: Èliya ní Ungbòta-Ayí ǎ i'í Kàgàwà bhà nabi tí ale (1Ká 17-19).

Atdí kàsùmì ǎ, Pbàyàhúdì irè nga ndi Èliya radùya ndì ndìrà yà adzi dǎ tdù Màsiya (Ògùba) ìra rò (Màl 3.22-23). Pbétù Kàgàwà adù ìvinà ní Bàtizò nubhónà Yùwanì, rìrà Yèsù bhà otu nóbhòlò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kivi Èliya yà ndi ndakò fíndá làkà dhu bhèyi (Màt 11.11-14; 17.1-13; Luk 1.17).

G

Gòlògotà: Gòlògotà ní Yèsù ka kutó mùsàlabhà dǎ dónà pbìrì-ngba. Ndi ɔvo-tì ní ale-dò-kpa tó ngari. Kí'í irinà rò Yèrùsàlemà tó kigò tò.

H

Hàràdalì: Hàràdalì ní itsu-tidò. Kà-kpǎ narí ànínì dhu-tútù-nzo nyú.

Hemě-dzà: Hemě-dzà ní Pbàìsràyélí-nzìnzì náakò òná idza-tidò (Ɔpt 18.1). Mísri rò ì ùvò rò, pbàìsràyélí náakò átò hemě-dzà ǎ rùngù

ʒ (Uvt 33.8). Ndi rùngù ʒ, abádhí ongónà tsùya nándu, 'ùlě Kàgàwà átò hemě-dzà ʒ. Ndi idza-ŋga ka kundɔ ɔɔ, mberù-íyà-ba ní: atdí ngari ní? Kàgàwà-nyìkpó ʒ ɛ́lā ngari tí ka kátina ngari, ndirò ngàtsi ní? atdíɔ́ ɛ́lā kà-nyìkpó ʒ ngari-tsí. Ndi ngari ʒ í? dhu ní Ungbòta tó Sàndukù tí ka kátina sàndukù (Uvt 25.10).

Hèrɔdè bhà ábhàlì: Hèrɔdè bhà ábhàlì ní? Pbhà'ahúdí n'zínzì ʒ atdíɔ́hená ale. Ngàtsi ní ka kátinà abádhí Hèrɔdè bhà ale tí. Abádhí í? ádròdrɔ ngari ʒ, fíyó irèta ràdù ndàkɔ Hèrɔdè mà Pbhà'ómá màná tó irèta nà. Gàlìlayà tó p'birì ʒ, Hèrɔdè bhà í ábhàlì mà núungbò í Pbhà'fàrisáyó nà ndíní í iri tí í, 'àbhu Yèsù kohò (Mrk 3.6; 8.15). Yèrùsàlemà tó kígò ʒ, kòkò ʒyʒ ale-tidò núungbò í átò atdíkpá, ndíní í idyí tí Yèsù-idà-dò ʒtèna ʒ Kàyisara tó ka kúbhòna pàratà nàndà dhu ní (Màt 20.16; Mrk 12.13).

I

Hèrɔdè: Hèrɔdè ní? Pbhà'ahúdí tó p'birì ʒ ádròdrɔ kámá dɔ ɔɔ. Yèsù núgu ka kí rò í? ádrùngbà kamà tí Yùdeyà tó p'birì ʒ ale ní? Ádrùngbà Hèrɔdè tí kátina Hèrɔdè (Luk 1.5). Ka ní ndi níní n'zónzo navì kòkyè Bètèlhemù tó kígò ʒ (Màt 2.13,16). Ngùkpá Hèrɔdè ní? kà t'ídhùnà Hèrɔdè Àtipasì mà, kàbhà p'badzukurù Wemberè tó Àgìripà (Uvt 12.1-23) mà, ɔɔ rí kisè Àgìripà màná (ʒúú Àgìripà dɔ ka kàwe dhu). Àtipasì ní? Gàlìlayà tó p'birì ʒ ádrùngbà kamà. Kàbhù ndi Bàtizò nubhónà Yùwani-dò kòkèrè. Ndirò, Pilatò náavì Yèsù kowù nà kà-tíʒ ndíní kùkɔ tí ànyàna (Luk 23.7-12).

Ìmbà ònà afi nà mùgati tó mùhendù: Ìmbà ònà afi nà mùgati tó mùhendù ní Pásika tó mùhendù-idhò-dzidɔ Pbhàisràyélí nóongónà ònzìnà atdí yengè tí mùhendù. Ndi kàsùmì ʒ, abádhí nóongónà Mísri tó p'birì ʒ rò Kàgàwà nípfò í 'ùvò ino kàsù ʒ rò tí dhu nírè, 'àdù àmbe ìmbà afi nà ònà mùgati kèlě nónyè dɔ (Uvt 12.14-20).

K

Kàgàwà bhà Andítá: Kàgàwà bhà Andítá tí ka kátina dhu ní Bìbìliyà, yà àndí tí ka kándí Kàgàwà bhà Ɔte (Uvt 17.14; Yèr 36.2). Angyi kòngónà ìtèna dhu ní Ungbòta-Ayí tó bhùkù (Yùw 5.39; 7.15; Kas 17.11). Tdíɔ́dɔ kàdù Ungbòta-Ɔwútá tó bhùkù mà nítè átò (1Tì 5.18; 2Pé 3.15-16). Í Andítá ʒúú p'bakristò arí Kàgàwà nyú nítè ndi ndítírò dhu tí (2Tì 3.16).

Kàgàwà bhà Idzi: Kàgàwà bhà Idzi tí ka kátina dhu ní Ábadhi mà n'zínzì ʒ irita p'bindà ale màná. Ndi Kàgàwà ní ndi í p'bindà ale tó Ádrùngbà kamà. Kàrí abádhí-ngbò nòdò, ndàdù abádhí rí atdyúna òho kórɔ dhu nábhù abádhí tò. Kàrí abádhí ùnda, ndàdù í? ádrùngbànga tó ɔbi nà dýá.

Kàgàwà bhà Idzi ʒ bhà ní yà Kàgàwà dɔ tí atdyúya núli, 'àdù àmbe kùnò dhu kèlě nífu dɔ ale.

Yà adzi ʒ Yèsù Krístò irà rò, ndi Idzi níira àhu ndi adzi ʒ ɔwútana tó ʒfò ʒ. Kàngbe ndi otu ìndrù tó róngò òngo Kàgàwà bhà ale tí, ndirò róngò ùbhi atdíkpá kà màná irita-ɔwútá ʒ. Yèsù Krístò ríngo yà adzi ʒ rò, Kàgàwà bhà Idzi náakáya atdíɔ́, ndàdù ndítè kpangba kórɔ ale tò.

Kàgàwà bhà idza: Kàgàwà bhà idza ní yà atdí tí ongónà íí Yèrùsàlemà tó kigò ǝ Pbàyàhúdí tó sǝmǝ-dzà. Ndi idza-tsidò-ǝnga ka kundo ífo. Wemberè tó ngari níí vèbhále mà nzónzo màna kèlè nóongónà òtsù ònà víya dǝ rò ngari. Ǫyo rí kisé níí kpabhále tó ngari. Abádhí ongónà ùda vèbhále tó tsí ònanǝ ànyì ì òtsù rò. Íbhù rí kisé níí pbàkùhání mà pbàláfí màna kèlè nóongónà òtsù ònà víya dǝ rò ngari. Ízǝ tó perè nábhu rǝrà Kàgàwà tó kpatsibhále nóongónà òtsù òtsù íbhù rí kisé ngari ǝ. Ndirò sǝmǝ-dzà-tsidò isè rí ífo kǝ-tsidò níí sǝmǝ-dzà nyú ndítírò mà íbhù kǝ-tsidò màna kóró ngbò nǝkpòrò, ndìli átsí ádrùngbǝ ngari-ba. Pbàyàhúdí mà ìnzí ní Pbàyàhúdí màna nóongónà ìnè 'òtsù kǝ-ǝ. Ànyì rò nga ní ndi Músà bhà Ǫyátá tó mǝlímó nóongónà dhu ùdhe indrù tó ní, ndirò 'àdù 'àgò nzínziya ǝ ní. Sǝmǝ-dzà nyú ǝ kǝluga nííí ǵyo: wemberè tó níí «lílǝ ngari» tí ka kátina ngari, ndirò ǵyo rí kisé níí «atdídí lǝ ngari» tí ka kátina ngari. Ndi-tsí mà-ǝnga ka kundo wemberè tó màna íhù mberù-yà-ba ní. Ndi mberù-ǝnga ní ndi ndi nufà átsí rò, ròpè ndi ǵrù rò, rǝrà àhu obvò, yà Yèsù avè mùsàlabhà dǝ rò nǝnganí, ndi dhu ràdù ka ná'ù ale àbhù ròngò òte kǝ màna itírò (Màt 27.51; Mrk 15.38; Luk 23.45). Pbàkùhání nóongónà ízǝ tó perè mà ngǝkpà perè-tidò màna núbho Kàgàwà tó indrù-ǵvò rǝ Kàgàwà bhà idzá rò. Obhó tí, kùhani nóongónà òtsù lílǝ ngari ǝ kútsingá ndirò pbítsòngǝ, ndàrà mbèyi arǝngu kǝzu ǝ ka kòbì ndi rò alindra-tidò nóbì itsòta tó kǝsumì ǝ. Ndirò, yà ato náarírà rǝ, pbàkùhání tó ádrùngbǝle nóongónà òtsù atdídí lǝ ngari ǝ atdí-gùna kèlè tí, perè tí ndi ndúbhóna Kàgàwà tó ǵyǝ ízǝ-azù nà fónǝ: atdí ríí pbìndà nzérénga-okú dí rò, ndirò ngǝtsi ríí indrù-okú dǝ rò. Bìbiliyà ǝ, Kàgàwà bhà idza tí ka kátina dhu ní ndi idza nyú ndítírò, ndirò ní ndi idza mà ífo tsinàdò màna kóró atdíkpá. Yà ato náarírà rǝ, Pbàyàhúdí nóongónà òwu fíyǝ ádròdrǝ mùhendù ònzì átó fíyǝ sǝmǝ-dzà ǝ rò. Ngǝtsi kǝsumì ǝ, ka kí Kàgàwà bhà idza náti Yèsù-ngbò tí.

Kànisa: Kànisa ní atdí ngari ǝ arí 'ùndù 'òngò Kàgàwà ùle, 'àdù òtèna ìri Yèsù ná'ù ale tó mùtù. Ka ní átó yà Yèsù ná'ù yà adzi dǝ ale kóró.

Kàsé: Kàsé-tì náaríí ibí nyú: Wemberè tí, ka ní dhu nódo rí dhu. Upf 5.2 ǝ, kǝràtasí-yà-ba-tsù rǝ ka kǝpbǝ kàsé rítèna dhu ní inzǝ indrù àkǝ ndùni dhu rǝrí kǝ'ò dhu, pbétù Kàgàwà rùni wà ka. Ní kàsé-tì ní ndi nòrù dhu, ndirò tsùna àpbí ndi dhu. Ǫyo rí kisé ní, kǝ-tì ní nditè indrù bhà dhu tí atdí dhu ríí dhu. Ílílǝ Alafí ríí àlè-nyutsi dhu rítèna ní àlè rǝrí Kàgàwà bhà ale nyú dhu (Èfe 1.13; 4.30). Íbhù rí kisé ní, kàsé-tì ní atdí dhu tó obhóna: bhàruwà, dhu ka kòdzi dònǝ bhàruwà... Ífo rí kisé ní, kǝ rítèna ní òbhòlò ka kòbhòlò dhu-tidò.

Kàyafà: Kàyafà níí Pbàkùhání dǝ ádrùngbǝle. Abádhí Anà màna níí Pbàkùhání dǝ ádròdrǝ ale yà bàtizò nubhónà Yùwani rí pbìndà kasu òpè rò (Luk 3.2). Ka ní ndi Yèsù òho ka kí dhu tó irèta ka kalú pbìndà idzá rò ale. Ndirò kǝí ìnè átó Péterù mà Yùwani màna-ànyǝ núnò ka kí rò.

Kayinò: Kayinò ní mùhàgù bhèyi arí indrù-dzùnà ònzì ànò t'ánòta ní ífo pfóna nà ízǝ-tidò. Kǝ-bvu ríí ake mùhàgù-bvu dònǝ, ndirò ka ní

yocwà tò iza. Yèrùsàlemà tò kigò ò ndi ndótsù rò, Yèsù atsu kà-dǝ ndi ndàdi rórò (Màt 21.6), ritè ndi màrùngà tò ádrùngbǝ kamà tí.

Kàyìsarà: Kàyìsarà ní'ì Pbàrómá tò pbìrì ǝ ádròdrǝ kámá dǝ kámá-ovò. Wemberè t'ále abádhí nzínzi ǝ ní'ì Kàyìsarà Ògústò (Luk 2.1). Ngǝkpà-tsí ní'ì Tìbèriyò (Màt 22.17), Klòdiyò (Kas 18.2), Nerò (Kas 25.12,21), ndirò Titò.

Kíkí: Kíkí ní ale-ndi nípbà arí dhèdhèrò andi-tidò. Dòtsí ndi núní ní yà ale-ngbò nábhù arí rùbǝ, ràdù nditdi-tinàdò. Pbàyàhúdí-bvǝ, ka kongónà kíkí nà ale nózù Kàgàwà-nyìkpó ǝ òtì ale tí, kadù ipfonà ràrà àdi itse pbanga ǝ rò (Law 13-14). Ndi ale rǝgù dhu ní iwà kù'o ndi ndilǝ dhu.

Krístò: Krístò ní Kàgàwà útri fìndà ale. Pbàgìríkí t'ávàna ǝ, Krístò-tì ní «ùtrí ka kútri ale», ndirò Pbàyàhúdí t'ávàna ǝ, ka kí kànzi «Màsiyà» tí. Ka ní ndi yà Kàgàwà akò fìndá làkà ndi ndiviya indrǝ tò dhu tí *Ògùba. Pbètù, Pòlò undí bhàruwà ò Krístò rǝ indrǝ-ovò tí. Ka karí kònzì Yèsù-ovò rǝ, ròngò «Yèsù Krístò» tí.

Kùhanì: Kùhanì ní indrǝ-ovò rǝ arí ide Kàgàwà-ònzì ale. Pbàkùhání ní ibí kùhanì. I pbàkùhání ní'ì dǝyá ádròdrǝ ale nà. I ádròdrǝ ale ràdù ì'ì atdí dǝyá kamà nà. Yèsù rǝvè ònà atò ǝ, pbàkùhání tò ádròdrǝ ale dǝ kamà ní'ì Kàyàfà.

Kìfukù: Kìfukù ní bàtò náaride ró nga.

L

Lìwalì: Lìwalì ní kámá dǝ ádrùngbǝ kamà-ovò rǝ arí kasu ònzi ádrùngbǝle.

M

Mànà: Mànà ní'ì Kàgàwà ongónà àbhunà ràwà ì òrù-akpà ò rò Pbàisràyéí tò ònyè tí dhu, yà rùngù ǝ abádhí ní'ì ifo kumì atò tí rò (Uvt 16.13-21). Ka kongónà kùwa bhòtsungá nyú, inzì kadù òdòná tsútsǝ nga tò. Pbètù, tsútsǝ nínganì sàbatù ní'ìna rórò, ka kongónà àdù kùwa ǝyò idho nònzì rí dhu-bvùtí. Ka ní'ì òwǝwù dhu, ndàdù ndànguru àngùrù tí. Ndirò ka ní'ì iti-dha bhèyi ókyè dhu. Yèsù náati ndi mànà rí'ì pbìndà ǝfò, yà òrù-akpà ò rò írà ípìrǝnga tò mùgati (Yùw 6.31-35). Upf 2.17 ò, mànà ka kìtè Yèsù ná'ù ale tò ípìrǝnga tò ònyè tí.

Mànèmanè: Mènèmanè ní itsu-dha ní ka kòbhólónà mbèyi aróngu akye-tidò.

Màsiyà: Ándà Krístò dǝ ka kàndí dhu ró nga.

Màzàbahù: Màzàbahù ní yà perè tí ka kùbhòna Kàgàwà tò dhu núbì pbàkùhání nóongónà dònà rò mizà-tidò.

Músà bhà Uyátá tò màlímó: Músà bhà Uyátá tò màlímó ní'ì yà Músà-fò Kàgàwà abhù pbìndà Uyátá nùdhe ongónà Pbàyàhúdí tò ale. Ndirò, abádhí ongónà ùdhenà dhu ní'ì Músà bhà imbò bhùkù ò ndi Músà andí dhu.

Abádhí nzínzi ǝ atdídhenà ale ní'ì inè átò yà Pbàyàhúdí-bvǝ ádròdrǝ anya nitdínà ale nzínzi ò. Ndirò abádhí nzínzi ǝ ngǝkpà ale ní'ì Pbàfàrisáyó átò.

Mùsà bhà Uyátá: Àndà Uyátá dǎ ka kǎndĩ dhu.

Mùtini: Mùtini ní Pbàyahúdí-bvǎ atdí itsu-tidǎ. Ka karí kòzò atdí dǎ atdíkpá vǐnyò-kpa màná (1Ká 5.5; Luk 13.6). Kà-dǎká mà vǐnyò-bǐ màná arí ìtèna ní mběyi ka kóko dhu mà ònzì màná. Kǎróvì idě ndirǎ kà-bǐ ní ka karí kázú itsu-kpǎ-ngbò ùtsi (Ōpt 3.7). Kà-kpǎ ònyu ka karí ònyú màtí. Nzére-tinàdò, yà ìnzì ka karí ònyuna ní irí ǎ mùtini-kpǎ (Yèr 24.2; 29.17). Yèsù afù mùtini-kpa-dǎ ìǐ dhu ní bǐna kèlě. Ndi kàsùmì níǐ inzà kà-kpǎ nàpè ǎ ǎ òná kàsùmì (Màt 21.18-22).

Mùgati: Mùgati níǐ ndi Pbàyahúdí tǎ ònyù-nzìnzì nyú. Abádhí ongónà kǒbhòlǎ afi nà ì àngbò nganù-ra ní, 'àdù òbìna furù ǎ. Kàbhà ǎfǎ nóongónà ndànguru àngùrù tǐ, ndàdù ìǐ dhu-sálà sàlà tǐ átò. Abhò kǒnzì idhò rǎ, kǒngónà idzò tǐ idzò, ndirǎ ndàdù ndìnzà. Fiyǎ pásika tǎ mǔhendù tǎ kàsùmì ǎ, Pbàyahúdí nóongónà ònyànà atdí yengé nyú tǐ ní ìmbǎ òná afi nà mùgati (Uvt 12.15-20; 13.3-10). Afi-tì ní inzà ìlǎ Kàgàwà-nyìkpǎ ǎ dhu (Màt 16.6,11-12; 1Kò 5.6-8; Gál 5.9). Pbétù Màt 13.33 mà Luk 13.21 màná ǎ, kà rǐtèna ní Kàgàwà bhà Idzi.

Ngàtsi kàsùmì ǎ, mùgati tǐ ka kátina ìlǐlǎ Andítá ǎ dhu ní ònyù kèlě (Ōpt 3.19; Mbà 6.8). Ndirǎ, màná ka kati átò òrù-akpà ǎ rǎ irà ònyù tǐ (Zàb 105.40). Ungbòta-Ōwátá ǎ, Yèsù rǐ nditè «Kàgàwà bhà mùgati» mà «ìpǐrǐnga tǎ mùgati» tǐ (Yùw 6.33,35). Kǎvò Pásika tǎ mǔhendù tǎ mùgati ndàtì yà nzérenga t'ále-okú dǎ rǎ ndi ndábhùna rǒvè ngbǒna tǎ ǎfǎ tǐ.

Mùhàgù: Mùhàgù ní ìndrù arúbhi dǎnà ngàmiyà bhěyi izǎ-tidǎ.

Bìbìliyà ǎ pbànowí núugyénà ali mùhàgù dǎ ì àngìlì rǎrǎ. Bvùna ǎ rǎ, mùhàgù nòsè òsè tǐ kayinò dǎnà, ndirǎ kǎrǐ dǎna-tì nǎ mùdzùkà nà. Ka ní nzǐ yorwà tǎ izǎ kayinò bhěyi.

Mùngù-nzo: Àndà sànamù dǎ ka kǎndĩ dhu.

Mùsàlabhà: Mùsàlabhà ní yà atdí dǎ dhu nǎfǎ, kadù ànyàna nǒtdì ndíni ka koho tǐ ale nùtò ka kongónà dǎnà itsu-afà. Yèsù mà, ǎyǎ ogbotále màná ka kutǎ mùsàlabhà dǎ.

Mùtèndé: Mùtèndé ní Kàgàwà tǎ ka kábhùna perè tǐ izǎ nǒbholò arí ale.

N

Mizèyitunì tǎ pbìrì: Mizèyitunì tǎ pbìrì níǐ kyèrǒkyèrǒ Yèrùsàlemà tǎ kigò tǐ, yà adyifǎ náarí nditò kà tǎ ìnǎ rǎ (Zàk 14.4; Màt 21.1; 24.3; 26.30). Kǐǐ mizèyitunì tǐ kátina itsu nà dǎnà, ndirǎ kà-dòtsirǎ níǐ ìfǎ. Gètèsèmanì tǐ kátina ngari níǐ ndi pbìrì-pfǐ-rǎ. Ka karí ìrèna dhu ní, Yèsù radzì òrù-akpà ǎ ndi pbìrì dǎ rǎ. Pbétù, Lukà rǐ kàti Bètàniyà tǎ kigò-tǐ rǎ adzì dhu tǐ (Luk 24.50).

Mizèyitunì: Mizèyitunì ní Pbàisràyélí-bvǎ itsu-tidǎ. Kà-kpǎ ònyu ka karí ònyu, kadù akye mà ìpfo òná rǎ. Ndi akye rǐnè kǒnzì kasu ní ònyù t'óyèta-dzà ǎ, kǒdhò tarà ǎ kà-ǎ idha tǐ, ndirǎ kutri ale ùtrǐ màtí ní. Ka kongónà kùdhò ádrǒdrǒ kámá mà, ndirǎ kùhanì tǐ ka kǐlǐna ale-dǎ-tsírǎ, rǐtè dhu iwà ka ràbhù kasu kà-fǎ. Kà-kpa àtsà ka kongónà átò kǒbhòlǎ dhu-wǎyǎ ní, kadù ngbǒna mà àtìli mběyi nyú: (Tòr 24.20; Zǒz 9.8; 1Ká 17.12-16; 6.23; 1Sà 10.1).

Nabì: Nabì ní Kàgàwà-ǎvǎ rǎ aróte ìndrù tǎ ale. Kǎrǐ Kàgàwà òzè ndùnò pbìndà ale tǎ dhu núda abádhí tǎ, ndàdù ndǒnzì rǐ dhu nǒvǎ

angyangyi indrũ tò. Kàgàwà bhà pbànábí ànò dhu nótù ka karí Ungbòta-Ayí mà Ungbòta-Ṣwútá mànà tó bhúkù ò. Kà-tì ní, yà Ungbòta-Ayí ò iṙi pbànábí mà, Bàtizò nubhónà Yùwanì mà, kànísá ǝ aríi pbànábí rìrà àhu indo nga ò màtí mànà ràrì pbànábí kèlě átò.

Nàngà: Nàngà ní ndì ná'e suma-dyí, yà idha ò ka karí idòna ndíní bàtò nabhè tí ridè dhu.

Nardò: Nardò ní irí-tidò. Kà-ò rò ka kongónà ipfona dhu ní ndrùù aróngu akye-tidò.

Ngàmiyà: Ngàmiyà ní kayinò bhèyi arí ndì ná'e ànò nánò ìzà-tidò. Kàri ibí idho nyé nónzi ìnzí ndì ndí ònyè nónyu, ndirò ìnzí ndì ndí idha nómuvè rórò rùngù ǝ.

Nganù: Nganù ní mùgati òbhòlo ka karí ràna nǝ itse-tidò.

O

Obhónángatále: Obhónángatále ní àkǝ àkǝ dhu bhèyi, ndirò tina dǝ ka kí dhu ònzi dhu. Ngǝtsi kà-tì ní Kàgàwà ózè dhu ònzi ka kí dhu, ndirò ní uyátá ifũ ka kí dhu.

Òlölù ádrùngbǝ rèrù: Òlölù ádrùngbǝ rèrù ní Mísri mà nzínzi ǝ aríi Àràbiyà tó rùngù nà ádrùngbǝ rèrù. Ndi rèrù ní ndi yà Kàgàwà núufà òná nga rùndò ndì ɔɔ, yà Mísri rò rówu Kànanà tó pbìrì ò Pbàisràyéli rùdà òná rèrù.

Òyí: Òyí ní ìnzí tsinàdò rǝ ndàlǝ ibhu-akpà, yà Kàgàwà núusó ndèdò òrù-akpà ò rò ndì ndidi nzèrè màlàyíkǝ òná ibhu. Ányì rò abádhí arí ànyàya itdì kà rǝ òná idho nódo (Upf 9.11; 11.7; 17.8).

P

Pàràdisò: Pàràdisò ní yà obhónángatále nóowuya òko òná òrù-akpà ò dhòdhódhóna nà dhèdhe tó ngari. Ányì nga ní ndi Kàgàwà adyì Pòlò ràrà àhu tina ò nǝ, ibhu rí kisè òrù-akpà ò (2Kò 12.2,4; Upf 2.7; 22.2). Ányì nga ní ndi Yèsù itè yà mùsàlabhà dǝ ka kutó atdíkpá ndì mànà ogbo-akpà tò (Luk 23.43).

Pásika: Pásika ní yà Mísri rò ì uvò tí dhu Pbàisràyéli nfírenà òná mùhendù. Pásika tó mùhendù nóongónà iṙi atdí-gùna tí atdí atò ǝ, ndirò ka kongónà ndi mùhendù ònzi Yèrùsàlemà tó kigò ò tí. Ka kongónà àdù ùbǝ ka kùbǝ tàrà-zǝ ná'a ìmbǝ òná afi nà mùgati nǝ ndi mùhendù tó ònyè tí. Pbàkrístò tó Pásika tó mùhendù idhò ǝ, abádhí arí Yèsù ingbè ndì ɔve-bvù rò, ndònzì ɔve-lèrà tí dhu nírè.

Pàziyà: Pàziyà níi Kàgàwà bhà idza-ǝnga ka kundo ní íhù mberù-yà-ba. Ndi mberù ní ndi òná nga núufà ndì ròpè ndì ɔrù rò, risi obvò yà Yèsù avè mùsàlabhà dǝ nínganí (Màt 27.51a), ndi dhu ràdù Yèsù ná'u ale àbhù ròngò òte Kàgàwà mànà itírò (Màt 27.51; Mrk 15.38; Luk 23.45).

Pbàfàrisáyó: Pbàfàrisáyó ní Pbàyàhúdì nzínzi ǝ ale, yà atdídǝ Mùsà bhà Uyátá mà abhúya tó màndu mànà nazè ifu ale. Abádhí ongónà kóró kǝkò dhu nónzi ìmbǝ rǝí afíya ò rórò, ndíní kóró ale náala tí ì. Ndi dhu-okú dò rò Yèsù ongónà abádhí ànzì ɔɔɔɔ idàya nà ale tí (Màt 23.13,29).

Pbàkrístò: Pbàkrístò tó ɔvɔ nabà wemberè tí ní Yèsù bhà uvitatále. Ndi dhu anzi ndi Àtiyòkiyà tí kátina kigò ʒ abádhí ríí rórò (Kas 11.26).

Pbàkùrù: Pbàkùrù ní pbanga ʒ rúda dhu dʒ aróte ádròdrʒ ale-akpá.

Pbàisràyéli-bvù, abádhí-kàsù níí anya t'énɔta mà, pbanga ʒ rúda dhu dʒ mēhanurà t'ónzita mànà.

Pbàsàdùkáyó: Pbàsàdùkáyó ní Pbàyàhúdí nzínzi ʒ ngùkpà ale, yà vurò ongónà àdù Músà bhà ʒyátá-tì náwe ìndrù tò. Abádhí náa'u nzá dhu ùngbè ùvùvè ale rungbeya ì ibhu ʒ rò.

Pbàyàhúdí-bvù ádròdrʒ anya nítìdì arí ale: Pbàyàhúdí bvù ádròdrʒ anya nítìdì arí ale níí àrùbhù kumì dòná atdí nà ale. Í ale níí pbàkùhání tó ádròdrʒ ale mà, Músà bhà ʒyátá tó málímó mà, pbàkùrù mànà. Pbétù abádhí tó mùtù níí mbá ɔbi nà ndòtdì ìndrù-anya kohò inzà Rómà tó pbìrì ʒ lìwalì ná'ù ka rò (Yùw 18.31).

Pèndèkòtè: Pèndèkòtè ní Pbàyàhúdí-bvù ádrùngbà mēhendù-idhò nyú. Pèndèkòtè-tì ní «imbò kumì». Pbàyàhúdì náarí ndi idhò níí fù imbò kumì idhò náká Pásika-dzidʒ òná idhò ʒ. Ndi Pèndèkòtè idhò ʒ, Pbàyàhúdì náarí nganù ka kòtsè inga ʒ rò ní mēhendù nónzi. Ndi idhò ʒ tí, abádhí náarí yà Kàgàwà abhù pbìndà ʒyátá Músà-fʒ Sìnayì tó pbìrì dʒ rò dhu níré átò. Ungbòta-Ōwútá ʒ, Pèndèkòtè-idhò ní Pbàkrístò náarí yà ʒlìlā alafí níífo Yèsù ná'ù ale dʒ wemberè tí dhu níré òná idhò (Kas 2.1-4; 20.16; 1Kò 16.8).

Pilatò: Pilatò níí Rómà tó pbìrì ʒ lìwalì, yà Yùdeyà tó pbìrì-dǵnga nandánà lìwalì, ròpè ndi 26 atò ʒ rò ràrà àhù 36 atò ʒ Yèsù ka kùgù dhu-dzidʒ (Luk 3.1; Kas 3.13). Ngàtsi rò ka kanzínà ka átò Pòtiyò Pilatò tí.

S

Sàbatù/Asota-dhò: Sàbatù ní Kàgàwà ili asota-dhò tí kóró ale tò idhò. Ɖpèta tó bhùkù ʒ, ka kándí dhu Kàgàwà ranzi kóró dhu-tsí azà idhò ʒ, àrùbhù rí kisé idhò ʒ ndàdù ndàso. Ní Músà-fʒ Kàgàwà abhù ʒyátá ʒ, Kándí dhu ndisʒ kóró kasu ònzi ka kí àrùbhù rí kisé idhò ʒ dhu ní Pbàyàhúdì tò (Uvt 20.10). Sàbatù-idhò nóongónà ndòpè imbò kasu ʒ adyifí ròtsù ngòmà ʒ òná kàsùmì ʒ rò, ràrà àhù azà kasu ʒ adyifí ròtsù òná kàsùmì ʒ. Pbàkrístò arífùna asota-dhò tí idhò ní yà Yèsù ingbè ndi òná idhò (Yengè-idhò).

Sàfinà: Sàfinà ní idza bhèyi ka kòsì dòná nga ádrùngbà ibhù-yà-ba. Nwà mà pbì idzá bhà mànà náatsù kà-ʒ, 'àdù ùgu ànyì, yà Kàgàwà náabhù igye rikʒ ífo kumì idhò tí, idha rùtù ní ràdù yà adzi dʒ kóró dhu-tsè nòtdì nínaganí.

Sànamù: Sànamù ní ale-ɔtsú ní ka kóbhòlò dhu-wòyʒ: ìndrù-wòyʒ, ngàtsi ní iza-wòyʒ, kadù ùlinà kongò ale-ùko ɔnzìyà, kulē Kàgàwà tó ngari ʒ. Í dhu nóbhòlo ka karí ɔrò ní, ngàtsi ní itsu ní, fùrangà ní, ndirò ngùkpà dhu-tidò ní mètí.

Sàndukù: Sàndukù ní itsu-afà ní mètí ndirò suma ní mètí ka kóbhòlò ndíní ka kongó tí dhu ùlì òná dhu, kadù òwu ndi dhu-tsù nàpbi rò.

Sàyuni: Sàyuni ní Yèrùsàlemà tó kigò ʒ pbìrì, yà mùsùngú dòná rò aríí Kàgàwà bhà idza tò. Ndi ɔvɔ ní átò Kàgàwà bhà idza náaríí òná ngari-ɔvò, ndirò ngàtsi ní ndi kigò-ɔvò nyú.

Sòngà: Sòngà ní idha-nzínzi ʒ ndi nákerè adzi.

T

Sifongò: Sifongò ní idha tó ngbǎna nà dhu nándũ arí àndũ tí ònà bhèngèbhèngù ar'ḑ dhu. Mùsàlabhà dǎ Yèsù rǐrǐ rórò, ka kabhè ògyògyè dhu kà ròmvrè sifongò ǎ ízò-tsù dǎ ka kòtù rórò (Mrk 15.36).

Sitanì: Sitanì (Pfòmvo). Sitanì ní nzére-alafí tó ádrèngbǎ kamà-òvò. Ngàtsi kǒvò ní Lúsèferù. Pbàgíríkí t'ávàna ǎ ka ní «Satanas». Ka ní Kàgàwà rǎ wemberè tó òmvù, yà bilí arí Kàgàwà bhà Uyátá núkò, ndàdù ndàgò Kàgàwà òzè indrù rònzì kórò dhu nà. Ngǔkpà kǒvò ní: Pfòmvo, utrátába, umvútá-ba, màgèzì-àba, nzére-ale, obhuta-ba, ɔdhutá-ba, tìtò-ba...

Tákìsì: Tákìsì ní àlìtá bhà kasu ka kónzi tí nǐ ka karítàina dhèdhèrò dhu-tsí núdzí arí ale rìtsà fùrangà.

Tsènzèrù: Tsènzèrù ní ùnò ka kùnò dhu tó obhóngà nítè rí dhu.

U

Unduta-dzà: Unduta-dzà ní Pbàyàhúdì nóongónà 'ùndu òyá fíyò pbrìrì ǎ kórò kigò ònà idza. Abádhí ongónà 'ùndu i idza ǎ 'rìrì Músà bhà Uyátá òzè màlímó rǐ dhu mà, indrù-ànyǎ ùnò ka kí tí dhu mànà.

Uvitatále: Uvitatále ní yà Yèsù avò atdí kumi dónà ǎyǎ nà ábhàlì kèlè (Màt 10.1-4, Mrk 3.13-19, Luk 6.12-16). Kǎdì i ale mànà, ndàdù dhu ùdhe fíyò, pbrìndà ɔve dzidǎ i ale ràdù ndàla nyìkpóya nyú nǐ. Kǎdù i ale núvi ròwù yà i àla dhu nóvò indrù tò, 'àdù Ídzì Màkèrù nóvò indrù tò. Wò dhu-dzidǎ, i ale nàadù òngo Yèsù nà'ù ale òdò róngo ale tí. Uvitatále tó bhǔkù ò, Pòlò mà Bàrnabà mànà, ndirò ngǔkpà ale mànà, núnzi ka kí átò uvitatále tí. Yèsù unzi abádhí átò risè yà angyi ndì ndunzi pbrìndà kasu nónzi tí uvitatále-bvu.

U

Uyátá: Uyátá àti ka kí ngàtsi nǐ «Músà bhà Uyátá» tí. Ndi Uyátá Kàgàwà abhù Músà-fǎ pbrìndà ale Pbàìsràyéí tò. Bìbìliyà ò rǐrǐ wemberè tí imbò bhǔkù nánzi ka kí Músà bhà Uyátá tí. I bhǔkù ní: Ɔpèta, Uvòta, Pbàláví, Ozàta, ndirò Tòratì.

V

Vínyò-kpa: Vínyò-kpa ní òvayì aráhu ònà rò itsu-kpǎ òdhi arí itsu-òvò. Pbàyàhúdì nóongónà kòzò abho nyú fíyò inga ǎ, 'àdù ngbǒya òbhòlò mbèyi ndíní òdhi tí abho, ràdù iwa nǐbhò fíyò.

Y

Yǎspì: Yǎspì ní ɔrú odzina nà atdí odu-tidò. Ndi odu-tidò ní ndi ka kóbhòlò òrù-akpà ò rò ifoya Yèrùsàlemà-ɔwútá nǐ átò (Upf 21.11).

Z

Zàburì: Zàburì ní Pbàyàhúdì aráyuna 'ilè Kàgàwà nǐ adyi. Ka ní átò i adyi ka kúndì ònà Bìbìliyà ò bhǔkù-òvò. Dàwudì mà ngǔkpà ale mànà núundì i adyi ndíní i ongó tí Kàgàwà ilè nǐ, 'àdù ka i òzè dhu itè nǐ.

Zàmàridì: Zàmàridì ní ọrú odzina nà atdí odu-tidò, yà òrù-akpà ò rò ifoya Yèrùsàlemà-owútá ka kósì ní odu (Upf 21.19).

Ìndrű t'ídhùnà: Ìndrű t'ídhùnà tó ɔvɔ ka kitè angyi Dànyelè tó bhǔkù ò (7.13-14). Yēsù ati ndì ndìtírò Ìndrű t'ídhùnà tí, ndíní dhu nítè tí ndì rírà yà adzi ʒ kóró ale tò Kàgàwà bhà ngari ʒ, ìnzí ní Pbàyàhúdí tò tí vǐya dʒ rò. Ndi dhu nítè dhu átò kà ràrǐ ìndrű tó ʒfò ʒ ale, ìnè ndì ndí'ì Kàgàwà t'ídhùnà tí rórò.

Plan de lecture quotidienne

Janvier

<i>date</i>	<i>écriture</i>	<i>date</i>	<i>écriture</i>
1	Màtayò 1:1–2:12	17	Màtayò 12:1-21
2	Màtayò 2:13–3:6	18	Màtayò 12:22-45
3	Màtayò 3:7–4:11	19	Màtayò 12:46–13:23
4	Màtayò 4:12-25	20	Màtayò 13:24-46
5	Màtayò 5:1-26	21	Màtayò 13:47–14:12
6	Màtayò 5:27-48	22	Màtayò 14:13-36
7	Màtayò 6:1-24	23	Màtayò 15:1-28
8	Màtayò 6:25–7:14	24	Màtayò 15:29–16:12
9	Màtayò 7:15-29	25	Màtayò 16:13–17:9
10	Màtayò 8:1-17	26	Màtayò 17:10-27
11	Màtayò 8:18-34	27	Màtayò 18:1-22
12	Màtayò 9:1-17	28	Màtayò 18:23–19:12
13	Màtayò 9:18-38	29	Màtayò 19:13-30
14	Màtayò 10:1-23	30	Màtayò 20:1-28
15	Màtayò 10:24–11:6	31	Màtayò 20:29–21:22
16	Màtayò 11:7-30		

Février

<i>date</i>	<i>écriture</i>	<i>date</i>	<i>écriture</i>
1	Màtayò 21:23-46	15	Mărkò 1:1-28
2	Màtayò 22:1-33	16	Mărkò 1:29–2:12
3	Màtayò 22:34–23:12	17	Mărkò 2:13–3:6
4	Màtayò 23:13-39	18	Mărkò 3:7-30
5	Màtayò 24:1-28	19	Mărkò 3:31–4:25
6	Màtayò 24:29-51	20	Mărkò 4:26–5:20
7	Màtayò 25:1-30	21	Mărkò 5:21-43
8	Màtayò 25:31–26:13	22	Mărkò 6:1-29
9	Màtayò 26:14-46	23	Mărkò 6:30-56
10	Màtayò 26:47-68	24	Mărkò 7:1-23
11	Màtayò 26:69–27:14	25	Mărkò 7:24–8:10
12	Màtayò 27:15-31	26	Mărkò 8:11–9:1
13	Màtayò 27:32-66	27	Mărkò 9:2-29
14	Màtayò 28:1-20	28	Mărkò 9:30–10:12

Mars

<i>date</i>	<i>écriture</i>	<i>date</i>	<i>écriture</i>
1	Mărkò 10:13-31	17	Lukà 2:36-52
2	Mărkò 10:32-52	18	Lukà 3:1-22
3	Mărkò 11:1-26	19	Lukà 3:23-38
4	Mărkò 11:27-12:17	20	Lukà 4:1-30
5	Mărkò 12:18-37	21	Lukà 4:31-5:11
6	Mărkò 12:38-13:13	22	Lukà 5:12-28
7	Mărkò 13:14-37	23	Lukà 5:29-6:11
8	Mărkò 14:1-21	24	Lukà 6:12-38
9	Mărkò 14:22-52	25	Lukà 6:39-7:10
10	Mărkò 14:53-72	26	Lukà 7:11-35
11	Mărkò 15:1-47	27	Lukà 7:36-8:3
12	Mărkò 16:1-20	28	Lukà 8:4-21
13	Lukà 1:1-25	29	Lukà 8:22-39
14	Lukà 1:26-56	30	Lukà 8:40-9:6
15	Lukà 1:57-80	31	Lukà 9:7-27
16	Lukà 2:1-35		

Avril

<i>date</i>	<i>écriture</i>	<i>date</i>	<i>écriture</i>
1	Lukà 9:28-50	16	Lukà 18:1-17
2	Lukà 9:51-10:12	17	Lukà 18:18-43
3	Lukà 10:13-37	18	Lukà 19:1-27
4	Lukà 10:38-11:13	19	Lukà 19:28-48
5	Lukà 11:14-36	20	Lukà 20:1-26
6	Lukà 11:37-12:7	21	Lukà 20:27-47
7	Lukà 12:8-34	22	Lukà 21:1-28
8	Lukà 12:35-59	23	Lukà 21:29-22:13
9	Lukà 13:1-21	24	Lukà 22:14-34
10	Lukà 13:22-14:6	25	Lukà 22:35-53
11	Lukà 14:7-35	26	Lukà 22:54-23:12
12	Lukà 15:1-32	27	Lukà 23:13-43
13	Lukà 16:1-18	28	Lukà 23:44-24:12
14	Lukà 16:19-17:10	29	Lukà 24:13-53
15	Lukà 17:11-37	30	Yùwanì 1:1-28

Mai

<i>date</i>	<i>écriture</i>	<i>date</i>	<i>écriture</i>
1	Yùwanì 1:29-51	8	Yùwanì 5:24-47
2	Yùwanì 2:1-25	9	Yùwanì 6:1-21
3	Yùwanì 3:1-21	10	Yùwanì 6:22-40
4	Yùwanì 3:22-4:3	11	Yùwanì 6:41-71
5	Yùwanì 4:4-42	12	Yùwanì 7:1-29
6	Yùwanì 4:43-54	13	Yùwanì 7:30-52
7	Yùwanì 5:1-23	14	Yùwanì 7:53-8:20

<i>date</i>	<i>écriture</i>	<i>date</i>	<i>écriture</i>
15	Yùwanì 8:21-30	24	Yùwanì 13:31-14:14
16	Yùwanì 8:31-59	25	Yùwanì 14:15-31
17	Yùwanì 9:1-41	26	Yùwanì 15:1-27
18	Yùwanì 10:1-21	27	Yùwanì 16:1-33
19	Yùwanì 10:22-42	28	Yùwanì 17:1-26
20	Yùwanì 11:1-53	29	Yùwanì 18:1-24
21	Yùwanì 11:54-12:19	30	Yùwanì 18:25-19:22
22	Yùwanì 12:20-50	31	Yùwanì 19:23-42
23	Yùwanì 13:1-30		

Juin

<i>date</i>	<i>écriture</i>	<i>date</i>	<i>écriture</i>
1	Yùwanì 20:1-31	16	Uvitatále-kàsü 10:34-48
2	Yùwanì 21:1-25	17	Uvitatále-kàsü 11:1-30
3	Uvitatále-kàsü 1:1-26	18	Uvitatále-kàsü 12:1-23
4	Uvitatále-kàsü 2:1-47	19	Uvitatále-kàsü 12:24-13:12
5	Uvitatále-kàsü 3:1-26	20	Uvitatále-kàsü 13:13-41
6	Uvitatále-kàsü 4:1-37	21	Uvitatále-kàsü 13:42-14:7
7	Uvitatále-kàsü 5:1-42	22	Uvitatále-kàsü 14:8-28
8	Uvitatále-kàsü 6:1-15	23	Uvitatále-kàsü 15:1-35
9	Uvitatále-kàsü 7:1-29	24	Uvitatále-kàsü 15:36-16:15
10	Uvitatále-kàsü 7:30-50	25	Uvitatále-kàsü 16:16-40
11	Uvitatále-kàsü 7:51-8:13	26	Uvitatále-kàsü 17:1-34
12	Uvitatále-kàsü 8:14-40	27	Uvitatále-kàsü 18:1-21
13	Uvitatále-kàsü 9:1-25	28	Uvitatále-kàsü 18:22-19:12
14	Uvitatále-kàsü 9:26-43	29	Uvitatále-kàsü 19:13-41
15	Uvitatále-kàsü 10:1-33	30	Uvitatále-kàsü 20:1-38

Juillet

<i>date</i>	<i>écriture</i>	<i>date</i>	<i>écriture</i>
1	Uvitatále-kàsü 21:1-16	17	Pbàrɔmà 4:1-12
2	Uvitatále-kàsü 21:17-36	18	Pbàrɔmà 4:13-5:5
3	Uvitatále-kàsü 21:37-22:16	19	Pbàrɔmà 5:6-21
4	Uvitatále-kàsü 22:17-23:10	20	Pbàrɔmà 6:1-23
5	Uvitatále-kàsü 23:11-35	21	Pbàrɔmà 7:1-14
6	Uvitatále-kàsü 24:1-27	22	Pbàrɔmà 7:15-8:6
7	Uvitatále-kàsü 25:1-27	23	Pbàrɔmà 8:7-21
8	Uvitatále-kàsü 26:1-32	24	Pbàrɔmà 8:22-39
9	Uvitatále-kàsü 27:1-20	25	Pbàrɔmà 9:1-21
10	Uvitatále-kàsü 27:21-44	26	Pbàrɔmà 9:22-10:13
11	Uvitatále-kàsü 28:1-31	27	Pbàrɔmà 10:14-11:12
12	Pbàrɔmà 1:1-17	28	Pbàrɔmà 11:13-36
13	Pbàrɔmà 1:18-32	29	Pbàrɔmà 12:1-21
14	Pbàrɔmà 2:1-24	30	Pbàrɔmà 13:1-14
15	Pbàrɔmà 2:25-3:8	31	Pbàrɔmà 14:1-23
16	Pbàrɔmà 3:9-31		

Août

<i>date</i>	<i>écriture</i>	<i>date</i>	<i>écriture</i>
1	Pbàromà 15:1-21	17	1 Pbàkòritò 11:2-16
2	Pbàromà 15:22-16:7	18	1 Pbàkòritò 11:17-34
3	Pbàromà 16:8-27	19	1 Pbàkòritò 12:1-26
4	1 Pbàkòritò 1:1-17	20	1 Pbàkòritò 12:27-13:13
5	1 Pbàkòritò 1:18-2:5	21	1 Pbàkòritò 14:1-17
6	1 Pbàkòritò 2:6-3:4	22	1 Pbàkòritò 14:18-40
7	1 Pbàkòritò 3:5-23	23	1 Pbàkòritò 15:1-28
8	1 Pbàkòritò 4:1-21	24	1 Pbàkòritò 15:29-58
9	1 Pbàkòritò 5:1-13	25	1 Pbàkòritò 16:1-24
10	1 Pbàkòritò 6:1-20	26	2 Pbàkòritò 1:1-11
11	1 Pbàkòritò 7:1-24	27	2 Pbàkòritò 1:12-2:11
12	1 Pbàkòritò 7:25-40	28	2 Pbàkòritò 2:12-17
13	1 Pbàkòritò 8:1-13	29	2 Pbàkòritò 3:1-18
14	1 Pbàkòritò 9:1-18	30	2 Pbàkòritò 4:1-12
15	1 Pbàkòritò 9:19-10:13	31	2 Pbàkòritò 4:13-5:10
16	1 Pbàkòritò 10:14-11:1		

Septembre

<i>date</i>	<i>écriture</i>	<i>date</i>	<i>écriture</i>
1	2 Pbàkòritò 5:11-21	16	Gàlātiyà 2:17-3:9
2	2 Pbàkòritò 6:1-13	17	Gàlātiyà 3:10-22
3	2 Pbàkòritò 6:14-7:7	18	Gàlātiyà 3:23-4:20
4	2 Pbàkòritò 7:8-16	19	Gàlātiyà 4:21-5:12
5	2 Pbàkòritò 8:1-15	20	Gàlātiyà 5:13-26
6	2 Pbàkòritò 8:16-24	21	Gàlātiyà 6:1-18
7	2 Pbàkòritò 9:1-15	22	Èfesò 1:1-23
8	2 Pbàkòritò 10:1-18	23	Èfesò 2:1-22
9	2 Pbàkòritò 11:1-15	24	Èfesò 3:1-21
10	2 Pbàkòritò 11:16-33	25	Èfesò 4:1-16
11	2 Pbàkòritò 12:1-10	26	Èfesò 4:17-5:2
12	2 Pbàkòritò 12:11-21	27	Èfesò 5:3-33
13	2 Pbàkòritò 13:1-14	28	Èfesò 6:1-24
14	Gàlātiyà 1:1-24	29	Filipì 1:1-26
15	Gàlātiyà 2:1-16	30	Filipì 1:27-2:18

Octobre

<i>date</i>	<i>écriture</i>	<i>date</i>	<i>écriture</i>
1	Filipì 2:19-3:6	9	1 Tèsàlònìkà 1:1-2:9
2	Filipì 3:7-4:1	10	1 Tèsàlònìkà 2:10-3:13
3	Filipì 4:2-23	11	1 Tèsàlònìkà 4:1-5:3
4	Kòlòsayì 1:1-20	12	1 Tèsàlònìkà 5:4-28
5	Kòlòsayì 1:21-2:7	13	2 Tèsàlònìkà 1:1-12
6	Kòlòsayì 2:8-23	14	2 Tèsàlònìkà 2:1-17
7	Kòlòsayì 3:1-17	15	2 Tèsàlònìkà 3:1-18
8	Kòlòsayì 3:18-4:18	16	1 Tìmòtewù 1:1-20

<i>date</i>	<i>écriture</i>	<i>date</i>	<i>écriture</i>
17	1 Tîmòtewà 2:1-15	25	2 Tîmòtewà 4:1-22
18	1 Tîmòtewà 3:1-16	26	Titò 1:1-16
19	1 Tîmòtewà 4:1-16	27	Titò 2:1-14
20	1 Tîmòtewà 5:1-25	28	Titò 2:15–3:15
21	1 Tîmòtewà 6:1-21	29	Filimonì 1:1-25
22	2 Tîmòtewà 1:1-18	30	Pbàèbràniyà 1:1-14
23	2 Tîmòtewà 2:1-21	31	Pbàèbràniyà 2:1-18
24	2 Tîmòtewà 2:22–3:17		

Novembre

<i>date</i>	<i>écriture</i>	<i>date</i>	<i>écriture</i>
1	Pbàèbràniyà 3:1-19	16	Pbàèbràniyà 13:1-25
2	Pbàèbràniyà 4:1-13	17	Yàkòbhò 1:1-18
3	Pbàèbràniyà 4:14–5:14	18	Yàkòbhò 1:19–2:17
4	Pbàèbràniyà 6:1-20	19	Yàkòbhò 2:18–3:18
5	Pbàèbràniyà 7:1-19	20	Yàkòbhò 4:1-17
6	Pbàèbràniyà 7:20-28	21	Yàkòbhò 5:1-20
7	Pbàèbràniyà 8:1-13	22	1 Péterù 1:1-12
8	Pbàèbràniyà 9:1-10	23	1 Péterù 1:13–2:10
9	Pbàèbràniyà 9:11-28	24	1 Péterù 2:11–3:7
10	Pbàèbràniyà 10:1-18	25	1 Péterù 3:8–4:6
11	Pbàèbràniyà 10:19-39	26	1 Péterù 4:7–5:14
12	Pbàèbràniyà 11:1-16	27	2 Péterù 1:1-21
13	Pbàèbràniyà 11:17-31	28	2 Péterù 2:1-22
14	Pbàèbràniyà 11:32–12:13	29	2 Péterù 3:1-18
15	Pbàèbràniyà 12:14-29	30	1 Yùwanì 1:1-10

Décembre

<i>date</i>	<i>écriture</i>	<i>date</i>	<i>écriture</i>
1	1 Yùwanì 2:1-17	17	Upfòta 8:1-13
2	1 Yùwanì 2:18–3:2	18	Upfòta 9:1-21
3	1 Yùwanì 3:3-24	19	Upfòta 10:1-11
4	1 Yùwanì 4:1-21	20	Upfòta 11:1-19
5	1 Yùwanì 5:1-21	21	Upfòta 12:1-18
6	2 Yùwanì 1:1-13	22	Upfòta 13:1-18
7	3 Yùwanì 1:1-15	23	Upfòta 14:1-20
8	Yudhà 1:1-25	24	Upfòta 15:1-8
9	Upfòta 1:1-20	25	Upfòta 16:1-21
10	Upfòta 2:1-17	26	Upfòta 17:1-18
11	Upfòta 2:18–3:6	27	Upfòta 18:1-24
12	Upfòta 3:7-22	28	Upfòta 19:1-21
13	Upfòta 4:1-11	29	Upfòta 20:1-15
14	Upfòta 5:1-14	30	Upfòta 21:1-27
15	Upfòta 6:1-17	31	Upfòta 22:1-21
16	Upfòta 7:1-17		